1112 / 1625

ISTORIA ROMÂNILOR

TOMUL X.

PARTEA B

281937

ISTORIA ROMÂNILOR

CURS FĂCUT LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI

DUPE DOCUMENTE INEDITE

DE

V. A. URECHIĂ

PROFESOR DE ISTORIA ROMÂNILOR LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI, MEMBRU ACADEMIEI ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE AL ACADEMIEI SPANIOLE, AL SOCIETĂȚEI ECONOMICO-MATRITENSE, AL INSTITUTULUI ETNOGRAFIC DIN PARIS, AL SOCIETĂȚILOR GEOGRAFICE ROMÂNĂ ȘI ITALIANĂ, AL SOCIETĂȚEI ACADEMICE INDO-CHINEZE, MEMBRU FONDATOR AL ATENEULUI ROMÂN, PREȘEDINTELE GRUPULUI ROMÂN AL CONFERINȚEI INTERPARLAMENTARE, PREȘEDINTELE MANTENANȚEI FELIBRIGIULUI LATIN, AL SOCIETĂȚEI SCIINȚIFICE ȘI LITERARE DIN ALAIS (GARD), MEMBRU ONORAR AL SOCIETĂȚEI HERALDICE FRANCESE ȘI AL INSTITUTULUI ARALDICO-ITALIANO, MEMBRU AL SOCIETĂȚEI DE STUDII JAPONEZO-CHINEZE, LAUREAT AL FACULTĂȚEI DE LITERE BRITISH ATHENAEUM, PREȘEDINTE AL COMISIUNEI MONUMENTELOR ISTORICE, PREȘEDINTE AL SOCIETĂȚEI DE CULTURĂ MACEDO-ROMÂNE, MEMBRU AL SOCIETĂȚEI SCIINȚIFICO LITERARE DIN IAȘI, MEMBRU CORESPONDENT AL INSTITUTULUI PORTUGEZ DIN COIMBRE ȘI AL ALTOR CONGRESE ISTORICE ȘI LITERARE.

EX LIBRIS
A. ROSETTI

TOMUL X. PARTEA B

X/2

BUCURESCI

INSTIT. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL“ S-sor ION ST. RASIDESCU

16, STRADA DÓMNEI, 16

1902.

Cota 7198
Inventar 779.172

R32/94

RC 162/04

B.C.U.Bucuresti
C779172

ISTORIA ROMÂNILOR

TOMUL X PARTEA B

Cap. I.

Numirea noilor Domnĭ. Cronologie. Mare emoţiune în Principate. Partidele politice în ele. Curentul francofil în crescere. Caragea este el candidat al Francieĭ ? Sciriĭ false în Bucurescĭ şi ţĕră. Consuliĭ streiniĭ. De Gentz.

Am arĕtat care este exacta dată, la care începe domnia formală şi cea de fapt a luĭ Ioan G. Caragea. (1)

Completăm informaţiunile relative, dejà aduse în studiul nostru despre biserică şi justiţie, şi cu alte notiţe. La 19 Septembre (decĭ la 7 Septembre stilul nostru) se scrie din Bucurescĭ către «*Gazeta de Francfort*»:

«*Un tătar sosit aicĭ ierĭ (18 Septembre) a adus scirea atât de importantă pentru ţĕrile nóstre, a numiriĭ Domnilor destinaţi a le guvernà. Principele Calimach a fost numit Domn al Moldoveĭ şi Principele I. Caragea (Karodschia!) Domn al Valachieĭ..... Aceste numirĭ aŭ produs o mare sensaţiune printre locuitoriĭ din Principatele nóstre, carĭ sunt alipiţĭ (attachés) de Muscalĭ.*» (2)

---

(1) Pag. 5 din *T. X partea A.*

(2) Veḑi *Moniteur Universel.* No. 288, Mercredi, 14 Octobre 1812.

Representantul Prusieĭ von Werther scrià şi el cătră Regele sĕŭ, din Bucurescĭ, în 5 Septembre 1812.

«Domnul de la Tour-Maubourg aştéptă la Bucurescĭ—de unde erà gata să plece,—pe Caragea, qui a passé le *Danube et qui arrivera demain dans les environs de Bucarest, où il fera une quarantaine de quelques jours.*»

Va să ḑică la finele luĭ Novembre 1812 (stilul nostru) este data sosiriĭ la Văcărescĭ a luĭ Caragea. Decĭ tocmaĭ la 24 Novembre! Patru ḑile apoĭ Caragea dă pitacul către spătar, ce am adus maĭ sus. (1)

Nu maĭ stăruesc asupra cestiuniĭ dateĭ începeriĭ Domnieĭ, dejà elucidată.

Mĕ întreb numaĭ: ce voesce să înţelégă jurnalul german prin vorbele «*aceste numirĭ (ale noilor Domnĭ) aŭ produs o mare sensaţiune printre locuitoriĭ din Principate... carĭ sunt alipiţĭ de Muscalĭ?*»

Care a fost caracterul acesteĭ *marĭ sensaţiunĭ*?

De ce numaĭ locuitoriĭ alipiţĭ de Ruşĭ aŭ primit acea sensaţiune?

Cu numaĭ nouĕ ḑile înainte de a publicà scirea de maĭ sus, acelaşĭ jurnal german publicà o altă corespondenţă (de la Bucurescĭ, 10 Septembre), prin care se spuneà lumiĭ culte europene, că «*cea maĭ mare tristeţe domnesce în ţĕrile nóstre. E adevĕrat că cea maĭ mare parte din trupele rusescĭ le-a abandonat; dar Divanul nu este maĭ puţin însărcinat de a grăbì plata contribuţiunilor arierate până la finele acesteĭ lunĭ, ceea-ce este afacere fórte anevoiósă în o ţĕră sărăcită prin o ocupaţiune de 5 anĭ, nu maĭ scim noĭ înşine: ocupaţiune de amicĭ orĭ de inimicĭ? Maĭ mulţĭ din boeriĭ ceĭ maĭ bogaţĭ abandonă ţĕrile nóstre ca să se ducă să se aşeze în statele Austriace. Vĕlul cel maĭ des ne ascunde încă forma viitóre a guvernuluĭ nostru. Se pretinde că Sultanul a oprit, cu cea maĭ mare severitate, orĭ-ce candidare la locul de Hospodar, de óre-ce M. S. trebue să fi făcut dejà însuşĭ în secret alegerea acestora*». (2)

Va să ḑică scirea numiriĭ luĭ Caragea produce sensaţiunea cea mare, pentru că face să înceteze incertitudinea despre viitórea sórte a ţĕrilor române, despre forma viitoruluĭ lor guvern. Acéstă numire de Domnĭ, după ce atâta timp Muscaliĭ asiguraseră pe partisaniĭ lor din Principate, că încorporarea lor la Rusia este lucru hotărît în mintea şi în sfatul Impĕratuluĭ Alexandru I, de sigur că a produs o *sen-*

(1) Veḑĭ la pag. 6 din studiul meŭ despre «Biserica română». Veḑĭ tom. X din «Istoria Românilor» partea A. pag. 6.

(2) Reprodusă în *Moniteur Universel.* No. 283, Vendredi, 9 Octobre 1812.

saţiune mare, maĭ ales în mintea acelora, carĭ eraŭ partisanĭ aĭ Rusieĭ.

Pe cât aceştia nu-şĭ puteaŭ explicà nereuşirea politiceĭ rusescĭ, lucru de care se întristaŭ, pe atâta însă se bucuraŭ şi eraŭ şi eĭ cuprinşĭ de sensaţiune mare, aceĭ Românĭ, carĭ — orĭ cât de redus numĕrul lor — nu iubiaŭ pe muscalĭ.

Cum-că eraŭ de aceştĭ Românĭ în ţĕrile nóstre, nu încape îndoială. Latour-Maubourg, trecênd, în Novembre 1812, prin Bucurescĭ, în întórcerea sa de la Constantinopole spre Francia, a găsit destuĭ boerĭ în Bucurescĭ cu antipatie pentru Ruşĭ şi cu simpatie pentru Francia

Evident că între ceĭ din urmă se aflaŭ maĭ ales boeriĭ, carĭ fuseseră. persecutaţĭ de regimul muscălesc. (1)

Şi pe lângă boeriĭ prigoniţĭ de Muscalĭ, carĭ acum se bucuraŭ de noua stare de lucrurĭ, maĭ eraŭ şi de aceĭ carĭ înţeleseseră, la Bucurescĭ şi la Iaşĭ, că deşertarea Principatelor de oştirĭ rusescĭ şi maĭ ales numirea de Domnĭ noĭ, nu puteà însemnà tocmaĭ o isbândă a politiceĭ rusescĭ, ci maĭ mult erà un eşec al eĭ.

Iacă de ce şi *marea sensaţiune* între boeriĭ compromişĭ prea mult în legăturile lor cu Muscaliĭ. Unĭĭ din aceştia se şi ridică din ţéră cu tóte ale lor şi trec în Rusia, împreună cu oştirile muscălescĭ. Şi iacă de ce, din contră, boeriĭ căduţĭ în disgraţia Muscalilor se întorc din exilurile lor, pe dată ce sosesce în Bucurescĭ noul Domnitor.

De sigur că, în asemenea condiţiunĭ, curentul galofil orĭ anti-rusesc este în crescere, după ce Napoleon dă, la 14 Septembre, bătaia de la Smolensk, şi ales după ce la 20 Novembre arde Moscova şi bate la 29 Novembre pe Cutuzof la Crasnoi.

Este locul să ne întrebăm dacă Caragea erà ales de Pórta Otomană ca un candidat agradat de Francia?

Făptuirile anterióre ale luĭ Caragea nu eraŭ tocmaĭ de natură a-l recomandà simpatieĭ Francieĭ. Dacă Andréossy din Constantinopole nu avusese ocasiunea a se lăudà cu purtarea luĭ Ioan Caragea, nu maĭ puţin de isbuteà să ieà tronul vre-un Moruzi, se dedeà prin acésta o lovitură neîndoiósă politiceĭ francese şi erà un testimoniŭ şi maĭ neîndoios al triumfuluĭ celeĭ rusescĭ. Cunoscutul consul engles din Bucu-

(1) Latour-Maubourg urmărià la Bucurescĭ, în Novembre 1812, scopul *de ménager des relations à sa Cour avec les Grecs de C-nople* qui se trouvent ici (Bucarest) et avec ceux des boyars valaques *qui ont été persécutés par les Russes. (Iorga, Acte şi Fragm.*, pag. 491).

rescĭ explică alegerea luĭ Caragea şi a luĭ Calimach prin cumpĕrarea tronuluĭ pe banĭ (4.000.000 leĭ!).

Europa erà prea atentă la cele ce aveaŭ să se petrécă în nordul sĕŭ, la ciocnirile gróznice dintre armatele franco-rusescĭ, pentru ca să se fi interesat mult de evenimentele de la Dunăre. Totuşĭ ómeniĭ de stat austriacĭ şi maĭ ales francesĭ aveaŭ ochiĭ aţintiţĭ într'acóce. Acésta ne explică satisfacţiunea cu care, deşì Caragea nu erà pronunţat amic nicĭ al Austrieĭ, nicĭ al Francieĭ, se primì, la Viena ca şi la Paris, scirea că Pórta l-a numit pe el şi pe Calimach Domniĭ Principatelor. Guvernul frances se grăbì să scrie luĭ Ledoulx, fostul consul al sĕŭ la Bucurescĭ, să-şĭ reià postul. Ministrul Maret scrie luĭ Ledoulx, în 18 Octobre 1812: «..... doresc să te ducĭ pe cât maĭ grabnic posibil (la Bucurescĭ). Este important de a se observà primele demersurĭ ale noueĭ administraţiunĭ (a luĭ Caragea) şi de a se scì exact tot ce se va face relativ la demarcaţiunea nouelor hotare. Convine asemenea a se cunósce *mijlócele de influenţă* ce Rusia va fi căutat negreşit să-şĭ menageze asupra locuitorilor ţĕrilor acestora, cum şi dispositiunile acestora cu privire la acéstă putere».....

Ledoulx plécă imediat la postul sĕŭ şi în 29 Ianuarie 1813 póte dejà trimite luĭ Maret o primă notă.

La Paris nu erà cum se vede prea mare domirire asupra simţimintelor luĭ Caragea. De aceea Ledoulx este trimis grabnic la postul sĕŭ din Bucurescĭ, să studieze maĭ de aprópe pre noul Domnitor. Ledoulx abià sosit, în Ianuarie 1813, la Bucurescĭ, căutà să-şĭ deà sémă despre cugetele luĭ Caragea, după însărcinarea primită de la ministrul sĕŭ Maret. In nota sa de la 29 Ianuarie declară, că încă nu póte să-şĭ formuleze opiniune prea exactă despre Caragea, dar că, din câte află, e dator să crédă, că Domnitorul Muntean este imparţial, că nu s'a dat cu nicĭ o partidă, că menagéză pre toţĭ, că se silesce a nu se stricà cu Ruşiĭ şi a nu indispune în contra sa pre Francesĭ. Adevĕratele intenţiunĭ ale luĭ Caragea vor fi cunoscute numaĭ după deschiderea campanieĭ proxime. Ledoulx judecă definitiv pre Caragea, când ḑice, ca despre orĭ-ce fanariot, că: «*dînsul va fi orĭ-ce îĭ vor cere împrejurările să fie.*» O lună maĭ târḑiŭ, Ledoulx stărue pe lângă Maret să-ĭ trimită o scrisóre pentru Caragea, recomandându-ĭ călduros pre boerul Filip Linche, om care nutresce simţiminte francese şi care, de l-ar lua Caragea în vre-o slujbă, o să servéscă minunat politica francesă, ţinênd pe Ledoulx în curent de tóte făptuirile luĭ Caragea.

Vodă nu-l numesce, că se teme să nu supere pre Muscalĭ, pre consulul rusesc «*care este de o insolenţă fără exemplu.*» (1)

Se vede deci, că nicĭ Francia nu crede că póte să compteze pe Caragea.

Cea maĭ neîndoiósă explicaţiune ce Românii îşĭ deteră din faptul numiriĭ luĭ Ion Caragea fu însă, că nu prevalase la Pórtă, prin acéstă numire, politica ruséscă.

De aceea mare sensaţiune la Bucurescĭ şi Iaşĭ în ambele tabere boerescĭ şi în cea ruséscă şi în cea mică, dar spornică, anti-ruséscă, tabără care suntem dispuşĭ a o numì *naţională*, căcĭ naţionalĭ eraŭ, deşì nu purtaŭ acest nume aceĭ carĭ nu le erà inimeĭ lor plăcut să fie încorporată patria lor la Imperiul rusesc.

Emoţiunea vie din ţéră, din ambele tabere, căutaŭ şefiĭ muscalĭ, carĭ încă se maĭ aflaŭ în Bucurescĭ şi Iaşĭ, să o potoléscă prin răspândirea de sciriĭ false ţilnice. Evident că şi ceĭ cu daruriĭ anti-muscălescĭ şi ceĭ alipiţĭ de politica ruséscă ciuliaŭ urechile să afle scrieriĭ, noutăţĭ despre operaţiunile militare de la nordul Europeĭ. (2) Ca să întreţină simpatiĭ pentru Rusia în Principate, Jaltuchin rĕmas în Bucurescĭ cu puţine trupe — căcĭ după tractatul de la 1812, Rusia nu aveà să

(1) Veţĭ ce ţice Wilkinson (pag. 107—108).

Ledoulx scrie luĭ Maret, din Bucurescĭ, în *29 Ianuarie 1813:*

«Sans pouvoir donner encore à V. E. une opinion bien exacte des sentiments du P-ce Caradgea, je dois croire, d'après tout ce que j'entends dire ici qu'il n'a épousé aucun parti; *qu'il ménage tout, qu'il cherche à ne pas brouiller avec les Princes et à ne pas indisposer contre lui la France. Les véritables intentions ne seront bien connues,* ses opinions ne se prononceront qu'après l'ouverture de la campagne prochaine. En un mot ce prince n'a pas, je crois, de caractère àlui; il sera tout ce que les circonstances exigeront.»

Ledoulx à Maret, Bucarest, 25 Février 1813:

«Le P-ce Caradgea d'un caractère très-faible ne l'emploie pas, de crainte, je crois, de donner de l'ombrage au Consul de Russie, qui est, comme j'ai eu l'honneur de le marquer à V. E. d'une insolence sans exemple. Il serait très utile que M. Linche rentre dans les affaires ici: je réponds que par lui je saurai tout ce qui se passe à cette Cour Grecque. V. E. pourrait donc m'envoyer pour le P-ce une lettre de recom. en faveur de Mr. Linche, qui produirait infailliblement l'effet que nous devons en attendre. Une fois ce boyard réinstallé dans les affaires, il récroirait grandement récompensé de ses services passés et engagé à rendre de plus grands services encore. Cette lettre de recom. nous assurerait ici, parmi les boyards, un homme entièrement dévoué à nos intérêts. M. Linche mérite sous tous les rapports que V. E. daigne s'intéresser à lui.

(2) Veţĭ *Moniteur Universel* de la 9 Octobre 1822.

evacueze deplin Principatele decât la 14 Octobre — inundà ţĕrile române de buletine de victorii închipuite repurtate de Ruşĭ asupra ósteĭ luĭ Napoleon. (1)

Totuşĭ strabăteaŭ în Bucurescĭ şi Iaşĭ şi noutăţĭ maĭ oneste despre isbânḑile Francesilor. De óre-ce încă la 19 Septembre «l'administration du pays est presque entièrement entre les mains des Autorités nationales» (2), nu erà posibil luĭ Jaltuchin să împedice străbaterea în ţĕră şi de sciriĭ opuse vederilor Rusieĭ. O corespondenţă adresată din Buda, cu data de 1 Octobre 1812, ḑice că «les nouvelles victoires des Français en Russie font beaucoup de sensation dans la Moldavie et la Valachie». (3)

Şi guvernul de la Viena aveà ochiĭ aţintiţĭ spre Bucurescĭ şi Iaşĭ. Austria erà representată la Bucurescĭ prin agentul sĕŭ *Fleischhackel*. Nu târḑiŭ însă se vor stabilì relaţiunĭ maĭ apropiate între Caragea şi guvernul Austriac, prin faptul că Domnitorul Muntean va căpĕtà de corespondent politic secret al sĕŭ pe Cavalerul Frederic de Gentz. Ministrul Meternich învoesce acestuia să devină corespondentul Domnitoruluĭ Caragea, (4) după ce un moment erà vorba ca acel corespondent să fie comitele Hardenberg, ministru de Hanovra la Viena, saŭ consilierul de legaţiune Prusiană Piquot. Alegerea luĭ Meternich prevală în 27 Decembre 1812 şi în aceeaşĭ ḑi el scrise Domnitoruluĭ Muntean prima sa corespondenţă. Consulul Fleischhackel stabilì înţe-

(1) N. 282 de Joĭ 3 Octobre 1812.

Bucarest, 7 Sept.

Le grand vizir après sa déposition a été exilé à Brussa. Son successeur est parti pour se rendre a Sumla.

— Gheslib Efendi et le Drogman de la Porte Moruzi sont toujours ici (Bucarest).

— Il arrive tous les jours à Bucarest des bulletins qui donnent des nouvelles des victoires qu'on dit remportées par la Russie. On les distribue avec profusion pour les soldatc qui sont encore ici. Les lettres particulières de la Russie sont tout à fait en contradiction avec ces bulletins et tout annonce que l'Empereur des Français s'avance vers Moscou.

— Notre pays est au reste dans la plus triste situation. Plusieurs des riches boyards quittent nos provinces pour s'établir en Autriche. *(Observateur Autrichien)*

(2) *Moniteur Universel* du 14 Octobre 1812. No. 288, după Gazette de Francfort.

(3) *Moniteur Universel* du 16 Octobre 1812.

(4) După Challemel-Lacour *(Revue des deux mondes.* 1868 luna Iunie I, pag. 635, de Gentz nu a refusat a purtà, ceva maĭ târḑiŭ, titlul oficial de «agent diplomatic al Principeluĭ Valachieĭ.»

legerea definitivă cât privià emolumentele, ce Domnitorul oferià luĭ de Gentz.

Importanţa luĭ de Gentz din respectul politicеĭ austriace la Constantinopole este mare. Graţie relaţiunilor secrete dintre de Gentz cu Caragea, Austria nu va întârdià de a avé «*la main haute*», atât la Bucurescĭ, cât şi la Constantinopole, unde, prin Caragea, Meternich va face să străbată acele sciriĭ şi vederĭ, carĭ puteaŭ să-ĭ fie dînseĭ profitabile. (1)

Anglia nu puteà nicĭ dînsa perde din vedere importanţa politică a curţilor Române, cu tótă atenţiunea încordată a Europeĭ spre altă parte. Ea numì în 1813 de consul al sĕŭ pe *W. Wilkinson*. Acesta va aduce la Bucurescĭ vederĭ contrare vederilor luĭ *Fleischhackel* şi celor ale luĭ *Ledoulx*. Pe când aceştĭ din urmă caută să îndepărteze pe Românĭ de la Muscalĭ, Wilkinson devine partisanul împărţiriĭ Principatelor între Rusia şi Austria, tocmaĭ pe motivul—*risum teneatis*—că este în interesul Europeĭ, să împedice extensiunea Rusieĭ şi că numaĭ ast-fel s'ar puté împedecà maĭ departe mergerea Rusieĭ spre Constantinopole.

Rusia, după eşirea definitivă a luĭ Jaltuchin din Principate, va fi şi dînsa representată la Bucurescĭ prin consulul Kiriko. După catastrofa Francesilor în Rusia, aceştĭ consulĭ şi ceĭ din Iaşĭ vor devenì de o insolenţă şi de o incomoditate gróznică pentru guvernele naţionale din Principate.

Căderea capetelor Moruzescilor, partisaniĭ neîndoioşĭ aĭ Rusieĭ, pusese deocamdată multă apă în vinul consulilor rusescĭ din Principate. Francia nu vĕduse cu ochĭ bunĭ raptul Basarabieĭ, rapt datorit de Rusia Moruzescilor. De aceea o vedem interesându-se de aprópe de negociaţiunile ulterióre agitate între Pórtă şi Rusia, cu referinţă la delimitarea Basarabieĭ. Francia dorià ca Pórta să acorde Rusieĭ cât maĭ mică porţiune de pămînt.

Acelaşĭ lucru — deşì maĭ platonic — îl dorià şi Austria.

Tocmaĭ pentru a urmărì asemenea afaceriĭ Napoleon grăbise să trimită la Constantinopole pe energicul Andréossy. La 13 August 1812, acesta fu primit în audienţă solemnă de către Sultan. (2)

Alegerea de Pórtă a luĭ Caragea şi Calimachi, întîmplată, cum vĕdurăm, în August, după sosirea luĭ Andréossy, a trebuit, orĭ-cât de se-

(1) Veḑĭ despre Fr. de Gentz articolul publicat de P. Challemel-Lacour, intitulat Diplomates et publicistes de l'Allemagne, în *Revue des deux Mondes* de la 1 Iunie 1868, pag. 620. — Idem, *Albert Sorel*, în aceeaşĭ revistă, de la 15 Decembre 1876.

(2) *Moniteur Universel*. No. 261, din 17 Septembre 1812.

cretă să se fi ţinut, să nu fi fost fără de scirea, de nu şi fără de consimţirea representantuluĭ frances. De aceea ţiserăm, că emoţiunea în ţéră, între boeriĭ rusofilĭ fu mare.

Tot influenţeĭ francese se ţiceà că datorise Caragea şi rechemarea sa pe câte-va ţile ca Dragoman al Porţiĭ, din cursul luniĭ August, după depunerea luĭ Panaiotache Moruzi «*parce qu'il (Moruzi) passait pour être dévoué aux intérêts de la Russie.* (1)

In locul luĭ I. Caragea devenì Dragoman Spătarul Iacovachi Arghiropulo, (2) frate cu ginerele Domnitoruluĭ.

Cap. II.

Căimăcămie. Sosirea luĭ Caragea la Bucurescĭ. Alaiurĭ. Arderea Curţiĭ Domnescĭ. Diverse evenimente.

Ioan Caragea nu vine imediat la Bucurescĭ, din causă că, după o dispositiune a tractatuluĭ de la 1812, evacuarea Principatelor erà hotărîtă a se efectuà în mod complet numaĭ pe ţiua de 2 (14) Octobre. La acéstă dată erà dator Jaltuchin să lase guvernul ţĕrĭĭ românescĭ în mânile Divanuluĭ eĭ.

La Bucurescĭ se găsià încă Galib Efendì şi Dimitrie Moruzi, colaboratorul sĕŭ la tractatul de Bucurescĭ, prin care Rusia ne răpì Basarabia. Acolo află Moruzi despre neisbutirea candidaturiĭ sale la Domnie, pe care o credeà bine asigurată. El fu tot odată însciinţat în secret, ca să nu maĭ mérgă la Constantinopole, că nu-ĭ va fi viéţa în siguranţă. Rusia ĭĭ oferì asil la ea, ba şi o bună pensiune... Dimitrie Moruzi, avênd familie la Constantinopole, se temù să nu o expună la perire. Încumetat pe abilitatea sa, preferì să mérgă, să-şĭ justifice purtarea. El sperà să deà de culpabil pe Galib Efendi... Acesta însă maĭ dinainte arĕtase că singurul culpabil al perderiĭ Basarabieĭ erà numaĭ D. Moruzi. Cât trecură amândoĭ Dunărea, Galib arestă pe Mo-

(1) Iancu Caragea maĭ fusese Dragoman al Porţiĭ în 1807—1808. Influenţa francesă la Constantinopole erà fórte mare înainte de catastrofa luĭ Napoleon în Rusia—este momentul când 140 de prisonierĭ Ruşĭ se turciseră în Constantinopole. *Moniteur Universel*, din 17 Septembre 1812 (No. 263), în o scrisóre datată din Constantinopole de la 13 August, povestesce solemnitatea cu care se făcù acéstă trecere la mahometanism a acelor Ruşĭ.

(2) *Moniteur Universel.* No. 288, 14 Octobre 1812.

ruzi şi-l expediă la Şumla, unde erà Vizirul... Acì fu ucis pe dată, şi capul luĭ trimis la Constantinopole, unde fu expus treĭ ḑile la porţile Seraiuluĭ, alăturea cu al frate-sĕŭ Panaiotache Moruzi, carele ţinuse locul de Dragoman pe timpul cât Dimitrie stătù la Bucurescĭ.

Şi pe când ast-fel Moruzesciĭ, amicĭ aĭ Rusieĭ, plătiaŭ cu capul lor trădarea, Caragea erà primit cu onoruri în audienţă solemnă de învestitură de către Sultanul, la 8 (20) Octobre. Padişahul otoman îĭ dete cuca şi caftanul de onóre.

I. Caragea fu primit de Sultanul «*avec la bienveillance la plus distinguée*» scrie, în 26 Octobre, din Constantinopole, corespondentul jurnaluluĭ *Gazette de Francfort.* (1) In o a doua audienţă primì *tuiul* Domnesc.

Avênd a întârḑià la Constantinopole maĭ mult timp, până ce să se ridice din ţĕră Muscaliĭ, Caragea trimise la Bucurescĭ caimacamĭ, carĭ să ieà guvernul ţĕriĭ în numele sĕŭ.

O corespondenţă din 2 Octobre (20 Septembre 1812), trimisă din Bucurescĭ guvernuluĭ din Paris şi publicată în «*Moniteur*», vestesce că la data acésta sosise deḑà în capitala Muntenieĭ Caimacamul şi Postelnicul nouluĭ Domn. Gr. Suţu e Caimacamul. Acesta e fiul luĭ Michaĭ Suţu. După Werter însă, în corespondenţa luĭ cu regele Prusieĭ, Caimacam erà Gh. Arghiropulo, care în ḑiua sosiriĭ luĭ Werter la Bucurescĭ, tocmaĭ dădeà un mare bal domnuluĭ de Maubourg (2).

Gazeta de Francfort confirmă, că Ghiorgache Arghiropulo, frate cu noul Dragoman al Porţiĭ, a sosit la Bucurescĭ, în 24 Septembre (6 Octobre), şi a comunicat boerilor adunaţĭ firmanul (zapt-firman) al Sultanuluĭ, prin care este însărcinat să administreze Principatul în numele luĭ Caragea (3).

---

(1) Veḑĭ *Moniteur Universel.* No. 348 din 13 Decembre 1812.

«Le 20 le nouveau Prince de Valachie a reçu, dans une audience solennelle, des mains de S. H. la kouke ou le bonnet de Prince et la pelise d'honneur. Il a été traité, par le Gr. Seigneur, dans cette occasion, avec la bienveillance la plus distinguée. Jeudi est le jour désigné pour la cérémoine de la queue de cheval, que le nouveau Prince a coutume de recevoir, pour marquer son rang dans le gouvernement.»

(2) Veḑĭ nota luĭ Werter cătră Regele Prusieĭ, din 5 Decembre st. n. 1812. *Moniteur Universel* de la 26 Octobre 1812. No. 300, scrie: «Caimacamul şi Postelnicul nouluĭ Principe al Valachieĭ Iancu Caragea, aŭ sosit acì la Bucurescĭ. Primul se chĕmă Gr. Suţu fiul luĭ Michail Bey; cel de al doilea se chĕmă *Tschapan (?)*»

(3) N. 313. Dimanche 8 Novembre 1812.

«**Valachie**, Bucarest, le 9 Octobre.

«M. Georgachi Arghiropolo, frère du nouveau Dragoman de la Porte, est arrivé le 6

E posibil că pe lângă Arghiropulo să fi sosit la Bucurescĭ şi Gr. Suţu. In tot casul, postelnic în domnia luĭ Caragea vom aflà pre Vlăhuţ.

Pe dată ce Caimacamiĭ sosirà în Bucurescĭ, s'aŭ început reparaţiunile palatuluĭ Domnesc din Délul Spireĭ, care ajunsese în próstă stare, din causă că servise de spital în timpul ocupaţiuniĭ rusescĭ. (1)

O altă corespondenţă a Gazeteĭ de Francfort, dată tot din Bucurescĭ, din 18 Novembre (6 Novembre), confirmă că, la acea dată, încă nu sosise Domnitorul Caragea, dar că erà aşteptat din un moment în altul şi că neîntârdiat vor revenì la Bucurescĭ şi representanţiĭ (orĭ *Aianiĭ*) streinĭ, carĭ, la momentul rupturiĭ dintre Rusia şi Turcia, se îndepărtaserà din Principatele ocupate de Ruşĭ (2).

In adevĕr, nu întârdie să soséscă la Văcărescĭ noul Domnitor. Acì se opresce după vechiul obiceiŭ, pentru a-şĭ pregătì oficiala intrare în capitală. Corespondenţele Monitoruluĭ frances scriŭ, că *conăcirea* de maĭ multe ḑile la Văcărescĭ a Domnitoruluĭ erà şi în interesul sănătăţiĭ publice, ca o carantină făcută de Domnitor, fiind-că venià din o parte de loc, în care se însemnase ciuma.

Se profită de acéstă reşedere la Văcărescĭ, pentru a se luà mĕsurĭ pregătitóre intrării în Bucurescĭ. (3)

---

de ce mois et a fait conaître aux boïars assemblés le firman (zapt-firman) du Gr. Seigneur, par lequel il lui est ordonné de se charger de l'administration de la Principauté au nom du nouvel Hospodar.»

(1) On a commencé aussitôt à travailler aux réparations dont le palais du Prince a le plus grand besoin; il a servi d'hôpital pendant tout le temps du séjour des Russes dans cette capitale.

On a la certitude que le gouvernement sera remis au Caimacam le 2 (14) *(sic)* Octobre, *jour fixé par le traité de paix.*

Senatorul Miélocevici (Milosievicĭ) a fost numit guvernator civil al Basarabieĭ. Il devait quitter Jassy le 13.

Moniteur Universel. N. 313, din 8 Novembre 1812.

(Journ. de Francfort) Coresp. din Bucurescĭ de la 9 Octobre 1812.

(2) Gaz. de Francfort.

Valachie. Bucarest, le 18 N-bre (decĭ 6 Novembre).

On attend incessamment l'arrivée du nouveau Prince Ianco Karatschia et le retour des ayans étrangers qui, au moment de la rupture entre la Russie et la France, s'étaient eloignés de ces Principautés encore occupées par les Ruses.

(3) Veḑĭ pag. 7 din tom. X. Iacă şi un alt act cu referinţă la repararea paveleĭ din strada Şerban-Vodă:

Porunca ce s'aŭ făcut în dosul însciinţăriĭ ispravnicilor de Ilfov şi a Vorniculuĭ politieĭ, pentru dregerea poduluĭ Şerban-Vodă.

Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahscoie.

Domnia-vóstră ispravnicilor din sud. Ilfov şi domnia-ta epistatule al dvornicieĭ

La 25 Novembre 1812, adecă neîntârdiat după sosirea la Văcărescĭ Caragea adresézĕ ţĕriĭ obicĭnuitul manifest de Domnie nouă. Ca tóte programele politice, proclamaţiunea luĭ Caragea promite mult, ba încă adauge a ḑice, că cele ce le promite vor fi «*înfiinţate, iar nu numaĭ cuvîntate*». Caragea se jură *pe viéţa fiilor sĕĭ*, că n'o să trécă cu vederea *răpirea şi nedreptatea.* (1)

La ḑiua hotărîtă de 12 Decembre, Domnitorul îşĭ face solemna intrare în Bucurescĭ.

Dăm în notă acĭ alaiurile întocmite cu pitac Domnesc, pentru Domnitor şi pentru intrarea în Bucurescĭ a Dómneĭ sale Elena. (2)

---

politieĭ, am vĕḑut Domnia-Mea arĕtarea ce Ne facĭ printr'acéstă însciinţare, ci dar de vreme ce ca să se astupe acele baltacurĭ de la căpătăiul poduluĭ celuĭ dres până la cel-lalt căpătâiŭ dupre *socotéla boerilor* este atâta discolie şi zăbavă, pentru pricinile ce arĕtaţĭ, primită este Domnieĭ-Mele chibzuirea ce faceţĭ, următóre fiind şi altor asemenea pilde, şi poruncim, ca dregerea aceluĭ drum să o săvîrşiţĭ cum maĭ în grabă, adecă de la maidanul ot Dulap şi până la căpătâiul poduluĭ celuĭ dres şi bun. — 1812, Decembre 1.

Arh. Stat. Cod. 74, fila 4.

(1) Veḑĭ întréga proclamaţiune în volumul X al *Istorieĭ Românilor* Partea A. pag. 454.

(2) Iacă alaiurile aceste:

Orînduiala alaiuluĭ Domnieĭ, după obiceiul ţĕriĭ, la intrarea în Bucurescĭ.

Stégul catanelor de ţĕră cu căpitaniĭ i catanele acestuĭ stég, toţĭ călărĭ şi înarmaţĭ.

Brésla agiască.

Călăreţĭ polcovnicescĭ toţĭ călărĭ şi înarmaţĭ.
Vel căpitan de cazacĭ cu stégul i sârmaciul şi toboşarul sĕŭ.
Talpoşĭ dorobănţescĭ pedeştri cu chivere, cu tobe i cu cimpóiele lor.
Vel căpitan de dorobanţĭ cu zapciĭ sĕĭ înainte i cu câţĭ-va din brésla armăşască cu tacâm curat împrejur şi stégul sĕŭ cu toba după dînsul.
Podariĭ toţĭ pedestri câte doĭ.
Cazaciĭ agiescĭ asemenea pedestri cu cimpoiŭ i tobele lor.
Vînătoriĭ, asemenea.
Căpitaniĭ agieştĭ înarmaţĭ cu tacâm curat pedestri.
Céuş agiesc . . . . . cu logofĕt agiesc.
Polcovnicul de pod . . . . . cu polcovnicul de ciocli.
Polcovnicul de vînătorĭ . . . . . cu polcovnicul de Tîrgovişte.

Vel aga cu podóba, după obiceiŭ.

Stégul cu stegar agiesc i călăraşĭ cu prapurile i trâmbiţile, cu toba şi sârmaciu, după obiceiŭ.

Dumné-luĭ vel vornicul za politie, cu ómeniĭ şi tacâmul domnieĭ-sale.

In alaiul luĭ Vodă ieaŭ parte şi ceĭ doĭ fiĭ aĭ luĭ I. Caragea, anume

Neferiĭ toţĭ înarmaţĭ, călărĭ cu Baeracul lor, câte doĭ.
Beşléga, cu tacâm curat.

Brésla spătăréscă.

Lefegiiĭ cu stégurile lor, călărĭ.
Vel căpitan de lefegiĭ cu zapciiĭ sĕĭ, i buciugul, toboşarĭ, sârmacĭ după dînsul.
Seimeniĭ călărĭ iarăşĭ înarmaţĭ, toţĭ cu haine roşiĭ şi cu moţurile galbene.
Baş-buluc-başa cu stégul cel mare i toba şi sârmaciŭ.
Scutelniciĭ spătărescĭ înarmaţĭ.
Deliĭ călărĭ, toţĭ înarmaţĭ cu suliţe în mânĭ, câte doĭ, potriviţĭ, dimpreună cu odobaşiĭ lor, înaintea dumné-luĭ vel spătarul.
Poteraşiĭ, toţĭ înarmaţĭ, călărĭ, cu haine curate fistichiĭ, cu moţurĭ şi cu musicanţiĭ lor.
Căpitaniĭ spătărescĭ înarmaţĭ cu tacâm curat.
Céuş spătăresc . . . . . cu logofĕt spătăresc.
Vel căpitan de Mizil . . . . . cu polcovnicul de poteră.

Vel Spătarul cu podóba după obiceiŭ.

Stégul cu stegar i buciuc şi lefegiĭ, cu prapurile i trâmbiţe i tobe şi sârmaciŭ după dumné-luĭ.
Copiĭ din casă . . . . . cu păhărniceĭ.
Vătaf de vistierie . . . . . cu vătaf de păhărnicie.
Aproḑĭ vătăşescĭ . . . . . cu aproḑĭ céuşescĭ.
Vătaf de aproḑĭ . . . . . cu céuş de aproḑĭ.

Brésla portăréscă.

Portăreĭ în rînd pe jos cu semnele în mânĭ.
II portar . . . . . cu III portar.

Vel portar.

Dumné-lor boeriĭ veliţĭ i al doilea, cum se arată în deosebită fóe, şi înaintea dumné-lor: starostea cu neguţătoriĭ pămîntenĭ.

Brésla armăşéscă.

Armăşeĭ . . . . . cu puşcaşĭ.
II armaş . . . . . cu III armaş.
Vel armaş Aleco Mavrocordat cu podóba după obiceiŭ, avênd pe toţĭ lăutariĭ domnescĭ.
Stégurile ţĕriĭ i trombetaşĭ domnescĭ şi cu *muzicanţiĭ nemţĭ.*
Tuiurile
Iuruc-baerac.
Sacagiiĭ după obiceiŭ cu sacalele.
Salahoriĭ călărĭ, cu beţele în mânĭ.

George şi Constantin. In al Dómneĭ sunt fiicele: Ralu, Smaranda şi Roxandra.

Caiĭ domnescĭ împodobiţĭ.

Trăgêndu-ĭ comişeiĭ câte unul.

II comis . . . . . cu Răhtivan Aslanoglu.

6 postelniceĭ . . . . . cu 6 postelniceĭ asemenea.

Capoturĭ şi tacâm curat.

Toţĭ călăraşiĭ 6 fustaşĭ cu vătaful lor. cu darde.

III logofĕt . . . . . III vistier

II logofĕt . . . . . II vistier Iorgache Slugeroglu.

II logofĕt . . . . . II postelnic Costache Arghiropulo.

Vel postelnic . . . . . Vel comis Dumitrache Manul.

Un céuş împĕrătesc . . . . . Alt céuş împĕrătesc.

Un capegiŭ împĕrătesc . . . . . Alt capegiŭ împĕrătesc

Toţĭ lipcaniĭ 6 fustaşĭ cu odobaşa. cu darde.

Iuz-başa.

Beizadea cu ciohodariĭ i un saracci . . . . . Beizadea cu ciohodarĭ i un saracci.

5 căpitanĭ agiescĭ ortacusachi cu căplan poşturĭ.

Dumné-luĭ agaua cu ciohodariĭ domnieĭ-sale.

Un satâr . . . . . alt satâr.

Un satâr . . . . . alt satâr.

Un satâr . . . . . alt satâr.

5 căpitanĭ agiescĭ ortacusachi cu căplan poşturĭ.

Mataragi iamac . . . . alaiŭ céuş . . . . . mataragi başa.

Saracci iamac . . . . icioclan céuş . . . . . sarasci başa.

Un gavaz . . . . . alt gavaz.

Un peic împĕrătesc. . . . . alt peic împĕrătesc

Un haznaharlâŭ . . . . . alt haznaharlâŭ.

Deli-başa . . . . . başciohodar, tufecci başa.

Cu toţĭ ciohodariĭ . . . . . cu toţĭ ciohodariĭ.

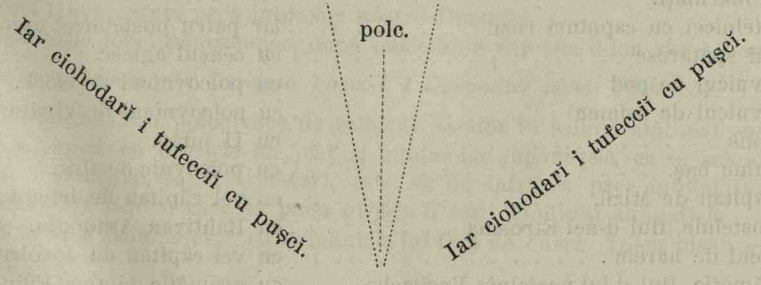

Vătaf de Divan înarmat . . . . . cu II spătar cu sabie gianat

Saidacurĭ . . . . . i topuzul.

Semnul Domnieĭ . . . . . sangiacul.

Este de observat, că cu tótă desorganisarea şi miseria în care Muscalii lasă ţéra, tot se maĭ găsiră cete destule de ostaşĭ din diversele

Copiĭ din casă purtând prapurile . . . . . vel grămătic.
Vel cuparul Costache Mavrocordat . . . . . vel ispravnic de curte.
Vel cămăraş . . . . . II grămătic *vichil* d-luĭ.
Divictar . . . . . postelnicul Vasilache.
Şi ceĭ-lalţĭ boerĭ aĭ curţiĭ şi idicliĭ, câte doĭ.
Mehter başa cu tótă taiféua sa cântând.

Caretă gospod.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.

Poruncim Domnia-Mea . . . . . să aveţĭ a însciinţà d-lor boerilor i zapciilor marĭ şi micĭ şi tuturor maĭ sus arĕtaţilor, că . . . . . la . . . . . césurĭ din ţi cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ este să se facă obicĭnuit alaiŭ Domnieĭ Nóstre şi să fie toţĭ strînşĭ la . . . . . şi întregĭ la orânduială, ca la ridicarea nóstră să se afle toţĭ gata spre mişcare, însă să grijiţĭ a nu se face vre-un cusur saŭ vre-o atacsie la pornire, că veţĭ fi în vină; aşijderea arĕtaţi porunca Domnieĭ-Mele fie-căreia bréslă, ce la mergere să aibă a păzì buna-cuviinţă şi orînduială, fără de a se face sgomot la vorbă saŭ vre-o amestecătură, ci fie-care cu tăcere să urmeze mişcarea alaiuluĭ, iar un alaiŭ ciauş călare să aibă a încunjurà călare necontenit înainte vestind mişcarea alaiuluĭ la mergere, ca să mérgă cu bună orînduială. —1812. Decembre.
Cod. LXXV, fila 9.

Orînduiala alaiuluĭ prea iubiteĭ Dómne a Domnieĭ-Mele, la intrarea în Bucurescĭ.

100 scimenĭ polcovnicescĭ călărĭ, toţĭ cu haine roşiĭ înarmaţĭ şi cu moţurĭ galbene.
100 seimenĭ bulucbăşescĭ asemenea călărĭ, toţĭ cu haine roşiĭ şi cu moţurĭ galbene şi înarmaţĭ.
4 postelniceĭ cu capoturĭ roşiĭ . . . . . iar patru postelniceĭ asemenea.
Céuşul spătăresc . . . . . cu céuşul agiesc.
Polcovnicul de pod . . . . . cu polcovnicul de ciocli.
Polcovnicul de seimenĭ . . . . . cu polcovnicul de vînătorĭ.
II comis . . . . . cu II pitar.
Başbuluc baş. . . . . cu polcovnic de tîrg.
Vel căpitan de Mizil. . . . . cu vel căpitan de lefegiĭ.
III postelnic, fiul d-neĭ Efrosina . . . . . cu Răhtivan Asanoglu.
Vornicul de harem . . . . . cu vel căpitan de dorobanţĭ.
II grămătic, fiul d-luĭ postelnic Vasilache . . . . cu grămătic dómneĭ Filipéscă.
II postelnic Costache Arghiropolu . . . . . cu II spătarul Gianetache.
Biv-vel pitar . . . . . cu biv vel pitar.
Vel armaş Aleco Mavrocordat . . . . . cu vel pitar.

arme, carĭ să intre cu alaiŭ. Nimic maĭ deosebit în aceste alaiurĭ decât la altele de la anteriorii Domnĭ, decât că se bagă în alaiurĭ, nu numaĭ spata şi topuzul Domnesc, dar şi sangiacul şi tuiul dat *ad-honorem* de către Sultan. Intre diversele musicĭ, cimpóie, trombiţaşĭ etc., iea parte la alaiŭ şi *o musică nemţéscă*, aceea pe care neîntârdiat I. Caragea o va desfiinţà. (1)

Maĭ observăm că în Garda Porţiĭ iar sunt *nemţi*: «*50 nemţĭ din Pórtă, în haine fistichiĭ.*»

Din primul moment I. Caragea manifestă o deosebită plăcere pentru parade. El e nemulţumit de alaiurile orînduite pentru recepţiunea luĭ. Cetele de seimenĭ, de panduri, diversele bresle din administraţiune nu s'aŭ presentat în haĭne curate, în uniforme. De aceea în aniĭ următorĭ 1814 şi 1815 Domnitorul va da nouĕ ordine pentru modul cum aŭ să fie organisate alaiurile Domnescĭ. I. Caragea ordonă Mareluĭ Logofĕt de ţéra de sus, să oblige pe zapciiĭ Divanuluĭ, câte 15 ómenĭ «*îmbrăcaţĭ în forme*», de-asupra să aibă cepchenurĭ şi în cap să fie tot un fel, pentru că, «la alaiurile Domnescĭ ce s'aŭ făcut, s'aŭ vĕḑut de însine Domnia-Mea cu haine nepotrivite, próste, încă şi sparte.»

Luĭ Vel Spătar încă scrie Caragea, ca seimeniĭ, lefeciiĭ, căpitaniĭ şi alte bresle spătărescĭ, să nu maĭ intre în alaiurĭ decât «în formă, cu haine curate, pentru buna podóbă carĭ împotrivă la alaiurile ce s'aŭ

---

50 nemţĭ din Pórtă, pe jos, toţĭ cu haine fistichiĭ curate.

12 fustaşĭ aĭ haremuluĭ cu darde în mânĭ şi iuz başa al lor.

8 căpitanĭ, patru aĭ seimenilor spătărescĭ şi patru agiescĭ, pe jos, înarmaţĭ cu zardabale.

10 ciohodarĭ lângă careta Domnéscă de amândouĕ părţile.

6 ciohodarĭ lângă careta prea iubitelor nóstre Domniţe.

D-lor jupânesele marĭ pămîntence, după obiceiŭ, în caretele d-lor. după Domniţe.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Poruncim Domnia-Mea, polcovnice de seimenĭ, să aibă în sciinţă atât maĭ sus arĕtaţiĭ boerĭ şi zapciĭ cu breslele lor, cât şi dumné-lor jupânesele, ca să scie că cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, la . . . césurĭ, este să fie intrarea prea iubiteĭ Dómneĭ Mele în Bucurescĭ, pentru care să porţĭ grijă a fi toţĭ orînduiţiĭ adunaţĭ la . . . . de unde să se facă alaiul acesta, cu orînduiala luĭ fără de cusur. Tolco pisah gpd.— 1812 Decembre.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXV, fila 11.

(1) Veḑĭ la cap. şcólelor şi culturiĭ publice, vol. X, Partea A, pag. 425.

făcut, vĕḑêndu-se de Domnia-Mea cu haine sparte, nepotrivite, de nicĭ sémĕnă unul cu altul.» (1)

In Decembre 1815, Ioan Caragea dă un pitac, prin care ordonă ca, la Domnescile alaiurĭ, să fie şi doĭ dintre boeriĭ veliţĭ, adecă d-l *vel logofĕtul de obiceiurĭ*, ca un trebuincios şi cu sciinţe de ale obiceiurilor, i d-luĭ vel hatman ca un zabit al Divanuluĭ. Aceştia să mérgă înaintea luĭ Vodă la alaiurĭ, împreună cu vel comis, păzind fie-care rîndul sĕŭ, după trépta cinuluĭ. (2).

(1) Pitac către vel logofĕtul de ţéra de sus, a îndatorà pe zapciiĭ Divanuluĭ să aibă câte 15 ómenĭ îmbrăcaţĭ în formă tot un fel pentru halaiurĭ când va fi, după orînduiala veche.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ Mele, d-ta vel logofete de ţéra de sus Iordache Filipescule, fiind-că pentru buna podóbă, după orînduiala veche, sunt de a fi şi ceĭ ce se află în slujbă pe la zapciĭ, adică păhărniceiĭ, aproḑiĭ, copiiĭ din casă, cu haine curate, maĭ vîrtos de-asupra să aibă cepchenurĭ şi în cap să fie tot un fel, pentru că la halaiurile Domnescĭ ce s'aŭ făcut, s'aŭ vĕḑut de însine Domnia-Mea cu haine nepotrivite, próste, încă şi sparte, lucru cu totul în potriva datorieĭ lor şi a voinţeĭ Domnieĭ-Mele, ci dar primind Domnescul Nostru pitac, să aducĭ înaintea Domnieĭ-Mele pe toţĭ zapciiĭ Divanuluĭ ceĭ marĭ, să le arĕţĭ că este porunca Domnieĭ-Mele straşnică, ca fieş-care să aibă câte 15 ómenĭ aĭ sĕĭ îmbrăcaţĭ tot-deauna în formă cu port tot un fel, după povaţa ce li se vor da de către d-ta. Tolco pisah gpd.—1814 Decembre 2.

Cod. LXXIV, fila 161 v.

Pitac către vel spătarul a avé pe breslele spătărieĭ cu haine curate, potriviţĭ pentru halaiurĭ, după orînduiala veche.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, d-ta vel spătare, fiind-că pentru halaiurile Domnescĭ ce se întîmplă a se face, este vechiŭ obiceiŭ a fi şi seimeniĭ i lefegiiĭ, căpitaniĭ şi alte bresle spătărescĭ în formă, cu haine curate, pentru buna podóbă, care împotrivă la halaiurile ce s'aŭ făcut, vĕḑêndu-se de Domnia-Mea cu haine sparte, nepotrivite, de nicĭ asémănă unul cu altul, poruncim d-tale, să daĭ nizam pentru acésta a fi în tótă vremea breslele de halaiŭ în formă, potriviţĭ la haine după vechiul obiceiŭ. Tolco pisah gpd.—1814 Decembre 2.

Asemenea pitac s'a făcut şi la vel agă.—1814 Decembre 2.

Asemenea şi la vornicul politieĭ.—1814, Decembre 2.

Cod. LXXIV, fila 161 v.

(2) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Fiind-că la Domnescile halaiurĭ trebuinţă este tot-deauna ca să se păzéscă nu numaĭ buna orînduială, ci şi buna întocmire şi eftacsie, ca şi orînduiala boerilor să se

Multiple sunt orînduirile de alaiurĭ: mergerea la biserică de sĕrbătorĭ marĭ şi hramurĭ a luĭ Vodă, a Dómneĭ, a beizadelelor pentru hirotonisirĭ, la biniş, la Sf. Panteleimon, la ocasiunĭ de primirĭ de peşcheşurĭ, la recepţiunĭ de personagie străine importante, etc. (1)

Dar să reluăm şirul naraţiuniĭ Domnieĭ luĭ Caragea.

---

păzéscă precum se cuvine şi obiceiul vechiŭ să se urmeze întocmaĭ fără strămutare şi buna întocmire la ale halaiurilor fără a se întîmplà zăticnirĭ şi atacsiĭ, am hotărît, ca la Domnescile Nóstre halaiurĭ să orânduim doĭ dintre boeriĭ veliţĭ, adecă pe d-luĭ vel logofĕtul de obiceiurĭ, ca un trebuincios şi cu sciinţă de ale obiceiurilor şi pe dumné-luĭ vel hatman, ca un zabit al Divanuluĭ asupra căruia privesc întîmplătórele jălbĭ ce se daŭ către Domnia-Mea şi poruncim să mérgă înaintea Nóstră la alaiurĭ dumné-luĭ vel logofĕt de obiceiurĭ dimpreună cu dumné-luĭ vel postelnic şi dumné-luĭ vel hatman dimpreună cu dumné-lor vel comis, păzind fie-care rîndul sĕŭ după trépta cinuluĭ; poruncim dar şi dumné-vóstră orînduiţilor boerĭ, ca de acum înainte să fiţĭ cu luare aminte, ca să se păzéscă tótă buna orînduială la ale obiceiurilor şi ale alaiurilor, împlinind fără de strămutare acéstă Domnésca Nóstră poruncă şi spre a fi sciută şi păzită tot-deauna, poruncim să se técă şi în condica Divanuluĭ. Tolco pisah gpd. — 1815 Decembre 4.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

(1) Alaiul Mărieĭ Sale Ahmet-Paşa de a venì de la conac la Domnésca Nóstră curte.
Brésla spătărésc cu tótă uniforma bez bairace.
Lefegiĭ după orînduială câte doĭ.
Seimeniĭ cu zapciĭ micĭ asemenea.
Scutelniciĭ spătărescĭ asemenea.
Căpitaniĭ spătărescĭ asemenea.

Stegarul spătăresc.

Céuşul spătăresc. Cu polcovnicul de poteră.
Vel căpitan de lefeciĭ. Cu vel căpitan de Mizil.

Brésla agiască iarăşĭ cu uniforma, bez bairace.
Călăreţiĭ polcovnicescĭ câte doĭ, după orînduială.

Vel căpitan de cazacĭ.

Talpoşĭ dorobănţescĭ. Cu podarĭ.
Cazacĭ. Cu vînătorĭ.
Zapciĭ micĭ. I căpitanĭ agiescĭ.

Céuşul agiesc.

Polcovnicul de ciocli. Cu polcovnicul de pod.

Vel căpitan za dorobanţĭ.

Stegarul.
Vel agă.

Neferiĭ toţĭ aĭ beşlégăĭ. Cu odobaşa lor.
Zapciŭ al Divanuluĭ. Cu alt zapciŭ al Divanuluĭ.
Zapciŭ al Divanuluĭ. Cu alt zapciŭ al Divanuluĭ.
III portar. Cu II portar.
Rahtivanul. Cu II comis.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI

Cu douĕ diverse firmane primesce Ioan Caragea Domnia Ţĕriĭ-Românescĭ. Cel dintâiŭ, maĭ scurt, nu pomenesce de loc despre tractatul cu Rusia, ci numaĭ îl numesce Domnitor, considerându-ĭ credinţa în serviciile anterióre, în 2 ale luĭ Ramazan, anul Egireĭ 1227, şi îl îndémnă să întocméscă pricinile pămîntuluĭ, cu obicĭnuita sa dreptate şi credinţă, ocrotind pe săracĭĭ supuşĭ şi pe ceĭ-lalţĭ de obşte locui-

---

Vel portar.

Vel vornic za politie.	Careta Domnéscă.	Meh. mandar.
Deliĭ.		Cu tufeccĭĭ.
Un salahor.		Cu alt salahor.
Un alaiŭ-céuş.		Cu alt alaiŭ-céuş.
Treĭ satârĭ.		Cu treĭ satârĭ.
Un cavaz.		Cu alt cavaz.
Doĭ-spre-ḑece ciohodarĭ.		Cu doĭ-spre-ḑece ciohodarĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Poruncim Domnia-Mea . . . . . ca mâne . . . . . la . . . din ḑi, să îngrijescĭ a fi gata negreşit acest alaiŭ pentru venirea Mărieĭ Sale Paşăĭ, aicĭ la Domnésca Nóstră Curte. Tolco pisah gsd. — 1813 Februare 6.

Cod. LXXV, fila 54.

Alaiul cu care are a merge prea iubita Nóstră Dómnă la biserica Sf. Gheorghe noŭ, pentru ḑiua hramuluĭ de mâne.

Polcovnicul de seĭmenĭ. Cu polcovnicul de vînătorĭ.

Impreună cu ómenĭĭ lor.

II comis.	Careta gospod.	Cu II pitar.
Baş-bulucbaş.		Cu polcovnicul de tîrg.
III postelnic.		Cu rahtivanul.
Vel pitar.		Cu vornicul de harem.
10 nemţĭ din pórtă.		Cu alţĭ atâţia.

Fustaşiĭ haremuluĭ cu iuz-başa.

Cinci ciohodarĭ. Cinci ciohodarĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Poruncim Domnia-Mea, vătaşe de curte, să îngrijescĭ ca astăḑĭ la nouĕ césurĭ să se întocméscă alaiul de maĭ sus arĕtat şi să fie gata aicĭ la Domnésca Nóstră Curte.— 1813 April 22.

(Pecetea gpd.)

torĭ..... «şi trămiţênd la vreme împĕrătésca mirie la bogata mea comóră, saŭ la locurile ce se va face havaleà, şi cu multă sîrguinţă silindu-te ca să trimiţĭ necontenit tóte felurile de zahereà....»

Al doilea firman, cel ḑis «zapt ferman», adecă de luare în stăpânire, acel care a fost cetit înaintea boerilor adunaţĭ la spătăria cea mare, începe cu amintirea răsboiuluĭ terminat: «sciut să fie ţie, că răsboiul ce aŭ fost între Inalta Impĕrăţia Mea şi între curtea Rusieĭ, prefăcêndu-se acum întru pace şi prieteşug, s'aŭ orînduit ḑisa curgere de vreme pentru deşertarea locurilor, *de la treĭ luni* de la întărirea tractaturilor păciĭ. Decĭ, schimbându-se aceste întărite cărţĭ la 5 ale luĭ Regep, se împlinesce sorocul deşertăriĭ locurilor, la 5 ale luĭ Şceval, când se întórce şi se face teslim la Inalta Mea Impĕrăţie, câştigarea sa cea de moştenire Ţéra-Românéscă dimpreună cu Craiova.

Restul firmanuluĭ este o repetire amplificată a primuluĭ firman. (1)

Ioan Caragea se aşeză la Curtea Domnéscă, cea zidită de Al. Ipsilant, în apropiere de Michaĭ-Vodă, dar peste puţine ḑile, în Decembre, un incendiŭ prefăcù în cenuşe acel palat, şi Domnia luă reşedinţa în casele luĭ Gr. Ghica care, cum arĕtarăm dejà, există şi astăḑĭ, în fundul curţiĭ caseĭ d-luĭ Al. Lahovari, cu intrarea acum despre actuala stradă a Academieĭ. (2)

---

(1) Ambele aceste firmane se pot cetì în *Tesaur de monumente*, II, p. 351 şi 352

(2) Un călător englez William Macmichael a visitat pe Caragea în 1818. La el se póte vedé în ce mod vorbesce de palatul acestuĭ Domn:

«Domnitorul are o locuinţă maĭ puţin bună decât a vecinuluĭ sĕŭ de la Iaşĭ, din causă că palatul Domnesc a ars accidentalmente, acum doĭ anĭ *(se înşală, eraŭ mult maĭ mulţĭ anĭ)*, când, se spune că a avut o pagubă de circa 100.000 de leĭ. El ocupă actualmente douĕ case de o înfăţişare maĭ puţin importantă, întrunite între ele printr'un geamlîc de lemn». *(Journey from Moscow to Constantinople in the years 1817, 1818 by William Macmichael.* Londra 1819. — A se vedé cartea în Bibl. Urechiă de la Galaţĭ. — Am reprodus anterioramente după ea stampa: *promenada boerimeĭ la Copoŭ.* In anul acesta d-l profesor Iorga a tradus unele fragmente din acéstă carte nouĕ cunoscută încă de vre-o 25 de anĭ, în «*Arhiva*» d-luĭ A. D. Xenopol. No. 1 şi 2 (1896), la pag. 10. Ne-am servit cu o traducere făcută pentru noĭ altă dată de pe atuncĭ studentul Caliman). Te-aĭ aşteptà ca *Macmichael* să descrie interiorul Curţiĭ luĭ Caragea, dar el se mărginesce a ḑice, că «*nu este nimic maĭ deosebit în sala în care am fost primiţĭ, decât că podelele eraŭ acoperite cu un covor englesesc, ceea-ce negreşit se va părè maĭ curios în casa unuĭ oriental.*»

Arderea Curţiĭ Domnescĭ în Decembre 1812, este aceea vestită de Bosghiovicĭ către Regele Prusieĭ, din Constantinopole, 25 Ianuarie 1813:

«Les dernières lettres de Bucarest nous ont annoncé que la maison de la résidence de l'Hospodar a brûlé et que le nouveau Prince Caragea, dans ce malheur a

Nu vom înşirà din noŭ acì făptuirile nouluĭ Domn, încă din luna Decembre 1812. *Paretesisul* Mitropolituluĭ Dositeĭ Filiti, numirea luĭ Nectarie în loc, alegerea de noŭ Episcop la Rîmnicul Vâlceĭ; organisarea Divanuluĭ Domnesc prin Const. Filipescu, luptele acestuia ca să înlăture din visterie pe Gr. Brâncoveanul; apropierea Văcărescilor de Caragea, ca încuscrit, căcĭ Enache Văcărescu avusese ca ultimă soţie pe o fată a primuluĭ Caragea Vvd.; mijlócele întrebuinţate de Caragea, ca să-şĭ reintre în capitalul de 4 milióne cât îl costase Domnia; sporirea birurilor; adăogirea havaturilor; starea făcută de el bisericiĭ ortodoxe şi în genere la tótă biserica; înfiinţarea hatmanieĭ de Divan; aceea a Logofeţieĭ străinelor pricinĭ: sunt tóte cestiunĭ dejà atinse în capitolele speciale, în studiile anterióre.

Nu voiŭ revenì acì asupra studiuluĭ nostru referitor la administraţiunea ţĕrĭĭ şi în deosebĭ la necontenitele schimbărĭ întîmplate în Divanul Domnesc al luĭ Caragea Vodă.

Administraţiunea luĭ Caragea, lăudată de Fotino, energic criticată de Făнuţă (Zilot Românul), este în colorĭ negre descrisă de *Macmichael.* El reprobă despotismul exercitat de Domnitorul grec. «Autoritatea Domnituluĭ se menţine prin intrigă, prin frica insuflată de guvernul turcesc, prin toleranţa naţiunilor vecine şi prin chiar lipsa absolută de energie a locuitorilor ţĕrĭĭ». Ţĕranul rabdă grele apĕsărĭ, boerul e scutit de taxe şi desfrânat şi poftitor de slujbe. Apoĭ Domnitorul a plătit tronul cu 3 până la 4 milióne de leĭ şi are să maĭ deà pe fie-ce an sume marĭ la Constantinopole, la ceĭ ce-l sprijină. De aceea se pune să facă banĭ cu orĭ-ce preţ. Decĭ sistemul de corupţie în administraţiune se întinde de la Domn până la cel din urmă slujbaş de sat. Toţĭ jăfuesc ţĕraniĭ, carĭ fug rătăcind din loc în loc, când vine vremea perceperiĭ dărilor. Se cunosc mijlócele barbare, caznele întrebuinţate de perceptorĭ .... Ca să scape de ele, ţĕraniĭ emigrézà şi când se întorc din emigrărĭ, dacă se întorc, se fac sudiţĭ austriacĭ, ca să scape de guvernul propriŭ al patrieĭ lor.

Jefuirile din timpul Domnieĭ luĭ Caragea aŭ dat nascere proverbuluĭ: «*fură ca în vremea luĭ Caragea*»—scrie Ion Ghica. (1)

La capitolul despre financele ţĕrĭĭ sub Caragea, lectorul va puté

---

perdu pour 300.000 piastres en effets, qu'il n'a pu sauver, le feu s'étant manifesté de nuit.»

Veḑĭ şi *Lagarde*, o. c., 321—322.

(1) Scrisorĭ, pag. 32.

vedé, în mod documentat, carĭ fură dările şi sporul lor sub Domnia, de care ne ocupăm.

«Când (cu dările) i se părea că nu se împleà destul de repede punga, aveà — maĭ ţice I. Ghica — şi alte córde la arc. Scoteà pe aga în tîrg cu cântarul şi cu falanga; acesta prindeà cu ocaua mică pe vre-un brutar, pe vre-un cârciumar, pe vre-un măcelar, îĭ trînteà câte 100 nuele la tălpĭ, saŭ îl ţintuià de ureche în mijlocul pieţeĭ. Vodă erà sigur, că *isnaful* aveà să alerge de la unul la altul ca să facă *curamà*, iar pedépsa încetà îndată ce starostele venià la Curte cu un *porcoiŭ de mahmudele*....»

Numaĭ atâta mijloc aveà Caragea ca să adune banĭ? Am vĕţut sub dînsul *birul temniţeĭ* şi birul femeilor *carĭ aŭ păcătuit*...(1) Cine dintre Domnĭ a avut maĭ ingenióse metóde de a jăfuì ţéra?

I. Ghica ne spune, că la asemenea jăfuirĭ Caragea erà ajutat de boerĭĭ Belu, Golescu, Manu...

Belu belesce,
Golescu golesce,
Manu jupuesce...

O! maĭ puteà satiricul poporal face lungă, mult maĭ lungă lista boerilor împreună jăfuitorĭ cu Caragea. Erà timpul în care un boer dojenit de Vodă, căcĭ făcuse nisce hoţiĭ din care Vodă nu avuse parte, rĕspundeà Domnitoruluĭ: κλέπτω, κλέπτεις, κλέπτει (fur, furĭ, fură).

Când documentat poţĭ constatà că întemeiate fură acusările aceste aduse luĭ Caragea, te mirĭ găsind în Aaron Florian afirmaţiunea că: «*Prinţul Ioan Caragea, în vremea acésta grea, şĭ-a pus tóte silinţele ca să uşureze pe locuitorĭ de povara acestor nenorocirĭ şi ĭ-a mângâiat în necazurile lor cele grele!*» (2)

Şi ca şi când jafurile şi hoţiile slujbaşilor nu eraŭ de ajuns, maĭ venì asupra ţĕrĭĭ şi alt foc: de la Pórtă se dete poruncă (am arĕtat acésta dejà) ca să se trimită sute şi miĭ de ţĕranĭ cu carele lor, ca salahorĭ, să lucreze la reîntărirea cetăţilor după Dunăre... Câţĭ se maĭ întorceaŭ din aceĭ nefericiţĭ românĭ, la vetrele lor? (3)

(1) Wilkinson spune că numĕrul femeilor rele erà atât de mare la Bucurescĭ, în cât «le dernier aga ou directeur de la police suggéra au Prince l'idée de lever une taxe sur chacune d'elles, ce qui lui procurera un nouveau revenu de quelques cent mille piastres.» (Page 129).

(2) Manual de Ist. Principatuluĭ Românieĭ, pag. 183.

(3) La Porte fait travailler avec une grande activité aux fortifications des places de Braila, Isaccea, Tulcea et Masin (Macin?), situées sur le Danube. Les habitants de Moldavie sont obligés de fournir gratis les palissades, les vivres et les ouvriers.

Nu avem de a revenì asupra Domnieĭ luĭ I. Caragea din punct de vedere al justiţieĭ. Tóte aceste cestiunĭ s'aŭ studiat pe temeiŭ de sute de documente. Ceea-ce putem spune acì, este că prea puţin timp rĕmase luĭ Ioan Caragea ca să vaḑă resultatele aplicaţiuniĭ nouluĭ sĕŭ Codice de legĭ.

O faptă, care, din respectul justiţieĭ, meritá tótă atenţiunea istoriculuĭ, este următórea: In timpul ocupăriĭ rusescĭ, pentru a-şĭ puté plătì dările şi rechisiţiunile, aŭ fost siliţĭ să-şĭ vîndă imobilele mulţĭ locuitorĭ, ba une-orĭ li s'aŭ jăfuit, orĭ *hrăpit*, cu nedrepte cuvinte. La 3 August 1814 întregul Divan supune luĭ Ioan Caragea următórea anaforà:

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecată anaforà arĕtăm Mărieĭ Tale, că în vremea trecută a răzmeriţeĭ, din pricina grelelor patimĭ, aŭ adus pe săracìĭ locuitorĭ aĭ ţĕrìĭ la ticăloşie şi pe ceĭ maĭ mulţĭ dintr'înşiĭ la desnădăjduire, în cât unìĭ dintr'înşiĭ siliţĭ aŭ fost de multa lor nevoìe a-şĭ vinde lucrurile ce aveaŭ mişcătóre şi nemişcătóre, spre a puté să întîmpine şi să-şĭ urnéscă grelele cererĭ şi nevoĭ, până în cât au ajuns la mare lipsă şi sărăcie, când atunceĭ ceĭ ce se aflaŭ în slujbe afară prin judeţe, cum sameşĭ, polcovnicĭ, vătaşĭ de plăşĭ, căpitanĭ şi zapciĭ, găsind vreme cu prilej ca să dobândéscă moşiĭ, acareturĭ şi altele asemenea, cu multe nedrepte mijlóce încărcând şi năpăstuind pe săracìĭ locuitorĭ, le-aŭ hrăpit moşiile în nume de cumpĕrătóre, după cum s'aŭ şi dovedit la unele pricinĭ ce s'aŭ cercetat în Divan, că mulţĭ din locuitorĭ şĭ-aŭ vîndut moşiile şi acareturile lor numaĭ şi numaĭ pe încărcătura şi năpăstuirea ce le făceà hrăpitoriĭ ce s'aŭ ḑis maĭ sus, la dăjdiĭ şi angariĭ, fără de a se folosì ticăloşiĭ locuitorĭ cu nimic dintr'acele vînḑărĭ, lăsându-ì ca nisce străinĭ în patria lor şi săracĭ desăvîrşit. Inălţimea Măriei Tale, ca un Domn milostiv şi drept stăpân al ţĕrìĭ şi ca un părinte doritor cătră toţĭ locuitoriĭ de obşte, aĭ pus tot felul de silinţă şi pururea nelipsit te trudescĭ, ca să depărtezĭ de la dânşiĭ tóte nedreptăţile şi supĕrările, spre a-şĭ dobândì fieş-carele vieţuirea în odihnă, uşurare şi liniştită petrecere, dar şi noĭ slugile Măriei Tale, ca nisce patrioţĭ avênd sciinţă de necazurile ce aŭ pătimit săraciĭ locuitorĭ în vremea răzmeriţeĭ şi de înstrăinarea ce li s'aŭ făcut a moşiilor lor întru aceeaşĭ vreme, de către aceia ce s'aŭ arĕtat maĭ sus slujbaşĭ aĭ judeţelor cu feluri de mijlóce viclene şi hrăpitóre, nu lipsim, după datoria nóstră, a arĕtà Măriei Tale, că, de se va găsì şi de cătră Măria Ta cu cale, să se facă luminate porunceĭ de publicaţiĭ în tótă ţéra, spre a venì cu îndrăznélă la prea înalt scaunul Măriei Tale aceĭ sărmanĭ locuitorĭ ce li s'aŭ hrăpit moşiile cu mijlocul ce arĕtăm maĭ sus, în trecuta vreme a răzmeriţeĭ, unde făcêndu-se cercetare cu de-amăruntul, tóte acele moşiĭ câte se vor dovedì hrăpite în nume de cumpĕrătóre

C'est un fardeau très lourd pour la province. On vient aussi d'acheter pour le compte de la Porte beaucoup de chevaux et de grains, que l'on transporte au delà du Danube. — *Moniteur Universel.* No. 177, 26 Juin 1814, în o scrisóre din ţéră de la 7 Iunie.

drept încărcături și năpăstuiri, să se întórcă înapoi la stăpânirea locuitorilor, și va rĕmâné luminat numele Mărieĭ Tale în vecĭ pomenit și lăudat de către toți pentru acéstă milostivire ce veĭ arĕtà cătră dînșiĭ. — 1814 August 3.

Constantin Filipescu vel Vistier, Radu Golescu Vel Vistier, Constantin Creţulescu Vel Ban, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Radu Slătitineanu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Dumitrașcu Racoviță Vornic, Iordache Filipescu Vel Logofĕt, Constantin Filipescu Vel Logofĕt, Fotache Știrbeĭ Vel Logofĕt, Nestor Căminar.

Caragea aprobă acéstă propunere ast-fel:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.

Primită fiindu-ne acéstă obștéscă anaforà a D-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea și poruncim d-vóstră veliților logofeți să se facă Domnescile nóstre porunci de publicații prin tótă țéra, întocmaĭ după cuprinderea de maĭ jos arĕtată.—1814 August 9.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIX, pag. 66.

Mĕsura acésta aveà de scop de a maĭ potolì nemulțămirile țĕriĭ din causa birurilor. Aceste nemulțămirĭ cresceaŭ pe tótă ḑiua. Dejà în 1814 se manifestă prin acte de rebeliune din partea unora din boeriĭ maĭ micĭ. Așà un Alexandru Comăneanu făceà opositiune de óre-care violență Divanuluĭ și Domnuluĭ. Divanul cerù luĭ Caragea, în 25 Octobre 1814, ștergerea din Arhondologia țĕriĭ a luĭ Comăneanu și exilarea luĭ la mŏnăstirea Mărginenĭ. Cu cea maĭ mare grabă aprobă Caragea acéstă anaforà, în aceeașĭ ḑi în care i se supuse. (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Spre resplătirea nemulțumiriĭ și obrăznicieĭ acestuĭ netrebnic și spre pilda și înfrânarea și altor asemenea luĭ, întărim Domnia-Mea anaforaua acésta a Preaosfințieĭ Sale părinteluĭ Mitropolit și a obștieĭ d-lor veliților boerĭ, și poruncim d-tale vel Vistiere, să se ștérgă cu totul numele luĭ de la arhondologhia Domnescii Nóstre Visteriĭ, cum și d-luĭ vel Logofĕtul de țéra de sus, ca îndată să se facă Domnésca Nóstră volnicie, spre a se trimite surgun la mŏnăstirea Mărginenĭ, fiind acéstă pedépsă cu scădere după mĕsura vineĭ luĭ. — 1814 Octobre 25.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

(Cod. LXXIX, pag. 418)

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecată anaforà arĕtăm Mărieĭ Tale, că Alexandru Comăneanu, după netrebnica urmare și nemulțumire cu care s'aŭ arĕtat la carea și nemărginita milostivire a Mărieĭ Tale cinstindu-l din Serdar cu cinul Căminărieĭ, vrednic erà de maĭ mare pedépsă, dar noĭ chibzuind a i se face o pedépsă aseměnată cu milostivirea Mărieĭ

Din anul 1814 vom maĭ aduce un act, prin care Caragea dispune a se face hotărnicia loculuĭ vechiĭ Curţĭ Domnescĭ de la Tîrgovişte, al căreia loc se încălcase de uniĭ-alţiĭ. Acest loc saŭ *ruinile*, ce maĭ târdiŭ aveà să le cânte poeţiĭ renascerieĭ nóstre, aŭ fost dăruite de Caragea Vorniculuĭ Isaac Ralet, încă din 1813 Septembre. (1)

Tale, adecă pentru nemulţumita cu care s'aŭ arĕtat să rĕmâe lipsit, nu numaĭ de cinstea Căminărieĭ, ci şi de orĭ-ce alt cin, iar pentru obrăznicia ce aŭ arĕtat, să se trimită surgun la mânăstirea Mărgineni, în cât soroc se va hotărî de Măria Ta spre bine şi învĕţătură de minte şi spre pilda şi altora; de care ne rugăm Mărieĭ Tale să fie primită acea pedépsă, ce cu uşurinţă din câte i se cădeà a i se face. — 1814 Octobre 25.

Al Ungrovlahieĭ Ignatie, Constantin Filipescu, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Vel Vornic Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Grigore Băleanu Vel Logofĕt, Const. Filipescu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ, Nestor Căminar. S'aŭ făcut volnicie şi s'aŭ trimis surgun la Mărgineni, unde s'a poruncit a nu fi slobod fără de al doilea poruncă.

(1) *Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Hrisovul d-luĭ Vel Logofĕtuluĭ Isac Ralet pentru hărăzirea zidurilor ot curtea. gpd din judeţul Dâmboviţeĭ.

Mărirea şi lauda Domnilor şi a oblăduitorilor aceştiĭ pravoslavnice şi de Dumneḑeŭ păzite ţĕrĭ Valahieĭ se arată întru adevĕr cu mare strălucire şi de alte lucruri îmbunătăţite cu felurimĭ de faceri de bine, ce cu iubire de ómeni şi cu părintéscă osîrdie revarsă de obşte către toţĭ supuşiĭ lor pământeni, spre a se mângâià împărtăşindu-se fieş-carele după supunere, sîrguinţă şi vrednicie de stăpânéscă milostivire. Drept aceea fiind-că cinstit şi credinciosul boerul Domnieĭ-Mele d-luĭ Vel Vornicul de ţéra de sus Isac Ralet prin anaforà a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele că în oraşul Tîrgovişteĭ sud Dâmboviţa *sunt nisce surpăturĭ de ziduri domnescĭ ce aŭ fost odinióră Curte Domnéscă, făcută de rĕposaţiĭ întru fericire Domniĭ ţĕriĭ*, sunt cu totul netrebuincióse acele ziduri, rĕmânênd a fi numaĭ pentru incuibarea păsĕrilor sălbatice, iar locul Curţiĭ póte să fie de óreşĭ ce trebuinţă, însă de se va curăţî întâiŭ cu grea cheltuială din surpăturile vechĭ, şi aşà nicĭ în tréba ţĕriĭ, nicĭ a Domnieĭ nefiind trebuincióse, nicĭ zidirile nicĭ locul a se metahirisì la cevaşĭ, aŭ făcut rugăciune Domnieĭ-Mele ca să-ĭ hărăzim acele surpăturĭ de ziduri, împreună cu locul lor, a-şĭ face un locaş, ca să-l aibă spre scăpare la o vreme de nevoie, precum este acésta de acum a năprasniceĭ bóle, aflându-se însărcinat cu tréba cu grea familie, şi ne avênd nicĭ moşie, nicĭ alt loc. Aşijderea şi mila ce are biserica Domnéscă să se întăréscă ca să se pótă ţiné tot-deauna în stare bună; care anaforà a d-sale orînduind-o Domnia-Mea în cercetarea d-lor veliţilor boerĭ, prin anaforà de la August 26, ne-aŭ fcăut arĕtare dându-ne pliroforie, că acele surpăturĭ de ziduri nu sunt de nicĭ o trebuinţă, nicĭ Domnieĭ, nicĭ ţĕreĭ, şi nicĭ este vre-o pricină zăticnitóre de a dobândì acest har d-luĭ numitul boer, după care acea arĕtare şi pliroforie a d-lor, binevoind Domnia-Mea pentru slujbele i bătrîneţele d-sale şi pentru greutatea familieĭ cu care este însărcinat, prin întărirea ce am dat încă de la

Încă de la începutul Domnieĭ luĭ Caragea, Ţéra-Românéscă este din

---

treĭ ale acesteĭ lunĭ, la numita anaforà, am hotărît, şi ca nisce lucrurĭ domnescĭ slobode ce sunt şi netrebuincióse nicĭ Domnieĭ, nicĭ ţĕrĭĭ, am hărăzit d-sale acele surpăturĭ de ziduri ot Tîrgovişte, împreună cu locul lor, ca să fie moşie stătătóre şi ohavnică d-luĭ şi clironomilor d-luĭ în vecĭ; iar biserica Domnéscă cu locul de patru stânjenĭ împrejur are a rĕmâné slobod şi tot cu aceeaşĭ orînduială şi numire ce aŭ fost şi până acum, fără numaĭ atâta osebire facem, ca d-luĭ numitul boer să aibă epistasia veniturilor acesteĭ bisericĭ, îngrijind de a se strînge de eclisiarhul cel după vremĭ, tóte pe deplin şi la vremea lor, din care să se facă şi să se împlinéscă tóte trebuinţele bisericescĭ, cu bună orînduială spre podóba bisericiĭ şi pe tot anul să ieà eclisiarhuluĭ socotéla de venit i de cheltuială, ca să nu se urmeze vre-o risipă şi vre-o rea economie la venit, care socotélă să fie dator şi d-luĭ a o arĕtà stăpânirii ca să fie sciută şi într'acelaşĭ chip să se urmeze epistasia şi îngrijirea veniturilor acesteĭ bisericĭ şi de către chironomiĭ d-luĭ. Decĭ atât pentru hărăzirea acelor surpăturĭ de zidirĭ împreună cu locul lor la d-luĭ numitul boer, după mijlocul ce s'a ţis maĭ sus i pentru orînduiala bisericiĭ, iarăşĭ după cuprinderea ce se arată maĭ sus, că s'aŭ hotărît de Domnia-Mea, cât şi pentru milele ce are biserica, ca să le aibă şi de acum înainte nestrămutat, am dat hrisovul acesta întărit cu însăşĭ Domnésca Nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ-Mele fiĭ Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martorĭ fiind şi d-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţiĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, pan Constantin Filipescu Vel Vistier, pan Radu Golescu Vel Ban, pan Constantin Vlăhuţ Vel Postelnic, pan Isac Ralet Vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Barbu Văcărescu Vel Vornic de ţéra de jos, pan Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic al treilea, pan Istrate Creţulescu Vel Vornic al patrulea, pan Grigorie Băleanu Vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Iordache Slătineanu Vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Constantin Suţul Vel Spătar, pan Mihalache Manul Vel Vornic al politieĭ, pan Atanasie Hristopolu Vel Logofĕt al străinelor pricinĭ, pan Nestor Vel Clucer, pan Alexandru Mavrocordat Vel Căminar, pan Iordache Scanavi Vel Comis şi Ispravnic, pan Grigorie Băleanu Vel Logofĕt de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta la anul de la Hristos 1813 Septembre 10, de Manolache Logofĕt de Divan.

Cod. LXXVII, fila 158.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele Biv Vel Clucere Scarlat Mihăilescule, Ispravnic ot sud Dâmboviţa, veĭ vedé arĕtarea ce ne face printr'acéstă anaforà dumné-luĭ biv Vel Dvornicul Isaac Ralet, pentru care îţĭ poruncim, ca vĕḑênd cuprinderea Domnesculuĭ Nostru hrisov, ce am dat domnieĭ-sale, pentru hărăzirea aceluĭ loc, să facĭ mĕsurătóre, atât pentru lăţimea acestuĭ hărăzit loc, cât şi pentru lungimea luĭ, ca să se vadă cât este şi apoĭ să se cerceteze cine sunt aceia ce arată că aŭ făcut călcare saŭ împresurare? de aŭ făcut niscaĭ binale asupra aceluĭ loc hărăzit şi ca de ce preţ sunt? precum şi pe ce vreme le-aŭ făcut, cu voe saŭ poruncă dată? şi să înştiinţezĭ Domnieĭ-Mele. — 1814 August 3.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXI, pag. 172.

noŭ amenințată de resmeriță. *Monitorul Universal* al Francieĭ, (1) publică, la 4 Ianuarie 1813, o scrisóre din Iașĭ cu data de 2 Decembre, prin care se vorbesce, că din Turcia aŭ venit sciriĭ «qui menacent le repos de la Valachie et de la Moldavie....» Numirea luĭ Pehlivan-Aga la postul de Pașă de Rumelia (la care se numĕrà și Bulgaria) a aţîţat marĭ nemulțumirĭ în Turcia. Illire-Oglu, rivalul luĭ Pehlivan-Aga, a isbutit să fugă cu 350 de persóne, carĭ îĭ eraŭ credincióse, din vecinĕtatea Rusciuculuĭ în Basarabia, trecênd prin țĕrile române.

Molah-Pașa, guvernatorul Vidinuluĭ, a imitat exemplul predecesoruluĭ sĕŭ Pasvan-Oglu și s'a rĕsculat contra Porțiĭ și contra luĭ Pehlivan-Aga, sub ordinele caruia erà pus. Molah-Pașa a concentrat o óste de 20.000 de ómenĭ. Pehlivan-Aga și el a trimis contra luĭ pre Havis-Ali-Pașa, cu care se vor unì 8.000 de ómenĭ, trupe carĭ revin din Rusia, unde eraŭ prisonierĭ. Acest răsboiŭ intestin nu póte avé loc fără ca Muntenia să nu fie devastată.

Asemenea sciriĭ sosind și în Bucurescĭ, spaĭma și grija se întinserà din noŭ. Zadarnic Caragea asigurà pre boerĭ, că nu aŭ de ce să se témă, eĭ îșĭ puserà tótă averea în sipete și stăteaŭ gata mereŭ de a le încărcà ca să fugă din Bucurescĭ.

Ceea ce contribuì și maĭ mult la lăţirea grijeĭ, fu evenimentul petrecut în Martie 1813.

La 12 Martie se scrià din Bucurescĭ *Monitoruluĭ Universal* (2), că

Prea Înălțate Dómne,

Locul cu zidire ce din vechime aŭ fost Curte Domnéscă ot Tîrgoviște, care prin luminat hrisovul Mărieĭ Tale ni s'aŭ hărăzit încă din anul trecut, am înțeles, că de către uniĭ alțiĭ s'ar fi făcênd împresurat dintr'acel loc al meŭ; mĕ rog Mărieĭ Tale, ca să fie luminată poruncă către dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ, să mĕsóre locul Curțiĭ până în apa Ialomițeĭ câțĭ stânjenĭ aŭ fost din vechime, ca să se scie cine aŭ împresurat din loc și cu ce sinet? și să-mĭ facă carte de hotărnicie după orînduială și ceĭ ce se vor fi întins cu împresurare să se tragă, ca să-mĭ pot avé stăpânirea loculuĭ deplin fără de prigonire și cum va fi luminată porunca Mărieĭ Tale.—1814 August 7.

Isaac Ralet.

(1) *Moniteur Universel*, 4 Janvier 1813.

(2) Ramiz-Pașa este așteptat acì, «dans quelques jours avec sa suite; il a écrit au Pr. Caradja pour lui demander 52 maisons, qu'on s'occupe en ce moment à disposer. On dit que ce Pacha fera un long séjour en Valachie, on présume même qu'il commandera même un corps de troupe.»

Ledoulx către Maret. — Bucurescĭ, 17 Martie 1813.

Ramiz-Paşa, întorcêndu-se din Rusia, erà aşteptat să soséscă din Iaşĭ, cu suita sa. Altă corespondenţă, cu 3 ḑile maĭ târḑiŭ, spune că s'a lăţit scirea, că Ramiz-Paşa nu putuse sosì la Bucurescĭ din causa căleĭ rele şi că rĕmăsese în popas la Urzicenĭ, de unde aveà să plece spre Bucurescĭ numaĭ la 13 Martie. Corespondentul frances observă totuşĭ, în ḑiua de 12 (24) Martie, o mişcare extra-ordinară în oraş: «toute la garde du Prince était sous les armes; de nombreuses patrouilles d'Arnaoutes et de Turcs armés parcouraient les rues: ces derniers faisaient partie d'un détachement sous les ordres de Mahmud-Aga, bimpacha du Grand-Visir, et qui était arrivé ici avec le Prince Caradchia et mis en quartier à Wakarest. Enfin, tout annonçait qu'il y avait quelque évènement extraordinaire; tout le monde était en conséquence dans la plus grande attente, lorsque, vers deux heures de l'après-midi, la nouvelle se répandit que Ramiz-Pacha avait été décapité par ordre du Grand-Seigneur, à Kolentina, à un quart de lieue d'ici. Cet ordre à été exécuté par Mahmud-Aga et par le tufectschi-baschi-taka du Prince. Comme les premiers coups qu'on porta à Ramiz-Pacha ne l'atteignirent pas, il se mit en défense avec sa suite, et il y eut dans cette occasion dix-sept personnes tuées ou blessées. Du nombre des premiers se trouve le capitaine du cercle du district de Jalomitza, qui avait par honnêteté accompagné le Pacha depuis Ursitzeni jusqu'à Bucarest, et qui fut tué dans cette malheureuse circonstance; il est généralement regretté. Aussitôt après l'exécution de cette scène tragique, Mahmud-Aga partit pour Constantinople avec la tête de Ramiz-Pacha. Ces troupes ne resteront ici que jusqu'au moment où les individus qui font partie de la suite du Pacha, et qui sont encore en arrière, auront été transportés au-delà du Danube. Cette mesure à déjà eu lieu pour ceux qui avaient précédé leur maître et qui ont été désarmés immédiatement après son supplice. On a envoyé à Rustchuck, pour y être enterré, le tronc du Pacha décapité» (1).

(1) *Moniteur Universel.* No. 115. Dimanche, 25 Avril 1813. Corespondenţa e datată din Bucurescĭ.

Le Moniteur Universel. No. 141. Vendredi, 21 Mai 1813 (după Gazeta de Francfort), Constantinople, le 12 Avril. Un autre évènement qui occupe ici l'attention générale, est la mort de Ramiz-Pacha, qui a été décapité le 25 du mois dernier près de Bucarest. Ramiz-Pacha ancien favori du fameux Mustapha-Bairactar, qui l'avait fait Capitain-Pacha, avait pris une part très-active à la révolution de 1808, et s'était enfui en Russie, après la fin tragique de Mustapha. Il revenait de cet Empire (où il n'avait point été prisonnier de guerre, comme on l'a annoncé par erreur) et se rendait avec sécurité à Constantinople, après que la paix eut été conclue entre les deux

Asemenea făptuire nu erà de natură a potolì grijile şi temerile Bucurescenilor. Maĭ mult decât orĭ când, boerĭĭ eraŭ gata de a se încărcà şi a plecà din oraş. Treptele maĭ de jos vĕḑênd pregătirile boerilor eraŭ şi ele gata a urmà pilda lor. Atuncĭ Caragea, la 24 Iulie 1813, dete următórea publicaţiune către tótă boerimea *haleà* şi *mazîlĭ*: (1)

«Cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, haleà şi mazîlĭ, cu cât Domnia-Mea se cuvine ca să îngrijim pentru liniştea şi repaos i buna petrecerea locuitorilor, nu numaĭ a celor de aicĭ din politie, ci şi celor de prin tótă Domnésca Nóstră ţĕră, după a stăpânirii datorie, cu atâta socotim, că şi dumné-vóstră de sine-vĕ veţĭ fi porniţĭ după al *patriotismosuluĭ* datorie, ca să o doriţĭ acea bună petrecere a obşteĭ norodulŭi ţĕrii; acea dar liniştită petrecere a pururea îngrijind Domnia-Mea de a se păzì întru tóte întru norod şi necontenit chibzuind mijlócele câte sunt destoinice spre a păzì cu întregime şi tot-déuna cercetând ca un părinte doritor pentru petrecerea norodulŭi, aflat-am chiar de la unul din dumné-vóstră, că s'ar fi încuibat întru inimile norodulŭi de aicĭ din politie o frică pentru o bănuială neînfiinţată, cu care acea bănuială tot aceia din dumné-vóstră ne-aţĭ făcut arĕtare, că pe de o parte aŭ început a se potolì şi a se şterge din inimile lor, iar pe de altă parte frica nu contenéză de la eĭ din pricină că vĕd pe la casele unora din dumné-vóstră *cară aduse într'adins*. Nu ne mirăm dar Domnia-Mea de acest fel de bănuială şi frică a prostimeĭ, pentru că cu drept cuvînt o aŭ, vĕḑênd acest fel de gătire pe la obraze marĭ; iarăşĭ cu drept cuvint socotesce prostimea

---

puissances, lorsqu'il fut arrêté tout-à-coup dans les environs de Bucarest et mis à mort.

Acest eveniment este povestit de Dionisie Fotino. (Tom. II, pag. 261, trad. de *G. Sion)*. Ramis-Pacha bine primit la Curtea Impĕratuluĭ Alexandru se întorceà aducênd o scrisóre autografă a aceluia pentru Sultanul. Dar tocmaĭ acéstă recomandaţiune erà contrarie politiceĭ turcescĭ şi fatală pentru recomandat: Sultanul, cunoscênd caracterul şi valórea luĭ Ramis-Paşa şi maĭ ales antipatia ce aveaŭ în contra luĭ ieniceriĭ, pe carĭ el îĭ răsboise în timpul revolteĭ lor, îndată ce aŭ auḑit de eşirea luĭ din Rusia, aŭ trimis un funcţionar Deli-başa cu câţĭ-va Turcĭ în Ţéra-Românéscă, cu ordin ca să-ĭ aducă capul. Ramis-Paşa, sosind în Iaşĭ, fu tratat cu tóte onorurile cuvenite de Domnul Moldoveĭ Scarlat Vodă Calimach; şi apoĭ, după petrecere de câte-va ḑile, a plecat spre Bucurescĭ. Deli-başa cu Turcii sĕĭ sta de pândă la mânăstirea Cotrocenĭ, sub felurite pretexte, fără a sci nimenĭ scopul sĕŭ; cum aŭ auḑit însă de apropierea luĭ Ramis-Paşa, ĭ-aŭ eşit înainte ca spre întîmpinare din partea Domnuluĭ. Atuncea folosindu-se de un moment, când ómeniĭ luĭ Ramis-Paşa se aflaŭ în urmă, s'aŭ repeḑit asupra luĭ şi l-aŭ ucis chiar în caretă cu câte-va lovituri de pistóle, după care luându-ĭ capul, aŭ plecat.

Sultanul a răsplătit acest asasinat săvîrşit cu ajutorul luĭ Caragea, trimiţêndu-ĭ dar un cal arăbesc, la 16 (28) Aprilie 1813. (Veḑĭ *Hurm.*, Supl. I, vol. II, p. 747).

(1) Cum nu erà să se témă lumea de noŭ răsboiŭ?

Ledoulx scrie luĭ Maret din Bucurescĭ, 25 Mars 1813:

«E vorba de sosirea de trupe turcescĭ în curând. Se aprovisionéză Brăila şi Giurgiul. Consulul Rusieĭ a ordonat supuşilor sĕĭ să plece îndărăt în Rusia. Nu toţĭ aŭ primit.»

că urméză a avé mai multă sciinţă decât eï pentru orï-ce lucruri întîmplătóre, ci împotrivă avem mirare sciind că şi acele obraze, precum toţï de obşte din politie, sunt bine încredinţaţï, că de a li se da voe de la Domnia-Mea ca să scóţă afară la ţéră măcar un ac din ale caseï este prin neputinţă, şi acéstă pliroforie avênd-o, cu totul de prisos este ţinerea carelor aicï, şi în potrivă pricinuitóre de o acest fel de obştéscă turburare, când, precum maï sus am ţis, înşi-vé dumné-vóstră sunteţï aceia carï se cuvine a fi de sinc-vé porniţï spre dorirea liniştei locuitorilor patrieï dumné-vóstră; de aceea dar domnesce vé poruncim şi părintesce vé sfătuim, ca îndată după primirea acestuï Domnesculuï Nostru pitac, fără de a face câtuşï de puţină zăbavă, acele obraze printr'ale căror case se vor fi aflând care, să le deà drumul trimiţêndu-le afară, de unde le-aŭ adus, căcï când de astăţï înainte, după cercările ce avem *a face, se va găsì vre-un car de acestea în vre-o casă, acel stăpân al caseï să scie cu încredinţare şi fără de părere de rĕŭ, că se va căì, fără a se puté ajutorà.* Tolco pisah gpd.—1813 Iulie 24.

Cod. LXXIV, fila 71.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofĕt.

Ca să arĕte că în adevĕr nu este de ce să se îngrijéscă nimenï, că lucrurile s'aŭ liniştit şi la Vidin şi peste tot, Caragea merse cu tótă Curtea, în 26 Iulie, a doua ţi după circulara maï sus adusă, la Sf. Pantelimon, cu un alaiŭ, cu o pompă maï extraordinară decât merseră acolo în alţï anï, alţï Domnitorï. (1)

(1) Iacă pitacul de constituire a alaiuluï şi programul alaiuluï:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea, vătaşe de păharnicï, ca mâne Sâmbătă, la şépte césurï din ţi, să îngrijiţide a fi a cest alaiŭ gata şi venit în Curtea Domnéscă, spre a merge cu Noï la Sf. Pantilimon, atât la ducere cât şi la întórcere, păzind însă de a merge fieş-care la rînd şi întocmirea ce sunt aşeţaţï maï sus, făr de a se face câtuşï de puţin cusur.—1813 Iulie 25.

(Cod. LXXIX, fila 74.)

Orînduiala biniş-alaiuluï la eşirea Domnieï afară, la sfîntul Panteleimon.

Catanele de ţéră cu căpitaniï lor, toţï călărï şi înarmaţï.

Brésla agiască.

Călăreţiï polcovnicescï, toţï călărï şi înarmaţï.
Vel căpitan de cazacï
Talpoşiï dorobănţescï pedeştri
Vel căpitan de dorobanţï cu zapciiï sĕï înainte.
Cazaciï agiescï pedestri.
Vînătoriï, asemenea.
Căpitaniï agiescï, înarmaţï, cu tacâm curat.
Céuşul agieï, cu polcovnicul de ciocli.

Erà un fond de adevĕr în asigurările pacifice ale luĭ Vodă Caragea.

Polcovnicul de vînătorĭ, cu logofĕtul agiesc.
Polcovnicul de seimenĭ, cu baș-bulucbașa.
Vel căpitan de Mizil cu logofĕtul spătăresc.
Vel aga, cu podóbă, după obiceiŭ.
Buciucul i călăreților cu prapurile după d-luĭ.

Brésla spătăréscă.

Lefegiĭ călărĭ.
Vel căpitan de lefegiĭ cu zapciiĭ seĭ i buciucul după dînsul.
Scutelniciĭ spătărescĭ înarmațĭ.
Poterașiĭ, toțĭ înarmațĭ.
Deliĭ călărĭ, toți înarmați cu sulițe în mânĭ, cu odobașiĭ lor.
Seimeniĭ buluc-bășescĭ, înarmațĭ, cu haine roșiĭ și cu moțurĭ galbene.
Căpitaniĭ spătărescĭ, înarmațĭ, cu tacâm curat.
Polcovnicul de poteră, cu céușul spătăresc.
Vel Spătarul, cu podóba după obiceiŭ.
Buciucul lefegiŭ cu prapore după d-luĭ.
Copiĭ din casă . . . . . cu păhărniceĭ.
Vătaful de Vistierie . . . . . cu vătaful de păhărniceĭ.
Aproḑiĭ vătășescĭ . . . . . cu aproḑiĭ céușescĭ.
Vătaful de aproḑĭ . . . . . cu céușiĭ de aproḑĭ.

Brésla portăréscă.

Portăreiĭ, rînd, pe jos, cu semnele în mânĭ.
II portar . . . . . cu III portar.
Vel Portar.

Brésla armășéscă.

Armășeiĭ . . . . . cu pușcașiĭ.
II armaș. . . . . cu III armaș.
Vel armaș cu podóba după obiceiŭ, slugerul Nițescu în locul luĭ.
Sacagiĭ, după orînduială, cu sacalele
Salahoriĭ călărĭ, cu bețele în mânĭ.

Caiĭ Domnescĭ împodobițĭ,
trăgêndu-ĭ comișeĭ câte unul.

Toți călărașiĭ cu vătaful lor.

II comis
Șése postelnicĭ cu capoduri i tacâm curat
III logofĕt
Vel pitar
II logofĕt
Vel postelnic
Beizadea cu ciohodarĭ.

Rahtivan
Șése postelniceĭ, asemenea
III postelnic
II postelnic
II logofĕt
Vel comis.
Beizadea cu ciohodarĭ.

Toți lipcaniĭ cu odobașa lor.

In adevĕr că încă din primele ţile din Maiŭ 1813, Mollah-Paşa, rebelul de la Vidin, se supusese Porţiĭ. (1)

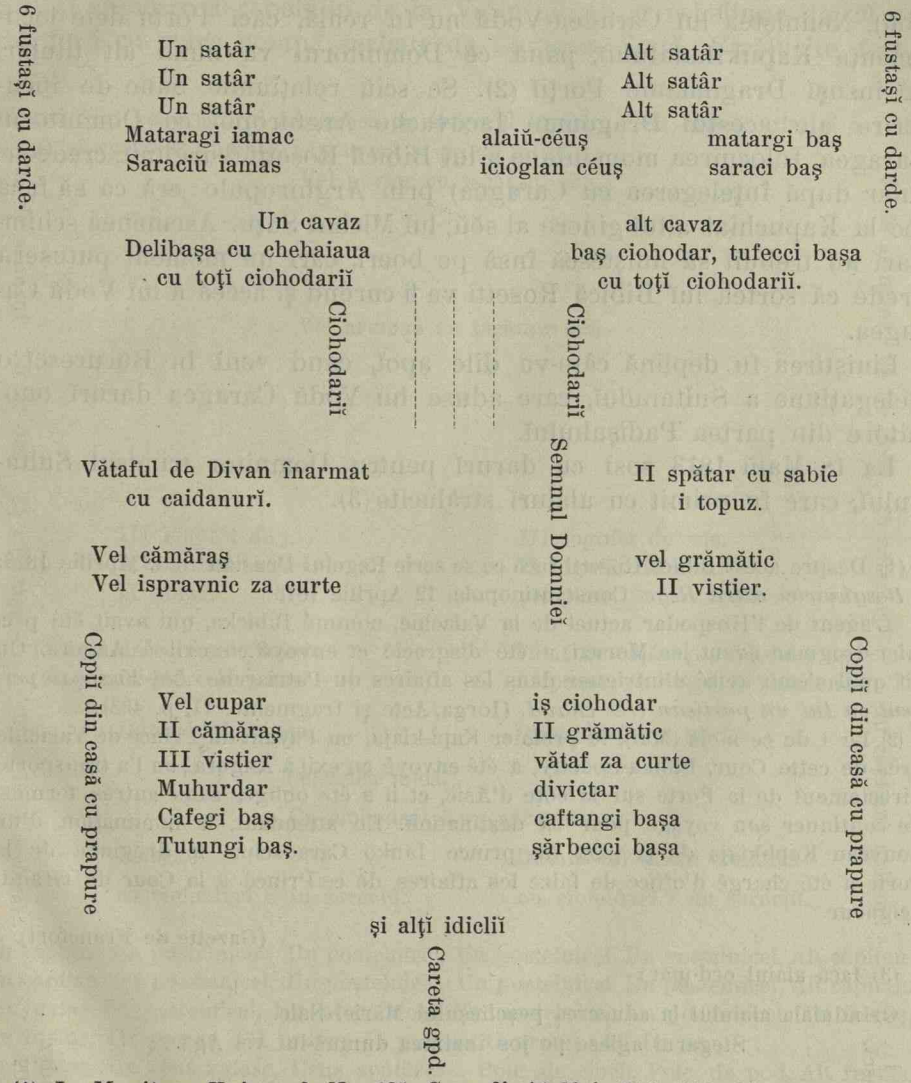

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 135, Samedi, 15 Mai 1813. Valachie. Bucarest, le 14 Avril.

Les nouvelles qui arrivent à l'instant nous apprennent la soumission à la Porte Ottomane de la ville et de la forteresse de Widdin. Dris-Mollah-Pacha s'est rendu à discrétion avec tous les siens ; il est actuellement entre les mains du sérasquier Hasis-Aly-Pacha; il attend qu'on prononce sur son sort.

(Gazette de France).

Un eveniment întîmplat la Constantinopole păreà un moment, în luna Aprilie, a fi neliniştit şi pe însuşĭ Caragea: Aianul saŭ Kapukehaia luĭ, Bibică Rosetti (1), a fost exilat la Angora în 4 Maiŭ (stil noŭ). Neliniştea luĭ Caragea-Vodă nu fu reală, căcĭ Pórta dete locotenenţa Kapukihaiatuluĭ, până ce Domnitorul va numì alt titular, luĭ însuşĭ Dragomanul Porţiĭ (2). Se sciŭ relaţiunile bune de încuscrire ale acestuĭ Dragoman Iacovache Arghiropol cu Domnitorul Caragea. Inlocuirea momentană a luĭ Bibică Rosetti (surgunit, crede-se, chiar după înţelegerea cu Caragea) prin Arghiropulo erà ca să facă loc la Kapuchiat altuĭ ginere al sĕŭ, luĭ Michaĭ Suţu. Asemenea schimbărĭ aŭ trebuit să liniştéscă însă pe boerĭ, carĭ un moment putuserà crede că sórtea luĭ Bibică Rosetti va fi curênd şi aceea a luĭ Vodă Caragea.

Liniştirea fu deplină câte-va ḑile apoĭ, când venì în Bucurescĭ o delegaţiune a Sultanuluĭ, care aduse luĭ Vodă Caragea daruri onorătóre din partea Padişahuluĭ.

La 18 Maiŭ 1813 sosì cu daruri pentru Domnitor trimisul Sultanuluĭ, care fu primit cu alaiurĭ strălucite (3).

---

(1) Despre acest Bibică Rosetti iacă ce se scrie Regeluĭ Prusian în 12 Aprilie 1813: *Bosghiovicĭ către Rege.* Constantinopole, 12 Aprilie 1813

«L'agent de l'Hospodar actuel de la Valachie, nommé Bibicka, qui avait été premier-drogman avant les Moruzi, a été disgracié et envoyé en exil à Angora. On dit qu'il s'était avisé d'intriguer dans les affaires du Patriarche. *Les Français perdent en lui un partisan très chaud.* (Iorga, Acte şi fragmente, II, p. 493).

(2) Le 4 de ce mois (Mai), le premier Kapi-kiaja, ou l'ayant du Prince de Valachie près de cette Cour, Bibika-Rosetty, a été envoyé en exil à Angora; on l'a transporté directement de la Porte sur la côte d'Asie, et il a été obligé, sans autres formes, de continuer son voyage pour sa destination. En attendant, la nomination d'un nouveau Kapi-kiaja de la part du prince Ianko Caradschia, le drogman de la Porte a été chargé d'office de faire les affaires de ce Prince à la Cour du Grand-Seigneur.

(Gazette de Francfort).

(3) Iacă alaiul ordonat:

Orînduiala alaiuluĭ la aducerea peşcheşuluĭ Mărieĭ Sale.

Stegarul agiesc pe jos înaintea dumné-luĭ vel Agă.

50 de vînătorĭ i zapciĭ micĭ agieşcĭ.

Dumné-luĭ vel agă.

50 de vînătorĭ i zapciĭ micĭ agieşcĭ.

Dumné-luĭ baş beşlégă cu tacâmul sĕŭ.

Caragea putù ast-fel a-şĭ manifestà în mod strălucit alipirea luĭ de Turcia. Trimisul Sultanuluĭ aduse scirea, că Meca şi Medina aŭ fost în fine cucerite de Pórtă şi că ele aŭ reintrat în posesiunea eĭ. Acest fapt şi supunerea rebeluluĭ de la Vidin, după o rebeliune de 20 de anĭ, fură cu mare pompă serbate de Caragea Vodă. Strălucite festi-

---

Dumné-luĭ vel spătarul asemenea cu stegarul înainte, i cu zapciĭ micĭ şi cu alţĭ ómenĭ aĭ spătărieĭ înainte, i în urmă şi pe de lăturĭ.

25 de seimenĭ. 25 de delliĭ. 25 călăraşĭ.

Vel portar cu tacâmul sĕŭ.

Vel armaşu cu tacâmul sĕŭ.

III logofĕt de jos. III logofĕt de sus.
II logofĕt de jos. II logofĕt de sus.
II portar. vel pitar.

Vătaf de comişeĭ înainte dumné-luĭ vel comis. Vătaf de călăraşi i odobaşĭ de lipcanĭ, cu stegarul asemenea.

10 căpitanĭ agiescĭ.

Dumné-luĭ comis. Dumné-luĭ vel portar.

Beizadea mică.

Cu ciohodarĭ i un săräciŭ.

Beizade cu ciohodarĭ i un saraciŭ. Dumné-luĭ divan efendisă cu ciohodarĭ i un saraciŭ.

Un căpitan, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt căpitan.
Un căpitan, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt căpitan.
Un fustaş Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt fustaş.
Un fustaş, III portar, III armaş, II portar, II armaş, Alt fustaş.
Un fustaş, Un céuş agiesc, Céuş spătăresc, Polc. de ciocli, Polc. de pod, Alt fustaş.
Un fustaş, Polc. de seimenĭ, Polc. de vînăt, Polc. de poteră, Baş-buluc-baş, Alt fustaş.
Un fustaş, Polc. za târg, Vel căp. za dor., Vel căp. za lefegiĭ, Vel căp. za seimenĭ, Fustaş.
Un fust., Văt. za curte, Văt. za păh., Văt. za vist., Văt. za div., Céuş za apr., Văt. de apr. fus.

Un satâr. Alt satâr.
Un satâr. Alt satâr.
Un satâr. Alt satâr.

vităţĭ dete Vodă la Herăstrĕŭ, la care asistă trimisul Sultanuluĭ, consuliĭ străinĭ şi boerii de tóte treptele (1).

In locul luĭ Bibică Rosetti, Caragea, repetim, numì Kapukihaia la Constantinopole, pe Michaĭ Suţu, care îĭ erà alt ginere. La 10 August

---

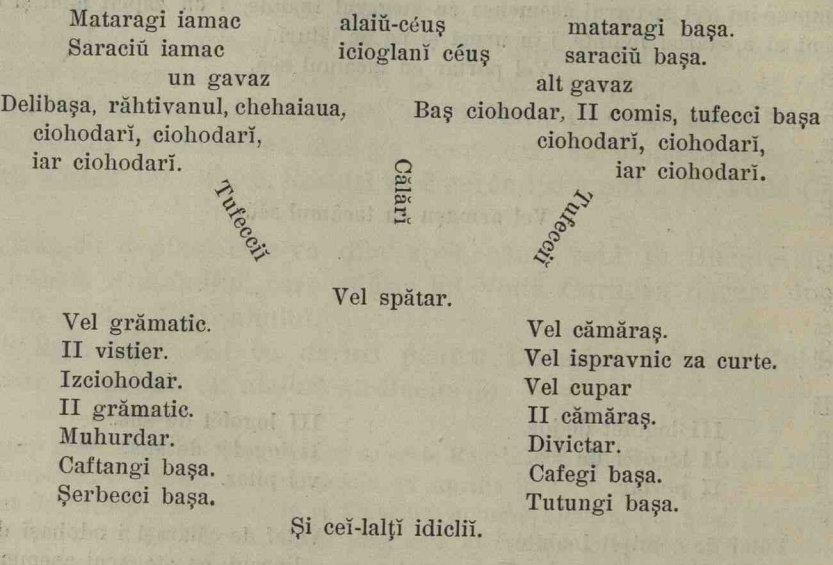

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Vătaşe de aproḑĭ, iată te orînduim zapciŭ să puĭ acest alaiŭ la orînduială ca mâne . . . la . . să fie gata, îngrijind de a nu se face vre-un cusur.—1813 Maiŭ 18 *Cod. LXXV, fila 65.*

(1) *Moniteur Universel.* No. 195, Mercredi, 14 Juillet 1813. Valachie-Bucarest, le 15 Juin.

La Mecque et Médine ont été conquises et sont rentrées sous la domination ottomane. Le rebelle Idris-Mola, pacha de Widin, a été renversé et cette forteresse, dont la garnison était révoltée depuis 20 ans contre la Porte et inquiétait sans cesse la Valachie par ses incursions, s'est enfin soumise, avec tout son territoire, à la domination turcque. On a ordonné des fêtes dans tout l'Empire à cet occasion; le Prince régnant de Valachie Ianko-Karasca en a donné une des plus brillantes à Kerestreu (Herĕstrĕŭ) près de Bucarest, à laquelle ont assisté l'envoyé de la Sublime Porte, qui a apporté à ce Prince un présent en récompense des services qu'il a rendus dans différentes occasions, plusieurs étrangers et tous les boyards, sans distinction de rang.

(Journal de l'Empire).

st. noŭ se scrie, din Constantinopole, Gazeteĭ de Francfort, că în acelé ḑile şi sosise la postul sĕŭ noul Kapukihaia. (1)

Vara anuluĭ 1813, după tóte acele evenimente ce maĭ sus le memorarăm, se păreà că va aduce pace, linişte şi belşug în nenorocitele ţĕrĭ române. Iarna gróznică din acest an încetase şi câmpiile promiteaŭ recolte îmbelşugate. Cum se ertase tributul ţĕriĭ pre 2 anĭ, lumea sperà să rĕsufle maĭ liber.

De puţină durată fură asemenea speranţe, căcĭ din primele mĕsurĭ luate de Domnitor, şi maĭ ales după isgonirea luĭ Gr. Brâncoveanu de la Visterie, ţéra înţelese cugetul luĭ Caragea-Vodă, cunoscut de iubitor de banĭ încă de pe când erà boer în serviciul unor Domnĭ anteriorĭ. De aceea nicĭ este de mirare, că în anul 1813 se găsiră boerĭ, carĭ să lucreze în secret în contra luĭ Caragea.

De nemulţumirile boerilor nu se puteaŭ folosì Moruzesciĭ, în urma uciderĭĭ capilor acesteĭ familiĭ, acusaţĭ de trădare (2) la ocasiunea negoţierilor tratatuluĭ de la Bucurescĭ din 1812. Suţesciĭ nu eraŭ de asemenea periculoşĭ, maĭ ales că intraseră prin Michaĭ Suţu în rudenie cu Domnitorul Caragea. Incă în Ianuarie 1813, noul Domnitor se silì să ajute cu banĭ pe fostul Domn Alex. Vodă Suţu, după ce Michaĭ Suţu va fi ginerile sĕŭ. Negreşit că ajutorul de dat luĭ Alex. Suţu nu erà să iasă din casseta privată a luĭ Caragea, ci tot din Visteria bieteĭ ţĕrĭ!

Am arĕtat cum la 1806 Pórta numise în locul luĭ Constantin Ipsilant, Domnul Ţĕriĭ-Muntenescĭ pe Alex. Suţu. Obligat de invasiunea muscăléscă şi de revenirea luĭ Const. Ipsilant la Domnia Ţĕriĭ-Muntenescĭ, Alex. Suţu se retrase în pripă din efemerul sĕŭ scaun. Acum

---

(1) Le gendre du Prince de Valachie, Michel Sutzo, est revenu ici ces jours derniers avec sa famille de Bucarest, pour occuper le poste de Kapu-kiaya ou d'agent de son Prince près la Porte.

(Gazette de Francfort). Apud *Moniteur Universel*, du 15 Sept. 1813. No. 258.

(2) *Moniteur Universel.* No. 255. Jeudi 22 Août 1816.

Constantinople, le 10 Juillet.

Le Prince Alexandre Moruzi, connu par ses richesses et les emplois qu'il a occupés, est mort le 5 d'un coup d'apoplexie. On se rapelle que ses deux frères puînés, le Prince Dimitrasko et Panajottaki Moruzi furent, par ordre du Grand Seigneur, décapités en 1812, à leur arrivée à Schoumla, pour avoir eu des intelligences secrètes avec la Russie. M. Deval, premier drogman de l'ambassade française ici, a été également enlevé par une attaque d'apoplexie.

(Gazette de Francfort).

la 1813, A. Suțu reclamă de la amicul și încuscritul cu el Caragea Vodă răfuirea socotelilor Domnieĭ sale. Caragea scrie la 14 Ianuarie 1813:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstiților și credincioșĭ dumné-vóstră veliți boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele i dumné-ta Vel Visternice, vrênd Domnia-Mea să luăm pliroforie de socotéla iraturilor și cheltuelilor Domnieĭ Sale fratelui Alexandru Vodă Suțul, adecă cât irat i s'aŭ cuvenit să ieà de acì din țară și câte cheltuelĭ s'aŭ făcut în diastima vremeĭ oblăduiriĭ sale din urma Domnuluĭ Constantin Vodă Ipsilant ot let 1806, poruncim Domnia-Mea ca adunându-vĕ cu toțiĭ la un loc, unde aducênd față și pe cel de atuncĭ sameș al Visterieĭ Stolnicul Aleco Nenciulescu și cerênd de la Visterie tóte socotelile dintr'acea vreme să teorisiți cu de-amĕnuntul și cu bună luare aminte acéstă socotélă a Domnieĭ Sale fratelui Alexandru Vodă Suțul ca să vĕ pliroforisiți cât a luat Domnia-Sa fratele Alexandru Vodă Suțu din iratul ce aŭ eșit din țéră în vremea oblăduiriĭ Domnieĭ-Sale și cât i se maĭ cuvenià să ieà și nu l-aŭ luat, să arĕtați Domnieĭ-Mele în scris întréga deslușire prin vătaful de Visterie.—1813 Ianuarie 14.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXIV, fila 119.

La cât se ridică suma ce Divanul binevoitor recunoscù că are drept să ieà Alex. Șuțu de la țéră, nu putem spune în mod documentat.

O altă familie din cele cu dreptul de a ajunge la Domnia țĕrilor române se părea că nu maĭ este în stare să agite contra Domnieĭ luĭ Caragea. Acesta petreceà acum liniștit în reședința sa de la Cotrocenĭ, unde se mutase în Iulie 1813. (1)

Neașteptată fu decĭ scirea ce primì Caragea, că Alecu Hangeri a isbutit să-șĭ facă o partidă și în Iașĭ și în Bucurescĭ și că, ajutat negreșit de Francia, lucrà acum la Constantinopole să rĕstórne saŭ pe Caragea orĭ pe Calimachi.

Erà însă prea tare situațiunea luĭ Caragea în Constantinopole și prea slăbită influența francesă, în urma încheeriĭ tripleĭ alianțe (Austria, Prusia, Rusia) de la 2 la 9 Septembre st. n., cu tótă isbânda de la

(1) Poruncim Domnia-Mea cuvioșieĭ vóstre epitropilor aĭ mânăstiriĭ Cotrocenĭ, ca îndată ce veți fi primit acest Domnescul Nostru pitac, numaĭ decât să puneți a meremetisì casele Domnescĭ din năuntru din mânăstire, ca să nu aibă nicĭ un cusur, cum și cele-lalte odăĭ să fie măturate, curățite și destoinice spre a se locuì, fiind-că într'aceste ḑile avem a ne mutà Domnia-Mea acolo în mânăstire, și zăbavă căutșĭ de puțină să nu faceți, ci să urmați negreșit întocmaĭ precum maĭ sus se porunceșce. Tolco pisah gpd. — 1813 Iulie 10.

(Pecetea gpd).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 66 v.

Lipsca de la 16—18 Octobre st. n., pentru ca să isbutéscă întreprinderea luĭ Alecu Hangeri. Energic lucréză prin Kapukehaéua sa la Constantinopole contra acestuia, aşà că la 9 saŭ 10 Octobre 1813 (st. nostru) Alecu Hangeri a fost surprins de agenţiĭ Porţiĭ în casa sa, condus la temniţă la Bostangi-başa şi surghiunit la Rodos, pe când amicul sĕŭ, împreună lucrător, Samurcaş, fu exilat la Angola (1).

Norocul luĭ Caragea fù deplin, căcĭ tot în acesteaşĭ ḑile murì de ciumă la Constantinopole Molah-Paşa, faimosul rebel de la Vidin. Acesta, deşì trăià retras, graţiat, nu maĭ puţin continuà să fie obiect de grijă şi de spaimă şi pentru Turcĭ şi pentru Românĭ.

Sbucnirea ciumeĭ în cursul anuluĭ 1813 (2) vine să neliniştéscă Domnia luĭ Caragea. O corespondenţă a *Monitoruluĭ Universal* frances (No. 329, din 25 Novembre 1813) afirmă, că ciuma a sbucnit maĭ întâiŭ în Bucurescĭ, din causă că nisce persóne imprudente aŭ fost isbite de acéstă bólă deschiḑênd nisce baloturĭ de marfă venite de la Constantinopole, fără de a luà prealabilele mĕsurĭ de precauţiune usitate în asemenea circumstanţe. Corespondentul guvernuluĭ frances recunósce însă că, cu multă pricepere, Caragea a luat mĕsurĭ de combatere a bóleĭ şi că acéstă bólă a fost combătută cu succes şi în Moldova. (3) Ne-am ocu-

(1) Principele Alecu Hangeri, dovedit că a urzit — atât la Iaşĭ cât şi la Bucurescĭ — intrigĭ, ca să rĕstórne pe unul orĭ pe altul din «*des ci-devant Hospodars*», a fost surprins la 21 din luna acésta în casa sa, condus la temniţă la Bostangi-başa şi surghiunit în insula Rodos. Vechiul luĭ Kapukehaia, Samurcaş, avù aceeaşĭ sórte şi este exilat la Angola. *Moniteur Univ.* No. 300, 27 Oct. 1813, din o corespondenţă de la Constantinopole, din 25 August.

(2) Se pare că ciuma a sbucnit la o mânăstire de lângă Bucurescĭ, probabil adusă de niscaĭ călugărĭ grecĭ, veniţĭ din Orient.

(3) *Le Moniteur Universel*, No. 329, Jeudi, 25 Novembre 1813.

— Il paraît, suivant des nouvelles de Vienne, que les bruits répandus sur les ravages exercés par la peste dans les provinces turcques voisines du Bannat, de la Transylvanie et de la Servie, ont été éxagérés. On pense même que les spéculateurs sur les cotons, guidés par des vues intéressées, n'ont pas été étrangers à la propagation de ces bruits. La vérité est que, dans la Servie, il n'existe aucune trace de cette maladie; que dans la Bulgarie la peste ne s'est manifestée que dans quelques villages, et qu'elle ne s'est pas étendue au-delà. La Valachie en a été exempte, à l'exception de la ville de Bucharest, où quelques personnes imprudentes en ont été atteintes en ouvrant des ballots de marchandises venant de Constantinople, sans prendre les précautions usitées en de pareilles circonstances. Heureusement on a pris aussitôt les moyens propres à prévenir la contagion. On espérait que ces mesures suffiraient. L'Hospodar de la Valachie a lui-même exercé une surveillance active et rendu des ordonnances très-sages à cet égard. Il est notoire que dans le cours de l'année dernière, la peste s'était manifestée dans quelques communes de la Moldavie, et qu'on a eu le bonheur d'en prévenir la contagion ultérieure.

pat în mod special de epidemia ciumeĭ şi de mĕsurile luate pentru combaterea eĭ. Nu vom revenì asupra acestuĭ studiŭ.

Dar preocupaţiunile despre ciumă, orĭ-cât de marĭ, eraŭ maĭ puţin supĕrătóre pentru Caragea decât cele politice.

Pe tótă ḑiua consulul rusesc îl învăluesce maĭ mult în reţelele sale. Domnitorul s'a vĕḑut nevoit să intre în corespondenţă secretă cu Italinski, Fonton şi chiar cu fostul Domn Ipsilanti. Dejà partida ruséscă domină în Bucurescĭ într'un mod scandalos. Divanul e compus numaĭ de boerĭ, carĭ aŭ funcţionat pe timpul Muscalilor, pe când ceĭ carĭ nu eraŭ partisanĭ aĭ acestora sufer şi astăḑĭ. Cunoscutul Varlaam, *boer, care după ce aŭ trădat guvernul sĕŭ, a fugit în Rusia, şi cu cel maĭ mare intrigant Scufa, sprijiniţĭ de consulul rusesc, capĕtă pe nedreptul banĭ de la Visteria ţĕriĭ.* Scufa, ajutat de Fonton, reclamă de la Visterie 200.000 de leĭ sub pretext de despăgubirĭ pentru închipuite perderĭ ce ar fi avut ca arendaş al poştelor, sub regimul muscălesc, şi totuşĭ Scufa maĭ capĕtă în arendă vămile sub Caragea, măcar că fiind străin, după obiceiul ţĕriĭ, n'aveà dreptul să fie arendaş al vămilor. Consulul rusesc exercită o putere nelimitată. Justiţia nu maĭ există; când e vorba de un proces între un supus rusesc şi între un pămîntean, procesul e sigur căştigat de Muscal. Luĭ Napoleon îĭ displăceà acéstă supunere la Ruşĭ a luĭ Caragea şi întrebà pre Ledoulx ce crede el despre Domnitor. Acesta ḑiceà către Maret, în scrisórea sa din Bucurescĭ, din 17 Martie 1813: «Nu-mĭ voiŭ permite să resolv problema asupra Principeluĭ Caragea, dar privesc ca o datorie a mea *de a da sémă* E. V. de cele ce se petrec sub ochiĭ meĭ.» (1)

O lună aprópe maĭ târḑiŭ, ministrul Maret întrébă pe Ledoulx, carĭ sunt corespondenţiĭ luĭ Caragea în Paris şi în cele-lalte capitale, şi în ce sens aceştĭ corespondenţĭ îĭ fac raportul despre situaţiunea Europeĭ? (2)

S'a putut bănuì un minut, că corespondent al luĭ Caragea la Paris puteà să fie cunoscutul Gaspar Belleval. In adevĕr acesta încă pe la finele anuluĭ 1812 a căpĕtat permisiunea de a se reîntórce în Franţa. (3)

(1) Veḑĭ nota luĭ Ledoulx între actele consulare de la archiva. M. af. Str. din Paris.

(2) Idem nota din 19 Martie 1813.

(3) Duc de Rovigo à Maret duc de Bassano, din Paris, 20 Oct. 1812.

Ministrul Poliţieĭ informă pe cel al Relaţ. externe, că prin decisiunea de la 20 Sept. Gr. François Louis Joseph Gabriel Luce de Gaspari-Belleval, «ancien secrétaire d'Etat dela P-té de Valachie», are dreptul de a reintrà în Francia. Să i se vestéscă acésta. Iacă nisce informaţiunĭ relative la Belleval.

Ledoulx la 17 Aprilie 1813 scrie luĭ Maret, că n'a putut până astăḑĭ află cine este corespondentul luĭ Caragea la Paris, dar că scie că cel de la Viena este un Grec numit *Belio*. (1)

Se vede de acĭ cu câtă iscusinţă Caragea păzĭ secretul relaţiunilor sale politice cu cavalerul de Gentz. Acest secret îl pusese de Gentz ca condiţiune sine qua non. «La seule condition sur laquelle je dois dès à présent insister, scrie de Gentz, est le secret le plus absolu, tant sur mon nom que sur la correspondance....; car si la chose venait d'être connue ici (Viena) ou ailleurs, adieu *l'indépendance* (?), à laquelle je tiens par principe et qui m'est indispensable pour bien répondre à l'attente de mon commétant.» (2) Auḑĭ! *independenţa*, când el aveà să fie *ecoul* luĭ Metternich!

Sub influenţa campanieĭ începute de Napoleon, Ledoulx se silesce a aduce pe Caragea făţiş în partea Francieĭ. L-a sfătuit să nu ţie cu Muscaliĭ şi Vodă «a paru frappé de toutes ces vérités. Il m'a fait comme à son ordinaire les plus grandes protestations d'attachement pour la France; mais je sais d'une manière à n'en plus douter, que ses correspondants gréco-russes égarent tout-à-fait ses principes. Conduita sa privată e parţială.» (3)

Nu isbutesc silinţele luĭ către Caragea în acéstă direcţiune. In aceeaşĭ notă a sa recunósce, că influenţa muscălésc̆ă este covîrşitóre.

«Caradgea est faible de caractère. Il voit les Russes gouverner à

De Gaspary Belleval către Afacerile străine Prusiane.

Bucurescĭ, 7 Septembre 1813.

Cere a i se primì serviciile în Turcia, că-ĭ este cunoscută prin 16 anĭ de locuinţă acolo. *Iorga, Acte şi frag. II*, pag. 494.

La 27 Septembre 1813 Belleval scrie direct Regeluĭ. Arată că a primt indigenatul în Prusia.

A servit pe lângă Domniĭ Moldoveĭ şi Valachieĭ ca «secrétaire d'Etat ayant le départ. des Affaires étrangères,—cet emploi uniquement créé pour moi fut supprimé, quand je cessai de l'exercer.»

Îşĭ propune serviciile, pag. 495.

Afacerile străine resping cererile luĭ Belleval la 4 Novembre, 1813. Ibid., pag. 495.

Belleval nu se descuragiază şi în 8 Ianuarie 1814 rĕspunde ministruluĭ Afacerilor străine, spuind că o să-ĭ trămiţă raporturĭ politice cu sciriĭ maĭ răpeḑĭ decât cele ce-ĭ vor venì de la Constantinopole. Pag. 496.

(1) Veḑì nota luĭ Ledoulx către Maret din Bucurescĭ, 17 Aprilie 1813. Aceste acte nu vor întârḑià a se publicà în colecţiunea Hurmuzachi, de aceea nicĭ le aducem aicĭ integral.

(2) Apud Challemel-Lacour in *Revue des deux mondes*, 1868, 1 Iunie.

(3) Nota luĭ Ledoulx către Maret, din 3 Aprilie 1813.

Berlin; il a des correspondants mal intentionnés qui augmentent sa pusillanimité...» Caragea va fi scăpat numaĭ dacă Francia va căştigà noue victoriĭ.

Asemenea constatare împinge pe consulul frances să amintéscă, că «numaĭ Principele Suţu este actualmente devotat Impĕratuluĭ Napoleon, dintre toţĭ Greciĭ: şése anĭ de adversitate nu l-aŭ schimbat..... bine erà să fie fost el acum Domn.....»

Iată cum cu 6 anĭ maĭ înainte se pregătià Domnia Suţescilor.

Caragea se rĕcesce cu atât maĭ mult în relaţiunile sale cu Ledoulx, cu cât de Gentz, în depeşa sa din 2 Februarie 1813, îĭ demonstrà că Austria singură póte ajunge să aducă pacea în lume. (1)

Intr'altă depeşă de la 11 Marte 1813, de Gentz pune în relaţiune faptul, că însăşĭ Rusia se arată dispusă a nu maĭ urmărì politica sa veche, egoistă, turbulentă, avidă de cuceririĭ şi de dominaţiunĭ.....

Tóte aceste informaţiunĭ eraŭ de natură a îndepărtà pe Caragea de Francia, în loc de a-l apropià.

Când la 1813, Martie 29, Austria devenì aliata Rusieĭ şi când apoĭ, în primele ḑile din Aprilie, Ruşiĭ intrară la Hamburg, Caragea nu maĭ avù reserve faţă de Ledoulx. Fleischackel şi cu consulul rusesc sunt stăpânĭ pe situaţiune. Ledoulx scrie luĭ Maret în 17 Aprilie:

.....L'entrée des Russes à Hambourg a achevé de faire perdre la raison à la Cour de Caradjà ; tout ce que je dis actuellement à ce Hespodar n'est écouté qu'avec cette froide politesse qui caractérise si bien la duplicité des Grecs. Les ministres font les conjectures les plus malveillantes.

La 25 Aprilie Leodoulx adăogà a scrie:

Les succès des Russes rendent ma position tout à fait pénible (au milieu de ces Grecs). De când óstea neamică e la Dresda, Lipsca, Hamburg... le crédit du consul de Russie est monté au pont de rendre toutes mes démarches presque nulles.

Succesele neaşteptate ale Francesilor de la 2 Maiŭ (Lutzen), de la Bautzen, Wurtchen şi Hoch-kirschen (19-22 Maiŭ) schimbă însă, după cum erà de prevĕḑut, direcţiunea giruetеĭ de la Bucurescĭ. Dejà după victoria de la Lutzen, Ledoulx scrià luĭ Maret:

Victoria de la Lutzen a fost publicată la Bucurescĭ.

«Il me serait difficile de rendre avec assez de vérité à V. E. l'effet que cette victoire a produit dans ces contrées. Le Prince... semblait n'être plus le même homme. Il a été jusqu'à me dire qu'il respirait enfin!

Când *Monitorul Universal* frances sosì în Bucurescĭ, aducênd de-

(1) Veḑĭ pag. 6 din cartea Comiteluĭ Prokesch Osten fiŭ.

taliile bătăliei de la Lutzen, revirimentul la Curtea luĭ Caragea se făcù şi maĭ pronunţat:

Ledoulx scrie (1) la *Moniteur Univ.*, aducênd scirea afacerii de la 2 Maiŭ: «Les partisans russes en Valachie sont consternés et je puis déjà annoncer à V.E. que l'esprit public commence, dans ces contrées, à être en armonie avec les aigles victorieuses de notre grande nation. Le Prince Caradja reçoit très freq-t des estafettes de Vienne... Le trimite îndată la Constantinopole. L'entrée de S. M. à Dresde a frappé ici tout le monde d'étonnement. Le Prince m'a dit que le grand visir en le remerciant du soin qu'il a de le tenir au courant des événements de la guerre, lui exprime tout le plaisir qu'il a ressenti en apprenant la victoire remportée par S. M..... sur l'ennemi naturel de l'Empire Ottoman.

La 16 Iunie 1813 Ledoulx adaogă:

Spiritul public în Valachia... commence à revenir en faveur du vainqueur. Les partisans russes se taisent; le Prince prend des formes plus amicales vis-à-vis de nous; les sujets de S. M. sont déjà traités avec plus de douceur.

Ne maĭ venind la Bucurescĭ câte-va ţile veştĭ favorabile Muscalilor, Caragea, pe care Ledoulx nu uită de a-l numì, «*notre faux ami*», a isbutit să-l facă a dorì împăcarea cu Francia şi l-a îndemnat să scrie însuşĭ o scrisóre ministruluĭ Maret. (2)

Le Prince Caradja paraît désirer aujourd'hui la bienveillance de notre gouvernement; que ce désir soit sincère ou non, j'ai cru devoir pour le bien du service lui laisser entrevoir l'espérance de l'obtenir. Il me remet aujourd'hui une lettre pour V.-E. en me priant de la faire parvenir sûrement.

---

(1) Bucurescĭ, 1 Iunie 1813.

(2) Nu-ĭ de mirare că Caragea se decide a adresà luĭ Maret următórea epistolă:

Bucarest, 26 Juin 1813.

Les qualités éminentes de V. E. et la haute réputation, dont elle jouit à si juste titre, m'avaient depuis longtemps inspiré le désir de prétendre à l'honneur de sa conaissance directe.

Le passage par Bucarest du courrier se rendant près de V. E. m'en fournit l'occasion et je la saisis avec empressement pour faire hommage à V. E. des sentiments dont je suis animé.

Je suis flatté, Mr., que le Consul de S. M. Impériale et Royale en Valachie, aura déjà porté à la connaissance de V. E. l'attachement que j'ai voué à la nation française, alliée de temps immémorial et toujours amie de la Sublime Porte Ottomane et la part que je prends aux intérêts des sujets de S. M., qui se trouvent dans le pays.

Je m'estimerais heureux si V. E. veut bien croire aux témoignages qu'on aurait pu donner en ma faveur et si elle daigne me fournir l'occasion de faire preuve de mon dévouement et je la supplie d'agréer la haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être, etc.

Prince de Caradja.

Ledoulx îndémnă pre şeful sĕŭ Maret să nu refuse de a rĕspunde luĭ Caragea, căcĭ «o simplă scrisóre produce câte odată efecte fórte salutare asupra spiritului unuĭ Gospodar». Armistiţiul de 40 de ţile acordat de Napoleon, după ultimele luĭ victoriĭ, arată pe acest suveran din noŭ stăpân situaţiuniĭ.

Ca să-şĭ manifeste apoĭ apropierea de Muscalĭ, saŭ cel puţin de tripla alianţă, orĭ de puterile carĭ aveaŭ s'o semneze neîntârţiat, Caragea, la momentul psichologic, când înţelese că Napoleon e pe ducă (la 14 Aprilie st. n., se făcuse coaliţiunea Puterilor europene la Gand şi la 18 Iunie se întîmplase învingerea de la Vaterloo), începù a se purtà fórte rĕŭ cu representantul Francieĭ la Bucurescĭ, Ledoulx.

Acesta, la 28 Iunie, scrie din Bucurescĭ către Principele de Benevent, ministrul Afacerilor străine din Paris, că pe cât timp Caragea sciù pe Napoleon în picióre, s'a purtat bine cu dînsul, a fost imparţial cu representanţiĭ tuturor Puterilor, iar după ce regalitatea s'a înfiinţat în Francia, închipuindu-şĭ că Francia nu va maĭ avé înrîurire pe lângă imperiul otoman, orĭ că Rusia singură este de temut şi de respectat, ca una ce singură are înrîurire la numirea şi la mazilirea Domnilor Românĭ, pe tótă ţiua îşĭ manifestă rea voinţă pentru Ledoulx, pentru supuşiĭ francesĭ.

Restul anuluĭ 1813, cu alternativele de succese şi de perderĭ ale luĭ

Maret, după povăţuirea consululuĭ Ledoulx, nu întârţie a rĕspunde luĭ Caragea în modul următor:

Maret către Prinţul Caragea.

Dresda, 11 Iulie 1813.

Principe,

Scrisórea ce Excelenţa Vóstră mĭ-a făcut onórea de a-mĭ adresà la 26 Iunie, mĭ-a fost remisă la Dresda, unde se întórse Maiestatea Sa, în timpul armistiţiuluĭ care a urmat primele sale victoriĭ. Eŭ sunt cu atât maĭ mult simţitor la dorinţa ce voĭ exprimaţĭ, Principe, de a avé relaţiunĭ cu mine, cu cât eŭ împărtăşesc sentimentele ce vĕ îndémnă să le formaţĭ. Maiestatea Sa va lipsì câte-và ţile pentru a visità nouele armate carĭ vin să se reunéscă cu forţele, cu carĭ ea a deschis aşà de glorios campania. Eŭ îl voiŭ întreţiné la reîntórcerea sa despre dispositiunea ce voĭ aţĭ binevoit a-mĭ exprimà. Maiestatea Sa vĕ va fi mulţumitóre pentru protecţiunea, de care supuşiĭ sĕĭ vor continuà să se bucure în Principatul ce vĕ este încredinţat, şi ea va vedé cu plăcere că sistemul de amiciţie, ce-l unesce cu Sublima Pórtă, este exact urmat de unul din oficeriĭ Înălţimeĭ Sale, care se bucură de favórea eĭ cea maĭ mare şi de înalta sa încredere.

Am onóre de a oferì Excelenţeĭ Vóstre asigurările înalteĭ mele consideraţiuni.

(S.) *Maret duc de Bassano.*

Napoleon, face şi pe Curtea din Bucurescĭ să nu maĭ scie încotro să-şĭ maĭ întórcă vîntrelele. Din luna luĭ Iunie, de când cabinetul de la Viena devenì centrul tuturor negociaţiunilor, Austria, şi decĭ agentul eĭ Fleischhackel este cu deosebire omul ţileĭ pe lângă Caragea. La începutul luĭ Iulie 1813, se lăţesce în Bucurescĭ şi Iaşĭ ba şi la Constantinopole svonul că, dacă pacea nu se va face, Austria va fi aliata Ruşilor. Acéstă scire o confirmă «Gazeta de Petersburg». Decĭ girueta de la Curtea din Bucurescĭ se mişcă violent între cele douĕ curente— Austro-Rusesc. (1)

Intre aceste, la 10 Iulie 1813 sbucnesce ciuma. Ledoulx raportéză luĭ Maret, că acéstă epidemie a isbucnit într'o mânăstire la o mică leghe depărtată de Bucurescĭ şi că terórea este mare în capitala ţĕrĭĭ. Ceĭ cu dare de mână fug din Bucurescĭ care în cotro. Până la 15/27 August 1813 muriră 92 de Bucurescenĭ, în 8 ţile, isbiţĭ de acéstă bólă. Cu tótă gróza bóleĭ, Caragea retras din Bucurescĭ la Cotrocenĭ, ne scăpênd din vedere declaraţiunea de răsboiŭ făcută de Austria contra luĭ Napoleon la 3/15 August şi apoĭ încheerea Tripleĭ-Alianţe de la 2—9 Septembre st. n.; cunoscênd resultatele bătălieĭ de la Lipsca (16—19 Octobre); luarea Danţiguluĭ de Muscalĭ după un an de asediŭ; intrarea Prusienilor la Amsterdam, în 24 Novembre.... pe tótă ţiua maĭ mult îşĭ întorceà fata de la Ledoulx.

Incă înainte de finele anuluĭ 1813, Caragea profită de presenţa luĭ Talleyrand la Viena, ca să stăruéscă pe lângă dînsul să recheme pe Ledoulx.

In aşà împrejurărĭ înţelegem cele ce Ledoulx scrie:

«Consulul Rusieĭ este singurul ascultat. Supuşiĭ şi protejaţiĭ ruşĭ sunt singuriĭ carĭ obţin dreptate. Acéstă atenţiune mică este împinsă aşà de departe, în cât consideraţiunea nóstră a căţut cu totul într'o stare de nesuferit. La Iaşĭ, Francesiĭ aŭ fost maltrataţĭ, fără ca să fi putut obţiné reparaţiune. Aicĭ, uitând că pavilionul regal fâlfâe de-asupra caseĭ consulare, uitând respectul datorit florilor de crin şi cocardeĭ albe, maĭ mulţĭ Francesĭ aŭ fost insultaţĭ de Grecĭ. Am reclamat cu căldură, împins chiar de a duce plângerĭ la Constantinopole, fără ca D. Principele Caragea să fi vrut a aruncà o privire asupra capitulaţiunilor nóstre. In sfîrşit, Domnule, acum în urmă, o insultă gravă fiind făcută consulatuluĭ, eŭ m'am hotărît de a expedià printr'un curier plângerile mele la Ambasada Maiestăţiĭ Sale, la Constantinopole. Eŭ nu voiŭ întreţiné aicĭ pe Alteţa Vóstră cu tóte amĕnunţimile plicticóse

(1) Veţĭ nota luĭ Ledoulx cătră Maret, din 9 Iulie 1813.

ale acesteĭ insulte, sperând că d-l ambasador va obţiné cu uşurinţă reparaţiunea care ni se datoresce. Voiŭ cità numaĭ o singură frasă pronunţată de D. Principele Caragea, şi aceea pentru a da Alteţeĭ Vóstre mĕsura opiniunilor sale actuale.

«Asupra dreptelor observaţiunĭ ce eŭ îĭ făcuĭ, el a îndrăsnit să-mĭ spună:

«*Nu maĭ este ca în timpul luĭ Napoleon; acuma eŭ pot scrie direct Regeluĭ Vostru şi să-l fac să te recheme, dacă acésta mĭ-ar convenì.*»

El a adăogat cu ironie o mulţime de lucrurĭ aşà de ridicule, ca şi modul sĕŭ de a vedé.

. . . . . .

«Am tot dreptul de a sperà, că Ambasada va luà în consideraţiune dreptele mele plângerĭ şi că Pórta nu va face nicĭ o dificultate de a ordonà Prinţuluĭ Caragea de a avé pentru consulatul Maiestăţiĭ sale prea creştin aceleaşĭ consideraţiunĭ ce le are pentru aceĭ aĭ altor Puterĭ.»

Nu avem anume detaliĭ asupra scandaluluĭ întîmplat contra căruia reclamă Ledoulx. Din notele acestuia resultă, că aŭ fost insultate drapelul şi scutul regal frances de la pórta consulatuluĭ de nisce Grecĭ din ómeniĭ Curţiĭ şi că la una din petrecerile de pehlivăniĭ de la Curte aŭ închipuit un manechin îmbrăcat în haine de ofiţer frances, avênd şi panglica legiuniĭ de onóre la pept, şi servitoriĭ palatuluĭ îl aruncaŭ de la unul la altul spre marele chef al spectatorilor, între carĭ însuşĭ Domnitorul. In Hurmuzaki se pot vedé protestul şi raportul, carĭ aŭ motivat plecarea din Bucurescĭ a luĭ Ledoulx.

Talleyrand, la 6 Ianuarie 1814, scrie colegului sĕŭ Jocourt cum că Domnul Muntean ĭ-a adresat maĭ multe tânguirĭ contra luĭ Ledoulx şi că ĭ-a satisfăcut cererea. Talleyrand vestise în adevĕr luĭ Caragea, că Ledoulx fusese îndepărtat. In faptă, în ultimele lunĭ ale anuluĭ 1813, nu maĭ găsim pe Ledoulx la Bucurescĭ şi pare că e dus la Constantinopole. La finele anuluĭ însă, Ledoulx se întórce la Bucurescĭ. Caragea reclamă din noŭ la Talleyrand şi acesta scrie ministruluĭ Jocourt în 6 Ianuarie, că întórcerea luĭ Ledoulx în Ţéra-Românéscă, după ce Talleyrand a fost vestit luĭ Caragea rechemarea acestuĭ consul, este necuviinciósă şi decĭ cereà Talleyrand, ca Jocourt să trimiţă ordine luĭ Ledoulx de a plecà din Bucurescĭ imediat la noul sĕŭ post de consul, la Rodos.

Marile evenimente din centrul şi apusul Europeĭ, din 1814, aŭ exercitat de sigur influenţa şi asupra Principatelor. Partidul anti-muscălesc primesce o lovitură grea, din faptul căderiĭ Impĕratuluĭ Napoleon.

Italinski devine iar omnipotent la Constantinople. (1) La Bucureşcĭ şi Iaşĭ reveniaŭ consuliĭ rusescĭ.

Campania luĭ Caragea contra representantuluĭ frances din Bucureşcĭ erà de sigur încurajată de consulul rusesc. Neîndoios, că ambasadorul rusesc din Constantinopole ajută pe cât maĭ bine pe Caragea în reclamaţiunile luĭ la Pórtă contra luĭ Ledoulx. De sigur că a mĕsurat, că cu cât se îmbogăţise maĭ mult, pe atâta crescuse şi înrîuirea luĭ Caragea la Constantinopole, aşà că nicĭ acusările ce acolo străbăteaŭ din ţérà în contra stórceriĭ eĭ de către Domnitor, ne cum reclamaţiunile luĭ Ledoulx nu puteaŭ să-l înspăimînte. Departe de a-şĭ perde trecerea pe lângă Vizirul, la finele luĭ Maiŭ 1814, Sultanul trimite luĭ Caragea, prin unul din boeriĭ partisanĭ aĭ luĭ, un noŭ *hat* plin de laude şi însoţit de un inel împodobit cu diamante, ca dovadă a buneĭ opiniunĭ de care Caragea se bucură în Turcia. (2)

La acéstă dată, Pórta permite luĭ Caragea să învoéscă exportarea de grâne în Ardeal, unde erà fómete. (3)

Acéstă distincţiune o vede cu propriiĭ sĕĭ ochĭ Ledoulx, care, cu tóte ordinile primite de plecare, rĕmăsese în Bucureşcĭ. Se pare că avù chiar şi asupra luĭ Ledoulx óre-care influenţă solemnitatea primiriĭ de către Caragea a firmanuluĭ însoţit de daruri de la Sultanul, la 5 Iunie, căcĭ printr'o notă a luĭ către Talleyrand, din 13 (25) Iunie, se arată maĭ puţin duşman Domnitoruluĭ Muntean (4).

(1) *Moniteur Universel.* No. 129, Lunĭ, 9 Maiŭ 1814.

Din Constantinopole, de la 26 Martie se sună că Italinski, ambasadorul Rusieĭ, care erà acolo de 2 anĭ, a fost primit în audienţă de Sultanul şi de Vizirul «avec toutes les marques de distinction dues à un personnage de son rang et au représentant d'une puissance voisine aussi considérable.»

Acéstă recepţiune făcută luĭ Italinski erà în legătură cu scirile ce începeaŭ a venì la Constantinopole despre concentrărĭ de trupe rusescĭ.

Din Valachia se primesc în Iunie şi Iulie 1814 sciriĭ, că Rusia concentrà oştiriĭ la fruntaria Polonieĭ.

(2) *Moniteur Universel.* No. 197, Jeudi, 16 Juillet 1814. *Constantinople, 10 Juin.*

Le 5 du même mois (Juin), un boyard a été expédié à Bucharest pour porter au Prince Karadscha un hatt très flatteur du Grand Seigneur avec une bague garnie de diamants, comme une preuve évidente de la satisfaction de ses services.

(3) *Borghiovicĭ cătră Rege.* Constantinopole, 10 Iunie 1814.

Sultanul a permis exportul a 50.000 kile de grâŭ din Valachia în Transilvania, unde e fómete. Pag. 497, *Iorga.*

(4) Bucarest, 25 Juin, 1814.

Le Prince Caradja, dont la conduite dans ces derniers temps a été très mesurée, jouit un moment d'une très grande confiance; il vient d'en recevoir un témoignage rare dans l'empire Ottoman: c'est une lettre autographe du Sultan avec un superbe poignard, *cadeau très honorable pour les Princes Grecs.*

Mai tenace Caragea în ura lui contra lui Ledoulx. Acum mai cu sémă, când Napoleon nu mai erà şi când Ludovic al XVIII-a intrase la Paris, Caragea adreséză din noŭ scrisóre lui Talleyrand şi reclamă din noŭ în contra lui Ledoulx «cel mai incomod domnişor care vr'o dată a fost adversarul meŭ».

«Vice-consulul naţiunii francese, d-l Ledoulx, cu uniformă de mareşal de Francia, şi cu pretenţiuni de ambasador, s'a făcut în Bucuresci corifeul tutulor intrigilor».

Cauza ocasională a ultimelor supĕrări ale lui Ledoulx, Caragea o pune pe séma unei bătăi dintre un ciohodar Domnesc şi vizitiul d-nei Ledoulx. Acesta voià să trécă în góna cailor într'o stradă, unde erà adunare de lume. Ciohodarul Domnesc apucă caii de frâne şi-i opresce. De acì cértă şi bătae între vizitiŭ şi ciohodar. Ledoulx declară, că s'a insultat pavilionul frances şi vechea neînţelegere dintre consulul frances şi Domnitorul Caragea iea din acel moment faţa unui conflict diplomatic. Acestea le arată scrisórea lui Caragea din 7 Iulie cătră Talleyrand, în cuprinderea următóre:

Principele meŭ,

Absenţa Alteţei Vóstre din scena politică fu epoca celor mai marì nenorociri ale Europei şi reîntórcerea sa însémnă pacea. Cel dintâiŭ om de stat al secolului sĕŭ, ministru al celei mai puternice Monarchii a creştinătăţii, pe lângă un Monarch pe care virtuţile, luminile şi nenorocirile sale îl fac obiectul a tuturor respectelor şi speranţa lumii civilisate. Ast-fel este tabelul consolator, ce acéstă Francie, altă dată arbitra naţiunilor, mai apoi mlăciul lor, presintă astăḑi tuturor speranţe pentru repaosul şi prosperitatea popórelor. Deci, Principe, cu o plină încredere vin în acest moment a cere asistenţa Vóstră contra celui mai incomod domn, care vr'o dată a fost adversarul meŭ. Vice-consulul naţiunii francese, d-l Ledoulx, cu uniforma de mareşal de Francia, şi cu pretenţiuni de ambasador, s'a făcut aicì corifeul tuturor intrigilor, protejéză partidele, se răsboesce contra altora, onoréză pe cine-i place, aruncă disgraţia sa celui care n'are noroc să-i convină; şi rĕul meŭ noroc mĕ pune în primul rang al acestora. Eŭ nu fac de loc Alteţei Vóstre istoricul tuturor gravaminelor, de cari am avut a mĕ plânge. Odată numai am făcut acésta.

Acésta fu în luna lui Februarie 1813. Ocasiunea fusese neînsemnată, şi E. S. D. Ambasador îmi făcù dreptate. Acésta va fi a doua şi îndrăsnesc să sper, cel puţin eŭ o doresc cu căldură, că acésta va fi ultima. Sunt câte-va ḑile de când un albanes al d-nei Lodoulx avù o cértă cu unul din ciohodarii mei, sau pajì. El primì câte-va lovituri, cari nu lăsară urme de loc. Causa fu că trăsura acestei dame fiind oprită în o stradă de o îngrămădélă, vizitiul sĕŭ vroì să forţeze trecerea, cu cea mai mare iuţélă, într'un loc fórte strîmt, împedicat de o mulţime de trecĕtori. Pajul meŭ, care erà acolo de serviciŭ, temêndu-se ca cine-va să nu fie călcat, pentru a moderà iuţéla cailor, se aruncă înainte şi-i oprì de frâne. Albanesul d-nei Ledoulx se dete atunci jos de după trăsură şi bătù pe pajul meŭ. Apoi d-l Ledoulx îmi trimite plângerea sa prin chiar albanesul sĕŭ. Din partea mea, eŭ vroii să ascult şi

pe paj. Nicĭ unul din doĭ nu voiaŭ să fie provocatorul. Pentru maĭ multă convingere, d-l Ledoulx hotărî să facă o anchetă la faţa loculuĭ; tot aşà am făcut şi eŭ şi amândouĕ resultatele se găsiră însă contradictoriĭ. In fine ca la nisce agenţĭ de asemenea specie, se póte presupune o educaţiune fórte negligiată şi greşelĭ din ambele; părţĭ eŭ am trimes; să se propună d-luĭ vice-consul de a împărţì şi pedépsa, pentru că în definitiv el cereà una. La acéstă propunere el alergă la mine plin de mânie, ameninţându-mĕ că se va duce să se plângă însuşĭ şi-mĭ cerù un pasaport. Mirarea mea fu extremă şi eŭ ìĭ rĕspunseĭ: d-le, nu maĭ este timpul luĭ Napoleon. Ludovic al XVIII-a are alte principiĭ. Tot ceea ce el a vrut să riposteze este nedemn de un frances, şi eŭ nu îndrăsnesc s'o scriŭ Alteţeĭ Vóstre. Ast-fel este, Principe, detaliul acesteĭ miserabile, dar ciudate afacerĭ. Dacă Alteţa Vóstră a fost informată de insolenţa cea peste mĕsură a d-luĭ Ledoulx în purtarea sa; dacă ea a fost încunoscinţată de discordiile şi scandalurile causate de acest caracter cu totul îndrăsneţ; ea va binevoì a ajutà contra luĭ pe supuşiĭ unuĭ stat care, de treĭ secole, fu cel maĭ intim şi cel maĭ fidel aliat al Augusteĭ şi glorióseĭ case a Franciеĭ, şi care nu póte decât să voéscă cu multă ardóre a reînoì legăturile sale cu Monarchul aşà de just dorit, pe care cerul ni l-a redat de curênd.

Am onórea de a fi...

Nu scim dacă Talleyrand a rĕspuns la scrisórea luĭ Caragea. E probabil că nu, de óre-ce el trimete o a doua scrisóre la 20 August 1814, prin care revine asupra cestiuniĭ numind-o cértă de slugĭ (querelle de valets). In acéstă a doua scrisóre maĭ mult ca în cea dintâiŭ, Caragea face paradă de sentimente filo-francese.

Iată şi acéstă a doua scrisóre:

Principele Caragea către Talleyrand.

Bucurescĭ, 20 August 1814.

Principe,

Ataşamentul meŭ cunoscut pentru Francia, amica şi aliata naturală a Sublimeĭ Porţĭ şi, pot s'o spun, opiniunea stabilită despre constanţa principiilor mele, probézĕ în destul, că la vîrsta la care am ajuns, bănuiala, că mĭ-am schimbat sentimentele, n'ar puté să fie primită; dar sunt şi maĭ afectat de întreprinderile rĕutăţiĭ de a mĕ pune rĕŭ cu Francia. Din astă pricină, am onóre de a maĭ vorbì iarăşĭ cu Alteţa Vóstră despre tracaseria ce mĭ-a făcut şi pe care o urmézĕ cu înverşunare vice-consulul naţiuniĭ francese.

Am avut, Principe, onórea de a vĕ face cunoscute, în tótă veracitatea lor, amĕnuntele certeĭ de valeţĭ *(querelle de valets)*, din care d-l Ledoulx face manifestul declaraţiuniĭ de răsboiŭ contra mea. Ceea ce nu sciam atuncĭ, e că făcù la faţa loculuĭ sceneĭ un proces-verbal de informaţiunĭ semnat de câţĭ-va indivizĭ din drojdia poporuluĭ, devotaţĭ luĭ. Aceştĭ indivizĭ sunt ceĭ maĭ mulţĭ ómenĭ făr' de căpătâiŭ. Am probă la acésta în tribunalele Principatuluĭ meŭ, prin reclamaţiunĭ ḑilnice, ale căror motive sunt următórele:

Câţĭ-va scăpaţĭ din insulele Ionice, din provinciile de pe ţĕrmul drept al Dunăriĭ şi din alte ţĕrĭ ale Turcieĭ, carĭ nu prea sciŭ bine ce e Francia, dar carĭ din faimă

aŭ aflat că se află în acest oraş un consul frances, care îşĭ permite de a protege, la trebuinţă chiar contra poliţieĭ şi drepturilor ţĕriĭ, se grăbesce de a se pune sub scutul luĭ. Dar în adevĕr, căinţa urméză după órba încredere, iată că tânguirĭ repeţite îmĭ spun, că, din causa ciumeĭ, mulţĭ din tipurĭ de acest fel de aĭ d-luĭ Ledoulx aŭ murit anul trecut, şi că clironomiĭ lor legitimĭ n'aŭ găsit după eĭ decât părețiĭ goĭ şi nemişcătórele ; şi până astăḑĭ reclamaţiunile de mobile şi de banĭ se urcă la suma de 150.000 leĭ. Aşà dar sigiliele puse de el (Ledoulx), după mórtea acelora, se vĕd că n'aŭ fost decât formalităţile ilusoriĭ şi din depositele încredinţate în mânile luĭ nu s'a ales maĭ multă realitate.

Asupra acestor fapte puteam autorisà şi primĭ reclamaţiunĭ serióse. Póte că eram dator, dar scandalul ar fi fost neplăcut naţiunii francese; am preferat decĭ mijlócele tăcute ale conciliaţiuniĭ. Unul din primiĭ boerĭ aĭ Valachieĭ, d-l Vornic Slătineanu, magistratul însărcinat cu afacerile de acéstă natură, a fost trimis de mine la el, ca să trateze de aceste trebĭ, şi a fost insultat de el. In scrisórea, ce avuseĭ onórea de a scrie Alteţeĭ Vóstre, în luna luĭ Iulie trecut, ea a vĕḑut tăcerea mea asupra acestor gravamine, şi dacă astăḑĭ nu maĭ perseverez în aceeaşĭ moderaţiune, este pentru că d-l Ledoulx mĕ silesce să probez, că e cel puţin fórte distras şi că aserţiunile şi procesele sale verbale nu merită maĭ multă credinţă, de cum sigiliile şi depositele sale n'aŭ realitate.

Dacă e adevĕrat că spiritul de conciliaţiune este calitatea necesară orĭ-căruĭ agent politic, repet, d-l Ledoulx este de caracterul cel maĭ antidiplomatic, şi maĭ că este cu neputinţă de a avé de tratat cu el, fără de a primĭ de la el insulte. Suprim numerósele probe despre acésta. Tótă nobilimea ţĕriĭ se jăluesce de el.

Dar ceea ce e şi maĭ funest, este acea aviditate de intrigĭ, care duce discordia în familiĭ, silindu-se în acelaşĭ timp s'o aprinḑă între autorităţĭ. El a aruncat în desolare pe una din cele maĭ întâiŭ, din cele maĭ puternice şi maĭ numeróse case din Valachia ; surprins de un june boer din acéstă familie, într'o circumstanţă în care tînĕrul boer primià cel maĭ mare ultragiŭ, a fost (Ledoulx) maltratat şi bătut. Acéstă aventură, ajunsă la cunoscinţa publică, fù de un mare scandal şi consternă mult pe ceĭ-lalţĭ agenţĭ străinĭ aflătorĭ acì. De astă dată nu ĭ-a trecut prin minte să se jăluéscă despre cele întîmplate, la Ambasadorul sĕŭ.

Jăluirea ce a dat contra mea de curênd a ocasionat din partea Ex. Sale o notă către Înalta Pórtă ; şi eŭ am fost silit să-mĭ fac raportul meŭ, şi M. Sa Imperatorul, stăpânul meŭ, găsind că sunt în tot dreptul meŭ *(irrépprochable)* în acéstă afacere, m'a oprit de a consimţì să daŭ satisfacerea ce d-l vice-consul pretindeà de la mine. Totuşĭ Ex. Sa, d-l Ambasador ĭ-a scris să mĭ-o céră, şi, la refusul meŭ, să închidă Consulatul şi să plece. Conformându-mĕ ordinelor ce aveam, am refusat, şi d-l Ledoulx a plecat, ca să asculte de acele ale Ex. S. d-l Andréossy.

Intemeiat tare pe «*ma droiture*», mĕ rezim, Principe, pe conduita mea şi esenţialmente pe justiţia şi interesul Alt. V., daca veĭ binevoì a mi le acordà.

Am onóre, etc.

Principele I. de Caradja.

De astă-dată reclamaţiunea luĭ Caragea este ascultată : Andréossy chemă la Constantinopole pe Ledoulx, sub pretext ca să sprijine maĭ bine şi maĭ direct reclamaţiunile Ambasadoruluĭ la Inalta Pórtă, de satisfacţiune pentru insulta adusă de Caragea pavilionuluĭ Francieĭ.

Ledoulx vestesce luĭ Talleyrand în 23 August plecarea din Bucurescĭ, adăugând că speră că va avé în curênd satisfacţiunea de a-ĭ anunţà, că s'a întors la postul sĕŭ din Bucurescĭ şi că consideraţiunea Francieĭ la acéstă Curte grecéscă e complet restabilită.

Numaĭ la 13 Septembre 1814, cu tóte acestea Talleyrand rĕspunde luĭ Caragea în mod evasiv, apelând numaĭ la bunele relaţiunĭ ce trebue să existe între el şi Francia.

Ledoulx nu pare cu tóte acestea să fi fost mulţumit de mersul afacerilŏr, de óre-ce-l vedem căutând a dispune bine în favórea sa pe Directorul general al cancelarieĭ ministeriuluĭ Relaţiunilor externe din Paris. Se pune bine cu sfinţiĭ maĭ micĭ. Prin eĭ cércă a-şĭ asigurà posiţiunea de la Bucurescĭ şi a explicà din noŭ conflictul, legitimându-şĭ purtarea. (1)

Intre acestea se întîmplă înlocuirea ambasadoruluĭ frances Andréossy de la Constantinopole. Andréossy iea cu dînsul pe Ledoulx şi

(1) Scrisórea luĭ Ledoulx către d-l Reinhard, Director general al cancelarieĭ la ministeriul Relaţiunilor externe din Constantinopole, 25 Septembre 1814.

Arată că de la suirea pe tron a luĭ Ludovic XVIII, Grecii se pórtă ostil cătră Francia. Principele Caragea, în loc de a reparà insulta ne maĭ auḑită, care a fost făcută sub ochiĭ luĭ consulatuluĭ Regeluĭ, a decis prin ultragiĭ continue plecarea sa la Constantinopole. «Nu vĕ voiŭ întreţiné eŭ cu detaliile uneĭ afacerĭ care interesézà atât de direct consideraţiunea nóstră. Notele oficiale ale Ex. Sale d-luĭ Ambasador; rapórtele amĕnunţite ce ĭ-am presintat; totul a fost trimis ministeriuluĭ şi în aceste acte veţĭ găsì convingerea ultragiilor, de carĭ ne acoper Grecii, ultragiĭ, carĭ puteaŭ nimicì pentru tot-déuna creditul nostru în provinciile Valache şi Moldave, dacă d-l Ambasador n'ar fi arĕtat în acéstă împrejurare, ca în multe altele, acest caracter de tărie, acéstă demnitate ce-l caracterisă şi carĭ *impun* tuturor inimicilor secreţi aĭ Francieĭ.»

Ledoulx şĭ-a părăsit la Bucurescĭ nevasta şi copiiĭ, numaĭ ca să nu se scadă consideraţiunea Francieĭ! In Orient, la începutul nouluĭ regim din Francia, trebue ţinută sus acéstă considerare! Laudă mult pe Andréossy din acest punct de vedere, căcĭ lucrézà energic şi în cestiunea luĭ, ca să fie de pildă şi pentru alţĭ consulĭ. Caragea şi el, simţind cu tot partidul sĕŭ, că şĭ-a atras o cestiune periculósă, rĕspândesce aurul cu amândouĕ mânile, face să umble tóte resorturile uneĭ intrigĭ gróznice: false avertisărĭ, calomniĭ, corupţiunĭ de tóte felurile; el întrebuinţézà tóte mijlócele, carĭ fac a nu isbutì demersurile d-luĭ Ambasador. Nu ne îndoim, că Al. Sa Principele Benevent, vĕḑênd raportul d-luĭ Ambasador în cestiune, se va rostì în favórea mea. Dar fiind-că Principele Caragea se razimă pe vechĭ legăturĭ, ce are cu unul din primiĭ slujbaşĭ aĭ Ambasadeĭ francese; încredinţat că aceştĭ ómenĭ, carĭ neconsiderând decât interesul lor personal ar puté să presinte lucrul sub un fals punct de vedere şi acésta pentru a atenuà ceea ce e culpabil în conduita Principeluĭ Valachieĭ, în privinţa nóstră; sciind de asemenea că nu sunt lipsit de invidioşĭ, neamicĭ, chiar printre subordinaţiiĭ meĭ, carĭ, cred, ar puté să profite de ocasiunea de a mĕ pune rĕŭ la biurourĭ; am recurs, d-le, la inapreciabila dv. amiciţie...

ajungênd la Bucurescĭ, în trecerea sa spre Francia, cércă, nicĭ maĭ mult nicĭ maĭ puţin, de a-l impune Domnitoruluĭ, măcar că erà înlocuit prin Foresta.

Din Bucurescĭ, cu data de 3 Decembre 1814, Ledoulx scrie luĭ Talleyrand, alăturând pe lângă nota sa un lung memoriŭ, prin care cércă a explicà şi a legitimà purtarea sa şi face istoricul cestiuniĭ. Prin acest memoriŭ acusă de trădare a intereselor Francieĭ pe un impiegat de la Ambasada din Constantinopole, pe Devale, ḑicênd că acesta a conspirat împreună cu agenţiĭ Domnitoruluĭ Muntean, ca amic declarat al luĭ Caragea. Ledoulx, în sprijinul memoriuluĭ, alipesce la nota sa şi alte acte justificative, între carĭ şi copiĭ după raporturile sale anterióre cătră ambasadoriĭ din Constantinopole şi maĭ cu sémă copia declaraţiuniĭ d-luĭ Ruffin consilier la Ambasada francesă, însărcinatul de afaceri din Constantinopole. (1)

Ruffin, ca să apere purtarea luĭ Ledoulx, face biografia luĭ Caragea înainte de a ajunge Domn, ţinênd să probeze că acesta fusese trecut făţiş neamic al Francieĭ.

Domnitorul Muntean, vĕḑênd că în mod neaşteptat s'a întors la Bucurescĭ *incomodul consul* frances, nu maĭ găsesce alt mijloc de a se apĕrà contra luĭ decât de a cere intervenirea amiculuĭ sĕŭ de Gentz din Viena printr'o lungă scrisóre, în care se tânguesce de purtarea acestuia şi de modalitatea, prin care fostul Ambasador al Francieĭ la Constantinopole, comitele Andréossy, a cercat să impună pe Ledoulx,

---

(1) **Ledoulx către Talleyrand.** Bucurescĭ, 3 Decembre 1814.

Domnule,

Am onórea de a aduce la cunoscinţa Alteţeĭ Vóstre o amintire istorică, care a fost între Principele Caragea şi mine; de la restabilirea Prinţilor noştri legitimĭ pe tronul Francieĭ, conduita mea a fost dictată de cel maĭ profund devotament; a fost aprobată de Excelenţa Sa d-l Ambasador şi în ultimul loc de d-l Ruffin, a căruia atestaţiune trebue să fixeze o judecată exactă asupra sentimentelor Principeluĭ Caragea în privinţa Francieĭ.

M'am întors la postul meŭ şi Excelenţa Sa d-l Ambasador va aveà bunătate să informeze pe Alteţa Vóstră de tóte împrejurările ulterióre acesteĭ afaceri. Grecii aflând că eram înlocuit aicĭ prin d-l Foresta şi menit la postul de la Rodos, care este privit în Levant ca un loc de exil, pentru că cea maĭ mare parte din paşale saŭ ministriĭ depuşĭ acolo sunt surghiuniţĭ, spun în public, că Principele Caragea a isbutit să facă asemenea schimbare prin puternica sa influenţă şi că mi s'a vestit acésta printr'o scrisóre a Alteţeĭ Vóstre trimisă imediat de Caragea la Inalta Pórtă. Totuşi serviciile mele, devotamentul meŭ şi justiţia, care caracterisă pe Alteţa Vóstră îmĭ oferă garanţia liniştitóre, că intrigile grecescĭ nu m'aŭ făcut să demerit.

să-l oblige a-l recunósce din noŭ. Caragea respinge cu tărie acéstă recunóscere şi declară că va avé de aprópe priveghere pentru interesele supuşilor francesĭ el însuşĭ, până ce Francia va trimite un alt consul, agreat de dînsul. De Gentz este rugat să stăruéscă pe lângă Talleyrand ca să-l debaraseze «de acest óspe incomod» (1).

(1) Iată întréga scrisóre a luĭ Caragea către de Gentz. Buc., 4 Novembre 1814.

Mon cher Monsieur Gentz,

Il y a trois jours depuis S. E. Monsieur le Comte Andréossy ci-devant Ambassadeur de France près la S. P. est arrivé ici de retour de son ambassade ; il a ramené avec lui ce Monsieur Ledoulx au sujet duquel j'ai pris la liberté d'écrire deux fois à S. Altesse Monsieur le Prince de Talleyrand et que S. A. avait nommé par S. M. très-chrétienne à un autre consulat, comme Elle a bien voulu vous l'écrire, et il insiste à me le faire connaître comme consul de France à Bucarest, sans avoir égard à tout ce que j'ai eu l'honneur de lui communiquer.

Je lui ai répondu que puisque Mr. Ledoulx a fermé publiquement le consulat et est parti d'ici d'une manière très-choquante; que j'ai pris la liberté de porter mes griefs contre lui à la connaissance de S. Altesse Mr. le Prince de Talleyrand, qui a bien voulu me faire savoir par le canal d'un ami, que Mr. Ledoulx est nommé à un autre consulat; que j'ai vu dans les papiers la nomination d'un autre à sa place et que j'ai été obligé de porter toute cette affaire à la connaissance de mon gouvernement; il ne m'était plus permis de reconnaître Mr. Ledoulx comme Consul de France en Valachie, de mon chef. J'ai prié S. E. de vouloir bien faire grâce non seulement à moi, mais encore a toute la noblesse Valaque, à laquelle Mr. Ledoulx a causé tant de scandales, et de nommer, s'il est autorisé à cela, telle autre personne qu'il lui plairait pour gérer les affaires du Consulat français *ad interim*, mais S. E. n'a nullement voulu démordre et persiste à réinstaller Mr. Ledoulx, Consul de France en Valachie.

J'ai promis à la fin à Son Altesse Mr. le Prince de Talleyrand d'une part, et à mon gouvernement de l'autre, de me conformer aux instructions que je recevrai, que je respecterai dans cette intervalle, comme j'ai fait toujours, la nation et son consulat, mais que je ne saurais me résoudre à être en relation avec Mr. Ledoulx. Pour toute réponse S. E. m'a fait dire, que Mr. Ledoulx est le véritable Consul de France à Bucarest; que malgré tout ce que S. A. Mr. le Prince Talleyrand écrit ou voudrait écrire, Mr. Ledoulx sera toujours Consul en Valachie, excepté s'il reçoit un ordre formel de la Cour, qui l'en destitue. Que Mr. de Jaucourt lui écrit en chargeant Mr. Ledoulx de quelques affaires qui regardent son poste actuel, et que si même il y a eu nomination d'un autre Consul en Valachie, ces sortes de nominations deviennent très-souvent nulles dans les nouveaux gouvernements et que leur changement est très fréquent; que pour cette raison il autorise Mr. Ledoulx à reprendre ses fonctions.

Voilà, mon cher Mr. Gentz, où nous en sommes. Je ne saurais vous dire combien j'en suis peiné et quel affront serait pour moi d'être forcé d'avoir affaire à une personne qui m'a insulté et qui est odieuse à la Principauté que je gouverne. J'ai donc recours à votre amitié et vous supplie de vouloir bien interposer vos bons

In afacerea dintre Ledoulx şi Caragea colecţiunea Hurmuzaki, suplement I, volum II, aduce diverse acte.

In tótă acéstă afacere dintre Caragea şi Ledoulx, repetim că Consulul rusesc a fost un resort de acţiune. Ledoulx nu erà *persona grata* pentru Muscalĭ, de multă vreme. Se scie că Ledoulx a fost nevoit, în 1812, să abandone postul din Bucurescĭ din ordinul Muscalilor (1)

Afacerea acésta se întîmplă când în Bucurescĭ sosise vestitul Consul *engles Wilkinson*, autorul cărţiĭ: «*Tabel istoric, geografic şi politic al Moldoveĭ şi Valachieĭ.*» El nu amintesce nimic despre acest conflict, care urmà să intereseze pe toţĭ consuliĭ, dacă cu adevĕrat culpa erà numaĭ a luĭ Caragea. (2)

La 1 Novembre 1814 se deschide Congresul de la Viena. Turcia nu este chemată să participe la acest Congres. Acésta dă ocasiune de bănuelĭ: se svonesce că la Congres se va pune pe tapet şi cestiunea Orientuluĭ. Se publică broşurĭ în acest sens. Chiar însuşĭ Wilkinson, representantul Angliеĭ din Bucurescĭ, exprimă părerea, că cel puţin Principatele ar fi trebuit împărţite între Austria şi Rusia, susţinênd că numaĭ aşà s'ar puté împedicà întinderea maĭ departe a Rusieĭ asupra Turcieĭ!...

Totuşĭ Austria şi Rusia pândindu-se una pe alta, cestiunea fù evi-

---

offices et de supplier de ma part S. Al. Mr. le Prince de Talleyrand, de vouloir bien m'accorder sa protection contre cette manière impérieuse de Mr. Andréossy. Vous connaissez facilement les fumées qui doivent monter à la tête du petit Monsieur Ledoulx, qui a raison de devenir intraitable, en se voyant appuyé, en dépit de toutes les raisons du monde. Si S. A. Mr. le Prince de Talleyrand daigne s'intéresser à moi et veut bien me débarasser d'un hôte aussi incommode que Mr. Ledoulx, je reconnaîtrais cette bonté de S. A. comme un bienfait insigne, qui m'inspirera une vive et éternelle gratitude.

J'attends avec la plus grande impatience votre réponse, mon cher Mr. Gentz, et vous prie d'agréer mes excuses pour cette importunité et la liberté que je prends de vous charger d'une telle commission. Je sais que vous voulez bien vous intéresser à moi et c'est pourquoi je serai pour la vie etc.

Prince Jean de Caradja.

P. S. Jusqu'à ce que l'ordre formel pour Mr. Ledoulx arrive ici, je m'impose le devoir de faciliter toutes les affaires qui regardent les Français et le Consulat de France à Bucarest, avec toute la faveur et la justice possible, comme j'ai fait pendant l'absence de Mr. Ledoulx, sans toute fois traiter directement avec lui.

(1) Veḑĭ documentele DCCCCVIII şi DCCCCX din Hurmuzaki, Sup. I, vol. II, pag. 697 şi 698.

(2) Veḑĭ documentul DCCCCLXXXIV, Supl. I, vol. II. Hurm., pag. 751.

tată pe cât posibil. Turcia însă, până la care străbătură sgomotele de împărţire a eĭ, încă din 1813, începù, după sfatul Francieĭ, a se pregătì din noŭ de răsboiŭ, şi în 1814 se adresă la Viena, prin internunciul Austriac Stürmer, întrebând ce este adevĕrat din asemenea sgomote? Ea declară energic, *că se va apĕrà.*

De acì o desfăşurare maĭ mare în mijlócele de apĕrare. Reîntărirea şi reaprovisionarea cetăţilor de la Dunăre se face cu energie, dar şi cu adaus de greutăţĭ pentru ambele Principate. (1)

Şi cu tóte aceste greutăţĭ, se pare că la Iaşĭ se serbézà cu mare pompă ultimele evenimente şi schimbărĭ din Europa, de maĭ nainte de adunarea Congresuluĭ la Viena. (2)

Aceste manifestaţiunĭ sporesc numĕrul partisanilor Muscalilor. O corespondenţă datată de la fruntariile ungare, din 2 Novembre 1814, şi publicată în *Moniteur Universel* din 19 Novembre 1814, No. 555, afirmă că «*Les Russes conservent encore un grand nombre de partisans dans ces deux provinces*», cu tóte că «le régime des Hospodars actuels de la Valachie et de la Moldavie est assez doux (??)» şi că locuitoriĭ nu maĭ manifestă în privirea lor aceeaşĭ nemulţumire, ca şi altă dată. (3).

Cum să nu sporéscă din noŭ influenţa ruséscă în Principate, când tóte succesele politiceĭ rusescĭ eraŭ cu mare zel trîmbiţate?

---

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 344, Samedi, 10 Décembre 1814.

S'a publicat o broşură: «Sur le Congrès de Vienne» de Lips.

«Le projet de partage de la Turquie, qu'on a l'air d'attribuer aux souverains assemblés à Vienne, a excité l'attention du Divan, qui a fait demander des éclaircissements à Mr. Sturmer, l'internonce Autrichien.» Acesta naturalmente a desavuat broşura... «mais l'impression est restée et les Turcs ont déclaré à Mr. Sturmer qu'ils étaient prêts à se défendre.» (Gazeta de Nürenberg).

(2) *Le Moniteur Universel.* No. 177, de Duminecă, 26 Iunie 1814. —

Moldavie, *Iassy, le 1-er Juin.*

«Les grands événements qui viennent de rendre la paix à l'Europe ont causé ici une joie universelle et très-vive, soit parmi les boyards, soit dans toutes les classes des habitants. Les consuls d'Autriche et de Russie ont illuminé leurs maisons et donné de fort belles fêtes.»

(3) *Le Moniteur Universel.* No. 555, Lundi, 19 Décembre 1814.

De la fruntariile Ungarieĭ în 2 Decembre. – Spune că nu maĭ este ciumă nicĭ în Bulgaria, nicĭ în Moldova, nicĭ în Valachia, apoĭ adaogă:

«Le régime des Hospodars actuels de la Valache et de la Moldavie est assez doux, les habitants ne manifestent plus à leur égard le même mécontentement qu'autrefois. Malgré cet état de choses, les *Russes conservent encore un grand nombre de partisans dans ces deux provinces*».

In 1815, mai mult decât în 1814, se colportă scirea, că suveranii Europei aŭ intenţiuni ostile Turciei. (1)

In luna Ianuarie 1815 nouĕ nenorociri şi greutăţi s'aŭ năpustit asupra unei părţi a Ţării-Românesci, anume asupra judeţelor Oltene. Turcii din insula Adacali, sub pretext că Ţéra-Românéscă nu dă şi cetăţii lor provisiuni, zaherele şi sare, precum se dă cetăţii Vidinului, aŭ invadat judeţele Mehedinţi şi Jiul-de-sus şi le-aŭ luat în stăpânire, puind ei ispravnici şi zapcii, cu îndatorirea să le strîngă zahereà şi s'o transporte în cetatea din insulă. La ce tristă stare ajunsese ţéra, pentru ca o mână de oşteni să pótă aşà impune voia lor! Iată resultatele desfiinţării oştirii de cătră Muscali.

Turcii invadatori aveaŭ de gând, după ce vor prădà la Strihaia mânăstirea, să atace şi Craiova. Caimacamul Craioveĭ vestesce acésta luĭ

---

(1) *Le Moniteur Universel. No. 7.* Samedi, 7 Janvier 1815.

Nos lettres de Vienne nous informent du fait important qui suit: Non-obstant la déclaration positive de l'Empereur Alexandre, que rien ne pourrait le faire désister de son plan de prendre la couronne de Pologne, et qu'il était prêt à soutenir ses prétentions par la force des armes, la réponse des Cours d'Autriche et d'Angleterre a fait changer cette résolution. Cette réponse était que ces Puissances étaient prêtes à consentir à ce qu'il retînt la partie de la Pologne qu'il occupe, l'infortuné duché de Varsovie, mais qu'elles ne pouvaient le reconnaître comme roi de Pologne. Telle est la manière véritablement curieuse dont cette violente discussion s'est terminée! Ainsi cette partie de la Pologne se trouve remise à la Russie sans constitution et sans conditions. Il est à présumer que la même réponse sera faite pour la Saxe, et que *beatus qui tenet,* heureux celui qui tient. *Cette tournure soudaine des affaires corrobore, dans l'opinion de notre correspondant, la vérité du bruit qui avait circulé, qu'une intelligence secrète régnait entre les Empereurs pour effectuer le partage de la Turquie.*

On croit que l'Autriche a demandé les îles Ioniennes, comme préliminaire de ce nouveau projet de violence; mais elle ne pourrait l'avoir fait sans renoncer à son ancien système de ne pas permettre que le beau plan qui aurait réconcilié le cabinet de Vienne avec ce partage, c'est ce que nous ne savons pas; mais il est certain que toutes les lettres du congrès font mention que cette matière est sur le tapis. Il y a d'autres personnes qui pensent que ce n'est qu'un moyen de motiver la continuation des discussions, jusqu'à ce qu'on ait pu convenir de quelque acte plausible d'une balance nominale qui offre quelque chance de paix, afin qu'il ne soit pas dit que les principaux potentats de l'Europe se sont réunis et séparés sans avoir fait quelque chose de semblable.

Le Moniteur Universel, 6 Janvier 1815.

Din Veneţia, la 19 Novembre.

«Nous apprenons d'un bâtiment venu en peu de temps des côtes de la Turquie, que le Divan est très-alarmé des projets des souverains qui forment la coalition européenne. On assure qu'il a ordonné de grandes levées de troupes.

Caragea şi îndémnă pe locuitoriĭ din judeţele invadate să fugă care în cotro. Din vechea óste desfiinţată, maĭ multe cete de panduriĭ se reorganiséză de la sine-le cu dorul de rĕsbunare contra Grecilor apăsătoriĭ. Eĭ sunt acusaţiĭ în actele timpuluĭ, că s'aŭ apucat să prade judeţele de munte. Dacă e să credem afirmaţiunea luĭ Dionise Eclesiarchul, (1) apoĭ panduriĭ românĭ se purtară maĭ rĕŭ decât Turciĭ, căcĭ «omorà şi ardeà ómeniĭ şi-ĭ prădà şi aŭ prădat şi mânăstirile munteluĭ.» Vom vedé, că alta e semnificaţiunea acesteĭ răsmiriţe. Şi de Tudor Vladimirescu s'a ḑis, că el şi cu aĭ luĭ jăfuiaŭ ţéra!

Caragea, faţă cu aceste împrejurărĭ, lipsit de oştire pământénă, nu putù decât să scrie luĭ Paşa de la Vidin şi Aianuluĭ de la Oreava, ca să trimiţă grabnic oştirĭ turcescĭ pentru apĕrarea Oltenieĭ, şi pe de altă parte a vestit fapta de rebeliune a Turcilor din insulă la Pórta Otomană. Sosiră oştirile turcescĭ de apĕrare, dar acestea eraŭ o nouă greutate pentru ţéră, căcĭ în mijlocul uneĭ ierni cumplite ţĕrănimea erà nevoită să ducă după oştirea turcéscă care cu zahereà la Mehedinţĭ şi la Craiova. Sultanul trimise firman unuĭ Aian devotat al sĕŭ, să maĭ vină cu altă óste, ca o parte să steà în Craiova, ca garnisónă apĕrătóre, şi altă parte de óste să apere la Dunăre şi să opréscă nouĕ încercărĭ de invasiune a rebelilor Turcĭ din insulă.

Temerea de invasiune la Craiova se potolì; o parte din panduriĭ fură prinşĭ şi pedepsiţĭ, dar nu maĭ puţin ţéra avù pe grumajiĭ sĕĭ maĭ tot anul 1815 greutatea întreţinerĭĭ oştirĭĭ turcescĭ. Caragea cu multă abilitate negoţiă pe lângă capiĭ rebelĭ Turcĭ din Adacali, ca să-şĭ facă supunerea cătră Pórtă şi să-şĭ céră ertare de la Sultan, promiţênd că vor lăsà pe Românĭ în pace. Isteţul Domnitor isbutesce în planul sĕŭ şi el maĭ întâiŭ vestesce la Constantinopole, că rebeliĭ Adacliĭ s'aŭ supus. Sultanul, bucuros de acéstă scire, trimete luĭ Caragea firman de laudă şi darurĭ: un cal arăbesc înşelat preţios şi o blană scumpă.

«Lauda Domnilor aĭ némuluĭ creştinesc, rézimul celor maĭ marĭ din seminţia luĭ Isus, Domnule al Valahieĭ Iscberlet zade Caragea Iancule, fie-ţi bune sfîrşiturile! Printr'acéstă a nóstră Împĕrătéscă poruncă îţĭ facem cunoscut, că otcârmuitorul Tricalilor şi căpetenie celuĭ despre Vidin, trup al oştirilor nóstre, luminatul sfetnic şi al nostru Vizir velaiŭ Binbaşa (a căruia slavă păzéscă-o în vecĭ pré înalta Tărie) prin scrisorile sale aŭ însciinţat deunăḑi cătră Înalta nóstră Curte, cum că Adema Isalih şi Bechir, fraţiĭ mortuluĭ Regep, ce aŭ fost închişĭ în cetatea Adali, aŭ căḑu cerênd de la noĭ ertarea celor greşiţe şi milostivire, pentru care după prea înţeleptul Împĕrătesc al nostru cuget ce avem spre a ne milostivì şi a miluì pe ceĭ carĭ se apucă de pulpănile milostivirĭĭ nóstre, am dat Înaltă a nóstră poruncă scrisă

(1) Veḑĭ *Tesaur de Monumente*. Vol. II, pag. 233.

cu însăşĭ Împĕrătésca nóstră mână cătră luminatul Vizir al nostru, dăruindu-le acestora ertarea ce aŭ cerut; iar în cele după urmă aŭ sosit şi ale tale cătră noĭ scrisorĭ vestitóre, cum că după cuprinderea Împĕrătescĭĭ nóstre porunceĭ, şi după a nóstră Împĕrătéscă voinţă, numitul Vizir al nostru aŭ adus pe numiţiĭ fraţĭ aĭ Regepuluĭ afară din cetatea Adali şi ĭ-aŭ trimis cu tótă familia lor, iar cetatea Adaliĭ aŭ dat-o în mâna Capugi-başiĭ Curţiĭ nóstre, cinstitul Derviş-Beiŭ; de care acésta ne-am încredinţat şi din scrisorile numituluĭ Vizir al nostru, ce în urmă aŭ venit, şi aşà cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ aŭ luat sfîrşit şi acéstă grijă a lucrurilor despre Adacli; iar tu fiind-că eştĭ din slugile cele credincióse ale prea puterniceĭ, neclintiteĭ şi veciniceĭ nóstre Împĕrăţiĭ şi din cele care urméză pe calea cea dréptă, ridicat de însăşĭ a nóstră mână şi ramură de de-a-drépta nóstră săditä, care după firésca ta dreptate, înţelepciune şi credinţă te-aĭ arĕtat cu osîrdie spre cea după plăcere săvîrşire a tuturor trebilor la care te-aĭ orînduit, şi de când ţi s'aŭ încredinţat Domnia Valahieĭ aĭ otcârmuit întru dreptate, cu mare silinţă şi privighere, tóte trebile câte privesc asupra ta, saŭ ţi s'aŭ poruncit de prea puternica nóstră Împĕrăţie, întocmaĭ după înaltul şi prea dreptul cuget al nostru şi după trebuinţa întîmplărilor vremiĭ, iar maĭ vîrtos cele la pricina Adaliĭ te-aĭ arĕtat cu credinciósă râvnă şi silinţă de a însciinţà maĭ naintea tuturora de sfîrşitul acesteĭ pricinĭ, şi tóte acestea s'aŭ arĕtat fórte plăcute şi lăudate de către a nóstră Mărire şi nu puţin ne-am bu, curat, căcĭ şi întru acésta te-aĭ silit de a-ţĭ arĕtà cătră noĭ credinţa cea cu supunerefiĭ trăind a pururea şi te împărtăşesce de masa cea îmbelşugată a Împĕrătescilor nóstre milĭ; find însă că după doveḑile ce până acum avem de a ta multă sciinţă şi înţelepciune şi după cea din adâncul inimiĭ plămadă a credinţeĭ şi a dreptăţiĭ tale, nădăjduim şi de acum înainte prea multe slujbe următóre Impĕrătescĭĭ nóstre voinţe şi dragoste deosebită cătră tine, lăudând cele dintâĭ şi maĭ din urmă după plăcere slujbe ale tale, ţi le rĕsplătim spre facere de bine cu Împĕrătescĭ ale nóstre daruri, trimiţêndu-ţĭ o blană de samur şi un cal iute, cu podóbe de aur, împreună şi cu acéstă Înaltă poruncă, care s'aŭ scris spre lauda celor trecute slujbe ale tale după cea de maĭ nainte scrisă cu a nóstră sfîntă slovă. Ci dar îndată ce va sosì acì Împĕrătésca nóstră poruncă, veĭ primi-o cu întîmpinare luminósă, şi blana după ce veĭ săruta-o cu căḑuta supunere o veĭ îmbrăcà, şi asemenea sărutând şi scările caluluĭ, îl veĭ încălecà, şi după săvîrşirea obicĭnuituluĭ alaiŭ, veĭ urmà de a face căḑutele rugăciunĭ către cel prea Înalt, pentru a nóstră îndelungată vieţuire, strălucită stare şi întemeere întru prea Înaltul Împĕrătescul scaun; şi către acésta, după datoria multeĭ sciinţe şi a dreptăţiĭ tale, veĭ îngrijì ca şi de acì înainte otcârmuind cu vrednicie Împĕrătescul pământ, ce ţi s'aŭ încredinţat, după cea slobodă stăpânire care ţi s'aŭ dat, a legà şi a deslegà, să mângâĭ în tot chipul pe supuşiĭ noştri, găsiţĭ sub umbrirea milelor nóstre, tot asemenea să săvîrşescĭ şi să puĭ în lucrare cu mijlocul înţelept şi vrednic de laudă câte privesce la Domnia Valahieĭ, ce ţi s'aŭ încredinţat şi într'acestaşi chip să adaugĭ la trecutele tale slujbe şi alte fapte lăudate, să te vedem încă maĭ cu adaus, că te silescĭ de acum înainte a face lucrurĭ plăcute şi vrednice de laudă, şi să arĕţĭ în faptă la orĭ-ce trĕbă rîvna şi credinţa ce o nădăjduim de la tine. Acéstă Împĕrătéscă a nóstră poruncă care o veĭ păzì făr' de strămutare, cunoscênd semnul cel sfînt al nostru, s'aŭ scris pe la jumĕtatea luĭ Muharem, let 1231.—1815 Decembre 26. (1)

(1) *Cod 77, fila 230.*

Cu deosebită plăcere va fi sărutat Caragea scara şeleĭ şi blana oferită de Sultan, după cum însuşĭ firmanul îĭ recomandà să facă, dar de la acestea puţin folos trăgeà ţéra. Ea cereà, că de óre-ce s'a făcut pacea cu Adacliĭ, să se ridice oştirile turcescĭ din Oltenia. Numaĭ pentru a se face acésta, Turciĭ cereaŭ spese de răsboiŭ aprópe de jumĕtate milion. Visteria erà sécă. Divanul Domnesc propune luĭ Caragea, în Novembre 1815, să se facă un împrumut de 420.000 leĭ, de la neguţitorul grec Gheorghe Sachelarie. Domnitorul aprobă acest împrumut la 19 Novembre. Imprumutul se face, dar până în 1816 ajunge la suma de un milion! Imprumutul e garantat cu veniturile ţĕriĭ de la oerit, dijmărit, etc.

In timpul Muscalilor, Manuc-Bey erà împrumutătorul Vistieriei şi nu este îndoială că şefiĭ Muscalĭ se folosiaŭ din împrumuturĭ împreună cu Manuc. Tot asemenea începe bănuială, că Caragea şi mulţĭ boerĭ din Divan se folosiră din împrumuturile luĭ kir Gh. Sachelarie.

E probabil că baniĭ împrumutaţĭ de la Sachelarie stropiră multe consciinţĭ şi în Constantinopole, căcĭ firmanul de laudă şi darurile maĭ sus amintite de la Sultanul sosesc la Bucurescĭ numaĭ după contractarea împrumutuluĭ. (1)

Nu toţĭ panduriĭ necredincioşĭ Domnieĭ, aliaţĭ aĭ Adaliilor fură răpuşĭ de oştirile turcescĭ. Maĭ multe cete se supuseseră de bună voe luĭ Caragea. Incă în 30 Aprilie 1815, după mijlocirea Episcopuluĭ de Rîmnic, a Divanuluĭ Craioveĭ şi a vechiluluĭ de caimacam Costache Samurcaş, treĭ cete de panduri sub căpetenia luĭ Haidul, Păunul şi Tîmpa, fură graţiaţĭ de Domnitor şi învoiţĭ să se întórcă la vetrele lor în judeţul Jiul-de-Sus. (2)

---

(1) *Jurnalul de Francfort* vestesce acéstă distincţiune acordată de Sultan luĭ Caragea, prin care declară ţisul jurnal, că *S. A. est adorée de tous ses sujets.*

Scrie în acest jurnal un corespondent din Bucurescĭ, la 10 Decembre 1815:

On vient de recevoir de Constantinople un ordre autographe du Grand Seigneur, par lequel S. H. confirme S. A. notre Hospodar dans la Principauté. Le grand Seigneur en témoignage de Sa satisfaction particulière, lui envoie une pelisse d'honneur de très grand prix, ainsi qu'un très bel étalon, caparaconné avec tout le luxe asiatique; les harnais tout ornés de pierres précieuses. Cette distinction, qui n'a jamais été accordée à aucun des prédécesseurs de notre Prince, a fait ici une sensation d'autant plus agréable, que S. A. est *adorée de tous ses sujets.*

Le Moniteur Universel. No. 30, Mardi, 30 Janvier 1816. Bucarest, le 10 Décembre 1815.

(2) Zemli Vlahiscoie.—Cu tóte că Haidul buluc-baş i Păun căpitan şi Tîmpa căpitan, dinpreună şi cu céta lor, fiind locuitorĭ aĭ Domnescii nóstre ţĕrĭ în sud. Gorju şi de acolo trăgêndu-se s'aŭ unit cu hoţiĭ Adalăĭ făcênd şi porniră tălhărescĭ împreună cu eĭ asupra ţĕriĭ şi a locuitorilor, sînt supuşĭ la englimaticésca învinovăţire, ca uniĭ

In Decembre 1815 mai grațiază și pe alți șefi de bande din cei cari luaseră parte la prădăciuni cu *Adaliii*.

Mult contribuì la supunerea *Adaliilor* către Pórtă împrejurarea că aceĭa fură abandonați de aceste diverse cete de Români. Data firmanuluĭ de laudă, mai sus adus, alăturată la data ultimelor grațieri, din 16 Decembre 1815, justifică afirmațiunea nóstră. (1).

Rĕscóla acésta a pandurilor din Mehedinți și Jiul-de-Sus are în istoria nóstră o însemnătate, care nu aŭ cunoscut-o istoriciĭ noștri. Adevĕrat că Dionisie Eclesiarchul a calificat pe panduriĭ rĕsculați cu numele de hoți și a afirmat cum că omoraŭ, ardeaŭ și prădaŭ, dar n'aŭ calificat alt-mintrelea chiar uniĭ scriitori contemporani mișcarea luĭ Tudor Vladimirescu? Cetele acestuia n'aŭ fost și ele numite cete

---

ce s'aŭ arĕtat vrăjmași chiar aĭ patrieĭ lor, dar fiind-că acum cunoscêndu-și acéstă a lor greșală, de sinele aŭ căḑut cu rugăciune către Domnia-Mea, prin mijlocirea iubitoruluĭ de Dumneḑeŭ Sfințieĭ Sale Episcopuluĭ Rîmniculuĭ i a dumné-luĭ ve, chiluluĭ căimăcămieĭ ot Craiova și a dumné-lor boerilor Divanuluĭ nostru de acoloca să-ĭ ertăm și să fie primiți a se întórce la urmă în patria lor, milostivire făcênd asupra lor, iată printr'acest Domnesc al nostru sinet le hărăzim ertarea lor și neținerea de minte a necuviósele fapte ce aŭ urmat până acum; pentru care și poruncim domnieĭ-tale cinstit și credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv vel dvornic Costine Samurcaș, vechilule al căimăcămieĭ Craioveĭ, și dumné-vóstră ispravnicilor aĭ județuluĭ, să aibă voĭe mai sus numiții împreună și cu cetele lor de a se întórce la casele și locașurile lor făr'de nicĭ o bântuială. I saam receh gpd. — 1815 Aprilie 30

Cod. LXXIV, fila 196.

(1) Zemli Vlahiscoie.— Cu tóte că aceștĭ de mai jos arĕtați, în trecută răzvrătire a Adaliĭ, pribegind din patria lor și unindu-se cu Adalăĭ, s'aŭ arĕtat cu urmărĭ vrăjmășescĭ în potriva patrieĭ și celor-lalți patrioți aĭ lor, pentru care li se cuvenià pedépsa după mĕsura vineĭ lor, dar căḑênd la Domnia-Mea cu rugăciune, ca să le ertăm greșala și să le dăm sloboḑenie a se întórce la patria lor, ne-am milostivit asupră-le și-ĭ ertăm de tóte greșelile trecute, dându-le și sloboḑenie a se întórce iarăși la patria lor; de care facem sciut domnieĭ-tale cinstit și credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv vel vornice Costache Samurcaș, vechilule al căimăcămieĭ Craioveĭ, i dumnévóstră boerilor divaniți de acolo și dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeților, că mai sus numițiĭ s'aŭ ertat de Domnia-Mea și sunt sloboḑi a se întórce la patria lor și de aceea li s'aŭ și dat la mânile lor acéstă carte a Domnieĭ-Mele de ertăciune, i saam receh gpd.

Păun Nicolicescu bim-başa.
Barbu Rogabet bim-başa.
Pătru Grecu bim-başa.
Adecă treĭ împreună cu buluc-başa lor. — 1815. Decembre 16.

(Pecetea gpd). Vel logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 232.

de hoţi, de cătră boerime şi Greci? Şi Ungurii n'aŭ calificat de cete de hoţi pe vitejii luĭ Iancu de la 1848?

Da, panduriĭ de la 1815 aŭ prădat, aŭ ars, aŭ omorît, însă pe cine? Erà sosită ora răsbunăriĭ! Panduriĭ de la 1815 sunt predecesoriĭ pandurilor luĭ Vladimirescu şi numaĭ când aĭ sciinţă că ţéra, de peste Olt, s'a manifestat dejà în contra regimuluĭ, fie acela cu numele de Caragea, saŭ de Suţu; numaĭ atuncĭ poţĭ avé filiaţiunea revoluţiuniĭ luĭ Tudor; numaĭ atuncĭ eroul de la 1821 nu apare în istorie, ca un inexplicabil *Deus ex machina.*

Dionisie Eclesiarchul şi altă dată, la Domnia luĭ Mavrogheni, s'a arĕtat nepricepĕtor de mişcările tainice ale ţĕriĭ, de aspiraţiunile eĭ. Nu putem, întemeiaţĭ pe cuvîntul luĭ, să calificăm de hoţĭ panduriĭ rebelĭ luĭ Caragea în 1815. Chiar faptul că Episcopul de Rîmnic şi înşişĭ boeriĭ Craioveni intervin pentru graţiarea acestor cete de panduriĭ, ne arată, o dată maĭ mult, că în ţéră şi maĭ cu sémă peste Olt, cresceà mereŭ curentul, care aveà să devină şivoiŭ impetuos la 1821.

Acest curent îl înteţesc miseriile şi spornicele biruriĭ. Jurnalul german de la Francfort, maĭ sus citat, afirmà că Domnitorul Caragea erà *adorat* de supuşiĭ sĕĭ. Rebeliunea pandurilor din Mehedinţĭ şi Jiul-de-Sus, de la 1815 şi o nouă rĕscólă de la 1816, de care maĭ departe vom avé a vorbì, sunt de natură a desminţì afirmaţiunea de sigur plătită a gazeteĭ de la Francfort.

Departe de a fi adorat de ţéră, Caragea se făceà tot maĭ nesuferit de ea prin stórcerile şi lăcomia luĭ. Nu putem negà deşteptăciunea acestuĭ Grec, saŭ cel puţin grecisat de maĭ multe generaţiunĭ. Acéstă deşteptăciune ĭ-a servit ca să se pună bine pe lângă suveraniĭ ceĭ maĭ puternicĭ din Europa.

Cu puţine ḑile înainte de deschiderea Congresuluĭ de la Viena, de Gentz scrià luĭ Caragea, cu privinţă la Pórta Otomană. Corespondentul Domnitoruluĭ Ţĕriĭ-Românescĭ ḑiceà că: «Mi se pare de necesitate urgentă, ca Pórta să facă un demers, de nu solemn, cel puţin fórte positiv şi fórte pronunţat, pentru a angagià principalele puterĭ să garanteze drepturile şi posesiunile eĭ prin un act formal.» De Gentz vedeà eşind din Congres Rusia «neamicul cel maĭ periculos al Porţiĭ, singurul de care dînsa are a se teme astăḑĭ», cu enorme avantagie, carĭ vor face posiţiunea Porţiĭ maĭ ameninţată decât orĭ-când.

De sigur că asemenea propunerĭ comunicate Porţiĭ Otomane de Caragea, pe cât contribuiaŭ a face plăcut pre Domnitor înaintea Divanuluĭ turcesc, pe atâta înteţiaŭ mĕsurile de apĕrare ale Turcieĭ şi decĭ greutăţile pentru Principate.

Şése ḑile după deschiderea Congresuluĭ din 1814, Metternich, prin de Gentz, comunică luĭ Caragea scirea, că Austria consideră Imperiul Otoman nu numaĭ ca pe un aliat util şi fidel, dar încă ca pe o putere, de conservaţiunea şi prosperitatea căreia este esenţial şi în mod neseparabil legată mântuirea sa proprie.

Turcia prin Caragea cercase pe lângă Austria, să se aducă în Congres cestiunea retrocesiunii Basarabieĭ. Metternich, la 7 Novembre 1814, informéză, prin de Gentz, că acéstă cestiune nu se póte aduce în Congres, căcĭ «limbagiul veritățiĭ şi al justiţieĭ, nu-l maĭ înţelege astăḑĭ Rusia; remonstranţele cele maĭ energice, dacă nu sunt imediat însoţite de ameninţărĭ serióse, saŭ de demonstraţiunĭ ostile, nu maĭ fac nicĭ un efect asupra acesteĭ Puterĭ; şi conduita Impĕratuluĭ Alexandru, de când a intrat în Paris şi maĭ cu sémă de la sosirea luĭ la Viena, a probat cu abundenţă că nu va maĭ ascultà de acì înainte decât consiliile carĭ nutresc ambiţiunea luĭ, orĭ linguşesc ideile luĭ favorite. (1)

Aprecierile acestea, cu referinţă la Rusia, arată limpede, că de astădată Austria erà sincera aliată secretă a Turcieĭ. Acésta, repet, explicà pentru ce Rusia nu va cercà să aducă cestiunea orientală în Congres, în 1814.

In 1815 cestiunea garanţieĭ integrităţiĭ Turcieĭ de înscris în instrumentul de pacificaţiune generală, care va fi redactat la finele Congresuluĭ, e sprijinită şi de Anglia (2).

Caragea scrià adesea şi direct Principeluĭ Metternich, îmboldit de Divanul Otoman. De Gentz, în depeşa sa de la 23 Aprilie 1815, asigură pe Caragea, că Principele de Metternich are bună opiniune despre dînsul şi-ĭ este ataşat.

Evenimentele petrecute în Francia, după fuga luĭ Napoleon din insula Elba, activéză Congresul, care se termină cu actul final la 9 Iunie 1815, după 9 lunĭ de desbaterĭ. Cestiunea garanţieĭ posesiunilor tuturor Puterilor Europene, propusă Congresuluĭ, fu înlăturată din desbaterĭ, din causa opositiunii Rusieĭ, care prin acésta vedeà, că Pórta otomană aveà să beneficieze şi dînsa de asemenea garanţiĭ.

Ast-fel pentru Imperiul Otoman şi pentru Principate, tractatul celor patru Puterĭ Europene nu aduse nicĭ o schimbare.

Desastrul neîntârḑiat însă al luĭ Napoleon la Vaterloo, urmat de abdicaţiunea luĭ (22 Iunie), aŭ însă pentru Bucurescĭ şi Iaşĭ tristul efect al spoririĭ şi maĭ mult a influenţiĭ rusescĭ şi a tiranieĭ consulilor

(1) Cavalerul de Gentz, pag. 120.

(2) Veḑĭ depeşa luĭ de Gentz, din 24 Februarie 1815, pag. 143

acesteĭ ţĕrĭ. Politica Austrieĭ faţă cu Pórta a rĕmas aceeaşĭ, precum afirmă şi de Gentz (depeşa de la 15 Octobre 1815).

Cu împlinirea anuluĭ al 3-lea al Domnieĭ, Pórta aşteptà ca Ioan Caragea să se ţină de legămîntul secret de a-şĭ da demisiunea. Orĭ că aveà dorinţă Pórta să-l înlocuéscă, pentru a avé ocasiune de un noŭ câştig, saŭ că l-ar fi reîntărit pe Caragea, plătind din noŭ bune bacşişurĭ ómenilor Porţiĭ, demisiunea luĭ Caragea puteà să fie dorită de ceĭ carĭ sciaŭ, că la 1812 Halat-Efendi câştigase de la Caragea nu maĭ puţin de 4 milióne de leĭ.

Acéstă demisiune nu se dete, cu tótă supĕrarea tăinuită a Porţiĭ; dar din causa acesteĭ purtărĭ, se pare că uniĭ din principaliĭ Turcieĭ se cam concertaŭ cu noiĭ pretendenţĭ la Domnie, cu neamiciĭ luĭ Caragea. Cu tóte acestea, precum ţice Aron Florian, prin banĭ «Caragea a împedicat maĭ de multe orĭ furtunele ce se pregătiaŭ să se spargă asupra capuluĭ luĭ şi tot-deauna a triumfat despre viclenele uneltirĭ ale vrăşmaşilor sĕĭ» (1). Triumful luĭ Caragea de astă dată îl datorésce maĭ mult intervenirii luĭ Italinski, solul Rusieĭ la Constantinopole (2).

Orĭ-cât Metternich, prin de Gentz, căută să ţină sub influenţa Austrieĭ

(1) Manual de Istoria Principatuluĭ Românieĭ. 1 vol. in-8°. Bucurescĭ, 1859, pag. 184

(2) Despre intenţiunea Porţiĭ de a înlocuì pe Caragea la finele a treĭ anĭ de Domnie scrie Senfft de Pilsach cătră Regele Prusieĭ, din Constantinopole, în 25 Octobre 1815. Vestindu-ĭ că Turcia trimite trupe spre Dunăre, Ambasadorul adaugă: «Circumstanţa sporesce crisa: sunt tocmaĭ treĭ anĭ de când Principele Caragea guvernă Valachia, şi Pórta se pare dispusă a-l mazilì, ca să deà Domnia la altul. On nomme même les candidats, qui sont le vieux Arghiropolo, interprête de la Porte, le Prince Suzzo, gendre du Prince actuel de Valachie et le Prince Hangerli, odieux à la Russie, qui n'igore pas ses anciennes menées avec les agents de Bonaparte à Constantinople. La versalité des Turcs est connue; ils ont de la peine à se tenir au traité fait avec la Russie, qui leur impose de conserver les Hospodars de Valachie et de Moldavie pendant 7 ans, dans une place qu'ils aiment à mettre à l'encan le plus souvant que possible. Cette disposition du Divan est augmentée par les Grecs du Fanal, qui intriguent sans cesse, l'argent à la main, pour obtenir une de ces places qui font l'objet de leurs désirs et pour lesquelles ils ne se font aucun scrupule de commettre des crimes et de trahir leurs plus proches parents. Le Comte d'Italinski est parfaitement informé des mesures guerrières qui occupent la Porte et des intrigues qui la poussent à déposer le Prince Caradja; il en paraît très mécontent et il déclare hautement que la déposition du Prince Caradja équivaudrait à une déclaration de guerre contre la Russie. Il me l'a dit encore hier, à l'occasion d'un officier qui a commandé mon escorte en voyage et qui m'a fait prier de lui accorder une lettre de recommandation pour le Prince Caradja.»

(Oficerul n'a plecat, aşteptând să vadă ce se alege cu Domnia luĭ Caragea.)

pre Domnitorul Muntean, evenimentele se însărcinaŭ mereŭ să influenţeze Curtea Munteană în folosul Rusieĭ.

De aşà natură a trebuit să fie şi încunoscinţarea ce Caragea primì, în Iulie 1815, despre încorporarea ducatuluĭ Varşovieĭ la Imperiul rusesc. (1)

Relaţiunile luĭ Caragea cu representantul Rusieĭ îl îndémnă să priméscă fórte bine, în trecerea luĭ prin Bucurescĭ, pe trimisul Regeluĭ Prusieĭ la Constantinopole, d-l Senfft de Pilsach.

Acesta scrie din Bucurescĭ cătră Regele sĕŭ, la 14 Septembre 1815, cu laudă despre Domnitor.

Rĕscóla pandurilor deşì reprimată, Caragea simţì că trebuesce să liniştéscă şi reclamaţiunile din ţĕră, carĭ reclamaţiunĭ puteaŭ influenţà la Constantinopole. Caragea prin urmare se preocupă de finanţele ţĕrĭĭ — de care maĭ la vale vom vorbì—şi reduce birul direct al ţĕrănimeĭ. La finele anuluĭ 1815 casa răsurilor, adecă a lefilor, avênd de nazir pe fostul Mare Ban Gr. Brâncoveanu, constată că din causa scăderiĭ biruluĭ, casa acésta este în deficit până la finele viitoruluĭ Ianuarie 1816, cu 213.000 talerĭ. Divanul propune să se acopere deficitul acesta prin un împrumut de 223.650 de talerĭ, iar împrumutul să fie garantat în vinăriciul viitor care se va sporì. Domnitorul aprobă facerea acestuĭ noŭ împrumut, care se contractéză la fostul mare Vistier Ioan Moscu, cu talerĭ 7 şi jumĕtate la pungă pe lună Aceştĭ banĭ cu dobânda lor se vor plătì din adaosul vinăriciuluĭ din 1816.

Scăderea veniturilor ţĕrĭĭ pe o parte, şi pe de alta urcarea cheltuelilor, aŭ nevoit pe Domn să ieà o mĕsură care nemulţumesce boerimea. Amintim acéstă mĕsură şi aicĭ, când facem istoria Domnieĭ luĭ

(1) Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud.... sănătate, vĕ facem Domnia-Mea în scire, că Excelenţa Sa Elciul rusesc din Ţarigrad, prin notă făcênd arĕtare cătră Inalta Pórtă a prea puterniceĭ nóstre Împĕrăţiĭ pentru ducatul Varşovieĭ, cum că prin obştésca priimire a tuturor Evropienescilor Împĕrăţiĭ s'aŭ unit cu Imperiul Rusieĭ, aŭ făcut rugăciune de a se vestì tuturor acelora câţĭ vor fi din ţinutul numituluĭ ducat şi se vor fi aflând în ţinutul stăpânirĭĭ prea puterniceĭ Împĕrăţiĭ, însă Leşĭ desertorĭ, să se arĕte cătră consulaturĭ, ca să li se deà cea desăvîrşită ertare şi uitarea celor urmate, care li s'aŭ hărăzit de cătră Împĕrăţia Rusieĭ; de aceea poruncim Domnia-Mea, ca prin publicaţie să o faceţĭ acésta sciută prin tot judeţul, ca verĭ-câţĭ Leşĭ desertorĭ saŭ neguţătorĭ se vor fi aflând în orĭ-care parte de loc a judeţuluĭ să vie să se arĕte aicĭ la cinstitul consulat al Rusieĭ, cu tóte documenturile lor ce vor fi avênd, spre dovadă că sunt de la Lehia, ca să dobândéscă ocrotirea Împĕrăţieĭ lor, şi fiţĭ sănătoşĭ.—1815 Iulie 28.

Cod. LXXIV, fila 212.

Caragea, după ce de dînsa avem a vorbì la cap. finanţelor. S'aŭ rînduit boerì, carì să cerceteze de aprópe: ce numĕr de scutelnicì şi poslușnicì are fie-care boer? şi s'aŭ redus din numĕrul acestora, maĭ cu sémă de la ceĭ carì nu se bucuraŭ de vre-o influenţă maĭ deosebită. Cu acest mijloc Visteria sperà să maĭ îmmulţéscă numĕrul contribuabililor, póte nu atât de redus din causa ultimuluĭ răsboiŭ şi a ciumeĭ, cât din causa abusivelor faceri de scutelnicì şi de poslușnicì. In 1816 Ianuarie, numĕrul poslușnicilor «ce prin sfat de obşte s'aŭ hotărît» rĕmâne totuşĭ de 10.737 de indivizĭ şi în plus câţĭ-va adaoşĭ maĭ apoĭ prin resoluţiunì Domnescì, iar ceĭ-lalţĭ sunt daţĭ venit Visterieĭ. Aşezămîntul poslușnicilor este din Maiŭ 1814, dar, la 25 Ianuarie 1816, Domnitorul îl reîntăresce, amintind că pe lângă boerii pămîntenì, se cade să aibă poslușnicì şi aceĭ străinì «sălăşluiţĭ şi aşezaţĭ aicì în pămîntul ţĕriĭ cu starea căsnicieĭ lor, după vremì, uniĭ maĭ dinainte, alţiĭ maĭ din urmá, şi aŭ rĕmas nestrămutaţĭ de aicì, carì toţĭ aceştia s'aŭ cinstit după cuviinţă şi cu cinul de boerì».

In 1816 se aruncă o dare extraordinară, cu care să se pótă plătì 149.250 de talerì, preţul la 3.400 de salahorì şi a 580 de care, ce ţéra erà datóre să deà la cetăţile turcescì pe fie-ce lună. Ceĭ 16.000 de lude, cât maĭ rĕmăseseră în ţéră, se îmbracă cu acéstă dare, aşà că de lude vine câte 9 talerì şi banì 40, «făr' de răsură şi altă încărcătură.» Darea acésta se plătesce de la 1 Aprilie 1816. (1)

Cu tóte sporirile de dărì, Ţéra-Românéscă e datóre, în Maiŭ 1816, pe împrumuturì diverse, 1.356.983 talerì şi 65 banì. Ca să acopere acest gol, Domnitorul stăruesce la kir Gheorghe Sachelarie, să priméscă asupră-şĭ *huzmeturile* ţĕriĭ, cu adaosul banilor necesarì pentru dobândă şi agiŭ.

Se póte bine înţelege cu cine împărţià câştigurile, fie Sachelarie, fie Moscu, împrumutătoriĭ Statuluĭ Românesc!

Nemulţămirea cresce mereŭ în ţéră şi în tóte clasele societăţiĭ, pe mĕsura în care sporesc birurile şi vexaţiunile. In 1818 August, Caragea simte obligaţiunea a maĭ uşură dările. Vom aduce la capitolul finanţelor actele relative la aceste nouă «*gheniki*», întocmire a dărilor, impărţindu-le în treĭ categoriĭ: în baniĭ Visterieĭ din 6 semĭ pe an (în care intră şi haraciul cătră Pórtă), în baniĭ poştelor şi în baniĭ lefilor. Caragea suprimă în 1818 baniĭ răsurilor.

Acéstă «gheniki», întocmire nouă de biruri, Caragea pune pe boerì

(1) Veḑi *Tesaur de Monumente* de Papiu. Tom II, pagina 398.

să jure că nu o vor mai adăogi, ca să liniştéscă agitaţiunile sporinde din ţéră.

Cu începutul anului 1816, spiritele eraŭ agitate peste tot în Principate şi în Turcia de sgomotele răspândite despre o nouă invasiune ruséscă, ameninţând Principatele şi Constantinopole. (1)

Mai mult decât orî-când, de Gentz regretă că Congresul n'a garantat integritatea Porţiĭ, căcî acéstă integritate n'o interesă numaî pe dînsa, ci şi pe tóte cele-lalte Curţî, siguranţa generală şi stabilitatea păciĭ Europeĭ. Pórta însăşî nu primise să tracteze despre acéstă garanţie, dóră temêndu-se nu cum-va să aibă ca prim resultat încorporarea Principatelor la Austria şi la Rusia, amintindu-şî, cum la un moment dat, Napoleon I, tot în interesul integrităţiĭ resturiluĭ Imperiuluĭ Otoman, fusese gata de a cedà Impĕratuluĭ Alexandru I ţĕrile române. Anglia fusese dispusă să sprijine în Congresul de la Viena garantarea integrităţiĭ Imperiuluĭ turcesc, prin formula *generaleĭ garanţiĭ a integrităţiĭ tuturor statelor*. Acésta neprimindu-se în programul desbaterilor nicî numele Imperiuluĭ Otoman n'a fost de loc articulat.

Tractatul ulterior al sf. alianţe, din Septembre 1815, de asemenea nu atinge de loc Pórta Otomană. D-l Gentz afirmă, că «*spiritul şi tendinţa nouluĭ tractat de alianţă sunt maĭ curênd indirect favorabile Porţiĭ.*» Acéstă conclusiune o scóte de Gentz din faptul, că ceĭ patru monarch s'aŭ legat de a nu tulburà pacea generală. D-l Gentz crede, că şi Împĕratul Alexandru a renunţat cu totul la planurile luĭ faţă cu Turcia.

De Gentz este însă îngrijat, căcî vede, că tocmaĭ Pórta Otomană manifestă sentimente răsboinice (pag. 209 şi 210). Turcia se pregătesce energic de răsboiŭ şi nu se preocupă de alianţe cu Europa, visând la o ruptură cu tóte Puterile, persuadată că va triumfà de întréga Europă.

De sigur asemenea acusărî aduse Porţiĭ îşî aveaŭ sorgintea tot în intrigile rusescî. De Gentz îndémnă pe Turcia să se apropie de Austria şi de Anglia, să le consulte şi să profite de sfatul lor, maĭ ales acum în preḑiua când vor venì iar la ordinea ḑileĭ desbaterile dintre

(1) Veḑî depeşa de la 1 Ianuare 1816 a luĭ de Gentz, în care scrie: «Depuis que je suis de retour à Vienne, j'ai été frappé de tout ce que j'ai entendu sur l'état des choses, sur vos frontières, sur les alarmes qui règnent dans les Provinces ottomanes limitrophes de la Russie, sur la disposition des esprits de part et d'autre; et par un rapport officiel que j'ai vu ces derniers jours, j'ai appris avec étonnement que, d'après des avis d'Odessa, on s'attendait à une invasion prochaine, et que l'on croyait Constantinople directement menacée».

Pórtă şi Rusia, pentru execuţiunea definitivă a tractatuluĭ de la Bucurescĭ şi restituţiunea cetăţilor oprite de Rusia contra stipulaţiunilor exprese ale aceluĭ tractat.

Ceea ce dorià de Gentz erà dorul luĭ Meternich, care cu drept cuvînt se temeà să nu se începă un răsboiŭ între Pórtă şi Rusia, răsboiŭ care puteà fi fatal Imperiuluĭ Otoman. Şi se temeà Austria cu atât maĭ mult, că Impĕratul Alexandru luase iniţiativa neaşteptată a uneĭ sf. alianţe, pe basă *religiósă creştină*. Singurul fapt că tractatul acesta era între creştinĭ puteà să se interprete în defavórea Turcieĭ. (1)

Scim însă, că în definitiv altul erà scopul sf. Alianţe, încheiate la 26 Septembre 1815. Pericolul pentru Pórta Otomană nu puteâ venì dintr'acolo şi maĭ cu sémă imediat. Afacerea relativă la insulele Ionice, puse sub protectoratul Angliеĭ, displace Porţiĭ cu tóte îndemnurile Austrieĭ de a vedé evenimentul cu ochĭ bunĭ. Se spuneà Porţiĭ, că întărirea Angliеĭ în Meditera na erà o garanţie a integrităţiĭ Imperiuluĭ Otoman maĭ cu sémă faţă cu eventualitatea răsboiuluĭ ce s'ar puté nasce din reclamaţiunile Turcieĭ contra neexecutăriĭ de Rusia a tractatuluĭ de la Bucurescĭ.

Prin faptul că însuşĭ Împĕratul Alexandru comunică la Constantinopole, prin Italinski, tractatul sf. Alianţe cu explicaţiunea, că numaĭ împrejurarea cum că toţĭ semnatariĭ acestuĭ act sunt creştinĭ a împedecat cererea adesiuniĭ şi a Sultanuluĭ, se aduce óre-care liniştire în Constantinopole şi în Principate. Şi cu tóte acestea, pe când tóte Puterile Europene aŭ desarmat şi desarméză, singură Rusia conservă întréga sa oştire. Acesta erà un punct negru la orizontul Europeĭ. Adevĕrat că din Petersburg se explicà întârdierea licenţieriĭ oştiriĭ şi maĭ cu sémă se explicà păstrarea oştiriĭ, pe ţĕrmiĭ Nistruluĭ şi în apropiere de Turcia, cu împrejurarea, că magasinele de provisiunĭ eraŭ aşezate într'aceste regiunĭ şi că oştirea urmà să se foloséscă de aceste provisiunĭ înainte de a operà o schimbare în posiţiunile armateĭ Netăgăduit aceste explicaţiunĭ nu explicaŭ nimic şi principele Constantin Ipsilanti spuneà, la Petersburg, orĭ cuĭ voià să-l asculte, că răsboiul nu póte fi înlăturat.

(1) «Le premier mouvement de presque tous ceux qui apprirent l'existence de ce traité était de le regarder comme le précurseur d'un projet contre la Turquie. La religion chrétienne, disait-on, étant l'objet ostensible et le mot sacramental de cette pièce, il est clair qu'elle n'exclut point des entreprises contre les infidèles, et que le voeux secret de l'Empereur Alexandre a été celui de rallier les premières Puissances de la chrétienté, par un engagement solennel, pour leur proposer plus tard une espèce de nouvelle croisade.» (Dépêches du chevalier de Gentz, page 219).

Mai multe circumstanţe întăriaŭ acéstă aserţiune: se aşteptă dintr'un moment într'altul o nouă rĕscólă în Serbia. Amiralul rusesc Gray a fost însărcinat să pregătéscă o flotă de 13 vase pe Marea-Négră şi Italinski se manifestă mai recalcitrant la Constantinopole. Fusese vorba să fie înlocuit prin alt ministru plenipotenţiar, Strogonoff. Acum se lăţise scirea, că Strogonoff nu va mai merge la Constantinopole..... (1)

Cu tóte aceste simptome, de Gentz credeà, cu drept cuvînt, că pacea nu va puté fi imediat conturbată. Acéstă convingere resultă şi din lungile conversaţiunĭ ale generaluluĭ Austriac Steigentesch, trimisuluĭ la Petersburg, cu Impĕratul Alexandru (2).

Aprecierile optimiste ale generaluluĭ Steigentesch nu împedicaŭ ca îndată după sosirea luĭ Strogonoff la Constantinopole, negociaţiunile cunoscute dintre Pórtă şi Rusia, cu referinţă la execuţiunea unor articole din tractatul de la Bucurescĭ, să ieà un caracter tot mai iritant. Strogonoff se silià să probeze, că Pórta este vinovată într'acéstă privinţă. El susţineà, între altele, că stipulaţiunile tractatuluĭ, întru cât privesce Principatele Valachia şi Moldova, aŭ fost rĕŭ executate şi că aŭ fost cu totul eludate şi rĕsturnate, în ceea ce privesce pe Serbia. In loc de a restituì cetăţile de pe Marea Négră, carĭ se cuveniaŭ Turcieĭ Rusia cereà din contră insula Şerpilor la gurile Dunăriĭ.

Asemenea reclamaţiunĭ şi dintr'o parte şi dintr'alta nu vor avé negreşit consecinţe grave, decât cu câţĭ-va anĭ mai târdiŭ.

Aşà fel de negociaţiunĭ împlu aniĭ următorĭ din Domnia luĭ Caragea.

Negociaţiunile dintre Rusia şi Turcia pe la jumĕtatea anuluĭ 1818, ieaŭ un caracter ameninţător şi în tot casul penibil. In Londra se credeà chiar că o mare explosiune erà de aşteptat. La Viena lucrul se presintà ceva mai puţin ameninţător.

Intre punctele negociate acum intră şi afacerea ambelor Principate. După de Gentz aceste afacerĭ vor formà un punct esenţial. (3)

In anul 1816 se svonesce din noŭ vorba de mazilirea luĭ Caragea Scrie despre acésta Senfft cătră Regele sĕŭ, în 10 Iunie, 1816, dar adaugă a ḑice că el nu crede lucrul.

Din corespondenţa representantuluĭ Prusian cu Regele sĕŭ, culegem o informaţiune surprinḑĕtóre: conspiraţiunea de la 1816 din Bucurescĭ să fi fost urzită de consulul Austriac Fleischhackel, care avusese o neînţelegere fórte vie cu Domnitorul. Baronul de Stürmer, internunţiul

(1) De Gentz (Depêches inédites), pag. 256–257.
(2) Dépêches inédites de Gentz, pag. 270.
(3) Depeşa luĭ de Gentz din Viena, 30 Iunie 1818.

Austriac, dintr'un mare interes pecuniar (de sigur vre-un candidat la Domnie îi promisese bani) ajută pe Fleischhackel în reclamaţiunile luĭ la Viena. Conspiraţiunea acésta de a doua nu isbutì, dar internunţiul Austriac nu maĭ puţin lucrà pentru mazilirea luĭ Caragea.

Despre conspiraţiunea din 1816 în contra luĭ Caragea nu pomenesc scriitoriĭ noştri. Că ea a existat, ba că s'a încercat în douĕ rînduriĭ, ne póte sta de dovadă corespondenţa luĭ Pilsach cătră Regele Prusieĭ. La 25 Iunie 1816, Pilsach négă, ce e drept, că a urmat o a doua conspiraţiune în Bucurescĭ, dar nu maĭ puţin constată trista situaţiune a ţĕrieĭ din causa lăcomieĭ Turcilor, a Domnitoruluĭ şi a intrigilor diverşilor candidaţĭ de Domnie, printre carĭ citézà pe Hangeri, omul «cel plin de spirit, de îndrăsnélă şi de datorii».

Pe la începutul luĭ Iunie 1816, se descopere în Bucurescĭ conspiraţiunea contra luĭ Caragea şi în contra boerimiĭ. In acéstă conspiraţiune intraŭ ómenĭ din trépta cea maĭ de jos şi de sigur şi din panduriĭ, carĭ în anul trecut se revoltaseră în Oltenia (1).

Ca acéstă rĕscólă să fi fost inspirată, dacă nu înjghebată în taină, de consulul austriac Fleischhackel, noĭ nu posedăm documente şi nicăiriĭ nu aflarăm informaţiunĭ aşà positive şi afirmative ca în corespondenţa luĭ Senfft, maĭ sus adusă. Adevĕrat că în conspiraţiune ieaŭ parte şi câţĭ-va sudiţĭ Austriacĭ, dar acésta nu explică în mod lămurit interesul ce puteà să aibă Austria de a rĕsturnà pe Caragea, prin care tocmaĭ ţineà firele politice la Constantinopole. Condicele Domnescĭ ale luĭ Caragea nu păstrézà amintiriĭ directe despre acéstă încercare de rebeliune. De Pilsach însă, într'o notă a luĭ de la 24 August 1816, spune că: «procesul acusaţilor de conspiraţiune de la Bucurescĭ s'a terminat. Ceĭ doĭ Austriacĭ implicaţĭ aŭ fost condamnaţĭ la spânzurătóre şi fiind-că art. 8 din pacea de la Carlovitz autorisă executarea pedepsiĭ supuşilor Austriacĭ chiar în Turcia, vor suferì pedépsa de mórte la Bucurescĭ, afară numaĭ dacă internunţiul nu va obţiné să fie predaţĭ autorităţilor austriace, ca să fie pedepsiţĭ cu mórte în Transilvania (2).

---

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 170. Mardi, 18 Juin 1816.— Valachie—Bucarest, 1 Mai. On a découvert ici, il y a quelques jours, une conspiration, *tramée* par quelques séditieux de la plus basse classe du peuple contre la vie de notre Prince et tendant à renverser notre gouvernement. On a déjà emprisonné *cinq* des principaux séditieux, qui attendent la juste punition de leur crime.

(2) *Senfft de Pilsach cătră Rege.* Constantinopole, 24 August 1816.

... Le procès des coupables de conspiration à Bukarest est fini. Les deux Autrichiens impliqués ont été condamnés à être pendus, et, comme le huitième article

Cum că rolul atribuit de Senfft luĭ Fleischhakel în acéstă conspiraţiune nu este întemeiat, se póte vedé şi din faptul, că cancelarul Metternich, în cursul luĭ Iulie 1816, trimite consululuĭ Austriac din Bucurescĭ o scrisóre, prin care îĭ mulţumesce de purtarea luĭ în împrejurarea tulburărilor din Bucurescĭ şi-ĭ trimite ca rĕsplătire o tabachere de aur împodobită cu diamante (1).

Suntem înclinaţĭ de a bănuì, că acéstă conspiraţiune erà pe placul Muscalilor amiciĭ Prusieĭ, pe care o representà de Pilsach la Constantinopole. Tocmaĭ Rusia, urmărind reclamaţiunile eĭ faţă cu Pórta Otomană, ordonase oştirilor sale să se apropie de Principate. Acéstă scire o comunică Porţiĭ Domnitoriĭ ţĕrilor române, dar îndată apoĭ tot eĭ o desminţesc, atribuind mişcările de trupe la simple manevre. (2)

Din următorul an 1817 avem a amintì fapte importante. Maĭ întâiŭ călĕtoria Impĕratuluĭ Austrieĭ prin Ardél şi Bucovina dă ocasiune Domnitorilor Românĭ să-l curtenéscă. Caragea trimite spre a salutà pre Impĕratul, pre ginerele sĕŭ Banul Arghiropulo. La 8 Septembre st. n., acesta e primit cu distincţiune în audienţă, la Sibiiŭ. (3)

---

de la paix de Carlovitz autorise l'exécution des sentences portées contre les individus de cette nation, en Turquie même, ils doivent subir la peine de mort à Bukarest, à moins que l'internonce n'obtienne qu'ils soient livrés aux Autrichiens, pour être mis à mort en Transylvanie... *(Iorga,* Acte şi fragm. II*)*.

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 214, Jeudi 1-er Août 1816. Vienne, le 20 Juillet.

M. Fleischhakel, agent d'Autriche à Bucarest, a reçu du prince de Metternich une lettre par laquelle ce ministre lui témoigne sa satisfaction sur la conduite qu'il a tenue lors des troubles qui ont éclaté contre le hospodar et les nobles du pays, et lui envoie en même temps une tabatière d'or garnie de diamans.

(2) Senfft de Pilsach către Rege. Constantinopole, 25 Novembre 1816.

..... Les Princes de Moldavie et de Valachie ayant informé la Porte Ottomane que les troupes russes, sous les ordres du général Benigson, se concentraient de plus en plus dans le voisinage des confins de l'Empire turc, le gouvernement avait envoyé en hâte des ordres pour mettre en état de défense les forteresses du Danube et pour préparer tout ce qui est nécessaire pour s'opposer à une invasion. A peine que ces ordres étaient partis, la Porte Ottomane s'est entièrement rassurée par les mêmes Princes-Hospodars sur le mouvement de l'armée russe, qui n'avait été motivé que par des manoeuvres d'exercices, que le général Benigson lui avait fait exécuter.... *(Iorga,* Acte şi fragm. II).

(3) *Le Moniteur Universel.* No. 275, Mardi, 30 Septembre 1817.

Autriche. Vienne, le 18 Septembre.

D'après les dernières nouvelles d'Hermanstadt l'Empereur a parcouru le 7 et le 8 tous les environs de cette ville. S. M. a présidé le 9 un conseil sur les finances de la province. L'Empereur se proposait de se rendre le lendemain sur les frontières de Valachie pour examiner les établissements de quarantaine, ainsi que les superbes restes de la *Voie Julienne,* ouvrage des Romains. La Cour devait partir le 12 pour

Al 2-lea fapt este mórtea violentă a luĭ Cerni George, capul insurecţiuniĭ sêrbescĭ. Acésta se întîmplă în August 1817, la Belgrad, unde se întorsese din Chişineŭ, cu ocasiunea negociaţiunilor pentru fruntariile Serbieĭ. Acéstă împrejurare vine şi ea să măréscă conflictul latent dintre Rusia şi Turcia. Cerni George a fost ucis de comandantul turc din Belgrad, care-ĭ trimise capul la Constantinopole (1).

Acéstă împrejurare obligă pe Pórta la concesiunĭ faţă cu reclamaţiunile rusescĭ, în cursul luneĭ luĭ Septembre, cât privesce regularea fruntariillor despre Moldova. Pórta primesce ca acéstă fruntarie să trécă la Dunăre, pe ţĕrmul drept al braţuluĭ Sulineĭ, până la punctul unde se întrunesce cu braţul Chilieĭ, maĭ sus de Ismail. (2)

Luĭ Andréossy la Constantinopole succedase, ca ministru plenipotenţiar al Regatuluĭ frances, marchisul de Rivier. Acest ambasador nu maĭ continuă faţă cu Rusia, faţă cu Strogonoff, acţiunea predecesoruluĭ sĕŭ. De aceea nicĭ nu se maĭ ocupà Franţa de sórtea Principatelor. Intréga jumĕtate de an din 1817, *Monitorul Universal* frances nu maĭ aduce decât rare notiţe cu referinţă la ţĕrile nóstre. Nu aşà se petreceaŭ lucrurile sub Napoleon I-iŭ!

Singurile notiţe ce găsim în *Monitorul Universal*, în jumătatea din

---

Kronstadt. Le gendre du Prince de Valachie, Ban Arghiropulo, que ce Prince avait envoyé à Hermanstadt pour complimenter LL. MM. a eu, le 8, l'honneur de leur être presenté.

Le Moniteur du 5 Septembre 1817.

La August 1817 aŭ călĕtorit MM. LL. Austriace în Bucovina (dans le beau pays de Buckowine (!), où la végétation est magnifique. Les derniers points sur ces frontières, que LL. MM. avaient parcouru, sont le passage de la Porte de fer de Trajan et celui de la Tour Rouge sur le fleuve de l'Aluta.

(1) Veḑĭ *Le Moniteur Universel*, de la 21 August 1817.

(2) *Le Moniteur Universel.* No 280. Mardi, 7 Octobre 1817.

Vienne, le 25 Septembre.

M. le baron de Strogonoff a eu, le 22 du mois passé, une conférence avec le Reis-effendi, concernant le règlement définitif des frontières. Cette conférence s'est tenue avec le plus de solennité possible, et le ministre avait donné ordre a un courrier de se tenir prêt à partir le 26 pour Saint-Pétersbourg.

Le Mointeur Universel. No. 298. Samedi, 25 Octobre 1817.

Constantinople, le 10 Septembre.

Les négociations avec la Russie ont pris une tournure très-heureuse. Dans une conférence tenue le 2 de ce mois avec le baron de Strogonoff, la Porte a adopté les propositions de l'Empereur Alexandre pour les nouvelles frontières de la Bessarabie. La nouvelle ligne de démarcation entre les deux Empires passe sur la rive droite du Danube connue sous le nom de Sulina, et suit jusqu'à l'endroit où il se réunit avec le Kili, au-dessus d'Ismail. M. Bogdanovich, le commissaire de démarcation pour la Russie, est déjà retourné à Pétersbourg.

urmă a anuluĭ 1817, sunt în numĕr de douĕ. Prin acea d'întâia se vorbesce de o mişcare, care s'ar fi întîmplat la Bucurescĭ, în urma căreia Domnitorul Caragea ar fi fost silit să părăséscă capitala. (1)

A doua desminte scirea despre mişcarea arĕtată maĭ sus şi apoĭ cu mult optimism laudă domnia luĭ Caragea şi dă scire despre un cutremur întîmplat şi despre mersul timpuluĭ. (2)

In anul 1818 negociaţiunile cu Rusia continuă. In fond sunt tot aceleaşĭ din aniĭ anterioriĭ. In formă, ele ieaŭ alt demers. Strogonoff nu maĭ desparte cele patru puncte *sub lite: a)* Execuţiunea tractatuluĭ de pace cât privesce pre Sêrbĭ, cărora Pórta s'a angajat să le recunóscă dreptul de autonomie civilă şi religióză; *b)* Partea acordată Rusieĭ în administraţiunea Principatelor Moldoveĭ şi Valachieĭ şi dificultăţile, carĭ s'aŭ ridicat asupra execuţiuniĭ acestuĭ articol; *c)* Diverse cestiunĭ relative la fixarea fruntarielor şi la indemnităţile stipulate; *d)* Restituirea unor cetăţĭ în Asia, cerute de Pórtă şi nestipulate prin ultimul tractat. (3)

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 302. Mercredi, 29 Octobre 1817. Vienne, le 17 Octobre.

Les lettres de commerce annoncent qu'il y a eu à Bucarest un mouvement, à la suite duquel l'Hospodar a été, dit-on, obligé de quitter cette capitale.

(2) *Le Moniteur Universel.* No. 320. Dimanche, 16 Novembre 1817. Vienne, le 1-er Novembre.

Nous avons reçu ici des lettres de Bucarest, du 14 Octobre. Il en résulte que la plus parfaite tranquillité règne dans la Valachie; que l'état sanitaire des habitants de cette province est très satisfaisant; qu'on n'y découvre plus la moindre trace d'une maladie contagieuse, etc. Les symptômes de la peste, qui s'étaient manifestés, l'été dernier, dans quelques communes de la Moldavie, ont disparu entièrement. Les mêmes lettres rapportent, qu'on a ressenti le 12 Octobre, à Bucarest, trois secousses assez fortes de tremblement de terre. La dernière était assez violente; mais elle n'a causé aucun dommage. Le temps était pluvieux, et il y avait un brouillard assez épais toute la journée du 12 Octobre.

(3) *Le Moniteur Universel.* No. 213. Samedi, 1-er Août 1818. Constantinople, le 20 Juin.

Les négociations entre la Sublime-Porte et le ministre de Russie, M. le baron de Strogonoff, ne paraissent offrir rien de nouveau quant au fond; c'est seulement sous le rapport de la forme qu'elles ont, à ce qu'on assure, pris une autre marche. La Russie, dit-on, a ordonné à son ministre de ne point séparer les quatre objets de la négociation. On prétend que ces objets sont: 1) l'exécution du traité de paix pour ce qui concerne les Serbes, auxquels la Porte a promis l'exercice libre de tous les droits civils et religieux; 2) la part accordée à la Russie dans l'administration des Principautés de Moldavie et de Valachie, et les difficultés qui se sont élevées sur l'exécution de cet article; 3) diverses questions relatives à la fixation des frontières, et aux indemnités stipulées, qui sont restées indécises lors de la dernière convention; 4) la remise de quelques forteresses en Asie, que la Porte demande, et qui,

Asupra acestor puncte, Rusia admite negociaţiunile imediat, saŭ la un alt moment, după cum va plăcé Porţiĭ. Acéstă concesiune o face Impĕratul Alexandru, fiind-că se pregătiaŭ suveraniĭ marĭ aĭ Europeĭ să se întâlnéscă la o nouă conferinţă saŭ congres, la Aix-la-Chapelle şi de sigur, că voià ca Europa să nu fie indispusă în contra luĭ şi să-l considere ca pregătitor de tulburărĭ nouĕ a păciĭ universale.

Pe când la Constantinopole, în aniĭ al 6-lea şi al 7-lea al Domnieĭ luĭ Caragea, continuaŭ asemenea negociaţiunĭ, la Bucurescĭ, pe tótă ḑiua, se făceà maĭ grea acéstă domnie. Dionisie Eclesiarchul, a căruia lucrare se termină cu anul 1815, nu ne maĭ póte servì pentru istoria Domnieĭ luĭ Caragea din aceştĭ anĭ. Zilot Românul (Fănuţă) amintesce însă de intrigile boerilor din anul al 5-lea al Domnieĭ luĭ Caragea. Constantin Filipescu, care simţià că se înnécă corabia luĭ Caragea, acum «prin ipochimene rusescĭ la Ţarigrad» provócă reclamaţiunĭ ale consulului rusesc în contra jafurilor ţĕriĭ, de carĭ erà acusat Domnitorul, jafurĭ de carĭ se folosise, este sciut, şi însuşĭ marele Vistier Constantin Filipescu.

E probabil că mişcarea boerésca provocată de Const. Filipescu este aceea, de care pomenià *Monitorul Universal* frances din 29 Octobre 1817. Domnitorul înăbuşì lesne asemenea mişcare, făcênd surghiun pe Filipescu la moşia sa Bucovul.

Asemenea sórtă avură şi alţĭ doĭ boerĭ înţeleşĭ cu Filipescu, anume Vornicul Const. Bălăceanu şi marele Logofĕt Grig. Ghica. Acest succes nu asigură totuşĭ triumful definitiv al luĭ Caragea şi împlinirea celor 7 anĭ de domnie. Averile luĭ marĭ, cunoscute la Constantinopole, eraŭ tocmaĭ un pericol pentru capul luĭ. Cu boeriĭ rĕsvrătiţĭ tot se puteà împăcà el şi la nevoe se puteà cotorosì de eĭ chiar şi prin otravă, cum a fost acusat de public la mórtea luĭ Const. Filipescu, căruia îĭ dete voe, din causă de bólă, să se întórcă la Bucurescĭ, după câte-va lunĭ de exil şi care murì neîntârḑiat, dând loc la asemenea bănuială de otrăvire. Dar nu erà tot asemenea de uşor să-şĭ asigure impunitatea la Constantinopole şi maĭ cu sémă să-şĭ apere acolo averile, după ce se va fi dus în urma împliniriĭ celor 7 anĭ de domnie.

Insciinţat de amicul sĕŭ de Gentz, că între punctele în desbatere dintre Strogonoff şi Pórtă va fi şi întrebarea dăinuiriĭ domnieĭ sale, (1)

---

n'est pas stipulée dans le dernier traité. On ajoute que la Russie laisse à la Porte l'alternative de négocier actuellement sur tout l'ensemble de ces questions, ou bien de remettre toute négociation à un autre moment.

(Journal de Francfort).

(1) Depeşa din 30 Iunie 1818.

Caragea preferì să-şĭ ieà mĕsurile de precauţiune înainte de orĭ-ce soluţiune s'ar fi dat uneĭ asemenea întrebărĭ, cu atât maĭ mult că nu puteà să spere una bună, din moment ce o parte din boeriĭ ţĕriĭ lucraŭ acuma împreună cu Rusia contra luĭ.

Aşà fiind împrejurările, Caragea se hotărî să abandone tronul şi ţéra. La 29 Septembre, Domnitorul asistâ la îmmormîntarea luĭ Radu Golescu. După aceea prânzì la curtea Sa şi în urmă simulă o promenadă afară din Bucurescĭ, după ce-şĭ luase, negreşit, tóte dispoziţiunile pentru fugă, ducênd cu sine familia Sa, ba şi pe ginerii sĕĭ, Banul Arghiropulo, Postelnicul Vlahuţă şi pe Mavrocordat. După 4 ore de călĕtorie, sosì în Bucurescĭ un trimis al luĭ Vodă cu însărcinărĭ de căimăcămie pe numele Banuluĭ Brâncoveanu, Vorniculuĭ Barbu Văcărescu, Logofĕtuluĭ Samurcaş şi boeruluĭ Vistier Ghica. Se adună îndată Divanul întreg şi se hotărĕsce a se comunicà la Constantinopole scirea fugeĭ luĭ Caragea. Iată arzul boerilor din 29 Sept. 1818 către Pórta Otomană:

Arzul cătră Împărăţie, când a fugit Domnul ţĕriĭ Ioan Gheorghe Caragea Voevod, 1818 Septembre 29.

Noĭ, robiĭ prea puternicii Împĕrăţiĭ, mitropolitul, episcopiĭ, egumeniĭ i boeriĭ marĭ şi micĭ, căpitanĭ şi tótă săraca raĭaua, din cea neapĕrată datorie îndemnându-ne, ca nisce supuşĭ aĭ prea puternicii şi a nóstră hrănitóre Împĕrăţie şi cu cele până în pămînt închinăciunĭ către prea Înălţatul împĕrătesc prag, arĕtându-ne printr'acest prea plecat al nostru obştesc arzul-mahzar, însciinţăm prea blânduluĭ auḑ al prea puternicii Împĕrăţiĭ, că Domnia-Sa Ioan Vodă Caragea, Domnul acesteĭ ţĕrĭ, *astăḑĭ, la 29 ale acesteĭ luni Septembre, pe la ḑece cĭasurĭ din ḑi, lăsând scaunul Domnieĭ, a plecat, eşind afară din politie întocmaĭ cu acelaşĭ chip ce obicĭnuià de eşià afară la plimbare,* iar peste prea puţină trecere de vreme, ca de vre-o patru cĭasurĭ, ne-am pomenit că din urmarea drumuluĭ Domnieĭ-Sale ne trimite câte-và porunc în scris, care iarăşĭ după a supunerii datorie şi povăţuire socotim că se cuvine a se face sciut şi la împĕrătescul auḑ al prea puternicii Împĕrăţiĭ. Iată trimetem şi copiĭ după dînsele adeverite cu iscăliturile nóstre mitropolituluĭ, episcopilor şi boerilor, trimiţênd osebit şi copie după o notă ce în urmă ni s'a trimis de către cinstitul general consulat al Rusieĭ de aicĭ, spre a se face cunoscută către împĕrătescul auḑ şi cererea ce face prin numita notă Excelenţia Sa generalul consul rusesc. Şi tocmaĭ după primirea acestor porunc ale Domnieĭ-Sale ce s'a ḑis maĭ sus, încredinţându-ne cu bună-sémă de a sa pribegire de aicĭ din ţĕră, cu tótă familia sa, numaĭ decât pe de o parte noĭ boeriĭ am îmbrăţişat cu toţiĭ străjuirea politieĭ şi otcârmuirea ţĕriĭ, priveghind din tótă vîrtutea de a se pune în lucrare şi a se urmă orĭ-câte mijlóce privesc la întregimea acestuĭ împĕrătesc cheler, după a supunerii strămoşescii nóstre fierbinte râvne şi credinţă, ca uniĭ ce de la a sa împĕrătéscă milă aşteptăm tótă hrana şi mângâerea, iar pe de altă parte pentru nizamul mărgineĭ n'am lipsit de a însciinţà fără de zăbavă şi pe luminaţiĭ i slăviţiĭ muhafizĭ aĭ serhaturilor de acéstă fără de veste întâmplare, până când ne vom învrednicì a sosì şi a se arĕtà acéstă vrednică de jale a nóstră însciinţare la împĕ-

rătescul prea înalt prag, înaintea căruia, aşternênd cele până la pământ ale nóstre închinăciunĭ, să ne tânguim de acéstă fără de veste şi nenădăjduită întîmplare a pribegirii Domnuluĭ, care nu puţină spaimă şi turburare a pricinuit la obştea supuşilor raele de aicĭ ale prea puterniciĭ Împĕrăţiĭ, întocmai ca şi *la alte trecute întîmplărĭ de pribegirĭ ale acelor Domnĭ, carĭ, arĕtându-se în pământul ţĕrii cu desăvîrşită stăpânire şi putere, aŭ pus în lucrare fără de stială tóte cugetările i voinţele lor, când nu puţine rĕutăţi şi pagube am suferit, în cât din nisce urmărĭ ca acestea ale Domnilor am ajuns a ni se turburà a pururea liniştirea ţĕriĭ* (care este cheler împĕrătesc), şi în vreme ce noĭ tot-deauna suntem şi în tótă viéţa nóstră vom fi supuşĭ şi credincioşĭ, ne vedem încungiuraţĭ de asemenea supĕrătóre turburărĭ. Dar cu tóte acestea, împlinind datoria supuneriĭ şi a credinţeĭ nóstre către prea puternica Împĕrăţie, am odihnit cu cele maĭ blânde şi cuviinciósele mijlóce pe supusele raele, am pus în bună orînduială curgĕtórele trebĭ ale ţĕriĭ, şi tóte câte am socotit că privesc la nizamul cel obştesc al pământuluĭ le-am întocmit cât ne este prin putinţă, spre înlesnirea sfintelor împĕrătescĭ poruncĭ, spre săvîrşirea curgĕtó relor trebĭ şi spre întocmirea liniştiriĭ ceĭ obştescĭ. De aceea dar, alergând tótă obştea supuşilor locuitorĭ de la acest împĕrătesc şi nouĕ de hrană dătător cheler al prea puterniciĭ Împĕrăţiĭ, ne rugăm cu cele până la pământ închinăciunĭ, ca să-şĭ reverse prea puternica împĕrăţie cea cu blândeţe părintéscă şi împĕrătéscă mila sa, către ceĭ ce cu nesăţiósă dorire aştéptă şi privesc la aceeaşĭ împĕrătéscă a sa milostivire, şi precum apururea de la moşiĭ strămoşiĭ noştri am dobândit mângâere de la a sa nemărginită milă, ce privesce către toţĭ supuşiĭ prea puterniciĭ Împĕrăţiĭ, asemenea şi acum să ne învrednicim a dobândi ceea-ce a sa stăpânéscă, părintéscă şi împĕrătéscă privighere, cu ochĭ milostiv privind asupra supuşilor sĕĭ, va binechibzuĭ spre a li se păzĭ cinstea, dreptăţile i privileghiurile, care prin împĕrătescile şi vrednicile de închinăciunĭ hatişerifurĭ ni s'aŭ hărăzit, cum şi liniştita petrecere i odihna, atât a părţiĭ bisericescĭ i a neamuluĭ boerilor pământenĭ, cât şi a tóteĭ obşteĭ supuşilor raele a chelerului împĕrătesc, căcĭ noĭ a pururea cu tótă obştea înălţăm mânĭ de rugăciune către înaltul Dumneḑeŭ, pentru prea puternicul şi prea dreptul al nostru făcĕtor de bine şi ţiitorul dreptăţiĭ stăpân al nostru, spre îndelungirea anilor vieţiĭ Împĕrăţieĭ sale şi spre întărirea şi starea împĕrătesculuĭ sĕŭ scaun până în vecĭ.

Prin acest arz boeriĭ fórte timid se mărginesc abiă de a rugà Pórta Otomană «a li se păzì cinstea, dreptăţile i privileghiurile, carĭ prin împĕrătescile şi vrednicele de închinăciune hatişerifurĭ li s'aŭ hărăzit.» (1)

(1) Von Schladen, în raportul sĕŭ cătră Regele Prusieĭ, din Constantinopole, 24 Novembre 1818, amintesce că boeriĭ Muntenĭ aŭ profitat de interegn ca să revendice «des certains droits, usurpés ou éludés depuis nombre d'années par les Hospodars. Les Kaimacams nommés par le Prince fugitif, au moment de son départ, après avoir recueilli les différentes représentations des principaux boyards, ont adressé une requête au Grand Seigneur, en réclamant:

1. Le droit de nommer aux places vacantes du clergé.

2. Celui de remplir exclusivement par des indigènes toutes les charges dans la Principauté, excepté celles de la Cour.

Boerimea nu profită măcar de ocasiune ca să céră înapoerea dreptuluĭ ţĕriĭ, de a-şĭ alege însăşĭ pre Domnitorul sĕŭ.

Ca rĕspuns la arzul boerilor nu întârdie a le venì din Constantinopole firman, prin care Pórta se arată mulţumită de devotamentul boerilor şi le vestesce înlocuirea luĭ Caragea, prin Alexandru Suţu.

Iată acest firman după traducere grecéscă:

Tâlmăcirea acestuĭ firman grecesc al Vizirului, rĕspuns la arzul ce aŭ trimis boeriĭ pentru fuga Domnuluĭ Caragea şi pentru Măria Sa Alexandru Suţu, ce s'a făcut Domn.

Laudele celor maĭ aleşĭ din norodul Mesieĭ, boerĭ aĭ Ţĕriĭ-Românescĭ, îmmulţéscă-se supunerea vóstră. In scurt vi se face sciut, că am primit şi cu de-amĕruntul am înţeles cele dintâĭ şi maĭ în urmă trimise armahzarurile vóstre, împreună şi cu alte hârtiĭ, adeverităre de cea în faptă dintru început plecăciune de slugă şi dreptatea vóstră, şi cuprinderĕtóre, că la 10 ale luneĭ luĭ Zihilge, în ḑi Duminecă, Domnul Valachieĭ Caragea Iancu, fugind cu aĭ caseĭ şi cu copiiĭ luĭ, aŭ trimis scrisorĭ din cale de 4 césurĭ de la Bucurescĭ şi că cel din Bucurescĭ consul Rusesc a trimis notă franţuzéscă, ale cărora scrisorĭ cum şi ale noteĭ aţĭ trimis copiĭ; că urmând după vreme şi după întîmplare cu tóte puterile vĕ nevoiţĭ spre nimerirea mijlócelor celor ce privesc spre odihna şi aducerea la stare a memlechetuluĭ împĕrătesc şi spre liniştita şi neclătita stare a săraceĭ raele, că vĕ aflaţĭ nevoindu-vĕ spre osîrdnică împlinirea înaltelor porunci ce sunt date, aşezându-vĕ spre înaltă bună plăcere, cunoscênd acésta de netăgăduită datorie de slugă şi de laudă avêndu-vĕ şi că, într'acestea aflându-vĕ, aşteptaţĭ arĕtarea înalteĭ milostiveĭ împĕrătescĭ hotărîri, dintr'acestea s'aŭ arĕtat bine primită şi bine plăcută prea puterniculuĭ Devlet silinţa vóstră spre a vestì înalteĭ Porţĭ lucrul cum s'a urmat spre supunere şi sadacat, îndreptându-vĕ neabaterea vóstră din calea supunerĭĭ şi a dreptăţĭĭ, şi punerea îndeletniciriĭ vóstre ceĭ ce are sfîrşit bun spre păzirea nizamuluĭ raeleĭ şi spre paza liniştеĭ eĭ. Iar acum, fiind-că cel ce a fost Domn Moldoveĭ, Alecu Suţul Voevod. orînduindu-se Domn Valachieĭ, a îmbrăcat caftan şi s'a trimis din partea numituluĭ Domn Caimacam, pentru care s'a dat după obiceiŭ înaltă poruncă de Căimăcămie, şi fiind-că numitul Domn s'a încredinţat de la ceĭ ce merg şi vin de pornirile vóstre cele spre bună plăcere şi de punerea silinţeĭ spre economia memlechetuluĭ Împĕratuluĭ, a însciinţat de acésta unele ca acestea fapte bine plăcute şi doveḑĭ de

3. Celui d'exiger que les Hospodars soient tenus à ramener, à l'expiration de leur règne, tous les Grecs qu'ils auraient introduits dans la Principauté.»

140 de boerĭ s'aŭ învoit să revendice aceste drepturĭ. Aceştĭ boerĭ, după Schladen, ar fi voit să detroneze imediat şi pre Metropolitul Nectarie, căcĭ erà grec... (Veḑĭ *Hurm., Supl. I. 311—2.*—Veḑĭ *N. Iorga, Acte şi fragm., pag. 539).* Boerĭĭ nu s'aŭ putut înţelege în privinţa Metropolituluĭ Nectarie.

Copie după arzmagzarul boerilor s'a trimis şi nouluĭ Domn Alex. Suţu. Acesta consultă pre Strogonoff, de este legală jalba boerimeĭ. Strogonoff respunse că da, de óre-ce este anterióră venirĭĭ luĭ Suţu la domnie.

E de creḑut că boerimea Munteană nu trimisese arzul, fără a consultà prealabil pre vestitul consul Rusesc Pini.

credinţă aŭ îndoit mulţumirea. Deci până va sosì acì mai sus ḑisul Domn, spre bună plăcere şi dreptate, aşezându-vĕ vĕ veţi silì şi vĕ veţi nevoì dimpreună cu sfatul celor ce s'aŭ trimis Caimacamĭ, spre nimerirea mijlócelor ce privesc spre a nu se întîmplà turburare la nizamul iconomieĭ memlechetuluĭ, şi ca să vĕ siliţi spre arĕtarea dreptăţiĭ întru care vĕ lăudaţi, arĕtând cea desăvîrşită destoinicie, spre dovedirea cuviincióselor fapte ale dreptăţiĭ, vi s'a scris acéstă scrisóre, care, cu dumneḑeesc ajutor sosind, veţi urmà după chipul ce vi se scrie, şi pe a celuĭ ce urméză povĕţuirĭi. (1)

In Ţarigrad. Derviş Mehmet.

Caragea pregătise pe îndeletele fuga luĭ din ţĕră. De maĭ multe lunĭ îşĭ trimisese banĭi în Elveţia, Anglia şi Rusia. Acésta o spune şi o corespondenţă a *Monitoruluĭ Universal*, din Constantinopole, cu data de 14 (26) Octobre. (2)

(1) *Cod. 77, fila 341 v. şi 342.*

(2) Iată diversele corespondenţe din *Monitorul Universal*, relative la fuga luĭ Caragea:

Le Moniteur Universel. No. 215 du 11 Nov. 1818. Din Viena, la 1 Novembre.

Des lettres arrivées hier de Bucarest en Valachie annoncent que le Prince régnant de ce pays, Jean Caragia, vient de partir secrètement avec toute sa famille et toute sa Cour. Ce Prince avait acquis dans la Valachie une fortune immense en fort peu de temps. Il était devenu si puissant auprès de la Porte, qu'il a exilé plusieurs boyards de premier ordre qui s'opposaient à son ambition. Il paraît certain que le Grand Seigneur avait l'intention de le perdre pour s'emparer de ses trésors. Mais celui-ci a eu le temps d'imiter son prédécesseur, le Prince Ypsylanti. On a établi aussitôt, après la fuite du Prince Caragia, un gouvernement provisoire. On craint beaucoup que cet événement n'occasionne des troubles.

Le Moniteur Universel. No. 317. Vendredi, 13 Novembre 1818. Vienne, le 31 Octobre.

D'après des lettres authentiques de Temeswar, de la date du 13 de ce mois (Voir le *Moniteur* du 11), le Prince Caragia, Hospodar de la Valachie, y était arrivé avec sa famille, et a demandé au gouvernement la permissiou de fixer son domicile en Transylvanie. Il avait appris, par un correspondant affidé de Constantinople, que son beau-fils, qui est chargé de la fonction de Dragoman de la Porte, et qui depuis longtemps intriguait contre son beau-père, avait enfin réussi à faire décréter sa des titution et probablement sa mort. Le prince Caragia convoqua sur-le-champ le Divan de Bucarest, lui remit les rênes du gouvernement, et partit dans la nuit pour les frontières de l'Autriche. Quelques heures après son départ, le firman du Grand-Seigneur, ordonnant de le déposer et de lui couper la tête, arriva à Bucharest.

Le Moniteur Universel. No. 324. Vendredi, 20 Novembre 1818. Vienne, le 8 Novembre

L'Hospodar de la Valachie, Janko Caradscha, n'est pas arrivé à Temeswar, comme on avait dit, mais à Cronstadt en Transylvanie. Il arriva sous l'escorte de 600 Arnaoutes, qui s'en retournèrent en Valachie. Le temps de son règne, qui devait être de sept ans, en vertu du dernier traité avec la Russie, était sur le point de s'écouler. Les boyards de la Valachie ont pris les rênes de l'administration jusqu'à ce que son successeur arrive de Constantinople. Le Prince émigré a invoqué la protection de l'Empereur de Russie. Le prince Czetwertinski, attaché à l'ambassade russe à Vienne, est parti pour porter cette nouvelle à son Souverain à Aix-la-Chapelle.

Ca să nu afle boerii, carĭ l-ar fi putut oprì de a fugì, Caragea se ocupă cu trebile ţĕrii până la ultimul moment şi chiar în ziua fugeĭ sale. Din acéstă zi posedem decretul luĭ, prin care acordă Dómneĭ Ruxandra Hangeri, sora rĕposatuluĭ Beizadeà Grig. Ghica, o pensiune de 2,000 de talerĭ pe an şi alţĭ talerĭ 3,000 pe an clironomilor rĕposatuluĭ Beizadeà Gr. Ghica, din veniturile mânăstirii Ghiculescilor, sf. Spiridon noŭ. (1)

Le Moniteur Universel. Samedi, 12 Decembre 1818. Constantinople, le 28 Octobre. La Porte a reçu, relativement à l'évasion de l'Hospodar de Valachie, Prince Karadja, les détails suivants:

«Il était accompagné de son épouse, son fils, ses deux gendres, Arghiropulo et Vlahutzky, et du bojard Mauro Cordato. Il paraît qu'il avait préparé de longue main son évasion, car il avait depuis plusieurs mois fait passer des capitaux considérables en Suise, en Angleterre et en Russie. La Porte a donné amicalement connaissance au ministre de Russie de l'évasion de l'Hospodar, et elle lui à représenté la nécessité de nommer à ce poste, qui était devenu vacant. M. le baron de Strogonoff a reconnu avec la Porte cette nécessité; mais il a observé que, jusqu'à ce que le terme de sept années de régence stipulé par le traité fût écoulé, la place d'Hospodar ne pouvait être remplie qu'*ad interim* par un kaïmacam.»

Le Moniteur Universel. No. 353. Samedi, 19 Décembre 1818. Pétersbourg, le 24 Novembre.

Des lettres de Bucharest racontent de la manière suivante les circonstances de l'évasion du Prince Caradja, Hospodar de Valachie:

«Le 10 Octobre à midi, le Prince Caradja se trouvait encore à Bucharest; il assista à la cérémonie funèbre du feu Ban Golesko. Après avoir dîné dans son palais, il feignit de faire une promenade vers le faubourg Bayor (?) et exécuta par ce moyen le projet de fuite qu'il avait médité. Réuni à son épouse, son fils, ses filles et ses gendres, accompagné de *Ban* d'Arguiropulo et du *Postelnich* Vlakhoutzky, et pourvu d'équipages de voyage, il prit la route de Cronstadt. Environ trois cents *Arnautes*, sur la fidélité desquels il ne pouvait cependant pas compter avec certitude, composent son cortège. Pour empêcher toute poursuite, il a fait rompre derrière lui les ponts jetés ça et là sur les marais et les rivières: c'est ainsi qu'il atteint sans obstacle la frontière d'Autriche. Le lendemain matin, il a envoyé des dépêches aux boyards qu'il avait nommés gouverneurs; savoir: au *Ban* Brankovan, au *Vornik* Barbo Vakaresko, au *Logothète* Samour-Kache, et au boyard *Vistier* Ghica.»

(1) *Iῶ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv vel căminare Iancule, epitrópe mânăstiriĭ sfîntuluĭ Spiridon Noŭ, fiind-că prin hrisovul Domnieĭ-Mele, ce am dat, am hotărît şi am orînduit ca talerĭ 2.000 ce aveà rĕposatul Bezdadeà Grigorie Ghica, fiul rĕposatuluĭ Domn, ctitorul al acesteĭ mânăstirĭ, ajutor la cheltuelile sale din veniturile mânăstiriĭ, afară din talerĭ 3.000 ce s'aŭ aflat vechĭ orînduiţĭ, aceştĭ talerĭ 2.000 ce aŭ fost orînduiţĭ pe obrazul rĕposatuluĭ Beizade şi cu alţĭ talerĭ 100 adaos din veniturile mŏnăstiriĭ, am orînduit ca să se deà Luminăţieĭ Sale Dómneĭ Lucsandreĭ Hangearli, sora rĕposatuluĭ Beizadeà Grigorie Ghica, ca să-ĭ ieà pe tot anul prin

Dejà în $^{16}/_{28}$ August 1818, erà la Curţile ambilor Domnĭ agitaţiune, temere despre mazilirea lor înainte de ceĭ 7 anĭ deplin. Pagé, gerantul Consulatuluĭ frances, în timpul concediuluĭ luĭ Formont (care înlocuise pe Ledoulx), scrie de acésta o notă Duceluĭ Richelieu.

Şépte ḑile după acéstă notă, Pagé adreséză ministruluĭ sĕŭ Richelieu alta, în care îĭ dă detaliile fugeĭ luĭ I. Caragea în modul următor:

Pagé à Richelieu. Buc. 17 Octobre 1818.

Vestesce că la 11 ale lunii a fugit Caragea.

Après avoir assemblé tous les boyards du pays pour les rassurer sur les craintes qu'ils avaient, il en a nommé de suite plusieurs aux places tant du Divan que de la police et il est parti pour Cronstadt avec toute sa famille, dans la même journée, accompagné de 500 Arnaoutes. Ce départ a paru d'autaut plus précipité qu'on supposait qu'il attendrait le retour du tartare expédié, il y a quelques jours, à Constantinople, pour, dit-on, porter au Bezadey George, son fils, des instructions sur la conduite qu'il devait tenir. Du reste, tout s'est passé paisiblement, d'autant plus que l'administration de ce Prince est peu regrettée ; c'était un homme sans mœurs et très avare, qui a dépouillé tous les malhereux habitants de cette Province..... On est aujourd'hui dans la plus vive impatience de savoir quel Prince sera nommé ici. Tous les vœux semblaient se tourner vers le bon et malheureux Prince Soutzo, dont l'administration a toujours été fort douce.

Consulul Austriac şi Rusesc aŭ favorisat mult fuga luĭ Caragea. «Le Prince de Moldavie a demandé son rappel», ca să-şĭ vadă pe tatăl sĕŭ.

Nicolae Filimon, în «*Ciocoiĭ vechĭ şi noĭ*», aduce următorul pitac-afipt al luĭ Iѡ Ioan Gheorghe Caragea, din 29 Septembre 1818, prin care Domnitorul ar fi anunţat ţĕriĭ abandonarea domnieĭ:

«Cu mila luĭ Dumneḑeŭ Iѡ Ioan Gheorghe Caragea V. V., etc.

«Dumné-vóstră veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele.

«Cum veţĭ primì acest pitac al Domnieĭ-Mele, să vĕ adunaţĭ la Mitropolie şi să faceţĭ cunoscut tuturor boerilor Halè şi Mazilĭ, că eŭ am lăsat scaunul domnieĭ pentru scoposurĭ ce numaĭ mie mi se cade a le scì; iar după aceea să alcătuiţĭ Căimăcămia şi să căutaţĭ trebile ţĕriĭ cu osârdie şi dreptate; şi pentru o maĭ bună pază a liniştieĭ locuitorilor, să făceţĭ *mehtup* (raport, arĕtare) către *muhafiziĭ* sărhatu-

---

dumné-luĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ-Mele Grigorie Ghica vel Vistier, în cât va avé Luminata Dómnă Hangearli viéţă, iar talerĭ 3.000 ce sunt vechĭ urméză a se da pe tot anul la clironomiĭ rĕposatuluĭ Beizade Grigorie Ghica. Ci dar într'acesaşĭ chip să urmezĭ cu darea acestor banĭ din veniturile mânăstiriĭ. Tolco pisah gpd. — 1818, Septembre 29.

Cod. LXXVII, fila 340, v.

rilor după marginea Dunării, ca să vĕ deà ajutorul trebuincios. Tolco pisah gospodsvomi.» (1)

Este acesta un pitac ce în adevĕr a existat, şi ce s'a lipit pe tóte zidurile Bucurescilor, cum afirmă minunatul romanţier al Domnieĭ luĭ Caragea, orĭ e o închipuire a luĭ, ca scriitor? Nu putem spune, dar, de óre-ce nu am aflat în nicĭ o Condică Domnéscă asemenea act şi de óre-ce despre el nu se face menţiune de boerĭ în arz-magzarul lor către Pórtă şi nicăirĭ, noĭ îl bănuim neautentic.

Un punct care ne autorizĕ să credem acésta este şi căcĭ *pitacul* îndémnă pe boerĭ să *alcătuéscă* eĭ *Căimăcămia*. Apoĭ «*Căimăcămiile*», după obiceiŭ, nu le organisaŭ boerĭĭ, ci noiĭ Domnĭ, până la venirea lor din Constantinopole. Chiar de va fi ordonat Caragea să se facă o Căimăcămie, boerimea preferà să steà ţéra pe mâna eĭ şi de aceea titlul noueĭ administraţiunĭ interimare este: *Noĭ boeriĭ ţĕriĭ*. In cod. LXXXVII (pag. 93 verso), întîlnim pitace date de «*Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ*», de la începutul luniĭ Octobre 1818 până la 20 Octobre, când boerimea se decide a restrînge administraţiunea în mânile a câtor-và boerĭ. Aceştia îşĭ ţic: *Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ Ţĕriĭ-Românescĭ*. (2) Numaĭ la 12 Novembre 1818, când Alexandru Nicolae Suţu este numit Domn, se institue «*Căimăcămia*» (Cod. LXXXVII, pag. 105.) Repeţim maĭ întâiŭ administréză ţéra «*Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ*», apoĭ «Noĭ boerĭĭ otcârmuitorĭ.»

Caragea stătù cât-và timp în Transilvania la Braşov şi în alte părţĭ după care se duse în Italia, unde rĕmase până la sfîrşitul vieţiĭ sale.

Wilkinson, raportând în scrierea sa evenimentul fugeĭ luĭ Caragea, dă cu totul alte informaţiunĭ decât cele de maĭ sus; el ţice următórele: «Hospodarul Caragea strîngênd o imensă bogăţie în cursul, celor 6 anĭ de şedere în Valachia, şi temêndu-se ca să nu i se céră compt la întórcerea sa la Constantinopole, de acéstă acumulare de bogăţiĭ aplicată în profitul sĕŭ, creţù convenabil de a face o retragere prudentă, şi de a se stabilì într'o ţéră creştină óre-care din

(1) *Ciocoiĭ vechĭ şi noĭ*, ediţia Müller. Bucurescĭ, pag. 132. No. 82 şi 83.

(2) O carte deschisă din 20 Octobre 1818 vine să ne lămurésca în mod neîndoios, că după *fugirea* Domnuluĭ din scaun, pentru buna petrecere a tuturor pentru nizam, i pentru ferire de rĕŭ, i pentru a dreptăţiĭ pază şi pentru orînduelile cele bune carĭ se află întocmite a se păzì, spre a nu se întîmplà vre-un cusur, saŭ vre-o ataxie, iar maĭ vîrtos pentru datorile ţĕriĭ cele netăgăduite, carĭ merg la P In. Pórtă a Impĕrăţieĭ şi pentru îndestularea celor trebuincióse ale prea vestiteĭ cetăţĭ Ţarigraduluĭ, ce merg de aci, după întocmirile ce se află făcute încă de când erà Domn în scaun, *ne-aŭ ales obştea*.

Europa, în afară de atingerea puteriĭ turcescĭ. El trimese tóte fondurile sale la băncĭ europene; şi în luna Octobre 1818, întrunind pe câţĭ-và din principaliĭ boerĭ, le încredinţă frânele guvernămîntuluĭ şi părăsì Bucurescіĭ, pentru a se duce cu tótă familia sa la Kronstadt, în posesiunile austriace, unde el sosì fără accident.» Resultă din acéstă informaţiune a luĭ Wilkinson, că Domnitorul nu părăsì Bucurescіĭ, fără de a fi însciinţat prealabil pe câţĭ-và din boerĭ. Acéstă informaţiune este din noŭ şi cu maĭ multe amĕnunţimĭ adusă maĭ departe de Wilkinson, în *apendicele No. III, pag. 255.* (1)

(1) Iată întrégă acéstă informaţiune, care venită de la un martor ocular, e fórte preţiósă. Ea este extrasă din doué scrisorĭ adresate din Bucurescĭ la Londra. La 7 Octobre curent (1818), un mesager pentru Principele sosì în 3 ḑile din Constantinopole, şi în aceeaşĭ ḑi sgomotul circulà în oraş, că Principele se gătià de ducă. A doua ḑi diminéţa, se vĕḑù postelnicul Vlăhuţă, cu femeea sa (fiica Principeluĭ) şi familia sa, eşind din oraş într'o trăsură de călĕtorie; şi în timp ce marĭ preparative de depărtare se continuaŭ la Curte, sgomotele se măriră, şi poporul începù să fie alarmat.

Duminecă 11, după ce ceremonia obicĭnuită a Baeramuluĭ turcesc fusese făcută la Curte, Principele conferì titluri la diferite persóne şi făcù câte-và schimbărĭ în afacerile publice. După masă, el însoţì convoiul bĕtrânuluĭ Banul Golescu, şi, la întórcerea sa, el chiamă în cabinetul sĕŭ pe Spătarul Băleanu, pe Aga Văcărescu, şi pe alţĭ câţĭ-và, şi ĭĭ informă că fiind în pericol de a perde viéţa, dacă ar rĕmâné maĭ mult timp în ţĕră, se află în momentul plecărіĭ luĭ. El le recomandă de a-şĭ da tóte silinţele pentru a menţine ordinea şi liniştea, şi numì un guvern provisoriŭ, compus din Metropolit, Brâncoveanu şi Samurcaş, cărora el le dădù instrucţiunĭ, pentru a dirigià afacerile în timpul absenţіĭ sale, şi până când Pórta va luà mĕsurĭ, pentru a regulà noua administraţiune. El trimise de asemenea să caute pe d-l Pini, consulul general al Rusieĭ, şi după ce l-a decis de a avé grijă de afacerile particulare, pe carĭ el n'ar fi avut timpul să le reguleze, îşĭ luă în mod amical congediŭ de la eĭ toţĭ, şi plecă în caléşca sa ordinară, urmată numaĭ de doĭ servitorĭ, ca şi cum ar merge să-şĭ facă obicĭnuita sa plimbare de séră. El se duse la Bănésa, unde se întâlnì cu Princesa femeea sa, cu Princesa Ralu, fiica sea şi bărbatul eĭ Banul Arghiropulo, tînĕrul Principe Constantin, postelnicul Mavrocordat, aga Vlangali, şi un mic numĕr de servitorĭ, carĭ ĭĭ aşteptaŭ toţĭ cu trăsurĭ de călĕtorie, cu caĭ de poştă, cu bagage, etc. Eĭ merseră împreună, şi la o mică distanţă de Bănésa, eĭ se uniră cu 400 de Albanesĭ (garda corpuluĭ Principeluĭ) bine montaţĭ şi armaţĭ. Eĭ se îndreptară spre Kronstadt, în Transilvania, unde sosiră în siguranţă, după o călĕtorie de 4 ḑile; eĭ fură perfect de bine primiţĭ de generalul austriac, care comandà la frontiere.

Ceĭ 400 de garḑĭ fură trimişĭ înapoĭ, şi Principele, pe când el se aflà încă pe drum trimise diferite ordine guvernuluĭ provisoriŭ, ca şi cum el ar fi continuat de a fi singurul şef al ţĕrіĭ.

Se ḑice, că nu va stà mult timp la Braşov, dar că se va duce în Elveţia, unde are intenţiunea de a-şĭ fixà locuinţa.

Imediat după depărtarea sa, consulul rus puse pecetea Imperială pe tóte aparta-

Pe la jumĕtatea anuluĭ 1817 în Constantinopole eraŭ douĕ curente: unul în fruntea căruia erà Vizirul, sub influenţa corespondenţelor luĭ Caragea cu de Gentz, nu erà favorabil pretenţiunilor muscălescĭ. Cela-l-alt curent, cu totul pacific, erà condus de însuşĭ Sultanul. Acesta or-

---

mentele Curţiĭ, dintre carĭ multe conţineaŭ efecte de mare valóre; după ce puse un secvestru formal pe proprietăţile particulare ale Principeluĭ, sub pretextul că nu plătise maĭ multe sume, ce erà dator faţă de nisce supuşĭ ruşĭ.

Toţĭ boeriĭ se întruniră la 12 şi scriseră Porţiĭ particularităţile acestuĭ eveniment neaşteptat. Eĭ avură, după acésta, maĭ multe conferinţe şi se decise în fine de a trimite o petiţiune Sultanuluĭ, pentru a-i expune calamităţile la carĭ eĭ eraŭ supuşĭ sub administraţiunea Principilor grecĭ, şi a-l rugà să încredinţeze pe viitor guvernămîntul Principatuluĭ Divanuluĭ singur; eĭ se angagiaŭ în casul acesta de a observà cu credinţă tóte condiţiunile, carĭ fuseseră până atuncĭ impuse Hospodarilor. Noĭ aşteptăm acum cu frică mĕsurile ce Pórta va crede convenabil să adopte, şi acéstă resoluţiune nu este de o micà importanţă pentru sórtea ţĕriĭ. In aşteptare noĭ trăim în temerĭ continue, nu cum-và Paşalele turcescĭ din vecinătate, să nu ieà asupră-le de a trimite trupe pentru a ocupà ţéra, circumstanţe carĭ, în loc de a produce efectele bune ale uneĭ mĕsurĭ prudente, vor pune totul în confusiune şi desordine, şi înspăimântă la un aşà grad un mare numĕr de familiĭ, în cât fac dejà preparative pentru a se retrage în Transilvania şi în Moldova.

10 Decembre. Totul s'a petrecut fórte liniştit. Sultanul, după ce a deliberat în consiliul sĕŭ asupra petiţiuniĭ boerilor, a refusat de a primì cererea lor, şi a numit pe Principele Alexandru Suţu noŭ Hospodar al Valachieĭ. Caimacamiĭ sĕĭ sunt dejà sosiţĭ şi aŭ luat administraţiunea provisoriŭ a afacerilor publice. Noĭ scim acum într'un mod óre-care, că Principele Caragea a părăsit Kronstadtul şi-şĭ va fixà reşedinţa sa la Geneva.»

Veḑĭ în ce mod este narată întîmplarea fugeĭ din Bucurescĭ a luĭ Caragea şi consecinţele eĭ de către von Schladen, represintantul Prusieĭ la Constantinopole, în 14 (26) Octobre 1818, în nota sa cătră Regele sĕŭ. *(Iorga, Fragm. II).*

O altă variantă, care resultă din informaţiunea luĭ Wilkinson, este următórea: După Wilkinson boeriĭ, prin arzul lor cătră Pórtă, ar fi cerut încetarea domnieĭ fanariotice şi să fie eĭ însărcinaţĭ cu administrarea ţĕriĭ. Arzul nu cuprinde în mod explicit cererea boerilor de a administrà eĭ ţéra pe tot-deauna, dar este un document precursoriŭ mişcăriĭ de la 1821, în acel sens, că critică şi desaprobă domniile Fanarioţilor, în pasagiul unde ḑice, că asemenea pribegiĭ, s'aŭ întîmplat şi din partea altorĭ Domnĭ, «carĭ arĕtându-se în pămîntul ţĕriĭ cu desĕvârşită stăpânire şi putere aŭ pus în lucrare făr' de sfiélă tóte cugetările, voinţele lor, de la carĭ nu puţine rĕutăţĭ şi pagube am suferit, în cât din nisce urmărĭ ca acestea ale Domnilor, am ajuns de a ni se tulburà de-apururea liniştea ţĕriĭ..... în vreme ce noĭ tot-deauna suntem şi în tótă viéţa nóstră vom fi supuşĭ şi credincioşĭ.....».

Boeriĭ se recomandă în locul Domnilor grecĭ, dar ezită de a pune punctul pe *i*..... Totuşi luĭ Wilkinson i se scrie din Bucurescĭ, că boeriĭ eraŭ hotărîţĭ să céră Sultanuluĭ, ca pe viitor guvernul ţĕriĭ să fie lăsat pe séma Divanuluĭ singur *(Apendice III, pag. 257—258).*

In tot casul, chiar dacă cererea acésta de încetare a Domnieĭ Fanarioţilor nu s'a

donă în Iunie 1817 Viziruluĭ, ca neîntârdiat să se înţelégă cu Rusia (1).

---

făcut în 1818, măcar cu curagiul cu care a fost formulată la 1774, nu maĭ puţin probéză că curentul anti-fanariotic existá în ţéră şi că, mereŭ spornic, pregătesce naţionala mişcare a luĭ Tudor Vladimirescu.

Von Schladen spune în notele cătră Regele Prusieĭ, că cererile din arzul boerilor (140 de boerĭ) se mărginiaŭ la maĭ puţin decât ce a scris Wilkinson şi că la numirea luĭ Suţu, acele cereri boeriĭ le comunicară şi nouluĭ Domn.

In notele, încă inedite la ora când scriem aceste şiruri (1890, 6 Septembre) ale luĭ von Schladen cătră Regele Prusieĭ, din Octobre-Novembre 1818, se véd dificultăţile ridicate de Strogonoff, carele susţinù tesa, că fuga luĭ Caragea nu e un delict atrăgênd mazilirea luĭ. Peripeţiile acesteĭ ciudate controverse le lăsăm la o parte, de óre-ce finalmente modul de a vedé al Porţiĭ triumfă, cum von Schladen anunţă Regeluĭ sĕŭ, prin nota sa din 28 Novembre 1818.

(1) Le *Moniteur Universel.* No. 211. Mercredi 30 Juillet 1817. Constantinople, le 20 Juin.

«Jusqu'à présent le Divan, ou Conseil du Grand Seigneur, n'avait pris aucune délibération décisive sur les représentations de M. le Comte de Strogonoff, ministre de Russie, relatives aux prétentions les plus justes et les mieux fondées de cette Puissance. Les obstacles à cet égard provenaient de l'influence du grand-Visir sur le Tefterdar (ministre des finances) et le Reis-Effendi (ministre des affaires étrangères). Le Sultan, qui avait au contraire extrêmement à cœur une réunion avec la Russie, adressa de son propre mouvement, le 3 Mars, au grand-Visir, le *Hatti-Schérif* ou rescrit ci-dessus, remarquable par l'énergie avec laquelle il est conçu:

«Il y a eu jusqu'à présent plusieurs discussions très-longues sur la note qu'a remise le ministre de Russie, cependant on ne nous a encore remis aucun protocole de vos séances. Il y a déjà plus de quarante jours que cette affaire a été soumise à votre délibération. Pourquoi n'avez-vous rendu aucune décision à cet égard? Nous devons croire d'après ce délai, que vous ne vous occupez dans vos séances que de choses inutiles. Voulez-vous donc attendre jusqu'à ce que le ministre de Russie se fâche et en vienne aux menaces? Si vous croyez que la guerre soit inévitable, pensez aux moyens de défense. Exposez-nous en détail les motifs suffisants pour donner lieu à cette guerre, et l'étendue des ressources dont vous ferez usage. Mais si le temps, où nous sommes, et les circonstances ne nous permettent pas d'entreprendre la guerre, prévenez le plutôt possible par une réponse convenable le mécontentement du ministre de Russie.»

«L'impression que ce rescrit a faite sur le Divan était facile à prévoir. Elle a donné lieu à un second Hatti-Schérif, qui est conçu en ces termes:

«Mes ministres, après avoir mûrement tout examiné, ayant reconnu la nécessité de renoncer à tout projet de guerre, et de prendre le sage parti d'un accommodement, il est absolument indispensable que les conférences s'ouvrent incessament, et que la note, dont il s'agit, soit remise sans délai par le Reis-Effendi au ministre de Russie. Mais il faut mettre le plus grand soin à ce que cette note soit bien faite et clairement rédigée, et non comme la première qui n'avait point de sens, afin de faire connaître à la Russie que notre intention est d'arranger les choses à l'amiable.»

«Les dispositions pacifiques du Sultan et son langage décisif ont suffi pour amener la chute du parti opposé. Le grand-Visir a été vivement réprimandé; mais

Cap. III.

Finanţele.

Nicăirea maĭ plastic nu se póte face icóna uneĭ Domniĭ, ca în studiul finanţelor eĭ.

Să vedem dar, cum se presintă finanţele sub I. Caragea.

In urma răsboiuluĭ şi a greleĭ ocupaţiunĭ muscălescĭ dintre 1806—1812, Visteria ţĕrĭĭ ajunsese la fórte mare lipsă, din causă maĭ cu sémă că numĕrul contribuabililor erà fórte redus, prin ciumă, prin emigraţiune şi prin faptul că nenorociţiĭ ţĕranĭ îşĭ lăsaŭ ósele pe drumurĭ, ducênd, în depărtare şi chiar peste hotare, în toiul erniĭ, proviant pentru oştirea ruséscă. Apoĭ abusurile de tot felul şi cu deosebire abusul cu poslușniciĭ, cu scutelniciĭ, acordaţĭ boerimeĭ, pe la mânăstirĭ şi pe la tot felul de persóne, făcuse fórte grea cisla, adecă repartiţiunea birurilor.

Prima preocupaţiune a luĭ Caragea a fost, o recunóscem, de a reorganisà finanţele. Incă cu începutul anuluĭ 1813, Caragea a cerut Divanuluĭ, maĭ nainte de tóte, să chibzuéscă asupra îmbunătăţiriĭ *calemurilor* Visterieĭ, fie la centru, fie în judeţe. Marele Vistier Const. Filipescu ĭ-a arĕtat Domnitoruluĭ, că «*din pricina răsvrătiriĭ trecuteĭ vremĭ, sameşiĭ de pe la judeţe aŭ ajuns la o mare schimonosire şi până la cel maĭ desăvîrşit catahrisis, depărtându-se şi buna orînduélă şi liniştirea obşteĭ şi întîmplându-se şi multe zăticniriĭ la curgĕtórele trebuinţe ale Vistieriei şi ale ţĕriĭ, urmându-se şi lucruriĭ în potrivă*». Caragea găsesce că rĕul vine maĭ înainte de tóte din causa nestabilităţiĭ funcţionarilor Visterieĭ şi decĭ dispune, ca să fie ca şi din vechime «*nestrămutată statornicie a calemurilor Visterieĭ şi să se întemeeze în stare neclintită, împodobindu-se ceĭ ce se vor alege destoiniciĭ şi practicoşĭ calemgiĭ după credinţa şi vrednicia cu care se vor arĕtà, cu milă şi cu cinste de la Domnia-Mea*».

Prin hrisovul sĕŭ din Iunie 1813, Caragea împarte cancelaria Visterieĭ în 16 calemurĭ, fie-care cu câte un sameş, un «*extractar*», un logofĕt de bresle, un logofĕt al havalelelor, altul de scutelnicĭ, unul asemenea de slujitorĭ şi câte un logofĕt la rĕmăşiturĭ, la capan, la rĕspunsurĭ,

---

le Reis-Effendi, qui lui servait d'instrument, à été destitué et remplacé par le Dzanil-Effendi, qui a déjà occupé plusieurs fois ce poste.

(Journal de Francfort).

un logofĕt de poslușnicĭ, unul de jàlbĭ, unul al răsurilor, prin care să se deà lefile, un condicar și treĭ logofeți, carĭ să aibă «*găzdiile*» județelor, și șése zarafĭ. După recomandarea Vistieruluĭ Const. Filipescu, Caragea numesce funcționarĭ la tóte aceste posturĭ, declarându-le inamovibile și scutindu-ĭ de orĭ-ce dare saŭ havaet, afară de casul când vre unul va cădé în «*vină vĕdită și cercetată*» și atuncĭ încă cu hotărîre Domnéscă. Pentru sameșiĭ de la județe încă dispune Caragea, prin acelașĭ hrisov, «*ca să fie ómenĭ de cinste, cu sciință de socotélă și cu praxis de ale județuluĭ, unde se va rînduì, și să li se deà de la Visterie cărțile Domnieĭ-Mele cu ponturĭ arĕtătóre, ca să scie fiecare cuviinciósa luĭ datorie*».

Intre obligațiunile sameșilor, Caragea pune următórele:

1). Să aibă în tótă vremea catagrafie adevĕrată a stăriĭ județuluĭ;

2). Să aibă *extractarĭ* de lude pentru tóte împlinirile din județ;

3). Să țină catastișe curate pentru încheerea socotelelor, pentru breslele județelor, de scutelnicĭ, de poslușnicĭ, de slujitorĭ și de verĭ-ce orînduelĭ ale Visterieĭ;

4). Să țină în regule poruncile Domnescĭ, ce se vor trimite la județe, fără de a se amestecà la trebile condicărieĭ;

5). Să steà sub ascultarea ispravnicilor și să îndeplinéscă poruncile Domnescĭ și ale Visterieĭ;

6). Să deà la Vistierul cel mare ca «*filodorimă*», când se numesce în funcțiune, numaĭ câte taleri 1.500, iar nu maĭ mult; și

7). Să fie inamovibilĭ, pe cât timp nu vor cădé în vină veghiată și cercetată. (1)

---

(1) *Hrisov pentru orînduéla și întocmirea calemurilor Vistierieĭ și sameșilor de pe la județe, ca să fie nestrămutați din slujbă,*

Fiind cu mila luĭ Dumneḑeŭ din început, de când ni s'a încredințat Domnia și oblăduirea aceștiĭ pravoslavnice Domnesciĭ Nóstre țĕrĭ, maĭ întâiŭ am îngrijit pentru a norodului obștéscă rĕsuflare, punênd în lucrare câte cuviința a cerut, ca să petrécă fieș-care cu acea viețuire, după care, aflându-și îndestulare, să ne hrănéscă cu ale mulțumiteĭ sale semne, și nu am lăsat după acésta nicĭ un cés măcar să trécă făr' de a nu socotì chipurile și mijlócele cele bune ale verĭ-căreia în liniștită petrecere, și am întocmit întru întemeere câte nizamurĭ s'aŭ cuvenit, găsind la multe starea țĕriĭ cu schimbarea neîntocmiriĭ și depărtată din cuviinciósa eĭ alcătuire; așà dar, după cercetările ce am făcut Domnia-Mea, dându-mi-se o desăvîrșită încredințare și pentru tagma Vistieriei, adecă calemurile ce sunt însărcinate fieș care în parte cu tréba, scăḑută cu totul din întocmire statornicieĭ de maĭ înainte, asemenea și pentru sameșiĭ de pe la județe din pricina răsvrătiriĭ trecuteĭ vremĭ aŭ ajuns la o mare schimonosire și până la cel maĭ desăvîrșit catahrisis depărtându-se și buna

Incă înainte de darea hrisovuluĭ pentru organisarea calemurilor Visterieĭ, Caragea s'a preocupat cu drept cuvînt de abusurile făcute

---

orînduială şi liniştirea obşteĭ şi întîmplându-se şi multe zăticniriĭ la curgătórele trebuinţe ale Visterieĭ şi ale ţĕriĭ, urmându-se şi lucruriĭ împotrivă. Deciĭ, ca pentru o neapĕrată trebuinţă şi ca un lucru ce statornicia este un temeiŭ întru care razimă în tótă vremea cele maĭ bune alcătuiriĭ şi de folosire şi de laudă, spre întocmirea orînduelilor, şi spre .... tuturor mădulărilor ca să se urnéscă verĭ-ce trébă atât de bine, în cât fieş-carele, cunoscênd fapta adevĕruluĭ, să o pótă numì după cuviinţă isvor al întemeeriĭ nizamuluĭ. De aceea, binevoind Domnia-Mea, am hătărît, ca să întărim cu acest Domnescul Nostru hrisov, ce s'a dat cinstitului şi credinciosuluĭ boer al Domnieĭ-Mele dumné-luĭ vel Visterul Constantin Filipescu şi tuturor celor-lalţĭ boerĭ dregătorĭ aĭ Visterieĭ Domnieĭ-Mele, acea de maĭ înainte şi din vechime nestrămutată statornicie a calemurilor Visterieĭ, şi să se întemeeze în stare neclintită, împodobindu-se ceĭ ce se vor alege destoĭnicĭ şi prahticoşĭ calemgiiĭ, după credinţa şi vrednicia cu care se vor arĕtà, cu milă şi cu cinste de la Domnia-Mea, am orînduit a fi în canţelaria Visterieĭ 16 calemurĭ, adecă sameşi aĭ Vistieriei, extractar, logofĕt de bresle, logofĕt al havalelelor, logofĕt de scutelnicĭ, logofĕt de slujitorĭ, logofĕt de rĕmăşiturĭ, logofĕt de capan, logofĕt de rĕspunsurĭ, logofĕt de posluşnicĭ, logofĕt de jălbĭ, logofĕt al răsurilor, prin care să se deà lefile, i condicar şi treĭ logofeţì să aibă găzdiile judeţelor şi 6 zarafĭ, numindu-le aceste dregătoriĭ ale Vistierieĭ Domnieĭ-Mele, cu care am însărcinat pe ceĭ ce s'aŭ arĕtat de dumné-luĭ vel Vistierul de credincioşĭ şi de destoĭnicĭ de aceste slujbe, cărora să li se deà şi deosebite cărţĭ ale Domnieĭ-Mele, cuprinţĕtóre de trĕba fieş-căruia, cum şi pentru datoria supuneriĭ ce se cade a avé către dumné-luĭ vel Vistierul şi de privilegiul ce ne-am milostivit a li se hărăzì, pentru ca să slujéscă fieş-care cu credinţă, cu osîrdie şi nicĭ unuia să nu i se maĭ facă nicĭ o dată schimbare de la calemul la care se va aflà, nicĭ să fie supuşĭ calemgiiĭ sub vre-o numire de dare, cu cuvînt de havaet, pentru ca să nu înconteneze sciinţa Vistierieĭ, nicĭ odată strămutându-se hârtiile calemurilor de la o mână la alta, cu adesea schimbărĭ ce făr' de orînduélă se urméză până acum, în cât nicĭ odată stăpânirea nu puteà să-şĭ afle întrégă îndestulare la întrebările ce făceà, şi aşà să fie neclintiţĭ şi nestrămutaţĭ aceştĭ dregătorĭ slujbaşĭ aĭ Visterieĭ Domnieĭ-Mele în tótă curgerea vieţiĭ lor, fără numaĭ când se va găsì vre-unul căḑut în vre-o vină vĕdită şi cercetată şi va fi cu cuviinţă a lipsì, după scumpă cercetare ce se va face de către dumné-luĭ Vel Vistierul, arĕtându-i-se învinovăţireă cu anaforà la Domnia-Mea, atunci să se lipséscă, să-şĭ ieà şi căḑuta, rĕsplătire, făcêndu-se alegere de alt obraz prahticos şi cu sciinţă de acea meserie şi se va orînduì în locul celuia ce se va lipsì de însĭne Domnia-Mea a fi la acel calem, şi după starea ce va avé, va fi cinstit şi prin caftan, precum a fost obiceiŭ de maĭ înainte întocmit. Aşijderea şi pentru sameşiĭ de la judeţe, făcêndu-se de către dumné-luĭ Vel Vistierul cu scumpĕtate alegere, ca să fie ómenĭ de cinste, cu sciinţă de socotélă şi cu prahsis de ale judeţuluĭ, unde se va orînduì, să li se deà de la Visterie cărţile Domnieĭ-Mele cu ponturĭ arĕtătóre, ca să scie fieş-care cuviincióşa luĭ datorie şi urmarea ce are să facă, şi să fie şi eĭ de-apururea nelipsiţĭ şi nestrămutaţĭ, când vor slujì cu dreptate, cu silinţă la meseria lor, a-şĭ avé în tótă vremea catagrafie adevĕrată a stăriĭ judeţuluĭ, extracturĭ de lude pentru tóte împlinirile din judeţ şi pentru încheerea socotelilor, catastişe curate pentru breslele judeţuluĭ,

prin excesiva acordare de poslușnicĭ, cu paguba Visterieĭ și spre încărcarea cisleĭ satelor. Așà, cu acest scop Caragea provócă, prin pitacul sĕŭ, Divanul Domnesc, să chibzuéscă un cuviincios nizam pentru poslușnicĭ. In Martie 1813, Divanul se adună la Metropolie, sub președința Metropolituluĭ Nectarie și cere mareluĭ Vistier catastișe de câțĭ postelnicĭ are fieș-cine? Marele Vistier nu póte da asemenea catastișe, ci-

---

de scutelnicĭ, de poslușnicĭ, de slujitorĭ și de verĭ-ce orînduelĭ ale Visterieĭ și tóte poruncile Domnescĭ ce se vor trimite la județ, să le aibă în păstrare, neamestecându-se la trebile condicărieĭ, ce sunt pricinĭ ale Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, îndatorat să fie sub ascultarea dumné-lor ispravnicilor a se silì spre săvîrșirea Domnescilor poruncĭ și ale Visterieĭ, ca să ieà săvîrșire la vreme și fără cusur, ferindu-se de urmările cele împotrivă, să li se păzéscă privilegiul pe deplin, a se aflà la tréba sămeșieĭ neclintiți și nestrămutați, afară numaĭ când vor arĕtà dumné-lor ispravniciĭ pentru vre-unul din sameșĭ, că a căḑut în vre-o vină, acela să se cerceteze la judecata Visterieĭ, și vĕdindu-se vina luĭ, cu anaforaua d-luĭ Vel Vistieruluĭ să se arĕte Domnieĭ-Mele, ca nu numaĭ să lipséscă din sămeșie, ci să se și pedepséscă, spre pilda altora, orînduindu-se altul în loc, care se va alege de destoinic și cu sciință, păzindu-se nestrămutat întocmirea cea maĭ sus arĕtată. Dar fiind-că sameșiĭ după cuviinciósa orînduială din început s'aŭ legat la Visterie, care de la o vreme încóce s'aŭ cunoscut ca un chip de irat al Vistieruluĭ celuĭ mare și dintr'acésta a venit lucru supus sub catahrisis, hotărîm Domnia-Mea, ca sameșiĭ ce se vor alege și se vor orînduì de acum înainte să deà la Vistierul cel mare, ca o filodorimă, numaĭ câte talerĭ 1.500, iar nu maĭ mult. Acéstă bună întocmire și așezămîntul ce l-am hotărît Domnia-Mea, atât pentru calemurile dregĕtorilor Visterieĭ, cât și pentru sameșiĭ județelor, este o statornicie a orînduelilor țĕriĭ celor bine întocmite de la Visterie, poruncim Domnia-Mea, dumi-tale Vel Vistiere și dumné-vóstră altor boerĭ, ce după vremĭ vĕ veți aflà în acéstă dregĕtorie, să o păziți cu tótă scumpĕtatea și să fiți următorĭ întocmaĭ după cum se cuprinde, căcĭ dintr'acésta isvorĕsce odihna și folosul obștieĭ și înlesnirea săvîrșiriĭ tuturor orînduelilor țĕriĭ și trebuințelor Visterieĭ, și spre întemeerea acesteĭ bune orînduelĭ, rugăm și pe ceĭ-lalți frați Domnĭ, ce în urma nóstră îĭ va învrednicì milostivul Dumneḑeŭ, oblăduitorĭ acestuĭ pămînt, să se păzéscă nestrămutată, ca să se învrednicéscă și dumné-lor a li se păzì hotărîrile întocmaĭ și acest Domnesc al Nostru hrisov, trecêndu-se la condicile Divanuluĭ și ale Visterieĭ Domnieĭ-Mele, să se deà la sf. Mitropolie întru păstrare, care s'a adeverit cu însăși credința Domnieĭ-Mele, Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod, punênd mărturie pre prea sfințitul duhovnicescul nostru părinte Mitropolitul țĕriĭ chir Nictarie, pre prea iubiții noștri fiĭ, Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod și pe toți cinstiții și credincioși boeriĭ veliți dregĕtorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele: pan Constantin Filipescu Vel Vistier, pan Radu Golescu Vel Ban, pan Isaac Ralet Vel Vornic de Țéra de-sus, pan Grigorie Ghica Vel Logofĕt de Țéra-de-sus, pan Radu Văcărescu Vel Vornic de Țéra-de-jos, pan Dumitrașco Racoviță Vel Vornic al treilea, pan Istrate Crețulescu Vel Vornic al 4-lea, pan Iordache Slătineanu Vel Logofĕt de Țéra-de-jos, pan Constantin Suțu Vel Hatman, pan Mihalache Manu Vel Vornic de politie, pan Mihalache Suțu Vel Spătar, pan Constantin Vlăhuț Vel Postelnic, pan Atanasie Hristopol Vel Logofĕt al străinelor pricinĭ, pan Nestor Vel Clucer, pan Aleco

cênd, că aştéptă să se facă catastişele pe judeţe. Divanul amână decĭ redactarea nizamuluĭ cerut de Vodă, iar de o cam dată, pentru a înlesnì Visteria, dispune, că «*câţĭ posluşnicĭ va fi avênd verĭ-cine străin, să se ieà pe séma Visterieĭ afară de vierĭ de pe la vii, pescarĭ şi vînătorĭ, carĭ şed pe moşiĭ străinĭ şi afară de posluşniciĭ mânăstirilor şi aĭ boerilor din oraşul Bucurescĭ şi Craiova, unde le sunt casele şi starea.* Să lase posluşnicĭ şi văduvelor boerilor, (1) tocmaĭ cu sentinţa

---

Mavrocordat Vel Căminar, pan Constantin Creţulescu Vel Paharnic, pan Iordache Tufeanu Vel Stolnic, pan Scanavi Vel Comis, pan Costache Caracaş Vel Sluger, pan Mihail Vel Pitar şi Ispravnic, pan Constantin Filipescu Vel Vistier, scriindu-se hrisovul acesta la întâiul an dintru întâia Domnie a Domnieĭ-Mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ-Mele Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumeĭ let 7321, iar de la nascerea Domnuluĭ Nostru Isus Christos let 1813 Iunie, de Nicolae Logofĕt za Vistiere.

(Pecetea gpd.)

(1) *Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahischoie.*

Dumné-ta vel Vistiere, primită fiind Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a părinţilor arhereĭ şi a dumné-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea, spre a-şĭ avé urmarea întocmaĭ şi numaĭ acéstă osebire facem ca: la vremea când se va face întocmirea pentru câţĭ posluşnicĭ se cuvine a avé fieş-care, să li se deà negreşit adeverinţă cu pecetea Visterieĭ, ca să fie sciut de a nu se maĭ urmà vre-o catahrisis de adaos, pentru care adeverinţĭ poruncim, ca nimenea să nu îndrăsnéscă a luà o para ca avaet saŭ de alt cevaşi, când se vor da posluşnicilor.—1813 Aprilie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea înălţate Dómne,

După luminata porunca Mărieĭ Tale ce prin pitac ni s'a dat spre a chibzuì un cuviincios nizam pentru posluşnicĭ, adunându-ne cu toţiĭ la sf. Mitropolie, am cerut de la dumné-luĭ vel Vistierul să ne arĕte catastihul de câţĭ posluşnicĭ are fieş-care şi ţise, că nu sunt cunoscuţĭ Visterieĭ toţĭ posluşniciĭ, căcĭ încă până acum n'aŭ venit catastişe de la tóte judeţele, de aceea n'aŭ avut după ce face chibzuire, ci vor rĕmâné posloşniciĭ tot în orînduiala ce sunt, ca pe o vreme ce este şi ne daşnică, până vor venì catastişe de la tóte judeţele şi atuncĭ vom chibzuì câţĭ posluşnicĭ se cuvine să aibă fieş-care obraz după starea sa, şi vom arĕtà Mărieĭ Tale prin deosebită anaforà şi catastih, iar acum de o cam dată câţĭ posluşnicĭ va fi avênd verĭ-cine pe moşie, străinĭ, să se ieà pe séma Visterieĭ, afară însă din vieriĭ de pe la viĭ i din pescarĭ şi vînătorĭ carĭ şed pe moşiĭ străine i din posluşniciĭ ce aŭ mânăstirile i boerii în oraşul Bucurescilor şi în oraşul Craioveĭ, unde le sunt casele şi starea, şi afară din politie nicĭ jupânesele văduve ce nu aŭ moşiĭ şi ţin câte câţĭ-và posluşnicĭ orĭ aicĭ saŭ afară pe moşiĭ străine şi prin oraşe unde le sunt casele lor, aceştia ne rugăm Mărieĭ Tale să nu se supere şi când se va face întocmire pentru câţĭ posluşnicĭ să aibă fieş-care, se vor socotì şi aceştia din numĕrul acelora cărora posluşnicĭ ce va rĕmâné a fi bunĭ, măcar că ţice dumné-luĭ vel Vistierul ca să li se deà adeverinţă cu pecetea Visterieĭ, dar acest fel de adeverinţă ne rugăm Mărieĭ Tale să se poruncéscă dumné-luĭ vel Vistieruluĭ a nu se da, că eĭ cu vreme

din fabula, când lupuluĭ nu i se dă voe să ieà maĭ mult decât câte o pelceà de fie-care óie.

Cu tóte aceste întocmirĭ din anul 1813, boerĭĭ fiind interesaţĭ a-şĭ păstrà câţĭ maĭ mulţĭ posluşnicĭ şi scutelnicĭ, nu se grăbesc a da nizamul cerut de Domnitor şi a întórce Visterieĭ ca dajnicĭ posluşnicĭĭ şi scutelnicĭĭ abusiv luaţĭ de fie-care.

In Maiŭ 1814, Divanul face o nouă aşezare a dărilor. După provocarea prin pitac Domnesc, de la 21 Aprilie, cheltuelile Visterieĭ se declară la 2.558.660 talerĭ, afară de spesele întreţinerĭĭ menzilurilor, adecă ale poştelor ţĕrĭĭ, care după socotéla boerilor taie suma de 1.515.176 talerĭ, pe lângă care se maĭ adaogă 1.990.253 talerĭ, datoria ţĕrĭĭ, până la 1 August 1814 şi încă un plus de 382.048 talerĭ, împrumutaţĭ de la spătarul Mihalache Suţu, de la Ioan Moscu şi de la «*Kir*» Const. Bellu. Aceste sume urcă budgetul ţĕrĭĭ, în 1814, la 8.476.137 talerĭ. Suma acésta boerĭĭ o găsesc exagerată şi «*nicĭ, cum ḑic eĭ, nu póte a se analoghisì cu cea de acum stare a ţĕrĭĭ.*

Maĭ înainte de tóte, Divanul ridică într'un mod nedocumentat suma ludelor dajnice, care erà redusă din 40.620 lude, cât erà la 1804, la 13.434; acum o urcă la 25.000 lude, câte 5 indivi ḑĭ la un lude, ceea-ce dă o poporaţiune dajnică de abià 125.000 suflete. La acéstă sumă de 25 miĭ lude speră boerĭĭ să ajungă, când se va face alegerea definitivă a posluşnicilor şi când se vor adăogà familiile ce nu se vor fi scris în anterióra catagrafie. Aceştĭ 25.000 lude vor avé să plătéscă câte talerĭ 200 de lude, începênd de la August, însă în 5 sferturĭ, câte 24 talerĭ, un hăraciŭ de 30 şi douĕ orînduelĭ câte de 25 pentru menziluri, şi grajdul Domnesc.

Prin urmare dajdia ludelor va produce talerĭ 5 milióne pe an. La acéstă sumă se va adăogì talerĭ 150.000 dajdia breslelor, plătibilă în treĭ tetrameniĭ, din care prima pentru haraciul Împĕrătesc.

Se maĭ adaoge 80.000 talerĭ de la 2 isprăvnicaturĭ de străinĭ, ceea-ce urcă în total cifra venituluĭ ţĕrĭĭ la 5.230.000 talerĭ.

Boerĭĭ divaniţĭ reduc şi cheltuelile la 4.588.660, ceea-ce le dă mijlocul

---

catandisesce lucrul la catahrisis, ca să se ieà banĭ pentru acele adeverinţe, ci atunci la vremea când se va întocmì orînduiala posluşnicilor, să deà fieş-care boer fóe în Visterie de câţĭ posluşnicĭ i se va lăsà, după care să se facă luminate poruncile Măriei Tale către dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ spre a fi cunoscuţĭ că aŭ rĕmas bunĭ posluşnicĭ. 1813 Martie 30.

Nectarie Mitropolit, Iosif Arʒeş Episcop, Constantin Filipescu vel Bʌn, Rʌdu Golescu vel Vornic, ... vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, fila 104.

de a echilibrà budgetul şi a avé un excendent de 641.340 taleri, sumă ce o destină pentru întreţinerea poştelor.

Dar ţéra erà datóre... Datoria Visterieĭ de 1.990.253 taleri Divanul vreà să o acopere cu adăogire la dijmărit, oerit şi vinăriciŭ, a câtevà parale peste baniĭ cămăreĭ a listeĭ civile. Asemenea şi altă datorie de 382.048 taleri Divanul sperà a o puté plătì în anul viitor tot din *adaosul la huzmeturile cămăreĭ «spre a se vedé odată ţéra limpede de tot şi să-şĭ pótă purtà cele de peste an obişnuite cheltuelĭ.* (1)

Decât echilibrul budgetar este ilusoriŭ. Chiar boeriĭ din Divanul care a făcut acéstă regulare se îndoesc, că se vor puté găsì în ţéră 25 miĭ lude, de aceea ca să ajungă la acéstă cifră exagerată, boeriĭ

(1) 17 cărţĭ la 17 judeţe pentru prostichiul de treĭ parale la vinăriciŭ i la oerit. Zemli Vlahiscoie. Fiind-că dumné-lor veliţii boerì prin anaforaua ce ne-aŭ făcut pentru datoria veche a ţĕriĭ, ca să se plătéscă, aŭ găsit cu cale a se pune la treĭ huzmeturì, însă la dijmărit şi oerit câte parale treĭ şi la vinăriciŭ câte parale douĕ de vadră peste ceea-ce este orînduit prin ponturile Domnieĭ-Mele a se luà, care şi acest vinăriciŭ şi oerit, ce prin ponturì s'aŭ vîndut la ceĭ dintâĭ cumpĕrătorì este orînduit iarăşi cu sfat de obşte, prin anaforaua dumné-lor boerilor, dar Domnia-Mea milostivire asupra locuitorilor făcênd, am ridicat de la dijmărit acéstă dare, iar la vinăriciŭ şi la oerit am hotărît şi am orînduit ca să se ieà câte parale treĭ prostichiŭ peste ponturile cele orînduite pentru plata datorieĭ ţĕriĭ, care acest prostichiŭ de parale treĭ cumpĕrându-se de cătră dumné-luĭ biv vel Vornicul Mihalache Manul, am dat acéstă Domnéscă nóstră carte . . . . . ce s'a orînduit de către dumné-luĭ la sud. . . . carele prin scirea şi ajutorul dumné-vóstră ispravnicilor judeţuluĭ, să aibă voe să umble în judeţ cu taxildariĭ cumpĕrătorilor acestor douĕ huzmeturì, fiind împreună la scris, la mĕsuratul vinurilor şi la numĕratul i catagrafia oilor, ca strîngênd baniĭ într'un loc de odată aĭ prostichiuluĭ acestuia cu ceĭ orînduiţĭ prin ponturì la vremea cea orînduită, iar nu despărţiţĭ, ci într'o casă, să-şĭ ieà fieş-care analogon al părţii sale, adecă ceĭ dintâiŭ cumpĕrătorì după ponturile ce aŭ cumpĕrat, iar ómeniĭ dumné-luĭ Vorniculuĭ acest prostichiŭ de treĭ parale ce se arată maĭ sus, fără de altă cea maĭ mică cerere şi făcênd catastişe după orînduială asemenea de amândouĕ părţile iscălite cu catastişele ce vor rĕmâné la taxildarul, care catastişe dimpreună cu baniĭ să fie datorì a le aduce aicì ca să le deà la găzdia acestuĭ huzmet al prostichiuluĭ, cu care acésta nu are să ne facă vre-o cheltuială locuitorilor saŭ supĕrare cu cerere de poclóne, saŭ încărcăturì, saŭ plată de răvaşe, căcì de odată aŭ să se strîngă şi aceste parale ale prostichiuluĭ dimpreună cu ale huzmeturilor şi un răvaş are să se deà de plată, cuprinḑĕtor pe tótă suma huzmetuluĭ şi al prostichiuluĭ, iscălit de amândouĕ părţile; de care poruncim şi îndatorim pe taxildariĭ acestor huzmeturì, ca întocmaĭ să fiţĭ următorì şi să nu faceţĭ vre-o zăticnire saŭ supĕrare în vre-un chip cu a se păgubì dumné-luĭ boerul cumpĕrător al acestuĭ prostichiŭ, i saam receh gpd.—1814 August 13. (*)

Çod. LXXV, fila 114 v.

(*) A se vedé în Tomul X, partea II-a a Istorieĭ Românilor de V. A. U., tóte schimbările urmate apoĭ în vinăriciŭ, oerit, dijmărit, de la 1814—1818.

îşĭ pórtă în fine iar atenţiunea asupra poslușnicilor şi scutelnicilor. In catastişele Visterieĭ o comisiune de doĭ boerĭ rînduită de Divan (Barbu Văcărescu vel Vornic şi Gr. Băleanu vel Logofĕt) aŭ făcut alegerea poslușnicilor de la vel Clucer la vale până la cea din urmă stare, fieş-care câţĭ poslușnicĭ să aibă. Pentru eparhiĭ şi boeriĭ ceĭ marĭ a facut alegerea însuşĭ Divanul «*jertfind din ceĭ ce aveaŭ pe ceĭ maĭ mulţĭ spre ajutorinţa satelor şi poprind pe séma nóstră maĭ puţinĭ decât ne-a fost trebuinţa*». Divanul lasă Domnitoruluĭ să hotărască numĕrul de poslușnicĭ a 3 beizadele, ce locuesc în ţĕră, şi a câtor-và din cocónele vĕduve. Numĕrul poslușnicilor cunoscuţĭ la Visterie erà de 14.346. Divanul dă în bir 3.609 şi rĕmân bunĭ poslușnicĭ 10.737 stătătorĭ pe moşiĭ stăpânescĭ, «*căcĭ ceĭ după moşiĭ străine se daŭ la dajdie după vechile legĭ ale ţĕriĭ*».

Boeriĭ maĭ propun şi un fel de regulament în 7 articole şi anume:

Cele treĭ huzmeturĭ, adecă dijmăritul împreună cu tutunăritul şi pogonăritul străinilor, vinăriciul şi oeritul, aŭ fost arendate în 1814 pe suma de un milion. (1)

(1) Vinḑarea acestor 3 huzmeturĭ, adecă dijmăritul, împreună cu tutunăritul şi pogonăritul străinilor, i vinăriciul şi oerit pe acest următor an 1814 pentru taleri 1.000.000, adecă un milion, carĭ banĭ aĭ cumpĕrăturiĭ să-ĭ rĕspunḑă cumpĕrătorul la sorócele ce se arată, însă:

taleri	
146.000	întâiul câştiŭ al dijmărituluĭ la 15 Iunie.
146.000	al doilea câştiŭ la ḑi întâĭ Iulie.
100.000	întâiul câştiŭ al vinăriciuluĭ la 10 ale luĭ August.
100.000	al doilea » » la 10 Septembre.
230.000	întâiul câştiŭ al oerituluĭ la 10 Octobre.
230.000	al doilea » » la 10 Novembre.
50.000	ipac, al treilea câştiŭ al oerituluĭ pentru oile Ungurenilor, la sfîrşitul luĭ Decembre.

1.000.000, şi aşijderea să se păzéscă la fieş-care din cele maĭ sus arĕtate huzmeturĭ întregĭ şi nesmintite cu aceste maĭ jos arĕtate ponturĭ.

La dijmărit.

1). Să se ieà de la obşte la fieş-care litră pecĭ i sfinĭ, câte parale 10, pentru numĕrătóre, de fieş-care nume câte parale 4 şi pentru răvaş câte parale douĕ, şi câţĭ din locuitorĭ vor avé litre maĭ multe de ḑece să plătéscă şi plocon po taleri unul, rĕmâind în urmă nebântuiţĭ de orĭ-ce alte cereri, iar slujbaşiĭ să aibă a da de primirea banilor răvaşe cuprinḑĕtóre, că cutare a dat atâţia banĭ pentru atâtea litre, şi care va plătĭ şi plocon, precum maĭ sus se arată, să se cuprinḑă într'acel răvaş, aşijderea şi let şi luna şi ḑiua în care va plătĭ.

2). Pentru pogonăritul străinilor să se ieà de fieş-care pogon câte taleri patru şi parale 16.

1. Scutelniciĭ după cărţi şi chrisóve să rĕmâe buni pe câtă vreme vor fi făcuţi din ómeni străini, iar nu din birniciĭ ţĕriĭ.

---

3). De la tutunărit să se ieà câte parale 10 de la stînjin, care se socotesce stînjinul de opt palme Domnescĭ, cu stînjinul ce li se va da de la Visteria Domnieĭ-Mele cu damgal, iar mĕsurătórea să fie atâta: slujbaşul să fie dator să mĕsóre lungul şi latul a uneĭ margini a fieş-căruia pogon şi pentru câţi stînjinĭ va găsì într'aceste douĕ trăsurĭ să ieà câte parale ₫ece fără de plocon, şi câte parale douĕ pentru răvaş al fieş-căruia nume.

4). Câţi vor avé privileghiurĭ ca să scutéscă dijmărit, orĭ cu hrisóve, aŭ prin cărţi Domnescĭ, să nu plătéscă nimica, iar ceĭ-lalţi toţi de obşte să plătéscă cum maĭ sus se arată, şi pandurii să plătéscă tot precum maĭ sus se arată, fără deosebire de ceĭ-lalţi.

5). De va căutà însuşi cumpĕrătorul huzmetul, să fie cu îngrijire ca să nu se facă cel maĭ mic catahrisis, saŭ năpăstuire locuitorilor, iar de-l va vinde la alţiĭ, să ieà şi de la aceia straşnice, chezăşiĭ că vor păzì cu îngrijire şi nesmintit cea maĭ sus arĕtată rînduélă.

La vinăriciŭ.

1). Locuitoriĭ împreună şi cu pandurii din cele cincĭ judeţe ot preste Olt să plătéscă vinăriciŭ, de vadră câte parale 5 şi cu obicĭnuitul pârpâr, şi câte douĕ parale la vadră de fieş-care nume, iar plata de cramă şi altele, ce se urmà maĭ înainte, cu totul să lipséscă şi afară din cele maĭ sus arĕtate, de nimenĭ să nu se ieà un ban maĭ mult.

2). Să nu fie slobodă mĕsurătórea la tóte popórele, aşijderea şi câte vor fi înclinate fiind-că milile aŭ să iésă dreptul lor numaĭ la ceĭ din vechime orînduiţi taleră aĭ vinăriciuluĭ, împreună şi cu pârpârul lor după vechiul obiceiŭ şi după Domnescile hrisóve şi cărţi Domnescĭ ce vor avé în mână, iar prostichiul are să rĕmâe pe séma cumpĕrătoruluĭ.

3). Tóte vasele de obşte să se mĕsóre cu cotul cel dangalisit ce li se va da de la Domnésca Visterie şi vinul să se mĕsóre orĭ-când va fi fiert şi aşezat în buţi, saŭ până a nu începe să fiérbă şi în marginea fieş-căreia buţi să fie dator slujbaşul să lipéscă ţidulă cuprinₔĕtóre de suma vedrelor ce va eşì la mĕsurătóre.

4). Câţi privileghiaţi vor avé la mânile lor hrisóve şi cărţi Domnescĭ, întru nimic să nu se supere de cătră taxildar şi slujbaşĭ, fiind-că aceia n'aŭ să plătéscă vinăriciŭ; iar câţi sudiţi aĭ altor stăpâniri vor avé viĭ, să plătéscă vinăriciŭ după cel dintâiŭ pont fără osebire şi eĭ împreună cu ceĭ-lalţi locuitorĭ şi dacă cine-vaşi dintr'aceĭ sudiţi vor avé sineturĭ Domnescĭ la mânile lor, cu carĭ vor vrĕ să scutéscă vinăriciul, să fie datorĭ slujbaşiĭ să le ieà de la mânile lor, acele sineturĭ să le trimiţă la Domnésca Visterie, iar pe dînşiĭ să-ĭ supue să plătéscă vinăriciŭ întocmaĭ ca şi ceĭ-lalţi locuitorĭ aĭ ţĕriĭ.

5). Slujbaşul să fie dator să deà fieş-căruia stăpân de vie răvaş de primirea banilor în care să se cuprinₔă: «cutare om, pentru atâtea vedre de vin a plătit atâţia leĭ,» şi tot într'acel răvaş să se cuprinₔă velétul, luna şi ₫iua în care va plătì.

6). De va căutà însuşi cumpĕrătorul huzmetul, să îngrijéscă a nu se face cel maĭ mic catahrisis saŭ năpăstuire locuitorilor. Aşijderea de-l va vinde la alţiĭ, să îngri-

2. Să se cerceteze actele privilegiaţilor: némurĭ, postelniceĭ, mazîlĭ, breslaşĭ, cumpaniştĭ şi câţĭ se vor găsì că aŭ fost birnicĭ şi prin abus

---

jéscă fórte bine, ca să nu facă nicĭ aceia catahrisis, iar când vre-unul se va abate din datoria sa, să fie dator îndată să-l arĕte stăpânirii spre a-şĭ luà pedépsa.

La oerit.

1). Toţĭ locuitoriĭ de obşte să aibă a plătì oerit de fieş-care óie câte parale 10 şi taleri doĭ poclon; câţĭ vor avé maĭ mult de ḑece câte parale 4 de numĕrătóre, şi câte parale douĕ de răvaş pentru fieş-care răvaş de nume.

2). Câţĭ se numesc sudiţĭ şi se află şeḑĕtorĭ în politie şi satele aceştiĭ ţĕrĭ şi aŭ oĭ să plătéscă oerit întocmaĭ precum şi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ pentru câte oĭ se vor găsì la catagrafie, fiind-că şi aceştia întocmaĭ îşĭ fac neguţătoriile lor prin ţĕră.

3). Câţĭ sunt sudiţĭ străinĭ, a căror sălăşluire este înlăuntru, şi vin numaĭ cu oile lor spre păşune în ţĕră şi pe urmă iarăşĭ se întorc, aŭ să plătéscă, după vechiul obiceiŭ, oerit la luna luĭ Decembre, precum s'a urmat în trecuţiĭ anĭ. Aceştia să plătéscă şi obicĭnuitul văcărit al străinilor, adecă câte 33 pentru vita mare şi pe jumătate acestor banĭ pentru cea mică vită; aşijderea şi câţĭ alţiĭ vor fi străinĭ să plătéscă văcăritul străinilor câte banĭ 66 pentru vită, după obiceiŭ; să se păzéscă însă într'acéstă veche rînduială întocmaĭ, precum cuprind ponturile Domnescĭ, fără de a se face cea maĭ mică catahrisis din partea slujbaşilor.

4). Sf. mitropolie, episcopiile, mânăstirile, metócele şi schiturile după Domnescile hrisóve, aşijderea şi boeriĭ de la trépta Bănieĭ ceĭ marĭ şi până la Clucer de arie, aşijderea şi jupânesele vĕduve aĭ aceştiĭ stărĭ, n'aŭ să plătéscă oerit, precum s'a urmat şi în trecuţiĭ anĭ.

5). Câte oĭ se cumpĕră din ţĕră de către casap-başa prin saigiĭ pentru trebuinţa mirieĭ, aşijderea de către neguţătoriĭ gelepĭ pentru mumbaéua Ţarigraduluĭ, să rĕmâe nesupĕraţĭ de oerit până la sfîrşitul viitoruluĭ Novembre, să fie datorĭ însă slujbaşiĭ să le scrie şi acestea şi aşternênd catastişe, anume câte sunt ale fieş-căruia gelep şi sub a căruia vătaf şi îngrijire sunt, să le trimiţă ca să deà la Domnésca Visterie, iar pentru câte oĭ se vor găsì după sfîrşitul luĭ Novembre, ale saigiilor şi gelepilor, să se ieà oerit, întocmaĭ ca şi de la ceĭ-lalţĭ locuitorĭ, fiind-că acele oĭ rĕmân pe séma neguţătoriei numiţilor.

6). Pentru câte capre vor cumpĕrà zalhanagiiĭ ca să le taie la zalhanale, până la sf. Dimitrie, adecă la 26 Octobre, să nu plătéscă oerit, iar pentru câte după sf. Dimitrie se vor găsì în natură să plătéscă întocmaĭ ca şi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ.

7). De va căutà însuşĭ cumpĕrătorul huzmetuluĭ, să îngrijéscă ca să nu se facă cel maĭ puţin catahrisis, saŭ năpăstuire locuitorilor, aşijderea şi de-l va vinde la alţiĭ, să îngrijéscă fórte ca să nu facă nicĭ aceia catahrisis, iar când vre-unul va îndrăznì să se abată din datoria sa, pe dată să-l arĕte stăpânirii, ca să-şĭ ieà pedépsa.

Şi pentru tóte aceste treĭ huzmeturĭ să se deà porunci către ispravniciĭ judeţuluĭ cuprinḑĕtóre, ca să-ĭ deà mână de ajutor cu slujitorĭ îndestuĭ; aşijderea şi către zabiţiĭ judeţelor: a nu i se pricinuì nicĭ cel maĭ puţin cheder; către acestea să fie dator afară din ḑisa simfonie a vînḑării acestor treĭ huzmeturĭ, să plătéscă şi aceste maĭ jos însemnate havaeturĭ a fieş-căruia huzmet, la întâiul soroc al numĕrătorii banilor a fieş-căruia huzmet, după următorul chip, adecă la dijmărit la doĭ boerĭ, ceĭ marĭ logofeţĭ, şi doĭ al doilea logofeţĭ, câte taleri 5 banĭ 60 la pungă, la tótă suma

aŭ căpĕtat sineturĭ de privilegiaţĭ, să li se ieà sineturile şi să se deà pe la sate în bir, scutindu-se numaĭ ceĭ bătrînĭ şi infirmĭ, orĭ căduţĭ în grele datoriĭ. Toţĭ ceĭ-lalţĭ să se deà la bir.

3. Breslele slujitorescĭ de pe la judeţe: seimenĭ, vînătorĭ, lefegiĭ, talpoşiĭ, aproḑiĭ, copiĭ din casă, afară de slujitorĭ polcovnicilor şi aĭ căpitanilor de pe la judeţe şi aĭ isprăvnicaturilor şi plăşilor, să se deà în bir la sate.

4. Să lipséscă scutirea de dăjdiĭ a unor sate şi să se deà la dajdie.

5. Să nu se admită silişte maĭ jos de treĭ lude.

6. Numĕrul scutelnicilor şi al poslușnicilor din fie-care judeţ să nu fie maĭ mare decât suma birnicilor.

Cu asemenea chip Divanul sperà, că numĕrul ludelor se va urcà la 25 miĭ. Domnitorul promulgă noua aşezare a Divanuluĭ la 24 Iulie 1814, însă cu óre-care modificărĭ, reducênd darea uneĭ lude la taleră 163 din 200 propuşĭ, ceea-ce reduce suma veniturilor de la lude la 4.075.000 taleră. La acéstă sumă adăogându-se cele-lalte sumĭ prevĕ-

---

vînḑărĭĭ; aşijderea şi dumné-luĭ logofĕtul za obiceiurĭ cu logofĕtul al doilea câte taleră 2 banĭ 65 la pungă; la cutia milostenieĭ taleră 500; pentru spitalul străinilor câte taleră 2 la pungă, şi cişmelelor taleră 850; la mânăstirea Arnota după hrisov taleră 100, la mânăstirea Stavrodrom câte taleră 10 de fieş-care judeţ; divictaruluĭ şi muhurdaruluĭ taleră 100 la tótă suma vînḑărĭĭ; câte taleră 50 aĭ extractoruluĭ pentru fieş-care judeţ şi câte taleră 40 aĭ logofĕtuluĭ de havalele, asemenea de fieş-care judeţ.

La vinăriciŭ, la doĭ boerĭ marĭ logofeţĭ şi al doilea logofeţĭ câte taleră 5 banĭ 60 la pungă, la tótă suma vînḑărĭĭ; aşijderea şi dumné-luĭ logofĕtuluĭ de obiceiurĭ cu logofĕtul al doilea câte taleră 2 banĭ 65 la pungă; la cutia de milosteniĭ taleră 500; pentru spitalul străinilor câte taleră 2 la pungă; la cişmele taleră 850; aĭ dohtoruluĭ Craioveĭ taleră 350; la mânăstirea Arnota după hrisov taleră 100; la mânăstirea Stavrodrom câte taleră 10 pentru fieş-care judeţ, divictaruluĭ şi muhurdaruluĭ la tótă suma taleră 100; câte taleră 30 aĭ extractoruluĭ de fieş-care judeţ şi câte taleră 40 aşijderea de fieş-care judeţ aĭ logofĕtuluĭ de havalele.

Şi la oerit, la doĭ ceĭ marĭ logofĕţi şi doĭ al doilea logofeţĭ câte taleră 5 banĭ 60 la pungă la tótă suma vînḑărĭĭ; aşijderea şi dumné-luĭ logofĕtuluĭ de obiceiurĭ cu logofĕtul al doilea câte taleră 2 banĭ 65 la pungă şi la cutia de milosteniĭ taleră 1.250; pentru spitalul străinilor câte taleră 2 la pungă; aĭ cişmelelor taleră 1.700; aĭ dohtoruluĭ Craioveĭ taleră 350; la mânăstirea Arnota după hrisov taleră 100; la mânăstirea Stavrodrom câte taleră 10 de fieş-care judeţ; divictaruluĭ şi muhurdaruluĭ taleră 100 la tótă suma vînḑărĭĭ; câte taleră 30 de fieş-care judeţ aĭ extractoruluĭ; asemenea de fieş-cara judeţ câte taleră 40 aĭ logofĕtuluĭ de havalele.

Iar după acestea, tótă dobânda saŭ paguba să fie pe sémă cumpĕrătoruluĭ.

1.000.000, adecă un milion taleră aŭ rĕmas aceste treĭ huzmeturĭ din tótă ţéra asupra dumné-luĭ vel Ban Radu Golescu cu ponturile ce maĭ sus se arată. — 1814 Iulie 14.

Proin vel Vist.

(Pecetea gpd.)

ţute în lucrarea Divanuluĭ, se ajunge la suma totală de 4.305.000 talerĭ, la care împlinindu-se şi răsura, câte 8 parale la leŭ, pentru lefile slujbaşilor, suma totală a veniturilor ajunge la 5.166.000 talerĭ. Cheltuelile Domnitorul le aprobă în sumă de 4.588.000 talerĭ. Excedentul îl destină, ca şi Divanul, pentru poşte (1).

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i gosgodar zemle Vlahscoie.*

De vreme ce Prea Sfinţia Sa părintele Mitropolit i sfinţia lor iubitoriĭ de Dumneḑeŭ părinţiĭ episcopĭ şi dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţiĭ boerĭ haleà şi mazâlĭ printr'acéstă anaforà ne fac arĕtare, că temeiul întru care urméză să razime veniturile Visterieĭ Domnieĭ-Mele, ce trebue să se agoniséscă în curgere de un an, spre a se puté întîmpinà cele de peste an netăgăduite cheltuelĭ şi arĕtate cu socotelĭ, anume în vilégul obşteĭ adunăriĭ, este ca negreşit suma ludelor birnicĭ din tótă ţéra Domnieĭ-Mele să se urce până la 25.000 (căcĭ pe acest numĕr de lude s'a făcut şi socotéla banilor) şi ca să se pótă alcătuì acéstă sumă de 25.000 lude chibzuesc toţi de obşte mijlócele ce înlăuntru se arată în şépte ponturĭ, tóte urmărĭ folositóre spre ajutorinţa satelor şi sporirea cislaşilor, primite sunt Domnieĭ-Mele părerile ce întru acéstă anaforà se cuprind şi le întărim Domnia-Mea şi hotărîm, ca la începutul aşezămîntuluĭ să se pue tóte în lucrare întocmaĭ precum s'aŭ chibzuit şi s'aŭ găsit cu cale, fiind învederată dovada că sunt tóte spre folosul obşteĭ locuitorilor, dar suma banilor ce s'aŭ chibzuit a se rĕspunde de fieş-care lude po talerĭ 200 pe an în 5 sferturĭ, fieş-care sfert po talerĭ 24 i un araciŭ po talerĭ 30 şi douĕ rîndueli ale menzilurilor ţĕriĭ, asemenea fieş-care po talerĭ 25, fiind că după multele necazurĭ şi nenorociriĭ ce a avut ţéra în tótă vremea răsboiuluĭ trecut, când fieş-care din locuitorĭ şĭ-aŭ perdut dobitócele şi alte agoniseli ce aŭ avut în préjma caseĭ sale din pricina urmatelor răzvrătiriĭ, cum şi după răsboiŭ întâmplându-se din urgia Dumneḑeéscă împrăştierea năprasniceĭ bóle a ciumeĭ, maĭ prin tóte judeţele aŭ poprit pe fieş-care din alişverişurile ce puteaŭ să facă spre întemeerea şi bivşugarea pârlejuluĭ sĕŭ, am chibzuit Domnia-Mea, că se va judecà sarcină simţitóre şi va cădé cu greŭ locuitoriloı. Decĭ şi hotărîm Domnia-Mea rĕspunderea de banĭ peste an de fieş-care lude po talerĭ 163, numaĭ împărţindu-se acéstă sumă iarăşĭ după chipul cuprinderiĭ acesteĭ anaforale, adecă cincĭ sferturĭ po talerĭ 22 la un sfert, un haraciŭ po talerĭ 29 şi douĕ orînduelĭ ale menzilurilor po talerĭ 12 de lude fie-care, şi aceştia socotindu-se pe 25.000 de lude fac într'un an talerĭ 4.075.000 şi cu talerĭ 150.000 aĭ breslelor i cu talerĭ 80.000 a douĕ isprăvnicaturĭ străine, se adună talerĭ 4.305.000, la care împlinindu-se şi răsura po parale 8 la leŭ în socotéla lefilor ce se rĕspund slujbaşilor, talerĭ 861.000, să se facă peste tot tótă suma veniturilor 5.166.000, iar dintr'aceştia talerĭ 4.588.000 să se cheltuéscă în trebuinţele ţĕriĭ după socotéla ce s'a vĕḑut de către Obştésca Adunare în sf. 'mitropolie, şi ceĭ-lalţĭ ce maĭ rĕmân, adecă talerĭ 578.000, să se cheltuéscă în trebuinţa menzilurilor ţĕriĭ, cu chìpul ce maĭ jos se arată, însă talerĭ 2.538.000 în plata de 3.384 caĭ, po talerĭ 75 de cal pe an, i talerĭ 231.840 în plata de 640 surugiĭ po talerĭ 30 pe lună fieş-căruia, adecă 87 din sud Slam-Râmnic i 47 din sud Buzĕŭ i 171 din sud Ialomiţa, i 167 din sud Ilfov, i 45 aĭ poşteĭ Bucurescilor şi 118 din sud Vlaşca, din lude 192, care va să ḑică pe la unele din judeţe, numaĭ unde fiind menzilhanele multe, nu sunt satele în destoinicie să fie atâta sumă de surugiĭ şi toţĭ ceĭ-lalţĭ bi-

Aşezarea acésta, din Maiŭ 1814, nu dăinuesce. Caragea simte că nemulţumirea ţĕriĭ sporesce pe fie-ce ḑi, din causa dajdiilor. El se decide

---

cigaşĭ din cele-lalte judeţe, cum şi rotariĭ i dârvariĭ să se deà în natură cu scăḑĕmînt de câte o jumătate de lude fieş-care după caidul şi orînduiala Visterieĭ, şi ceĭ-l-alţĭ banĭ ce maĭ rĕmân până la îndeplinirea de taleri 578.000, să se cheltuéscă în socotéla inamurilor, judecându-se însă acéstă reformă a poştelor nu vre-o zmintélă saŭ schimbare contractuluĭ ce s'aŭ încheiat cu dumné-lor epistaţiĭ, la Decembre let 1812, ci numaĭ óreş-care schimbare celuĭ de al doilea aşezămînt ce s'a făcut cu numiţiĭ, la luna luĭ Maiŭ let 1813, fiind vreme de asidosie şi dăjdiile ţĕriĭ nepuse în orînduială şi maĭ vîrtos că o acéstă schimbare nu dór că voim Domnia-Mea să o facem pentru vre-un folos Visterieĭ Domnieĭ-Mele, fiind cunoscut şi învederat, că făcêndu-se socotéla banilor minzilhanelor po taleri 24 de lude la 25.000 lude, se adună într'un an toţĭ banĭĭ venituluĭ, taleri 600.000, în potriva cărora puindu-se cheltuelile după chipul de maĭ sus, se dovedesce cu îndestulă înţelegere, că banĭĭ ce aŭ să se împlinéscă din ţĕră cu numirea minzilurilor aŭ să se cheltuéscă iarăşĭ în trebuinţa minzilurilor, ci râvnind Domnia-Mea la repaosul obşteĭ şi la întemeerea stăriĭ fieş-căruia, am chibzuit cu tótă întregimea părerea duhovnicescilor noştri părinţĭ şi a dumné-lor veliţilor boerĭ, după care am dat şi înşine acéstă întărire; iar când dumné-lor epistaţiĭ nu vor primì a li se da numaĭ po taleri 30 pe lună de surugiŭ şi vor cere orĭ po taleri 40, precum li s'a plătit până acum, saŭ surugiĭ în natură pe la tóte minzilhanelele, după legătura contractuluĭ, care este şi dréptă cerere a numiţilor, din care nu pot fi depărtaţĭ nicĭ odată, atuncĭ iarăşĭ pe la maĭ sus arĕtatele judeţe, unde nu este mijloc a se da surugiĭ în natură, vor fi îndatoraţĭ ispravnicii a găsì surugiĭ cu plată şi a-ĭ da în slujba poştelor, scăḑêndu-se cu plata lor în socotelile ce vor trimite la Visterie şi le va ţinĕ în sémă, păzindu-se cu acésta şi tărimea contractuluĭ cu împlinirea trebuinţiĭ surugiilor poşteĭ şi repaosul locuitorilor, nefiind îndatoraţĭ la atâta rĕspundere de banĭ numaĭ pentru acéstă madeà, iar pentru fînul şi orzul minzilhanelelor, cu tóte că într'acéstă anaforà se cuprinde a se plătì în banĭ, dar fiind că şi acésta urméză a fi îndestulă sarcină pentru locuitorĭ, adăogêndu-se rĕspunderea banilor, am chibzuit Domnia-Mea, că maĭ bine se cuvine să se deà în natură, cu orĭ-ce chip se va găsì cu cale şi se va da carar din Visteria Domnieĭ-Mele, saŭ de se va chibzuì vre-un mijloc, ca să se alcătuéscă şi pentru acéstă madeà vre-un venit, se va da de iznóvă hotărîre. Intr'acestaşĭ chip, judecând Domnia-Mea întocmirea ce se cuvine a se face, întărim câte maĭ sus se arată şi poruncim dumi-tale Vel Vistiere, ca la începerea aşezămîntuluĭ să se pue tóte în lucrare cu bună orînduélă şi să se facă cunoscute locuitorilor cu bună deslușire, ca să înţelégă fieş-care mila Domnieĭ-Mele şi părintésca rîvnă şi dorire ce avem pentru dînşiĭ.—1814 Iulie 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale stringêndu-ne cu toţiĭ la sf. Mitropolie, am cetit cu înţelegere luminat pitacul Mărieĭ Tale, scris de la 21 ale trecutuluĭ Aprilie şi cuprinḑĕtor, că apropiindu-se vremea de a se pune în orinduélă dăjdiile ţĕriĭ şi după arĕtarea ce s'a făcut Înălţimiĭ Tale, de cătră dumné-luĭ fratele vel Vistier, că trebuinţa cheltuelilor Domnesciĭ Visteriĭ este până la 2.588.660, bez cheltuéla min-

dar a-şĭ dà aerul că e preocupat de fericirea ţĕriĭ şi, în prima ḑi a anuluĭ 1815, adreséză Divanuluĭ un pitac, prin care propune unele scă-

---

zilurilor ţĕriĭ, s'a dat întru a nóstră cercetare, ca să facem o hotărîre: în ce chip s'ar cuvenì ca să punem acésta în orînduélă? şi că făcêndu-se şi de cătră Măria Ta óreşĭ-care perierghie asupra aceştiĭ de acum stare a ţĕriĭ, s'a vĕḑut, că suma ludelor Visterieĭ a ajuns la o fórte mare împuţinare, care acésta a odrăslit şi din întîmplările trecuteĭ răsmiriţe, măcinându-se mulţĭ din locuitorĭ, dar maĭ cu deosebire din catahrisis ce se urméză la stările obştеĭ, ne păzindu-se cele după vremĭ întocmite prin testamenturĭ obştescĭ şi hotărîre i hrisóve a multor luminaţĭ Domnĭ ce s'aŭ învrednicit oblăduiriĭ acestuĭ pămînt, şi cu tóte că spre a se păzì nizamul ţĕriĭ s'aŭ făcut Mărieĭ-Tale feluri de provline, între care una cu a se strămutà cu totul cele de acum întocmirĭ la otcârmuirea ţĕriĭ, prin care şi de se vede, că ar fi spre folosul Visterieĭ, arĕtându-se osebirea ce se urméză la negoţierĭ de la o vreme încóce în tóte felurimile, adecă la vite, zaherele, cherestele şi alte producturĭ ale ţĕriĭ, dar cugetul Înălţimiĭ Tale depărtat fiind cu totul de alcătuirĭ nouĕ şi neobicĭnuite până acum, pe de o parte a îndemnat pe Măria Ta a nu primì nicĭ unele dintr'acestea, iar pe de alta răzimând la arĕtarea cheltuelilor dumnĕ-luĭ vel Vistierul, aĭ dat întru a nóstră alegere şi hotărîre şi trebuinţa cheltuelilor Visterieĭ şi ale ţĕriĭ şi repaosul obştеĭ locuitorilor. Intru adevĕr, prea Înălţate Dómne, se cunósce mila şi părintescul cuget ce hrănescĭ Măria Ta asupra acestuĭ norod, ce dintru a sa norocire prin buna-voinţă a milostivuluĭ Dumneḑeŭ s'a încredinţat oblăduiriĭ Mărieĭ Tale, de vreme ce şi interesul Visterieĭ şi repaosul obştеĭ locuitorilor le-aĭ dat sub alegerea şi hotărîrea nóstră, îngrijind ca nimenĭ întru nimic să nu cerce supĕrare şi năpăstuire, iar noĭ şi de avem datorie a fi cu ferbinţélă şi dorire cătră tótă obştea, ca nisce pămîntenĭ ce suntem, dar cunoscênd că şi cheltuelile Visterieĭ sunt netăgăduite şi după orînduélă, de odată cu toţiĭ întru o glăsuire ne-am aflat silitorĭ a face o întocmire asupra aceştiĭ pricinĭ, cu cât este prin putinţă maĭ folositóre şi cu mulţumită tuturor, avênd însă maĭ întâiŭ înaintea ochilor nepotrivirea stărиĭ de maĭ înainte cu a celeĭ de acum, după care am cerut să ni se arĕte suma ludelor ce sunt astăḑĭ în ţĕră şi am vĕḑut că abià se adună până la 13.434 lude; asemenea ni s'aŭ arĕtat şi catagrafiile ce sunt în Visterie venite după la judeţe şi ne-am pliroforisit, că tótă suma familiilor birnicĭ abià se adună la 91.400; deosebit am cerut să ni se arĕte şi cheltuelile ce are ţĕra în trebuinţa minzilurilor şi ni s'a arĕtat o socotélă vrednică de mirare, care nicĭ odată nu s'a maĭ pomenit aicĭ în ţĕra nóstră, adecă că peste an tae până la taleri 935.796 plata cailor i a bi cigaşilor şi a inamurilor, bez altele ce se daŭ în natură, adecă rotarĭ, dârvarĭ, fîn şi orz care şi acésta socotindu-se în banĭ, rotariĭ i dârvariĭ po taleri 40, finul şi orzul chila i carul po taleri 20 fac taleri 579.380, care va să ḑică peste tot, după socotéla ce vĕḑurăm, se urcă cheltuelile poştelor într'un an până la taleri 1.515.176 bez meremeturile poştelor, carĭ şi acelea aŭ destulă greutate, cad pe sarcina locuitorilor; ni s'aŭ maĭ arĕtat încă douĕ catastişe, unul cuprinḑĕtor de taleri 1.990.253, ce sunt a se da în cheltuelĭ şi alte mărunte datoriĭ ale Visterieĭ, până la ḑi 'ntâiŭ de August, când are să se pue în orînduélă dăjdiile ţĕriĭ, trecênd peste sorocul asidosieĭ, şi altul de taleri 382.048, datoriĭ ale Visterieĭ din socotelile ce s'aŭ teorisit, care aceste condee adunându-se peste tot, se cunósce învederat că chibzuirea urméză să se facă pentru taleri 8.476.137, după socotéla ce maĭ jos anume se arată, însă:

derĭ, imediat compensate prin adăogirea celor treĭ huzmeturĭ: oeritul, vinăriciul şi dijmăritul. Iacă acest pitac:

Ioan G. Caragea Stăpân şi Domnitor întregiĭ Ungro-Vlahie.

Prea Sfinţite şi de Dumneḑeŭ înainte puse Sfinte Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ, prea iubitorĭ de Dumneḑŭ Episcopĭ şi prea cinstiţĭ şi prea nobilĭ şi prea iubiţiĭ noştri boerĭ

2.588.660 catastihul ce s'a arĕtat Mărieĭ Tale de către dumné-luĭ fratele vel Vistier pentru trebuinciósele cheltuelĭ de peste an.

1.515.176 cheltuelile poştelor, ce se adună într'un an, precum se urméză astăḑĭ.

1.990.253 ceĭ ce sunt trebuincioşi până la ḑi'ntâiŭ de August, în cheltuelĭ şi alte mărunte datoriĭ ale Visterieĭ.

382.048 alte împrumutărĭ ce s'aŭ făcut la trebuinţele Visterieĭ şi s'aŭ trecut la datoriĭ în socotelile ce s'aŭ teorisit, însă:

92.048 de la dumné-luĭ vel spătarul Mihalache Suţul, în socotéla Cămărieĭ Domnescĭ, din talerĭ 212,048.

140.000 de la dumné-luĭ biv vel Vistierul Ioan Moscu.

150.000 de la dumné-luĭ chir Constantin Belu.

382.048

8.476.137 şi aceştia încă bez baniĭ ce se cer în plata proviantuluĭ, pentru a cărora rĕspundere arĕtându-ni-se luminat pitac al Mărieĭ Tale, facem arĕtare cu deosebită anaforà, iar aceştĭ banĭ ce se arată maĭ sus, însă talerĭ 8.476.137, fiind o sumă fórte mare, care şi de este după trebuinţă, dar nicĭ cum nu póte analoghisì cu cea de acum stare a ţĕrĭĭ, am chibzuit ca să facem alegere maĭ întâiŭ de cele de peste an trebuincióse cheltuelĭ, ce aŭ să se cheltuéscă de la viitorul August şi apoĭ să vorbim de cele trebuincióse până la alcătuirea dăjdiilor i de la datoriile ce maĭ sunt; aşà dar socotim, că la luna luĭ August spre Septembre, de va fi vremea cu îndeletnicire şi se va găsì cu cale, să se întocméscă aşezămîntul întru a căruia razim ce va luà Visteria în tóte stările obştieĭ, să se alcătuéscă cel puţin şi negreşit suma dajnicilor în 25.000 lude birnicĭ, socotindu-se aicĭ drept matcă a Visterieĭ cincĭ la un lude, adăogându-se însă în suma catagrafiilor la ḑece douĕ, adecă familiile ce nu se vor fi scris pentru felurĭ de pricinĭ ce urméză, când se fac catagrafiile i prisósele ce se vor găsì la tóte cele-lalte stărĭ, când se va face scumpă alegere şi poslușnicĭi ce s'aŭ găsit cu cale a se da în dajdie, precum în jos pe larg se arată, şi asupra acestor 25.000 lude să se orînduéscă pe an rĕspundere de banĭ po talerĭ 200 noĭ de lude, începêndu-se de la August cu acéstă închipuire adecă 5 sferturĭ i un haraciŭ şi douĕ orînduelĭ pentru cheltuelile menzilurilor i a grajduluĭ gpd, precum se arată, însă:

De lude po talerĭ 24 sfertul ot August şi Septembre.
24 sfertul ot Octobre şi Novembre.
30 haraciul de Decembre şi Ianuarie.
24 sfertul luĭ Februarie şi Martie.
24 sfertul luĭ Aprilie şi Maiŭ.
24 sfertul luĭ Iunie şi Iulie.
25 orînduéla menzilurilor i a grajduluĭ gpd. de primăvară, socotindu-se pe 6 lunĭ.
25 orînduéla menzilurilor de tómnă.
200

haleà şi mazilĭ, nu e unul din dumné-vóstră care să nu cunóscă câte şi câte trude suferim neîncetat pentru a asigurà în tóte chipurile şi întru cât ne stă prin putinţă buna stare a supuşilor încredinţaţĭ nouĕ; nicĭ e nevoïe de vorbe ca să dovedim că nimic nu cruţăm şi de bună-voïe şi cu plăcere primim orĭ-ce cheltuélă şi pagubă, când e vorba să uşurăm sarcinele, ce cu greŭ suportă nenorocitii locuitorĭ şi să aducem o mângâere maĭ mult saŭ maĭ puţin eficace la multele suferinţĭ ce le apasă inimile. Acésta fiind ţinta nóstră, am desfiinţat atâtea şi atâtea orînduelĭ, carĭ, şi

---

şi ceĭ câte 24 talerĭ la sfert să se socotéscă cheltuelile . . . . . Domnieĭ, ale Cămărilĭ, ale isprăvnicieĭ Curţiĭ gpd, ale beiliculuĭ, ale serhaturilor i alte mărunte cheltuelĭ şi plata lefilor celor ce slujesc ţĕrilĭ, adecă dregĕtorilĭ zabiţĭ aĭ judeţelor, neferĭ aĭ Spătărieĭ, aĭ Agieĭ şi alte ogécurĭ; în ceĭ câte talerĭ 30 este haraciŭ Împĕrătesc, în ceĭ câte talerĭ 25, ce sunt să se împlinéscă de douĕ orînduelĭ pe an, să intre şi cheltuelile poştelor, însă plata cailor, a inamurilor i a fînuluĭ şi a orzuluĭ cel trebuincios, adecă cu închipuirea ce maĭ jos vom arĕtà şi fînul i orzul grajdurilor Domnescĭ, dându-se banĭ cu pecetluiturĭ gpd din Visteria Măriei Tale, drept natură, şi dumné-luĭ vel Comisuluĭ şi dumné-luĭ vel Pitaruluĭ şi într'acest chip alcătuindu-se acéstă întocmire peste suma venituluĭ de 25,000 lude, care după orînduéla de maĭ sus, po talerĭ 200 de lude, împreună tocmaĭ talerĭ 5,000,000, să se adaoge şi dajdia breslelor, aşezându-se de la Visterie în talerĭ 150,000, iarăşi precum a fost în treĭ tetraminiĭ de peste an, din carĭ cea de Ianuarie să fie în socotéla şi cu numirea haraciuluĭ Împĕrătesc şi cele-lalte douĕ pentru arĕtatele cheltuelĭ ale Visterieĭ, şi să se adaoge şi dăjdiile de peste an a douĕ isprăvnicaturĭ străine, ce sunt după întocmirea ce aŭ în sumă şi acelea de talerĭ 80,000, precum cu tahmios ni se arată de la Visterie şi să se facă peste tot tótă suma veniturilor dăjdiilor talerĭ 5.230.000, din care scăţêndu-se talerĭ 4.588.660 ceĭ din socotéla ce s'aŭ arĕtat Măriei Tale de cătră dumné-luĭ fratele vel Vistier, să rĕmâe talerĭ 641.340, carĭ să fie pentru cheltuelile poştelor ţĕrilĭ, schimbându-se tertipul ce se urméză astăţĭ la madéua poştelor, fiind-că învederat se cunósce, că este o mare dărăpănare a ţĕrilĭ şi nicĭ odată nu se va puté ţiné într'acéstă curgere, dar spre maĭ bună pliroforie a Măriei Tale, atât de veniturile şi cheltuelile ce maĭ sus arĕtăm, cum şi de tertipul cu care socotim că s'ar cuvenì să se pue poştele în orînduélă, făcurăm maĭ jos acéstă închipuire de socotélă, adecă:

3.000.000 fac 5 sferturĭ peste an, po talerĭ 24 de lude la 25.000 lude.
750.000 haraciul în Decembre şi Ianuarie.
1.280.000 douĕ orînduelĭ cu numirea menzilurilor ţĕrilĭ şi grajdurilor gpd., însă:
625.000 orînduéla de primăvară po talerĭ 25 de lude, la 25.000 lude.
625.000 orînduéla de tómnă.
1.250.000
5.000.000
230.000 se adaogă, însă:
150.000 breslele, un haraciŭ şi douĕ tetraminiĭ.
80.000 dăjdiile de la douĕ isprăvnicaturĭ străine.
230.000
5.230.000
4.588.660 se scad în suma cheltuelilor pe un an.
641.340 rĕmâne pentru cheltuelile minzilurilor ţĕrilĭ, însă:

prin natura lor şi mai ales prin abusurile blamabile a celor prepuşi la executarea lor, aduceaŭ greutăţi, saŭ mai bine ḑis causaŭ ruina locuitorilor. Şi acéstă uşurare le-ar fi fost mai simţitóre, dacă alte împrejurări diverse, pe cari nu le puteam nici prevedé nici întîmpină, nu-i slăbiaŭ în continuŭ, când prin lipsa de róde şi producte aşteptate, causată din sterilitatea anuluĭ, când prin contribuţiunĭ comune la nevoĭ ivite pentru patrie, aşa că în sfîrşit vedem curat şi spre mâhnirea nóstră, că starea lor financiară slăbesce din ḑi în ḑi şi reclamă neapĕrat ajutorul părintesc şi asistenţa nóstră, ca să pótă şi eĭ să se ridice întru cât-va şi să se mângâe. Ludiĭ

253.800 pentru plata de 3.384 caĭ po taleri 75.
169.200 » » » 8.460 care fîn po taleri 20.
126.900 » » » 8.460 chile orz » » 15.
91.440 ce mai rĕmân, ca să fie pentru plata inamurilor.
641.340

şi surugiiĭ cum şi rotariĭ i dârvariĭ câţi vor fi de trebuinţă, să se deà în natură, precum aŭ fost şi mai înainte, cu scăḑĕmînt de câte o jumĕtate de lude şi să nu se mai plătéscă în banĭ, precum se urméză acum, fiind-că starea întru care se află ţéra nu este destoinică a rĕspunde atâta sumă de banĭ şi nicĭ locuitorilor nu póte să le fie cu greŭ, fiind lucru obicĭnuit pe la sate din vechime a da bicigaşiĭ în slujba poşteĭ, când însă se va urcà suma ludelor birnicĭ peste 25.000 să se scaḑă din suma de taleri 200 la lude, precum va analoghisì sporul cel peste 25.000 lude, ca să nu rĕspunḑă birniciĭ mai mult decât aceştĭ taleri 5.000.000, ce se arată mai sus, iar pentru condeiul de taleri 1.990.253, ce sunt trebuincioşi până la ḑi 'ntâiŭ de August, în cheltuelile Visterieĭ şi alte multe datoriĭ, dându-ni-se făgăduélă de cătră dumné-luĭ fratele Vel Vistier, că cu ajutorul banilor ce s'aŭ scos acum pe Maiŭ, Iunie şi Iulie, va iconomisì dumné-luĭ ca la vre-o taleri 400.000 pentru ceĭ ce mai rĕmân, adecă taleri 1.590.253, am socotit să facem rugăciune Mărieĭ Tale ca să binevoescĭ a da în Visterie şi unele din veniturile Cămăriĭ Domnescĭ, adecă dijmărit, oerit şi vinăriciŭ şi dându-se în Visterie, după multă trebuinţă ce este, să se vînḑă, nu după vechiul obiceiŭ, ci cu adaose, şi socotim că nu va fi năpăstuire locuitorilor, fiind-că aŭ să plătéscă din roduri şi lucruri cu cari se neguţătoresc şi se folosesc, mai vîrtos că şi preţurile acestor producturĭ s'aŭ îmmulţit la vînḑările lor şi nu se potrivesc cu cele ce eraŭ atuncĭ în vremile trecute, când s'a întocmit de cătră stăpânire preţul datorieĭ rĕspunderiĭ; însă adaosul să se alcătuéscă în vînḑarea, la câte trele aceste huzmeturĭ cu chipul ce se arată, adecă: dijmăritul de litră parale 10, oeritul de óie po parale 10 şi vinăriciul de vadră po parale 5, alăturându-se la tóte acestea ponturile ce s'aŭ urmat în anul trecut, şi înt'acest chip vînḑându-se, socotim că vor prinde aprópe tóte de taleri 1.000.000; aceştĭ banĭ să se hotărască pentru rĕspunderea de taleri 1.590.253 ce mai rĕmâne datorie până la viitorul August, şi pentru ceĭ ce nu se ajung spre exoflisis, cum şi pentru suma de taleri 382.048 ce mai sunt datoriĭ, după socotelile Visterieĭ, ce s'aŭ încheiat, să se urmeze acest adaos la aceste huzmeturĭ şi pe anul viitor, şi strîngêndu-se pe séma Visterieĭ să se deà negreşit în rĕspunderea acestor datoriĭ, spre a se vedé o dată ţéra limpede de tot şi să-şĭ pótă purtà cele de peste an obicĭnuite cheltuelĭ cu linişte; acestea tóte ca să se pótă pune în bună orînduélă şi să rĕmâe nestrămutate cu îndelungată ţinere, urméză fără tăgăduire să se întocméscă hotare fără nici un fel de schimbare, şi fiind-că ţéra nu e în vre-o stare bogată, ci putem ḑice mai mult săracă după analo-

ţĕriĭ nóstre Domnescĭ, după ce aŭ scăḑut succesiv până la şése-spre-ḑece miĭ şi lipsesc în fie-care an câte douĕ miĭ lude din ceĭ opt-spre-ḑece miĭ, pe basa cărora s'a stabilit proporţiunea generală a neapĕratelor cheltuelĭ ale Stăpâniriĭ, de acù doĭ anĭ dejà, rĕmâne la acelaşĭ punct şi nicĭ e speranţă să créscă pe viitor. Faţă cu starea a Domnesciĭ nóstre Visteriĭ, paguba provenită din lipsa celor douĕ miĭ lude este fórte simţitóre, nu e însă timpul present să ne gândim la completarea lor; maĭ curînd necesitatea reclamă de la părintésca nóstră prevedere să remediăm nevoeĭ

---

ghia rodirilor ce are şi a negoţurilor ce urméză, care acésta firesce se înţelege, că s'a pricinuit şi din vremea răsvrătirilor trecute şi din urgia Dumneḑeéscă, ce s'a întîmplat cu acéstă năprasnică bólă a ciumeĭ, şi de ḑicem că cel puţin să se întocméscă suma ludelor birnicĭ la 25.000 de lude, dar după împuţinarea întru care se află astăḑĭ, am socotit că numaĭ din birniciĭ ceĭ de acum nicĭ odată nu se va puté da atâta spor, şi aşà vĕḑênd că şi suma posluşnicilor după sporirea catahrisisuluĭ ce s'a urmat într'aceştĭ anĭ trecuţĭ, s'a ajuns să fie numaĭ ceĭ sciuţĭ în catastişele Visterieĭ, peste 14.000 lude, s'aŭ orînduit iarăşi dintre noĭ doĭ boerĭ, adecă dumné-luĭ fratele Barbu Văcărescul Vel Vornic, şi dumné-luĭ fratele Grigorie Băleanu Vel Logofĕt, care s'a făcut alegere de la Vel Clucer la vale până la cea din urmă stare, fieş-care cât se cuvine să aibă şi pentru eparhiĭ şi boeriĭ ceĭ marĭ, ne-am făcut însuşĭ noĭ alegerea, jertfind din ceĭ ce aveaŭ pe ceĭ maĭ mulţĭ, spre ajutorinţa satelor şi poprind pe séma nóstră maĭ puţinĭ decât ne-a fost trebuinţa, fiind-că cunóscem întru adevĕr prósta stare a satelor; am lăsat şi întru alegerea şi hotărîrea Mărieĭ-Tale puţine obraze, adecă treĭ luminate beizadele, ce sălăşluesc aicĭ în ţéră şi vre-o câte-và din cocónele văduve, şi după tóte acestea alegerĭ trăgênd cinurile catastihuluĭ, vedem că din tótă suma posluşnicilor cea sciută Visterieĭ, din 14.346 se hotărĕsc de dajnicĭ 3.609 lude şi rĕmân bunĭ posluşnicĭ 10.737 lude, fiind însă şi aceştia pe moşiĭ stăpânescĭ, căcĭ câţĭ se vor găsì pe moşiĭ străine, după canónele oblăduiriĭ acesteĭ ţĕrĭ şi după caidul Visterieĭ, cu un cuvînt, trebue să se deà în dajdie, bez morarĭ şi vierì; dar cu acest ajutor numaĭ a alegeriĭ posluşnicilor nu este din destul a se sporì ludele, ca să nu cerce greutate la rĕspunderea banilor, ci de se va găsì cu cale, ne rugăm Mărieĭ-Tale cu osebit testament, să se întocméscă cu întregime câte maĭ jos arĕtăm:

1). Scutelniciĭ după cărţĭ şi hrisóve este un dar al stăpâniriĭ, hărăzît către ceĭ ce li s'aŭ cuvenit a se împărtăşì, de aceea se şi cuvine a se păzì întocmaĭ câte cărţĭ saŭ hrisóve vor avé cuprindere de ómenĭ fără pricină, prin cercetarea ce se va face, fiind încredinţărĭ date pentru ceĭ ce sunt făcuţĭ din adeverinţele isprăvnicatuluĭ, arĕtându-ĭ că nu sunt din dajniciĭ Visterieĭ, ci din ceĭ fără pricină, cărora li s'aŭ dat de la Visterie şi pecetluiturĭ Domnescĭ, să fie bună-voinţa Mărieĭ-Tale, ca să rĕmâe nesupĕraţĭ, iar pentru cărţile şi hrisóvele ce vor fi cu cuprindere de ómenĭ străinĭ, uniĭ ca aceia, dovedindu-se prin scumpă cercetare, că sunt făcuţĭ scutelnicĭ din pămîntenĭ şi birniciĭ ţĕriĭ prin hatîrurĭ şi iconomiile dregĕtorilor de pe la judeţe, să se arĕte la Visterie de aşezămînturĭ cu catastih anume aĭ cuĭ sunt, făcêndu-şĭ cunoscut şi pricinile lor i mijlócele prin carĭ s'aŭ făcut, şi de aicĭ se va da hotărîre în ce chip să se urmeze şi când după hotărîrea ce se va da, se va luà de la cine-vaşĭ, acela ca nu împărtăşit de acéstă hărăzire, prin mijlocirile ce va puteà avé, aducênd din părţile străine ómenĭ fără să cunóscă cea maĭ puţină împotrivire de către dregĕtoriĭ judeţelor, să i se deà din aceĭ ómenĭ străinĭ scutelnicĭ în

supușilor chiar din deficit și să le aducem mângâere ușurându-ĭ pe cât permit împrejurările și cheltuelile Stăpânirii. Acéstă ușurare am găsit cu cale să o orînduim în modul următor.

a). Orînduéla pentru carele cu sare de la Ocne, deși de mult stabilită și din capul locului aplicată, să lipséscă de acĭ înainte pentru tot-deauna, iar paguba ce va resultà din acésta să o sufere Camara nóstră Domnéscă, precum și orînduéla actual în vigóre pentru unt.

b). Cele douĕ-spre-ḑece în total . . . . . *(nedescifrabil)* ale țĕriĭ nóstre Domnescĭ, provenind din acéstă orînduélă, să lipséscă asemenea și ele pentru tot-deauna în

---

locul celor ce i se vor luà, păzindu-se neclintită cuprinderea hrisóvelor și a cărților ce va avé fieș-care, și dregĕtoriĭ isprăvnicaturilor să-și urmeze datorieĭ și credințeĭ, ca să nu se maĭ ieà dintre birniciĭ satelor a se da unora și altora scutelniciĭ după cărțĭ și hrisóve, cu numire că sunt ómenĭ fără pricină, saŭ să-ĭ numéscă că sunt străinĭ; iar cariĭ se vor dovedì cu vre-o urmare împotrivă, ispravniciĭ să-și ieà căḑuta rĕsplătire și ceĭ ce vor acéstă hărăzîre, de vor cercà vre-un chip păgubitor cătră Domnésca Visterie, ca nisce necunoscĕtorĭ darului stăpânirii, să-și pérḑă périvileghiul acesta, spre pildă și altora.

2). Asemenea să se cerceteze și tóte sineturile privileghiaților: némurĭ, postelniceĭ, mazîlĭ, breslașĭ, cumpaniștĭ câțĭ vor fi făcuțĭ de la . . . . și până acum, și de vor fi după orînduélă și caidul Visterieĭ, adecă din feciorĭ și némurĭ de privileghiațĭ, să rĕmâe bunĭ fieș-care la orînduéla întru care se va găsì, iar câțĭ se vor dovedì că aŭ fost birniciĭ aĭ satelor și prin înșelăciunĭ și mijlóce de catahrisis s'aŭ făcut între privileghiațĭ, să li se ieà sineturile și să se deà pe la sate cu adaos de lude, a fi în rîndul dajnicilor, după cum aŭ fost și maĭ înainte; asemenea și pentru ceĭ ce se ocrotesc cu cărțĭ de apĕrare, să li se facă cercetare și numaĭ ceĭ trecuțĭ în vîrsta bătrînețelor și ceĭ bolnavĭ și sacafsițĭ, cum și ceĭ ce vor fi căḑuțĭ în grele datoriĭ și mare sărăcie, la aceia se cade să se păzéscă acéstă apĕrare, iar de la ceĭ-lalțĭ toți să se ieà cărțile de la mânile lor și să se deà pe la sate în cisla dajnicilor.

3). Breslele slujitorescĭ ce sunt pe afară pe la județe, adecă seimenĭ, vînătorĭ, lefegiĭ, talpoșiĭ, aproḑiĭ, copiiĭ din casă și alțiĭ, bez slujitoriĭ polcovnicilor i aĭ căpitanilor de pe la județe și aĭ isprăvnicaturilor i aĭ plășilor, de obște și fără osebire să se deà pe la sate, încărcându-se cu lude după starea și puterea lor, și în locul acelora să se deà alțiĭ pe la tóte stégurile din politia Bucurescilor.

4). Satele cele ridicate să lipséscă cu totul din ocrotirea unuia și altuia, fiind-că ocrotindu-se cu chipul acesta ce s'a urmat până acum și se urméză pe alocurea și astăḑĭ, nu numaĭ pricinuesc scăderea ludelor Visterieĭ, ne fiind încărcate după starea și puterea lor, plătindu-se rĕspunderile lor de cătră stăpâniĭ ce aŭ și acelor stăpânĭ se fac hatâruri de către dregătoriĭ județelor, ci încă și de se întîmplă vre-o orînduélă de la Visterie, cu ocrotirea ce se face acelor sate apĕrându-se de acea orînduélă, cade tótă sarcina pe cele-lalte sate și pe alocurea dintr'acéstă pricină, și nu maĭ cércă îndestulă greutate locuitoriĭ la verĭ-ce angarale vin după trebuință; de aceea fiind bună-voința Mărieĭ Tale asupra îndreptării tuturor stărilor, să fie luminată porunca Mărieĭ Tale către cine se cuvine, ca acelor sate fără de sfiélă să li se facă catagrafie pe față și după suma ómenilor i după starea ce vor avé să se așeze cu ludele, ce se va cuvenì, dându-se în zaptul isprăvnicaturilor ca și tóte celelalte sate.

viitor; iar untul necesar pentru trebuinţele oraşului să se cumpere de stăpânire cu preţurile curente la ţéră.

c). Din cele cinci sferturi ce sunt a se percepe de la 1 Februare anul curent 1815, până la finele luĭ Novembre: cinci diminiĭ, formând un total de 2.112.000 leĭ, să se erte locuitorilor birnicĭ 1.112.000 leĭ şi să se încassese numaĭ un milion leĭ în acest interval de ḑece luni ale anuluĭ curent; iar fiind-că din abrogarea orînduelilor de maĭ sus resultă pentru stăpânire o pagubă de peste 200.000 miĭ leĭ pe an, pe care

---

5). In vremile trecute pe la unele sate s'a urmat un nesuferit catahrisis, scăḑêndu-se un sat cu o sumă de scutelnicĭ şi rémâind o bagatelă de lude a rĕspunde dajdia la Visterie, care şi acea bagatelă se rădică de către unul altul şi rĕmâneaŭ sate a poslușĭ d'avalma fără a se sci care este scutelnic şi care este birnic, lucru cu totul în potriva caiduluĭ Visterieĭ. De se vor maĭ aflà şi astăḑĭ acest fel de sate, să se cerceteze cu scumpĕtate şi să se alégă dintr'înşiĭ scutelnicĭ anume din mijlocaşĭ, după orînduéla ce este, şi birnicĭ iarăşi de o parte, carĭ să se aşeze după starea şi puterea lor, şi pe ceĭ ce vor alege scutelnicĭ, de nu iĭ vor lăsà satele afară din cislele lor, să nu rĕmâe scutelnicĭ, ci să se încarce satele şi cu dînşiĭ cu ludele pecetluiturilor ce vor fi purtat, fiind-că celuĭ ce va fi avut aceştĭ scutelnicĭ într'acel sat va să i se deà alţiĭ în loc din alte sate, iarăşĭ cu scăḑĕmînt de lude, după suma pecetluiturilor ce va avé; să fie sciută şi în catastihul Visterieĭ, dar şi Visteria să fie volnică a da scutelniciĭ ce vor lipsì fieş-căruia din suma ce are a ţiné după catastih.

6). Să nu fie siliște maĭ jos de 5 lude, saŭ fiind-că satele acum se află în próstă stare, pe unde nu va fi prin putinţă a se legà siliștea de 5 lude, să nu fie maĭ jos de patru lude saŭ cel puţin treĭ lude; asemenea să fie şi mare luare aminte, ca la fieş-care judeţ suma scutelnicilor şi a poslușnicilor să nu fie maĭ sus decât suma birnicilor, precum vĕḑurăm pe la unele judeţe că se urméză acum, de va fi acésta însă cu îndeletnicire la tóte judeţele.

7). De se va găsì cu cale şi se va primì de către Înălţimea Ta, să lipséscă cele în parte orînduelĭ ce se fac pe la judeţe, adecă de grâŭ, de fîn, de orz şi de lemne, şi cel ce va avé trebuinţă de acelea să le cumpere cu banĭ, şi să-şĭ împlinéscă trebuinţa, că cu chipul acestor orînduelĭ mare zmăcinare se face locuitorilor, păgubindu-se şi năpăstuindu-se de tóte părţile.

Acestea tóte puindu-le în lucrare, cu pe deplină hotărîre, şi la întocmirea aşezămîntuluĭ orînduindu-se aşezămîntarĭ boerĭ vrednicĭ, cinstiţĭ, cu frica luĭ Dumneḑeŭ şi cu sciinţă de acéstă meserie, carĭ să fie cu dorire şi de către Domnésca Visterie şi către stările locuitorilor, nădăjduind că nu numaĭ suma birnicilor va ajunge la numĕrul de 25,000 lude, ce s'aŭ ḑis maĭ sus, şi rĕspunderea dăjdiilor după închipuirea ce s'a arĕtat nu va fi vre-o sarcină simţitóre, păzindu-se drépta cumpĕnire, ci încă şi în tot cuprinsul ţĕriĭ Mărieĭ Tale se va ţiné nizamul oblăduiriĭ cu întregime, şi nimenea întru nimic nu va cercà cea maĭ puţină năpăstuire saŭ nedreptate; asemenea este a nóstră plecată părere, iar hotărîrea desăvîrşită rĕmâne a se face de Măria Ta. — Maiŭ 10. 1814.

Filipescu vel Vistier, Radu Golescu vel Ban, Grigorie Brâncoveanu biv vel Ban, Isaac Ralet vel Vornic, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu vel Vornic, Iordache Slătineanu vel Vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ vel Logofĕt, Constantin Creţulescu, Alexandru Nenciulescu vel Vornic.

din propria voinţă şi iniţiativă o luăm asupra-ne pentru tot-deauna, spre uşurarea şi liniştea locuitorilor şi scăparea lor de exacţiunile ce li se fac mereŭ din causa sus ţiselor două orînduelĭ; iar din ertarea acelor 1.112.000 leĭ pe anul curent se causéză o paguba prea mare şi fórte simţitóre Visterieĭ nóstre Domnescĭ, maĭ ales faţă cu spesele enorme ordinare şi extraordinare ale Stăpâniriĭ, spre a aduce o mediocră aranjare şi a lucruluĭ, socotim să se vîndă cele treĭ huzmeturĭ: dijmăritul, vinăriciul şi oeritul, după orînduéla făcută anul trecut, nu numaĭ pentru anul trecut dar şi pentru cel următor; ast-fel că prin acésta, afară de paguba anuală de 200.000 leĭ ce se va aduce Stăpâniriĭ din causa desfiinţăriĭ celor două orînduelĭ a untuluĭ şi a carelor de la ocne şi din ertarea acelor 1.112.000 leĭ birnicilor pe anul curent, paguba se atenuéză până la patru sute două-spre-ţece miĭ leĭ, şi totalul perderiĭ Stăpâniriĭ consistă la 612.000. Intr'un cuvînt, prin modul acesta Visteria sufere o pagubă simţitóre, nu e vorba, faţă cu starea actuală a lucrurilor şi enormităţiĭ speselor, suportabilă însă de alt-fel şi mediocră, iar locuitoriĭ birnicĭ obţin un folos fórte simţitor beneficiind de ceĭ 1.112.000 leĭ în intervalul de ţece luniĭ ale anuluĭ curent; iar cele luate prin adăogirea huzmeturilor spre atenuare întru cât-vă a pagubeĭ Visterieĭ nóstre Domnescĭ, se ieaŭ de la locuitorĭ de felurite clase, adecă de la aceĭ avênd, saŭ viĭ, saŭ stuparii de albine, saŭ vite şi nu de la aceĭ lipsiţi şi în sărăcie, precum se întîmplă adese orĭ la percepţia biruluĭ de la locuitoriĭ birnicĭ. Intrunindu-vĕ dar cu toţiĭ, prea Sfinţiţĭ, şi cercetând cu atenţiune şi îngrijită chibzuire cele încuviinţate de noĭ, spre îmbunătăţirea stăriĭ şi mângâerea generală a locuitorilor, să-mĭ faceţĭ cunoscut prin adresă opiniunea dumné-vóstră asupra lor, adăogând şi cele ce veţĭ găsĭ dumné-vóstră de cuviinţă. — 1815 Ianuare 1. (1)

Vel Logofĕt.

Cu tóte aceste adaose şi scăderĭ, propuse, orĭ realisate de Divan şi de Vodă, nu maĭ puţin cifra veniturilor erà încărcată, de óre-ce budgetul se făcuse pe basa a maĭ multor lude decât eraŭ în realitate.

Divanul găsesce că totuşĭ cheltuelile puţin se maĭ pot scădé, şi la 12 Februarie 1815, în loc de a reduce cheltuelile ţĕriĭ în proporţiune cu venitul, Divanul află cu cale, să se adaoge dăjdiile celor 18 miĭ de lude, carĭ vor plătĭ birul lor nu în 5, ci în 6 sferturĭ, fără răsură (câte 27 taleriĭ banĭ 60 pe sfert), în carĭ sferturĭ intră şi haraciul Impĕrătesc. După socotéla Visterieĭ, acéstă dajdie, începênd cu Aprilie 1815, va da 2.970.000 taleriĭ. Se va maĭ adăogì la acéstă sumă taleriĭ 276.000, dăjdiile breslelor, cu răsură cu tot, şi taleriĭ 76.000 dăjdiile străinilor. Peste tot venitul Visterieĭ în 1815 se urcă decĭ la 3.446.000, iar spesele se reduc la 3.103.960, în care sumă intră şi fînul şi orzul grajduluĭ Domnesc şi al pitărieĭ, carĭ socotindu-se tóte în banĭ, se speră în 1816 un excedent de 142.040 taleriĭ, la care se va adăogà 95.425, ce, după contract, întreprinderea poştelor are să plătéscă pe orzul şi fînul ce i se aduce. Acest excedent urméză a fi întrebuinţat pentru poşte, pentru grajdu-

(1) Tradus din grecesce. Se vede că originalul a fost scris de chiar Domnitorul.

rile, pităria şi isprăvnicia de Curte Domnéscă. Se maĭ adaogă la birul ludelor douĕ sferturĭ de câte taleri 17, banĭ 60 fie-care, dare pentru poşte şi alţĭ tal. 78 de fie-care lude în 6 diminiĭ (adecă la fie-care douĕ lunĭ), decĭ câte 13 taleri la fie-care 2 lunĭ, începênd de la Februarie 1815, carĭ să servéscă pentru plata lefilor slujbaşilor ţĕriĭ. Aceştĭ banĭ aĭ lefilor, Divanul cere să se concentreze într'o cassă specială, ţisă *Cassa lefilor*, precum eră organisată de C. Ipsilante. Acéstă Cassă va fi administrată de un boer pămîntean simandicos, cu léfă, avênd un sameş pentru împărţirea şi primirea banilor lefiĭ. Ispravniciĭ vor primĭ ordine să percépă separat baniĭ lefilor şi să-ĭ trămită direct la Cassă. Lefile funcţionarilor să se plătéscă la fie-care 2 lunĭ, şi boerul nazir al Casseĭ să deà socotelĭ înaintea veliţilor boerĭ din 6 în 6 lunĭ.

Cu tótă acéstă chibzuire a boerilor, datoria ţĕriĭ se constată a fi, la finele luĭ Ianuarie 1815, în sumă de 1.320.304 talerĭ, plus deficitele de la diferinţa dintre 25.000 luţĭ, când în realitate aŭ fost numaĭ 18.000. Pentru acéstă datorie a ţĕriĭ, Divanul dispune, ca şi pe anul acesta să se arendeze tot cu adaos, ca în trecutul an, dijmăritul, oeritul, vinăriciul, şi adaosul să fie pentru datoria publică, iar huzmetul, ca din vechĭ, pentru Cămara Domnéscă. Deacă nu, se va acoperĭ în acest adaos suma datorieĭ, boeriĭ se angajéză a chibzuĭ din noŭ.

Prin urmare, de fie-care lude se va percepe în 1815 nu maĭ puţin de taleri 278. Ca mângâere pentru nenorociţiĭ birnicĭ, li se promite, că nu vor fi obligaţĭ la alte orînduelĭ şi havalele şi că se va face dréptă cumpĕnire tuturor satelor, ca nu unele să fie ocrotite, şi că vor lipsì catahrisisul ispravnicilor şi jafurile zapciilor, polcovnicilor şi căpitanilor. (1)

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Cu tóte că prea sfinţia sa părintele Mitropolitul i iubitoriĭ de dumneḑeŭ sfinţia lor episcopiĭ şi tótă obştea dumné-lor veliţilor boerĭ ne fac arĕtare printr'acéstă anaforà, că ajungênd suma ludelor ţĕriĭ numaĭ *numĕrul de 18.000 iar nu de 25.000, precum socotise la trecuta luna luĭ Maiŭ let 1814*, nicĭ că este prin putinţă să se împlinéscă cheltuelile Visterieĭ Domnieĭ-Mele şi găsesc cu cale a se împlinì din ţĕră numaĭ pentru trebuinţa Visterieĭ şi a menzilurilor ţĕriĭ po taleri 200 de lude tocmaĭ pe an, fără răsură, împărţindu-se aceştĭ banĭ în 5 cĭferturĭ i un haraciŭ şi douĕ orînduelĭ de minzilhanele, fieş-care cĭfert i haraciŭ po taleri 27 banĭ 60 de lude, cum şi fieş-care orînduélă de menzilhanele po taleri 17 banĭ 60 asemenea de lude, iar pentru neajungerea banilor să se maĭ adaoge pe lângă aceştia alţĭ taleri 78 de lude pe an, împărţindu-se şi aceştia de la ḑi'ntâiŭ a următoruluĭ Februare în 6 diminiĭ po taleri 13 noĭ de lude la fieş-care diminie şi aceştĭ banĭ făcêndu-se taxil prin dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, să se deà negreşit în lefile slujbaşilor ţĕriĭ prin orînduit într'adins boer Nazir al Casseĭ lefilor, ce se va întocmì deosebit, dar

Domnitorul aprobă aşeḑarea acésta cu resoluţiunea următóre:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pré Sfinţia Ta Părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ Sfinţia Vóstră Episcopilor şi toţi dumné-vóstră veliţilor boerĭ, halea şi mazîlĭ, precum apururea de când am sosit Domnia-Mea aicĭ la Domnescul Nostru scaun, am făcut şi suntem por-

---

Domnia-Mea socotind acéstă schimonosire de obşte la tóte dăjdiile, ḑicem, că făcêndu-se acum, va pricinuì locuitorilor maĭ vîrtos turburare decât folos, pentru că unindu-se tóte dăjdiile de peste an (însă numaĭ cele ce sunt întocmite pentru cheltuelile Visterieĭ) şi analoghisindu-se pe 5 cĭferturĭ i un haraciŭ, una peste alta po taleri 27 banĭ 60 de lude, vine pe fieş-care douĕ lunĭ maĭ mult de lude taleri 1 banĭ 12 decât ceea-ce s'a hotărît la aşeḑămînt, adecă po taleri 221 şi răsura po parale 8 la leŭ, care acest prisos şi de se îmbracă în câte 5 sferturile cu anologhie din adaosul ce se urméză la séma haraciuluĭ, de lude po taleri 29 şi parale 8 la leŭ răsură, dar negreşit vine maĭ cu uşurare locuitorilor să plătéscă de lude la fieş-care douĕ lunĭ po taleri 22 şi răsura cea înctomită şi tocmaĭ la suma haraciuluĭ po taleri 29 i răsura, pentru că acéstă sumă se urméză tocmaĭ la luna luĭ Decembre şi Ianuarie, când locuitoriĭ se află după săvîrşirea a tot lucruluĭ de peste an şi îşĭ pot face negoţurĭ şi alişveriş cu cel maĭ bun preţ, aflându-se fieş-care împrejmuit cu tóte cele trebuincióse, atât pentru hrana caseĭ sale, cât şi pentru nutreţul vitelor ce are, şi maĭ vîrtos că sciind fieş-care o sumă maĭ cu osebire la lunĭ hotărîte, cu înlesnire să *căpuesce* din vreme să-şĭ împlinéscă datoria, fără de a simţì vre-o greutate saŭ strîmtorare. De aceea şi hotărîm Domnia-Mea: cât pentru sferturile i haraciul să se urmeze împlinirea banilor în tótă ţéra, întocmaĭ şi nestrămutat, precum s'a hotărît şi s'a publicarisit locuitorilor la aşeḑămînt, prin cărţile Domnieĭ-Mele, adecă la fieş-care sfert po taleri 22 de lude i la séma haraciuluĭ po taleri 29 şi la toţi aceştĭ banĭ răsură po parale 8 la leŭ, care răsură să se socotéscă pe séma socotelilor Visterieĭ Domnieĭ-Mele, iar nu în socotéla lefilor ţĕrĭĭ, precum s'a fost hotărît atuncĭ când se năḑăjduià suma ludelor ţĕrĭĭ că vor ajunge la 25.000, asemenea urmându-se şi la dăjdiile breslelor i a străinilor şi când se vor adăogà ludele peste suma ce acum sunt, atuncĭ se va face de Domnia-Mea chibzuire pentru a se scăḑé locuitoriĭ dajnicĭ din banĭĭ ce s'a hotărît a rĕspunde pe fieş-care sfert i haraciŭ iar pentru banĭĭ mizilhanelelor, fiind-că după suma ludelor ce s'aŭ alcătuit acum nu se ajung aceĭ câte taleri 12 şi răsurile ce s'aŭ fost hotărît la fieş-care orînduélă de 6 lunĭ, hotărîm, să se împlinéscă de la lude po taleri 13 banĭ 90 i răsura ce s'a arĕtat po parale 8 la leŭ, care va să ḑică din ceea-ce ni se arată acum, maĭ puţin de lude cu taleri 2 peste an şi toţi aceştĭ banĭ să se deà în primirea epistaţilor, precum s'a hotărît şi cu tóte că cu aceştia, după suma ludelor nu se vor puté exoflisì epistaţiĭ minzilurilor până la un ban, dar puţin cusur ce le vor maĭ rĕmâné se va plătì din banĭĭ Visterieĭ, ca să nu cerce locuitoriĭ adaos simţitor, nicĭ vre-o schimbare de chipul dăjdiilor, ce li s'a arĕtat; pentru care şi poruncim Domnia-Mea aşà să se urmeze negreşit, iar pentru taleri 78 ce se găsesc cu cale să se adaoge la lude peste an în 6 diminiĭ, începêndu-se de la următorul Februarie, po taleri 13 noĭ de lude, carĭ banĭ strîngêndu-se în osebită Cassă să se deà în plata lefilor slujbaşilor ţĕrĭĭ, cu tóte că este îndestulă sumă peste ceea-ce s'a hotărît a se da, dar cunoscênd şi Domnia-Mea fiinţa neputinţeĭ, din pricina neajungerĭĭ ludelor la ceea-

niţi nu numaĭ ascultare de a dà la acest fel de cuviincióse şi obştieĭ folositóre rugăciunĭ, ci încă şi în faptă de a arĕtà nemărginita dorire ce avem, ca să vedem făr'de contenire petrecerea tuturor supuşilor noştri, întru cea maĭ bună, fericită şi

---

ce s'a fost nădăjduit, primim chibzuirea acésta, ce ni se arată printr'acéstă anaforà şi poruncim, dumi-tale cinstite şi credincios boer al Domnieĭ-Mele vel Vistiere, să se scaḑă acéstă diminie arĕtându-se şi locuitorilor prin cărţi slobode ale Domnieĭ-Mele chibzuirea ce prin sfat de obşte s'a făcut şi să faci şi hrisov al Domnieĭ-Mele pentru osebirea lefilor ţĕriĭ din Visteria Domnieĭ-Mele, ca să se orînduéscă osebită Cassă şi să orînduim Domnia-Mea şi osebit boer otcârmuitor Nazir al eĭ, căruia i se vor da şi catastişe pecetluite de cătră Domnia-Mea, pe fieş-care diminie, ca să scie în ce chip să urmeze cu darea lefilor. Aşijderea poruncim dumi-tale, să publicuescĭ, pe unde veĭ socotì şi va fi trebuinţă, împlinirea soroculuĭ contractuluĭ dumné-lor epistaţilor menzilurilor la viitorul August, ca să se găséscă muşteriĭ de va fi prin putinţă să se îmbrace şi cu fînul i orzul poştelor, dându-li-se baniĭ ce prisosesc din cheltuelile Visterieĭ, şi să lipséscă natura, precum ni se arată maĭ jos într'acéstă anaforà, spre a lipsì mijlocul de năpăstuire ce încape la primirea acelor iraturĭ, şi cătră acésta poruncim ca să lipséscă cu totul şi felurimea orînduelilor în natură cu urmare întocmaĭ după cum maĭ jos se arată.—1815 Februarie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, ce prin pitac ni s'a dat, adunându-ne cu toţiĭ la sf. Mitropolie, am vĕḑut lipsa ce are Visteria, ne putênd să întîmpine trebuinciósele de peste an cheltuelĭ, din pricină căcĭ la întocmirea dăjdiilor ţĕriĭ, ce s'a fost făcut prin obştésca nóstră anaforà de la Maiŭ din anul trecut şi la August, când s'aŭ aşeḑat dăjdiile, se socotise că la aşeḑământ se va suì suma ludelor dajnicĭ până la 25.000, iar acum isprăvindu-se aşeḑământul, de abià a ajuns suma ludelor la 18.000, pentru care fiind-că cheltuelile ţĕriĭ de peste an ce s'aŭ fost îmbrăcat de 25.000 lude sînt neapĕrate şi mijloc de împuţinare nu este, cu sfat de obşte am găsit cu cale, să se adaoge dăjdiile după suma de 18.000 lude ce s'aŭ putut întocmì acum la aşezământ, adecă să deà de lude pe an po talerĭ 200 drepţi făr'de răsură în 6 sferturĭ, la sfert de lude po talerĭ 27 baniĭ 60, în carĭ sferturĭ intră şi haraciul Impĕrătesc şi se fac pe an la lude talerĭ 165, începêndu-se aceste dăjdiĭ de la viitorul Aprilie întâiŭ şi la lude 18.000 fac pe an 2.970.000, lângă carĭ adăogând şi talerĭ 276.000, însă 180.000 ce sunt dăjdiile breslelor cu răsură cu tot, şi aŭ a-ĭ rĕspunde şi de acum înainte făr'de a se pomenì nume de răsură, fiind obicĭnuite breslele a da aceste dăjdiĭ i talerĭ 96.000 dăjdiile străinilor asemenea, fac talerĭ 3.246.000, din care scăḑênd talerĭ 3.103.960 cheltuelile Visterieĭ de peste an, în care sumă intră şi fînul i orzul grajduluĭ gpd i al pitărieĭ, socotindu-se tóte în baniĭ, rĕmân prisos talerĭ 142.040 şi cu talerĭ 95.425 ce sunt legaţi prin contract epistaţiĭ poştelor ca să plătéscă orzul şi fînul ce se aduce la poşte, însă carul de fîn po talerĭ 5 şi chila de orz po talerĭ 6, fac talerĭ 237.465; cu aceştĭ baniĭ să îngrijéscă Visteria a face contract orĭ cu înşuşi epistaţiĭ poştelor, saŭ cu alţiĭ, in vreme cuviincióză, să le deà şi baniĭ din vreme spre a cumpĕrà fînul şi orzul cel trebuincios, cum şi comişia i pităr̨a, şi isprăvnicia de Curte, tóte naturile ce sunt trebuincióse pentru Curtea Domnéscă să le cum-

îmbelşugată stare; asemenea şi rugăciunea ce ni se face printr'acéstă obştéscă anaforà, găsind-o a fi în adevĕr în tot chipul pricinuitóre de învederată fericire, lăudăm acéstă rîvnă şi îmbrăţişare a îngrijirii de acest obşteşc folos ce ni se arată maĭ jos, pentru care şi, primind rugăciunea ce ni se face, poruncim, ca adunându-vĕ cu

---

pere cu rizapazar din baniĭ ce li se vor da de la Visterie, iar din ţĕră să nu se ieà nimic cu orînduélă în natură, nicĭ pentru aceste trebuinţe, nicĭ pentru alte obraze, verĭ-cine va fi orînduélă să nu se facă nimuluĭ, măcar decât de puţină natură saŭ alte angariĭ, să maĭ deà ţéra, şi pentru caĭ i alte cheltuelĭ ale poştelor de lude pe an po taleriĭ 35 în douĕ sferturĭ, unul primă-vara şi altul tómna, la fieş-care sfert de lude po taleriĭ 17 baniĭ 60, însă sfertul din primă-vara de estimp a poştelor să se începă de la 15 ale viitoruluĭ Martie spre a nu venì cu greŭ locuitorilor, dar să se socotéscă de la Februarie 1; iar pentru tótă suma lefilor celor ce slujesc ţĕriĭ, să se ieà deosebiţĭ baniĭ din ţĕră, de lude po taleriĭ 78, din carĭ să nu ieà Visteria nicĭ un ban cu nume de avaet şi să se rĕspunză aceştĭ baniĭ aĭ lefilor în şése diminiĭ, în fieş-care diminie de lude po taleriĭ 13, care rĕspundere să se încépă de la ḑi'ntâiŭ a aceştiĭ luniĭ Februarie, şi fiind-că de multe orĭ numaĭ se zăticnià plata lor, din vremea lor, din vremea cea hotărîtă, ci încă se întîmplà de rĕmâneà şi păgubaşĭ uniĭ de câte douĕ triminiĭ întregĭ, din care nu puţină mâhnire li se pricinuià, păgubindu-se din drépta simbria lor, alte orĭ luând Visteria baniĭ dintr'aĭ lefilor cu numire de împrumut şi neîmpărlejindu-se a-ĭ rĕspunde în vremea ce se plătià lefile, ce se pricinuià aceeaşĭ mâhnire şi pagubă. De aceea, cu toţiĭ de obşte ne rugăm Mărieĭ Tale, să se întocméscă o deosebită Cassă pentru lefĭ, unde să se rînduéscă de cătră Măria Ta unul din dumné-lor boeriĭ pămînteniĭ simandichi şi efnastatichi cu léfă, după cum se va găsì de cătră Măria Ta cu cale, a fi Nazir Casseĭ, avênd şi un sameş pentru primirea şi împărţirea banilor lefiĭ, îndatorindu-se ispravniciĭ de la tóte judeţele, prin luminate poruncile Mărieĭ Tale, ca baniĭ lefilor să-ĭ strîngă deosebiţĭ şi să nu-ĭ amestece în baniĭ Visterieĭ, nicĭ să-ĭ lase în rĕmăşiţurĭ ci pe tótă diminia să-ĭ istovéscă şi să-ĭ trimiţă drept la Cassă, unde să deà şi Visteria extract, ca să scie Cassa câtă este suma ludelor la fieş-care diminie, binevoind Măria Ta a se face pentru acéstă Cassă a lefilor şi luminat hrisovul Mărieĭ Tale, după hrisovul Mărieĭ Sale Constantin Vodă Ipsilant, cu hotărîre, ca de acum înainte să nu se maĭ amestece întru nimic Visteria la baniĭ lefilor, ci de la isprăvnicaturĭ să se trămiţă drept la Cassă, de unde pe fieş-care douĕ luniĭ să se plătéscă lefile cele orînduite de cătră Măria Ta, avênd datorie boerul Nazir al Casseĭ la fieş-care şése luniĭ a-şĭ da socotéla la obştea dumné-lor veliţilor boerĭ; iar pentru taleriĭ 1 320.304 baniĭ 96 ce se vĕd că lipsesc spre plata datoriilor ţĕriĭ i a cheltuelilor Visterieĭ până la sfîrşitul luĭ Ianuarie let 1815, i pentru taleriĭ 60.642 din taleriĭ 180.642 lipsa a lude 6.842 pe sfertul luĭ Februarie şi Martie, bez taleriĭ 120.000 aĭ lefilor ce se împlinesc pe acest sfert, în uşurarea acestor datoriĭ, găsim cu cale, ca şi într'acest următor an să se vîndă huzmetele Cămăriĭ, tot cu adaosul ce s'aŭ vîndut în trecutul an, adecă dijmăritul po parale 10 i oeritul po parale 10 şi vinăriciul po parale 5, din care să-şĭ ieà Cămara numaĭ baniĭ dreptĭ ce aŭ fost obicĭnuiţĭ din vechime de luà, adecă de la dijmărit po baniĭ 13 i de la oerit po baniĭ 10 şi de la vinăriciŭ po baniĭ 5, iar prisosul să se deà în plata numitelor datoriĭ şi apoĭ pe anul viitor să rĕmâe slujbele acestea a se urmà tot cu plata cea obicĭnuită din vechime, făr' de vre-un adaos, şi pentru cusurul lefilor ce va rĕmâné neplătit, după ce se va da

toţii la un loc, împreună şi cu toţi dumné-lor boerii câţi vor *fi cinstiţi cu cinul clucerieĭ* ceĭ marĭ, să faceţi tóte cuviincióse chibzuirĭ asupra acestuĭ folositor nizam şi să arĕtaţi Domnieĭ-Mele prin obştéscă anaforà, pentru care orînduim şi zapciŭ pe Ceauşul de aproḑi.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

(Anaforaua scrisă grecesce).

Cod. LXXVIII, pag. 401.

Ca o consecinţă a acesteĭ nouĕ aşeḑărĭ a birurilor, Marele Vistier adreséză Domnitoruluĭ următórea anaforà:

Prea Inălţate Dómne,

Fiind-că pe la unele judeţe sameşii ce astăḑi se află, după sciinţa şi pliroforia ce am, nu sunt destoinicĭ a săvîrşì tréba meserieĭ ce li s'a încredinţat, întocmaĭ după cuprinderea luminatelor cărţi ale Mărieĭ-Tale, spre paza buneĭ orînduelĭ a corespondenţeĭ şi socotelilor judeţelor, am găsit cu cale să se orîndéscă alţiĭ în locul

---

adaosul maĭ sus numitelor slujbe, vom chibzuì de unde să se deà. Aceste întocmirĭ se socotiră de către noĭ şi se hotărîră că se cuvin a se urmà, carĭ de se vor găsì şi de către Măria Ta cu cale, se vor întărì şi se va da poruncă a se pune în lucrare şi a se urmà până când, prin cea vrednică de laudă şi dorire de ţéră ce aĭ Măria Ta, se va maĭ adăogà suma ludelor peste 18.000 ce sunt acum, iar atuncĭ să se scaḑă ceea-ce se va cuvenì, după analoghie, din talerĭ 278 ce ḑicem să deà peste tot ludele pe an; atâta numaĭ ferbinte ne rugăm Mărieĭ Tale, ca naturile i orînduelile şi havalelele să lipséscă cu totul a nu se cere nicĭ de cum de la ţéră (afară numaĭ din havalelele ce se cer cu poruncĭ împĕrătescĭ); aşijderea ne rugăm a se da de către Măria Ta straşnice poruncĭ, spre a se face o dréptă cumpănire tuturor satelor fieş-căruia judeţ, ca nu unele să fie ocrotite şi altele năpăstuite, ci tóte de o potrivă, după suma birnicilor ce aŭ să-şi pórte sarcina dăjdiilor şi unul la altul privind, să cunóscă în faptă, că se păzesce dreptatea făr'de osebire, să lipséscă şi catahrisis ale ispravnicilor i jafurile zapciilor i a polcovnicilor şi a căpitanilor ce aŭ suit avaeturile la preţurĭ marĭ, pe carĭ le împlinesc de la sĕrmaniĭ locuitorĭ cu feluri de iftirale şi pricinĭ nedrepte, cum şi al slujbaşilor huzmeturilor, căcĭ s'aŭ năravit rĕŭ a asuprì şi a încărcà pe ticăloşiĭ locuitorĭ, pe carĭ noĭ ca nisce pămînteni îĭ dorim şi Măria Ta, ca Domn drept şi milostiv, se cuvine a-ĭ ocrotì de tóte hrăpirile, căcĭ de se şi adaogă suma de banì a dăjdiilor, după cum arĕtăm maĭ sus, dar lipsind naturile şi orînduelile de havalele i catahrisis şi jafurile slujbaşilor după afară, carĭ pricinuesc mare stingere şi sărăcie locuitorilor, socotim că nu vor simţì atâta greutate şi vom remâné şi noĭ cu toţiĭ pururea rugătorĭ către milostivul Dumneḑeŭ pentru buna stare şi întărirea Mărieĭ Tale în prea luminat scaun, până la adâncĭ bătrîneţe.—1815 Februarie 12.

Al Ungrovlahieĭ Nectarie, Iosif Argeş, Costandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu Vistier, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigore Băleanu Vel Vornic, Tudorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorgache Filipescu Vel Logofĕt, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ Vel Logofĕt.

acelora, cu praxis, cu sciinţă de acéstă trébă şi cinstiţi, în carî să se pótă răzimà Visteria şi să fie încredinţată, că nu se face vre-un sfeterismos, saŭ încărcătură la vre-o socotélă; pentru care mĕ rog Mărieĭ-Tale să ne deà luminată întărire la acéstă plecată a mea anaforà, spre a fi orînduiţi ceĭ ce se vor alege, ca să nu steà batalisite hârtiile judeţelor, iar hotărîrea cea desăvîrşită se va da de cătră Inălţimea Ta·—1815 Iulie 19.

Vel Vistier.

Domnitorul aprobă raportul prin următórele cuvinte:

Dumné-ta Vel Vistiere, după arĕtarea ce ne facĭ printr'acéstă anaforà, dăm Domnia-Mea voïe de a se orînduì alţĭ sameşĭ în locul acelor nedestoinicĭ, alegêndu-ĭ însă ca să fie cinstiţi, vrednicĭ şi cu destoinicie la trebile judeţuluĭ şi la săvîrşirea poruncilor Domnesciĭ Nóstre Visteriĭ. — 1815 Iulie 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 413.

După propunerea Divanuluĭ, maĭ sus adusă, s'a reorganisat separat Cassa lefilor şi, în 15 Februarie 1815, fostul Mare Ban Gr. Brâncoveanu este numit de Caragea Capziman saŭ Nazir al acesteĭ Casse şi i se dă un sameş şi doĭ logofeţĭ scriitorĭ. (1)

(1) *Pitac cătră Banul Brâncoveanu ce-l orînduesce Capziman al Casseĭ lefilor.*

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Bane Grigorie Brâncovene, după chibzuirea ce prin sfat de obşte s'a făcut, ca să se deosebéscă darea lefilor slujbaşilor ţĕriĭ şi a altor obraze, după cuviinţă, din Visteria Domnieĭ-Mele, şi orînduindu-se boer mare într'adins ocârmuitor aceştiĭ Casse, să împlinéscă baniĭ din ţĕră cu osebită numire a lefilor, trămiţêndu-se prin dregĕtoriĭ judeţelor în primirea aceluĭ orînduit boer, carele să aibă a împărţi lefaşilor după catastişele ce i se va da de la Visterie, încredinţate cu pecetea Domnieĭ-Mele, fiind trebuinţă a se face şi alegerea de un boer iscusit, cu sciinţă de trebile ţĕriĭ şi de stările lefaşilor, i cu blândeţe şi cu frica luĭ Dumneḑeŭ, ca să-şĭ afle fieş-care îndestulare de dreptul sĕŭ, am făcut Domnia-Mea acéstă alegere asupra dumi-tale, cunoscêndu-te de tóte acestea maĭ sus arĕtate şi încă însoţit cu multe alte asemenea bunătăţi; decĭ te orînduim printr'acest al Nostru pitac otcârmuitor al Casseĭ lefilor de la ḑi 'ntâiŭ a următoruluĭ Februarie, pe care primindu-l dimpreună şi cu catastişele lefilor pe aceste doué luniĭ, Februarie şi Martie, pecetluite de Domnia-Mea, veĭ cetì şi hrisovul ce am întocmit pentru Cassa lefilor şi întocmaĭ veĭ fi următor întru tóte, păzind buna orînduélă ce se cuvine la acest memuriet, după care veĭ face alegere de sameş şi de doĭ logofeţĭ scriitorĭ şi arĕtându-ĭ, îĭ vom aşeḑà Domnia-Mea la Cassa lefilor, cu osebite cărţi ale Domnieĭ-Mele. Tolco pisah gpd.—1815 Februarie 15.

Cod. LXXIV, fila 118.

Carte de sameş la Cassa lefilor.

Zemli Vlahiscoie. Prin hrisovul Domnieĭ-Mele deosebindu-se de la Visterie darea efilor celor ce se află slujind ţĕriĭ, şi a altor obraze, după cuviinţă s'a făcut Cassă osebită asupra cărora lefĭ însărcinându-se de cătră Domnia-Mea ocârmuitor dumné-luĭ

In Martie 1815, după intervenirea nazirului Casseĭ răsurilor, se găsesce mijlocul de a se maĭ adăogì 8 parale ca răsură peste ceĭ 13 talerĭ de lude pe diminie pentru plata lefilor. Noua dispoziţiune aveà aparenţa de a fi o scădere în favórea ludelor, pe când în realitate erà o mică sporire, justificată pe necesitatea Casseĭ lefilor, care amenință să aibă deficit (1).

---

cinstit şi credinciosul boerul Domnieĭ-Mele Grigorie Brâncoveanul biv Vel Ban şi făcênd trebuinţă a se orînduì şi un sameş pentru primirea banilor de pe la judeţe şi darea lefilor, i pentru întîmplătórea corespondenţie ce va avé boerul otcârmuitor, după alegerea dumné-luĭ am orînduit Domnia-Mea la acéstă trébă, pe credinciosul Domnieĭ-Mele Constantin Biv Vel Medelnicer, cu léfă pe lună câte talerĭ 250, precum se cuprinde în hrisov, şi în câtă vreme se va aflà cu slujbă plăcută şi făr' de vrednică învinovăţire, să nu se lipséscă dintr'acéstă trébă; căruia pentru ajutorul Casseĭ sale ĭ-am orînduit Domnia-Mea a ţiné şi lude 10 scutelnicĭ cu pecetluirile Domnieĭ-Mele, precum aŭ şi calemurile Visterieĭ, cu scăděmînt însă numaĭ de câte lude jumătate, pe carĭ să-ĭ aibă întru a sa poslușanie în câtă vreme se va aflà slujind la Cassa lefilor; decĭ, să fie şi numitul îndatorat ca să se afle nelipsit de lângă dumné-luĭ boerul otcârmuitor şi să se pórte cu tótă supunerea şi credinţa, la câte de dumné-luĭ i se va porunchì, ţiind şi catastişe curate de primire, de dat, iar când la datoria sa se va arětà împotrivă următor şi cu vină destoinică de a fi lipsit, atunchì făcêndu-se prin anaforaua dumné-luĭ vina sa cunoscută Domnieĭ-Mele, să se lipséscă din trébă. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 6.

Cod. LXXV, fila 118.

Carte de logofĕt orînduit la Cassa lefilor.

Zemli Vlahiscoie. Davat gospodvami luĭ Dumitrache sîn pitarul Dragomir, pe carele după alegerea dumné-luĭ cinstituluĭ şi credinciosuluĭ boeruluĭ Domnieĭ-Mele Grigorie Brâncoveanul biv Vel Ban otcârmuitorul Casseĭ lefilor, l-am orînduit Domnia-Mea logofĕt la Cassa lefilor, cu talerĭ pe lună câte 100, după cuprinderea hrisovuluĭ, şi în câtă vreme se va aflà cu slujbă plăcută, să fie nestrămutat de la acéstă trébă şi făr' de vrednică învinovăţire să nu se lipséscă. Să scutéscă şi drepte bucatele luĭ de dijmărit i vinăriciŭ şi, în câtă vreme se va aflà slujind, să ţie pentru ajutorul caseĭ sale şi lude doĭ scutelnicĭ cu scăděmînt din dajniciĭ Visterieĭ, cu pecetluiturile Domnieĭ-Mele, apĕraţi de rîndul dajdiilor Visterieĭ i de alte podveḑĭ, şi poruncim Domnia-Mea tuturor de obşte dregĕtorĭ, ce veţĭ fi orînduiţĭ cu verĭ-ce slujbe, nimenĭ întru nimic supĕrare peste cartea Domnieĭ-Mele să nu-ĭ facă. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 6.

Asemenea carte s'a făcut şi luĭ Ioniţă Lăceanu, ce s'a orînduit logofĕt la Cassa lefilor.

(Cod. LXXV, fila 118 v.)

(1) *Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

De vreme ce şi părinţiĭ arhiereĭ dimpreună cu dumné-lor boerĭ printr'acéstă anaforà aŭ găsit cu cale chibzuirea dumné-luĭ biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu Nazîrul Casseĭ răsurilor, ce se arată în dos, făcêndu-ne rugăciune a se pune şi în

In Decembre 1815, Brâncoveanul nazirul Casseĭ lefilor constată, că acéstă Cassă la sfîrşitul viitoruluĭ Ianuarie 1816 va avé un deficit de 213.000 taleri. Divanul propune acoperirea acestuĭ deficit din arendarea vinăriciuluĭ pe anul 1816, cu un adaos de 9 parale la vadră, iar până când să se încasseze venitul acesta, Cassa să facă un împrumut, ca să se pótă plătì lefile slujbaşilor, plătindu-se dobânda de $7^1/_2$ *la pungă pe lună*. Divanul crede, că se va puté plătì împrumutul cu sporul de la vinăriciŭ, iar dacă va maĭ rĕmâné vre-o *bagatelă*, se va face de Visterie chibzuire nouă (1).

---

lucrare, primită este Domnieĭ-Mele şi poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se facă domnescile nóstre poruneĭ cătră ispravniciĭ judeţelor, cuprinḑĕtóre întocmaĭ precum maĭ jos cu desluşire se arată.—1815 Martie 18.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 172.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale de la acéstă anaforà a dumné-luĭ biv Vel Banuluĭ Grigorie Brâncoveanul Nazirul Casseĭ răsurilor, adunându-ne la un loc am vĕḑut arĕtarea ce face dumné-luĭ, că fiind întocmite dăjdiile Visterieĭ Domnescĭ cu răsura lor se cuvine să se întocméscă asemenea şi baniĭ lefilor, adecă dintr'aceĭ taleri 13 noĭ ce s'aŭ orînduit a da ţéra de lude pe diminie pentru plata lefilor, să se scaḑă taleri 2 şi să rĕmâe a rĕspunde câte taleri 11 vechĭ cu răsura răsurilor spre a nu găsì mijloc zapciiĭ să facă catahrisis la împlinirea acestor taleri 13, a-ĭ luà cu răsură şi a se năpăstuì săraciĭ locuitorĭ; care acéstă chibzuire a dumné-luĭ fiind cu bună orînduélă, ne rugăm să fie primită Inălţimiĭ Tale, făcêndu-se luminate poruncĭ cătră boeriĭ ispravnicĭ, spre a urmà cu împlinirea acestor banĭ aĭ lefilor într'acestaşĭ chip, adecă să ieà de lude po taleri 11 cu răsura lor po parale opt la leŭ, ce face peste tot taleri 13 parale 8, cu care acel adaos de parale 8 de lude să se ajutoreze óreşĭ-ce lipsă ce urméză a cercà Cassa acum în vremea primă-veriĭ, la scăḑĕmêntul ce va fi să se facă negreşit judeţelor, iar hotărîrea rĕmâne la Măria Ta. — 1815 Martie 14

Al Ungrovlahieĭ Nectarie, Iosif Argeş, Costandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu Vistier, Barbu Văcărescu Vornic, ... Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Dumné-ta Vel Vistiere, primită fiind Domnieĭ Mele acéstă anaforà, poruncim să se pue în lucrare cu urmare întocmaĭ precum maĭ jos se cuprinde.—1815 Decembre 5.

(Pecetea gpd).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, fila 168.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, ce prin pitac ni s'a dat, pentru madéua lipseĭ lefilor, ce a arĕtat Inălţimiĭ Tale dumné-luĭ biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu Nazirul Casseĭ lefilor, că lipsesc Casseĭ până la sfîrşitul viitoruluĭ Ianuarie ta-

Se vede că Brâncoveanu nu-ĭ mulţămit cu resultatele ce da Cassa lefilor, căcĭ el în 1816 se demite de la postul de Nazir al Casseĭ şi e

---

leri 213.000, cum că nu póte fi suferită la părintésca îngrijire ce aĭ Inălţimea Ta pentru locuitorĭ cu a fi supĕraţĭ câtuşĭ de puţin la acéstă lipsă, ci să găsim mijlocul împliniriĭ din altă parte şi să arĕtăm Mărieĭ Tale prin anaforă, ne-am adunat aicĭ la Domnésca Mărieĭ Tale Curte şi alt mijloc nu puturăm găsĭ, decât să se vînză vinăriciul anuluĭ viitor 1816, cu adaos de 22 de banĭ peste ceĭ canonisiţĭ din vechime cincĭ banĭ de vadră, adecă din banĭ 31 ce aŭ fost estimp de vadră să se scadă banĭ 4, ca să cunóscă locuitoriĭ uşurinţa, şi la anul viitor să se vîndă peste tot pe banĭ 27 de vadră, care fac parale 9 i pârpârul după obiceiŭ şi vînzêndu-se într'acestaşĭ chip după asemănarea vînzăriĭ acestuĭ an, urméză să prinză adaosul taleri 225.831 banĭ 40, precum se arată în socotélă maĭ jos:

taleri	banĭ	
335.833	40	s'aŭ vîndut estimp po parale 10 şi un ban.
43.333	40	ceĭ ce analoghisesc po patru banĭ de vadră.
292.500	—	rĕmâne vînzêndu-se po banĭ 27, adecă 9 parale.
66.668	80	se scad ceĭ ce se cuvine pe cincĭ banĭ şi rĕmân pe séma Domnieĭ şi a milelor ce sunt hărăzite prin hrisóve Domnescĭ.
225.831	40	rĕmân aĭ adaosuluĭ.
213.000	—	se scad dintr'aceştia, cererea Casseĭ lefilor ce are la sfîrşitul luĭ Ianuarie.
12.831	40	maĭ prisosesc.

Dar fiind-că până la numĕrătórea banilor viitoruluĭ vinăriciŭ este îndestulă zăbavă şi Cassa lefilor nu póte să aibă acéstă adăstare, fiind îndatorată a face rĕspunderea lefilor la orînduita vreme, maĭ vîrtos că între lefaşĭ sunt mulţĭ ómenĭ sărmanĭ, carĭ numaĭ la acéstă léfă nădăjduesc, am socotit că se cuvine să se facă iarăşi *obştéscă împrumutare cu zapis adeverit* prin iscăliturile nóstre, puindu-se şi drept amanet, pentru siguranţa împrumutătoruluĭ, adaosul acestuĭ vinăriciŭ, ce maĭ sus se arată, întocmaĭ precum s'a urmat şi la trebuinţa cheltuelilor Adaleĭ, la cele-lalte huzmeturĭ al dijmărituluĭ şi al oerituluĭ, carĭ banĭ să se rĕspundă toţĭ în naht la Cassa lefilor, ca să pótă dumné-luĭ fratele biv Vel Ban Grigorie Brâncoveanu să întîmpine trebuinţa şi să mulţuméscă pe toţĭ lefaşiĭ de drépta léfă ce aŭ a luà până la sfîrşitul viitoruluĭ Ianuarie, pentru care am poftit cu toţiĭ pe dumné-luĭ fratele Vel Vistier ca să găséscă vre-un neguţător să împrumute Cassa lefilor cu taleri 213.000 ce are lipsă, încredinţându-l cu chipul ce maĭ sus arĕtăm şi fiind-că împrumutătorul, după pilda ce avem şi după canónele neguţătorieĭ, urméză să céră şi agio şi dobânda po taleri 7 şi jumĕtate la pungă pe lună până la vremea vinăriciuluĭ, carĭ banĭ póte să se urce până la taleri 40.000 şi prisosul din adaos nu este maĭ mult decât taleri 12.831 banĭ 40, precum se arată la socotélă maĭ sus şi lipsesc aprópe de taleri 28.000, ţicem că de se va vinde vinăriciul cu preţ maĭ mare decât într'acest următor an, să se deà şi acel adaos tot într'acéstă socotélă de agio şi dobândă, iar de va lipsì óreşĭ-ce după vînzare, fiind *o bagatelă*, să se facă de cătră Visterie cuviinciósa chibzuire, după chipul ce se va socotì şi se va găsì cu cale de cătră Inălţimea Ta.—1815 Decembre 2.

Constantin Filipescu Vel Ban, Radu Golescu biv Vel Ban, Constantin Creţulescu Vel Vistier, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigorie

înlocuit cu fostul mare Vornic Constantin Samurcaş. Acesta constată pe 1816 un deficit de 41.321 taleri, avênd un budget de 1.497.600 taleri, pe când lefile tăiaŭ suma de 1.615.872. Divanul, în Ianuarie 1817, propune urcarea biruluĭ, de lude, pentru lefĭ, la 14 taleri 60 banĭ, ca să se pótă acoperì deficitul (1)

Filipescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt, Fotache Şirbeiŭ Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Vĕḑêndu-se şi de cătră noĭ acest obştesc zapis al părinţilor arhiereĭ şi al obşteĭ dumné-lor boerilor, următor întru tóte anaforaleĭ ce iarăşĭ de cătră părinţiĭ arhiereĭ şi obştea dumné-lor boerilor mi s'a făcut de la 20 ale trecuteĭ lunĭ Novembre, îl întărim Domnia-Mea, spre a-şĭ avé fiinţa şi urmarea sa nestrămutată întru tóte, întocmaĭ precum maĭ jos se arată.—1815 Decembre 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După netăgăduita datorie ce are ţéra a se împrumutà taleri 223.650, adecă douĕ sute douĕ-ḑecĭ şi treĭ de miĭ şi şése sute cincĭ-ḑecĭ, spre întîmpinarea lipseĭ lefilor, ce este să se plătéscă celor ce slujesc ţĕriĭ, până la sfîrşitul viitoruluĭ Ianuarie, găsindu-se maĭ întâiŭ mijlóce de rĕspunderea acestor banĭ, din adaosul vinăriciuluĭ anuluĭ viitor, cu let 1816, precum maĭ pe larg cu deslușire se arată prin anaforaua ce am făcut-o cătră Măria-Sa Vodă, încredinţăm cu acest obştesc zapis, adeverit prin iscăliturile nóstre, că la acéstă trebuinţă s'a împrumutat ţéra taleri 223.650, adecă douĕ sute douĕ-ḑecĭ şi treĭ de miĭ şése sute cincĭ-ḑecĭ, de la dumné-luĭ biv Vel Vistierul Ioan Moscu, carĭ banĭ să se rĕspunḑă dumi-sale, din adaosul vinăriciuluĭ din tótă ţéra, a anuluĭ viitor, cu let 1816, precum maĭ sus s'a ḑis, împreună cu dobânda lor câte taleri şépte şi jumĕtate la pungă pe lună, până la cea maĭ desăvîrşită răspundere, iar de nu se va ajunge suma adaosuluĭ vinăriciuluĭ spre desăvîrşită răfuire a acestuĭ zapis, sigurifsim pe dumné-luĭ împrumutătorul printr'acest zapis, că de se va întîmplà la anul viitor scădere la rodirea viilor şi nu va cuprinde adaosul vinăriciuluĭ suma ce va avé să ieà împrumutătorul, lipsa ce va fi, să se adaoge orĭ la acelaşĭ vinăriciŭ, saŭ la oeritul din anul viitor, spre maĭ bună încredinţare i se dă dumné-luĭ zălog maĭ sus numitul adaos de vinăriciŭ, ca să fie plătit şi răfuit de acéstă împrumutare, cu chipul ce se arată, fără câtuşĭ de puţină pricinuire. —1815 Decembre.

Nectarie al Ungro-Vlahieĭ, Constandie Buzĕŭ, Radu Golescu biv Vel Ban, Constantin Creţulescu Vel Ban, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Mihaiŭ Racoviţă Vel Logofĕt, Scarlat Grădişteanu ¡Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ Vel Logofĕt, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic.

(1) *Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Primită fiindu-ne acéstă obştéscă anaforà, a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumi-tale vel Vistiere, să se facă poruncile Domnieĭ-Mele cuprinḑĕtóre întocmaĭ precum maĭ jos se arată. — 1817 Ianuarie 8.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVI, pag. 11.

La 1813 Februarie 1 dejà, Caragea adreséză următórea carte deschisă:

Publicaţiĭ la tóte judeţele i la Caimacam şi la Mitropolit pitac.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate. Vĕ facem în scire, că fiind trebuinţă de a scì Domnia-Mea scutelniciĭ şi alte milĭ ce aŭ fieş-care mânăstirĭ metóşe şi schiturile cum şi alţiĭ cu hrisóve şi cărţile fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, căcĭ de la Divan nu se póte luà pliroforie întrégă, fiind unele condicĭ din a răsmiriţiĭ întîmplare rĕpuse, vĕ poruncim dar ca să arĕtaţĭ egumenilor de pe la mânăs-

---

Prea Inălţate Dómne,

După luminata poruncă Mărieĭ Tale am vḝut anaforaua ce aŭ făcut cătră Înălţimea Ta dumné-luĭ biv vel Dvornic Constantin Samurcaş Nazirul Casseĭ lefilor, cum că cercetând socotelile acesteĭ Casse pe anul trecut 1816, de la Februare întâiŭ până la sfîrşitul luĭ Ianuarie 1817, după suma ludelor ce sunt sciuţi Visterieĭ Mărieĭ Tale, se vede că lipsesc taleriĭ 41.321 din suma lefilor ce sunt orînduite a se plătì prin catastişele cele pecetluite de Măria Ta şi prin pitace, osebit de lipsa ce urméză a avé Cassa pe următorul an de la Februarie înainte, de nu se va face îndreptare, cerênd ca să se deà luminată poruncă Mărieĭ Tale, să se facă chibzuire: de unde să se împlinéscă atât baniĭ ce lipsesc până la sfîrşitul următoruluĭ Ianuarie, cât şi de atuncĭ înainte? şi fiind-că ni se poruncésce de către Inălţimea Ta, ca să facem chibzuire şi să arĕtăm Inălţimiĭ Tale în scris, am urmat luminateĭ Mărieĭ Tale poruncă şi intrebând pe dumné-luĭ Vornicul Samurcaş cât este lipsa ce are Cassa de la Februarie înainte pe curgĕtorul an, până la sfîrşitul luĭ Ianuarie cu let 1818, ne arată prin socotélă în scris, că venitul Casseĭ lefilor cel orînduit pe lude 16.000, ce este suma birnicilor pe 6 diminiĭ ale anuluĭ, de lude po taleri 13 i răsura la leĭ po parale opt, fac taleriĭ 1.497.600, iar suma lefilor iarăşi pe 6 diminiĭ, precum sunt până acum întocmite, este taleriĭ 1.615.872, din care scă̧dêndu-se taleriĭ 1.497.600 suma venituluĭ, lipsesc până la împlinirea sumeĭ lefilor taleriĭ 118.272 şi cu taleriĭ 41.321, ce lipsesc din anul trecut, se adună acéstă lipsă peste tot taleriĭ 159.593. Decĭ fiind-că plata lefilor dintr'untâiaşi dată este canonisită a se rĕspunde de locuitoriĭ birnicĭ aĭ ţĕriĭ, căcĭ ceĭ ce ieaŭ lefĭ se ostenesc în slujbele i trebile ţĕriĭ, găsim cu cale ca pe lângă taleriĭ 13 cu răsura lor, ce da până acum ludele birnicĭ, să deà de acum înainte câte taleriĭ 14,60 iarăşi cu răsura lor la leŭ po parale 8, adecă cu adaos de taleriĭ 1,60 cu răsura lor peste aceea ce da până acum, începêndu-se acest adaos de la viitorul Februarie, cu care adaos se împlinesce lipsa lefilor din anul trecut, este deplin şi suma lefilor de la Februarie înainte şi maĭ prisosesc la Cassă taleriĭ 13.207 a-ĭ avé pentru vre-o întîmplătóre trebuinţă şi se va da luminata poruncă Mărieĭ Tale către dumné-luĭ vel Vistierul, ca la viitórele diminiĭ, ce se încep de la Februarie înainte să se întocméscă rĕspunderea lefilor de către locuitoriĭ birnicĭ la diminie de lude câte taleriĭ 14,60 cu răsura lor, iar întremându-se locuitoriĭ şi sporindu-se udele, atuncĭ analogon se vor scădé şi baniĭ lefilor — 1817 Ianuarie 4.

Al Ungro-Vlahieĭ Nectarie, episcopul Buzĕŭ, Radu Golescu Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Isaac Ralet Vel Vornic, Mihalache Marin Vel Logofĕt, Grigorie Băleanu, Constantin Caliarh Vel Vornic, Iordache Golescu Vel Logofĕt.

tiri i schituri şi metóce, cum şi ori-cine alţii vor fi avênd hrisóve i cărţi Domnescĭ, atât de scutelnicĭ cât şi de alte milĭ ca să fie nicĭ să se arĕte cu ele fără zăbavă, că cel neurmător îşi va perde mila ce are.—1813 Februarie 1.

Cod. LXXV, fila 50 v.

Cestiunea scăderiĭ poslușnicilor nu face mulţi paşi înainte. Boeriĭ interesaţi în cestiune nu se grăbiaŭ să-şi ştérgă dintre venituri poslușniciĭ şi scutelniciĭ. Totuşi îmboldiţi de Vodă ĭ-am vĕḑut cum în Maiŭ 1814 aŭ făcut o primă regulare, scăḑênd óre-care sumă din poslușniciĭ arĕtaţi în catastişul Visterieĭ. In Ianuarie 1816, boeriĭ din Divan maĭ adaog un numĕr de poslușnicĭ peste întocmirea din Maiŭ 1814, şi Domnitorul aprobă aceste adaosuri, ba încă găsesce cu cale să recunóscă şi boerilor Grecĭ dreptul de a avé poslușnicĭ, deşi Divanul găsise cu cale să le tăgăduéscă asemenea privilegiŭ. (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Măcar că peste suma poslușnicilor ce se cuprind în obştésca anaforă ot let 1814 Maiŭ 7, peste adaosul ce s'a maĭ lăsat la unele obraze, în urma acesteĭ întocmiriĭ (bez vieriĭ celor ce aŭ numaĭ viĭ, i pescariĭ deosebitelor obraze) se maĭ face acum şi osebit adaos de poslușnicĭ, ce găsesc cu cale sfinţia lor părinţiĭ arhiereĭ şi dumné-lor boeriĭ printr'acéstă obştéscă anaforă, dar find-că în rîndul boerilor pămînteni sunt şi alţiĭ sălăşluiţi şi aşeḑaţi aicĭ în pămîntul ţĕriĭ cu starea căsnicieĭ lor după vremĭ, uniĭ însă maĭ dinainte, alţiĭ maĭ din urmă, şi aŭ rĕmas nestrămutaţi de aicĭ, carĭ toţi aceştia s'aŭ cinstit după cuviinţă şi cu cinurĭ de boeriĭ, avênd aicĭ şi case i moşiĭ (precum sunt chiar din ceĭ trecuţi în catastih) şi uniĭ ca aceştia ce nu s'aŭ trecut în catastih şi aŭ moşiĭ ca nisce pămînteni, avênd dar trebuinţă şi cu dare de poslușnicĭ, primită este Domnieĭ-Mele de a se împărtăşi şi aceia de acest Domnesc al Nostru har de poslușnicĭ, după întocmirea poslușnicilor ce s'aŭ hărăzit prin obştéscă anaforă ot let 1814 Maiŭ a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor veliţilor boerĭ haleà şi mazilĭ înaintea aşeḑămîntuluĭ. Drept aceea împreună şi cu adaosul de maĭ sus arĕtat, întărim Domnia-Mea şi acéstă de acum obştéscă anaforă, şi poruncim dumi-tale vel Vistiere, ca întocmaĭ să se urmeze. — 1816 Ianuarie 25.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminata porunca Măriеĭ Tale, adunându-ne cu toţiĭ aicĭ la Domnésca Curte, am vĕḑut arĕtarea ce a făcut Măriеĭ Tale, printr'acéstă anaforă, dumné-luĭ vel Vistierul, pentru rîndul poslușnicilor, la care făcênd şi noĭ cuviincióasa chibzuire, arĕtăm Înălţimiĭ Tale, că suma poslușnicilor, ce prin sfat de obşte s'aŭ hotărît a fi *10.737* şi s'aŭ arĕtat Măriеĭ Tale prin obştésca nóstră anaforă, care s'a întărit şi cu luminata pecetea Măriеĭ Tale, se cuvine să rĕmâe tot-deauna a se păzi nestrămutată, dimpreună însă şi cu adaosul de poslușnicĭ ce s'aŭ maĭ lăsat în urma aceĭ întocmiriĭ, la unele obraze, fieş-căruia câte cât s'a socotit, după starea şi trebuinţa moşiilor ce aŭ, i vieriĭ celor ce aŭ numaĭ viĭ, iar nu şi moşie, şi pescariĭ unora deo-

Nu erà tocmaĭ nimerit mijlocul de a echilibrà budgetul şi a plătì datoria ţĕriĭ, care, în 1816 Maiŭ, este de 1.256.983, afară de dobânḑĭ şi *agio*, căcĭ de câţĭ-và anĭ nicĭ *agio* nu lipsià de la argint la aur.

Pentru plata acestor datoriĭ ce materie imposabilă află boeriĭ? De sigur tot pe ţĕran, sub forma celor treĭ huzmeturĭ: oerit, dijmărit şi vinăriciŭ. Boeriĭ nu eraŭ scutiţĭ de ele? Eĭ propun decĭ, în 8 Maiŭ 1816, luĭ Vodă Caragea, arendarea celor treĭ *huzmeturĭ*, cu adaosurĭ şi îndatorire, ca întreprinḑĕtoriĭ să plătéscă quota-partea cuvenită Cămăriĭ Domnescĭ, iar adaosul să servéscă pentru lichidarea datorieĭ ţĕriĭ, cu tóte dobânḑile şi agiul. *Chir Gheorghe Sachelari, «înduplecat»* de însuşĭ Vodă, oferă să plătéscă 1.363.357 taleriĭ pe cele treĭ huzmeturĭ, adecă un excedent de 6.374 taleriĭ peste suma datorită. (1)

---

sebite obraze, *fiind o bagatelă*, şi obicĭnuit din vechime a avé acele obraze pescariĭ i poslușnicĭ de aicĭ din oraşul Bucurescĭ, ce s'aŭ lăsat iarăşĭ pe séma obrazelor ce-ĭ aŭ, şi osebit de aceştia, fiind-că unele obraze din boeriĭ pămîntenĭ, ce li se cuvine să aibă poslușnicĭ şi la întocmirea catastihuluĭ sumeĭ ce-ĭ hotărîtă din 10.737, s'aŭ uitat de nu s'aŭ pus, să se deà acum şi acelora trebuincioşiĭ poslușnicĭ, după starea fieş-căruia, iar ceĭ-l-alţĭ câţĭ prisosesc din suma adaosuluĭ ce arată dumné-luĭ Vel Vistierul că s'aŭ găsit, după catastişele boerilor aşeḑămîntarĭ, să se facă venit Visterieĭ, cum şi nizamul ce a chibzuit dumné-luĭ Vel Vistierul a se urmà de acum înainte la acéstă madeà a poslușnicilor l-am găsit şi noĭ cu cale şi se va da luminată porunca Mărieĭ Tale de a se pune în lucrare şi a se urmà întocmaĭ, iar hotărîrea rĕmâne la Maria Ta.—1816 Ianuarie 17.

Nectarie Ungrovlahias Mitropolit, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu Vistier, Radu Golescu Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitrache Racoviţă Vornic, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigore Filipescu Vel Vornic, Grigore Băleanu, Dumitraşco Racoviţă Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Ioan Ştirbeiŭ biv Vel Logofĕt, Constantin Caliarhi, Constantin Filipescu Logofĕt, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt, Matache Ştirbeiŭ biv Vel Logofĕt, Grigorie Romanitis Vistier, Ştefan Belu biv Vel Vistier, Grigore Rali Vel Hatman, Nicola Golescu biv Vel Hatman, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Alexandru Filipescu Vornic, Ioan Moscu, Costachĕ Samurcaş, Alexandru Nenciulescu Vornic.

(1) *Ιῶ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.*

Vĕḑêndu-se şi de cătră Domnia-Mea cuprinderea de maĭ jos, că de se va găsì muştereŭ să răfuéscă socotéla ce se arată, să se deà, iar de nu, să se vînḑă fieşcare huzmet în vreme, şi primită fiindu-ne arĕtarea ce ni se face asupra acesteĭ vînḑĕrĭ, am *înduplecat înşi-ne* pe chir Gheorghe Sachelarie, să le ieà într'acest preţ încă cu taleriĭ 6.374 maĭ mult peste acéstă socotélă, adecă peste tot taleriĭ 1.363.357, din carĭ aceştĭ taleriĭ 6.374 sunt adăogirĭ de dobânḑĭ până la facerea zapisuluĭ de vînḑare, pentru care şi poruncim Domnia-Mea dumi-tale Vel Vistier, să se facă zapisul vînḑăriĭ pe acest preţ, pe numele numituluĭ neguţător şi rĕspunderea banilor să fie, precum se arată maĭ jos, adecă ceĭ legiuiţĭ banĭ din vechime aĭ fieş-căruia

Abusul cu poslușniciĭ și scutelniciĭ este tot *maĭ mare*. Caragea dă în 1814 Octobre 3 următorul pitac:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Prea sfinția ta părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumnedeŭ sfinția vóstră Episcopĭ și dumné-vóstră cinstiților și credincioșĭ boerilor velițĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, împreună cu dumné-ta Vel Vistier, din ziua ce ni s'a încredințat oblăduirea și Domnia acesteĭ țĕrĭ, fiind-că cea maĭ de folos și maĭ dulce cătră noĭ din cele bune fapte domnescĭ este facerea de bine, făr' de trebuință socotim a fi și lucru în potriva haractiruluĭ nostru de a vorbì cele de laudă pentru sine-ne, în vreme ce chiar faptele vestesc, cum că adecă nicĭ am contenit, nicĭ vom contenì, cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ, de a face bine supușilor noștri, în cât este prin putință, și precum noĭ mărturisim, cum că fieș-care tréptă și fieș-care bréslă a supușilor noștri din întîm-

---

huzmet să se rĕspundă la obicĭnuitele soróce, în câștiurile cele sciute, iar baniĭ adaosuluĭ de la tóte să se rĕspundă la facerea contractuluĭ, prin care rĕspundere să îngrijescĭ dumné-ta a se luà obștescile zapise de împrumutărĭ răfuite cu dobânda lor desăvîrșit și căutarea fieș-căruia huzmet să se urmeze în vremĭ, precum s'a urmat și aniĭ trecuțì. — 1816 Maiŭ 10.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 17.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale ce prin pitac ni s'a dat, ca să ne adunăm la un loc și să facem chibzuire pentru datoria ce ni se arată, că maĭ este țéra datóre talerĭ 1.356.983 capete i dobânzĭ și agiile amândouĕ, spre a se exsoflisì tótă acéstă datorie, ce o arĕtăm maĭ jos în condee anume, în care sumă a datorieĭ intră și dreptul Cămăriĭ Domnescĭ, ce are a luà de la aceste treĭ huzmeturĭ și se găsì cu cale, ca oeritul, pe acest an 1816, să se rĕspundă de óie po parale 26 i dijmăritul po parale 17 de litră, și vinăriciul de vadră po parale 10, și găsindu-se muștériĭ pe acest preț drept tótă răfuirea și plata datorieĭ i a dreptuluĭ Mărieĭ Tale, la vreme, cum și tóte cheltuelile și avaeturile cele canonisite, așà se vor da de acum huzmeturile și va rĕmâné țéra slobodă de datorie, fără a maĭ avé datornicĭĭ a maĭ cere de la țéră vre-o dobândă, cât de puțină cerere, iar când nu se va găsì muștériĭ a cumpĕrà huzmeturile cu aceste adăogirĭ spre răfuirea a tótă datoria țĕrĭĭ, urméză a fi îngăduitorĭ datornicĭĭ, până se vor vinde huzmeturile la vremea lor, și atuncĭ li se va plătì datoria cum și dobânda câtă se va face până se vor vinde câte trele huzmeturile, însă acéstă vînzare a huzmeturilor, cu adăogirile ce se arată peste rĕspunderea cea din vechime obicĭnuită, să se facă numaĭ pe acest an, ca să scape țéra odată de datorie, iar de aicĭ înainte să se urmeze după vechiul obiceiŭ, însă dijmăritul po baniĭ 12, vinăriciul po baniĭ 5, și oeritul po baniĭ 10. Acéstă chibzuire am făcut și nu lipsim a o arĕtà Mărieĭ Tale. — 1816 Maiŭ 8.

Al Ungro-Vlahieĭ Nectarie, Iosif Argeșiŭ, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu, Radu Golescu, Grigore Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vistier, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Vă-

plările vremiĭ a ajuns a avé neapĕrată trebuinţă de Domnésca nóstră îmbrăţişare şi ajutor, cu atât buna cunosciinţă a norodulu̇ĭ, ce ni s'a încredinţat, nu póte tăgăduì, că decât tóte cele-l-alte am îngrijit maĭ întâiŭ pentru cea către dînşiĭ putinciósă facere de bine. Acéstă dar bună faptă a unuĭ adevĕrat Domn şi oblăduitor şi sciind-o şi împlinind-o, de o potrivă scim iarăşĭ, că pe lângă orĭ-ce faptă bună sunt alăturate pe de amândouĕ părţile atât lipsa din cât se cuvine, cât şi adaosul cel pentru cuviinţă, şi de aceea facerile de bine ale Domnuluĭ, când se săvîrşesc făr' de întrégă cunosciinţă, sunt folositóre făr' de vreme, slăbesc făr' de cuvînt fiinţa supuşilor şi păgubindu-se de lucrarea mulţimiĭ mânilor ale locuitorilor dajnicĭ, care este cea maĭ de trebuinţă, se socotesce întocmaĭ ca un primitor al acesteĭ catahrisis. Ceĭ ce aŭ domnit aicĭ înaintea nóstră, une-orĭ din milă şi milostivire porniţĭ fiind către ceĭ săracĭ şi scăpătaţĭ, alte orĭ îndemnându-se spre rĕsplătirea lor de slujbe, pe lângă ceĭ orînduiţĭ şi cu cuvînt de privilegiŭ legiuiţĭ slujbaşĭ, le dăruià poslușnicĭ,

---

cărescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Pană Costescu Vel Vornic.

Socotélă de baniĭ ce este ţéra datóre.

taleri	bani		
400.000	—	Imprumutarea ce s'a făcut de la chir Sachelarie.	
20.000	—	Agio după aşeḑămîntul ce a fost.	
420.000	—	Novembre 13 ot lĕt 1815.	
37.800	—	Dobânda acestor baniĭ socotindu-se pe 6 luniĭ.	
202.219	—	Ipac luaţĭ cu împrumutare de la numitul neguţător spre răfuirea socotelilor celor până la 15 Novembre, carĭ s'aŭ arĕtat la sfînta Metropolie.	
15.166,51		Dobânda acestor baniĭ pe 5 luniĭ, de la 13 Decembre până la 13 Maiŭ.	
675.185,51		Daţĭ în trebuinţa cheltuelilor Adaleĭ.	
235.503,54		Ipac în trebuinţa lipseĭ lefilor, însă:	
	213.000 —	ceĭ luaţĭ la Cassa lefilor cu împrumutare.	
	10.650 —	agio al lor po taleri 5 la sută.	
	223.650 —		
	11.853 54	dobânda acestor baniĭ de la 2 Decembre lĕt 1815 până la 13 Maiŭ.	
	235.503 54		
910.688,105			
309.001, 80		Se adaogă baniĭ Domnescĭ, carĭ intră în suma hotărîriĭ, însă	
	120.000 —	dijmăritul, po baniĭ 13.	
	122 333 —	oeritul po baniĭ 10.	
	66.668, 80	vinăriciul po baniĭ 5, în carĭ intră şi milele.	
	309.001, 80		
1.219.690,65			
137.293 --		s'aŭ maĭ cheltuit în trebuinţa Adaleĭ de la 15 Novembre până la 25 Decembre 1815, în urma arĕtăriĭ socotelilor.	
1.356.983,65		Adecă un milion treĭ sute cincĭ-ḑecĭ şi şése de miĭ nouĕ sute opt-ḑecĭ şi treĭ, baniĭ 65. — Biv-vel Paharnic.	

adecă ómenĭ pentru slujbă la cele ce aveaŭ trebuinţă ceĭ ce se miluiaŭ, saŭ se resplătiaŭ cu felul acestuĭ har, cu trecerea vremiĭ şi cu schimbarea Domnilor, ajungênd la o nemărginită catahrisis, în adevĕr cu totul şi-a schimbat firea sa, şi cele dintâiŭ izvóre al acestuĭ din bună-voinţă har curgere a celor de bună-voĭe şi cuviincióse rĕsplătirĭ, cu tóte împreună făcêndu-se un fórte mare părîŭ, s'aŭ revĕrsat peste tótă Domnésca nóstră ţĕră, dar atuncĭ, de şi mergeà spre crescere, acéstă catahrisis nu ajunsese însă la covîrşirea eĭ, şi de aceea şi ludele Visterieĭ (precum tuturor este sciut) eraŭ une-orĭ cincĭ-ḑecĭ, alte-orĭ patru-ḑecĭ şi cincĭ de miĭ, şi în cele după urmă, înaintea răsmiriţiĭ, în Domnia luĭ Constantin Vodă Ipsilant, se adună la patru-ḑecĭ şi treĭ de miĭ, atuncĭ adecă când şi cheltuelile eraŭ cu mult maĭ puţine şi maĭ uşóre decât cele de acum; iar acum, când Domnésca nóstră ţĕră, din cumplitele întîmplărĭ ale vremiĭ cu totul a obosit şi a dat în brâncĭ, ajungênd şi la datorie, care cu greŭ o va puté plătì, şi când are trebuinţă de rĕsuflare şi de a nóstră părintéscă şi Domnéscă mângâere maĭ mult decât din orĭ-ce altă vreme, óre nu suntem datorĭ, împlinind cu orĭ-ce mijloc datoria unuĭ Domn îngrijitor, să presărăm după putinţă asupra ranelor lor lecuitórele balsame? precum şi orînduitele dăjdiĭ, şi sarcina celor-l-alte cheltuelĭ ale Domnesciĭ nóstre Visteriĭ, cât va fi prin putinţă prin mijlocul cel maĭ uşor să le iconomisim? Cum dar este prin putinţă şi o aşà sumă mare a ţĕriĭ să o iconomisim şi orînduitele dăjdiĭ să le strîngem şi cele din tóte ḑilele ale Domnesciĭ nóstre Visteriĭ (carĭ s'aŭ îndoit) să le întîmpinăm, de nu vom încărcà tóte acele sarcinĭ, cu dréptă cumpănire, pe ale multora spinărĭ? Adevĕr, învederat este, că cu cât greutatea se împarte la mulţĭ, cu atâta se face maĭ uşóră şi maĭ lesne purtătóre. Cum se póte însă a se pune în faptă acéstă dréptă uşurare a greutăţiĭ prin mulţimea spinărilor, când cea maĭ multă parte din ceĭ ce ar puté să pórte greutăţile, prin catahrisis prefăcêndu-se în posluşnicĭ, abià se adună ludele Domnesciĭ nóstre Visteriĭ până la treĭ-spre-ḑece-miĭ? Suma locuitorilor Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ este de o potrivă (ca să nu ḑicem maĭ mult) cu suma locuitorilor din vremea celuĭ dinaintea nóstră Domn; iată dar unde a ajuns rĕul catahrisisuluĭ posluşnicilor, în cât din cincĭ-ḑecĭ miĭ de lude numaĭ treĭ-spre-ḑece miĭ aŭ rĕmas, iar 31.000, uniĭ aŭ sărăcit, alţiĭ s'aŭ făcut posluşnicĭ. Este dar al posluşnicilor catahrisis, care a ajuns la cel din urmă punct al necuviinţeĭ şi al obştesciĭ stricăciunĭ. Neapĕrată datorie avênd Domnia-Mea a o oprì ca un obştesc părinte al norodulu ce ni s'a încredinţat şi cu mâna cea dréptă, ţiind cumpĕna dreptăţiĭ, iar cea stângă avênd-o întinsă spre facerea de bine şi atât ca un Domn, cât şi ca un părinte chibzuindu-ne, Domnesce hotărîm şi poruncim, ca la fieş-care după rîndul şi trépta sa să rĕmâe suma posluşnicilor ce s'aŭ găsit cu cale şi s'aŭ orînduit prin obştéscă chibzuire a Prea-sfinţieĭ Tale şi a dumné-vóstră, iar suma ce va prisosì peste cuviinţă, în dreptate ,să se aşeḑe la ludele Domnesciĭ nóstre Visteriĭ, fiind bine încredinţaţĭ, că cu acest mijloc şi catahrisis împuţinându-se şi darul într'ale sale firescĭ hotare ocolindu-l, împărţim greutatea prin adăogirea ludelor, şi cu tóte că ceĭ de maĭ înainte aŭ schimbat acest dar făcêndu-l catahrisis şi obştéscă stricăciune, acum iarăşĭ dobândesc Domnescile nóstre darurĭ prin cât este cu cuviinţă şi cu atâta îndestulare, în cât măcar că se cuvenià să suim ludele Domnesciĭ nóstre Visteriĭ la suma celor dinaintea nóstră Domnĭ, dar ne-am mulţămit numaĭ, ca să le adăogăm cu acele 12.000 de lude ce s'aŭ găsit cu cale prin obştéscă anaforà şi adunându-se peste tot lude 20.000, bine-voind şi atuncĭ a împărţì din prisos, iarăşì cu cuvîntul faceriĭ de bine, harurĭ de posluşnicĭ fieş-căruia după cuviinţă şi trebuinţă,

de ne vor îndeletnicì trebuinţele Domnesciĭ nóstre Visteriĭ ; într'acestaşĭ chip dar fiind Domnésca nóstră hotărîre, iată printr'acest al Nostru pitac Domnesc o şi facem cunoscută. — 1814 Octobre 13.

Cod. LXXIV, fila 146.

In loc de a găsì mijlocul de a scădé numĕrul posluşnicilor boerescĭ, Marele Vistier dă culpa sporniculuĭ lor numĕr pe existenţa unuĭ biuroŭ special cu «*logofĕtul de posluşnicĭ*», cel organisat de Vistierul Brâncoveanu. Prin anaforaua din Aprilie 1818, Vistierul cel Mare propune desfiinţarea aceluĭ noŭ biuroŭ şi trecerea atributelor luĭ la vechiul biuroŭ al «*extractorieĭ*». Tot-odată propune şi un Nizam, după care să se urmeze de acest *calem* în afacerile relative la posluşnicĭ. (1)

---

(1) *Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Primită fiindu-ne acéstă anaforà a dumné-luĭ Vel Vistierul o întărim Domnia-Mea şi hotărîm să-şĭ aibă urmarea în fiinţa sa întocmaĭ fără câtuşĭ de puţină strămutare, după care poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se deà de scire la Cassa lefilor de la ḑi'ntâiŭ a viitoruluĭ Maiŭ.— 1818 Aprilie 28.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Prea Înalţate Dómne,

Arĕt Inălţimiĭ Tale cu acéstă a mea anaforà, că pe lângă alte înnoirĭ şi prefacerĭ ce s'aŭ urmat la Cassa lefilor Visterieĭ, încă din anul dintâiŭ al Domnieĭ Mărieĭ Tale, aflându-se Visteria sub otcârmuirea dumné-luĭ banuluĭ Brâncoveanu, s'aŭ desghinat şi de la calemul extractăriĭ catastişele posluşnicilor şi s'a orînduit osebit calemgiŭ cu acéstă purtare de grije, numindu-se logofĕt de posluşnicĭ, care acésta încă de atuncĭ a fost primită şi Mărieĭ Tale, fiind întru adevĕr şi lucru ca acela, care de ar fi fost mijloc de a se aduce în starea ce se silesce Visteria a-l întocmì, ar fi putut aduce óreşĭ-care folos şi nu s'ar plătì întru zadar léfa ce se dă acum acestuĭ osebit logofĕt, dar fiind-că din vreme în vreme schimbându-se logofĕtul acestuĭ calem şi maĭ vîrtos că, de sunt vre-o treĭ anĭ încóce, s'a făcut, pot ḑice, obiceiŭ a se orînduì la acest calem logofĕtul ce-l va fi avênd după vremĭ dumné-luĭ Vel Vistierul, precum şi eŭ însumĭ sluga Mărieĭ Tale am urmat, şi acest logofĕt al celuĭ după vremĭ Vistier, sciind, că are să fie la acéstă meserie numaĭ pentru un an, nu numaĭ că nicĭ un fel de îngrijire nu are pentru folosul Visterieĭ, năzuind şi privind maĭ mult la al sĕŭ interes, ci încă împismuindu-se cu cel fost înainte, iarăşĭ pentru în parte-le interesurĭ vătĕmătóre Visterieĭ şi nefolositóre, intră la acéstă trébă cu totul orb şi fără nicĭ un fel de sciinţă, pentru că cel dinainte-ĭ, şi spre a-l dărăpănà din ipolipsis şi spre a-şĭ ascunde ale sale, lasă drept matcă în Visterie un catastih încărcat, care nu are nicĭ asemĕnare cu fiinţa ce este pe la judeţe şi până să-l descurce cel haleà şi să-l pue în orînduélă se isprăvesce şi anul Visterieĭ, când urméză şi acesta ca cel maĭ dinainte-ĭ şi întru acéstă stare de neorînduélă aflându-se acéstă trébă a posluşnicilor, nu numaĭ că a pricinuit un deosebit catahrisis, ajungêndu-se ceĭ cu posluşniciĭ, cu ispravniciĭ judeţelor şi cu calemgiul întru aşternerea

Este adevĕrat că noul nizam dă maĭ multe garanţiĭ, că abusul va fi maĭ mult stavilit decât prin desfiinţatul calem.

---

mătceĭ şi trecênd suma de poslușnicĭ, alţiĭ iarăşĭ lăsându-ĭ pe din afară, în deosebite foĭ, ca la vremea de întrebare să-ĭ trécă, ci se află şi Visteria întru o nesciinţă, în cât nu póte să deà un nizam cuviincios, şi osebit de acésta se perde din ḑi în ḑi un simţitor ajutor, ce ar puté să cunóscă birniciĭ locuitorĭ pe alocurea, ajutându-se unele sate maĭ neputincióse şi prin alte părţi făcêndu-se şi óreşĭ-care sporire, care o să fie pentru îndeletnicirea dăriĭ scutelnicilor la obrazele ce vor fi avênd lipsă şi ce se cuvine; de aceea şi părerea mea este, ca să se strice acest vătemător Visterieĭ calem şi să se deà poslușniciĭ iarăşĭ la extractarie, precum aŭ fost maĭ nainte, asupra cărora să urmeze extractarul după cuprinderea de maĭ jos.

1). Prin tóte mijlócele corespondenţeĭ Visterieĭ şi prin orĭ câte chipurĭ de iscodire va puté face, să dovedéscă fiinţa poslușnicilor de pe la judeţe, după care să aştérnă matcă aseménătóre ceĭ de obşte, alegere, ce s'a făcut la chibzuirea întocmiriĭ aşeḑământuluĭ trecut, iar pentru acele obraze ce nu se vor fi cuprinḑênd într'acéstă alegere, să facă un deosebit catastih, care va rĕmâné întru chibzuirea şi alegerea celuĭ după vremĭ Vel Vistier.

2). Să înceteze cu totul trecerea în catastihul Visterieĭ a poslușnicilor celor nesciuţi Visterieĭ şi alcătuiţi numaĭ prin hotărîrile dumné-lor ispravnicilor, căcĭ una ca acésta se cuvine a se face numaĭ prin poruncile cele maĭ marĭ.

3). După ce se va alege matca poslușnicilor cea adevĕrată şi primită Visterieĭ, aşternêndu-se catastih anume şi pe obraze i pe judeţe, să se adevereze de cătră d-luĭ cel după vremĭ Vel Vistier şi să steà în Visterie; asemenea să se scóţă dintr'acea matcă 17 catastişe pe 17 judeţe îndoite şi să se trimiţă cătră dumné-lor ispravnicii, din care unul, iscălindu-se de cătră dumné-luĭ Vel Vistierul, să steà la zărăfia judeţuluĭ spre întemeerea nizamuluĭ, şi altul neiscălit să se iscăléscă de cătră dumné-lor ispravnicii şi să se trimiţă la Visterie, drept sinet al dumné-lor, că vor fi întocmaĭ următorĭ hotărîriĭ Visterieĭ.

4). Orĭ-ce îndreptare se va face după trebuinţă în urmă acestor catastişe, să se îndrepteze în josul catastihuluĭ, prin arĕtare cu deslușire şi să se adevereze iarăşĭ de cătră dumné-luĭ Vel Vistierul ce va fi după vremĭ, după care să se scrie de la Visterie iarăşĭ cu deslușire şi cătră ispravniciĭ acelor judeţe îndreptarea ce s'a făcut, ca asemenea să se urmeze şi de dumné-lor cu catastihul ce vor avé şi să fie sciinţa Visterieĭ cu a judeţelor întru tóte aseménată, fără câtuşĭ de puţină schimbare.

5). Toţĭ poslușniciĭ ce vor fi pe moşiĭ străine şi primiţĭ Visterieĭ, dupa căderile ce sunt alcătuite întru acésta, carĭ sunt vierĭ, pescarĭ şi vînătorĭ, să se trécă în sfîrşitul catastihuluĭ cu osebite sume fieş-care la tagma sa, cu numele, cinul i satul şi cu obrazul stăpânuluĭ unde poslușesce, ca să fie şi pentru aceştia o deslușită sciinţă în Visterie, iar pentru poslușniciĭ ce vor fi prin oraşe, să se facă osebite catastişe, neamestecându-se niciĭ cum în suma celor de pe la judeţe, fiind-că sunt dintre ruptaşĭ, iar nu dintre ludele birnicilor, şi apoĭ lămurindu-se se vor da pentru aceştia osebite povĕţuirĭ.

Intr'acest chip nădăjduesc că se va îndreptà catahrisisul ce s'a clădit în Visterie, luându-şĭ cu totul o altă închipuire; ḑic însă să se alătureze poslușniciĭ iarăşĭ la calemul extractărieĭ, precum aŭ fost şi maĭ nainte, pentru douĕ cuvinte: unul căcĭ acest calem nu se póte schimbà aşà lesne, fiind din cele maĭ alese, şi cu cât se în-

Departe de a renunţà la poslușnicĭ, scutelnicĭ, (1) boeriĭ maĭ re-

---

vechesce cu atât se întemeézà sciinţa Visterieĭ maĭ mult, fiind maĭ vîrtos hrisov al Mărieĭ Tale a nu se stricà nicĭ unul din calemgiĭ, fără pricină vădită şi cercetare, care s'a alcătuit numaĭ pentru acest interes al Visterieĭ, şi alt cuvînt, căcĭ poslușnicii ne fiind ca alte bresle a se face şi a se lepădà în dajdie numaĭ prin poruncile Visterieĭ, ce rĕmân şi la alegerea dumné-lor ispravnicilor judeţelor, maĭ vîrtos ceĭ nesciuţĭ Visterieĭ, când se trimit extracturile ludelor birnicĭ, se daŭ drept la extractar a se căutà, şi numitul vĕḑênd osebirea şi îndreptărĭ, orĭ prin sporire, saŭ prin întemeerea unor sate cu acest fel de ómenĭ, nu maĭ are trebuinţă a năzuì şi la ajutorul altuĭ calem, din care pricină să zăticnéscă prin osebită zăbavă încheerea socotelilor judeţelor, ce fiind însărcinat singur cu catastişele poslușnicilor şi cu sciinţa tóteĭ corespondenţeĭ ce se cuvine a se urmà într'acéstà pricină, póte să aştérnă o adevĕrată matcă, carea întru adevĕr să se asemene cu fiinţa adevĕruluĭ; acésta este plecata-mĭ părere; iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta.—1818 Aprilie.

Vel Vistier.

Cod. LXXXIX, fila 373.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Dumné-ta Vel Vistiere, pe lângă 28 poslușnicĭ ce ne arĕţĭ printr'acéstă anaforà, că s'aŭ lăsat jăluitoruluĭ, bine-voind Domnia-Mea, poruncim să i se maĭ deà alţĭ doĭ poslușnicĭ, ca să aibă peste tot jăluitorul 20 poslușnicĭ.—1814 August 13.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Dumné-luĭ Paharnicul Constantin Creţulescu, jăluitorul, la catastihul de poslușnicĭ s'a găsit cu lude 38, şi după alegerea ce aŭ făcut dumné-lor boeriĭ ceĭ orînduiţĭ, s'a lăsat pe séma dumné-luĭ, ca să aibă 28 poslușnicĭ, iar 10 s'aŭ dat la dajdie, ce rĕmâne precum se va hotărî de cătră Măria-Ta.—1814 August 17.

Vel Vistier.

Cod. LXXIX, pag. 269.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta Vel Vistiere, de vreme ce atât din mărturia calemgiuluĭ havalelelor, cât şi din catastihul Visterieĭ de scutelnicĭ, se face dovadă că a avut jăluitorul Aleco, Slugerul sineturĭ Domnescĭ pentru aceste privileghiurĭ, bine-voind Domnia-Mea, poruncim să se facă cartea Domnieĭ-Mele de înoirea acestor privileghiurĭ ce se arată maĭ jos, în anaforaua dumi-tale.—1813 Martie 8.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inalţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce ni se dă la alăturata jalbă a slugeruluĭ Alexandru Mincu, cuprinḑĕtóre că prin sineturĭ gpd., după slujbele sale, este miluit de

reclamă nouĕ restituirĭ de privilegiĭ perdute de eĭ sub Mavrogheni-Vodă. Aşà, Divanul, la 30 Aprilie 1816, intră cu anaforà la Domnitor, ţicêndu-ĭ că: «arĕtăm M.-Tale, că tótă nădejdea chiverniselĭ boerilor pămînteni rézimă în veniturile moşiilor şi al viilor, în vreme ce de a intrà în alte slujbe şi chiverniselĭ ale ţĕriĭ, aştéptă câte 2—3 anĭ, până le vine rîndul, şi de nu vor avé ajutor de la acareturile sale, rĕmân în ticăloşie şi în próstă stare». Eĭ cer să nu plătéscă vamă pe bucatele lor, zahereà şi vite ce le vînd prin tîrguri orĭ prin sate. Maĭ cer să fie scutiţĭ pogonaşiĭ, carĭ lucréză la viile lor, de podveţĭ şi beilicurĭ, că li se împedică lucrarea viilor şi să nu se îngădue importul de vin din Ţéra-Turcéscă. Se maĭ tînguesc şi că de la arendaşiĭ şi ispravnicĭĭ de pe la moşiile lor nu aleg nimica, căcĭ arendaşiĭ lépădă moşiile, din causă că li se ieà zaheréua pentru Ţarigrad.

Domnitorul respinge cererea de vamă, căcĭ ar aduce o prea simţitóre pagubă *«la venitul Domnesciĭ Cămărĭ»*, căcĭ scăderea va trece peste 30–50 de pungĭ de banĭ. Cât pentru supĕrările ce se fac arendaşilor pentru zaheréua de Ţarigrad, cu care boerĭĭ ţic, că se págubesc arendaşiĭ, de le lépădă moşiile, Vodă rĕspunde, că nu póte împlinì zaheréua numaĭ de la locuitoriĭ birnicĭ. Când se va puté acésta, vor fi scutiţĭ arendaşiĭ, numaĭ şi eĭ să nu cum-và să apere zahereà de a locuitorilor, ţicênd că este a lor, că vor fi pedepsiţĭ. In privinţa pogonaşilor, Caragea hotărĕsce să fie scutiţĭ de podveţĭ şi angarale numaĭ vierĭĭ paznicĭ aĭ viilor mânăstirescĭ şi boerescĭ, iar pogonaşiĭ vor fi scutiţĭ numaĭ când nu va fi vre-o grabnică trebuinţă

ţineà ţece ómenĭ fără pricină de dajdie i o prăvălie şi o cârciumă scutită, carĭ sineturĭ le-a dat în Visterie la II Vistier Aleco Carabulea, de la calemul havalelelor, ca să se înnoéscă şi s'aŭ rĕpus, rugându-se la mila Mărieĭ-Tale, a i se înnoì şi de cătră Inălţimea Ta, fiind că ómeniĭ ĭĭ are şi până acum, am cercetat, şi întru adevĕr este că i s'aŭ rĕpus după mărturia ce a dat-o în scris numitul calemgiŭ, arĕtătóre, că doué sineturĭ ale numituluĭ jăluitor, unul al rĕposatuluĭ întru fericire Mihaiŭ Vodă Suţul dintru al doilea Domnie şi altul al Mărieĭ-Sale Alexandru Moruz dintru întâia Domnie, ce cuprindeà pentru ţece scutelnici, i o pivniţă şi o prăvălie, ca să aibă jăluitorul, i le-a dat în Domnia a treia, tot a Mărieĭ-Sale rĕposatuluĭ Mihaiŭ Vodă Suţul, ca să se înnoéscă şi, la fuga Bucurescilor, de atuncĭ aŭ rĕmas în ladă la Visterie şi s'aŭ răpit cu alte hârtiĭ; aşijderea maĭ adeverez şi de la calemul scutelnicilor, că aceştĭ ţece ómenĭ scutelnicĭ, după sineturile ce a avut jăluitorul, ĭĭ are şi până acum. Ci cât pentru cererea de rugăciune ce face, ca să i se înnoéscă acéstă milă şi de cătră Măria-Ta, rĕmâne la hotărîrea milostiviriĭ Inălţimiĭ Tale.—1813 Februarie 27.

Vel Vistier.

Cod. LXXIII, pag. 273.

împĕrătéscă şi în timpul lucrăriĭ viilor. In fine, importul vinurilor străine este din noŭ prohibit în 1815 şi 23 Maiŭ 1816. (1)

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Prea Sfinţia Ta Părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneḑeŭ Episcopilor şi dumné-vóstră veliţilor boerĭ, câteşi patru cereri de rugăciune, ce ne faceţi printr'acéstă obştéscă anaforă, chibzuind Domnia-Mea, la cea dintâĭ, a vămiĭ, rĕspundem Sfinţiilor Vóstre şi dumné-vóstră, că precum şi altele multe rugăciunĭ ce aţi făcut Domnieĭ-Mele, după vremĭ, spre mângâerea părţiĭ boerescĭ şi mânăstirescĭ, nu le-am trecut cu vederea, după cum şi în faptă aţi cunoscut, asemenea am fi primit-o şi acésta, cu jertfirea interesuluĭ Domnesciĭ Nóstre Cămărĭ, când ar fi pricinuitóre de o pagubă numaĭ ca de treĭ-ḑecĭ, patru-ḑecĭ, saŭ cel mult de cincĭ-ḑecĭ pungĭ de banĭ, iar când scăderea venituluĭ, ce urméză a se pricinuì din rădicarea saŭ lipsirea acesteĭ vămĭ, se va suì şi va trece suma banilor ce se vor suì maĭ sus (precum şi nu este îndoélă, fiind maĭ tótă ţéra alcătuită de moşiĭ mânăstirescĭ şi boerescĭ), nu putem primì într'alt chip o aşà simţitóre pagubă la venitul Domnesciĭ Nóstre Cămărĭ, afară numaĭ când iarăşi cu toţiĭ împreună veţi face chibzuire, ca să găsiţi alt mijloc de o potrivă şi cuviincios spre împlinirea sumeĭ ce se urméză a se scădé din ridicarea acesteĭ vămi. Iar pentru cea de a doua a arendaşilor, ḑicem că nicĭ înşi-vĕ nu puteţi tăgăduì neapĕrata datorie a supuneriĭ şi a buneĭ cunoscinţi ce se cuvine a avé către prea puternica şi nouĕ tuturor dătătóre de hrană Împĕrăţie, ca să ne arĕtăm din tótă vîrtutea osîrduitor spre împlinirea poruncilor şi trebuinţelor sale, dintre care una şi cea maĭ delicată, fiind şi madéua zahereleĭ, când este trebuinţă şi nu se va puté împlinì numaĭ de la locuitoriĭ birnicĭ i de la cele-l-alte bresle suma ce va fi cerută pentru trebuinţa împĕrătéscă, atuncĭ numaĭ să fie datorĭ şi arendaşiĭ boerescĭ i mânăstirescĭ a da zahereà în natură ceĭ ce vor avé, iar nu în banĭ, şi să li se plătéscă aceea zahereà, după fiiatul cu care se va plătì locuitorilor i celor-l-alte bresle, iar când ceruta zahereà se va puté împlinì numaĭ de la locuitoriĭ birnicĭ i cele-l-alte bresle, atuncĭ numiţiĭ arendaşĭ să nu fie câtuşĭ de puţin supĕraţi; să se feréscă însă şi eĭ, ca nu cum-vaşĭ, cu pricina acesteĭ apĕrărĭ, să priméscă zaherele de ale locuitorilor birnicĭ i a celor-l-alte bresle şi să le numéscă că sunt ale lor, ca să le apere, căcĭ dovedindu-se vre-unul în vre-o acest fel de urmare, să scie, că nu numaĭ se va pedepsì cu străşnicie, ci încă după ce se va luà acea zahereà, se va îndatorà apoĭ a dà şi de la sine-şĭ îndoită peste acea sumă făr' de nicĭ o plată. I pentru cea de a treia, a pogonaşilor, hotărîm, ca nu numaĭ vieriĭ paznicĭ aĭ viilor mânăstirescĭ şi boerescĭ să fie apururea apĕraţi şi ocrotiţi de orĭ-ce podvadă şi angară, iar pogonaşiĭ, atuncĭ numaĭ să fie şi eĭ asemenea ocrotiţi, când nu va fi vre-o grabnică trebuinţă împĕrătéscă, saŭ când acea trebuinţă se va întîmplà a se cere asupra lucruluĭ viilor, iar când trebuinţa va fi grabnică, saŭ nu se va întîmplà pe vremea lucruluĭ viilor, atuncĭ şi aceştĭ pogonaşĭ să fie datorĭ, tot pentru cuvintele de maĭ sus arĕtate, de a săvîrşì acele angarale şi podveḑi împĕrătescĭ; pentru care amândouĕ aceste madele, adecă a arendaşilor şi pogonaşilor, poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se păzéscă întocmaĭ nizamul de maĭ sus arĕtat, iar pentru vinurile străine, hotărîm să se păzéscă nizamul popririlor, precum a fost poprit de maĭ înainte, pentru care şi poruncim dumné-vóstră Veliţilor Logofeţi, să se

Caragea continuă a prohibì importul vinurilor şi spirtóselor, spre a

---

facă cuviinciósele poruncĭ, atât cătră dumné-luĭ Vel Spătarul de a scrie căpitanilor de marginĭ, cât şi cătră ispravniciĭ acelor judeţe. — 1816 Maiŭ 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, fila 56.

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecata nóstră obştéscă anaforà, arĕtăm Mărieĭ-Tale, că tótă nădejdea chiverniseliĭ boerilor pămîntenĭ rézimă în veniturile moşiilor şi al viilor, în vreme ce de a intrà în alte slujbe şi chiverniselĭ ale ţĕriĭ, *aştéptă câte 2—3 anĭ, până îĭ vine rîndul*, şi de nu va avé ajutor de la acareturile sale, rĕmâne în ticăloşie şi în próstă stare, neavênd cu ce să-şĭ ţie rînduéla şi haractirul sĕŭ, după cinstea ce s'aŭ învrednicit atât de la alţĭ luminaţĭ Domnĭ, cât şi de la Măria-Ta; aceste venitur̆ dintru început şĭ-aŭ avut privileghiurile lor păzite pe deplin, fără a se vătămà cu vre-o pagubă şi scădere, iar de la o vreme încóce s'aŭ stricat acele privileghiurĭ, întâiŭ că maĭ înainte de răsmiriţa ot let 1787, mânăstirile şi boeriĭ de la drepte bucatele lor ce vindeaŭ, zahereà şi vite, orĭ prin sate saŭ prin tîrgurĭ, vamă nu plătiaŭ, iar de atuncĭ încóce aŭ rĕmas lipsiţĭ de acest privileghiŭ, pentru care, cu tóte că se pune în ponturile vămilor, că, de va fi vînḑĕtorul boer saŭ mânăstire, să plătéscă vama cumpĕrătorul, iar de va fi cumpĕrătorul mânăstire saŭ boer, să plătéscă vînḑĕtorul, dar orĭ-cum va fi, tot mânăstirea şi boerul plătesce vamă, pentru că cel ce cumpĕră de la aceste douĕ tagme, sciind că are a plătì vamă, nu-ĭ dă preţul ce ĭ-ar fi dat, când ar fi sciut că lucrul acela ce-l cumpĕră este făr'de vamă, şi scade vama din preţ, cum şi cel ce vinde la maĭ sus numitele tagme, iarăşĭ asemenea încarcă preţul lucruluĭ, ca să nu rĕmâe vama plătită de el, ci de cumpĕrător, şi aşà s'a perdut cu totul acest privileghiŭ, ce dintru început l-aŭ avut mânăstirile şi boeriĭ.

Al doilea, arendaşiĭ ce cumpĕră veniturile moşiilor mânăstirescĭ şi boerescĭ se îndatoréză de daŭ zahereà orĭ în natură saŭ în banĭ, şi nefiind acésta pagubă din nerodirea timpuluĭ, care este în norocul luĭ, o trage şi perde însuşĭ stăpânul moşieĭ, fiind-că se tocmesce pentru dreptăţile şi privileghiurile ce are asupra moşiilor sale şi volnicesce obrazul sĕŭ asupra cumpĕrătoruluĭ arendeĭ, pătimind şi aceĭ arendaşĭ supĕrare de necaz, în cât dintr'acéstă pricină mulţĭ dintr'înşiĭ s'aŭ tras şi s'aŭ lăsat de a nu se maĭ amestecà la arenḑĭ, iar şi care dintr'înşiĭ ar vré să ieà arendă, să o ieà cu preţ pe jumĕtate, de care uniĭ din stăpâniĭ moşiilor, pentru felurimĭ de pricinĭ, neputênd a merge însi-şĭ să-şĭ caute moşiile lor, şi rĕmâind pe mâna ispravnicilor, nu puţină pagubă li se pricinuesce din furtişagul ce fac şi scăderea necăutăriĭ venituluĭ, precum se cade, şi aşà nealegêndu-se maĭ cu nimic şi nicĭ alt mijloc de chivernisélă neavênd, este silit a o vinde cu totul.

Al treilea, că pogonaşiĭ ceĭ orînduiţĭ de le lucréză viile, luându-se la podveḑĭ de cărat cheresteà şi alte angariĭ în vremea lucruluĭ, se zăticnesc viile din lucru şi se pricinuesce şi de la acésta mare pagubă, în cât nicĭ cheltuéla nu o pot scóte, necum să se foloséscă de cevaşĭ, iar şi când scapă din podvadă şi pot de lucréză viile la vreme şi este şi timpul rodos, atuncea iurudisesc vinurĭ din Ţéra-Turcéscă, ce sunt poprite printr'atâtea luminate Domnescĭ hrisóve a nu venì nicĭ de cum în ţéră, şi rĕmân vinurile pămîntenilor la preţ de nimic şi le este cheltuéla şi ostenéla în zadar, ci ne milostivim milostiviriĭ Mărieĭ-Tale ca un Domn milostiv şi pă-

favorisà viile boerescĭ. Erà o concesiune cu scăderea venituluĭ vămilor, dar nu putù să o refuse, căcĭ erà din vechiŭ practicată. (1)

---

rinte doritor, să reverşĭ milă asupra némuluĭ boeresc şi asupra mânăstirilor, a face părintésca şi Domnésca Mărieĭ-Tale îndreptare la aceste privileghiurĭ ale némuluĭ boeresc şi părţiĭ mânăstirescĭ cu scădere şi vătĕmare din vreme în vreme să se dărapene de tot, şi să rĕmâe la cea desăvîrşită ticăloşie.—1816 Aprilie 30.

Al Ungrovlahieĭ Nectarie, Iosif Argeşiŭ, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu, Radu Golescu biv Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic,... Vel Vistier, Dumitrache Racoviţă Vel Vornic, Istrate Creţulescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Ioan Ştirbeiŭ Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Pană Costescu Vel Vornic.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

De vreme ce Părinţiĭ Arhiereĭ, dimpreună cu dumné-lor boeriĭ, ne arată printr'acéstă anaforà, cum că vinurile i rachiurile străine din vechime sunt oprite prin hrisóvele fraţilor Domnĭ de maĭ înainte, cum şi prin ponturile vămilor, ce se fac în toţĭ aniĭ, a nu venì nicĭ de cum în ţĕră, ca să se pótă vinde ale pămîntuluĭ, primită este Domnieĭ-Mele cererea şi rugăciunea ce ne fac, poruncim dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, Vel Logofete de Ţéra-de-sus, să se facă Domnescul Nostru hrisov şi porunchĭ, cu cuprinderea ce li se arată maĭ jos, în care să li se deà şi acéstă poruncă, ca să trimiţă la Domnia-Mea catastih de câte vinurĭ şi rachiurĭ aŭ venit din părţile străine împotriva opririĭ, făr' de porunca Nóstră. — 1815 Februarie 9.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecată anaforà arĕtăm Mărieĭ-Tale, că din vechime, prin hrisóvele luminaţilor Domnĭ i prin ponturile vămilor, ce se află pe tot anul, cum şi chiar acum în prea fericite ḑilele Mărieĭ-Tale, sunt oprite cu totul vinurile şi rachiurile de peste Dunăre i holirca din Ţéra-Leşéscă, a nu venì nicĭ de cum aicĭ în ţĕră, ca să se pótă vinde al pămîntenilor, iar estimp vedem că aŭ adus uniĭ alţiĭ mulţime de vinurĭ i rachiurĭ străine prin ţĕră, din care pricină, nu puţină pagubă aŭ pămînteniĭ, cum şi chiar Visteria Mărieĭ-Tale, pentru că vĕḑênd locuitoriĭ pămînteni ce aŭ viĭ şi liveḑi de pruni, năvălirea vinurilor şi a rachiurilor străine, mulţĭ dintr'înşiĭ le-aŭ părăsit şi le-aŭ lăsat nelucrate şi înţelenite, în vreme ce munca şi strădania lor este mare, cum şi plata lucruluĭ viilor scumpă, ajungênd până la parale 50 pe ḑi, după care nu póte să fie cuvînt de pricinuire pentru óreş-care adaos al preţuluĭ vînḑării, căcĭ în alt chip munca lor rĕmâne în zadar, neputênd să-şĭ scóţă cheltuéla, maĭ vîrtos când se întîmplă timp cu rod puţin, după cum aŭ fost an-ţĕrt. Decĭ fiind-că nădejdea pămîntenilor într'acest venit al viilor şi al liveḑilor razimă, căcĭ zaheréua şi vitele sunt pentru alte trebuinţe ale datorieĭ ţĕriĭ şi de a perde acest folos, suntem încredinţaţĭ că nu este suferit luminatuluĭ auḑ al Mărieĭ-Tale, fiind ferbintea rîvnă şi părintésca dorire ce aĭ Măria-Ta cătră ţĕră, cu neadormită siguranţă a se

După ce așà sporirà dările sub tóte denumirile, apoĭ gróznică erà perceperea lor. Caznele cele maĭ nepomenite se aplicaŭ la ţĕranĭ, ca să-şĭ plătéscă sfertul. In Jiul-de-Sus s'aŭ vĕḑut perceptorĭ grecĭ carĭ, ca să oblige ţĕranul a plătì birul, îĭ luà copilaşul şi, în toiul ernĭĭ, băgându-l în apă, îl atîrnà pe o cracă în puterea geruluĭ, de cădeaŭ cărnurile după corp.....

Asemenea ororĭ nu puţin contribuirà la sbucnirea de rĕscóle.

Rĕscólele pandurilor din 1815 şi 1816 şi nemulţămirile chiar şi ale boerilor, pe lângă a ţĕrănimiĭ, în aşeḑarea birurilor din 1815, silesc pe Caragea să facă o nouă aşeḑare a dărilor, cu atât maĭ mult că nemulţămirile străbătuserà până la Pórta Otomană.

Şi pe lângă dările după întocmirea din 1815, câte alte dărĭ extra ordinare nu maĭ apasă ţéra, de la 1816—1818! In 1816 bună óră, Caragea aruncă o dare extraordinară, cu care să pótă plătì 149.250 talerĭ, preţul a 3.400 de salahorĭ, ce ţéra-ĭ obligată să deà la cetăţile turcescĭ pe fie-care lună. Ceĭ 16 miĭ de lude, cât maĭ rĕmăseserà în ţéră, se îmbracă cu acéstă dare, numaĭ eĭ, dar nu şi boeriĭ, aşà că de la lude vin câte 9 talerĭ banĭ 40, fără de răsură. Darea se plătesce de la 1 Aprilie 1816. (1) Totuşĭ Caragea emite, în Ianuarie 1817, un hrisov, prin care, cu multă emfasă, desfiinţéză darea *untuluĭ* şi maĭ desfiinţéză, cu nu maĭ puţină emfasă, şi alt beilic orĭ podvadă, anume aceea, ce-ĭ dreptul dând loc la multe abusurĭ, a carelor de transpor-

---

ocrotì de tóte cele împotrivitóre şi a nu se vătămà obştescul folos, ne rugăm milostiviriĭ Mărieĭ-Tale, să se înnoéscă acest privilegiŭ al ţĕriĭ şi prin luminat hrisovul Mărieĭ-Tale, următor celor de maĭ înainte Domnescĭ hrisóve, şi să se facă luminate poruncĭ cătră tóte isprăvniciile, ca să întăréscă paza marginilor cu tótă străşnicia şi să nu îngăduéscă a venì în ţéră cât de puţin vin saŭ rachiŭ din alte ţĕrĭ, fiind acésta, după cum ḑicem, şi spre paguba Visterieĭ, publicând în tot judeţul, ca să scie toţĭ cu hotărîre, că cel ce se va îndrăsnì la o urmare ca acésta împotriva porunciĭ, nu numaĭ vinul şi rachiul acela i se va luà pe séma Domnieĭ, ci încă i se va face şi grea pedépsă, asemenea poruncĭ făcêndu-se şi aicĭ către dumné-luĭ Vel Spătarul, ca să facă prin pristavĭ tuturor sciută hotărîrea, i la Craiova cătră dumné-luĭ Caimacamul şi cătră dumné-lor boeriĭ Divanuluĭ de acolo, spre a se face asemenea urmare.—1815 Februarie 7.

Nectarie Mitropolit, Iosif Argeş, Constandie Buzeŭ, Constantin Filipescu Vistier, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ Vel Logofĕt, Nestor Vel Clucer.

Cod. LXXVIII, pag. 338.

(1) Veḑĭ *Tesaur de Monumente*, T. II, pag. 329.

tat sarea la porturĭ. Mare scădere totuşĭ nu se făceà cu acésta la grelele biruri. (1) Ţéra continuă a cere scăderĭ maĭ reale.

---

(1) *Hrisovul ce s'a făcut pentru ertarea untuluĭ şi a carelor de sare, a nu maĭ fi.* Este netăgăduit şi mărturisit de tótă obştea înţelepţilor, că între părinţĭ şi fiĭ, însoţindu-se îngrijirea cu supunere, săvîrşesc o datorie între dînşiĭ, prin care se înalţă, întru podóba înţelepciuniĭ şi de o potrivă se hrănesce întru dorirea mângâerĭi, acéstă falnică zidire a omenirĭi, care s'a clădit de către Mântuitorul nostru maĭ cu osebire simţitóre decât orĭ-ce altă fiinţă ce avem întru vedere, pentru că părinţiĭ îngrijitorĭ aflându-se pentru înălţarea şi crescerea fiilor lor, privesc cu tótă rîvna la ceea-ce ar puté să le aducă rodirile fericirilor, iar fiiĭ cunoscĕtorĭ fiind de căderile supunerĭi, hrănesc simţirile părinţilor prin fapte şi dorirea mângâerĭi ce aŭ către aĭ lor firescĭ ocrotitorĭ şi prin aceste, legate de către fire răsplătirĭ, se săvîrşesce acea vecînică datorie, întocmaĭ după sfînta poruncă. După acéstă dar firéscă aseménare, părinte se pote numì verĭ-carele din dumneḑeésca bună-voinţă s'a învrednicit a fi oblăduitor de norod, cum aşijderea şi fiiĭ, verĭ-carele s'aŭ născut a fi supt umbrire de oblăduitor, pentru că aceluĭ dintâiŭ este îngrijirea odihneĭ supuşilor luĭ, descoperirea dreptăţilor şi în scurt aplecarea a tot felurilor de mijlóce spre a lor fericită petrecere, iar a aceluĭ de al doilea supunere, credinţă şi săvîrşirea celor după trebuinţă, şi după trebuinţă întocmite hotărîrĭ, şi acestea tóte se aséménă cu urmările datoriilor ce mijlocesc între ceĭ firescĭ părinţĭ şi fiĭ. Decĭ şi Domnia-Mea, din césul ce ne-aŭ învrednicit milostivul Dumneḑeŭ, să oblăduim asupra acestuĭ pravoslavnic norod, cunoscênd asupră-ne datoria oblăduirĭi întocmaĭ ca o părintéscă îngrijire, nu am încetat cu a săvîrşi către supuşiĭ noştri locuitorĭ, câte faceră de bine ne-aŭ fost prin putinţă şi ne-a îndeletnicit îndemânarea vremilor; şi judecând între altele, că răspunderile naturilor ce din vechime eraŭ obicĭnuiţĭ locuitoriĭ să deà prin feluri de orînduelĭ, nu numaĭ că trebuià să fie sarcină simţitóre pentru dînşiĭ şi maĭ vîrtos pentru ceĭ ce se întîmplà să nu aibă feluri-mea cererĭi, siliţĭ fiind uniĭ ca aceia, de către aĭ lor cislaşĭ, să le săvîrşéscă prin cumpĕrătóre de banĭ, ci şi prilej de hrăpire a acestor cislaşĭ, carĭ, cugetând la al lor în parte folos şi cu totul mântuire de o asemenea răspundere, împovăraŭ pe ceĭ nemernicĭ aĭ satelor, adăogând la acest fel de cheltuelĭ, am hotărît şi Domnia-Mea, să aplicăm un mijloc prin care să înceteze unele ca acestea şi *încă din vremea aşeḑămîntuluĭ ot lét 1814 de odată cu aşeḑarea satelor, s'a* publicat la toţĭ de obşte, că aŭ lipsit cu totul şi din tot cuprinsul ţĕrĭi Domnieĭ-Mele, orînduelile de maĭ jos, *adecă: grâul şi lemnele isprăvnicieĭ Curţiĭ gpd, şi orînduéla finuluĭ şi a orzuluĭ grajdurilor Domnescĭ şi a minzilhanelelor ţĕrĭi*, rămâind datoria Visterieĭ Domnieĭ-Mele îndatorată ca să împlinéscă asemenea trebuinţe prin numĕrătóre de banĭ, precum se şi urméză de atuncĭ şi până acum. Asemenea dar şi acum voind Domnia-Mea, să arĕtăm în faptă lucrările milostivirĭi Domnieĭ-Mele către obştea locuitorilor, carĭ odrăslesc din părintésca îngrijire ce avem asupra supuşilor oblăduirĭi nóstre, *la ḑi'ntâiŭ de Ianuarie a următoruluĭ an cu lét 1817, am arădicat cu totul şi pentru tot-deauna şi alte douĕ orînduelĭ ce se urmaŭ în ţéră, adecă orînduéla carelor de sare, ce din vechime erà obicĭnuit aicĭ, şi orînduéla untuluĭ Ţarigraduluĭ, ce se împlinià din şése judeţe din aceste 12 de dincóce de Olt,* care acéstă orînduélă se presĕrà şi asupra tuturor breslelor, ce se află şe-

Reclamaţiunile ţĕriĭ în 1816 silesc pe Caragea să scrie Divanuluĭ, îndemnându-l să-şĭ pórte atenţiunea asupra aşeḑărieĭ birurilor. El îndémnă să se maĭ reducă greutăţile d'asupra ţĕranilor, nu numaĭ prin desfiinţarea orînduelieĭ carelor de sare şi a orînduelieĭ untuluĭ din cele 12 judeţe de dincóce de Olt, dar şi asupra scăderiĭ dăjdiilor cătră Visterie, de la Februarie 1817 până la Novembre acelaşĭ an, cu suma de 1.112.000 taleriĭ din 2.112 000.

La 5 Ianuarie 1817, Divanul supune Domnitoruluĭ Caragea anaforà, prin care îl laudă pentru bunul sĕŭ cuget de a uşurà pe dajniciĭ! Sumele scăḑute Divanul le înlocuesce *adăogându-le la dijmărit, vinăriciŭ şi oerit*, carĭ cine altul decât ţĕranul le plătià?

ḑĕtóre întru aceste judeţe, iar spre a lor împlinire am hotărît Domnia-Mea paguba Cămăriĭ, prin scăderea venituluĭ din vinḑarea ocnelor, şi osebită cheltuélă a Visterieĭ prin cumpĕrătóre de unt, de unde se va puté şi cu preţul ce se va găsì, ca să se teslimatiséscă după cuviinţă la locul ce se va cuvenì, încredinţat fiind Domnia-Mea, că prin ridicarea şi acestor douĕ orînduelĭ, nu puţină mângâere vor cunósce supuşiĭ noştri locuitorĭ şi vor rĕmâné întru desăvîrşită veselie, cunoscêndu-se apăraţĭ de asemenea rĕspunderĭ pricinuitóre de hrăpirĭ şi deosebit şi cunoscute cheltuelĭ, dar pentru ca să aibă tot-deauna putere şi tărime aridicarea acestor orînduelĭ din ţĕră, adecă atât acelor ce de la aşeḑământ s'aŭ lipsit, cum şi celor din urmă douĕ, după care, cunoscênd cu toţiĭ uşurare din bună-voinţă a Domnieĭ-Mele, să ne fie şi nouĕ vecĭnică pomenire întru vécul de apoĭ, am hotărît Domnia-Mea, să încredinţăm acéstă aridicare prin hrisov al Domnieĭ-Mele, şi iată alcătuim acest Domnesc al Nostru hrisov, întăritor aridicăriĭ numitelor orînduelĭ din ţĕră, întru al cincilea an a intâia Domnie a Domnieĭ-Mele, carele s'a dat să steà în păstrare la sf. Mitropolie, spre vecĭnică laudă a acesteĭ bune hotărîrĭ, care este întru desăvîrşită soglăsuire a obşteĭ părinţilor arhereĭ şi a dumné-lor veliţilor boerĭ haleà şi mazilĭ, şi l-am adeverit Domnia-Mea chiar cu credinţa şi pecetea Domnieĭ-Mele, martor puind pe prea-sfinţia sa duhovnicul nostru părintele Mitropolitul ţĕriĭ chir Nectarie i pre prea iubiţiĭ noştri fiĭ Gheorghe Voevod şi Constantin Voevod şi pe tótă obştea dumné-lor cinstiţilor şi credincioşilor veliţi boerĭ dregĕtorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, pan Radu Golescu vel Ban, pan Grigorie Brâncoveanu Vel Spătar, pan Consstantin Vlăhuţă Vel Postelnic, pan Isaac Ralet Vel Vornic de Ţéra-de-sus, pan Grigorie Ghica Vel Vistier, pan Eustatie Creţulescu Vel Vornic al Obştirilor, pan Mihalache Manu Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus, pan Grigorie Băleanu Vel Vornic de Ţéra-de-jos, pan Constantin Caliarh Vel Vornic al treilea, pan Gheorgache Golescu Vel Logofĕt de Ţéra-de-jos, pan Toma Creţulescu Vel Logofĕt de obiceiurĭ, şi ispravnic fiind pan Grigorie Ghica Vel Vistier, şi s'a scris hrisovul acesta aicĭ în oraşul Bucurescilor, scaunul Domnieĭ-Mele, de Nicolae Logofĕt za Visterie, în anul de la mântuirea lumiĭ cu lĕt 1817.

Cod. LXXVII, fila 257 v.

Ciudată scădere! Se înlocuiaŭ dóră birurile unele cu altele. (1)

(1) Pitac catră Părintele Mitropolit i cătră dumné-lor veliţiĭ boerĭ, haleà şi mazîlĭ, ca să se strîngă la Mitropolie, pentru a face chibzuire a treĭ huzmeturĭ: vinăriciul, oeritul şi dijmăritul.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Prea Sfinţia Ta Sfinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ Sfinţia Vóstră Episcopilor şi dumné-vóstră veliţilor boerĭ, haleà şi mazîlĭ, măcar că plata vinăriciuluĭ şi a dijmărituluĭ încă dinaintea veniriĭ nóstre aicĭ, după ale vremurilor întîmplărĭ şi ale ţĕriĭ neapĕrate trebuinţe, aŭ început a se adăogà (precum vĕ este sciut), ajungênd la preţul ce se urmézà acum; dar precum pentru altele am îngrijit Domnia-Mea, de am făcut bune şi folositóre întocmirĭ, asemenea şi pentru acésta îngrijind a se face o cuviinciósă întocmire, poruncind ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc şi privind cu bună cumpĕnire asupra osebiriĭ ce are acum preţul vînḑării lucrurilor celor supuse la plata numirilor acestor treĭ huzmeturĭ, din preţul ce aveà, pe când se urmà plata ce erà orînduită de maĭ înainte, să faceţĭ chibzuire, ca câtă scădere s'ar cuvenì să se facă din plata ce acum se urmézà, şi să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà. Tolco pisah gpd.—1817 Septembre 25.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 45.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Primită fiindu-ne şi acéstă obştéscă părere a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor veliţilor, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele Vel Vistiere Grigorie Ghica, ca pentru vînḑarea huzmeturilor saŭ împrumutarea Visterieĭ, să se facă urmare întocmaĭ după cuprinderea de maĭ jos arĕtată, asemenea şi pentru scăderea dăjdiilor Domnesciĭ nóstre Visteriĭ să se facă cărţĭ slobode ale Domnieĭ-Mele cătră locuitorĭ, arĕtătóre de acéstă milostivnică hotărîre a Domnieĭ-Mele şi cuprinḑĕtóre, ca pentru a lor desăvîrşită liniştită petrecere în sfertul de Februarie şi Martie i în sfertul de Aprilie şi Maiŭ, nicĭ pe aceĭ câte taleri 5 şi jumătate i răsura lor de lude la un sfert, ce rĕmân după scăḑĕmîntul ce le-a făcut din taleri 26 şi parale 16 ce plătià până acum fieş-care lude la un sfert, dimpreună cu răsura, să nu-ĭ rĕspunḑă, fiind-că ceĭ maĭ mulţĭ se află cumpĕrătorĭ de nutreţurĭ pentru vitele lor şi mulţĭ iarăşĭ cumpĕrătorĭ chiar de bucate pentru hrana lor din pricina nerodiriĭ timpuluĭ ce s'a urmat pe alocurea, iar cu toţiĭ se află asupra primăveriĭ silitorĭ şi sîrguitorĭ în lucrul pămîntuluĭ, ci întru aceste maĭ sus numite patru luni să rĕspunḑă numaĭ baniĭ lefilor i o parte din baniĭ minzilhanelelor şi la sfertul de Iunie şi Iulie vor rĕspunde dimpreună cu baniĭ acestui sfert şi pe ceĭ de Februarie şi Martie, cum şi la August i Septembre pe ceĭ de Aprilie şi Maiŭ, rĕmâind la cel de al 5-lea sfert, adecă la viitorul Octobre şi Novembre sloboḑĭ a rĕspunde numaĭ pe ceĭ câte taleri 10 şi jumătate de lude i răsura lor po parale 8 la leŭ şi într'acéstă curgere de patru luni se va strîmtorà Visteria la ale sale netăgăduite cheltuelĭ şi să orînduéscă cetitorĭ prin tóte judeţele, ca să le cetéscă din sat în sat, în auḑul tuturor şi să lase şi pe la tóte bisericile câte o asemenea carte slobodă a Domnieĭ-Mele, ca şi cel ce nu i s'a cetit în auḑul sĕŭ să pótă cetì în orĭ-ce vreme va avé îndeletnicire şi printr'acest mijloc să rĕmâe

Asemenea reduceri de biruri şi havalele eraŭ departe de a mulţămì ţéra, cu tótă cetirea pitaculuĭ Domnesc pe la biserică! Caragea se vede silit a cere în 1818 Divanuluĭ o nouă aşezare de biruri.

In Iunie 1818, Divanul supune Domnitoruluĭ o «*ghenichi întocmire a dăjdiilor*», propunênd clasificarea dăjdiilor în 3 categoriĭ: a) Baniĭ Visterieĭ, b) baniĭ poştelor şi c) baniĭ lefilor. Baniĭ Viste-

---

cu toţii încredinţaţi de buna-voinţă a Domnieĭ-Mele; către acestea primită fiind Domnieĭ-Mele şi rugăciunea ce ni se face printr'acéstă anaforà de a se face, adecă şi Domnesc al nostru hrisov pentru aridicarea orînduelilor de carele de sare şi de untul Ţarigraduluĭ, poruncim dumi-tale, ca să se alcătuéscă un asemenea hrisov de la Visteria Domnieĭ-Mele, cuprinḑétor însă şi legiuitor nu numaĭ de aridicarea acestor douĕ orînduelĭ a carelor de sare şi a untuluĭ Ţarigraduluĭ, ce şi de câte alte orînduelĭ din vechime obicĭnuite în ţéră am bine-voit Domnia Mea de le-am ridicat cu totul spe odihna şi repaosul obştеĭ locuiturilor, adecă orînduéla grâuluĭ şi a lemnelor isprăvnicieĭ Curţiĭ gpd, orînduéla fînuluĭ şi a orzuluĭ grajdurilor comisieĭ şi a pitărieĭ, i altor tainaturĭ şi orînduéla fînuluĭ şi orzul minzilhanelelor, hotărînd după acésta ca tóte aceste orînduelĭ să se rĕspunḑă în banĭ de la Visteria Domnieĭ-Mele şi să scape ticăloşiĭ locuitorĭ, nu numaĭ de greutatea acestor rĕspunderĭ, ci şi de hrăpirile ce făceaŭ prin mijlocul acestor orînduelĭ, şi săvîrşindu-se hrisovul acesta, să se trécă maĭ întâiŭ în condica logofeţieĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, apoĭ să se trécă şi în condica Visterieĭ, şi pe urmă să se deà în păstrare la sf. Mitropolie spre a sta drept lege mântuitóre de multele sarcinĭ şi greutăţĭ ce aŭ fost cercat ticăloşiĭ locuitorĭ. — 1817 Ianuarie 8.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

La ḑi'ntâiŭ de anul noŭ a următoruluĭ Ianuarie cu lét 1817, cetindu-se în postelnicia Mărieĭ Tale, luminatul pitac al Inălţimiĭ Tale cuprinḑétor de milostivul cuget şi buna-voinţă, ce şi întru acéstă fericită ḑi aĭ arĕtat Măria Ta către obştea locuitorilor aĭ acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, ce s'a încredinţat din mila luĭ Dumneḑeŭ sub drépta oblăduire a Inălţimiĭ Tale, cu a se aridică de-asupra lor cu totul şi pentru tot-deauna maĭ întâiŭ orînduéla carelor de sare, prin paguba Cămăriĭ Domnescĭ, cu tóte că este rĕspundere a ţĕriĭ din vechime canonisită, al doilea orînduéla untuluĭ din ceste 12 judeţe de dincóce de Olt, asemenea cu totul şi pentru tot-deauna, iar rĕspunderea acestuĭ unt să se facă prin cheltuéla Domnieĭ la locul ce se va cuvenì, şi cca de al treilea şi maĭ simţitóre facere de bine către locuitoriĭ birnicĭ de a se scădé într'acest următor an dăjdiile Visterieĭ ce se urméză în curgere de ḑece lunĭ, începêndu-se de la Februarie până la sfîrşitul luĭ Novembre cu taleri 1.112.000 din 2.112.000 ce analoghisesc a rĕspunde după suma ludelor ţĕriĭ de acum, rĕmâind asupra lor curaţi de rĕspundere taleri 1.000.000, care va să ḑică, că se cunósce înfiinţat folosul locuitorilor birnicĭ maĭ mult decât cu suma jumătate din ceea-ce a fost întocmit a rĕspunde; alt nu putem ḑice decât, cunoscênd în faptă osebită rîvnă, cum şi părintésca îngrijire ce aĭ Măria Ta pentru liniştita petrecere a acestuĭ norod, să aducem mulţumită din parte-ĭ către Măria Ta, aflându-ne pururea rugătorĭ către milostivul Dumneḑeŭ, ca să învrednicéscă pe Măria Ta la asemenea facere de bine, întă-

rieĭ se vor percepe în șése rînduri pe an. Intr'aceștia intră și haraciul. Se suprimă răsura de la tóte trele categoriile. Boeriĭ maĭ cerură și adăogirea de scutelnicĭ și poslușnicĭ și óre-carĭ scăderĭ la lefurĭ. Domnitorul primind anaforaua în Iunie, nu-ĭ dă în parte aprobarea decât la 3 Septembre 1818, ḑicênd că atuncĭ, «când e vorba de asemenea trebĭ și întocmirĭ, datoria nóstră neapĕrată și sfîntă o socotim de a ămblà cu

---

rind slava și puterea Mărieĭ Tale în prea luminat scaun întru mulți și fericiți anĭ; osebit de acésta vĕḑurăm tot în cuprinderea acestuĭ luminat pitac, că după acéstă bună întocmire a Mărieĭ Tale, care și de este simțitor folos al obșteĭ locuitorilor și maĭ cu osebire al birnicilor, dar se aduce pagubă maĭ multă de 1.312.000, însă peste 200 000, din ardicarea a douĕ numitelor orînduelĭ și 1.112.000 din scăderea dăjdiilor, și acéstă pagubă ne fiind în stare Visteria Mărieĭ Tale ca să o sufere de odată, avênd netăgăduite cheltuelĭ pe tótă luna, s'a găsit cu cale ca treĭ slujbe, a dijmăritului, vinăriciului, oerituluĭ, să se vîndă și pentru estimp numaĭ după alcătuirea anuluĭ trecut, ca cu adaosul acestor vînḑărĭ să se maĭ pótă întîmpină, rĕmâind pagubă curată taleri 412.000, iar locuitoriĭ și birniciĭ cunosc în prea ființă folos de 1.112.000, judecându-se acest adaos ca un ce folositor în tóte chipurile, maĭ întâiŭ adecă că întîmpină o simțitóre sarcină a locuitorilor birnicĭ, precum s'a ḑis, simțind cu toții folosul din ridicarea orînduelilor și din scăderea dăjdiilor, și al doilea că și de este o rĕspundere cu adaos peste ce s'a fost urmat în vremile trecute, dar nu numaĭ se împărțesce pe tóte treptele bez a priveleghiaților, dar și ceĭ ce rĕspund daŭ din ceea-ce aŭ, adecă din viĭ, stupĭ, rîmătorĭ și oĭ, cu carĭ se folosesc și se neguțătoresc, și poruncescĭ Măria Ta, ca adunându-ne cu toții la un loc să arĕtăm Mărieĭ Tale și plecata nóstră părere după tóte chibzuirile ce am făcut, găsim acéstă părere cu desăvîrșire temeinică, și întru adevĕr prin simțitórea pagubă a Mărieĭ Tale, mângâere a săracilor, prin care ḑicem și noĭ cu de obște priință și oglăsuire, ca să se vîndă aceste treĭ slujbe după întocmirea anuluĭ trecut și încă fiind-că Visteria, lipsindu-se de ale sale alcătuite veniturĭ de acum de la Februarie, firesce nu se póte iconomisì la ale sale cheltuelĭ, fiind orînduite și necontenite pe tótă luna, ḑicem să se vîndă de acum câte trele, de se va găsì mușterii, iar căutarea lor să se urmeze la orînduitele soróce cu așezămînt, însă ca baniĭ adaosuluĭ să-ì rĕspundă pe lunì după analoghie în trebuința Visterieĭ, iar ceĭ legiuiți la baniĭ ceĭ drepți în orînduitele vremì a fieș-căreia dintr'aceste slujbe, saŭ când nu se va găsì mușterii cu prețul ce se va cuvenì, se va găsì cu cale de cătră Măria Ta, atuncì spre întîmpinarea curgĕtórelor cheltuelĭ, să se împrumute Visteria cu zapisele dumné-luĭ Vel Vistierul, puindu-se emanet la împrumutătorĭ adaosul acestor slujbe și acele zapise se vor socotì încredințate și adeverite din partea nóstră tuturor, fiind următóre părerii ce arĕtăm Mărieĭ Tale, să se împrumute însă Visteria pe fieș-care lună din baniĭ adaosuluĭ acestor huzmeturĭ cu suma ce se va analoghisì pe fieș-care lună, socotindu-se acest adaos venit al Visterieĭ, în curgerea de ḑece lunĭ, spre întîmpinarea banilor ce lipsesc din scăderea sferturilor; asemenea și dobânḑile i agio ce se vor plătì la aceste împrumuturĭ aŭ să se deà tot din prețul vînḑăriĭ prostichiuluĭ ce se urmézá estimp la aceste treĭ huzmeturĭ; ci cât pentru scăderea dăjdiilor și vînḑarea huzmeturilor saŭ împrumutarea Visterieĭ, se va poruncì dumné-luĭ Vel Vistierul, ca să urmeze celor ce se vor găsì cu cale de cătră Măria Ta, iar pentru aridicarea numitelor douĕ orînduelĭ, ne ru-

orînduélă şi cu întrégă chibzuire şi cu cea desăvîrşită luare aminte.» Caragea nu aprobă deplin lucrarea Divanuluĭ şi ordonă, să se adune din noŭ, ca să desbată asupra punctelor neaprobate. (1)

---

găm Mărieĭ Tale să se facă luminat hrisov domnesc, spre a fi vecĭnică pomenire a Înălţimiĭ Tale cătră supuşiĭ locuitorĭ aĭ ţĕriĭ. — 1817 Ianuarie 5

Al Ungro-Vlahieĭ Nectarie, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu, Radu Golescu Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu, Isac Ralet Vel Vornic,... Vel Vistier, Istrate Creţulescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu Vel Logofĕt, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Constantin Samurcaş, Iordache Slătineanu Vornic, Dumitrache Racoviţă, Teodor Văcărescu, Constantin Caliarh Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Logofĕt, Constantin Dudescu Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Pană Costescu Vel Vornic. Ştefan Belu biv Vel Logofĕt, Ioan Ştirbeiŭ Logofĕt.

Cod. LXXXVI, pag. 12.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Prea Sfinţia Ta Părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ Sfinţia Vóstră Episcopilor şi dumné-vóstră cinstiţilor şi credincioşi veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, haleà şi mazîlĭ, cetindu-se de cătră Domnia-Mea cu destulă luare aminte anaforaua ce ne-aŭ făcut de la.... ale trecutuluĭ Iunie, am înţeles câte printr'însa în ponturĭ aţĭ găsit cu cale pentru cea ghenichi întocmire a dăjdiilor, împărţind-o în treĭ, adecă în baniĭ Visterieĭ din şése semĭ de peste tot anul (în care intră şi haraciul), în baniĭ minzilhanelelor şi în baniĭ lefilor, lipsind răsura cu totul din tóte aceste felurimĭ de dărĭ, precum aşà am şi dat îndată trebuinciósele poruncĭ ale Domnieĭ-Mele în următórea diminie a luĭ August şi Septembre, cuprinḑétóre întocmaĭ după chibzuirea şi întocmirea ce este arĕtată în maĭ sus ḑisa anaforà, iar întărirea, ce aţĭ cerut a da Domnia-Mea la acea anaforà, s'a prelungit până acum din pricină căcĭ, când este vorba pentru asemenea trebĭ şi întocmirĭ, datoria nóstră neapĕrată şi sfîntă, socotim de a umblà cu orînduélă şi cu întrégă chibzuire şi cu cea desăvîrşită luare aminte, făr' de a lăsà nimic nechibzuit, ci încă şi pentru cele maĭ micĭ să îngrijim; de aceea şi până a nu dà ceruta întărire prin Domnescile Nóstre hotărîrĭ şi legiuirĭ, carĭ aŭ a se păzĭ în urmă nestrămutate, de mare trebuinţă am socotit a vĕ arĕtà acéstă a nóstre băgare de sémă, adecă măcar că anaforaua Prea Sfinţieĭ Vóstre şi a dumné-vóstră are cuprindere de multe câte învederat privesc spre uşurarea locuitorilor şi chibzuirea ce aţĭ făcut asemenea tot la acest sfînt sfîrşit privesce, la pontul însă al lefilor ni se pare a nu fi prin neputinţă de a se face un simţitor scăḑémînt din talerĭ 14, ce aţi găsit cu cale, precum maĭ pe larg vĕ veţĭ pliroforisì din catastihul ce vi se va arĕtà de cătră dumné-luĭ cinstitul şi credincios boerul Domnieĭ-Mele biv Vel Dvornicul Costache Samurcaş, epistatul Casseĭ lefilor, aşà şi la cele-l-alte ponturĭ póte nu vĕ va fi trecut prin gînd niscarĭ-va mijlóce de uşurare maĭ bine întocmite şi repaos al locuitorilor, precum acésta se dovedesce şi din arĕtarea i rugăciunea ce ne faceţĭ la sfîrşitul anaforaleĭ pentru scutelniciĭ i poslușnicĭ, care se vede a fi lipsă şi se cuvine a se face maĭ cu întregime; de aceea dar, iarăşi poruncim, ca de al doilea adunându-vĕ la un loc, prea sfinţia vóstră şi dumné-vóstră şi maĭ chibzuind aceste ponturĭ, să întocmiţĭ pontul

Boeriĭ se adună şi până în Septembre întocmesc noua aşeḑare de biruri. Prin acéstă aşeḑare de la 8 Septembre se dispune:

---

lefilor, şi în scurt tóte câte sunt arĕtate în maĭ sus ḑisa anaforà, de iznóvă, chibzuindu-le cu maĭ multă cercetare şi iscodind orĭ-ce privesce spre cea dorită şi nouĕ şi înşi-vĕ uşurare a locuitorilor, maĭ întâiŭ să ne arĕtaţĭ făr' de zăbavă prin obştéscă anaforà cele ce veţĭ găsì cu cale pentru întregimea acesteĭ întocmirĭ a feluriniĭ dărilor ţĕriĭ, iar chibzuirea pentru scutelnicĭ şi poslușnicĭ, ce o veţĭ face cu întregimea şi cea desăvîrşită fiinţă, cât va fi prin putinţă, să o arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele, prin osebită anaforà, îngrijind ca şi dintr'acésta să-ĭ facă maĭ simţitóre cât va fi prin putinţă cugetată uşurinţă cu lipsirea a orĭ-ce fel de catahrisis s'ar fi urmând. Tolco pisah gpd.—1818 Septembre 4.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt

Cod. LXXXVII, fila 89.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Fiind-că întru săvîrşirea bunătăţilor rézimă pohvala a verĭ-căruia săvîrşitor şi maĭ vîrtos când este soglăsuită cu lucrările celor ce privesc spre binele obştesc, de aceea toţĭ ceĭ ce s'aŭ învrednicit după vremĭ să li se încredinţeze oblăduirĭ de noróde, nu numaĭ aŭ cugetat întru asemenea bune cugetărĭ, ci încă s'aŭ sîrguit cu dinadinsul întru a lor întemeere, prin testamenturĭ, ca să li se păzéscă fapta şi fiinţa întru vecînică neclintire şi statornicie; unele ca acestea aŭ lăsat până astăḑĭ nemuritor numele celor ce aŭ îmbrăţişat maĭ înainte de tóte iubirea de dreptate şi urmarea facerilor de bine, cariĭ prin fapte vrednice de laudă aŭ statornicit organele bunătăţilor, cu ale cărora mişcărĭ s'aŭ clădit urmările şi s'aŭ ivit cunoscinţa dreptăţiĭ, cel maĭ dintâiŭ temeiŭ întru pornirea lucrărilor şi pentru care se cuvine a ne sîrguì cu neîncetare tot omul ce s'a învrednicit să înţelégă cuvîntul pentru care s'a zidit de cătră făcĕtorul a tuturor fiinţelor, aceste chibzuirĭ, iscodind în cugetul Domnieĭ-Mele, feluri de părerĭ spre binele obşteĭ şi maĭ cu osebire din césul ce prin bună-voinţă a milostivuluĭ Dumneḑeŭ, ne-am însărcinat cu oblăduirea acestuĭ pravoslavnic norod, am mişcat tóte mijlócele acele ce ne-aŭ fost prin putinţă şi nu am încetat din săvîrşirea facerilor-de-bine, atât în parte, cât şi în obştea locuitorilor, îndreptând şi lucrând tóte cele întru îndeletnicirea Domnieĭ-Mele şi încă la maĭ multe cu prisos peste ceea-ce s'ar fi cuvenit, după aseménarea vremelnicelor întîmplărĭ, din césul ce am domnit, tóte mijlócele spre încetarea urmăriĭ mumbaelelor, zaherelelor Ţarigraduluĭ, rĕmâind de atuncĭ şi până acuma cu toţiĭ ca să-şĭ vîndă zaherelele la reizĭ pe la schele şi pe la alţĭ neguţătorĭ, pe la tîrgurĭ şi chiar dintru ale lor sălăşluirĭ, prin aşezămînturĭ de rizapazar, numaĭ pentru ale lor folosurĭ, privind cu acesta la înlesnirea negoţuluĭ; după care să cunóscă fieş-care liniştita petrecere întru care se află şi căderea stăpânirĭĭ, ce se cuvine să aibă asupra rodurilor munciĭ sale. După tótă cererea cuviinţeĭ, am înnoit aridicarea orînduelĭĭ fînuluĭ şi a orzuluĭ poştelor şi a grajdurilor Domnescĭ, întocmind osebit hrisov al Domnieĭ-Mele şi am primit să săvîrşim acéstă netăgăduită trebuinţă prin dare de banĭ, fiind-că ne-am fost îndestulat de năpăstuirile ce se făceaŭ; asemenea urmare am făcut iarăşi prin osebit hrisov al Domnieĭ-Mele şi cu orînduele de untul Ţarigraduluĭ şi a carelor de sare, privind paguba Cămărĭĭ Domnieĭ-Mele, ca să nu cerce locuitoriĭ şi acéstă povară întru lucrarea cetăţilor de pe la serhaturile împĕrătescĭ,

Ca numĕrul ludelor dajnicĭ pe 1818 va fi socotit la 17 miĭ;

am făcut tóte mijlócele spre înlesnirea rĕspunderiĭ lăcuitorilor, osîrduindu-ne cu cât ne-a fost prin putinţă a le împuţinà datoriile după trebuinţele ce aŭ fost, am pus la orînduélă ce a fost prin putinţă mumbaéua oilor din ţĕră, scăḑênd şi din suma luăriĭ şi adăogând şi la baniĭ fiatuluĭ, spre a cunósce locuitoriĭ şi la acésta osebire din ceea-ce aŭ în vremile trecute; am căutat dreptate fieş-căruia cu de-amĕruntul, avênd deschise uşile Divanuluĭ Domnieĭ-Mele pentru jălbile fieş-căruia, şi nu am putut suferì nicĭ odinióră năpăstuirea săracilor, trimiţênd feluriĭ de cercetătorĭ spre ale lor despăgubirĭ şi pedepsind pe ceĭ năpăstuitorĭ, spre încetarea acestora, şi în scurt orĭ-ce bine pentru obşte a trecut prin cugetul Domnieĭ-Mele, le-am săvîrşit cu mare bucurie pre cât ne-aŭ fost prin putinţă, hărăzind şi milă pe la spitaluriĭ chiar din venitul Cămăriĭ Domnieĭ-Mele şi adăogând venitul atât la şcolile politieĭ, cât şi la Cutia de milostenie, spre împărtăşirea săracilor. Aşà dar, învitat fiind de rîvnirea ce avem spre faceriĭ de bine, la trecutul cĭfert de Iunie şi Iulie, am mângâiat pe locuitoriĭ, scăḑêndu-ĭ cu răsura ce obicĭnuiaŭ la baniĭ cĭfertuluĭ po parale 8 la leŭ, după care dându-ni-se anaforaua obşteĭ părinţilor arhereĭ şi a dumnélor cinstiţilor şi credincioşi veliţilor boerĭ, haleà şi mazîlĭ, scrisă de la . . . . . a trecutuluĭ Iunie, cuprinḑĕtóre atât de mulţămirea acestuĭ bine, cât şi de rugăciunea ce ni s'a făcut ca să bine-voim a scădé răsura, nu numaĭ la acest următor cĭfert, ci la câte şése peste an, între carĭ erà unul hotărît maĭ cu adaos pentru baniĭ haraciuluĭ, saŭ să chibzuim a se mângâià locuitoriĭ la vre-un alt chip de uşurare, Domnia-Mea îndată la amândouĕ ne-am înduplecat, şi nu numaĭ am scăḑut răsura, după rugăciunea ce ni s'a făcut, ci încă şi din baniĭ ce rĕmâneà să rĕspunḑă pe an fieş-care lude, bez răsura, taleriĭ 139, am maĭ scăḑut atuncĭ alţĭ taleriĭ patru, rĕmâind a se rĕspunde de lude în socotéla semilor Visterieĭ taleriĭ 135 numaĭ, între carĭ să fie şi baniĭ haraciuluĭ, şi împărţindu-se aceĭ taleriĭ 135 în şése părţi de o potrivă, spre a nu se maĭ urmà neasemănare la rĕspunderea dăjdillor, precum a fost maĭ înainte, fiind baniĭ haraciuluĭ maĭ cu adaos decât cele-l-alte semĭ, am hotărît să se rĕspunḑă de lude pe fieş-care douĕ luniĭ în socotéla semilor Visterieĭ po taleriĭ 22 baniĭ 60 şi printr'acéstă hotărîre a Domnieĭ-Mele am dat-o întru chibzuirea obşteĭ şi baniĭ minzilhanelilor, după aseménarea cheltuelilor poştelor ce sunt întru legătura contractuluĭ, asemenea şi baniĭ lefilor, voind ca şi la aceia să se facă mângâere locuitorilor prin scădere, după aseménarea catastihuluĭ lefilor, pe care l-am dat a se chibzuì şi a se aşterne după drépтă părerea obşteĭ, alăturând cum că aceştĭ baniĭ fiind întru osebite trebuinţe, precum şi numirile lĭ arată, nu aŭ nicĭ un amestec cu baniĭ semilor Visterieĭ, după care strîngêndu-se cu toţiĭ la un loc, atât părinţiĭ arhereĭ, cât şi obştea dumné-lor veliţilor boerĭ, haleà şi mazîlĭ, la 20 ale trecutuluĭ Iulie, aŭ făcut cuviinciósa chibzuire şi ne-aŭ arĕtat prin acéstă anaforà, atât mulţumirea pentru buna voinţă a Domnieĭ-Mele, cât şi chibzuirea ce aŭ făcut, ca pentru baniĭ poştelor să se împlinéscă din ţĕră, la orînduélă, adecă în curgere de şése luniĭ, de lude po taleriĭ 17 baniĭ 60, fără nicĭ un fel de răsură, i pentru baniĭ lefilor po taleriĭ 14 de lude tocmaĭ la fieş-care douĕ luniĭ, asemenea fără răsură, făcênd socotélă pe 17.000 lude ce se află ţĕra acum, şi adăogând pentru amândouĕ aceste douĕ părerĭ destoinice cuvinte şi arĕtătóre de bunele chibzuirĭ ce aŭ făcut. Asemenea aşternênd şi catastihul lefaşilor aseménat acestor câte taleriĭ 14 de lude la o diminie, la acéstă anaforà ne-aŭ cerut şi întărirea Domnieĭ-Mele spre maĭ bună întemeere şi stator-

Că fie-care lude să aibă a plătì pe fie-ce lună câte 19 taleri, fără

---

nicie; am zăbovit cu darea acesteĭ cerute întăriri, nu dóră că nu ne-aŭ fost primite chibzuirile ce s'aŭ fost făcut, ci pentru că de atuncĭ şi până acum nu am încetat din socotinţa ce s'a cuvenit să aplecăm spre maĭ desăvîrşită uşurare a locuitorilor, judecând a nóstră sfîntă datorie la asemenea obştescĭ alcătuirĭ, să ămblăm cu tótă orînduéla şi cu întrégă chibzuire şi cu cea desăvîrşită luare aminte, fără de a lăsà nimic nechibzuit, şi aşà puind maĭ întâiŭ înaintea vederilor Domnieĭ-Mele catastihul lefilor ce a fost alcătuit prin sfatul obşteĭ, ca să maĭ uşurez rĕspunderea locuitorilor, am făcut un simţitor scăd̨ĕmînt chiar la lefile slujbaşilor Domnieĭ-Mele, adăogând şi la acésta buna-voinţă a Domnieĭ-Mele, cu a nu scădé vre-un ban măcar din lefile cinurilor pămîntuluĭ, ci lăsându-le tóte, precum s'aŭ găsit cu cale şi ni s'aŭ arĕtat prin aşternerea catastihuluĭ întru acéstă urmare, cunoscênd mijlocul de mângâere al locuitorilor, la 4 ale următóreĭ, prin Domnesc al Nostru pitac, am vestit de iznóvă părinţilor arhereĭ şi tuturor dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ, haleà şi mazîlĭ, acéstă hotărîre a Domnieĭ-Mele, arĕtându-le, că precum la acéstă rĕspundere a lefilor s'a găsit mijlocul de scădere, asemenea póte să fie şi alte îndemnărĭ, carĭ socotindu-le maĭ bine să se chibzuéscă cu de-amăruntul binele obştieĭ şi să ne arĕte iarăşĭ prin anaforà, după acest Domnesc al Nostru pitac, strîngêndu-se cu toţiĭ la Domnésca Nóstră Curte, aŭ făcut sfat de obşte şi cugetând cu de-amăruntul întru uşurarea locuitorilor, aŭ chibzuit, că se cuvine să urmeze cu hotărîrea după aseměnarea aşeḑămîntuluĭ din let 1804, fiind acel aşeḑămînt după soglăsuirea prea înaltuluĭ Împĕrătesc hatişerif, după care făcênd tóte cercările ce privesc la binele locuitorilor, ne-aŭ arĕtat prin anaforà, scrisă de la 8 ale următóreĭ, că pentru rîndul semilor Visterieĭ găsesc cu cale să se împlinéscă de lude la o sémă, adecă în curgere de douĕ lunĭ po taleri 19, cariĭ fac într'un an taleri 1.938.000, socotindu-se la 17.000 lude şi aceştia împreunându-se la primirile Visterieĭ cu taleri 300 000 din baniĭ breslelor, iarăşĭ într'un an să fie pe séma cheltuelilor Domnieĭ şi ale ţĕriĭ; pentru baniĭ minzilhanelelor cunoscênd înlesnirea contractuluĭ ce urméză acum, după aseměnarea cheltuelilor ce aŭ să rĕspunḑă, după legăturile ce staŭ într'acest contract, făcênd şi socotéla banilor iarăşĭ pe 17.000 de lude, găsesc cu cale să se rĕspunḑă de lude pe an po taleri 35 în douĕ orînduelĭ, fieş-care po taleri 17 banĭ 60 de lude, carĭ fac pe an taleri 595.000, împreunându-se într'aceştia şi obicĭnuitele avaeturĭ i aridicăturĭ ce sunt şi la aceştĭ banĭ, după vechiul obiceiŭ, şi pentru baniĭ lefilor, făcênd socotélă după suma catastihuluĭ ce s'a îndreptat cu scădere de cătră Domnia-Mea, tot pe 17.000 lude, a ajuns de lude po taleri 10 banĭ 60 la o diminie, carii fac pe an taleri 1.071.000, şi aşà împreunând baniĭ semilor Visterieĭ ce se adună, de câte taleri 19 de lude la o sémă cu baniĭ de maĭ sus arĕtaţĭ aĭ lefilor, potrivesc rĕspunderea locuitorilor lude 17.000 asemenea cu séma din let 1804, care se luà de la 40.620 lude ce erà ţéra atuncĭ, afară numaĭ din baniĭ minzilhanelelor fiind maĭ cu adaos decât ceĭ de atuncĭ, dar ḑic şi pentru acésta, că acest de acum contract, cu tot adaosul banilor, este mărturisit, cum că este maĭ folositor pentru ţéră, fiind că lipsesc îndestule havalele din cele de atuncĭ, pe carĭ anume le arată, şi la tóte aceste daŭ înveḑerate şi netăgăduite arĕtărĭ pentru binele obşteĭ; osebit de acésta tot într'acéstă anaforă la pontul al 4-lea vorbesc şi pentru isprăvnicatul străinilor ca să se strice, şi toţĭ ceĭ ce sunt legaţĭ la otcârmuirea acestor isprăvnicaturĭ sub numire de străinĭ, să se aşeḑe între birnicĭ cu lude, după starea şi puterea ce vor avé arĕtând pentru

de nicĭ un fel de răsură, din douĕ lunĭ în douĕ lunĭ, plus câte 14 tal. la douĕ lunĭ baniĭ lefilor, asemenea fără de răsură;

---

aceste douĕ lucrurĭ bune, unul că aŭ să prisoséscă lude al cărora folos aŭ să aducă iarăşĭ scădere dăjdieĭ, şi altul că încetéză dăjghinarea celor adevĕraţĭ birnicĭ dintre aĭ lor cislaşĭ, alăturându-se pe la sloboḑiile străinilor prin mijlóce de dosire, după care întru adevĕr se cuvine a se pricinuì mâhnire satelor. Asemenea şi la pontul de al cincilea ḑic, cum că urcându-se ludele într'un an până la 18.000, să se facă asemenea scădere din dăjdiĭ cu analogon ce va cădé pe 1.000 lude peste cea de acum chibzuire şi pe lângă acésta maĭ arată, cum că fiind că întru o asemenea curgere de un an urméză să prisoséscă vre-o câţĭ-và banĭ peste ceĭ de maĭ sus arĕtaţĭ, cu sumele lor găsesc cu cale ca să se alcătuéscă o osebită Cassă sub numire de *Cassă a ţĕriĭ*, numaĭ pentru întîmplătóre şi netăgăduite trebuinţe ale ţĕriĭ, la care orînduindu-se otcârmuitorĭ, unul din arhiereĭ şi treĭ boerĭ din ceĭ marĭ şi cu ipolipsis, să se primésc la acéstă Cassă, prin socotelĭ de Visterie, orĭ-ce prisos va fi peste venitul de 17.000 lude la baniĭ semilor, asemenea şi din baniĭ minzilhanelelor orĭ-ce prisos va fi peste cheltuelile contractuluĭ, cum şi din baniĭ breslelor câţĭ se vor dovedì, că prisosesce peste taleri 300.000 aĭ Visterieĭ (înţelegêndu-se însă acest prisos peste taleri 300.000, bez obicĭnuitele pricinĭ şi avaeturĭ şi simbriĭ ce se daŭ şi din baniĭ breslelor, precum este sciută orînduéla la Visterie, iar de la Cassa lefilor aşişderea orĭ câţĭ banĭ vor prisosì peste venitul de 17,000 lude, şi să nu fie volnicĭ aceştĭ orînduiţĭ a cheltuì un ban măcar din aceste prisosurĭ, cu vre-o poruncă în parte, ci să-ĭ pótă da numaĭ prin anaforale ce se vor face cu sfat de obşte pentru vre-o întîmplătóre şi întru adevĕr netăgăduită trebuinţă a ţĕriĭ, căcĭ la orĭ-ce împotrivă urmare vor fi rĕspunḑĕtorĭ despăgubiriĭ de la sine-şĭ, aflându-se după acésta şi îngrijitorĭ ca să-şĭ deà socotélă întocmaĭ ca Visteria i tóte cele-lalte Casse; şi ḑic cum că acéstă Cassă şi după scăderea ce se va face dăjdiilor din prisosul de 1.000 lude, precum maĭ sus se arată, să-şĭ urmeze asemenea aceştiĭ datoriĭ până la alt adaos de alte 1.000 lude peste 18.000, cum şi de acolea înainte cu asemenea chip de-apururea. Acestea tóte chibzuindu-se prin sfat de obşte, precum s'aŭ ḑis, şi cătră acésta hotărîndu-se cu legătură prin blăstem şi afurisenie asupra verĭ-căruia va cugetă vre-odată la vre-o schimbare spre paguba ţĕriĭ, ni s'a cerut întărirea Domnieĭ-Mele, cum şi spre întemeere şi statornicie osebit hrisov, prin care, pe lângă cele de maĭ nainte bine întocmite, să se statornicéscă şi aceste de acum bune chibzuirĭ, întru folosirea locuitorilor, vorbindu-se şi pentru dijmărit i vinăriciŭ şi oerit, ca să fie rĕspunderea lor după vechiul obiceiŭ, iar nu cu vre-un adaos, asemenea tot şi pentru oerit, ca să fie căutarea tot-deauna tómna după osebit Domnesc hrisov, ce este şi pentru acésta; aşà dar vĕḑênd Domnia-Mea acéstă alcătuire a rĕspunderiĭ lor, cum că este soglăsuită prea înălţatuluĭ Împĕrătesc hatişerif şi cu mare mângâere pentru locuitorĭ, asemenea şi arĕtarea ce ni s'a făcut pentru aşezarea străinilor între birnicĭ, cum şi pentru întocmirea osebiteĭ Casse a ţĕriĭ, cum că privesc la binele obşteĭ şi a locuitorilor, ne-am înduplicat cu mare bucurie şi am dat a Nóstră Domnéscă întărire la numita anaforà la tóte cele de maĭ sus arĕtate, întocmaĭ după cererea ce ni s'a făcut, hotărînd rĕspunderea fieşcăruia lude într'un an pentru semile Visterieĭ po taleri 114, adecá câte taleri 19 la o sémă, în care aceştia intră şi rĕspunderile naturilor ce se da maĭ nainte din ţéră cu orînduelĭ, adecă grâul la isprăvnicia curţiĭ gpd., lemne de foc i fînul i orzul grajdurilor Domnescĭ, pentru baniĭ minzilhanelelor po taleri 35, în carĭ intră plata

Să se facă scădere la lefile slujbaşilor Domnieĭ;

Să se facă aşeḑarea birurilor în conformitate cu hatişeriful din 1804;

Să se rĕspunḑă de fie-care lude pe an taleriĭ 35 în douĕ rate, baniĭ poştelor;

---

cailor şi inamurilor, i a unora din surugiĭ ce se daŭ în baniĭ, cum şi a fînuluĭ i a orzuluĭ poştelor, rĕmâind tot pe séma epistaţilor şi meremeturilor minzilhanelelor, iar ţéra cu totul apĕrată de orĭ-ce asemenea cereriĭ şi pentru baniĭ lefilor po taleriĭ 63 iarăşĭ într'un an, adecă câte taleriĭ 10 baniĭ 60 la o diminie, şi aceştia adunându-se peste tot într'un an la taleriĭ 212, baniĭ drepţĭ, făr' de nicĭ un fel de răsură, precum s'aŭ hotărît maĭ dinainte, sunt cu taleriĭ 92 baniĭ 24 maĭ jos din taleriĭ 304 baniĭ 24, ce s'aŭ fost chibzuit maĭ dinainte iarăşĭ prin sfat de obşte, precum se face acéstă băgare de sémă şi în numita anaforà. Am făcut însă şi deosebită hotărîre, ca ajungênd suma ludelor în curgere de un an până la 18.000, adecă cu 1.000 adaos peste 17.000 asupra cărora s'a făcut acum chibzuirea, să se scaḑă iarăşĭ dăjdiile cu analogon ce va cădé spre uşurarea locuitorilor, căcĭ acésta este folosirea lor şi totdeauna folosul locuitorilor se cuvine a fi căutat maĭ nainte din tóte; dar ca să se păzéscă tóte aceste arĕtate şi cuprinse în ḑisa obştéscă anaforà, la care l-aŭ dat şi Domnéscă nóstră întărire, după chipul de maĭ sus, vecĭnice, neclintite şi nestrămutate, pe lângă legăturile ce s'aŭ făcut cu voinţa a tuturor prin blăstem cu afurisenie, şi pe lângă a nóstră întărire, aseménată rugăminte ce ni s'a făcut, am dat şi acest Domnesc al nostru hrisov, prin care nu numaĭ întemeem cele maĭ nainte bine întocmite şi spre uşurarea locuitorilor alcătuite cu tótă orînduéla, adecă aridicarea orînduelilor de finul i orzul grajdurilor Domnescĭ i poştilor, cum şi a untuluĭ Ţarigraduluĭ i a carelor de sare, carĭ le avem hotărîte cu osebite testamenturĭ ale Domnieĭ-Mele. Dar întărim şi legiuim şi tóte acestea ce s'aŭ chibzuit acum prin obştésca anaforà, care şi într'acest hrisov al Domnieĭ-Mele se arată anume, spre a fi sciute în vecĭ şi mărturisit chipul, după care s'aŭ alcătuit; asemenea legiuim şi dijmăritul să se urmeze după vechiul obiceiŭ, po baniĭ 14 de litră, de la ceĭ făr'de plocon, iar de la ceĭ cu plocon po baniĭ 13 şi ploconul po baniĭ 80 şi de la toţĭ câte 4 parale de numĕrătóre şi câte douĕ parale de nume pentru răvaş; întocmaĭ de o potrivă urmare să se facă şi la tutunărit, adecă să ieà *câte 14 baniĭ de stînjen*, făcênd mĕsurătórea stînjenilor pe douĕ marginĭ ale loculuĭ ce va avé tutun, în lung şi în lat, şi câţĭ stînjenĭ vor eşĭ într'aceste douĕ marginĭ, să se facă o sumă şi să se ieà tutunărit pe dînsele câte *baniĭ 14*, după cum s'a ḑis, făr' de nicĭ un plocon şi câte douĕ parale de nume pentru răvaş, fiind-că acéstă mĕsurătóre s'a găsit cu cale prin sfat de obşte, de sunt vre-o câţĭ-và anĭ, spre încetarea catahrisisuluĭ ce se urmà maĭ nainte întru mĕsurătórea pogónelor, la care trăgêndu-se şi socotéla banilor, s'a dovedit că nu este nicĭ un fel de asuprire pentru locuitorĭ, ci încă cu a lor mulţumire, pentru că se domiresc fórte cu înlesnire cu acéstă mĕsurătóre; iar pogonăritul străinilor să fie precum s'a urmat, de pogon po taleriĭ 4 şi 16 parale; asemenea şi *vinăriciul* să se urmeze po baniĭ 5 de vadră i obicĭnuitul *pârpâr*, adecă câte 4 parale de vasul de stejar, şi câte parale douĕ de vasul de brad, i câte douĕ parale de nume pentru răvaş; şi *oeritul* avêndu-şĭ tot-deauna căutarea tómna, precum este legiuit şi prin

Să se strice isprăvnicatele străinilor şi sudiţiĭ să plătéscă cu ludele, după starea şi puterea ce vor avé;

Să se înfiinţeze o *Cassă a Ţĕriĭ*, unde să se verse darea de la ludele ce vor trece peste 17 miĭ şi excedentele chiar de la 17 miĭ, pentru ca baniĭ din acéstă Cassă să servéscă la *întîmplătóre şi netăgăduite trebuinţe ale ţĕriĭ*. Acéstă Cassă va fi administrată de unul din archereĭ şi de 3 boerĭ din ceĭ marĭ cu *ipolipsis*. In acéstă Cassă să se verse şi excedentul şi economiile de la Cassa lefilor. Nicĭ un ban să nu se pótă cheltuì de la acéstă Cassă decât prin anaforà cu sfat de obşte, pentru vre-o întîmplătóre şi în adevĕr netăgăduită trebuinţă a ţĕriĭ.

După acéstă întocmire, dajnicul în aparenţă numaĭ e scăḑut şi neîncărcat cu darea, iar cifrele dărilor se însemnaŭ ast-fel:

---

alt Domnesc hrisov, să se urmeze de óe i de capră po baniĭ 11 de la ceĭ făr' de plocon, şi po baniĭ 10 la ceĭ cu plocon, şi po baniĭ 80 ploconul şi de la toţi câte 4 parale de numĕrătóre şi câte douĕ parale de nume pentru răvaş. Rugăm dar şi pe toţi ceĭ din urma nóstră fraţi Domnĭ, ce-ĭ va înv redniciì milostivul Dumneḑeŭ oblăduitorĭ acestuĭ pravoslavnic pămînt, să păzéscă tóte aceste hotărîrĭ ale Domnieĭ-Mele, ce sunt aseménate sfatuluĭ obştesc întocmaĭ, precum anume se arată, ca să se păzéscă şi hotărîrile Domnieĭ-Lor asemenea de cătră ceĭ din urmă oblăduitorĭ. Acest hrisov al Domnieĭ-Mele s'a alcătuit întru al şéptelea an al întâeĭ Domniĭ a Domnieĭ-Mele, aicĭ în cinstitul oraş al Bucurescilor, scaunul Domnieĭ-Mele, întărindu-se chiar cu credinţa şi pecetea Domnieĭ-Mele, şi după ce s'a trecut din cuvînt în cuvînt în condica Divanuluĭ şi a Visterieĭ şi s'aŭ scos şi 21 copiĭ după dînsul, carĭ adeverindu-se s'aŭ trimes 3 la treĭ episcopiì, 1 la Divanul Craioveĭ, şi 17 la 17 judeţe, acesta, care este cel adevĕrat, s'a dat în păstrare la sfînta Mitropolie, martorĭ puind Domnia-Mea pe prea sfinţia sa duhovnicescul nostru părinte Mitropolit al ţĕriĭ, i pe prea iubiţiĭ noştri fiĭ Gheorghe Voevod şi Constantin Voevod, şi pe toţi cinstiţiĭ şi credincioşiĭ veliţiĭ boerĭ dregĕtorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele pan Radu Golescu Vel Ban, pan Grigorie Ghica Vel Vistier, Gheorghe Arghiropolu Vel Spătar, pan Istrate Creţulescu Vel Vornic de Ţéra-de-sus, pan Constantin Bălăceanu Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus, pan Gheorghe Slătineanu Vel Vornic de Ţéra-de-jos, pan Constantin Dudescu Vel Vornic, pan Alexandru Mavrocordat Vel Postelnic, pan Ioan Ştirbeiŭ Vel Vornic al Obştirilor, pan Alexandru Ghica Vel Logofĕt de Ţéra-de-jos, pan Grigorie Ralea Vel Logofĕt za Obiceiurĭ, pan Ştefan Bălăceanu Vel Hatman, pan Mihalache Cornescu Vel Vornic al politieĭ, şi Ispravnic fiind pan Grigorie Ghica Vel Vistier, şi s'a scris hrisovul acesta de Nicolae Logofĕt za Visterie, în anul de la Mântuitorul nostru Isus Christos, cu let 1818, în luna luĭ Septembre.

(Iscălitura şi pecetea gpd.)

Grigorie Ghica Vel Vistier.

Cod. LXXVII, fila 332.

Taleri 1.938.000 de la 17.000 lude câte 19 taleri,
» 300.000 din banii breslelor pe an,
» 2.238.000 total, bani pe séma cheltuelilor Domniei şi a ţĕrii
595.000 » » poştelor, de la 17.000 lude, câte 35 taleri pe an.
2.833.000
La suma 2.833.000
Se adaogă: 1.071.000 banii lefilor, câte 10 taleri 60 bani la diminie.
3.904.000 taleri.

După acéstă aşeḑare, dajdia de lude pe an se urcà la 212 cu o scădere de 92 taleri 24 bani, din taleri 304 bani 24 ce s'aŭ fost chibzuit maĭ înainte, iar prin sfat de obşte.

Boeriĭ maĭ propun, că dacă se va adăogì numĕrul ludelor de la 17 la 18 miĭ, să se scadă dăjdiile cu analogie spre uşurarea locuitorilor. Maĭ cer ca să se ridice de-asupra acestora rînduelile de fîn şi orz la grajdurile Domnescĭ, de unt pentru Ţarigrad, de care de transportarea sării, şi de rechisiţiĭ în natură pentru poşte.

In fine se propune luĭ Caragea, ca dijmăritul să fie după vechiul obiceiŭ, câte 14 bani de litră de la ceĭ fără de plocon şi câte 13 bani de la ceĭ cu plocon şi ploconul bani 80 şi plus de la toţĭ câte 4 parale de numĕrătóre şi câte 2 parale de nume pentru rĕvaş.

De la tutunărit câte 14 bani de stînjen, făcênd măsurătórea stînjenilor pe douĕ marginĭ a locuitorilor cu tutun în lung şi în lat. Plocon să nu se ieà, ci numaĭ câte 2 parale de nume pentru rĕvaş.

Pogonăritul străinilor va fi de 4 taleri, 16 parale de pogon.

Vinăriciul 5 bani de vadră şi obişnuitul părpăr, adecă câte 4 parale de vasul de stejar şi câte 2 de cel de brad, plus câte 2 parale de nume pentru rĕvaş.

Oeritul ce se va căutà numaĭ tómna, de óe şi de capră câte 11 bani de la ceĭ fără de plocon şi câte 10 bani de la ceĭ cu plocon. Ploconul va fi de 80 bani şi de la toţĭ câte 4 parale de numĕrătóre şi câte 2 de nume pentru rĕvaş.

Domnitorul nu numaĭ încuviinţézà acéstă întocmire de dărĭ, dar încă şi dă chrisov, tot în Septembre 1818, de întocmaĭ urmare, în care se laudă însuşĭ cu multe vorbe bune, că a fost el Domnitorul cel maĭ milostiv ce a avut ţéra!...

Şi încă la 12 Septembre, după cererea Divanuluĭ, scrie Metropolituluĭ, să deà carte de blăstem şi gróznică afurisenie pentru desăvîrşita ţinere şi statornicie a nouluĭ aşeḑămînt al dăjdiilor:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Prea sfinţia ta părinte Mitropolite, fiind-că după obştésca anaforà de la . . . . ale acesteĭ lunĭ ce ni s'a făcut, bine-voind Domnia-Mea, am hotărît a se pune în lucrare şi a rĕmâné legiuite întru statornicie tóte câte pe anume le arĕtăm în Domnésca nóstră întărire de la . . . ale acesteĭ lunĭ, am dat la anaforaua de maĭ sus arĕtată, ca unele ce privesc spre folosul ţĕrii şi simţitóre uşurinţă i fericire a locuitorilor sĕĭ, am poruncit dumné-luĭ Vel Vistieruluĭ, de s'a alcătuit şi hrisov al Domnieĭ-Mele, cuprinḑĕtor nu numaĭ de cele ce de acum s'aŭ legiuit prin sfat de obşte, ci şi de cele de maĭ nainte lucrărĭ, ce am întocmit Domnia-Mea pentru binele obşteĭ, ca cu tóte împreună să se păzéscă şi să urmeze aicĭ într'acéstă de Dumneḑeŭ păzită ţĕră, pururea neclintite şi nestrămutate, carĭ aceste bune întocmirĭ, cum că sunt desăvîrşit folositóre şi bine primite obşteĭ şi de înşi-vĕ prea osfinţia vóstră i de obştea dumné-lor boerilor, într'o unire se glăsuesce prin maĭ sus arĕtată obştésca anaforà, în cât şi rugăciune printr'însa ne-aţĭ făcut de a se hotărî şi blăstem i afurisenie pentru a lor desăvîrşită ţinere şi statornicie, care acéstă obştéscă rugăciune închipuitóre fiind de rîvna ce o potrivă hrăniţĭ spre al ţĕriĭ obştesc folos şi bine fu primită Domnieĭ-Mele, şi iată printr'acest Domnesc al nostru pitac, poruncim să se facă o carte de blestem şi gróznică afurisenie asupra verĭ-căruia din trépta bisericéscă orĭ politicéscă va cugetà vre-odinióră după vremĭ la verĭ-ce întîmplărĭ, ca să iscăléscă orĭ va iscălì saŭ pre altul măcar va îndemnà de a se pornì saŭ a iscălì spre câtuşĭ de puţină schimbare saŭ strămutare (spre paguba ţĕriĭ) celor întocmite prin Domnescul nostru hrisov de maĭ sus arĕtat, unul ca acela să fie sub osînda aceluĭ blăstem şi afurisenie, care acéstă carte după ce se va iscălì de prea osfinţia ta i de sfinţia lor episcopiĭ, să se iscăléscă apoĭ şi de toţĭ ceĭ-l-alţĭ arhereĭ câţĭ se află aicĭ şi trecêndu-se atât în condica Mitropolieĭ, cât şi a Domnesculuĭ nostru Divan, cât şi într'a Visterieĭ, să se păstreze apoĭ la sf. Mitropolie, împreună cu acest pitac i cu hrisovul Domnieĭ-Mele, ce s'a ḑis maĭ sus; tolco pisah gpd.—1818 Septembre 12.

(Pecetea gpd).

Vel Logofĕt.

A doua-ḑi după primirea pitaculuĭ Domnesc, Metropolitul dă următórea carte de blăstem:

Nectarie Milostiiŭ Bojiiŭ Arhiepiscop i Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ şi exarh plaiurilor. Fiind-că după obştésca anaforà ce de la . . . aceştiĭ lunĭ s'a făcut către prea Luminatul nostru Domn, bine-voind şi Înălţimea Sa a hotărît a se pune în lucrare şi a rĕmâné legiuite întru statornicie tóte câte pe anume se arată în Domnésca Mărieĭ Sale întărire de la ... aceştiĭ lunĭ, ce s'a dat la anaforaua de maĭ sus arĕtată, ca unele ce privesc spre folosul ţĕriĭ şi simţitóre uşurărĭ i fericire a locuitorilor sĕĭ, s'a poruncit dumné-luĭ Vel Vistieruluĭ, de s'a alcătuit şi hrisovul Înălţimiĭ Sale, cuprinḑĕtor nu numaĭ de cele ce acum s'aŭ legiuit prin sfat de obşte, ci şi de cele de maĭ nainte lucrărĭ ce s'aŭ maĭ întocmit de către Măria Sa pentru binele obşteĭ, ca cu tóte împreună să se păzéscă şi să se urmeze aicĭ într'acéstă de Dumneḑeŭ păzită ţĕră, pururea neclătite şi nestrămutate, carĭ aceste bune întocmirĭ, cum că sunt desăvîrşit folositóre şi bine primite obşteĭ, cum şi de către smerenia i de obştea dumné-lor boerilor, într-o unire se glăsuesce prin maĭ sus arĕtata obştéscă

anaforà, în cât şi rugăciune printr'însa s'a făcut de a se hotărî şi blestem i afurisenie pentru a lor desăvîrşită ţinere şi statornicie, care acéstă obştéscă rugăciune închipuitóre fiind de rîvna ce de o potrivă se hrănesce spre al ţĕriĭ obştesc folos, s'a bine primit şi de cătră prea Luminatul nostru Domn, şi prin luminat pitac se poruncesce, ca să se facă o carte de blestem cu gróznică şi înfricoşată afurisenie, atât asupra verĭ-cărora din trépta bisericéscă, cât şi politicéscă, carĭ vor cutezà vre-odinióră după vremĭ la verĭ-ce întîmplărĭ, ca să se iscăléscă orĭ va iscălì, saŭ pe altul măcar va îndemnà de a se pornì saŭ strămutare (spre paguba ţĕriĭ) cele întocmite prin Domnescul Mărieĭ Sale hrisov de maĭ sus arĕtat, unul ca acela să fie sub osânda acestui greŭ şi nedeslegat blestem şi afurisenie. Decĭ, pentru ca să scie şi pentru ca să se legiuéscă aceste hotărirĭ nestrămutate şi neclintite de cătră verĭ-carĭ, după vremĭ, sobornicesce scriem acéstă carte cu înfricoşate blestemurĭ şi gróznice neertate afurisenĭĭ, asupra verĭ-cărora, după vremĭ, parte bisericéscă şi politicéscă, carĭĭ, de le vor ţiné întocmaĭ şi nestrămutate, vor fi ertaţĭ şi blagosloviţĭ, iar când orĭ-carĭĭ dintr'acceia se vor abate, vrênd a stricà cu vre-o scădere dintr'aceste obşteştĭ şi Domnescĭ hotărîrĭ, uniĭ ca aceia ca nisce netemătorĭ de Dumneḑeŭ şi de ale lor suflete, procliţĭ şi afurisiţĭ să fie de Domnul Nostru Isus Christos şi de 318 Sfinţĭ Părinţĭ de la soborul Nicheiĭ i de tóte sfintele sobóre, asemenea şi de cătră smerenia nóstră i de cătră toţĭ fraţiĭ arhereĭ ce maĭ jos se arată iscăliţĭ; parte şi lăcaş să aibă la un loc cu Iuda vînḑĕtorul şi cu afurisitul Aria, să-ĭ lovéscă cutremurul luĭ Cain şi să-ĭ moştenéscă bubele luĭ Ghezi, să se deschiḑă pământul şi de viĭ să-ĭ înghiţă ca pre Datan şi Aviron, gemênd şi tremurând să fie pe faţa a tot pământul, şi să intre ca untul-de-lemn blestemul în maţele luĭ, să nu vaḑă faţa luĭ Christos, şi când se va judecà, să se pue de-a stînga cu pĕcătoşiĭ, şi în viéţa acésta de tóte ostenelile şi trudele luĭ să nu se alégă ca praful în faţa vîntuluĭ, acéste scriem, amin, amin, amin. — Nectarie Mitropolit, Costandie Buzeŭ, Sevastis Dionisie, Dionisie Pogonianis, Ieropoleos Neofit, Acachie Laudichias, Hrisopoleo Lavrentie, Ioanichie Stratonichia. —1818 Septembre 13.

Cod. LXXVII, fila 335.

Nu eraŭ numaĭ cele de sus dările impuse dajnicilor locuitorĭ, câte adecă s'aŭ legat cu jurămînt în 1818. Continuă vechile şi cunoscutele dărĭ, despre carĭ menţionézĕ actele următóre, cu date anterióre:

1). Fumăritul de Bucurescĭ:

Carte de fumăritul Bucurescilor. Zemle Vlahiscoie. S'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele ..... carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpĕrat fumăritul Bucurescilor, ca să aibă a căutà acéstă slujbă afară din sf. Mitropolie, episcopiile i mânăstirile cele marĭ, dumné-lor veliţĭ cele după vechiul obiceiŭ sunt de a scutì câte o pivniţă şi afară din ceĭ ce aŭ hrisóve şi cărţĭ de a scutì fumărit, iar ceĭ-lalţĭ toţĭ ceĭ ce vor avé prăvăliĭ i cârciume să aibă a plătì fumăritul după obiceiŭ, însă de prăvălie saŭ cârciumă mare po taleră 5, banĭ 66, iar de prăvălie saŭ cârciumă mică de a doua mână po taleră 2 şi jumătate banĭ 36, iar de la prăvălie saŭ cârciumă maĭ mică de a treia mână, po taleră 1 banĭ 48 şi nu maĭ mult, căcĭ se va pedepsì, iar câţĭ sudiţĭ aĭ străinelor curţĭ ţin cu chirie prăvăliĭ să şi-l ieà fumăritul acelor prăvăliĭ, să şi-l ieà fumarul de la stăpînul prăvăliilor, urmându-se după obiceiul ce s'a urmat şi în aniĭ trecuţĭ, pentru care poruncim Domnia-Mea dumné-

vóstră zabiţilor Bucurescilor, pe care îl va arĕtà mai sus numitul, că nu se supune a-şi plătì fumăritul, pe uniì ca aceia să-ì faceţi a plătì şi făr' de voia lor; i saam receh gpd.– 1813 Ianuarie 1.

Cod. LXXV. fila 24.

2). Sărăritul munţilor:

Carte de sărăritul munţilor.

Zemli Vlahscoie. S'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele . . . carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpĕrat slujba sărărituluĭ munţilor, să aibă a umblà prin tóte satele cele sciute din sud. Saac, Buzĕŭ şi Slam-Rîmnic, să caute acéstă slujbă, şi de la toţì ómeniì ce se îndestuléză cu sare din munţì făr' de banì, să aibă a luà de la ómeniì casnicì de om po banì 66, după obiceiŭ, iar mai mult nu, că se va pedepsì. Însă acéstă slujbă să fie volnic a o căutà până la Sfinţiì Apostolì şi numaì o luare de banì să fie, iar de la Sfinţiì Apostolì înainte să nu se cuteze a mai umblà. Poruncim Domnia-Mea şi dumné-vóstră ispravnicilor de la aceste judeţe, pe carì îl va arĕtà mai sus numitul, că nu se supune a-şì plătì sărăritul, pe uniì ca aceia să-ì faceţi şi făr' de voia lor a plătì după obiceiŭ, i saam receh gpd. – 1813 Ianuarie 1.

Cod. LXXV, fila 24 v.

3). *Iratul cazanelor de poverne.* La 1814 s'a înfiinţat acest irat în folosul celor doĭ Vornicĭ: de politie şi al Obştirilor, cu actele următore:

Cărţi la tóte judeţele pentru iratul cazanelor.

Zemli Vlahscoie. Fiind-că între alte bune întocmirì la iratul boerilor, care cu sfat de obşte, prin hrisovul Domnieĭ-Mele, ce am dat, se cuprinde şi acésta, că doĭ din dumné-lor veliţi Dvornicĭ, al treilea şi al patrulea, carii nu aveaŭ până acum nicĭ un irat, să aibă de acì înainte a luà de la tóte povernele saŭ velniţe neguţătorescĭ verĭ-câte cazane se vor aflà, făcênd rachiŭ de neguţătorie în ţótă ţéra Domnieĭ-Mele, de fieş-care cazan po taleri 15, din carì taleri 7 parale 20 să se ieà de cătră dumné-luĭ Vel Dvornicul al treilea şi taleri şépte şi jumătate de cătră dumné-luĭ Vel Dvornicul al patrulea, iar velniţele i povernele i cazanele verĭ-câte vor fi în tótă ţéra, mânăstirescĭ i boerescĭ, de la Vel Ban până la Clucer de arie, asemenea şi jupânesele cele vĕduve de acéstă tréptă, acelea să fie apĕrate şi nedajnice întru nimic, iar când se vor da şi acestea în arendă, să plătéscă arendaşiì aceĭ po taleri 15 de cazan, ca unul ce se neguţătoresce cu povarnă, precum se urméză şi la vama grâuluĭ, şi cazanele cele micĭ ale locuitorilor ţĕranĭ, ce le aŭ pentru folosul şi negoţul lor, să fie cu totul apĕrate de acéstă rĕspundere; decì după cuprinderea hrisovuluĭ Domnieĭ-Mele s'a dat Domnésca Nóstră carte la sud . . . luĭ . . . ce s'a orînduit de cătră dumné-lor veliţiì Dvornicĭ, ca să aibă volnicie a umblà în tot judeţul acesta şi de la aceĭ ce se cuvine a luà după cuprinderea de mai sus, să ieà de fieş-care po taleri 15; pentru care poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să daţi tótă mâna de ajutor orînduituluĭ, ca să pótă strînge acest venit fără cusur, cum şi împotrivă să nu îngăduiţi a cere şi a supĕrà pe aceia, carii nu sunt datoraţi la acéstă dare. I saam receh gpd.–1814 Octobre 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Contra acestuĭ avaet se ridică marĭ reclamaţiì. Atuncĭ Vodă scrie ispravnicilor:

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud. sănătate, din multele jălbĭ ce aŭ venit la auḑul Domnieĭ Mele din partea locuitorilor, ne-am însciinţat Domnia Mea, că slujbaşiĭ ce sunt orînduiţĭ pentru strînsul şi căutarea slujbeĭ cazanelor, ce este irat al dumné-lor veliţilor Vornicĭ al treilea şi al patrulea, urmând în potriva cuprinderiĭ Domnesculuĭ nostru hrisov, fac năpăstuirĭ locuitorilor în feluri de chipurĭ, ci dar ca să lipséscă acest fel de năpăstuitóre urmare şi să nu se îndrăznéscă slujbaşiĭ a se abate câtuşĭ de puţin din cuprinderea hrisovuluĭ, iată într'adins cu deslușire vi se scrie şi vi se poruncesce în ce chip aŭ să urmeze slujbaşiĭ cu strîngerea acestuĭ avaet:

1). De la velniţele i povernile saŭ cazanele ce lucréză rachiŭ orĭ mânăstirescĭ saŭ boerescĭ, de vor fi până la vel Clucer de arie, nu aŭ a cere slujbaşiĭ nicĭ un ban, ci să fie apĕraţi, iar când aceĭ stăpânĭ aĭ lor le vor da în arendă şi va lucrà cu dînsele arendaş pentru neguţătoria sa, să plătéscă acel arendaş câte taleri 15 de cazan.

2). De la vel Clucer de arie, între carĭ sunt şi privileghiaţiĭ, în jos până la locuitoriĭ ţĕranĭ, adecă birniciĭ câţĭ vor avé velniţe, povernĭ saŭ cazane, lucrând într'însele rachiurĭ pentru neguţătorie, iar nu pentru trebuinţa caselor lor (care acea trebuinţă nu póte fi de maĭ multă sumă decât până la cincĭ-spre-ḑece, mult douĕ-ḑecĭ vedre), toţĭ aceia să plătéscă câte taleri 15 de cazan.

3). Toţĭ locuitoriĭ birnicĭ, de vor lucrà cu cazane micĭ rachiurĭ, fie măcar şi pentru neguţătorie, să nu fie supĕraţi câtuşĭ de puţin; iar câţĭ şi din locuitoriĭ birnicĭ vor avé orĭ povernĭ, orĭ velniţe, orĭ cazane marĭ, lucrând într'însele rachiurĭ pentru neguţătorie, şi aceĭa să fie datorĭ a plătì câte taleri 15 de cazan ca şi ceĭ-lalţĭ.

Să se feréscă însă slujbaşiĭ a face câtuşĭ de puţin catahrisis în vre-un fel de chip, saŭ să céră avaet de la dajniciĭ acestuĭ venit, numaĭ câţĭ se va întâmplà să găséscă prin casele lor vre-un cazan mare saŭ mic în care să fie lucrat în aniĭ trecuţĭ rachiŭ, iar nu şi într'acest an, căcĭ când şi acum în urma aceştiĭ poruncĭ a Domnieĭ-Mele, ce cu deslușire se arată maĭ sus, se va dovedì vre-unul din slujbaşĭ că aŭ urmat în potrivă, să scie unul ca acela, că după ce îl vom îndatorà de va întórce îndoit ceea-ce va luà rĕŭ, apoĭ îl vom şi pedepsì cu străşnicie, chiar acolo la faţa loculuĭ, ca să se facă pildă şi altora, şi ca să fie sciută acéstă poruncă tuturor de obşte, numaĭ de cât să puneţĭ a se scóte copiĭ întocmaĭ şi să orînduiţĭ a se cetì prin tóte satele în auḑul obşteĭ, care acele copiĭ după ce se vor cetì, să le şi iscăléscă în dos preoţiĭ, părcălabiĭ i caimacamiĭ satelor, prin încredinţare că le-aŭ auḑit şi le-aŭ înţeles şi să le trimiţĭ aicĭ la Divanul Domnieĭ-Mele. I saam receh gpd. — 1814 Novembre 6.

Cod. LXXIV, fila 154 v.

Contra acesteĭ taxe puse pe rachiurĭ şi *ţuicì* (căcĭ ţĕraniĭ la munte nu făceaŭ rachiurĭ, ci ţuică din prune, deşì nu erà cu acest nume în comerciŭ, ci cu cel de rachiŭ), se agitaŭ, pe lângă ţĕranĭ, şi cârciumariĭ din Bucurescĭ. Vodă şi Divanul, emoţionaţĭ de acéstă agitare, rĕstălmăcesc pitacele anterióre, ḑicênd, în 1816, că n'aŭ fost cuprinse cârciumile din Bucurescĭ în noul avaet şi decĭ le scutesc. (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

De vreme ce în hrisovul saŭ poruncile Domnieĭ-Mele ce s'aŭ dat pentru acest irat al cazanelor, nimic nu se cuprinde pentru politia Bucurescilor şi nicĭ că aŭ

Iată şi un act relativ la abusurĭ în perceperea dărĭĭ cazanelor:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Intocmaĭ după acéstă anaforà a dumné-lor veliţilor Vornicĭ, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare, neîngăduind nicĭ într'un chip pe pârâţiĭ slujbaşĭ a face jăluitorilor câtuşĭ de puţină supĕrare maĭ mult peste orînduéla şi cuprinderea Domnesculuĭ nostru hrisov, după care poruncim şi dumi-tale Vel Logofete de Ţéra-de-sus, să se deà jăluitorilor şi copie a aceĭ perióde de hrisov, adeverită cu iscălitura dumit-tale, ca să o aibă la mânile lor, spre a nu puté slujbaşiĭ să le facă în potrivă supĕrărĭ.—1814 Octobre 12.
(Pecetea gpd.).

Prea Inălţate Dómne,

După luminata porunca Înălţimiĭ Tale ce mi se dă la acéstă jalbă a locuitorilor i preoţilor din satul Crângul de jos ot sud Vlaşca, luând séma am vĕḑut arĕtarea

---

avut vre-o supĕrare de plată rachierilĭ, nicĭ de la Cămara gpd., de când s'a întocmit acest irat şi până acum, după pliroforia ce ne dă dumné-luĭ Vel Logofĕtul printr'acéstă anaforà; pentru acel dar cuvînt şi pentru cele-l-alte câte maĭ jos se arată, nicĭ o dreptate nu aŭ cumpĕrătoriĭ acestuĭ irat la cererea ce fac, ci poruncim Domnia-Mea ca jăluitoriĭ să fie apĕraţĭ de plata acestuĭ avaet.—1816 Ianuarie 17.
(Pecetea gpd.).

Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Înălţimiĭ Tale ce ni se dă la acéstă jalbă a rachierilor şi cârciumarilor de aicĭ din politia Bucurescilor, făcênd cercetare vĕḑuĭ cuprinḑêndu-se în Luminat hrisovul Mărieĭ Tale, unde este orînduit acest irat al cazanelor, că scrie a luà de la tóte povernile saŭ velniţele neguţătorescĭ, verĭ-câte cazane se vor aflà, făcênd rachiŭ de neguţătorie în tótă ţéra, să deà pe fieş-care cazan po taleră 15, iar boeriĭ i mânăstirile până la Clucer de arie, să nu se supere, cum şi ceĭ-l-alţi locuitorĭ ce vor face de trebuinţa caselor lor, după care s'aŭ dat şi luminate cărţile Mărieĭ Tale, pe 17 judeţe, poruncitóre cătră ispravnicĭ, atât în anul trecut cât şi într'acest următor an, la ceĭ ce aŭ cumpĕrat iratul acesta de la dumné-lor veliţiĭ Vornicĭ al treilea şi al patrulea, iar pentru cârciumarĭ saŭ rachierĭ, carĭ ţin prăvăliĭ în politie de fac vutcă şi alte rachiurĭ osebite, nu se cuprinde nimic, precum se vede şi urmézà că nu s'a făcut vre-o poruncă pe Bucurescĭ, care este osebită de isprăvnicaturĭ, iar maĭ vîrtos că politia Bucurescilor are fumărit, căminărit, vamă şi alte ajutorinţe ce fac isnafurile i cheltuelĭ grele, cumpĕrând lemnele scumpe, iar velniţele pe afară nu aŭ nicĭ unele de acestea, maĭ vîrtos că până acum n'aŭ fost supĕraţi, că acum li se cere făr' de a avé poruncă de la Măria Ta, dată pe Bucurescĭ, ci de va fi primit Mărieĭ Tale, cu cuviinţă ar fi, ca să aibă osebire rachierii şi cârciumariĭ din politia Bucurescilor pentru alte dărĭ şi havalele ce aŭ, saŭ precum maĭ bine se va chibzuĭ de înaltă înţelepciunea Înălţimiĭ Tale, se va da poruncă de urmare. — 1816 Ianuarie 15.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, fila 251.

ce fac, cât şi cuprinderea luminatulu! hrisov al Mărieĭ Tale, după care s'aŭ dat şi luminate cărţi la mâna celor orînduiţi cu strîngerea acestuĭ irat al cazanelor şi de va fi precum arată, se vede că sunt supĕraţi în potrivă; şi ca să nu se facă luare nedréptă, nicĭ să céră de acolo de unde nu se cuvine, găsim cu cale, să fie luminată poruncă, atât cătră dumné-luĭ Vel Logofĕtul, ca să le deà copie de periodis al cuprinderiĭ luminatuluĭ hrisov pentru iratul acesta al cazanelor, cât şi deosebit să se poruncéscă şi dumné-lor ispravnicilor judeţuluĭ, ca să nu îngăduéscă slujbaşiĭ a supĕrà pe locuitorĭ împotriva hrisovuluĭ şi a luminateĭ cărţi a Mărieĭ Tale, ce are slujbaşiĭ la mână, ci numaĭ de acolo, de unde i se orînduesce a luà, de acolo să se facă şi împlinire, de care arĕtăm Înălţimiĭ Tale.—1814 Octobre 7.

Grigorie Bălăceanu Vel Vornic, Dumitrache Racoviţă Vel Vornic.

1815 Ianuarie 12. S'a făcut carte deschisă la mâna Şĕtraruluĭ Petre, ce se află la sud. Saac, cu îndreptarea aşezămîntuluĭ cuprinḑĕtor ponturilor ce s'aŭ dat către ispravniciĭ judeţelor pentru avaetul cazanelor, ca să cerceteze şi aicea şi, unde va găsì luare în potriva porunciĭ, să pue să întórcă înapoĭ. (1)

Cod. LXXIV, fila 170.

Reclamaţiunilor ţĕranilor de la munte, Vodă le face óre-care concesiune prin actul de maĭ jos:

Cărţile ce s'aŭ dat pe acest următor an pentru cazane, 1815 Octobre 12, iratul Vornicieĭ.

Zemli Vlahscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. Vĕ facem în scire că pentru iratul dumné-lor veliţilor Dvornicĭ, al treilea şi al patrulea, care cu sfat de obşte prin hrisovul Domnieĭ-Mele, încă din anul trecut s'a întocmit a se luà de la povernile saŭ velniţe neguţătorescĭ, care se vor aflà făcênd rachiŭ de neguţătorie în tótă ţéra Domnieĭ-Mele, să ieà de fieş-care cazan po taleri 15, şi pentru maĭ buna întocmire după multele jălbì ce aŭ venit la auḑul Domnieĭ-Mele, iarăşì din anul trecut, la Novembre 6, am făcut Domnia-Mea ponturĭ cu deslușire cum are să se urmeze şi s'aŭ trămis la tóte judeţele, carĭ ponturĭ se arată maĭ jos, spre a se urmà şi a se păzì şi acum am dat dar acéstă carte a Domnieĭ-Mele la mâna..... ce s'a orînduit de dumné-lor veliţiĭ Dvornicĭ al treilea şi al patrulea, ce prin scirea dumnélor ispravnicilor să caute acest huzmet, cu urmare după cum maĭ jos se cuprinde întocmaĭ, însă:

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Credincios boerule al Domnieĭ-Mele Biv Vel Şĕtrare Petre, fiind că din madéua huzmetuluĭ cazanelor aŭ rĕmas asupra Serdaruluĭ Iancu Cătuneanu taleri 10,125, fiind fost orînduit primitor banilor acestuĭ huzmet, bez taleri 3000 ce s'aŭ rĕspuns la dumné-luĭ Stolnicul Aleco Vilara huzmet iar, după chiar socotéla cea iscălită de numitul Cătuneanu, care se vĕḑù şi de cătră noĭ, strașnic poruncim Domnia-Mea, să facĭ taxil aceştĭ banĭ negreşit de la maĭ sus numitul, şi fiind-că tot în acea socotélă arĕtă Cătuneanul, că el a rĕspuns baniĭ la Căminarul Cocorĕscul, îşĭ va căutà deosebit cu Cocorĕscul. Tolco pisah gpd.—1815 Februarie 8.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 174 v.

1). De la velniţele saŭ povernile saŭ cazanele ce lucréză rachiul, orĭ mânăstirescĭ saŭ boerescĭ de vor fi, până la Vel Clucer de arie, nu aŭ a cere slujbaşiĭ nicĭ un ban, ci să fie apĕrate, iar când aceĭ stăpânĭ aĭ lor le vor dà în arendă şi va lucrà cu dînsele arendaşiĭ pentru neguţătoria sa, să plătéscă acel arendaş câte taleri 15 de cazan.

2). De la Vel Clucer de arie, între carĭ sunt şi toţĭ privileghiaţiĭ în jos până la locuitoriĭ ţĕranĭ, adecă birnicĭ câţĭ vor avé velniţe, povernĭ saŭ cazane, lucrând într'însele rachiurĭ pentru neguţătorie, iar nu pentru trebuinţa caselor lor (care acea trebuinţă nu póte a fi de maĭ multă sumă decât până la 15 mult 20 vedre), toţĭ aceia să plătéscă câte taleri 15 de cazan.

3). Toţĭ locuitoriĭ birnicĭ de vor lucrà cu *cazane micĭ, fie măcar şi pentru neguţătorie*, să nu fie supĕraţĭ câtuşĭ de puţin, iar câţĭ şi din locuitoriĭ birnicĭ vor avé orĭ velniţe orĭ povernĭ, orĭ cazane marĭ, lucrând într'însele rachiurĭ pentru neguţătorie, şi aceia să fie datorĭ a plătì câte taleri 15 cum ceĭ-l-alţĭ.

Să se ferésca însă slujbaşiĭ a nu face câtuşĭ de puţin catahrisis în vre-un chip saŭ să céră avaet de la dajniciĭ acestuĭ venit, numaĭ căcĭ se va întîmplà să găséscă prin casele lor vre-un cazan mare saŭ mic, în care să fi lucrat în aniĭ trecuţi rachiŭ, iar nu şi într'acest an, căcĭ când şi acum în urma aceştiĭ poruncĭ a Domnieĭ-Mele, ce cu deslušire se arată maĭ sus, se va dovedì vre unul din slujbaşĭ, că a urmat împotrivă, să scie unul ca acela că, după ce-l vom îndatorà a plătì îndoit ceea-ce va luà rĕŭ, apoĭ îl vom şi pedepsì cu străşnicie chiar acolo la faţa loculuĭ, ca să se facă pildă şi altora, i saam receh gpd.—1815 Octobre 12.

Cod. LXXV, fila 135.

Ţĕraniĭ din judeţele muntene nu vĕd, pentru ce cârciumarilor din Bucurescĭ Vodă le-a putut ardicà darea pe rachiurĭ şi nu şi lor, carĭ produceaŭ maĭ mult pentru propria lor casă. Eĭ se opun şi chiar resping forţa publică venită în favorul taxildarilor iratuluĭ cazanelor. Cum anul 1816 fù şi acel al uneĭ agitaţiunĭ de o natură maĭ periculósă, aceea a unor cete de panduri din judeţele Oltene, Caragea simţì că e prudent pentru domnia luĭ a suprimà peste tot avaetul acesta supĕrător al velniţelor şi cazanelor. El dete decĭ următorul pitac:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Prea osfinţia ta părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ episcopĭ şi dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşĭ veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, binele nu este bun când are sfîrşiturĭ rele, adecă cugetând cine-vaşĭ a face bine cătră altul şi apoĭ cu pricinuirea aceluĭ bine, isvodindu-se de cătră alţiĭ rĕutăţĭ, acea faptă bună nu maĭ are fiinţă de bine; ca când am ḑice Domnia-Mea (precum avem pururea Domnéscă şi părintéscă îngrijire pentru locuitoriĭ Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ de a-ĭ mângâià şi a-ĭ ocrotì spre a lor odihnă şi bună petrecere), asemenea îngrijind şi pentru trépta boeréscă (iar maĭ ales a celor ce se află slujind) de a-ĭ ajutorà cu facere de bine, îngrijit-am şi pentru dumné-lor veliţiĭ Dvornicĭ al treilea şi al patrulea de a le face un irat al dregĕtorieĭ dumné-lor şi aşà, prin Domnescul nostru hrisov, încă de la let 1814, am întocmit pe séma acestor douĕ dregĕtoriĭ, precum vĕ este sciut, de a plătì ceĭ ce lucréză rachiurĭ cu velniţe i cazane un avaet hotărît, care cătră aceia nu ar

fi fost simţitor, iar către dumné-lor veliţii Dvornicĭ al treilea şi al patrulea de folos şi ajutor; n'a apucat însă a se uscà bine cernéla scrisoriĭ hrisovuluĭ şi aŭ început cumpĕrătoriĭ şi slujbaşiĭ acestuĭ irat a urmà prin ţĕră asupra locuitorilor feluri de catahrisis, de hrăpire şi năpăstuiri cu numirea acestuĭ avaet, în cât de multe orĭ şi cercetătorĭ am trimis prin judeţe de aŭ împlinit acele nedrepte luărĭ, dar nimic n'am folosit, căcĭ unde aşteptam a vedé, de nu desăvîrşită contenire, măcar scădere óreşĭ-care a aceştiĭ felurimĭ de jafurĭ, împotrivă, din necontenitele jălbĭ ale locuitorilor, ce pe tóte ḑilele ni se daŭ, vedem în fiinţă o crescere şi adaos al acestuĭ rĕŭ către obştea locuitorilor, care obştesc rĕŭ şi pagubă fiind cu neaseměnare maĭ mare şi maĭ simţitor decât folosul ce dobândesc două obraze şi ne maĭ putêndu-l suferì, iată hotărîm: ca de acum înainte să se ridice cu totul darea acestuĭ avaet şi vom chibzuì Domnia-Mea ce alt irat să orînduim; dar pentru că dumné-lor veliţii Dvornicĭ aŭ apucat de l-aŭ vîndut pe acest an, şi fiind-că de la vînḑare până acum a trecut îndestulă vreme, în care aŭ avut cumpĕrătoriĭ pas a strînge acest venit în cât vor fi apropiind a-l istovì, ca unul ce se strînge din velniţe i cazane, ce nu se pot tăinuì, iar maĭ vîrtos materiile din carĭ se lucréză rachiul şi nu este ndoélă că nu trebuesc multe lunĭ spre a le puté face catagrafia slujbaşiĭ fie-căruia îudeţ şi a strînge venitul lor, a căruia strîngere şi căutare putem ḑice, că se asĕmĕnă cu căutatul dijmărituluĭ saŭ al oerituluĭ, de aceea dăm Domnia-Mea cumpĕrătorilor soroc hotărît până la sfîrşitul viitoruluĭ Februarie, ca până atuncĭ să împlinéscă a strînge şi a istovì acest avaet, cu urmare întocmaĭ după Domnescile nóstre porunci, ce sunt date maĭ dinainte prin publicaţie şi apoĭ să conteneze cu totul; pentru care şi poruncim dumné-vóstră veliţilor logofĕţi de Ţéra-de-sus şi de jos, ca într'acestaşĭ chip să se facă Domnescile porunci de publicaţie prin tóte judeţele către ispravnicĭ, poruncindu-li-se straşnic de a priveghià fórte, ca să nu se abată cum-vaşĭ slujbaşiĭ acestuĭ irat în luare de un ban maĭ mult peste chipul şi cuprinderea Domnescilor nóstre porunci, căcĭ orĭ-ce în potrivă urmare se va dovedì, înşi-şi ispravniciĭ vor fi pedepsiţi şi sub grea rĕspundere. Tolco pisah gpd. — 1816 Ianuarie 26.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 236.

Publicaţiĭ la tóte judeţele către ispravnicĭ pentru ertarea iratuluĭ cazanelor, a nu maĭ fi.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud ..... sănătate. Vĕ facem Domnia-Mea în scire, că după cum am avut şi avem pururea Domnéscă şi părintéscă îngrijire pentru locuitorĭ, de a-ĭ mângâià şi a-ĭ ocrotì, spre a lor bună odihnă şi petrecere, asemenea am îngrijit şi pentru trépta boeréscă, iar maĭ ales pentru ceĭ ce se află slujind, de a-ĭ ajutorà cu facere de bine; îngrijit-am dar şi pentru dumné-lor veliţii Dvornicĭ al treilea şi al patrulea, de a le face un irat al dregĕtorieĭ dumné-lor şi aşà prin Domnescul nostru hrisov, încă din let 1814 am întocmit pe séma acestor două dregĕtoriĭ, precum vĕ este sciut şi dumné-vóstră, de a plătì ceĭ ce lucréză rachiurĭ cu velniţe i cazane un avaet hotărît, care către aceia nu ar fi fost simţitor, iar către dumnélor veliţii Dvornicĭ al treilea şi al patrulea de folos şi ajutor, dar n'a apucat a se

uscà bine cernéla scrisorii hrisovuluĭ şi aŭ început cumpĕrătorii şi slujbaşiĭ acestuĭ irat a urmà prin ţĕrà asupra locuitorilor feluri de catahrisis şi năpăstuiri cu hrăpiri în numirea acestuĭ avaet, în cât de multe orĭ şi cercetătorĭ am trimis prin judeţe de aŭ împlinit acele nedrepte luărĭ, dar nimic nu am folosit, căcĭ unde aşteptam a vedé, de nu desăvîrşită contenire aceştiĭ felurimĭ de jafurĭ, în potrivă, din necontenitele jălbĭ ale locuitorilor, ce pe tóte ţilele ni se daŭ, vedem în fiinţă o crescere şi adaos al acestuĭ rĕŭ cătră obştea locuitorilor, care acest obştesc rĕŭ şi pagubă fiind cu neasemĕnare mai mare şi mai simţitor decât folosul ce dobândesc două obraze, şi ne mai putêndu-l suferĭ, am hotărît, ca de acum înainte să se ridice cu totul darea acestuĭ avaet; dar pentru că dumné-lor veliţii Dvornicĭ aŭ apucat de l-aŭ vîndut pe acest an şi fiind-că de la vînţare şi până acum aŭ trecut îndestulă vreme, în care aŭ avut cumpĕrătorii pas a strînge acest venit, în cât vor fi apropiind a-l şi isprăvì, ca unul ce se strînge din velniţe i cazane ce nu se pot tăinuì, iar mai vîrtos materiile din carĭ se lucrézà rachiul şi nu este îndoélă, că nu trebuesc multe lunĭ spre a le puté face catagrafia slujbaşii fieş-căruia judeţ şi a strînge venitul lor, a căruia strîngere şi căutare putem ţice, că se asĕmĕnă cu căutatul dijmăritului saŭ al oerituluĭ; de aceea dăm Domnia-Mea cumpĕrătorilor soroc hotărît până la sfîrşituluĭ aceştiĭ următóre lunĭ Februarie, ca până atuncĭ să îngrijéscă a-şĭ strînge şi a-şĭ istovì acest avaet cu urmare întocmaĭ după Domnescile Nóstre poruncĭ, ce sunt date de maĭ înainte prin publicaţie, şi apoĭ să conteneze cu totul; pentru care şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să priveghiaţi fórte spre a nu se abate slujbaşiĭ acestuĭ irat în luare de banĭ maĭ mulţi peste chipul şi cuprinderea Domnescilor Nóstre poruncĭ, căcĭ orĭ-ce în potrivă urmare se va dovedì, înşi-şĭ dumné-vóstră veţi fi pedepsiţi şi sub grea rĕspundere; şi spre a fi sciută ridicarea acestuĭ irat în tótă vremea, să se trécă acéstă Domnéscă a Nóstră carte în condica judeţuluĭ, după care şi scoţêndu-se copiĭ, să se trimiţă pe la zapciiĭ plăşilor, spre a le cetì prin tóte satele, ca să scie şi eĭ, şi fiţi sănătoşĭ. —1816 Februarie 2.

Cod. LXXIV, fila 327 v.

Publicaţiunile ce s'aŭ făcut la 9 judeţe, adecă la Focşanĭ, la Buzĕŭ, la Prahova. la Olt, la Teleorman, la Ilfov, la Ialomiţa, la Vlaşca şi la Dâmboviţa, pentru rĕmăşiţa cazanelor.

Milostiiŭ Bojiiŭ Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoie

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud..... sănătate. Vĕ facem în scire, că sfîrşitul şi cuvîntul soroculuĭ ce am dat Domnia-Mea prin publicaţiĭ până la sfîrşitul trecutuluĭ Februarie, pentru contenirea venituluĭ huzmetuluĭ cazanelor nu a fost ca să păgubim cumpĕrătoriĭ huzmetuluĭ de dreptul lor (precum se face acéstă dovadă tot din cuprinderea acelor poruncĭ, unde ţicem, că aŭ îndestulă vreme până la sfîrşitul trecutuluĭ Februarie să istovéscă strîngerea acestuĭ venit), ci ca să scape odată locuitoriĭ de smăcinările slujbaşilor; când dar orĭ din îndărătnicia celor ce aŭ fost datorĭ la plata acestuĭ avaet, după ce aŭ vĕdut Domnescile nóstre poruncĭ, saŭ din neîngrijirea dumné-vóstră, nu vor fi putut în adevĕr cumpĕrătoriĭ acestuĭ huzmet, precum maĭ sus aŭ jăluit, a-şĭ strînge şi a-şĭ istovì acest drept şi canonisit irat, nu este cu cuviinţă pentru ale altora greşelĭ să rĕmâe eĭ păgubaşĭ acestuĭ huzmet, dintr'acel judeţ, făr' de a se maĭ încungiurà eĭ prin judeţ, să-ĭ aduceţi înaintea dumné-vóstră, unde să deà foĭ de numele celor ce sunt datorĭ a plătì şi n'aŭ plătit,

carĭ foĭ cercetându-le, câţĭ vor fi după cuprinderea ponturilor îndatoraţĭ la acéstă plată, să aveţĭ a face dumné-vóstră împlinire cu urmare întocmaĭ după poruncile de publicaţiĭ ce am dat Domnia-Mea, făr' de a vĕ abate câtuşĭ de puţin în vre-o catahrisis, adecă orĭ maĭ mult a împlinĭ de la ceĭ datorĭ, peste cuprinderea numitelor porunciĭ ale Domnieĭ-Mele, saŭ slujbaşilor a le cere ruşfeturĭ, căcĭ avem a face într'adins cercetare pe sub cumpĕt, şi dovedindu-vĕ în câtuşĭ de puţină împotrivă urmare, veţĭ fi înşi-vĕ dumné-vóstră sub grea rĕspundere şi învinovăţire. I saam receh gpd. — 1816 Martie 6.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 240.

Chiar din primele ḑile s'aŭ făcut abusurĭ cu darea, cum probézĕ şi aceste acte:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Intocmaĭ după acéstă anaforà a dumné-lor veliţilor Vornicĭ, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare, neîngăduind nicĭ într'un chip pe pîrâţiĭ slujbaşĭ a face jăluitorilor câtuşĭ de puţină supĕrare maĭ mult peste orînduéla şi cuprinderea Domnesculuĭ nostru hrisov, după care poruncim şi dumi-tale, Vel Logofete de Ţéra-de-sus, să se deà jăluitorilor şi copie a aceĭ periodos din hrisov, adeverită cu iscălitura dumi-tale, ca să o aibă la mânile lor, spre a nu puté slujbaşiĭ să le facă în potrivă supĕrărĭ. — 1814 Octobre 19.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminata porunca Mărieĭ Tale ce ni se dă la acéstă jalbă a locuitorilor din plaiul despre Buzĕŭ sud Saac, luând séma am vĕḑut arĕtarea ce fac, cât şi cuprinderea luminatuluĭ hrisov al Mărieĭ Tale, după care s'aŭ dat şi luminate cărţĭ la mâna celor orînduiţĭ cu strîngerea acestuĭ irat al cazanelor, şi de va fi, precum arată, se vede că sunt supĕraţĭ în potrivă, ci ca să nu se facă luare nedréptă, nicĭ să se céră de acolo de unde nu se cuvine, găsim cu cale, să fie luminată poruncă, atât cătră dumné-luĭ Vel Logofĕtul, ca să le deà copie de periodos al cuprinderiĭ luminatuluĭ hrisov pentru iratul acesta al cazanelor, cât şi deosebit să se porunceáscă şi dumné-lor ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca să nu îngăduéscă pe slujbaşĭ a supĕrà pe locuitorĭ în potriva hrisovuluĭ şi a luminateĭ cărţĭ a Mărieĭ Tale, ce aŭ slujbaşiĭ la mână, ce numaĭ de acolo de unde i se orînduesce a luà, de acole să se facă şi împlinire; de care arĕtăm Inălţimiĭ Tele. — 1814 Octobre 14.

Vel Vornic.

Tutunăritul (1) se arendà în primul timp deosebit, aşà în 1813 până la 1816. In anul acesta s'a luat de un stînjen de cultură câte 17 parale fără de plocon şi numaĭ câte 2 parale de răvaş de nume. Culturile privilegiaţilor sunt scutite de acéstă taxă. Nicĭ chiar pandurii

(1) *Carte de slujba tutunărituluĭ.*

Zemle Vlahiscoie Vînḑarea tutunărituluĭ pe anul acesta cu let 1813, după trebuinţele cele învederate, s'a hotărît, cu sfat de obşte, să se ieà de un stînjen câte ḑece parale şi mĕsurătórea să se facă cu stînjenul ce se va da de la Vistierie înfierat, mĕ-

din judeţele oltene nu sunt scutiţi, ceea-ce nu puţin îi supĕră şi contribue la agitaţiunile lor.

---

surându-se locurile de tutun în lat şi în lung şi pe câţi stînjeni va eşi, să plătéscă de stînjen, cum s'a ḑis maĭ sus, câte ḑece parale făr' de plocon, numaĭ câte douĕ parale de răvaş de nume, şi slujbaşiĭ tutunarĭ să fie datorĭ a da răvaşe de plată iarăşĭ cu suma banilor şi cu suma stînjenilor, căcĭ mĕsurătórea cu cotul ce se urmă din vechime, se făceà cu catahrisis, făcêndu-se multe năpăstuirĭ locuitorilor, iar mĕsurătórea cu stînjenul s'a gasit maĭ dréptă; de aceea s'a hotărît a se urmă mĕsurătórea cu stînjenul. Vînḑarea însă a tutunărituluĭ este afară de ceĭ privileghiaţi şi ceĭ ce aŭ hrisóve i cărţi Domnescĭ de scutélă, iar ceĭ-lalţi toţi, cum şi pandurii din patru judeţe ot peste Olt, aŭ să plătéscă tutunăritul, precum maĭ sus se cuprinde, şi de va fi ca să se caute slujba de cumpĕrătorul judeţuluĭ, să se ferésca de a nu face cea maĭ puţină nedreptate locuitorilor, cu luare de banĭ maĭ mult peste suma hotărîtă, că apoĭ ceea-ce se va dovedì, prin cercetările ce sunt a se face, că aŭ luat maĭ mult prin catahrisis, va fi silit, nu numaĭ ca să intórcă înapoĭ îndoit, ci se va şi pedepsì după mĕsura vineĭ, iar de va fi să se vînḑă huzmetul la altul, îndatorat să fie a se chezăşuì cu acel cumpĕrător, ca să nu se facă câtuşi de puţină năpăstuire locuitorilor, că nicĭ acela nu va scăpà de pedépsă. Decĭ cu acéstă orînduélă s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele . . . . . ce s'a orînduit de dumné-lor boerii cumpĕrătorĭ cu tutunăritul la sud . . . . să aibă volnicie a căutà slujba şi cu stînjenul ce i se va da pecetluit de la Visterie să mĕsóre şi să ieà şi banii, cu urmare precum se cuprinde maĭ sus, să nu îndrăznéscă însă a pune în mĕsurătóre şi loc fără tutun, cu cuvînt că ar fi avut tutun semĕnat şi nu s'a făcut, ci numaĭ loc în care va fi tutun şi maĭ mult să nu se îndrăsnéscă a cere ce-vaşĭ cu nicĭ un fel de numire, nicĭ conace făr' de plată să nu facă, ci orĭ ce le va trebuì, să le cumpere cu banĭ gata, că dovedindu-se în potrivă următor, se va pedepsì. Şi dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să îngrijiţi a se urmà întocmaĭ, precum poruncim, dându-le şi ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visterieĭ Domnieĭ-Mele; i saam receh gpd.—1813 Maiŭ 20.

Cod. LXXV, fila 68.

Cărţi de tutunărit pe judeţe, la let 1816.

Zemli Vlahiscoie. Vînḑarea tutunărituluĭ pe anul acesta cu let 1816, după trebuinţele cele învederate, cu sfat de obşte s'a hotărît, să se ieà de un stînjen câte parale 17 şi mĕsurătórea să se facă cu stînjenul ce se va da de la Visterie înhierat, mĕsurându-se locurile de tutun în lat şi în lung şi pe câţi stînjeni va eşì, să plătéscă de stînjen, cum s'a ḑis maĭ sus, câte parale 17 făr' de plocon, numaĭ câte douĕ parale de răvaş de nume să ieà, şi slujbaşiĭ tutunarĭ să fie datorĭ a dà răvaşe de plată iarăşĭ pe suma banilor şi cu suma stînjenilor, căcĭ mĕsurătórea cu cotul, ce se urmă din vechime, se făceà cu catahrisis, făcêndu-se multe năpăstuirĭ locuitorilor, iar mĕsurătórea cu stînjenul s'a găsit maĭ dréptă; de aceea s'a hotărît a se urmă mĕsurătórea cu stînjenul; vînḑarea însă a tutunărituluĭ este afară din ceĭ privileghiaţi şi ceĭ ce aŭ hrisóve i cărţi Domnescĭ de scutélă, iar ceĭ-l-alţi toţi, cum şi pandurii din patru judeţe ot preste Olt, aŭ să plătéscă tutunăritul, cum maĭ sus se cuprinde, şi de va fi ca să se caute slujba de cumpĕrătorul judeţuluĭ, să se ferésca de a nu face cea maĭ puţină nedreptate locuitorilor cu luare de banĭ maĭ mult peste suma

Pogonăritul străinilor continuă a se arendà cu taxa de 4 tal. 16 parale de tot pogonul. (1)

Fumăritul bălţilor, adecă taxa pe dreptul de a pescuì fără de plată în bălţile statuluĭ, peste Olt se plătesce 66 banĭ de fie-ce casă. (2)

---

hotărîtă, că apoĭ ceea-ce se va dovedì prin cercetările ce sunt a se face, că aŭ luat maĭ mult prin catahrisis, va fi silit nu numaĭ ca să întórcă înapoĭ îndoit, ci se va şi pedepsì după mĕsura vineĭ; iar de va fi ca să vîndă huzmetul la altul, îndatorat să fie a se chezăşuì cu acel cumpĕrător ca să nu facă câtuşĭ de puţină năpăstuire locuitorilor, căcĭ în potrivă urmând, nicĭ acela nu va scăpà de pedépsă; decĭ cu acéstă orînduélă s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele ..... ce s'a orînduit de cumpĕrătorul acestuĭ huzmet cu tutunăritul la sud Dolj, să aibă volnicie a căutà slujba şi cu stînjenul ce i se va da de pecetluit de la Visterie să mĕsóre şi să ieà şi banĭĭ, cu urmare precum se cuprinde maĭ sus; să nu îndrăsnéscă însă a pune în mĕsurătóre şi loc fără tutun, cu cuvînt că ar fi avut tutun semĕnat şi nu s'a făcut, ci numaĭ loc în care va fi tutun, şi maĭ mult să nu se îndrăznéscă a cere ce-vaşi cu nicĭ un fel de numirĭ, nicĭ conace făr' de plată să nu facă, ci orĭ-ce le va trebuì să le cumpere cu banĭ gata, că dovedindu-se în potrivă următorĭ, se vor pedepsì, şi dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ să îngrijiţĭ a se urmà întocmaĭ, precum poruncim, dându-le şi ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visterieĭ Domnieĭ-Mele, i saam receh gpd. (precum şi ruptaşiĭ ceĭ noĭ să plătéscă). — 1816 Iunie 1.

1817 Iunie 1, asemenea s'a făcut.

Cod. LXXV, fila 156 v.—159.

(1) *Carte de pogonăritul străinilor.*

Zemli Vlahiscoie. S'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele ..... carele pe anul acesta cu lĕt 1813 aŭ cumpĕrat slujba pogonăriturluĭ străinilor la sud ..... să aibă volnicie printr'acéstă carte a orînduì ómenĭ, să caute slujba şi mĕsurându-le viile ce aŭ aicĭ în pămîntul ţĕrĭĭ, de la străiniĭ carĭ nu sunt legaţĭ cu dajdie la Visterie, drept, după obiceiŭ cu stînjenul cel pecetluit, ce i se va da de la Visterie, să aibă a luà de tot pogonul po talerĭ 4 parale 16, iar maĭ mult să nu se îndrăznéscă a luà, că se va pedepsì; şi slujbaşiĭ ce vor umblà cu acéstă slujbă pentru mâncarea lor şi a cailor lor supĕrare saŭ cheltuélă locuitorilor să nu facă, ci tóte, orĭ-ce le va trebuì, cu tocmélă şi cu banĭ gata să aibă a le cumpĕrà, iar fără plată să nu se îndrăznéscă a luà, că se va pedepsì, urmând însă cu căutatul acesteĭ slujbe după obiceiul ce va fi urmat şi în alţĭ anĭ maĭ dinainte. Pentru care poruncim Domnia-Mea şi dumné-vóstră ispravnicilor, să îngrijiţĭ de a nu se face urmărĭ în potrivă, i saam receh gpd. — 1813 Maiŭ 20.

211.000, adecă douĕ sute un-spre-ḑece miĭ s'a vîndut dijmăritul la dumné-luĭ Vel Spătarul şi Vel Postelnic.

Cod. LXXV, fila 68, v.

(2) *Carte de fumăritul bălţilor.*

Zemli Vlahscoie. După obiceiŭ s'a dat acésta carte a Domnieĭ-Mele ..... carele pe anul acesta cu lĕt 1813 aŭ cumpĕrat fumăritul bălţilor, ca să aibă a căutà acest venit şi a luà de la ómeniĭ ce sunt şeḑĕtorĭ la satele cele sciute de lângă bălţĭ în

Goştinăritul din tótă ţéra. In 1813 de la rîmătorii exportaţi, taxa este de 8 bani de rîmător, dacă exportatorul e pămîntean. Exportatorul sudit e scutit de acéstă taxă, plătind numaĭ vama de 3 la sută. (1)

Aceştĭ 8 bani este taxa în favórea Căimăcămieĭ Craioveĭ, dar exportatorul maĭ are de plătit 4 parale de rîmător, havaet al ispravnicilor judeţuluĭ respectiv de peste Olt, dar nu şi pentru ispravniciĭ din cele-lalte 12 judeţe de dincóce de Olt. Adevĕrata taxă însă de trecere este de 4 taleri de părechea de rîmătorĭ şi în plus vama. Sudiţiĭ fiind scutiţĭ de aceste taxe, fie-cine înţelege lesne, cât erà ea de odiósă pentru pămîntenĭ şi cum sudiţiĭ, înţeleşĭ cu pămînteniĭ, frustraŭ fiscul de acéstă taxă, trecênd oile ca oĭ sudeţescĭ. (2)

---

5 judeţe ot preste Olt, care se îndestuléză cu pescele bălţiĭ făr' de banĭ, de tótă casa po banĭ 66, iar maĭ mult să nu se îndrăznéscă a luà, că dovedindu-se se va pedépsì; însă acéstă slujbă după obiceiŭ are să o caute numaĭ până la sfinţiĭ Apostolĭ; înainte nu are a maĭ umblà. Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor de prin judeţe, să daţĭ mână de ajutor maĭ sus numituluĭ, ca să pótă strînge venitul acesta; i saam receh gpd. — 1812 Ianuarie 1.

Asemenea douĕ cărţĭ ca acestea s'aŭ făcut pe 12 judeţe de dincóce de Olt.

(1) *Carte de goştinărit.*

Zemli Vlahscoie. Dat-am Domnésca Nóstră carte ..... carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpĕrat slujba goştinărituluĭ din tótă ţéra, ca să aibă volnicie a căutà acéstă slujbă înʃcincĭ judeţe ot preste Olt, urmând întocmaĭ după mijlocul ce se cuprinde maĭʃjos, ca să ieà goştinărit numaĭ de la rîmătoriĭ ce es afară din ţéră, iar de la rîmătoriĭ ce nu es afară din ţéră n'are a cere goştinărit; decĭ dar, câţĭ, orĭ din neguţătorĭ, orĭ din străiniĭ carĭ strîng rîmătorĭ de neguţătorie şi vor vré a-ĭ scóte afară din ţéră, orĭ la ce parte, de la aceĭ rîmătorĭ ce vor eşì din ţéră, să ieà goştinăritul deplin, după vechiul obiceiŭ, de un rîmător banĭ opt, iar de va fi sudit adevĕrat acel ce scóte rîmătoriĭ din ţéră şi vor fi vitele adevĕrate ale sudituluĭ, cumpĕrate de el, iar nu alt meşteşug, de la acel sudit nu are să ieà goştinărit, plătind însă suditul vama la sută treĭ, la vameşul scheleĭ. Poruncim Domnia-Mea şi dumné-vóstră ispravnicilor de prin judeţe, pe carĭ îĭ va arĕtà maĭ sus numitul, că nu se supune a plătì, să-ĭ supuneţĭ a plătì şi fără voia lor a da goştinărit, după cum se cuprinde maĭ sus; i saam receh gpd.—1813 Ianuarie 1.

Asemenea douĕ cărţĭ s'aŭ făcut pe 12 judeţe de dincóce de Olt, bez schela Câinenilor *Cod. LXXV, fila 25 v.*

(2) Ponturile cu carĭ se dă în vînʒare pe acest următor an, socotindu-se de la Aprilie 1 cu let 1813 până la sfîrşitul luĭ Martie cu let 1814, sloboʒenia trecerii rîmătorilor în Transilvania, prin schelele din tot cuprinsul ţĕrii, adecă Văleniĭ, Câmpina, Vâlcanul şi Mehadia.

1). Cel ce se va arĕtà de cumpĕrător, să deà maĭ întâiŭ chezăşie vrednică de credinţă pentru rĕspunderea banilor în vreme şi apoĭ să ieà asupră-ĭ acest huzmet.

2). Slobod este verĭ-cine va voì să trécă în Transilvania rîmătorĭ, prin scirea vameşuluĭ din ʃpartea loculuĭ şi a cumpĕrătoruluĭ acestuĭ contract.

3). Cumpĕrătorul are să ieà havaet de la toţĭ ceĭ ce vor trece rîmătorĭ în Tran-

Dijmăritul a fost sporit în Maiŭ 1813 pe cuvînt că este deficit la Visterie. Acéstă dare n'o plătesc Metropolia, Episcopiile, boeriĭ cu caf-

---

silvania, de păreche po taleri 4, şi trecĕtorul are voe să rĕspunză numituluĭ aceştĭ banĭ, bez vama ce este îndatorat să plătéscă vameşuluĭ din partea loculuĭ, pe la tóte schelele, după catalogul vămilor şi bez parale opt de un rîmător ale Caimăcămieĭ Craioveĭ i parale patru tot de la un rîmător ale ispravnicilor judeţuluĭ, pentru rîmătoriĭ ce vor trece pe la schelele din judeţele ot peste Olt, care aceste câte parale opt şi câte parale patru aŭ să se rĕspunză de cătră trecĕtorĭ, numaĭ pentru rîmătoriĭ ce vor trece din judeţele ot peste Olt, iar nu şi pentru ceĭ ce vor trece pe la schelele acestor 12 judeţe de dincóce.

4). Cumpĕrătorul să nu se îndrăznéscă a luà nicĭ un ban maĭ mult peste orînduitul avaet şi din tótă suma ce va trece, fieş-care luându-şĭ avaetul, să deà şi cărţile în mâna trecĕtoruluĭ, cuprinzĕtóre atât de suma rîmătorilor ce vor trece peste hotar, cât şi de suma banilor ce aŭ plătit, numindu-se tot într'acea cărţulie şi numele trecĕtoruluĭ.

5). Toţĭ ceĭ ce vor trece rîmătorĭ în Transilvania, afară dintr'aceste maĭ sus numite dărĭ a trecĕtoriĭ, a vămiĭ i a Caimacamuluĭ şi a ispravnicilor de la judeţe ot peste Olt, nu aŭ să maĭ rĕspunză la nimenea nimic.

6). Cumpĕrătorul, din ziua ce i se va întărì contractul vînzăriĭ, să i se deà tot ajutorul prin cărţĭ Domnescĭ de la Logofeţia Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, spre căutatul şi strînsul acestuĭ irat.

7). Suma banilor să o rĕspunză cumpĕrătorul în treĭ câştiurĭ, la începerea de fieş-care patru lunĭ, adecă câştiul dintâiŭ la Aprilie întâiŭ, cel de al doilea la August întâiŭ, şi cel de al 3-lea la întâiŭ Decembrie.

8). Afară din preţul cumpĕrătóreĭ nu are să maĭ deà nimic cu nicĭ un fel de numire.

9). Verĭ ce risico-pericolon se va întîmplà la acest huzmet în curgerea acestuĭ an, să fie pe séma cumpĕrătoruluĭ, căcĭ Domnia-Mea nu se amestecă la acésta.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXV, fila 58.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor din sud. Mehedinţĭ, sănătate. Dumné-luĭ paharnicul Pană Costescu cumpĕrătorul trecĕtóreĭ rîmătorilor a scheleĭ dintr'acel judeţ în Ţéra-Nemţéscă, prin jalbă a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele, că omul ce l-a avut orînduit la acea schelă, anume Ghenache, a aflat că ar fi murit, şi fiind-că are bănuélă că l-ar fi omorît alţiĭ, avênd asupra sa şi banĭ de-aĭ huzmetuluĭ, într'adins trimite pe acest om al sĕŭ spre cercetare; de aceea vĕ poruncim Domnia-Mea, ca îndată după primirea aceştiĭ poruncĭ, să faceţĭ scumpă cercetare acolo în faţa loculuĭ, atât prin alte doveqĭ, cât şi prin carte de blestem, maĭ întâiŭ pentru mórtea luĭ, când şi din ce pricină i s'a întîmplat? al doilea, câtă sumă de rîmătorĭ a trecut în Ţéra Nemţéscă? de când s'a orînduit numitul Ghenache şi până acum? al treilea, câţĭ banĭ a strîns din socotéla acestuĭ huzmet? căcĭ paharnicul arată prin jalba sa, că nicĭ un ban nu ĭ-a trămis de când l-a orînduit, şi câţĭ banĭ se vor găsì strînşĭ, să-ĭ faceţĭ teslim în mâna acestuĭ trimis al paharniculuĭ, după cum însuşĭ în jalba sa a făcut cerere; şi

tan, feciorii de boerĭ şi vĕduvele de boer. Asemenea nu plătesc postelniceii, némurile şi mazîliĭ, dar plătesc dijmăritul pe stupĭ şi rîmătorĭ pandurii. (1)

---

al patrulea, pentru lucrurile mortuluĭ, câte a avut şi câte se află acum? şi pentru tóte acestea să însciinţaţi Domnieĭ-Mele, cu întrégă pliroforie. Tolco pisah gpd. — 1813 Maiŭ 14.

Cod. LXXIV, fila 46.

(1) *Cărţi de slujba dijmărituluĭ*, pe lét 1813 Maiŭ 20.

Zemli Vlahiscoie. Vînḑarea dijmărituluĭ pe anul acesta cu lét 1813, măcar că nu se cuvenià a se adăogà la plata acesteĭ slujbe, dar după cunoscuta lipsă întru care se află Visteria şi după curgĕtórele cheltuelĭ ce urméză necontenit în feluri de trebuinţe ale ţĕriĭ, cu sfat de obşte s'a găsit cu cale, ca estimp, numaĭ la acéstă trebuinţă să se ieà dijmărit de la una până la ḑece de sfinĭ i de pecĭ câte ḑece parale de litră făr' de plocon, iar de la ḑece în sus iarăşi câte ḑece parale de litră şi plocon, câte talerĭ unul de nume, i patru parale de numĕrătóre şi douĕ parale pentru răvaşul de nume, iar alt ciuruc saŭ vre-o altă încărcătură cu totul să lipséscă, şi acéstă luare are să se urmeze numaĭ în anul acesta. Slujbaşiĭ dijmarĭ, la toţĭ ceĭ ce vor plătĭ dijmărit să deà răvaşe de platá într'acestaşi chip, adecă: atâţia banĭ a plătit cutare, din satul cutare, baniĭ dijmărituluĭ pe atâţia pecĭ şi pe atâţia sfinĭ, de litră câte parale ḑece, şi carĭ vor plătì şi plocon, să-ĭ trécă şi plocon în răvaş, căcĭ orĭcarele se va îndrăsnì a da răvaş fără sumă de banĭ şi fără sumă de litre, se va pedepsì făr' de milostivire; vînḑarea însă este afară din privileghiaţĭ, precum la vale maĭ pe larg se arată; cu acest dar mijloc vînḑêndu-se la cochiĭ-vechĭ slujba dijmărituluĭ pe acest an la dumné-luĭ ..... s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele ..... ce s'a orînduit taxildar, carele să aibă volnicie a orînduì slujbaşĭ, să caute slujba la numitul judeţ, precum poruncim maĭ sus, şi precum prin ponturile de la vale se orînduesce, adecă:

1). Mitropolia, Episcopiile, mânăstirile cele marĭ, cu metóşele lor cele sciute, dijmărit să nu plătéscă, după vechiul obiceiŭ.

2). Dumné-lor beoriĭ i jupânesele vĕduve, ce le-aŭ stătut boeriĭ dumné-lor în boeriĭ cu caftan, i feciorii de boer ce sunt sciuţĭ, iarăşi să nu plătéscă dijmărit, precum a fost obiceiul.

3). Postelniceii, némurile i mazîliĭ şi alţiĭ, ce aŭ sineturĭ de scutelĭ, să li se păzéscă privileghiul ce aŭ.

4). Toţĭ ceĭ-l-alţĭ, atât pământenĭ i Sârbĭ, cât şi pandurii din patru judeţe ot preste Olt, ce vor avé stupĭ i rîmătorĭ, să aibă a-şĭ plătì dijmăritul pe deplin, precum maĭ sus se cuprinde, şi slujba să aibă a o căutà cu cercătură cu tot până la Septembre în 10.

5). Ceĭ-ce scutesc dijmărit fórte să se ferésca de a nu amestecà stupiĭ i rîmătoriĭ, cu aĭ acelora ce plătesc dijmărit în bucatele lor, cu gând ca să păgubéscă slujba, că apoĭ uniĭ ca aceia dovedindu-se, nu numaĭ că pe acele litre ce se vor dovedì ascunse va plătì dijmărit îndoit, ci încă şi pe ale luĭ drepte bucate va plătì dijmărit, în rînd cu ţĕraniĭ şi i se va stricà de tot privileghiul scuteliĭ.

6). Boeriĭ ce scutesc dijmărit pe drepte bucatele ce vor avé de tamazlîc, de dijmărit, să nu se supere, iar pentru cele ce va avé cumpĕrate de neguţătorie, pe acelea să plătéscă dijmărit.

Cântarul Domnesc în 1813 s'a arendat cu dreptul de a luà la suta de oca 15 banĭ. (1)

Ţiganiĭ daŭ iratul armăşieĭ, dar în 1817 Cămara Domnéscă îl ieà în folosul eĭ. Armăşia încetézĕ de a-l strînge şi Caragea dispune ca să-l adune Cămara Domnéscă şi să se deà Dómneĭ anologia ce i se cuvine. Până la 1817 marele Armaş erà şi judecătorul pricinilor cri-

---

7). Toţĭ ceĭ ce veţĭ avé stupării şi rîmătorĭ, să aveţĭ a vĕ arĕtâ bucatele vóstre la orînduiţii slujbaşĭ, căcĭ orĭ-care îşĭ va dosì bucatele sale, dovedindu-se va plătì dijmărit îndoit.

8). Cumpĕrătorul de judeţ, de va fi să caute slujba însuşĭ, să se feréscă de a nu face cea maĭ puţină nedreptate locuitorilor, cu luare de banĭ maĭ mult peste suma cea hotărîtă, că apoĭ ceea-ce se va dovedì din cercetările ce sunt a se face, că aŭ luat maĭ mult prin catahrisis, va fi silit nu numaĭ ca să întórcă înapoĭ îndoit, ci se va şi pedepsì după măsura vineĭ, iar de va fi ca să vînţă huzhmetul la altul, îndatorat să fie a se chezăşuì acel cumpĕrător, ca să nu facă câtuşĭ de puţină năpăstuire locuitorilor, ci să urmeze întocmaĭ după cuprinderea ponturilor, căcĭ împotrivă urmând, nicĭ acela nu va scăpà de pedépsă

9). Poruncim Domnia-Mea şi vouĕ slujbaşilor ce veţĭ umblà cu acéstă slujbă şi a cailor voştri, supĕrare saŭ cheltuélă locuitorilor să nu faceţĭ, ci tóte, orĭ-ce va trebuì, cu tocmélă şi cu banĭ gata să luaţĭ, iar făr' de plată să nu vĕ îndrăsneţĭ a luà, precum nicĭ puĭ de găină saŭ alt-ce-vaşĭ să nu cereţĭ ca obiceiŭ, că orĭ-care se va cutezà a luà maĭ mult peste poruncă, saŭ va face supĕrare, saŭ cheltuélă locuitorilor, unul ca acela dovedindu-se, nu numaĭ ceea-ce va luà va plătì îndoit, ci încă se va şi pedepsì, poruncim şi dumné-vóstră ispravnicilor să căutaţĭ să fiţĭ cu privighere de a nu îngăduì pe slujbaşĭ a face urmărĭ maĭ mult peste aceste ponturĭ, că veţĭ fi rĕspunzĕtorĭ. Ci după aceste ponturĭ, poruncim ca şi dumné-vóstră să le daţĭ tot ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visterieĭ Domnieĭ-Mele, i saam receh gpd. — 1813 Maiŭ 20.

Cod. LXXV, fila 66.

(1) *Carte de slujba cântaruluĭ Domnesc.*

Zemle Vlahischoie. După obiceiŭ s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele . . . . . carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpĕrat slujba cântaruluĭ Domnesc de aicĭ din oraşul Bucurescĭ, ca să aibă a căutà acéstă slujbă şi să fie dator a ţiné cântar drept, şi alt nimenĭ să nu aibă voe a ţiné cântar saŭ a cântărì marfa ce este de vînţare, ci numaĭ el, şi de tot omul ce vor aduce orĭ-ce fel de marfă de vînţare şi ar avé să cântăréscă, să aibă a o cântărì şi a luà la suta de oca banĭ 15, iar nu maĭ mult, numaĭ să aibă a se ferì, ca orĭ ce fel de marfă se va cântărì, să o cântăréscă cu cântar drept, iar nu cântar maĭ mic, ca să facă la vre-o parte nedreptate, că dovedindu-se se va pedepsì, i saam receh gpd.—1813 Ianuarie 1.

Asemenea douĕ cărţĭ s'aŭ făcut, una pe 12 judeţe şi alta pe Craiova şi pe 5 judeţe ot peste Olt.

Çod. LXXV, fila 26.

minale ale ţiganilor Domnescĭ, iară de la data acésta marele Cămăraş rĕmâne desărcinat de asemenea judecăţĭ. (1)

Mânăstirile (2), carĭ în timpul ocupaţiunĭĭ rusescĭ aŭ fost obligate, pre-

(1) Carte prin care se dă eforia strîngerĭĭ iratuluĭ şi a cercetărĭĭ pricinilor Armăşieĭ la dumné-luĭ vel Cămăraşul.

Zemle Vlahiscoie. Cu tóte că birul ţiganilor Domnescĭ i cele-lalte orînduite dărĭ ale lor din vechime, până acum s'aŭ obicĭnuit a se strînge de cătră ceĭ după vremĭ dregĕtorĭ aĭ Armăşieĭ, dar fiind-că şi acest venit ca unul ce se adună de la aceştĭ ţiganĭ, carĭ sunt bunĭ şi drepţĭ aĭ Domnieĭ, se socotesce şi este al Cămărĭĭ Domnescĭ, precum sunt şi huzmeturile, după cuviinţă urméză a fi legat şi acesta împreună cu cele-lalte la Cămara gpd; de aceea iată printr'acéstă Domnésca nóstră carte, întocmind Domnia-Mea acéstă cuviinciósă orînduélă, ridicăm de acum înainte Armăşieĭ strîngerea acestuĭ venit şi hotărîm să fie sub îngrijirea şi eforia celuĭ după vremĭ vel Cămăraş şi strîngêndu-se la Cămara gpd., de acolo să se deà şi Luminăţieĭ Sale Dómneĭ analogon ce i se cuvine dintr'acest venit, după orînduéla ce se urmà până acum; şi cătră acésta, fiind-că cel după vremĭ vel Armaş pe lângă strîngerea acestuĭ venit al biruluĭ ţiganilor Domnescĭ, cu care erà însărcinat, aveà şi îngrijirea cercetărilor pricinilor englimaticescĭ, ce se caută la Departamentul criminalion de cătră judecătorĭĭ aceluĭ Depertament, de aceea pe lângă eforia şi îngrijirea strîngerĭĭ acestuĭ venit, cu care am însărcinat de acum înainte pe cel după vremĭ vel Cămăraş, îl însărcinăm tot pe dumné-luĭ şi cu îngrijirea i eforia cercetărĭĭ englimaticescilor pricinĭ, ce se caută la maĭ sus numitul Depertament, că să fie şi de acum înainte iarăşĭ unite amândouĕ aceste eforiĭ, i saam receh gpd.—1817 Iunie.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXV, fila 182.

(2) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vahischoie.*

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a dumné-lor veliţilor boerĭ şi făcênd şi noĭ chibzuire, n'am găsit cu cuviinţă a se împlinì condeiul rĕmăşiţelor ce ni se arată că sunt asupra mânăstirilor, în vreme ce mânăstirile îndestul aŭ fost împovorate cu alte dărĭ de ajutóre la ale ţĕrĭĭ trebuinţe, ce s'aŭ întîmplat, fără numaĭ cele de maĭ jos arĕtate treĭ condee: însă taleri 3.896 ce prisosesc din baniĭ proviantuluĭ asupra Mitropolieĭ i taleri 3.635 ce maĭ sunt asupra Mitropolieĭ din ceĭ câte taleri 5 luaţĭ de la preoţi i diaconĭ, poruncim dumi-tale vel Logofete de Ţéra-de-sus, să-ĭ împlinescĭ de la prea osfinţia sa părintele Mitropolitul; aşijderea şi pentru cel de al treilea condeiŭ de câte taleri 3 până la taleri 8 de la preoţĭ i diaconĭ, pe suma ludelor 8.138, ce s'aŭ găsit în anul trecut, să se facă Domnescile nóstre poruncĭ cătră ispravnicĭĭ judeţelor, ca prin protopopĭ strîngêndu-se de la tagma preoţéscă, să se trimită aicĭ la cancelaria Divanului Domnieĭ-Mele, ca şi aceĭ baniĭ, împreună cu suma banilor maĭ sus arĕtatelor condee, să se deà pitaruluĭ Velceĭ, spre cea desăvîrşită despăgubire a sa.—1816 Septembre 3.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale de la acéstă jalbă a pitaruluĭ Velceĭ, am făcut chibzuire pentru taleri 49.431 parale 30, ce cu luminată hotărîrea Mărieĭ Tale are să

cum vĕdurăm, să contribuéscă cu sume importante pentru proviantul rusesc, continuă a fi învĕluite cu cererea de rĕmăşiţe. Totuşi la 1816, Domnitorul le scutesce pe cele maĭ multe de aceste rĕmăşiţe.

---

ieà numitul pitar de la câte patru eparhiile ţĕriĭ, preoţĭ şi mânăstirĭ din madéua proviantuluĭ rusesc, şi fiind-că prea osfinţia sa părintele Mitropolitul arată, că Mitropolia a primit pentru acest proviant talerĭ 153.896, însă 75.491 din cisla mânăstirilor de talerĭ 96.000, i 37.055 din cisla preoţilor i a diaconilor, lude 7.411 a câte patru eparhiile, de lude po talerĭ 8 şi s'aŭ împlinit numaĭ po talerĭ 5 (iar ceĭ-lalţĭ 3 arată prea sfinţia sa, că nu s'aŭ împlinit) i 33.850 a primit de la pitarul Velcea din vînzarea de proviant şi 7.500 de la pitarul Ioniţă, iar după proviant, iar la Visterie s'aŭ dat numaĭ talerĭ 150.000 şi prisosesc asupra Mitropolieĭ talerĭ 3.896, fără a se ţiné în sémă alte condee ce maĭ arată prea sfinţia sa; s'aŭ dat însă talerĭ 3.216 părinteluĭ Mitropolit Dositeiŭ; fiind-că aceştĭ banĭ sunt daţĭ din léfa ce aveà a luà prea osfinţia sa de la Mitropolie, nu se cuvine a se scădé din baniĭ proviantului, ce urméză a fi daţĭ din iraturile Mitropolieĭ i talerĭ 15.000 ce arată pitarul Ioniţă logofĕtul Mitropolieĭ, că s'ar fi plătit dobândă câte talerĭ 7 şi $^1/_2$ şi câte talerĭ 8 pe lună la banĭ ce s'aŭ ridicat în galbenĭ maĭ nainte până a se luà din eparhiĭ, de s'aŭ dat la Visterie, i talerĭ 8.000 ce arată iar pitarul Ioniţă că s'aŭ păgubit de la cursul galbenilor, nicĭ aceste douĕ condee nu se ţin în sémă de nu va încredinţà pitarul Ioniţă prin jurămînt evanghelicesc faţă fiind şi pitarul Velcea, că sunt adevĕrate aceste condee douĕ cum le arată el, cum şi talerĭ 17.000 capete şi dobândă ce arată prea osfinţia sa părintele Mitropolitul, că ĭ-a fost luat împrumut părintele proin Mitropolit Ignatie, tot pentru acest proviant, şi ĭ-a rĕspuns în urmă Mitropolia, iarăşi nu se ţin în sémă căcĭ ne-am pliroforisit, că aceĭ banĭ s'aŭ dat în vremea răsmiriţiĭ pentru altă contribuţie, iar nu pentru proviant, ci găsim cu cale ca aceĭ talerĭ 3.896 ce prisosesc asupra Mitropolieĭ din baniĭ proviantuluĭ, după cum arĕtăm maĭ sus, să-ĭ rĕspunḑă prea sfinţia sa părintele Mitropolitul, aşijderea să rĕspunḑă prea sfinţia sa şi alţĭ talerĭ 3.635 ce se vĕd că aŭ rĕmas asupra Mitropolieĭ din ceĭ câte talerĭ 5 ce s'aŭ luat de la preoţĭ şi diaconĭ şi, împlinindu-se aceste douĕ condee, ce fac talerĭ 7.531, de dumné-luĭ vel Logofĕtul de Ţéra-de-sus, ce din luminată porunca Mărieĭ Tale este orînduit mumbaşir asupra acesteĭ madele, să se deà pitaruluĭ Velceĭ, căcĭ cisla preoţilor din baniĭ proviantuluĭ se vede pe lude 7.411, iar la cisla de ajutorul şcóleĭ din trecutul an s'aŭ găsit că sunt lude 8.138 şi de aceea prisosesc aceştĭ banĭ asupra Mitropolieĭ şi deosebit de aceste douĕ condee să fie luminată porunca Mărieĭ Tale cătră dumné-lor ispravnicĭĭ judeţelor, ca prin protopopĭ să se împlinéscă şi acea rĕmăşită de câte talerĭ 4 de la céta preoţéscă şi să-ĭ trimiţă drept aicĭ la dumné-luĭ vel Logofĕtul, ca să-ĭ deà pitaruluĭ Velceĭ, cum şi talerĭ 20.509 ce arată iarăşi prea sfinţia sa prin anaforà cătră Măria Ta, că sunt rĕmăşiţă tot din cisla proviantuluĭ la unele mânăstirĭ, să trimiţă dumné-luĭ vel Logofĕtul Logofeţieĭ de Divan mumbaşirĭ cu luminate poruncile Mărieĭ Tale, ca să-ĭ împlinéscă şi să se deà şi dintr'aceia câţĭ vor trebuĭ până a se împlinĭ baniĭ pitaruluĭ Velceĭ, iar prisosind ce-vaşi se va face chibzuire, unde să se deà acel prisos şi vom arĕtà Mărieĭ Tale prin osebită anaforà, iar hotărîrea rĕmâne la Măria Ta. — 1816 Maiŭ 17.

Radu Golescu Biv vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodor Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt.

Mânăstirile perd adese-orĭ vinăriciul, care se dă de cătră Caragea, pentru întreţinerea lazareturilor de ciumă. (1)

La 1813 Ianuarie, Caragea reînfiinţézĕ *apaltul* cărţilor de joc, destinând venitul luĭ pentru apanajul Dómneĭ, fiind-că i se scăḑuse unele venitur̆ĭ din ale vămilor. (2)

(1) Publicaţiĭ la tóte judeţele, ca milele de vinăriciŭ să le trimiţă la Cassa nazîrilor lazareturilor.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătăte. Pentru milele mânăstirescĭ, după hotărîrea ce s'a făcut a se luà în tómna trecută pe séma Casseĭ spitalurilor şi a lăzăreturilor de năprasnica bólă, şi de cătră Domnia-Mea aţĭ fost dumné-vóstră însărcinaţĭ prin poruncile ce am dat, încă de la trecuta lună a luĭ Novembre în 16, ca baniĭ aceştia să-ĭ strîngeţĭ dumné-vóstră şi cu catastih să-ĭ trimiteţĭ la dumné-lor boerĭĭ nazîrĭ aĭ lăzăreturilor, făcêndu-se exeresis de milele de vinăriciŭ ce nu aŭ a se supĕrà, precum cu îndestulare se cuprinde într'aceeaşĭ poruncă; acum dar cu mirare ne fuse, când am auḑit de la dumné-lor boerĭĭ nazîrĭ aĭ Casseĭ spitalurilor, că n'aţĭ trimis nicĭ catastih, nicĭ banĭ, după care urmare a dumné-vóstră se cădeà a vi se face şi osândă spre resplătire la nebăgarea în sémă, după porunca ce vi s'a dat, şi vi s'a fost poruncit, ca în grabă să trimiteţĭ baniĭ. şi căcĭ acum vi s'a trecut cu vederea greşala şi iată de iznóvă vĕ poruncim straşnic, ca cum maĭ fără de zăbavă să trimiteţĭ baniĭ milelor de vinăriciŭ cu catastih iscălit, căcĭ ne urmând şi acum, şi viindu-ne însciinţarea, că iarăşĭ n'aţĭ urmat nicĭ aceştiĭ de al doilea poruncĭ, să sciţĭ cu hotărîre, că veţĭ cădé în urgia Domnieĭ-Mele. — 1814 Februarie 16.

(2) *Apaltul cărţilor de joc.*

Fiind-că din vînḑarea vămilor vre-o câte-va venitur̆ĭ scăḑêndu-se se daŭ în iraturile Luminăţieĭ-Sale Domniţeĭ, şi pintr'acele iraturĭ ale Luminăţieĭ Sale, unele rĕmâind atât de maĭ înainte, cum şi după vremĭ, cât şi acum tot în vînḑarea venitului vămilor, iar altele ridicându-se cu totul pentru obştescul bine şi folos, a rĕmas Luminăţia Sa în desăvîrşită lipsă de acele drepte căderĭ iraturĭ; deci ca să se facă óreşĭ-care îndestulare la acea lipsă, care s'a făcut pentru obştescul bine, am hotărît Domnia-Mea, că vînḑarea cărţilor de joc să se deà prin apalt, şi să se vînḑă în tótă ţéra Domnieĭ-Mele, adecă atât în politia Bucurescilor, cum şi prin tóte oraşele i tîrgurile judeţelor de pe afară de la unul numaĭ ce se va încărcà cu acéstă vînḑare, iar acel vînḑĕtor cumpĕrând huzmetul acestuĭ apalt de la cochiĭ-vechĭ cu preţul ce se va tocmì, să aibă a face zapt tótă tréba apaltuluĭ, arĕtându-i-se că de la o ḑi hotărîtă are să vînḑă cărţĭ de joc numaĭ el prin tóte locurile, precum s'a ḑis maĭ sus, şi aceĭ banĭ ce va vinde huzmetul să fie irat al Luminăţieĭ Sale prea iubiteĭ nóstre Dómne, în locul celor ce s'aŭ aridicat din venitul vămilor şi ca să se întocméscă acest tertip, poruncim Domnia-Mea, cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv Vel Vistiere Ioane Moscu, ca îndată ce veĭ primì acest Domnesc al Nostru pitac, numindu-te Cassă al acestuĭ huzmet, să facĭ cunoscută hotărîrea Domnieĭ-Mele la ceĭ ce vor arĕtà muşteriĭ şi să vînḑă acest huzmet al apaltuluĭ cărţilor de joc cu strigare de cochiĭ-vechĭ, sub ponturile ce maĭ jos se arată:

1). Cumpĕrătorul peste cincĭ ḑile după vînḑarea huzmetuluĭ să aibă a începe la vînḑarea cărţilor de joc în politia Bucurescilor, iar tótă ţéra în curgere de 15 ḑile.

Venitul oerituluĭ de la ciobaniĭ ardelenĭ continuă a da ocasiunĭ la multe reclamaţiunĭ. In interesul acopeririĭ datorieĭ vechĭ a ţĕriĭ, acest venit se menţine cu tóte reclamaţiunile primite şi cu tótă greutatea ce întîmpinà vama, care aveà obligaţiunea să vegheze, ca ciobaniĭ să nu se întórcă în Ardél cu vite marĭ altele decât pe carĭ le-aŭ adus la păscut în munţĭ. (1) De la vitele marĭ aduse pentru păscut în munţĭ

2). Din ţiua ce se va vinde huzmetul, cumpĕrătorul, împreună cu om orînduit din partea Casseĭ, să aibă a face catagrafie de tóte cărţile de joc ce se vor găsì prin tóte prăvăliile din Bucurescĭ, asemenea catagrafie să facă şi pe la tóte tîrgurile şi oraşele de prin judeţele de afară, prin marifetul dumné-lor ispravnicilor, dându-se cărţĭ Domnescĭ deschise de la Logofeţia Divanuluĭ Domnieĭ-Mele şi împreună cu catagrafia ce se va face, atât aicĭ în politie, cât şi pe afară, pe care să pue pecetea, ca să nu aibă voe a vinde cărţĭ de joc neguţătoriĭ ce le vor fi avênd, socotindu-se acéstă poprire din ţiua ce se va face catagrafia.

3). Cumpĕrătorul huzmetuluĭ să fie îndatorat a luà asupră-ĭ câte cărţĭ se vor găsì în ţéră, adecă atât în politie, cât şi pe afară, pe care să aibă a le plătì celor ce le vor fi avênd cu preţul ce se va găsì cu cale de cătră orînduitul cu Cassa boer al Domnieĭ-Mele, carele are a hotărî acest preţ după socotéla ce va face, atât al costuluĭ cărţilor de tótă felurimea, cât şi a interesurilor, şi tot acest boer are să hotărască după chibzuirea ce va face şi preţul cu care are să vînţă cumpĕrătorul apaltuluĭ cărţile iarăşĭ de tótă felurimea, făcêndu-ĭ socotélă, atât după preţul cumpĕrătóreĭ celor de aicĭ cărţĭ şi celor ce va aduce din lăuntru, cum şi de alte cheltuelĭ i interesurĭ.

4). Cel ce se va dovedì, că a îndrăznit să vînţă cărţĭ din ţiua ce se va publicuì vînţarea acestuĭ apalt, să se facă controbont tótă felurimea cărţilor şi pentru câte cărţĭ se va dovedì că a vîndut, să plătéscă apaltoruluĭ duzina cu preţ îndoit de cel ce se va hotărî să vînţă el, iar la Cassa apaltuluĭ să plătéscă geremeà pentru un duzin po talerĭ 50, şi acela să se şi pedepséscă ca un nesupus hotărîriĭ Domnieĭ-Mele.

5). Baniĭ vînţărĭĭ să aibă a-ĭ numĕrà cumpĕrătorul la Cassa apaltuluĭ în treĭ câştiurĭ, adecă la fieş-care începere de patru lunĭ, socotindu-se acésta din ţiua ce i se va vinde huzmetul la cochiĭ-vechĭ.

Cu aceste ponturĭ vînţându-se huzmetul, poruncim, orînduitule boer al Domnieĭ-Mele, pe cel ce se va hotărî de cumpĕrător să ni-l facĭ cunoscut prin anaforà în scris, arĕtându-ne şi preţul cu care se va întocmì vînţarea huzmetuluĭ, ca să i se deà şi cartea Domnieĭ-Mele spre a fi sciut de apaltador la toţĭ de obşte, iar baniĭ luându-ĭ, să aibĭ a-ĭ da în socotéla Luminăţieĭ Sale Dómneĭ, sub adeverinţă de primire.— 1813 Ianuarie 18.

Cod. IX, fila 30.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.*

Vătaşe de la plaiul Prahoveĭ sud. Prahova. Cinstita chesaro-crăéscă aghenţie prin notă ne-a făcut arĕtare, că de la sudiţiĭ chesaricescĭ ce acum, pe vară, es cu vite marĭ din lăuntru la munţiĭ ţĕriĭ pentru păşune şi iar se întorc înapoì plătind la stăpâniĭ munţilor prin învoire păşunea, le-aĭ fi cerênd şi tu osebit avaet cu nume

nu se luă nicĭ o taxă. Pentru ele se plătià numaĭ proprietăţiĭ păşunatul după învoélă.

---

de erbărit; ci fiind-că în cartea de vătăşie ce ţi se dă nu se cuprinde a luà de la acest fel de vite vre-un erbărit, precum nicĭ vameşilor în ponturile vămilor iarăşĭ nu se cuprinde o orînduélă ca acésta şi datorie aĭ a îngriji fórte tare, ca numaĭ cu vitele acelea ce aŭ eşit din lăuntru la păşune să se întórcă, iar să nu amestece altele de aicĭ din ţéră, căcĭ acelea nu sunt slobode a eşì nicĭ într'un chip din ţéră, ci daı îţi poruncim ca de la acest fel de vite marĭ ce vin numaĭ pentru păşune, carĭ sunt adevĕrate ale sudiţilor, nu numaĭ să nu îndrăznescĭ a cere ceva, ci să şi însciinţezĭ Domnieĭ-Mele cu ce cuvînt aĭ făcut acéstă cerere, acésta îţĭ poruncim. — 1814 Iunie 13.
Cod. LXXIV, fila 127.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-ta Vel Vistiere, de vreme ce jăluitoriĭ aceştia aŭ dovedit, că aŭ plătit bir între străinĭ în diastimă de 2 anĭ, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anaforă, poruncim, că de nu voesc a maĭ plătì bir şi de acum înainte, să se ridice cu vitele lor de aicĭ a trece în Ţéra-Nemţéscă. — 1818 Martie 18.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.
Cod. LXXXIX, pag. 297.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale ce ni se dă la nota cinstiteĭ Aghenţiĭ pentru Ioan Secal i Stoica Iarteşi de la Bran şi Ioan Gherman de la Fisaraşĭ, pentru carĭ arată că ar fi eşit cu obicĭnuite reghĭ şi paşaporturĭ la oile lor ce le aŭ în judeţul Buzĕuluĭ, şi cum că în pămîntul acesta nicĭ o namestie nu aŭ, iar zapciul străinilor de la acel judeţ le-ar fi luat taleri 100 de la fieş-care asupra căruia se aduce pără pentru acéstă pricină, făcênd cercetare, maĭ întâiŭ mĭ-a arĕtat, că el se află numaĭ cu oile aicĭ şi ceĭ din sus doĭ inşĭ făcênd pe toţĭ aĭ luĭ, iar nevasta îĭ este înlăuntru la Bran, şi cum că doĭ anĭ plătesce bir la străinĭ, pentru care mi s'aŭ arĕtat şi răvaşele zapciuluĭ de le-am vĕdut, arĕtând şi sameşul de străinĭ carele a venit înaintea mea trimis de dumné-luĭ Stolnicul Iacovache, întîmplându-se a fi bolnav, cum că sunt aşezaţĭ în catastihul străinilor de doĭ anĭ, apoĭ l-am întrebat când s'a sciut că este sudit şi numaĭ cu oile se află aicĭ, cum de s'a suferit de a plătit de rînd doĭ anĭ dajdie între străinĭ şi nu a mers să arate cinstiteĭ Aghenţiĭ, rĕspunse că nefiind statornic aicĭ ci călător, când înlăuntru la casa luĭ, când aicĭ, dînşiĭ vede numaĭ oile, nu aŭ avut vreme să vie până aicĭ să se arate, şi aşa plătiaŭ ómeniĭ luĭ, nesocotind că o să i se céră pentru vreme, din care se cunósce că a fost cu primirea lor, ĭ-am cerut reghiile ca să le vĕd, şi mi-a arĕtat o reghie din lĕt 1817 a nepotu-sĕŭ, iar a luĭ ḑise că o are la oĭ şi de cercetarea ce am făcut nu lipsiĭ (a arĕtà) Inălţimiĭ Tale. — 1818 Martie 12.

Vel Vistier.

CAP. IV.

Țĕranul sub Caragia.

Țĕranul încă este un factor din societate, orĭ cât fie el de căḑut și de neconsiderat sub domnia luĭ Ioan Caragea. Care este dar situaţiunea țĕranuluĭ sub acéstă domnie?

In manifestul adresat țĕriĭ la începutul domnieĭ, Caragea ordonase ispravnicilor să adune pe toţĭ bĕtrînii și fruntașiĭ din sat, la anumită ḑi, să le cetéscă acel manifest în care promiteà locuitorilor în genere, de a nu îngăduì cea maĭ mică năpăstuire nicĭ cel maĭ ușor jaf. (1)

Ca tóte programele politice minţià și manifestul nouluĭ Domn, căcĭ în practică altmintrelea eșì lucrul decât el promisese în manifest. Ce-ĭ dreptul, în primul an de domnie, țĕrănimea, luând în serios manifestul, ce cu multă solemnitate li se cetise într'o anumită ḑi în fie-ce sat, începe a se jăluì nouluĭ Domn în contra mânăstirilor, arendașilor saŭ moșierilor, pe moșiile cărora îșĭ daŭ claca.

Dintre primele procese de acéstă natură, din 1813, sunt acelea în carĭ țĕraniĭ după moșiĭ mânăstirescĭ, reclamă să nu li se aplice *pontul* în totalitatea luĭ, ci eĭ să deà ḑilele de muncă și dijmă, după speciale învoelĭ anterióre. Așà sunt procesele următóre:

a). Locuitoriĭ din satul Cozia, carĭ se jăluesc în contra egumenuluĭ schituluĭ Cozieĭ, că le iea dijmă peste obiceiul ce eĭ aŭ avut. Eĭ cer să deà numaĭ ḑeciuélă din porumb după vechiul lor obiceiŭ, dar Domnitorul, pentru că dînșiĭ nu presintă o învoélă anterióră, în scris, îĭ obligă la pontul legiuit, adecă la claca de 12 ḑile pe an, în 4 anotimpurĭ câte 3 ḑile, la dijma porumbuluĭ de pogon câte 8 baniţe cocolóșe, orĭ 4 baniţe grăunţe, iar pentru dijma fînuluĭ, din liveḑile curăţite de locuitorĭ, să deà din ḑece una și să nu fie egumenul volnic de a le luà de sub stăpânirea țĕranilor. Asemenea să fie datorĭ țĕraniĭ din 10 prunĭ a da 1 mânăstiriĭ și câte 2 oca de fasole la pogon, după cuprinderea așeḑămîntuluĭ ce aŭ făcut cu egumenul în anul trecut. (2)

b). Nu numaĭ proprietăţiĭ eraŭ țĕraniĭ datorĭ clacă, ci și la uniĭ funcţionarĭ: așà la vătafiĭ de plaiŭ:

Treĭ cărţi legate cătră ispravniciĭ Vâlceĭ i Gorj și Mehedinţĭ, a supune și pe bresle i némurĭ, mazîlĭ, scutelnicĭ și poslușnicĭ a da claca cea obicĭnuită pe an acelor vătafĭ de plaiŭ, bez tagma bisericéscă și boeréscă.

(1) Veḑĭ tom. X, partea A., pag. 455 din Ist. Rom. de V. A. U.
(2) Veḑĭ actele în tom. X, partea II, din Ist. Rom. de V. A. U.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud...., sănătate. Fiind-că locuitoriĭ casnicĭ de prin plaiurĭ sunt datorĭ a da la vătaşi pe fieş-care an obicĭnuita şi legiuita clacă, şi dumné-luĭ Vel Vornicul de Ţéra-de-sus a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele că breslele de prin plaiurĭ, adecă némurĭ, mazîlĭ, scutelnicĭ şi poslușnicĭ şi preoţĭ nu s'ar fi supuind a rĕspunde la vătaşĭ acéstă clacă, de aceea poruncim Domnia-Mea, ca să îndatoraţĭ pe tóte breslele de maĭ sus arĕtate de a rĕspunde la vătaşi orinduita clacă, ca un drept al lor urmat din vechime şi păzit, afară numaĭ din tagma boerésc̆ă şi a preoţilor după anaforaua ce ne-aŭ făcut părinţiĭ arhiereĭ i dumné-lor veliţiĭ boerĭ şi s'a întărit de Domnia-Mea, care apĕrare a preoţilor să bine facă cunoscut că este musaadeà către dînşiĭ, şi de urmarea poruncĭ să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele, şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1817, Iulie 31.

Cod. LXXXVII, fila 39 v.

Jalba luĭ State Pardalis, vătaful plaiuluĭ Hurezuluĭ din sud Vâlcea.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscŏie.

Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să îndatoraţĭ pe pîrâţiĭ de a fi următorĭ cu rĕspunderea dreptuluĭ jăluitoruluĭ întocmaĭ după coprinderea Domnescilor nóstre ponturĭ, ce sunt arĕtate în cărţile vătaşilor de plaiŭ — (Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Cu plecată anaforà arĕt Înălţimiĭ-Tale, că din vechime s'a obicĭnuit ca toţĭ locuitoriĭ plaiurilor ţĕriĭ, atât birnicĭ cât şi bresle, să deà clacа cea obicĭnuită la ceĭ după vremĭ vătaşĭ aĭ plaiurilor, şi jăluitorul dreptate avênd la cererea ce face, se va da luminată porunca Înălţimiĭ-Tale către dumné-lor boerĭ ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ, să îndatoreze pe locuitoriĭ numituluĭ plaiŭ, birnicĭ şi bresle, să deà clacă la vătaful lor, iar aniĭ Mărieĭ-Tale să fie mulţĭ şi norociţĭ întru fericire. — 1815 Fevruarie 19.

Barbu Văcărescu Vel Vornic.

Cod. LXXVIII, pag. 415.

c). In Martie 1813, e judecata Divanuluĭ între mânăstirea Arnota din Vâlcea şi ţĕraniĭ şedĕtorĭ pe moşia mânăstiriĭ. Egumenul se jăluesce că ţĕraniĭ nu se supun a-şĭ face clacа şi a-şĭ da dijma, nepăzind nicĭ legăturile zapisurilor lor, nicĭ obiceiul pămîntuluĭ, atât la altele, cât şi la liveḑile de pruni din carĭ fac rachiŭ pentru alişveriş. Domnitorul rînduesce afacerea în cercetarea ispravnicilor (1).

d). Locuitoriĭ din 3 sate: Copăceniĭ, Călinesciĭ şi Brăteniĭ, din jud.

(1) Veḑĭ actele în vol. X, partea B.

Argeș, refusă de a clăcui 12 ḑile pentru mânăstirea Cornetul, proprietara moșieĭ, căcĭ obiceiul lor a fost să deà numaĭ 6 ḑile de clacă. Domnitorul Caragea obligă aceste 3 sate la clacă și dijmă, după pontul legiuit, de óre-ce ele n'aŭ la mână o învoélă în scris pentru maĭ puțin (1).

e). După tânguirea consululuĭ rusesc Luca de Chiricov, că locuitoriĭ din Zimnicea nu se supun a rĕspunde *adeturile* moșieĭ la epistatul eĭ, Caragea dă ordin la 5 August 1813, să fie supușĭ la pont locuitoriĭ cu forța (2).

f). Locuitoriĭ din satul Domneștiĭ jud. Muscel cer ca episcopul de Argeș să nu le schimbe învoéla, care o aŭ din vechĭ cu mânăstirea, de a nu clăcuĭ decât câte 6 ḑile pe an, fiind acesta așezămîntul de la 1793 și neschimbat maĭ mulțĭ anĭ. Representantul mânăstiriĭ pretinde că însișĭ locuitoriĭ aŭ primit să deà 8 ḑile de clacă. Domnitorul curmă procesul hotărînd aceste 8 ḑile de clacă, iar cele-lalte obiceiurĭ ale pămîntuluĭ să se urmeze întocmaĭ după vechia învoélă.

Să amintim că scăderea numĕruluĭ de ḑile de clacă la sătenĭĭ de pe moșiile mânăstiriĭ a ordonat-o la finele secoluluĭ trecut Domnitorul Mavrogheni, care țineà să-șĭ facă partisanĭ în popor, în țĕrănime, în contra boerimiĭ luĭ necuviincióse (3).

g). Țĕraniĭ după moșia Ciolănésca și Slăvésca a Mitropolieĭ (jud. Teleorman) se tânguesc că li se cere de arendaș maĭ multe încărcăturĭ la obiceiurile pămîntuluĭ, ce din vechime le-aŭ avut. Eĭ cer să fie apĕrațĭ de clacă, care n'aŭ avut-o nicĭ o dată și aŭ plătit numaĭ câte un zlot de vatră și că, dacă sunt obligațĭ la clacă, satul se risipesce. In tot casul țĕraniĭ cer să aibă *protimis* la arendarea moșieĭ. In 28 Aprilie 1814, Caragea recomandă ispravnicilor de județ afacerea împreună cu cererea de protimis.

h). Din documentul de la 12 Maiŭ 1814 se póte împrospĕtà în mintea lectoruluĭ tot șirul de îndatoririĭ, carĭ la data acésta se considerà ca legiuite pe spinarea țĕranuluĭ, în privința proprietățiĭ moșieĭ.

i). Procesul dintre epitropul caseĭ Vorniculuĭ Varlam cu locuitoriĭ de la moșia Ulmeniĭ din jud. Teleorman, că nu se supun la obiceiurile pămîntuluĭ. Locuitoriĭ nu vor clacă, ci să deà câte un zlot de vatră. Domnitorul chémă pe locuitorĭ la judecata Divanuluĭ în 3 Iunie 1814.

---

(1) Veḑĭ actele în vol. X, partea B.

(2) Idem.

(3) Tóte actele relative la acest Capitol se vor cetì la finea acestuĭ volum al nostru.

Infăţişarea se face la 2 Iulie 1814, iar la 10 Iulie Domnitorul dă pe locuitorii rămaşi de judecată, obligându-i la tot *pontul*, de óre-ce n'aŭ o deosebită învoélă cu proprietatea.

j). Locuitorii din satul Greciĭ din Vlaşca, în proces cu arendaşii moşieĭ, refusă de a transformà cele 12 ţile de clacă în banĭ. Urméză detaliĭ şi despre cele-lalte obligaţiunĭ. Domnitorul îĭ obligă la cele 12 ţile de clacă şi la diversele datoriĭ după pont, în 9 Iunie 1815.

k). Locuitorii din 3 sate: Chirnogiĭ, Stupinele şi Clătesciĭ din Ilfov, în proces cu mânăstirea Pantelimon, cer scădere din ţilele de clacă. Domnitorul îĭ obligă la cele 12 ţile şi de a da câte o vadră la 20 vedre din vin, însă nu în banĭ.

l). Maĭ mulţĭ podgorenĭ din Dealul-mare se învoesc prin zapis, ca vieriĭ lor să nu ţină vite, carĭ strică prin viĭ, afară de o vacă şi doĭ boĭ, carĭ şi acestea să le aîbă sub pază de văcarĭ, căcĭ întîmplându-se vre-o vită să trécă în vre-o vie streină, proprietarul vieĭ are dreptul să o tae. Tot-odată eĭ cer să nu maĭ sălăşluéscă ţăraniĭ printre viĭ. Domnitorul, la 8 Iulie 1816, întăresce zapisul şi aprobă îndepărtarea de prin viĭ a locuitorilor de la popórele din Dealul-Mare. Aceştia însă, la 20 Aprilie, acelaşĭ an, dejà primiseră prin zapis a se strămutà pe la sate până la finele luĭ Maiŭ şi se învoiseră, că orĭ-ce vită de a lor va intrà prin viĭ, proprietarul vieĭ să o pótă tăià fără nicĭ o despăgubire.

Ի Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acest zapis, ni s'a citit împreună şi însciinţarea ce ni s'a trimis de dumné-lor ispravniciĭ ot sud Buzĕŭ, de la 4 ale trecutuluĭ Maiŭ arĕtând că atât podgorenii ceĭ cu viĭ dintr'aceste popóre ce se vĕd iscăliţĭ într'acest zapis, cât şi locuitoriĭ din maĭ jos numitele popóre, ce sunt cu vitele lor acolo, fac cerere a li se întărì acest zapis, după care isprăvnicéscă însciinţare cercetând Domnia-Mea prin dumné-lor Vel Vistierul, de se póte pricinuì vre-o pagubă Domnesceĭ nóstre Visteriĭ, cu mutarea acestor locuitorĭ din numitele popóre, ne-a pliroforisit anaforaua ce ne-a făcut de la 3 ale acesteĭ lunĭ, că aceĭ locuitorĭ nefiind dajnicĭ aĭ satelor, ci mazilĭ şi alte bresle, nu póte avé Visteria, din mutarea lor, nicĭ pagubă nicĭ folos, iar huzmetul vinăriciuluĭ va rĕmâné folosit, lipsind stricăciunea ce fac vitele lor la acele viĭ. Drept aceea dar, după pliroforia ce ni s'a dat de către dumné-luĭ Vel Vistierul, şi după cererea amândorora părţilor, întărim Domnia-Mea zapisul acesta spre a-şĭ avé fiinţa şi urmarea sa nestrămutat. — 1816 Iulie 8.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 167.

De vreme ce locuitoriĭ ce s'aŭ încuibat cu şederea printre viĭ, şi în préjma viilor de la popórele Mircesciĭ, Zorescii, Valea-Ténculuĭ şi Săseniĭ, înfăţişîndu-ne la cinstitul isprăvnicat, după porunca Mărieĭ-Sale luĭ Vodă, aŭ provalisit, că însişĭ cu-

nosc stricăciunea ce se pricinuesce cu locuinţa prin déluri din pricina vitelor ce aŭ, dar la acéstă stricăciune se împărtăşesc şi vierii boerescĭ avênd multe vite, cerênd ca acea legătură ce daŭ eĭ, cu a se tăià vitele acele ce se vor prinde prin viĭ făr'de nicĭ o bântuire ce să fie bune tăiate, să fim şi noĭ datorĭ a sigurifsì cu aceeaşĭ osândă pentru vitele vierilor noştri, adecă cine va ţiné vier, să nu aibă voe a ţiné acel vier vite în deal, ce să le cobóre unde-vaşĭ, iar pentru o vacă şi doĭ boĭ de va ţiné pentru trebuinţa vieĭ, să le păzéscă cu atâta privighere în cât să nu scape în vre-o vie, iar când se va prinde vre-o vită de ale vierilor noştri în vie streină, să aibă voe acel cu via să o tae şi să nu fie întru nimic supĕrat şi stăpânul aceluĭ vier ce i se va tăià vita, de nu se va fi sigurifsit cu vierul sĕŭ, să fie rĕspunqĕtor vieruluĭ, pentru că asemenea adeverinţă cu asemenea cuprindere am luat şi noĭ de la numiţiĭ, şi ca să se păzéscă acéstă legătura întocmaĭ, am iscălit cu înseşĭ iscăliturile nóstre la mâna numiţilor, ca să se créqă. — 1816 Aprilie 24.

Ioan Şoimescu, Sandu Căpitanul, Petrache Slugerul, Frangulea Vernescu, Panaitache Medelnicerul, Mihalache Vernescu, Savastiţa Cârlova, Ioan Logofĕt.

Sud Buzĕŭ.

Aretându-se dumné-lor boeriĭ şi boerinaşiĭ ceĭ în dos iscăliţĭ cu zapis la isprăvnicat şi qicênd, că cu voia şi cu primirea dumné-lor l-aŭ dat, după rugăciunea ce ne-aŭ făcut, l-am adeverit cu iscăliturile.

Alexandru Vilara, Nicolae Greceanu. — 1816 Aprilie 24.

Adeverinţa nóstră la mâna domné-lor boerilor i boerinaşilor şi tuturor podgorenilor ce aŭ viĭ din poporul Săseniĭ şi până în poporul Mircescilor, precum să se scie că după luminată porunca gospod, ce s'a dat la anaforaua dumné-luĭ vel Logofĕtul, pentru stricăciunea şi paguba ce până acum am pricinuit cu felurimea dobitócelor nóstre la viile dumné-lor, că de va fi jalba ce aŭ dat adevĕrată, să avem a ne ridicà cu locuinţa de prin préjma délurilor cu viile şi a ne mutà pe la sate, de a nu maĭ pricinuì supĕrărĭ şi pagube la viĭ, înfăţişându-ne dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ, şi după cercetările ce ni s'aŭ făcut, neputênd nicĭ înşine a tăgăduì că nu aducem stricăciune şi pagubă la rodul vieĭ, iar maĭ vîrtos şi din noĭ cunoscênd, că ne aflăm păgubiţĭ cu şederea prin déluri, şi fiind-că la înfăţişarea ce am maĭ avut tot la cinstitul isprăvnicat, la trecuta luna luĭ Noemvrie, când dedesem legătură că acum într'acéstă primă-vară ne vom mutà, şi că de atunci şi până ne vom mutà, vom face străjuire vitelor şi depărtare din préjma viilor, ca să nu facă stricăciunĭ şi nepăzind nicĭ una nicĭ alta, nu am maĭ avut acum nicĭ un cuvînt de prelungire. Drept aceea am dat acest zapis cu acéstă legătură cerută de noĭ şi ce privesce la folosul şi al dumné-lor şi al nostru, puindu-ne soroc ca până la sfîrşitul luneĭ luĭ Maiŭ, să avem a ne mutà cu toţiĭ pe la satele ce vom vré, şi ne legăm cu acest zapis ca, când la acest soroc nu vom fi următorĭ a ne mutà cu toţiĭ pe la satele ce vom vré şi ne vom aflà iarăşi cu şederea prin délurile cu viĭ, atunci să fie volnicĭ a ne tăià casele orĭ căruia se va găsì nemutat, fără să maĭ avem vre-un cuvînt de rĕspundere, şi până atunci orĭ-ce vită se va găsì prin viĭ să fie volnic a o tăià stăpânul vieĭ, după cum şi ceĭ cu viile asemenea adeverinţă ne-aŭ dat, ca orĭ-ce vită a vierilor celor ce aŭ vite vom găsì în viile nóstre, asemenea să avem voe a le tăià, fiind măcar boerésc, orĭ a altuia, şi ca să se cunóscă acest zapis, că este adevĕrat şi cu primirea nóstră, s'a trecut şi în condica judeţuluĭ şi s'a adeverit de către cinstitul isprăvnicat.

Constantin Chiriscă, Barbu Logofĕt, Stancu Logofĕt, Iordache Manu, Dinicu Chelaru, Manole Forfesche, Cosma ot Zorescĭ, Nedelco, Iordache Logofĕt, Mihaiŭ, Barbul sin Constandin, Lefter Holdobanu, Nicolae sin Manu. — 1816 Aprilie 20.

Sud Buzĕŭ.

Viind ceĭ în dos iscăliţĭ cu zapisul la isprăvnicat şi arĕtându-ne că cu voia şi primirea numiţilor l-aŭ dat, după rugăciunea ce ne-aŭ făcut, spre a fi temeinic şi a se păzì întocmaĭ, l-am adeverit cu iscăliturile.

Alexandru Vilara Căminar. — 1816 Aprilie 2.

m). Se continuă sub Caragea vechiul monopol al proprietăţilor asupra cârciumilor şi băcăniilor pe la sate, precum se póte vedé din aceste acte:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a d-lor veliţilor boerĭ, poruncim d-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să se facă urmare.— 1817 Aprilie 18.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Pricina aceştiĭ moşiĭ, în anul trecut, a fost intrat în judecata dumné-lor boerilor divaniţĭ şi a rĕmas a se cercetà la faţa loculuĭ, care cercetare nu s'a făcut acum, ţice jăluitorul, că pîrîţiĭ aŭ făcut cârciumă pe acea moşie de pricină, unde altă dată n'a maĭ fost, nicĭ aŭ avut pîrîţiĭ stăpânire la acea moşie, ci să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale cătră dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, ca să cerceteze, şi de n'aŭ maĭ avut pîrîţiĭ cârciumă acolo, nicĭ acum să nu aibă ci să i se tae cepul şi să fie oprit a nu vinde vin şi rachiŭ până li se va hotârî judecata, iar hotărîrea rĕmâne la Măria Ta. — 1813 Aprilie 9.

Radu Golescu Vel Vornic, Dumitrache Racoviţă Vel Vornic, Vel Vornic, Vel Clucer.

Cod. LXXIII, pag. 517.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Logofĕtuluĭ de Ţéra-de-jos, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să faceţĭ urmare.— 1813 Aprilie 29.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Următor fiind luminateĭ porunci a Inălţimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a locuitorilor din satul Vălenii-de-munte sud Saac, am făcut cercetare şi mĕ pliroforisiĭ, că tótă plângerea jăluitoruluĭ este pentru un Gheorghe, arendaşul moşieĭ Vălenii-de-munte a sf. mânăstirĭ Cotrocenĭ, şi că pîrîtul nu-ĭ îngăduesce a vinde rachiŭ cu mărunţéua numaĭ Duminecă la tîrgul Vălenĭ, după obiceiŭ, care obiceiŭ ţic că l-aŭ avut jăluitoriĭ de la moşĭ strămoşiĭ lor, cum şi câţĭ arendaşĭ după vremĭ aŭ ţinut în arendă acéstă moşie Vălenii, de nicĭ unul jăluitoriĭ popriţĭ n'aŭ fost, decât nu-

maĭ pîrîtul în silnicie voesce să le strice acest obiceiŭ, silindu-ĭ ca să ieà rachiul de la pîrîtul ocaua po taleri unul; ci fiind că pîrîtul arendaș nu se află de față ca să vedem ce are a rĕspunde în potrivă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălțimiĭ Tale cătră dumné-lor boeriĭ ispravniciĭ, ca să aducă față înaintea dumné-lor pe amândouĕ părțile să le cerceteze pricina prin judecată, și asupra dreptățiĭ urmând să facă jăluitorilor îndestulare la dreptatea ce vor avé, și când vor fi avut acest obiceiŭ jăluitoriĭ, a vinde rachiul lor cu mărunțéua în tîrgul Vălenиĭ, numaĭ Dumineca, pentru hrana și alișverișul lor, care obiceiŭ de li se va fi păzit și li se va fi urmat din vechime și până acum, atuncĭ să fie sloboḑĭ de cătră pîrîtul arendaș a-și vinde rachiul la acel tîrg Vălenиĭ, saŭ când pîrîtul arendaș va fi având vre-o simfonie în scris cu mânăstirea Cotroceniĭ, cuprinḑĕtóre a nu fi sloboḑĭ locuitoriĭ din satul Vălenĭ a vinde în tîrg Dumineca numaĭ rachiŭ cu mărunțéua și jăluitoriĭ vor ḑice că aŭ în potrivă a rĕspunde, atuncĭ dumné-lor boeriĭ ispravniciĭ, cu carte de judecată și cu ḑi orînduită de soroc în scris, să-ĭ sorocéscă aicĭ la luminat Divanul Inălțimiĭ Tale, spre a se înfățișà cu pîrîtul arendaș înaintea dumné-lor veliților boerĭ, iar hotărîrea rĕmâne a se face de Măria Ta. — 1813 Martie 29.

Iordache Slătineanu Vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, pag. 79.

Anaforaua veliților boerĭ în pricina ce are Rizu dascălul cu Stolnicésa Elena Lupoianca pentru clacă, a nu vinde vin și rachiŭ la alișverișul uneĭ băcăniĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe acéstă alăturată anaforà a d-lor veliților boerĭ, ne rĕmâind odihnit Rizea dascălul d-luĭ Vel Hatman al Divannluĭ, l-aŭ înfățișat la Divan înaintea Domnieĭ-Mele, cu Costache fiul și vechilul Stolniceseĭ Elenиĭ Lupoenceĭ, unde intrând și Domnia-Mea în cercetarea pricineĭ, am cerut de la Rizea de ne-a arĕtat zapisul Stolniculuĭ Lupoianu soțul Stolniceĭ, care cetindu-se în Divan și ne fiind tăgăduit nicĭ de vechilul Stolniceseĭ, îl vĕḑuĭ scris din let 1793 Iunie 30 și cuprinḑĕtor, că ĭ-a dat Rizeĭ o pereche de case ce le aveà Stolnicul în Câmpina luate de la un Năstase Cojocarul, i casele de fecioriĭ, cuhnie șindrilită, care acestea cu tóte că îl țineà preț maĭ mult, dar i le-a dat numitului Rizea în taleri 200, iar locul caseĭ cu curte cu tot i le-a dăruit, arĕtând și cuprinsul loculuĭ cu cine se vecinesce, care loc, ḑice să-l stăpânéscă Rizea și tot némul luĭ în pace, fără numaĭ vin saŭ rachiŭ să nu aibă voe a vinde, după care acéstă cuprindere a zapisuluĭ, făcênd și Domnia-Mea cuviinciósa chibzuire asupra pricineĭ, măcar că băcănia este facere de alișveriș ca și cârciuma, precum se arată în anaforaua d-lor veliților boerĭ, dar ḑicêndu-se în zapis, că numaĭ vin și rachiŭ să nu aibă voe Rizea a vinde și nepomenindu-se nimic pentru băcănie saŭ pentru vre-un astfel de alișveriș, curat se dovedesce una dintr'aceste douĕ, adecă orĭ că pe moșia Stolniceseĭ numaĭ vinul și rachiul este poprit a nu vinde altul strein, iar altfel de alișveriș este volnic verĭ-cine a face, și de aceea n'a pomenit nimic Stolnicul Lupoianu în zapisul sĕŭ, nicĭ pentru băcănie nicĭ pentru altfel de alișveriș sciindu-le slobode, bez vînḑarea vinuluĭ și a rachiuluĭ, și așà fiind urmézà a fi și Rizea slobod și nepoprit de a ținé băcănie, saŭ de sunt poprite tóte felurile de alișverișurĭ pe acéstă moșie a nu le face altul decât stăpânul moșieĭ, precum a poprit Stolnicul prin zapisul sĕŭ pe Rizea din vînḑarea

vinuluĭ i a rachiuluĭ, asemenea puteà să-l proprescă şi de băcănie i de orĭ-ce altfel de alişveriş şi acésta nepomenind-o în zapis, ci în potrivă ţicênd că numaĭ vin şi rachiŭ să nu vîndă însuşĭ Stolnicul Lupoianu, cu acéstă noimă a zapisuluĭ a volnicit pe Rizea ca să facă orĭ-ce alt alişveriş, afară din vin şi din rachiŭ, şi măcar că vechilul Stolniceseĭ a pricinuit, ţicênd că însuşĭ Stolnicul Lupoianu tată-sĕŭ trăind ĭ-a surpat Rizeĭ acea băcănióră, poprindu-l de acest alişveriş, dar nicĭ acésta i s'a ţis că nu vatămă dreptatea Rizeĭ, pentru că după ce odată i s'a dat voe a avé băcănie, rĕŭ a urmat Lupoianul de i-a surpat-o. Drept aceea în puterea zapisuluĭ Stolniculuĭ Lupoianu, hotărîm Domnia-Mea să aibă voe Rizea a ţiné acolo băcănie cum şi orĭ-ce alt alişveriş să facă, afară numaĭ vin şi rachiŭ să nu fie volnic a vinde, după cum chiar aşà se cuprinde în zapis. — 1814 Maiŭ 25.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale de la acéstă jalbă a Rizeĭ dascăluluĭ, dumnéluĭ Vel Hatmanul al Divanuluĭ înfăţişându-l înaintea nóstră cu Costache fiul şi vechilul dumné-eĭ Stolniceseĭ Elenii Lupoenceĭ, am făcut cercetare pîreĭ luĭ ce aduce, cum că pentru căcĭ a învĕţat copiiĭ rĕposatuluĭ soţuluĭ dumné-eĭ şi a epistasit la facerea caselor, şi a împrumutat cu taleriĭ 3.000 fără dobândă la facerea caseĭ şi ĭ-a dat 7.300 ocă porumb la vremea fómeteĭ şi douĕ şîrĭ de fîn, şi a epistasit la moşia sa; drept aceste slujbe ale luĭ ĭ-a dat reposatul o casă drept taleriĭ 200 cu puţină curte, prin zapis, unde făcênd şi o prăvălióră cu cheltuéla luĭ, avênd şi marfă într'însa, ca de taleriĭ 600, ĭ-a surpat-o Stolnicul în trecuta răzmeriţă şi a păgubit acea marfă, pentru care ne arată jăluitorul zapisul ce ĭ-a dat rĕposatul Stolnic Lupoianu, cu let 1793 Iulie 30, cuprinţĕtor, că la trebile ce a avut la moşia sa Câmpina, cum şi la învĕţătura copiilor sĕĭ, îndatorindu-l jăluitorul cu slujba ce s'a arĕtat şi se arată, ĭ-a făcut şi dumné-luĭ căţuta mulţumită şi ĭ-a dat casele ce le-a avut Stolnicul luate de la Anastase Cojocarul, care case fiind de tot dărăpănate, le făcuse Stolnicul de iznóvă, asemenea şi casele de fecioriĭ cu cuhnie şindrilită, care acestea ţineaŭ pe Stolnicul peste taleriĭ 300, dar jăluitoruluĭ le-a dat numaĭ drept taleriĭ 200, asemenea şi locul caseĭ cu curte cu tot i-l dăruesce, ca să-l stăpînéscă cu pace el, copiiĭ, nepoţiĭ şi strănepoţiĭ luĭ, fără numaĭ vin saŭ rachiŭ să nu aibă voe a vinde. Întrebându-se şi vechilul pîrîteĭ ce rĕspunde? ne arĕtă o anaforă a departamentuluĭ ot let 1810 Iunie 23, alta a boerilor divaniţi tot dintr'acel let Iulie 9 şi o hotărîre a comitetuluĭ, iar dintr'acel let Iulie 30, de asemenea pîră ce a fost pornit jăluitorul şi atuncĭ, când s'a hotărît că băcănia este întocmaĭ ca şi cârciuma şi când nu face cine-vaşĭ într'adins aşezămînt cu stăpânul moşieĭ, ca să ţie prăvălie saŭ băcănie de alte alişverişurĭ, nu póte fi slobod, în vreme ce acestea sunt folosul stăpînuluĭ moşieĭ, nicĭ se póte întórce jăluitorul a cere de la Stolnicésa plată pentru slujbele ce a făcut rĕposatuluĭ, căcĭ drept tóte acele slujbe ale luĭ s'a mulţumit cu acéstă casă ce ĭ-a dat-o în taleriĭ 200 dimpreună cu locul eĭ, ca să şéţă într'însa şi să se odihnéscă, precum nicĭ pentru stricarea de băcănie şi paguba mărfeĭ ce ţice Rizea că a vîndut-o cu scăţĕmînt din ceea ce-l ţineà, din pricină căcĭ îĭ oprise rĕposatul băcănia, nu are dreptate a o cere de la Stolnicésa. Decĭ fiind-că acéstă casă s'a dat Rizeĭ cu şart, ca vin şi rachiŭ să nu vîndă, şi băcănia este ca şi cârciuma, după cum nicĭ l-a îngăduit Stolnicul Lupoianul trăind a deschide băcănie, ci ĭ-a stricat chepengul ce-l făcuse şi l-a oprit. Drepte sunt maĭ sus numitele,

judecăţi şi asemenea găsim şi noi cu cale, să aibă Stolnicésa pace de pîrile Rizeï, carele să fie oprit a nu face nici băcănie, nici cârciumă cu vînzare de vin şi rachiŭ nici alt alişveriş, ci să-şï aibă casa numaï spre şederea şi odihna sa, iar hotărîrea remâne la Măria Ta. — 1814 Maiŭ 11.

Radu Golescu Vel Ban, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Nestor Clucer (1).

Cod. LXXX, pag. 207.

Ţĕraniï de la Nucet sunt opriţï de a vinde vin şi rachiŭ, nu numaï fiind-că acesta este un monopol al proprietăţiï, care este mânăstirea, ci şi pentru că, prin chrisov de la Michaiŭ Racoviţă Vodă, mânăstirea a dobîndit acest monopol, maï ales la ocasiunea sborurilor.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră Ispravnicilor aï judeţuluï, ca de nu vor avé aceï vînzĕtorï aï vinuluï şi aï rachiuluï vre-un cuvînt de împotrivire, să-ï popriţï din vînzare, iar avênd în potrivă a rĕspunde, cu cercetarea ce veţï face în scris, după 15 ale viitoruluï Maiŭ, să-ï soroci ţï la Divanul Domnieï-Mele. — 1816 Aprilie 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 11.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieï-Tale de la acéstă jalbă a cuviosuluï egumen ot Nucet, următor fiind, ï-am luat séma arĕtării şi cereriï ce face, cu a i se înnoï un

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Anaforaua acésta a dumné-luï Vel Logofĕtuluï de Ţéra-de-sus, ca o următóre a pravilnicescii condicï şi obiceiuluï pămîntuluï, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumné-vóstră Ispravnicilor aï judeţuluï, să daţi cuviinciosul nizam de a se face urmare întocmaï, precum maï jos se cuprinde. — 1815 Maiŭ 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 177.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiï Tale ce ni se dă la acéstă jalbă a dumné-eï Cluceresei Elencăï Creţulésca, făcênd cercetare arĕt Inălţimiï Tale, că după pravilnicésca condică, după obiceiul pămîntuluï, vînzarea vinuluï i a rachiuluï este a fi a stăpînuluï moşieï, şi fiind-că dumné-eï Clucerésa arată cum că la tîrgurile ce se fac pe moşia dumné-eï Câmpul-mare din sud Argeş, vînd unii alţiï vin şi rachiŭ în silă, păgubindu-se dumné-eï de folosul vînzării, şi cererea dumné-eï fiind cuviinciósă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiï Tale, să nu îngăduéscă pe nimenï a face vînzare de vin şi rachiŭ pe moşia dumné-eï, nici la zilele de tîrgurï nici în altă vreme, ca să se vîndă numaï vinul dumné-eï şi rachiŭ, de care arĕt Inălţimiï Tale. — 1815 Maiŭ 10.

Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt.

privileghiŭ ce-l are mânăstirea asupra vînzării vinuluĭ, când se face acolo sbor, care privileghiŭ se vĕdŭ şi de sluga Mărieĭ-Tale cu lĕt 7252 al Domnuluĭ întru fericire Mihaiŭ Racoviţă Voevod, cuprinzĕtor, ca să fie volnic la hramul mânăstiriĭ, la sfîntul marele mucenic Gheorghe, când se face sbor, numaĭ vinul mânăstiriĭ să se vînză, iar altul nimenĭ să nu fie volnic, dar de la o vreme încóce zice că s'ar fi obicĭnuit fie-care în ziua sboruluĭ de a aduce vin şi rachiŭ de vînd, unde şi de va fi îngăduit ceĭ maĭ dinainte egumenĭ, dar acest de acum egumen fiind-că s'a arĕtat cu jalbă cerênd a-şĭ avé mânăstirea vînzarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ, după pravilnicésca condică, care zice curat că vînzarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ are să fie a stăpînuluĭ moşieĭ, cât şi după sinetul domnesc, dreptate are la cererea ce face a nu maĭ fi sloboziĭ de acum înainte a maĭ vinde vin şi rachiŭ alţĭ streinĭ acolo decât numaĭ mânăstirea; care acésta fiind drept al stăpînuluĭ moşieĭ, găsesc cu cale cu luminată porunca Mărieĭ-Tale, dumné-lor Ispravniciĭ judeţuluĭ să nu maĭ îngăduéscă acéstă nedreptate a se face mânăstiriĭ, ci după condica Divanuluĭ urmând, să deà cuviinciosul nizam, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne la Măria-Ta. — 1816 Martie 8.

Iordache Golescu Vel Logofĕt (1).

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv Vel Spătare Costache Suţu, Caimacamule al Craioveĭ şi dumné-vóstră boerilor divaniţĭ de acolo, ca întocmaĭ după pravilnicésca condică şi obiceiul pămîntuluĭ, să daţĭ nizam de a se face urmare asupra pricineĭ, saŭ fiind pricina într'alt chip să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele.—1816 Iulie 26.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 278.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Înălţimiĭ Tale, ce ni se dă la acéstă alăturată jalbă a cuviosuluĭ Lavrentie Protosinghelul, egumenul sfîntuluĭ schit Ţînţăreni din sud Mehedinţĭ, făcĕnd cercetarea vĕdŭĭ pentru rînduéla acestuĭ tîrg aceste sineturĭ, însă:

1793 Martie 21. Poruncă a dumné-luĭ postelnicul Caragea, ce erà Caimacam Craioveĭ, cuprinzĕtóre ca să nu vîndă vin şi rachiŭ la bîlciul schituluĭ alţiĭ decât numaĭ schitul după obiceiul pămîntuluĭ şi după hrisovul domnesc ce a avut.

1793 Septemvrie 16. Carte domnéscă a Mărieĭ Sale Alexandru Vodă Moruz, prin care se orînduesce a se face tîrg pe fieş-care sĕptĕmână Dumineca.

Pe acéstă moşie Ţînţăreni este obiceiul din vechime de se face şi bîlciŭ odată pe an, la 25 Maiŭ.

1793 Octomvrie 20. Poruncă a dumné-luĭ Hatmanuluĭ Costache Caragea Caimacamul, în dosul jălbiĭ egumenuluĭ Ţînţăreanu, prin care scrie locuitorilor ce vor fi împrejurul moşieĭ Ţînţărenиĭ, că după porunca domnéscă vin şi rachiŭ este să se vîndă numaĭ al mânăstiriĭ, iar alţiĭ nu sunt sloboziĭ; aşijderea şi neguţătoriĭ ce vor venì la acel tîrg cu marfă de vînzare, să-şĭ deà avaetul la egumenul mânăstiriĭ după vechiul obiceiŭ.

1799 August 8. Jalba egumenuluĭ că umblă uniĭ din alăturaşiĭ moşieĭ, ca să mute

n). Dreptul ţĕranilor la pădure mărginit pentru trebuinţele caseĭ, continuă şi sub Caragea. Acésta se póte constată din actele ce dăm în notă. Din aceste acte se vede că proprietariĭ de moşiĭ puteaŭ să-şĭ apere dumbrăvile, pădurile în crescere, dar nu puteaŭ refusà ţĕranilor lemnul pentru casele lor.

Carte de pădure poprită.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Vlaşca şi Teleorman, sănătate. Fiind-că la Domnia-Mea a dat jalbă biv vel Pitarul Iancu Perdicaru, că pe moşia

---

tîrgul şi alţiĭ ca să strice obiceiul să vînţă vin şi rachiŭ, la care după orînduélă s'a dat porunca Mărieĭ Sale Moruz Vodă către ispravnicĭ.

1803 Martie 2. Carte a dumné-luĭ Postelnicul Caragea iscălită şi de ceĭ-lalţĭ boerĭ divanitĭ ot Craiova, prin care se arată că din peristasis al vremilor şĭ-a perdut schitul hrisóvele ce a avut şi a ajuns şi la dĕrăpănare, iar din privileghiul ce a avut, care aŭ fost sciute Divanuluĭ fiind şi bîlciul ce se face la ţiua Buneĭ-Vestirĭ cu vînţarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ, să fie numaĭ al schituluĭ şi de la tóte prăvăliile marĭ să ieà câte 20 parale i de la cele de mijloc parale 10 şi de la cele micĭ parale 5, cum şi de la vite ce se vînd în tîrg la neguţătorĭ să ieà câte 2 parale pentru călcarea moşieĭ ce se face.

1805 Martie 13. Altă carte a dumné-luĭ Caimacamuluĭ şi a boerilor divanitĭ în dosul ceĭ maĭ de sus asemenea cuprinţĕtóre.

1810 Ianuarie 17. Zapis al prăvăliaşilor din Ţînţărenĭ, când se pornise în judecată cu schitul făcut la divanul Craioveĭ înaintea luĭ II Vistier Vasile Lăcusteanu, ce a fost orînduit de Divan să-ĭ impace, şi printr'acest zapis ce se vede adeverit şi de numitul boer împăciuitor, se légă ca să-şĭ păzéscă fieş-care aşezămînturile lor ce aŭ făcut cu schitul prin zapise pentru obiceiurile pămîntuluĭ şi îndatorirea lor ce sunt către schit. Decĭ, nu numaĭ după aceste sineturĭ şi după hrisovul ce se cuprinde că l-aŭ avut, ci şi după pravilnicésca condică, şi după obiceiul pămîntuluĭ, vînţarea vinuluĭ i a rachiuluĭ este a stăpînuluĭ moşieĭ, cum şi paralele de la prăvăliĭ i de la vite iarăşĭ sunt obicĭnuite şi drepte pentru călcarea moşieĭ ce i se face şi pentru îngrijirea ce are, iar maĭ vîrtos că i se cuvine a avé irat de la moşia sa, precum şi vînţarea de pâne i tăerea de carne, iarăşĭ se obişnuesce pe la alte moşiĭ de se face de către stăpînitĭ moşiilor şi nu pot locuitoriĭ a luà iratul stăpînuluĭ moşieĭ, ca să-l facă eĭ după cum tot în pravilnicésca condică se cuprinde, că şi băcănie şi alte alişverişurĭ, precum şi vinul i rachiul nu pot nimenĭ să le facă făr' de sloboţenie de la stăpîn, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale către dumné-luĭ vechilul Căimăcămieĭ Craioveĭ i către ceĭ-lalţĭ boerĭ divanitĭ, ca să deà nizam de a se păzĭ şi a se urmà obiceiul tîrguluĭ acestuia ce se arată maĭ sus, precum s'a urmat şi până acum, iar simfoniile prăvăliaşilor, ce şed peste an, să se urmeze după zapisele lor, supuind pe ceĭ împotrivitorĭ la datoria lor, ca să nu se păgubéscă schitul de dreptul sĕŭ, saŭ fiind pricina într'alt chip, să însciinţeze Mărieĭ-Tale, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta. — 1816 Maiŭ 13.

Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt.

sa Isvorul ot sud Vlaşca, ce trece şi în judeţul Teleormanuluĭ, avênd pădure cu copacĭ roditorĭ de ghindă, care acum de curînd a adus-o la acéstă stare, locuitoriĭ de prin prejur o tae şi o fărămă pentru folosul şi trebuinţa lor, cerênd porunca Domnieĭ-Mele a o avé apĕrată, pentru care poruncim Domnia-Mea să cercetaţĭ şi păzind orînduéla pădurilor, să daţĭ acelor locuitorĭ nizamul cel cuviincios după obiceiul loculuĭ, ca locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ, adecă pe acéstă moşie, carĭ clăcuesc şi daŭ dijma, de la carĭ se folosesce stăpînul moşieĭ, să aibă voe a tăià numaĭ pentru trebuinţa caselor lor fără de plată lemne de foc pentru încălḑitul caselor lor, i nuele şi parĭ, şi alte mărunţişurĭ pentru trebuinţa caselor lor, iar nu pentru vînḑare şi alişverişul lor, căcĭ pentru cherestele şi lemne de vînḑare aŭ datorie a plătì adetul pămîntuluĭ şi aşà vor avé voe de la stăpînul moşieĭ, ferindu-se însă ca nicĭ cu pricina lemnelor pentru trebuinţa caselor lor să nu sfărîme şi să stârpéscă copacĭĭ ceĭ roditorĭ de ghindă, iar alţĭ streinĭ locuitorĭ şeḑĕtorĭ pe altă moşie, carĭ clăcuesc şi daŭ dijma la stăpînul moşieĭ unde locuesc, sunt popriţĭ şi nu pot fără de voe de la stăpînul aceleĭ pădurĭ tăià lemnele saŭ cherestéua moşieĭ sale. I saam receh gpd. — 1813 Martie 8 (1).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXV, pag. 57.

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

După pliroforia ce ni se dă asupra priciniĭ printr'acéstă anaforà de cătră dumné-luĭ Vel Logofĕt de Ţéra-de-jos, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ să faceţĭ cercetare cu urmare întocmaĭ şi să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele cu întrégă pliroforie dreptul adevĕr. — 1813 Martie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată poruncă ce mi se dă la acéstă jalbă a Tarsiţeĭ sîn Clucerul Vasile, făcênd cercetare că jăluitórea avênd moşie la Dragodana în sud Vlaşca, pe care avênd şi dumbravă păzită cu copacĭ, ḑice că locuitoriĭ de acolo de pe acéstă moşie şi de prin prejur ĭ-ar fi tăiat mulţime de copacĭ pentru a lor trebuinţă, când făcêndu-se cercetare la faţa loculuĭ, s'aŭ şi dovedit copacĭ tăiaţĭ peste 2.500, pentru care vĕḑuĭ din condica Divanuluĭ şi o poruncă dată de la Divanul ţĕrĭĭ din 1808 poruncitóre cătră ispravnicĭĭ Vlaşceĭ, rĕspuns la însciinţarea isprăvnicieĭ, ce se făcuse cătră Divan, prin care se arată, că cercetând atuncĭ la faţa loculuĭ s'aŭ dovedit tăeţĭ copacĭ 2.500 şi pentru căcĭ nu s'a putut dovedì tótă acéstă sumă de cătră cine s'a tăiat, precum şi grosimea copacilor de ce stare este, de aceea se porunceşte ispravnicilor, ca de iznóvă să facă şi acéstă cercetare, prin carte de blestem; am ḑis jăluitóreĭ să-mĭ arate ce urmare s'a făcut atuncĭ după acéstă poruncă şi rĕspunse, că făcêndu-se atuncĭ cercetare s'a şi dovedit atât tăerea copacilor de cătră numiţiĭ locuitorĭ, cât şi de grosimea lor, însă acea însciinţare nu o avù să mĭ-o arĕte, ḑicênd că i s'a rĕpus de un Vistier Hristache, ce-l aveà rînduit vechil şi de atuncĭ zăcênd la bólă n'a putut să umble într'acéstă pricină, iar de la trecutul Noemvrie let 1812, dând jalbă la dumné-lor boerĭĭ Caimacamĭ aĭ Mărieĭ-Tale, vĕḑuĭ porunca ce s'a dat cu mumbaşir orînduit cătră dumné-lor ispravnicĭĭ, să cerceteze

o). Ţĕraniĭ nu se pot strămută, după vechiul pont, decât cu marĭ

---

de iznóvă, atât prin alte doveḑĭ, cât şi prin carte de blestem, şi dovedindu-se copaciĭ tăiaţĭ de locuitorĭ pentru trebuinţa lor, să-ĭ apuce a împlinì de fieş-care copaciŭ po taler unul, iar nicĭ după acéstă poruncă ḑise jăluitórea, că nu i s'a făcut nicĭ o urmare, pentru căcĭ dumné-lor ispravniciĭ nu s'aŭ îndeletnicit a intrà în cercetare, avênd alte trebĭ ale judeţuluĭ; deci cât pentru că s'a tăiat o sumă de copacĭ din pădurea jăluitóreĭ de cătră aĭ cuĭ locuitorĭ, atât în vremea Ruşilor, cât şi în urmă după ducerea oştirilor, făcêndu-se dovadă din multe porunci ale Divanuluĭ, ce se vĕd date pentru acéstă madeà şi pentru căcĭ nu s'a făcut împlinire jăluitóreĭ de dreptul eĭ, căcĭ pîrîţiĭ locuitorĭ se apĕră, ḑicênd că aceĭ copacĭ toţĭ s'aŭ tăiat pentra trebuinţa oştirilor din silnicia ce le-aŭ făcut, iar nu doar pentru a lor trebuinţă şi alişveriş, precum jăluitórea arată; de aceea dar, spre a se puté descoperì dreptul adevĕr, găsesc cu cale să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale cătră dumné-lor ispravniciĭ, să facă scumpă cercetare în faţa loculuĭ, atât prin alte vrednice doveḑĭ, cât şi prin carte de blestem de va fi trebuinţă, când se va descoperì că în adevĕr tăerea copacilor s'a făcut de cătră aceĭ locuitorĭ chiar pentru al lor interes, iar nu pentru neapĕrata trebuinţă a Ruşilor, atuncĭ să se împlinéscă dreptul jăluitóreĭ de la dînşiĭ pe suma copacilor ce se va dovedì tăiaţĭ, cu preţul acela ce se va hotărî de cătră Inălţimea Ta, însciinţând dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ şi grosimea copacilor ca cât va fi fost, şi de va luà acéstă prigonire a pricinuì săvîrşirea se cuvine a se orînduì şi mumbaşir, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta.

Iordache Slătineanu Vel Logofĕt. — 1813 Martie 23.

Carte de pădure poprită.

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Ilfov, sănătate. Fiind-că dumn-luĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ-Mele Constantin Creţulescu biv Vel Vornic ne-a făcut arĕtare, cum că pe moşia dumné-luĭ ce se numesce una Popesciĭ şi alta Creţulescĭ, dintr'acel judeţ, avênd păduri cu copacĭ roditorĭ de ghindă, locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ pe aceste moşiĭ i alţiĭ după în prejur şi de prin alte părţi le tae şi le sfărîmă pentru folosul şi trebuinţa lor, cerênd porunca Domnieĭ-Mele a le avé apĕrate, pentru care vĕ poruncim Domnia-Mea să cercetaţĭ şi, păzind orînduéla pădurilor, să daţĭ şi nizamul cel cuviincios, după obiceiul loculuĭ, ca locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ pe aceste moşiĭ cu pădure, carĭ clăcuesc stăpînuluĭ moşieĭ şi-şĭ daŭ dijma. de la care se folosesce stăpînul moşieĭ, să aibă voe a tăià, adecă numaĭ pentru trebuinţa caselor lor făr'de plată, cum lemne de foc pentru încălḑitul caselor lor, nuele, parĭ, şi alte mărunţişurĭ pentru casele lor, iar nu pentru vînḑare şi alişveriş, căcĭ pentru cherestele şi lemne de vînḑare aŭ datorie a plătì adetul pămîntuluĭ şi aşà vor avé voe de la stăpînul moşieĭ. Nicĭ pentru trĕba de alişveriş să nu sfărîme şi să stîrpéscă copaciĭ ceĭ roditorĭ de ghindă. Iar alţiĭ streinĭ locuitorĭ pe alte moşiĭ, carĭ clăcuesc şi-şĭ daŭ dijma la stăpînul moşieĭ unde locuesc, sunt popriţĭ şi nu pot făr'de voe de la stăpnul pădurilor a tăià lemne saŭ cherestéua moşieĭ domnieĭ-sale. I saam receh gpd — 1813 Martie 28.

Cod. LXXV, fila 58 v.

greutăţĭ, ba sunt aduşĭ îndărăt la urma lor. In interesul fisculuĭ, ţĕ-

---

Poruncă de pădure a Ghinea Speteanuluĭ a o avé apĕrată.

Zemli Vlahiscoie. La Domnia-Mea a dat jalbă boerul Domnieĭ-Mele Ghinea Speteanul biv Ceauş agiesc, cum că dimpreună cu alţĭ părtaşĭ aĭ luĭ pe moşia lor Speteniĭ ot sud. Ialomiţa aŭ pădure poprită pentru trebuinţa caselor lor, cu cărţĭ domnescĭ, şi ómeniĭ ce sunt şeţĕtorĭ alăturea pe alte moşiĭ, în silă şi fără de a luà voe de la dînşiĭ se pun de le-o tae şi le fac stricăciune, pentru care li se pricinuesce pagubă. Drept aceea. am dat Domnia-Mea acéstă carte la mâna numiţilor jăluitorĭ, cu care să aibă a apĕrà acéstă pădure, ne îngăduind pre nimenĭ să le-o tae. Pentru care poruncim Domnia-Mea şi dumné-vóstră ispravnicilor de judeţ pe ceĭ ce se vor arĕtà cu împotrivire să-ĭ faceţĭ şi fără de voia lor să se supue. I saam receh gpd.— 1813 Maiŭ 7.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 47 v.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

După arĕtarea ce ni se face printr'acéstă anaforà de cătră dumné-luĭ Vel Logofĕtul de Ţéra-de-jos, orînduim pe sluga Domnieĭ-Mele, ... aprod vătăşesc, carele prin scirea dumné-lor ispravnicilor aĭ judeţuluĭ luând pe pîrîtul să-l aducă aicĭ. — 1813 Maiŭ 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, pag. 265.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale ce ni se dă la acéstă jalbă a dumné-luĭ Pitaruluĭ Ioan Perdicaru, următor fiind am făcut cercetare pricinieĭ ce are cu acel Pană sîn Unchiaşul Mirică i Radu sin Dumitrescu şi Nécşu sîn Idita Văduva ot Strâmbenĭ, din sud Teleorman, carĭ împreună cu alţĭ sătenĭ tovaroşĭ aĭ lor ĭ-ar fi stricat de la moşia dumi-sale Isvorul, cerênd a-l aduce aicĭ după isprăvnicésca anaforà ce are la mână, de cercetarea priciniĭ în faţa loculuĭ, care anaforà o vĕţuĭ şi eŭ, cu lét 1813 Aprilie 17, cuprinţĕtóre, că după alegerea ce aŭ făcut acolo, aŭ găsit cu cale dumné-lor ispravniciĭ, că acea stricăciune de pădure să o plătéscă numituluĭ pitar cu taleră 771 banĭ 60, însă o parte satul Strâmbenĭ şi alta Râca-nouă cu Palanga, pe care sumă de banĭ nemulţumindu-se jăluitorul, niciĭ pîrîţiĭ şi-aŭ pus soroc amândouĕ părţile, că la 15 ale următóreĭ lunĭ să se afle aicĭ; ci fiind-că jăluitorul se află aşteptându-se, iar pîrîţiĭ de maĭ sus numiţĭ n'aŭ urmat a venĭ, să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale, cu mumbaşir a se aduce, şi cu isprăvnicéscă anaforă, şi cu jalba acésta să-ĭ înfăţişeze la judecată, unde se vor orînduĭ de cătră Măria Ta, iar desăvîrşita hotărîre rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta.— 1813 Maiŭ 19.

Iordache Stătineanu Vel Logofĕt.

raniĭ fiind legaţĭ cu lude la Visterie, se aplică maĭ cu rigóre acéstă netoleranţă de strămutare a ţĕranilor

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După pliroforia ce ni se dă asupra pricineĭ de cătră dumné-luĭ Vel Vistierul, cu cale fiind anaforaua acésta, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumné-vóstră

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . Ialomiţa, sănătate. Fiind-că dumné-luĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ-Mele Iordache Tufeanu Vel Stolnic, prin jalbă ne-a făcut arĕtare, cum că pe moşia dumné-luĭ ce se numesce Tufeniĭ dintr'acel judeţ, avênd pădure poprită de ghindă, locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ pe acéstă moşie i alţiĭ după în prejur şi de prin alte părţi o tae şi o sfăramă pentru folosul şi trebuinţa lor, cerênd porunca Domnieĭ-Mele a o avé apĕrată, pentru carele Vĕ poruncim Domnia-Mea, să cercetaţi şi păzind orînduéla pădurilor, să daţi nizamul cel cuviincios după obiceĭul loculuĭ, ca locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ pe acéstă moşie cu pădure, carĭ clăcuesc stăpânuluĭ moşieĭ, să aibă voe a tăià adecă numaĭ pentru trebuinţa caselor lor făr'de plată, cum lemne de foc pentru încălḑitul caselor lor, nuele, parĭ şi alte mărunţişurĭ pentru casele lor, iar nu pentru vînḑare şi alişveriş, căcĭ pentru cherestele şi lemne de vînḑare aŭ datorie a plătĭ adetul pămîntuluĭ şi aşà vor avé voe de la stăpînul moşieĭ, nicĭ pentru tréba de alişveriş să nu sfărame şi să stîrpéscă copaciĭ ceĭ roditorĭ de ghindă, iar alţiĭ streinĭ locuitorĭ după alte moşiĭ, cariĭ clăcuesc şi-şĭ daŭ dijma la stăpînul moşieĭ unde locuesc, sunt popriţĭ, şi nu pot făr'de voe de la stăpînul pădurii a tăià lemne saŭ cheresteà după moşia numituluĭ boer. I saam receh gpd. — 1813 Maiŭ 9.

Carte de dumbravă poprită.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud. . . Ilfov, sănătate. Vĕ facem în scire, că la Domnia-Mea a dat jalbă credincios boerul Domnieĭ-Mele Costache Micşunescu, cum că la vale pe Mostişte, unde se află lipsă de păduri, avênd dumbravă păzită cu multă ostenélă şi cheltuélă, locuitoriĭ împrejurenĭ o tae şi o sfăramă pentru folosul şi trebuinţa lor, cerênd poruncă Domnieĭ-Mele a o avé apĕrată, cum a fost şi până acum; pentru care vĕ poruncim Domnia-Mea să cercetaţi şi păzind orînduéla pădurilor după obiceĭul loculuĭ, să daţi nizamul cel cuviincios, spre a o puté avé păzită şi apĕrată de cătră locuitoriĭ împrejurenĭ şi alţiĭ streinĭ să nu o tae şi să o sfărame făr'de voe de la stăpîn saŭ de la omul sĕŭ, ca să se pŏtă cresce, spre a venĭ în stare bună, după cum şi maĭ înainte a fost apĕrată. I saam receh gpd. — 1813 Iulie 21.

Cod. LXXV, fila 70.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Pe acéstă anaforà a departamentuluĭ câte trele părţile rĕmâind mulţumiţĭ şi odihniţĭ aŭ dat şi adeverinţă în scris sub iscăliturile lor la cancelaria Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, mărturisită şi de zapisul cel orînduit, care s'a vĕḑut şi de cătră noĭ. Drept

ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să faceţĭ urmare, ne îngăduind însă şi pe stăpînul moşieĭ de a nu le face jăluitorilor vre-o supĕrare întru nimic la dreptu-

---

aceea, după a lor primire şi mulţumire, o întărim Dómnia-Mea, şi hotărîm ca întocmaĭ să se urmeze. — 1813 Iunie 24.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXVI, fila 446.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale de la acéstă jalbă a locuitorilor birnicĭ ot satul Râca-Nouă şi Palanga, ĭ-a înfăţişat orînduitul zapciŭ înaintea nóstră cu dumné-luĭ Pitarul Iancu Perdicaru, şi făcênd cercetare, nu avŭ dumné-luĭ Pitarul vre-o altă dovadă că ar fi tăiat şi jăluitoriĭ 148 tufanĭ şi copacĭ, decât numaĭ ţice că sătenii Strâmbenĭ ĭ-aŭ arĕtat şi pe eĭ cu acea sumă tăiată, iar sătenii Strâmbenĭ în potrivă ţiseră, că jăluitoriĭ n'aŭ tăiat lemne pentru trebuinţa caselor lor, ci numaĭ pentru sărăria de la Zimnicea, de beilic, precum şi jăluitoriĭ ţiseră tot prin blestem, că n'aŭ tăiat nicĭ un lemn pentru casele lor, ci numaĭ beilicul din poruncă, care nu se cuvine a plătĭ; aşà dar dintr'acestea eşind dovadă de nevinovăţia jăluitorilor, rĕŭ s'aŭ adus cu mumbaşir, şi găsim cu cale, cu luminată porunca Mărieĭ-Tale, să fie sloboţĭ a merge la casele lor, şi dumné-luĭ Pitarul îşĭ va căutà paguba copacilor de la Strâmbenĭ, carĭ n'aŭ tăgăduit că aŭ tăiat pentru trebuinţa caselor lor, precum cuprinde anaforaua ce am făcut între Strâmbenĭ cu dumné-luĭ Pitarul, iar hotărîrea rĕmâne a se face de cătră Măria-Ta. Ioan Greceanu Paharnic, Nicolae Medelnicer, Ianache Medelnicer, Scarlat Lambrino. — 1813 Iunie 16.

Ponturile ce s'aŭ dat prin carte gpd, pentru apĕrarea pădurilor Lapoşul şi Salcia a dumné-luĭ Vorniculuĭ Barbu Văcărescu.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Saac, sănătate. Vĕ facem în scire, că dumné-luĭ Vel Vornicul Barbu Văcărescu, prin anaforà a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele, cum că la moşiile d-séle Lapoşul şi Salcia dintr'acest judeţ, avênd păduriĭ oprite şi păzite cu grea cheltuélă, de le-a adus în starea cea maĭ bună, şi la trebuinţa ce a fost de tăiat cherestele pentru meremetul cetăţilor, s'a tăiat dintr'aceste păduriĭ o sumă mare de cheresteà, ca peste treĭ miĭ copacĭ roditorĭ, carĭ în multă sumă de anĭ nu se pot aduce în starea lor, şi pentru acéstă învederată pagubă şi stricăciune ce s'a făcut la pădurile dumné-luĭ, pentru folosul şi datoria patrieĭ a cerut porunca Domnieĭ-Mele, ca de acum înainte să fie apĕrate aceste păduriĭ despre tóte trebuinţele loculuĭ ce vor eşĭ pentru tăiat de cherestele domnescĭ, i pentru trebuinţa ţĕriĭ şi altele, care cerere a d-sale primind-o Domnia-Mea, poruncim dumné-vóstră ca de acum înainte la orĭ-ce trebuinţă de cherestele se va întîmplà a se cere, aceste păduriĭ să fie cu totul apĕrate şi nesupĕrate întru nimic, şi ca să se păzéscă apururea apĕrarea pădurilor, s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele păzitorilor acestor păduriĭ, prin care poruncim la toţĭ de obşte, ca întocmaĭ să fiţĭ următorĭ, pentru nicĭ un fel de trebuinţă a tăià şi a strică pădurile acestea. I saam receh gpd. — 1814 Iulie 24.

(Pecetea gpd).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXVII, fila 191 v.

rile moşieĭ peste cuprinderea pravilnicesciĭ condicĭ şi obiceiul pământuluĭ. — 1813 Aprilie 22.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înalţate Dómne,

Ascultând luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă, am adus pe jăluitorĭ înaintea mea şi maĭ întâiŭ făcêndu-le cercetare, nicĭ unul nu s'aŭ dovedit streinĭ, ci toţĭ strămutaţĭ de prin satele judeţuluĭ Vlăşceĭ, încă uniĭ şi slujitorĭ de la căpităniа Hodivăĭ, numaĭ treĭ dintr'înşiĭ s'aŭ dovedit a fi din hazul Giurgiuluĭ, dar nu streinĭ, ci şi aceştia după vremĭ fugiţĭ de aicĭ din ţĕră, şi cererea ce fac de a fi sloboḑĭ a merge la pământurile lor, nu este alt decât să se strămute din loc, să se împrăştieze prin satele Vlăsceĭ, să se apropie de margine, ca să se căcirdiséscă în hazurĭ. Ci de vreme ce eĭ sunt legaţĭ cu lude în Visterie, să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, să-ĭ deà cu chezăşie, ca să nu se strămute din locul lor, şi să-ĭ îndemneze a se apucà şi de munca pământuluĭ, sloboḑindu-se şi vitele de jug ce ḑic că le aŭ ispravniciĭ în pază, pentru ca să-şĭ facă semĕnăturile de primă-vĕră, iar câţĭ aŭ apucat de s'aŭ strămutat dintr'înşiĭ şi şĭ-aŭ făcut semĕnăturile de tómnă împrejurul satuluĭ, de vor fi strămutaţĭ în cuprinsul acestuĭ judeţ, să trimiţă să-ĭ aducă la urmă-le, iar de se vor fi strămutat maĭ cu depărtare, să facă fóe de tóte acele semĕnăturĭ cu numele stăpînuluĭ şi să o trimiţă la Visterie, ca să fie sciut, şi când nu vor venì la urmă-le până la vremea secerişuluĭ, ca să se aşeze cu locuinţa în siliştea lor, de unde s'aŭ strămutat, să se ieà acele semĕnăturĭ pe séma Domnieĭ, cum şi jăluitorilor să nu li se facă de cătră ispravnicĭ vre-o supĕrare maĭ mult peste starea şi puterea lor, nicĭ stăpînul moşieĭ să nu-ĭ supere întru nimic la clacă şi alte dreptăţĭ ale moşieĭ, peste obiceiul pământuluĭ, iar peste cele ce ḑic că aŭ rĕspuns în vremea trecută în banĭ la stăpînul moşieĭ, din cercetarea ce am făcut, m'am adeverit că într'acestaşĭ chip le-a fost aşeḑământul ce a avut cu dînşiĭ, ci pentru acésta rĕmâne la hotărîrea Inălţimiĭ Tale. — 1813 Aprilie 19.

Vel Vistier.

Carte deslegată de ferirea dumbrăviĭ dumné-luĭ Vel Căminar Nicolae Văcărescu, ce o are dincóce de Colentina pe moşia dumi-sale.

Zemle Vlahiscoie. Fiind că dumné-luĭ Căminarul Nicolae Văcărescu prin jalbă a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele, cum că dumbrava *ce are la Bănésa*, dincóce de Colentina, pe moşia părintéscă a dumné-luĭ, sădită şi păzită cu multă ostenélă şi cheltuélă, care este şi ca o podóbă politieĭ, ar fi mergênd uniĭ cu pricină că este trébă domnéscă, o sfăramă şi o tae, cerênd porunca Domnieĭ-Mele de a o avé apĕrată. Decĭ acéstă dumbravă mică, ce este şi podóbă politieĭ în ochiĭ tuturor, cunoscut este că s'a făcut şi s'a păzit cu îndestulă cheltuélă şi ostenélă, care de nu va avé şi de acum înainte aceeaşĭ pază şi ferire, în adevĕr este că îndată se va sfîrşì; dăm dar acéstă domnéscă nóstră carte la mâna omuluĭ ce-l are păzitor, prin care poruncim atât domnieĭ-vóstre ispravnicilor ot sud Ilfov, cât şi la toţĭ alţiĭ câţĭ se cuvine, ca să daţĭ mână de ajutor orînduituluĭ spre a fi ferită şi păzită acéstă dumbravă de cătră toţĭ, să nu tae nicĭ să strice dintr'acéstă dumbravă cu nicĭ un fel de numire saŭ trebuinţă, ci să fie tot-deauna apĕrate. I saam receh gpd.—1814 Iunie 24.

Cod. LXXV, fila 95 v.

p). Ţĕraniĭ carĭ răsvrătiaŭ pe consăteniĭ lor în contra statuluĭ, orĭ a proprietăţiĭ, eraŭ cel puţin strămutaţĭ prin alte sate de o depărtare de 6 ore de la al lor.

Iŵ Ion Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

După cum a găsit cu cale dumné-luĭ Vel Vistierul printr'acéstă anaforă, o întărim şi Domnia-Mea şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţelor, ca întocmaĭ să faceţĭ urmare, precum maĭ jos se cuprinde.—1816 Iulie 21.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 185.

Prea Inălţate Dómne,

Arĕt Inălţimiĭ Tale că plângerea locuitorilor satuluĭ Poenarĭ din sud Ilfov, după multe cercetărĭ ce a făcut Visteria, nu este alta fără numaĭ treĭ fraţĭ dintre săteniĭ lor anume: Dumitru Ciungul, Năstase şi Niculae, uniţĭ fiind întru rĕutate, patru anĭ sunt de când feluriĭ de chipurĭ rĕsvrătitóre metahirisesc, nu numaĭ că nu se supun a-şĭ plătĭ dăjdiile lor, ci sunt şi dătătorĭ de rele pilde celor-l-alţĭ locuitorĭ aĭ satelor, aprópe fiind în multe rînduri dintr'a pîrîţilor pricină a se sărgăluĭ siliştea fără de a fi altă pricină cât de mică; ci, de se va găsĭ cu cale de cătră Inălţimea Ta, pentru desăvîrşita odihnă a locuitorilor, pe de oparte dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, prin într'adins credincios al isprăvnicatuluĭ, maĭ întâiŭ să cerceteze la faţa loculuĭ şi câtă rĕmăşiţă vor dovedĭ din dăjdiĭ i alte orînduelĭ asupra pîrîţilor treĭ fraţĭ, să împlinéscă de la dînşiĭ şi să o deà jăluitorilor, ca să plătéscă şi numiţiĭ de pe unde s'aŭ împrumutat pentru dînşiĭ, iar pe de altă parte să-ĭ ardice pe câte treĭ cu tóte ale lor şi cu lude ce se va cuveni după a lor putere să-ĭ aşeḑe cu dajdia, împărţiţĭ prin alte sate depărtate de jăluitorĭ, cale de şése césurĭ, ca să nu maĭ pótă avé chinonie unii cu alţiĭ. Părerea mea într'acest chip este, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta.—1816 Iulie 8.

Vel Vistier.

Ţĕraniĭ sunt obligaţĭ a se strămută la alt loc, în interesul proprietăţiĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-lor veliţilor boerĭ, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră isprăvniceilor aĭ judeţuluĭ, ca să faceţĭ cercetarea de maĭ jos arĕtată, cu urmare întocmaĭ precum într'acéstă anaforă se cuprinde şi să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele.—1816 Iulie 3.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Pe acéstă alăturată alegere isprăvnicéscă şi a departamentuluĭ, nerĕmâind odihniţĭ locuitoriĭ ce şed în luncă la Pitescĭ sud Vlaşca, din luminată porunca Mărieĭ-Tale orînduitul zapciŭ Vătaf de aproḑĭ, ĭ-a adus înaintea nóstră pre treĭ din-

tr'înșiĭ, anume: Petre Bobirică, i Dinu frate-sĕŭ și Șerban ot Popescĭ, față cu Petrache biv III Logofĕt stăpînul moșieĭ, ḑicênd aceștĭ locuitorĭ prin apelația ce aŭ dat, că din vechime s'aŭ aflat acolo șeḑĕtorĭ moșieĭ și părinții lor, cum și eĭ, unde aŭ case, ogrăḑĭ și alte nămestiĭ și că le este cu neputință a se mută în deal, căcĭ sunt ómenĭ scăpătațĭ, cu case grele și cu slujbă domnéscă, dîrvarĭ, cărbunarĭ aĭ luminateĭ Curții Mărieĭ-Tale și alțĭ dajnicĭ aĭ Visterieĭ și că în deal nu se pot face nicĭ puțurĭ, fiind locul înalt, unde ridicând pîrîtul câte-và case din satul lor de le-a adus în deal, s'aŭ căsnit vre-o treĭ anĭ de ḑile să facă puțurĭ și vĕḑênd că nu pot, erà să se întórcă înapoĭ și neprimindu-ĭ pîrîtul nicĭ într'un chip, le-a plătit casele cu banĭ și le-a îngrădit cu gardurĭ și aceĭ ómenĭ aŭ fugit, și că atât Popésca ce țineà moșia maĭ 'nainte, cât și pîrîtul, după ce a cumpĕrat-o în doĭ anĭ, nu ĭ-a supĕrat a se mută, iar pîrîtul rĕspunse, că tóte satele din partea loculuĭ sunt puse pe deal iar lunca Argeșuluĭ o aŭ pentru arăturĭ de bucate și liveḑĭ de fîn, fiind locul rodos, cum și pe moșia luĭ în deal sunt 28 de case, carĭ se îndestuléză cu apă de puțurĭ, după cum și jăluitoriĭ mutându-se acolo să le deà povîrnit spre vale, unde pot să-și facă puțurĭ, iar a maĭ ședé acolo în luncă nu-ĭ primesce, căcĭ în toți aniĭ fac stricăciune vitele lor la bucate și se păgubesc atât ceĭ cu bucatele, cât și el de dijmă și că nicĭ ceĭ de maĭ 'nainte stăpînitorĭ nu ĭ-aŭ primit a fi în luncă, dar eĭ aŭ șeḑut în silnicie, după cum ne arată un răvaș al Șĕtraruluĭ Mateiŭ Popescu, fiind cătră un Pană, că n'are voe să se mute în vale, asemenea și vĕduva fiica Popesculuĭ, de la care a cumpĕrat el moșia, în multe rînduri s'a judecat cu jăluitoriĭ, carĭ aŭ dat și zapis că se vor mută în deal și următorĭ n'aŭ fost, ci șed în silnicie de fac stricăciune bucatelor și când se orînduesc ispășitorĭ, dosesc și rĕmân ceĭ cu bucatele stricate, păgubași, după care arată pîrîtul spre dovadă o jalbă a Vătafuluĭ de cărbunarĭ, că câțĭ-và locuitorĭ din deal, ce aŭ dat-o către isprăvnicatul Vlasceĭ, în anul trecut, și de la isprăvnicat s'aŭ trimis cu însciințare cătră Măria Ta, în care jalbă se plângeà, că din pricina jăluitorilor, câțĭ se află cu locuința în luncă, nu numaĭ lor li se face pagubă la bucate și legumĭ, ci și stăpînuluĭ moșieĭ la rodul pomilor ce are în luncă, unde uniĭ și-aŭ făcut locuința cu vicleșug, iar alțiĭ în silnicie de vre-o câțĭ-và anĭ încóce, cu carĭ în douĕ rînduri s'a judecat stăpîna moșieĭ cea maĭ dinainte și aŭ dat și zapis la isprăvnicat, că se vor mută în deal și următorĭ n'aŭ fost, rezemându-se la silnicia lor, căcĭ sunt cărbunarĭ domnescĭ, pentru care cerênd aceĭ jăluitorĭ să li se orînduéscă ispășitor la fața loculuĭ, a le ispăși paguba și a le face împlinire, aŭ rînduit ispravniciĭ slujitorĭ, ca luând pe preotul satuluĭ, să mérgă să ispășéscă stricăciunea și să aducă fóe iscălită de preot i pe ceĭ ce aŭ făcut paguba, spre a o împlinĭ și aŭ însciințat zapciul plășiĭ, că toți locuitoriĭ din luncă aŭ fugit nestând de față a se face ispășania, iar un Mateiŭ Cărbunarul s'a împotrivit cu înjurături, ḑicênd că nu voesc să facă ispășania, așijderea scrie în alegerea isprăvnicéscă, că a făcut arĕtare și Medelnicerul Nicolae, vameșul județuluĭ, cum că chiar unul din locuitoriĭ din luncă, anume Mateiŭ Budureanu, a arĕtat că s'a judecat stăpîna moșieĭ cu dînșiĭ la isprăvnicat și ĭ-a îndatorat judecata a-și mută casele din vale în deal și urmare n'aŭ făcut. Decĭ, fiind că atât stăpînul moșieĭ, cât și locuitoriĭ din deal se jăluesc, că ceĭ ce șed în luncă le pricinuesc stricăciune și pagubă cu vitele lor la bucate și liveḑĭ și apoĭ când este să se facă ispășanie, ca să plătéscă paguba dosesc, și fiind-că aceĭ locuitorĭ din luncă pricinuesc, că acolo în deal nu pot face puțurĭ, iar Petrache stăpînul moșieĭ ḑice, că are loc să le deà în deal povîrnit spre vale, unde pot să-și facă puțurĭ

acolo unde le dă Petrache loc, ca să se mute şi să înscliinţeze Măriei Tale şi atunci se va da izbănire pricinii, iar hotărîrea rămâne la Măria Ta.—1816 Maiŭ 26.

Radu Golescu biv Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic, Dumitrache Racoviţă Vel Vornic, Grigorie Filpescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt (1).

Cod. LXXXV, fila 164.

q). Caragea face şi din brutăriĭ un monopol al proprietarilor de moşiĭ (1).

r). Neînţelegerile dintre proprietarĭ saŭ arendaşĭ cu ţĕraniĭ, proveniaŭ adesea şi din causa nedrepteĭ mĕsurătorĭ cu stînjenul şi cu baniţa, ceea-ce va ocasionà procese diverse şi trimitere de stînjenĭ şi de baniţe cu pecetea Visterieĭ (2).

Numeróse sunt, cum se vede, procesele de la dreptul de cârciumă dintre ţĕranĭ şi proprietate (3).

Un act extraordinar cunóscem din domnia luĭ Caragea. Acela este chrisovul dat locuitorilor Slătiorenĭ din Romanaţi, ca să-şĭ aibă privilegiul vînzării rachiuluĭ peste tot anul, iar al vinuluĭ numaĭ până la 6 Decemvrie. Asemenea claca să o plătéscă în banĭ, câte un zlot de casă pe an şi dijma să se ieà ca la alte moşiĭ. Domnitorul le maĭ acordă şi alte privilegiĭ şi scutirĭ, pentru că satul Slătióra fusese sat de moşnenĭ până ce Alex. Ipsilant, în întâia luĭ domnie, îl dăduse Vorniculuĭ Pârşcoveanu. Iată chrisovul:

Hrisovul locuitorilor Slătiorenĭ de privileghiurile ce aŭ cătră stăpînul moşieĭ şi cu anaforà întărità s'a hotărît în urmă, câţĭ să fie la acest privileghiŭ, adecă ceĭ vechĭ.

Dat am Domnescul nostru hrisov locuitorilor birnicĭ din satul Slătióra sud Romanaţi, ca să aibă privileghiul ce l-aŭ avut până acum, adecă vînzarea rachiuluĭ să fie slobodă la toţĭ locuitoriĭ pentru tot anul în tótă vremea, cum şi la vînzarea vinuluĭ să aibă sloboţenie, numaĭ de la culesul viilor până la ziua de Sf. Nicolae, Decemvrie 6, a se vinde vinul locuitorilor făr'de poprire şi făr'de nicĭ o dare la stăpînul moşieĭ, iar de la Sf. Nicolae înainte să se vîndă vinul stăpînuluĭ moşieĭ; aşijderea şi claca să o plătéscă de casă câte un zlot pe an, nesupĕrându-se de lucru, iar la dijmurĭ să se urmeze, cum se urméză şi la alte moşiĭ; asemenea şi podul de la trecĕtórea apeĭ Oltuluĭ să-l aibă locuitoriĭ pe séma lor tot-deauna şi să deà locuitoriĭ la stăpînul moşieĭ pentru venitul podului, pe fie-care an câte taleri 150, deosebit să fie şi apĕraţĭ de vamă la vitele ce vor cumpĕrà de la sătenĭĭ lor şi le vor tăià la scaune în satul lor, pentru alişverişul lor, pentru că acéstă moşie din vechime fiind fost slobodă domnéscă, rĕposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant întru

(1) Veţĭ anexa din vol. acesta X, partea B.,
(2) Veţĭ anexa relativă maĭ departe în acest Tom. X, partea B.
(3) Idem, idem.

întâia Domnie a hărăzit-o la răposatul Vornicul Pârşcoveanu, dar iarăşi Domnia-Sa şi cu alţi răposaţi Domnĭ din urmă aŭ împărtăşit şi pe locuitoriĭ ce sunt şeţătorĭ pe acéstă moşie cu privileghiurile ce se arată maĭ sus, ca să fie adecă apĕraţi de clacă, dând numaĭ câte un zlot pe an, i sloboţenia vînţăriĭ rachiuluĭ să o aibă pe tot anul, şi sloboţenia vînţăriĭ vinuluĭ de la culesul viilor până la Sf. Nicolae, şi stăpînirea podului la trecerea apeĭ Oltuluĭ să fie pe séma lor, cu dare de taleri 150 pe an la stăpînul moşieĭ şi apĕrarea de vamă la vitele ce vor cumpĕrà de la sătenii lor şi le vor tăià la scaune în satul lor, carĭ tóte acestea li s'aŭ dat, nu ca un obiceiŭ al pămîntuluĭ, ci ca o milă şi hărăzire Domnéscă, pentru care am vĕţut la mâna lor şi sineturĭ Domnescĭ, însă carte a răposatuluĭ Domn Alexandru Vodă Moruz cu let 1791 Iunie 20, i hotărîre a răposatuluĭ Alexandru Vodă Ipsilant cu let 1797 Fevruarie 15, i carte de judecată ce s'a urmat din let 1804 între aceştĭ locuitorĭ cu răposatul Medelnicer Radu Bengescu, ce erà stăpîn prin zestre aceştiĭ moşiĭ Slătióreĭ, şi hotărîre cu Divan a răposatuluĭ Constantin Vodă Ipsilant, tot dintr'acelaşĭ let 1804 Iunie 30, prin care tóte acestea li se întăresc privileghiurile ce se arată maĭ sus; pentru carĭ privileghiurĭ viind cu jalbă şi cătră Domnia-Mea, numiţiĭ locuitorĭ Slătiorenĭ, arĕtând aceste sineturĭ şi ţicênd dumné-eĭ Ecaterina Fărfăraia, stăpînă acesteĭ moşiĭ, vînţênd-o statornică la Sĕrdarul Polihronie, ca să nu li se smintéscă mila ce o aŭ prin sineturĭ Domnescĭ, aŭ cerut să li se întăréscă şi de către Domnia-Mea privileghiurile ce aŭ avut, a căror jalbă rînduind-o la dumné-luĭ Vel Logofĕtul de Ţéra-de-sus, ne-a făcut arĕtare prin anaforà de la 7 ale trecuteĭ luniĭ luĭ Aprilie atât de cuprinderea privileghiurilor ce se arată maĭ sus, cât şi de numita moşie, că dumné-eĭ Ecaterina Fărfăraia, care a avut acéstă moşie coborîtă prin zestre de la răposatul Vornic Pârşcoveanu, întâiŭ la mâna dumné-eĭ, apoĭ dumné-eĭ a vîndut-o statornică la Sĕrdarul Polihronie şi cum că cumpĕrătorul are să stăpînéscă dreptatea ce a avut-o dumné-eĭ Ecaterina Fărfăróia, iar privileghiul locuitorilor are să se păzéscă cu orĭ-cine va fi stăpîn, care anaforà de la trecuta lună a luĭ Iulie 11, cu milostivire cătră locuitorĭ am întărit şi Domnia-Mea, ca să se păzéscă privileghiul locuitorilor, ce aŭ avut. Drept aceea, pentru maĭ buna întemeere a acestor privileghiurĭ ale lor, ce se arată maĭ sus, ca să se păzéscă tot-deauna cu nestrămutare, am întărit acest Domnescul nostru hrisov cu însăşĭ Domnésca Nóstră iscălitură şi pecete, i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ-Mele fiĭ: Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martorĭ fiind şi dumné-lor cinstiţi şi credincioşĭ boerĭ veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele: pan Radu Golescu Vel Ban, pan Grigorie Brâncoveanu Vel Spătar, pan Barbu Văcărescu Vel Vistier, pan Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic de Ţéra-de-sus, pan Mihalache Manu Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus, pan Grigorie Băleanu Vel Vornic de Ţéra-de-jos, pan Alexandru Mavrocordat Vel Postelnic, pan Constantin Dudescu Vel Vornic al treilea, pan Petrache Ritoridis Vel Logofĕt al streinelor pricinĭ, pan Iordache Ştirbeĭ Vel Vornic al Obştirilor, pan Nicolae Golescu Vel Logofĕt de obiceiurĭ, pan Alexandru Filipescu Vel Logofĕt de Ţéra-de-jos, şi Ispravnic pan Mihalache Manu Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus; şi s'a scris hrisovul acesta întru al şéselea an dintru întâia Domnie a Domnieĭ Mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ-Mele, Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumneţeŭ şi Mântuitorul nostru Isus Hristos 1817 Octomvrie 6, de Mihaĭ Logofĕt de Divan.

(Iscălitura şi pecetea gpd.).

Mihalache Manu Vel Logofĕt procitoh.

Cod. LXXVII, fila 276 v.

s). Locuitorii de la Gherghiţa se jăluesc asupra epistaţilor Mitropolieĭ proprietară, că aceştia îĭ asupresc îndatoririle ce aŭ, primind uniĭ carte de blestem la afirmaţiunea lor. Se face anchetă din ordinul Domnitoruluĭ. Se aleg nenorociţiĭ cu bătae câte 200 toege fie-care, ca răsvrătitorĭ şi mincinoşĭ şi ca *stricătorĭ aĭ pădurilor Mitropolieĭ.* (1)

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Cât pentru pricina păduriĭ, cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-lor veliţilor boerĭ, o întărim Domnia-Mea şi hotărîm, ca întocmaĭ să se urmeze, iar pentru urmările acestor locuitorĭ, de vreme ce prin cercetarea de la faţa loculuĭ a orînduituluĭ nostru s'a dovedit, precum maĭ jos se arată, că sunt adecă mincinoşĭ şi călcătorĭ de jurămînt şi că ceĭ răsvrătitorĭ dintre eĭ sunt aceştia ce pe anume se arată maĭ jos, adecă: Cârstian Cojocarul ot Meriĭ Petchiĭ şi Négu sîn Stan ot Ciumaţĭ, precum orînduitul cercetător în insciinţarea sa ce a făcut cătră Domnia-Mea îĭ arată pe anume, de aceea atât pentru a lor înfrînare şi înţelepţire, cât şi ca să fie pildă altora asemenea ca eĭ, volnicim pe credinciosul boerul Domnieĭ-Mele, Slugerul Ioniţă Chiriţescu, orînduitul cercetător, să mérgă şi prin ajutorul ispravnicilor judeţuluĭ, aducênd pe maĭ sus numiţiĭ răsvrătitorĭ, chiar acolo în faţa loculuĭ să-ĭ pue în falangă în vileag, şi să le deà câte 200 toege fieş-căruia, cărora să le deà apoĭ a înţelege că, de se vor maĭ purtà şi de acum înainte cu asemenea urmărĭ de nesupunere şi răsvrătitóre, pedépsa lor va fi spânzurătórea. — 1816 Aprilie 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, fila 416.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, ce ni s'a dat la alăturatul tacrir al Slugeruluĭ Ioan Chiriţescul, cercetătorul ce a fost orînduit de cătră Măria Ta, a cercetà prigonirea ce aŭ locuitoriĭ ot Gherghiţă cu epistaţiĭ moşieĭ sfinteĭ Mitropoliĭ de acolo, am făcut cercetare, şi atât din cele scrise în tacrir, cât şi din cele ce ne arată prin graiŭ, luarăm înţelegere, că după arĕtarea ce a fost făcut de aceĭ locuitorĭ de dijma porumbuluĭ i a fînuluĭ, cum că li s'a luat de epistaţiĭ moşieĭ, primind uniĭ şi carte de blestem, li s'a făcut socotélă şi găsindu-se óreşĭ-care năpăstuire, a fost trimis orînduitul cercetător însciinţare cătră Măria Ta, de la 30 ale trecutuluĭ Martie, cum că li se face acelor năpăstuiţĭ împlinire, prin care însciinţare cerênd numitul Sluger povăţuire, cum să urmeze la madéua fînuluĭ şi la mĕsurătórea pogónelor de porumb şi orînduind Măria-Ta acea însciinţare a sa în cercetarea nóstră, am făcut Măriei-Tale anaforà, de la 5 ale acesteĭ următóre luni, în ce chip am găsit cu cale a se face urmare la aceste douĕ madele, i pentru pricina gâlceviĭ, a se vedé de cătră Măria-Ta în ce chip a dovedit cercetătorul şi a se da poruncă cum să urmeze, iar cum arată Slugerul că pîrîle locuitorilor, cum că ĭ-ar fi încărcat epistaţiĭ la dijma porumbuluĭ şi a fînuluĭ, s'aŭ dovedit mincinóse, căcĭ mĕsurându-se pogónele de porumb de astă tómnă ale unora din davagiĭ şi ale altora din sudiţĭ ungurenĭ, s'aŭ găsit maĭ multe decât pe câte ţiceaŭ eĭ că aŭ plătit dijma, şi că ceĭ maĭ mulţĭ ce aŭ primit carte de blestem nu sunt pravoslavnicĭ, ci uniĭ de la satul Meriĭ-Petcăĭ sudiţĭ, iar vre-o 5 de la Gherghiţa nu sunt ómenĭ vred-

t). Satele plăeşescĭ din Rucăr şi Dragoslavele capĕtă de la Caragea o

---

nicĭ de credinţă şi nisce desnădăjduiţĭ şi becisnicĭ, din carĭ uniĭ aŭ primit blestem în zadar făr'de a avé porumb arat, şi cum că, după cum aceştia s'aŭ dovedit mincinoşĭ din mĕsurătórea pogónelor de astă tómnă i la baniţă nepotrivite arĕtările lor, se dovedesce că şi cele-l-alte pîrĭ ce aŭ făcut pentru doĭ anĭ maĭ înainte, cum că ĭ-aŭ năpăstuit epistaţiĭ la dijma porumbuluĭ şi a fînuluĭ, sunt mincinoşĭ şi numaĭ din rĕutatea unor turburătorĭ ce ĭ-aŭ arĕtat prin altă însciinţare a sa, vrênd aceia să păgubéscă sfînta Mitropolie, ca să-şĭ pótă dobîndì alt cuget al lor, aŭ rădicat şi pe alţĭ mulţĭ sătenĭ cu felurĭ de pîrĭ şi categoriĭ mincinóse asupra epistaţilor, pricinuind pagubă şi cheltuélă săracilor sătenĭ, în vreme ce însuşĭ unul dintr'aceia ce venià la cercetător a se scrie de năpăstuirĭ, ḑiceà că sunt siliţĭ să vie ca să se arĕte nume multe de davagiĭ, căcĭ, de nu vor venì, le ḑiceà zurbagiiĭ, că aŭ să pătiméscă rĕutate şi încărcăturĭ de cheltuelĭ, după cum arată cercetătorul, că şi însuşĭ el a avut pe un Ioniţă Giura, ḑicênd cătră uniĭ din sătenĭ că, de nu vor venì a se scrie, aŭ să plătéscă tótă cheltuéla, făcêndu-le şi alte înfricoşărĭ. Decĭ după acéstă arĕtare ce face acum orînduitul cercetător, că ceĭ ce aŭ primit blestem nu sunt pravoslavnicĭ ci uniaţĭ, carĭĭ s'aŭ dovedit şi călcătorĭ de jurămînt, cum şi pîrile lor fără cuvînt şi mincinóse, se cuvine a rĕmânĕ epistaţiĭ apĕraţĭ de pîrile lor şi a se face şi căḑuta cercetare răsvrătitorilor ce le-aŭ dat pricină de s'aŭ pornit cu pîrĭ mincinóse, i zurbagiilor ce aŭ făcut gâlcévă şi s'aŭ arĕtat cu obrăsnicie, după cum se va găsì de cătră Măria-Ta cu cale, iar pentru stricăciunea ce s'a făcut la pădurea Mitropolieĭ, care o aveà poprită, bez cea-l-altă parte de pădure, ce este lăsată slobodă pentru trebuinţa locuitorilor ce şed acolea pe moşie, fiind-că pădurile poprite se păzesc cu pădurarĭ într'adins nelipsiţĭ din pădure pentru pază, iar acolo ne arată însuşĭ Slugerul Ioan, că pădurarul nu şedeà în pădure să păzéscă, ci şedeà în sat, şi nu se scie cine câtă stricăciune a făcut, de aceea nu se pot îndatorà la plată, iar de acum înainte vor orînduì epistaţiĭ pădurarĭ a păzì napristan în pădurea cea poprită, să nu se tae de nimenĭ, iar în pădurea nepoprită să aibă voïe locuitoriĭ ce şed pe însăşĭ acea moşie şi clăcuesc Mitropolieĭ, ca să-şĭ tae lemnele ce le vor fi trebuincióse pentru casele lor, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta.—Radu Golescu biv Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Nestor Clucer.—1816 Aprilie 21,

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Fiind-că din osebita anaforà ce ne-aŭ făcut dumné-lor veliţiĭ boerĭ, de la 21 ale aceştiĭ lunĭ, pentru urmările acestor locuitorĭ, ce s'aŭ arĕtat pîrîşĭ aĭ sfinteĭ Mitropoliĭ, asupra madeleĭ obiceiurilor pămîntuluĭ, ne-am pliroforisit, că numiţiĭ s'aŭ dovedit în faţa loculuĭ, prin cercetarea orînduituluĭ nostru, mincinoşĭ, răsvrătitorĭ şi călcătorĭ de jurămînt, hotărîm ca sf. Mitropolie să rĕmâe cu totul în pace şi nebîntuită de aceste pîrĭ ale lor, ce făceaŭ până acum.—1816 Aprilie 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, pag. 417.

nouă recunóscere a situaţiuniĭ lor privilegiate, ca unele ce daŭ plăeşiĭ

Prea Înălţate Dómne,

Am vĕḑut alăturata însciinţare ce a trimis cătră Măria-Ta, Slugerul Ioan ce este orînduit de Măria-Ta cercetător la prigonirile ce aŭ locuitoriĭ clăcaşi ot Gherghiţa, cu epistaţiĭ aceeaşi moşiĭ a sfinteĭ Mitropoliĭ, prin care la unele madele, ce ḑice că sunt întunecate şi nu se pricepe cum să urmeze, cere povăţuire şi făcênd chibzuire la întrebările sale, după cum ni se poruncesce, arĕtăm Înălţimiĭ Tale în ce chip se cuvine a se urmà, adecă:

Pentru madéua fînuluĭ ce arată cercetătorul, că uniĭ din locuitorĭ aŭ avut obiceiŭ, să deà din cincĭ copiţĭ una, alţiĭ, adecă streiniĭ sudiţi ceĭ cu zapisul, din treĭ una şi alţiĭ, carĭ n'aŭ avut liveḑĭ şi avênd trebuinţă de fîn s'ar fi învoit a così în liveḑile Mitropolieĭ şi a luà eĭ fînul jumĕtate şi Mitropolia jumĕtate, iar la vremea dijmeĭ avênd trebuinţă de tot acel fîn pentru vitele lor, s'aŭ rugat de epistaţĭ de li s'a lăsat tot fînul pe séma lor, şi după socotélă pe câte care aŭ pus epistaţiĭ, cu tahmin aŭ şi plătit epistaţilor, de car po parale 60, şi în urmă, cărând fînul la casele lor cu care marĭ cu câte patru şi şése boĭ, carĭ eĭ singurĭ aŭ arĕtat la cercetător că puteà să vie un car de acelea opt şi nouĕ stînjenĭ, şi unde erà pus de epistaţĭ un om ḑece care, acel om arată acum, că a dus la casa luĭ cu mijlocul ce s'a ḑis maĭ sus numaĭ 5 saŭ 6 care şi pe acésta a şi primit carte de blestem, la acésta se cuvine să urmeze cercetătorul într'acestaşĭ chip, adecă să nu se facă socotéla după numĕrul carelor marĭ cu câte 4 şi 6 boĭ, cu care aŭ cărat locuitoriĭ fînul la casele lor, ci să se facă pe numĕrul de care de cele obicĭnuite cu câte doĭ boĭ, şi pentru câte acest fel de care cu doĭ boĭ vor primì locuitoriĭ carte de blestem, că a fost într'acel fîn cosit din liveḑile Mitropolieĭ, să li se socotéscă plata de car po parale 60, după cum s'aŭ învoit cu epistaţiĭ şi de li se va fi luat ce-và maĭ mult, să li se întórcă înapoĭ, iar de vor fi dat maĭ puţin, să împlinéscă şi rĕmăşiţa tot în banĭ, după învoéla ce aŭ făcut.

Pentru mĕsurătórea pogónelor de porumb, în anaforaua nóstră după care s'a dat şi luminată întărirea Mărieĭ-Tale a se face urmare, scrie, ca mĕsurătórea acésta să se facă cu prăjina cea obicĭnuită; acea prăjină obicĭnuită noĭ scim că este de 18 palme Domnescĭ şi un pumn, precum scrie cercetătorul că s'a adeverit şi de la alţiĭ streinĭ, i de la chiar uniĭ din locuitoriĭ adiiaforĭ, iar nu este de palme 24, precum arată cercetătorul, că cu acest fel de prăjină mare şi ne-obicĭnuită cer locuitoriĭ să se facă mĕsurătórea pogónelor, care cerere a lor fiind nedrĕptă, nu se cuvine a primì, ci să se deà luminată porunca Mărieĭ-Tale cătră orînduitul cercetător, ca cu prăjina cea obicĭnuită de 18 palme Domnescĭ şi un pumn, să se facă mĕsurătórea pogónelor de porumb.

Iar pentru pricina gâlceviĭ, fiind-că în luminată buiurdizma Mărieĭ-Tale se poruncesce cercetătoruluĭ, ca să facă cercetare atât prin alte doveḑĭ, cât şi prin carte de blestem, şi în ce chip va dovedì adevĕrul să însciinţeze Mărieĭ-Tale, ca să daĭ apoĭ Măria-Ta cuviinciósa poruncă de urmare, şi fiind-că arată cercetătorul prin însciinţarea sa, în ce chip a cercetat şi a dovedit, rĕmâne a se vedé de cătră Înălţimea Ta cele ce scrie cercetătorul pentru acésta, şi a se da poruncă cum se va găsì cu cale de cătră Înălţimea Ta.—1816 Aprilie 5.

Radu Golescu biv Vel Ban, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Nestor Clucer.

de paza margineĭ şi a potecelor din munte. Actele de scutire şi de privilegiĭ sunt cele următóre:

Hrisovul sătenilor ot Dragoslavele.

Dat-am cartea Domnieĭ-Mele la mâna pârcălabilor de la satul Rucăr-Dragoslavele din sud Muscel, carĭ prin jalbă, întru cea dintâiŭ luminată domnie a răposatuluĭ întru fericire Domn Alexandru Vodă Ipsilant, arĕtând că în vremea rĕsmiriţeĭ Ruşilor ot let...., cel de atuncĭ vătaf al plaiuluĭ Dâmboviţeĭ, s'a fost întins de a luat şi aceste sate în cuprinsul satuluĭ Plăeşescĭĭ, cu care mijloc le făceà multe cererĭ, luându-le câte o lână şi câte un miel şi câte un caş de fiesce-care stână, şi altele asemenea, şi cereà să se deosebéscă de plaiŭ, să fie supuşĭ ispravnicilor judeţuluĭ, şi sub ascultarea vameşilor de Dragoslavele, cum şi maĭ nainte ar fi fost, arĕtând la acésta drept dovadă câte-và hrisóve vechĭ ale multor răposaţĭ fraţĭ Domnĭ cu care îĭ deosebià de plaiurĭ; în protivă atuncĭ a arĕtat vătaful de plaiŭ o carte a Domnieĭ-Sale răposatuluĭ întru fericire Domn Alexandru Vodă Ghica, cu care da aceste sate vătafuluĭ de plaiŭ a le avé plăeşescĭ. Decĭ Măria-Sa, orînduindu-ĭ la dumné-lor veliţiĭ boerĭ spre cercetare, a ales a fi maĭ de folos la interesurile ţĕrĭĭ cu a fi osebite, însă maĭ întâiŭ să deà zapisele la Visterie, că vor păzĭ şi vor străjuì drumul şi potecile din plaiul lor fórte cu privighere şi când se va pricinuì orĭ-ce întîmplare în potriva orînduelilor ţĕrĭĭ şi a margineĭ, să aibă a da séma pentru care prin anaforà arĕtând Mărieĭ-Tale, şi cu cale găsind-o acea alegere a dumné-lor veliţilor boerĭ, a orînduit pe dumné-luĭ vel Vistierul de a primit zapise cu aceste legăturĭ la Visteria gospod, după care a şi dat cartea Mărieĭ-Sale la mânile lor cu cuprindere, ca să fie osebiţĭ de satele plăeşescĭ, nicĭ un fel de amestec cu dînşiĭ să nu aibă vătaful de plaiŭ, să fie apĕraţĭ de lâna i de mielul şi caşul ce luà de la stînă şi de tóte alte cererĭ, fără numaĭ să fie supuşĭ ispravnicilor judeţuluĭ la orînduelile Visterieĭ, şi să aibă a păzì drumul şi potecile fórte cu privighere a nu se întîmplà cât de micà pricinuire în potriva orînduelilor ţĕrĭĭ saŭ spre paguba vămiĭ, că atuncĭ după zapisul ce aŭ fost dat eĭ, vor avé a rĕspunde şi la pricinile ce se vor face în satele lor, cum şi la pripasurĭ, vătaful de plaiŭ să nu se amestece, ci ceĭ ce vor avé Vornicia, fiind-că acestea sunt la Vornicie, care carte a Mărieĭ-Sale fratéluĭ Constantin Vodă Ipsilant scrisă cu let 1775 Iulie 10, cum şi altă carte a Mărieĭ-Sale fratéluĭ Constantin Vodă Ipsilant, fiul răposatuluĭ întru fericire maĭ sus arĕtatuluĭ Domn, cu let 1807 Maiŭ 15, prin care întăresce şi înnoesce acest privilegiŭ, vĕdêndu-se şi de cătră Domnia-Mea, am binevoit, de vreme ce milostivul Dumneḑeŭ ne-a învrednicit şi pre noĭ cu domnia aceştiĭ pravoslavnice creştinescĭ ţĕrĭ, de am înnoit şi am întărit, şi printr'acéstă carte a Domnieĭ-Mele privilegiul acesta, ca să li se păzéscă întocmaĭ şi întru tóte, precum se cuprinde maĭ sus. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, vameşilor şi ţie vătaşe de plaiul Dîmboviţeĭ, nicĭ un fel de supĕrare să nu vĕ cutezaţĭ a face numitelor sate de acum înainte în potriva porunciĭ Domnieĭ-Mele.

Scris de II Vistier Eftimie Logofĕt calemuluĭ jălbilor Visterieĭ, la anul de la Hristos 1813 Octomvrie 27.

Cod. LXXVII, fila 347 v.

Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Anaforaua acésta a dumné-lor Vel Logofeţi de Ţéra-de-jos şi de-sus, cu cale fiind ca următóre ponturilor şi catalogului vămilor, întru tóte o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aï judeţului, ca întocmaï să faceţi urmare şi după ce veţi împlini de la pîrîtul vameş, tóte câte va fi luat de la jăluitorï în potriva acesteï anaforă, pentru fieş-care pont să însciinţaţi apoï Domnieï-Mele, de sunt adevĕrate aceste în potrivă urmărï ale pîrîtului? ce om este? şi de unde se trage de felul luï? ca să dăm cuviinciósa poruncă, şi de vor fi adevĕrate aceste urmărï ale luï, să împliniţi de la dînsul şi câte cheltuelï jăluitorilor s'aŭ pricinuit, cu venirea aicï şi întórcerea lor înapoï. — 1813 Maiŭ 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieï-Tale, ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a locuitorilor de la satul Rucăr sud Muşcel, făcênd cercetare, vĕḑuï la mâna lor aceste sineturï, însă:

7184, de anï 136, hrisov al rĕposatuluï Domn Duca Vodă, ce-l dă locuitorilor din satul Rucăru, ca să fie în pace de vama pâneï şi a mălaiuluï şi alte bucate ce aduc din ţéră pentru hrana caselor lor, i de miel de turmă i de cîrdurï de cătră scheleri, verï-carï ar fi scheleriï la Dragoslavele şi de cătră călugăriï carï sunt puşi de mânăstirea Câmpu-lunguluï la schelă, de nimenï supĕraţi să nu fie.

7215 Septemvrie 9, de anï 106, carte a rĕposatuluï Constantin Vodă, prin care iarăşi poruncesce a nu se supĕrà de vamă pentru cele ce duc de hrana caselor lor.

1760 Aprilie 14, de anï 53, cartea rĕposatuluï Scarlat Vodă Ghica, prin care arată că a vĕḑut asemenea carte şi a rĕposatuluï Nicolae Mavrocordat, ca să fie apĕraţi de vamă şi le-a dat şi Măria-Sa acéstă carte prin cercetare de judecată înaintea dumné-lor veliţilor boerï, căcï caută vameşiï a le luà vamă câte douĕ sute de banï de butea cu vin, cum erà cel ce îl scóte peste hotar şi prin sate, nefiind fost obiceiŭ a se luà vamă, le dă apĕrare, ca pentru vinul ce-l vor duce în satul Rucăru i Dragoslavele, pentru trebuinţa locuitorilor, să nu se supere de vamă şi la catalógele i ponturile vămilor ce aŭ dat după vremï, fiind orînduit ca cele ce vînd şi cumpĕră locuitoriï între eï, orï vite saŭ semĕnăturï pentru hrana lor, să nu se supere de vamă, acésta se păzesce în tótă ţéra Mărieï-Tale, şi acum iar la jăluitorï, căcï sunt aprópe de hotar, şi este vameş acolo în satul lor, al scheleï Dragoslavelor, care vămuesce lucrurile ce sunt slobode şi es din ţéră, nu numaï ale altora, ci şi chiar ale acestor locuitorï Rucărenï, la cele ce scot afară peste hotar, plătesc şi eï vama ca şi ceï-l-alţï; aşijderea privighézà numitul vameş şi pentru ceï ce vin de dincóce, la care este orînduit a luà vama, iar la Câmpu-lung fiind din vechime ridicată vama cu totul, nicï de cum vameşiï Domnescï nu intraŭ, ci numaï de la ceï streinï ce veniaŭ cu lucrurï de vînḑare, luà mânăstirea vamă, şi acum cu prostichiul ce s'a făcut, cu tóte că Câmpu-lungul nu este pus în cele-l-alte vămï, dar vameşiï Pitescilor pentru streinï carï nu sunt locuitorï în oraşul Câmpu-lung, intră vameşiï de ieà vama prostichiuluï, iar pentru locuitoriï orăşenï din Câmpu-lung se păzesc şi acum hrisóvele ce aŭ, de nu plătesc vamă nicï de cum la orï-ce alişverişurï vor face cu lucrurï de ale pămîntuluï; maï vĕḑuï la mâna jăluitorilor şi o anaforà a

Logofeţieĭ cu lét 1805 Iunie 7, întărită de Măria-Sa Constantin Vodă Ipsilant, cu cuprindere după ponturĭ i catalog şi după sineturile lor. Acum jăluitoriĭ arată, că un vameş ce se află în satul Dragoslavele, îmbrăcat strîmt, ţicêndu-ĭ Muscal, le face aceste supĕrărĭ, ci în 7 ponturĭ se arată, însă:

1). Pentru rîmătoriĭ ce se cumpĕră de la vale de prin judeţe, plătesc o vamă la judeţ şi trecêndu-ĭ înlăuntru ĭĭ apucă vameşiĭ Dragoslavelor: peste vama trecĕtóreĭ şi peste avaetul sloboţenieĭ care îl plătesc, le maĭ iea şi câte 2 taleriĭ la perechea de rîmătorĭ.

La acésta căutându-se catalogul vămiĭ, vĕţuĭ scriind că rîmătoriĭ de alişveriş, orĭ unde se vor vinde, să plătéscă vînţĕtorul de unul 40 banĭ, iar ceĭ ce vor scóte peste hotar afară să plătéscă la vameşiĭ scheleĭ treĭ la sută şi de va fi raiă, cel ce scóte rîmătoriĭ, să maĭ plătéscă goştinărit 8 banĭ de unul, aşijderea şi sloboţenia trecĕtóreĭ este hotărîtă într'acest an la o pereche de rîmătorĭ taleriĭ patru.

Ci pentru acésta dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ să deà nizam, ca la cumpĕrătórea lor de prin judeţe să nu se supere jăluitoriĭ cumpĕrătorĭ întru nimic, căcĭ 40 de banĭ de un rîmător este rînduit să o deà vînţĕtorul, iar scoţêndu-ĭ peste hotar, să plătéscă vamă treĭ la sută, banĭ 8 goştinărit, şi taleriĭ 4 de pereche aĭ sloboţenieĭ.

2). Vitele marĭ ale lor ce le vînd la tîrgurĭ prin judeţe îĭ apucă vameşiĭ pe drum de le iea la o păreche taleriĭ 3, şi la obor unde se vinde plătesc al doilea vamă; după catalog i ponturĭ sunt datorĭ a plătĭ numaĭ o vamă acolo unde le vinde şi dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, cercetând şi dovedind pe aceĭ ce le-aŭ luat vamă pe drumurĭ, unde nu se vînd, fiind-că acésta este urmare de jaf, să-ĭ pue pe aceia să plătéscă îndoit şi să li se arĕte că de vor maĭ face aşà, nu numaĭ plata le va fi maĭ grea, ci încă se vor şi pedepsì.

3). Vitele ce le aŭ la ernatic la fîn maĭ la vale, cale de treĭ-patru césurĭ, şi primă-véra, când le ieaŭ la munte, îĭ apucă vameşiĭ de le iea vama.

Rea este urmarea vameşilor la acésta şi să urmeze dumné-lor ispravniciĭ, ca şi la pontul al doilea de din sus.

4). Pentru vinul şi rachiul ce aduc în satul lor, de-l vênd cu amăruntul pentru trebuinţa lor şi îĭ supĕră vameşiĭ de vamă, şi că ceea-ce găsesce maĭ mult le iea controbont.

Rea este urmarea vameşuluĭ, căcĭ nu numaĭ după maĭ sus numitele sineturĭ vechì, ce aŭ, este apĕrat acest sat, ci şi chiar după catalogul vămilor de estimp nu sunt sloboţĭ vameşiĭ a vămuì vin saŭ rachiŭ prin sate, fiind pe larg şi cu îndestulare cuprindere la rachiŭ în ponturĭ de la cap. 34, cum şi în catalog scrie, ca butea cu vin ce se vinde prin tîrgurĭ, să deà de bute banĭ 51, şi pentru acésta să urmeze dumné-lor ispravniciĭ a cercetà şi cu ce va fi jăfuit locuitoriĭ, să le împlinéscă

5). Pentru pâne saŭ opincĭ, slănină şi alte lucrurĭ ale mâncărĭĭ ce aduc la casele lor, le iea vamă nu numaĭ în potriva sineturilor domnescĭ ce aŭ, ci şi chiar în potriva ponturilor, a cataloguluĭ şi a obiceiuluĭ vechiŭ ce se urméză şi acum este acéstă urmare, fiind-că în tótă ţéra, de va cumpĕrà cine-và acest fel de lucrurĭ pentru casa luĭ, nu are vamă, cu cât maĭ vîrtos acest sat, care are aceste privileghiurĭ; rĕmâne dar ca dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ să urmeze şi pentru acésta, după cum s'a ţis maĭ sus la cele-l-alte ponturĭ.

6). Când merge om slobod orĭ de la casele lor la odăĭ saŭ de la odăĭ vin a casă séra după sfinţitul sóreluĭ, şi diminéţa până când se scólă el târţiŭ, îĭ opresce şi care îndrăznesce a trece îl închide, îl bate şi-l globesce.

Pentru acésta dumné-lor ispravniciĭ să cerceteze şi de va fi vre-o urmare ca acésta, nu numaĭ să facă îndestulare jăluitorilor şi să deà şi nizam de îndreptare, ci încă să şi însciinţeze a i se face şi altă pedépsă, de va fi vinovat.

7). Pentru cele ce scot din lăuntru în satul lor, cum îmbrăcăminte i bumbac tors, glugĭ, cisme, lână şi altele asemenea şi de ale mâncării pentru casele lor, n'aŭ avut obiceiŭ să plătéscă vamă, iar acest vameş îĭ apucă de le iea vamă, iar ceea-ce le vor aduce de prisos a le duce la tîrg pentru vînzare, la acelea nu se împotrivesc a plătì vama; cum şi pentru alte supĕrărĭ ce le face cu feluri de mijlóce, când îşĭ aduc cele trebuincióse de la oraşul Câmpu-lung, cer a se da nizam.

Pentru acésta să cerceteze dumné-lor ispravniciĭ, cum s'a urmat obiceiul din vechime şi precum se va fi urmat maĭ nainte să deà nizam şi acum a nu se supĕrà pentru cele ce aduc de trebuinţa caselor lor de peste hotar, lucruri próste ţĕrănescĭ de îmbrăcăminte şi de purtare, carĭ vor fi pentru trebuinţa caselor lor.

Vĕzuĭ şi însciinţarea dumné-lor ispravnicilor ce fac Mărieĭ-Tale, de la 30 ale trecutuluĭ Aprilie, prin care arată, că cu asemenea jalbă aŭ mers şi cătră dumné-lor şi cercetând pe alţĭ vameşĭ ce aŭ stătut la numita schelă înaintea acestuĭ de acum, s'a adeverit, că n'aŭ fost supĕrate aceste sate de vamă la lucrurile de hrană şi de trebuinţa lor, de care scriind numituluĭ vameş în douĕ-treĭ rînduri a despăgubì pe jăluitorĭ cu ceea-ce le va luà maĭ mult peste obiceiŭ şi a se părăsì de a le maĭ face supĕrărĭ în potrivă, şi ne dând nicĭ o ascultare la poruncile isprăvnicescĭ, siliţĭ aŭ fost jăluitoriĭ a venì la luminatul Divanul Mărieĭ-Tale şi de aceea şi dumné-lor însciinţéză Mărieĭ-Tale, spre a-şĭ dobânbì jăluitoriĭ îndestularea lor. Decĭ cu tóte că dumné-lor ispravniciĭ îl arată pe numitul vameş de nesupus, dar acésta aŭ urmat-o cu mijloc blând, ca să nu pricinuéscă în urmă că dór i s'a făcut vre-o pagubă, iar acum cu luminată porunca Mărieĭ-Tale să trimiţă dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ mumbaşir straşnic asuprá-ĭ, ca să-l aducă şi fără de voie înaintea dumné-lor, ca să cerceteze tóte madelele ce se arată maĭ sus, şi cu ceea-ce se va găsì vinovat, să facă îndestulare şi despăgubire jăluitorilor, dându-ĭ nizam a se părăsì de urmărĭ împotrivitóre, încă cu cale ar fi să le plătéscă şi cheltuéla jăluitorilor, ce le-a pricinuit, şi peste acestea să cerceteze şi pentru politia numituluĭ vameş: de unde este? şi ce ipochimen se află? ca de va fi vre-un om netrebnic, să însciinţeze, ca prin scirea capzimanilor vămiĭ să se isgonéscă şi să se orînduéscă altul, saŭ precum va luminà Dumneḑeŭ pe Măria-Ta, se va da hotărîre şi poruncă de urmare şi de îndreptare, şi hotărîrea rĕmâne la Înălţimea Ta.— 1813 Maiŭ 8.

Vel Logofĕt.

u). Inregistrăm acì în note o serie de acte relative la neînţelegerile dintre ţĕranĭ şi moşierĭ saŭ arendaşĭ. In 17 Fevruarie 1817, Domnitorul ordonă oprirea stăpînilor de moşiĭ de la abusurĭ în contra aşeḑării pontuluĭ. Multe reclamaţiunĭ ţĕrănescĭ sunt în contra încărcării la dijmă. (1)

(1) *Iω Ioan Gheòrghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Fiind-că pîrîţiĭ locuitorĭ ot moşia Albesciĭ a dumné-luĭ Vel Vorniculuĭ Barbu Văcărescu în cele după urmă aŭ dat adeverinţă în scris, de la 20 ale luĭ August, sub

v). Pe lângă necazurile ce ţĕranul aveà ca să îndure de la proprietate

iscăliturile şi punerea degetelor lor, adeverită fiind şi de ispravniciĭ din sud Prahova, de la 21 tot ale trecutuluĭ August, care s'a vĕḑut şi de către Noĭ, următóre fiind pravilnicesciĭ condicĭ, că se mulţumesc adecă a clăcuì câte 12 ḑile pe an, rĕspunḑênd şi tóte adeturile moşieĭ după obiceiul pământuluĭ, hotărîm dar Domnia-Mea, şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să-ĭ îndatoriţi a fi întocmaĭ următorĭ. (Pecetea gpd.).

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce s'a dat la anaforaua dumné-luĭ Vel Vorniculuĭ Barbu Văcărescu, arĕtând că locuitoriĭ clăcaşĭ după moşia dumné-luĭ Albesciĭ dintr'acest judeţ Prahova nu se supun a face clacă câte 12 ḑile pe an după obiceiul pământuluĭ şi după condica Divanuluĭ, următor fiind luminateĭ porunci, am adus înaintea nóstră pe pîrîţiĭ locuitorĭ, faţă fiind şi Gheorghe Cernovicĭ, vechilul din partea dumné-luĭ Vorniculuĭ, şi întrebându-se pentru ce nu sunt următorĭ a clăcuì câte 12 ḑile după obiceiŭ, rĕspunseră ḑicênd, că sunt acum 20 de anĭ de când aŭ plătit fieş-care clăcaş numaĭ câte talerĭ 2 şi jumĕtate, iar maĭ multă supĕrare, n'aŭ avut, arĕtând şi acésta, că vitele lor pasc pe moşie streină şi plătesc erbărit, cum şi lemne de foc i nuele şi mărăcinĭ pentru trebuinţa caselor lor iarăşĭ după moşie streină le cumpĕră, nefiind pe moşia dumné-luĭ Vorniculuĭ, unde se află şeḑĕtorĭ, şi pentru acésta ar fi plătit numaĭ câte talerĭ 2 parale 20, iar vre-un deosebit aşeḑământ al stăpînuluĭ moşieĭ Albesciĭ în scris n'aŭ avut, ca să nu clăcuéscă câte ḑile 12 pe an, saŭ să plătéscă numaĭ câte talerĭ 2 parale 20, ce prin graiŭ nu maĭ arĕtară, că supĕrare maĭ mult peste rĕspunderea acestor câte talerĭ 2 parale 20 ce aŭ avut obiceiŭ nu li s'a maĭ făcut până acum, ci fiind-că pîrîţiĭ clăcaşĭ nu aŭ rĕmas odihniţi cu a clăcuì de acu înainte după obiceiŭ, cerênd a venì la Divanul Mărieĭ-Tale a se înfăţişà, se sorociră că la 20 ale următóreĭ luni se vor aflà la luminatul Divan, de unde se va da cea desăvîrşită hotărîre.—1814 Maiŭ 12.

Alexandru Ruset Spătar.

Cod. LXXXIV, fila 12.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Logofĕtuluĭ de Ţéra-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să faceţĭ urmare. — 1815 Iulie 26.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca a Inălţimiĭ Tale ce mi se dă la acéstă jalbă a locuitorilor ot satul Muerésca de Sus sud Vâlcea, făcênd cercetare, arĕt Inălţimiĭ Tale, că atât cu aceştĭ locuitorĭ de la Muerésca-de-sus cât şi cu locuitoriĭ de la Muerésca-de-jos, a avut multe judecăţi sf. Episcopie a Râmniculuĭ, pentru clacă pentru dijma bucatelor, i pentru dijma din pruni ce aŭ de neguţătorie şi mărturisind

şi de la arendaş şi maĭ grósnice eraŭ acele din partea administra-

chiar eĭ, că moşia este dréptă a sfinteĭ Episcopiĭ, dar că ar fi şi eĭ din némul vîndĕtorilor, şi neavênd vre-un aşezămînt în scris în potriva obiceiuluĭ pămîntuluĭ, care se urméză la tóte moşiile de obşte, s'aŭ îndatorat claca să o facă 12 ḑile, cum şi dijmă să deà din tóte semĕnăturile şi din prunĭ din 10 una, iar la fîn după obiceiul ce se urméză în partea loculuĭ a da dreptul stăpînuluĭ moşieĭ; căcĭ arĕtările lor sunt pricinuirĭ deşerte şi neprimite la dreptate, iar pentru móra ce arată că aŭ prefăcut-o eĭ, să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ din sud Vâlcea, ca înfăţişându-ĭ cu iconomul sf. Episcopiĭ, să cerceteze pricina moreĭ: cu ce aşezămînt aŭ făcut? de aŭ acel aşeḑămînt în scris saŭ nu? şi prin judecată făcênd alegere dreptăţiĭ, orĭ să le facă îndestulare saŭ să însciinţeze Mărieĭ Tale pricina.—1815 Iulie 22.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 12.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Intocmaĭ precum maĭ jos se arată într'acéstă anaforà a dumné-luĭ Vel Logofĕtul de Ţéra-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ să faceţĭ urmare saŭ neodihnindu-se de acolo vre-o parte, cu cercetarea ce veţĭ face în scris să-ĭ sorociţĭ la Divanul Domnieĭ-Mele.--1815 Iunie 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a dumné-luĭ Căminaruluĭ Costache Manu, făcênd cercetare, vĕḑuĭ hotărîrea Mărieĭ-Sale Alexandru Vodă Moruz ot let 1798 Iunie 19, când s'a judecat Sĕrdarul Nicolae Cuzi, stăpânul moşieĭ Rasa, adecă socrul jăluitoruluĭ, cu locuitoriĭ satuluĭ Suhatul după moşia mânăstiriĭ Plătăresciĭ, pricină avênd pentru păşunea vitelor aceluĭ sat că, neavênd loc pe moşia mânăstiriĭ, trec vitele pe moşia Sĕrdaruluĭ şi locuitoriĭ ḑicênd că nicĭ pe moşia Sĕrdaruluĭ n'aŭ loc de păşune, ci numaĭ trec pe moşia Mitropolieĭ, de şi le pasc acolo, iar Sĕrdarul arĕtând, că păşunea şĭ-o fac pe moşia sa, a orînduit Măria-Sa pe rĕposatul Medelnicer Alexandru la faţa loculuí, să vaḑă de este pe moşia Sĕrdaruluĭ şi locuitoriĭ să plătéscă suhatul păşuniĭ, după condica Divanuluĭ, cu care plată vor fi scăḑuţĭ din obicĭnuitele ḑile ale clăciĭ de la stăpînul moşieĭ pe care şeḑ, iar de nu va fi loc de ajuns de păşune, saŭ eĭ nu se vor înduplecà a plătì Sĕrdaruluĭ suhatul, să fie popriţĭ cu totul a nu călcà maĭ mult moşia Sĕrdaruluĭ, pentru care se volnicesce vornicelul ce va fi la acea plasă, cum şi Sĕrdarul Nicolae, ca când după acésta se vor găsì vite de ale locuitorilor în moşia Rasa, să le prinḑă, să le ducă la ispravniciĭ judeţuluĭ şi ispravniciĭ să însciinţeze, ca să se ieà pe séma Domnieĭ, după cum s'aŭ legat însişĭ eĭ la Divanul Domnescĭ; acum dumné-luĭ Căminarul ḑice, că aceĭ locuitorĭ în urma hotărîriĭ domnescĭ s'aŭ învoit cu socrul sĕŭ şi ĭ-aŭ dat zapis, ca să clăcuéscă, şi că acum nu urméză nicĭ după legătura aceluĭ zapis. Decĭ, fiind-că prin hotărîrea domnéscă, ce se arată maĭ sus, că s'aŭ îndatorat a păzì locuitoriĭ, se cuprinde, că este legată şi după a lor prin-

ţiunii. Ţĕranul din plaiurĭ, precum şi némurile: mazîliĭ, scutelniciĭ şi

sóre şi legătură ce aŭ dat la Divanul Domnesc, se cuvine ca acea hotărîre să o păzéscă şi pîrîţiĭ, cum şi dumné-luĭ Căminarul în locul socru-sĕŭ, iar de va fi şi zapis de învoire, precum arată, se va urmà zapisul lor. Găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, să cerceteze faţă cu amândouĕ părţile şi de vor tăgăduĭ pîrîţiĭ zapisul ce arată de învoire, să pue în faptă hotărîrea domnéscă de a se urmà şi a se păzì întocmaĭ, iar fiind mărturisit zapisul învoiriĭ, să-ĭ îndatoreze a face ţilele clăciĭ ce vor fi legaţĭ pentru călcarea moşieĭ jăluitoruluĭ cu vitele lor, saŭ fiind pricina într'alt chip, să însciinţeze Mărieĭ-Tale.—1815 lunie 26.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, fila 325.

Carte legată către Ispravniciĭ ot sud Saac de a îndatorà pe arendaşiĭ moşiilor a luà avaetul pămîntuluĭ întocmaĭ după condica Divanuluĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot sud Saac, sănătate. Am vĕḑut Domnia-Mea însciinţarea ce ne faceţĭ, pentru locuitoriĭ aceluĭ judeţ, că pătimesc asupriri şi nedreptăţĭ de cătră arendaşĭ la adeturile moşiilor, pentru care poruncim să cercetaţĭ şi câţĭ din locuitorĭ nu vor fi avênd vre-un deosebit asezămînt în scris cu stăpîniĭ moşiilor, să-ĭ îndatoraţĭ a fi următorĭ întocmaĭ după condica Divanuluĭ, cu respunderea adeturilor moşieĭ, şi la ceea-ce vor fi năpăstuiţĭ să le faceţĭ cuviinciósa îndestulare, iar cariĭ vor fi avênd aşezămînt în scris cu stăpîniĭ moşiilor, să-ĭ îndatoraţĭ a fi următorĭ după acelaşĭ aşeḑămînt, iar ceĭ ce nu vor rĕmâné odihniţĭ de acolea, să-ĭ trimiteţĭ la Divanul Domnieĭ-Mele, cu însciinţarea dumné-vóstră în scris şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1817 Fevruarie 17.

Cod. LXXXVII, fila 16 v.

Porunca ce s'a făcut în dosul înscinţării orînduituluĭ cercetător Ioniţă Chiriţescu Medelnicer, ce a mers la locuitoriĭ ot satul Cojasca i Cornesciĭ cu Mihalache arendaşul dumné-eĭ Băneseĭ Ecaterineĭ Cornéscăĭ, pentru dreptăţile ce le-aŭ făcut la adeturile moşieĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu tóte că pîrîtul arendaş a luat arenda aceteĭ moşiĭ de la dumné-eĭ Vornicésa, Ecaterina Greceanca, cu simfonia ce se arată într'acéstă însciinţare, cu acésta însă nu se îndatoréză şi jăluitoriĭ locuitorĭ de a fi şi eĭ următorĭ acesteĭ simfoniĭ, fiind în potriva condiceĭ Divanuluĭ şi fiind-că după deosebita arĕtare ce ne-a maĭ făcut, în urma acesteĭ însciinţărĭ, orînduitul cercetător de năpăstuirile ce le-a făcut jăluitorilor pîrîtul arendaş, ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că la dijmuirea porumbuluĭ a încărcat numitul arendaş pe jăluitorĭ la 500 pogóne de porumb câte oca 62 de pogon, care fac peste tot oca 31.000. De aceea poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca fără de altă prelungire să împliniţĭ negreşit jăluitorilor de la pîrîtul arendaş orĭ în natură suma porumbuluĭ de maĭ sus arĕtată, saŭ în banĭ, socotin-

poslușniciĭ eraŭ, cum vĕḑurăm, datorĭ a da o ḑi de clacă Vătafuluĭ

---

du-se ocà po parale 4, după cum ne-am pliroforisit că se urméză acum în partea loculuĭ porumbul, dându-ĭ și cuviinciosul nizam, că de acum înainte să nu îndrăznéscă a le dijmuì porumbul cu baniță maĭ mare decât ceea-ce este orînduit în condica Divanuluĭ, adecă de ocă 22 grăunțe și de ocă 44 ștuleți, saŭ a le luà de pogon maĭ mult decât patru baniże din cele maĭ sus arĕtate, și mĕsurătórea pogónelor să se facă cu prăjina de 18 palme domnescĭ și un pumn, căcĭ în potrivă dovedindu-se, atuncĭ să scie, că se va și pedepsì, și apoĭ el după osebita simfonie, cu care arată că a luat arenda acesteĭ moșiĭ, îșĭ va căutà cu dumné-eĭ Vornicésa, precum și pe jăluitoriĭ locuitorĭ poruncim să-ĭ îndatoriți a-și rĕspunde și eĭ claca câte 12 ḑile pe an, după pravilnicésca condică, afară numaĭ de vor avé vre-un deosebit așeḑământ în scris de la stăpînul moșieĭ, căcĭ atuncĭ are a se urmà după acel așeḑământ. — 1817 Martie 6.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt..... biv Vel Căminar.

Cod. LXXXVI, pag. 133.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Pe acéstă anaforà a dumné-lor veliților boerĭ, amândouĕ părțile, rĕmâind mulțumiți și odihniți, aŭ dat și adeverință în scris sub iscăliturile lor la canțelaria Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, adeverită și de dumné-luĭ vel Hatman al Divanuluĭ, care s'a vĕḑut și de cătră Noĭ. Drept aceea, după a lor primire și mulțumire întărim Domnia-Mea și poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ județuluĭ, ca întocmaĭ să se facă urmare prin sluga Domnieĭ-Mele..... aprod hătmănesc. — 1817 Martie 6.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălțate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce s'a dat la jalba cuviosuluĭ arhimandrit, Sofronie, egumenul mânăstiriĭ Nucetul, dumné-luĭ vel Hatman al Divanuluĭ, prin céuș de aproḑĭ, înfățișându-l înaintea nóstră cu locuitoriĭ din treĭ sate ce șed pe moșiile mânăstiriĭ, prin 12 dintr'înșiĭ, anume: Stan sîn Mateiŭ, Dumitru Lăzuroiŭ Gheorghe sîn Nicolae, Dumitrașco Unchiașul ot Nucet i Paraschiva sîn Iordache, Dumitru sîn Mărinică, Iordan Slujitorul, Ioan Ciobanul ot Movila-tăiată, i Florea sîn Florea, Dinul Pârcălabul, Radul Minea ot Olarĭ și Ioan Scurtul ot Șuța, am făcut cercetare pîriĭ ce aduce egumenul asupra locuitorilor acestora, cum că nu sunt următorĭ a împlinì la mânăstire cele drepte adeturĭ ale moșieĭ, și vĕḑuĭ la mâna cuviosieĭ-sale o anaforà a Logofeției ot lét 1805 Martie 12, întărită și de rĕposatul Domn Constantin Vodă Ipsilant, într'același lét Martie 15, poruncind dumné-lor ispravnicilor județuluĭ, ca să urmeze după cuprinderea acesteĭ anaforale, iar ḑicênd vre-uniĭ din locuitorĭ, că aŭ a rĕspunde ce-vași în protivă cu cercetarea dumné-lor în scris, să-ĭ sorocéscă aicĭ la Divan, în care acéstă anaforà se arată datoriile ce aŭ locuitoriĭ cătră stăpînul moșieĭ am întrebat dar pe pîrîțiĭ locuitorĭ: cu ce cuvînt se împotrivesc, de nu daŭ dreptul mânăstiriĭ după obiceiul pămîntuluĭ și rĕspunseră, că până acum clăcuiaŭ mânăstiriĭ câte 9 ḑile pe an, iar acum le cere egumenul câte 12 ḑile pe an; ĭ-am întrebat de aŭ vre-un așeḑământ în scris de la egumenul

plaiuluĭ pe fie-ce an. In loc de acéstă ḑi, ţĕraniĭ eraŭ obligaţi la multe ḑile şi multe havalele şi beilicurĭ. Un vătaf din plaiul Vâlcanuluĭ de

---

de maĭ nainte pe maĭ puţine ḑile? şi ḑiseră că nu aŭ, şi neavênd, datorĭ sunt după pravilnicésca condică să clăcuéscă 12 ḑile pe an în patru vremĭ ale anuluĭ, precum se cuprinde în maĭ sus numita anaforà a Logofeţieĭ; pentru dijma finuluĭ ḑiseră locuitoriĭ, că daŭ până acum câte 10 saŭ 12 parale de car, iar acum le cere egumenul dijmă în natură din cincĭ una. De aŭ vrut egumenĭĭ de maĭ nainte să le ieà parale, a fost în voia lor, iar dreptatea mânăstiriĭ după obiceiul pământuluĭ, care sunt datorĭ pîrîţiĭ a-l urmà, este într'acestaşĭ chip, adecă: din liveḑile ce vor fi avênd locuitoriĭ, curăţite de dînşiĭ cu toporul şi cu tîrnăcopul, aŭ să deà mânăstiriĭ dijmă din ḑece care de fîn unul şi până nu-şĭ vor da dijma, să nu ridice fînul de pe loc, ca să-l facă clăĭ, iar pentru liveḑile mânăstirescĭ, carĭ nu sunt curăţite de dînşiĭ, aŭ să deà dijmă, după cum se vor puté învoi cu egumenul şi după cum daŭ şi locuitoriĭ de pe alte moşiĭ dimprejur; pentru dijma prunilor aŭ să deà mânăstiriĭ din ḑece prunĭ unul, însă să nu alégă egumenul prunii ceĭ maĭ bunĭ, ci să ieà de rînd şi din bunĭ şi din proştĭ; dijma porumbuluĭ să o deà după pravilnicésca condică, de pogon, baniţe patru, baniţa za ocă 22 grăunţe, şi pentru că ḑic locuitoriĭ, că le-ar fi luat egumenul dijmă cu baniţă maĭ mare za ocă 30, să pue dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, ca să cumpĕnéscă baniţa cu grăunţe spre a fi de ocă 22 şi să o însemneze, ca cu aceea să le ieà egumenul dijma, iar nu cu alta maĭ mare, şi de va fi luat de la vre-unul cu baniţa maĭ mare, să-ĭ întórcă înapoĭ, iar ceĭ ce vor fi rĕmăşiţă, să rĕspunḑă dreptul mânăstiriĭ, cum şi prăjina pentru mĕsuratul pogónelor de porumb să se facă la isprăvnicat, de 18 palme domnescĭ şi un pumn, precum este obicĭnuită şi cu acea prăjină să li se mĕsóre pogónele; pentru care să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale, cu mumbaşir de la zapciul cel orînduit cătră dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, ca alegêndu-se dreptul mânăstiriĭ ce va avé a luà, să i se facă şi împlinire, atât de acésta ce arĕtăm maĭ sus, cât şi de alte adeturĭ ce sunt obicĭnuite, iar pentru puţul ce ḑic locuitoriĭ că l-aŭ făcut de pomană şi egumenul l-a stricat, fiind-că dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, prin însciinţarea ce fac de la 6 ale acesteĭ lunĭ, arată, că aŭ trimis într'adins om credincios, de aŭ vĕḑut acel puţ, unde îl făcuse, şi le-aŭ adus rĕspuns, că nu este făcut lângă drumul cel mare, precum ḑiceaŭ locuitoriĭ, ce maĭ înăuntru moşieĭ, lângă o lésă de mărăcinĭ; unde sunt şi se fac arăturĭ pe lângă dînsul şi că cu adevĕrat se pricinuesce pagubă la arăturĭ, cu adăparea dobitócelor celor ce trec pe acel drum, să rĕmâe stricat ca un pricinuitor de pagubă şi stricăciune semănăturilor şi de vor vré locuitoriĭ a-şĭ face puţ de pomană, să-l facă prin scirea egumenuluĭ şi la drum mare, unde nu aduce vătĕmare bucatelor, însă dijmurile sunt datorĭ locuitoriĭ după obiceiul pământuluĭ să le care cu carele lor la aria şi fînăria şi pătulul stăpînuluĭ moşieĭ, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta. — 1817 Ianuarie 21.

Radu Golescu Vel Ban, Isac Ralet Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Logofĕt, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Constantin Dudescu biv Vel Logofĕt.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Logofĕtul de Ţéra-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare întocmaĭ, precum maĭ

la Jiul-de-sus căsnià şi închideà pe ţeranĭ în butucĭ şi în temniţe, precum se póte vedé în actele următóre:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Vornicul de Ţéra-de-sus, poruncim Domnia-Mea, credincios boer al Domnieĭ-Mele, biv Vel Sĕrdare Răducane Dîmboviţene, mergênd la faţa loculuĭ să aibĭ a face urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se cuprinde.—1818 Iunie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Luând séma jălbiĭ şi cereriĭ ce fac Mărieĭ-Tale locuitoriĭ ot plaiul Vâlcanuluĭ sud Gorj, vĕḑuĭ că plângerea lor este pentru Sĕrdarul Iancu, ce este Vătaf, că-ĭ căsnesce şi-ĭ închide în butucĭ şi în temniţă şi alte năpăstuirĭ le face, cerênd a se scóte din vătăşie şi să se cerceteze arĕtările lor, pentru care fiind-că mĕ pliroforisiĭ, că într'acel judeţ este rînduit de Măria-Ta dumné-luĭ Serdarul Răducanul Dîmboviţeanu, găsesc cu cale să fie luminată poruncă către numitul, să cerceteze tóte arĕtările lor şi de le va fi făcut vre-un jaf, să-ĭ despăgubéscă, aducênd Mărieĭ-Tale pliroforie pentru tóte, ca apoĭ să se deà hotărîre desăvîrşită—1818 Iunie 20.

Dumitrache Racoviţă Vel Vornic.

Cod. LXXXII, fila 449.

Insuşĭ Domnitorul Caragea afirmă într'un pitac al sĕŭ din 24 Iunie

---

jos se cuprinde, iar fiind pricina într'alt chip şi neodihnindu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea dumné-vóstră, în scris să-ĭ trimiteţĭ la Divanul Domnieĭ-Mele. — 1817 Maiŭ 11.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a cuviosuluĭ Antim, egumenul sf. mânăstirĭ Comaneĭ, făcênd cercetare vĕḑuĭ, că cererea ĭĭ este pentru locuitoriĭ de la Ciolănescĭ sud Teleorman, carĭ sunt şeḑĕtorĭ pe moşia mânăstiriĭ, că nu vor să facă clacă câte 12 ḑile pe an, cum se urméză şi la moşiile vecinilor, ci fiind-că după obiceiul pământuluĭ i după pravilnicésca condică şi după a Mărieĭ-Tale hotărîre, datorĭ sunt locuitoriĭ a face clacă stăpînuluĭ moşieĭ câte 12 ḑile pe an, care are să se păzéscă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale către dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, să cerceteze şi de nu vor fi avênd vre-un aşezămînt în scris cu stăpînul moşieĭ, să-ĭ îndatoreze a face claca câte 12 ḑile pe an, de care arĕt Inălţimiĭ Tale, şi rĕmâne la luminata Mărieĭ-Tale poruncă. — 1817 Maiŭ 5.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVI, fila 266.

1818, că pînă şi poterele trimise pentru urmărirea de hoţi şi făcătorĭ de rele, peste Olt, «înşişĭ eĭ aŭ ajuns a fi hoţĭ»:

Cărţile legate la 5 judeţe ot preste Olt de a priveghià ispravniciĭ la ómeniĭ Sĕrdaruluĭ Diamandi şi cât îĭ va dovedì făcênd jafurĭ locuitorilor, să-ĭ trimiţă în fiére la Caimacam.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot sud ..... sănătate. Am luat Domnia-Mea însciinţare că ómeniĭ Sĕrdaruluĭ Diamandi, încunjurându-se prin judeţe, cu pricinuire că sunt gonacĭ aĭ hoţilor, pradă şi jăfuesc în feluri de chipurĭ pe locuitorĭ, născocind şi scormonind asupra unora din eĭ pricinĭ de hoţiĭ urmate de câte 5, 10 şi 15 anĭ, iar asupra altora numaĭ bănuelĭ neînfiinţate, cu care acest mijloc, în loc de a fi ocrotitoriĭ locuitorilor despre hoţi şi făcătorĭ de rele, înşişĭ eĭ aŭ ajuns a fi hoţĭ, şi măcar că i s'a trimis numituluĭ Sĕrdar osebită poruncă a Domnieĭ-Mele prin dumné-luĭ Caimacamul Craioveĭ, dar vĕ poruncim şi dumné-vóstră, ca după ce i se va arĕtà Sĕrdaruluĭ acéstă poruncă şi va da înscris, că a vĕḑut-o şi a înţeles-o, să priveghiaţĭ apoĭ cu mare luare aminte şi pe orĭ-carele din ómeniĭ luĭ îĭ veţĭ aflà de acum înainte într'acest fel de fapte ce arĕtăm maĭ sus, numaĭ decât, ridicându-l în fiére ca pe un hoţ, să-l trimiteţĭ la dumné-luĭ Caimacamul Craioveĭ, ca să urmeze după cum este poruncit de Domnia-Mea, şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1818 Iunie 24.

Asemenea carte s'a făcut şi cătră dumné-luĭ Caimacamul Craioveĭ, tot pentru asemenea pricină şi cuprindere.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că locuitoriĭ ot satul Rîncăciovul din sud Dîmboviţa, prin alăturatele lor jălbĭ, fac plângere cătră Domnia-Mea, că li s'aŭ făcut nedrepte luărĭ în multe chipurĭ, cu dărĭ în felurimĭ de cherestele şi altele de cătră obrazele ce sunt arĕtate în jalbele lor, iar maĭ vîrtos tot de cătră Slugerul Iamandi, ce a fost Sameş la numitul judeţ, de aceea orînduim pe credincios boerul Domnieĭ-Mele biv Vel Serdarul Petre şi poruncim să mérgă la maĭ sus numitul judeţ, unde să facă scumpă şi amăruntă cercetare de tóte câte se cuprind în jălbile maĭ sus numiţilor locuitorĭ, şi osebit şi de orĭ-ce alte catahrisis va fi făcut prin judeţ numitul Sluger Diamandi, şi orĭ câte luărĭ nedrepte va dovedì că s'aŭ făcut acestor locuitorĭ de cătră ceĭ arĕtaţĭ în jălbĭ, iar de Slugerul Iamandi şi altor măcar dintr'acel judeţ câte li se va fi făcut, împlinindu-le până la un ban celor păgubiţĭ, de la aceĭa asupra cărora se vor găsì, să ieà apoĭ adeverinţă de la toţĭ ceĭ păgubiţĭ şi năpăstuiţĭ şi să le aducă aicĭ la Domnia-Mea spre dovada despăgubiriĭ lor. I saam receh gpd.—1818 Iulie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 83 v.

Din causa abusurilor vătafilor de plaiurĭ emigrézà mulţĭ ţĕranĭ în

Moldova. In Iulie 1815, unii din fugarĭ sunt readuşĭ la urma lor şi urméză proces între eĭ şi între vătafiĭ denunţaţĭ ca prevaricatorĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

După arĕtarea ce ne face dumné-luĭ Vel Vornicul de Ţéra-de-jos printr'acéstă anaforà, poruncim credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv vel Pitare Marco, ca mergênd în partea loculuĭ, să mergĭ la acest plaiŭ şi să facĭ şi cercetarea de maĭ jos arĕtată cu urmare întocmaĭ.—1815 Iulie 18.

(Pecetea gpd) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Vătaful Dimitrie din plaiul Slăniculuĭ sud Buzeŭ mĕ însciinţéză că, ridicându-se câţĭ-vaşĭ locuitorĭ ot satul Mânzălescĭ dintr'acel plaiŭ, aŭ fugit în Moldova, după care ducêndu-se însuşĭ ĭ-a adus la urma lor, şi la cercetarea ce le-aŭ făcut dumnélor ispravnicĭiĭ, aŭ arĕtat că aŭ fugit din pricina greutăţilor şi din supĕrările slugilor luĭ Petrache i a nepotuluĭ sĕŭ Aleco Logofeţelul, ce sun t cu locuinţa în plaiŭ, şi fiindcă el a âmblat o lună după fugarĭ şi dumné-lor ispravnicĭiĭ aŭ avut orînduit vechil, acel vechil nu-ĭ dă nicĭ un analogon al avaetuluĭ ce aŭ luat, nicĭ ceea-ce a luat el din plaiŭ; osebit scrie, că pe un mocan borfaş doved indu-l, l-a luat Aleco Logofeţelul cu zorul de la popréla Vătăşieĭ; aŭ şi necinstit pe vĕtaf. Ci fiind-că la acel plaiŭ, după jălbile unora din locuitorĭ, este orînduit de cătră Înălţimea Ta cercetător dumné-luĭ Pitarul Marco, mĕ rog Mărieĭ-Tale să se poruncéscă Pitaruluĭ a cercetà şi aceste pricinĭ şi ceea-ce va dovedì că a luat vechilul din plaiŭ, în lipsa vătafuluĭ după fugarĭ, să împlinéscă vătafuluĭ, cum şi călcarea Vătăşieĭ de cătră acel Aleco şi necinstea, ce a făcut vătafuluĭ, dovedindu- se adevĕrată, să însciinţeze Mărieĭ-Tale spre a-şĭ luà căţuta pedépsă.—1815 Iulie 18.

Constantin Bălăceanu Vel Vornic.

Cod. LXXXIV, pag. 431.

Dajniciĭ cătră Visterie se împuţinaseră mult şi prin abusiva trecere a numeroşĭ ţĕranĭ şi neguţătorĭ ca sudiţĭ Austriacĭ. Caragea reînnoesce ancheta în 1815, cu hotărîre de a da la bir pre toţĭ aceĭ, carĭ nu vor puté probà că sunt cu adevĕrat sudiţĭ. Iată un raport adresat Domnitoruluĭ în Martie 1815 de Alex. Filipescu, Vornicul oraşuluĭ:

Prea Înaltul şi binevoitorul meŭ stăpîn,

Supus raportez Înălţimiĭ Tale de Dumneţeŭ păzită, că la anchetarea sudiţilor la care servitorul Mărieĭ-Tale am fost orînduit prin Dumneţeescul şi prea strălucitul Mărieĭ-Tale pitac, se presintară supuşĭ austriacĭ din carĭ unĭĭ, ceĭ maĭ mulţĭ, chiar îndrăsnesc a ţice, că nu aŭ paspórte din ţéra lor şi întrebaţĭ: pentru ce? rĕspund unĭĭ, că li s'aŭ luat de Vornicia de pe timpul predecesorilor servitorĭ aĭ Înălţimiĭ Tale, iar alţiĭ de cătră servitoriĭ Agenţieĭ; care le este patria? un glas: Transilvania; de câţĭ anĭ locuesc acì? unĭĭ nu sciŭ, alţiĭ ţic, că de maĭ mulţĭ anĭ, alţiĭ iar, că acì aŭ vĕţut lumina ţileĭ, dar că părinţiĭ lor eraŭ Transilvănenĭ, pe când parte aŭ alte pas-

pórte noĭ, posed şi ecarete şi sunt şi căsătoriţi. Ca să afle dar ancheta de unde sunt? de câţi anĭ staŭ acĭ? dacă aŭ ecarete saŭ nu? întrebă pe vechiĭ zapciĭ aĭ oraşuluĭ, neavênd alt mod de orientare la cunóscerea adevĕraţilor supuşi saŭ nu. Zapciiĭ însă declară ceea-ce sciŭ, *că nu sunt din Transilvania, ci din Turcia, că sunt localnicĭ* şi uniĭ din eĭ foştĭ poslușnicĭ aĭ boerilor. Asistenţiĭ, din partea Agenţieĭ alégă contrariul şi că aŭ plătit şi plătesc şi actual bir la Braşov, exhibând spre credinţă un fel de catastif necertificat de nicĭ o semnătură şi susţinênd energic, că zapciiĭ de hatîr depun contrariul. De acĭ, prea Înalte Stăpâne, discuţiunĭ, amînărĭ şi zăbavă. Rog dar, Înălţimea Ta de Dumneḑeŭ păzită, să deà prea strălucit ordin în scris, cum să urmeze ancheta:

a) pentru ceĭ ce aŭ ecarete, deşĭ originarĭ din Transilvania;

b) pentru ceĭ neavênd actual ecarete, dar înzestraţĭ şi de anĭ locuind acĭ şi originarĭ din Transilvania;

c) pentru ceĭ fără pasapórte;

d) pentru ceĭ din Rumelia avênd pasapórte şi

e) pentru ceĭ necăsătoriţi născuţi în Valachia, dar de părinţĭ Transilvăneni. Dacă Înălţimea-Ta de Dumneḑeŭ păzită ar încuviinţà să deà Domnésca Eĭ hotărîre în privinţa lor, sper că servitorul Mărieĭ-Tale va termină în curînd ancheta Austriacilor supuşĭ, căcĭ a rĕmas să se cerceteze numaĭ vre-o două sute şi să se foloséscă cel puţin cu acésta Visteria Domnéscă, căcĭ din ceĭ *şése-sute-opt-ḑecĭ cercetaţĭ* până acum, abià o sută s'aŭ trimis la bir, şi aceştia cu multă trudă. (1)

Al Înălţimiĭ Vóstre de Dumneḑeŭ păzite
Servitor infim.
1815 Martie. **Alex. Fllipescu,**
Vornicul oraşuluĭ.

Cod. LXXXIV, pag. 13. (Traducere din grecesce)

Intre rarele acte umanitare ale luĭ Caragea este acel din 11 Aprilie 1815, ce-và maĭ în favórea ţĕranilor. Aceştia sunt mereŭ încărcaţĭ cu datoriĭ de cătră proprietarĭ şi arendaşiĭ de moşiĭ. Caragea ordonă ispravnicilor din judeţele Oltenieĭ, unde manifestaţiunea nemulţămirilor erà maĭ făţişă, să cheme pe arendaşĭ şi moşierĭ la răfuéla socotelilor şi să nu se priméscă condeele de banĭ nejustificate, din *cele puse pe spetele ţĕranilor* (1).

(1) Şése cărţĭ, una la Caimacanul, cincĭ la ispravniciĭ acelor judeţe, pentru locuitoriĭ ce se află datorĭ la arendaşiĭ moşiilor, şi cu soroc de opt lunĭ să plătéscă datoria ce va fi bună să deà.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . . sănătate. Fiind-că neam însciinţat Domnia-Mea, cum că locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ pe moşiĭ boerescĭ, mânăstirescĭ şi verĭ a cuĭ, carĭ se daŭ de cătră stăpîniĭ lor la arendaşĭ, se fac năpăstuirĭ şi asupririĭ la tóte adeturile moşieĭ ce sunt datorĭ a da, după întocmirea ce este făcută, ne urmând condicilor Divanuluĭ şi dintr'acéstă pricină rĕmân datorĭ pe la aceĭ arendaşĭ şi apoĭ arendaşiĭ le fac marĭ asupririĭ şi siluirĭ, cu a-şĭ plătĭ rĕmăşiţurile cu carĭ îĭ însărcinéză, care acésta fiind urmare cu catahrisis asupra locuitorilor necăjindu-ĭ şi supĕrându-ĭ peste orînduélă, poruncim dumné-vóstră să

Intenţiunea erà bună, dar când scim cine eraŭ însărcinaţi a o realisà, scim că ea nu dete resultate, ca şi altă circulară din 24 August 1814, ca să nu fie zăboviţi ţĕraniĭ în procesele lor. (1)

---

chemaţi pe aceĭ arendaşi, şi carĭ dintr'înşiĭ vor arĕtà că aŭ să ieà rĕmăşiturĭ dijmă, clacă şi altele, şi nu vor fi tăgăduite nicĭ de locuitorĭ şi după ce veţi alege cât are să ieà, să daţi straşnice porunci, ca de acum înainte, cu soroc de opt lunĭ să plătéscă locuitoriĭ cu încetul rĕmăşiţa ce vor fi datorĭ, îngrijind dumné-vóstră apururea acésta a nu se face smăcinărĭ locuitorilor cu trageri prin judecăţi şi supĕrărĭ de cătră arendaşi, că aşà este porunca Domnieĭ-Mele. — 1815 Aprilie 11.

Cod. LXXIV, fila 195 v.

(1) Carte legată la 5 judeţe ot preste Olt, ca să nu zăbovéscă pe locuitoriĭ ce aŭ pricinĭ de judecăţi la acele isprăvnicaturĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud..... sănătate. Am luat Domnia-Mea înscinţare, că dumné-vóstră găsiţi pricină, cuprinderea unuĭ pont din cele trimise la Divanul Nostru ot Craiova, pentru nizamul ce am hotărît a se urmà, unde ḑice să nu se orînduéscă de la Căimăcămie mumbaşir pentru împliniri ale locuitorilor birnicĭ, aţi început a vĕ abate la izvodirĭ de alte catahrisis, adecă pe ceĭ ce se orînduesc la aceste isprăvnicaturĭ, orĭ cu poruncile Domnieĭ-Mele, saŭ cu ale Căimăcămieĭ buiurdizme, ca să-ĭ judecaţi pentru felurimĭ de prigoniri, rezemându-se în pontul de maĭ sus arĕtat, că este poprită Căimăcămia dè a trimite mumbaşir, pentru acele pricinĭ, pe ipotesiarĭ prelungindu-se, în cât de câte patru şi cincĭ orĭ siliţi sunt a merge de la acel judeţ pe la Craiova, ca să jăluéscă Divanuluĭ nostru de acolo pentru prelungirile ce pătimesc, cu carĭ acele mergeri, osebit de trépĕd şi perdere de vreme ce cércă aceĭ ipotesiarĭ, apoĭ firesce urméză a face cu călĕtoria lor atâtea cheltuelĭ, cât adăogându-se pe lângă perderea lor de vreme, covîrşesc făr'de îndoélă cheltuéla ce ar fi putut face cu mergerea şi întórcerea unuĭ mumbaşir trimis de cătră Căimăcămie, ca să grăbéscă săvîrşirea aceĭ pricinĭ şi să aducă pe ceĭ neodihniţi la Divanul Nostru ot Craiova (urmare cu totul în potriva bunuluĭ sfîrşit, pentru care am întocmit ponturile de maĭ sus arĕtate); iată dar cu străşnicie vĕ poruncim Domnia-Mea, ca de acum înainte să vĕ părăsiţi de a maĭ metahirisì înţelegerea bunelor nóstre întocmirĭ întru izvodire de catahrisis şi pricinile de judecăţi ce se orînduesc la acest isprăvnicat, orĭ cu poruncĭ ale Domnieĭ-Mele, saŭ cu buiurdizmele Căimăcămieĭ date la jălbile ipotesiarilor, să le săvîrşiţi în scris, fără cea maĭ puţină zăbavă şi să daţi carte de judecată la mâna celuĭ ce va avé dreptate, iar celor neodihniţi să li se deà soroc în scris, ca să mérgă la Divanul Nostru ot Craiova, căcĭ câte din amelia dumné-vóstră, saŭ din vre-o altă pricină părtinitóre, în vre-un fel de chip, va fi silit vre-unul din ipotesiarĭ a merge să jăluéscă la Căimăcămie, din prelungirea ce i se face, şi Căimăcămia va trimite mumbaşir, atuncĭ trimiterea mumbaşiruluĭ se va socotì chiar a dumné-vóstră în potrivă urmare, iar nu a Căimăcămieĭ, precum se vede că o tîlmăciţi şi înşi-vĕ veţi fi căḑuţi întru aceeaşi osîndă a celor următorĭ în potriva Domnescilor nóstre poruncĭ, şi fiţi sănătoşi. — 1814 Octomvrie 14.

Cod. LXXXVII, fila 46 v.

La o revendicare curiósă se dă drept de Caragea locuitorilor, în 24 August 1814, în actul următor:

Publicaţii la tóte judeţele pentru locuitorii ce li s'aŭ luat, în vremea trecută, cu năpăstuirĭ moşiĭ, acareturĭ şi altele.

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate; vĕ facem în scire, că dumné-lor boerii prin obştésca anaforă aŭ făcut arĕtare Domnieĭ-Mele, cum că în trecuta vreme a rĕsmiriţeĭ, din pricina grelelor patimĭ, s'aŭ adus săracii locuitorĭ aĭ ţĕrii la ticăloşie, în cât unii dintr'înşiĭ siliţĭ aŭ fost de multa lor nevoie a-şĭ vinde lucrurile ce aveaŭ mişcătóre şi nemişcătóre, când atuncĭ ceĭ ce se aflaŭ în slujbe afară pe la judeţe, cum sameşĭ, polcovnicĭ, vătaşĭ de plaiŭ, căpitanĭ şi zapcii, găsind vreme cu pîrlej ca să dobîndéscă moşii, acareturĭ şi altele asemenea cu multe şi nedrepte mijlóce, încărcând şi năpăstuind pe săracii locuitorĭ în nume de cumpĕrătóre, numaĭ şi numaĭ pe încărcătura şi năpăstuirea ce li se făceà de hrăpitorĭ la dăjdii şi angarii, li se luaŭ moşiile şi acareturile lor, de aceea fac arĕtare dumné-lor boerii pentru unii ca aceştia, ce s'aŭ năpăstuit într'acea vreme cu hrăpirea acareturilor lor, ca prin cercetare să şi le dobîndéscă. Deci, fiind-că din cercetările ce am făcut şi Domnia-Mea şi din multe pricinĭ de acestea ce s'aŭ înfăţişat la Domnescul Nostru Divan, pliroforisindu-ne cu îndestulare că s'aŭ urmat unele ca acestea, am hotărît de a se pune în faptă; pentru care şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să orînduiţĭ om vrednic a cetì acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele în tóte oraşele şi satele acestuĭ judeţ, spre a o face sciută şi cunoscută la toţĭ locuitorii de obşte, ca verĭ-care în vremea trecută a răsmiriţeĭ li se vor fi hrăpit lucrurile lor cu mijloc de vînzare, prin încărcăturĭ şi năpăstuirĭ de cătră sameş, polcovnicĭ, vătaşĭ de plaiŭ, căpitanĭ şi zapcii, să vie la Divanul Domnieĭ-Mele cu îndrăznélă şi să fie bine încredinţaţĭ, că prin amăruntă cercetare ce are a se face, dovedindu-se hrăpite în nume de cumpĕrătóre, după mijlocul ce se arată maĭ sus, li se vor întórce înapoĭ la stăpînirea lor tóte acelea; care poruncă a Domnieĭ-Mele, după ce se va face sciută şi cunoscută, să o iscăléscă în dos şi preotul i pîrcălabul şi fruntaşii fieş-căruia sat, că aŭ înţeles şi aŭ auḑit porunca şi hotărîrea acésta a Domnieĭ-Mele, şi apoĭ făr' de zăbavă să o trimiteţĭ cu însciinţarea dumné-vóstră la Domnescul nostru Divan, spre încredinţare. I saam receh gpd. — 1814 August 24.

Cod. LXXIV, fila 138 v.

Se ieaŭ de cătră Caragea, în 30 Aprilie 1816, treĭ dispoziţiunĭ importante în privinţa ţĕranilor. Aceste sunt cele următóre:

I). Se recunósce ţĕranilor dreptul de protimisis la arendarea moşieĭ, pe care se află, însă cu acelaşĭ preţ şi condiţiunĭ, carĭ le oferă şi alţiĭ.

II). Nu se vor puté luà de la ţĕranĭ curăturile ce aŭ făcut de tufă şi de crâng gros, chiar dacă întinderea curăturiĭ este maĭ mare decât trebuinţele luĭ. Pe viitor însă ţĕraniĭ nu vor maĭ puté curăţi locurĭ decât cu învoirea şi în întinderea acordată de proprietarĭ.

III). Ţĕraniĭ carĭ vor avé speciale alcătuirĭ în privinţa pontuluĭ, conform pravilnicesciĭ condice să le păstreze, iar alte nouĕ învoelĭ, re-

ducênd claca, cu gând ca ast-fel proprietariĭ să-şĭ îmmulţéscă locuitoriĭ pe moşie, nu maĭ sunt învoite (1).

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă obştéscă anaforà a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor boerilor şi chibzuind cele de cuviinţă asupra fieş-căreia madeà, ḑicem întâiŭ pentru pontul de protimisis, că atuncĭ când s'a făcut acéstă întocmire în pravilnicésca condică, fiind veniturile moşiilor mult maĭ eftine decât acum, adecă analoghisite cu starea şi puterea locuitorilor spre a puté să le cumpere, a avut cuvînt acel răposat Domn a hărăzì locuitorilor acest pronomion de protimisis, iar acum ajungênd arenḑile moşiilor la uń mult maĭ mare preţ decât cel de atuncĭ, precum este vĕḑut, nu este câtuşĭ de puţină îndoélă, că prea puţinĭ din locuitorĭ ar puté să aibă stare şi pîrlej de a cumpĕrà arenda chiar pentru trebuinţa sa şi chiar în norocul sĕŭ de pagubă saŭ câştig, iar ceĭ-l-alţĭ toţĭ de se şi arată cumpĕrătorĭ de arenḑì, în puterea acestuĭ pronomion de protimisis, negreşit că nu le ieaŭ pe séma lor, ci pentru alţiĭ streinĭ, pornindu-se într'acéstă cerere numaĭ pentru vre-o părtinire către cel noŭ arendaş şi pentru vre-o pismuire către cel vechiŭ, precum de multe orĭ cercetându-se chiar în Divanul Domnieĭ-Mele acest fel de prigonire de protimisis între ceĭ vechĭ arendaşĭ şi între locuitorĭ, s'a dovedit cererea locuitorilor de protimisis pornită nu pentru sine-le, ci pentru alţiĭ streinĭ, cu care acéstă a lor urmare se pricinuesce în adevĕr numaĭ stăpînilor moşiilor pagubă, iar locuitorilor nu numaĭ nicĭ un folos, ci încă şi trepede i perdere de vreme şi cheltuelĭ, âmblând prin judecăţĭ, şi aşà acest pronomion, în loc de a le fi folositor, are a le fi păgubitor şi de prigonirĭ i de trepede pricinuitor. De aceea şi hotărîm, ca de acum înainte stăpînii de moşiĭ, când vor vré a-şĭ vinde veniturile moşiilor, orĭ pe un an saŭ pe maĭ mulţĭ, să deà de scire prin Ispravniciĭ judeţuluĭ locuitorilor aceĭ moşiĭ, arĕtându-le preţul venituluĭ şi chipul simfonieĭ ca, de vor voì să-l cumpere cu acel preţ şi simfonie, să vie numaĭ decât la stăpînul moşieĭ, ca să săvîrşéscă cumpĕrătórea, fără a puté să céră câtuşĭ de puţin soroc, măcar cu pricinuire de a-şĭ luà séma saŭ în vre-un alt chip, dar şi stăpînul moşieĭ primind aceĭ locuitorĭ de a cumpĕrà venitul cu acel preţ şi simfonie, şi viind către dînsul de a săvîrşì cumpĕrătórea, să nu fie volnic a-ĭ depărtà pe eĭ şi a da venitul altuia tot cu acelaşĭ preţ şi simfonie, iar când aceĭ locuitorĭ nu vor voì să cumpere venitul, după mijlocul ce s'a ḑis maĭ sus, să deà rĕspuns prin Ispravniciĭ judeţuluĭ numaĭ decât, ca şi Ispravniciĭ să însciinţeze pe stăpînul moşieĭ, ca să-şĭ caute alt muştereŭ. Al doilea pentru pontul curăturilor de tufă şi de alt crâng gros, măcar că uniĭ din locuitorĭ cu pronomion al acestuĭ pont aŭ cuprins locurĭ maĭ multe peste ceeace le este trebuincios pentru hrana lor şi a dobitócelor lor, dar de vreme ce eĭ aŭ apucat de aŭ făcut acele curăturĭ de prisos şi stăpînĭĭ moşiilor, avênd dicheomă de a-ĭ poprì, n'aŭ îngrijit, nu se învinovăţesc aceĭ locuitorĭ, nicĭ este cu dreptate a li se luà înapoĭ acele curăturĭ, al cărora rod l-aŭ dobîndit în puterea pravilnicesciĭ condicĭ, ci hotărîm, ca orĭ-care locuitor, câte curăturĭ de tufă saŭ de alt crâng gros va fi apucat de aŭ făcut până acum pe moşia în care locuesce, să rĕmâe a fi bune tot ale aceluia, şi atuncĭ numaĭ să pótă luà stăpînul moşieĭ curătura de fîn saŭ de arătură a locuitoruluĭ, când acel locuitor de acum încolo nu o va così şi nu o va arà în diastimă de treĭ anĭ în rînd, iar de acum înainte să nu fie volnic un locuitor

Ast-fel trataţĭ ţĕraniĭ, dacă se agită în contra celor carĭ îĭ maltratéză şi-ĭ nedreptăţesc, regimul îĭ declară răsvrătitorĭ şi atuncĭ grópa ocneĭ, bătaia şi une-orĭ uciderea îĭ aştéptă. Asemenea făptuirĭ aŭ provocat mişcarea pandurilor — şi eĭ tot ţĕranĭ — de care aiurea am vorbit.

In noul sĕŭ codice de legĭ, promulgat la 1817, Caragea găsesce cu cale a întroduce, la cap. 6, legea relativă la ţĕran, nu îmbunătăţindu-ĭ sórtea, ci făcêndu-i-o maĭ grea, de cum erà în Cod. luĭ Alex. Ipsilant, şi cu mult maĭ rea decât erà sub N. Mavrogheni.

Prin art. 1 din acest cap. 6, legiuirea luĭ Caragea definind claca, recunósce că proprietarul moşieĭ are **dreptul de a primì saŭ a nu primì pe clăcaş să şéḍă pe moşia sa.** Acéstă şedere pe moşie a clăcaşuluĭ nu

---

de a curăţì loc de fîn saŭ de arăturĭ făr'de scirea stăpînuluĭ moşieĭ, ci să fie dator a merge la acel stăpîn, să-ĭ céră locurĭ şi, de va avé, să-ĭ deà câte îĭ vor fi trebuincióse pentru hrana sa şi a dobitócelor sale, saŭ şi maĭ mult, de se va învoì cu stăpînul moşieĭ, pe carĭ mĕsurându-le şi însemnându-le, să nu fie volnic acel locuitor a se întinde maĭ mult peste acele semne, iar în potrivă urmând, să i se ieà de stăpînul moşieĭ acel prisos de curătură peste ceea-ce i se va da, făr'de a puté cere acel locuitor vre-o chetuélă pentru curăţit, precum şi când locuitorul îşĭ va avé curăturile sale pentru liveḍile de fîn şi arăturĭ ale stăpînuluĭ moşieĭ, şi va voì acel stăpîn, ca să deosibéscă la o parte locurile de fîneţe şi arăturĭ ale locuitorilor de către ale sale şi să le deà tot acolo în préjma loculuĭ alte locurĭ de o potrivă atât la mărime cât şi la felurimea pămîntuluĭ, să fie volnic la acésta făr'de a puté locuitoriĭ să se împotrivéscă câtuşĭ de puţin, ca să pótă cu acest mijloc stăpînul moşieĭ a-şĭ avé ferite locurile sale, avêndu-le deosebite. Al treilea, pentru pontul clăciĭ, fiind-că pravilnicésca condică deosibesce pe ceĭ ce vor avé vre-un deosebit aşeḍămînt în scris cu stăpînul moşieĭ, de aceea orĭ-câte acest fel de aşeḍămînturĭ vor fi apucat, de s'aŭ făcut până acum în scris între stăpîniĭ moşieĭ şi între locuitorĭ, acelea hotărîm să le păzéscă Vistieriĭ cu dréptă cumpĕnire, atuncĭ nu pot găsì locuitoriĭ pricină a umblà fugarĭ din sat în sat, şi orĭ-cine saŭ boer saŭ mânăstire va face vre-o urmare cu scăderea clăciĭ, ca să-şĭ îmmulţéscă satul, să pérḍă cu totul şi acest privileghiŭ, ca un mâglisitor şi împotrivitor aşeḍămîntuluĭ ţĕriĭ, ce, de obşte se cuvine a se păzì nestrămutat. — 1816 Aprilie 30.

Al Ungrovlahieĭ Nectarie, Iosif Argeşiŭ, Costandie Buzeŭ, Costantin Filipescu, Radu Golescu biv Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban Barbu Văcărescu Vornic,..... Vel Vistier, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Istrate Creţulescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Ioan Ştirbeiŭ Vel Logofĕt, Tomiţă Creţulescu Vel Logofĕt, Pană Costescu Vel Vornic.

Cod. LXXXV, pagina 8.

este aşà dar un drept al luĭ, ci resultatul uneĭ îngăduinţe a proprietaruluĭ pămîntuluĭ.

Prin art. 2 se menţine cifra de 12 ḑile de *pont*, adecă ḑilele de lucru hotărîte să le facă un clăcaş pe an, în folosul moşieruluĭ. Decât legiuitorul adaogă, că «*pe viitor, de se va tocmì vre-unul din stăpînii moşiilor cu clăcaşul pe maĭ puţine ḑile*, **tocméla aceea să nu aibă tărie.**»

Inscrierea acesteĭ reserve în legea luĭ Caragea, dă măsura releĭ voinţe a acestuĭ Domnitor şi a boerilor luĭ, faţă cu ţĕranul român!

Singura explicare ce dă legiuitorul acesteĭ *reserve*, care vătĕmà egalmente dreptul proprietăţiĭ, ca şi al ţĕranuluĭ, erà că prin faptul împuţinăriĭ ḑilelor de clacă, se *momiaŭ* clăcaşiĭ de pe alte moşiĭ să se strămute acolo unde eraŭ ḑile de clacă maĭ puţine. Dar erà acésta o scusă? Cum nu se puteà împedicà *moméla*, punênd pedepse contra celuĭ care *momià?* Art. 3 din cap. 6 prevede de ajuns asemenea pedépsă: Cel care trage clăcaşĭ pe moşia sa (prin împuţinarea ḑilelor de clacă) să pérḑă privileghiul clăciĭ şi să plătéscă şi stăpînuluĭ moşieĭ claca clăcaşilor ce aŭ tras.

Dar nu erà de ajuns asemenea dispositiune rĕŭ voitóre pentru ţĕran: Caragea maĭ adaogă (art. 4), ca clăcaşul, bez claca de 12 ḑile, să are stăpînuluĭ moşieĭ încă o ḑi primă-véra saŭ tómna, să-ĭ deà şi un car de lemne la Crăciun, cărându-le orĭ la moşia luĭ, saŭ aiurea, unde are stăpînul trebuinţă de ele, până la un loc cu depărtare de 6 césurĭ.

Atâtea nu sunt de ajuns!

Legea acordă proprietaruluĭ dreptul de a transformà ḑilele de clacă în banĭ (art. 5.)

Clăcaşul nu póte face *curătură* fără voia *în scris* a stăpînuluĭ, cuprinḑĕtóre: unde şi cât loc să cure, iar urmând în potrivă să-şĭ pérḑă ostenéla şi să ieà curătura stăpînul moşieĭ.

Care din clăcaşĭ, fără voia stăpînuluĭ (pe curătura sa), va sădì vie pe locul luĭ, să o pérḑă.

Când clăcaşul va lăsà via sa nelucrată în 3 anĭ, să fie tras la judecată şi atuncĭ dându-ĭ judecata încă un an soroc, de nu o va lucrà... s'o pérḑă şi să o ieà stăpînul (10).

Clăcaşul să nu pótă să vînḑă vin saŭ rachiŭ pe moşie, de nu se va *tocmì* cu stăpînul (11).

Clăcaşul să nu pótă deschide *băcănie* pe moşie, de nu se va tocmì cu stăpânul.

Clăcaşul să nu pótă face móră pe moşie.

Clăcașul să nu pótă să vîneze pesce în eleșteul stăpînuluĭ. Numaĭ în bălțile Dunăriĭ, dând ḑeciuélă, și în rîurile curgĕtóre prin moșie, fără ḑeciuélă, legea slobóde pescuitul. Va să ḑică și în acéstă privință legea scurtéză un drept, acela al clăcașuluĭ.

Clăcașul fugind de pe moșia luĭ perde dreptul de proprietate a pămîntuluĭ sĕŭ, care intră în stăpînirea proprietaruluĭ moșieĭ. Tot asemenea se întîmplă de móre clăcașul fără clironomĭ: casa, grădina, curătura luĭ o iea în stăpînire proprietarul moșieĭ (15).

Dar ascultațĭ art. 16, ce sarcinĭ maĭ pune pe umeriĭ clăcașuluĭ:

Clăcașul să deà stăpînuluĭ:

Din 20 de vedre din vinul sĕŭ o vadră domnéscă.

Din 10 căpițe de fîn una.

Din 10 clăĭ de grâŭ, de orz, de meiŭ, una.

Din tot pogonul de porumb, 4 baniță porumb bătut saŭ 8 cocoloșĭ, cu baniță de 22 oca.

Din tóte cele-l-alte roduriĭ, de la 10 una.

Tóte acestea să le care clăcașul *cu carul sĕŭ*, la casa stăpînuluĭ moșieĭ.

Apoĭ de ținе stupĭ, clăcașul să deà stăpînuluĭ moșieĭ câte 3 banĭ de fie-care (17). Asemenea de fie-ce capră (fie iarna fie vara) câte banĭ 2 (18). De fie-ce turmă de oĭ, de la Blagoveștenie până la Sf. Gheorghe, și fĕtare câte un miel și un leŭ și de fie-ce stână, brânză saŭ banĭ, după tocmélă.

Singura dispositiune maĭ favorabilă țĕranuluĭ clăcaș este defigerea «*paragrafieĭ*» la un an numaĭ adecă a timpuluĭ, până când are proprietarul moșieĭ dreptul de a-șĭ reclamà ḑilele de clacă. (Partea a 6, cap. I, articolul 7.)

Multe neajunsurĭ suferià țĕranul și de la mĕsurările cu *stînjen* orĭ prăjină, mărite orĭ scăḑute după interesele moșieruluĭ saŭ arendașuluĭ.

Stînjenul de mĕsură. Caragea dă veliților boerĭ aĭ Divanuluĭ, următorul pitac:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstițĭ și credincioșĭ dumné-vóstră veliților boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, fiind-că pentru stînjeniĭ cu carĭ se mĕsóră moșiile, se întîmplă multe pricinĭ de judecățĭ, atât că nu se găsesce un temeiŭ saŭ o mĕsură care să fie cunoscută de drĕptă și pentru stînjenul rĕposatuluĭ Domn Șerban-Vodă, și pentru stînjenul rĕposatuluĭ Constantin Vodă Brâncoveanul, carĭ se vĕd că se obicĭnuesc, al doilea care dintr'acești doĭ stînjenĭ să se metahiriséscă și unde unul și unde altul; poruncim dumné-vóstră, să faceți scumpă cercetare prin orĭ-ce doveḑĭ veți socotì că sunt tre-

buincióse, ca să găsiţi cea adevĕrată mĕsură a acestor stînjenĭ şi mijlocul care se cuvine a se păstrà mĕsura şi a fi tot-deauna creḑută şi fără bănuélă, deosebit şi pentru a se metahirisì unde se cuvine şi care, şi să faceţi Domnieĭ-Mele arĕtare prin anaforà. Tolco pisah gpd.—1815 Ianuarie 12.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXIV, fila 168.

Unul din cele maĭ grele beilicurĭ, la care erà supus bietul ţĕran român, erà salahoria cu carul şi cu braţele la cetăţile turcescĭ. De la extremităţile ţĕrĭĭ, ţĕranĭĭ eraŭ duşĭ cu miile în asemenea beilicurĭ.

Trebue să recunóscem luĭ Caragea un serviciŭ adus ţĕranuluĭ român: el isbutì să facă pe Turcĭ a primì banĭ în loc de care şi salahorĭ. Evident, că şi Turcilor le convenià acésta, căcĭ rĕmâneà în punga celor însărcinaţĭ cu lucrările la cetăţĭ o parte din banĭ. Câte abusurĭ nu se făcură de slujbaşiĭ luĭ Caragea şi cu acéstă binefacere!

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Primită fiind Domnieĭ-Mele acéstă obştéscă anaforà a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se facă domnescile nóstre porunci cătră Ispravniciĭ judeţelor, cuprinḑĕtóre întocmaĭ precum maĭ jos se arată. — 1816 Martie 26.

(Pecetea gpd). Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce prin pitac mi s'a dat, că primită fiind Mărieĭ-Tale rugăciunea ce am făcut prin anaforà de obşte de la 2 ale următóreĭ lunĭ, cu cuprindere de a se bitirdisì în banĭ salahoriĭ şi carele ce urméză a se da de ţĕră în lucrul cetăţilor împĕrătescĭ şi, într'acéstă vĕră a următoruluĭ an, pentru destoinicile cuvinte ce arĕtăm într'aceeaşi anaforà a binevoit Măria-Ta să se îndeletnicéscă şi acéstă strădanie a săracilor şi scriind unde s'a cuvenit, s'a găsit mijloc de a se bitirdisì, ci să chibzuim în ce chip să se urmeze acéstă împlinire de la ţĕră şi să arĕtăm Mărieĭ-Tale prin anaforà în scris, următorĭ fiind, ne-am adunat cu toţiĭ aicĭ la Domnésca Mărieĭ-Tale curte, unde ne-a arĕtat dumné-lor fratele Vel Vistier, că la tóte cetăţile sunt trebuincioşĭ într'acest an 3.400 salahorĭ şi 580 care pe lună, pentru care ne arată dumné-luĭ fratele Vel Postelnic, că după osîrdiósa silinţă ce aĭ pus Măria-Ta, s'a catortosit acéstă bitirmeà de salahorĭ şi de care a se plătì de fieş-care salahor şi car pe ḑi po taleri 1 banĭ 30, de care am şi rĕmas cu toţiĭ mulţumiţi şi rugătorĭ cătră milostivul Dumneḑeŭ pentru acésta mare facere de bine ce a arĕtat Măria-Ta cătră săraca ţĕră cu acéstă mare uşurinţă ce i se face. Domnul Dumneḑeŭ să te păzéscă în prea luminat scaun până la adâncĭ bătrîneţe cu tóte cele de fericire, ca să aibă ticălósa ţĕră tot-deauna mîngâere şi uşurinţă la acest fel de greutăţĭ şi nevoĭ ce se întîmplă, ca de la un părinte doritor ce am cunoscut la Măria-Ta dintr'întâiaşĭ dată, şi aşà făcênd soctélă de trebuincioşiĭ

banĭ, adecă adunând suma salahorilor şi a carelor 3 980 po parale 50 pe ḑi, fac pe lună taleriĭ 149.250 şi analoghisindu-ĭ la lude 16.000 ce se află astăḑĭ ţéra, vine de lude po taleriĭ 9 banĭ 40 pe lună şi acéstă împlinire să se încépă de la Aprilie întâiŭ, îndatorindu-se boeriĭ ispravnicĭ, ca după istovul banilor aĭ fieş-căreia lunĭ, să trimiţă la Visterie contract şi perilipsis de socotélă, poruncindu-se de cătră Măria-Ta boerilor ispravnicĭ, ca să înfrîneze pe zapciĭ a luà aceştĭ taleriĭ 9 şi banĭ 40, făr'de răsură şi altă încărcătură, dând şi răvaşe zapciiĭ iscălite de dînşiĭ la mânile pîrcălabilor pe fieş-care lună de primirea acestor banĭ. 1816 Martie 21.

Al Ungro-Vlahieĭ Nectarie, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu, Radu Golescu, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Nestor Clucer.

O altă pacoste pe ţĕranĭ eraŭ *gelepiĭ*.

Insemnătatea pentru comerţ a gelepilor am demonstrat-o în atâtea rînduriĭ. In 25 Iulie 1814, Caragea dă următórea carte luĭ Gelep-başa, constituindu-ĭ scutire şi beneficiŭ.

Carte de başul gelepilor.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că Başul gelepilor pentru slujba cu care se orînduesce la oile cele de trebuinţă Ţarigraduluĭ, atât aicĭ până a se strînge, i la pornitul şi chivernisitul mergerii cu înlesnire la drum, cât şi în Ţarigrad, până a se face teslim la vremea cea orînduită suma deplin, a avut milă domnéscă prin cărţile fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, carĭ s'aŭ întărit şi de Domnia-Mea de a scutì la vremea erbărituluĭ oĭ 19.000, cu care acéstă epistasie aflându-se acum Dumitru Zaman încărcat cu acéstă trébă a oilor, pentru ca să-şĭ pue dar silinţa de a nu se face vre-un cusur la acéstă trébă delicată, cu care este încărcat de cătră Domnia-Mea, spre a rĕspunde la vreme suma oilor cea orînduită, care cere de a se face teslim la Ţarigrad, am binevoit şi Domnia-Mea şi am dat acéstă domnéscă a nóstră carte numituluĭ Dumitru Zaman, Başul gelepilor, ca în câtă vreme se va aflà într'acéstă epistasie, să aibă a scutì de erbărit oĭ 19.000 la vremea erbărituluĭ din oile ce le strînge numitul Gelepi-başa, precum aŭ avut şi ceĭ maĭ dinaintea luĭ. Pentru care poruncim Domnia-Mea şi vouĕ erbarilor, ca să nu faceţĭ supĕrare de erbărit pe acéstă sumă de oĭ, ci să-ĭ daţĭ bună pace. I saam receh gpd.—1814 Iulie 25.

Cod. LXXVII, fila 192.

Jafurile suferite de ţĕranĭ nu se făceaŭ numaĭ la ţéră, ci şi în capitală. Vodă e nevoit să deà în 1815 următorul pitac la Agă şi Spătar:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta vel Agă, măcar că Domnia-Mea cea maĭ întâĭ datorie a Nóstră, socotind ocrotirea şi repaosul locuitorilor Dom-

nesciĭ Nóstre ţĕrĭ, de cătră ceĭ rĕŭ năraviţi jăfuitorĭ, şi jacăşĭ, nu contenim prin felurĭ de mijlóce spre a desrădăcină cu totul urmările lor, ca să dobîndéscă locuitoriĭ o desăvîrşită liniştită petrecere şi să se bucure folosindu-se înşişĭ eĭ cu rodurile munciĭ şi strădanieĭ lor; dar fiind-că şi d-lor cinstiţiĭ şi credincioşi boeriĭ veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele ne-aŭ făcut acum rugăciune prin obştésca anaforă, ca să se pue în lucrare aceste de maĭ sus arĕtate maĭ înlesnitor mijloc spre a se urmă acelaşĭ bun cuget şi voinţă a Domnieĭ-Mele pentru odihna şi buna-petrecere a locuitorilor, adecă de acum înainte ispravniciĭ judeţelor, ca uniĭ ce sunt ocîrmuitorĭ aĭ lor orînduiţĭ de Domnia-Mea, să fie datorĭ a da séma pentru orĭ-ce jaf şi năpăstuirĭ se va face locuitorilor de cătră verĭ-cine şi să aibă napristan mare privighere şi neadormită îngrijire asupra tuturor slujbaşilor judeţelor, precum sameşĭ, vătaşĭ de plaiŭ, polcovnicĭ, căpitanĭ, dijmariĭ, oeriĭ, vinăriceriĭ, vameşiĭ, zapciiĭ de plasă, şi orĭ-cine alţĭ slujbaşĭ după afară; aşijderea şi nedreptăţile ce fac căpitaniĭ de la străjile de prin marginea politieĭ Bucurescilor, i căpitaniĭ de la străjile din năuntrul politieĭ, când vin ómeniĭ de afară cu fîn, lemne, rachiŭ, bucate, cherestele şi altele ca acestea, carĭ pun mâna de iaŭ din tŏte, după cum pot rupe, luându-le osebit şi parale ca o vamă, în vreme ce vama de la aceste lucruri ce vin în politie este ridicată de maĭ înainte, cum şi de cătră Domnia-Mea prin poruncile ce avem date pentru eftinătatea lor şi îmbelşugarea norodului, de aceea că pentru ceĭ de pe afară slujbaşĭ ce se arată maĭ sus, s'aŭ făcut cuviincióselе poruncĭ ale Domnieĭ-Mele cătră ispravniciĭ judeţelor, iar pentru căpitaniĭ ceĭ de prin rĕspintinile semptuluĭ Agieĭ, poruncim Domnieĭ-Tale, ca să li se deà straşnice poruncĭ, a se părăsi cu totul de luărĭ de maĭ sus arĕtate, îngrijind dumné-ta de acum înainte de a face adesea cercetărĭ pe sub cumpĕt, şi pe carĭ din eĭ iĭ veĭ dovedì că fac ast-fel de netrebniciĭ, nu numaĭ să le facĭ cuviinciósa pedépsă, ci să-ĭ şi lipsescĭ din slujbă ca pe nisce hrăpitorĭ, precum asemenea am poruncit Domnia-Mea prin osebit pitac şi dumnéluĭ vel Spătaruluĭ pentru căpitaniĭ de la strejile dupe marginea politieĭ Bucurescilor. Tolco pisah gpd. -- 1815 Martie 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Asemenea pitac s'a făcut şi cătră Spătar.

Cod. LXXIV, fila 190.

Singuriĭ locuitorĭ aĭ ţĕriĭ, carĭ se puteaŭ ḑice fericiţĭ, sub administraţiunea şi cu justiţia de sub Ioan Caragea, eraŭ supuşiĭ streinĭ, maĭ cu sémă aĭ Rusieĭ şi aĭ Austrieĭ. Aceştia beneficiaŭ de scăderĭ de vamă, de scutirĭ numeróse şi nu eraŭ justiţiabilĭ de autorităţile judiciare ale ţĕriĭ. O instanţă specială *«Logofeţia streinelor pricinĭ»* se ocupă de sudiţi. Pe lângă acéstă autoritate eraŭ tâlmacĭ de limbĭ streine. Până în 1817 erà dragoman francesul Maurice. După mórtea luĭ, tîlmaciul Rusesc este cel maĭ avantagiat.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea, Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-ta biv Vel Vornic Costache Samurcaş, nazîrule al Casseĭ lefilor, după arĕtarea ce ne face printr'acéstă anaforă dumné-luĭ Vel Logofĕt al streinelor pricinĭ,

milostivire făcênd Domnia-Mea asupra acestuĭ Teodor tîlmaciul, poruncim ca de la ḑi'ntâiŭ a viitoruluĭ Noemvrie să i se adaoge pe lângă léfa ce are pe lună încă taleri 50.—1817 Octomvrie 21.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt

Cod. LXXXIX, pag. 45.

Prea Înălţate Dómne,

Cu plecăciune arĕt Înălţimiĭ Tale pentru Teodor, tîlmaciul Rusesc, ce este orînduit la acest departament al Logofeţieĭ pricinelor strĕine, spre tîlmăcirea notelor rusescĭ ce se trimit de cinstitul consulat al Rusieĭ, cu cuvînt că nu póte a-şĭ întîmpina greutatea caseĭ sale numaĭ cu léfa ce are orînduită pe lună, aflându-se om familist, âmblă acum a se trage de la Departament, ca să-şĭ caute hrana vieţiĭ sale la altă parte; ci fiind că omul acesta este de apururea trebuincios Departamentuluĭ, aflându-se cu bună sciinţă şi cu scumpĕtate la tîlmăcirile notelor rusescĭ, ce adesea vin de la cinstitul consulat, nu lipsesc, cu plecăciune, a arĕtà Înălţimiĭ Tale, ca binevoind, cu cea obicĭnuită firésca Mărieĭ-Tale bunătate a revĕrsà milostivire asupră-ĭ, să i se orînduéscă léfa ce a avut-o Maurice franţezul, ce a murit, nefiind atâta trebuinţă de limba franţozéscă la acest Departament, ca să pótă şi el cu acésta a-şĭ întîmpinà greutatea cheltuelilor ce are, a împlinĭ datoria slujbeĭ sale cu osîrdie şi a se aflà nelipsit de la Departament, fără de a-ĭ maĭ rĕmâné cuvînt de nemulţumire, care acésta rĕmâne la noianul milostiviriĭ Mărieĭ-Tale.--1817 August 24.

Vel Logofĕt.

CAP. V.

Óstea.

In alaiurile domnescĭ, întocmite încă de la începutul Domnieĭ, se maĭ vĕd următórele categoriĭ de oşteniĭ, orĭ de ómeniĭ purtătorĭ de arme:

Arnăuţĭ la Agie (1)

Lefegiĭ cu un Vel Căpitan.

Neferĭ.

Fustaşĭ de Divan.

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemie Vlahiscoie.*

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Agă Nicolae Filipescu, fiind-că arnăuţiĭ ce se află în slujba Agieĭ, carĭ sunt la numĕr 44, fiind trebuincioşĭ de a se aflà nelipsiţĭ de la Agie, de aceea poruncim dumi-tale, ca să le daĭ imeclic la fieş-care pe tótă ḑiua, câte o pâne de o jumĕtate oca, şi plata acestuĭ imeclic veĭ îngriji dumné-ta, ca împreună cu lefile să eĭ de la Visteria Domnieĭ-Mele. Tolco pisah gpd.—1815 Ianuarie 17.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXI, fila 167 v.

Seimenĭ polcovnicescĭ şi bulucbăşescĭ.
Poteraşĭ cu Polcovnic.
Dorobanţi cu un Vel Căpitan.
Topciĭ (artileriştĭ) cu un Topci-Başa.
Panduriĭ (1).
Stégurile agiescĭ (2)
Slujitoriĭ la căpităniĭ. (3)
Pentru paza temniţeĭ continuă a fi armăşeĭ sub Vel Armaşul şi cu un al 2 lea armaş.
Armăşeiĭ eraŭ în numĕr de 150. Eĭ serviaŭ pentru paza închisorilor

(1) Carte prin care se daŭ panduriĭ din cincĭ judeţe ot preste Olt asupra dumné-luĭ Caimacamuluĭ Craioveĭ. — «Zemli Vlahiscoie. Se dă acéstă domnéscă carte dumné-luĭ cinstituluĭ şi credincios boeruluĭ Domnieĭ-Mele, Caimacamuluĭ Craioveĭ, pe care l-am însărcinat şi cu otcîrmuirea pandurilor din cele cincĭ judeţe ot preste Olt; vĕ poruncim dar Domnia-Mea şi vouĕ căpitanilor de panduriĭ, ca să cunósceţĭ pe dumné-luĭ maĭ sus numitul boer întru tóte poruncile şi povăţuirile ce vi se va da de către dumné-luĭ, căcĭ aşà este voinţa şi porunca Domnieĭ-Mele. I saam receh gosp.– 1812 Noemvrie 29.»
Cod. LXXIV, fila 1 v.

(2) 1813 Fevruarie 19. S'a dat poruncă la anaforaua Agieĭ către dumné-luĭ Vel Vornicul al politieĭ, pentru ca să se deà una sută ómenĭ fără pricină de dajdie a se împlinĭ stégurile de ómenĭ ce sunt lipsiţĭ de la Agie.
Cod. LXXIII, fila 188.

(3) *Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

De vreme ce după arĕtarea ce ne facĭ printr'acéstă anaforà, nu este cu putinţă a se împlinĭ din ómeniĭ făr' de pricină de dajdie lipsa acelor trebuincioşĭ slujitorĭ din cele cincĭ căpeteniĭ ale margineĭ, ce se însemnéză în dos, poruncim dar, să se împlinéscă cu scăděmînt de prin sate, însă dintr'acest fel de stare de ómenĭ, ca pe tótă acéstă sumă ce se arată maĭ sus, abià să facă 15 lude. 1813 Martie 23.
(Pecetea gpd.)
Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, am vĕdut arĕtarea ce face printr'acéstă anaforà dumné-luĭ Vel Spătarul pentru trebuincioşiĭ slujitorĭ ce sunt lipsă pe la căpităniile de margine din judeţul Vlăsceĭ, de care sciut să fie Mărieĭ-Tale, că într'atâtea rînduri s'a scris la acel isprăvnicat, şi mijloc nu a stătut cu a se face şi a se împlinĭ acea lipsă de ómenĭ făr' de pricină de dajdie, după cum dintr'acéstă alăturată însciinţare a ispravnicilor judeţuluĭ, ce aŭ trimis-o de la şépte ale acesteĭ lunĭ, pe larg se va da Mărieĭ-Tale pliroforie; lipsa slujitorilor acestor căpităniĭ este mare, precum maĭ jos se arată şi trebuinţa vĕdută. Ci după cum se va găsì cu cale, se va da luminată porunca Mărieĭ-Tale.—1813 Martie 19.
Vel Vistier.

şi pe lângă eĭ eraŭ şi un numĕr de masalagiĭ domnescĭ şi din carĭ se dedeaŭ şi pe la boierime.

Incă din primele ḑile ale domnieĭ, Caragea dă poruncă de oprire de port de arme de cătră alt cine-va decât de neferiĭ domnescĭ aĭ Spătărieĭ şi aĭ Agieĭ:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta epistatule al Agieĭ, îndată ce veĭ primì acest domnesc al nostru pitac, numaĭ decât să publicarisescĭ în tot semptul Agieĭ acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele, că numaĭ neferiĭ domnesciĭ nóstre curţĭ i aĭ Spătărieĭ şi aĭ Agieĭ aŭ să pórte de aicĭ înainte port cu caefet arnăuţesc şi cu armele asupră-le, iar alţiĭ toţĭ verĭ de ce tréptă ar fi, să scie că sunt popriţĭ a nu avé saŭ a ţiné neferĭ cu orĭ-ce fel de caefet, nicĭ a se îndrăznì cu un cuvînt nimenì să se pórte în caefetul acesta, dându-se tuturor să înţelégă, că peste cincĭ ḑile, când se va publicarisì acéstă poruncă a Nóstră, orĭ-cine se va găsì purtând arme în caefet de nefer, afară din neferiĭ domnesciĭ nóstre Curţĭ i aĭ Spătărieĭ şi aĭ Agieĭ, tuturor acelora li se vor luà de asupră-le armele i hainele li se vor rupe, şi vor fi şi ridicaţĭ la domnésca Nóstră curte spre pedépsă, şi dumné-ta, după împlinirea celor cincĭ ḑile în urma publicaţieĭ, să îngrijescĭ a se urmà acest nizam întocmaĭ, precum se arată maĭ sus, însă pentru ca să fie sciuţĭ neferiĭ aceştia ce sunt sloboḑĭ a purtà arme, celor aĭ domnesciĭ Nóstre Curţĭ, aŭ ca să li se deà pe a mână adeverinţele dumné-luĭ vel Cămăraş, iar la ceĭ agiescĭ adeverinţele dumi-tale şi la ceĭ spătărescĭ adeverinţele dumné-luĭ vel Spătaruluĭ, spre a fi sciuţĭ şi cunoscuţĭ de neferĭ (1).—1812 Decemvrie 13.

In 1 Maiŭ Ion Caragea desarméză şi pe Ogeacliiĭ Curţiĭ, lăsându-ĭ să pórte numaĭ câte un cuţit:

Pitac cătră dumné-luĭ Vel Postelnicul epistat Cămărăşieĭ, ca să nu maĭ pórte nimenì din ogeacliĭ arme la brîŭ.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerul Domnieĭ-Mele, dumné-ta biv Vel Postelnice epistatule al Cămărăşieĭ, îndată ce veĭ primì acest al Nostru domnesc pitac, poruncim ca numaĭ decât aducênd înaintea dumi-tale pe toţĭ ogeacliiĭ aĭ domnesceĭ Nóstre Curţĭ, să le daĭ straşnică poruncă, ca de astăḑĭ nimenea din eĭ să nu maĭ pórte la brîŭ arme decât numaĭ un cuţit, căcĭ aşà este voinţa şi porunca Domnieĭ-Mele. Tolco pisah gosp.—1813 Maiŭ 1.

Cod. LXXIV, fila 45.

Se vede că aceştĭ Icioglanĭ eraŭ nu prea de trébă ómenĭ, căcĭ Vodă dă, cu referinţă la eĭ, următorul pitac:

(1) Veḑĭ şi alte acte relative în anexele din acest Tom. X, partea B.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta biv Vel Medelnicere Răducane Clincene, poruncim Domnia-Mea dumi-tale, din césul ce veĭ primì acest domnescul Nostru pitac, să aibĭ a face scumpă cercetare şi pierierghie ḑiua şi nóptea, pe orĭ-care din *icioglaniĭ* Curţiĭ veĭ vedé pe uliţe, prin tîrg saŭ prin mahalale, numaĭ decât să-l ridicĭ şi să-l aducĭ drept la Domnia-Mea; întocmaĭ poruncim strașnic să fiĭ următor. Tolco pisah. — 1813 Noemvrie 9.

Cod. LXXIV, fila 920.

Nu maĭ bine se purtaŭ Arnăuţiĭ:

Volnicie ca să ducă nisce arnăuţĭ la ocnă, pentru că s'aŭ purtat cu fapte rele aicĭ în Bucurescĭ.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că arnăuţiĭ . . . . . s'aŭ purtat cu netrebnice fapte, carĭ nu sunt suferite auḑuluĭ Domnieĭ-Mele, de acea volnicim pe . . . . ca luându-ĭ de aicĭ în fiére să-ĭ ducă surgun la ocna . . . unde poruncim cămărașilor de acolo, ca îndată să-ĭ băgaţĭ înăuntru în ocnă, făr' de a fi sloboḑĭ a eşì până nu veţĭ primì al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele, iar orînduituluĭ mumbaşir să se deà adeverinţă de primirea lor. I saam receh gpd.— 1815 Decemvrie 15.

Cod. LXXIV, fila 462 v.

Nicĭ catanele spătărescĭ nu se deosebiaŭ cu toţiĭ la purtare de Arnăuţĭ şi Icioglanĭ, cum se póte vedé în acest act:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea, dumi-tale Vel Spătare, ca negreşit fără de altă zăbavă să orînduiţĭ a se prinde şi a se aduce aicĭ aceştĭ hoţĭ împotrivitorĭ, pe carĭ îndată să-ĭ şi facă teslim la judecata departamentuluĭ criminalion, ca să urmeze acea judecată a face cercetare după porunca Domnieĭ-Mele ce este dată. — 1814 Sept. 29.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Însciinţez Înălţimiĭ Tale, că cu alăturata Măriei-Tale volnicie orînduindu-se 6 armăşeĭ, pentru prinderea acelor furĭ de dobitóce, tovarośiĭ Stanciuluĭ Bălan, ce se află la închisórea puşcărieĭ, s'aŭ întors fără de nicĭ o ispravă, arĕtând că aceştĭ furĭ, din césul ce aŭ simţit că s'aŭ ridicat la închisóre Stanciul Bălan, toţĭ s'aŭ rĕspândit, tăinuindu-se prin păduri, şi cum găsind numaĭ pe unul dintr'înşiĭ, anume *Tudor Căldărarul, catană spătărésca*, cu alţĭ doĭ tovaroşĭ lângă dînsul, nu s'aŭ supus nicĭ într'un chip a se da în mânile zapciilor, împotrivindu-se cu arme şi rĕspunḑênd, că la nimenea alt nu se supune decât la zabitul luĭ, adecă la dumné-luĭ Vel Spătarul. Ci fiind-că ceĭ maĭ mulţĭ *dintr'aceştĭ furĭ sunt catane spătărescĭ, cum şi ceĭlalţĭ alăturaşĭ de aĭ lor*, ḑicem să fie luminată porunca Măriei-Tale cătră dumnéluĭ Vel Spătarul, ca prin ómeniĭ Spătărieĭ să-ĭ prinḑă pe toţĭ aceştia, ca să-ĭ trimĕţă în cercetarea judecăţiĭ, ca să-ĭ desfacă pre ticăloşiĭ păgubaşĭ ce cércă de atâta vreme cheltuelile Bucurescilor, saŭ cum bine va voĭ luminata Măriei-Tale înţelepciune. — 1814 Septemvrie 18.

Constantin Stolnic, Atanasie Sĕrdar, Mateiŭ Greceanu Medelnicer.

Cod. LXXII, pag. 326.

Zapciiĭ plăşilor din Bucurescĭ, sub cuvînt că aŭ nevoe de slujitorĭ, scutiaŭ câte 20—30 de birnicĭ în plus peste numĕrul slujitorilor ce li se cuvenià, pe când Spătăria duceà lipsă de slujitorĭ la stégurile eĭ. Propune decĭ Marele Spătar, ca din prisosul de pe la zapciiĭ de plăşĭ ale Bucurescilor (comisariate) să se împlinéscă golurile de la stégurile de slujitorĭ ale Spătărieĭ, iar restul să se deà la bir (1).

In ordine chronologică se vor aflà în anexele relative (T. X. B) diverse liberărĭ din óste din timpul luĭ Caragea pentru motiv de bătrîneţe, de bólă, saŭ de pensionare. Asemenea şi sentinţe.

Seimenĭ sub domnia luĭ Caragea nu maĭ rĕmăseseră de cât 200 la 2 stéguri polcovnicescĭ şi buluc-băşescĭ. Seimenií eraŭ şeḑĕtorĭ pe la judeţe. Maĭ apoĭ, tot sub domnia luĭ Caragea, rĕmân numaĭ 15 seimenĭ la jud. Dîmboviţa şi 54 la Bucurescĭ. In fie-ce an câte 15 seimenĭ eraŭ obligaţĭ a merge de 2 orĭ pe an să ducă la Constantinopole zăvoiĭ şi şoimiĭ. Restul de seimenĭ eraŭ daţĭ pe la vinăriceriĭ, pe la locurĭ de străjĭ şi la carvasară. In Decemvrie 1817, Domnitorul Ioan Caragea acordă o diurnă de 80 leĭ de fie-care seimen trimis la Constantinopole (2).

Din tótă bruma de óste ce a maĭ rĕmas în ţéră în domnia luĭ Caragea, singurĭ pandurií maĭ aŭ o reală valóre. Obijduirile, nedreptăţile ce aceştia aŭ de îndurat; neconsiderarea în care îĭ are Vodă; aruncarea unuĭ numĕr însemnat din eĭ la bir prin desfiinţarea lor ca panduri; prigonirile şi jăfuirile ce sufer de la arendaşiĭ grecĭ; tóte aceste fac din panduri factoriĭ mişcăriĭ ante-grecescĭ, înainte mergĕtoriĭ revoluţiuniĭ luĭ Tudor.

Am narat în urmă istoria *răsmiriţiĭ* pandurilor. Am vĕḑut cum cu ajutor turcesc rebeliunea pandurilor fu potolită, cum o parte din eĭ fură prinşĭ şi pedepsiţĭ cu mórte, cum o altă parte se supuse de bunăvoe după mijlocirea Episcopuluĭ de Rîmnic; cum aŭ fost ertaţĭ căpitaniĭ de panduri Păun, Tâmpea, Haidul, Sfărîmă-ţépă, cu tóte cetele lor . . . Răsmiriţa acésta e cea din 1815 (3). In Decemvrie acest an fură graţiaţĭ alţĭ căpitanĭ de panduri: Păun Nicolicescu, Barbu Bimbaşa, Petru Aluneanu şi Buluc-başa, cu tóte cetele lor.

In 1816 vĕḑurăm o nouă conspiraţiune a pandurilor şi a ţĕrănimiĭ. Unul din panduriĭ carĭ luară parte la acéstă a doua încercare, a-

(1) Veḑĭ anexa relativă în acest T. X, partea B.
(2) Idem, idem.
(3) Idem, idem.—*Le Moniteur Universel,* No. 170, din 18 Iunie 1816.

dus înaintea luĭ Caragea, acesta îl întrébă: Şi tu eştĭ din ceĭ carĭ, în anul trecut, aĭ fost miluit cu ertarea nóstră şi iar aĭ început?

— Păĭ, Măria Ta, nu sécă pâraele cât plouă şi nu se împacă omul cât nu se ostoesc nevoile.

— Dar ce nevoĭ aĭ tu?

— Eŭ n'am nevoĭ, Mărite Dómne, dar ţéra întrégă nu maĭ póte de Grecĭ.

Nu pandurul rĕspundeà, ci *curentul*. Acest curent câştigă încetul cu încetul şi pre uniĭ din boerĭ. La rîndul lor încércă să dĕrîme pre Caragea, dar nu isbutesc. Totuşĭ curentul cresce şi când, în 1818, Caragea fuge din ţéră, ne maĭ putênd luptà contra intrigilor din Constantinopole, dar şi contra curentuluĭ românesc, boeriĭ ieaŭ administraţiunea ţĕrĭĭ şi prin arz cătră Inalta Pórtă solicită pentru prima dată, în numele ţĕrĭĭ, încetarea Domnieĭ fanariote. Timidă este solicitarea boerilor, în termenĭ încă nu destul de clarĭ; eĭ s'ar mulţumì şi numaĭ să li se încuviinţeze de Pórtă administraţiunea ţĕrĭĭ sub formă republicană, adecă cu un «sfat obştesc» compus din eĭ toţĭ.

Dar orĭ cât de timidă este şi acéstă încercare, ea ne arată *curentul* naţional sporind mereŭ. Făptuirile acestea nu eraŭ de natură a descurajà pre autoriĭ mişcărilor revoluţionare din Oltenia. Panduriĭ decĭ staŭ la pândă, aşà ţicênd, şi maĭ puţin de treĭ anĭ după aceea, Slugerul Tudor, în fruntea unuĭ curent ţĕrănesc va ridicà falnic drapelul revendicărĭĭ *drepturilor ţĕrănescĭ*, dar în cât-và şi al naţionalismuluĭ.

Dar să urmăm a face istoria a ce maĭ rĕmăsese de semĕnà a oştire.

In Iunie 1817, printr'o anaforà la Domnitor a Mareluĭ Vistier, se amintesce că în 1814 s'a redus numĕrul pandurilor de preste Olt numaĭ la 500 şi anume s'a lăsat un numĕr de slujitorĭ domnescĭ şi poteraşĭ: 100 pentru judeţul Vâlcea, 150 pentru Jiul-de-sus şi 250 pentru Mehedinţĭ, iar ceĭ-lalţĭ panduri, până la suma de 2.075, s'aŭ dat *în bir ca ruptaşi* (1).

---

(1) *Ιῶ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.*

Dumné-ta Vel Vistiere, primită fiind Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a dumi-tale, o întărim şi hotărîm ca întocmaĭ să se facă urmare. — 1817 Iunie 9.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt

Prea Inălţate Dómne,

La aşezămîntul ce s'a făcut anţerţ la let 1814, s'aŭ fost întocmit *şi panduriĭ ot peste Olt* ce eraŭ întru numire de slujitorĭ gospod şi poteraşĭ, ca să rĕmâe lude 500 în slujbă, adecă 100 la sud Vâlcea, 150 la sud Gorj şi 250 la Mehedinţĭ, iar ceĭ-lalţĭ până la suma 2.075 lude s'aŭ fost îndatorat ca să plătéscă pe fieş-care lună po ta-

Cu asemenea modalitate credeà Domnitorul şi Grecii sĕĭ, că aŭ potolit pe tot-deauna rĕscóla pandurilor. Intemeiat pe acéstă credinţă, Domnitorul graţiézĕ pe toţi panduriĭ de peste Olt prin următorul act:

Cărţi ce s'aŭ dat de ertăciune şi pe la fieş-care pandurilor din cinci judeţe ot peste Olt—de a nu maĭ fi traşi pentru greşelile ce *voi fi făcut în vremea răsmiriţeĭ.*

Zemle Vlahiscoie.

Fiind-că pandurilor ce aŭ fost la regep şi s'aŭ prădat, întorcêndu-se aicĭ în ţĕră la urma lor, li s'aŭ ertat de Domnia-Mea tóte cele urmate de eĭ în răsmiriţa trecută, de aceea s'a dat la mânile lor acéstă carte a Domnieĭ-Mele, prin care poruncim dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele Caimacamule al Craioveĭ i dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ şi tuturor celor-lalţi dregĕtorĭ şi zabiţi de la acele cinci judeţe ot peste Olt, ca orĭ-cine se va arĕtà cu pîră asupra acelor panduri de vre-o faptă urmată de eĭ din vremea trecuteĭ răsmiriţe, să fie neascultată şi cu totul neprimită acea pîră. I saam receh gpd.—1817 Octomvrie 23.

(Pecetea gpd.)

Asemenea carte legată s'a făcut şi cătră Divanul Craioveĭ şi cătră ispravniciĭ acelor 5 judeţe, lipsind numaĭ vorbele că «s'a dat la mânile lor acéstă carte a Domnieĭ-Mele».

---

lerĭ 4 de lude, iar la lét 1815 Fevruarie, după hotărîrea Mărieĭ-Tale, ce s'a făcut prin luminatele poruncĭ, ce s'aŭ dat cătră dumné-lor ispravniciĭ aĭ acestor judeţe, s'a hotărît ca toţi aceĭ panduri, adecă şi ceĭ ce aŭ fost rĕmaşi în slujbă şi ceĭ-lalţi să se aşeze într'o *numire de ruptaşi*, dându-li-se şi sineturĭ gospod şi să plătéscă pe fie-care lună câte talerĭ 4 şi când va fi trebuinţă de slujbă, să se ieà dintr'înşiĭ să se orînduéscă pe unde va cere trebuinţa, şi în diastima ce se vor aflà slujind să fie apĕraţi de aceĭ câte talerĭ 4 pe lună, iar eşind din slujbă, să aibă a-ĭ respunde. Acum, prin jalba ce aŭ dat cătră Măria-Ta, aceĭ lude 500 poteraşi fac arĕtare, că eĭ aflându-se napristan slujind atât aicĭ, cât şi la judeţele ot peste Olt, neavênd orînduélă pentru repaosul şi odihna lor, căcĭ după ce es din slujbă şi merg pe la casele lor nu aŭ odihnă în rîndul sloboḑenieĭ, spre a-şĭ puté căutà şi eĭ de hrana cea trebuinciósă, ci ĭĭ apucă ispravniciĭ de plătesc aceĭ câte talerĭ 4, fiind împovĕraţi în douĕ chipurĭ, adecă şi cu slujba şi cu plata, rugându-se, ca să se pue acésta la vre-o orînduélă, spre a-şĭ puté şi eĭ căutà de agonisita hraneĭ lor, a căror jalbă fiind buiurdisită la Visterie spre cercetare, arĕt Mărieĭ-Tale, că după chibzuirea ce am făcut, ca şi trebuinţa să se împlinéscă şi Visteria să nu păgubéscă, găsesc cu cale ca aceĭ lude 500 ce aŭ fost lăsaţi de la aşezămînt în slujbă pe la judeţele ce se arată maĭ sus, cărora li s'aŭ dat atuncĭ pecetluiturĭ gospod de la Visteria Mărieĭ-Tale, cu numire de poteraşĭ şi slujitorĭ, să rĕmâe tot aceia şi de acum înainte cu aceeaşĭ numire prin slujbă şi, unde va cere trebuinţa, să se orînduéscă numaĭ dintr'aceştia, cărora să nu li se deà nicĭ sineturĭ gospod de ruptăşie, să facă cétă în chipul slujitorilor, ca să slujéscă cu rîndul, adecă uniĭ într'o lună şi alţiĭ într'alta, şi când va fi trebuinţă să se orînduéscă prin sciinţa Visterieĭ, ca uniĭ ce sunt legaţi la Visterie, spre a nu li se face năpăstuire, iar ceĭ-lalţi până la suma ce se află, să se aşeze în rîndul ruptaşilor, după hotărîrea şi poruncile Mărieĭ-Tale, ce sunt date şi să fie nesupĕraţi de slujbă, remâind a-şĭ rĕspunde dajdia lor după aşezămîntul

Spiritul de revoltă se lăţià pe tótă ḑiua maĭ mult în ţéră. Opositiunea contra Grecilor şi a Domnieĭ de la 1812 o duceaŭ peste Olt nu numaĭ panduriĭ, ci şi alte persóne private. Aşà erà Apostolache Racoviceanu, care la 25 Septemvrie 1815 este alungat din judeţul Muscel, de unde erà:

Poruncă cu mumbaşir la ispravniciĭ din sud Muscel, ca să isgonéscă dintr'acel judeţ pe un Apostolache Racoviceanu, pentru netrebnicele luĭ urmărĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor din sud Muscel, sănătate. Vĕ facem în scire, că un Apostolache Racoviceanu, ce se află cu şederea într'acel judeţ, pentru multele amestecăturĭ şi zizăniĭ ce făceà acolo, turburând liniştita petrecere a locuitorilor, încă de anţerţ s'aŭ fost trimis surgun la o mânăstire, apoĭ după rugăciunile ce ni s'aŭ făcut de cătră unele obraze s'a fost ertat de surgunlîc, cu hotărîre însă a nu se maĭ întórce cu locuinţa acolo în judeţ, acum dar am luat Domnia-Mea însciinţare, că numitul, nu numaĭ că locuesce tot la acel judeţ, ci încă nu încontenéză urmând tot cele de maĭ nainte rele fapte şi năravurĭ ale sale, pricinuind asemenea turburărĭ; de aceea iată într'adinsul se trimite acì acest mumbaşir şi poruncim dumnévóstră, ca numaĭ decât să-l ridicaţĭ pe numitul Apostolache cu tóte ale sale, isgonindu-l de acolo din judeţ, unde să nu fie volnic a se maĭ întórce, că înşi-vĕ dumnévóstră veţĭ fi învinovăţiţi, şi mumbaşirul are să steà acolo până îl veţĭ ridicà şi îl veţĭ isgonì, ca să aducă Domnieĭ-Mele rĕspuns, că aţĭ pus în lucrare acéstă poruncă şi fiţĭ sănătoşĭ.—1815 Septemvrie 25.

Cod. LXXXVII, fila 45.

Tot de natură politică este şi surghiunirea la mânăstire a luĭ Alecu Stănescu şi a mameĭ sale din judeţul Dîmboviţa:

Volnicie deschisă cu mumbaşir, ca să mérgă în sud Dîmboviţa să ridice pe Elena Stănescu şi pe fiul eĭ Alecu, ca să-ĭ ducă surgun la mânăstirea Snagov.

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că Elena Stănescu şi fiul eĭ Alecu s'aŭ arĕtat cu urmărĭ supĕrătóre odihneĭ locuitorilor şi păgubitóre asupra lor, de aceea, spre a lor înfrînare şi părăsire, şi spre pilda şi altora asemenea următorĭ, volnicim pe al nostru şerbecci-başa Anastasie, să mérgă în sud Dîmboviţa, unde se află numiţii cu locuinţa şi luându-ĭ să-ĭ ducă surgun la mânăstirea Snagov, ca să-ĭ aibĭ în pază, şi până nu veĭ primì al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele, sloboḑĭ să nu fie, iar orînduituluĭ mumbaşir să-ĭ daĭ adeverinţă de primirea lor. I saam receh gpd —1815 Decemvrie 14.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Răsvrătirea o séménă în judeţul Buzĕŭ, la 1816, Bratul din Sibiciu-

---

ce aŭ, cu care chip rĕmâne mijloc şi celor ce se vor aflà în slujbă a-şĭ căutà de agonisita hraneĭ lor, care de se va găsì cu cale şi de cătră Inălţimea Ta, voiŭ avĕ luminată poruncă de urmare.—1817 Iunie 7.

Vel Vistier.

Cod. LXXXV, pag. 105.

de-jos şi Gheorghe Băsiceanu din Bâsca. Marele Vornic Grigorie Filipescu propune Domnitoruluĭ, ca aceştĭ capĭ de mişcare să fie bătuţĭ prin satele plaiuluĭ şi apoĭ strămutaţĭ prin plăşĭ.

Domnitorul maĭ omenos, deşì grec, se mulţumesce a aprobà numaĭ strămutarea acusaţilor de răsvrătire şi-ĭ iartă de bătae.

Iată actele:

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecată anaforà arĕt Inălţimiĭ Tale că, în plaiul despre Buzeŭ sud Saac, aprópe nu-şĭ pot avé locuitoriĭ odihnă din pricina a doĭ răsvrătitorĭ Bratul ot Sibiciu-de-jos şi Gheorghe Băsiceanu ot Bâsca, cariĭ rĕŭ năraviţĭ fiind, de sineşi, făr'de scirea plaiuluĭ se pornesc la pîrĭ mincinóse, şi umblă prin sate, făcênd locuitorilor cheltueliĭ şi smăcinărĭ, cum însciinţéză dumné-luĭ Clucerul Mihalache ispravnicul, atât cătră Inălţimea Ta, cât şi cătră mine plecată slugă, şi osebit câţi-và locuitorĭ aŭ venit la mine cu alăturata jalbă, plângêndu-se pentru numiţiĭ şi făcênd rugăciune a se ridicà din plaiul lor aceĭ răsvrătitorĭ, ca să-şĭ pótă avé odihna, ci fiind-că aceştia sunt dovediţĭ şi sciuţĭ de răsvrătitorĭ şi clevetitorĭ plaiuluĭ, mĕ rog Mărieĭ-Tale, să fie luminată poruncă cătră dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ judeţuluĭ, cu mumbaşir, ca maĭ întâiŭ să bată pe aceştĭ răsvrătitorĭ prin satele plaiuluĭ spre înfrînarea şi pildă a altora asemenea lor, apoĭ să-ĭ rădice din plaiŭ cu tóte ale lor, şi să-ĭ aşeze dumnélor ispravniciĭ cu locuinţa în sate de plăşĭ, că de vor rĕmâné aceştia în plaiŭ, plaiul apururea pătimesce şi nicĭ-odată odihnă nu póte avé, iar aniĭ Inălţimiĭ Tale să fie de la Dumneḑeŭ mulţĭ şi fericiţĭ. — 1816 Ianuarie 12.

Grigorie Filipescu Vel Dvornic.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dupe arĕtarea ce ne face dumné-luĭ Vel Vornicul de Ţéra-de-jos printr'acéstă anaforà, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor din sud Saac, ca pe aceştĭ de maĭ jos arĕtaţĭ răsvrătitorĭ, numaĭ decât ridicându-ĭ cu tóte ale lor din plaiŭ, să-ĭ mutaţĭ şi să-ĭ aşezaţĭ în sate de ale plăşilor, ca pe nisce turburătorĭ liniştei locuitorilor aceluĭ plaiŭ, iar de bătaie îĭ ertăm Domnia-Mea, fiindu-le îndestulă pedépsa mutăriĭ lor. — 1816 Ianuarie 13.

Cod. LXXXII, pag. 249.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

CAP. VI.

Ţiganiĭ.

Maĭ jos de cât ţĕranul—de se póte maĭ jos—sta ţiganul. Ar puté să-şĭ explice un umanitar de astăḑĭ, cum un cleric, un egumen de mânăstire cereà, în 1814, Domnitoruluĭ Caragea, pedepsirea cu temniţa şi cu baterea de 200 toiage la tălpĭ a unor ţiganĭ, ómenĭ ca şi el, pentru

că se revoltaŭ în contra nedreptăţiĭ cu care eraŭ maltrataţi? Vodă Caragea rînduesce cercetărĭ şi iacă raportul comisiunĭĭ de anchetă:

Prea Înălţate Dómne,

După luminată poruncă însciinţăm Înălţimiĭ Tale, că dintre ţiganiĭ mânăstiriĭ Glavaciocul, ce se pîrĕsc de cătră jăluitorul egumen de zurbagiĭ şi împotrivitorĭ şi nesupuşĭ la slujbele mânăstiriĭ, fiindu-se aflaţi câţi-và dintre dînşiĭ aicĭ, s'aŭ însciinţat cu zapciĭ armăşescĭ, ca să vie să se înfăţişeze la judecată, aŭ fugit din Bucurescĭ, ci fiind că ţiganiĭ aceştiĭ mânăstirĭ sunt sciuţi aceştiĭ judecăţi cu adevĕrat de zurbagiĭ şi împotrivitorĭ egumenilor, pentru că şi în let 1794, iarăşi cu asemenea zurbalîc şi împotrivire sculându-se asupra celuĭ de atuncĭ egumen, aŭ fost aduşĭ prin poruncă gpd cu mumbaşir la temniţa puşcărieĭ şi după ce s'aŭ pedepsit îndestulă vreme la închisóre, li s'a făcut certare şi cu bătae. Ci, ca nu din nesupunerea lor să pricinuéscă dĕrăpănarea lucrurilor mânăstiriĭ, judecata găsesce cu cale, să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale, un mumbaşir zapciŭ armăşesc să mérgă la numita mânăstire şi pe verĭ-câţĭ din ţiganĭ îĭ va arĕtà jăluitorul egumen de zurbagiĭ şi împotrivitorĭ, să pue să-ĭ bată cu câte douĕ sute de toege la talpe în vederea celor-lalţĭ ţiganĭ, şi cu acésta să-şĭ părăséscă năravurile lor, supuindu-ĭ a da şi zapis cu legătură, că întru tóte slujbele sfinteĭ mânăstirĭ vor fi supuşĭ şi ascultătorĭ, iar hotărîrea rĕmâne a se face de cătră Înălţimea Ta.—1814 Aprilie 16.

Costache Stolnicul, Atanasie Serdar, *Nedescifrabil* Medelnicer.

Insuşĭ Domnitorul esită a aprobà asemenea bătăĭ, totuşĭ aprobă după douĕ lunĭ, maĭ târdiŭ:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După arĕtarea ce ni se face printr'acéstă anaforà a judecăţiĭ departamentuluĭ Criminalion, volnicim pe sluga Domnieĭ-Mele zapciŭ armăşesc să mérgă la faţa loculuĭ şi, prin marifetul ispravnicilor judeţuluĭ, să facă urmare întocmaĭ. — 1814 Iunie 25.

Nisce alţĭ servitorĭ aĭ altaruluĭ, asociaţĭ cu funcţionarĭ administativĭ din judeţ, comit fapte nelegiuite asupra unor bieţĭ ţiganĭ ursarĭ. Insuşĭ Marele Armaş, sub care continuă a sta ţiganiĭ domnescĭ, narĕză faptele în modul următor:

Prea Înălţate Dómne,

Cu prea plecată anaforà se face arĕtare Înălţimiĭ Tale, că astăzĭ veni la armăşie un Ioan Trofin buluc-başă de ţiganĭ domnescĭ, ursarĭ, împreună cu cetăşiĭ luĭ, făcênd arĕtare cu mare plângere, că aflându-se locuind de marginea satuluĭ Negresciĭ din sud Muscel, aŭ venit la dînşiĭ preoţiĭ satuluĭ, anume Popa Preda şi popa Marin şi provalisindu-le să schimbe cu dînşiĭ vre-un cal, aŭ şi primit bucuros, avênd maĭ vîrtos trebuinţă pentru rĕspunderea dijmeĭ ce se urmézĕ şi aşà învoindu-se între eişĭ să deà preoţilor o épă, cum şi preoţiĭ să le deà lor un cal orb, i taleri 30 adaos, ĭ-aŭ şi tras numiţiĭ preoţĭ în sat la casele lor, ca să săvîrşéscă schim-

bul şi obicĭnuitul aldămaş, unde îndată, făr'de altă prelungire ponosluindu-ĭ că acea épă ar fi avênd-o de furat, ĭ-aŭ şi legat, căznindu-ĭ fără milostivire, şi pe de o parte cu ómenĭ de aĭ lor ĭ-aŭ pornit la isprăvnicat, cu învinovăţire de hoţĭ, iar pe de alta, unindu-se numiţiĭ preoţi cu un Ioniţă Conţescul polcovnicul judeţuluĭ, nóptea aŭ mers de le-aŭ călcat corturile lor, şi prinḑêndu-le femeile şi pe alţĭ ţiganĭ, ce maĭ rĕmăseseră la corturĭ, iarăşĭ prin straşnice cazne fără milostivire le-aŭ iagmalidisit avutul lor, le-aŭ luat şi talerĭ 95 geremeà, fără a nu le descoperĭ învinovăţirea, saŭ să le arĕte vre-un păgubaş. Dumné-lor ispravniciĭ iarăşĭ fără de maĭ multă cercetare asupra celor ce ĭ-aŭ fost trimis preoţiĭ acolo, saŭ vre-o dovadă la pîra ce li s'a fost adus, ĭ-aŭ geremetisit şi dumné-lor pe aceştia cu talerĭ 140 şi le-aŭ dat drumul, *ajungênd ticăloşiĭ să-şĭ zălogéscă copiiĭ şi nevestele pe la împrumutătorĭ;* acéstă plângere a numiţilor ţiganĭ la Armăşie este fórte de creḑut, căcĭ are maĭ întâiŭ Armăşia sciinţă de bun ipolipsisul lor, că nicĭ odată nu s'aŭ dovedit cu câtuşĭ de nimic învinovăţire; al doilea pentru aceĭ preoţĭ şi polcovnic că sunt sciuţĭ de toţĭ ómeniĭ jacăşĭ, hrăpitorĭ şi nesupuşĭ la bunele nizamurĭ ale Inălţimiĭ Tale şi al treilea, că urmările polcovnicilor şi căpitanilor sunt nesuferite, pentru că necontenit vin ticăloşiĭ ţiganĭ la Armăşie cu plângere pentru dînşiĭ de jafurile şi nedreptăţile ce le fac, socotindu-ĭ întocmaĭ ca pe nisce dobitóce, şi măcar că îndestule publicaţiĭ ale Inălţimiĭ Tale s'aŭ trimis, atât pe la isprăvnicaturĭ, cât şi pe la ceĭ-lalţĭ zabiţĭ, ca nimenĭ fără curată dovadă de învinovăţire să nu cuteze a-ĭ bântuĭ pe ţiganiĭ domnescĭ, ci fiind vinovaţĭ să-ĭ trimiţă la Spătărie cu egzamenul lor, dar în zadar aŭ fost tóte, pentru că nimenea nicĭ o înţelegere n'a arĕtat, din care pricină căḑêndu ticăloşiĭ ţiganĭ la desnădăjduire aŭ ajuns a se risipĭ prin ţĕrĭ streine. Dumné-lor ispravniciĭ ot sud Muscel, de ĭ-aŭ dovedit pe aceştĭ ţiganĭ cu vre-o învinovăţire, nu se cuvenià să-ĭ geremetiséscă cu atâta sumă de banĭ şi să-ĭ slobóḑă, ci să-ĭ fi trimis aicĭ cu egzamenul lor, ca să-şĭ ieà cuviinciósa pedépsă, şi dintr'acésta numaĭ se póte înţelege neînvinovăţirea lor, ci spre mângâerea lor la nedreptatea ce li s'a făcut, şi spre înfrînarea polcovnicilor şi căpitanilor, face Armăşia ferbinte rugăciune Inălţimiĭ Tale, ca să arĕţĭ milostivire asupra acestor ticăloşĭ şi asupra tuturor celor-lalţĭ ţiganĭ domnescĭ şi prin osebit mumbaşir de la chiar Curtea Inălţimiĭ Tale, cu luminată volnicie, maĭ întâiŭ să li se împlinéscă numiţilor de la dumné-lor ispravniciĭ aceĭ talerĭ 140, cu carĭ ĭ-aŭ geremetisit, apoĭ să ridice atât pe acel polcovnic, cât şi pe preoţĭ, să-ĭ aducă aicĭ, ca prin cercetare de judecată, orĭ să-ĭ dovedéscă cu vre-o învinovăţire asupra jafurilor ce le-aŭ făcut, saŭ în privelişte de norod să-şĭ ieà pedépsa ce li se va hotărî de cătră Inălţimea Ta, spre înfrînarea celor asemenea lor, iar hotărîrea rĕmâne la Inălţimea Ta.—1814 Noemvrie 6.

Matache Pitar.

Caragea nu stă de cât 9 ḑile la îndoélă, de trebue să aprobe pedepsirea jăfuitorilor. La 15 Noemvrie 1814, el dă următórea resoluţiune:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemlĭ Vlahiscoie.

Volnicim pe sluga Domnieĭ-Mele . . . . . ciohodar, să mérgă la sud Muscel, unde maĭ întâiŭ să apuce pe ispravniciĭ judeţuluĭ a împlinĭ de la dînşiĭ talerĭ 140, ce se arată maĭ jos că aŭ luat jaf de la jăluitorĭ, făr'de a le primĭ ispravnicilor

nicĭ un cuvînt de pricinuire, şi apoĭ ridicând orînduitul mumbaşir atât pe pirîtul polcovnic, cât şi pe pirîţiĭ preoţi, să-ĭ aducă aicĭ împreună şi cu jăluitoriĭ, ca să steà faţă la judecata ce-ĭ vom orînduì Domnia-Mea (1).

Cod. LXXVIII, pag. 62.

Din cărţile de vătăşie de ţigani de la Ianuarie 1813 se pot vedé şi obligaţiunile lor, maĭ cu sémă ale culegătorilor de nisip de aur, cum şi drepturile ce Domnia le recunósce, de a petrece în stare nomadă, de a se aşezà cu corturile orĭ unde vor voì şi de a nu plătì nimic pentru suhaturĭ, nicĭ chiar pe moşiĭ particulare (1).

Acte de protecţiune acordate ţiganilor de cătră Caragea (2).

Din când în când se maĭ găsesc suflete creştine, carĭ iartă de robie pe nenorociţiĭ ţiganĭ, precum făcù Vornicésa Ecaterina Ştirbeiŭ la 1815 (3).

Nu maĭ puţin decât pe ţĕranĭ îĭ jăfuesc şi pre ţiganĭ vătafiĭ de plaiurĭ (4).

CAP. VII.

Negutătorĭ, breslaşĭ, fabricanţĭ, narturĭ, căşării. — Tîrgurĭ şi bâlciurĭ. — Pĕcura.

Un interesant strat din Societate este acel constituit de comercianţĭ, industriaşĭ, breslaşĭ, fabricanţĭ.

Pe tótă ḑiua comerciul şi meşteşugurile se înstreinézĕ din mânile pămîntenilor, spre a trece în ale supuşilor streinĭ. Cu mare rapiditate se însinuézĕ în oraşe, maĭ ales în Bucurescĭ şi Craiova, invasiunea acestora şi în primul loc a Evreilor (5).

(1) Veḑĭ actele în anexe.

(2) Idem, idem.

(3) Idem, idem.

(4) Idem, idem. Se maĭ pot consultà în anexele acestuĭ capitol din acest Tom. X B. diverse acte de cumpĕrărĭ şi vînḑărĭ de *suflete* de ţiganĭ şi de diverse donaţiunĭ saŭ procese relative. Sunt de băgat în sémă *harurile* de ţiganĭ făcute de Domnitor la diverse persóne şi la diverse mânăstirĭ.

(5) Evreilor le recunósce şi I. Caragea organisarea în bréslă separată. In 1813, Domnitorul învoesce capilor comunităţii jidovescĭ dreptul de gabelă, adecă de a percepe o taxă de la vînḑarea cărniĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta biv vel Bane Gheorghe Arghiropole, Caimacamule al Craioveĭ, de vreme ce obiceiul legiĭ ovreescĭ la preţul vînḑării de carne este într'acestaşi chip, precum ni se dă pliroforie printr'acésta

Breslele. Sub domnia luĭ Caragea maĭ continuă a există breslele, deşì slăbite în organisaţiunea lor, ba până în fine rĕŭ isbite, precum vom maĭ vedé şi maĭ departe.

In 27 Ianuarie 1813, Caragea numesce direct Maĭ-mare-Başa peste întrunitele bresle de lemnarĭ, zidarĭ, cărămidarĭ, nisiparĭ şi tîmplarĭ şi reînnoesce chrisovul breslelor federate. Fie-care din aceste bresle stă sub un céuş şi câte 4—5 fruntaşĭ «carĭ vor fi meşterĭ maĭ bunĭ, maĭ bătrînĭ şi maĭ de ispravă», constituind «longea», adecă loja.

Cu dispositiunea de la art. 3 din chrisov, Caragea deschide marĭ porţile eĭ la meşterĭ lemnarĭ şi zidarĭ streinĭ, de peste Dunăre, mărginind obligaţiunea lor de «a se arĕtà la numitul Maĭ-mare-Başa spre a fi sciţi luĭ» şi la întórcere în patria lor, de asemenea să se arĕte la acelaşĭ, ca să-ĭ deà răvaş, că nu are nicĭ o pricină cu cine-vaşĭ pentru vre-o lucrare. Numaĭ presintând asemenea răvaş puteà meşterul strein obţiné răvaş de drum de la Spătărie (1).

In 14 Maiŭ 1814, Caragea ridică pe Maĭ-marele-Staroste de la aceste întrunite bresle la demnitatea de *Caftanlîŭ* şi la acéstă ocasiune reînnoesce întreg chrisovul. Nu maĭ aducem acì decât preambulul, singura parte schimbată din anteriorul chrisov:

---

anaforà, de cătră dumné-luĭ Vel Cămăraşul, poruncim dar, ca întocmaĭ să se urmeze şi aicĭ preţul vînzării de carne între ovreĭ, precum şi din alişverişurile lor, de nu va fi vre-o pricină destoinică, poruncim să nu fie popriţĭ, iar de va fi la mijloc vre-o pricină, să însciinţezĭ Domnieĭ-Mele.—1813 Maiŭ 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, ce prin buiurdizma ce mi se dă la acéstă jalbă a ovreilor locuitorĭ din oraşul Craioveĭ, ca să cerceteze şi la cererea ce fac să arĕt prin anaforà, următor fiind, după scumpa cercetare ce am făcut starosteĭ de ovreĭ de acì din Bucurescĭ, m'am pliroforisit pentru preţul cărniĭ, că este ca un legiuit obiceiŭ, orĭ în ce loc se află locuitorĭ ovreĭ, măcar şi aicĭ în Bucurescĭ şi la Iaşĭ, ca să deà maĭ mult peste preţul, ce se politifsesce la ceĭ-lalţĭ locuitorĭ, un prostichiŭ de o parà saŭ de douĕ la ocaua de carne, şi întocmaĭ trebue să se urmeze şi la Craiova cu prostichiul de maĭ sus arĕtat, iar nu maĭ mult, iar pentru alişverişul lor ce se jăluesc că sunt îmbodisiţĭ, cu cuviinţă este a se da luminată poruncă cătră cinstitul dumné-luĭ Caimacamul Craioveĭ, spre a fi sloboḑĭ de a-şĭ face alişverişĭ lor nesupĕraţĭ, pentru care nu lipsiĭ a arĕtà Inălţimiĭ Tale. — 1813 Maiŭ 17.

Megas Camarasis.

Cod. LXXVI, pag. 262.

(1) Veḑĭ Anexa A.

Chrisovul Mai-mare-Başăĭ de lemnarĭ, i zidarĭ, i cărămidarĭ, nisiparĭ şi tîmplarĭ.

Tóte acelea câte privesc spre trebuinţa şi folosul de obşte, nu numaĭ datorie aŭ Domniĭ şi oblăduitoriĭ, ce s'aŭ învrednicit de la Dumneḑeŭ a avé stăpînirĭ de ţĕrĭ şi de noróde, a le pune în faptă, ci încă cu mijlócele cele maĭ bune a le întocmì, a le îmbunătăţì şi a le întărì, între carĭ alte obştescĭ lucrurĭ trebuincióse fiind unul şi nizamul breslelor de lemnarĭ, zidarĭ, cărămidarĭ, nisiparĭ şi tîmplarĭ, cu carĭ se slujesc toţĭ de obşte între trebuinţele ce aŭ, de aceea, atât pentru întîmplările ce aŭ fost maĭ nainte cu cutremurul şi focul cel mare, trebuinţa a adus a se pune la o bună întocmire nu numaĭ la întîmplările acelea, ci apărurea şi în tótă vremea să se păzéscă bună orînduélă, ca cel ce va avé epistasia acestor bresle să fie nu numaĭ cu sciinţa meşteşuguluĭ desăvîrşit şi cu vrednicie, ci să aibă şi un ipolipsis de a se puté încrede şi a se nădăjduì cine-vaşĭ pentru binalele ce prin marifetul luĭ se vor lucrà de meşteriĭ lemnarĭ i zidarĭ, spre a nu se face înşelăciunĭ şi pagube, precum pătimià şi norodul maĭ nainte, şi atuncĭ, după anaforaua dumné-lor boerilor Divanuluĭ, se alesese un Lazăr Polcovnicul, om vrednic cu sciinţă, de s'a orînduit la epistasia acésta, pre carele l-a îmbrăcat şi caftan numindu-l Maĭ-mare-Başa, făcêndu-ĭ léfă şi alte milĭ, precum din hrisovul Domnieĭ-Sale fratelui Constantin Ipsilante Voevod ne-am pliroforisit. Deci învrednicindu-ne şi pe Noĭ Domnul Dumneḑeŭ cu domnia aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ şi pliroforisindu-ne că, după trebuinţa ce este într'acéstă politie a scaunuluĭ Domnieĭ-Mele Bucurescĭĭ, urméză a fi Maĭ-mare-Başa om ales, cercat în slujbe, şi că din vremea de maĭ sus arĕtată încóce s'a fost cinstit cu caftan acéstă trébă şi slujbă a Maĭ-mare-başa, am primit-o şi Domnia-Mea şi hotărîm, ca şi de acum înainte, cel ce se va aflà cu acéstă epistasie să se cinstéscă cu caftan şi pentru că are de a fi cu osîrdie şi cu îngrijire a nu se face înşelăciunĭ şi a se păzì buna orînduélă spre folosul obştesc, şi pentru că se află slujind la poruncile Domnescĭ, când i se dă, şi la ale obşteĭ norodului ce aŭ şi are să ţie şi un logofeţel i un om doĭ cu léfă şi cu cheltuélă. De aceea printr'acest Domnescul Nostru hrisov întărim privilegiurile şi milele ce aŭ avut ceĭ maĭ dinainte Maĭ-marĭ-Başĭ, adecă să aibă lude 6 scutelnicĭ, pentru care poruncim dumné-luĭ Vel Vistierul, să i se facă dintre pămîntenĭ şi să li se deà pecetluiturile Domnieĭ-Mele, să aibă şi orînduélă de léfă spre a i se da pe tótă luna câte talerĭ 50 de la Visteria Domnieĭ-Mele, să fie dator însă acel ce se va cinstì cu caftan de Maĭ-mare-Başa a pune osîrdie şi silinţa întru slujba acésta, ca prin îngrijirea sa să se păzéscă o bună orînduélă a breslelor acestora, ca nu numaĭ eĭ adecă să se foloséscă şi să se câştige din meşteşugurile lor, ci şi norodul să-şĭ aibă înlesnirea făr'de pagube şi făr'de înşelăciunĭ întru trebuinţele lucruluĭ binalelor, luând séma Maĭ-mare-Başa şi pentru unele binale ce sunt după pravilĭ oprite, adecă care astupă şi închide lumina vecinuluĭ, cum şi cele ce ar căutà să cuprinḑă şi să strîmtoreze uliţele obşteĭ cu întinderea ce fac şi altele asemenea vătĕmătóre, ca îndată să deà de scire la Domnia-Mea, pentru care este orînduit şi nizamul maĭ sus numitelor bresle, cu ponturile ce se cuprinde maĭ jos prin hrisóve Domnescĭ ale fraţilor Domnĭ de mult, şi după trebuinţa ce urméză şi acum spre buna orînduélă. . . . (urméză cele 7 ponturĭ).

Cod. LXXXII, fila 177 v

La 25 Ianuarie 1813, Caragea reînnoesce chrisovul bresleĭ zăbunarilor, cu óre-care «îndreptare la unele ponturĭ, după trebuinţa vremiĭ de

acum», ḑice Vodă. Una din pretinsele îndreptărĭ este aceea, că sunt admiși și meșterii streinĭ de a deschide prăvălie și a lucrà marfă de zăbunărie, destul să urmeze orînduelile bresleĭ și să fie supus la Starostea de zăbunărie, care rĕmâne a fi ales de bréslă (1).

Din 16 Fevruarie 1813 este chrisovul reînnoit al bresleĭ Croitorilor, dat întâiŭ de Alexandru Ipsilant la 59 croitorĭ din Bucurescĭ, căcĭ chrisóvele maĭ vechĭ le eraŭ perdute din causa răsboiuluĭ. Caragea face istoricul bresleĭ în preambulul chrisovuluĭ sĕŭ, de care ne ocupăm acì. Capul bresleĭ este Terzi-Başa aŭ 4 meșterĭ epitropĭ. Unul din epitropĭ va fi Starostele bresleĭ. Un Céuș va maĭ avé brésla. Terzi-Başa cu Starostea și Epitropiĭ să caute socotelile și judecățile. Terzi-Başa fără de «lonjă» nu are nicĭ o putere de execuțiune (2).

Tot din Fevruarie 1813 este și chrisovul reînnoit al Bărbierilor. Starostele e ales de bréslă. Loja o constituesc *6 Epitropĭ. Streiniĭ sunt admiși în bréslă*, destul să fie «cu ascultare de Starostea» și de lojă. Nepăzirea Duminicel și a sĕrbătorilor *este pedepsită* de *Lojă* (3).

La 25 Aprilie 1813, Caragea reînnoesce chrisovul bresleĭ Șelarilor din Bucurescĭ. Streiniĭ șelarĭ nu aŭ voe să deschidă eĭ prăvăliĭ, dar sunt admiși a lucrà pe la prăvăliile meșterilor din bréslă, unde-ĭ va rînduì starostele de șelarĭ și curelarĭ. Starostele este ales de bréslă și constitue loja împreună cu doĭ fruntași iarăși aleși (4).

La 1 Iulie 1814, Caragea reînnoesce chrisovul bresleĭ boiangiilor din Bucurescĭ, chrisov dobîndit de eĭ în 1764 de la Racoviță Cehan V. V., și de atuncĭ întărit și de alțĭ Domnitorĭ. La 1803 acéstă bréslă avù proces cu fabrica de șaluri și ghermesituri, din causa menghineleĭ ce făcuseră și eĭ, deși erà un monopol al fabriceĭ. Am amintit despre acest proces la locul cuvenit. Chrisovul luĭ Caragea reînnoesce și el același chrisov. «Proestosul», adecă Starostele, este ales, dar rînduit prin scirea Mareluĭ Cămăraș. Loja o constitue cu treĭ bătrînĭ aĭ rufetuluĭ și un Céuș. Apelul de la judecata *lojeĭ* se va face la Cămărașul cel mare. *Se admit acum în rufet și boiangiiĭ streinĭ*, dacă se supun la tóte regulele rufetuluĭ. Cele-lalte condițiunĭ se pot vedé în însuși chrisovul ce dăm în notă (5).

(1) Veḑĭ anexa B.
(2) Veḑĭ anexa C., ibidem.
(3) Veḑĭ anexa în acest T. B. X., ibidem.
(4) Veḑĭ anexa E ibidem.
(5) Veḑĭ anexa F. F. ibidem.

La 1 Decemvrie 1815, Caragea aprobă următorul cartel făcut de săpunarii din Bucuresci:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Primită fiindu-ne şi nouĕ simfonia ce a făcut brésla săpunarilor înaintea dumnĕlor velitilor boerĭ, o întărim Domnia-Mea, ca să-şĭ aibă urmarea sa întocmaĭ, pentru care poruncim dumi-tale Vel Logofete de Ţéra-de-sus, ca zapisul ce aŭ dat săpunarii pentru acéstă simfonie să se poprésca a sta în păstrare la cantelaria Divanuluĭ Domnieĭ-Mele.—1815 Decemvrie 13.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Din luminată porunca Mărieĭ-Tale, aducêndu-se înaintea Nóstră isnaful bresleĭ săpunarilor de aicĭ din Bucurescĭ, carĭ fac şi lucréză săpun de aicĭ de ţéră şi iarăşĭ eĭ îl vînd cu tărăbĭ şi prăvăliĭ la obşte şi de bună voia lor, nesiliţi s'aŭ legat cu zapis, care l-am adeverit şi noĭ, cu cuprindere ca pe un an întreg să ţie politia cu îndestulare, şi să-l vîndă săpunul cel bun, care este ca cel de Tîrgovişte, ocaua po parale 48, iar săpunul cel prost, care se chémă cialcamà, ocaua po parale 25, şi tot acel preţ să urmeze la vînd̨area lor până la anul, însă numaĭ eĭ să vîndă, iar lumînărariĭ, carĭ fac lumînărĭ, să nu se amestece în meşteşugul lor întru nimic, nicĭ a lucrà săpun, nicĭ a vinde, şi eĭ s'aŭ legat că vor păzì-o acésta, făcêndu-se chezaşĭ unul pe altul, certându-se şi de stăpînire, când va fi bănuélă, când nu păzesc, legătura, saŭ nu vînd cu dreptate, care legătură a lor părêndu-ni-se a fi cu caleĭ de va fi primită Mărieĭ-Tale, să se deà şi luminată întărire, ca să se păzéscă.— 1815 Decemvrie 12.

Constantie Buzcŭ, Constantin Creţulescu Vel Ban, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodor Văcărescu Vel Vornic, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, pag. 187.

In judeţe, bresle constituite, sub domnia luĭ Ioan Gheorghe Caragea, nu am aflat decât la Pitescĭ. Vad̨ă-se în Tom. X. B. actul bresleĭ Cavafilor şi Cismarilor şi acel al Isnafuluĭ croitorilor (1).

Evreiĭ, carĭ în Bucurescĭ, la 1804, eraŭ maĭ puţinĭ de 120 familiĭ, se îmmulţesc mereŭ acolo, prin năvăliri din ţĕrile vecine. Caragea le numesce, în 28 Fevruarie 1813, un staroste în persóna luĭ Haim Herş, care este şi haham-başa. Brésla evreilor este justiţiabilă — în afacerile de comerciŭ şi industrie — numaĭ de staroste şi cu apel la Marele-Cămăraş. Vodă constitue scutirĭ şi folosinţe starosteluĭ şi obligă pe *ovreiĭ streinĭ* a ascultà de staroste în totul. De *ovreiĭ streinĭ* starostele e dator să ţină catastih. In unul din aceste catastihe supuse

(1) Veḑĭ anexele G şi H.

Vistierieĭ, aflu că în 1813 aŭ intrat în Bucurescĭ peste 1.000 de evreĭ din Ungaria şi Turcia (1).

Brésla cavafilor mutaţĭ în dosul Sf. Gheorghe Noŭ, după focul de la 1804, şi lângă biserica Răsvan, cere, la 9 Noemvrie 1817, permisiune de a-şĭ face samare la prăvăliile lor, ţicênd că aceste samare nu supĕră pre nimenĭ în strada unde staŭ ascunse. *(Cod. LXXXIX).*

Brésla papugiilor încă primesce un noŭ staroste în Fevruarie 1813 şi la acéstă ocasiune Domnitorul, prin pitacul sĕŭ, resumă în scurt organisaţiunea bresleĭ, precum se póte vedé în actul inedit (2).

In Ianuarie 1813 urméză un proces între vameş şi brésla cojocarilor şi a tabacilor din Tîrgovişte. Aceştia nu vor să plătéscă vamă pentru peile ce cumpĕră, nefiind eĭ datorĭ a plătì ci vînţĕtorul (3).

Un proces identic este tot în 1813 Fevruarie între tabaciĭ din Bucurescĭ şi Vameş. Tabaciĭ nu vor să plătéscă vama decât când vînd peile tăbăcite; asemenea sunt scutiţĭ de vamă pe frunzele şi buruenile ce adună din ţéră pentru tăbăcărie (4).

Brésla precupeţilor e strămutată pe uliţa Gabrovăliilor, unde sunt cu mulţumire primiţĭ de proprietariĭ de prăvăliĭ. La 25 Noemvrie 1816 Domnitorul hotăresce, ca precupeţiĭ să fie în vecĭ nestrămutaţĭ din acea stradă (5).

In Ianuarie 1817 Domnitorul, după cererea mareluĭ Agă, obligă pe toţĭ jimblariĭ şi brutariĭ să constitue bréslă după regulile stabilite în interesul controluluĭ meşteşuguluĭ lor, fiind îndatoraţĭ ceĭ carĭ vor să deschidă prăvăliĭ să fie cunoscĕtorĭ meşteşuguluĭ, să deà de scire la isnaf legându-se în scris, că vor fi supuşĭ la tóte obiceiurile şi că vor lucrà d'a pururea (6).

La 17 Martie 1814, după alegerea Mareluĭ Cămăraş, se constitue un Telal-başa asupra tuturor telalilor din Bucurescĭ, cu obligaţiunea de a ţiné catastih de toţĭ telaliĭ, luând de la fie-care chezăşie, că nu va înşelà pe nimenĭ, sub pedépsă. Şi muerile telelóice staŭ sub controlul acestuia, ca nu cum-và să speculeze lucrurĭ de furat. Telaliĭ pentru pricinile micĭ sunt justiţiabilĭ de Telal-başa şi de o lojă din bătrînĭ bresleĭ. (7)

(1) Veţĭ anexa în acestaşĭ Tom. X. B.
(2) Veţĭ anexa K., ibidem.
(3) Veţĭ L., ibidem.
(4) Veţĭ actul cu litera M., ibidem.
(5) Veţĭ anexa N., ibidem.
(6) Veţĭ anexa O., ibidem.
(7) Veţĭ actul P., ibidem.

In 1815 Caragea sporesce iratul luĭ Iciciohodar de la prăvăliile ce lucréză cismărie, sub cuvînt că tóte huzmeturile s'aŭ sporit în ţéră. (1)

In Septembre 1814 Caragea numesce pe Marin Jelescu staroste de ĭorgangiĭ şi-ĭ acordă scutire de dăjdiĭ şi a uneĭ pivniţe din Bucurescĭ, cum şi de vinăriciŭ de la via luĭ. (2)

La 7 Ianuarie 1818 Caragea dă un noŭ chrisov pentru brésla brutarilor, scoţênd-o de sub Agie, de sub slujbaşiĭ agiescĭ «carĭ nu aŭ frica luĭ Dumneḑeŭ, pentru interes al lor în parte» şi ieaŭ ruşfeturĭ şi jafurĭ, de lasă brutariĭ în voia lor, ca să-şĭ scótă paguba făcênd pânea mică, négră, necóptă şi lipsă la dramurĭ. Domnitorul îşĭ reservă dreptul de a rînduì inspectorĭ aĭ brutăriilor 2—3 dintre boeriĭ din trépta dintâiŭ. Totuşĭ brésla brutarilor este obligată să deà luĭ Aga câte 2.000 talerĭ pe an. Brésla va avé prin alegere un staroste în persóna luĭ Ştefan Babic brutar. Domnitorul îl îmbracă cu caftan, puindu-l pe o tréptă cu starostele de neguţătorĭ. Starostele este inamovibil, dacă se pórtă bine. Alegerea starosteluĭ se face în presenţa boerilor marĭ, carĭ supun cu anaforà alegerea la întărirea Domnuluĭ. Loja bresleĭ o constituesce starostele cu 4 proestĭ, un logofĕt şi un céuş, aceştia scutiţĭ de dăjdiĭ şi de angarale. Chrisovul prevede cişniŭ şi nart obligatoriŭ pentru toţĭ brutariĭ. Starostea are léfă 200 leĭ pe lună de la bréslă. (3)

Tot în 7 Ianuarie 1818 este dat şi chrisovul de constituire, de care în actul de sus se face menţiune. De óre-ce cuprinde dispositiuni carĭ nu sunt arĕtate în actul de sus, îl aducem integral în notă. (4)

Fabricì. De la Domnitorul Ioan G. Caragea am aflat acte relative la câte-và fabricĭ şi anume:

1). Fabrică de fideà, macaróne, etc. In Bucurescĭ neguţătoriĭ aduceaŭ asemenea articole de la Adrianopole şi de la fabrica din Galaţĭ. In 1815 Decemvrie Domnitorul, după anaforaua mareluĭ Vistier, dă luĭ Nichifor Hagi Ion Mustacov unele privilegiĭ pentru fabrica de fideà, macaróne, critarachia, ostrachia şi chipriotica, aşezată în Bucurescĭ. Domnitorul afirmă, că a comparat produsele fabriceĭ de la Galaţĭ cu ale fabriceĭ de la Bucurescĭ şi a găsit pe acestea maĭ bune, egale cu cele de la Adrianopole. (5)

(1) Veḑĭ anexele Q. şi R. din acestaşĭ Tom. X. B.
(2) Veḑĭ anexele S., ibidem.
(3) Veḑĭ actul T., ibidem.
(4) Veḑĭ actul U., ibidem.
(5) Veḑĭ AA. şi AAA., ibidem.

2). Continuă sub Caragea să existe o fabrică de sticlă în județul Dîmbovița. Constatăm acésta din procesul ce face jupânésa Ruxandra Chrisoscoleŭ luĭ Ştefan Némțu sticlarul, în Septemvrie 1815, pentru că ĭ-a brăcuit nisce păduri ca să-şĭ pregătéscă material necesar la fabrică. (1)

3). Fabrica de testemeluri de la Mărcuța continuă să existe. Se constată acésta din actele ce dăm în anexe, vorbind despre Stănuță, fiul luĭ Teodorache Țarigrădeanu, care a căpĕtat privilegiul fabriceĭ încă de la 1808 Maiŭ 28. Fabrica produceà testemeluri, boccele, macaturi, perine, plapome, brîne. Privilegiul fabriceĭ erà pe 15 anĭ, pe care timp aveà şi monopolul. Caragea maĭ prelungesce monopolul 2 anĭ jumătate peste 15, până la 28 Noemvrie 1817. Se presintă puțin înainte de împlinirea acestuĭ termen neguțătorul Angheli şi Zugrav sin Constantin cu petițiune, cerênd să ieà asupra sa fabrica pentru maĭ departe, pe 10 anĭ. Eĭ propun spor la cele ce erà obligată fabrica să deà mânăstiriĭ Mărcuța şi la Cămara Domnéscă, cum şi la spitalul noŭ al Filantropieĭ. Domnitorul încuviințézĕ cererea şi le dă chrisov la 23 August 1817. (2)

Deosebirea de taxe vamale ce se percepeaŭ de la negustoriĭ pămîntenĭ şi de la sudiți este o causă de dĕrăpănare a comerțuluĭ pămîntenilor. Pe când neguțătoriĭ sudiți plătiaŭ o vamă maĭ mică, aplicându-li-se tariful din convențiunile comerciale ale Turcieĭ, neguțătoriĭ pămîntenĭ plătiaŭ taxe majorate, la care se adăogeaŭ acsizele saŭ vama de oraş (3).

O altă scădere ce întîmpină comerțul pămîntean eraŭ narturile obligatoriĭ, din carĭ posedăm o serie destul de completă (4).

Vorbind de comerciŭ, se cade a nu perde din vedere şi afacerea căşeriilor, afacere care dă loc la diverse procese şi nizamurĭ relative la obligațiunile păstorilor Ardelenĭ, carĭ îşĭ pasc oile prin munții şi prin câmpiile țĕriĭ (5).

Maĭ sus menționarăm despre vamă. Amintim şi acì, că împreună cu venitul vămiĭ se arendà şi acel al puțurilor de păcură.

Pentru prima dată întîlnim sub domnia luĭ Caragea următorul fapt,

(1) Veḑĭ actul BB.

(2) Veḑĭ actul CC. şi chrisovul de prelungire pe 2 şi ½ anĭ a monopoluluĭ fabriceĭ dat luĭ Stănuță de Domnitorul Caragea, ibidem.

(3) Veḑĭ actul sub RR., ibidem.

(4) Veḑĭ anexele Tom. X. B, ibidem.

(5) Veḑĭ actele sub SS., ibidem.

al acordării de către Domnitor al dreptului pentru biv Vel Paharnicul Antonache Teohari de a deschide pe moşia lui Cosmina din Secueni două puţuri de păcură, în propriul său profit şi fără a fi supus la nici o dare către Visterie. Un asemenea drept e dat şi mânăstirii Sinaia în Maiŭ 1813 (1).

---

(1) *Cartea sf. mânăstiri Sinaia din sud Prahova.*

Zemli Vlahiscoie. Dat-am Domnésca Nóstră carte sfinteĭ şi dumneḑeesciĭ mânăstiri Sinaia din sud Prahova şi cuviosuluĭ egumen de la acéstă mânăstire, chir . . . . i tuturor părinţilor ce se află acolo locuitorĭ la numita mânăstire, ca să aibă voe şi sloboḑenie a deschide pe moşia mânăstiriĭ, ce se numesce Sinaia, două puţurĭ de păcură cu cheltuéla mânăstiriĭ, şi fiind-că aceste puţurĭ, din jalba ce a dat numitul egumen, ne-a pliroforisit că este a se deschide cu mare cheltuélă a mânăstiriĭ, ne-am milostivit Domnia-Mea şi tot venitul acestor două puţurĭ îl hărăzim numiteĭ mânăstiri, nefiind intrate în vînḑarea celor-lalte puţurĭ maĭ dinainte. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea tuturor de obşte, nimenĭ întru nimic supĕrare să nu facă, fiind-că sunt scutite de dările şi cheltuelile ce daŭ alte puţurĭ, fiind-că aşà este porunca Domnieĭ-Mele. I saam receh gpd. — 1813 Maiŭ 1.

Cod. LXXVII, pag. 297 v.

Cartea dumné-luĭ biv vel Paharniculuĭ Antonache Teohari pentru două puţurĭ de păcură a face la moşia d-sale Cosmina din sud Saac.

Zemli Vlahiscoie. Dat-am Domnésca Nóstră carte cinstituluĭ şi credinciosuluĭ boeruluĭ Domnieĭ-Mele biv vel Paharnicul Antonachi Teohari, ca să aibă voe şi sloboḑenie a-şĭ deschide pe moşia dumi-sale Cosmina din sud Saac două puţurĭ de păcură cu cheltuéla sa, carĭ puţurĭ, find-că ne-am pliroforisit că sunt a se deschide cu mare cheltuélă, după rugăciunea ce ne-a făcut şi după multele slujbe ce a săvîrşit Domnieĭ Mele, ne-am milostivit asupră-ĭ şi tot venitul acestor două puţurĭ de păcură îl hărăzim numituluĭ boer, nefiind intrate în vînḑarea celor-lalte puţurĭ de maĭ înainte. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea tuturor de obşte, nimenĭ întru nimic supĕrare să nu-ĭ facă, ci să fie scutite şi apĕrate de tóte dările şi cheltuelile ce daŭ alte puţurĭ, fiind-că aşà este porunca Domnieĭ-Mele. I saam receh gpd. — 1818 Martie 23.

Cod. LXXVII, pag. 298 v.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

De vreme ce aceste două puţurĭ de păcură sunt hărăzite mânăstiriĭ Sinaeĭ prin sinetul nostru, sinet care i s'a dat încă din anul trecut, precum din condica Divanuluĭ am luat pliroforie şi fiind-că în ponturile vămilor anuluĭ acestuia se cuprinde, ca milele ce sunt prin hrisóve şi sineturĭ domnescĭ să se împlinéscă, nicĭ un cuvînt nu aŭ vameşiĭ a se atinge de aceste două puţurĭ, ci hotărîm ca mânăstirea Sinaia să aibă pace de către eĭ. — 1814 Iulie 2.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Narturĭ. Cestiunea îndestulărĭĭ publice din Bucurescĭ preocupă negreşit pre Caragea. In Ianuarie 1813, el obligă pre brutarĭ să fie aprovisionaţĭ cu îndestulă făină, ca să nu întîmpine lipsă poporaţiunea (1).

Se face cişniŭ pentru pâne şi se obligă de la 1 Fevruarie 1813 a vinde pânea négră cu 5 parale ocaua (2).

La 2 Fevruarie 1813 se dă un nart general, ce se póte vedé în T. X. B. al Istorieĭ nóstre. La 6 Fevruarie Domnitorul ordonă:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiţilor şi credincioşĭ dumné-vóstră veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, de trebuinţă fiind de a se întocmì un preţ cuviincios şi la vînḑarea jimbleĭ i a simituluĭ şi să lipséscă cu totul catahrisis ce se urmă până acum de cătră jimblarĭ şi simigiĭ, poruncim Domnia-Mea ca cu toţĭ împreună i cu dumné-luĭ vel Agă, să faceţĭ cisni prin amăruntă sòcotélă pentru amândouĕ maĭ sus arĕtatele felurimĭ de pâne, şi chibzuind preţul cu care se cuvine a se vinde, însă bună, albă, curată, să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà, fără câtuşĭ de puţină întârḑiere. Tolco pisah.— 1813 Fevruarie 6.

(Pecetea gpd). Vel Logofĕt.

La 10 Iunie 1813, Domnitorul dă nart noŭ pentru pâne, jimblă şi simit (3).

Un alt cişniŭ se face în Decemvre 1813, în urma reclamaţiunilor brutarilor. Se adaogă preţul la vînḑarea pâneĭ, care se va vinde câte 8 parale ocaua.

Prea Înălţate Dómne,

Următor fiind luminateĭ Inălţimiĭ Tale poruncĭ de la acéstă jalbă a cuviosuluĭ egumen Iustin, de la mânăstirea Sinaia, am făcut cercetare şi vĕḑuĭ la mâna cuvioşieĭ-sale sinetul Mărieĭ-Tale cuprinḑĕtor, prin care i se dă voe şi sloboḑenie a deschide pe moşia sf. mânăstirĭ Sinaeĭ douĕ puţurĭ de păcură cu cheltuéla mânăstiriĭ, hărăzindu-i-se milă numiteĭ mânăstirĭ şi tot venitul acestor douĕ puţurĭ cu păcură l-a luat Vameşul, cu cuvînt că se cade a fi pe séma vămeĭ; a căruia urmare fiind făr' de cuviinţă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ, ca aducênd pe pîrîtul înaintea dumné-lor, faţă cu cuviosul egumen, să-l facă a înţelege cuprinderea luminatuluĭ sinet al Mărieĭ-Tale, ce este dat acesteĭ mânăstirĭ, neîngăduind pe vameşĭ de acum înainte a maĭ face supĕrare câtuşĭ de puţin, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta. — 1814 Iunie 6.

Constantin Filipescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXIX, pag. 9.

(1) Veḑĭ actul K. K., l. c.

(2) Veḑĭ actul L. L., ibidem.

(3) Veḑĭ actul M. M., ibidem.

(3) Veḑĭ actul N. N., ibidem.

In 16 Fevruarie 1814, se afişéză pe la rĕspântiile stradelor un nart general, în care intră băcăniile, legumele, pescăriile, lumînările de céră (1).

In Decemvrie 1814, se dă alt nart pentru legume (2).

La 5 Ianuarie 1814, se afişéză nartul lumînărilor de seŭ (3).

La 15 Septemvrie 1815, noŭ cişniŭ pentru jimblă şi pâne (4).

La 15 Noemvrie 1815, se ordonă facerea unuĭ nart noŭ al lumînărilor de seŭ (5).

In Decemvrie 1815, noul nart pentru pâne (7 parale pânea) (6).

La 1 Aprilie 1816, nart la lumînările de céră (7).

Măcelăriile continuă a se da cu contract, în Bucurescĭ:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boerilor veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, dimpreună şi dumné-ta biv vel Vist. Const. Filipescule i cu dumné-ta biv vel Bane Gr. Brâncovene, fiind-că se apropie sfintele Pascĭ şi sorocul contractuluĭ cărniĭ din anul trecut se împlinesce, poruncim ca, adunându-vĕ cu toţiĭ aicea la Domnésca Nóstră Curte să faceţĭ cuviósa chibzuire pentru vînḑarea cărniĭ pe anul acesta şi să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà. I saam receh gospod. — 1816 August 20.

Cod. LVIII, fila 51 v.

Brutariĭ refusă de a depune pânea pe la băcăniĭ spre vînḑare, ca să nu deà ḑeciuélă. La 5 Septemvrie 1816, Domnitorul ordonă luĭ Aga să oblige pe brutarĭ a face asemenea deposite (8).

Cu privire la îndestularea publică din oraşele judeţene, abià posedăm un singur act de la Caragea.

Acesta este cel următor relativ, la Ploescĭ:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale şi cu bună orînduélă fiind acéstă anaforà a dumné-luĭ vel Logofĕtuluĭ de Ţéra-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ să daţĭ cuviinciosul nizam ca întocmaĭ să facă urmare. — 1813 Iunie 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

---

(1) Veḑĭ actul O. O. la anexe.
(2) Veḑĭ actul P. P., ibidem.
(3) Veḑĭ actul Q. Q., ibidem.
(4) Veḑĭ actul R. R., ibidem.
(5) Veḑĭ actul S. S. şi T. T., ibidem.
(6) Veḑĭ actul U. U., ibidem.
(7) Veḑĭ actul V. V., ibidem.
(8) Veḑĭ actul X. X., ibidem.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a vameșilor de la Ploescĭ, făcênd cercetare, arĕt Înălțimii Tale, că nartul s'aŭ pus pentru ceĭ ce vînd cu ocaua, iar maĭ vîrtos pentru precupeți, iar locuitoriĭ ce vin la tîrg cu zaherele, saŭ cu alte lucrurĭ de alte trebuințe, cum și de ale mâncăriĭ, ce le vînd cu ridicata, acelea nu aŭ să fie supuse la nart, ci să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale cătră dumné-lor ispravniciĭ județuluĭ, ca într'acestași chip să urmeze și să deà nizam, nicĭ să deà pricină cu nartul a nu venì țĕraniĭ de afară cu lucrurĭ de vîndare, că aceea în adevĕrat este că pricinuesce pagubă jăluitorilor, cu împuținarea alișverișuluĭ ce póte să facă și să discolipséscă ceĭ ce aŭ trebuință, negăsind să cumpere acelea ce caută, saŭ precum va luminà Dumneḑeŭ pe Măria-Ta, se va da poruncă. — 1813 Iunie 18.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, pag. 436.

Tîrgurĭ. Privilegiile pentru tîrgurĭ și bîlciurĭ continuă a se da sub Caragea, tot după regulele cunoscute. Evident, boerimea se folosesce maĭ mult de asemenea privilegiĭ și beneficiĭ, și une-orĭ ele sunt acordate și la biserică și mânăstirĭ. Vaḑă-se în anexele de la Tom. X. B, al *Istorieì Românilor*, o serie de asemenea acte relative la bîlciurĭ și tîrgurĭ.

Intre actele anexate sunt și diverse pitace oprind facerea de bîlciurĭ, din causă de epidemie, cum și acte relative la strămutărĭ de bîlciurĭ la alte localități, pentru aceleași cause, saŭ spre a favorisà anumită persónă saŭ mânăstire.

Aducem acì unele din multe, următórele acte relative la bîlciul de la Buzĕŭ

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu tóte că prin Domnésca Nóstră hotărîre, ce s'a dat în trecutele ḑile, prin buiurdizmă la anaforaua Logofețieĭ, s'a poruncit, ca tîrgul de la Nișcov să se mute la orașul Buzĕuluĭ, dar noïma aceeași porunc erà, că atuncì când se făceà acì tîrg, nu se făceà atuncì tîrg și în orașul Buzĕuluĭ, după chiar arĕtarea ce ne-aŭ făcut prin jalbă ceĭ de atuncì jăluitorì negușătorì și locuitorì din partea loculuĭ, și osebit de acésta, că tot într'aceeași hotărîre se cuprinde, ca să se mute tîrgul de la Nișcov în orașul Buzĕuluĭ, unde a fost din vechime, de nu aduce însă vre-o smintélă saŭ zăticnire la alișverișul locuitorilor, fără de a se face vre-o deosebire cărora din locuitorĭ, iar acum, fiind-că ne-am pliroforisit Domnia-Mea, din a doua jalbă, tot a celor dintâĭ jăluitorĭ negușătoraș și locuitorĭ din orașul Buzĕuluĭ, că și acolo în Buzĕŭ se urmézĕ facerea tîrguluĭ Sâmbăta (pricinuind însă numițiĭ, că prin înșelăciune de cătră iubitorul de Dumneḑeŭ Episcopul Buzĕuluĭ s'ar fi schimbat ḑiua aceluĭ tîrg de la Buzĕŭ de se face Sâmbăta, unde maĭ înainte se făceà Dumineca, când, fiind ḑi de lucru, nu se îndemânézĕ locuitoriĭ a venì la tîrg, ca să-și facă alișverișul, iar Dumineca, fiind sĕrbătóre, năvălesc toți la Nișcov și își săvîrșesc alișverișul lor, de aceea dar cererea ce fac numițiĭ jăluitorĭ, ca să lipséscă adecă cu totul tîrgul din Nișcov și să se

urmeze numaĭ cel de la Buzĕŭ, nu este primită Domnieĭ-Mele, fiind în potriva Domnesciĭ nóstre hotărîrĭ, ce s'a ḑis maĭ sus, şi în vreme ce cu poprirea tîrguluĭ ot Nişcov se face smintélă şi zăticnire la alişverişul altor locuitorĭ ce se îndemânéză a merge la acel tîrg, precum din alăturata jalbă a acelora se face dovadă, fără numaĭ atâta osebire hotărîm Domnia-Mea a se face, adecă tîrgul din oraşul Buzĕuluĭ să se facă iarăşĭ Dumineca, precum se urmà din vechime, iar cel de la Nişcov, fiind maĭ noŭ, să se facă Marţia, şi în acelaşĭ chip poruncim, dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să daţĭ nizam de a se face urmare, ca cu acest mijloc nicĭ locuitoriĭ saŭ neguţătoraşiĭ ce cad cu apropiere de oraşul Buzĕuluĭ, nicĭ ceĭ ce cad cu apropiere de Nişcov, să nu cerce discolie şi zăticnire.—1813 Ianuarie.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIII, pag. 122.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Înălţimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă anaforà a Sf.-Sale părinteluĭ Episcop de Buzĕŭ, făcênd urmare, vĕḑuĭ luminată hotărîrea Mărieĭ-Tale ce s'a dat la anaforaua Logofeţieĭ, de la trecuta lună a luĭ Decemvrie 14, după jalba neguţătorilor şi a locuitorilor părţiĭ loculuĭ, cum că tîrgul Buzĕuluĭ care este vechiŭ numit, în vremea rèsmiriţeĭ acesteia trecute, din pricina primejdieĭ ce a avut de către oştaşĭ s'a mutat la Nişcov, de sunt patru anĭ, şi Buzĕul a rĕmas fără de tîrg, iar acum fiind-că s'a făcut pace, aŭ cerut ca să se mute iarăşĭ la locul luĭ şi cel de la Nişcov să fie poprit, ca unul ce este aprópe de prisos şi este supĕrător tîrguluĭ Buzĕuluĭ, ḑicênd că la Nişcov nu s'a maĭ făcut tîrg altă dată, în vreme de pace, nefiind cu putinţă a fi douĕ tîrgurĭ alăturea, şi de către Măria-Ta s'a poruncit, ca să cerceteze dumné-lor ispravniciĭ şi când într'adevĕr va fi arĕtarea jăluitorilor, cu voinţa şi primirea tuturor locuitorilor şi a neguţătorilor din oraşul Buzĕuluĭ, de a se mută acest tîrg la locul unde a fost din vechime şi, de nu face vre-o smintélă saŭ zăticnire la alişverişul lor, poruncesce Măria-Ta cu hotărîre să se mute tîrgul la locul unde a fost maĭ înainte, după care luminată poruncă, urmând ispravniciĭ prin însciinţarea ce fac, de la 29 a trecutuluĭ Decemvrie, arată că strîngênd pe toţĭ locuitoriĭ şi neguţătoriĭ din oraşul Buzĕŭ şi arĕtându-le luminata poruncă, toţĭ cu un cuvînt aŭ ḑis, că jalba este cu voinţa lor primită, făcênd cerere a se mută tîrgul în năuntrul oraşuluĭ Buzĕŭ, unde din vechime a fost, pentru care cu toţiĭ aŭ dat înscris sub iscăliturile lor, şi aşà ḑic ispravniciĭ, că nefiind nicĭ-o smintélă la alişverişul şi folosul locuitorilor, aŭ pus şi în lucrare urmarea tîrguluĭ, care fóe ce este sub iscăliturile lor, o trimit dumné-lor ispravniciĭ Mărieĭ-Tale şi se vĕḑură iscăliţĭ peste o sută de nume, am vĕḑut şi arĕtarea ce face prea Sfinţia-Sa Episcopul Buzĕuluĭ, că din vechime erà obiceiŭ de se făceà pe sĕptĕmână la douĕ locurĭ tîrg, adecă Sâmbăta la Buzĕŭ şi Joia la Săpoca, apoĭ pentru multe necazurĭ ce aveaŭ de trecĕtorĭ, şi nu puteaŭ neguţătoriĭ să-şĭ care marfa la oraşul Buzĕuluĭ, fiind loc depărtat, cum şi la Săpoca nu puteaŭ merge tot-deauna, cu sloboḑenia stăpînirĭĭ, de atuncĭ s'a rînduit a se face tîrg Dumineca la Nişcov, pe moşia Episcopieĭ, unde le vine tuturor cu îndemână şi cum că tîrgul de la Buzĕŭ de se va face Sâmbata, cum a fost rînduit, şi cel de la Nişcov Dumineca, n'ar avé nicĭ-o supĕrare un tîrg de altul, acum dumné-lor ispravniciĭ aŭ oprit facerea aceluĭ tîrg de la Nişcov şi locuitoriĭ i boerinaşiĭ şi neguţătoriĭ din partea loculuĭ trimit jalbă Mărieĭ-Tale prin Sfinţia-Sa, rugând a se întărĭ şi a se poruncĭ ca tîrgul cel de la Nişcov să nu se opréscă,

care jalbă o vĕḑuĭ cu acéstă cerere iscălită de 39 de ómenĭ, şi spre maĭ bună pliroforia Mărieĭ-Tale se va vedé şi jalba lor, i însciinţarea dumné-lor ispravnicilor judeţuluĭ cu fóia ce trimit şi precum va luminà Dumneḑeŭ pe Măria-Ta, se va da hotărîrea şi porunca de urmare.—1813 Ianuarie 20.

(Vel Logofĕt).

Din istoria câtor-và orăşele aducem acĭ informaţiunĭ:

Orăşelul Câmpina erà considerat ca schelă de comerciŭ pe la începutul secoluluĭ XIX. In interesul comerciuluĭ, Domnitorul Caragea înfiinţézà o Vătăşie de arabagiĭ la Câmpina, pentru ca neguţătoriĭ să pótă găsì cu înlesnire care şi căruţe de transport. (1)

Roşiĭ-de vede. Prigonirea veche dintre mânăstirea Sf. Spiridon cu

(1) *Carte de Vătaf de arabagiĭ la schela Câmpineĭ sud Prahova.*

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că unĭĭ din neguţătoriĭ de la schela Câmpina sud Prahova, prin jalbă cătră Domnia-Mea aŭ făcut arĕtare, că pătimesc discoliĭ pentru cărăuşĭ, când le trebue şi li se zăticnesce alişverişul negoţuluĭ lor, cerênd a se pune la orînduélă, cu a-şĭ avé înlesnirea, a cărora jalbă rînduind-o Domnia-Mea la dumné-luĭ vel Spătarul de a cercetat, ne-a făcut arĕtare că, pentru a se înlesnì ajutorul neguţătorilor, este trebuinţă, ca să se orînduéscă Vătăşie de arabagiĭ, ca să scie de la cine să céră celor ce le trebuesc cărăuşĭ, care cerere primită fiind Domnieĭ-Mele, prin alegerea dumné-luĭ vel Spătaruluĭ, orînduim pe . . . . . Vătaf de arabagiĭ la schela Câmpineĭ sud Prahova, cu orînduéla de maĭ jos arĕtată: adecă să aibă numitul Vătaf sub zaptul şi purtarea sa de grijă carele mocănescĭ ce merg cu mărfurĭ neguţătorescĭ cu chirie şi căruţele de arabagiĭ şi câte care va fi trebuinţă a se încărcà cu chirie, orĭ de boer saŭ de neguţător cu mărfurĭ, după trebuinţa ce vor avé, să aibă a se tocmì prin scirea numituluĭ Vătaf, ca să nu se întîmple nicĭ odată lipsă de cele trebuincióse care şi căruţe, nicĭ să se întîmple alte fapte netrebnice de niscare-và mocanĭ şi arabagiĭ la niscaĭ ómenĭ şi mărfurĭ ce vor purtà cu carele lor, şi să aibă datorie mocaniĭ şi arabagiiĭ, ca în orĭ-ce vreme vor venì să deà de scire numituluĭ Vătaf, iar să nu umble ascunşĭ şi tăĭnuiţĭ, ca să nu se întîmple pricinĭ în potriva buneĭ orînduelĭ şi nimenĭ, fără scirea numituluĭ Vătaf, să nu aibă voe a tocmì mocanĭ saŭ arabagiĭ, precum s'aŭ mulţumit la acest nizam şi locuitoriĭ mocanĭ i arabagiĭ din partea loculuĭ, după arĕtarea ce ne-a făcut dumné-luĭ vel Spătarul. Drept aceea poruncim, atât ţie Vătafule, cât şi vouĕ mocanilor şi arabagiilor, să fiţĭ următorĭ întocmaĭ precum maĭ sus ḑicem, căcĭ orĭ tu Vătafule de arabagiĭ, de veĭ face vre-o urmare în potrivă, saŭ voĭ mocanilor şi arabagiilor, de nu veţĭ fi următorĭ întocmaĭ, vĕ veţĭ pedepsì cu grea pedépsă, şi cătră acésta să fie dator Vătaful a îngrijì la tocmelile ce fac cu chirigiĭ ceĭ ce aŭ trebuinţă de a prinde care saŭ căruţe cu chirie, de a nu li se face năcazurĭ şi cereri de chirie peste mĕsură, dar nicĭ eĭ să nu se năpăstuéscă, ci după diastima loculuĭ şi după povară să se ajungă şi plata aceea ce este cu dreptate, făr'de a luà însă numitul Vătaf nicĭ un ban măcar avaet. I saam receh gpd.—1816 August 1.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt

Cod. LXXV, fila 164 v.

călăraşiĭ privilegiaţĭ de la Roşiĭ-de-vede din Teleorman continuă şi sub Caragea, până ce la 20 Noemvrie 1816, cad la învoélă ambele părţĭ, precum se póte vedé în următorul act:

Ĭω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După rugăciunea Epitropuluĭ mânăstiriĭ sfîntuluĭ Spiridon-noŭ, ce se vede maĭ jos iscălit, dăm şi Domnésca Nóstră întărire asupra acestuĭ zapis de învoélă, ca să-şĭ aibă fiinţa şi tăria sa nestrămutată, precum asemenea am întărit Domnia-Mea şi zapisul ce s'a dat la mâna Epitropuluĭ de cătră călăraşiĭ ot Ruşiĭ-de-Vede, fiind întocmaĭ cuprinzĕtor şi acela, precum maĭ jos se arată. — 1816 Noemvrie 20.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Pentru prigonirea ce a avut mânăstirea sf. Spiridon-cel-noŭ cu călăraşiĭ privilegiaţĭ ot Roşiĭ-de-Vede sud Teleorman, vechilĭ fiind şi din partea celor-lalţĭ ce se maĭ află acolo, pentru claca ce nu aŭ făcut (aflându-se cu locuinţa pe moşia mânăstiriĭ) din vremea anilor trecuţĭ, dacă din întâia Domnie a rĕposatuluĭ întru fericire Mărieĭ-Sale Alexandru-Vodă Ipstilant, când atuncĭ prin învoélă li s'a deosebit stînjinĭ 600 din moşia mânăstiriĭ ot Roşiĭ-de-Vede şi li s'aŭ dat sub stăpînirea lor, de la carĭ aŭ luat tot-deauna şi venitul eĭ nesupĕraţĭ de nimenĭ, aŭ fost aduşĭ cu luminată poruncă Domnéscă aicĭ la Bucurescĭ şi înfăţişându-mĕ cu numiţiĭ înaintea dumné-lor veliţilor boerĭ, cum şi la luminat Divanul Mărieĭ-Sale, s'a cunoscut dreptatea mânăstiriĭ, că după învoéla ce aŭ făcut atuncĭ, eraŭ datorĭ a rĕspunde claca la mânăstire de atuncĭ şi până acum, cum şi de acum înainte, dar căd̨ând cu rugăciune la mânăstire, m'am învoit cu dînşiĭ şi le-am ertat întâiŭ claca anilor trecuţĭ ce n'aŭ fost următorĭ a face, adecă din întâia Domnie a rĕposatuluĭ Domn Alexandru-Vodă Ipsilant şi până acum, ce după dreptate se cuvenià a luà mânăstirea, şi de acum înainte ĭ-am lăsat şi pe dînşiĭ a clăcuĭ numaĭ câte 6 d̨ile pe an, adecă de la începutul viitoruluĭ an cu lét 1817, afară din cele-lalte drepturĭ ale stăpînuluĭ moşieĭ, ce le-aŭ rĕspuns şi sunt datorĭ a le rĕspunde şi de acum înainte, după pravilnicésca condică, după cum m'am învoit şi cu ceĭ-lalţĭ locuitorĭ ot Roşiĭ-de-Vede, şi eĭ, moşia lor de 600 stînjinĭ, ce li s'a dat de mânăstire în desăvîrşită stăpînire, drept privilegiul ce aŭ avut maĭ nainte şi o vindeaŭ până acum în arendă la alţiĭ streinĭ în taleri 1.200 pe an, aŭ dat-o sub stăpînirea mânăstiriĭ, învoindu-mĕ, ca şi mânăstirea să aibă a le da pe tot anul câte taleri 1.500, adecă una-mie-cincĭ-sute, începênd acéstă învoélă iarăşĭ de la luna luĭ Ianuarie a viitoruluĭ an cu lét 1817, fiind-că eĭ tot-deauna o vindeaŭ şi luaŭ banĭ, şi acum, luând tot aceĭ banĭ, rĕmân câştigaţĭ cu încă taleri 300, ce cu prisos m'am învoit a le da mânăstirea pe tot anul şi să o aibă a o ţiné mânăstirea sub stăpînirea sa, luând pe tot anul venitul eĭ, şi câţĭ se vor aflà cu locuinţa pe acéstă moşie de stînjinĭ 600 a numiţilor călăraşĭ, cum şi câţĭ vor maĭ locuì de acum înainte, să aibă a se tocmì şi a se învoì cu Epitropul mânăstiriĭ pentru tóte, iar când vre-odată orĭ eĭ, adecă călăraşiĭ saŭ némul lor vor voì a vinde acéstă moşie, fiind-că alt cine-vaşĭ nu póte să o cumpere decât iarăşĭ mânăstirea, după cum scrie la învoéla ce aŭ făcut, atuncĭ să se preţuéscă de ómenĭ cu sciinţă saŭ să o scóţă la mezat, şi câţĭ banĭ se vor alege că face, să li se numere de cătră mânăstire şi atuncĭ luând numiţiĭ banĭ pe vînd̨area moşieĭ statornică, se contenézĕ d̨e a li se maĭ da de cătră mânăstire şi aceĭ câte taleri 1.500 aĭ venituluĭ, iar nevrênd

eĭ a o vinde nicĭ odată moşia statornică, mânăstirea să fie datóre a le numĕrà pe tot anul taleri 1.500 aĭ arendeĭ, fără nicĭ un cuvînt de pricinuire, dar pricinuind vre-un epitrop ce va fi după vremĭ a nu le da aceştĭ banĭ pe tot anul, atunci să aibă numiţiĭ a luà moşia iarăşĭ sub stăpînirea lor, aşà dar învoindu-ne, după cum maĭ sus se cuprinde, le-am dat acest zapis la mânile numiţilor călăraşĭ, dând şi eĭ la mânăstire altul asemenea spre încredinţare; am rugat şi pe prea Inălţatul nostru Domn, ca să se întăréscă şi cu luminată pecetea Mărieĭ-Sale, şi măcar că, după maĭ sus arĕtata cuprindere dintr'acest zapis, este legată a le da în vecĭ câte taleri 1.500 pe an pentru arenda stînjinilor lor de moşie, până când se va întîmplà să o vînză vre-odată statornică Dar după rugăciunea ce aŭ făcut către mânăstire, le-am făcut şi musaadéua cea maĭ jos arĕtată, adecă aceştĭ câte taleri 1.500 pe an să li se deà până în soroc de 7 anĭ şi, de se va întîmplà până atunci a se maĭ suì preţul arenzilor de moşiĭ, să li se maĭ adaoge şi lor preţul arenzeĭ de atunci înainte peste taleri 1.500 pe an, cât se va găsì cu cale, iar întîmplându-se în potrivă a maĭ scădé preţurile veniturilor de moşiĭ, lor să nu li se facă nicĭ o scădere, ce să li se deà tot aceştĭ câte taleri 1.500 pe an de la mânăstire, până iarăşĭ în soroc de alţĭ şépte anĭ şi aşà la fieş-care şépte anĭ să se facă acéstă cercetare asupra preţuluĭ şi îndreptare întocmaĭ, precum zic maĭ sus, ca să nu le rĕmâe nicĭ la acésta vre-un cuvînt, că dór li s'a făcut vre-o năpăstuire despre parte mânăstiriĭ. — 1816 Noemvrie 20.

Cod. LXXXV, pag. 481.

Cu acest zapis de învoélă viind amândouĕ părţile în Divan înaintea nóstră şi arĕtându-ne, că de a lor bună-voe s'aŭ învoit cu legătura ce se cuprinde într'acest zapis, după rugăciunea ce ne făcură, s'a adeverit şi cu iscăliturile nóstre, spre a se păzì în vecĭ nestrămutat.--1816 Noemvrie 20.

Radu Golescu biv Vel Ban, Isaac Ralet Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Constantin Caliarch Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt.

Asemenea întărire s'a dat şi la zapisul călăraşilor, ce-l daŭ la mâna Epitropuluĭ Sf. Spiridon-noŭ, întocmaĭ fiind cuprinzĕtor.

Nu numaĭ locuitoriĭ din Ploescĭ şi din Roşiĭ-de-Vede aŭ de a luptà contra proprietarilor, carĭ vor să-ĭ supună la clacă, ci un identic proces este între locuitoriĭ din Slătióra cu proprietarul moşieĭ. Slătiorenii probézà, că se trag din vechĭ familiĭ, carĭ aŭ chrisov de scutire şi de stăpînire de pămînt. Domnitorul continuă scutirile şi privilegiile Slătiorenilor, carĭ se trag din vechiĭ locuitorĭ, ce aŭ dobîndit chrisóvele, iar locuitoriĭ din noŭ veniţĭ sunt supuşĭ la pont.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Măcar că în hrisovul Domnieĭ-Mele, ce s'a dat pîrîţilor Slătiorenĭ, nu se arată de s'aŭ dat acest privileghiŭ şi pe chipul celor streinĭ, carĭ adecă aŭ venit şi vor maĭ venì acolo, saŭ numaĭ pe chipul acelora ce se trag din familiile celor Slătiorenĭ, dar fiind-că privileghiul acesta nu le este dat întâiŭ, ce avêndu-l din vechime, întăririĭ numaĭ li s'aŭ dat de către Domnia-Mea, de aceea firesce este desluşit, că acest pri-

vileghiŭ privesce numaĭ asupra acelora din Slătiorenĭ, câţĭ adecă se trag din vechile familiĭ ce se află acolo, atuncĭ când li s'a dat întâiaşĭ dată privileghiŭ şi atât după cuvîntul drept, cât şi după pildele ce ni se arată maĭ jos pentru privileghiaţiĭ ceĭ de la Ploescĭ, i ceĭ de la Roşiĭ-de-Vede, hotărîm ca şi pîrîţiĭ Slătiorenĭ să aibă privileghiurile ce li s'aŭ întărit de Domnia-Mea, însă numaĭ acele familiĭ ce se trag din ceĭ vechĭ Slătiorenĭ, iar nu şi alţiĭ ce vor maĭ fi venit în urmă acolo până acum saŭ vor maĭ venì şi de acum înainte, pentru care poruncim dumi-tale, cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, biv Vel Spătare Niculae Suţu, Caimacamule al Craioveĭ, i dumné-vóstră boerilor divaniţi de acolo şi dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca alegênd prin fóe anume sub iscăliturile dumné-vóstră numaĭ pe acele familiĭ ce se vor dovedì că se trag din vechĭ Slătiorenĭ, să daţi cuviinciosul nizam, ca numaĭ pe chipul acelora să se urmeze privileghiurile ce sunt arătate în domnescul nostru hrisov, să-ĭ îndatoraţi întru tóte cele-lalte drepturĭ ale stăpînuluĭ moşieĭ de a fi şi eĭ supuşĭ şi următorĭ întocmaĭ după pravilnicésca condică, poprindu-ĭ către acestea şi de catahrisis ce ni se arată că urméză de ieaŭ eĭ clacă de la ceĭ streinĭ, fiind şi aceea iarăşĭ drept al stăpînuluĭ moşieĭ, iar pe ceĭ-lalţi locuitorĭ Slătiorenĭ (bez ceĭ privileghiaţi), să-ĭ îndatoraţi a fi următorĭ şi rĕspunqĕtorĭ către stăpînul moşieĭ, după pravilnicésca condică, întru tóte drepturile moşieĭ, făr' de nicĭ o osebire.—1818 Fevruarie 17.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a luĭ Hagi Enuş de la Craiova, făcênd cercetare, vĕqŭĭ că jalba luĭ este pentru locuitoriĭ ce sunt şeqĕtorĭ pe moşia Slătióra din sud Romanaţi, ce a cumpĕrat-o statornică Sĕrdarul Polihronie, fratele jăluitoruluĭ, de la dumné-eĭ Ecaterina Farfaróia, cum că se împotrivesc de nu-ĭ fac claca, vînd rachiŭ peste tot anul, vînd vin după culesul viilor ca treĭ lunĭ, ţin şi podul ce este peste apa Oltuluĭ, pentru care îĭ daŭ pe an taleri 150, nu vor să deà dijmă din liveqile de pruni ce aŭ pentru neguţătorie, i de la duqiĭ ce aŭ, ţin oĭ, rîmătorĭ şi stupĭ şi nu vor să deà nimic, qicênd că aŭ privileghiŭ prin luminat hrisovul Mărieĭ-Tale şi nu vor să-ĭ arĕte hrisovul să-l vaqă şi el; apoĭ ceĭ vechĭ Slătiorenĭ, carĭ sunt sciuţi cu pricina acestuĭ privilegiŭ al lor, se fac stăpînĭ şi pe ceĭ streinĭ locuitorĭ, carĭ se află veniţi şi carĭ vin de le lucrézăşi le clăcuesc lor, iar jăluitorul ce este stăpîn moşieĭ nu are nicĭ un folos, nicĭ de la clacă, nicĭ de la vînqarea vinuluĭ i a rachiuluĭ, care este cel maĭ bun venit al moşieĭ, cerênd pentru acestea dreptate a se osebì ceĭ streinĭ din privilegiaţi; cere şi pentru vînqarea vinuluĭ i a rachiuluĭ pe vremea cea orînduită a sloboqeniilor, ca să vînqă vinul i rachiul numaĭ cel ce-l vor face din viile şi pómele lor. Pentru acésta, din condica Divanuluĭ scoţêndu-se copie, după luminat hrisovul Mărieĭ-Tale, se alătură lângă acésta, ca să scie şi jăluitorul ce privileghiŭ aŭ locuitoriĭ, în care luminat hrisov vĕqŭĭ cuprinqêndu-se pentru toţĭ locuitoriĭ birnicĭ din Slătióra, că li se dă privileghiŭ, adecă vînqarea rachiuluĭ să o aibă peste tot anul slobodă în tótă vremea, i vînqarea vinuluĭ să o aibă slobodă de la culesul viilor până la sf. Nicolae, fără nicĭ o dare la stăpînul moşieĭ, aşijderea şi claca să o plătéscă, de casă câte un zlot pe an, nesupĕrându-se de lucru, să ţie şi podul de la trecerea apeĭ Oltuluĭ pe séma lor şi să deà stăpînuluĭ moşieĭ câte taleri 150 pe an, iar la cele-lalte dijmurĭ să se urmeze cum se urméză şi la alte moşiĭ, însă acest privileghiŭ li s'a dat, nu dór spre a o luà spre

pildă de obiceiŭ, ci ca o milă şi hărăzire Domnéscă, după sineturile ce aŭ avut şi de la luminaţiĭ Domnĭ de maĭ nainte. Decĭ cât pentru dijmurile din semĕnăturĭ i pentru ḑeciuéla de la liveḑile cu prunĭ, carĭ sunt de neguţătorie pentru rachiŭ şi pentru ḑeciuéla din duḑĭ din carĭ se face mătasea, cum şi de la oĭ i rîmătorĭ şi stupĭ, aŭ să deà dreptul moşieĭ după obiceiul pămîntuluĭ, care se urméză la tôte moşiile de obşte, pentru care găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-luĭ Caimacamul i cătră dumné-lor ceĭ-lalţĭ boerĭ ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ acelor locuitorĭ Slătioreni, ca să deà dreptul moşieĭ, nefiind acestea din cele legate sub privileghiul lor, ci încă sunt îndatoraţĭ ca ceĭ-lalţĭ locuitorĭ, dar pentru privileghiul ce aŭ avut Slătioreniĭ ceĭ vechĭ, care şi cu luminat hrisovul Mărieĭ-Tale s'a întărit a se păzi, ḑise jăluitorul că nu se împotrivesce a şi-l avé şi de acum înainte, dar însă şi aceĭ vechĭ Slătioreni (ale cărora familiĭ ḑice că sunt sciute), în puterea privileghiuluĭ ce aŭ cu catahrisis, aŭ făcut zapt şi pe streiniĭ ce s'aŭ aflat veniţĭ maĭ înainte, şi pe ceĭ ce vin luând clacă de la aceia, iar pe jăluitorul mi-l îngăduesce a se amestecà, cu care multă pagubă are, pentru acésta luând séma vĕḑuĭ că în luminat hrisovul Mărieĭ-Tale nu este desluşit saŭ pomenit pentru ceĭ streinĭ, ce aŭ venit şi vor venì, orĭ ca să fie şi eĭ cu acel privilegiŭ saŭ ca să fie îndatoraţĭ la stăpînul moşieĭ ca toţi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ de obşte, iar pilde avem Ruşiĭ-de-Vede sud Teleorman şi Ploescĭ, că sunt deosebiţĭ privileghiaţĭ a-şĭ avé privileghiul lor, iar ceĭ streinĭ sunt îndatoraţĭ la stăpînul moşieĭ, ca toţĭ locuitoriĭ de obşte, ci cu urmarea celor vechĭ Slătioreni a luà clacă de la ceĭ streinĭ aduc închipuire de stăpînire asupra moşieĭ şi are cuvînt jăluitorul, ca un desăvîrşit stăpîn pe acéstă moşie, căcĭ se păgubesce; ci ḑe va rĕmâné a fi într'acest privileghiŭ şi streiniĭ, pe lângă paguba jăluitoruluĭ, se pricinuesce dĕrăpănare şi altor sate şi siliştĭ vechĭ, să vie în Slătióra cu şederea sub adăpostirea privileghiuluĭ Slătiorenilor, ca să nu facă clacă şi să aibă sloboḑenie de vînḑare la rachiŭ şi vin pe vremea cea orînduită, dar fiind la mijloc luminat hrisovul Mărieĭ-Tale, cu cuprinderea ce arĕt maĭ sus, rĕmâne ca de cătră Măria-Ta să se facă acéstă deslușire, cine să aibă mila Mărieĭ-Tale, ceĭ vechĭ locuitorĭ saŭ toţĭ, de a nu se păgubì jăluitorul, saŭ precum va luminà Dumneḑeŭ pe Măria-Ta se va da hotărîre.—1818 Fevruarie 6.

Vel Logofĕt.

Cu referinţă la situaţiunea ce aveà comerciantul şi meseriaşul sub Caragea, se cade să amintim acì despre vamă şi poşte.

Scutire de vamă. Domnitoriĭ Muntenĭ, ca şi ceĭ Moldovenĭ, aveaŭ obiceiul de a scutì de vamă unele importurĭ ale unor neguţătorĭ favoriţĭ. In Martie 1813, Caragea continuă scutirea de vamă a unuĭ Vasile, fiul luĭ Petre Abagiul, însă numaĭ de la un car cu marfă întrodus în ţéră de peste Dunăre. Acéstă scutire a fost acordată acestuĭ prăvăliaş încă de Alexandru Vodă Moruzi la 1799 (1).

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Dumné-ta Vel Logofete de Ţéra-de-sus, de vreme ce în cele din urmă Domnescĭ sineturĭ se cuprinde, ca numaĭ un car de marfă de abagerie să scutéscă jăluitorul,

Menzilurile adecă poştele nu folosiaŭ neguţitorimiĭ; numaĭ statuluĭ, călĕtorilor streinĭ şi boerimiĭ. Boerimiĭ folosià din douĕ puncte de vedere: ca mijloc de înlesnire a călĕtorieĭ (1) şi ca mijloc de câştig, căcĭ boeriĭ luaŭ întreprinderea întreţineriĭ menzilhanelor, adecă a poştelor. Şi nu numaĭ de importante sumĭ ce Visteria plătià pentru întreprinderĭ se folosiaŭ boeriĭ întreprinzĕtorĭ, ci maĭ reclamaŭ încă şi despăgubirĭ de tot felul. Aşà, în domnia luĭ Ioan Caragea, aŭ fost marĭ procese intentate statuluĭ de vestitul boer Varlam şi de Grecul Scufa, cerênd marĭ despăgubirĭ pentru pretinse perderĭ suferite în timpul ocupaţiuniĭ rusescĭ la întreprinderea poştelor(2). De sigur, din baniĭ de la Visterie primiţĭ, a avut parte şi Consulul rusesc!

---

tot cu acéstă cuprindere poruncim să se facă şi cartea Domnieĭ-Mele făr'de nicĭ un alt adaos. — 1813 Martie 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIII, pag. 354.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a luĭ Vasile sin Petre Abagiul, strein, făcênd cercetare, vĕdŭĭ la mâna luĭ douĕ cărţĭ vechĭ de la rĕposaţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, însă Măria-Sa rĕposatul Scarlat Vodă Ghica şi Măria-Sa Alexandru Vodă Ghica, ce le dă pe numele luĭ Petre, tată-sĕŭ, ca să scutéscă douĕ care de marfă abagerie ce aduceà din Ţéra-Turcéscă; vĕdŭĭ şi o carte a Mărieĭ-Sale Alexandru Vodă Moruzi cu lét 1799 Iulie 17, prin care înnoind sinetul tată-sĕŭ pe numele luĭ Vasile jăluitorul, ca să aibă a scutì de vamă un car de marfă de abagerie, din câte aduce de peste Dunăre; vĕdŭĭ şi o anaforà a Logofeţieĭ cu lét 1803 Martie 19, întărită de Măria-Sa Constantin Vodă Ipsilant, prin care asemenea i se dă să scutéscă un car de abagerie, precum în cartea Mărieĭ-Sale Alexandru Vodă Moruz se cuprinde. Acum jăluitorul cere înnoirea mileĭ acesteia şi să i se adaoge şi apĕrarea dăjdieĭ pe capul sĕŭ, a căruia cerere rĕmâne la milostivirea Mărieĭ-Tale. — 1813 Martie 19.

Vel Logofĕt.

(1) Pitac către Vel Postelnic, să deà poruncă către epistaţiĭ Casseĭ minzilurilor, ca orĭ când va merge orînduitul epistat al lazaretuluĭ Vel Postelnic Clinceanul la spitalul ot Dudescĭ, spre cercetare, după porunca ce-ĭ este dată, să-ĭ deà câte patru caĭ cu hamurile lor.—1813 Iulie 13.

Cod. LXXIV, fila 70 v.

(2) Veḑĭ diverse acte relative la aceste afaceri, în anexele volumuluĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dréptă şi cu cale fiind anaforaua acésta, după pliroforia ce ni se dă asupra pri-

Neguţătorul, care importà marfă, nu se puteà folosì de instituţiunea

---

ciniĭ, o întărim Domnia-Mea şi poruncim Domnieĭ-Tale Vel Spătare, să împlinescĭ de la Stolnicul Alecu Nenciulescu aceştĭ talerĭ 84.503 banĭ 35. — 1813 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminata poruncă, ce prin graiŭ ni s'a dat de cătră Măria Ta, cum că necontenite jălbĭ aŭ dat chir Ianache Scufa şi chir Polizache Dimitriu, arĕtând că are să ieà de la Visterie, din socotéla poştelor, de maĭ înainte, o sumă de banĭ după contractul ce aŭ încheiat cu Divanul de atuncĭ, la lét 1816 Maiŭ 10, şi aŭ dat şi socotéla prin care s'a vĕḑut că li se cuvine a luà talerĭ 2.111.109 şi banĭ 27 până la sfîrşitul luĭ Noemvrie trecut lét 1812 şi dintr'aceştia aŭ primit de la Visterie rîndurĭ talerĭ 1.893.938 banĭ 39, şi aŭ dat adeverinţe de primire în Visterie, rĕmâind a maĭ luà încă talerĭ 217.170 banĭ 108, ca să se exofliséscă; după cererea numiţilor, făcêndu-li-se îndestulare, li s'a dat pecetluit gpd. ca să li se plătéscă de la Visteria Domnéscă aceştĭ talerĭ 217.170 banĭ 108. După acésta, făcĕndu-se cercetare cu amăruntul, s'aŭ găsit la socotelile Visterieĭ trecuţĭ în pecetluiturĭ 1.979.130 banĭ 30 şi daţĭ în socotéla Casseĭ minzilurilor, iar adeverinţe ale primitorilor sunt numaĭ pe talerĭ 1.893.938 banĭ 30, precum şi epistaţiĭ în socotéla lor arată, şi din acésta se cunósce, că se însărcinéză Visteria cu a se da maĭ mult peste ceea-ce se cuvine talerĭ 84.503 banĭ 35 şi spre descoperirea adevĕruluĭ orînduindu-ne Măria Ta, ca să teorisim cu scumpătate aceste socotelĭ, am adus pe amândoĭ sameşiĭ Visterieĭ, pe Stolnicul Alexandru Nenciulescu, ce a fost maĭ înainte sameş şi pe II Logofĕt Alexandru Vilara, ce se află acum, s'aŭ adus faţă şi condicile Visterieĭ şi cercetând cu amăruntul am vĕḑut arĕtaţĭ şi scăḑuţĭ din veniturile Visterieĭ talerĭ 1.979.130 banĭ 30, rĕspunşĭ la epistaţiĭ Casseĭ minzilurilor, iar adeverinţe ale primirilor se vĕḑură numaĭ de talerĭ 1.893.938 banĭ 30; din acésta învederat se cunósce că lipsesc talerĭ 84.503 banĭ 35 tăinuiţĭ, şi Visteria însărcinată cu năpăstuire; s'a cerut şi în parte de la fieş-care sameş, ca să deà socotélă şi cel de acum II Logofĕt Alexandru Vilara a dat sub iscălitura sa socotélă de când a intrat sameş, baniĭ ce s'aŭ rĕspuns din Visterie la epistaţiĭ minzilurilor cu pecetluiturĭ şi cu adeverinţele primitorilor pe suma deplin, iar Stolnicul Alexandru Nenciulescu, cel care maĭ înainte a fost vĕḑênd năpăstuirea ce cércă Visteria şi, neavênd alte chipurĭ a se depărtà, a aruncat pricinuirĭ, când asupra zarafilor Visterieĭ, când asupra epistaţilor Casseĭ minzilurilor, carĭ pricinuirĭ ale sale fiind fără nicĭ un cuvînt, nu póte ca să fie apĕrat, şi Visteria avênd tótă dreptatea sa a nu cercà acéstă pagubă, găsim cu cale ca să rĕspunḑă numitul Stolnic Alexandru Nenciulescu la Visterie talerĭ 84.503 banĭ 35, căcĭ Visteria, după cercetarea şi socotéla epistaţilor, cu pecetluit gpd. a rĕspuns talerĭ 217.170 banĭ 108, spre exoflisisul acestor vechĭ socotelĭ; iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta. — 1813 Ianuarie 21.

Vel Vistier. Vel Spătar.

Cod. LXXIII, pag. 88.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstiţilor şi credincioşĭ dumné-vóstră boerilor veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, vĕ facem în scire, că în condicile Visterieĭ se vede o sumă de talerĭ 84.503 banĭ 35

menzilurilor, căcĭ de abià ajungeaŭ pentru trebuinţele Curţiĭ, ale Divanuluĭ, ale boerimiĭ în genere şi ale consulilor streinĭ şi curierilor.

---

daţĭ maĭ mult în socotéla epistaţilor poşteĭ, cu care se încarcă cheltuelile Visterieĭ, iar epistaţiĭ pricinuesc că nu aŭ luat, de aceea poruncim dumné-vóstră, ca mâne Joĭ, să vă adunaţĭ şi teorisind cu de-amăruntul socotéla epistaţilor poştelor, să faceţĭ scumpă cercetare, ca să deslușiţĭ câţĭ banĭ din maĭ sus arĕtata sumă de taleriĭ 84.503 banĭ 35 se găsesc asupra numiţilor epistaţĭ, la care cercetare să aduceţĭ înaintea dumné-vóstră şi pe toţĭ aceia ce vor fi trebuincioşĭ şi în ce chip veţĭ descoperĭ adevĕrul, să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà făr'de zăbavă, şi la acéstă cercetare să fie împreună cu dumné-vóstră şi dumné-luĭ biv Vel Vistier Ioan Moscu. Tolco pisah gpd. — 1813 Fevruarie 12.

Vel Logofĕt,

Cod. LXXIV, fila 27.

Iŏ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstiţilor şi credincioşĭ dumné-vóstră veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele i dumné-ta Vel Vistier, fiind-că Excelenţa Sa Ambasadorul Rusieĭ ot Ţarigrad, prin notă a făcut arĕtare cătră prea Inaltul Devlet spre a se face îndestulare luĭ Ioan Scufa, neguţătorul de aicĭ sudit rusesc, asupra pretenţieĭ ce are de la ţĕră, încă de când a ţinut poştele în vremea armieĭ Rusescĭ, şi ne-a venit prea înaltă Impĕrătéscă poruncă, ca să se cerceteze acéstă pretenţie a numituluĭ neguţător, spre descoperirea dreptuluĭ sĕŭ, de aceea poruncim d-vóstre, ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc, să teorisiţĭ cu de-amăruntul socotelile numituluĭ neguţător asupra pretenţieĭ ce are şi, lămurind dreptul ce se va dovedì că are a luà, să chibzuiţĭ şi de unde are a se plătì şi să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà cu dumné-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ. Tolco pisah gpd. — 1814 Iunie 13.

Cod LXXIV, pag. 127.

Iŏ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu tóte că dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţiĭ boerĭ, dregĕtorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ Mele, printr'acéstă anaforà ne fac arĕtare, că la pretenţiile ce face neguţătorul chir Ioan Scufa, suditul rusesc, a se despăgubì cu taleriĭ . . . . . pentru pagubele ce a cercat din pricina stricăriĭ contractuluĭ poştelor, ce a fost încheiat cu Divanul ţĕriĭ la let 1811, făcêndu-se alegere cu sfat de obşte asupra fieş-căreia arĕtărĭ a numituluĭ, s'a găsit cu cale a i se da numaĭ taleriĭ 617.105 i banĭ 99, dar voind Domnia-Mea a ne îndestulà maĭ cu dinadinsul de fiinţa adevĕruluĭ, am adus înaintea Domnieĭ-Mele pe numitul neguţător şi cercetând cu scumpĕtate din condeiŭ în condeiŭ tóte pretenţiile sale, am chibzuit că se cuvine a i se da numaĭ taleriĭ 375.000 spre desăvîrşită izbrănire, pe care sumă şi însuşĭ s'a mulţumit, cunoscêndu că după dreptate acéstă sumă are să priméscă numaĭ, iar nu maĭ mult. Drept aceea, poruncim dumi-tale Vel Vistiere, într'acest chip să se urmeze despăgubirea jăluitoruluĭ cu a i se da adecă numaĭ aceştĭ taleriĭ 375.000 spre exoflisis iar nu maĭ mult, şi întărim chibzuirea iratuluĭ ce s'a făcut pentru óreşĭ-care întîmpinare a acestor banĭ cu a se adăogà, adecă treĭ parale la vinăriciŭ de vadră, iar nu douĕ,

Carele mocănescĭ şi orĭ-ce alte speciĭ de trăsurĭ, ce se închiriaŭ prin

după cuprinderea aceştiĭ anaforà şi la oerit de óe parale treĭ, iar la dijmărit să nu se maĭ adaoge nimic, fiind vremea trecută.—1814 Iulie 20.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIX, pag. 82.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce prin pitac ni s'a dat de la 13 ale trecutuluĭ Iunie, cum că Exelenţia Sa Ambasadorul Rusieĭ ot Ţarigrad, prin notă a făcut arĕtare cătră prea înaltul Devlet, spre a se face îndestulare luĭ chir Ioan Scufa, neguţătorul de aicĭ suditul rusesc, asupra pretenţieĭ ce are de la ţéră, încă de când a ţinut poştele în vremea armieĭ Rusescĭ, şi a venit Mărieĭ-Tale prea înaltă Împĕrătéscă poruncă, ca să se cerceteze acéstă pretenţie a numituluĭ neguţător, spre descoperirea dreptuluĭ sĕŭ, de aceea ne poruncesce Măria-Ta, să-ĭ teorisim cu de-amĕruntul socotelile pretenţiilor sale şi, lămurind dreptul ce se va dovedì că are a luà, să-ĭ chibzuim şi de unde să i se plătéscă, şi să arĕtăm Mărieĭ-Tale prin anaforà; cu dumné-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ, următorĭ fiind luminateĭ poruncĭ, ne-am adunat la un loc, unde aŭ venit şi dumné-luĭ cinstitul Consul Rusesc dimpreună cu numitul neguţător chir Ioan Scufa; ì-am cerut de ne-a arĕtat întâiŭ contractul ce a încheiat cu Divanul în let 1811 Maiŭ 9, în care cuprinde ca să ţie poştele din tótă ţéra în soroc de doĭ anĭ, păzind legăturile ce se cuprinde în contract, atât numitul neguţător cât şi Divanul, sfinte şi nestrămutate, iar când Divanul va îndrăznì a stricà acest contract şi-ĭ va luà poştele, atuncĭ să fie Divanul dator fără de nicĭ un cuvînt a-ĭ plătì tótă paguba ce va pătimi-o dintr'acésta după arĕtarea sa; după acésta l-am întrebat ce pagubă i s'a făcut, din pricină căcĭ i s'a stricat acest contract la sfîrşitul luĭ Noemvrie ot let 1812, adecă maĭ nainte până a i se împlinì sorocul de doĭ anĭ cu cincĭ lunĭ şi ţece ţile şi ne arată întâiŭ, că s'a păgubit de taleriĭ 497.444 ce se făceà să-ĭ deà Divanul după contract, pe acele cincĭ lunĭ şi ţece ţile la caĭ, 6.050, de cal pe an po taleriĭ 185; am cercetat de a avut într'acea vreme pe la poşte rînduita sumă de caĭ 6.050 şi din socotelile ce ne arată ale epistaţilor drumurilor, vĕţuĭ că a avut atuncĭ la poşte nu numaĭ acéstă tótă sumă deplin, ci încă şi prisos de caĭ 58; al doilea cere Scufa taleriĭ 163.930 paguba cailor, ce s'aŭ scos de la poştiĭ, când i s'a stricat contractul, în care cuprinde, că după ce se va sfîrşì sorocul de doĭ anĭ şi nu vor vré epistaţiĭ a maĭ ţiné poştele, atuncĭ să fie Divanul dator a primì caiĭ ce vor fi în stare de a purtà poştea şi a-ĭ plătì po taleriĭ 90, de care ne arată numitul neguţător, că stricându-i-se contractul la Decemvrie 1, pe vreme de érnă, şi scoţêndu-se de la poştiĭ acea sumă de caĭ 2.522, fără a i se plătì după cuprinderea contractuluĭ, aŭ murit maĭ jumĕtate, iar ceĭ-lalţĭ ĭ-a vîndut cum a putut, prinţênd unul cu altul, po taleriĭ 25, taleriĭ 63.050, iar de taleriĭ 163.930 se află păgubaş, după cum ne-am îndestulat din adeverinţele ce ne-a arĕtat, iscălite de obrazele ce aŭ cumpĕrat caiĭ, i de ómeniĭ caseĭ ce ĭ-aŭ vîndut, că atâta a prins, adecă taleriĭ 63 050; al treilea, cere Scufa taleriĭ 9.000 pentru fînul şi orzul ce a avut la poştiĭ şi i s'aŭ mâncat de cătră oştirile Rusescĭ i Turcĭ robĭ şi de slăvirea sa Behram-paşa ot Giurgiu, arĕtându-ne şi adeverinţele ale primitorilor, carĭ cuprind 111 care fîn de mĕsură şi şése chile orz şi socotindu-se carul de fîn po taleriĭ 20 şi

starostele de harabagiĭ, eraŭ mijlócele de transport puse la îndemâna comerciuluĭ şi industrieĭ. In *schelele* principale din ţéră existaŭ sta-

---

chila de orz asemenea, după cum ḑise că-l ţineà, fac taleriĭ 2.340, iar câte trele condeile fac peste tot taleriĭ 663.714, din care scăḑênd taleriĭ 117.600 ce a plătit Visteria analogon pe acele cinciĭ luniĭ şi ḑece ḑile pentru caĭ 3.528, ce s'aŭ orînduit a fi pe la poştiĭ, socotit calul pe an taleriĭ 75, rĕmâne să ieà taleriĭ 546.114, care aceştiĭ baniĭ îĭ cere cu dobînda lor câte taleriĭ 7 baniĭ 60 la pungă pe lună, după cum se obicĭnuesce la huzmeturile Visterieĭ de la let 1811 Maiŭ 9, când a încheiat contractul cu Divanul, până acum pe treĭ aniĭ şi douĕ luniĭ. Deciĭ, după legătura ce a făcut numitul neguţător cu Divanul prin contract şi după stricarea ce i s'a făcut contractuluĭ maĭ nainte până a i se împlinì sorocul cu cinciĭ luniĭ şi ḑece ḑile, iar despre partea sa vĕḑuĭ că ĭ-a dat Divanul atestat ot let 1812 Iulie 15, doveditor că, întocmaĭ după datoria contractuluĭ, a ţinut până atuncĭ poştele întru întregime şi destoinicie, fără de a se întîmplà vre-un cusur, are dreptate să i se plătéscă de la ţéră aceste treĭ condee de pagubă de care şi făcênd noĭ socotéla şi puind dobînda, nu după cum se obişnuesce la huzmeturile Visterieĭ, ci maĭ cu scăḑĕmînt, adecă câte taleriĭ 5 la pungă, şi nu de când a încheiat contractul, precum cereà, ci de la Maiŭ 31 let 1813, când s'a buiurdisit jalba sa de cătră Măria-Ta la noĭ, se face să ieà peste tot, capete şi dobîndă, taleriĭ 617.108 baniĭ 99, precum se vede în socotéla ce am aşternut maĭ jos. Am făcut chibzuire şi de unde să i se plătéscă aceştiĭ baniĭ şi a se cisluì pe ţéră, am socotit că simte greutate, decât se găsì cu cale, ca să se adaoge la treĭ huzmeturĭ ce n'aŭ început până acum a se căutà, adecă la dijmărit po parale treĭ de fieş-care sfin i . . . , la vinăriciŭ de vadră po parale douĕ, şi la oerit de óe po parale treĭ, peste ceea-ce s'a fost orînduit a da, şi face acest adaos taleriĭ 277 000, aceştiĭ baniĭ să i se deà dintr'aceste treĭ huzmeturĭ, iar pentru ceĭ-lalţiĭ taleriĭ 340.108 baniĭ 90, ce rĕmâne a maĭ luà, după ce se va întocmì aşezămîntul ţĕrieĭ, când vom face chibzuire a se orînduì, ca să i se facă rĕspundere de la ludele birniciĭ.

Socotéla de baniĭ ce are să ieà chir Ioan Scufa de la ţéră.

Taleriĭ	Baniĭ	
497.444	—	analogon pe cinciĭ luniĭ şi ḑece ḑile ce aveà să ieà la caĭ 6.050 de cal pe an, po taleriĭ 185.
163.930	—	paguba a 2.522 caĭ ce s'aŭ scos de la poşte, când i s'a stricat contractul
2.340	—	fînul şi orzul ce i s'a luat de la poşte.
663.714	—	
117.600	—	se scad, ce a plătit Visteria analogon pe 3 luniĭ şi 10 ḑile pentru caĭ. 3 528 ce s'aŭ orînduit a fi pe la poşte, socotit calul po taleriĭ 75.
546.114	—	
70.994, 99		se adaugă dobînda acestor baniĭ la pungă, po taleriĭ 5 pe lună, de la let 1813 Maiŭ 31 până acum let 1814 Iulie 1, pe un an şi o lună.
617.108, 99		rĕmâne să ieà.
277.000		se scad. pentru care să i se deà luminat pitacul Mărieĭ-Tale cătră gazda huzmeturilor, spre a-ĭ rĕspunde în vreme aceştiĭ baniĭ.
340.108, 99		rĕmân a i se rĕspunde pe urmă de la ludele birniciĭ prin domnésca Visterie.

rostiĭ de harabagiĭ, create anume pentru comerciŭ. Aşà vĕḑurăm, fu creată asemenea starostie şi la Câmpina.

Iar pentru taleri 30.000, ce maĭ cere cusur din inamuri ot Octomvrie şi Noemvrie let 1812, fiind-că Visteria atunci l-a exoflisit, adecă din taleri 45.000 ce cereà l-a scăḑut cu aceĭ taleri 30.000, rĕmâind a i se da numaĭ taleri 15.000, după aceea exoflisire să se urmeze, după cum şi pentru taleri 6.660 dintr'aceĭ taleri 9.000 se cereà pentru fînul şi orzul ce i s'a luat de la poştă, ne avênd adeverinţe, nu s'a primit a se pune la socotélă, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta.—1814 Iulie 9.

Const. Filipescu Vel Ban, Radu Golescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Iordache Vel Vornic, Grigorie Băleanu Vel Logofĕt, Const. Filipescu Vel Logofĕt, Nestor Clucer.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Vistierule, după prea înalta şi vrednica de închinăciune poruncă ce ne-a venit de la prea puternica Impĕrăţie, pentru plata banilor ce cere de la ţĕră dumné-luĭ consilierul Varlaam, din socotéla poştelor ot let 1810, încă de la 17 ale trecutuluĭ Aprilie, prin domnescul nostru pitac orînduind Domnia-Mea pricina în cercetarea Prea Osfinţieĭ Sale părinteluĭ Mitropolit, i a iubitorilor de Dumneḑeŭ, Sfinţia lor Episcopiĭ şi dumné-lor Veliţilor boerĭ, prin anaforaua de la 7 ale aceştiĭ lunĭ, aŭ arĕtat Domnieĭ-Mele, că după certarea ce aŭ făcut, faţă fiind şi dumné-luĭ cinstitul gheneral Consul al Rusieĭ i vechilul numituluĭ Consilier, s'a dovedit, că din tovărăşia ce a avut la poştiĭ în let 1810 a rĕmas să maĭ ieà de la ţĕră, spre desfacerea sa, taleri 10.824, pentru a cărora plată nefiind astă una dată alt mijloc, din pricină căcĭ ţĕra se află în próstă stare din smăcinările ce a tras în trecuta rĕsmiriţă, după chibzuirea ce aŭ făcut preaosfinţia lor şi dumné-lor, s'a găsit cu cale ca împlinirea acestor banĭ, suma de maĭ sus arĕtată să se facă de la postelniceĭ, némurĭ, mazîlĭ, cumpăniştĭ, ruptaşĭ şi slujitorĭ. Drept aceea dar, spre a se pune în lucrare plata acestor banĭ, după prea înalta Împĕrătésca poruncă, poruncim dumi-tale, ca făcêndu-se cisle de la Domnésca Nóstră Visterie pe maĭ sus arĕtatele bresle, să se şi împlinéscă de la dînsele aceştĭ banĭ şi aducêndu-se la Visterie, rînduri-rînduri, să facĭ arĕtare Domnieĭ-Mele, ca să dăm domnii-tale poruncă: unde să se teslimatiséscă. Tolco pisah gpd.—1814 Maiŭ 13.

Anaforà pentru ca să apuce pe Stolnicul Nenciulescu să împlinéscă taleri 84.503 banĭ 35, ce sunt asupră-ĭ din poştiĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiţilor şi credincioşi boerilor aĭ Domnieĭ-Mele, dumné-ta biv Vel Bane Constantine Filipescule i dumné-ta Vel Vistier Radule Golescule şi dumné-ta biv Vel Bane Grigorie Brâncovene şi toţĭ dumné-vóstră veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, fiind-că dumné-luĭ cinstitul gheneral-Consul al Rusieĭ Luca de Chiricov, prin notă ne-a făcut arĕtare, că dumné-luĭ Consilierul Varlaam cere a i se plătĭ şi dobîndă la baniĭ ce i s'aŭ plătit din tovărăşia poştiilor, ce a avut cu Cluceru Deşliu (căcĭ, de nu i se va plătĭ dumné-luĭ dobîndă, urméză a nu plătĭ nicĭ dumné-luĭ do-

CAP. VIII.

Boeriĭ.

In 1815, Domnitorul Caragea se ocupă maĭ cu stăruinţă de boerime. Iubind fastul, Caragea vede în boerime o podóbă a tronuluĭ şi de aceea caută să ducă casă cât maĭ bună cu eĭ. Unĭĭ din boerĭ totuşĭ nu se împăcaŭ cu Caragea. Pe care din aceştia puteà pune mâna, el îĭ surgunià la mŏnăstire.

Cu Văcărescĭĭ şi Ghiculescĭĭ a rĕmas Caragea în cele maĭ bune relaţiunĭ, de aceea îĭ dăruesce cu multe miluirĭ şi folosinţe. Cu Dinu Filipescu nu se împacă şi în Martie 1817 dă următorul pitac de surgun:

«Fiind-că Aga Costache Filipescu s'a purtat în potriva voinţeĭ Domnieĭ-Mele pentru ale sale netrebnice urmărĭ şi fapte, volnicim pe al nostru Buhurdagi-başa, Ianache, carele luând de aicĭ dimpreună cu dînsul doĭ neferĭ, să-l ducă surgun la mŏnăstirea Déluluĭ din sud Dîmboviţa, unde să fie sub paza numiţilor doĭ neferĭ, carĭĭ să aibă a-l păzĭ cu neadormire, ne lăsând pe nimenĭ să aibă întîlnire cu maĭ sus numitul, nicĭ slobod să fie a eşĭ unde-vaşĭ; de care poruncim cu străşnicie şi sfinţieĭ-tale năstavnice de acolo, să fiĭ cu mare îngrijire de a se păzĭ întocmaĭ porunca acésta a Domnieĭ-Mele, căcĭ în potrivă veĭ cădé în grea rĕspundere, până veĭ primĭ al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele, iar orînduituluĭ mumbaşir să i se deà adeverinţă de teslimat. — 1817 Martie 21.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 180.

Ca nu cum-và boerĭĭ din opoziţiune, şi maĭ ales Dinu Filipescu, să scape fugind din Bucurescĭ, Caragea iea dispoziţiunea, ca niměnuĭ să nu se deà caĭ de poştă, pe viitor, fără de porunca luĭ saŭ a marilor Vistier, Spătar şi Postelnic (1).

---

bîndă pe unde este dator), poruncim dumné-vóstră ca, adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc, să faceţĭ cuviinciósa chibzuire asupra acesteĭ cererĭ şi să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà cu d-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ. Tolco pisah gpd. — 1814 August 2.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 136 v.

(1) Pitac către epistaţiĭ Caseĭ menzilurilor, pentru a nu maĭ da de acum înainte caĭ de poşte fără de poruncă gospod., saŭ fără de teşchereà de la dumné-luĭ Vel Postelnicul şi cu teşchereà a dumné-luĭ *Vel Spătaruluĭ şi a dumné-luĭ Vel Vistieruluĭ.*

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlah iscoie.

Poruncim Domnia-Mea cu străşnicie, dumné-vóstră boerilor epistaţĭ aĭ Caseĭ menzilurilor, ca de astăḑĭ înainte să nu vĕ îndrăzneţĭ a da caĭ de poşte la nimenĭ fără

Şi surghiunul îl aplică Vodă şi la aceĭ din clasele maĭ de jos, carĭ sunt bănuiţĭ că lucrézá în înţelegere cu opositiunea (1).

Protecţiunea ce Domnul acordă boerimiĭ este manifestată prin douĕ categoriĭ de dispositiunĭ:

a). In 1815 Caragea ordonă revisuirea condiciĭ de archondologie şi ţinerea eĭ cu multă îngrijire, prin următorul pitac:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Vist., catastiful archondologieĭ, ce se ţine la Visterie şi se află sub purtarea de grijă şi în păstrarea extractoruluĭ, fiind una din cele maĭ delicate condicĭ, se cuvine de a fi şi maĭ pe sus de orĭ-ce bănuélă şi nu este îndestul a se lăsà orînduéla întocmiriĭ sale numaĭ la îngrijirea şi ocîrmuirea voinţeĭ extractoruluĭ, căcĭ nu este peste putinţă lucru, ci maĭ vîrtos din cele putincióse, de a se amăgì după vremĭ de cătră cine-vaşĭ, orĭ prin dare de banĭ, saŭ din vre-un alt enteres pornit fiind şi să trécă între boeriĭ ceĭ ce sunt cu caftane şi pe alţiĭ carĭ nu vor avé cin de boerie prin caftan; de aceea dar, ca să se ridice şi ca să se stingă cu totul de acum înainte o acest fel de bănuélă şi să fie sciuţi şi cunoscuţi fără de îndoélă ceĭ ce se cinstesc după vremĭ cu caftane saŭ se provivasesc, hotărîm şi poruncim, să se urmeze şi să se

---

de a vedé porunca Domnieĭ-Mele, orĭ teşchereà a dumné-luĭ Vel Postelnicul saŭ a dumné-luĭ Vel Vistierul, căcĭ de vom aflà că s'aŭ dat caĭ de poşte cuĭ-vaşĭ, în potriva porunciĭ de maĭ sus arĕtată, orĭ cine va fi acela ce va da caĭ, să scie cu hotărîre că ne va aduce la mare turburare asupra luĭ, fără de a i se primì nicĭ un cuvînt de pricinuire, tolco pisah gpd; să se deà însă şi cu teşcheréua Spătărieĭ, adecă a dumné-luĭ Vel Spătarul.—1817 Martie 28.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 18 v.

(1) Lĕt 1817 Martie 7, s'aŭ făcut surgun ceĭ maĭ jos arĕtaţĭ, la locurile ce se însemnară:

Toma Chehaia la Mŏnăstirea Mărgineni, Dumitru Cociuc polcovnicul, la ocna Telega.
Ioniţă sin Bucur Ghindă la Mŏnăstirea Cozia.
Niculae Cuţarida biv Polcovnic la Mŏnăstirea Znagov.
Bucur Ghindă la Tismana sud Gorj.
Ştefan Brat, Bucur Ghindă la Mŏnăstirea Sinaia din sud Prahova.
Cod. LXXXVII, fila 18.

Volnicie de surgunlîc, cu loc deschis.

Zemli Vlahscoie. Volnicim pe sluga Domnieĭ-Mele ..... ca luând de aice pe ..... să-l ducă surgun la ..... Poruncim ..... de acolo ca să-l aibĭ în bună pază, şi fără de al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele slobod să nu fie, iar orînduitul Baumbaşir la întórcere să i se deà adeverinţă de eslimat; i saam receh gpd.—1817 Martie 7.

Cod. LXXXVII, fila 18.

păzéscă acest fel de orînduélă, adecă: astă una dată să se întocméscă cu bună chibzuire şi alegere condica arhondologhieĭ, până la sfîrşitul acestiĭ lunĭ şi unde se vor isprăvì tóte numele să iscălescĭ dumné-ta dedesubtul lor arětând înainte, că atâtea sunt tóte boeriile până atuncĭ, şi apoĭ, de se vor maĭ face altele în luna viitóre, să se trécă şi acelea din josul iscăliturii dumi-tale şi iarăşĭ să iscălescĭ dedesubtul acelora cu asemenea ifos, precum s'a ţis maĭ sus, şi aşà întocmaĭ să se facă urmare pe fieş-care lună, din cele ce se va întîmplà a se face boerìĭ; pentru care am poruncit osebit şi dumné-luĭ Vel Postelniculuĭ, ca asemenea catastih să ţie pe tótă luna şi la împlinirea fieş-căreia lunĭ să facă prubă acel catastih cu condica Visterieĭ de cătră dumné-ta împreună cu dumné-luĭ, ca să nu se facă vre-o greşală, orì de la Visterie saŭ de la Postelnicie, ci dar negreşit într'acestaşĭ chip poruncim să se facă urmare de acum înainte. Tolco pisah gpd.—1815 Iulie 29.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV fila 212 v.

Asemenea pitac s'a făcut şi cătră dumné-luĭ Vel Postelnic.

b). Infiinţarea *Caseĭ evgheniţilor.* Ne avênd póte cunoscinţă de evomeḑiana instituţiune a majoratuluĭ, Caragea vine în ajutorul boerimiĭ ruinate, prin instituţiunea protectóre în contra uzurarilor, căreia îĭ dă numele de *Casa evgheniţilor* saŭ Epitropia feciorilor de boerĭ, care să-ĭ împedice de a perde averile lăsate de părinţĭ.

c). In afară de aceste douĕ mijlóce protecţioniste boerimiĭ, Caragea îĭ împarte tot felul de privilegiĭ de tîrgurĭ, bîlciurĭ, havaeturĭ şi scutirĭ de vămĭ şi finalmente pune la dispositiunea celor scăpătaţĭ lefĭ din Cutia milelor şi de pe la biserică, (1) precum se póte vedé maĭ departe

(1) Uniĭ boerĭ făloşĭ se mulţămiaŭ cu atestate, prin care Vodă şi Divanul le atestà nobilitatea, aşà Clucerul Const. Bucşănescu. Luĭ Const. Paleologul, boer grec, Vodă îĭ dă diplomă constătătóre, că este coborîtor din părinte de bun neam, şi-ĭ maĭ asigură şi o pensiune din vămĭ.

Carte luĭ Dimitrie Paleologu.

Mılostiu Bojiŭ. Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie. Purtătorul acestuĭ Domnesc al Nostru sinet, anume Dimitrie Paleologu, coborîtor fiind din părinţĭ de bun neam şi stare aĭ patrieĭ sale Curpeniş din episcopia Larisis, ce este în eparhia Liţa şi Agrafa, şi după a părinţilor sĕĭ petrecanie rĕmâind şi însuşĭ în dregătoria cea părintéscă, adică în politicésca otcîrmuire a patrieĭ sale, în trecere de anĭ aprópe 25, s'a arĕtat următor strămoşescilor sale fapte şi cu rîvnă cătră al sĕŭ neam i cătră omenire, a bine otcîrmuit cele de acolo obştescĭ trebĭ şi pricinĭ ce-ĭ eraŭ încredinţate, dintr'ale vremilor însă în potrivă întîmplărĭ scăḑênd dintr'aceea bună stare şi în nespusă şi nesuferită ticăloşie şi patimĭ ajungênd, în cele de pe urmă siliţĭ aŭ fost şi aŭ lăsat şi iubita sa patrie i familie, ca să întîmpine familia vieţiĭ sale. De care tóte acele primejdióse patimĭ a ajuns acum în starea ce se vede. Drept aceea, după pliroforia ce avem şi înşi-ne Domnia-Mea de a sa

la capitolul, în care vom aduce documentele relative la Cutia milosteniilor şi la scutirĭ şi privilegiĭ în genere.

---

bună familie, bună petrecere şi întâia bună stare a părinţilor sĕĭ şi a sa, spre dovada tuturor acestora, i s'a dat acéstă Domnésca Nóstră carte. I saam receh gpd.—1817 Maiŭ 2.

(Pecetea şi iscălitura gpd.)

Cod. LXXVII, fila 266.

Carte luĭ Dimitrie Paleologu pentru léfa de taleri 500, ce are să ieà pe fie-care lună.

Milostiŭ Bojiŭ. Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie. Cât sunt de lăudate şi luĭ Dumneẹeŭ bine primite facerile de bine şi milosteniile, atât maĭ mult se fericesc ceĭ ce le dobîndesc, lucrurile cele maĭ cuviincióse socotim a ajutà unele obraze, carĭ de sine-le nefind vrednice, orĭ din ale vremilor întîmplărĭ saŭ din neputinţe trupescĭ, de a-şĭ agonisì hrana şi mângâerea cea trupéscă, nu se îndemânézà, din multe pricinĭ popritóre, nicĭ a glăsuì măcar cătră altul lipsa acelor trebuincióse întru care se află osîndit, saŭ cerere de vre-un ajutor i milostenie, precum într'o asemenea ticăloşie suntem pliroforisiţi Domnia-Mea că se află acest Dimitrie Paleologu, care fiind din părinţi de bun neam aĭ patrieĭ sale, şi într'o bună stare odinióră aflându-se, după ce în urmă din ale vremilor nenorociriĭ întîmplate s'a vẹ̆dut pe sineşi golit de aceeaşĭ bună stare i s'a maĭ adăogat apoĭ şi a bĕtrâneţelor osîndă, însoţită şi cu o trupéscă (precum este vẹ̆dut), în cât nicĭ o altă nădejde nu ĭ-a maĭ rĕmas spre a-şĭ agonisì de sineşi cea maĭ puţină mângâere la trupescile sale slăbiciunĭ şi trebuinţe, pentru rĕmăşiţa ticălóseĭ luĭ viaţă, ce va maĭ avé, fără numaĭ a privì în cer şi la pămînt. Drept aceea şi din a omenirii şi dintr'a creştinătăţiĭ datorie îndemnându-ne şi cu milostivire privind asupra luĭ, étă printr'acest al nostru sinet îĭ orînduim o vecĭnică milă şi ajutor pe obrazul sĕŭ, şi hotărîm, ca din huzmetul vămilor să i se deà pe tótă luna léfă câte taleri 500 în câtă vreme va maĭ avé viéţă, care acéstă facere de bine pohtim şi pe ceĭ din urma nóstră fraţi luminaţi Domnĭ, ce din Dumneẹeéscă pronie li se va încredinţa oblăduirea acesteĭ creştinescĭ ţĕră, de a o păzì în fiinţă şi nestrămutată, ca şi ale dumnélor creştinescĭ şi bune fapte asemenea să se păzéscă şi să se urmeze. I saam receh gpd.—1817 Fevruarie 10.

Cod. LXXVII, fila 260.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După arĕtarea dumné-lor veliţilor boerĭ, întărim şi Domnia-Mea dovada némuluĭ maĭ jos numituluĭ Clucer Constantin Bucşănescu.—1814 August 22.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIX, pag. 225.

Prea Înălţate Dómne,

Cu acest atestat adeverim pentru dumné-luĭ biv Vel Clucerul Bucşănescu, că-l scim că este fecior de boer de aicĭ din Ţéra-Rumânéscă, rĕposatul taĭcă-sĕŭ a fost din némul boerilor Bucşănescĭ, şi s'a numit State Bucşănescul biv Vel Serdar,

Aşà protegiaţĭ şi ajutaţĭ, boierĭĭ în genere devin eĭ maĭ de trébă decât naintaşiĭ lor din secolul al XVIII?

şeḑétor aflându-se la Pitescĭ sud Argeş, iar maĭcă-sa s'a numit Ancuţa, este din némul dumné-lor boerilor Filipescĭ, fiindu-mĭ mie Logofétuluĭ Filipesculuĭ soră. Drept aceea, spre a fi sciut şi cunoscut maĭ sus numitul boer, că este blagorodnic şi viţă din némul boerilor pămînteni de aicĭ, i s'a dat acest atestat adeverit cu iscăliturile nóstre.—1814 August 19.

Al Ungrovlahieĭ Nictarie, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Constantin Filipescu Vel Logofét, Gheorgache Filipescu Vel Logofét, C. Ştirbeĭ Vel Logofét, Gr. Ralea Vel Hatman, Nestor Clucer.

Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Din cuprinderea hrisovuluĭ rĕposatuluĭ Domn Alexandru Ghica Voevod, părintele Luminăţieĭ Sale Beizade Grigorie Ghica şi ctitor al acesteĭ mŏnăstirĭ. cetindu-se cu luare aminte, ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că între cele-l-alte orînduelĭ ce a întocmit pentru acéstă ctitoricéscă mŏnăstire, ḑice că după ce se vor împlinì trebuinciósele de peste an cheltuelĭ ale mŏnăstiriĭ şi se va trămite şi la casa Domnieĭ-Sale saŭ a clironomilor sĕĭ, zaheréua ce prin osebită fóe pecetluită a dat Domnia Sa (care o vĕḑum şi Noĭ sub pecetea Domnieĭ Sale, scrisă fiind din lét 1768 August 5), apoĭ din prisosul venituluĭ să se deà şi ajutor la 9 fete sărace pentru măritişul lor pe tot anul şi cât pentru numĕrul fetelor, iarăşĭ din cuprinderea acestuĭ ctitoricesc hrisov ne pliroforisim, că l-a orînduit a se scădé şi a se adăogà după analogia prisosuluĭ şi scăderea venituluĭ mânăstiresc pe tot anul, din care se înţelege, că cugetul şi voinţa aceluĭ rĕposat Domn şi ctitor aŭ privit a nu se aflà în lipsă nicĭ odată casa saŭ clironomiĭ Domnieĭ Sale de cele trebuincióse ale caseĭ, ci tot-deauna să le aibă pe deplin de la mânăstire şi apoĭ din prisos să se facă cătră fete maĭ sus ḑisa milostenie; la care acéstă cuprindere a ctitoricesculuĭ hrisov, privind Domnia-Mea şi chiar cugetuluĭ şi buneĭ voinţĭ a aceluĭ rĕposat ctitor, urmând de a se face adecă îngrijire din veniturile mânăstiriĭ maĭ întâiŭ de clironomiĭ Luminăţieĭ Sale şi socotind şi adaosul veniturilor mânăstiriĭ celor de acum peste cele de atuncĭ, după care, şi de se va maĭ adăogà măcar ajutorul cătră clironomiĭ Luminăţieĭ Sale, tot prisosesce venit şi pentru acel orînduit ajutor al fetelor, precum şi starea vremeĭ i a scumpeteĭ lucrurilor cea de acum fiind cu totul neaseměnată cu cea de atuncĭ, primim rugăciunea Luminăţieĭ Sale Beizadea Grigorie Ghica şi poruncim dumni-tale orînduitule epitrop al acesteĭ mânăstirĭ, ca pe lângă taleri 300 ce i se da până acum pe an din veniturile mânăstiriĭ, drept zaheréua caseĭ cea orînduită, să i se maĭ adaoge câte alţĭ taleri 2.000, de a i se da adecă de acum înainte câte taleri 5.000 pe an, urmându-se însă acest adaos numaĭ pe chipul Luminăţieĭ Sale. — 1816 Iulie 25. (Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cod. LXXXV, pag. 193.

Carte de atestat al luĭ Alexandru sîn Vasile Cămărăşul.

Zemli Vlahscoie. Precum după politicescile pravilĭ este cu cale de a avé deosebire ceĭ ce se trag din bun neam adecă blagorodnicĭ, întru cele ce li se cuvine, de

Departe de aşà ceva. Eĭ nu sunt, cu puţine excepţiunĭ, nicĭ maĭ bunĭ creştinĭ, nicĭ maĭ bunĭ Românĭ, dar nicĭ maĭ puţin jăfuitorĭ ţĕriĭ şi ţĕranuluĭ.

Şi cu tóte acestea, afară de boeriĭ carĭ fac opositiune Domnieĭ, eŭ n'am aflat boerĭ criminalĭ pedepsiţi de Vodă. A! dar pedepsele cele maĭ grele sunt date celor din popor. Nicĭ nu trebue luĭ Caragea judecata Divanuluĭ, ca să trămită la grópa ocneĭ pe un ţĕran, care a cutezat să nu fie mulţămit cu maltratările zapciilor, orĭ pe un neguţător care a căḑut în disgraţia luĭ Vel Aga, orĭ a Ispravnicilor.

Un nenorocit individ, Hristea, a fost condamnat să i se tae mânile în piaţa osîndeĭ, în faţa temniţeĭ de la Curtea Veche. Ia vedeţĭ ce dispositiune *părintéscă* iea Vodă: să suporte însăşĭ Cămara Domnéscă plata a 200 talerĭ doctorĭĭ ce s'aŭ aplicat la cioturile rĕmase în locul mânilor nenorocituluĭ amputat! (1).

Domnitorul generos hotărĕsce:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea, dumi-tale vel Cămăraşe, ca preţul acestor din urmă dohtorĭĭ ce se arată maĭ jos să se plătéscă jăluitoruluĭ de la Cămara Domnieĭ-Mele. — 1815 Martie 22.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

---

cătră ceĭ proştĭ, asemenea cuviinţa este a fi şi cunoscuţĭ i deosebiţĭ uniĭ de cătră alţiĭ, ca cu acest mijloc al cunoscinţeĭ şi al deosebiriĭ amândurora acestor trepte, să se păzéscă şi împărtăşirea fieş-căruia din politicescile dreptăţĭ; unul dar din ceĭ dintâĭ fiind şi dumné-luĭ Alexandru, fiul rĕposatuluĭ Vasile, după întrégă sciinţă ce cu încredinţare avem Domnia-Mea, adecă fiindu-ĭ patria cea maĭ întâiŭ (Palie) Epiros, ce se numesce Arghirocastron, şi moşiĭ i strămoşiĭ sĕĭ fiind aprópe de douĕ vécurĭ cunoscuţĭ fără de contenire în trépta celor de frunte dregĕtorĭ aĭ patrieĭ lor, iar rĕposatul tată-sĕŭ mergênd la Ţarigrad, de acolo a venit aicĭ în Bucurescĭ cu rĕposatul Domn Ştefan Vodă Racoviţă, unde s'a şi cinstit cu cinul Cămărăşieĭ. Drept aceea dar, am dat dumné-luĭ maĭ sus numituluĭ Alexandru acest Domnesc al Nostru sinet, spre dovada némuluĭ domnieĭ-sale. I saam receh gpd.

(Iscălitura Domnéscă)

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Cod. LXXVII, fila 236.

(1) *Prea Inălţate Dómne,*

După luminata poruncă însciinţez Inălţimiĭ-Tale, că Armăşia, în câtă vreme s'a aflat pîrîtul Hristea la închisórea puşcărieĭ, după tăerea mânilor, a urmat cu plata dohtoriilor celor trebuincióse la spiţeria jăluitoruluĭ Dogmir spiţerul, iar după ce însuşi s'a cerut la conacul luĭ, câte dohtorĭĭ s'aŭ dat jăluitoruluĭ după reţetele

Boerul grec, atât de protegiat de Vodă, erà o lipitóre care sugeà ultimul sânge al poporuluĭ. Nu numaĭ Greciĭ făceaŭ acésta, ci şi uniĭ din pămîntenĭ, cu nume de havaeturĭ, dar şi prin directe jafurĭ, ca funcţionarĭ.

Când boerul nu găsià o funcţiune destul de lucrativă, nicĭ dând *filotimon*, (1) se făceà cap de bande de hoţĭ şi prădà şi jăfuià ... Şi după ce făceà averea dorită, se închinà la Domnie, — de sigur dând din cele adunate la Domn şi la aĭ luĭ — şi trăià în tihnă, de multe orĭ cinstit de Domnie. Pentru odihna consciinţeĭ sale maĭ făceà hoţul retras din *exerciţiul meserieĭ* sale vre-un puţ cu cumpănă la margine de drum, orĭ dădeà vre-un ajutor la vre-o mânăstire, orĭ chiar zideà vre-o biserică.

Dăm în note acĭ acte relative la urmărirea (cas rar) a averiĭ vestituluĭ Iancu Jianul (în 1815), pentru îndestularea unora din ceĭ jăfuiţĭ de el. In acest proces, Iancu Jianul se înfăţişéză la judecată, la Craiova, ca şi când ar fi fost chemat în judecată în un simplu proces civil. In note, la pag. 108, se póte vedé acésta.

---

dohtoruluĭ, până s'a vindecat, care se adună la preţ de taleri 200, nu s'aŭ plătit nicĭ de Armăşie, nicĭ de pîrîtul, că nu are pîrlej, ci ca să nu maĭ supere jăluitorul luminatul Mărieĭ-Tale auz, să se deà luminată poruncă de cătră cine se cuvine a se plătì aceste dohtoriĭ? — 1815 Fevruarie 13.

Dumitrache Pitar.
Cod. LXXXIV, pag 45.

(1) Dăm acì un act, din care se póte vedé că *filotimon* nu erà considerat ca o prevaricaţiune, ca o corupţiune prin banĭ ..., ci se puteà cere acest *filotimon* chiar şi înaintea justiţieĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe acéstă anaforà a dumné-lor veliţilor boerĭ, nerĕmăind odihnit Luminăţia Sa Beizade Grigore Suţul, dumné-luĭ vel Hatmanul al Divanuluĭ l-a înfăţişat la Divan înaintea Domnieĭ-Mele, prin vechilul Aleco Comăneanul, cu d-luĭ biv Vel Vistierul Ioan Moscu, cerênd Luminăţia Sa a-ĭ plătì dumné-luĭ Vistierul aceştì taleri 12 500 cu dobînda lor, cu cuvînt că şi Luminăţia Sa plătesce dobîndă, iar dumné-luĭ Vistierul rĕspunse, că nu ar fi dator să plătéscă nicĭ o dobîndă, fără numaĭ suma de taleri 12.500, ce se cuprinde în adeverinţa dumi-sale, pe care ĭ-ar fi şi plătit până acum, de ĭ-ar fi dat Luminăţia Sa adeverinţa, ca să şĭ-o spargă, care adeverinţă arĕtând-o vechilul Luminăţieĭ Sale în Divan, o vĕzum şi Noĭ cuprinzĕtóre întocmaĭ precum este arĕtată într'acéstă anaforà, şi cu tóte că asupra cereriĭ de dobîndă a pricinuit vechilul zicênd, că aceştì taleri 12.500 ĭ-a dat Luminăţia Sa împrumut dumné-luĭ Vistieruluĭ, dar acéstă pricinuire se cunosc greşite, pentru ca şi din cuprinderea adeverinţeĭ şi din chiar tacrirul Luminăţieĭ Sale Beĭzade, ce a dat prin graiŭ înaintea dumné-lor veliţilor boerĭ, se dovedesce că aceştì banĭ sunt *făgăduiţĭ* de dumnéluĭ Vistierul *drept filotimon*, iar nu că ĭ-a luat împrumut de la Luminăţia Sa. Decĭ

Ce se puteà aşteptà de la boerĭ, a cărora educaţiune—dacă e să cre-

măcar şi de nu se cuprinde în adeverinţă tecméla de dobîndă, dar cuprinḑêndu-se sorocul orînduit pentru plata lor şi neplătindu-ĭ dumné-luĭ Vistierul la acest soroc, ar fi avut Luminăţia Sa tot cuvîntul dreptăţiĭ, să céră a i se plătì şi dobîndă de la împlinirea soroculuĭ şi până acum, de ar fi fost aceştĭ banĭ daţi dumné-luĭ Vistieruluĭ, dar de vreme ce Luminăţia Sa nicĭ un ban nu ĭ-a dat, ca să aibă cuvînt a ḑice, că eşindu-ĭ baniĭ din mână se păgubesce, de nu i se va plătì şi dobînda lor şi chiar fiinţa acestor banĭ, ca uniĭ ce i se daŭ filotimon, fiind dobînda la dobîndă, ci hotărîm, ca dumné-luĭ Vistierul Moscu să-ĭ plătéscă Luminăţieĭ Sale numaĭ taleri 12.500, câţi prin adeverinţa dumi-sale ĭ-a făgăduit a-ĭ dà, şi zapciul cel orînduit să urmeze a face împlinire, făcênd însă şi dumné-luĭ Vistierul teslim adeverinţa datorieĭ acestor banĭ, ce se află la mâna Luminăţieĭ Sale Beizade. — 1815 Fevruarie 18.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXI, pag. 17.

Prea Inălţate Dómne,

După luminata porunca Mărieĭ-Tale de la acéstă jalbă a Luminăţieĭ Sale Beizadeà Grigorie Suţu, ce a dat pentru dumné-luĭ biv Vel Vistierul Ioan Moscu, prin dumné-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ, înfăţişîndu-se înaintea Nóstră amândouĕ părţile, ne-a arĕtat Luminăţia Sa Beizadeà o adeverinţă cu lét 1801 Decemvrie 21, de sunt anĭ 12 trecuţĭ, iscălită de dumné-luĭ Vistierul Moscu, prin care se făgăduesce, ca să plătéscă Luminăţieĭ Sale, la viitorul de atuncĭ Iulie, taleri 12.500, fără nicĭ un cuvînt de pricinuire, care banĭ ḑise Luminăţia Sa că nu ĭ-a dat împrumut, ci ĭ-a făgăduit dumné-luĭ Vistierul Moscu filotimon, pentru căcĭ ĭ-a aleverdisit ocnele; întrebându-se Vistierul Moscu nu tăgăduì acéstă adeverinţă, că este bună a domnieĭ-sale, fără numaĭ ḑise, că pentru mijlocirea ce a făcut Luminăţia Sa cătră rĕposatul Domn Mihaiŭ Vodă Suţul, de ĭ-a lăsat ocnele în taleri 150.000, la lét 1802 Maiŭ 14, ĭ-a fost hotărît taleri 50.000, ce-ĭ dedese în poliţă a se girarisì la Viena, însă de va avé chiros zapisul ce i s'a dat pentru scăderea preţuluĭ ocnelor, dar acel zapis nu s'ar fi ţinut în sémă, pentru că peste douĕ ḑile a trecut Măria-Sa Mihaiŭ Vodă în Ardeal, şi peste câte-và ḑile maĭ în urmă s'a şi schimbat din Domnie, arĕtându-ne şi o copie, ce ḑiceà că ar fi după adeverinţa, ce a dat dumné-luĭ la mâna Luminăţieĭ Sale, cu lét 1802 Maiŭ 17, cuprinḑĕtóre că, de vreme ce prin ajutorul Luminăţieĭ Sale n'a primit nicĭ de cum rĕposatul Mihaiŭ Vodă Suţul stingerea dumné-luĭ, ci îndupli-cându-se ĭ-a lăsat ocnele drept taleri 150.000, încredinţéză printr'acéstă adeverinţă pentru taleri 50.000, ce a dat Luminăţieĭ Sale în poliţă a se girarisì la Viena, să nu aĭbă a-ĭ cere, când zapisul ce i s'a dat pe suma de taleri 150.000 va avé tărie, iar taleri 50.000, ce s'a dat în Ianuarie şi Fevruarie, sunt banĭ daţi pentru huzmetul ocnelor; ne maĭ arĕtă o copie fără veleat şi fără lună şi neadeverită de nimenĭ, după o anaforà, ce ḑice că ar fi făcut dumné-lor veliţiĭ boerĭ în Domnia Mărieĭ-Sale Constantin Vodă Ipsilant asupra socoteliĭ ocnelor, unde puindu-se asupra Luminăţieĭ Sale Beizadeà Grigorie aceĭ taleri 50.000, ce-ĭ dedese dumné-luĭ Vistierul în poliţă la Viena, îl scóte dator pe dumné-luĭ taleri 36.820, dar Luminăţia Sa rĕspunse, că aceĭ taleri 50.000 nu ĭ-a dat dumné-luĭ Vistierul pe obrazul Luminăţieĭ Sale, ce ĭ-a dat rĕposatuluĭ Domn Mihaiŭ-Vodă din socotéla ocnelor, pentru care am

dem pe Wilkinson—se mărgineà în a învĕţà a cetì şi a scrie românesce

şi vĕḑut trecut într'o condică acea socotélă la mâna Luminăţieĭ Sale, ci daţĭ Luminăţieĭ Sale Mihaiŭ Vodă, din socotéla ocnelor; aşijderea rĕspunse Luminăţia Sa şi pentru acea copie de anaforà, că de va fi acel fel de anaforà după copia ce aratá dumné-luĭ Vistierul Moscu, nu s'a făcut cercetare prin judecată, faţă cu amândouĕ părţile, nefiind acì atuncĭ nicĭ Luminăţia Sa nicĭ vechil a caseĭ părinteluĭ Luminăţieĭ Sale, ci numaĭ după arĕtarea dumné-luĭ Vistieruluĭ, şi că rĕposatul părintele Luminăţieĭ Sale scie, că are să ieà de la dumné-luĭ Vistierul Moscu, iar nu să deà; pentru care va să-şĭ pornéscă jalbă a se face împlinire, nu ca un clironom al rĕposatuluĭ, ci ca un vechil al creditorilor rĕposatuluĭ şi că Luminăţia Sa a fost numaĭ un cassier al rĕposatuluĭ, iar nu stăpîn pe ocne şi ce banĭ a primit de la dumné-luĭ Vistierul aŭ fost pe numele Domnieĭ, unde ì-a şi dat. Decì la copia de adeverinţă nu póte judecata să pue temeiŭ, nefiind adeverinţa iscălită de Luminăţia Sa, ci o copie din partea dumné-luĭ Vistieruluĭ, neiscălită de nimenĭ, cum asemenea nu putem pune temeiŭ nicĭ la copia de anaforà, nefiind adeverită de nimenĭ, saŭ şi adeverită fiind, nu s'a făcut prin judecată cu amândouĕ părţile faţă şi maĭ vîrtos că aceĭ taleri 50.000 aŭ fost daţĭ de dumné-luĭ Vistierul pe séma Domnieĭ, iar nu pe a Luminăţieĭ Sale, precum se dovedesce din socotéla cea iscălită de rĕposatul Domn Mihaiŭ Vodă. Drept aceea găsim cu cale, aceĭ taleri 12.500, după maĭ sus numita adeverinţă, să-ì plătéscă dumné-luĭ Vistierul Moscu la Luminăţia Sa Beizade Grigore, ca o bună datorie a domnieĭ-sale netăgăduită, însă fără dobîndă, nescriind în adeverinţă tocmélă de dobîndă, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta. — 1814 Iunie 28.

Radu Golescu Vel Ban, . . . Vel Logofĕt, . . . Vel Logofĕt, Nestor Clucer.

Jianul. *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, biv Vel Serdare Costache Suţul, Caimacamule al Craioveĭ şi dumné-vóstră boerilor divaniţĭ de acolo, ca negreşit şi fără de altă zăbavă să puneţĭ în lucrare porunca şi hotărîrea Domnieĭ-Mele, ce s'a dat în trecutele ḑile, asupra priciniĭ la anaforaua judecăţiĭ Departamentuluĭ de Criminalion.—1816 Iunie 30.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Ascultând luminată porunca Înălţimiĭ Tale de la acéstă jalbă a luĭ Şerban Stănescu Logofĕt din Craiova, împreună cu ceĭ-l-alţĭ păgubaşĭ, însciinţăm Înălţimiĭ Tale, că prin dumné-luĭ epistatul Armăşieĭ am luat acéstă îndestulare de la Gheorghe Iuz-başa, zapciŭ armăşesc, ce a fost orînduit mumbaşir asupra priciniĭ jăluitorilor, cu luminată porunca Înălţimiĭ Tale, de la 10 ale trecutuluĭ Octomvrie, întărită la osebită anaforà tot de la acest Departament, că prin dumné-luĭ Caimacamul Craioveĭ vînḑêndu-se cu mezat avutul Ianculuĭ Jianul tîlharul, să se facă împlinire păgubaşilor jăluitorĭ, arĕtând orînduitul mumbaşir, că dumné-lor ispravnicĭĭ ot sud Romanaţĭ, după alăturată însciinţare ce aŭ luat de la cinstitul Divan al Craioveĭ, încă de la Noemvrie 2, ca să cerceteze la faţa loculuĭ, de faţă cu jăluitorĭĭ păgubaşĭ, întâiŭ de se găsesce în fiinţă tot avutul Ianculuĭ tîlharul, ce însuşĭ l-a arĕtat; al doilea să se descopere şi câţĭ stînjenĭ sunt în fieş-care parte de moşie, şi al treilea, prin cercetare să se dovedéscă, de maĭ are Iancul Jianul şi alt osebit avut al luĭ, afară din ceea-ce a arĕtat şi pe de o parte să însciinţeze cinstituluĭ Divan de acolo pentru

şi grecesce? In unele case continuă a străbate ce-vă cultura francesă,

---

tot avutul ce se va dovedì mişcător şi nemişcător al Ianculuĭ Jianul, iar pe de alta să orînduéscă a se strigà la mezat tot avutul Jianuluĭ, şi de preţul ce va eşì pentru fieş-care lucru să însciinţeze dumné-lor ispravniciĭ la cinstitul Divan al Craioveĭ, după care vĕdênd mumbaşirul multă întârdiere cu prelungire a dumné-lor ispravnicilor aceluĭ judeţ, n'a maĭ putut să aştepte acolo şi a venit la Bucurescĭ, fără de a se face acéstă cuviinciósă alegere, şi de acésta nu lipsim a însciinţà Inălţimiĭ Tale.—1816 Iunie 14.

Costache Stolnicul, Constantin Calistat Şĕtrar.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a Departamentuluĭ de Criminalion, volnicim pe sluga Domnieĭ-Mele ..... zapciŭ armăşesc, să mérgă la Craiova, unde poruncim dumitale cinstite si credincios boerule al Domnieĭ-Mele, biv Vel Vornic Costache Samurcaş, vechilule al Căimăcămieĭ Craioveĭ şi dumné-vóstră boerilor divaniţĭ de acolo, ca întocmaĭ, precum se cuprinde maĭ jos, să se facă urmare, cu acéstă osebire însă, ca prin Ispravniciĭ acelor cinci judeţe ot preste Olt, să se publicuéscă la toţĭ de obşte, că verĭ-cine se va maĭ aflà păgubaş şi jăfuit de către acest *Iancul Jianul* tîlharul, în soroc până la vremea haracìladismeĭ avutuluĭ numituluĭ tîlhar, să se arĕte aicĭ la Departamentul de Criminalion spre a intrà şi acela în analoghie, căcĭ ne arĕtându-se până atuncĭ, să scie că aŭ a rĕmâné neîmpărtăşiţĭ din preţul lucrurilor hoţuluĭ, ce se vor vinde cu mezat şi se va da numaĭ păgubaşilor celor ce s'aŭ iuvit până acum, şi osebit poruncim să se facă întrebare şi Medelniceruluĭ Grigorie Jianul, de este adevĕrată arĕtarea ce a făcut Iancul tîlharul la Departament, că adică pentru taleri 900 ce este dator Medelniceruluĭ Grigorie s'a învoit cu numitul Medelnicer, de ĭ-a dat douĕ suflete de ţiganĭ drept acea datorie, şi să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele, ca de nu va fi adevĕrată arĕtarea luĭ, să se plătéscă şi dreptul Medelniceruluĭ din avutul tîlharuluĭ.—1815 Octomvrie 10.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, pag. 92.

Prea Inălţate Dómne,

Insciinţăm Inălţimiĭ Tale, că pe urma Ianculuĭ Jianul tîlharul, arĕtându-se în judecată patru păgubaşĭ ce s'aŭ jăfuit de către dînsul cu tovaroşiĭ luĭ, anume Ioan Protopopul ot Cacaleţĭ sud Dolj, i Şerban Logofĕtul Stănescu de la Craiova, i Costache Arcescu prin vechil şi Stavri Sofragiul Cămăriĭ gospod., cu foĭ de câte jafurĭ le-a luat, după preţul ce li s'a pus fieş-căruia lucru, şi înfăţişându-se cu numitul Iancul în judecată, n'aŭ tăgăduit atât călcările şi jafurile acestor patru pătimaşĭ, cât şi altele ce încă păgubaşiĭ până acum n'a venit şi măcar că numitul protopop arĕtà judecăţiĭ, că molitfeĭ-sale i s'aŭ făcut douĕ călcărĭ de către Iancul Jianul, însă una la Martie trecut, iar alta în lĕt 1814 August, dar Iancul tăgăduind cu totul pe cea dintâiŭ, că nu este urmată de către dînsul, ci numaĭ de către tovaroşiĭ luĭ, până a nu se împreună cu dînşiĭ, pentru că însuşĭ eĭ la sfatul lor ţise că ĭ-ar fi spus, apoĭ deosebit s'a arĕtat şi frate-sĕŭ slugerul Amzuţ Jianul cu cerere de taleri 1.833, ce ĭ-a plătit la Visterie pentru dînsul, după porunca Mărieĭ-

prin guvernorĭ streinĭ. Educaţiunea femeeĭ nu e maĭ îngrijită, ba adese şi maĭ imperfectă, din causă că maritagiul se face fórte de tinere.

Purcedênd de la asemenea educaţiune, fiul de boer nu are alt ideal decât *banul: «l'argent est leur unique mobile»*, ḑice Wilkinson. Dar ca să-l obţină, nu recurg la industrie, orĭ la comerciŭ, ci fără nicĭ un

---

Tale, încredinţând judecata cu o carte isprăvnicéscă şi cu o socotélă a Sameşuluĭ judeţuluĭ Romanaţĭ, ce are la mânile sale, şi măcar că din tóte jafurile ce aŭ venit în partea Ianculuĭ tîlharuluĭ, nicĭ un lucru nu se găsesce în pĕr, avêndu-le date la tovaroşiĭ sĕĭ, ca să le vîndă în Ţéra-Turcéscă, dar a ḑis Iancul că este destoinic ca cu din avutul sĕŭ să despăgubéscă pe păgubaşĭ şi pe frate-sĕŭ, precum şi adeverinţă în scris sub a sa iscălitură a dat de tot avutul sĕŭ, care maĭ la vale se însémnă, adăogând a ḑice, că la nimenĭ altul nu maĭ este dator decât numaĭ taleriĭ 900 la unchiu-sĕŭ Medelnicerul Grigore Jianul, pentru care ḑice, că s'a învoit prin graiŭ, de ĭ-a dat douĕ suflete de ţiganĭ drept acéstă datorie şi taleriĭ 60 la un Ioniţă Boltaşu. Deci fiind-că numiţiĭ păgubaşĭ îşĭ cer despăgubirea lor din avutul numituluĭ tîlhar, a cărora pagubă se adună aprópe de 20,000, judecata găsesce cu cale să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale către dumné-luĭ Caimacamul Craioveĭ, cu mumbaşir zapciŭ armăşesc de aicĭ, ca maĭ întâiŭ prin carte de blestem asupra fraţilor şi rudeniilor luĭ să lămuréscă cât avut este drept al sĕŭ, căcĭ păgubaşiĭ aŭ bănuélă pentru multe economiĭ, şi prin mezat să vîndă tot acel avut mişcător şi nemişcător şi orĭ-ce preţ va eşĭ, tótă acea sumă de banĭ să o aducă aicĭ în judecată orînduitul mumbaşir cu fóe anume de preţul fieş-căruia lucru şi cu însciinţarea dumné-luĭ Caimacamuluĭ, ca dintr'însa trăgêndu-se maĭ întâiŭ baniĭ frăţine-sĕŭ Slugerul Amzuţ, ce ĭ-a plătit la Visterie, i aceĭ taleriĭ 60 aĭ luĭ Ioniţă Boltaşu, ce l-a împrumutat cu bună credinţă, prisosul să se împartă păgubaşilor cu analoghie, şi fiind că, afară dintr'aceştĭ păgubaşĭ, alţiĭ până acum nu s'aŭ maĭ ivit în judecată, ḑicem că până la vremea haracîladizmeĭ avutuluĭ numituluĭ, de se vor maĭ arĕtà şi alţiĭ netăgăduiţĭ de Iancul, vor intrà şi aceia în analoghie, iar ne arĕtându-se până atuncea, vor rĕmâné pe dinafară, iar hotărîrea rĕmâne a se face de către Înălţimea Ta. — 1815 Septemvrie 25.

Constantin Stolnicul, Atanasie Sĕrdarul, Constantin Medelnicerul, Constantin Calistrat Şĕtrar.

Avutul Ianculuĭ Jianul ce l-a arĕtat îusuşĭ sub a sa iscălitură că are.

Neculae ţiganul.
Rada soţia luĭ, cu treĭ copiĭ aĭ lor.
Sava ţiganul.
Ancuţa soţia luĭ, cu doĭ copiĭ.
Zaharia ţiganul.
Ioana soţia luĭ.
Vasile ţiganul, vĕduv cu un copil.
Tabomir ţiganul.
O parte de moşie în Fălcoiu.
O parte de moşie în Zvorsca.
O parte de moşie în Leu.
Patru răzóre de vie în Fălcoiu.

scrupul de consciinţă se îmbogăţesc din *spoliaţiunea ţĕranuluĭ*. Cine spolià maĭ abilmente, acela primià laudă. *Ce om vrednic!* ţiceaŭ ceĭ carĭ îl vedeaŭ cum jăfuià cu isteţime. Dacă, avênd slujbă, boerul rĕmâne sărac, departe de a fi considerat ca om cinstit, ceĭ-l-alţĭ boerĭ îl priviaŭ ca pe un incapabil, un prost!

Prodigalitatea boerilor egaléză aviditatea lor. Sunt dominaţĭ una după alta de ostentaţiune şi de avariţie. Nu-şĭ vĕd înşişĭ de trebile lor, de carĭ îngrijesc vătaşiĭ, carĭ se îmbogăţesc cu paguba lor. (Veḑĭ Filimon «Ciocoiĭ vechĭ»). Luxul de o parte, de alta furaţĭ de vătaşiĭ lor, boeriĭ ceĭ maĭ mulţĭ sunt datorĭ atât, cât n'ar puté să plătéscă cu vînḑarea tuturor moşiilor lor. Am vĕḑut, de exemplu, în ce mod s'a risipit marea avere a luĭ Enache Văcărescu, aceea a luĭ Dudescu. Ca să se salveze averile ce maĭ rĕmâneaŭ, Vodă şi boeriĭ inventară, cum am vĕḑut, vestita *Epitropie a Evgheniţilor*. Şi de altă parte, când creditoriĭ atacaŭ, în judecată, averea imobilă a debitoruluĭ boer, interveniaŭ *moratoriile* şi arbitrariile amânărĭ de vînḑare silnică. Ba sciaŭ născocì tot felul de pedicĭ legale, cu acelaşĭ scop. Metoda cea maĭ obicĭnuită, ca să-şĭ salveze moşia de creditorĭ, erà să declare acea moşie zestre. Abusul din acéstă aplicare de o dispositiune protectóre doteĭ devine atât de mare, că însuşĭ Caragea — la reclamaţiunile de sigur ale consulilor — se simte dator a da nizam, că măcar că imobilul va fi dotal, dacă sinetul, adecă poliţa a fost semnată şi de soţie, imobilul este *alienabil*.

Când boerul a perdut averea, nu este silit, ca bietul neguţător, să apuce lumea în cap, ci, cu *filotimon* saŭ fără, intră în funcţiune, saŭ cel puţin este *miluit* de la Cutia milelor, orĭ cu ce-và *scutelnicĭ*, saŭ poslușnicĭ...

Şi aşà *ighemoniconul* merge strună înainte!...

Şi tot înainte o duceà boerul, la cheltuelĭ, cu fel de fel de *havaeturĭ* de *gheliruri*, de *chilipiruri*, de *chicuşurĭ*, de *matrapazlîcurĭ*...

Şi tot înainte cu petrecerile, cu *sindrofiile*, cu cluburile, cu clubul Evgheniţilor, unde, sub mască, erà permis să vină şi boerime maĭ mărunţă, din ceĭ carĭ nu se bucuraŭ de dreptul de a purtà barbă....

Şi înainte cu rĕsfĕţul în calesce văpsite în colorĭ bătĕtóre la ochĭ, prin podul Mogoşóeĭ şi la Herestreŭ şi la Bănésa Văcăresculuĭ, şi la Cişméua Mavrogheni...

Dar maĭ ales: *tot înainte!* la mesele de joc de cărţĭ, de cureà şi de năprăstóce! Jocul de cărţĭ! Écă patima obştéscă! Nu erà casă în care, séra între douĕ sfeşnice de alamă galbenă, lângă care, pe tăbliţa lor, fumegà, une-orĭ nu prea plăcut, mucările de curăţire a lumînărilor

de seŭ orĭ de céră galbenă, să nu petrécă nopţĭ albe simandicoşii boerĭ, la carĭ după ce-şĭ perdeaŭ baniĭ din pungă şi ceĭ ce nu-ĭ aveaŭ, apoĭ îşĭ dădeaŭ inelele, cerceiĭ nevesteĭ... când nu şi pe însăşĭ nevasta!.

Abusul de jocurĭ la noroc se întinse în tóte treptele societăţiĭ, aşà că Ioan Caragea fu îndemnat să deà pitace de oprire a unuĭ joc dis «Caisul», care «stingeà locuitoriĭ». (1)

---

(1) *Iω Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Agă, fiind-că ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că prin tîrg se metahirisesce jocul Caisuluĭ de cătră uniĭ, alţiĭ şi înşelătorĭ, de aceea strașnic poruncim dumi-tale să o facĭ tuturor sciută acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele, ca de acum înaite să nu îndrăznéscă nimenea a maĭ metahirisì acest joc orĭ de faţă saŭ într'ascuns, căcĭ avem Domnia-Mea a cercetà pe sub cumpĕt şi de vom găsì pe cine-vaşĭ într'acéstă urmare, să scie că va luà englimaticéscă pedépsă şi dumné-ta nu veĭ avé cuvînt vrednic de îndreptare pentru neprivighere. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 19.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt. Biv Vel Medelnicer.

Cod. LXXVII, fila 188.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot sud ..... sănătate. Fiind-că am luat Domnia-Mea pliroforie, că uniĭ din ceĭ ce jócă Caisul se încunjură prin ţéra Domnieĭ-Mele, şi urmând acest joc al Caisuluĭ pricinuesc multă pagubă şi strîngere locuitorilor, care acéstă netrebnică urmare a lor nefiind suferită Domnieĭ-Mele, poruncim dumnévóstră să publicarisiţĭ în tot judeţul, ca de acum înainte nimenĭ să nu maĭ fie slobod nicĭ volnic a maĭ urmà jocul Caisuluĭ nicĭ prin oraşe, nicĭ prin tîrgurĭ, nicĭ prin sate, nicĭ prin case, saŭ măcar orĭ în ce loc, ci să lipséscă cu totul acest joc pricinuitor de strîngerea locuitorilor, după care apoĭ pe verĭ-cine veţĭ maĭ dovedì că urméză acest fel de netrebnică faptă, numaĭ decât cu însciinţarea dumné-vóstră, să-l trămiteţĭ aicĭ la Domnia-Mea, fiind dumné-vóstră cu mare privighere de a se păzì acest nizam, căcĭ când şi după acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele tot nu va încetà jocul Caisul, înşi-vĕ veţĭ cădé în învinovăţire, şi fiţĭ sănătoşĭ.—1816 August 19.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 265.

Pitac cătră dumné-luĭ Vel Spătarul şi cătră dumné-luĭ Vel Agă, pentru oprirea joculuĭ ce se numesce Caisul.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Bane, epistatule al Spătărieĭ, fiind-că ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că aicea în politie metahirisesc uniĭ de jócă un joc ce se numesce Caisul, cu care pricinuesc o mare pagubă şi stingere unora altora din ceĭ ce pune la mână, cu tóte că s'aŭ maĭ dat pentru pro-

Cu asemenea viéţă şi cu educaţiunea cunoscută, ce puteà fi familia? Nu voiŭ aduce acì tristele aprecierĭ ale luĭ Wilkinson asupra femeeĭ şi asupra familieĭ. Nu vom maĭ povestì acì scandalurile ḑilnice din cele maĭ numeróse case boerescĭ, ba şi neguţătorescĭ. Nicĭ chiar Curtea Domnéscă nu făceà excepţiune. Câte nu se spuneaŭ chiar de Domniţa Ralu? Dar tînĕrul Beizadea Costache! L-am vĕḑut venind la spectacol, la Club, la braţ cu amanta luĭ, în vileag, în faţa mameĭ şi a surorilor luĭ!...

I. Ghica ḑice, că neguţătorul scie să-şĭ păzéscă casa de coconaşĭ... Póte, uniĭ; dar majoritatea erà tot atâta de stricată ca şi boerimea. Procesele de divorţ — şi adese pentru motive ridicule — eraŭ fórte numeróse. Femeile măritate concuraŭ cu celetnicele!... (1)

Inspăimîntat de asemenea corupţiune, însuşĭ Caragea, în 25 Septemvrie 1815, dă nizamul următor, în care modifică unele disposiţiunĭ ale legiĭ relative la zestre şi la pedépsa soţuluĭ necinstitor.

Pitac ce s'a făcut pentru nevastă şi bărbat carĭ nu petrec cinstit şi căsnicesce. Prea Sfinţia ta părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ episcopĭ, cinstiţilor şi credincioşĭ veliţĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, că sunt datorĭ ceĭ după lege luaţĭ în căsătorie a avé unul cătră altul de o potrivă dragoste şi credinţă şi între dînşiĭ, însă bărbatul a fi cu otcîrmuirea şi muerea cu supunerea, acésta şi firea o învaţă şi legea îĭ povĕţuesce şi însăşĭ adevĕrata credinţă după dumneḑeésca poruncă ne învaţă, ca nişte lucrurĭ sfinte şi de folos la ceĭ însoţiţĭ, şi că de o potrivă dreptate dobîndesce, atât bărbatul cât şi muerea pentru legiuita lor însoţire, şi prea osfinţia Ta şi dumné-vóstră o sciţĭ fórte bine, în tóte ḑilele judecând, cum şi Domnia-Mea în Domnescul Nostru Divan fieş-căruia dându-ĭ dreptăţile legiuiteĭ însoţirĭ, avênd povaţă pravilele împĕrătescĭ şi întocmirile pravilnicesciĭ condice, dar că pravila care şi dumné-vóstră o sciţĭ precum îndreptéză pe ceĭ ce veţuesc în tótă viéţa lor, cinstit şi cu credinţă şi fie-căruia îĭ dă folosul legiuiteĭ însoţirĭ, aşà îĭ şi lipsesce de acele folosurĭ şi maĭ vîrtos îĭ supune la învinovăţirĭ, când nu-şĭ vor păzì înda-

---

prirea acestuĭ joc poruncile Domnieĭ-Mele, atât aicea în politie, cât şi pe afară prin judeţe, iată însă şi acum poruncim dumi-tale, ca prin tot semptul Spătărieĭ să daĭ nizam cu străşnicie de a nu maĭ îndrăznì nimenĭ a jucà acest joc, iar pe de altă parte să-l facĭ cunoscut cătră cinstitele consulaturĭ, ca să se deà de scire şi sudiţilor, că este poprit cu totul acest joc, şi pe orĭ-care veĭ găsì metahirisind jocul acesta, îndată ridicându-l să-l şi pedepsescĭ; pentru care acest nizam asemenea pitac al Domnieĭ-Mele s'a făcut şi cătră dumné-luĭ Vel Agă. Tolco pisah gpd.—1817 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXVII, pag. 10 v.

(1) Veḑĭ despre celetnice ce scrie Wilkinson, la pag. 129. Eraŭ atât de numeróse în cât Aga propusese să fie puse la o dare, ce aveà să producă nu maĭ puţin de 100.000 leĭ! Despre divorţurĭ, despre desordine şi corupţiunea în familie, veḑĭ pag. 130—132 din cartea luĭ Wilkinson.

torata lor cinste şi credinţă unul către altul, abătêndu-se fără de mustrarea cugetuluĭ la fapte necuviincióse, după cum vedem pravila acésta şi la alte rele urmărĭ, păzindu-se şi urmându-se asupra muerilor şi maĭ vîrtos asupra celor ce merg spre al doilea căsătorie până a nu-şĭ împlinì anul jăleĭ, păgubindu-le de tot folosul celor lăsate cu viéţă; numaĭ pentru o necuviinciósă faptă a curvieĭ muerilor celor cu bărbaţi, nicĭ păzindu-se vedem, nicĭ urmându-se după tótă putinţa, ci încă unele dintr'însele vrednice fiind de osîndă, pentru că nu păzesc cele cuviincióse ale cununieĭ, socotind că aŭ tot acelea drepturĭ ca şi cele ce păzesc şi cinstesc înţelepciunea, făr'de sfială aŭ îndrăznit a se ivì şi cu jălbĭ, cerênd folosurile cununieĭ lipsă de zestre şi cheltuélă de hrană, în vreme ce pravila ca pe nisce preacurve le depărtéză, nu numaĭ de tot folosul cununieĭ, ci de însăşĭ de zestrea lor, supuindu-le şi la alte maĭ marĭ învinovăţirĭ, care a lor în potrivă şi făr'de ruşine urmare ne maĭ putêndu-se suferì de acum înainte, cu a nu se pedepsì acest fel de mueri preacurve, ci precum la cele-l-alte rele urmărĭ ale lor se păzesce pravila şi li se pune în faptă osînda, aşà ca un lucru trebuincios judecăm osînda şi pedépsa ce este orînduită în potriva preacurvieĭ; drept aceea legiuim, şi măcar deşì este maĭ cu scădere acésta din cât poruncesc pravilele, dar maĭ cu drept şi maĭ cu folos fiind către neînfrînarea şi nepedépsa acestor fel de mueri, hotărîm, ca de acum înainte trăgêndu-şĭ bărbatul soţia luĭ în judecată cu nume de curvă şi o va dovedì într'acest chip, acea muere, spre pedépsa vineĭ eĭ, să se trămiţă la mânăstire de călugăriţe în soroc de un an, iar nu de doĭ, precum poruncesce pravilele, şi bărbatul într'acéstă vreme să-şĭ maĭ ieà muerea, ca un bărbat pe soţia luĭ, slobod este, dar de nu va vré, şi cu cuvînt drept va cere carte de despărţire, să nu aibă a câştigà tótă zestrea, precum poruncesc pravilele, ci numaĭ lipsa, care se înţelege a-ĭ da zestrea numaĭ câtă se află şi după cum se va fi aflând, iar pentru lipsa zestreĭ şi exoprica să nu se îndatoreze bărbatul la plată, ci acea lipsă să o plătéscă muerea spre osîndă, şi să fie câştig bărbatuluĭ, de nu vor avé copiĭ, iar avênd copiĭ să se păstreze ca un amanet pe numele copiilor; iar osînda bărbaţilor când vre-o muere va trage în judecată pe vre-unul, după cum cuprind pravilele, să fie tot aceea, precum poruncesc şi s'aŭ urmat până acum; pentru care poruncim dumi-tale Vel Logofete de Ţéră-de-sus, după ce se va trece în condica Divanuluĭ acéstă întocmită poruncă a Domnieĭ-Mele, să o citescĭ întru auḑire la dumné-lor veliţĭ boerĭ, apoĭ să trămiţă copiĭ după dînsa la Departamenturĭ, şi la isprăvnicaturĭ i la Divanul Domnieĭ-Mele din Craiova, spre a se face cunoscută la tóte judecăţile, ca după acésta de acum înainte să îndrepteze judecăţile şi anaforalele, de câte orĭ se va întîmplà acest fel de pricinĭ între bărbat cu muere. —1815 Septemvrie 25

Cod. LXXIV, fila 225.

Un cas de divorţ din cea maĭ înaltă clasă este cel de care vorbesc actele următóre:

Ію Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cât pentru deosebirea acestor casnicĭ, de vreme ce după acéstă bisericéscă anaforà a preosfinţieĭ Sale părinteluĭ Mitropolit s'a găsit cu cale, primită este şi Domnieĭ-Mele întocmaĭ şi să se urmeze, iar pentru trebuinciósa cheltuélă a Dómneĭ Ralu Moruzi,

soţia Luminăţiei sale Beizade, în câtă vreme se vor află deosebiţi, hotărîm şi îndatorim pe Luminăţia sa, ca pe tótă luna să-i deà Dómneï câte taleri 1.000. — 1816 Aprilie 2.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, pag. 389.

Prea Inalte, prea milostive şi prea binevoitor nouĕ Dómne,

In urma petiţiuniï a prea nobileï Domniţe Raluca Moruzi, soţia prea Luminateï Beizade Costache Caragea, prin care se plânge şi arată, ca fórte anevoios şi de nesuferit traiul cu Luminăţia sa, şi potrivit cu prea înalta porunca Domnéscă a Inălţimiï Tale de Dumneḑeŭ păzită, am cerut de la sus ḑisa Domniţă să arĕte carï sunt plângerile sale în contra soţuluï eï? iar după aceea am întrebat în particular şi pe Luminăţia sa, să ne spue causele releï sale purtărï, de care este acusat de cătră soţia sa. Din alegaţiunile incomplete a fie-căruï am aflat, că şi din o parte şi din alta s'aŭ produs între eï de pe vremurï motive de rĕcélă, pe carï, pentru bunacuviinţă le trecem sub tăcere; spunem însă, că Luminăţia sa ca bărbat judecând cu maï multă minte, nu numaï că nu trebuià să-şï făuréscă părerï neexistente, dar şi orï-ce cértă şi discordie provenită din asemenea ideï să le împrăştie, şi orï-ce motiv de scandal să-l aplaneze. De aceea şi l-am sfătuit în mod duhovnicesc, să înceteze pe viitor cu acéstă rea purtare, mărginindu-se la datoriile casnice, după carï, potrivit şi cu poruncile dumneḑeescï şi prescripţiunile legilor, dator este orï-ce bărbat să-şï îngrijéscă consórta şi orï-ce membru al familieï sale.

Am hotărît tot-odată şi Evgenieï sale, să depărteze din inima-ï orï-ce trist motiv insuflat din întîmplare de duhul cel rĕŭ şi să reintre în vatra sa casnică şi lângă soţul eï, ca să-şï îngrijéscă împreună pe prea scumpiï lor copiï şi să împărtăşéscă de acu înainte o viéţă dulce, cum pare că aŭ trăit până odinióră, timp de cincï-spre-ḑece anï. Şi cu tóte că până acum resistă încă să reintegreze domiciliul bănuind, pe cât se vede, că nu cum-va presenţa imediată a soţuluï şi traiul lor împreună să-ï reamintéscă trecutul, şi (că) prin urmare să agraveze în loc să atenueze bóla eï. Decï pentru a împăcà amândouĕ aceste eventualităţi, credem cu cale, să li să facă o despărţire temporară şi pe de o parte nobleţa sa să revie în casa eï, unde cu maï multă îngrijire şi maï multă ticnă póte să-şï caute de sănătate, iar prea Luminatul Beizadea, de óre-ce afacerile sale particulare reclamă presenţa sa în maï multe locurï, după cum însăşï Luminarea sa ne scrie, să facă un fel de călĕtorie de şése saŭ şépte lunï, pe unde trebue pentru îngrijirea intereselor sale; în care interval Luminăţia sa va da neapĕrat soţieï sale câte se vor încuviinţà şi hotărî prin poruncă Domnéscă a Inălţimiï Tale de Dumneḑeŭ păzită, drept cheltuelï statornice (fixe) pentru întîmpinarea trebuincióselor de casă şi îngrijirea sănătăţiï sale.

Acestea sunt cercetările şi demersurile făcute din partea Bisericeï, iar hotărîrea definitivă rĕmâne la Inălţimea Ta de Dumneḑeŭ păzită.

A Mărieï Tale şi de Dumneḑeŭ păzită Inălţimiï Tale cătră Dumneḑeŭ ferbinte rugător. — 1816 Martie 10.

Mitropolit al Ungro-Vlahieï.

Cod. LXXXII, pag. 389.

Alte casurï:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Preaosfinţia Ta părinte Mitropolite, din alăturata jalbă ce a dat cătră cinstitul Consulat al Rusieï, Consilierul Constantin Grădişteanu i din osebita alăturata notă

ce a făcut cătră Domnia-Mea cinstitul Consulat, veĭ luà preaosfinţia Ta pliroforie de cererea ce face a se judecà cu soţia sa maĭ întâiŭ bisericesce, a cărnia cerere fiind primită, poruncim, ca înfăţişând orînduitul zapciŭ hătmănesc pe amândouĕ părţile înaintea preaosfinţieĭ Tale, să li se cerceteze pricina maĭ întâiŭ după orîn duélă bisericesce şi să arĕţĭ Domnieĭ-Mele în scris prin anaforà.—1817 Decemvrie 3.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 56.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

De vreme ce însişĭ jăluitoriĭ ce aŭ fost davagiĭ asupra acesteĭ femeĭ fac rugăciune pentru dînsa d'a se ertà, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, că după ce vor da rudele eĭ în scris la condica isprăvnicatuluĭ chezăşia de maĭ jos arĕtată, să se trămiţă acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele la stariţa ot mŏnăstirea Dintr'un-lemn, ca să slobóḑă de acolo pe acea Ilinca femeea.—1816 Iulie 1.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Următor fiind luminateĭ poruncĭ ce mi s'a dat la jalba a patru copiĭ aĭ Armaşuluĭ Diamandache de la Caracal, sud Romanaţĭ, luaĭ pliroforie, că Ilinca femeea căḑênd în fapte netrebnice cu totul şi eĭ neputênd trăĭ din pricina bătăilor eĭ, după cercetarea ce s'a făcut din porunca Mărieĭ-Tale de ispravniciĭ judeţuluĭ, s'a dovedit într'adevĕr plângerea copiilor, după a căreia urmărĭ încă de la trecutul Septemvrie 12, la lĕt 1815, s'a făcut surghiun, cu porunca Mărieĭ-Tale, la mŏnăstirea Dintr'un-lemn din sud Vâlcea, unde să steà în pază fără de a fi slobodă, până nu va avé al doilea poruncă a Mărieĭ-Tale. Acum jăluitoriĭ printr'acéstă jalbă se rógă Mărieĭ-Tale, să se slobóḑă, că rudele aceĭ mueri daŭ chezăşie pentru dînsa jăluitorilor, că nu va maĭ călcà în casa părinteluĭ sĕŭ, şi că o vor căsătorì rudele după om de potriva eĭ, a cărora cerere spre a le cercetà siguranţa acésta dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, cât şi de a se sloboḑì acea Ilinca femeea, rĕmâne la milostivirea Mărieĭ-Tale.—1816 Maiŭ 9.

Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 82.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voivod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a prea osfinţieĭ Sale părintele Mitropolitul, i a iubitorilor de Dumneḑeŭ episcopĭ şi a dumné-lor boerilor nomichì, s'aŭ cetit împreună şi alăturatele tacririrĭ ale dumné-eĭ Băneseĭ Zoiţeĭ Brâncovenescĭ i a dumné-eĭ Zoiţeĭ Bălenceĭ şi al dohtorilor politieĭ, după care chibzuind şi înşi-ne pricinile, pentru care se face despărţirea acesteĭ însoţirĭ, vedem, că după ale stăpîniriĭ pravilì: de va luà vre-un supus al streinelor stăpînirĭ întru căsătorie femee supusă la prea puternica otomanicéscă împĕrăţie şi va pribegì la pămînt de streină stăpînire, nu póte ca să tragă împreună la aceeaşĭ pribegire şi pe acea femee a sa, ca o supusă a prea puternicеĭ împĕrăţiĭ, cu cât maĭ vîrtos când acea femee a luĭ pe părintésca sa petrecere mulţămindu-se şi nevrênd a se deslipì de părinţiĭ şi patria sa, iar maĭ ales păzindu-şĭ sfînta credinţă cătră stăpînirea aceea sub care

părinții sĕĭ aŭ petrecut, se lépădă cu totul de a se duce după bărbată-sĕŭ în țéră streină. După aceste dar ale stăpînirii pravilĭ, cunóscem că Zoița Băleanca nu póte de a pribegì dimpreună cu bărbată-sĕŭ Ghica la pămînt al streineĭ stăpînirĭ, fiind supusă a prea puterniceĭ împĕrăției, iar maĭ vîrtos și pentru căcĭ nicĭ într'un chip nu voĭesce a se lepădà de datornica sa credință cătră prea puternica împĕrăție, după pilda părinților sĕĭ, de cătră carĭ, pentru părintésca dragoste nu póte să se deosibéscă, mutându-se cu vre-o depărtare de pămîntul patrieĭ domnieĭ-sale și ḑicem, că numaĭ singure acestea sunt pricinĭ pravilnicescĭ marĭ, făr' de asemănare, pentru care maĭ sus numita Zoița póte să-și céră despărțirea de bărbatul sĕŭ, iar pe lângă aceste pricinĭ ce de cătră ale stăpînirii pravilĭ se hotărĕsc spre cea desăvîrșită despărțire a Zoițeĭ de Mateiŭ, întîmpinând și altă pricină de despărțire, patima adecă a ofticeĭ, ce nu numaĭ în tótă familia luĭ Mateiŭ s'a încuibat, săcerând muma, frații și surorile, ci și chiar într'însul este încuibată făr' de tăgăduire, care s'a și dovedit în urma însoțirii, după firescul cuvînt, că erà ascunsă în trupul sĕŭ. Decĭ cu iubire de dreptate judecând și cu de-amăruntul chibzuind acéstă pricină ḑicem, că nu numaĭ pentru acéstă a pravilelor stăpînire făr' de asemănare tare poprire, ci și pentru căcĭ când biserica hotăresce despărțire la patimă de epilepsie, cu mult maĭ neapĕrată este despărțirea la patimă de oftică, fiind lipicióșă și, din a împreunării trupéscă lipire, pricinuitóre negreșit de mórte neapĕrată; pentru aceste dar pricinĭ, avênd dreptate Zoița Băleanca la cererea sa, și anaforaua acésta a părinților arhiereĭ și a boerilor nomichì găsind-o cu cale, o întărim Domnia-Mea și poruncim cu hotărîre, ca întru tóte întocmaĭ să se urmeze. — 1815 Iunie 2.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 227.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale ce ni se dă la acéstă alăturată jalbă a dumnéeĭ Băneseĭ Zoițeĭ Brâncovenceĭ, ne-am adunat cu toțiĭ la un loc, unde viind față și dumné-eĭ Zoița Băleanca, puse înaintea nóstră acest alăturat tacrir, iscălit de însăși dumné-eĭ, prin care arată, că tóte cele câte sunt arĕtate în jalba móșă-sĕĭ, dumné-eĭ Băneseĭ Brâncovenceĭ, sunt chiar ale însăși dumné-eĭ parapon și desfăimărĭ ce le aduce asupra dumné-luĭ Mateiŭ Ghica, soțul dumné-eĭ, carele find-că cu mijlocul ce s'a purtat, adiaforisind și neîngrijind întru nimic pentru soția sa ca un bărbat, în treĭ anĭ, năpustind-o și lăsând-o ca o lepădată i cu petrecerea cea împreună cu părintele sĕŭ, pribegĭ și supușĭ sub altă stăpînire streină, și cu stricarea și a sănătățiĭ și a haractiruluĭ sĕŭ prin cea fără rînduélă politevmă a sa, însuși dumnéluĭ a pricinuit cea desăvîrșită rĕcélă și însoțirea între dumné-lor a rĕmas a fide acum înainte zadarnică și nesuferită, fiind peste putință a primì maĭ mult un acest fel de bărbat, ca nu pe lângă cele ce aŭ tras și aŭ suferit într'aceștĭ treĭ anĭ să ajungă a-și perde și viéța, cere a i se face cea desăvîrșită despărțire de cătră numitul soțul dumné-eĭ; după ce dar am ascultat cu tótă înțelegerea atât cuprinderea luminateĭ porunc, făcênd cuviinciósa chibzuire, vĕḑum că treĭ sunt pricinile pentru care se cere a se face despărțirea acesteĭ căsătoriĭ, întâiŭ adecă: pribegirea din patrie a dumné-luĭ Banuluĭ Costache ș'a luĭ Mateiŭ, fiuluĭ dumi-sale, și supunerea sub protecție de altă stăpînire streină; a doua, patima lipicióseĭ bóle în care se află Mateiŭ, și desfrînata petrecerea sa de acolo; și a treia, cea de tot ne-

îngrijire a luĭ Mateiŭ pentru soţia sa aprópe de treĭ anĭ până acum; de care şi pentru câte trele acestea cercetând, le găsim că sunt adevĕrate, şi fiind adevĕrate, dreptate are Zoiţa la cererea ce face, şi cât pentru pribegire găsim că, după chiar cele urmate de însuşĭ dumné-luĭ Banul, este mărturisită şi învederată, pentru că dumné-luĭ Banul avênd scop a se depărtà din patrie, acéstă cugetare a dumi-sale s'a arĕtat şi în faptă, cu a căruia urmare întru nimic nu se pot învinovăţì părinţiĭ şi rudele nuroriĭ dumi-sale, căcĭ aŭ primit a da pe fiica dumné-lor soţie fiuluĭ dumi-sale, pentru că acestea lucrându-le dumné-luĭ Banul pe taină, şi nedescoperindu-le prin arĕtare la părinţiĭ nurori-sĕĭ, dumné-lor, când sĕvîrşiaŭ nuntirea, socotiaŭ că ieaŭ ginere pe un fecior de boer pămîntean, carele are să vieţuéscă şi să petrécă cu soţia sa în patria lor, împreună cu părinţiĭ şi rudeniile lor, care aceste cuvinte drepte se cuvine Înălţimiĭ Tale, ca unuĭ stăpînitor al ţĕriĭ, a le chibzuì şi a le judecà după dreptate, ca unul ce ţi s'a încredinţat Τὰ ἐθνικά νομικά καὶ πολιτικά δικαιάματα (1), să le cercetezĭ pe larg şi cu scumpĕtate să se hotărască de Măria-Ta; iar cele-l-alte douĕ pricinĭ, din care una este patima lipicióseĭ bóle în care se află Mateiŭ, aducĕtóre de primejdie şi la viéţa soţieĭ sale, i pentru desfrînată petrecerea sa de acolo, ḑicem că acestea îndestul se dovedesc prin ceĭ ce vin de la Viena, ómenĭ vrednicì de credinţă şi ipoliptichì, arĕtând fără sfială, atât pentru desfrînată politevma vieţuiriĭ sale, cât şi pentru próstă starea sănătăţiĭ sale, că nu este nădejde de îndreptare, cum şi prin scrisorĭ de la obraze vrednice de cinste şi axiotista arĕtătóre, că acest tînĕr nu este nădejde a se maĭ îndreptà, nicĭ a maĭ fi însoţit cu soţie, care aceste scrisorĭ şi de uniĭ din noĭ s'aŭ citit, cum şi chiar de către Înălţimea Ta s'aŭ vĕḑut şi osebit de acésta este şi obştéscă sciinţă, că îndată după însurătórea luĭ Mateiŭ, peste douĕ lunĭ aŭ început scuipirea sângeluĭ şi durerea peptuluĭ; firesce fiind sciut, că tot-deauna lipirea de muere a unuĭ om ce are într'însul încuibată bóla ofticeĭ, este peste putinţă a nu scóte patima acésta la vedere, de care patimă l-a şi căutat pe Mateiŭ ceĭ de aicĭ doctorĭ aĭ politieĭ şi cu consult, prin găsirea cu cale şi a dumné-luĭ Banuluĭ, s'a hotărît a se trămite la Italia, ca să se caute acolo, precum acésta şi doctoriĭ politieĭ de aicĭ o mărturisesc în scris prin alăturatul engrafon, sub iscăliturile d-lor, din care se dovedesce şi încuibarea acesteĭ lipicióse patimĭ la familia acésta, din paradigmata ce aduc pentru morţile mumeĭ, a fraţilor şi a surorilor luĭ Mateiŭ, cum şi netăgăduirea i pornirea spre maĭ rĕŭ pentru starea sănătăţiĭ luĭ Mateiŭ, când va maĭ fi lipit cu soţia sa; pentru care acésta cercetând noĭ şi pravila bisericéscă, ca să vedem ce povăţuire şi poruncă dă, găsim la capul 234 list 216, pentru patima epilepsieĭ chiar aşà scriind: de va fi avut patima maĭ nainte de cununie şi se va mărturisì de mărturiĭ credincióse, atuncĭ degrabă se desparte făr' de nicĭ o îndoire, iar de va fi venit acea patimă după cununie, atuncĭ nu se desparte nunta în tótă viéţa lor; acest cap de pravilă măcar că este pentru altă patimă, adecă a epilepsieĭ, dar judecata socotesce că, de vreme ce pentru epilepsie, care este patimă ce nu se dă de la unul la altul, hotăresce a se despărţì nunta, cu cât maĭ vîrtos pentru acésta a ofticeĭ, care cu cât maĭ mult va sta însoţirea nunteĭ, cu atâta maĭ vêrtos este primejdie de viéţă, nu numaĭ celuĭ ce o are, ci şi soţieĭ sale şi altora ce vor fi pe lângă dînşiĭ, şi măcar că din tacrirul dohtorilor se arată, că patima luĭ Mateiŭ s'a ivit după însoţirea nunteĭ, când şi însuşĭ dumné-lor l-aŭ căutat de acéstă bólă, dar se póte socotì, şi cunoscut este că maĭ dinainte a fost

(1) Cele legiuite a naţiuniĭ şi drepturile politice.

încuibată la dînsul, când şi maĭcă-sa şi doĭ fraţĭ şi o soră aŭ fost murit maĭ nainte tot de acéstă bólă, şi fiind tăinuită la dînsul patima, însoţirea nunţiĭ a scos-o la ivélă, căcĭ nu este de creḑut că după nuntă să se fi lipit de dînsul, fiind-că soţia sa a fost sănătósă, precum se află şi acum; al doilea pentru neîngrijirea luĭ Mateiŭ, cu care s'a purtat către soţia sa aprópe de treĭ anĭ până acum, ḑicem că nu la puţină învinovăţire s'a adus pe sineşĭ şi cu acésta, năpustindu-şĭ soţia, fără a îngriji câtuşĭ de puţin într'acéstă diastimă de vreme, nicĭ măcar pentru cele de trebuinţa traiuluĭ vieţiĭ, avênd şi banĭ naht aĭ zestriĭ în mânile dumné-luĭ, iar de rĕmâne să ḑică, că moşia şi via dumné-eĭ de zestre este aicĭ în ţéră, şi că rodul lucrurilor de zestre fiind al bărbatuluĭ venitul moşieĭ şi al vieĭ l-a luat dumné-eĭ într'aceştĭ anĭ, nicĭ cu acésta întru nimic nu se póte îndreptà, pentru că venitul acesteĭ moşiĭ nu cuprinde pe an maĭ mult ca la talerĭ 2.500, iar via este sciut că apururea se supune la întîmplarea timpuluĭ, precum s'a şi vĕḑut, că într'aceştĭ doĭ anĭ trecuţĭ viile de obşte aŭ pricinuit pagubă iar nu folos, iar cu suma ce a putut prinde pe venitul moşieĭ este cunoscut, că se discolifsesce a puté să trăéscă una din cele maĭ de jos stare, cu cât maĭ vîrtos soţia dumné-luĭ, care fiind de ném slăvit urméză a-şĭ avé cele pentru trebuinţa vieţiĭ potrivite cu starea haractiruluĭ şi a némuluĭ sĕŭ. Decĭ precum şi maĭ sus am ḑis, atât pentru patima lipicióseĭ bóle a luĭ Mateiŭ şi cea fără rînduélă şi desfrînată politevmă a sa, cât şi pentru nemărginita adiaforie şi de tot fără durere de îngrijirea sa pentru cele de trebuinţa traiuluĭ vieţiĭ soţieĭ sale aprópe de treĭ anĭ până acum, cu acestea însuşĭ a dat pricină soţieĭ sale a puté să céră cu drept cuvînt despărţirea sa, a căreia cerere, fiind-că de biserică este primită, se cuvine a fi şi ascultată, şi a i se da bisericésca diazighion pentru deslegarea cununieĭ şi a despărţiriĭ sale de către numitul soţul sĕŭ, căreia iarăşĭ după pravilĭ i se dă dreptate a i se împlinì atât tóte câte îĭ vor fi lipsind din fóea de zestre i exopricà ce va fi avênd, cât şi teoriticà şi a câştigà şi darurile dinaintea nunţiĭ, de vreme ce despărţirea se face din pricina vinovăţieĭ soţuluĭ dumné-eĭ, iar nu din pricină de vre-o vinovăţie a domnii-sale; iar cea desăvîrşită hotărîre pentru tóte rĕmâne la Măria Ta.—1815 Maiŭ 17.

Al Ungrovlahieĭ Nictarie, Iosif Argeş, Constandie Buzĕŭ, Nestor Clucer, Constandin Predescu Clucer.

S'a şters din condică, căcĭ cea adevĕrată anaforà a spart-o Măria Sa Vodă, adecă Vodă, se vede că n'a încuviinţat divorţul pe motivele maĭ sus aduse.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe acéstă alăturată anaforà a dumné-lor veliţilor boerĭ nerĕmâind Stolnicul Antonie, orînduitul zapciŭ dumné-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ l-a înfăţişat la Divan înaintea Domnieĭ-Mele cu Costache Mavrocordat, ḑicênd jăluitorul Stolnic, că dumné-lor veliţiĭ boerĭ, făr' de a cercetà pricina pe larg, ci numaĭ după mărturiile unora din rudele pîrîtuluĭ ot Ţarigrad şi a altor ómenĭ de acolo, carĭ nu aŭ nicĭ o sciinţă de curgerea aceştiĭ pricinĭ, îl îndatoréză să plătéscă ceea-ce nu este dator, fiind însuşĭ pîrîtul stricătorul logodneĭ, şi osebit că nicĭ aŭ dat fii-sĕĭ tóte lucrurile ce sunt arĕtate în anaforà, ci prea puţine dintr'însele, şi pe acelea le vede încărcate la preţ, şi maĭ vîrtos că starea luĭ, precum este sciută la toţĭ, n'a fost vrednică de a da, necum acest fel de darurĭ precum arată, ci nicĭ măcar de talerĭ 3.000, pentru că şi de cheltuéla cea din tóte ḑilele erà lipsit, şi el cu dintr'al sĕŭ l-a ţinut de cheltuélă, care o şi cerù acum jăluitorul a i se plătì de pîrîtul şi a fi apĕrat de

cererile sale, fiind-că până a nu logodì pe fie-sa după pîrîtul, ì-a dat fóe de zestre sub iscălitura sa, şi pentru căcì nu aveà mijloc de a-ì rĕspunde în urma logodneì suma banilor celor făgăduiţì prin fóe, ca să se cunune cu fie-sa, ì-a ţis să-l sigurifséscă cu un loc al sĕŭ puindu-ì emanet, până când ìì va plătì baniì, numaì să se săvîrşéscă cununiile, şi neprimind Mavrocordat locul drept siguritá, în cele după urmă însă pîrîtul a dat fóea la Beizade Panaiotache Moruz de ì-a dat-o Stolniculuì înapoì spre desfacerea logodneì, şi de atuncì s'a sciut desfăcut; iar pîrîtul în potrivă rĕspunse, că fóea de zestre iscălită nu a primit, ci numaì o însemnare care o are şi acum şi ne-a şi arĕtat-o în Divan şi că el nu a dat nicì o fóe rĕposatuluì Beizade Panaiotache; după a căruia tăgăduire am întrebat pe Stolnicul, de are vre-o dovadă la acéstă a sa arĕtare, de vreme ce Beizade Panaiotache se află mort, şi rĕspunse că altă dovadă nu are decât pe Logofĕtul Ştefanache ot Ţarigrad, carele ar fi sciind curgerea aceştiì pricinì, că aşà s'a întîmplat; la care acésta se mulţămì pîrîtul Mavrocordat, că de va aduce acest fel de mărturie de la Logofĕtul Ştefanache, să rĕmâe lipsit de cererile sale, fără numaì cerù ca maì întâiŭ să deà zapis Stolnicul cu legătură, că de va venì de la numitul boer în potrivă mărturie, să plătéscă şi tótă cheltuéla ce va face până atuncì zăbovindu-se aicì; căruia i s'a ţis că, de va venì de la Logofĕtul Ştefanache mărturie în potriva Stolniculuì şi făr' de a da Stolnicul acest fel de zapis, îl vom îndatorà Domnia-Mea de-ì va plătì şi cheltuéla ce va face până atuncì; şi aşà rĕmâind ca să scriem Domnia-Mea la Ţarigrad, spre a ni se trămite de la Logofĕtul Ştefanache mărturie asupra priciniì, ne-a dat jalbă în urmă pîrîtul Mavrocordat, ţicênd, că de nu va fi dat Stolnicul zapis pentru cheltuélă, precum a cerut (fiind-că nu se află în Ţarigrad Logofĕtul Ştefanache) şi urméză a se zăbovì trămiterea mărturieì sale şi, până va venì acea mărturie, urméză a cheltuì şi ceea-ce va luà de la Stolnicul, cere şi se mulţumesce, ca amîndoì să încredinţeze cererile lor în parte prin blestem, şi pentru cât va încredinţà fieş-care, dând şi luând unul de la altul ale sale, să rĕmâe cu totul desfăcuţì şi izbrăniţì; a căruia cerere de a încredinţà adecă şi el cererile sale prin blestem nu fu primită Domnieì-Mele, fiindu-ne sciut pîrîtul Mavrocordat, încă de când ne aflam Domnia-Mea la Ţarigrad, că s'a dovedit în faptă de plastografie, când trăgeà la judecată pe unchiŭ-sĕŭ banul Nicolae Mavrocordat, cu un zapis al rĕposatuluì unchiŭ-sĕŭ arhiereul Halchidonis, care s'a dovedit de plasto, şi de aceea ca unuì plastograf, după pravilă, necuviindu-i-se a i se da blestem, hotărîm ca Stolnicul să încredinţeze prin blestem, atât suma cheltueliì ce ţice că a făcut cu pîrîtul, cum şi lucrurile ce s'aŭ primit de la pîrîtul la logodna fiiceì sale, şi după încredinţarea ce va face, ceea-ce se va alege că are a luà fieş-care, poruncim, zapciule ce eştì orînduit, să urmezì a face împlinire de la unul altuia şi într'acest chip să rĕmâe izbrăniţì unul de cătră altul. — 1815 Iunie 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 240.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieì-Tale, dumné-luì Vel Hatman al Divanuluì, încă de la douĕ ale trecutuluì Aprilie, a fost înfăţişat înaintea nóstră pe dumné-luì Constantin Mavrocordat cu dumné-luì Stolnicul Antoni, asupra căruia face pîră Mavrocordat, cum că în let 1820 August 10, logodindu-se cu Ecaterina fiica Stolniculuì, a dat logodniceì,

atât la logodnă, cât şi în urmă, lucruri de taleri 14,449, ce pe anume se însemnéză mai jos, şi că în urmă vĕḑênd că pârîtul nu se ţine de cuvînt, ca să-i facă teslim zestrea ce a făgăduit prin însemnare de fóe, a pus în multe rînduri obraze mijlocitori, de aŭ ḑis Stolniculuĭ, ca orĭ să-i deà zestrea cea făgăduită şi să se cunune cu fiĭcă-sa, saŭ să-i întórcă înapoĭ lucrurile ce le dedese logodniceĭ şi să se desfacă, şi Stolnicul nicĭ una nicĭ alta urmând, şi pe jăluitor silindu-l trebuinţa a se duce în Ţarigrad, la altă parte, pentru interesul sĕŭ, a lăsat vechil pe cumnată-sĕŭ Luminăţia sa Beizade Mihalache, ca să céră de la Stolnicul lucrurile sale, şi nicĭ cu vechilul n'a vrut să se desfacă si să se deslege logodna, ci după încheerea păciĭ a trecuteĭ rĕsmerițe, viind Stolnicul aicĭ în ţéră şĭ-a măritat pe fie-sa după altul, cerênd jăluitorul să-şĭ afle de la Măria-Ta îndestularea dreptăţiĭ, spre a se îndatorà Stolnicul ca să-ĭ plătéscă tóte lucrurile ce s'aŭ dat fiĭ-sĕĭ la logodnă şi în urmă, pentru care ne-a arĕtat jăluitorul şi însemnarea foeĭ de zestre, ce ḑice că ĭ-a dat Stolnicul, când s'a aşezat ca să ieà pe fie-sa în căsătorie; iar Stolnicul în potrivă a rĕspuns, că adevĕrat se făcuse acest aşezămînt de logodnă, şi dedese jăluitoruluĭ şi fóe de zestre, însă iscălită de dumné-luĭ, dar în urmă, cu primirea amândurora părţilor, s'a stricat logodna înaintea rĕposatuluĭ Luminăţieĭ sale Beizade Panaiotache Moruz, şi pentru că făcuse Stolnicul cheltuélă cu multe mese ce a dat jăluitoruluĭ i alte lucrurĭ ce ĭ-a dat taleri 3.196, de aceea a rĕmas a nu cere nicĭ jăluitorul lucrurile ce a dat logodniceĭ; în urma căreia desfaceriĭ, ḑiceà Stolnicul, că a maĭ şeḑut jăluitorul în Ţarigrad şépte-opt lunĭ, şi nicĭ un davagilîc n'a făcut şi că însemnarea acésta ce arată jăluitorul nu este fóe de zestre, căcĭ fóea cea adevĕrată şi iscălită de dumné-luĭ ĭ-a dat-o jăluitorul înapoĭ, arĕtând şi Stolnicul fóe de acele cheltuelĭ ce a făcut cu mesele jăluitoruluĭ, şi cu alte condee ce ĭ-a dat, tăind peste tot taleri 3.196, de care ḑicênd Stolnicul că, pentru stricarea logodneĭ şi desfacerea ce s'a făcut înaintea rĕposatuluĭ Beizade Panaiotache, scie şi dumné-luĭ Logofĕtul Ştefanache Mavrogheni, i s'a fost ḑis de cătră noĭ, ca în soroc de ḑile 40 să aducă mărturie în scris de la Logofĕtul Ştefanache, şi a rĕspuns, că nu póte să se lege cu soroc, căcĭ orĭ va fi lipsind Ştefanache din Ţarigrad, saŭ va fi murit; a ḑis dar jăluitorul, că de vreme ce Stolnicul nu póte să dovedéscă cele ce ḑice, va aduce dumné-luĭ mărturie în scris de la obrazele ot Arnăutchioiŭ, ce sciŭ cum că până când a plecat dumné-luĭ din Ţarigrad logodna nu erà stricată şi anume de la Logofĕtul de la Sotirache Cherestegiŭ şi de la Hristache ginerile Micĭculuĭ; iar jăluitorul a ḑis, că va aduce şi de la aceia şi de la alţĭ sătenĭ; acum înfăţişându-se de iznóvă înaintea nóstră ne arată jăluitorul mărturie în scris, de la douĕ ale acesteĭ lunĭ Maiŭ, iscălită de şépte martorĭ, anume Toma Slugerul, i Vasile Aga zaraf, i Dimitrie paharnicul Apric, i Gheorghe portarul i Iordache zaraful, i Manole Costaridino, i Petre Gheorghiu Chehaia, prin care mărturisesc, că în multe rînduri a vrut jăluitorul să strice logodna, din pricină căcĭ se vede că Stolnicul Antonie nu aveà putere să-ĭ deà cele ce-ĭ făgăduise în fóea de zestre, şi Stolnicul nu vrea să strice logodna, ḑicênd să se cunune şi pe urmă, când va puté, îĭ va da cele făgăduite, iar jăluitorul neprimind-o acésta, a rĕmas logodna nedeslegată, când a plecat jăluitorul din Ţarigrad, după cum nedeslegată este şi până acum în ḑiua de astăḑĭ; aşà arată numiţiĭ martorĭ în frica luĭ Dumneḑeŭ, ca uniĭ ce ḑic că aŭ sciinţa aceştiĭ pricinĭ; ne maĭ arĕtă jăluitorul o scrisóre de la ḑi întâiŭ a aceştii lunĭ Maiŭ, ce-i scrie dumné-luĭ biv Vel Banul Grigorie Mavrocordat, unchiusĕŭ, cum că îĭ trămite maĭ sus numita mărturie a sătenilor, afară numaĭ din Sotirache Cherestegiul, ce erà dus de câte-và ḑile la cevticlîcu-sĕŭ şi de Hristache,

ginerele Micĭculuĭ, ce a murit de este un an şi, cum de nu ne vom încrede noĭ la mărturia sătenilor, ne va arĕtà şi acéstă scrisóre a dumné-luĭ, spre maĭ bună îndestulare, că nu se stricase logodna jăluitoruluĭ cu fiica Stolniculuĭ Antonie, în vreme ce însuşĭ dumné-luĭ de multe orĭ a însciinţat pe dumné-luĭ Stolnicul, să deà jăluitoruluĭ cele ce dedese fiiceĭ şi să se deslege logodna, de vreme ce Stolnicul nu are putere a da cele făgăduite, şi n'a vrut să se înduplece la cuvintele dumné-luĭ, ci tot-deauna îĭ rĕspundeà, ca să se cunune şi pe urmă îĭ va da cele făgăduite; tot într'acéstă scrisóre scrie şi dumné-luĭ Banul Nicolae Mavrocordat, iar unchiŭ al jăluitoruluĭ, cum că asemenea mărturie dă şi dumné-luĭ, ca şi dumné-luĭ Banul Gheorghe, că la vremea lipsiriĭ jăluitoruluĭ din Ţarigrad erà logodna nestricată cu vitrega fiica Stolniculuĭ Antonie; ne maĭ arĕtă jăluitorul şi vechiletul ce ḑice că a lăsat Luminăţieĭ sale Beizade Mihalache cumnată-sĕŭ, la plecarea sa din Ţarigrad, atât pentru datoria sa după deosebit catastih cât şi la pricina logodneĭ, în care vechilet este iscălit martor şi Sotirache Chiristigiul. Decĭ la cuvîntul ce a ḑis Stolnicul Andonie, cum că s'ar fi desfăcut cu jăluitorul, pentru pricina aceştiĭ logodne, cerêndu-ĭ judecata să aducă mărturie în scris în soroc cuviincios de ḑile 40, după depărtarea loculuĭ, şi dumné-luĭ dând rĕspuns, că cu soroc nu póte să se lege, ci se mulţămesce să aducă jăluitorul mărturie în scris de la obrazele ce sciŭ că nu s'a desfăcut, şi acum aducênd mărturia ce se arată maĭ sus, în vechiletul în care este iscălit martor şi Sotirache Cherestegiŭ, pe a căruia mărturie a ḑis Stolnicul, că se mulţumesce, şi dovedindu-se dintr'acea mărturie, că la plecarea jăluitoruluĭ din Ţarigrad logodna era nestricată şi că însuşĭ Stolnicul a fost pricina, de nu s'a însoţit jăluitorul cu fie-sa, nevrênd să-ĭ deà zestrea cea făgăduită prin fóe, şi iarăşi Stolnicul fiind pricina stricăriĭ logodneĭ, ca unul ce şĭ-a căsătorit pe fie-sa după altul, după pravilă se cuvine să întórcă jăluitoruluĭ tóte lucrurile ce a dat fie-seĭ, atât la logodnă, cât şi în urmă, din care lucruri, pentru cele tăgăduite de Stolnicul să primĕscă numitul Stolnic jurămînt, că nu le-a dat jăluitorul, şi jurând să aibă pace, iar nejurând să i le rĕspunḑă şi pe acelea împreună cu cele netăgăduite, iar inel de logodnă i alte lucruri şi cheltueli, ce ḑice Stolnicul că a făcut, să le pérḑă, neavênd cuvînt să le céră înapoĭ ca unul ce însuşĭ a stricat logodna şi şĭ-a căsătorit pe fii-sa după altul, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta.—1815 Maiŭ 26.

Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeĭ Vel Logofĕt.

Lucrurile ce a dat Mavrocordat logodniceĭ sale Catincăĭ, fiica Stolniculuĭ, netăgăduite de Stolnicul cu preţul ce arată Mavrocordat.

Taleri	
2.470	inel de logodnă.
600	un zapis al părinteluĭ Varnis avlicesc cu dobîndă.
860	o jumĕtate lună diamant.
420	o lădiţă de Saxonia.
42	un left de urmuz.
40	cincĭ perechĭ strumfĭ, treĭ de mătase şi douè de tiriplic.
180	zaharicà i cofeturĭ şi alte măruntae la logodnă.
4.612	

Lucrurile ce dice Mavrocordat că a mai dat logodniceĭ şi Stolnicul le tăgăduesce.

Talerĭ	
800	în iarţĭ de beşlĭĭ.
640	un inel la sĕrbătórea sa.
106	un funştanlîc de fludă coţĭ 13.
270	doĭ şi jumĕtate pichet.
395	4 mutcaluri mărgăritar.
850	un şal beldar cu vergĭ roşiĭ şi albe
52	cămaşe de triheà.
560	un cĕsornic de aur cu smalţ.
90	15 coţĭ geamfeiŭ.
480	o ferigeà neftie.
110	4 testemeluri calemcherĭĭ.
670	o bohceà şal.
640	un ac de argint cu diamant.
552	o lădiţă de bagà cu oglindă.
150	fórfece şi acar de argint poleit.
220	o pereche galinţĭ argint şi mărgăritar
232	un ceas de argint poleit.
1.125	o scurteică de samur de şal stacojĭŭ.
690	o pereche cerceĭ de smaragd.
9.837	

Adunare.

Talerĭ	
4.612	condeile cele netăgăduite de Stolnic.
9.837	condeile cele tăgăduite.
14 449	

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Citindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a Preaosfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolitul, am cerut de la Preaosfinţia sa, prin osebită buiurdizmă ce am dat la jalba jăluitóreĭ Eleneĭ, ca să ne deà pliroforie pentru acéstă cununie, de este din cele ce sunt poprite de pravilă, dar săvîrşindu-se, nu se strică, ci numaĭ se canonisesce, saŭ din cele ce şi poprite sunt şi săvîrşindu-se se strică? şi ne-a făcut arĕtare prin osebită anaforà, de la 12 ale aceştiĭ lunĭ, că şi după împĕrătescile pravilĭ şi după exavivlos a Arminopuluĭ, acéstă cununie este din cele ce, poprită fiind de pravilĭ şi săvîrşindu-se, se strică; după care acésta a Preaosfinţieĭ sale arĕtare, rĕmâne a se urmà bisericésca hotărîre, ce ni se arată că s'a dat pentru stricarea şi despărţirea aceştiĭ cununiĭ, iar pentru pricina bătăeĭ şi celor-l-alte pagube ce a arĕtat jăluitórea că a cercat, poruncim, zapciule ce eştĭ orînduit, vătaşe de Vistierie, să arĕţĭ jăluitóreĭ de a face osebită jalbă cătră Domnia-Mea, şi vom da cuviinciósa poruncă.—1816 Martie 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălțate Dómne,

Acéstă pricină, pe cât a fost de trebuință a se cercetà bisericesce, s'a și cercetat, dându-se sfîrșit de fratele Episcopul Buzĕuluĭ, ca uniĭ ce s'aŭ aflat a fi de eparhia frățieĭ-sale, adecă ca prea o cununie ce s'a fost făcut înșelând biserica, fiind rude de departe, i s'a și făcut despărțire, supuindu-ĭ sub canonul bisericesc după pravilă, atât pe jăluitórea i pe pîrîtul Ianache, cu care s'a fost însoțit, cât și pe acel potropop, ce ĭ-a fost cununat, lepădându-l din slujba potropopieĭ l-a oprit și de dar, precum maĭ pe larg pliroforie se va da Înălțimiĭ Tale dintr'acéstă alăturată anaforà a cliricatuluĭ Episcopieĭ Buzĕuluĭ, cu întărirea frățieĭ-sale, iar pentru pricina bătăeĭ și celor-l-alte pagube ce ḑice că a cercat jăluitórea, ca o pricină politicéscă ce este, se va orînduì în cercetare unde se va găsì cu cale de cătră înaltă înțelepciunea Mărieĭ-Tale.—1816 Fevruarie

Al Mărieĭ-Tale cătră Dumneḑeŭ rugător și smerit părinte sufletesc.

Mitropolit al Ungrovlahieĭ Nictarie.

Dacă exemplul rĕŭ, vițiul, înflorià chiar în jurul tronuluĭ, și la boerime, cum erà să nu se propage în clasele de jos?

Dacă *divorțul* nu maĭ scandalisà pe nimenĭ decât dóră pe consuliĭ streinĭ, ce tărie puteaŭ să aibă simplele *logodne*? De aceste se contractaŭ adese numaĭ cu gînd de a fi stricate și a da ocasiunĭ de cerere de despăgubirĭ. (1)

Logodnele! Ele se făceaŭ în fața unuĭ preot. Dar în ce stare oribilă erà și însășĭ biserica? Apoĭ ascultațĭ ce ḑice despre ea Wilkinson:

«Sf. Sinod e compus din Metropolit și din Episcopĭ. Acest consiliŭ este tribunalul cel maĭ corupt din tótă țéra și actele și decisiunile luĭ, al căror motiv și scop sunt departe de a avé o tendință morală, se par calculate salt numaĭ pentru a încuragià depravațiunea și cele-l-alte desordine în societate. (2)»

Și cu tótă corupțiunea cleruluĭ înalt și simonia la basa hirotoniilor, nu eraŭ în Bucurescĭ maĭ puține de 366 bisericĭ și 20 de mŏnăstirĭ. (3)

Un alt mijloc de a protege și ajutorà boerimea îl aveà Domnitorul *în Cutia milosteniilor.*

Cutia milosteniilor continuà sub Caragea a avé diverse havaeturĭ saŭ iraturĭ, pe lângă taxele după caftane. (4)

---

(1) Veḑĭ actele de sus și D. din acestașĭ Tom. X. B.

(2) Pag. 62.

(3) Wilkinson, pag. 72.

(4) Caragea îngrijesce de Cutia milostenieĭ încă din primele ḑile ale veniriĭ luĭ a tron. In 7 Ianuarie 1813 ordonă împlinirea sumelor datorite Cutieĭ din diferite condee. Ioan Moscu este epistatul Epitropieĭ Obștirilor. El cere împlinirea de la boeriĭ căftăniți și de la ispravnicĭ și judecătorĭ, cum și de la Divanul Craioveșiĭ

Iată principalele iraturĭ carĭ continuă sub Caragea:

La 28 Iunie 1813 Domnitorul scrie Caimacamuluĭ Craioveĭ, fost mare Postelnic N. Scanavi şi Divanuluĭ, că încă din Fevruarie, acest an 1813, s'a făcut irat noŭ la Cutia milostenieĭ câte 1 parà la leŭ de la ceĭ ce cumpĕră imobile în ţéră cu buna învoire. Pentru ca să se pótă percepe acest venit, Domnitorul face obligatorie întărirea actuluĭ de cumpĕrare de cătră Divanurĭ în Bucurescĭ şi Craiova, şi de Ispravnicĭ prin judeţe. (1)

Tot în interesul percepereĭ acestuĭ venit noŭ, Caragea ordonă Metropolituluĭ şi Episcopilor să însciinţeze pe protopopĭ şi preoţĭ, că sunt datorĭ a raportà la Epitropie pe tótă sĕptĕmâna despre orĭ-ce vînḑărĭ de imobile (2)

Acéstă dare, câte-và lunĭ după aceea, se ridică la 2 parale la leŭ la vînḑare de lucruri nemişcătóre şi ţiganĭ prin licitaţie, plătite de cumpĕrător. Când vînḑarea este de bună-voïe, se va percepe câte 1 parà la leŭ. Rînduitul cu perceperea acesteĭ taxe va pune un anume sigiliŭ cu marca judeţuluĭ, independent de cercetarea prealabilă a vînḑăriĭ de cătră isprăvnicat, ca să se vadă de este bună.

Clironomiile ab intestat să se ieà în profitul Cutieĭ, făcêndu-se din ele şi căutarea de suflet a celuĭ mort fără de moştenitorĭ.

Caragea maĭ obligă pe duhovnicĭ, ca să îndemne pe creştinĭ să lase câte ce-và la Cutia milostenieĭ, chiar dacă aŭ moştenitorĭ.

Cutia va percepe câte 2 parale de fie-ce pele de epure exportată.

Câte 15 parale de tot şocul de sticlă importat.

Câte 2 parale de tot cotul de postav lucrat în ţéră.

De la tóte bîlciurile anuale de judeţ, să se ieà de fie-ce prăvălie câte 1 parà.

Caragea rînduesce, în Fevruarie 1814, pe fostul mare Paharnic Const. Otteteleşanu, care să incaseze veniturile Cutieĭ, la Craiova, pentru judeţele oltene. (3)

Un venit maĭ important al Cutieĭ este tot de la slujba Vorniciilor, adecă de la taxele vitelor de pripas. Am arĕtat aiurea marele abusurĭ

---

de la egumeniĭ rînduiţĭ pe la mânăstirĭ, a taxeĭ legiuite în favórea Cutieĭ. De la funcţionariĭ carĭ primesc léfă din Visterie, sumele datorite se vor împlinì direct din acea léfă. — Moscu urmăresce cu stăruinţă în 1814 intrarea la Cutie a taxelor de la vînḑarea imobilelor, cum şi venitul din slujba Vornicieĭ, acel de la caftanele ispravnicilor, etc.

(1) Anexa de vĕḑut în acestaşi Tom. X. B maĭ departe.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

ce se comiteaŭ cu perceperea acestor taxe, închiqêndu-se, ca vite de pripas, chiar vite din bătătura caseĭ omuluĭ, luate pe furiş de acolo. *Colacul* ca glóbă, ce se luà, de 20 banĭ pentru boŭ şi vacă, de 40 banĭ pentru cal şi bivol, şi de 10 banĭ de óe şi de capră, este taxa pentru herghelii întregĭ rătăcite, iar când e vorba numaĭ de puţine vite, atunci taxa erà maĭ mare şi anume de $1^1/_2$ talerĭ de cal şi banĭ 20 de bivol, de boŭ şi de vacă şi banĭ 100 de rîmător, banĭ 50 de óe şi banĭ 10 de capră, independent de stricăciunile în holde şi în viĭ, pe carĭ stăpînul vitelor le va plătì după ispăşenia la faţa loculuĭ, făcută de vornicel, împreună cu preotul şi fruntaşiĭ satuluĭ şi independent de glóba, obligat să plătéscă la vornicel stăpînul vitelor, care a făcut stricăciunĭ în holde şi anume pentru cal, bivol câte 40 banĭ, pentru vacă şi boŭ câte 20 banĭ, de óe şi capră câte 10 banĭ şi de rîmător câte 50 de banĭ.

Cele-l-alte instrucţiunĭ se pot vedé în actele de la Tom. X. B. al Istorieĭ nóstre.

O dare atât de odiósă ca aceea a vorniciilor, dacă puteà avé vre-o scusă, când erà lăsată în folosul milosteniilor, devine şi maĭ odiósă, când, în loc de a se dà în întreprindere cu licitaţie onestă, se face un mijloc de chiverniséla pentru protejaţiĭ domnescĭ. Aşà s'a întîmplat în 1814 Noemvrie:

Pitac cătră Dvornicul Obştirilor, ca să deà Dvorniciile pe acest an talerĭ 20.000 obrazuluĭ ce aduce pitac.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Dvornice al Obştirilor, fiind că huzmetul Dvorniciilor din ţéră este irat al Cutieĭ milosteniilor, a căruia datorie sunt facerile de bine şi ajutorurile cătră ceĭ ce aŭ trebuinţă, de aceea poruncim dumi-tale, ca acest huzmet al Dvorniciilor să se deà pe anul viitor cu preţ de 20.000 aducĕtoruluĭ acestuĭ Domnesc al Nostru pitac, fiind obraz vrednic de ajutor, căruia să i se deà apoĭ şi Domnescile Nóstre porunci după orînduélă. Tolco pisah gpd. — 1814 Noemvrie 19.

Cod. LXXIV, fila 157.

Din vama tabaculuĭ încă se dădeà câte-và procente în favórea Cutieĭ milelor. Pentru partea Cutieĭ se percepeà la ocaua de tabac importat parale 26, iar de la cel din ţéră câte 8 parale. Acest venit însă abià se urcà de la 2.000 la 2.500 talerĭ pe an. (1)

(1) Veqĭ la anexele din acestaşi Tom. X B.

La începutul luĭ Ianuarie 1815, Marele Vornic al Obştirilor Mihalache Manu iea compturile Cutieĭ milostenieĭ şi constată insuficienţa venituluĭ, din causa neincasăriĭ şi a deficituluĭ. La 23 Ianuarie 1815, Domnitorul însărcinéză pe fostul mare Ban Grigore Brâncoveanu şi pe marele Vornic de Ţéra-de-sus Barbu Văcărescu, să facă întocmire nouă a Cutieĭ, în marginele venituluĭ eĭ.

Cu aceeaşĭ, dată Domnitorul obligă pe marele Căminar să verse la Cutie 3.000 leĭ pe an, suma hotărîtă din vama tabaculuĭ.

Luarea socotelilor Cutieĭ în 1815 se face de Divan, sub preşedinţa Metropolituluĭ. Caragea adaogă la venitul Cutieĭ 500 de taleriĭ de la ocne, peste alţĭ 500 anteriormente hotărîţĭ. Asemenea de la vămĭ se maĭ adaogă 300 taleriĭ, peste o sumă identică din vechĭ stabilită. Domnitorul obligă şi Visteria să plătéscă sumele întârdiate, câte 500 taleriĭ pe lună; el reguléză din noŭ taxa de la peile de epure; asemenea havaetul de la ocà de céră, de la cotul de postav de ţéră, de la stocul de sticlă, venit care se percepe prin biuroul vămilor şi prin *meemuriĭ* Epitropieĭ Obştirilor.

Incasările de la caftanuriĭ merg fórte anevoe şi în aniĭ următorĭ 1816 şi 1817.

In Fevruarie 1817, constatându-se din noŭ deficit la Cutia Obştirilor se dispune revenirea la vechĭ taxe şi iraturĭ şi încă şi aceste cu óre-carĭ adăogirĭ. Se maĭ creéză şi venituri noŭ, carĭ tóte aceste se pot vedé în următorul act:

Intărire la anaforaua veliţilor boerĭ pentru veniturile Cutieĭ Obştirilor.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Primită fiindu-ne chibzuirea ce fac dumné-lor orînduiţiĭ boerĭ printr'acéstă anaforà, întru tóte o întărim Domnia-Mea şi hotărîm, ca întocmaĭ să se facă urmare, trecêndu-se aceste iraturĭ şi la condica Epitropieĭ Obştirilor, ca să fie sciut şi să se şi pue în lucrare de acum înainte, bez condeiul, câte taleriĭ doĭ de la fieş-care carte de vătăşie de ţiganĭ domnescĭ, care acest irat poruncim, ca de la anul viitor, cu let 1818, să se încépă a se pune în lucrare şi condeiul capanlîilor să se ieà numaĭ de la ceĭ pămînteni capanlîĭ, iar nu şi de la Turcĭ. — 1817 Fevruarie 16.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce prin pitac ni s'a dat, că cercetându-se de cătrà Măria-Ta veniturile Cutieĭ obştirilor, s'aŭ vĕḑut că nu sunt destoinice a întîmpinà cheltuelile ce aŭ, ci să chibzuim ce alte venituri se cuvine a se adăogà ca să fie de ajuns? am făcut chibzuire şi se găsì cu cale, că unele venituri ce din vechime aŭ fost orînduite Cutiilor şi nu s'aŭ urmat, să se pue acum în lucrare cu

óreşi-ce adaos şi să se mai adaoge şi altele nouĕ venituri, după cum se însemnéză mai jos, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta.

Const. Filipescu Vel Ban, Radu Golescu Vel Vornic.

Cod. LXXV, pag. 185.

Veniturile vechi ale Cutiei

Cât erà rînduit tal.	parale	Cât să deà acum tal.	parale	
—	1	—	2	Cotul de postav de ţĕră, să le deà vînĝătorul.
—	1	—	2	Pelea de epure, să le deà vînĝătorul.
—	5	—	15	Şocul de sticle ce vin de prin ţĕri streine, să deà neguţătorii ce aduce sticlele.
—	1	—	3	Ocaua de céră ce ese din ţĕră, să le deà cel ce scóte céra.
300	—	600	—	Toţi neguţătorii capanlîi.

Veniturile nouĕ ce se chibzuiră acum.

5	—	Să deà fieş-care rótă de borangic, să-i deà stăpînul roţei.
—	1	La leŭ, să deà ceĭ ce cumpĕră acareturĭ nemişcătóre cu rizapazar.
5	—	Căpitănia de frunte spătărésca de afară, să deà căpitanul când se rînduesce, după cum daŭ şi polcovniciĭ.
2	20	Căpităniile de afară de a 2-a mână, asemenea.
2	—	De tótă cartea de vătaf de ţigani domnescĭ.
5	—	Să deà pe an fieş-care preot din tótă ţéra, câţi se vor găsì la catagrafia dumné-lor ispravnicilor, afară din ceĭ scutiţi de pe la mânăstirĭ şi de pe la boerĭ şi afară din ceĭ ertaţi şi neputincioşi.

La începutul anuluĭ 1818, după luarea socotelilor Cutieĭ, se întocmesc din noŭ listele milelor, carĭ se ridică pe lună la 7.403 taleri. Administratorul Cutieĭ, Moscu, amintesce mereŭ prin raporturile sale cătră Domnitor, că nu maĭ are de unde să plătéscă adăogirĭ de mile, căcĭ Cutia iarăşĭ este în deficit. «După cercetarea socotelelor ce am făcut, ĝiceà Moscu în 1813, trec maĭ mult cheltuelile peste iraturĭ, din multă adăogire ce s'a făcut la lefĭ, cum şi alte cheltuelĭ, de care după datorie fac acéstă plecată anaforà, că nu maĭ rĕmâne loc a se adăogà alţĭ lefaşĭ». Asemenea declaraţiunĭ categorice nu împedecà pe Domnitor să scrie din noŭ luĭ Ioan Moscu că, deşì Cutia nu are stare de a maĭ adăogà lefĭ, «să economisescĭ de a se face vr'o mângâere» noului recomandat. (1)

(1) Se pot aflà în întregime actele relative la Cutia milelor în anexele acestuĭ Tom. X. B.

La 28 Martie 1815 se întocmesce budgetul de venitură şi cheltueli al Cutiei milosteniilor, pe care-l dăm în notă la acest loc sub litera t. t. (1)

(1) După luminată poruncă adunându-ne la un loc şi privind la iraturile Cutiei milostenieĭ, cele ce se pot împlini prin ajutorul Înălţimiĭ Tale, cu chibzuire am şi alcătuit lefile săracilor i dohtorilor şi ale Epitropieĭ, precum într'acest catastih se cuprinde, câte cât este a se plăti fieş-căruia pe tótă luna, însă taleri 3.198 pentru lefile săracilor şi taleri 1.200 pentru dohtoriĭ şi giarahiĭ politieĭ şi taleri 1.670 pentru tahma Vornicieĭ Obştirilor, care catastih, iscălindu-se de noĭ, se va întări şi cu luminată pecetea Măriei-Tale, ca după acelea să urmeze şi Vornicia întocmaĭ.—1815 Ianuarie 1. Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu Vel Vornic.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Intru tóte cele-l-alte primită fiindu-ne anaforaua acésta a dumné-lor orînduiţilor boerĭ, o întărim Domnia-Mea şi hotărîm, ca întocmaĭ să se urmeze, după care şi poruncim dumi-tale Vel Logofete de Ţéră-de-sus, să îngrijescĭ a se împlini atât rĕmăşiţurile Cutieĭ după la ceĭ ce sunt datorĭ, cât şi aceĭ taleri 3.360 de la sf. Mitropolie din sfertul sf. Dimitrie al anuluĭ trecut prin orînduit zapciŭ céuş de aproḑĭ, cum şi dumi-tale Vel Vistiere, poruncim să se plătéscă la Cutia milosteniilor aceĭ câte taleri 500 pe lună până la sfîrşitul trecutuluĭ Martie şi până a se face împlinire remăşiţurilor, ca să nu rĕmâe săracii lefaşi lipsiţi de acéstă mângâere a lefilor, maĭ vîrtos acum că sosesc aceste ḑile ale Sfinteĭ Învieriĭ; poruncim dumi-tale Vel Vornice al Obştirilor, ca pe lângă taleri 3.360 ce aŭ a se rĕspunde acum de la sf. Mitropolie, să se împrumute Vornicia şi cu taleri 10.000, spre împlinirea şi rĕspunderea lefilor până la sfîrşitul trecutuluĭ Martie, precum şi doftorilor şi gearahilor să li se facă cunoscută datoria ce aŭ de acum înainte de a merge fără de plată la orĭ-ce bolnav sărac de aicĭ din politie, la care să aibă Vornicia căḑuta privighere, ca pentru cel neurmător să facă Domnieĭ-Mele arĕtare, spre a se lipsì de léfa sa acel doftor saŭ gearah, iar acele patru condee din iraturile ce se pomenesc în maĭ jos arĕtatul al 5-lea pont, are a rĕmâné tot la aceeaşĭ orînduélă ce aŭ fost până acum, precum şi pentru iratul de la Căminărie al Cutieĭ are a se face urmare întocmaĭ după hotărîrea şi porunca Domnieĭ-Mele, ce s'a dat la anaforaua dumné-lor de la cincĭ ale aceştiĭ lunĭ. — 1815 Aprilie 7

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 96.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată poruncă adunându-ne la un loc, maĭ întâiŭ am cercetat iraturile Cutieĭ milostenieĭ câte sunt bune şi se pot strînge, după care sumă am întocmit rumaĭ pe acest an şi catastih de darea lefilor săracilor cu doftoriĭ i logofeţiĭ Vornicieĭ Obştirilor, adunându-se în sumă de taleri 6.068 a se plătì pe tótă luna, iar la anul se va aşterne iarăşĭ de isnóvă catastih prin orînduiţiĭ de către Măria-Ta boerĭ, punênd o drépтă analoghie după suma iraturilor ce se vor agonisì, dar şi prin luminată poruncă să se pue în lucrare cele de maĭ jos arĕtate, pentru ca să se pótă păzì darea lefilor pe tótă luna nestrămutat, însă:

1). Afară din întocmirea catastihuluĭ ce acum s'a chibzuit, cu nicĭ un chip să nu se maĭ orînduéscă alţĭ lefaşĭ, saŭ vre-un prostichiŭ cuĭ-vaşĭ până la împlinirea anuluĭ.

De la Cutie se daŭ pensiunĭ diverse. Aşà sunt şi pensiunile pentru

2). Tóte rĕmăşiţurile ce sunt rînduite a se împlinì prin céuş de aproḑì, cum şi aceĭ po taleriĭ 500 pe lună de la Visterie, atât cât va fi rĕmăşiţă, cât şi în urmarea de acum înainte, să binevoescì Măria-Ta a porunci straşnic, ca să se plătéscă negreşit la Cutia milostenieĭ.

3). Doftoriĭ i gerahiĭ ce s'aŭ aşeḑat cu léfă de la Epitropie să se îndatoreze toţì a merge fără pregetare la orì-ce bolnavì săracì de aicì din politie, fără cea maĭ puţină plată, priveghiând Epitropia şi îndemnându-ì cu urmarea datorieĭ lor, iar când nu vor alergà la săracì, atunci să se arĕte la stăpînire nesupunerea lor, ca să se învinovăţéscă.

4). Tóte iraturile Cutieĭ milostenieĭ, câte se cuvin a se vinde pe fieş-care an, să nu fie volnică Cutia saŭ orì-cine a le vinde de sineşì, ci să se strige la cochivechĭ în Divan, şi cine va da maĭ mult, acela să le ieà pentru maĭ mult folos al săracilor.

5). Pentru aceĭ câte şése banĭ de pelea de epure ce ese din ţĕră i şése banĭ cotul de *postav ce se lucréză aicĭ în ţĕră* şi s'a hotărît a se împlinì de la vînḑĕtorì prin meemuriĭ Epitropieĭ i po câte 9 banĭ de oca de céră ce ese din ţĕră şi 45 banĭ de tot şocul de sticle ce vine din ţĕră strĕină şi s'aŭ dat în credinţă asupra vameşilor să le strîngă, aceste patru condee nu se pot împlinì într'alt chip nicĭ prin vameşì, nicĭ prin meemuriĭ Epitropieĭ şi nicĭ că se va puté pune în lucrare cu alt mijloc decât să binevoescì Înălţimea Ta a se adăogà la ponturì şi contractul vămilor de la anul viitor înainte, cu adăogire de preţ la strigare şi se va luà pe séma Cămărieĭ şi cât preţ se va socotì de către Înălţimea Ta că póte să prinḑă aceste patru condee într'un an, şi să se orînduéscă a se da de la gazdia vămilor pe fieş-care lună şi cu rĕvaşul Epitropieĭ să se scaḑă din câştiurile Cămăriĭ Domnescĭ.

6). De acum înainte să nu se maĭ împĕrţéscă lefì săracilor prin orì-ce alte deosebite mânĭ, nicĭ de către Sf. Mitropolie, precum obicĭnuià de oprià din baniĭ sfertuluĭ şi împărţià la osebiţĭ lefaşĭ, nicĭ de către mumbaşiriĭ ce se orînduesc cu împlinirea iraturilor să nu se împrăştie de către nimenĭ baniĭ, ci tótă suma iraturilor să se adune la Epitropie şi chiar de la Epitropie să se împărţéscă în lefì, după îndreptarea catastihuluĭ ce s'a făcut, iar taleriĭ 3.360 ce a poprit Sf. Mitropolie din sfertul Sf. Dimitrie ot let 1814, cu pricinuire ca să-ì împărţéscă pe anul viitor la vre-o câţì-và lefaşĭ, cu luminată poruncă să se împlinéscă suma acésta la Epitropie, căcĭ uniĭ dintr'aceĭ lefaşĭ cât s'aŭ cuvenit s'aŭ aşternut în catastihul Epitropieĭ şi de la Epitropie este ca să-şĭ céră şi léfa lor.

7). Iraturile Epitropieĭ ce prin alegere cu întărire gospod, precum a rĕmas lămurită, cu nicĭ un chip de pricinuire să nu se maĭ împuţineze, precum s'a scăḑut în anul trecut, ci să fie temeĭnice ca să se pótă întîmpinà darea lefilor după catastih, maĭ vîrtos încă din cât se va puté să se maĭ adaoge şi alte iraturì din ceeace se va socotì nevătămătóre.

8). Pentru aceĭ câte taleriĭ 250 pe lună ce prin luminată poruncă încă de la trecutul Septemvrie este să-ì rĕspunḑă la Epitropie dumné-luì Vel Căminarul din iratul Căminărieĭ, drept vama tabaculuĭ ce a fost irat al milostenieĭ şi drept tóte prisósele ce i s'aŭ maĭ adăogat, cu straşnică luminată poruncă, să se îndatoreze ca să-ì rĕspunḑă la Epitropie, atât rĕmăşiţa de la Septemvrie până acum, cât şi de acum înainte pe anul curgĕtor.

9). Cu tóte că doftorul Stavrache Moscu s'a aşeḑat po câte taleriĭ 150 pe lună,

servicii aduse ţĕrii. Intre aceste menţionăm ale câtor-và doctorĭ saŭ vĕduvelor lor. Se maĭ daŭ şi la cocóne vĕduve, de multe orĭ la cele

dar din suma acésta ce i se făceà pe un an, dintr'înşiĭ 1.400 este a-ĭ fi drept despăgubire ce are să-ĭ ieà rĕmăşiţă de léfă pe anul trecut pe şépte lunĭ, iar talerĭ 2.400 sunt a se da luĭ Ion Mesiţ, drept óreşĭ-care mângâere şi despăgubire din ceea-ce are să ieà léfă din anul trecut, şi cu chipul acesta să se urmeze lefile doftorilor până la încheerea anuluĭ; după acestea arĕtăm Înălţimiĭ Tale, că ne-ajungêndu-se, iraturile, s'aŭ scos din catastih şi unele cocóne ce aveaŭ léfă de la Cutia milostenieĭ pentru care rĕmâne la Înălţimea Ta, ca să se hotărască de unde să li se deà ceeace se va socotì spre mângâerea stăriĭ dumné-lor, căcĭ noĭ mijloc nu am avut a le lăsà numaĭ cu numele scris în catastih fără a avé Epitropia mijloc de unde să le rĕspunḑă lefile; asemenea ḑicem, că de nu se va pune în lucrare urmarea ponturilor ce arĕtăm cu a se înlesnì de către Înălţimea Ta cu orĭ-ce mijlóce împlinirea rĕmăşiţelor de la Visterie i de la ceĭ-ce sunt arĕtaţĭ, atuncĭ saŭ remâne catastihul lefilor jos, orĭ va avé Epitropia sloboḑenie de a se împrumutà cu sumă de banĭ în dobîndă până la talerĭ 10.000 pentru rĕspunderea lefilor acum, măcar pe treĭ lunĭ de ḑile până la sfîrşitul luĭ Martie, ca să aibă săraciĭ mângâere la Sfintele Pascĭ, şi cum va fi bună hotărîrea Înălţimiĭ Tale.

Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Dvornic.— 1815 Martie 28.

Pe lună po talerĭ.	*Dohtoriĭ politieĭ i gearahiĭ.*
200	Costandinache Caracaş.
200	Silivestru.
200	Constantin Darvari.
150	Stavrache Moscu.
150	Constantin Filitis.
100	Ioan Pascal.
100	Ioan Mesiţ. } gearahĭ aĭ politieĭ.
100	Viler }
1.200.	

Léfa dumné-luĭ Vel Vorniculuĭ cu II epitropĭ, împreună cu logofeţiĭ Epitropieĭ.

100	Dumné-luĭ Vel Vornicul al obştirilor.
40	Costache Rasti biv III Vistier.
40	Zamfirache III postelnic.
40	Luca Logofĕtul.
1.120	
40	Gheorghe Logofĕt.
40	Ianache Logofĕt.
40	Ioniţă Căpitanul.
40	Costache Polcovnicul.
40	Gheorghe Polcovnicul.
130	Sameşul Epitropieĭ.
100	Condicarul Epitropieĭ.
40	Cheltuéla zărăfieĭ.
1.670.	

tinere şi frumóse, după stăruinţa luĭ Beizadeà Costache: desfrînare cu economia propriilor banĭ. In 1815 Aprilie 5 este un noŭ budget al milelor şi pensiunilor în cuprinderea ce se vede în notă. (1)

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Primită fiind Domnieĭ-Mele acéstă cumpĕnire şi întocmire a lefilor ce s'aŭ făcut de către dumné-lor orînduiţiĭ boerĭ printr'acest catastih (în care se adună léfă pe tótă luna taleriĭ 3.198 a săracilor lefaşĭ, taleriĭ 1200 a dohtorilor şi a giarahilor şi taleriĭ 1670 a tagmeĭ Vornicieĭ obştirilor), o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumitale Vel Vornice al Obştirilor, ca întocmaĭ să urmezĭ darea acestor lefĭ de la ḑi'ntâiŭ a trecutuluĭ Ianuarie până la sfîrşitul acestuĭ următor an. — 1825 Aprilie 5.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, fila 88.

Indreptarea lefilor Cutieĭ milostenieĭ.

Pe lună po taleriĭ.	
30	Mărióra sîn Maria Botezata ot sf. Sava.
15	Maria luĭ Ianache Postelnicelul ot Udricanĭ.
50	Mărióra luĭ Ciuchiĭ.
50	Ilinca Stolnicésa sîn Clucerul Spiridonache.
100	Hătmănésa Cozonica.
40	Elena şi Marghióla condicărésa.
20	Nicolae Logofĕtul.
15	Maria III Logofetésa.
40	Pitărésa Bălaşa Scăsăgióia.
20	Chiriachĭ vĕduva luĭ Hagi Gheorghie vnuc Lofciu ot Stelea.
30	Treĭ nepóte ale Ecaterineĭ Alexenceĭ ot Udricanĭ.
45	Treĭ fete ale luĭ Nicolae Varsama.
20	Ióna Postelnicésa ot Popa Dârvaşu.
10	Maria Sofragióica.
7	Dima Sacatu.
10	Luxandra sîn Clucerul Rasti.
5	Casandra vĕduva ot Creţulescu.
40	Stanca Stolnicésa Pălădóica ot Tîrgovişte,
20	Bălaşa Armăşóia Nicătóe ot Udricanĭ.
30	Zoiţa Slugerésa a luĭ Ianache Giurgiache ot Batişte.
25	Bita doftoróia vnuc Matraca ot Tîrgovişte.
50	Smaranda Toplicénca.
30	Safta vămăşóia ·
20	Maria brat ego .
20	Sultana ipac brat ego } sîn Stolnicul Dumitrache Papazoglu.
20	Elena ipac brat ego
20	Caliţa vĕduva a rĕposatuluĭ Pitar Drăgoiŭ.
15	Ecaterina vĕduva a rĕposatuluĭ Anesti.

Intre ceĭ miluiţĭ aflaiŭ o Hătmănésă, o Vornicésă, o Clucerésă Oteteleşanu, o Hiotu, o Ştirbeĭ, vĕduve de boerĭ de tótă trépta.

Pe lună po talerĭ.

15 Maria vĕduva luĭ Ianache Céuşul ot Bisericanĭ.
30 Gheorge biv Vornic de harem ot Spirea.
15 Elena vĕduva a luĭ Ştefan împuşcat de Turcĭ, cu 4 copiĭ, ot Boteanu.
10 Maria vĕduva a luĭ Ianache Logofétul ot Prundul.
5 Iana preotésa vĕduva ot biserica Dómneĭ.
5 Vărvara Grămăticésa ot Sf. Spiridon noŭ.
10 Anastasia vĕduva ot mahalaua Dudesculuĭ.
5 Stanca vĕduvă bĕtrână.
70 Zoiţa vĕduva Cioranca Pitărésa.
30 Păhărnicésa Smaranda Privalóia.
50 Catinca vĕduva sora Vorniculuĭ Samurcaş.
20 Mărióra vĕduva Bulegióia.
6 Petre Postelnicelul sacat, ot Spirea.
20 Zoiţa vĕduva Logofétuluĭ Salomon, ot Buteanu.
10 Caliţa vĕduva ot Radu-Vodă.
10 Catinca vĕduva sora vameşuluĭ Niţă ot Radu-Vodă.
50 Elena Sĕrdărésa vĕduva luĭ Mănăilă.
50 Anastasia vĕduva Vistieruluĭ Iamandache Mehtupciu.
10 Aniţa vĕduva Ciupénca.
20 Catinca vĕduva Ciupénca.
20 Zoiţa vĕduva Ciupénca.
10 Elena vĕduva luĭ Mihalache Ciorci-başa.
10 Ecaterina vĕduva Postelnicésa Tomulésa, ot Radu-Vodă.
5 Paraschiva preotésa vĕduva ot biserica Dintr'o-ḑi.
5 Zoiţa vĕduva ot Sf. Spiridon-noŭ.
5 Anastase Sticlarul sacat de ochĭ, ot Sf. Nicolae din Şelarĭ.
10 Smaranda vĕduva Cămărăşóia, ot Arhimandritul.
15 Sultana vĕduva sîn Maria Postelnicésa Vlădésca.
10 Gheorghe Cavarnalăŭ sacat ot Tîrgul-de-afară.
15 Maria vĕduva a Logofétuluĭ Nicolae tipograful, ot Sf. Vinerĭ.
25 Bălaşa vĕduva Drăgănésca ot podul Mogoşóeĭ, biserica Albă.
20 Doué fete sărace Zoiţa şi Vasilica sîn Popa Négul, ot Colţea.
15 Maria vĕduva Lucăĭ, ot Dómna Bălaşa.
10 Ecaterina vĕduva a Polcovniculuĭ Paladi, ot Sf. Gheorghe-vechiŭ.
20 Maria vĕduva Pardali, ot Pitar-Moş.
10 Maria Diculésca ot Dudescu.
15 Smaranda vĕduva Căpitănésa a Căpitanuluĭ Ene, ot Popa-Rusu.
5 Ştefan Postelnicul Cortescu, ot Arhimandritul.
5 Rada vĕduva luĭ Petre Sîrbu, ot Radu-Vodă.
40 Iorgache Beceru ot Tîrgovişte.
30 Anastase Florea ot Colţea.
20 Arghira fata, nepóta luĭ Clucerul Burche, ot Negustorĭ.
25 Mărióra sîn Medelnicerul Mateiŭ Greceanu, ot Arhimandritul.

Puținí sunt pensionariĭ pentru serviciĭ aduse Statuluĭ și încă și maĭ

Pe lună po taleri.

10 Elena vĕduva luĭ Dobrotanu.
5 Tudora preotésa vĕduva, ot biserica Dintr'o-ți.
10 Maria vĕduva III Logofĕt Constantin, ot Radu-Vodă.
10 Tănase Odabașa orbul, ot Spirea.
10 Sanda vĕduva botezata din papistașĭ, ot Dobrotésa.
20 Zoița și Smaranda sîn Mateiŭ Poenaru, ot biserica Nemților.
20 Sultana Sĕrdărésa vĕduva luĭ Zamfiroglu, ot Sfinți.
15 Ecaterina Șĕtrărésa vĕduva luĭ Săndulache, ot Negustorĭ.
20 Zoița vĕduva Sĕrdărésa Agapi.
5 Anița Postelnicésa ot Colțea.
5 Ecaterina Ciubuccióia vĕduva, ot Văcărescĭ.
5 Stanca Polcovnicésa vĕduva, ot Sărindar.
5 Zoița Botezata vĕduva ot Udricanĭ.
10 Bălașa Căpitănésa a luĭ Nicolae Căpitanul za dorobanți.
10 Maria preotésa vĕduvă cu 5 copiĭ, ot Negustorĭ.
70 Zamfira Stolnicésa Știrbóica vĕduva.
10 Bălașa vĕduva Clucerului Gheorghe Sfîrlézã.
5 Maria Oprișănóia ot Olarĭ, ce acum s'a călugărit.
10 Ióna Stegărésa vĕduva, cumnata Pitaruluĭ Dumitrache ot Negustorĭ.
20 Maria Armășóia sîn Paharnicul Sefendache ot Gorganĭ.
10 Elena vĕduva luĭ Mihalache Cantara.
20 Elena sîn Vistierul Pascul ot Colțea.
5 Maria Armășóia vĕduvă ot Crețulescu.
15 Ecaterina vĕduva Vistieruluĭ Constantin Extractorul.
25 Hrisantia vĕduva rĕposatuluĭ III Logofĕt Fotache, ot Sf. Vinerĭ.
5 Luxandra vĕduva a Polcovniculuĭ Augustin, ot Gorganĭ.
20 Maria Născolésca vĕduva ot Sf. Ilie.
15 Arghira Armășóia vĕduva Mardagióica.
5 Rada vĕduva a Dimeĭ Saca-bașa ot Izvor.
20 Elena Vameșóia vĕduva Vameșuluĭ Iamandi. ot Batiștea.
20 Zamfira vĕduva a luĭ Pantazi Dimanciul.
20 Maria sîn Paharnicésa Tufénca.
20 Elena Șĕtrărésa Popénca, ot Sf. Ștefan.
20 Copiiĭ Smarandeĭ Sĕrdăreseĭ ot Radu-Vodă.
5 Anastasia vĕduva Gréca ot Gorganĭ.
21 Efimia Postelnicésa ot Negustorĭ.
20 Maria vĕduva a Nĕșculuĭ Lipiscanul, ot tam.
20 Maria vĕduva a dumné-luĭ Topcì, ot Antim.
20 Stanca Pitărésa Perieténca vĕduva, ot Sf. Ecaterina.
50 Clucerul Iancul Glava ot Tîrgoviște.
20 Luxandra Gorunénca vĕduvă ot podul Calicilor.
10 Magdalena vĕduvă streină, ot Sf. Spiridon noŭ.
5 Șerbana vĕduva ot Sf. Ecaterina.
20 Zoița fata sîn Clucerul Ioniță Botea, ot Mântulésa.

puţine nume de indivizĭ infirmĭ, neputincioşĭ. Catalogul de nume ce

Pe lună po taleri.

20 Smaranda vĕduva sin Vistierul Pashale, ot Colţea.
20 Maria vĕduva a luĭ III Logofĕt Zamfirache, ot Neguţătorĭ.
20 Luxandra sîn Polcovnicul Ilie, ot podul Calicilor cu Maria Gromiticĭ ot Protopopul, po câte taleri 10.
10 Ecaterina vĕduva Iconomuluĭ ot tam.
5 Marióra Apostol Răducanu ot Udricanĭ.
20 Smaranda vĕduva a luĭ biv II Cămăraş, ot Gorganĭ.
10 Anastase Temelie ot Gorganĭ.
5 Maria vĕduva Botezata ot Zlătarĭ.
10 Tănase Postelnicelul săcat, ot Curtea gospod.
15 Stanca Postelnicésa ot Sf. Ilie.
50 Ecaterina Clucerésa Oteteleşanca.
40 Efrosina Hiotóia vĕduvă.
30 Elenco Meculéca Slugerésa vĕduvă.
15 Copiiĭ rĕposatuluĭ Logofĕt Gheorghe ot veliţiĭ Vornicĭ.
25 Maria Alexénca vĕduva ot Stejar.
10 Ecaterina Botezata vĕduvă ot Sf. Vinerĭ.
15 Maria Postelnicésa vĕduvă Cărpenişanca.
25 Stanca Polcovnicésa sîn Becerésa.
15 Veneţiana vĕduvă, dohtoriţa ot Dómna-Bălaşa.
30 Păhărnicésa Zoiţa Tufénca.
30 Despina vĕduva rĕposatuluĭ vătaf Mihalache, ot Câmpina.
10 Alexe Postelnicelul orbul, ot Stejar.
20 Zoiţa sîn Clucerul Zaguriano, ot Radu-Vodă.
20 Anastasia vĕduva a Postelniculuĭ Anton, ot Sf. Gheorghe-noŭ.
20 Safta fata sîn Clucerul Dumitrache Mora, ot Neguţătorĭ.
10 Elena vĕduva a III Logofĕt Mateiŭ Bunea ot Caimata.
10 Maria Postelnicésa vĕduvă cu doĭ copiĭ.
15 Drăgana din alte némurĭ, ot schitul Nămăesciĭ sud Muscel.
50 Schitul Basicovul ot Argeş, cu poruncă deosebită gospod.

Ceĭ din urmă aşeḑaţĭ după jălbĭ.

10 Zamfira vĕduva luĭ Damiianovicĭ, ot Dómna Bălaşa.
10 Mariţa Peţóia ot Neguţătorĭ.
30 Paraschiva cu mumă-sa i cu alte 3 surorĭ.
15 Zamfira sîn Vlasto ot Radul Vodă.
5 Ecaterina vĕduva ot Boteanul.
15 Ioniţă Betégul.
10 Efrosina Botezata, venită acum cu poruncă gpd.
10 Preda Polcovnicelul ot Sf. Ştefan.
5 Sanda vĕduva ológa, ot Colţea.
5 Anastasia Botezata, ot Câmpu-Lung.
10 Luxandra Voitinénca fata.
15 Maria Speténca.

publicăm în notă póte servì bine la studiul asupra societăţii Bucurescene sub Caragea.

Se maĭ daŭ ajutóre de măritiş la fete sărace orĭ protegiate.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-ta biv Vel Vistier Ioane Moscu, Epistatule al Epitropieĭ Obştirilor, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anaforà, milostivire făcênd Domnia-Mea, poruncim să se deà aceştĭ taleri 1.000 ajutor pentru măritişul feteĭ jăluitoruluĭ. — 1813 Maiŭ 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, pag. 235.

Prea Înălţate Dómne,

După luminata poruncă am cercetat şi întru adevĕr este scăpătat, cu fată în vîrstă gata spre măritiş, pentru care, spre unirea căsătorieĭ fii-seĭ, de se va găsì cu cale şi de către Înălţimea Ta, să fie ajutorat cu taleri 1.000 de la Cutia milostenieĭ, şi cum va fi bună hotărîrea Înălţimiĭ Tale. — 1813 Maiŭ 16.

Ioan Moscu.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-ta biv Vel Vistiere Ioane Moscu, Epistatule al Epitropieĭ Obştirilor, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anaforà, pentru sărăcia jăluitóreĭ milostivire făcênd Domnia-Mea asupra eĭ, poruncim să i se facă óreşi-ce ajutor de la Cutia milosteniilor pentru măritişul eĭ, după starea sa. — 1813 Maiŭ 11.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXVI, pag. 138.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată poruncă, am cercetat atât prin doĭ epitropĭ la faţa loculuĭ, cât şi un Constantin Flăcăul s'a arĕtat la Epitropie cu jăluitórea ..... este întru adevĕr a se săvîrşì cununie şi nu i se întîmplă cele trebuincióse, aflându-se săracă, căreia după starea eĭ, fiind din cele próste, rĕmâne precum te veĭ milostivì Înălţimea Ta. — 1813 Maiŭ 5.

Ioan Moscu.

Pe lună po taleri.

Elenco Postelnicésa, ot mahalaua Popeĭ Dârvaş.
10 Dumitrana Polcovnicésa nora Céuşuluĭ, ot biserica Amzeĭ.
20 Uţa Şĕtrărésa Movilóia.
10 Maria vĕduva sin Pitarul Marin, ot podul Mogoşóeĭ.
20 Elenco Drăgănésca.
25 Enache Curci-başa ot Spirea.
14 Luxandra Bărbătésca.
28 Ilinca Pitărésa sîn Pitarul Dragomir, ot podul Calicilor.

Mile de îmmormîntărĭ.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta Vel Vornice al Obştirilor, fiind-că prea osfinţia Sa Episcopul Lovciŭ şĭ-a dat obştésca datorie, de aceea poruncim dumi-tale să se deà de la Cutia milostenieĭ talerĭ 200 pentru îngroparea sa. Tolco pisah gpd. — 1815 Ianuarie 14.

Cod. LXXXV, fila 164.

Ajutóre odată pentru tot-deauna încă se daŭ.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

D-ta biv Vel Vistiere Ioan Moscu al Epitropieĭ Obştirilor, milostivire făcênd Domnia-Mea asupra jăluitoruluĭ Ioan Grămăticul, poruncim să-ĭ se deà talerĭ 100 de la Cutia milosteniilor ajutor la scăpătăciunea sa. — 1813 Aprilie 9.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, pagina 164.

Prea Înălţate Dómne,

Starea şi halul jăluitoruluĭ este întru desăvîrşită scăpătăciune, strein, neputênd intrà la vre-o chivernisélă, voesce a merge la patria sa şi nu are nicĭ un mijloc de ajutor, vrednic este a fi ajutorat acum de la Cutia milostenieĭ cu talerĭ 100 şi cum va fi bună hotărîrea Înălţimiĭ Tale. — 1813 Aprilie 21.

Ioan Moscu.

Une orĭ mila e dată sub altă formă decât cea bănéscă. Aşà în Martie 1815, Domnitorul a recunoscut unuĭ Petre Postelnicelul dreptul de a stăpînì un loc ce-l îngrădise din locul Curţiĭ Arse (1).

De asemenea Domnul miluesce cu dăruire de ţiganĭ, cu dăruire de lude, scutelnicĭ, poslușnicĭ, cu scutirĭ de servitorĭ boerescĭ. Vorniceseĭ Ecaterina Slătineanu îĭ face pensie nu maĭ puţin de 500 talerĭ pe lună de la Casa răsurilor, pe când bună-óră soţieĭ Smarandeĭ a rĕposatuluĭ Sava Postelnicelul, care are de crescut 3 copiĭ şi de măritat 2 fete, îĭ acordă Domnitorul 20 talerĭ pe lună (2).

In multe rînduri Cutia milosteniilor a fost sleită, aşà că Epitropul eĭ nu esità de a arĕtà Domnitoruluĭ, că nu este de unde să se realiseze nouele pensionărĭ şi miluirĭ. (3)

La Decemvrie 1816, Cutia nu are banĭ şi se împrumută cu 20.000 talerĭ, ca să pótă plătì lefile şi pensiunile de sĕrbătorĭ. (4)

(1) Veḑĭ actele la anexele dela fine.
(2) Ibidem.
(3) Ibidem.
(4) Veḑĭ Z. Z. Z. Ibidem.

Un alt mijloc şi mai eficace, prin care Domnitorii ajutorau boerimea, era acordarea de privilegii şi monopoluri, între cari cel mai producĕtor de venituri era dreptul de scaun de carne. In Tomul X. B. al Istoriei mele, aduc o destul de bogată culegere de asemenea monopoluri de scaune de carne. (1)

Pentru boerii din slujbe erau bănóse avaeturi, ca: căminăritul, cotăritul, mĕsuratul buţilor, săpunăritul Vorniculuĭ de harem, icicioho-dăritul, etc. (2)

Boerilor Divaniţi de la Craiova li s'a făcut de Caragea, pe lângă léfa rînduită fie-căruia, şi un noŭ havaet: din husmetul dijmărituluĭ, vinăriciuluĭ şi oerituluĭ să ieà câte taleri 10 la pungă din preţul arendăriĭ celor 5 judeţe Oltene. Suma acésta să se împarţă egal între membriĭ Divanuluĭ Craiovean. (3)

Havaeturile erau forma sub care Domnitorii ajutau pre boerii *haleà*. Amintim acì câte-và carĭ tot asupra poporuluĭ apĕsaŭ:

Havaet al Căminaruluĭ. Abià sosit în ţĕră în 1812, Domnitorul Caragea dă chrisov pentru iratul saŭ venitul mareluĭ Căminar de la pimniţile din Bucurescĭ, de la vinul şi rachiul din ele. Asemenea dare se impune şi cârciumelor din Craiova (4).

Căminăritul, venit al Căminărieĭ celeĭ marĭ, se arendéză anual. Se

(1) Veḑĭ actele în anexe.

(2) Veḑĭ actele, ibidem.

(3) Iratul ce s'a făcut boerilor Divaniţi de la Craiova a luà de la vinăriciŭ i dijmărit şi oerit.

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că dumné-lor boeriĭ Divaniţi de la Craiova se află slujind la Divanul Nostru de acolo pentru trebile ţĕriĭ şi ale norodului, întocmaĭ ca şi ceĭ de aicĭ, dumné-lor boeriĭ veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele şi vre-un alt venit din dregĕtoria în care se află nu aŭ (precum ceĭ de aicĭ), fără numaĭ tótă rĕsplătirea ostenelilor dumné-lor se închee în léfa ce aŭ orînduită, în vreme ce şi dumné-lor sunt şi se socotesc mădulări ale Divanuluĭ celuĭ de acolo, ca şi ceĭ de aicĭ ale Divanuluĭ dumné-lor veliţilor boerĭ, am găsit Domnia-Mea cu cuviinţă de a nu-ĭ lăsà maĭ mult întru acéstă obidă, ci hotărîm, ca de acum înainte dumné-lor boeriĭ Divaniţi ce se vor aflà haleà la Divanul Nostru ot Craiova, osebit de léfa ce ieaŭ, să aibă şi acest venit, adecă din huzmetul dijmărituluĭ i vinăriciuluĭ şi al oerituluĭ să ieà câte taleri ḑece la pungă, numaĭ însă la suma preţuluĭ vînḑăriĭ celor cincĭ judeţe ot preste Olt, care acest havaet să-l împarţă între dumné-lor de o potrivă. Drept aceea poruncim, atât dumi-tale Vel Vistiere, cât şi dumi-tale Vel Logofĕte de Ţĕră-de-Sus, să îngrijiţi, ca vînḑarea acestor de maĭ sus numite treĭ huzmeturĭ să se facă la vremea sa, şi cu acest adaos de havaet ce s'a ḑis maĭ sus. I saam receh gpd. 1816 Ianuarie 15.

Cod. LXXV, fila 153 v.

(4) Veḑĭ actele în anexe.

iea pe butea cu vin tal. 4 în cârciume saŭ în magasiĭ, iar de la rachiurĭ de ţéră, de butea mare tal. 15 şi de butea mică pe jumĕtate.

Spirtósele streine nu se pot importà şi nicĭ vinurile, afară de casurile când nu se face în ţéră, când atuncĭ, cu învoire specială a Domnieĭ, se póte importà. Pentru spirtósele importate se plătesce 41 talerĭ de butea mare (1).

Cotăritul, venit saŭ havaet al mareluĭ Cămăraş, încă din primul moment al sosiriĭ luĭ Caragea se arendéză (2).

Marele Cupar al Curţiĭ are havaetul mĕsuratuluĭ buţilor cu cotul Domnesc (3).

Une orĭ venitul cotuluĭ de mĕsurat vasele din anumitele oraşe s'a dat ca venit al vre-unuĭ favorit Domnesc, altul decât Cuparul cel mare.

Havaeturile veliţilor Vornicĭ de la vătaşiĭ plaiurilor eraŭ acestea:

Havaeturile în banĭ ale dumné-lor veliţilor Dvornicĭ de la Vătaşiĭ plaiurilor.

Talerĭ.		
230	Plaiul munteluĭ de sus, sud Mehedinţĭ.	
230	Vîlcanul	Gorj
270	Novaciĭ	
370	Hurezul	Vîlcea
380	Cozia	
180	Aria	Argeş
250	Loviştea	
220	Nucşóra	Muşcel
220	Dîmboviţa	
220	Ialomiţa	Dîmboviţa
180	Dîmboviţa	
2.750	la dumné-luĭ Vel Dvornicul de jos.	
150	Rîmnicul, sud Slam-Rîmnic.	
250	Slănic	Buzĕŭ
250	Pîrşcov	
370	Plaiul despre Buzĕŭ	Saac
380	Teléjen	
350	Prahova, sud Prahova.	
1.700		

Pre când boerimiĭ i s'acordă cu ghiotura avantagiĭ, scutirĭ şi onorurĭ, fórte puţine la numĕr sunt scutirile de dăjdiĭ pentru ţĕranĭ, pe motiv de sărăcie, de infirmităţĭ, de bĕtrâneţe. Unora, puţinĭ la numĕr, Ca-

(1) Veţĭ actele în anexe.
(2) Ibidem.
(3) Ibidem.

ragea le-a dat şi micĭ ajutóre bănescĭ, orĭ producte în natură (1). Proseliţilor bisericiĭ încă li se acordă unele ajutóre şi beneficiĭ.

In fine, ca să nu maĭ înşirăm şi alte multe, să înregistrăm acì tot în folosul boerilor şi protejaţilor Domnescĭ o serie de scutirĭ şi acordărĭ de privilegiĭ, etc.

Prostichiŭ, adecă adaos făcut în favórea biv Vel Banuluĭ Brâncoveanu de la unele bîlciurĭ şi vămĭ, în 10 Fevruarie 1813 (2).

Lude acordate vĕduveĭ luĭ Dinu Călăraşul, mort în serviciul Domnieĭ.— 13 Fevruarie 1813 (3).

Mile şi privilegiĭ biv Polcovniculuĭ de Cerneţĭ, Barbu Provatul, în Martie 1813 (4).

Un lude dăruit vĕduveĭ unuĭ călăraş, în 12 Martie 1813 (5).

Cartea luĭ Costache Logofĕt de taină, din 14 Martie 1813, pentru scutire şi privilegiĭ (6).

Idem pentru Petrea fost iuz-başa de puşcărie. — 15 Martie 1813 (7).

Idem pentru Ioan Voinescu biv III Logofĕt, în 15 Martie 1813 (8).

Asemenea Zoiţeĭ Cantacuzino «ce este din Evgheniştĭ», în 24 Martie 1813 (9).

Scutirĭ şi privilegiĭ luĭ Gh. Puşcaşu, pentru vrednicia meşteşuguluĭ luĭ. — 1813 Martie 29 (10).

Dar de scutelnicĭ şi de ţiganĭ, etc., slujbaşuluĭ Curţiĭ biv Vel Medelnicer Chiriac. — 1813 Maiŭ. (11).

Scutirĭ şi privilegiĭ luĭ Stroe Suilgi-Başa, în 5 Maiŭ 1813. (12).

Stolniceseĭ M. Golescu dreptul de a percepe taxă de la carele ce vor trece pe 3 poduri pe Argeş, aprópe de Pitescĭ.—1813 Sept. 12 (13).

Scutirĭ şi privilegiĭ luĭ Gheorghe Tulum-Başa.—26 Martie 1817 (14).

---

(1) Veḑĭ actele în anexe.
(2) Veḑĭ actul, ibidem.
(3) Ibidem.
(4) Ibidem.
(5) Ibidem.
(6) Ibidem.
(7) Ibidem.
(8) Ibidem.
(9) Ibidem.
(10) Ibidem.
(11) Ibidem.
(12) Ibidem.
(13) Ibidem.
(14) Ibidem.

Scutirĭ şi privilegiĭ acordate luĭ Stoian al II Vornic de la Vornicia a III-a.— 29 Iunie 1817 (1).

Scutirĭ şi miluirĭ luĭ Tufecci-Başa, la 15 Septemvrie 1818 (2).

O ciudată dispositiune. Iuz-başa de harem Berendeĭ dobîndesce de la Vodă, transmiterea dreptuluĭ luĭ de scutirĭ şi privilegiĭ pe numele uneĭ a treia persónă (3).

Scutire de fumărit, căminărit şi cotărit a boerinaşilor de neam din Caracal, a cârciumelor lor (4).

Asemenea Serdăreseĭ Maria Bărcănésca, în Ianuarie 1814 (5).

Pe când boeriĭ nu plăteaŭ nicĭ o dare, ţĕranul erà îngenunchiat sub dărĭ

Pe lângă greutatea biruluĭ în el însuşĭ, el devenià şi maĭ odios prin procedimentele ce se puneaŭ la percepere şi maĭ ales prin îmmulţitele abusurĭ.

Peste birurĭ maĭ veniaŭ apoĭ şi rechisiţiunile de tot felul în banĭ şi în natură. Până şi pentru conacul Domnesc în călĕtorie eraŭ rechisiţionate satele de pasĕrĭ, unt, orz, vite şi încă şi cu bătae li se luaŭ rechisiţiunile.

Din actele anexate tom. X. B. se pot vedé asemenea fapte.

Sameşiĭ din judeţe făceaŭ marĭ abusurĭ scutind orĭ promiţênd a scutì de dăjdiĭ pe uniĭ locuitorĭ, ca să-ĭ trécă la némurĭ, la privilegiaţĭ, la mazîlĭ. Apoĭ pe lângă abusurile sameşilor veniaŭ şi ale boerilor ispravnicĭ şi ale maĭ marilor lor din Craiova şi Bucurescĭ. In 23 Ianuarie 1813, Domnitorul ordonă să se împlinéscă 105.791 talerĭ mâncaţĭ de Stolnicul Nenciulescu, Ioniţă Rahtivan, Logofĕtul Samurcaş, Vornicul Manolache Lahovari şi un al 3-lea Logofĕt Petrache. (6)

(1) Veḑĭ actul în anexe.
(2) Ibidem.
(3) Ibidem.
(4) Ibidem.
(5) Ibidem.
(6) Porunca ce s'a dat la anaforaua ce s'a făcut dumné-lor boeriĭ orînduiţĭ, adecă dumné-luĭ Vornicul Radu Golescu, Vel Vistierul Grigorie Brâncoveanu, Vel Logofĕtul Grigorie Ghica, dumné-luĭ Vel Logofĕtul Constantin Bălăceanu, de teorisis ce aŭ făcut de banĭ ce se găsesc asupra Stolniculuĭ Nenciulescu, i Ioniţă Rahtivanu, i Petrache biv III Logofĕt, i Logofĕtul Samurcaş, i casa rĕposatuluĭ Vornic Manolache Lahovari, talerĭ 105.791 banĭ 105, care anaforà s'a trecut în condica de porunci a Divanuluĭ. — 1813 Ianuarie 23.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale Vel Spătare, ca după acéstă anaforà a dumné-lor

CAP. VI.

Domnul. Familia luĭ.

De la cel din urmă strat social, de la ţĕran şi ţigan mĕ urc cu privirea la vîrful piramideĭ, la Domnitor. Din punctul de vedere al acestuia, din capul loculuĭ observ, că puţină schimbare s'ar fi putut constată în societatea română între aniĭ 1800 şi 1818. Am arĕtat aiurea (1) trista stare a societăţiĭ române din Bucurescĭ, sub ultima Domnie a luĭ A. Moruzi.

Ca să vedem cât de puţină îmbunătăţire primise acea societate la finele Domnieĭ luĭ I. Caragea, în urma grelelor ţile ale ocupaţiuniĭ rusescĭ de la 1806 la 1812, n'am avé decât să amintim tabloul ce face Wilkinson despre dînsa. (2)

Să cercetăm însă acum documentat, care este aspectul societăţiĭ privite lângă tronul ţĕrĭĭ.

Domnitorul Ioan Caragea erà, neîndoios, om cult şi deştept. Din cele aduse despre el până acì s'a putut vedé acésta, dar şi că erà lacom după avere şi cum, ca să şĭ-o îmmulţéscă, nu se dedeà în lăturĭ de la orĭ-ce faptă duşmănósă ţĕrĭĭ şi diverselor eĭ trepte.

Cu asemenea ideal domnind Caragea, vĕţurăm, adună în o scurtă domnie marĭ capitaluri, ce le depune, prudent şi învĕţat din păţania altor Domnĭ predecesorĭ, la băncĭ streine, asigurându-şĭ ast-fel, după fuga din ţéră, traiŭ bun şi îndestulat.

Asemenea averĭ le îmmulţì şi cu metoda de a dăruì pe Dómna sa şi pe toţĭ aĭ eĭ cu moşiĭ, ţiganĭ, privilegiĭ şi tot felul de luţĭ şi de scutelnicĭ.

Numeróse chrisóve dă *generosul* Domn Caragea soţieĭ sale, constituindu-ĭ privilegiĭ productive din tîrgurĭ, bîlciurĭ, vămĭ de pe la aceste bîlciurĭ, etc.

Totuşĭ numaĭ cu venitul de la asemenea dărĭ şi privilegiĭ nu se explică îmmulţirea moşiilor cumpĕrate de Caragea pe numele Dómneĭ

---

orînduiţilor boerĭ să împlinescĭ suma de talerĭ 105.791, banĭ 105, de la obrazele asupra cărora se vĕd arĕtaţĭ în dos prin condee anume, iar de vor ţice că aŭ vre-un sinet saŭ vre-un cuvînt spre apĕrarea lor, să-şĭ facă apelaţie către Domnia-Mea. 1813 Ianuarie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Veţĭ şi actele sub aaa. din anexe.

(1) Veţĭ volumul IX din *Ist. Românilor* de *V. A. U.*

(2) Veţĭ «Tableau Historique de la Moldavie et de la Valachie» de Wilkinson, trad. de M. Paris 1821.

şi a fiicelor şi fiilor luĭ. Maĭ află Domnitorul mijloc de a adună banĭ şi cu repeţite aşeḑărĭ de biruri şi sporirea lor.

Vadă-se în anexe numeróse de asemenea chrisóve dăruite la aĭ sĕĭ.

Acì vom cità cu deosebire pe cele următóre :

a). Chrisovul pentru moşia Domnescĭĭ, ḑisă şi Ciorogîrla. Acì până astăḑĭ se vĕd rĕmăşiţe din splendida Curte Domnéscă a familieĭ Caragea.

b). Chrisovul dat tot Dómneĭ Elena Caragea, pentru dreptul de a se face 4 bîlciurĭ la Domnescĭ pe tot anul.

c). Asemenea alt chrisov din 1 Decemvrie 1816, pentru moşiile Domnescĭ, Cojescĭ şi Prisăceniĭ.

d). Chrisovul de dăruire a uneĭ ţigăncĭ pe numele Domniţeĭ Ralu.

e). Chrisóvele Domniţeĭ Ralu pe moşia Conţescĭ şi a unuĭ loc de cişmeà.

f). Idem ale Domniţeĭ Smaragda pe moşia Braḑiĭ şi pentru 50 liuḑĭ.

g). Idem ale aceleaşĭ Domniţe, ca să facă tîrg şi bîlciurĭ la Braḑĭ.

h). Idem ale Domniţeĭ Ruxandra pe moşiile Putineĭ şi Segarcea.

i). Idem ale luĭ Beizadeà Constantin Caragea, proprietarul prin căsătorie al Ploescilor, ca să facă acolo tîrg la 23 Aprilie şi să ieà vama în profitul sĕŭ. (1)

Beizadelele Constantin şi Gheorghe, dar maĭ ales Constantin nu rĕmân în urma tatăluĭ lor Caragea, nicĭ în lăcomie de averĭ, nicĭ în jăfuirea ţĕriĭ; îl întrece însă în purtare desfrînată.

Beizadeà Costache, luând în însoţire pe cunoscuta Domniţă Raluca Moruzi, capĕtă în fóea de zestre oraşul Ploescĭ, ca moşie. Ioan Caragea dă fiuluĭ sĕŭ un noŭ chrisov de robire a acestuĭ oraş, la 20 Decemvrie 1813, sub cuvînt că el, Vodă, n'a aflat nicĭ un chrisov anulând acel har domnesc, făcut anterioramente în favórea familieĭ Moruzi. La 26 Martie 1814, Caragea ordonă Ispravnicilor de Prahova, să aibă a fi următorĭ întocmaĭ după acel chrisov. (2)

---

(1) Veḑĭ aceste chrisóve în anexe.

(2) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Dumné-vóstră Ispravnicilor din sud Prahova sănătate. Sciut vĕ este înşi-vĕ, cum şi altora mulţĭ, că moşia Ploescii, împreună cu oraşul, este hărăzită rĕposatuluĭ Banuluĭ Ianache Moruz şi întărit acest har prin hrisóve Domnescĭ de către ceĭ din naintea nóstră fraţĭ luminaţĭ Domnĭ, carĭ tóte acele hrisóve vĕḑêndu-le şi Domnia-Mea următóre unul altuia, şi vre-un alt hrisov din urma acestora nevĕḑêndu-se aneresitor saŭ împotrivitor, am bine-voit de le-am întărit şi înşi-ne, prin Domnescul

Evident că orășenii din Ploescĭ protestă din nou contra robiei lor și a orașului. Ispravnicii nu cutézĕ a-ĭ supune prin violente mĕsurĭ la clacă, etc. Atuncĭ Vodă Caragea le adresă acest nou pitac:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Dumné-vóstră Ispravnicilor din sud Prahova sănătate. Cu mirare am aflat Domnia-Mea, cum că nicĭ până acum nu s'a pus încă în lucrare porunca Domnieĭ-Mele, ce vi s'a trimis pentru pricina orașuluĭ Ploescĭ și Luminăția Sa Beizadeà Costache Caragea se păgubesce de dreptul venit ce i se cuvine a avé de la acéstă moșie a Luminăției Sale de zestre după atâtea hrisóve domnescĭ, ce are, carĭ s'aŭ înnoit și de Domnia-Mea. Ci dar iată vĕ poruncim, ca pe de o parte să puneți în lucrare porunca ce vi s'a trimis, iar pe de altă parte îndată să ne însciințațĭ, care este pricina de nu s'a săvîrșit până acum? și de sunt vre-o uniĭ din orășenĭ nesupușĭ și ațițătorĭ și celor-l-alțĭ, cine sunt aceia pe anume? ca să-și ieà căḑuta pepépsă uniĭ ca aceia, și fiți sănătoși. — 1814 Aprilie 15.

Cod. LXXIV, fila 115 v.

Negușătoriĭ din Ploescĭ iritațĭ de nedreptele pretențiĭ ale luĭ Beizadeà Costache Caragea, sprijinit de Ispravnicĭ, închid, în Aprilie 1814, tot tîrgul. Ispravniciĭ raportézĕ fapta luĭ Vodă, și el adreséză tîrgoveților următorul pitac:

Zemli Vlahiscoie. Vouĕ tuturor negușătorilor i negușătorașilor de tótă brésla ce sunteți locuitorĭ aicĭ în orașul Ploescilor, ne-am însciințat Domnia-Mea, că într'aceste ḑile abătându-vĕ cu totul din calea supuneriĭ, care sunteți datorĭ a avé către stăpînire, ați îndrăsnit cu o mare obrăznicie a vĕ închide toți prăvăliile, nesocotindu-vĕ la cât de mare turburare póte să ne aducă, precum ne-a și adus, după tot cuvîntul drept asupră-vĕ acéstă a vóstră obraznică și netrebnică urmare, care nu închipuesce altă ce-vași decât nebăgare de sémă și împotrivire către stăpînire, făr' de a socotì la cât de mare și strașnică pedépsă vĕ osîndesc pentru acésta politicescile pravilĭ și nu veți puté fi îndreptațĭ numaĭ cu o próstă pricinuire ce ați cuvîntat, că aveți a venì să vĕ înfățișați la Divanul Domnieĭ-Mele, pentru prigonirea ce aveți cu Luminăția Sa Beizadeà Costache Caragea, în vreme ce Domnescul Nostru Divan apururea este deschis și pentru căcĭ aveți de gând a venì să cereți judecată nu urmà să faceți acest fel de pornire, a căreia porniri de am fi fost încredințațĭ că cu toțiĭ sunteți pricinuitorĭ, cu hotărîre vi se cuvenià tuturor căḑuta pedépsă, dar fiind-că

Nostru hrisov, ce l-am dat Luminăției Sale Beizadeà Costache Caragea, ginerele numituluĭ rĕposat boer, la carele aŭ coborît prin zestre acéstă moșie. Drept aceea, vĕ poruncim Domnia-Mea, ca să o faceți acésta cunoscută către toți orășenii Ploescenĭ, de a fi următorĭ la rĕspunderea drepturilor moșieĭ către Luminăția Sa numitul Beizadeà, cum și Luminăția Sa a-și dobîndì veniturile moșieĭ întru tóte întocmaĭ după cuprinderea hrisovuluĭ, după care iată vi se trimite și copie spre a o cetì în auḑul tuturor, dintre carĭ de se va arĕtà vre-unul neurmător, pentru unul ca acela să însciințați Domnieĭ-Mele, și fiți sănătoși. — 1814 Martie 26.

Cod. LXXIV, fila 112.

ne-am însciinţat că începĕtoriĭ acesteĭ netrebnicĭ şi aţîţătoriĭ tuturor celor-l-alţĭ sunt treĭ dintre voĭ, adecă un Mihalache Bărbieru, i Vasile Bidiviu şi David Măcelaru, iată că-ĭ şi osîndim pe aceştia la pedépsa ce li se cuvine spre a lor înţelepţire şi spre pilda altora, iar vouĕ tuturor celor-lalţĭ vĕ poruncim straşnic, ca numaĭ decât negreşit să deschideţĭ toţĭ prăvăliile făr' de a zăbovì măcar un minut, căcĭ cel împotrivitor şi nesupus se va osîndì negreşit la asemenea pedépsă. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 20.

Cod. LXXI, fila 117 v.

Pre ceĭ treĭ neguţătorĭ, acusaţĭ de capĭ aĭ mişcărilĭ, Caragea îĭ pedepsesce, fără nicĭ o prealabilă judecată, nicĭ maĭ puţin decât cu grópa ocneĭ:

Milostiŭ Bojiŭ Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Fiind-că Mihalache Bărbieru, i un Vasile Bidiviu şi David Măcelaru ot oraşul Ploescĭ, s'aŭ arĕtat aţîţătorĭ şi turburătorĭ celor-l-alţĭ orăşenĭ de acolo, în cât ĭ-aŭ îndemnat pe toţĭ de şĭ-aŭ închis şi prăvăliile, urmare cu totul închipuitóre de nesupunere şi nebăgare de sémă către stăpînire, de aceea spre a lor înţelepţire şi spre pilda altora ce se vor asemănà lor, îĭ osîndim Domnia-Mea, după tot cuvîntul drept, la pedépsa ocneĭ, şi volnicim pe ici-ciohodar Dumitrache Capri, ajutor dumné-lor ispravnicilor judeţuluĭ, ridicând de acolo pe aceĭ treĭ maĭ sus arĕtaţĭ, să-ĭ ducă la ocna Telegiĭ, pe care şi poruncim slugilor Domnieĭ-Mele, cămăraşilor de acolo, să-ĭ băgaţĭ înăuntru în ocnă, de unde să nu fie sloboḑĭ a eşì fără de al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 26.

Cod. LXXVI, fila 118.

Pe uniĭ la grópa ocneĭ, iar altora le dete iama Ispravnicĭĭ marfa din magasin, sub orĭ-ce pretext. S'a întîmplat însă că unul din neguţătoriĭ aceia loviţĭ erà sudit rusesc. La reclamaţiunea luĭ, Consulul cerù despăgubirĭ. Atuncĭ Vodă fu silit a da următorul pitac:

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că pe de o parte aŭ însciinţat Domnieĭ-Mele ispravnicĭĭ din sud. Prahova pentru băcaniĭ şi alţĭ neguţătorĭ din oraşul Ploescilor, ce vînd lucrurĭ de ale mâncărĭĭ, că le vînd cu un preţ fórte scump, în cât locuitoriĭ pătimesc lipsă de cele trebuincióse ale hraneĭ, nedându-le mâna celor maĭ mulţĭ din eĭ a le cumpĕrà şi cum că de aŭ şi cercat ispravnicĭĭ ca să deà nizam, atât pentru lucrurile mâncărĭĭ cât şi pentru lumînărĭ, dar mijloc n'a stătut a da acest nizam, din pricină că ceĭ maĭ mulţĭ dintr'aceĭ locuitorĭ se numesc pe sine-le de sudiţĭ, iar pe de altă parte a dat jalbă Domnieĭ-Mele un Atanasie Teohari lumînărar, ce se arată pe sine de sudit al Rosieĭ, plângêndu-se că, la opt ale aceştiĭ lunĭ, eşind prin tîrgul oraşuluĭ Ploescilor Paharnicul Constantin Grădişteanu, unul din ispravnicĭ, şi trecênd pe la prăvălia luĭ, făr' de a se scì întru nimic vinovat s'a pomenit că ĭ-a dat iagma la 200 ocà céră galbenă, la 250 ocà lumînărĭ de seŭ, la 20 ocà săpun, şi la 20 ocà tort, iată printr'acéstă Domnésca Nóstră volnicie orînduim pe . . . . . căruia şi poruncim, că luând de aicĭ din condica Divanuluĭ copie adeverită de dumné-luĭ Vel Logofĕtul după nartul din anul trecut, să mérgă la Ploescĭ din sud Pra-

hova, unde să facă scumpă cercetare de urma aceĭ neguţătorĭ la vînzarea lucrurilor după acel nart, după care s'a fost trimis încă din anul trecut şi la acel judeţ copie întărită cu Domnésca Nóstră pecete, orĭ s'a abătut din preţul aceluĭ nart şi cu cât preţ vindeà maĭ mult pentru fieş-care lucru şi cu cât vînd acum? aşijderea să cerceteze şi jalba numituluĭ Atanasie Teohari, cum a fost curgerea pricinii? ce vină a avut şi că i s'a dat cu adevĕrat iagma mărfiĭ sale din prăvălie? ce marfă anume a fost? şi de câtă sumă a fost felurimea fieş-căreia mărfĭ? şi dreptul adevĕr pentru tóte câte s'aŭ ţis maĭ sus să înscliinţeze Domnieĭ-Mele, aşteptând acolo al doilea poruncă de urmare. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 14.

Cod. LXXIV, fila 115.

Beizadeà Costache Caragea nu revoltă numaĭ Ploesciĭ prin jăfuirĭ, ci şi mahalalele Bucurescilor se îngrozise de chiolhanurile şi desfrînările luĭ. Macmichael, călĕtorul englez, l-a vĕţut intrând în baluri, fără sfiélă de mama şi de surorile luĭ, avênd la braţ pe amanta sa, «o frumósă dómnă română, care de curînd abandonase pre soţul eĭ şi şése copiĭ». Macmichael, ca să arĕte cum întréga societate erà demoralisată, adauge a spune, că fapta luĭ Beizadeà nu i s'a părut să fi isbit pe cine-và ca ce-và necuviincios.

Purtarea luĭ Beizadeà Costache nu o maĭ putù suferì soţia sa Domniţa Ralu, născută Moruzzi: ea se divorţă de dînsul. Beizadeà Costache cu purtarea sa destrăbălată contractézà datoriĭ. Numaĭ sudiţiĭ pot a-şĭ scóte baniĭ de la membriĭ familieĭ domnitóre.

Aşà, silit e Vodă să deà ordine de secuestrare şi de împlinire a sumelor datorite de Beizade Costache luĭ Ioan Bălţăreţul.

Hrisovul Luminăţieĭ Sale Beizdade Costache Caragea.

Luminăţia Sa Beizdadeà Costache Caragea, făcênd cerere şi rugăciune ca să întărim şi Domnia Nóstră Domnescile hrisóve ce are pentru moşia Ploesciĭ cu oraşul de acolo, carĭ îĭ sunt date zestre de casa rĕposatuluĭ boer Banul Ianache Moruz, socrul Luminăţieĭ Sale, am cerut să ni se arĕte acele hrisóve, ca să le teorisim şi să vedem şi înşi-ne Domnia-Mea cuprinderea lor şi vĕţuĭ maĭ întâiŭ un hrisov al rĕposatuluĭ Domn Alexandru Vodă Ipsilant, scris în lét 1775, cu cuprindere, că rĕposatul Banul Moruz, aflându-se slăvit şi rudenie a Domnieĭ-Sale şi căsătorit într'acéstă ţĕră, fără avut de moşiĭ şi viĭ, acareturĭ cu carĭ se pot ţiné casele boerescĭ într'acest pămînt, după cea desăvîrşită putere şi volnicie ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilor scaunuluĭ Domnieĭ şi după pilda şi altor rĕposaţĭ Domnĭ de maĭ nainte, a hărăzit şi domnia-sa numitul rĕposat boer moşia Ploesciĭ cu oraşul şi cu satele ce sunt pe dînsa, ca o moşie ce până atuncĭ erà slobodă domnéscă; maĭ vedem şi alt hrisov al rĕposatuluĭ Domn Nicolae Voevod Caragea, scris în lét 1782, cu cuprindere, că prin cercetarea părinţilor arhiereĭ şi a tuturor dumné-lor veliţilor boerĭ, carĭ prin adunare deplin în multe rînduri s'a făcut, de faţă fiind şi orăşeniĭ Ploeşcenĭ, s'a vĕţut, că după dreptate darul este bun făcut de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant, după puterea ce aŭ Domniĭ pentru darurile ce le fac, maĭ vîrtos la

In procesele de hotărnicie ale membrilor familiei domnesci, Ioan Ca-

acest fel de obraze mari de cinste şi rudenie şi cu alţi luminaţi Domni, când atunci măcar că s'a vĕḑut, că Domnia Sa Alexandru Vodă Ipsilant în lét 1781, adecă peste şése ani în urma hrisovului cu care dăruise rĕposatului Banului Moruz prin alte hrisóve ce a fost dat Domnia Sa la mâna orăşenilor Ploescenĭ, a fost deosebit oraşul cu cât-và loc împrejur ca să rĕmâe iarăşi slobod domnesc, şi să se hrănéscă orăşenii Ploescenĭ făr' de vre-o dare de obiceiurile pământului, iar ceea-l-altă moşie cu casele ce vor fi pe dînsa s'a lăsat a fi tot în stăpînirea rĕposatului Banului, dar rĕposatul Domn Nicolae Vodă Caragea, arată că din cercetarea ce s'a făcut atunci, s'a pliroforisit că acéstă moşie Ploesciĭ, cu oraşul dimpreună a fost slobodă Domnéscă şi maĭ nainte, din vechime, rĕposaţiĭ Domni rînduiaŭ boerinaşi de strîngeaŭ dijma şi o aduceaŭ la jătniţa Domnéscă, fără numaĭ de la două bresle de ómenĭ din ceĭ ce locuiaŭ pe acéstă moşie, ce le ḑic Roşiĭ-de-Ţéră şi Călăraşiĭ, fiind-că ar fi avut şi sineturĭ Domnescĭ pentru apĕrare, aceea numaĭ ar fi fost apĕraţi de dijmă şi de clacă, pentru care aceste némurĭ privileghiate arată, că făcênd cercetare cu boer rînduit la faţa locului, precum şi aicĭ în Divan aducêndu-se şi cercetându-se, s'a dovedit că numaĭ lude 14 sunt din orăşeniĭ vechĭ Roşiĭ şi Călăraşĭ, carĭ s'aŭ lăsat a fi apĕraţi de dijmărit şi de clacă, iar pentru a daruluĭ scădere ce s'a fost făcut în urmă de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant, lăsându-se oraşul osebit iarăşi pe chipul scaunului Domnesc, chibzuind Domnia-Sa mijlocul cu care aŭ avut orăşeniĭ acest oraş, s'a pliroforisit că n'a fost dat 'lor întru desăvîrşită stăpînire, cu pământul, ca să pótă face orĭ-ce vor vré cu dînsul, ci numaĭ să se hrănéscă cu dînsul aceĭ vechĭ orăşenĭ 'Roşiĭ şi Călăraşiĭ, după cum şi în cele după urmă hrisóve ale Domnieĭ-Sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce li s'aŭ dat orăşenilor la scăderea daruluĭ, nu li s'a dat oraşul cu maĭ multă stăpînire decât întâiŭ, adecă şi pământul, ci iarăşi cum a fost slobod Domnesc maĭ dinainte, s'aŭ lăsat să se hrănéscă într'însul, şi cum că nu pot locuitoriĭ Ploescenĭ, pe lîngă acea milă ce aŭ avut Roşiĭ şi Călăraşiĭ a stăpînĭ şi pământul ce este Domnesc slobod şi că mila acelor ce s'a dovedit că se trag din Roşiĭ şi Călăraşiĭ nu o strică Domnia-Sa, ci lasă a fi apĕraţi de dijmă şi de clacă, iar oraşul cel lăsat de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilante slobod Domnesc, cu aceeaşĭ putere Domnéscă ce are şi Domnia-Sa asupra lucrurilor Domnescĭ, îl dăruesce şi Domnia-Sa rĕposatului Banului Moruz, dimpreună şi cu acea parte de moşie ce se osibesce împrejurul oraşului; maĭ vĕḑuĭ şi alt hrisov al rĕposatului Domn Michail Suţul Voevod din Domnia d'întâĭ scris în lét . . . . . cu cuprindere, că atunci viind cu jalbă veneticiĭ şi şeḑĕtoriĭ în Ploescĭ şi cerênd şi eĭ să aibă privilegiŭ ca ceĭ-l-alţĭ orăşenĭ privilegiaţĭ, nu li s'a dat ascultare la rea şi făr'de cale cerere a lor, ci s'aŭ isgonit, întărind şi Domnia-Sa buna stăpînire a aceştiĭ moşia Ploesciĭ rĕposatului Banului Moruz cu tótă moşia nedesghinată întru nimic, afară numaĭ din treĭ némurĭ de ómenĭ ce se numesc Roşiĭ, Călăraşiĭ şi Cămărăşăiĭ, ca numaĭ aceştia să se hrănéscă sloboḑĭ pe moşie, iar vînḑarea vinului i a rachiului să fie numaĭ a numitului boer, pentru că cerênd Domnia-Sa acelor locuitorĭ strĕinĭ din oraşul Ploesciĭ să arate de aŭ vre-un sinet cu cuprindere ca să fie apĕraţi toţi, adecă orĭ-cine şi orĭ-câţĭ vor locuĭ în Ploescĭ, după ce n'a avut nicĭ unul un sinet ca acesta, apoĭ însuşĭ eĭ aŭ mărturisit înaintea Domnieĭ-Sale, că în sineturile vechĭ nu cuprindeà să fie şi pământul în stăpînirea celor privilegiaţĭ, ci numaĭ apĕrarea lor, şi deosebit de acésta s'aŭ arĕtat cu dava împotriva

ragea nu se prea arĕtà demn judecător şi adesea da hotărîrĭ nu prea corespunḑĕtóre cu dispoşiţiunile frumóse ale Coduluĭ sĕŭ.

---

celor-l-alţĭ Ploestenĭ şi némurile celor ce sunt privilegiaţĭ carĭ se trag din Roşiĭ, din Călăraşiĭ şi din Cămărăşeiĭ, şi de faţă cu amândouĕ părţile fiind în Divan ĭ-aŭ pîrît că streinĭ şi de adunăturĭ fiind, făr'de nicĭ un cuvînt cereaŭ a se face şi eĭ privilegiaţĭ şi se pornesc în judecăţi de se pricinuesce atâta stingere şi cheltuelĭ la toţĭ, cerênd dreptate de a se înfruntà ca să-şĭ pótà avé odihna lor, la care rĕspuns de împotrivire n'aŭ putut avé Ploescenii şi aşà Domnia-Sa făcênd amăruntă cercetare pentru toţĭ aceĭ privilegiaţĭ, carĭ se cuvine a-şĭ avé privilegiul nestrămutat, aŭ dovedit lude 19, şi hotăresce, ca atât aceia cât şi alţiĭ ce se vor maĭ dovedì în urmă, măcar şi femee de va fi din privileghiaţĭ şi va ţiné strein orăşan, să aibă tot privilegiul acela şi eĭ şi copiiĭ lor, ca să fie nesupĕraţĭ de clacă şi de dijmărit, iar ceĭ-l-alţĭ de obşte să fie supuşĭ la obiceiurile pămîntuluĭ; maĭ vĕḑuĭ Domnia-Mea hrisov iarăşĭ al Domnieĭ-Sale rĕposatuluĭ Mihail Suţul Voevod, dintru a doua Domnie scris în lét . . . , cuprinḑĕtor că stăpînirea Banuluĭ Moruz pe tótă moşia Ploesciĭ, dimpreună cu oraşul, s'a urmat pe deplin întocmaĭ după maĭ sus arĕtatele hrisóve până când a venit Mavroghene cu Domnia aicĭ în ţĕră, când atuncĭ măcar că împotriva Domnescilor hrisóve de maĭ nainte făr'de cuvînt aŭ aneresit acel har ce l-a găsit făcut şi întărit de treĭ Domnĭ, şi istorisind pe maĭ sus numitul boer de oraşul Ploescilor, a fost dat hrisovul sĕŭ tuturor orăşenilor din Ploescĭ de a fi privilegiaţĭ de obşte, adecă şi cele ce li s'a căḑut şi cele ce nu li s'a căḑut, cu care a dat pricină orăşenilor de a pornì jalbă şi atuncĭ întru acea de a doua Domnie a Domnieĭ-Sale. Dar fiind-că cu prea Înaltă poruncă Împĕrătéscă s'a aneresit pecetea luĭ Mavroghene, nu s'a ţinut în sémă nicĭ acest hrisov al doilea al Domnieĭ-Sale, cu care anerisesce acel hrisov al luĭ Mavroghene şi întăresce iarăşĭ darul Banuluĭ Moruz, după cum şi maĭ nainte la ceĭ-lalţĭ Domnĭ s'a urmat; maĭ vĕḑuĭ şi alt hrisov al Domnieĭ-Sale fratéluĭ Alexandru Vodă Moruz, scris în lét 1793, cuprinḑĕtor, că găsind Domnia-Sa tótă moşia Ploescĭ i cu satele ce se află pe dînsa, hărăzite de Domnia Sa Alexandru Vodă Ipsilant (după volnicia ce aŭ Domniĭ pe lucrurile Domnescĭ slobode) la rĕposatul Banul Ianache Moruz întru desăvîrşită stăpînirea Domnieĭ-Sale şi întărit acest har şi de rĕposatul Nicolae Vodă Caragea, i de rĕposatul Mihail Suţul Voevod şi întru întâia Domnie şi a doua Domnie a Domnieĭ-Sale, şi viind şi atuncĭ orăşeniĭ cu jalbă către Domnia-Sa, cerênd oraşul cu totul întru a lor stăpînire, arată Domnia-Sa, că a înfăţişat la Divan, înaintea Domnieĭ-Sale, pe orăşeniĭ Ploescenĭ cu rĕposatul Banul Moruz, cărora le-a cerut şi lor să arĕte hrisóve de la Domniĭ vechĭ, să se vaḑă de a fost hărăzită lor moşia acésta de maĭ nainte, ca cu acésta să se cunóscă de a putut Alexandru Vodă Ipsilant a face cu cale harul acesta la rĕposatul Banul Moruz saŭ nu, şi măcar că aŭ arĕtat nisce copiĭ de poruncĭ vechĭ Domnescĭ neîncredinţate şi neadeverite de nimenea, dar cetindu-le Domnia-Sa cu amăruntul a vĕḑut că nicĭ întru una nu cuprinde că a fost şi moşia dimpreună cu pămîntul dată lor ca să o stăpînéscă, ci împotrivă o numesc prin tóte cărţile tot slobodă domnéscă şi numaĭ hrana să şĭ-o facă Călăraşiĭ, Roşiĭ şi Cămărăşeiĭ pe dînsa fără dijmă şi fără clacă, nicĭ că scrie într'acele copiĭ de a fi privilegiaţĭ pe lângă Călăraşiĭ, Roşiĭ i Cămărăşeiĭ şi alţĭ orăşenĭ toţĭ, verĭ-căţĭ vor fi şi se vor adunà streinĭ după vremĭ în Ploescĭ cu locuinţa, şi aşà pliroforisindu-se Domnia-Sa că, ca un lucru slobod Domnesc, a putut

În genere se póte ḑice că, déca Domnitorul Caragea nu refusă

şi a avut volnicie réposatul Domn Vodă Ipsilant a hărăzì unde a fost bună-voinţa Domnieĭ-Sale, care har ce s'a făcut odată cu drept cuvînt al volnicieĭ ce a avut, neputênd ceĭ maĭ după urmă a-l anerisì făr'de pricină vrednică, şi încă întărindu-l în urmă şi réposatul Nicolae Vodă Caragea, cum şi réposatul Mihail Vodă Suţu într'amândouĕ Domniile, arată Domnia-Sa că n'a putut cu cuvînt drept a stricà patru hrisóve a treĭ Domnì, ci întăresce şi Domnia-Sa acel după cuviinţă har şi stăpînirea Banuluĭ Moruz, atât pe oraş cât şi pe moşie, i pe satele ce se află pe dînsa spre a fi desăvîrşit stăpîn, luând de la toţi ceĭ-l-alţĭ dijma şi claca i adetul prăvăliilor după aşeḑămîntul ce va face numitul réposat boer, ca un stăpîn vînḑênd şi numaĭ vinurile i rachiurile sale după privilegiurile ce aŭ toţi stăpînìĭ moşiilor şi avênd stăpînirea i volnicia nu numaĭ pe moşie, ci şi pe oraşul Ploescìĭ, ca întru tóte şi întocmaĭ să urmeze cu stăpînirea şi să-şì aĭbă tóte veniturile şi folosurile deplin, fără numaĭ acele 19 lude, ce s'a dovedit că se trag cu adevĕrat dintr'acele treĭ vechì némurĭ, hotărĕsce şi Domnia-Sa a fi privilegiaţĭ, ca să nu deà nicĭ clacă, nicĭ dijmă, după cuprinderea cărţilor Domniilor-Sale, ce arată că s'aŭ dat la mânile lor; maĭ vedem şi alt hrisov al réposatuluĭ Domn Constantin Vodă Hangearli, scris la lét 1798, cuprinḑĕtor, că măcar că Domnia-Sa réposatul Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie iarăşì a fost dat hrisov al Domnieĭ-Sale orăşenilor Ploesceni cu scăderea daruluĭ, adecă cu osebirea oraşuluĭ, dând oraşul în stăpînirea orăşenilor Ploesceni, dar arată réposatul Domn Hangearli, că prin anaforaua obştéscă a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor boerilor s'a pliroforisit, că vechiul obiceiŭ al pămîntuluĭ ce se urméză la hărăzirile carĭ fac Domniĭ pe la uniĭ alţiĭ pe lucrurile Domnescĭ, şi maĭ vîrtos întărindu-se şi de alţĭ doĭ Domnì ce aŭ stătut în urma Domnuluĭ ce a hărăzit, nu este nicĭ o pildă a se fi stricat vre o dată acest fel de dar, după care obiceiŭ al pămîntuluĭ s'a găsit cu cale ca clironomiĭ Banuluĭ Moruz să stăpînéscă cu pace darul desăvîrşit, adecă moşia şi oraşul pe deplin întocmaĭ, după cum s'aŭ hărăzit Banuluĭ Moruz prin hrisovul Domnesc, care dar s'a întărit, nu de alţĭ doĭ Domnì, precum pravilele mulţămesc, ci s'aŭ întărit şi de alţĭ treĭ Domnì de maĭ în urmă prin patru hrisóve ale Domniilor-Sale, iar aceĭ privileghiaţĭ câţĭ sunt aleşĭ prin acele patru hrisóve Domnescĭ, unul al réposatuluĭ Nicolae Vodă Caragea, altul al réposatuluĭ Mihail Vodă Suţul dintru întâia Domnie, altul iarăşì al Domnieĭ-Sale întru a doua Domnie şi altul al luĭ Alexandru Vodă Moruz, aceia să fie nesupĕraţĭ după cuprinderea sineturilor ce li s'aŭ dat atuncĭ pe la mânile lor, după care întăresce şi réposatul Domn Hangerli cu hotărîre, ca moşia din prejurul Ploescilor cu oraşul dimpreună să se stăpînéscă de clironomiĭ Banuluĭ Moruz, după Domnescile hrisóve şi poruncesce să se ieà de la mânile Ploescenilor acel hrisov ce li s'a fost dat de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie, iar ceĭ câţĭ sunt aleşĭ de privileghiaţĭ Roşiĭ, Călăraşiĭ şi Cămărăşeiĭ, eĭ şi copiiĭ lor, câţĭ se vor trage dintr'înşiĭ parte bărbătéscă şi femeéscă, aceea numaĭ să fie nedajnicĭ. Decĭ îndestulându-Ne Domnia-Mea, din cuprinderea a tóte aceste Domnescĭ hrisóve câte maĭ sus pe anume sunt arĕtate, că acéstă moşie Ploestĭ cu oraşul de acolo, fiind fost slobodă Domnéscă, cu drept cuvînt s'a hărăzit réposatuluĭ boer Banuluĭ Moruz. Drept aceea dar, vĕḑêndu-se de către Domnia-Mea atâtea hrisovurĭ Domnescĭ de la aceĭ dinaintea nóstră fraţĭ luminaţĭ Domnì, întăritóre haruluĭ acestuia şi din cuprinderea lor pliroforisindu-Ne de tóte cele urmate

dreptatea celor ce apeléză la el, este în casurile în care el, orĭ vreunul din aĭ sĕĭ nu aŭ a perde nimic.

---

spre întărirea acestuĭ har şi găsindu-le cuviincióse, am primit rugăciunea Luminăţieĭ Sale Beizdadeà Costache Caragea şi am bine-voit de am întărit şi noĭ printr'acest Domnescul Nostru hrisov harul acesta şi privileghiurile câte se arată în Domnescile hrisóve, adecă să stăpînéscă Luminăţia Sa moşia acésta Ploesciĭ cu oraşul de acolo, ca o zestre ce-ĭ sunt date Luminăţieĭ Sale de la casa răposatuluĭ Banuluĭ Moruz, avêndu-şĭ întrégă stăpînirea întru tóte întocmaĭ, după privilegiurile ce aŭ toţĭ stăpîniĭ moşiilor, şi poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor din sud Prahova, să supuneţĭ pe Ploescenĭ şi făr' de voia lor a fi următorĭ după acest hrisov al Domnieĭ-Mele, citindu-l întru auḑul tuturor de obşte la oraş, spre a înţelege ca să scie întărirea ce o dăm Domnia-Mea, spre a se astîmpără pricinuitoriĭ de jălbĭ şi amestecătorĭ; asemenea să aibă Luminăţia Sa întru acest maĭ sus numit oraş Ploesciĭ patru scaune scutite şi apĕrate de erbărit, de fumărit, de vamă, şi de tóte angariile ce daŭ alte scaune; aşişderea să aibă volnicie a face pe acéstă moşie a Luminăţieĭ Sale tîrg în fieşce-care an odată la fieş-care 23 de ḑile ale luneĭ luĭ Aprilie, în ḑiua sf. Gheorghe, care tîrg să ţie o sĕptĕmână de rînd, la care acest tîrg vama să se ieà pe séma Luminăţieĭ Sale, precum şi vinul i rachiul nimenĭ să nu fie volnic a vinde la acest tîrg într'acéstă sĕptĕmână fără scirea omuluĭ Luminăţieĭ Sale, să stăpînéscă şi tótă vătăşia ţiganilor Domnescĭ ce se află în Ploescĭ sud Prahova, să aibă a-ĭ ţiné şi a-ĭ stăpînì pe eĭ, pe nevestile lor şi copiiĭ lor, şi când dintr'acéstă vătăşie de ţiganĭ ce se arată maĭ sus, se va întîmplà a lua cu cununie ţigan pe ţigancă saŭ ţigancă pe ţigan din alţĭ ţiganĭ Domnescĭ, să rĕmâe şi aceia iarăşĭ aĭ Luminăţieĭ Sale făr' de a i se cere schimb de către nimenĭ, pentru că tóte acestea aşà se cuprind, atât în cărţile fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, cât şi în hrisovul Domnieĭ-Sale fratelui Alexandru Vodă Moruz, acéstă osebire facem numaĭ Domnia-Mea (care şi în hrisovul răposatuluĭ Constantin Vodă Hangearli ot let 1798 să cuprinde), ca nu numaĭ acele 19 lude, ce eraŭ atuncĭ în fiinţă pogorîte din némul Roşilor, Călăraşilor şi Cămărăşeilor, să-şĭ aibă privileghiul apĕrării de dijmă, i de clacă, ci şi câţĭ de atuncĭ şi până acum se vor fi pogorît din némul lor şi se vor maĭ pogorì şi de acum înainte, cu bună dovadă parte bărbătéscă şi femeéscă, toţĭ aceia să fie asemenea apĕraţĭ şi nedajnicĭ de dijmă şi de clacă. Adeverim dar Domnia-Mea hrisovul acesta cu însăşĭ Domnésca Nóstră iscălitură şi pecete, i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ-Mele fiĭ: Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martorĭ fiind şi dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭi veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele: Pan Constantin Filipescu Vel Vistier, Pan Radu Golescu Vel Ban, Pan Constantin Vlahuţ Vel Postelnic, Pan Isaac Ralet Vel Vornic de Ţéra-de-sus, Pan Barbu Văcărescu Vel Vornic de Ţéra-de-jos, Pan Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic al treilea, Pan Istrate Creţulescu Vel Vornic al patrulea, Pan Grigorie Băleanul Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus, Pan Radu Slătineanu Vel Logofet de Ţéra-de-jos, Pan Constantin Suţul Vel Spătar, Pan Grigorie Ralea Vel Hatman, Pan Alexandru Nenciulescu Vel Vornic al politieĭ, Pan Atanasie Hristopolu Vel Logofĕt al pricinelor streine, Pan Nestor Vel Clucer, Pan Alexandru Mavrocordat Vel Căminar, Pan Iordache Scanavi Vel Comis şi Ispravnic, Pan Grigorie Băleanul Vel

Rechisiţiunile n'aŭ încetat de tot odată cu ridicarea oştirilor rusescĭ. La trebuinţa Curţeĭ Domnescĭ şi a Domnitoruluĭ, ba şi a familieĭ sale, se rechisiţionézĕ orĭ-ce fel de producte. Aşà vedem că în 1815, Domnitorul se vede constrîns a plătì preţul a 1.000 ocale unt, pe care l-aŭ adunat capanlîiĭ şi eĭ nu vor să-l plătéscă la locuitorĭ, ḑicênd că untul nu l-aŭ luat eĭ, ci a fost dus la Curtea luĭ Vodă.

Până şi mânăstirea Cotrocenĭ e dată de Vodă în jaf luĭ Beizadeà Costache, care e numit Epitrop al eĭ.

Acestaşĭ Beizadeà, devenind epitrop al averiĭ soţieĭ Domniţeĭ Ecaterina Caragea, soţia luĭ Văcărescu, risipesce şi din acéstă avere.

Dăm în note şi câte-và de aceste acte. (1)

Logofĕt de sus, şi s'a scris hrisovul acesta la anul al doilea din întâia Domnie a Domnieĭ-Mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ-Mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitorul nostru Isus Hristos 1813 Decemvrie 20, de Chiriţă Logofĕt de Divan.

Cod. LXXVII, fila 170.

(1) *Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Cât pentru datoria ce aŭ a luà clironomiĭ rĕposatuluĭ dohtoruluĭ Marco, are a se face urmare după porunca şi hotărîrea Domnieĭ-Mele ce s'a dat prin întărire la anaforaua Departamentuluĭ pricinelor streine, nefiind datorĭ numiţiĭ clironomĭ a îngăduì până când se va teorisì socotelile Epitropieĭ Luminăţieĭ Sale Beizadeà Costache Caragea, căcĭ acéstă întârḑiere privesce numaĭ asupra Caseĭ, dar, ca şi socotelile acestea să se izbrănéscă, poruncim dumné-vóstră Veliţilor boerĭ, ca faţă cu Luminăţia Sa şi cu Epitropiĭ Caseĭ, să le cercetaţĭ şi să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà, cu dumné-luĭ Vel Hatmanul al Divanuluĭ, iar pentru taleră 15.000 ce fac cerere dumné-lor Epitropiĭ printr'acéstă anaforà de a se poprì din partea dumnéluĭ Căminaruluĭ Nicolae Văcărescu de la preţul vînḑĕriĭ caselor, atât pentru analogon ce are a dà şi dumné-luĭ la plata dreptuluĭ clironomilor dohtoruluĭ Marco i pentru plata zapisuluĭ Şĕtraruluĭ Ivan şi pentru alte socotelĭ ce este dator a le desface cu frate-sĕŭ Comisul Iorga, primită este Domnieĭ-Mele cererea dumné-lor Epitropilor şi poruncim, staroste de neguţătorĭ, ca din vînḑarea caselor să popresc aceştĭ taleră 15.000 din partea dumné luĭ Căminaruluĭ. — 1815 Septemvrie 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

La întrebarea ce ni se face de către Măria-Ta la aceste douĕ madele ce se cuprind într'acéstă buiurdizmă, rĕspunḑ eŭ plecată sluga Mărieĭ Tale Vornic Barbul (fiind că prea sfinţia sa părintele Episcopul Buzĕuluĭ are a-şĭ da rĕspuns prin graiŭ la Măria-Ta), că din luminata poruncă publicarisită prin dumné-luĭ starostea za neguţătorĭ, viind la mine datornicii rĕposateĭ Domniţeĭ Ecaterina Caragea, mi s'a făcut cunoscută tótă-datoria, după care s'a făcut şi împărţéla între amândoĭ fraţiĭ Văcărescĭ, după cum este sciut şi Inălţimiĭ Tale; atuncea s'a arĕtat cu ade-

Nu numaĭ către aĭ sĕĭ e darnic Caragea din ale ţĕreĭ, ci şi la boerĭ şi la slugile Curţiĭ sale. Aşà, dăruesce ruinele Curţiĭ Domnescĭ din

---

vĕrat şi acest zapis de talerĭ 12.000 la mine, dar vĕḑênd că nu este datorie făcută cu zapis iscălit de rĕposata, deosebit pierierghisind şi socotéla Luminăţieĭ Sale Beizadeà Costache Caragea ce a paradosit, de luat şi dat la Casa Văcărescilor, în epitropia Luminăţieĭ Sale, că nu este lămurisită nicĭ să se arĕte curat într'acea socotélă pentru acest zapis, de la cine s'a făcut împrumutarea, şi pentru ce pricină s'aŭ dat baniĭ? nu l-am primit a se trece în datoria împărţeliĭ, ḑicênd curat creditoruluĭ, că până nu se va teorisì din porunca Inălţimiĭ Tale de dumné-lor Veliţiĭ boerĭ acea socotélă a Luminăţieĭ Sale Beizadeà Costache şi până nu se va primì de dréptă, nu pot a li se plătì, de unde se va găsì cu cuviinţă; acésta este pricina pentru care nu s'a trecut în socotélă acéstă datorie, iar la a doua întrebare rĕspund, că aceĭ talerĭ 15.000 ce am cerut să se plătéscă de starostea din partea dumnéluĭ Căminaruluĭ Nicolae Văcărescu, nu cerem să se opréscă numaì drept plata acestuĭ zapis, ci pentru că dumné-luĭ Căminarul are a desface şi alte socotelĭ cu dumné-luĭ Comisul Gheorghiu frate-sĕŭ, pentru nisce vite şi alte lucrurĭ părintescĭ ce sunt asupra dumné-luĭ Căminaruluĭ şi este dator să deà socotélă şi să se desfacă şi acelea: de nu vor fi în pĕr, să rĕspunḑă în banĭ partea dumné-luĭ Comisuluĭ şi să se plătéscă şi zapisul Şătraruluĭ Ioan cu dobînda îndoită; de care nu lipsim a rĕspunde după poruncă. — 1815 Septemvrie 18.

Barbu Văcărescu Vel Vornic.

Cod. LXXXII, pag. 78.

Iŏ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a judecăţiĭ Departamentuluĭ pricinilor streine, ce am poruncit de s'a arĕtat şi iubitoruluĭ de Dumneḑeŭ Episcopuluĭ Buzĕŭ, i dumné-luĭ biv Vel Dvornicul Barbu Văcărescu, Epitropul Caseĭ rĕpositeĭ Domniţeĭ Ecaterina Caragea şi, prin anaforaua ce ne-aŭ făcut, aŭ dat rĕspuns că se cuvine a se plătì jăluitorilor clironomì datoria acestor banì; drept aceea, datoria acestuĭ zapis fiind netăgăduită şi primită şi de însuşì Epitropiì Caseĭ, precum şi sorocul de 4 lunì ce s'a dat de judecată apropiindu-se de a se împlinì, hotărîm: ca din periusia acesteĭ Case să se plătéscă jăluitorilor clironomì suma datorieĭ acestuĭ zapis împreună cu dobînda lor, ḑece a unul, până în ḑiua ce se vor rĕspunde prin zapciul cel orînduit, iar când la împlinirea soroculuĭ nu se vor plătì din periusia Caseĭ, poruncim să plătéscă din vînḑarea moşieĭ ce este pusă amanet pentru acéstă datorie şi apoĭ Epitropiì, de aŭ vre-o prigonire pentru aceştì banì cu Luminăţia Sa Beizadeà Costache Caragea (ce a fost Epitrop maĭ nainte), precum ne-aŭ arĕtat tot prin anaforaua ce s'a ḑis maĭ sus, îşĭ vor căutà prin judecată. — 1815 Septemvrie 5.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Din luminată porunca Mărieĭ-Tale, prin zapcilîcul dumné-luĭ Vel Hatman s'aŭ înfăţişat la judecata Logofeţieĭ streinelor pricinĭ clironomiì dohtoruluĭ Dimitrie Jan Marcul ce a murit, prin vechil Andonache Dragomanul englisesc, cu jalba ce a dat Inălţimiì Tale, prin care cer să li se împlinéscă de la Epitropiì Caseĭ

Tîrgovişte, cum vĕḑurăm; aşà dăruesce Stolniceseĭ Zoiţeĭ ḑece sălaşe de ţiganĭ domnescĭ, pentru că acéstă femee a eşit «cu măritiş din Casa Domnieĭ, după bărbat pămîntean, Ioan Cătuneanu Stolnic». (1) Tot asemenea donéză luĭ Constantin, bucătarul Curţiĭ gospod., un loc din fînăria Domnéscă. (2)

---

rĕposatuluĭ Banuluĭ Enache Văcărescu taleriĭ 12.000 cu dobînda lor ce ĭ-aŭ împrumutat prin zapis în soroc de patru lunĭ pentru trebuinţa numiteĭ Case, cu amanet sineturile moşieĭ Căzănesciĭ din sud Ialomiţa, saŭ să se vînḑă amanetul spre împlinirea dreptuluĭ lor, fiind-că sorocul a trecut de atâta vreme şi nu maĭ pot fi îngăduitorĭ, arĕtându-ne şi numitul zapis, care s'a vĕḑut scris din let 1811 Septemvrie 1, iscălit de prea sfinţia sa părintele Costandie Episcopul Buzĕŭ şi de Luminăţia Sa Beizade Costache Caragea, cuprinḑĕtor că ceruţi fiind de Văcărescĭ şi orînduiţi de Comitetul Epitropieĭ acesteĭ Case, pentru a căreia bună stare s'aŭ scos cu porunca Divanuluĭ toţi arendaşiĭ ce ţineaŭ moşiile rĕposateĭ Domniţeĭ Catincăĭ Caragea, ca uniĭ ce le aveaŭ fără de preţ, din carĭ arendaşi aflându-se şi unul Hristodor Caravida sudit englizesc, s'a scos şi el de la moşia Căzănesciĭ, dar fiind-că numitul aveà să ieà cu iscălitura rĕposateĭ taleriĭ 15.000, cu amanet sineturile acesteĭ moşiĭ, care o ţineà în arendă drept dobînda numiţilor banĭ, şi siliţi fiind Epitropiĭ ca să plătéscă baniĭ acestuĭ Hristodor, spre sloboḑirea moşieĭ, s'aŭ împrumutat în socotéla Caseĭ Văcărescilor ca nisce Epitropĭ de la dohtorul Jan Marcu cu taleriĭ 12.000, dându-ĭ amanet sineturile moşieĭ Căzănesciĭ, carĭ banĭ în soroc de patru lunĭ să-ĭ rĕspunḑă cu dobînda lor câte taleriĭ 7 banĭ 60 la pungă pe lună, iar trecênd sorocul acesta să âmble baniĭ tot cu acea dobîndă până când se vor exoflisì; după acésta s'a arĕtat la judecată Pavel biv II Vistier din partea dumné-luĭ Vorniculuĭ Barbul Văcărescu, ḑicênd că Luminăţia Sa Beizadeà Caragea, lipsindu-se dintr'acéstă Epitropie, se află acum dumné-luĭ Vornicul Epitrop, şi cum că baniĭ aceştia ce îĭ cer jăluitoriĭ nu póte să-ĭ plătéscă, pentru că ĭ-aŭ rĕspuns Luminăţieĭ Sale Beizadeà Caragea, arĕtându-ne un perilipsis s'aŭ vĕḑut trecuţi numiţiĭ banĭ că s'aŭ rĕspuns; în potrivă vechilul jăluitorilor a ḑis, că jăluitoriĭ nicĭ un ban n'aŭ luat din datoria acésta, avênd zapisul şi amanetul până acum în mâna lor; decĭ de vreme că Epitropiĭ ce aŭ fost orînduiţi de stăpînirea pămîntuluĭ de atuncĭ asupra Caseĭ Văcărescilor s'aŭ împrumutat prin zapisul de maĭ sus cu baniĭ ce se arată, la dohtorul Jan Marcul, pentru trebuinţa numiteĭ Case, dându-ĭ şi amanet sineturile moşieĭ Căzănesciĭ, care zapis şi sineturĭ aflându-se până acum în mânile jăluitorilor, că aŭ primit baniĭ de la Luminăţia Sa Beizadeà Costache Caragea, se vede că baniĭ aceştia nu s'aŭ plătit nicĭ până acum şi de aceea găsim cu cale, ca tot din periusia Caseĭ, în soroc de patru lunĭ să rĕspunḑă toţi baniĭ jăluitorilor cu dobînda lor, prin vechil, căcĭ nerĕspunḑêndu-se, amanetul rĕmâne supus vînḑăriĭ şi apoĭ în urmă, de se va cunósce Casa năpăstuită de către Luminăţia Sa Beizadeà Costache Caragea, îşĭ va căutà prin osebită jalbă, iar hotărîrea rĕmâne a se . . . . . 1815 Maiŭ 13.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, pag. 39.

(1) Veḑĭ actul sub FF. în acest Tom. X. B. al *Ist. Românilor.*

(2) Veḑĭ actul sub Gg. acì, în Tom. X. B., ibidem.

Dar nu numaĭ de abusurile Domnieĭ are a suferì ţéra, ci şi de ale celor maĭ micĭ slujbaşĭ aĭ Curţiĭ. Orĭ-ce pas al lor este ocasiune de abus, de jaf. Cine ar crede că simpla scótere a cailor domnescĭ la «ciair», la păşunat, scótere care — vĕḑurăm,—se făceà cu o solemnitate deosebită, puteà şi acésta să deà ocasiune de abusurĭ şi jăfuirĭ?

Écă un act care póte probà acésta:

Prea Inălţate Dómne,

Fiind-că acum în primă-véră, când se întinde érba pe faţa pămîntuluĭ, este obiceiŭ de se scóte şi caiĭ Domnescĭ la ciair afară din politia Bucurescilor, pe câmpia cea din josul mânăstiriĭ Cotrocenilor, unde comişeiĭ şi alţĭ ómenĭ carĭ se orînduesc păzitorĭ cailor, până la sfîrşitul păşunii lor, îndrăznesc din sine-le de vînd pe la uniĭ alţiĭ părţĭ de ciair, locurĭ din locul cel trebuincios pentru ciairul cailor domnescĭ şi apoĭ se întind cu păşunea cailor până în locurile cuptórelor, unde se lucréză cărămida, geremetisind şi pe cărămidarĭ pentru câte o vită a lor, când trece pe locul în care se află comişeiĭ întinşĭ cu caĭ domnescĭ, şi fiind că acéstă urmare a comişeilor este nu numaĭ Mărieĭ-Tale nesuferită, ci şi mânăstiriĭ pricinuitóre de pagubă, nu lipsiĭ printr'acéstă plecată anaforà a arĕtà Mărieĭ-Tale din vreme, ca să fie luminată poruncă către otcîrmuitorul acelor comişeĭ, când vor eşì cu caĭ la acel ciair, să le şi însemneze locul cel orînduit şi de trebuinţa păşuniĭ cailor, de faţă cu omul mânăstiriĭ, periorisindu-ĭ şi dându-le nizam, ca afară dintr'acel loc însemnat şi orînduit pentru ciair, să nu se maĭ întinḑă cu caiĭ pe la cărămidarĭ şi prin alte părţĭ, lăcomindu-se la interesurĭ; şi aniĭ Mărieĭ-Tale, de la Dumneḑeŭ să fie mulţĭ şi fericiţĭ. — 1815 Martie 24.

Grigorie Brâncoveanu.

Domnitorul Caragea n'are încotro, el dă asupra acesteĭ anaforale a Banuluĭ Grigorie Brâncoveanu următórea resoluţiune:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind cererea ce face printr'acéstă anaforà dumné-lui biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu, epitropul şi eforul al mânăstiriĭ Cotrocenilor, primită este Domnieĭ-Mele, pentru care şi poruncim dumi-tale Vel Comise, ca în vremea scóteriĭ cailor la ciair, să îngrijescĭ a se face ceruta urmare ce se arată — 1815 Aprilie 3.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 84.

Acéstă Domnie jăcaşă, coruptă şi corumpĕtóre găsesce încă timp şi mijlóce să-şĭ deà *ifosul* uneĭ Curţĭ importante. Luxul ce desfăşură e uimitor. Bogatele giuvaere ale Dómneĭ şi Domniţelor, haine scumpe bat la ochĭ. Călĕtorul strein, ca şi Wilkinson, staŭ în admirare la priveliştea atâtor *găteli* şi scumpe giuvaere.

Şi odată pornită Curtea în acéstă direcţiune, ea trebue să ajungă,

nu la legile somptuariĭ ale luĭ Al. Moruzi, ci la mĕsurĭ de arbitrare prohibiţiunĭ de porturĭ, de costume, de colorĭ.

Multe năzbutiĭ pune istoria pe comptul Domnilor Fanarioţĭ. Să maĭ amintim una de sub Ioan Caragea.

Cunoscută este şi frumuseţea şi conduita Domniţeĭ Ralu, una din fiicele luĭ Caragea.

Cunoscută este şi frumuseţea, dar şi desfrînata purtare a fiuluĭ al doilea al acestuĭ Domnitor, a luĭ Beizadeà Costache Caragea, cel care băgase gróza în tóte casele boerescĭ, unde numaĭ scià că se rĕsfaţă vre-o cocónă frumósă.

Domniţa Ralu şi Beizadeà Costache îşĭ încadraŭ de preferinţă frumuseţea lor în haine de atlas alb. Ca tot-deauna, colórea preferită la Curte ajunse în 1816 colórea la modă. Lipscaniĭ nu pridideaŭ să aducă din streinătate *atlasurĭ, ripsurĭ şi croazele albe.*

Póte că colórea albă ajunse colórea favorită a ţileĭ prin împrejurarea restuaraţiuniĭ regalităţiĭ în Franţa. Drapelul alb fîlfîià la Paris, în urma intrărĭĭ acolo a luĭ Ludovic al XVIII-lea, şi frumósele marchise şi contese arboraseră şi ele în costumul lor colórea regalităţiĭ. La Bucurescĭ, unde triumful regalităţiĭ în Franţa este serbat ca un triumf al Rusieĭ, Caragea nu întîrţie a se crede în drept şi el în calitatea sa de Domnitor de a decretà colórea albă ca *faţă*, adecă colóre reservată Domnitoruluĭ şi familieĭ sale. Cu bună sémă la acésta a fost împins Caragea şi de solicitările Domniţeĭ Ralu şi ale frumosuluĭ Beizadeà Costache, cu care se întreceaŭ în haine de atlas alb tinerele şi tinerĭĭ *evgheniştĭ.* Iată decretul prin care Caragea, la 12 Ianuarie 1817, ordonă, ca nimenĭ din boerime saŭ neguţătorime să nu maĭ cuteze a purtà haine cu *faţă albă*, acéstă faţă reservând-o pentru Domnitor şi familia sa :

Iѡ Ion Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele dumné-ta Vel Postelnic, fiind-că *atlasul cel alb şi feţele albe* de giubele i binişurĭ i de alte haine, ce se îmblănesc (fie măcar de orĭ-ce materie) este o *faţă* dată spre *purtare numaĭ obrazelor cărora le vor fi încredinţate Domniĭ şi oblăduirĭ de noróde,* spre deosebire de către ceĭ supuşĭ aĭ lor, iată dar şi Domnia-Mea le poprim cu totul de a nu le purtà nimenĭ altul atlasurile albe, însă întru nicĭ un fel de haină. Iar din alte albe materiĭ numaĭ în giubele i binişurĭ i alte haine ce se îmblănesc, decât numaĭ Luminăţia lor Beizadelele şi Domniţele. De aceea şi poruncim dumi-tale, să o faci cunoscută acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele către obştea dumné-lor boerilor marĭ şi micĭ, ca să fie următorĭ întocmaĭ de acum înainte, căcĭ la orĭ-ce cine, verĭ parte bărbătéscă, saŭ femeéscă, se va găsì purtând ast-fel de haină din cele de maĭ sus arĕtate, să *scie că se va rumpe şi se va sfărîmà* Care acéstă poruncă, spre a fi sciută şi de obştea

neguţătorilor, s'a făcut osebit pitac al Domnieĭ-Mele către dumné-luĭ Vel Cămăraş, spre a o publicarisì prin starostea za neguţătorĭ. Tolco. — 1817 Ianuarie 12.
(Originalul se află la Bibl. Urechiă din Galaţi.)

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Acest decret nu împedică pe unele semeţe boeróice, ale căror bărbaţĭ făceaŭ oposiţiune Domnitoruluĭ, de a sfidà pe Caragea, continuând de a purtà haine de colórea oprită. Cu deosebire familia Filipescu, nu de mult intrată în luptă înverşunată contra luĭ Caragea, dă exemplu de nesupunere la decretul Domnesc de sus. Frumósa Vornicésă Tarsiţa Filipescu cuteză a trece chiar pe sub ferestrele Palatuluĭ Domnesc, mândru îmbrăcată într'un salup de atlas alb, îmblănit cu samur! Domniţa Ralu denunţă faptul luĭ Caragea. Mare scandal la Curte. Domnitorul înfuriat dă un noŭ pitac, la 21 Ianuarie 1817, în următórea coprindere:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerule Domnieĭ-Mele dumné-ta Vel Agă! După ce atâtea ḑile sunt trecute de când, după Domnescile Nóstre pitace, s'a publicarisit aicĭ în politie, pentru *atlasurile cele albe* de a nu fi volnic nimenĭ să pórte nicĭ un fel de haină dintr'acéstă materie (bez Luminăţia lor Beizadelele şi Domniţele) şi nu rĕmâne nicĭ o îndoélă că şi ceĭ maĭ proştĭ aŭ aflat până acum acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele şi aŭ înţeles, ne cum trépta boerésc㠔. Dintre carĭ numaĭ *Vornicésa Tarsiţa Filipésca* s'a arĕtat *neghióbă, neînţelegĕtóre şi nebăgătóre de sémă* Domnescilĭ Nóstre porunclĭ, în cât a îndrăsnit nu numaĭ a purtà asupră-şĭ salup de atlas alb, ci încă a şi trece cu acest fel de haine, fără câtuşĭ de puţină sfiélă, pe la Domnésca Nóstră Curte. De aceea dar, ca să-mĭ cunóscă fiinţa şi să înţelégă ce este porunca stăpînirilĭ, iată cu străşnicie poruncim dumi-tale, ca atât dumné-ta însuţĭ să privighezĭ, cât şi zapciiĭ agiescĭ într'adins să orînduescĭ de a se înconjurà prin politie şi verĭ-unde pe drum veĭ găsì, orĭ dumné-ta, orĭ zapciiĭ dumi-tale, pe acéstă făr' de ruşine şi făr' de sfiélă femee, cu acel salup purtându-l, numaĭ decât luându-i-l din spinare şi fărîmându-i-l bucăţĭ, să-l aducă aşà rupt înaintea Domnieĭ-Mele. — 1817 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt. (1)

(1) Pitacul către dumné-luĭ Vel Cămăraşul, pentru *nizamul portuluĭ de atlas alb, haine i alte feţe.*

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele dumné-ta Vel Cămăraşe, fiind-că atlasul cel alb şi feţele albe de giubele i binişurĭ i alte haine ce se îmblănesc (fie măcar de orĭ-ce materie) este o faţă dată spre purtare numaĭ obrazelor cărora le vor fi încredinţate Domniĭ şi oblăduirĭ de noróde, spre deosebire de către ceĭ supuşĭ aĭ lor, iată dar şi Domnia-Mea le poprim cu totul de a nu purtà nimenĭ altul atla-

Pĕcat că nu am putut aflà, dacă cocóna Tarsiţa a maĭ cutezat să trécă cu călésca deschisă prin podul Mogoşóeĭ, pe la Curtea Domnéscă, care venià în curtea actualuluĭ club al «Junimeĭ».

Tabelul societăţiĭ sub Ioan G. Caragea este făcut. Am adus sub ocheana lectoruluĭ, rînd pe rînd, pe ţĕran, pe oştean, pe Domnitorul cu familia luĭ, pe boerime, pe cler, pe neguţătorime, bresle, industriaşĭ, sudiţi streinĭ. Desconsolant tabel al timpuluĭ de acum maĭ puţin un secol!

«La noĭ e putred mĕrul!»

Dar nu erà perdută buna, rodnica sĕmînţă din mĕrul putred.

Sĕmînţă bună erà puţină, dar erà!

Erà în acel curent cultural, născut în şcólele din Oltenia şi chiar din tótă ţéra, care pregătesce venirea luĭ Lazar din Ardeal şi apoĭ continuă după el impulsiunea dată.

Erà în acea mână de ómenĭ, carĭ se substitue, ḑi după ḑi, vecheĭ şi corupteĭ oligarchiĭ boerescĭ.

Erà în aceĭ câţĭ-và bărbaţi carĭ, deosebindu-se de céta boerésca, încep a iubì limba strămbunilor, limba românéscă, o cultivă, o îmbogăţesc cu lucrărĭ, precum eraŭ Văcărescii, Golescii, Dionisie Eclesiasticul, Zilot Românul (Fănuţă).

Erà în acea ţĕrănime care, peste Olt, dete nascere Pandurilor, rĕsculaţi în 1815 şi 1816, carĭ în 1821 aveaŭ să urmeze luĭ Tudor Vladimirescu.

Erà în aceĭ puţinĭ boerĭ, carĭ începuseră a vedé limpede în situaţiunea ţĕrĭĭ faţă cu puternica Rusie. Cu tóte triumfurile marĭ ale politiceĭ luĭ Alexandru I al Rusieĭ; cu tótă a-tot-puternicia Consululuĭ rusesc din Bucurescĭ, se găsiaŭ încă câţĭ-và românĭ, boerĭ patrioţi,

---

surĭ albe, însă întru nicĭ un fel de haină, iar din alte materiĭ albe numaĭ giubele i binişurĭ i alte haine ce se îmblănesc, decât numaĭ Luminăţia Lor Beizadelele i Domniţele. De aceea şi poruncim dumi-tale, ca prin starostea de neguţătorĭ să o facĭ cunoscută acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele către tóte treptele neguţătorescĭ de aicĭ, din politie până la cel maĭ mic, spre a fi întocmaĭ următorĭ de acum înainte, căcĭ la orĭ-care verĭ, parte bărbătéscă saŭ femeéscă se va găsì purtând acest fel de haină, să scie că după ce se va rumpe şi se va sfărîmà, se va şi pedepsì purtătorul eĭ, care acéstă poruncă, spre a fi sciută şi de către obştea boerilor, s'aŭ făcut osebit pitac al Domnieĭ-Mele către dumné-luĭ Vel Postelnicul, spre a o publicarisì, şi către acésta să o facĭ dumné-ta cunoscută şi către cinstitele consulaturĭ, ca să se deà acest nizam şi către toţi sudiţiĭ ce se vor fi aflând aicea ; tolco pisah gpd. — 1817 Ianuarie 10.

(Pecetea gpd.)

carĭ nu tremuraŭ de frica colosuluĭ nordic. Aceia aveaŭ consciinţă de naţionalitatea lor şi idealul lor este acel al naţionaliştilor de astăḑĭ. (1)

(1) Un boer oltean Iancu Sefendache nu s'a sfiit de a *bate* până la sânge slugĭ insolente de ale Consulului rusesc, în o împrejurare ce se póte vedé în anexatele acĭ acte. Negreşit Vodă pedepsì pe Sefendache, dar nu fără a reprobà şi el insolenţa servitorilor Consulului rusesc.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Pentru netrebnicele fapte ce se arată maĭ jos urmate de acest Iancul Sefendache, spre înţelepţirea luĭ şi pilda altor netrebnicĭ asemenea luĭ, volnicim pe sluga Domnieĭ Mele ..... spătăresc, ca luându-l de aicĭ să-l ducă surghiun la mânăstirea Znagovul, unde poruncim Sfinţieĭ Tale năstavnicule al numiteĭ mânăstirĭ, să-l ţiĭ în pază înăuntrul mânăstiriĭ şi fără de al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele slobod să nu fie, iar orînduituluĭ mumbaşir să i se deà adeverinţă de primire. — 1816 Martie 30.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După arĕtarea ce a făcut-o cinstitul Consulat al Rusieĭ, că la ḑi'ntâiŭ a următoruluĭ Martie, Miercurĭ la patru césurĭ din nópte, vătaful Iancul Sefendache cu ómeniĭ caseĭ sale, băgând în curtea sa treĭ ómenĭ aĭ cinstituluĭ Consulat, ĭ-aŭ bătut fórte rĕŭ, cerênd *satisfaţione* şi Spătăria, din luminată porunca Inălţimiĭ Tale, făcênd scumpă cercetare pricineĭ, nu lipsiĭ a face arĕtare, că din tacrirurile celor ce sciaŭ începutul cum şi sfîrşitul, s'a facut cunoscut, că pricina s'a urmat într'acestaşĭ chip:

Vătaful Iancul se află în séra aceea la paharnicul Manolache Hrisoscoleu, cumnatu-sĕŭ, ce şéde alăturĭ cu dînsul, unde împreună cu alţĭ mosafirĭ jucând cărţĭ, unul din mosafirĭ şĭ-a trămis sluga a-ĭ aduce de acasă un ciubuc; peste puţin a venit sluga cu capul spart şi plin de sânge, spuind că treĭ ómenĭ îmbrăcaţĭ nemţesce, întîlnindu-l pe drum, aŭ vrut să-ĭ ieà ciubucul şi, el nesupuindu-se, l-aŭ bătut şi ĭ-aŭ spart capul. Sefendache a trămis câţĭ-và feciorĭ din curtea cumnatu-sĕŭ să vaḑă ce ómenĭ sunt aceia, pe carĭ şi găsindu-ĭ s'aŭ apucat de s'aŭ bătut în pod, apoĭ biruind pe ómeniĭ Consulatuluĭ, cu brâncĭ ĭ-aŭ băgat în curtea luĭ Sefendache, aŭ încuiat porţile şi aŭ început iarăşĭ să-ĭ bată; luând de scire Sefendache a mers şi însuşĭ acolo şi a poruncit ómenilor sĕĭ de ĭ-aŭ maĭ bătut cu ciomege şi arme, ridicând şi chiar însuşĭ arma asupră-le şi ĭ-aŭ legat, între carĭ fiind şi doĭ curierĭ împĕrătescĭ s'aŭ vĕḑut bătuţĭ fórte rĕŭ cu capetele sparte şi mânile rănite; într'acéstă undă, luând de scire şi curtea cinstituluĭ Consulat pentru cele urmate a alergat la Sefendache câţĭ-và din ómeniĭ Consulatuluĭ şi găsind porţile închise aŭ năvălit cu zor înăuntru, aŭ luat pe ceĭ bătuţĭ şi legaţĭ şi negăsind pe Sefendache ĭ-aŭ spart uşile caselor şi ferestrele. Ḑice Sefendache, că ĭ-aŭ iagmaladisit casa, luându-i-se multe lucrurĭ, iar el de fricà fugit fiind, nu scie ce s'a maĭ făcut.

Decĭ măcar de s'aŭ şi bătut slugile luĭ Sefendache cu aceĭ sudiţĭ între dînşiĭ, dar Sefendache mergênd în curtea luĭ erà dator să potoléscă gâlcéva, iar nu să

Pe când «Adelfia» (1) grecilor ridică în taină, la Iaşĭ, drapelul *eterieĭ*, la care aderà — tot în secret — şi Ion G. Caragea şi Calimach, dejà cu câţĭ-và anĭ înainte, se organisase la Buda o asociaţiune culturală (1795), urmărind scopul de a tipărì *cărţĭ românescĭ «uestirĭ filosofescĭ şi moralicescĭ»*, închinate inimilor celor iubitóre de muze filosofescĭ. Acéstă asociaţiune nu puteà să nu aibă óre-care înrîurire şi în Principate. Propunêndu-şĭ să publice şi «*Istoria Românilor*» şi stând în relaţiune cu puţiniĭ bărbaţĭ maĭ culţĭ din Principate, neîndoios că năzuinţa acesteĭ asociaţiunĭ pregătesce nascerea, în 1815, a celeĭ-l-alte asociaţiunĭ culturale, compusă de femeĭ române, în Buda-Pesta. Când 33 de femeĭ române şĭ-aŭ pus inima şi activitatea lor să adune fonduri în favórea şcólelor române, erà un semn cert că Românismul aveà să ésă triumfător.

Nu într'o singură ḑi renasce consciinţa naţională! Tudor Vladimirescu este personificarea unuĭ curent naţional, care l-aŭ sporit din ḑi în ḑi isvóre multiple, carĭ de şi făr' de nume, nu sunt maĭ puţin reale, şi carĭ adesea ţîşniaŭ din stâncile Carpatine, luându-şĭ obârşia dincolo de munţĭ.

---

poruncéscă a-ĭ maĭ bate şi să-ĭ lege, cum maĭ vîrtos să aridice şi arma asupră-le şi însemnând numaĭ ce ómenĭ eraŭ aceia, urmà, ca orĭ atunci saŭ pe urmă să-şĭ facă davagelîcul sĕŭ unde se cuvine; de aceea dar pentru învitarea ce a făcut gâlceviĭ şi pentru aridicarea armelor, se găsesce cu cale, de se va binevoì şi de către Inălţimea Ta, a se trămite Iancul la vre-o mânăstire pentru înţelepţirea luĭ şi pilda altora; dar şi cinstitul Consulat să binevoéscă a-şĭ dojenì ómeniĭ sĕĭ pentru năvălirea şi prada ce aŭ făcut caseĭ numituluĭ Sefendache, şi din lucrurĭ câte se vor aflà la dînşiĭ în pĕr, să se îndatoreze a le dà, şi câte vor maĭ lipsì, dovedindu-se şi acelea luate de dînşiĭ, asemenea să se îndatoreze a le dà; iar hotărîrea rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta. — 1816 Martie 3.

Vel Spătar.

Cod. LXXXII, pag. 327.

(1) La 1 August 1815, neguţătoriĭ grecĭ din Iaşĭ şi cu uniĭ din pămîntenĭ prea de bun neam boerĭ şi prea cinstiţĭ neguţătorĭ ce vor voì a se aşeḑà într'acéstă a nóstră *frăţie*, aŭ socotit, că se cuvine să întemeeze aceste împreună (Adelfatul), plătind o taxă anuală. Metropolitul Veniamin şi cu Episcopul Gherasim de la Roman întăresc statutele asociaţiunii. *Adelfatul* aveà ca scop mărturisit: ajutorarea la bólă cu doctorìĭ şi măritare de fete sărace, asistarea tuturor fraţilor la îmmormîntare, şi scopul ascuns erà: idealul idependenţeĭ. Taxa erà de 15—25 leĭ pe an. Ceĭ carĭ făceaŭ dietă eraŭ învitaţi a lăsà şi la *Adelfat*. Administraţiunea erà în mânile a doĭ epitropĭ aleşĭ de fraţĭ.

CAP. VII.

După fuga luĭ Caragea. Interegn la Muntenĭ.

A doua ḑi după fuga luĭ Caragea «*boerĭĭ ţĕrĭĭ rumânescĭ*», cum se intituléză eĭ în actele oficiale, luând administraţiunea ţĕrĭĭ cu óre-care energie, se preocupă de cestiunea urgentă: cum vor puté ţiné buna ordine în ţéră şi în Bucurescĭ, fiind lipsită ţéra de oştire? Singură Oltenia păstrase resturile desfiinţateĭ oştirĭ în neastîmpăraţiĭ panduri de acolo. Ce brumă de óste maĭ erà în Bucurescĭ o luase cu dînsul Caragea la plecare. Erà témă boerilor, ca nu cum-và la întórcerea oştiriĭ ce însoţise pe Caragea, să se apuce de jăfuit şi de prădat în trecerea lor. Nevoiţĭ sunt deci boeriĭ ţĕrĭĭ, ca la 30 Septemvrie 1818, să scrie Divanuluĭ de la Craiova «să ne proftaxiţĭ dumné-vóstră 150 de panduri din ceĭ carĭ se află în părţile loculuĭ, însă ómenĭ vrednicĭ şi cu tótă rînduéla lor, dânduli-se poruncă la drum să vie cu orînduélă, fără de a face niscaĭ-và jafurĭ saŭ zulumurĭ locuitorilor şi până într'o sĕptĕmână îĭ aşteptăm negreşit». Boeriĭ carĭ semnéză acest pitac sunt, pe lângă Metropolitul Nectarie: Gr. Brâncoveanu Vel Vistier, Dumitraşcu Racoviţă, Istrati Creţulescu, C. Bălăceanu, Gr. Filipescu, Iordache Slătineanu, G. Filipescu şi I. Ştirbeĭ. Aceştĭ boerĭ justifică cererea lor de panduri Oltenĭ, pe motivul că «panduriĭ ce s'aŭ aflat aicĭ la Bucurescĭ, uniĭ aŭ murit, alţiĭ s'aŭ împrăştiat şi aŭ rĕmas prea puţinĭ». (1)

In acéstă ḑi de 30 Septemvrie, boeriĭ ţĕrĭĭ însărcinéză pe Serdarul Mitru şi pe Buluc-Başa Sotir, ca luând 20 de neferĭ să mérgă pe drumul Câmpineĭ, ca să împedice Arnăuţiĭ, carĭ aŭ însoţit pe Caragea în fugă de a face jafurĭ la întórcerea lor şi să-ĭ aducă la Bucurescĭ.

---

(1) *Cod. LXXXVII, fila 95 v.*

1818 Septemvrie 30. S'a făcut carte prin care se orînduesce Sĕrdarul Mitru şi Buluc-Başa Sotir, să iea 20 de neferĭ şi să mérgă pe drumul Câmpineĭ ca să întîmpine pe arnăuţiĭ ce se întorc, carĭ s'aŭ dus cu Domnul ce afugit, să-ĭ ieà împreună cu eĭ să-ĭ aducă aicĭ pe la locurile lor, nelăsându-ĭ să se abată prin sate a face vre-o supĕrare locuitorilor, însă urmarea să le fie cu mijloc blând, a nu face vre-o pricină necuviinciósă.

Noĭ boeriĭ Ţĕrĭĭ-Rumânescĭ.

Cinstiţĭ dumné-vóstră boerĭ Divaniţĭ, fiind-că panduriĭ ce s'aŭ aflat aicĭ pentru următórele trebĭ ale ţĕrĭĭ, uniĭ aŭ murit, alţiĭ s'aŭ împrăştiat şi aŭ rĕmas prea pu-

In chiar ḑiua fugiĭ luĭ Caragea, *boeriĭ ţĕriĭ*, precum vĕḑurăm, trămit arzul lor către Pórtă şi în acelaşĭ moment rînduesc pe Stolnicul Iordache Tufeanu, vechil de Ispravnic de Curte, ca să îngrijéscă de tot rĕmasul în Curte după Domnul Caragea, să nu se hrăpéscă, orĭ să se strice. Tufecci-Başa, Deli-Başa şi Căpitanul de Nemţĭ sunt ordonaţĭ de a stà la ordinul luĭ Tufeanu pentru paza lucrurilor rĕmase (1)

Consulul rusesc care erà înţeles cu Caragea, de nu *cumpĕrat* de el, pune însuşĭ peceţile Consulatuluĭ la Curtea Domnéscă şi cere apoĭ de la Divan să se rînduéscă un boer, ca împreună cu un om al Consulatuluĭ «să facă catagrafie de tóte lucrurile până la cel maĭ mic ale Mărieĭ-Sale Domnuluĭ I. Caragea Voevodul, prin Comişie, prin Pitărie, i ale Cămărilĭ şi ale cuhnieĭ şi de tóte». Aceste lucruri să steà în păstrarea tot acelor ce aŭ fost orînduiţĭ. Catagrafia se va face în douĕ exemplare, unul pentru Consulat şi altul pentru Divan. (2)

Asemenea catagrafiare erà cu atât maĭ de lipsă, că la Divan se primiră numeróse jălbĭ, că aŭ să ieà banĭ de la ómeniĭ luĭ Ioan Vodă Caragea «pentru alişverişul ce aŭ avut cu dînşiĭ». Boeriĭ rînduesc pe biv Vel Logofĕt Fotache Ştirbeĭ şi pe «fratele Vel Vornic Constantin Dudescul, să cerceteze aceste davale şi să raporteze». (3)

Agenţia Austriacă încă reclamă unele sume de la Beizadeà Costache Caragea şi alţĭ Grecĭ în favórea unuĭ sudit al eĭ. Boeriĭ rĕspund că tótă averea fostuluĭ Domn şi a Beizadelelor şi a Postelniculuĭ a fost

---

ţinĭ, cu carĭ nefiind de ajuns a se săvîrşì cele trebuincióse trebĭ ale ţĕriĭ, să ne proftaxiţĭ dumné-vóstră 150 panduri din ceĭ carĭ se află în părţile loculuĭ, însă ómenĭ vrednicĭ şi cu tótă orînduéla lor, dânduli-se poruncă, ca la drum să vie cu orînduélă, făr' de a face niscare-và jafurĭ, saŭ zulumurĭ locuitorilor şi până într'o sĕptĕmână îĭ aşteptăm negreşit. — 1818 Septemvrie 30.

Nictarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu Vel Vistier, Dumitraşcu Racoviţă, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu, Gheorghe Filipescu, Ioan Ştirbeĭ.

Cod. LXXXVII, fila 95 v.

(1) S'a orînduit Stolnicul Iordache Tufeanu prin pitac, vechil de Ispravnic de Curte, ca să îngrijéscă a nu se hrăpì saŭ a se stricà ce-vaşĭ din Curtea Domnéscă, că însuşĭ va fi rĕspunḑĕtor, la care s'a poruncit Tufecci-başăĭ şi Deli-başăĭ, să deà ajutor cu arnăuţiĭ ce vor fi trebuincioşĭ pentru pază, cum şi căpitanuluĭ de Nemţĭ să deà ascultare.

Cod. LXXXVII, fila 29.

(2) *Cod. LXXXVII, fila 96.*

(3) *Cod. LXXXVII, fila 46 v.*

secvestrată de Consulul rusesc. Acum boerii aştéptă să vină deslegare de la Pórtă, ce este de făcut cu averea. (1)

La 2 Noemvrie 1818, prin Starostele de neguţătorĭ şi cu aprobarea Consululuĭ rusesc, se vînd prin licitaţiune caretele, butcele, caiĭ şi hamurile luĭ Caragea, «carĭ se strică, orĭ aduc cheltuélă»; baniĭ să se trămită la Divan. (2)

---

(1) *Către cinstita chesaro-crăiască Aghenţie.*

Nota cinstiteĭ Aghenţiĭ de la 29 ale acesteĭ lunĭ s'a primit împreună şi cu jalba sudituluĭ austriacesc Ferenţ Carlovicĭ ce ni s'a trămis, prin care cere baniĭ ce ḑice că are să ieà din datorie de la luminatul Beizdadeà Costache Caragea, i de la Postelnicul Gheorghe Vlangari, şi cere împlinire din cele rĕmase aicĭ ale Luminăţieĭ-Sale Beizadeà, i a Luminăţieĭ-Sale Domniţeĭ Ralu Caragea şi a dumné-luĭ Postelniculuĭ Vlangari; rĕspundem cinstiteĭ Aghenţiĭ, că îndată după fugirea Domnuluĭ s'a arĕtat cinstitul Consulat al Rosieĭ cu cerere, de le-a făcut fertpot tóte rĕmasurile Domnuluĭ şi ale boerilor grecĭ, şi făcêndu-se catagrafie cu om şi din partea cinstituluĭ Consulat, am scris la prea Inalta Pórtă de unde aşteptăm rĕspuns, atunci se va arĕtà şi el cu cererea acésta. — 1818 Octomvrie 31.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 95.

(2) Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕriĭ-Românescĭ. Dumné-ta Staroste de neguţătorĭ, fiind-că între lucrurile Domnieĭ-Sale Ioan Vodă Caragea, ce aŭ rĕmas aicĭ şi s'aŭ secfestrarisit de către Excelenţa sa Gheneral-Consul al Rosieĭ, sunt şi câte-và carete i butcĭ şi caĭ cu hamurile lor, carile unele pătimesc stricăciune, iar altele pricinuesc cheltuélă, de aceea dar, prin scirea şi primirea şi a Excelenţeĭ sale Gheneral-Consul al Rosieĭ s'a găsit cu cale a se vinde, şi poruncim dumi-tale ca, cerênd acele carete butcĭ i caĭ şi hamurĭ de la dumné-luĭ Stolnicul Iordache Tufeanu, epistatul Isprăvnicieĭ de Curte, să le vinḑĭ prin mezat, după orînduélă, şi baniĭ ce se vor strînge din vînḑarea lor, să-ĭ trămiţĭ la Divan, dimpreună cu catastih curat de preţul ce a prins fieş-care lucru, ca să se facă urmarea cea cuviincióză, spre a sta adecă în păstrare depoziton. — 1818 Noemvrie 2.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 102 v.

Pitac la Starostea de neguţătorĭ ca făr' de zăbavă să împlinéscă baniĭ de la ceĭ ce aŭ cumpĕrat lucrurĭ de ale Domnuluĭ Caragea şi Domniţeĭ Ralu şi să-ĭ aducă la Divan.

Noĭ Caimacamiĭ Ţĕriĭ-Românescĭ. Dumné-ta Staroste za neguţătorĭ, cu tóte că prin pitacele Divanuluĭ ce ţi s'aŭ dat pentru vînḑarea prin mezat a lucrurilor Domnescĭ ale Mărieĭ-Sale Ioan Vodă Caragea şi ale Luminăţieĭ Sale Domniţeĭ Ralu Caragea, ţi s'a poruncit ca baniĭ ce se vor strînge din vînḑarea acelor lucrurĭ să-ĭ aducĭ la Divan împreună şi cu catastih de tóte lucrurile, arĕtător şi de preţul ce a prins

Se ieaŭ dispoziţiunĭ şi pentru păstrarea şi apĕrarea rĕmasuluĭ în casa Domniţeĭ Ralu. Cu privigherea acesteia este numit, la 7 Octomvrie 1818, Paharnicul Nicolae Trăsnea. (1)

La 3 Octomvrie, Al. Filipescu este însărcinat ca împreună cu Consulatul rusesc să facă catagrafia averilor boerilor, carĭ s'aŭ dus cu Vodă: Postelnicul Vlăhuţ, Banul Arghiropulo şi Postelnicul Mavrocordat.

Averea catagrafiată se va lăsà în păstrarea celor ce le-a avut până acì.

Maĭ greŭ erà de a împedecà încercările celor rĕĭ, tot-deauna gata să profite de interegne pentru a jăfuì. In nóptea de 1 Octomvrie 1818, străjile din centrul oraşuluĭ aŭ găsit foc dat anume într'un loc dosnic, într'un pod de foişor «nisce borfe înfăşurate şi aprinse, care de nu se pridideà, puteà să se întindă şi să facă mare vătămare şi pagubă obştéscă». *Boeriĭ Ţĕriĭ-Rumânescĭ*, la 2 Octomvrie, rînduesc paznicĭ la tóte locurile îmbulzite şi dosnice, «ca să fie cu privighere la asemenea rele urmărĭ». Tot odată se vestesce prin telalĭ, că de la un cés de nópte înainte nimenĭ nu are voie să âmble pe strade fără felinar, fie măcar de orĭ-ce tréptă şi de orĭ-ce protecţiune, sub pedépsă de arestare imediată şi de «*certarea cea cuviincióşă, ca pentru învinovăţire de nesupunere*». Boeriĭ cer tot-odată Consulilor austriac şi rusesc, să vestéscă acésta supuşilor lor. (2)

Tot în interesul siguranţeĭ oraşuluĭ, în aceeaşĭ ḑi de 3 Octomvrie 1818, boeriĭ opresc portul de arme fără de specială învoire. Nicĭ chiar ómeniĭ boerilor din Divan n'aŭ voie să pórte arme, fără de a avé la mână teşchereà de recunóscere şi învoire. (3)

Asemenea dispoziţiune se comunică şi Spătaruluĭ cu referinţă la neferĭ, la 11 Octomvrie: «Frateluĭ Spătar, — fiind-că de către noĭ s'a dat poruncă tuturor ogécurilor, ca nimenĭ din neferĭ să nu pórte

---

fieş-care lucru, dar iată şi acum de iznóvă îţĭ poruncim, ca făr' de zăbavă împlinind banii după la toţĭ ceĭ ce aŭ cumpĕrat acele lucrurĭ, să-ĭ aducĭ aicĭ la Divan, dimpreună şi cu catastih arĕtător, precum s'a ḑis maĭ sus, ca să steà depoziton până la buna venire a Mărieĭ-Sale prea Inălţatuluĭ nostru Domn, şi *să se plătéscă creditorilor ce se vor dovedì că aŭ a luà după hotărîrea ce se va da*; să nu te îndrăznescĭ însă a da cuĭ-vaşĭ măcar o parà dintr'aceştĭ banĭ făr' de porunca Divanuluĭ, căcĭ îĭ veĭ plătì însuţĭ din casa dumi-tale. — 1818 Septemvrie 21.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu, Iordache Slătineanu, Ioan Ştirbeĭ, Gheorghe Suţu, Nicolae Clucer. *Cod. LXXXVII, fila 115.*

(1) *Cod. LXXXVII, fila 99 v.*

(2) *Cod. LXXXVII, fila. 96.*

(3) *Cod. LXXXVII, fila 45.*

arme, fără numaĭ nóptea, când âmblă spre străjuirea politieĭ, să aibă fie-care câte o sopa a mână, iar zabiţiĭ lor să pórte numaĭ câte un iatagan. De aceea dar scriem dumi-tale, ca pe de o parte să publicarisescĭ în tot poporul Spătărieĭ prin telal, ca şi neferiĭ ce sunt pe la curţile boerescĭ să nu aibă voie a maĭ purtà arme, decât numaĭ câte un iatagan Aga-turnagiu, Ibraim şi Baş Beşliagasi, iar alţiĭ ce obicĭnuesc a purtà arme, nimenea să nu fie volnic de acum înainte a maĭ âmblà înarmat cu orĭ-ce fel de armă; iar carĭ se va arĕtà după aceea în potrivă următorĭ are a se pedepsì; iar pe de alta să daĭ poruncă şi tuturor zabiţilor şi ómenilor Spătărieĭ, ca asupra acestuĭ nizam să aibă a urmà în tocmaĭ, precum obicĭnuià şi în vremea oblăduiriĭ Domnieĭ. 1818 Octomvrie 12. — (Asemenea s'a maĭ scris şi la Vel Aga).

Acì se cade să amintim cutezătórea năvălire a 12 inşĭ înarmaţĭ contra gardeĭ, care la finele luĭ Septemvrie 1818 duceà la Ocna Telega 15 osîndiţĭ. Intre aceia eraŭ şi 6 din pandurii ceĭ carĭ luaseră parte la ultima rĕsmeriţă. Numaĭ pe aceştia ĭ-a scos din mânile gardeĭ ceĭ 12 ómenĭ năvălitorĭ lângă Ploescĭ, iar pe ceĭ-lalţĭ 9 ĭ-aŭ lăsat neatinşĭ, de aŭ putut fi duşĭ la pedépsa lor la Ocnă. Este şi acì o nouă dovadă, că mişcarea ante-grécă isbucnită în Oltenia nu erà terminată cu rĕspândirea pandurilor şi că ea încă ferbeà într'ascuns, pregătind mişcarea de la 1821. (1)

Temêndu-se de vre-o încercare de spargere a puşcărieĭ, Divanul,

---

(1) *Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Rumânescĭ.*

Cinstite dumné-ta frate Vel Spătare, fiind-că dumné-luĭ Epistatul Armăşieĭ ne-a făcut arĕtare, că de la 17 ale trecutuluĭ Septemvrie pornindu-se la osînda Ocnelor Slănicul şi Telega lude 15 vinovaţĭ, hotărîţĭ într'aceeaşĭ osîndă de Domnia-Sa Ioan Vodă Caragea, cu patru Armăşeĭ de pază, băgaţĭ avêndu-ĭ pe vinovaţĭ în cătuşĭ şi în lanţurĭ, astăzĭ la patru ale următoruluĭ Octomvrie s'aŭ întors înapoĭ uniĭ dintr'aceĭ Armăşeĭ cu vestire, că la mergerea lor conăcind la marginea Ploescilor la un han al dumné-luĭ Paharniculuĭ Bălăceanu, peste nópte ĭ-aŭ călcat 12 inşĭ înarmaţĭ, în silă cu bătăĭ le-aŭ luat din mânĭ pe ceĭ de maĭ jos arĕtaţĭ lude 6 vinovaţĭ, iar cu ceĭ-l-alţĭ 9 lude ducêndu-se Armăşeiĭ la Ocnă ĭ-a teslimatisit acolo şi a adus şi adeverinţă a Cămărăşiilor, după orînduélă, aducênd osebit spre a lor îndreptare şi adeverinţă de la hangiŭ, precum s'a urmat pricina. De aceea dar scriem dumitale, să daĭ straşnică poruncă polcovnicilor şi căpitanilor din sud Saac şi din sud Buzĕŭ, ca să cerceteze cu scumpĕtate pentru maĭ jos numiţiĭ vinovaţĭ, şi verĭ-unde se vor dovedì, prinḑêndu-ĭ, în bună pază să se trimiţă aicĭ prin dumné-lor Ispravniciĭ judeţuluĭ. —1818 Octomvrie 4.

Costandie Buzĕŭ, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Barbu Văcărescu, Ioan Ştirbeĭ, Alexandru Ghica.

Cod. LXXXVII, fila 98.

pe de o parte, la 7 Octomvrie, ordonă luĭ biv Vel Serdar Petrache să mérgă la puşcărie, să facă grabnic catagrafie de toţĭ arestaţiĭ, cu arĕtarea vineĭ şi de unde sunt şi de când se află închişĭ? şi ordonă să fie bine păziţĭ, să nu scape nicĭ unul, iar pe de altă parte boeriĭ ţĕrĭĭ rînduesc pe Buluc-Başa Sotir cu ómeniĭ luĭ a fi de pază la puşcărie, nelipsit ḑiua şi nóptea, a nu se *cacerdisì*, saŭ a scăpà vreun vinovat.

Tot în interesul asigurărĭĭ puşcărieĭ, boeriĭ Ţĕrĭĭ-Românescĭ numesc epistat de Armaş mare pe Vornicul Gr. Filipescu (1).

La 9 Octomvrie 1818, boeriĭ Ţĕrĭĭ-Românescĭ daŭ volnicie luĭ *Arhon Vel Aga*, că «pentru maĭ bună orînduélă şi nizam al tîrguluĭ, spre ferire de tóte cele rele şi neplăcute, spre odihna tuturor de obşte, carĭ se cere de la dumné-ta trebuinţa este, ca şi ceĭ ce se află sub epistăsia dumi-tale, să fie ómenĭ la carĭ dumné-ta veĭ da credinţă; de aceea prin acest pitac se dă dumi-tale sloboḑenie, ca să-ĭ şi schimbĭ pe carele veĭ cunósce că este nedestoinic şi să puĭ alţiĭ vrednicĭ, începênd de la Căpitanul de dorobanţĭ, până la cel maĭ mic, căcĭ la orĭ-ce cusur se va întîmplà, dumné-ta aĭ să fiĭ rĕspunḑĕtor.» (2)

Şi de paza judeţelor se îngrijesc boeriĭ ţĕrĭĭ. Prin judeţe zabiţiĭ şi neferiĭ lor, în loc de a străjuì maĭ vîrtos pentru neguţătoriĭ turcĭ, să nu-ĭ lase, dacă n'aŭ teşcherele în regulă, s'aŭ apucat de cer taxe, «*cât pot rupe*» de la carele ce merg orĭ cu vin, orĭ cu rachiŭ, cu zaherele, cu măciniş, etc. Se ieaŭ câte unul până la $2^1/_2$ leĭ. (3)

Neferiĭ se duc şi pe la morĭ şi prin sate, ba şi pe la tîrgurĭ de prelevă asemenea abusive venituri, de la orĭ-ce vînḑărĭ, ca nisce aĭ doilea vameşĭ.

«*Noĭ boeriĭ Ţĕrĭĭ-Rumânescĭ*» ordonă Ispravnicilor să opréscă asemenea abusurĭ «din tótă vîrtutea». De o cam dată să cheme pe zabitul judeţuluĭ «să-ĭ arĕtaţi că v'a venit straşnică poruncă, ca nu numaĭ eĭ să se ferésca, ci nicĭ pe ómeniĭ luĭ să nu-ĭ îngăduéscă a face cât de puţin jaf locuitorilor, mulţumindu-se pe lefile ce aŭ» sub pedépsa de destituire şi restituire a jafuluĭ şi de isgonire din ţĕră, trimiţêndu-se, pentru a pune mâna pe culpabil, om de la Turnagi-baş-beşlégă.

Boeriĭ Ţĕrĭĭ-Rumânescĭ se adunaŭ într'o cameră la Curtea Domnéscă.

(1) *Cod. LXXXVII, fila 98 v.*

(2) *Cod. LXXXVII, fila 94.*

(3) Documentul întrebuinţéză chiar vorba *leĭ* în loc de *talerĭ*.

Noĭ boeriĭ Ţĕrĭĭ-Românescĭ.

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicĭ ot sud ..... vĕ facem în scire, că la auḑul nostru a venit, cum că zabiţiĭ şi neferiĭ lor ce se află prin judeţe pentru străjuire

Ce puţin luxósă eră acéstă cancelarie a boerilor otcârmuitorĭ ţĕrĭĭ! (1) Administraţiunea acestor boerĭ se mărginì la puţin, din causa nesiguranţeĭ în care eraŭ de cele ce se vor întîmplà, când Pórta n'ar aprobà administraţiunea lor în urma fugeĭ Domnitoruluĭ. Ca act maĭ de valóre din timpul acesteĭ administraţiunĭ, citĕm numaĭ oprirea exportuluĭ cerealelor şi a articolelor de îndestulare publică ale Constan-

şi paza nizamuluĭ, maĭ vîrtos pentru neguţătoriĭ turcĭ saŭ alţiĭ, carĭ făr' de căpĕtâiŭ se va întîmplà a âmblà prin judeţe, ca să-ĭ cerceteze după orînduélă, să le ieà séma, şi la ceĭ ce vor fi umblând cu tréba neguţătorieĭ şi cu cărţĭ pe la mânĭ, acelora să le înlesnéscă a le fi mergerea şi petrecerea lor cu liniște şi nebîntuiţĭ de către orĭ-cine, iar pe ceĭ făr' de căpĕtâiŭ să-ĭ popréscă saŭ să-ĭ întórcă înapoĭ la locul lor, pentru a cărora slujbă îşĭ aŭ şi léfa lor cea orînduită, şi din jălbile unora altora ne-am pliroforisit, că zabiţiĭ saŭ neferiĭ lor păzesc drumurile de ieaŭ parale cât pot rupe de la carele ce merg orĭ cu vinurĭ, orĭ cu rachiurĭ, orĭ cu zaherele, orĭ cu măciniş, orĭ cu sare, şi altele, întinḑându-se a luà de la uniĭ câte un leŭ de bute, de la alţiĭ maĭ mult şi până la taleriĭ 2 şi jumătate, se duc şi pe la morĭ de iea şi de pe la carele ce sunt cu măciniş, se îndrăznesc de merg şi pe la tîrgurĭ i prin sate, făcênd asemenea urmărĭ de ieaŭ de la vînḑările ce fac, orĭ de la vite saŭ de la altele, făcêndu-se al doilea vameş, care acésta nefiind suferită la auḑul nostru, într'adins vĕ poruncim, ca cu tot dinadinsul şi cu străşnicie să vĕ siliţĭ din tótă vîrtutea a depărtà acest rĕŭ catahrisis, ce de la o vreme încóce aŭ început zabiţiĭ şi neferiĭ lor a face şi acum de o cam-dată să chemaţĭ pe zabitul judeţuluĭ, să-ĭ arĕtaţĭ că v'a venit straşnică poruncă, nu numaĭ el să se feréscă, ci nicĭ pe ómeniĭ luĭ să nu îngăduéscă a face cât de puţin jaf locuitorilor, mulţumindu-se pe lefile ce aŭ, căcĭ nu numaĭ va fi lipsit din slujbă şi altă dată nu se va maĭ învrednicì, ci încă va întórce jafurile înapoĭ şi se va şi isgonì de aicĭ din ţĕră; după care cu luare aminte cercetând, pe care îl veţĭ găsì că nicĭ după acésta iarăşĭ nu s'a părăsit, cu grabnice însciinţărĭ ca să se trămiţă mumbaşirĭ de aicĭ cu om de la dumné-luĭ Turnagi-baş-beşlégă, ca să-l pue a întórce jafurile înapoĭ şi pe acela să-l aducă aicĭ, ca să-şĭ ieà căḑuta pedépsă şi să se şi izgonéscă din pămîntul ţĕrĭĭ; şi de primirea acesteĭ poruncĭ să avem însciinţare. — 1818 Octomvrie 15.

Cod. LXXXVII, fila. 100.

(1) Boeriĭ ordonă Ispravniculuĭ de Curte «să puĭ ca să lipéscă ferestrele cu hârtie la odaia, unde ne strîngem noĭ, şi osebit să se deà poruncă coşarilor a măturà atât acel coş cât şi alte coşurĭ, unde se vor fi făcênd focurĭ, şi la odaia, unde ne strîngem noĭ, să se facă rînduélă a da câte un foc la sobă în fie-care diminéţă, ca la vremea cea cuvenită să fie odaia caldă şi mâne să fie gata, fiind-că acolo avem să ne strîngem.— 1818 Octomvrie 9.

Semnaţĭ: Constandie Buzeŭ, Greg. Brâncoveanu Vel Vistier, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt, Gr. Filipescu, Iordache Slătineanu, Ioan Ştirbeĭ Vel Vornic, Alexandru Ghica.

Cod. LXXXVII, pag. 93 verso.

tinopoleĭ. Prin asemenea prohibiţiune, boeriĭ administratorĭ speraŭ a-şĭ face mână bună la Pórtă. (1)

O altă dispositiune interesézá apĕrarea oraşuluĭ de incendiŭ. Iatá acest pitac al boerilor ţĕriĭ:

Noĭ boeriĭ ţĕriĭ poruncim luĭ Arhon Aga, fiind-că acum la începerea friguluĭ, făcênd ómeniĭ focurĭ maĭ cu prisos prin case pentru încălţit şi în neîngrijire séra, din nemăturatul coşurilor se întîmplă focurĭ, de aceea scriem dumi-tale, ca să puĭ pristav a strigà prin tîrg, cât şi dumné-ta să daĭ nizam cu tótă străşniciə a-şĭ drege coşurile bine, a le mătură adese, făcênd rînduélă şi înlesnire şi pentru coşarĭ a merge şi eĭ de sine-şĭ pe la tóte casele, cum şi ceĭ ce vor vré a cere coşarĭ să scie unde să-ĭ găséscă, iar prăvăliaşiĭ toţĭ de obşte, după vechiul obiceiŭ, să aibă câte o putină cu apă şi câte o cange. Să daĭ nizam şi la Agie a fi tulumbele drese bine, a fi doniţe i topóre şi cange, după obiceiul vechiŭ, ca la vremea de trebuinţă să se pótă întîmpinà rĕul. — 1818 Octomvrie 7.

Nectarie Mitropolit, Greg. Brâncov. Vel Vistier, Mih. Manu, Const. Bălăceanu, Ioan Ştirbeĭ.

Asemenea la Spătar. (2)

O altă dispositiune, din 15 Octomvrie 1818, prohibì jocul de cureà: «s'aŭ isvodit nisce ómenĭ cu joc de cureà, năprăstóce, i popice, de înşală pe locuitoriĭ ceĭ proştĭ...» s'aŭ maĭ dat şi înainte poruncĭ de oprire... acum boeriĭ ordonă ca, prinţêndu-ĭ pe aceştĭ înşelătorĭ, să-ĭ trămiţă la marele Spătar. In acestaşĭ sens boeriĭ ordonă şi luĭ Aga şi Spătaruluĭ. (3)

---

(1) In 7 Octomvrie 1818 se opresce exportarea de cereale. «Să opriţĭ a nu maĭ trece peste graniţe un bob de grăunţe zahereà măcar, grîŭ, orz, meiŭ, porumb, sub straşnica pedépsă.» Asemenea a oprit exportul de vite orĭ ce fel «bez oile sudiţilor, carĭ le aduc pentru hrană aicĭ în ţĕră.»

Asemenea e prohibit exportul seuluĭ, untuluĭ, brânzeĭ, caşcavaluluĭ, cerviceĭ, miereĭ şi altele, ce sunt din zaheréua Ţarigraduluĭ, după vechiul obiceiŭ, fiind poprite a se exportà.

Cod. LXXXVII, fila 99 v.

(2) *Cod LXXXVII, fila 99.*

(3) *Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Rumânescĭ.*

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicĭ ot sud ..... vĕ facem în scire, că a venit la auţul nostru, cum că prin judeţe i pe la tîrgurĭ s'aŭ isvodit nisce ómenĭ cu joc de cureà, năpîrstóce i popice, de înşală pe locuitoriĭ ceĭ proştĭ, luându-le baniĭ ce aŭ, care acésta fiind cunoscută de faţă, că este curată înşelătorie şi neprimită la auţul stăpînirii, aŭ fost date şi maĭ nainte poruncĭ domnescĭ, ca să fie opriţĭ şi zăticniţĭ orĭ-cine de la nisce urmărĭ ca acestea; poruncim dumné-vóstră, ca orĭ unde se vor ivì uniĭ ca aceştia, prinţêndu-ĭ, cu bună pază să-ĭ trămiteţĭ la dumné-luĭ Vel Spătarul, şi de primirea acesteĭ poruncĭ să avem însciinţare. — 1818 Octomvrie 15.

Cod. LXXXVII, fila 99 v.

Grijilivĭ de nesupĕrarea locuitorilor ţĕrii, boerii adreséză, în 6 Octomvrie 1818, o circulară către Ispravnicĭ, ordonându-le să împedece abusurile la perceperea vinăriciuluĭ. (1)

Agenţia austriacă încă a voit a profită de stabilirea guvernuluĭ boerilor, ca să obţină ridicarea taxelor în plus puse peste ceĭ 3% vama la exportul porcilor, constituindu-se din aceste taxe—cum s'a vĕḑut—un venit al Dómneĭ luĭ Caragea. Boerii rĕspunseră Agenţieĭ, ca să aştepte noua Domnie, ca să se *corespondariséscă* cu ea în acéstă privinţă. (2)

---

(1) *Noĭ boerii Ţĕrii-Rumânescĭ.*

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicĭ ot sud ..... vĕ facem în scire, că din jălbile ce s'aŭ dat, ne-am însciinţat cum că taxildariĭ şi slujbaşii vinăriceri, ce se află acum prin judeţe, nelăsându-se de lăcomia lor, care de la o vreme încóce a început de fac, nu numaĭ nu păzesc orînduéla ponturilor cu care aŭ cumpĕrat, de a urmà cu măsuratul vinurilor i împlinirea banilor după obiceiul vechiŭ, ci încă cu feluri de mijlóce umblând a face încărcăturĭ locuitorilor, ĭi prelungesc cu măsuratul după ce gătesc, ĭi prelungesc şi cu luatul banilor, până cheltuesc vinul, ca să aibă cuvînt în urmă că aŭ avut vin maĭ mult şi să nu pótă cel năpăstuit a dovedì dreptul; pe lângă care aŭ făcut irat şi slobozenia buţilor, luând cât voesc, încă se îndrăznesc de supĕră cu luare de banĭ şi pe uniĭ din boerĭ i pe privileghiaţi cu pricina slobozenieĭ buţilor, care acésta nefiind suferită la auḑul nostru, poruncim dumnévóstră, să daţi nizam vinăricerilor cu tótă străşnicia a se urmà şi a se păzì ponturile în tocmaĭ spre a nu încărcà pe locuitorĭ cu cât de puţin, ci cum se va gătì vinul de cules, îndată să măsóre şi să priméscă şi plata vinăriciuluĭ fără de prelungire, şi după ce va plătì vinăriciul, cu răvaş de plată să fie slobod fieş-care a-şĭ duce vinul unde va vré, ne îndrăsnind a cere osebită plată pentru slobozenia buţilor de la ceĭ ce plătesc vinăriciul, iar de la privileghiaţi carĭ vor vré a scóte vinurile maĭ nainte până nu trece cotul, să ieà numaĭ patru parale de răvaş ce va da pentru tóte buţile, iar cel ce va scóte buţile după ce trece cotul, de la acela să nu ieà nimic, ne avênd trebuinţă nicĭ de răvaş, şi vinăriciul după vechiul obiceiŭ să ieà sfîrşit până la 15 ḑile ale luneĭ luĭ Noemvrie, ne lăsând la prelungire, cum aŭ urmat în alţĭ anĭ, de nu aŭ lipsit vinăricerii din judeţ maĭ în tot anul, ca să pótă face năpăstuirĭ şi încărcăturĭ locuitorilor, căcĭ la orĭ-ce catahrisis se va face, însuşĭ dumné-vóstră vĕ veţi învinovăţì a plătì din casele dumné-vóstră acel catahrisis şi vĕ veţĭ lipsì şi din Isprăvnicie, ci dar cum poruncim în tocmaĭ să fiţĭ următorĭ, şi de primire să avem însciinţare. — 1818 Octomvrie 6.

Cod. LXXXVII, fila 97 v.

(2) *Către chesaro-crăiasca Aghenţie.*

Cu cinste am primit nota cinstiteĭ Aghenţiĭ, scrisă de la 15 ale următoruluĭ Octomvrie şi cuprinḑĕtóre, că în domnia numaĭ acésta de acum trecută a Domnuluĭ Ioan Caragea, s'a fost orînduit asupra negoţuluĭ de rîmătorĭ de a se luà po taleră patru de pereche cu nume de avaet, spre a fi sloboḑĭ a trece înăuntru, în vreme

Administraţiunea boerilor ţĕriĭ ţine până la 20 Octomvrie 1818. De sigur că dificultatea ce erà de a se adunà toţĭ boeriĭ, ĭ-a îndemnat să alégă dintre dînşiĭ un numĕr maĭ mic. Aceştia ieaŭ titulatura de «*Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ*» şi se recunosc *aleşĭ de tótă obştea boerimeĭ.* (1) Noua administraţiune constată, că de la fuga luĭ Caragea a încetat căutarea proceselor înaintea Divanuluĭ Veliţilor boerĭ, deşi pe tóte ḑilele se ivesc jălbĭ pentru feluriĭ de pricinĭ. De aceea boeriĭ ocârmuitorĭ scriŭ Divanuluĭ, la 22 Octomvrie 1818: «Să începeţĭ fără de altă zăbavă a vĕ adunà la locul cel orînduit şi a căutà pricinile de judecăţĭ ale norodului, împlinind întru acésta datoria dumné-vóstră ca sub Domnie. Tot odată Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus să deà pitac şi la departamenturĭ, să caute pricinile de judecată ale norodului ce se orînduesc la acele departamenturĭ, fără de contenire.» (2)

---

ce rîmătoriĭ din vechime aŭ fost sloboḑĭ a se negoţià în ţéra Nemţéscă, plătindu-se numaĭ vama trecĕtóreĭ la sută treĭ şi osebit în cele 5 judeţe ot peste Olt se maĭ plătià de perechea de rîmătorĭ parale opt ale Căimăcămieĭ Craioveĭ şi parale patru ale Isprăvnicatuluĭ din partea loculuĭ, pe unde-ĭ treceà, cerênd cinstita Aghenţie, ca să dăm poruncă de a încetà acéstă luare de avaet, adecă po taleriĭ 4 de perechea de rîmătorĭ, ci să se ieà numaĭ cea obicĭnuită vamă treĭ la sută, cum şi paralele ce din vechime sunt obicĭnuite a se luà în cele 5 judeţe ot peste Olt, precum maĭ sus se arată, la care şi nu lipsim a rĕspunde cinstiteĭ Aghenţiĭ, că căutând în condicile Divanuluĭ, s'a găsit rĕspuns făcut din vremea Domnuluĭ Caragea la asemenea cerere ce a fost făcut cinstita Aghenţie, după care scoţêndu-se copie, se trimite a se vedé, şi fiind-că pentru acest avaet este dată hotărîre Domnéscă, după care se vede adaos pentru ceea-ce se urmà maĭ dinainte, va fi însă îngăduitóre cinstita Aghenţie, până când se va orînduì Domnia într'acéstă ţĕră, şi atunci se va corespondarisì cu Domnia nouă pentru acéstă madeà. — 1818 Octomvrie 3.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 95.

(1) Dumné-lor boeriĭ pe noĭ ne-aŭ ales şi ne-aŭ rugat ceĭ maĭ jos iscăliţĭ să fim ocârmuitoriĭ ţĕriĭ, spre a puté curge trebile cu bună orînduélă, să nu se facă cel maĭ mic cusur între tóte. Iată dar printr'acéstă carte vĕ înscinţăm şi vĕ vestim, că de astăḑĭ înainte până când se va arĕtà Domn stăpînitor, iscăliturile nóstre aveţĭ să le ascultaţĭ, să le păziţĭ şi ceea-ce vi se va scrie de către noĭ să urmaţĭ în tocmaĭ şi de primire să avem înscinţare. — 1818 Octomvrie 20.

Nectarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu, Grig. Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Acest pitac e adresat la toţĭ ispravniciĭ de judeţe, la Spătar, la Aga şi la tóte departamenturile.

Cod. LXXXVII, pag. 94 v.

(2) *Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ Ţĕreĭ-Rumânescĕ.*

Cinstiţĭ dumné-vóstră fraţilor veliţĭ boerĭ, fiind-că de la lipsirea Domnieĭ-Sale Ioan

Boeriĭ ocârmuitorĭ aĭ Ţĕreĭ-Rumânescĭ sunt, pe lângă Nectarie Metropolitul, (1) ceĭ următorĭ: Gr. Brâncoveanu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu şi Istrate Creţulescu. Eĭ scriŭ, tot la 22 Octomvrie 1818, şi departamenturilor prin Vel Logofĕtul de Ţéra-de-Sus, ca şi acestea să urmeze regulat cu judecăţile. Marele Hatman al Divanuluĭ este înscinţat despre acésta, ca să îngrijéscă «a se împlinì datoriile zapcilîcurilor Hătmănieĭ asupra pricinelor de judecăţĭ în tocmaĭ după aceeaşĭ orînduélă ce se urmà până în ţiua lipseĭ Domnuluĭ de aicĭ».

O altă dispositiune luată de noua administraţiune fu prohibiţiunea dată, la 1 Noemvrie 1818, de import de vinurĭ şi rachiurĭ streine. Boeriĭ ocârmuitorĭ întemeiézà prohibiţiunea pe necesitatea de a protege cultura viilor din ţéră, carĭ aŭ ajuns a fi părăsite din causa concurenţeĭ streine, ceea-ce aduce şi pagubă ţĕrĭĭ prin scăderea dărĭĭ vinăriciuluĭ. (2)

Vodă Caragea şi până acum aŭ conţenit din întîmplare căutarea pricinelor de judecăţĭ la Divanul dumné-vóstră şi pe tóte ţilele se ivesc jălbĭ pentru feluriĭ de pricinĭ, ce urméză a se căutà şi a se cercetà de judecătoriile pămîntuluĭ; de aceea dar, ca nicĭ ipotesiarĭĭ să nu pérţă aicĭ câţĭ sunt de afară, făcênd grele cheltuelĭ cu prelungirea vremiĭ, nicĭ ceĭ de aicĭ să nu steà zălogiţĭ şi răbdătorĭ de dreptul lor, din pricina amorţiriĭ judecătoriilor, când maĭ vîrtos şi datorie avem de a îngrijì pentru a obşteĭ bună petrecere şi pentru cea în parte îndestulare a fieş-căruia de dreptul sĕŭ, poftim pe dumné-vóstră, ca să începeţĭ fără de altă zăbavă a vĕ adunà la locul cel orînduit şi a căutà pricinile de judecăţĭ ale norodului şi împlinind întru acésta datoria dumné-vóstră întocmaĭ, după mijlocul şi orînduéla ce se urmà şi până la lipsirea Domnuluĭ de aicĭ, de care poftim şi pe dumné-ta Vel Logofete de Ţéra-de-Sus, ca şi pe la departamenturĭ să se facă pitace din partea Logofeţieĭ, ca să caute pricinile de judecăţĭ ale norodului, ce se orînduesc la acele departamenturĭ, fără de contenire. — 1818 Octomvrie 22.

Nictarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Cod. LXXXVII, fila 101 v.

(1) In multe pitace în locul Metropolituluĭ Nectarie semnéză Iosif Argeşiul.

(2) *Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕriĭ-Rumânescĭ.*

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicĭ ot sud . . . . . Vĕ facem în scire că, pentru vinurile i rachiurile din ţéra Turcéscă, cum şi holerca din ţéra Leşască, prin hrisóve domnescĭ sunt oprite a nu venì aicĭ în ţéră nicĭ de cum, iar cel ce va îndrăznì să aducă, să se ieà controbont, dar fiind-că păzitoriĭ de pe la marginĭ i căpitaniĭ şi ceĭ orînduiţĭ cu slujba Căminărituluĭ, cu feluriĭ de mijlóce, pentru interes al lor, slobod vinurile şi rachiurile de vin în ţéră necontenit, din care pricină se batalisesc vinurile şi rachiurile ţĕrĭĭ şi după vremea scumpeteĭ tuturor lucrurilor şi a muncitorilor aŭ ajuns a-şĭ părăsì ómeniĭ viile, încă alţiĭ le-aŭ şi părăsit şi din vreme în vreme şi viile şi alişverişul acesta merge spre cădere, ci fiind-că

Tot odată în 7 Noemvrie 1818, boeriĭ ocârmuitorĭ ordonă fraţilor boerĭ din Divanul Craioveĭ, să nu fie îngăduiţĭ taxildariĭ şi slujbaşiĭ vinăriciuluĭ din Oltenia de a comite abusurĭ. (1)

---

dintr'acésta este mare simţitóre pagubă la plata vinăriciuluĭ, şi acestea neputêndu-le suferĭ, iată vĕ poruncim, să daţĭ nizam cu tot felul de străşnicie păzitorilor de marginĭ, ca să nu lase nicĭ cum a venĭ vinurĭ şi rachiurĭ streine în pămîntul ţĕriĭ, nicĭ cu cărţile Căminaruluĭ, nicĭ cu alte cărţĭ în parte, măcar ale cuĭ va fi, ca să se pótă cheltuì cel pămîntesc; de altă parte să cercetaţĭ cu amăruntul în tot judeţul şi unde veţĭ găsì vinurĭ saŭ rachiurĭ streine să le popriţĭ şi în grabă să însciinţaţĭ al cuĭ este şi prin al cuĭ mijloc de slobozenie l-aŭ trecut? ca să luaţĭ de la noĭ poruncă cum să urmaţĭ. -- 1818 Noemvrie 1.

Asemenea pitac s'a făcut şi către dumné-luĭ Vel Spătarul, ca să scrie la căpitaniĭ marginilor a face paza acésta cu tótă străşnicia.

Cod. LXXXVII, fila 102.

(1) *Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕriĭ-Rumânescĭ.*

Cinstiţiĭ dumné-vóstă fraţĭ boerĭ divaniţĭ ot Craiova sănătate. S'a primit cartea dumné-vóstră, ce aţĭ trimis de la trecutul Octomvrie 31, rĕspuns la cartea nóstră pentru a nu fi îngăduiţĭ taxildariĭ i slujbaşiĭ de vinăriciŭ aĭ acelor cincĭ judeţe să ieà maĭ mult decât 5 banĭ de vadră, după ponturile Domnescĭ ce li s'aŭ dat la mânĭ şi s'aŭ vĕḑut cele cuprinḑĕtóre, că capzimanul acestuĭ huzmet a arĕtat acì la cinstitul Divan cincĭ cărţĭ ale dumné-luĭ Postelniculuĭ Mavrocordat către boeriĭ Ispravnicĭ aĭ judeţelor, ca să aibă voie taxildariĭ a face încărcătură la ḑece douĕ, după care cărţĭ s'aŭ şi dat acéstă voie, să se împlinéscă şi că până acum la cele maĭ multe locurĭ s'a isprăvit şi măsuratul şi luatul banilor, rĕspundem dumnévóstră că încă de la 6 ale trecutuluĭ Octomvrie, după fugirea Domnuluĭ, s'a poruncit dumné-lor Ispravnicilor judeţelor, precum şi dumné-vóstră s'a însciinţat că peste cuprinderea ponturilor Domnescĭ ce li s'aŭ dat taxildarilor la mânĭ, să nu-ĭ îngăduéscă a luà maĭ mult cu nicĭ un fel de pricinuire, că la orĭ-ce catahrisis se va face, dumné-lor se vor îndatorà la plată, care poruncĭ prin dumné-vóstră s'aŭ trimis şi asemenea s'a maĭ poruncit dumné-lor şi prin al doilea cărţĭ, ce s'aŭ trimis în urmă, iar după cuprinderea celor scrise în cartea dumné-vóstră ce ne trimiteţĭ, se înţelege că n'aŭ urmat dumné-lor Ispravniciĭ celor de maĭ nainte poruncite de la 6 Octomvrie, ci împotrivă aŭ dat voie taxildarilor şi slujbaşilor, de aŭ luat vinăriciul cu încărcătură de la locuitorĭ, lucru cu totul supĕrător şi nesuferit; de aceea scriem dumné-vóstră, ca pe taxildariĭ i slujbaşiĭ, ce vor fi apucat de aŭ împlinit vinăriciul cu încărcătură şi se vor fi aflând şi până acum acolo, să-ĭ puneţĭ a întórce acea încărcătură nedrĕptă înapoĭ locuitorilor, spre a rĕmâné plata vinăriciuluĭ câte cincĭ banĭ de vadră după ponturĭ, iar unde nu se va fi aflând taxildarul şi slujbaşiĭ şi vor fi lipsind, să puneţĭ dumné-vóstră a întórce pe la locuitorĭ ceea-ce se va fi luat maĭ mult de însuşì Ispravniciĭ, ca pe nisce în potrivă următorĭ poruncilor ce li s'aŭ trimis, cum şi celor ce nu vor fi apucat până acum a plătì, maĭ multă supĕrare în plata vinăriciuluĭ să nu li se facă, decât numaĭ câte 5 banĭ de la vadră, drepţĭ i pârpâr după ponturĭ, fără decât de puţină încărcătură, şi cărţile acelea ale dumné-luĭ Vel Postelniculuĭ, ca nisce netrebuincióse,

O ultimă dispositiune a guvernuluĭ «*boerilor otcârmuitorĭ*» fu de a scrie Vorn. Obştirilor de a presentà sémă de starea Cutieĭ milelor şi listă de săracĭĭ, carĭ primesc lefĭ de acolo şi carĭ se jăluesc, că nicĭ n'aŭ primit ajutórele hotărîte. (1)

Cu numaĭ o ḑi înainte de intrarea Caimacamilor la serviciŭ, Consulul rusesc împinge pe boerĭĭ otcârmuitorĭ să ieà unele dispositiunĭ de asigurare a banilor ce *generalul Varlam* pretindeà că are a primì de la unĭĭ tovaroşĭ ce aŭ avut el la ţinerea poştelor sub Muscalĭ.

Varlam nu încetézà, cu ajutorul Muscalilor, a exaurì în Visteria ţĕrĭĭ! De astă-dată Boerĭĭ refusă să deà o soluţiune, reservând-o Domnuluĭ celuĭ noŭ şi până atuncĭ eĭ se mărginesc a cere de la datornicĭĭ

---

luându-se de la mânile lor, să ni se trimiţă în plic, şi de urmare să avem însciinţare. — 1818 Noemvrie 7.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 103.

(1) *Noĭ boerĭĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕrĭĭ-Rumânescĭ.*

Cinstite dumné-ta frate vel Vornice al obştirilor, te însciinţăm, că pe tóte ḑilele necontenit ne vin multe jălbĭ de la săraccle vĕduve ce aŭ lefĭ de la Cutia milosteniei, plângêndu-se că nu li se daŭ lefile cele orînduite, ḑicênd unele, că de câte patrucincĭ lunĭ, altele de câte 6—7 lunĭ nu li s'aŭ dat, din care pricină se află lipsite de ajutorul hraneĭ vieţiĭ lor; mirare avem de acésta, în vreme ce scim, că Cutieĭ milosteniilor i s'aŭ făcut iraturĭ îndestule şi încă, ca să se cureţe de datoriile vechĭ şi ca să nu lipséscă lefile săracilor pe acest an, nicĭ să se vînḑă iratul făr' de vreme cu scăḑĕmînt, s'a dat voie de s'a şi împrumutat Cutia milosteniei; ci că să scim în ce stare se află Cutia, şi să chibzuim ca să nu lipséscă lefile săracilor celor vrednicĭ de milă, maĭ vîrtos că şi socotéla Cutieĭ este de multă vreme neîncheiată, şi strigarea săracilor celor ce aŭ să ieà lefĭ silindu-ne a da un carar de îndreptare, scriem dumi-tale, ca să facĭ tótă socotéla Cutieĭ milosteniei, de când s'a încheiat socotéla, unde să arĕţĭ tot iratul cel vechiŭ i cel noŭ i din altele madele, din orĭ-ce anume câţĭ banĭ aŭ intrat de s'a făcut irat al Cutieĭ milosteniei şi ce rĕmăşiţă maĭ are Cutia a luà pe acest următor an? osebit să arĕţĭ şi tóte lefile ce aŭ fost de a se da până la încheerea socoteliĭ şi de atuncĭ câte aŭ maĭ prostisit cu pitace Domnescĭ, i suma fieş-căruia, să arĕţĭ iarăşĭ anume ceĭ ce aŭ să maĭ ieà în urmă, pe care şi pe câte lunĭ nu li s'aŭ dat? care aceste să ni se arĕte cu bună deslușire şi cu înţelegere; să ni se facă şi o fóe osebită de toţĭ ceĭ ce se află la lefĭ, cu suma banilor ce aŭ să ieà şi să ni se aducă făr' de zăbavă, spre a pune în orînduélă pentru ceĭ ce aŭ să ieà lefĭ, căcĭ nu putem suferì supĕrările ce pe tóte ḑilele apururea ne fac ceĭ ce aŭ să ieà lefĭ. — 1818 Noemvrie 7.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Cod. LXXXVII, fila 103 v.

luĭ Varlam chezăşia, că vor fi aicĭ la regularea afacerĭĭ de către Domnitor. (1)

Până la 12 Noemvrie 1818 dăinuì noua formă de administraţiune a boerilor ocârmuitorĭ, când apoĭ administraţiunea trecù în mânile Căimăcămieĭ orînduite de noul Domn.

Inainte de a terminà Istoria domnieĭ luĭ Caragea al ţĕrĭĭ rumânescĭ, vom maĭ adăogì aci unele documente referitóre la însăşĭ familia acestuĭ Domn. Maĭ daŭ acì; — ca *addenda*, o mică notiţă, rĕmasă neintercalată la locul cuvenit, despre Dómna Elena Caragea şi despre creaţiunea unuĭ apanaj al eĭ în 1815.

Noĭ boerĭĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕrĭĭ-Rumânescĭ.

Dumné-vóstră Ispravnicilor aĭ poştiilor, fiind-că Excelenţia sa Gheneral Varlaam a făcut arĕtare în scris către Excelenţia sa Gheneral Consul al Rusieĭ, cum că are a luà o sumă de banĭ de la un Panaghi ot Vâlcea i Ioan Trandafir, cusur din sferturile vămiĭ lĕt 1817, care, fiind că aŭ parte în tovărăşia poştelor, cere a i se ferportarisì partea lor de banĭ ce aŭ a luà dintr'acéstă tovărăşie, ci fiind-că pentru acéstă pricină vĕḑum anaforaua streinelor pricinĭ, lĕt 1816 Noemvrie 28, prin care îndatoréză pe pîrîţiĭ a plătì Excelenţeĭ Sale Gheneraluluĭ Varlaam baniĭ ce-ĭ cere de la dînşiĭ, de aceea poruncim dumné-vóstră, ca să popriţĭ baniĭ ce vor fi avênd pîrîţiĭ a luà din tovărăşia poştelor, până când se va da săvîrşirea pricinĭĭ prin hotărîre Domnéscă şi atuncĭ se va da cuĭ se vor cuvenì. — 1818 Noemvrie 11.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Cod. LXXXVII, fila 104 v.

Noĭ boerĭĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕrĭĭ-Rumânescĭ.

Cinstite dumné-ta Vel Hatmane al Divanuluĭ, fiind-că Excelenţia Sa Gheneral Constantin Varlaam a făcut arĕtare în scris către cinstitul Gheneral Consulat al Rosieĭ, cum că în lĕt 1811, avênd cumpĕrate vămile din tótă ţéra, doĭ dintre cumpĕrătorĭ ce aŭ luat de la Excelenţia Sa vămile pe judeţe, ĭ-aŭ rĕmas datorĭ din sferturĭ, însă un Panaghi ot Vâlcea, cumpĕrătorul judeţuluĭ Olt, talerĭ 6.873 banĭ 71 şi un Ioniţă Trandafil, cumpĕrătorul vămiĭ Ploescilor, talerĭ 673 banĭ 90, pentru care s'aŭ şi judecat cu pîrîţiĭ în let 1816, la Departamentul streinelor pricinĭ, şi şĭ-aŭ aflat dreptatea prin anaforaua ce s'a făcut; ci fiind-că acéstă pricină, are a se hotărî de Domnie, scriem dumi-tale ca, aducênd pe pîrîţĭ, să-ĭ îndatorezĭ ca să-şĭ deà chezaşĭ siguri ca, orĭ-când vor fi ceruţĭ, să se afle aicĭ, ca să steà faţă la judecată. — 1818 Noemvrie 11.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Cod. LXXXVII, fila 104 v.

Dómna Elena I. Caragea erà o femee demnă de soţul eĭ: económă şi rîvnitóre de avere. In favórea casseteĭ eĭ particulare, Caragea dă ca irat al eĭ: taxa la exportul de vite şi o dare specială de export la porcĭ, câte 2 talerĭ de rîmător, afară de vama cea orînduită după ponturĭ şi catalogul vămilor, şi afară de câte 8 parale, preste Olt, de un rîmător ale Caimacamuluĭ de Craiova şi câte 4 parale ale Ispravnicilor respectivĭ. (1) Preste acest irat de 2 talerĭ de porc, Caragea, în

(1) Écă actul relativ:

Treĭ cărţi la sud Mehedinţi pentru iratul Măriei-Sale Dómneĭ, de la vitele marĭ.

Zemli Vlahscoie. Fiind-că unele din iraturile Luminateĭ Dómneĭ, cele ce s'aŭ aflat şi pentru obştescul folos ridicat încă din anul trecut, am întocmit în locul acelora irat, ca de la fieş-care rîmător ce va eşì din ţéră preste hotar să deà câte talerĭ 2 de un rîmător, afară din vama cea orînduită după ponturĭ i catalogul vămilor, carĭ aŭ să o deà, iar preste acestea numaĭ în judeţele ot preste Olt ce vor scóte rîmătorĭ prin schelele judeţelor să deà şi câte parale opt de un rîmător ale Căimăcămieĭ şi câte patru parale ale Ispravnicilor, care acea orînduélă are a se păzì întocmaĭ, dar nefiind cu îndestulare iratul acesta, în locul iratuluĭ ce lipsesce, am maĭ adăogat şi alt irat, adecă să ieà şi de la vitele marĭ tinere de hrană ce se va da voie a eşì din ţéră numaĭ în judeţele ot preste Olt şi numaĭ în ţéra Turcéscă peste hotar, însă de un cal po talerĭ patru, de un bivol po talerĭ treĭ i de un boŭ iarăşi po talerĭ treĭ, şi de o vacă po talerĭ doĭ, carĭ aceştĭ banĭ să aibă a-ĭ rĕspunde neguţătoriĭ ceĭ ce vor trece vitele, afară din vama cea orînduită, precum ponturile şi catalógele vămilor cuprind i afară din avaetul Căimăcămieĭ care l-am orînduit Domnia-Mea, să fie po parale 60 de la tótă felurimea acestor vite marĭ ce se arată; aşijderea să aibă a luà şi parale 10 de tótă vita mare, şi pentru cel orînduit de aicĭ şi încărcat cu acéstă trébă, iar cu maĭ mult să nu se supere; drept aceea s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele luĭ... ce s'a orînduit la schele... ot sud... ca să aibă volnicie cu acéstă carte a Domnieĭ-Mele a strînge şi a luà acest venit, după cum maĭ sus se cuprinde, pentru care poruncim Domnia-Mea şi dumi-tale, cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele Caimacamule al Craioveĭ, i dumné-vóstră Ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să-ĭ daţĭ ajutorul cel cuviincios orînduituluĭ acestuia spre a puté strînge şi a luà acest irat, că de se va întîmplà vre-un cheder din pricina neajutoruluĭ dumné-vóstră, aveţĭ a rĕspunde. Poruncim Domnia-Mea şi vouĕ Căpitanilor de margine ca, fără teşchereúa numituluĭ de maĭ sus, să nu vĕ îndrăsneţĭ a lăsà măcar o vită să trécă în acea parte, ca să nu se păgubéscă huzmetul, iar cel ce va urmà în potrivă se va supune a implinì şi a plătì de la însuşĭ tot avaetul, precum maĭ sus se arată. I saam receh gpd.—1815 Martie 8.

Cod. LXXV, fila 118 v.

1816, April 1. S'aŭ dat cărţi cumpĕrătoruluĭ huzmetuluĭ Măriei-Sale Dómneĭ, la eşirea vitelor din ţéră.

Cladova, Vatoţĭ, Negotinu } O carte la Mehedinţĭ pentru vite marĭ.

Martie 1815, maĭ adaogă o taxă de export de vite din Oltenia în Turcia şi anume de câte patru taleri de cal, 3 taleri de bivol şi de un boŭ şi de câte 2 taleri de o vacă, preste vama cea orînduită şi afară de avaetul Caimacamuluĭ (câte 60 parale de tot felul de vită mare) şi afară de câte 10 parale de fie-ce vită, percepute spre remunerarea perceptoruluĭ.

CAP. XI.

Moldova la 1812. Scarlat Calimach. — Avenirea la tron. — Intrarea la Iaşĭ.

In ţiua chiar în care, în August 1807, Rusia semnă inutilul armistiţiŭ cu Pórta Otomană, după insistenţa Impĕratuluĭ Napoleon I, Scarlat Calimach anunţă luĭ Talleyrand, că Pórta l-a reîntegrat la Domnia

---

Bîrza-Palanga, Calafatul, Ciupercenii } O carte la Mehedinţi pentru vite marĭ.

Lomu, Rahova, Arceru-Palanca } O carte la sud Dolj asemenea.

Celeiul, Izlaz } Romanaţi o carte asemenea.

Opt cărţi pentru trecĕtórea rîmătorilor la ţéra Nemţéscă către Vătaşii de plaiŭ
Ruşava, plaiul Munteluĭ sud Mehedinţi.
Vîlcanul i trecerea Novacilor, Gorj.
Cozia i trecerea la Orez, Vîlcea.
Câneni i trecerea la Aref, Argeş.
Dragoslavele, plaiul Dîmboviţeĭ sud Muscel.
Câmpina, plaiul Prahoveĭ sud Prahova.
Schela Văleni ce intră în vama Buzĕŭ-Teléjenu sud. Saac.
12 cărţi către Căpitaniĭ de margine la Dunăre, tot pentru rîmătorĭ.
1 Slam-Rîmnic.
1 Buzĕŭ.
1 Ialomiţa.
1 Ilfov.
1 Vlaşca.
2 Teleorman.
1 Olt.
1 Romanaţi.
1 Dolj.
1 Mehedinţi.

Cod. LXXV, fila 155.

Moldoveĭ. Calimach nu găsià destul de pompóse titluri de dat Impĕratuluĭ Francesilor pentru asemenea succes al politiceĭ luĭ. (1)

Cele urmate după acel faimos şi inutil armistiţiŭ le-am arătat făcênd istoria Domnieĭ luĭ Caragea la Muntenĭ. Vĕḑutu-s'a din acele, cum tot atât de inutilă, cât şi armistiţiul, a eşit numirea din noŭ a luĭ Scarlat Calimach prin protecţiunea luĭ Napoleon, la tronul Moldoveĭ, în 1807. Acéstă numire nu aveà să fie o realitate decât după încheerea păciĭ de la Bucurescĭ din 1812. De astă dată Scarlat Calimach nu va avé să mulţăméscă pentru tron luĭ Napoleon, ci Rusieĭ. După ce Cutuzoff făcù prisonier pe Calimach la Rusciuc, unde se află cu óstea turcéscă, Calimach avù ocasiune să lege relaţiunĭ maĭ de aprópe cu Muscaliĭ, în timpul exiluluĭ sĕŭ în Rusia. Neîndoios că Talleyrand nu vĕḑù cu ochĭ rĕĭ avenirea la tronul Moldoveĭ a luĭ Scarlat Calimach, ţinênd sémă de vechile luĭ relaţiunĭ cu representantul Francieĭ din Constantinopole. Dar acéstă bună opiniune a luĭ Talleyrand, orĭ a luĭ Napoleon, despre noul Domn al Moldoveĭ, nu va fi de lungă durată.

Care este data exactă a numiriĭ luĭ Scarlat Calimach la tronul Moldoveĭ?

Bĕtrânul Drăghicĭ nu ţine sémă de data numiriĭ luĭ Scarlat Calimach la Constantinopole, ci numaĭ de aceea a sosiriĭ luĭ la Iaşĭ. Acéstă sosire în capitala Moldoveĭ a nouluĭ Domnitor a fost, după Drăghicĭ, prin postul Crăciunuluĭ. (2)

Dionisie Fotino, din contra, dă numaĭ data numiriĭ la Constantinopole a luĭ Scarlat Calimach ca Domn al Moldoveĭ. Acéstă dată, după cronicarul grec, fu acea de 24 August. (3)

Acéstă dată a luĭ Fotino o conservă şi Laurian, în istoria sa. (4)

Un document publicat în colecţiunea Hurmuzaki (supl. II, pag. 73) pune numirea la Constantinopole a nouluĭ Domn la 4 Septemvrie, ceeace se apropie de data luĭ Fotino, adecă de 24 August, după calendarul nostru, deşĭ cu o ḑi maĭ înainte, la 23 August.

D-l Xenopol aduce maĭ întâiŭ data luĭ Drăghicĭ «*prin postul Crăciunuluĭ*», şi apoĭ, în notă, amintesce data după Hurmuzaki, fără să se pronunţe între amêndouĕ.

Ce avem de ḑis despre acéstă dată noĭ înşi-ne?

«*Gazeta de Francfort*» publică în 1812 o corespendenţă din Bucu-

(1) Veḑĭ Hurmuzaki, *Documente*, vol. II, supl. I, pag. 450.
(2) *Istoria Moldoveĭ*, Iaşĭ 1857, tom. II, pag. 92.
(3) Tom. III, pag. 126.
(4) *Istoria Românilor*, Bucurescĭ 1873, pag. 576.

rescĭ, cu data de 7/19 Septemvrie, prin care se spune, că un tătar sosit la Bucurescĭ ierĭ (decĭ la 6 Septemvrie) a adus scirea numirĭĭ luĭ Scarlat Calimach ca Domn al Moldoveĭ.

Urméză de acĭ că numirea la Constantinopole nu este în tot casul anterióră ţileĭ de 24 August, căcĭ tătarul, până la 6 Septembre, a avut timp să ajungă la Bucurescĭ. (1)

«*Moniteur Universel*» are o corespondenţă din capitala munteană, din 2/14 Octomvrie 1812, în care i se spune că: «Le prince Scarlat Kalimachy, nommé hospodar de Moldavie, se trouve *toujours* ici. Il ne doit pas tarder à prendre possession..... (2)

Decĭ la 2 Octomvrie, adecă 26 Septemvrie, stilul nostru, Scarlat Calimach se află la Bucurescĭ şi dóră nu de puţine ţile, de óre-ce corespondenţa Monitoruluĭ frances ţiceà, că el «se trouve toujours ici».

De altmintrelea presenţa la Bucurescĭ a Domnuluĭ Moldoveĭ o atestă şi un act de la Domnitorul Caragea, un pitac prin care reguléză plata unor cheltuelĭ făcute cu găzduirea aceluia. (3)

Din causă că óstea ruséscă se retrase cu întârţiere din Moldova şi că autorităţile muscălescĭ nu se retrăseseră din ţéră, Domnitorul Calimach va adăstà maĭ mult timp în Ţéra-Muntenéscă.

Nota luĭ Andréossy, ministrul Francieĭ de la Constantinopole, adresată Duceluĭ de Bassano la Paris, cu data de 9 Septemvrie 1812, confirmă şi ea pe deplin data numirĭĭ luĭ Calimach la tron, între 4—6 Septemvrie 1812. (4)

Inainte de sosirea sa în Iaşĭ, acolo vine, în calitate de Caimacam al sĕŭ, cunoscutul Negre, cam pe la finea luĭ Septemvrie după stilul nostru.

Când sosit-a decĭ la Iaşĭ noul Domnitor? *Moniteur Universel* de la 1 Ianuarie 1813 ne rĕspunde la întrebare. Intrarea nouluĭ Domn în capitala Moldoveĭ în mod solemn nu se face chiar în ţiua sosirĭĭ, dar sosirea acésta este sigură la 7 (19) Noemvrie.

Data de 7 Noemvrie este decĭ în neconcordanţă cu afirmaţiunea luĭ Drăghicĭ, că Domnitorul cel noŭ a sosit în postul Crăciunuluĭ. Numaĭ dacă ţinem sémă că Domnitorĭĭ sosiţĭ de la Constantinopole nu intraŭ imediat în Capitală, ci poposaŭ la mânăstire la Galata, până ce li se pregătià intrarea solemnă în oraş, numaĭ atuncĭ putem să ajungem

(1) «*Moniteur Universel*» frances, No. 288 de la 14 Octomvrie 1812, reproduce corespondenţa din G. de Francfort,

(2) *Moniteur Universel*, No. 300, Lundi, 26 Octobre 1812.

(3) Veţĭ la Domnia luĭ Caragea, cap. despre finance.

(4) Hurmuzaki, supl. I, vol. II, pag. 731.

Veţĭ ce am ţis la Istoria Domnieĭ luĭ Ioan Caragea, despre acéstaşĭ întrebare

aproximativ la începutul postuluĭ Crăciunuluĭ. (1) Dar, în realitate, Calimach nu-şĭ face intrarea solemnă în Iaşĭ decât mult maĭ târdiŭ. Acésta se documentéză prin descrierea alaiuluĭ solemneĭ intrărĭ întîmplate la 7 Fevruarie 1813, descriere ce o găsim în Moniteur Universel. Iată acéstă descriere: «Principele Scarlat Calimach, noul hospodar al Moldoveĭ, şĭ-a făcut ierĭ diminéţă intrarea solemnă în oraşul nostru. A fost miruit în biserica Sf. Nicolae, de Episcopiĭ acolo adunaţĭ, şi a depus jurămîntul de a guvernà după legĭ. Principele a încălecat apoĭ şi, avênd cuca pe cap, a cutreerat oraşul, precedat de maĭ multe miĭ de persóne, carĭ formaŭ alaiul luĭ, ca să se ducă la palatul sĕŭ, unde adunase pe boerĭ şi pe cele-l-alte autorităţĭ să-ĭ sărute mâna, şi a primit jurămintele lor de fidelitate. Când Domnitorul intră în oraş, se pórtă înaintea luĭ treĭ coḑĭ de cal, pentru că Domnitorul Moldoveĭ are rangul de Paşă cu treĭ coḑĭ. Séra oraşul fu iluminat, atât din causa acesteĭ solemnităţĭ, cât şi în onórea luăriĭ sfintelor oraşe Meca şi Medina». (2)

Acum, după ce am lămurit pe cât posibil data veniriĭ în Iaşĭ a Domnitoruluĭ, se presintă o altă întrebare: fost-a Scarlat Calimach la Constantinopole, să priméscă personalmente investitura?

După «Moniteur Universel» se vede, că Domnitorul a aşteptat la Bucurescĭ să-ĭ vină actele de investitură. Corespondenţa oficialuluĭ frances ḑice că: «trimisul mareluĭ Senior, rînduit pe lângă Divanul Moldoveĭ, a plecat dejà din Constantinopole, ca să *ducă* pălăria (cuca) Domnitoruluĭ». (3)

Este deci probabil, că Scarlat Calimach, după ce a fost eliberat din Rusia, nu s'a maĭ dus pe la Constantinopole, ci şĭ-a aşteptat investitura la Bucurescĭ.

Dacă el erà la Constantinopole, când a fost numit, nu erà nevoie să i se *trimiţă* cuca şi tuiurile, precum resultă din însăşĭ corespondenţa maĭ sus amintită a jurnaluluĭ oficial frances. Tóte corespondenţele diplomaţilor din Constantinopole vorbesc de recepţiunea luĭ Caragea la Sultanul, dar nu amintesc de una a luĭ Scarlat Calimach. Singură nota luĭ von Werther către regele Prusieĭ, amintesce de Kalimachy, dar, din cuprinsul vorbelor în care face menţiunea, nu resultă că Ca-

(1) *Moniteur Universel*, de la 1 Ianuarie 1813, spune că Domnitorul «*est descendu dans un couvent du Faubourg*».

Corespondentul jurnaluluĭ se înşélă, căcĭ mânăstirea Galata, unde descindeaŭ Domnitoriĭ, este afară din Iaşĭ.

(2) *Moniteur Universel*, No. 75, 16 Martie 1813.

(3) *Moniteur Universel*, 1 Ianuarie 1813.

limach erà şi el în Constantinopole, la data de 10 Septemvrie 1812 stil nou. Din contră, la data de 14/26 Octomvrie, von Werther arată că la 8/20 a fost primit numaĭ Caragea în audienţă solemnă la Sultanul şi maĭ adaogă, că Muscaliĭ aŭ încredinţat Guvernul Ţĕriĭ-Muntenescĭ luĭ Arghiropulo, şi că «Guvernul Moldoveĭ va fi fost încredinţat în acelaşĭ timp hospodaruluĭ sĕŭ, principele Calimach».

Este probabil, că Scarlat Calimach, după sfatul şi îndemnul Muscalilor, nu s'a dus la Constantinopole.

CAP. XII.

Despre Domnia luĭ Sc. Calimach după documente.

Judecata istoricilor noştri asupra Domnieĭ luĭ Scarlat Calimach în Moldova este, în genere, favorabilă.

Din cercetarea actelor — mare parte inedite — din Domnia acestuĭ român grecisat, resultă că el se deosebesce de contemporanul sĕŭ Ioan Caragea de la Muntenĭ, căcĭ n'a făcut din îmbogăţire scop principal al sĕŭ.

Să cercetăm seria de documente, repet, cele maĭ multe inedite, în ordinea în care am luat deprinderea de a le aduce la fie-ce Domnie.

Administraţiunea.

Nu avem de notat vre-o schimbare în organisaţiunea administrativă a Moldoveĭ între aniĭ 1812—1819. Ceĭ câte doĭ ispravnicĭ continuă în judeţe. (1) La Botoşanĭ continuà *Vornicul*. Asemenea există Vornicia Vranceĭ. La Putna în Galaţĭ aflăm pîrcălabĭ. La Iaşĭ există, ca şi la Bucurescĭ, nu numaĭ un Agă, ci şi un Vel Vornic al politieĭ. La 1 De-

(1) Ca şi în trecut se întîmplă adesea conflicte de atribuţiunĭ între aceştĭ doĭ ispravnicĭ. Aşà urmă unul între ceĭ doĭ ispravnicĭ de la Roman.

Unul nu va să scie de al doilea, care s'a jăluit. Domnitorul, în 1813 August 28, scrie «pentru că neunirea între dumné-lor pricinuesce numaĭ asupririĭ şi pătimirĭ locuitorilor . . . .»

Unul e Paharnic, altul e Spătar.

Vodă recunósce *protia* celuĭ ce e *Spătar*, cât şi pentru că este încredinţat Vodă, că acest Spătar are maĭ bună cunoscinţă de locuitoriĭ ţinutuluĭ, totuşĭ el porunceşce «întru lucrărĭ, amândoĭ să fiţĭ împreună, şi nicĭ un lucru să-l săvîrşéscă unul fără scirea celuĭ-l-alt.»

S'a scris şi de la Visterie către dumné-luĭ Ioan Cazimir, Sameş ţinutuluĭ, tot în asemenea cuprindere. (Cond. P. S. Metrop. Iosif de Moldova, pag. 83.)

cemvrie 1814, Calimach numesce la acest post pre Dumitru Jora. (1)

Prin plăşĭ sunt *ocolaşĭ* şi zapcii.

Există în Iaşi o Vornicie de aproḑĭ. (2) La 5 Fevruarie 1819, Calimach rînduesce Hatman al Mazîlilor şi al marginiĭ Prutuluĭ pre C. Balş. (3)

Se înfiinţéză din noŭ treĭ căpitanĭ de paza marginilor şi anume: la Cornu-Lunceĭ (judeţul Sucéva), la Mamorniţa (jud. Herţeĭ), iar a 3-a la tîrgul Panciuluĭ din judeţul Putneĭ. La fie-ce căpitănie se rînduesc câte 30 de slujitorĭ, iar la Cornu-Lunceĭ câte 45 lude, nefiind chip a se da din satele ţĕrii birnicĭ, pentru nezătignirea poruncilor şi havalelelor. Aceştĭ lude se cer a fi din ómenĭ streinĭ, de peste hotar, găsiţĭ de căpitanĭ, dându-li-se de Visterie prin Hătmănie *peciurĭ gospode* pe numele şi faţa sa.

Hatmanul C. Palade organiséză în Moldova aceste căpităniĭ şi anume la hotarul Bucovineĭ. In anaforaua de înfiinţare a acestor treĭ căpităniĭ, Palade face descrierea conturuluĭ graniţeĭ Moldoveĭ despre Bucovina, şi arată că se vor închide orĭ-ce alte căĭ de comunicaţiune în Bucovina, afară de acele 3 puncte ce urméză a se da în paza celor 3 căpitanĭ. (4)

Iacă actele oficiale şi inedite, prin carĭ se organiséză aceste treĭ căpităniĭ.

Anaforaua Hatmanuluĭ Palade în resumat:

«Datoria mea chemându-mĕ ca să intru în cercetare cuviinciósă, pentru a avé tótă marginea stăpânirii Moldoveĭ şi pentru păzirea eĭ nestrămutat, trebue a se cheltuì spre oprirea a tot felul de catahrisis ce se urméză la marginea ţĕrii . . . » n'a aflat în ţinutul Suceveĭ despre «Bucovina Austriecéscă» pe distanţa de 36 césurĭ şi maĭ bine, la treĭ trecĕtóre marĭ nu este nicĭ o pază din partea Hătmănieĭ, adecă începênd din Dorna, unde este plaiŭ prin munţĭ spre Transilvania, până la Cornul-Lunceĭ în dreptul Fălticenilor, unde este drumul ce merge pe la Homor şi în Austria şi la Nemerniceni, unde iarăşĭ este drumul ce merge prin Bosancea (vama cea mare) la Sucéva şi în tótă Bucovina. Şi de acolo în prejur până la Teşăuţĭ, unde este însemnată trecĕtóre a vitelor de negoţ, nicĭ o pază şi îngrijire de către Hătmănie nu se póte face, fiind mare depărtare de la Tîrgul Némţuluĭ şi până la Tîrgul Burdujeni, în carĭ locurĭ sunt micĭ căpităniĭ. Intr'acéstă cuprindere de loc, pe lângă cele treĭ trecĕtóre însemnate, sunt o mulţime de drumurĭ micĭ, pe carĭ nefiind nicĭ un fel de pază, trec ceĭ ce obişnuesc a face catahrisis cu cacerdisire a tot felul de matahurĭ oprite de către stăpânire. Pe acolo se întîmplă strămutarea a multora din locuitoriĭ birnicĭ şi scăparea tulburătorilor de obştésca liniştire a făcĕtorilor de rele

(1) Veḑĭ cond. Metrop. de Iaşi, fila 128.
(2) Acad. Port. XXI, No. 91, din Maiŭ 1815.
(3) Academie, Port. XXXV, No. 213
(4) Condica de doc a P. S. Metrop. Iosif al Suceveĭ, pag. 138 v.

tâlhari. Asemenea este loc slobod și fără pază la schela Mamorniţa în dreptul Cernăuţilor, unde este trecerea drumuluĭ celuĭ mare al Botoșanilor și acolo, din partea Hătmănieĭ nicĭ un om măcar prîvighetor nu este. Nu maĭ puţin catahrisis și sloboḑire este și la ţinutul Putneĭ, la Ocolul Șușiţiĭ, acolo între Vrancea, unde este Vornicia Vranceĭ a Hătmănieĭ și între Grozescĭ, unde este iarășĭ căpitănie, sunt o mulţime de drumurĭ și plaiurĭ, ce rĕspund printre munţi în Transilvania și tóte sunt slobode și fără pază. Pe acolo trec și pâne și vite și orĭ-ce alte metahurĭ oprite de către stăpânire . . . . . iar în zadar că se întărăsce în tótă sĕptĕmâna prin poruncĭ păzirea marginilor, că fiind atâtea drumurĭ deschise niminea nu are trebuinţă a se abate pe la drumurile păzite, cu metahurĭ și mărfurĭ dintr'acele păstrate pentru îmbelșugarea pământuluĭ și a norodului nostru.»

Urméză propunerile înfiinţăriĭ a 3 căpitănĭĭ.

Domnitorul aprobă dând resoluţiunea:

«Pentru înfiinţarea din noŭ a treĭ căpitănĭĭ de paza marginilor și anume la Cornul-Lunceĭ (în Sucéva), a 2-a la Mamorniţa (ţinutul Herţeĭ), iar cea a treia la Tîrgul Panciului din ţinutul Putneĭ. La fie-ce căpitănie vor fi câte 30 slujitorĭ, iar la Cornul-Lunceĭ 45 liude «nefiind chip a se da din satele birnice pentru nezăticnirea următórelor poruncĭ și havalele, rînduind a fi din ómenĭĭ streinĭ de peste hotare, carĭ se îndatoresc pre rînduiţiĭ căpitanĭ a-ĭ găsĭ și a-ĭ statornicĭ pe la fie-ce care căpitănie, avênd adeverinţele dregĕtorilor marginiĭ, că sunt cu adevĕrat ómenĭ streinĭ de peste hotar și nu aŭ nicĭ un amestec de bir cu locuitorii ţĕrii, după care adeverinţă luând și mărturie de la dregĕtoriĭ ţinutuluĭ, unde este căpitănia, anume de numĕrul slujitorilor fieșce-căreia căpitănĭĭ, să se trimiţă de către căpitanĭ la Hătmănie și Hătmănia înfăţișându-le la Visterie, să li se deà peciurĭ gospod fieșce-căruia pe numele și faţa sa.»

Fila 138 verso, cod. Metrop. din Iași.

O altă regulare de amintit din Domnia luĭ Scarlat Calimach fu aceea a nizamuluĭ pripasurilor.

Rînduéla pripasurilor. Tóte mĕsurile de publicitate se iea, ca să pótă păgubașul a-și recăpĕtà vita, plătind numaĭ «colacul viteĭ, câte o parà pe ḑi cu cheltuélă cu tot, până la una lună»; peste prima lună, păgubașul va plătì câte 1 ban pe ḑi și cheltuelile îngrijitoruluĭ viteĭ. Ispravniciĭ saŭ căpitaniĭ și nimenĭ altul să nu se amestece la pripasurĭ. Numaĭ dacă păgubașul n'a fost descoperit până în un an, Vornicelul satuluĭ va duce vita de pripas la ispravnic, care va da plata cuvenită pentru îngrijirea viteĭ și adeverinţa de primirea eĭ. (1)

(1) Rînduéla pripasurilor în ce chip să se urmeze orì la care sat și orì la cine va nimerì orĭ-ce fel de pripas: acel ce va găsì vita, dator să fie a o aduce la satul sĕŭ și să o arĕte Vornicelului satuluĭ, și la sătenii satuluĭ, spre însciinţarea tuturor și Vornicelul satuluĭ dator să fie a însciinţà pe tóte satele ce vor fi prin prejurul satuluĭ sĕŭ, cum și la ḑile de tîrg dator să fie a o colăcì la tîrgul ce va fi maĭ aprópe, strigând crainicul și arĕtând tóte semnele și pĕrul cum îĭ va fĭ și aflându-

In 1817 Maiŭ 31, Calimach dă noŭ nizam pentru brudina podurilor pe Nistru, Prut, Siret, Moldova, Bistriţa şi Trotuş. (1)

In 10 Ianuarie 1815, Sc. Calimach dă un noŭ nizam al havaeturilor atribuite diverşilor slujbaşi aĭ ţĕriĭ, asupra anaforaleĭ ce i se presintă. (2)

Mĕsurĭ diverse pentru stîrpirea hoţilor din ţéră (a celor carĭ nu furaŭ ca slujbaşi!) sunt îndestule. Una curiósă este acea chezăşie ce daŭ la ispravnicul de Roman, la 1 Aprilie 1827, sătenii Unguri din Scheia «că nu vor face furtişaguri». (3)

Un nizam de *rînduéla mĕsurilor* aduce şi unele instrucţiunĭ de ordine agricolă. Dispositiunĭ: cine să păzéscă vitele satuluĭ? Despre jitarĭ la paza ţarinelor. Cine să le plătéscă «hacul»? Ispăşirea stricăciunilor de vite, etc., sunt tóte cuprinse în acest nizam, care după titlu se părea că se va ocupà numaĭ de mĕsurĭ: vadră, ocà, falce, etc.

Rînduéla mĕsurilor.

Rînduéla mĕsurilor, adecă merţa, vadra de miere, vadra de vin, falcea de fîn, la cărăuşiĭ cu vin, cum să se urmeze; asemenea şi urmarea păscutuluĭ vitelor despre văcarĭ, cum şi fînul când se mănâncă de vite streine.

Merţa să se facă la tóte tîrgurile de pe la ţinuturĭ tot de o măsură, adecă de 110 ocà, făcêndu-se merţa de treĭ feluri de pâne, însă o parte grîŭ, şi o parte mălaiŭ, iar demerlia să fie de 11 ocà.

Vadra de miere să fie pe la tóte tîrgurile de prin ţinuturĭ.

Vadra de vin să se facă pe la tóte tîrgurile şi pe la tóte podgoriile de 10 ocà, şi ocaua de 400 dramurĭ.

---

se păgubaşul viteĭ, şi încredinţându-se cu dovadă că este vita luĭ, să i se deà, şi păgubaşul să deà colacul viteĭ, adecă de va fi şedut vita pripăşită o săptămână saŭ douĕ saŭ măcar şi o lună, să deà păgubaşul câte una parà pe ḑi cu cheltuélă cu tot, iar de va trece peste o lună, să se socotéscă câte un ban pe ḑi pentru ostenéla şi cheltuéla aceluĭ ce va purtà de grija viteĭ, iar ispravniciĭ saŭ căpitaniĭ, orĭ alţiĭ, nimenĭ să nu se amestece la pripasurĭ, fără numaĭ de se va întîmplà să steà pripăşită până la un an şi urmând Vornicelul şi sătenii după rînduéla ce se arată maĭ sus, şi nu se va aflà păgubaşul viteĭ, până la un an, atuncia Vornicelul să fie dator să ducă vita acea de pripas la ispravnicul ţinutuluĭ, şi dând Vornicelul vita acea de pripas, să ieà de la ispravnic pecetluit iscălit, arĕtând tóte semnele şi pĕrul viteĭ, ca să fie Vornicelului de mărturie, şi să ieà Vornicelul de la ispravnicĭ plată pe vită pe câtă vreme va fi ţinut-o, după rînduéla ce se arată maĭ sus.

(L. P.)

(1) Veḑĭ la Academie portof. XXV, No. 171.
(2) Veḑĭ la Academie portof. XXXIV, No. 145.
(3) Veḑĭ la Academie, port. XXVI, No. 166.

Măsura fălciĭ de fîn pe la tóte ţinuturile să fie.

Cărăuşiĭ ce aduc vin, la o bute de vin să li se ţie în sémă din ţănciul vasuluĭ, atât pentru scădere, cât şi pentru bĕutul lor, iar fiind scădere maĭ multă să plătéscă cărăuşiĭ, după preţul ce se va vinde vinul acolo, unde se descarcă.

Fieşce-care vornicel al satuluĭ, dimpreună cu sătenii, să fie datorĭ să tocméscă un văcar saŭ doĭ pentru păscutul vitelor sătenilor şi herghelegiĭ pentru păscutul cailor, şi păstorĭ la oĭ şi la rîmătorĭ şi jitar întru paza ţarinelor, şi hacul acestora să-l cisluéscă sătenii pe vitele ce vor avé, şi să plătéscă fieşce-care vitele sale, avênd spre acéstă purtare de grijă vornicelul cu sătenii satuluĭ, ca să nu se facă stricăciune de vite în ţarinĭ şi în grădinĭ; stogurile de fîn ce vor fi aprópe de sat, să le îngrădéscă, iarăşĭ dator să fie vornicul cu sătenii să pue să le îngrădéscă. Asemenea să se urmeze şi la ariile cu paele ce vor fi aprópe de sat. Iar de se va întîmplă stricăciune în ţarină, în grădinĭ, în fineţe, şi la arii cu paiul, de vor fi pagubele făcute de vite tot ale aceluĭ sat, să se ispăşéscă cu vornicul şi cu treĭ-patru fruntaşĭ, şi dându-ĭ mărturie în scris, să împlinéscă paguba vornicelul satuluĭ, iar de vor fi pagube făcute de vite ale altuĭ sat, saŭ ale altor ómenĭ streinĭ, atuncĭ să se ispăşéscă şi cu ómeniĭ din satele ce vor fi maĭ aprópe şi luând păgubaşiĭ în scris mărturie să mérgă la ispravnicĭ să împlinéscă, iar să nu fie volnicĭ a-şĭ împlinĭ singurĭ, şi vornicul satuluĭ pentru nepurtarea de grijă, neurmând după poroncă, să se pedepséscă.

(L. P.)

Justiţia.

La Archiva Statuluĭ din Iaşĭ se conservă documentul original, prin care Scarlat Calimach a promulgat noul sĕŭ Codice civil, la 1 Iulie 1817, în al 5-lea an al Domnieĭ luĭ.

Nu-mĭ compete mie a analisà acest codice de legĭ. El este maĭ puţin original decât Codicele luĭ Caragea, nefiind decât traducerea Codiceluĭ civil austriac, traducere făcută de *Hristian Flehtenmaher*, adus din Viena, în 1811, de un boer Sturza, ca guvernor al copiilor luĭ şi aĭ altor fiĭ de boerĭ. Codicele acesta, fiind scris în grecesce, se pare că puţin servì tribunalelor, neputêndu-l înţelege toţĭ judecătoriĭ. Erà dispositiune luată de Vodă, să fie tradus immediat şi în limba română, dar acea traducere se făcù numaĭ după Domnia luĭ Calimach, deşì, în chrisovul de promulgare, aplicarea luĭ trebuìa să încépă după treĭ lunĭ.

Se constată acésta şi de Drăghicĭ. El ţice: «Nu se întrebuinţă (codicele) la pricinĭ, că nu-l înţelegeà maĭ nicĭ unul din judecătoriĭ ceĭ vechĭ şi nicĭ se obicĭnuià a se pune §§ în hotărîrĭ.» (1)

In chrisovul de promulgare al codiceluĭ sĕŭ, Scarlat Calimach ţice, că nu numaĭ după codice europenescĭ e redactat acest codice, ci că a ţinut sémă şi de «*obiceiurile pămîntuluĭ.*»

(1) Tom. II, pag. 106.

Iacă daŭ acĭ traducerea chrisovuluĭ de promulgare, după originalul care se conservă la Archiva Statuluĭ din Iaşĭ.

Ioan Scarlat Alexandru Calimach Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Domn şi stăpânitor Ţĕriĭ Moldoveĭ.

Oblăduirea (cârmuirea) e un lucru măreţ şi de o mare însemnătate şi întru adevĕr Dumneḑeesc, şi nimic din acele omenescĭ nu se póte asemĕluĭ cu mărirea eĭ, fiind statornicită de însăşĭ necesitatea naturiĭ chiar din césul zidiriĭ şi adusă de timp la propăşirea de astăḑĭ. Ţintirea unuĭ oblăduitor, afară numaĭ când el ar fi un psevdonim, iar nu un adevĕrat Domnitor, nu-ĭ alta decât fericirea oblăduiţilor şi buna lor petrecere; drept care ómeniĭ, din vechimea cea maĭ depărtată, aŭ înfiinţat autorităţĭ, puind în capul acestora pe oblăduitorul ca pe un părinte bun şi îndurător şi ca pe un apĕrător şi îngrijitor obştesc. O ḑisă bĕtrână ne învaţă, că omul are comun cu Dumneḑeŭ: binefacerea şi adevĕrul; cercetând însă cine-và cu maĭ multă seriositate, va găsì, că oblăduirea, maĭ mult decât aceste virtuţĭ, asemĕluesce pe om cu Dumneḑeŭ, şi că ea s'a înfiinţat după pilda aceluia. Pentru că mărĕţa alcătuire a întregiĭ şi frumóseĭ lumĭ n'ar fi petrecut păzind nestrămutată şi neschimbată podóba şi bună-cuviinţa ce din început i s'aŭ dat, de nu se zărià pronia Dumneḑeéscă, până chiar în lucrurile cele maĭ micĭ, şi de nu păzià în întregime fie-care fiinţă sfintele hotare şi Dumneḑeescile legĭ ce aŭ primit de la zidirea universuluĭ, până la vremea ce ziditorul a hotărît. — Asemenea şi oblăduitorul avênd pronie, nu numaĭ pentru conservarea şi îndelungata petrecere a oblăduiţilor, ce şi pentru fericirea şi buna lor vieţuire, se îndeletnicesce cu cele maĭ înalte, precum şi până cu cele de maĭ jos, nelăsând nimic necercetat şi nemustrat, din câte ar contribuì la fericirea oblăduiţilor. Şi fiind-că legile sunt trebuitóre pentru a constituì omuluĭ şi pentru a-l face fericit, oblăduitorul închipuind tóte spre folosul oblăduiţilor, făcêndu-se precum am ḑice legislator şi ne socotind nimic maĭ de căpetenie decât legile—unele din aceste el desfiinţézĕ, unele preface, altele îndreptézĕ, iar altele, de cele trebuinţă, de la sine alcătuesce, şi anume acele carĭ ar fi mântuitóre, maĭ priitóre în vieţuire şi maĭ folositóre obştieĭ.—Prin unele ca aceste legislatoriĭ ceĭ renumiţĭ aŭ împodobit vécul lor cu glorie nemuritóre şi s'aŭ întronat în altarul uneĭ vecĭnice aduceri aminte.

Aşà şi fericiţiĭ întru pomnire Domnitorĭ predecesorĭ aĭ noştri, ce aŭ oblăduit cu strălucire şi cu slavă, luând cea maĭ mare îngrijire despre tóte cele-l-alte pentru fericirea şi buna petrecerea oblăduiţilor, aŭ găsit că cea maĭ mare din datoriile lor erà de a da legĭ supuşilor, după care să se judece. Şi dar maĭ întâiŭ Domnul Alexandru I care, pentru multele sale merite şi marĭ faceri de bine, a dobândit denumirea de *Bun*, îndată după suirea sa la scaunul Domnieĭ (1401), vĕḑênd nevoia de legĭ în care se găsià ţéra, a cerut şi a primit Vasilicalele de la Împĕraţiĭ Paleologĭ, carĭ filotimisindu-se ĭ-aŭ trămis şi Coróná de Rege, hărăzându-ĭ şi dignitatea de Despotes. Din aceste legĭ, culegênd Alexandru câte s'aŭ găsit trebuitóre şi potrivite în acele vremĭ, şi traducêndu-le în limba pămînteană, a alcătuit o carte de legĭ, precum scrie Dimitrie Cantemir.

Douĕ vécurĭ maĭ apoĭ, Vasile Voevod numit Arnăutul, culegênd tot din Vasilicale, ca din nisce isvóre, precum se vede de pe inscripţiunea cărţiĭ sale, şi adăogênd către legile luĭ Alexandru Voevod, a tipărit la 1646 cartea sa de legĭ, prin unul Evstratie, ce erà pe atuncia Vel Logofĕt. Acéstă carte cuprinde maĭ ales legĭ penale şi agri-

cole cu adăogirea obiceiurilor pământului, iar din legile civile, ea fórte puține cuprinde, și anume câte erau trebuitóre în acea vreme. De atuncia a lipsit cu desăvîrșire codul luĭ Alexandru cel Bun, ca unul ce n'a ajuns a fi tipărit; iar legea luĭ Vasile Voevod a rĕmas domnitóre, și după acéstă lege judecătoriĭ urmăriaŭ priciuile până la începutul véculuĭ trecut, precum iarăși Cantemir scrie, trăind în acea vreme.

După acésta sporind relațiunile între pămînteni și némurile învecinate, maĭ îmmulțindu-se apoĭ și populațiunea, și țéra mergênd, precum se póte înțelege, spre maĭ bine, Domnitoriĭ începură din nevoie a se slujì de isvorul acestor doué cărțĭ de legĭ, adecă de Vasilicale, și tot-d'odată de Novelele luĭ Justinian, Leon și celor după dînșiĭ Împărațĭ, de colecția Vasilicalelor (Συνόψις), de întroducerea legilor a luĭ Antikinsor Teofil, de legea Greco-Romană și în sfîrșit de Manualul luĭ Armenopulo; din care împrejurare și codul luĭ Vasile Voevod, ca unul ce erà necomplet, a rĕmas de maĭ mulțĭ anĭ în nelucrare și a devenit cu totul rar de găsit. Maĭ târdiŭ se sloboḑiră și vr'o câte-và hrisóve în óreșĭ-carĭ pricinĭ, spicuindu-se și aceste în rĕstimpurĭ din Vasilicale și Novele de către Domniĭ din acea vreme.

La o așà stare de lucrurĭ s'aŭ întrodus după vremĭ și abusurĭ, carĭ se pot aflà chiar pe la naṭiile cele maĭ civilisate, maĭ mult saŭ maĭ puțin, pentru că precum se ḑice: «puținĭ sunt aceĭ ce flămânḑesc și însetoșézà de dreptate, iar ómeniĭ murim ca ómenĭ...» Aceste abusurĭ s'aŭ iscat din maĭ multe pricinĭ, din care una și cea maĭ de căpetenie este că Vasilicalele, Novelele și pomenitele cărțĭ de legĭ, afară numaĭ de traducerea Manualuluĭ luĭ Armenopol în limba grecéscă cea nouă (care și acésta e greșită în maĭ multe locurĭ) sunt scrise în limbĭ înțelese de fórte puținĭ: în limba Elină și Latină. Iară străinătatea și nedeprinderea stiluluĭ, precum ḑice un învĕțat modern, cuprinḑênd sciința legilor în puține cuvinte, face ca poporul să atârne de la aceste.

Aceste vĕḑênd și predecesorul nostru Alexandru Constantin Moruz Voevod a întreprins a face putinciósa tămăduire acestuĭ neajuns, și dar a poruncit Paharniculuĭ Toma Kara a traduce în limba pămînteană Manualul legilor, adică acele șése cărțĭ ale luĭ Armenopol, carĭ s'aŭ și tradus cu desăvîrșire la 1804. Insă orĭ el de la sine, orĭ din îndemnul altora, înțelegênd că cartea luĭ Armenopol, cunoscută aicĭ nu de mult, nu constituià legea pămînteană, ce maĭ vîrtos Vasilicalele, a poruncit tot luĭ Kara, ca adunând din Vasilicale și alte cărțĭ de legĭ, să compue un cod civil și tot odată penal după metodul Institutelor, adică a întroduceriĭ legilor de Antikinsor Teofil, precum însuși Kara ḑice în prefața sa.

Kara dar, săvîrșind în limba grecéscă la 1806 (April) întâia parte din cele patru, despre dreptul persónelor, fù împedicat de împrejurările de atuncia de a da sfîrșit și celor-l-alte și peste puțin se și săvîrșì din viéță.

Și Noĭ dar, de când binevoind Dumneḑeŭ am luat în mână frînele oblăduiriĭ acestuĭ principat, încredințându-ni-se îngrijirea și cârmuirea credincioșilor noștri supușĭ, n'am încetat de a ne aduce aminte cât de mare e oblăduirea și cât de măréță e sfîrșitul eĭ, ca unul ce are de scop fericirea și buna petrecere a oblăduiților.

Gândind la tóte aceste și la datoriile oblăduitoruluĭ către oblăduițĭ, precum și la mijlócele trebuitóre pentru buna vieṭuire a acestora, nu Ne-am lenevit, cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, a pune în lucrare orĭ-ce bine ce erà prin putință, cu nepăsare către trudă și greutățile de tot felul. Cunoscênd tot o dată că legile contribue maĭ mult decât orĭ-ce la fericirea omuluĭ, împedecând sila și distribuind tuturor o drépță egalitate, Ne-am hotărît a ne îndeletnicì cu aceste maĭ serios, și maĭ întâiŭ, îm-

părtăşind hotărîrea Nóstră, ţintind la obştescul folos, Prea Sf. Mitropolit, iubitorilor de Dumneḑeŭ Episcopĭ şi boerilor noştri, nu numaĭ că eĭ aŭ fost de o idee cu Noĭ, ce prin anaforà a lor ne-aŭ făcut plecată rugăminte a pune hotărîrea în lucrare; pentru care am găsit de cuviinţă a alcătuì maĭ întâiŭ un Cod civil, ca unul ce este maĭ de trebuinţă decât cele-l-alte părţi ale legislaţieĭ. Incepênd dar lucrul l-am şi săvîrşit cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, ce este pricinuitorul tuturor bunătăţilor, avênd de temeiŭ Vasilicalele, carĭ la începutul véculuĭ al XV s'aŭ adus la Noĭ de fericitul întru pomenire Alexandru I cel Bun.

Fiind însă că din Vasilicale lipsesc nu numaĭ capitole şi titlurĭ, ci cărţĭ întregĭ, desfiinţate de timp, cu maĭ multe alte bune şi frumóse scrierĭ ale antichităţiĭ, precum se cunósce de către filologĭ, am îndeplinit lipsele culegênd din novele şi cele-l-alte cărţĭ de legĭ citate maĭ sus, de carĭ s'aŭ slujit, precum am ḑis, şi luminaţiĭ Domnĭ, predecesoriĭ noştri. La cap. al IV, part. I, despre Epitropie şi Curatorie, vĕḑênd că scopul Vasilicalelor şi al tuturor legilor celor drepte stă în educarea şi siguripsirea averilor lor, am socotit de cuviinţă a schimbà modurile despre aceste, adunând mijlóce din nouĕ codicĭ Europenescĭ (al cărora şi metodul am îmbrăţişat, ca unul ce Ni s'a părut cel maĭ nimerit), găsindu-se acésta maĭ siguripsitóre şi maĭ de interesul orfanilor, precum vom arĕtà în pre larg prin osebitul hrisov. Am maĭ găsit de cuviinţă a adăogì unele legĭ trebuitóre şi despre materiĭ neobicĭnuite bătrânilor, în cât ele eraŭ lor necunoscute, şi altele iarăşĭ despre pricinĭ ce se tratézà alt-fel în vremile nóstre: precum despre alcătuirĭ între autorĭ şi tipografĭ, despre asiguraţiĭ, despre concursul creditorilor, etc.; acest de pe urmă cas (despre concursul creditorilor) nu-ĭ nicĭ cum lămurit în Vasilicale şi cele-l-alte cărţĭ ale nóstre de legĭ. Apoĭ s'aŭ maĭ adăogit la locurile cuvenite şi obiceiurile pământuluĭ, carĭ cercetându-se după a nóstră poruncă şi găsindu-se de cuviinţă în adunările convocate spre acest sfîrşit, s'aŭ cinstit cu vrednicia de a rĕmânè legĭ. Asemenea s'aŭ adăogit şi deslegările pomenite maĭ sus, făcute în restimpurĭ de predecesoriĭ noştri prin hrisóve Domnescĭ.

Ast-fel s'a desăvîrşit acest al nostru Cod politicesc, alcătuit maĭ întâiŭ în obicĭnuita aicì în ţĕră limbă Nouă-Elinéscă, şi apoĭ tradus în acea pământeană. El s'a împărţit în treĭ părţĭ, din care una atingĕtóre de dritul persónelor, cea-l-altă de dritul lucrurilor, şi a 3-a de îmmărginirile ce privesc către ambele aceste drituri. — In cât se atinge de cele-l-alte părţi ale legislaţieĭ, ce aŭ relaţie cu legea civilă, precum Instrucţiile judecătorescĭ, Codul comercial, Codul penal şi Codul poliţienesc, şi aceste le vom lucrà după modul cuviincios, de Ne va dăruì Dumneḑeŭ linişte neturburată, isbândă şi înlesnire la vremile de faţă, ca să fie sistema nóstră legislativă desăvîrşită şi plină. Iar de nu, tot vom lăsà motiv luminaţilor Domnĭ, celora ce după Noĭ li se va încredinţà cârmuirea acesteĭ de Dumneḑeŭ păzite ţĕrĭ, ca să desăvîrşéscă lucrul nostru, aducênd oblăduiţilor lor o mare binefacere.

Promulgând dar astăḑĭ acest de Noĭ alcătuit Cod civil, legiuim prin hrisovul Nostru de faţă, ca după treĭ lunĭ (§ 4) să începă a fi lucrător, şi după acest Cod să se judece în ţĕră întîmplătórele pricinĭ civile. Iar dacă unele pricinĭ vor lipsì din acest al nostru Cod, ele se vor judecà după § 9 şi 10. Cele-l-alte pricinĭ, ca unele ce se cuvin celor-l-alte părţi ale legislaţiuniĭ, se vor judecà precum şi până astăḑĭ după Vasilicale şi cele-lalte cărţĭ de legĭ, până când se vor alcătuì, precum dorim, osebite Coduri şi în aceste materiĭ.

Fiind însă că binefacerea stă nu numaĭ întru a da legĭ, ce maĭ vîrtos în păzirea şi împlinirea lor şi în supunerea călcătorilor pedepselor cuvenite, apoĭ poftim şi pre

înălțații Domni, ce vor veni după Noi, că ei luând în onsiderațiune dreptățile ce Ne au îndemnat a alcătui acest Cod, în provedința lor despre fericirea supușilor, să se îndeletnicéscă și să se îngrijéscă mai ales cu stricta păzire a acestei legi, neînvoind nimănui întru nimic călcarea ei, ci pedepsind-o asemenea cu asprime. Datu-s'a la scaunul Domniei Nóstre Iași, în 1 Iulie, anul mântuirii 1817, iar al Domniei Nóstre al cincilea.

(Iscălit) Scarlat Calimach Voevod.

(L. P.).

De sigur Codicele lui Calimach constitue un mare pas înainte în legislațiunea și în evoluțiunea nóstră culturală. Actul de promulgare ne arată, că Calimach a consultat la confecționarea Codicelui și sfatul Bisericii și al boerilor țării.

O importantă lucrare, care atinge sfera justiției, este aplicarea și în Moldova, ca și în Muntenia a firmanului Porții relativ la sudiți. Am arătat ce plagă ajunsese pentru țările române cestiunea sudiților, austriaci mai cu sémă. Immulțirea lor cu din chiar supușii țărilor române paralisă și administrațiunea și justiția, ba și Visteria țărilor române.

Dăm în notă formularele, (1) după cari erà redactat actul ce Agenției dedeau la mâna *ori-cui* voià să plătéscă taxele obicinuite de sudit și care prin acest act erà declarat sudit, ori de erà, ori de nu erà născut în Austria, Rusia, Anglia.

Numĕrul cel enorm al sudiților obligă și pe Calimach ca, încă la 1813,

---

(1) 1819 Fevruarie 22. Carte de protecție a C. C. Agenții în Moldova. (Vulturul cu două capete.)

SCHUTZSCHEIN.

Von der in dem Fürstenthum Moldau aufgestellten K. K. Agenzie.

Demnach Vorzeiger dieses Alexi Teodoru, von Zante, ein Englischer Unterthanen gebürtig, Jahr alt, Religion, Statur, Haare, Augen, gekleidet, seines Gewerbs ein als wirklich k. k. Unterthan in dem Register dieser k. k. Agenzie eingetragen. Als wird Ihm Englischer Unterthan gegenwärtiger Scutzschein ertheilet, damit er die tractatmässige Befreiung von allen Abgaben, ausgenommen die von seinen Waaren mit Drey von Hundert zu zahlenden Mauth gemessen möge.

Urkund dessen meine Unterschrift und Amtssiegel.

Sr. K K. Ap. Majestät Rath und Agent in dem Fürstenthume Moldau

Joseph Edler v. Raab.

Jassy

Pr. K. K. Agenzie-Kanzlei

Jassy, den 22 Februar 1819.

(L. S.)

să facă a funcţionà în Iaşi, ca şi la Bucuresci, un «*Departament al streinelor pricini*». (1)

La 14 Maiŭ 1815, Calimach adreséză o anume circulară către toţi ispravnicii, spre aplicare a dispositiunii luate de Pórta Otomană cu referire la sudiţi.

Iată cartea adresată de Calimach:

Cărţi gospod pentru sudiţi, cari să fie cunoscuţi şi cari nu.

«Prea cinstiţi, de bun neam boeri aï noştri ispravnici . . . . . fiţi sănătoşi şi fericiţi. Fiind-că s'a părut cuviincios Inalteï Porţi, dupre obiceiŭ să se deà nizam la capitolul despre deosebiţii sudiţi europeï, în tótă întinderea statuluï séŭ, despre care să nu să atingă de loc în viitor drepturile (οδσοδλι) raialelor împĕrătescï ce în deosebite părţi se află sub administraţiunea (împĕrăţieï), în ce privesce relaţiunile dintre aceştia şi aceia, s'a publicat şi de către noï o înaltă hotărîre, prin care stabilim în mod analogic, şi dispunem cele pentru sudiţii din Domnia nóstră. Noï îndată ce am primit acésta, am dat, în trecuta lună Fevruarie, domnescile nóstre porunci către dregătoriï din deosebite părţi şi către ceï-l-alţi membri şi anume vouĕ vĕ poruncim, să cercetaţi şi să aflaţi atât numĕrul sudiţilor din acea parte, adecă a vînzĕtorilor de moşiï şi de cârciume, cât şi despre epoca de la care aceştia aŭ încheiat contractele. Tóte aceste să ni le arĕtaţi cu scumpĕtate şi cu tóte împrejurările.

După douĕ luni v'am trimis aceleaşi ordine domnescï ale nóstre.

Iar acum vĕzĕndu-vĕ că vĕ purtaţi cu maï multă viclenie, întârziind în adevĕr ca să îndepliniţi asemenea porunci ale nóstre, iată pentru a treia şi ultima óră vĕ poruncim, ca de îndată ce veţi primì poruncile nóstre de faţă, fără de amânare de un minut saŭ ceas, să depuneţi tótă stăruinţa şi buna voinţă şi să vĕ faceţi maï

(1) Veḑi la Academie port. LXVII (35), judecata dintre suditul austriac Bogdan din Bucovina cu Zabimira din Iaşi pentru clironomie.

CARTE DE PROTECŢIE

De către C. C. Agenţie în Principatul Moldaveï.

Arĕtătorul acesteia Teodoru, supus inglizesc, de la Itaca.

Născut, de 30 anï, de lege grecéscă, om de mijloc, pĕrul capuluï negru, ochiï negri, portul moldovenesc, fiind un adevĕrat sudit C. C. şi trecut la registrul acesteï C. C. Agenţie Alexie Theodoru.

Pentru acésta i s'a dat acéstă Carte de Protecţiune, ca să nu fie supĕrat de bir şi alte greutăţi ale ţĕreï, şi să aibă tóte slobozeniile carï se cuvin sudiţilor C. C. în ţĕrile Otomanicescï, după tractaturï, plătind numaï treï la sută pentru marfa sa; şi pentru încredinţare urméză iscălitura mea şi pecetea.

A. C. C. şi Ap. Măririi Sfetnic şi Agent în Principatul Moldavieï.

Josef Edler v. Raab.

La uliţa mare Iaşi

De la Cancelaria
A. C. C. Agenţiï.
Iaşi 22 Fevruarie 1819.

activi, spre a cercetà cu tótă scumpĕtatea şi cu interesul cerut: Câţi sudiţi sunt în tot ţinutul vostru de acolo, atât arendatorĭ de moşiĭ, cât şi de cârciume şi altele? Şi chemând atât sudiţiĭ arendatorĭ, cât şi (ἀσχαω ἀμλάκιδες) cu carĭ aŭ învoelile, şi să observaţi cu băgare de sémă epocele, când s'aŭ încheiat contractele şi timpul când ele rĕmân rĕsuflate. Şi după acésta cu stăruinţă să le descrieţi, trimiţênd aicĭ numele atât al stăpânuluĭ moşiilor şi altele, cât şi al sudiţilor arendatorĭ, epocele, cum am ḑis, ale contractelor, durata timpuluĭ, cât aŭ putere aceste învoelĭ şi în sfîrşit să vestiţi pe toţi locuitoriĭ de acolo, că de acum deosebiţiĭ proprietarĭ să nu aibă voĭe a da propriile lor proprietăţi în arendă la supuşi streinĭ. Fiind-că noĭ nu recunóscem de acum nisce asemenea învoelĭ făcute, şi la tóte judecătoriile din tótă Domnia nóstră vor fi privite fără valóre. Şi maĭ întâiŭ voĭ să nu voiţi a le recunósce nicĭ la o judecată întîmplătóre, carĭ vor avé să fie aduse la judecata vóstră.

Apoĭ am maĭ aflat, că aicĭ se arată unele raiale, cunoscute de maĭ nainte, şi carĭ aŭ patente. Pe uniĭ ca aceştia de îndată ce-ĭ veţi vedé, saŭ îĭ veţi auḑì, că undevà din greşélă se află, îĭ veţi chemà şi patentele, ce vor avé, luându-le, le veţi trimite la departamentul nostru al trebilor streine, iar lor le veţi spune, că dacă voesc să le reià, să vină aicĭ şi să le céră. Uşor îĭ veţi cunósce pe nisce asemenea purtătorĭ de patente, dacă veţi observà, de se află, saŭ nu, trecuţi în catagrafia, ce vi s'a trimis, a tuturor streinilor din ţéra cea dăruită nouĕ de Dumneḑeŭ. Fiind-că pe aceştia, în catagrafiile trimise, până când veţi primì din partea nóstră şi alte porunci despre acésta, îĭ veţi găsì ca streinĭ, supuşi puterilor streine, făcêndu-se acéstă catagrafie în timpul de maĭ nainte, când s'a făcut cercetarea generală a loculuĭ. Ast-fel fiind cu băgare de sémă să nu supĕraţi musafiriĭ, ce în tóte ḑilele vin în Bogdania din Europa şi din tóte părţile pentru deosebite pricinĭ, iar pre ceĭ ce sunt sub stăpânirea ruséscă îĭ veţi cruţà şi pe alţi 151 sudiţi, carĭ aŭ primit protecţiunea rusă în timpul celor opt-spre-ḑece luni precedente, în care timp şi aveţi făcută catagrafia. Cu un cuvînt, nu veţi îngăduì de loc în viitor să se facă sudit nicĭ unul din supuşiĭ recunoscuţi aĭ puternicelĭ nóstre împĕrăţiĭ. Fiind-că Inalta Pórtă nu recunósce în viitor de sudit decât pe locuitorul uneĭ ţĕrĭ streine şi numaĭ pe aceştia.

Aceste tóte înţelegêndu-le bine, le veţi pune în aplicaţiune în modul cel maĭ simplu, în cât în puţine ḑile Departamentul nostru citat să aibă rĕspuns complet din partea vóstră de la sudiţiĭ arendatorĭ, sciind bine, că dacă va urmà din partea vóstră saŭ neîngrijire, saŭ din orĭ-ce altă causă cea maĭ mică greşélă, şi dacă îndosirea de către consulĭ a sudiţilor săŭ a unuĭ sudit arendator nu va fi cunoscută aicĭ, voĭ aveţi a fi în rĕspundere, şi fiind înadins chemaţi vĕ veţi da séma înaintea nóstră. Băgaţi bine de sémă, să nu vĕ purtaţi iarăşi cu maĭ multă indiferenţă; fiind-că fără de nicĭ o uşurare veţi cădé sub mânia nóstră cea dréptă şi sub pedépsă, fiind pedepsiţi pentru o pilduire maĭ mare, ca neascultătorĭ şi puţin îngrijitorĭ pentru aceea-ce daţi faţă cu o causă atât de esenţială şi (μεχίμικης) a înaltuluĭ devlĕt. Urmând aşà, fiţi sănătoşi. — 14 Maiŭ 1815.

Noĭ Scarlat Alex. Calimach Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domnul ţĕriĭ Moldoveĭ.

Dăm în anexe diverse acte din sfera justiţieĭ. Notăm între altele:

a) procese de hotărnicie de moşiĭ.

b) fóe dotală.

c) diverse zapise din 1815, 1816 şi 1817 cu sigiliul tîrguluĭ Petreĭ (N.) (1)

(1) *Hotarnică de pe Tazlău din spre moşia Teţcaniĭ.*

Din luminata poruncă a prea Inălţatuluĭ nostru Domn M. S. Scarlat Alexandru Calimach Vv. ce ne-a adus-o Ioan Nour, Pintilie Berilă, Vasile Miron şi Vasile Berilă cu alţiĭ aĭ lor rezeşĭ, ca să le hotărĕsc moşiile ce aŭ pe apa Tazlăuluĭ, la ţinutul Bacăuluĭ, anume: Berescĭĭ, Petrilescĭĭ, Botoşanĭĭ, Nădişa şi Năsoescĭĭ şi să cercetez pentru împresurările ce ar fi pătimind arĕtatele moşĭĭ, despre moşia Teţcaniĭ a d-sale Dumitrachi Roset, şi despre moşia Călugăra a d-sale Banuluĭ Răducanu Roset, şi prin cercetarea ce voiŭ face, după doveḑile ce vor fi, de se va află că pătimesce vre-o împresurare, să-l scot de sub tótă împresurarea, şi să o mĕsor în lung şi în curmeziş cu stînjin gospod, stălpind-o şi cu petre hotare, iar de se va arĕtà vre-o parte nemulţămită, să n'o stălpesc cu pętre hotare, ci dând mărturie şi chartă închipuitóre de starea loculuĭ, după meşteşugul ingineresc, să mérgă la Divan. După poruncă, mergênd la faţa loculuĭ şi strîngênd pe toţĭ rezeşiĭ bătrânĭ şi tineri, am intrat în cercetare şi scoţêndu-ne rezeşiĭ un suret de pe un ispisoc de la Domnul Ştefan Vv. din lĕtul 6999, întru carele întărescе Măriuţeĭ, feteĭ luĭ Berilă, moşiile Berescĭ, de maĭ sus, Petrilescĭ i Botoşanĭ şi maĭ pre sus de Nădişa, Năsoescĭ. Al doilea, alt suret de pe un uric sîrbesc, iarăşĭ de la Ştefan Vv. din lĕtul 7005 Martie în 8, întru care întărescе luĭ Ioniţă, feciorul luĭ Mihăilă, satul Nadişa, care şi el l-a avut cumpĕrătură de la Mihail Berescul, în şése-ḑecĭ de zloţĭ tătărescĭ. Al treilea, un suret de pe un ispisoc sîrbesc, de la Bogdan Vv., din lĕtul 7077 August, întru care întărescе luĭ Trif şi femeiĭ sale Todosia, din a patra parte din sat anume Nadişa, dintru a cincea parte, din Simion feciorul Andruşeaĭ, nepot Muşeĭ, strănepot luĭ Ioan Nadiş din ispisocul ce a avut strămoşul sĕŭ Ioan Nadiş, cum şi altă cumpĕrătură ce a avut de la Vaşcu, feciorul Lucăĭ, nepot Gheorghe Hrătan, din ispisocul ce l-a avut George Hrătan, din jumĕtate sat din Turluiŭ, din a noua parte, din treĭ părţĭ o parte. Decĭ vĕḑêndu-se uricele aceste, am întrebat pe rezăşĭ, unde aŭ acea împresurare, şi eĭ mĭ-aŭ arătat că despre apus s'ar fi împresurând la moşiile Nadişa şi Botoşanĭ, de către moşia Teţcanĭ a d-sale Dimitrache Roset, iar despre rĕsărit s'ar fi împresurând capetele moşieĭ Nadişa şi Năsoescĭ de către moşia Călugăra a d-sale Banuluĭ Răducanu. Pentru aceea făcênd d-sale de scire să vie la faţa loculuĭ cu scrisorile ce vor fi avênd, saŭ să trimită vechilĭ, d-luĭ Banul a dat rĕspuns, că nu póte să vie, nicĭ vichilĭ să trimită, neavênd scrisorile aicĭ; la care rezăşiĭ aŭ arătat, că în vreme ce aŭ dat jalba la Iaşĭ (fiind şi d-luĭ Banul a dat rĕspuns, că nu póte să vie, nicĭ vechil să trimită, neavênd scrisorile aicĭ, la care răzeşiĭ aŭ arătat), iar maĭ mult nu s'a scris, nefiind trebuitóre şi fără lucrare, pentru că d-luĭ Aga Teţcanul a fărmat-o cu judecată acéstă mărturie, şi răzeşiĭ din Năsoescĭ şĭ-aŭ hotărît moşia Nadişa cu fostul Domn Ioan Vodă, ce atuncia erà Postelnic. — 1813 Sept. 19.

(Iscălit) Costache Caragea comis, ispravnic.

Starostea Putneĭ către hotarniciĭ de Ruginescĭ şi Anghelescĭ.

Diaconul Simion ot Panciu a făcut arĕtarea, că în hotarul moşieĭ Ruginescĭ are şi el baştină de pe popa Busduganu Buda, şi osebit şi la Itescĭ maĭ are cumpĕrăturĭ de pe moşul sĕŭ diaconul Buzinski, şi din întîmplarea vremilor, neavênd scri-

Hotarnica moşiilor despre apa Tazlăuluĭ împresurată de moşia Teţcanĭ şi Călugăra a boerilor Rosetescĭ.

sorile faţă, s'a depărtat de stăpânire; iar după ce a găsit scrisorile, îndată a mers, cerênd dreptul sĕŭ. Pentru care cerêndu-se scrisorile, a arătat întâiŭ o copie de pe zapisul de cumpĕrare al diaconuluĭ Buzinski din lét 7111, cuprinḑĕtor că la Eremia sin Lazăr i Odobaşa sin Portasi a cumpĕrat a patra parte a Tetiuluĭ Laţcu de la Itescĭ, şi de la Axenti partea luĭ Beleĭ, a patra parte tótă, din bĕtrânul de la Itescĭ; din pădure, din câmp şi din tot locul ce se va alege a patra parte; al doilea a arĕtat o carte gospod din lét 7249 Aug. 12, că dă acea carte la mâna preotuluĭ Macoveiŭ şi altor fraţĭ aĭ luĭ, ca să fie volnicĭ cu cartea d-sale a ţiné şi a stăpânì şi dijmuì părţile de moşie de la Zăbrăuţĭ şi de la Ruginescĭ ot ţinutul Putneĭ, luând ḑeciuélă din tóte.

Decĭ se scrie d vóstră, că luând izvod ce aŭ rezeşiĭ pe némurĭ, să cercetaţĭ fórte cu amănuntul, şi pe câtă parte veţĭ dovedì că se cuvine jăluitoruluĭ cu aĭ sĕĭ, să-ĭ deosebiţĭ stîlpind-o şi cu petre hotare, dacă nu va fi pricină despre care-và, dându-ĭ şi ţidula dupre obiceiŭ. Iar fiind pricină, atuncia petre hotare nu veţĭ pune, decât veţĭ da mărturie arătătóre pre larg, cu care viind la stărostie să se pue la cale. — 1815 Iulie 2.

Vasile Spătaru.

Scarlat Alex. Calimach Vv. Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod.

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domnul ţĕriĭ Moldoveĭ. Insciinţare se face cu acéstă carte a Domnieĭ-Mele, că d-eĭ Postelnic. Elenca Mavrogheni, prin jalba ce a dat Domnieĭ-Mele, a făcut cerere ca să i se întăréscă stăpânirea asupra uneĭ părţĭ de moşie de la ţinutul Tecuciuluĭ, pe apa Bîrladuluĭ, care subt nume de Tămăşenĭ o stăpâniaŭ nisce rezeşĭ, între moşia Bozescii şi între moşia Trohănescii, înfăţişând pe lângă jalba dumi-sale, înaintea cinstit şi credincios boeruluĭ Domnieĭ-Mele, dumnéluĭ Constandin Balş vel Logofĕt al Ţĕriĭ-de-jos, zapisul de schimb din trecutul an 1816 Fevruarie 14, iscălit de preotul Vasilie Sârghi i Tudorachi Sârghi şi alţiĭ aĭ lor, adeverit şi de marturĭ: Banu Neculaĭ Linţu, întărit şi de către Isprăvnicie, de dumné-luĭ Iordache Leon, fiind Spătar şi Ispravnic la Tecuciŭ, avênd acéstă cuprindere: că dumné-eĭ după scrisorile ce a înfăţişat şi cumpĕrătura ce a făcut de la Sultana Lipănésca, asupra jumĕtăţiĭ de sat Bozescii, cuprinde până în hotarul Trohănescilor, unde s'a dovedit că se desparte Trohănescii de Bozescĭ, cu care scrisóre şi doveḑĭ, fiind că şi partea lor ce se numesce Tămăşeniĭ o cere dumné-eĭ tot sub nume de Bozescĭ, pentru care şi viind ca să steà în judecată, şi socotind eĭ că cu scrisorile ce aŭ pe partea din Tămăşenĭ nu se vor puté ajutà, aŭ stătut la învoélă, şi aŭ cerut ca pentru săvîrşirea acestor prigonirĭ, şi pentru a nu rĕmâné şi eĭ cu totul lipsiţĭ de moşie, aŭ făcut rugăminte, ca să le deà dumnéeĭ Postelnicésa din părţile ce are în Geru, şi eĭ să deà dumi-sale partea ce o stăpânià sub nume de Tămăşenĭ, primindu-se şi dumné-eĭ ca să rĕmâe păgubaşă de dreptul domnieĭ-sale şi aşà s'aŭ alcătuit întru acest chip: dumné-eĭ să stăpânéscă tótă partea câtă o stăpâniaŭ eĭ sub nume de Tămăşenĭ, până în hotarul Trohănescilor, moşia mânăstiriĭ Danculuĭ, şi din apa Bîrladuluĭ până la Hereteĭ. Şi măsurând-o cu stînjenul gospod, pentru câţĭ stînjenĭ vor eşì, să le deà dumné-eĭ Postelnicésa din părţile ce are în Geru, analoghisând şi lungimea moşieĭ lor, fiind

Atragem atenţiunea asupra actelor de stăpănire de moşie a Tamaşenilor, dobândită prin schimb, de Postelnicésa Elencu Mavrogheni.

---

maĭ lungă decât aceea ce le dă dumné-eĭ, dându-le şi scrisorile ce are asupra acestor părţĭ. Insă fiind că dumi-sale îĭ maĭ prisosesce un numĕr de stînjenĭ peste aceĭ ce ĭ-a dat, acele scrisorĭ ce cuprind pe stînjeniĭ rĕmaşĭ la dumné-eĭ nu le a dat lor ci numaĭ copiĭ încredinţate, iar cele adevĕrate aŭ rĕmas la dumné-eĭ Postelnicésa; asemenea şi eĭ aŭ dat dumi-sale scrisorile ce s'aŭ aflat la dînşiĭ pe acéstă parte ce o stăpâniaŭ eĭ sub nume de Tămăşenĭ, adică: o carte de la Domnul Neculaĭ Voevod din let 7150 Maiŭ 13, alta de la Domnul Constandin Suţu Voevod din let 1793 Maiŭ 21, şi o spiţă de neam iscălită de Vornicul Gavril Conachi.

Intru acest chip săvîrşindu-se acéstă învoélă, se hotărĕsce ca atât dumné-eĭ Postelnicésa, cum şi urmaşiĭ dumi-sale în vecĭ, şi eĭ schimbătoriĭ şi némurile lor să nu pótă trece peste aşeḑarea ce aŭ făcut, ci să-şĭ stăpânéscă fieşce-care schimbul, precum se arată. Şi dacă în urmă din némurile şi rezeşiĭ lor, ce nu s'aŭ întîmplat faţă, ar face vre-o cerere peste învoéla acésta, eĭ să aibă a rĕspunde; şi ca să se păzéscă cu nestrămutare, ceĭ ce aŭ sciut carte aŭ iscălit, iar ceĭ ce nu aŭ sciut şĭ-aŭ pus numele şi degetele, cum maĭ pe larg arată scrisórea acésta.

Pe lângă care aŭ maĭ arĕtat osebita scrisóre tot dintru acelaşĭ an şi ḑi, iscălită tot de numiţiĭ schimbătorĭ, cuprinḑĕtóre ca după învoéla săvîrşită între rezeşiĭ din Tămăşenĭ, şi între dumné-eĭ Postelnicésa Elenca Mavrogheni (ḑicêndu-se întru amândouĕ Manu), pentru 220 stînjenĭ în curmezişˇ spre Bîrlad despre apus, şi 61 pol spre Hiriteĭ despre rĕsărit, i 5.880 stînjenĭ lungul ce ĭ-aŭ dat dumi-sale Postelniceseĭ după analoghia ce s'a făcut, s'a venit ca să ieà eĭ, de la dumné-eĭ Postelnicésa 237 stînjenĭ în curmezişˇ şi 3.480 în lung de pe Geru, din hliza din mijloc, din treĭ hlize ce are dumné-eĭ acolo; ĭ-aŭ dat făcêndu-le teslim şi douĕ zapise ce se arată cu veleturile lor, după care să aibă a stăpânì în pace, cum maĭ pre larg arată şi scrisórea acésta.

Drept aceea din doveḑile arĕtate, încredinţându-ne Domnia-Mea de la al nostru cinstit şi credincios boer d-luĭ Constantin Balş, Vel Logofĕt al Ţĕriĭ-de-jos, că schimbul acesta între dumné-eĭ Postelnicésa Elenca Mavrogheni şi între numiţiĭ de maĭ sus s'a făcut cu bună primire despre amândouĕ părţile, iată dară că prin acéstă carte a Domnieĭ-Mele, dăm şi întărim stăpînirea domnieĭ sale Postelniceseĭ Elenca Mavrogheni ca, pe lângă acea-laltă moşie a domnieĭ sale, să stăpânéscă şi stînjeniĭ luaţi în schimb fără de nicĭ o supĕrare despre nimine, luându-şĭ şi tot venitul din tot locul după obiceiul pămîntuluĭ şi hotărîrea ponturilor gospod, asupra căruia schimb cartea acésta a Domnieĭ-Mele să-ĭ fie domnieĭ-sale Postelniceseĭ şi în urmă clironomilor domnieĭ-sale de întăritură statornică şi neclintită nicĭ odinióră în vecĭ, care s'a întărit şi cu a nóstră Domnéscă pecete.— 1817 Iunie 12, în Iaşĭ.

(L. P.)

Vel Logofĕt.

Jalba Rădăşenilor.

Prea Înălţate Dómne,

Cu lacrimĭ dăm supĕrare milostiv auḑuluĭ Inălţimiĭ Tale strîmbătatea ce pătimim de către dumné-luĭ Spătarul Nicolaĭ, că avênd noĭ cumpĕrătură de la locuitoriĭ Mălinarĭ 19 fălcĭ şi 70 prăjinĭ loc de fînaţ, făcut din codru în Molna, cu scirea

In note dăm și jalba Rădășenilor contra Spătarului Canta, arendașul unor moșiĭ ale mânăstiriĭ Slatina, reclamate ca ale lor de aceĭ locuitorĭ.

---

mânăstiriĭ Slatina, stăpânitóreĭ aceleĭ moșiĭ, pe care le-am stăpânit, dând dijma obicĭnuită numaĭ, iar acum din vara trecută fiind dumné-luĭ Spătar Canta orîndătoriŭ acelor moșiĭ, ne-a luat patru fînațe dintre cele de sus arětate fălcĭ, pentru care făcênd arătare Preosfințitului Mitropolit, ni s'a dat cartea Preosfințieĭ sale către vechilul domnieĭ-sale Spătar, ca să nu ne supere cu acea nedréptă luare de fînaț, și fiind-că dumné-luĭ Spătar nicĭ la aceeașĭ nu se supune, ne rugăm Înălțimiĭ Tale de a ni se da luminată carte gospodului poruncitóre de a nu ni se luà acele curăturĭ ce le avem cumpĕrate, ci numaĭ dijmă să dăm după obiceiŭ. Va rĕmâné și mare pomană.

La mila Înălțimiĭ Tale

Prea plecațĭ

Grigori Pletosu, Neculaĭ Șoldănescu, Leonti a Opróiĭ, Savin a Opróiĭ, locuitorĭ din satul Rădășaniĭ, ținutul Suceveĭ. — 1819 Martie 27.

Izvod de zestre a feteĭ luĭ Ioniță Cujbă.

Cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, de cele ce daŭ fiiceĭ mele Ilincăĭ, precum în jos se arată.

O icónă Maica Precista, ferecată cu argint, ca să le fie spre ajutor. O candelă de argint. Douĕ farfurióre cu patru linguriță de argint. Șése zarfurĭ de argint cu felegenile lor. Una păreche paftale de argint suflate cu aur, cu colanul lor. Una păreche cerceĭ de aur, de smarand, cu diamant. Un inel de diamant. Un inel de rubin, cu diamant. Un inel de tunzuh de aur cu mărgăritar. Un inel de aur cu balaș. O jurbe cu milu. O cațaveică cacom. Șése rochĭ, douĕ de dimie, una de maltin, una de panură, una stambol șalt, una de hasa. Una salteà de atlas; una plapomă de atlas; șése perine de postav cu măcatul lor, pentru îmbrăcatul uneĭ odăĭ; o ladă mare, cincĭ perinĭ, însă patru micĭ și una mare, cu dosurile de maltin, treĭ rînduri fețe perinĭ, însă unul de mătase și douĕ în ciubuce. Douĕ cércéfurĭ. Douĕ prostire de mătase. Treĭ mese, însă una în cincĭ iți și douĕ în treĭ iți. Douĕ-ḑecĭ și patru șervete. Patru peșchire de obraz. Patru peșchire de mânĭ. Treĭ buccealîcurĭ de mătase. Douĕ buccélîcurĭ de pînză de casă. Ḑece cămeșĭ femeescĭ. Una scórță alésă. Patru lăvicere alese. Una scatulcă cu șipurile eĭ. Una tablà de Lipsca de cele cu tórte. Una păreche solniță. Una duzină talgere castorĭ. Una duzină linguri castor. Patru tingirĭ cu capacele lor. Șése sahane. Una tavă. Una căldare. Una pereche sfeșnice alamă cu mucările lor. Un lighean cu ibric. Opt boĭ cu ferile lor. Opt vacĭ marĭ, însă patru cu vițeĭ și patru sterpe. Douĕ sute oĭ, însă una sută cincĭ-ḑecĭ marĭ, și cincĭ-ḑecĭ micĭ. Cincĭ-ḑecĭ stînjenĭ în lat din moșia Vladomira ținutul Iașiĭ, dincóce de apa Prutuluĭ, și în lung cât merg și cele-lalte părți spre apus. Douĕ miĭ leĭ, însă una mie leĭ am să o rĕspund eŭ, și una mie leĭ fecioriĭ meĭ Vasilie, Gavril și Costache, și rĕspunḑêndu-se aceștĭ banĭ, fiică-mea Iléna, și sora feciorilor meĭ nu are să se amestece a maĭ cere parte din o moșie părintéscă, adică din Untenĭ i din cea-laltă parte ce le-aŭ maĭ rĕmas în Vladomira, din Rulenĭ, din Sîrbĭ și Făs-

In note dăm o fóe de zestre a feteĭ luĭ Ioniță Cujbă. Cetirea eĭ va arĕtà cam din ce obiecte se alcătuià zestrea uneĭ fete pe la aniĭ 1813.

Alte acte se referă la moșiile Bălțaților și Șerpenĭ din județul Covur

---

tăcĭ, ce aŭ să le împartă eĭ frățesce, carĭ banĭ aŭ să se rĕspundă acum în naht.— 1813 Fevruarie 3.

Eŭ Zamfira rĕposatuluĭ postelnicel Cujbă, adiverez.

Vasilie Cujbă postelnicel, platnic la mia cea de leĭ.

Gavril Cujbă, platnic la mia cea de leĭ.

Costachi Cujbă, platnic la mia cea de leĭ.

Cartea luĭ Scarlat Al. Calimach către Aga Costachi Conachi.

Noĭ Scărlat Alexandru Călimach Vv. Cu Mila luĭ Dumneḑeŭ Domn Țĕriĭ Moldoveĭ. Cinstit credincios boerul Domnieĭ-Mele, dumné-ta Aga Costachi Conachi, sănătate. In trecutul an, 1815, Octomvrie 25, s'a scris cartea Domnieĭ-Mele către dumné-lor pârcalabiĭ de Galați, ca să mérgă unul din dumné-lor la starea moșieĭ Bălțaților de la acel ținut al Covurluiuluĭ, unde strîngênd de față pe toți răzeșiĭ, față fiind și Clucerul Manolachi Tuduri, după cuprinderea scrisorilor ce se vor vedé la amândouĕ părțile, să facă cercetare casele și alte acareturĭ, ce va fi avênd Clucerul, făcute acolo, pe care parte vin adică, pe drépta partea sa, saŭ pe partea ce s'a dat răzeșilor, cu hotărîrea judecății Divanuluĭ Domnieĭ-Mele? Și prin însciințarea din 13 Noemvrie, tot a trecutuluĭ an 1815, ce a trimis dumné-luĭ Vornicul Alexandru Ianculeŭ, cu tóte că s'a vĕḑut arătând, că după cercetarea ce aŭ făcut la fața loculuĭ, s'a dovedit că casele armașuluĭ Vasilie Tuduri aŭ venit pe drépta partea sa, adică pe bătrânul luĭ Crucean, ce-l are Clucerul luat cu schimbul de Sulgerul Ion Cârjă, cum și câți-và din răzeșĭ, anume preotul Gheorghie Savin, preotul Stan Sava, Timofti a Lupiĭ, Giurgea Rogojină, Ioan Macarie, postelnicelul Ioan sîn Ghiorghie Sandu, și Sandul sîn Ilie a Lupeĭ, aŭ arătat că, pe lângă bătrânul Tetiuluĭ care îl stăpânesc eĭ, este și bătrânul luĭ Crucean, alăturea pe din jos ,și de acolo merg ceĭ-lalți treĭ bătrânĭ în jos, adecă Crucean, Zabulichi și Săiman, baștina și cumpĕrăturile Clucerului până în hotarul Urlescilor, unde se află și așezarea clucerului, din care s'aŭ luat 195 stînjenĭ cu hotărîrea Domnesculuĭ Divan, ce maĭ sus se arată și s'aŭ dat în stăpânirea răzeșilor. Dar fiind-că răzeșiĭ necontenit supĕraŭ cu jalbe, că casele armașuluĭ Vasilachi Tudori vin pe partea lor, la 6 Fevruarie acestuĭ curgĕtor an 1816, s'a fost scris dumi-sale Vorniculuĭ Iordachi Catargiu, pârcălabul de Galați, ca de iznóvă însuși dumné-luĭ să mérgă la fața loculuĭ, să cerceteze acéstă pricină, și dumné-luĭ neertându-l trebuințele pârcălăbieĭ, cu care se află însărcinat, nu a putut merge să facă cercetare. Drept aceea scriem Domnia-Mea dumi-tale, să mergĭ la starea numiteĭ moșiĭ, unde adunând de față atât pe răzeșĭ, cât și pe Clucerul Manolachi Tudori, să cercetezĭ cu amănuntul tóte scrisorile și alte doveḑi a ómenĭ bătrânĭ și vrednicĭ de credință, ca să dovedescĭ cum li s'a urmat stăpânirea din vechiŭ, și pe la ce loc, și de a fost acel bătrân Crucean drept al sulgeruluĭ Ioan Cârjă, stăpânit acolo la locul ce se arată, de la carele îl are Clucerul luat cu schimb și de sunt acele case pe bătrânul Crucian, ce se află acum drept a Cluceruluĭ, saŭ vine pe partea răzeșilor? carĭ de vor venĭ pe partea lor, apoĭ să le arătĭ și să nu-ĭ îngăduescĭ a face maĭ multă supĕrare Cluceruluĭ; și precum veĭ află și veĭ dovedì

luiŭ. Calimach rînduesce anchete la faţa loculuĭ, ca să se constate dreptul de stăpânire, fiind procese la mijloc.

întru adevĕr, pentru tóte fără întârdiere să trimiţĭ pre larg însciinţare la dumné-luĭ Vel Logofĕt al Ţĕriĭ-de-jos, spre arătare Domnieĭ-Mele.

Acésta poruncim. 1816 Maiŭ 24.

Vel Logofĕt.

Chrisovul luĭ Scarlat Alexandru Calimach pentru moşia Şerpenĭ de la ţinutul Covurluiuluĭ.

Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domn Ţĕriĭ Moldoveĭ. Cinstiţĭ credincioşĭ boerĭĭ Domnieĭ-Mele, dumné-ta Petrachi Negri biv Vel Ban, i dumné-ta Ioan Iamandi biv Vel Ban, sănătate. După necontenitele jalbĭ date către Domnia-Mea din partea preotuluĭ Michaiŭ zet Ioan Gociul i Vasile Gociul mazil, cu alţĭ răzeşĭ şi némurĭ a lor, stăpânitorĭ moşieĭ Şerpenĭ de la ţinutul Covurluiuluĭ, cu arătare că acéstă moşie de la părinţiĭ lor şi până în anul trecut o aŭ stăpînit-o cu bună pace, bez numaĭ 80 stînjenĭ ce din vechiŭ cu hotarnică de la aniĭ 1787 îĭ are aleşĭ şi traşĭ Căminaruluĭ Gheorghe Hermeziu, către hotarul moşieĭ sale Balintesciĭ. Iar în anul trecut 1817, de către cercetătoriĭ ce eraŭ orînduiţĭ la moşiile de la ocolul Horinceĭ li s'a făcut mare strîmbătate, că în loc de 80 stînjenĭ, ce hotarnica maĭ sus pomenită îĭ trage Căminaruluĭ Hermeziu, din trupul moşieĭ Şerpeniĭ, le-a luat întrégă o a patra parte, şi pe lângă acésta li s'a maĭ luat douĕ întregĭ a patra părţĭ, şi s'a dat una luĭ Ioniţă şi Iordachi Chiriţescĭ, ce s'a numit nepot luĭ Taraiŭ, şi alta a patra parte unora ce s'ar fi numit a fi nepoţĭ unuĭ Kiokiŭ bătrân, adecă neam Dabijescilor, lăsându-ĭ pe dînşiĭ numaĭ cu o a pat tra parte, pe carĭ alcătuirĭ s'aŭ făcut şi învoelĭ iscălite numaĭ de către doĭ din partea Gocescilor, iar ceĭ maĭ mulţĭ némurĭ aĭ lor Gocescĭ, şi alţiĭ împreună cu dînşiĭ, părtaşĭ, nicĭ o sciinţă de acésta n'aŭ avut. Pentru care cerşind dreptate şi punere la cale, aŭ înfăţişat înaintea Domnesculuĭ nostru Divan aceste doveḑĭ: 1) Pentru némul Dabijescilor aceĭ ce în anul trecut 1817 aŭ luat o a patra parte, cartea de judecată a Divanuluĭ din anul 1800, cuprinḑĕtóre, că după cercetarea ce atuncia s'a făcut jalbeĭ ce aŭ fost pornit aceştĭ Dabijescĭ cu cerere de a se împărtăşĭ din moşia acésta, dovedindu-se că stăpânirea lor cu 100 de anĭ în urmă a fost lipsită de acolo, precum însuşĭ eĭ Dabijesciĭ n'aŭ tăgăduit, se daŭ rĕmaşĭ de către judecată, ca nicĭ odinióră acolo stăpânire să nu maĭ aibă némul Dabijescilor ce se trag din bătrânul Kiokiul. Aşişderea şi pentru cea-laltă a patra parte, ce, precum s'a ḑis tot în anul trecut 1817, s'a dat nepoţilor luĭ Taraiŭ. Iarăşĭ aŭ înfăţişat locuitoriĭ Gocescĭ în judecata nóstră: 1) o scrisóre din aniĭ 1760 de la un Neculaĭ Bărbănţă şi cu femeea sa către Ioniţă Taraiŭ; 2) altă scrisóre din aniĭ 1780 de la acel Ioniţă Taraiŭ, cu femeea şi feciorii lor, pre care şi eĭ moşia, ce o luase danie de la Neculaĭ Bărbănţă, o fac danie preotuluĭ Constantin i Vasile Chirvaşă, i Ioan Gociu şi Constantin Ganea, pe puterea cărora scrisorĭ aŭ rĕspuns jăluitoriĭ Gocescĭ, că aŭ şi stăpânit cu nestrămutare până în anul trecut 1817, precum s'a ḑis. Decĭ cât pentru că Căminarul Hermeziu are a trage o a patra parte după doveḑile sale, n'a rĕmas nicĭ o îndoélă, hotărîndu-se ca din întreg trupul Şerpenilor să tragă o a patra parte, iar pentru cele-lalte treĭ părţĭ vrênd judecata a se încredinţă, cum şi de către cine s'aŭ stăpânit, căcĭ precum s'a ḑis pentru némul Kiokiuluĭ din care se trag Da-

Iacă un act important prin care se recunósce Vrâncenilor dreptate la posesiunea munților lor și se amintesc multe relative la constituirea proprietății de moșii, după Vasilicale și după obiceiul pământuluĭ.

...Intărînd luĭ Cernat Ploscariul și fratelu sĕŭ Ștefan, pe lângă cumpĕrătura satuluĭ Bitchieții și alte multe moșiĭ, anume cuprinse prin uric, fiind ale lor de baștină. Alt uric de întăritură de la Ștefan Voevod din 6991 Septemvrie 23, cuprinḑĕtor că întăresce dréptă ocină și moșie luĭ Ioan și fratelu sĕŭ Toader Hurdugașiĭ moșia Obărșia pe pârîul Alb, unde este așezarea luĭ Toader Hurdugașii și jumătate de Dămilescĭ și Ibănescĭ pe Sacoveț; deosebit întăresce și luĭ Dumbravă și femeiĭ luĭ Nasta moșia Ghigoesciĭ. Alt uric de întăritura de la Pĕtru Voevod, din 7091, pe jumătate sat de baștină de Răculescĭ pe Prut, ce a fost al Evdochieĭ și a Grécheĭ, nepótele Oleniĭ, de baștină de la strămóșele lor Ilinca și Marica, carĭ și strămóșele lor l-aŭ avut de împărțélă și aŭ vîndut-o drept 500 zloți luĭ Drăghicĭ Ursuluĭ. Alt uric din 6995 Octomvrie 7, de la Ștefan Voevod, întăritor pe jumătate de sat de Sărata, ce a cumpĕrat-o Toma Grigorce de la Ioan Murgul, care a avut-o dréptă ocină a sa de baștină. Și precum se află o mulțime de asemenea hrisóve de întăriturĭ locuitorilor moșinași pe baștinile și ocinile lor, fără a se pomeni de dania de maĭ înainte, ce numaĭ rezemându-se pe urmata lor veche stăpânire. Iată dar că și din obiceiurile urmate din vechime și până astăḑĭ, pre deplin s'a dovedit nestrămutarea dreptăților îndelungateĭ stăpâniriĭ asupra moșiilor moșinașilor pământenĭ, fără a se cere hrisóve de daniĭ saŭ întărituri ale Domnilor de maĭ înainte. Și oblăduirea pământuluĭ de-a pururea a fost datóre a privighià asupra dreptăților fiescĭ, căruia a nu se luà niměnuĭ averile, și a nu se strămuta niměruia stăpânirea pe

---

bijesciĭ, se vede grăind judecata de la anul 1800, că cu 100 de anĭ maĭ în urmă le-a lipsit stăpânirea; așișderea și pentru némul luĭ Taraiŭ, din care se trag Chirițesciĭ, după scrisórea lor de danie către némul Goceștilor, se vede că de 38 de anĭ, le-aŭ lipsit stăpânirea. După cuprinderea scrisorilor de danie și de se va dovedì, precum jăluitoriĭ și doveḑile lor arată, că stăpânirea acestor némuriĭ aŭ fost lipsită cu tot de acolo, și că numaĭ de către dânșiĭ s'a stăpânit după cuprinderea scrisoriĭ de danie, acea de la aniĭ 1780 și hotărîrea judecățiĭ de la aniĭ 1800, atuncĭ învoéla aceea făcută numaĭ de către 2 din némul jăluitorilor, cu care s'aŭ istirisit pe atâta răzeșime din stăpânirea bătrânilor arătațĭ, nu póte să prindă nicĭ un loc. Iară când din în potrivă, pârîțiĭ curgĕtorĭ din bătrâniĭ arătațĭ vor dovedì, că și în urma scrisoriĭ de danie, acea de la aniĭ 1780 a avut stăpânire acolo, atuncĭ însușĭ jăluitoriĭ Gocescĭ nu se împotrivesc cereriĭ pârîților a nu stăpânì și de acum înainte. Pentru acésta, fiind-că dumné-Vóstră tot vĕ aflați rînduiți acolo spre întruparea moșieĭ acesteia, veți aduce de față și pe pârîțiĭ curgĕtorĭ din aceĭ doĭ bătrânĭ, adecă pe Dabijescĭ și pe Chirițescĭ și făcênd cercetare după cartea de blestem, să-ĭ îndatoriți ca să-ĭ deà dovadă în pontul acesta al stăpâniriĭ saŭ prin scrisorĭ, orĭ prin martorĭ, ómenĭ streinĭ, vrednicĭ de credință, carĭ să numéscă carte de blăstem și când, precum jăluitoriĭ cer, vor dovedì pârîțiĭ că li s'a urmat stăpânirea, le veți da mărturic; iară când dimpotrivă stăpânirea lor, nicĭ cu un fel de dovadă nu vor încredința-o, atuncĭ veți da mărturie jăluitorilor Gocescĭ pe larg arătătóre de tótă curgerea pricíniĭ, cu care nemulțumindu-se vre-o parte vor venì la Divan. — 1818 Iulie 31 ḑile.

(L. P.) Vel Logofĕt.

moştenirea sa şi pe locul sĕŭ de baştină. Şi iarăşĭ nu lipsim a arătà şi pentru locurile carĭ din vecĭ aŭ fost Domnescĭ: a) locurĭ de pustĭŭ — adică ce nu s'aŭ stăpânit de nimenea din nepomenit veac—cum şi locurĭ de moşiĭ deschise, ce s'ar găsì între alte hotare împresurate, subt nume tăinuit, saŭ schimbat, şi necuprins în scrisorile megieşitelor moşiĭ; b) Vraniştele Domnescĭ, ce aŭ fost din vecĭ, şi c) locurile tirgurilor. Acestea aŭ fost ale Domnieĭ, carĭ şi acum, dacă s'ar găsì asemenea locurĭ deschise de tîrgurĭ, şi pustiĭ, ar fi Domnescĭ. Iar pentru ocinile moşinaşilor urméză precum şi în pravilele împĕrătescĭ se hotăresce pentru urmata pacinica stăpânire, cartea 56, titlul 3, capul 4, fila 708, scriind: orĭ moşie bisericéscă, saŭ moşie dréptă împĕrătéscă, stăpânindu-se fără curmare în curgere de 40 anĭ, saŭ cu drept titlu, saŭ şi fără drept titlu, prin posesie se căştigă şi va avé-o statornică. Aceste sunt pravilele şi obiceiurile urmate în pămîntul acesta din vecĭ. După acestea nu lipsim a arătà şi asupra celor-lalte întrebărĭ pentru Vrancea, şi pentru chrisovul de danie de la rĕposatul Domn Ipsilant Voevod din 1803 Septemvrie 11, şi ḑicem că: dacă s'ar fi urmat după orînduelile şi obiceiurile păzite din vechiŭ a se aduce de faţă în cercetarea divanuluĭ pe locuitoriĭ Vrăncenĭ, cu tóte scrisorile lor câte aŭ maĭ avut şi câte acum s'aŭ maĭ vĕḑut în cercetarea Divanuluĭ, şi dacă s'ar fi vĕḑut de pomeniţiĭ Domnĭ doveḑile lor, ca nisce iubitorĭ dreptăţiĭ, n'ar fi voit să lipséscă pe ceĭ adevĕraţĭ moştenitorĭ, şi subt nume de moşiĭ Domnescĭ să le facă danie. Osebit între alte întrebărĭ a fost şi acésta: că Domnul Vasile Voevod, prin uric la aniĭ 7156, ar fi făcut danie mânăstiriĭ Sovejiĭ nisce munţĭ anume Svoinele şi Clăbucul — până în Lepşa, şi Lepşa în jos, până unde se împreună cu hotarul Tunicilor, şi în Chişin, şi în Şuşiţa—şi Răitaşul, fiind din hotarul Vranceĭ şi arătându-le a fi drepte Domnescĭ, rĕspundem: că însuşĭ acelaşĭ Domn Vasile Voevod, după 10 anĭ în urmă, prin alt chrisov al sĕŭ, adecă la let 7166 Octomvrie 20, arată cum că pentru nisce munţĭ anume Svoina şi Clăbucul, ce a fost dat miluire M. Sovejiĭ, fiind-că s'aŭ fost cumpĕrat de Domnul Gheorghe Ştefan Voevod, cu 1.300 leĭ, hotăresce Domnia-Sa şi anerisesce dania de maĭ înainte, fiind aceĭ munţĭ aĭ M. Caşinuluĭ, unde s'aŭ fost afierosit, cumpĕrându-se de ctitoruleĭ Gheorghe Ştefan Voevod. Iată dar dintru acésta încă maĭ vîrtos se dovedesce, cum că locurile Vranceĭ n'aŭ fost Domnescĭ, căcĭ dacă ar fi fost locurĭ domnescĭ, Domniĭ înşişĭ n'ar fi cumpĕrat de la locuitoriĭ moşinaşĭ locurĭ spre afierosire; apoĭ pe lângă aceste, sunt şi alte osebite doveḑĭ carĭ s'aŭ maĭ vĕḑut; însă, un uric din 6951 Iunie 20, de Ştefan Voevod bătrânul, prin care întăresce luĭ Vasile Creţescu moşiile luĭ, silesce la Caşin, unde a fost casa tatăluĭ sĕŭ Constantin Creţescu, şi la Vrancea moşia Albiana, întărindu-ĭ stăpânirea după hotarele ce aŭ umblat din vechiŭ, care dintru acest uric iarăşĭ viderat se dovedesce, că dacă maĭ înainte de 375 anĭ s'a cunoscut stăpânirea Creţesculuĭ pe Albiana, care este în mijlocul Vranceĭ şi nimica întru acest uric de loc Domnesc nu se pomenesce, ce se pomenesce a fi locurĭ de baştina sa, unde a fost aşezarea părinţilor sĕĭ. Apoĭ s'aŭ maĭ vĕḑut şi alte multe scrisorĭ de vînḑărĭ ale locuitorilor Vrăncenĭ către boerĭ şi către Domnĭ bătrânĭ, adecă către Domnul Mateiŭ Basarab Voevod, Domnul Ţĕriĭ-Rumânescĭ, ce a înzestrat Mânăstirea Soveja şi către Domnul Constantin Cantemir Voevod, ce a cumpĕrat de a înzestrat M. Mira, începute acele cumpĕrăturĭ de la 7117 Septemvrie 8, şi până la 7199 Martie 20, dintru care doveḑĭ lămurit se vede, că dintru în vechime, Domniĭ de atuncia, cunoscêndu-ĭ pe Vrăncenĭ de stăpânĭ acelor moşiĭ, aŭ cumpĕrat părţĭ de ocine de la dînşiĭ ce aveaŭ eĭ împărţitóre pe bătrânĭ, şi le-aŭ afierosit la mânăstirĭ. Deosebit s'a maĭ vĕḑut ispisoc din 7196 August 21, de la Domnul Constantin Cantemir, şi iarăşĭ cartea a tutu-

ror boerilor Divanuluĭ, din vremea aceea, tot dintru acel an August 22, întăritóre Mânăstiriĭ Mira, pe cumpĕrăturile Domnuluĭ Constantin Voevod a părţilor din Vrancea, ce a fost cumpĕrat de la Vrăncenii răzeşĭ, cum şi a altor daniĭ ce a fost făcut Mânăstiriĭ, de către înşişĭ uniĭ din moşinaşii rezeşĭ Vrăncenĭ, arătându-ĭ pe fieşte-care cu numele lor; s'a maĭ vĕḑut o scrisóre de învoélă din 7202 Iulie 23, între locuitoriĭ Vrăncenĭ din satul Tulniciĭ şi între M. Soveja, arătând până unde să stăpânéscă Mânăstirea prin semne numite, până în hotarul Unguresc, încredinţat fiind de Teodosie, Mitropolitul Moldoveĭ şi de alţi boerĭ.

S'aŭ maĭ vĕḑut şi alte multe scrisorĭ cuprinḑĕtóre de pricinĭ următóre între Vrăncenĭ şi între megieşiĭ lor, pentru despărţirea hotarelor, care pentru multă voróvă se lasă. Dar după tóte doveḑile arătate, care dovadă alta póte să fie maĭ mare decât chrisovul de la fericitul Domn Grigore Ghica Voevod bătrânul, din 7244 Ghenar, întărit cu iscălitura şi pecetea sa, ce s'a vĕḑut la mâna Vrăncenilor, care lămurit şi pe larg arată atât din părţile hotaruluĭ de către ţéra Unguréscă, după mărturia hotarnică ce a fost adus de la Miron Dima, Vornicul de Vrancea, întărindu-le lor veşnica stăpânire, până în obcina munţilor, de unde curg apele către Moldova, precum atuncea aŭ dat sémă, că şi maĭ înainte de vecĭ aşà aŭ ţinut, arătându-se şi obiceiurile munţilor, şi împreună arătându-se aceĭ ce aŭ fost împreună cu Miron Vornicul, carĭ aŭ fost némurile luĭ după vechĭ moşinaşĭ, şi cu alţiĭ aĭ lor; şi împreună arătându-se că câte plaiurĭ se pornesc din munte spre Moldova să fie ale Vrăncenilor, să-şĭ facă locurĭ de stânĭ şi păşunea altor dobitóce. Iar pentru alte împărţelĭ ce aŭ Vrăncenii eĭ între eĭ, vor stăpânĭ, precum le vor spune dresele, şi precum le vor fi împărţelile de la Domniĭ ceĭ bătrânĭ, şi că încredinţându-se pomenitul Domn din mărturia hotarnică, aŭ dat orĭ aŭ întărit Vrăncenilor şi de la Domnia-sa, ca să le fie moşiile ce s'aŭ ales drepte ocine şi moşiĭ şi uric de întăritură cu tot hotarul şi cu tot venitul, în semnele precum scrie maĭ sus, neclintit şi nereşuit nicĭ odinióră în vecĭ. Acest chrisov, prin lămurita sa înţelegere, ridică din mijloc tótă îndoéla şi tótă împotriva punere înainte asupra stăpânirii Vrăncenilor, şi de a se cugetà cum că Vrancea ar fi moşie Domnéscă, şi măcar de aŭ şi vrut a i se da pricină că n'ar fi protocolit, dar s'aŭ maĭ vĕḑut şi alte chrisóve tot ale aceluiaşĭ Domn, precum şi ale altor Domnĭ pe alte osebite moşiĭ, asemenea fiind neprotocolite; îndestul că acest chrisov, osebit de cele-lalte deosebite doveḑĭ câte s'aŭ arătat, este temeinic, arătând pe Vrăncenĭ stăpâniĭ baştinilor lor întru tóte hotarele şi cu tot venitul, nerĕşuit în vecĭ, şi pe lângă acestea şi îndelungata stăpânire care este potrivită cu pravilile firescĭ şi politicescĭ, şi cu obiceiurile pământescĭ, ce s'aŭ păzit din vechime, nu lasă cea maĭ mică îndoélă asupra dreptăţiĭ Vrăncenilor, pe ocinile şi baştinile lor, după împărţelile dintre dînşiĭ din moşĭ şi strămoşĭ, şi nu lipsim a da şi în scris cunoscinţa, socotinţa şi rĕspunsurile nóstre. 1817 Ghenar....

Cerênd prea Inaltuluĭ Domn şi de la smerenia nóstră, ca ceea-ce vom cunósce în curat cugetul nostru, asupra întrebărilor ce ni s'aŭ făcut în Obştésca Adunare şi în fiinţa de faţă a nóstră, să arătăm atât înaintea Inălţimiĭ sale prin viŭ glas, cât şi în scris să dăm; precum asemenea şi d-lor boerii pământenĭ să arăte, prin evangheliceáscă mărturisire în frica luĭ Dumneḑeŭ, cunoscinţa Dumiilor sale, mărturisim că asupra întrebărilor ce ni s'aŭ făcut prin viŭ glas, asemenea şi în scris după luminata ţidulă a Inălţimiĭ Sale, cunoscinţa nóstră asupra adevĕruluĭ şi dreptăţiĭ este precum pre larg se arată prin anaforaua acésta, următóre după pravilă şi obiceiul pământuluĭ, cât şi dupre doveḑile câte am vĕḑut şi iscălim.

Al Inălţimiĭ Tale către Dumneḑeŭ smerit rugător: Veniamin Mitropolit Moldavieĭ·

Şi plecate slugi: Iordache Canta Vel Logofĕt, Grigore Sturza Logofĕt, Vasile Costachi Logofĕt, Alexandru Iancoleŭ Vel Logofĕt, Toader Balş Vel Vornic, Andronachi Donicĭ Vel Vornic, Vasile Razu Vel Vornic, Toader Balş Vornic, Nicolaĭ Hrisoverghi Vornic ; şi alţiĭ.

Scarlat Calimach, ca să îndrepte în cât-và mersul justiţieĭ, introduce un nomofilax, adecă un jurisconsult. Acesta este Stolnicul Constantin Scheleti. (1)

Maĭ multe lunĭ funcţionézà câţĭ-và traducĕtorĭ aĭ nouluĭ codice civil.

La 1 Ianuarie 1818, Scarlat Calimach introduce, după pilda de la Muntenĭ, *hătmănia* de menziluri. Prin ţidulă gospod numesce Hatman de Menziluri pe Vornicul Vasile Rosetti. (2) La 1814, erà Nazir la menziluri Postelnicul Mavrogheni. (3)

La 9 Decemvrie 1812, nu târdiŭ după sosirea în Iaşi a Domnitoruluĭ Scarlat Calimach, Metropolitul Veniamin şi boeriĭ supun Domnitoruluĭ anaforà, prin care propun restaurarea Curţiĭ Domnescĭ arse.

CAP. XIII.

Biserica şi scóla sub Sc. Calimach.

Fórte importantă este Domnia luĭ Scarlat Calimach din respectul bisericiĭ, a şcóleĭ şi a culturiĭ generale.

Incă înainte de a sosì la Iaşi, Sc. Calimach învită Divanul să se cheme la scaunul Metropolitan neuitatul de popor Veniamin Costachi. Nu puteà sub asemenea archipăstor, succedând streinuluĭ Metropolit impus de Muscalĭ, să nu rĕsufle Biserica şi să nu se bucure Românul de paşiĭ spre înflorire a bisericiĭ sale.

Amintim în note câte-và din chrisóvele, cu carĭ Sc. Calimach a venit în ajutor la diverse bisericĭ şi mânăstirĭ. (4)

(1) Veḑĭ la Academie, cod. I, pag. 345.

(2) Veḑĭ la Academie, cod. I, pag. 343. XX.

(3) Acad., I, 314—317.

(4) La 27 Fevruarie 1813, Scarlat Calimach dă chrisov de miluire bisericiĭ Talpalarilor din Iaşi (Veḑĭ la Acad., V, 16). La 14 Iunie 1812, Divanul Cnejieĭ Moldoveĭ dăduse carte la Ispravnicii de Roman, ca venitul harabagieĭ, al vedreĭ şi al cotuluĭ să fie al bisericiĭ Domnescĭ din Roman (Acad., LXIV, 103). In 12 Fevruarie 1813, Scarlat Calimach reînoesce aceste milĭ (Acad., LXIV, 104). In 15 Iulie 1814, nouă reînoire (Acad., LXIV, 105). Cu alt chrisov, Scarlat Calimach acordă câte 15 l. pe lună de la vamă bisericiĭ Sf. Atanasie şi Chiril (Acad. L. 41).

In 11 Iunie 1814, Scarlat Calimach dăruesce Episcopuluĭ de Roman Gherasim 30

Ne mărginim acì a constată, că organisaţiunea dată Consistoriuluĭ Metropolieĭ sub Muscalĭ, 1821, nu a fost desfiinţată.

Acea organisare erà întocmită de protoereul Lazar Asachievicĭ, care

---

sălaşe de ţiganĭ, dejà acordaţĭ Episcopieĭ de fostul Domn Al. Moruzi. (Acad., LXVI, 62).

Asemenea câte 30.000 ocà sare, 2 Aprilie 1816.

In 25 Martie 1816, se reînoesce darul celor 30 de sălaşe de ţiganĭ (Acad., LXVI, 62).

In 13 Iulie 1813, Scarlat Calimach dă Metropolieĭ un chrisov, prin care îĭ scutesce 2 moşiĭ de vădrărit şi-ĭ face inclusiv de 200 leĭ din vama gospod.

Chrisovul Domnuluĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, sloboḑit Mitropolieĭ, prin care îĭ scutesce douĕ moşiĭ de vădrărit şi îĭ face şi miluire cu 200 leĭ din vama Gospod.

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod Domn Ţĕriĭ Moldoveĭ.

Se face scire cu acest chrisov al Domnieĭ-Mele, pentru sfînta Mitropolia din Iaşĭ, că arătându-ne al nostru cinstit şi duhovnicesc părinte prea sfinţia sa Kirio Kir Veniamin Mitropolitul ţĕriĭ, precum că are chrisóve de miluire de la ceĭ maĭ înainte de noĭ luminaţĭ Domnĭ, ca venitul de dijmă ce ese de pe moşiile Mitropolieĭ să-l scutéscă de vădrărit, asemenea şi vama din Gospod, de a luà pe tot anul câte douĕ sute leĭ, aŭ făcut cerere ca şi de către Domnia-Mea să se întăréscă asemenea. Deci cercetând Domnia-Mea şi vĕḑêndu-se chrisóvele altor luminaţĭ Domnĭ de maĭ înainte şi socotind că se cade a fi împărtăşită sfînta Mitropolie şi de către Domnia-Mea cu aceste milĭ, prin acest chrisov al Domnieĭ-Mele asemenea întărim şi hotărîm, ca la slujba vădrărituluĭ, tot vinul ce va eşì de dijmă de pe moşiile Mitropolieĭ Vlădiceniĭ ot ţinut. Eşiĭ şi Ioganiĭ ot Tutova să fie scutit de vădrărit, niměnuĭ nimica să nu deà. Şi osebit să aibă a luà sfînta Mitropolie din vama Gospod, pe tot anul, câte douĕ sute leĭ, carĭ banĭ să se deà de către vameşiĭ, orĭ în vînḑare de va fi slujba vămiĭ, saŭ în credinţă de se va căutà, în douĕ rînduri pe an, adecă jumătate la ḑiua nascerĭĭ Domnuluĭ Nostru Is. Chrs. şi jumătate la ḑiua Sfinteĭ Invierĭ. Drept aceea poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră boerĭ vădrarĭ, dumné-tale vel vameş de Carvasarà, de către toţĭ să se păzéscă întocmaĭ precum maĭ sus se cuprinde prin chrisovul acesta.

Poftim dar Domnia-Mea şi pe alţĭ fraţĭ luminaţĭ Domnĭ, pre carĭ Sfîntul Dumneḑeŭ îĭ va orînduì în urma nóstră la Domnia acesteĭ ţĕrĭ, să nu strice acéstă milă, ce maĭ vîrtos să adauge şi să întrécă pentru a Domniilor-Sale vecînică pomenire. Scrisu-s'a chrisovul acesta la scaunul Domnieĭ-Mele în oraşul Iaşĭ, întru a doua Domnie a nóstră la Moldavia, în anul d'întâiŭ.—Velét 1813 Iunie 13.

(Iscălit) Iω Scarlat Alexandru Calimach Voevod.

(L. P.)

Sturza Vel Vist. procit.

(Iscălit grecesce) Dimitrie Plagino.

S'a trecut în condica Visterieĭ de chrisóve.

Constantin Veisa.

nu erà altul decât tatăl gloriosuluĭ de maĭ apoĭ George Asaki. După moda timpuluĭ Asaki îşĭ rusise numele în Asachievicĭ!

Acéstă organisare (ce o dăm în notă maĭ jos) cuprinde o specie de regulament de cancelarie a duhovnicesceĭ Consistorie, cum şi procedarea de urmat în cercetărĭ de blagocinĭ, protoereĭ, etc., şi actele de deslegare de cununiĭ.

E de observat că art. 10 dispune despărţirea completă a justiţieĭ laice de cea bisericéscă şi neamestecul lor. (1)

---

(1) *Ce s'a făcut în Exarchicésca a Moldovlachieĭ dicasterie, pentru dohovnicésca consistorie a Mitropolieĭ Moldavieĭ, adică în ce chip are să urmezĕ consistoria în pricinile ce vin. Anul 1811 Septemvrie în 27 de ḑile.*

1. Tóte pricinile ce vor intrà la acea consistorie de la Inalt Preaosfinţitul Mitropolit, Exarch şi Cavaler Gavriil, saŭ de la Prea Osfinţitul Dimitrie Episcopul Benderiuluĭ şi Achermanuluĭ, adecă Vicarul Mitropolieĭ Moldavieĭ, cu resoluţiile, asemenea cererile de la acéstă dicasterie, însciinţările, raporturile, arătările de la protopopiĭ şi blagocinii ţinuturilor, feluri de otnoşăniĭ, atât de la dregĕtoriĭ duhovnicescĭ, cum şi de la ceĭ politicescĭ, şi jalobele de la feţele cele particularnice, va avé consistoria datorie ca să însemneze de asupra a fieşte-căreia hârtie aşà: (afară de acelea ce vor fi însemnate de Preaosfinţitul), adecă s'a primit la anul cutare, luna cutare, şi ḑiua cutare, scriindu-se să se arăte, care va să ḑică că are acest fel de înţelegere, adecă să se scrie la protocolul în care intră pricinile, şi să se pue înaintea judecătorilor spre ascultare.

2. Pentru de a se scrie pricinile ce intră la acea consistorie, a feluluĭ ce s'a pomenit maĭ sus, şi altor carĭ sunt supuse dohovnicesciĭ cercetărĭ, se cuvine numaĭ decât a avé protocol pe masă, întru care, după alăturata aice formă, să se scrie întru dînsul cuprinderea pricinii în scurt, însă pe înţeles, şi logofĕtul singur, saŭ care scie rînduéla trebilor, cu numĕr să scrie, până ce vor venì cilenurile judecătorieĭ saŭ asesoriĭ, după a cărora adunare, unul din scriitorĭ dator este a cetì tóte pricinile pe rînd, carĭ s'aŭ scris într'acel al meseĭ protocol, şi după cetirea celeĭ dintâĭ pricinĭ, judecătoriĭ aŭ să ieà sama în ce chip urméză, ca să facă la pricinile acelea hotărîre pe temelia legilor, saŭ a pravilelor, şi după aceea să se scrie în dreptul aceĭ pricinĭ pliroforisitórea resoluţie, adecă anume unde, şi cu ce fel de cuprindere să se trimétă? saŭ după cum vor socotì, după scrierea unuia de acest fel de resoluţie, scriitorul dator este a cetì al doilea şi alte pricinĭ, iar judecătoriĭ aŭ să pue asemenea după pricină resoluţie.

3. După ce se vor ascultà tóte în bună rînduélă scrisele pricinĭ, şi după scrierea resoluţieĭ drept a fieşte-care pricină, atuncia este datoria a se scrie după fieşte-ce pricină a jalobelor hotărîtórea pe larg rînduire saŭ trimetere, ca să fie pe înţeles, scriind întâiŭ cuprinderea pricinii şi hotărîrea judecătorilor, şi apoĭ dintru acelea să se lase câte o copie la fieşte-care pricină cu însemnare la care lună şi ḑi, şi subt care numĕr s'aŭ trimis acelea.

4. Spre a însemnà în scris trimiterile pricinilor pe la feluri de locurĭ, trebue numaĭ decât a avé după formă cea alăturată aicea catastih, întru care să se şi

Numaĭ acest neamestec proclamat de art. 10 nu a fost pururea o

---

scrie cuprinderea acelora în scurt, puind pe fieşte-care următor număr, iar cele ce se trimit sunt datorĭ a le iscălì judecătoriĭ şi logofĕtul.

5. Dacă asupra cuĭ-và din ceĭ duhovnicescĭ ar venì vre-o jalobă, orĭ de la cine, că i s'ar fi făcut vre-un necaz, saŭ pentru că petrecerea luĭ este desfrînată, saŭ că beţiv, şi se tăvălesce între altele scandalisitóre fapte, decĭ pentru o întîmplare ca aceea se cade întâiŭ de a luà de la acela care este asupra luĭ paraponul arătare în scris, prin protopopul saŭ blagocinul ţinutuluĭ, iar când pârîtul ar tăgăduì, să să céră de la pârîşul doveḑì încredinţate de martoriĭ ce vor fi vrednicĭ de credinţă. După aceea să întărescă cu jurămînt, faţă find pârîtorul şi pârîşul, apoĭ tot pe aceiaşĭ martorĭ să se întrebe în deosebĭ fără a fi faţă ceĭ ce se judecă, şi atuncia să se scrie pe temelia pravilelor bisericescĭ şi politicescĭ deslegătórea hotărîre, cu arătare la ce fel de pedépsă este supus vinovatul. Iar hotărîrea aceea iscălind-o toţĭ judecătoriĭ şi logofĕtul, să se aducă spre socotinţă şi la hotărîrea Inalt Prea Sfinţituluĭ Mitropolit şi Exarch saŭ Prea Osfinţituluĭ Vicarul Episcopul Benderuluĭ şi al Achermanuluĭ, apoĭ după întărire să se facă împlinire; cu asemenea urmare să se facă şi în alte pricinĭ ale judecăţilor.

6. Jalobele pentru deslegarea cununiilor, saŭ a despărţirilor, să se priméscă şi să se întrebuinţeze cu chipul cuviincióseĭ rînduelĭ, după aceste următóre: 1. Când se căsătoresc avênd între sine rudenie trupéscă saŭ duhovnicéscă atât de aprópe încât se opresce de pravilele bisericescĭ împreunarea lor. Al 2-lea. Când unul din căsătoriţĭ avênd pre soţul sĕŭ viŭ este căsătorit cu alt obraz. Al 3-lea. Dacă face care-và din ceĭ căsătoriţĭ vederată preacurvie. Al 4-lea. Dacă care-và, din ceĭ căsătoriţĭ va fugì şi va petrece nesciut. Al 5-lea. Dacă vre-unul din căsătoriţĭ după vinovăţie se va trimite spre vecĭnică pedépsă, iar dacă cine-và afară de maĭ sus arătatele pricinĭ, va cere despărţire, jalobele unora ca acelora nu numaĭ nu trebue a se ţiné în sémă, saŭ a face cercetare, ce nicĭ de cum nicĭ a le primì.

7. Tóte pricinile ce vor intrà la aceea consistorie trebue să fie după rînduélă cusute fieşte-care în deosebĭ, cu deosebită învĕlitură, scriind de-asupra cuprinderea pricinii aceea din lăuntru, şi după ce va trece anul, făcêndu-se tuturor pricinilor catastih, să se păzéscă în archivă.

8. Nicĭ unul din judecătorĭ nu póte să facă luare aminte pricinilor, ce atîrnă de consistorie, a casă singur, ci în adunare de obşte, unde fieşte carele judecător trebue să fie întrebat de socotinţa luĭ la pricina care se cercetéză, şi dacă va venì lucrul la neunirea tuturor, atuncia să se facă hotărîrea după socotinţa unită a glasurilor celor maĭ multe, însă pre margine tot să se însemneze socotinţa celuĭ ce nu s'a unit cu îndreptarea însemnăriĭ aceluia, adecă pe ce razimă socotinţa sa.

9. Nicĭ odată să nu rĕmâe judecată nelucrată, din pricină că ar lipsì vre-un judecător, ce măcar numaĭ doĭ ar fi, tot să se facă lucrarea trebilor şi hotărîrĭ, ca şi când ar fi toţĭ judecătoriĭ faţă.

10. Nicĭ un fel de pricinĭ carĭ se ating de judecata cea politicéscă să nu se priméscă, cum şi din potrivă, nicĭ un fel de pricină ce se atîrnă spre duhovnicésca cercetare şi judecată să nu se trimiţă la judecata cea politicéscă.

11. Jalobele (pentru hirotoniile slujiriĭ preoţieĭ, pentru a pune temelie, şi a sfinţiriĭ bisericilor, cum şi pentru despărţirĭ) carĭ vor venì pe numele consistorieĭ, să

realitate. Totuşĭ Veniamin face acte, carĭ în Muntenia nu le póte semnà numaĭ Metropolitul. Aşà în 22 Ianuarie 1814, dăruesc, cu de la sine putere, administraţiunea şi folosinţa venituluĭ bisericeĭ Sf. Neculae (din Muntenĭ, Iaşĭ) fostuluĭ Metropolit Serafim din Siria, emigrat de rĕul Turcilor în Moldova (1)

---

nu se priméscă, ce acest fel de jalobe trebue ca să intre întâiŭ la Inalt Prea Sfinţitul saŭ la vicarul, şi de la dînşiĭ vor intrà cu resoluţiĭ la consistorie.

12. La sfîrşitul a fieşte-care lună să se aducă Inalt Prea Osfinţieĭ Sale însciinţare după forma ce se alăturézà aice,care din pricinile ce aŭ intrat în acea lună aŭ luat sfîrşit şi care încă nesfîrşite? însemnând şi din ce pricină nu s'aŭ sfîrşit.

13. Iar către tóte de sus pomenite se adaugă şi de acésta, că judecătoriĭ atât între sine, cum şi cu ceĭ ce vin la judecată, sunt datorĭ să vorovéscă lin, cuvinte blânde, şi următóre povăţuiriĭ ce se vede la . . . . , căcĭ locul judecătorieĭ este loc a tótă cinstirea şi evlavia.

Protoiereŭ şi cavaler, *Panu Cunizchiu.*
Protoiereŭ *Lazăr Asachievicĭ.*
Protoiereŭ *Andreĭ Sviridovicĭ.*

(1) *Carte episcopală scrisă în grecesce şi românesce de la Veniamin Mitropolitul Moldoveĭ. Cu mila luĭ D-zeŭ smeritul Veniamin Archiepiscop şi Mitropolit Moldoveĭ.*

Cât este dragostea iubită de Dumneḑeŭ, încredinţézà dumneḑeescile poruncĭ, nehotărînd a fi maĭ înaltă faptă bună decât dînsa, de am pune înainte măcar şi pe cele maĭ întâiŭ fapte bune, adică vinderea averiĭ spre împărţirea la săracĭ, şi cea pentru adevĕr primejdie viderată a acesteĭ vremelnice vieţĭ, adecă cea prin focul şi pre cea maĭ înaltă întemeere a credinţeĭ care póte mutà munţĭ, fără dragoste ne încredinţăm că aceste sunt ca o nimic. Acéstă nouă şi mântuitóre poruncă, care îşĭ are cunoscinţa dragosteĭ ceĭ întru Christos, nouă şi neschimbată după dumneḑeéscă hotărîre «poruncă nouă daŭ vouĕ, şi întru acésta vĕ vor cunósce pre voĭ, dacă veţĭ avé dragoste întru voĭ, şi cu cât aţĭ făcut unuia dintre aceştĭ maĭ micĭ fraţĭ aĭ meĭ, mie aţĭ făcut.» Acésta încredinţézà, «şi străin m'aţĭ primit» şi cele-lalte semne ale dragosteĭ celeĭ după Dumneḑeŭ datóre, şi strĕinĭ toţĭ suntem aicea, şi călĕtorĭ toţĭ, după cum şi toţĭ părinţiĭ noştri, şi una de obşte pravoslavnică patrie aşteptăm, care rĕmâne în vecĭ neschimbată, pre care cel ce pentru noĭ cu milostivirea dragosteĭ ceĭ nemărginite înstrăinându-se ne-a dăruit celor ce păzim poruncile luĭ şi ne aducem aminte a le face pre ele. Datoria nóstră am judecat neapĕrată, vrênd a fi bine credincioşĭ, pre cel ce din a buneĭ credinţe rîvnă şi dragosteĭ ceĭ dumneḑeescĭ a alergat către noĭ, prea sfînţitul Mitropolit şi în Christos iubit al nostru frate, şi împreună slujitor chir Serafim, carele a stătut ierarch canonicesce Eparchieĭ din Siria Emisis, ce se află supusă prea sfînţituluĭ scaun al prea fericituluĭ patriarch al mareĭ Antiochieĭ şi a tot Rĕsăritul; dar pentru cruḑimea stăpânitorilor acestor locurĭ, şi pentru năvălirile lor cele nesuferite, lepădându-se de Eparchie, şi pe la multe locurĭ umblând, ca la un liman, fără de primejdie şi de valurile acesteĭ vieţĭ óre-cum slobod, către acest bine credincios şi de Dumneḑeŭ păzit stăpânesc pământ al Eparchieĭ nóstre a năzuit; nădăjduind că cea din multă vreme şi îmbunătăţită petrecere stricată óre-cum a cuvîntătóreĭ dumneḑeescĭ corăbiĭ a locaşuluĭ sĕŭ

Cu tóte acestea, câte-và lunĭ maĭ târḑiŭ, pentru un schimb de moşie cu o moşie mânăstiréscă intervine un chrisov domnesc. (1)

cel sfînt liniştindu-se, se va învrednicì de puţină óre-care odihnă. Socotind dară noĭ în destul, am găsit drept şi sfînt lucru a arătà pre cea putinciósă de odată a Dumneḑeesciĭ slugĭ odihnă, nu atâta adecă câtă trebuià, ce câtă cea după vreme nevoe ne iertà. Am socotit pentru mică óre-care a bătrâneţelor sale mângăere a-ĭ da spre locuinţă sfinţititul locaş al celuĭ dintre sfinţĭ Părintele nostru Ierarch Neculae, făcătorul de minunĭ, ce se află în popor cu numirea după loc Munteniĭ de sus, şi micul acela venit care pe an se strînge din chiria căsuţelor şi a dughenelor a i se da spre trebuinţa sa, pentru tótă viéţa; şi sfintele vase şi veştminte ale sfîntuluĭ locaş, după cum prin deosebit izvod se cuprind, împreună cu tóte cele-lalte în stăpânirea sa, a se da, spre bună pază, unde neoprit are tótă voia a săvîrşì ale archierieĭ dupre cum ceĭ de prin mânastirĭ Archiereĭ; şi de astăḑĭ înainte întru tótă viéţa sa să fie şi să se socotéscă purtător de grijă şi stăpân tuturor ale acestuĭ sfînt locaş, mişcătórelor şi nemişcătórelor lucrurĭ, dupre orînduéla Archiereilor celor ce pentru tótă viéţa lor igumenesc şi a igumenilor ce se află în mânăstirile de aice, fără să se supere de cine-và cât de puţin cu cuvînt de embatic saŭ de vre-un alt dar, ci bine economisând ale acestuĭ sfînt locaş mişcătóre şi nemişcătóre, a fi eromata, şi veniturile dintru acestea strîngêndu-le până la cea maĭ de pre urmă a sa rĕsuflare. Iar după mutarea sa către Domnul, tóte şi cele prin izvod încredinţate, mişcătóre şi nemişcătóre lucrurĭ întregì şi nestrămutate, să se păzéscă, şi orĭ câte alte se vor maĭ afierosì în vremea pistasieĭ sale, tóte acestea după obiceiŭ sunt lucrurĭ ale acestuĭ sfînt locaş şi nestrămutate, rĕmâind acest sfînt locaş iarăşĭ sub stăpânirea Sfinteĭ Mitropoliĭ, după cum şi maĭ înainte, nicĭ un cuvînt ne avênd loc de a se înstrăinà din stăpânirea sfinteĭ Mitropoliĭ. Iar dacă maĭ înainte de mutarea sa dintru acéstă viéţă, spre liniştirea sa ar voì să se mute într'alt loc maĭ bun, şi atuncia biserica şi lucrurile sale întregĭ, rĕmâind după cum i s'aŭ încredinţat, are sloboḑenie a se mutà unde ar voì, iar ceĭ ce până acum, cu chip de epitropie aŭ iconomisit lucrurile acestuĭ sfînt locaş, de acum înainte rĕmân din acéstă epitropie sloboḑĭ, stăpân, orânduindu-se purtătoriĭ de grijă şi iconom al acesteĭ bisericĭ, şi celor dintr'însa mişcătórelor şi nemişcătórelor lucrurĭ, pe Prea Osfinţia Sa. Acéstă mică mângâere găsind spre liniştirea sa, şi obştésca a tuturor nouĕ folosinţă duhovnicéscă a celor ce locuim acest de Dumneḑeŭ păzit pămînt, a prea bine credinciosuluĭ nostru Domn şi purtător de grijă; şi a aleşilor de bun neam boerĭ, a tot sfinţituluĭ cliros, şi a tótă plinirea pravoslavnică (căcĭ ca un archiereŭ al înaltuluĭ Dumneḑeŭ pentru obştésca nouĕ tuturor mântuire rógă pe Dumneḑeŭ, şi cele fără de sânge jertfe aduce spre milostivire). Pentru acésta, şi acéstă a noastră lucrătóre scrisóre s'a făcut, care are puterea neschimbată de scrisóre temeinică spre neclintită liniştire şi nebîntuită a Prea Osfinţieĭ Sale; şi cu a nóstră pecete şi iscălitură s'a întărit. — 1814 Ghenare 22.

Veniamin Mitropolitul Moldoveĭ.

(L. S.)

(1) *Chrisov întăritor pentru schimbul făcut între Epitropia Huşuluĭ cu Spăt. C. Roset.*

Insciinţare se face cu acéstă carte a Domnieĭ-Mele, că după multe pricinĭ de judecată ce aŭ urmat pentru un schimb, ce la anul 1800 Decemvrie 19 s'a făcut

Şi pe când face Veniamin acte de aşà natură, singur fără participarea luĭ Scarl. Calimach, el cere şi dobândesce un act de binecuvîntare al Patriarchuluĭ Chiril din Constantinopole şi al tuturor membrilor Sinoduluĭ Constantinopolitan — în Maiŭ 1815—pentru a-şĭ jus-

---

între Episcopul de atuncia al Episcopieĭ Huşuluĭ Chir Gherasim şi între Spătarul Constantin Roset, fiind la acea vreme Clucer, adecă dând Episcopul un iaz cu móră în apa Crasneĭ, ce se numesce iazul Saveĭ şi părţile ce le are în moşiile Roşiorii şi Averescii pe apa Crasneĭ, la ţinutul Fălciuluĭ, şi Cioriceniĭ la ţinutul Vasluĭuluĭ, iarăşĭ pe Crasna, luând împotrivă Episcopia alte părţĭ tot de la ţinutul Fălciuluĭ, cum se cuprinde la scrisórea de schimb, asupra căruia schimb încă la anul 1805, plecând jalbă către domnie a rudele lor afierositorilor acestor părţĭ către Episcopie, cu cerere ca să se strice schimbul urmat între Episcopie, când atuncia, după judecata ce a urmat, s'a fost întărit urmarea schimbuluĭ a se păzì întocmaĭ, îndatorindu-se şi acea Episcopie cu acele trebuincióse către chipul zidit de afierositor. Dar după jalba dată către Domnia-Mea în anul trecut de către rudele afierositorilor, cerênd a se stricà schimbul şi părţile afierosite după cuprinderea danieĭ, să rĕmâe în stăpânirea Episcopieĭ. Din porunca Domnieĭ-Mele s'a înfăţişat pricina în judecata Preosfinţituluĭ Mitropolit şi a domniilor-sale Veliţilor boerĭ, când vĕdêndu-se doveḑile amândoror părţilor, schimbul urmat s'a cunoscut netrebnic, de vreme ce însuşĭ afierositoriĭ opresc pe Episcopie, ca nicĭ cu un chip să nu înstrăineze afierosirea sa, care socotinţă prin anaforà făcêndu-se sciinţă, şi cercetându-se şi de către însăşĭ Domnia-Mea doveḑile amândorora părţilor cuprinse la anaforà, am hotărît ca schimbul urmat între Episcopie şi între Spătarul să rĕmâie cu totul deslegat şi stricat, fiind împotrivă şi cu călcarea hotărîriĭ legăturiĭ între Episcopie şi între afierositor, luând în stăpânire Episcopia tóte acelea afierosite, fără să fie volnică vre-odinióră a le înstrăinà sub nicĭ un cuvînt, păstrându-şĭ Episcopia nestrămutat datoriile, întocmaĭ după cuprinderea scrisoriĭ de danie a afierositoruluĭ, rĕmâind şi întăritura schimbuluĭ din anul 1805 anerisită, ca una ce schimbul este anerisit, iar pentru cheltuelile ce a arătat preotul Gheorghe că a făcut cu biserica, fiind cu mulţumirea amânduror părţilor, s'a hotărît să plătéscă Episcopia una mie cincĭ sute leĭ, întărindu-se aceeaşĭ anaforà în trecutul an 1814 Maiŭ 22, şi cu a nóstră Domnéscă iscălitură şi pecete.

Apoĭ în curgĕtorul an, la trecuta lună Maiŭ, arătându-se cu jalbă către Domnia-Mea iubitorul Episcop al Sfinteĭ Episcopiĭ Huşuluĭ Chir Meletie, cum că dumné-lor Epitropiĭ caseĭ săvîrşituluĭ Spătar ar fi pus secfestru pe venitul părţilor hotărîte de către Domnia-Mea să le ieà Episcopia în stăpânire, care jalbă fiind rînduită la dumné-luĭ Vel Logofĕtul să cerceteze şi să pue la cale, unde în fiinţa Preosfinţituluĭ Mitropolit şi a domniilor-sale veliţilor boerĭ, s'a întrebat pe dumné-luĭ Vel Vornic Nicolaĭ Hrisoverghi, Epitropul caseĭ rĕposatuluĭ Spătar Constantin Roset, ce are a rĕspunde, şi sub ce cuvînt s'a secvestruit venitul părţilor date cu Domnésca nóstră judecată în stăpânirea Episcopieĭ? Rĕspunsul domnieĭ-sale a fost acesta: că rĕposatul Spătar ca unul ce nu s'a înfăţoşat cu anaforà înaintea Domnieĭ-Mele, Epitropicésca datorie îĭ silesce a se înfăţişà. Decĭ după ce şi dumné-luĭ însuşĭ s'a înfăţişat şi s'a întrebat la ce nu-s mulţumiţĭ, cererea domnieĭ-sale Vorniculuĭ a fost tot aceeaşĭ, precum şi Spătarul cere, ca să se urmeze după anaforaua de la anul 1805, care întăresce schimbul, dar acea anaforà, precum s'a ḑis, de sine rĕmâne

tifică şi întărì dispositiunile ce erà în drept să le ieà cu de la sine putere, cu referinţă la mânăstirile de la Socola, Văratic şi Agapia.

Ce sunt acele dispositiunì luate de Veniamin?

La Socola erà mânăstire de maicì. Avênd a organisà acolo seminariul, Veniamin mută puţinele călugăriţe de aicì la Agapia, unde erà până atunci mânăstire de călugărì. Fie prea marea apropiere a m-riì de călugărì de M-rea Văraticul, fie din alte motive, Metropolitul Veniamin mută la alte mânăstirì de călugărì pre ceì 15 monachì, carì trăiaŭ la Agapia şi acolo fac loc călugăriţelor de la Socola. Mânăstirea Văratculuì o unì apoì cu aceea a Agapieì, dar aşează la fiecare deosebită stareţă.

De sigur aceste strămutărì aţîţară nemulţumirì. Metropolitul Veniamin creḑù să se acopere de orì ce acusărì, dobândind aprobarea morală a Patriarchieì, atât asupra strămutărilor, cât şi asupra organisăriì şcóleì de la Socola, cu limba română şi cu din venitul desfiinţateì mânăstirì de maicì. Scrisórea patriarchală se termină cu «deslegare» de păcate pentru Metropolitul Veniamin, pentru maicele stariţe şi pentru tóte călugăriţile mórte şi în viéţă.

Cât va fi costat pre Veniamin acéstă scrisóre de *indulgenţă* şi care în aparenţă erà contrarie autonomieì bisericiì Moldovene? (1)

---

fără putere, neavênd Episcopia putere de a înstreinà părţile afierosite, nicì slobo-ḑenie după însăşì scrisórea de afierosire către Episcopie, de a le înstrăinà vreodinióră sub nicì un chip. Drept aceea, în pontul scrisoriì de afierosire către Episcopie, judecând, hotărîm, ca Episcopia să-şì ieà în deplină stăpânirea sa părţile arătate, rĕmâind schimbul cu totul stricat, rĕspunḑênd clironomiì rĕposatuluì Spătar şi venitul pe anul trecut 1814, ce am fi luat de pe acele părţì de la hotărîrea judecăţiì încóce, sfîrşită rĕmâind acéstă pricină în vecì. — 1815 Iunie în 18 ḑile.

Vel Logofĕt.

(1) *Chiril cu mila luì Dumneḑeŭ Archiepiscop cetăţiì luì Constantin, Romiì ceì nouĕ, şi a tótă lumea Patriarch.*

Se cinstesce adecă desăvîrşit amărunţimea, şi maì ales unde predania bisericéscă saŭ scrisă saŭ nescrisă, maì înainte apucând, a însemnat ceea-ce trebue a face saŭ a nu face. Nicì cuvîntul iconomieì însă nu se trece cu vederea acolo, unde puţin slăbind amărunţimea, saŭ spre a izbăvì sufletele din perḑare, saŭ spre a câştigà folosul cel ce până atuncia nu erà. Şi pre acésta o póte aflà cine-và în multe locurì, cercetând adecă feluì de iconomìì a faptelor şi prefacerì a legilor, şi a acelor ce se află mişcările după cererea vremiì şi nevoile şi întâmplările lucrurilor, pentru întemeerea sistemeì pravoslavnicilor, şi plăcuta luì Dumneḑeŭ otcărmuirea sfinţitelor bisericì şi a Dumneḑeescilor lăcaşurì. Căcì tóte spre zidire a se face, şi

Din respectul toleranţeĭ religióse în actele luĭ Veniamin Metropolitul

apostolescul cuvînt hotărĕsce, şi că, saŭ făcênd noĭ, saŭ şi ḑicênd, scoposul trebue a se lucrà spre întemeerea aprópeluĭ, şi a se îndreptà spre folosul fraţilor. Acest fel de economie se vede că cu cuvînt a uneltit şi pe prea osfinţitul Mitropolit al Moldoveĭ, carele pre acea de Dumneḑeŭ păzită Eparchie canonicesce o otcârmuesce, prea cinstitul şi Exarhul Plaiurilor, întru Duhul Sfînt iubitul şi doritul nostru fratele şi împreună slujitorul Kir Veniamin, pentru aceste următóre din eparchia sa şi supusă sfinteĭ sale Mitropoliĭ, treĭ sfinte mânăstirĭ, a Agapieĭ ḑicem, a Socoliĭ şi a Văratecului, căcĭ vèḑênd mânăstirea Agapieĭ rĕŭ şi fără întocmire otcârmuindu-se, şi pre monachiĭ ce întru dînsa se nevoiaŭ (carĭ abià eraŭ la numĕr cincĭ-spre-ḑece), vĕḑêndu-ĭ că locuiaŭ fără de orînduélă, de capetele lor, şi că prindeaŭ numaĭ locul, ĭ-a mutat într'alte mânăstirĭ, şi în purtarea de grijă a Egumenilor dintr'acele ĭ-a supus, lucrând petrecerea cea cucernică şi potrivită podviguluĭ lor celuĭ călugăresc. Iar pe călugăriţele din Socola puţine fiind şi acestea la numĕr, şi carĭ din a lor ocârmuire aicĭ şi acolo se purtaŭ, şi întru nu puţine neorînduelĭ cu adevĕrat, şi în vătămare sufletéscă căḑeaŭ, şi nu mică smintélă daŭ, pre acestea în mânăstirea Agapieĭ le-a aşezat, unind cu acésta pe cea-laltă mânăstire a Văratecului, locuinţă de femeĭ, şi acésta aflându-se şi în destul numĕr de călugăriţe vrênd; alegênd prea sfinţia sa şi aşezând întru fieşte-care Stariţă cinstită şi care aveà ispitire de monahicésca otcărmuire; adecă în mânăstirea Agapia pe monachia Elisaveta, iar întru a Văratecului pe monachia Magdalena, orînduélă şi hotarĭ puind lor, prin care viéţa lor şi de Dumneḑeŭ iubită, şi de toţĭ lăudată s'a făcut, legând împreună şi armonia cea bună a sfintelor lăcaşurĭ prin ajutorul unora către alţiĭ şi frăţésca iubită legătură. Iar pe mânăstirea Socoliĭ o a arătat şcóla obştéscă, spre a se învĕţà într'însa fiiĭ scăpătaţilor preoţĭ de acolo, spre a se hrănì, şi a se ocrotì din veniturile mânăstiriĭ şi dascălĭ întru acésta ispitiţĭ a aşezat, carĭ paradosesc în obicĭnuita limbă a loculuĭ tótă învĕţătura, încă şi dogmaticésca bogoslovie a luĭ Ioan Damaschin din limba Elinéscă, fiind tâlmăcită în limba loculuĭ, şi sfinţitul catihisis asemenea fiind tâlmăcit, şi împreună cu acestea paradosesc şi psaltichia cântătóre.

Acestea cu adevĕrat aşà s'aŭ iconomisit şi s'aŭ isprăvìt cu archipăstorésca pronia prea sfinţieĭ sale, care este ertată şi din însăşì sfintele legĭ la ceĭ ce pre alocurĭ archipăstoresc, precum este bine arătat din Apostolicescele şi Sobornicescele canóne Ertând lor puterea tuturor bisericescilor lucrurĭ, şi iubită de Dumneḑeŭ otcârmuire şi maĭ vîrtos către acéstă prea de nevoie punere la cale şi alcătuirea unită şi împreună glăsuitóre a fost şi socotinţa şi domnésca plecare a celuĭ ce atuncia slăvit otcârmuià domnia prea înălţatuluĭ şi prea blagocestivuluĭ Domn Kiriu Alexandru Moruz, prea doritului sufletesculuĭ nostru fiŭ. Căcĭ cum nu; unde arătată este contenirea ceĭ de sineşì otcărmuirĭ aceea, şi cea desăvîrşit ştergere a mişcărilor celor vătămătóre de suflet şi smintitóre, şi iarăşì cunoscută este monachicésca bună rînduélă cea din prefacere şi cea plăcută luĭ Dumneḑeŭ a celor împreună nevoitóre petrecere împreună, şi după tóte vederată este folosinţa cea din multe feluri ce isvoresce fiilor nevoiaşilor preoţĭ din prefacerea mânăstiriĭ întru şcólă. Dar fiind-că s'aŭ aflat în pomenita mânăstire a Agapieĭ trupurĭ a acelora maĭ 'nainte trecute din viéţă monachiĭ nedeslegate; cele ce împreună se nevoiesc acum întru acéstă mânăstire, propuind de pricină prestrămutarea a óre-carĭ vechì hotărîrĭ, ce eraŭ obicĭnuite părinţilor ce maĭ 'nainte s'aŭ nevoit întru acésta, şi eraŭ orînduite de către aceia a se

este de ḑis ce-vă. Lipovenii, céslovarĭ prigoniţĭ în Rusia, sunt toleraţĭ în

---

păzì: S'aŭ înfăţişat la prea sfinţia sa şi s'aŭ rugat ca, prin a sa mijlocire, către a nóstră mare biserică a luĭ Chr. îndestulată, să se deà bisericésca sloboḑire şi ertare; şi dar prea sfinţia sa, scriind către noĭ, a pus înainte ferbinte cererea monachiilor întru aceeaşĭ vreme rugându-se, ca şi monachiilor pentru pomenitele pricinĭ şi prea sfinţieĭ sale pentru prefacerea acea îmbelşugată să se deà deslegarea şi sloboḑire, şi dar primind noĭ cu blândeţe cererea, pentru că arată bunul cuget şi cinstirea de Dumneḑeŭ a prea sfinţieĭ sale, şi cu cuviincióşă laudă încununând-o: Intâiŭ *întărim cu adevĕrat tóte câte prea sfinţia sa pentru pomenitele din eparchia sa treĭ mânăstiore a aşezat, ca unele ce se ţin de legiuita iconomie*, şi sunt mântuitóre, şi folosesc şi spre blagocestie şi spre zidire şi spre sporire: iubite de Dumneḑeŭ, şi de ómenĭ lăudate, apoĭ aşà smerenia nóstră cu ceĭ împreună rugătorĭ cu noĭ întru acéstă scrisóre, împreună cu prea fericitul şi prea sfinţitul Patriarch al Ierusalimuluĭ şi a tótă Palestina Kiriu Kir Policarp, şi cu prea cinstiţiĭ sfinţiţiĭ archiereĭ, iubiţiĭ şi doriţiĭ noştri fraţĭ şi împreună slujitorĭ, prin Dumneḑeescul dor, dăruire, şi stăpânire a Prea Sfîntuluĭ şi făcĕtoruluĭ de viéţă, şi stăpânitoruluĭ Duh, care este dată cu adevĕrat de la Domnul şi Dumneḑeul şi Mântuitorul nostru Is. Chr. Dumneḑeesciloŕ şi Sfinţilor sĕĭ Ucenicĭ şi Apostolĭ spre a legà şi deslegà greşélele ómenilor, carele a ḑis lor: «Luaţĭ Duh sfînt, şi orĭ-cărora veţĭ ertà păcatele, ertate vor fi, şi orĭ-cărora le veţĭ ţiné, ţinute vor fi. Şi iarăşĭ câte veţĭ legà şi deslegà pre pămînt, vor fi legate şi deslegate în ceruri.» De la aceia dar şi la noĭ după moştenire ajungênd Dumneḑeescul luĭ şi nedeşertatul acesta dar, avem ertaţĭ şi pre pomenitul fratele nostru Veniamin archiereul, pre cele întru amândouĕ mânăstirile, stariţa Elisaveta şi Magdalina, şi pre tóte câte întru aceste mânăstirĭ petrec liniştita viéţă marĭ şi micĭ, de fieşte-ce rînduélă şi tréptă viĭ şi rĕposate, şi avem deslegaţĭ de tot sufletescul şi trupescul păcat, la orĭ-câte şi aceştia ca nisce ómenĭ fiind, şi trup supus patimilor purtând, şi lumea acésta mult păcătósă locuind a păcătuit, şi luĭ Dumneḑeŭ aŭ greşit cu cuvîntul, cu lucrul saŭ cu gândul, întru sciinţă, saŭ între nesciinţă, arătat, saŭ nearătat, cu voie saŭ fără de voie, după tótă vremea şi locul şi chipul, şi întru tóte simţirile lor, şi s'a supt blestemul părinteluĭ, saŭ al maiciĭ lor, aŭ fost supuşĭ, saŭ subt a loruşĭ anatemă aŭ căḑut, saŭ cu jurămînt s'aŭ jurat, şi l-aŭ călcat, saŭ blestem bisericesc şi afurisenie aŭ primit vre odată de la preot, saŭ de la Archiereŭ, saŭ de la Patriarch pentru orĭ-ce pricină, şi lenevindu-se n'aŭ dobândit ertare, saŭ pre cele oprite întrebuinţându-le, de cele către Dumneḑeŭ de voe făgăduinţe s'aŭ depărtat, saŭ de patima iubiriĭ de sine fiind stăpâniţĭ, şi lunecându-se de pedicele vrăjmaşuluĭ, hotare bine aşezate le-aŭ călcat şi datoriilor de amărunţime monachicescĭ nebăgătorĭ în sémă s'aŭ arătat, şi dintr'acéstă legătură nedeslegată aŭ luat, saŭ cu gura şi cu buzele aŭ minţit óre-când pentru rele dobândĭ, saŭ pentru óre-care altă pricină, saŭ pentru lăcomie şi învărtoşarea sufletuluĭ pre săracĭ nu ĭ-aŭ miluit, saŭ ḑilele postuluĭ aŭ deslegat, saŭ sĕrbătorile nu le-aŭ ţinut, saŭ cu necinstite şi necuviincióse óre-carĭ socotinţe şi aducere aminte frumuseţea sufletuluĭ o aŭ înnegrit, şi pre cea de Dumneḑeŭ ţĕsută podóbă a Dumneḑeesculuĭ botez o aŭ întinat, saŭ de duhovnicescĭĭ lor părinţĭ n'aŭ ascultat, şi nu ĭ-aŭ băgat în sémă, şi călcătorĭ s'aŭ făcut de cele ce s'aŭ făgăduit a păzì, saŭ întru alte óre-carĭ pătimaşe păcate orĭ şi cum s'aŭ alunecat, şi aŭ căḑut după omenire, pentru care tóte şi pocăindu-se s'aŭ mărturisit duhovnicescilor lor părinţĭ, şi canonul cel dat de la dînşiĭ

Moldova. Evreiĭ se îmmulţesc şi îşĭ îmmulţesc casele de rugăciunĭ. Biserica catolică însă este nemulţumită.

---

din inimă l-aŭ primit, şi a-l săvîrşì s'aŭ sîrguit: Dintr'acestea dar tóte sciute şi nesciute păcate ale lor câte s'aŭ mărturisit duhovnicescilor lor părinţĭ, din vinovăţie şi din legătură, îĭ deslegăm pre eĭ, şi sloboḑĭ îĭ avem, şi ertaţĭ întru darul Prea Sfîntuluĭ Duh, şi întru a tot puternica stăpânire şi har: Iară dacă óre-carĭ greşéle pentru uitare, saŭ pentru altă óre-care omenéscă neputinţă, le-aŭ lăsat nemărturisite, şi pre acelea tóte iartă-le lor milostivul şi iubitorul de ómenĭ Domnul, pentru însăşĭ a sa iubire de ómenĭ, şi nemărginită şi neaseměnată bunătate.

Aşà stăpâne, mult îndurate Dómne, Isuse Christóse, Dumneḑeul nostru, biruéscă mila ta cea nemăsurată, şi iubirea de ómenĭ cea neaseměnată şi necovîrşită, şi nu trece cu vedere făptura mânilor tale a se îngrijì de perḑare, ci ascultă-ne pre noĭ păcătoşiĭ şi smeriţiĭ robiĭ teĭ, carĭ ne rugăm ţie pentru robiĭ teĭ aceştia Veniamin Archiereul, Elisaveta şi Magdalina, şi pentru tóte câte întru pomenitele douĕ mânăstirĭ liniştită viéţă petrec şi marĭ şi micĭ de fieşte-ce orînduélă şi tréptă vieţuitóre şi rĕposate şi tótă legătura de-asupra lor, care aceştia asupră-şĭ din rănire saŭ din altă óre-care pricină aŭ tras, deslég-o ca pe un bun şi iubitor de ómenĭ, Dómne, şi iartă-le lor cu iubire de milostivire tóte câte în viéţă, rĕŭ şi nesocotit de dînşiĭ s'a făcut, cu iubire de ómenĭ trecênd cu vederea tóte după negrăită mila ta şi după mulţimea bunătăţiĭ tale, căcĭ aĭ bogate rîurĭ de milă, şi noian de îndurare, şi adânc de milostivire, şi izbăvesce pre eĭ din vecînica muncă, învrednicindu-ĭ Impĕrăţieĭ tale şi stăriĭ ceĭ de-a drépta, şi pe ceĭ ce vieţuesc dintru aceştia păzesce-ĭ întru tóte ḑilele vieţiĭ lor, şi lucrătorĭ poruncilor tale arată-ĭ, întórce faţa ta de către păcatele lor, luminéză ochiĭ lor ca nu cum-và să adórmă întru mórte, scrie numele lor în cartea vieţiĭ, şi învrednicesce pre eĭ a bine plăcé ţie, şi a face voia ta prea sfîntă până la cea maĭ de pe urmă a lor rĕsuflare, nevătămaţĭ păzindu-ĭ în suflet şi în trup, iară a adormiţilor întru aceştia şi a vieţuitorilor teĭ aceştia, după mutarea de aicea, timpurile întru stihiile dintru carĭ sunt alcătuite a se deslegà, şi ţĕrînă a se face binevoesce. Căcĭ tu aĭ ḑis Dómne: «Pământ eştĭ şi în pământ te veĭ întórce», iară sufletele lor în locul viilor şi în lăcaşurile dreptţilor aşéză-le, şi cu cele ce se mântuesc numĕre-le pre ele, cu mijlocirile şi cu rugăciunile Prea-curateĭ tale Maice Stăpâniĭ Născătóreĭ de Dumneḑeŭ şi pururea Fecióreĭ Marieĭ, şi a cinstituluĭ slăvituluĭ Prooroc înainte Mergĕtoruluĭ şi Botezătoruluĭ Ioan, a sfinţilor slăviţilor şi întru tot lăudaţilor Apostolĭ, şi cu ale tuturor sfinţilor, carĭ din vecĭ bine aŭ plăcut ţie. Amin. — 1815 în luna luĭ Maiŭ

Patriarchul Cetăţiĭ luĭ Constantin întru Hs. Dumneḑeŭ Evhetes.
Al Ierusalimuluĭ Policarp Sinefhete.
Al Chesarieĭ Filodef.
Al Efesuluĭ Dionisie.
Al Iracleĭ Meletie.
Al Chiziculuĭ Constantie.
Al Nicomidieĭ Atanasie.
Al Nicheiĭ Antim.
Al Halchidonuluĭ Gherasim.
Al Dercon Grigorie.
Al Neochesarieĭ Meletie.

Biserica catolică intervine, ce-ĭ dreptul, contra vechiuluĭ drept al ţĕriĭ (1) prin Agenţia austriacă în un interes al eĭ. Acésta anunţă în Septemvrie 1815, că pentru biserica catolică se va face un archiereŭ cu titlul «*Bacovius*».

Scarlat Calimach rînduesce afacerea în cercetarea Metropolituluĭ Veniamin, a Episcopuluĭ de Roman Gherasim şi a biv Vel Logofeţilor: Costache Ghica, Iordache Canta şi C. Balş, cu următorul pitac:

«Făcêndu-ni-se arătare de către cinstita K. K. Agenţie, precum că din partea Austrieĭ este socotinţa a se hirotonì şi ca să vie în Moldova un archiereŭ catolicesc cu numirea de *Bacoviu*, pentru toţĭ ceĭ locuiţĭ în pămîntul acesta de lege catolicéscă, rînduim că adunându-vĕ la Sf. Mitropolie, să faceţĭ cercetare şi socotinţă de s'a obicĭnuit vre-odinióră a venì în Moldova un aşà archiereŭ, saŭ cu aseměnare acestuia şi de când a contenit venirea şi pentru ce? şi prin anaforà îndată să însciinţaţĭ.— 1815 Septemvrie 9.»

Cod de doc. de la Metr. Iaşĭ, fila 159.

Consulul frances din Iaşĭ Fornethy scrià duceluĭ de Richelieu, în 27 Fevruarie 1816, relativ la cererea Austrieĭ de a învoì guvernul Moldav existenţa unuĭ episcop catolic, că Divanul ţĕriĭ a trimis arzmagzar la Pórtă, cerênd să nu se aprobe cererea. Pórta a aprobat vederile Divanuluĭ Moldav.

Câţĭ-và anĭ maĭ târdiŭ, Metropolitul Veniamin va maĭ da un rĕspuns negativ la cererea Austrieĭ. Necunoscênd trecutul bisericiĭ catolice, nepricepênd importanţa existenţeĭ, în Moldova maĭ ales, a unuĭ episcop latin dependinte de guvernul ţĕriĭ, iar nu de un guvern strein, faţă cu satele nóstre catolice, Biserica română va face greşélă de a negà celeĭ catolice dreptul de a avé un archiereŭ al eĭ propriŭ.

Biserica română în Basarabia capĕtă chrisov împĕrătesc de consti-

---

Al Paronaxieĭ Grigorie.
Al Sofieĭ Teofan.
Al Varnieĭ Hrisant.
Al Gospieĭ Calinic.
Al Samuluĭ Chiril.

S'a scos din limba Elinéscă pe acéstă patrioticéscă de Stolnicul Gheorghe Gramaticul aceştiĭ smerite Mitropoliĭ, la 1816 Iunie 12.

Smeritul Veniamin Archiepiscopul Moldavieĭ.
(Iscălit însuşi)

(1) Domniĭ noştri ceĭ marĭ tot-deauna aŭ reclamat dreptul de a recomandà eĭ scaunuluĭ papal candidatul de episcop catolic.—Veḑĭ memoriul acesteĭ episcopiĭ în «Ateneul Român», din Iaşĭ.—Veḑĭ *Bandinus*, în călĕtoria luĭ în Moldova, la curtea luĭ Vasile Lupul.

tuire. Rescriptul Impĕratuluĭ Alexandru către Exarchul şi Metropolitul Gavril, strămutat la Chişinĕŭ, promiteà connaţionalilor noştri, că vor fi guvernaţĭ «*după legile şi datinele lor*». (1)

Ce frumóse promisiunĭ!

Cât de puţin fură realisate!

(1) Rescriptul Impĕratuluĭ Alexandru Autocratoruluĭ Rosieĭ către Exarchul şi Mitropolitul Gavriil, dat în Petersburg, la 1816 Aprilie 1.

Prea sfinte Exarche şi Mitropolite Gavriil!

Locuitoriĭ Basarabieĭ, intrând subt domnirea Rosieĭ, aŭ dobândit privilegiul cuvenit şi putincios a li se da de la un guvern, ce se povăţuesce de învĕţăturile sfinteĭ nóstre religiunĭ, şi care se conduce în ţintirile sale politice de principiile moraluluĭ şi a dreptăţiĭ. Aflându-mĕ în asemenea deplină bună-voinţă către acéstă provincie, am orînduit la început ca provisoriŭ să se guverneze Basarabia după privilegiile, datinele şi legile eĭ cele vechĭ. Maĭ nainte de a statornicĭ întru deplinătate organisaţia guvernării acesteĭ provinciĭ, am voit maĭ întâiŭ de a mĕ încredinţà din aplicaţiune de marşa unor asemenea măsurĭ, şi am aşteptat ca timpul, împrejurările şi adevĕrate raporturĭ să mĕ încredinţeze de resultatele acestor cercărĭ. Tot odată am ertat locuitorilor provinţieĭ şi tot felul de bir, pe treĭ anĭ de ḑile, cu scop de a se îmbunătăţì starea lor materială, şi aşà, aducêndu-ĭ gradat de la o înlesnire la alta, să prepar îndoita fericire a acestuĭ popor.

Insă cu mare părere de rĕŭ m'am însciinţat prin organe vrednice de credinţă, că ţintirile nu aŭ isbutit, şi că neorînduelile aŭ ajuns la gradul cel maĭ nalt, încât multe din familiile pacînicilor locuitorĭ, părăsind locuinţele lor, caută adăpost de scăpare peste hotar. Asemenea fapte cer neapĕrat cea de aprópe aţintire a nóstră şi ne îndémnă a luà mĕsurĭ întru a se puté stîrpì ast-fel de rĕŭ încuibat, şi pe viitotorime a îmbunătăţì sórtea acesteĭ ţĕrĭ, după dorinţa locuitorilor şi după dorinţa nóstră. Drept aceea, am hotărît ca să trimitem acolo un dregĕtor imperial deplin împuternicit, în carele putem pune tótă a nóstră încredere, şi carele ca un mijlocitor al nostru ne va puté raportà de tóte cu amănuntul, ca aşà cunoscênd adevĕrata faţă a lucrurilor, să făptuim prin măsurile potrivite îmbunătăţirea acesteĭ ţĕrĭ.

Scopul nostru este să hărăzim provincieĭ acesteia privilegiĭ de a se guvernà după legile şi datinele lor, şi ca tóte clasele locuitorilor acesteĭ ţĕrĭ să aibă drituri egale a se bucurà de dreptăţile şi moştenirea strămoşilor sĕĭ, precum şi de buna-voinţă ce avem noĭ către dînşiĭ; încât toţĭ în genere şi tagma eclisiastică şi cea a nobililor, a neguţitorilor şi a poporuluĭ, să fie de o potrivă protegiaţĭ de către asemenea legiuirĭ. Voim ca acéstă ţĕră mănósă şi în privirea agriculturiĭ şi în privirea comerţuluĭ să se însufleţéscă prin asemenea nouă organisaţie; lucru, pe carele aştept de la zelul delegatuluĭ nostru, şi de la confăptuirea locuitorilor Basarabieĭ.

Pentru aceste binevoitóre ale nóstre ţintirĭ, încunosciinţând pe Prea sfinţia ta, orînduim ca cele de maĭ sus însemnate să se traducă în limba poporuluĭ şi să se cetéscă prin tóte bisericile păstorieĭ sufletescĭ încredinţate voue, ca să se încunosciinţeze de aceste prin mijlocul ierurgoşilor bisericiĭ tóte clasele Basarabieĭ: clerul, boerii şi poporul, că ochiul Nostru privighéză pentru fericirea lor.

De bine voitor al Prea Sfinţieĭ Tale,

Alexandru.

Şcóla şi cultura generală. Cât privesce cultura în genere a naţiunii române, dejà am tratat acéstă întrebare ocupându-ne de mersul şcóleĭ la Domnia luĭ Ioan Caragea de la Muntenĭ. Acì vom amintì numaĭ principalele documente de la Scarlat Calimach cu referinţă la şcólă.

Una din preocupaţiunile luĭ fu şcóla, căcì acest Domnitor erà neîndoios un om cult, după mărturia tuturor contimporanilor luĭ.

Sincronistic cu seminariul de la Socola şi şcóla de la S-tul Nicolae Domnesc erà deschisă, după 1812, şi aşà ḉisa Academie, de la Metropolia din Iaşĭ. G. Sĕulescu, în scrisórea de dedicaţiune către Metropolitul Veniamin, a Gramaticeĭ românescĭ ce a tipărit în Iaşĭ la 1833, amintesce că, fiind el în vîrstă de 13 anĭ, la 1812, urmà la şcóla acésta în *cursul filologieĭ şi al sciinţelor.* Sĕulescu a frecuentat şcóla acésta până la 1819; prin urmare, neîndoios, şcóla există până la Eterie. Primiĭ profesorĭ aĭ şcólelor naţionale de după Eterie sunt şcolarĭ aĭ Academieĭ de la Metropolie. Dacă organisatoriĭ şcóleĭ elene aŭ avut în gând, cum cred uniĭ, să desnaţionaliseze prin ea nouĕle generaţiunĭ, s'aŭ înşelat: învĕţând grecesce, generaţiunile de la începutul acestuĭ secol aŭ sìmţit românesce! Găina a clocit şi condus puĭ de pasĕre, carĭ aŭ lăsat pe vitriga lor mamă pe malul bălţiĭ.

Dintre şcolariĭ Academieĭ de la Metropolia din Iaşĭ, G. Sĕulescu a fost trimis la studiĭ în străinătate, după 1819.

Cea maĭ întâĭ preocupaţiune a Divanuluĭ este să creeze venituri suficiente pentru întreţinerea şcólelor. Cu acest scop se adună Metropolitul Veniamin, Episcopul de Huşĭ Meletie şi boeriĭ Vel Logofĕt Iord. Canta, C. Balş şi Vel Vornicĭ Manolache Dumitru Beldiman. Eĭ supun luĭ Scarlat Calimach anaforaua de la 25 Martie 1813 prin care, pe lângă ceĭ câte 2 leĭ 16 parale impuşĭ la tot preotul şi diaconul, aruncă o taxă asupra tuturor mânăstirilor şi bisericilor, fără de a scutì şi pe Metropolìĭ şi Episcopìĭ.

Maĭ înscriŭ condee diverse de la Cassa răsurilor şi de la cumpĕrătoriĭ vămilor, ocneĭ, desetineĭ, goştineĭ, vădrărituluĭ, de la Telal-Başa, de la Izbaşa, cu o subvenţiune de la Visterie, apoĭ de la toţĭ slujbaşiĭ, începênd cu Metropolitul şi Episcopiĭ şi până la cel din urmă boer cu caftan şi de la egumeniĭ noĭ. Maĭ sunt obligaţĭ boeriĭ a plătì taxe, când îşĭ trimit copiiĭ la şcólă. Taxa variéză după trépta boeruluĭ (împărţiţĭ în 3 clase). De la *Orfanotrofion* încă primesce Cassa şcólelor o subvenţiune de 4.000 leĭ. Se maĭ acordă şcólelor scutelnicĭ, poslușnicĭ, etc.

Domnitorul, aprobând la 25 Martie chibzuirea boerilor, maĭ înscrie

la venituri și câte 500 lei de la fie-care Vel Hatman și Vel Vistier rînduit din nou. (1)

(1) Anaforaua pentru veniturile și ținerea școlei din orașul Iași, întărită de Scarlat Calimach Voevod.

Noi Scarlat Alexandru Calimach Voevod. Cu mila lui Dumnedeu Domn țării Moldovei.

Cercetarea și socotința prea Sfințitului Mitropolit, cu iubitorul de Dumnedeu Episcop Huși, împreună cu dumné-lor Velitii boeri, și cu alți boeri rînduiți, cuprinși mai jos prin anaforà, pentru veniturile și ținerea școlei din orașul Iași, vědêndu-se și de către însumi Domnia-Mea, că alcătuirea și punerea la cale este urmată cu tótă cuviința, s'aŭ mai adaos, pe lângă acelea, ca să mai deà și Hatmanul și Vel Vistier., fieste-care câte 500 lei, în vremea ce se vor rînduì la aceste trepte de boerie; drept aceea hotărîm Domnia-Mea întocmai și asemenea nestrămutat să se urmeze. Intărind anaforaua și cu a nóstră Domnéscă iscălitură și pecete. — 1813 Martie 25.

(Iscălit): Iω Scarlat Alexandru Calimach Vvod.

L. P.

1813 Martie 25.

Prea Înălțate Dómne,

Din luminata poruncă a Înălțimii Tale, adunându-ne în câte-và rînduri la Mitropolie, spre a socotì trebuinciosul venit al școlei domnescì dintr'acéstă politie, prin care și dascălii trebuincioși se vor ține și lefile ucenicilor se vor întîmpinà, și cele-lalte întîmplătóre de nevoie cheltuelì ale școlei, am socotit mai întâiŭ venitul de acum al școlei a se strînge de la preoții și diaconiĭ acestei țěrì, și de douě orì pe an, adecă la Sf. Gheorghe și la Sf. Dumitru, decì acest venit de acum fiind cu totul puțin, am socotit în tot chipul putinciosul ajutor, de unde póte a se face la acest de obștie bine, fără să pricinuéscă vre-o îngreuere, și pe lângă venitul de acum ce are școla, după cum mai jos se arată, s'aŭ găsit cu cale și acestea condee, carì se alăturéză sub venitul de acum:

Lei		
15.355	Preoții și diaconiĭ țěrìĭ, câte doì lei, șése-spre-dece parale de tot numele.	
2.500	Mitropolia	Afară de lefile pisalților și a dascălilor moldovenì și grecì, carì se află pe la școle.
1 500	Episc. Romanuluì	
500	» Hușuluì	
2 500	Mânăstirea Slatina, afară de ceea-ce dă la școla de la Socola.	
500	Mânăstirea Sfîntuluì Spiridon.	
250	» Golia.	
240	» Treì-Sfetitelor.	
240	» Galata.	
240	» Frumósa.	
240	» Cetățuia.	

Destinat erà acest budget de venituri numaĭ pentru aşà ḑisa Academie elenéscă de la Metropolie? Nu cred, de óre-ce maĭ există sincronistic şi şcóla ḑisă «normalicéscă» de la Sf. Nicolae Domnesc.

Leĭ		
230	Mânăstirea	Probota.
220	»	Sf. Sava.
230	»	Răchitósa.
190	»	Mira.
160	»	Dobrovăţul.
160	»	Florescii.
160	»	Făstăcii.
160	»	Barnovschi.
160	»	Burdujenii.
170	»	Bârnova.
180	»	Aron Vodă.
170	»	Hangu (Buhalniţa).
170	»	Dancu.
160	»	Sf. Ioan Zlataust.
150	»	Bărboiul.
170	»	Precista de la Ocna.
160	»	Tazlău.
160	»	Sf. Niculaĭ din Botoşanĭ.
160	»	Caşinul.
80	»	Berzunţul.
70	»	Soveja.
55	»	Dómneĭ.
55	»	Vizantion. Pentru tóte condeele acestor mânăstirĭ grecescĭ aŭ dat şi izvod iscălit proestoşii mânăstirilor, că primesc a da pe fieşte-care an condeele arătate.
200	»	Precista din Roman.
100	»	Doljescii.
600	De la Cassa răsurilor.	
500	» »	cumpĕrătorii Vămii.
500	» »	» Ocneĭ.
500	» »	» Desetineĭ.
500	» »	» Goştineĭ.
500	» »	» Vădrărituluĭ.
100	» cel de pe vreme	Telal-başa.
50	» »	» Izbaşa.
31.165	Acest venit se socotesce a fi nestrămutat în tótă vremea, iar cele întîmplătóre venituri sunt după cum maĭ jos se arată, adecă:	
1.200	De la Visterie, după chrisov.	
500	» cel ce se face după vreme	Mitropolit saŭ Episcop cu Eparchie.
100	De la marele Logofĕt până la	Ban, ce se va învrednicĭ de Domnescul caftan.
1.800		

Acéstă şcólă are în 1814 treĭ învĕţătorĭ: Christea, Macarie şi Constantin Psaltul. Şcóla acésta românéscă ar cam fi pentru Iaşĭ ceea-ce erà şcóla de la Sf. Gheorghe pentru Bucurescĭ. Totuşĭ e cu mult maĭ românéscă şi l. slavonă nicĭ nu se predă de loc acì. Şcóla numĕrà în 1814 douĕ clase.

Orariul acesteĭ şcóle din 1814, ce dăm maĭ jos, cuprinde, ca materiĭ de învĕţămînt: cetirea, cetirea psalmilor, scrisórea, ortoepia-gramatica (etimologia), tâlcuirea pe din afară a religieĭ, simbolul, cântările bisericescĭ.

Iacă orariul:

Leĭ	
50	De la Ban până la Stolnic; asemenea.
55	» Stolnic până la Şătrar; asemenea.
20	» cel ce se face Ispravnic de ţinut.
200	Intâia stare a boerilor când vor trimite pe fiiĭ sĕĭ la şcólă.
100	A doua, asemenea.
50	A treia, asemenea.
250	Intâia stare a Egumenilor ce se vor face la mânăstirĭ.
200	A doua stare a Egumenilor.
100	A treia, asemenea Aceştia se vor da pe fieşte-care an.
6.795	
4.000	De la Orfanotrofion, după chrisov.

10.795 fac acéstă sumă. Se socotesce cu întîmplare să ésă cinci-ḑeci scutelnicĭ, carĭ să fie de cărat lemne, patru petrarĭ scutelnicĭ fără de bir în tîrg, pe carĭ ceĭ după vreme zapciĭ să nu-ĭ supere nicĭ la o havale, asemenea şi doĭ teslarĭ. Acesta este folosul şi ajutorul şcóleĭ ce s'a găsit maĭ cu înlesnire, prin care se socotesce a se ţiné şcóla nestrămutată. Iar cea desăvîrşită hotărîre spînzură la înalta înţelepciune a Inălţimiĭ Tale. — 1813 Martie 25.

Aĭ Inălţimiĭ Tale către Dumneḑeŭ smeriţĭ rugătorĭ:

(Iscăliţĭ): **Veniamin Mitropolitul Moldoveĭ,**

Meletie Episcop de Huşĭ.

Plecate slugĭ.

(Iscăliţĭ): Iordache Canta Vel Logofĕt, Constantin Balş Vel Logofĕt, Manolachi Dimache Vel Vornic, Vasile Roset Vel Vornic, Alecu Balş Visternic, Dimitrie Beldiman Ban.

DESPĂRȚIREA CÉSURILOR

pentru

învĕțăturile școleĭ normalicescĭ de la biserica Gospod a Sfîntuluĭ Ierarch Nicolae din Iașĭ, 14 Ianuarie.

ZILELE	CÉSURILE DE DIMINÉȚĂ A ÎNVĔȚĂTURILOR			CÉSURILE DUPĂ AMIAZĂ-ZI A PARADOSIRII		
	De la 2 până la 3 (1)	De la 3 până la 4	De la 4 până la 5	De la 7 până la 8	De la 8 până la 9	De la 9 până la 12
Luni	**Hristea** cu clasis 1. Semnele cunóscerĭĭ literilor. **Macarie** cu clasis 2. Cetirea psalmilor în tact.	**Hristea** cu clasis 2. Tabela întâĭ de ortoepie. **Macarie** cu clasis 1. Poftorirea semnelor de litere.	**Hristea** cu clasis 2. Simvolul. **Macarie** cu clasis 1. Tabela ortoepieĭ	**Hristea** cu clasis 2. Nărăvirea. **Macarie** cu clasis 1. Tabela de slovenire în tact.	**Hristea** cu clasis 2. Tabela de începutul Gramaticeĭ etimologhieĭ. **Macarie** cu clasis 1. Tabela întâĭ de ortoepie.	Psaltul **Constantin.** Cântările cu tóte clasurile, orînduindu-le în stărĭ.
Marți	**Hristea** cu clasis 2. Arithmetica. **Macarie** cu clasis 1. Semnele scrieriĭ frumóse.	**Hristea** cu clasis 1. Osebirea semnelor de litere. **Macarie** cu clasis 2. Scrisóre de prube.	**Hristea** cu clasis 2. Tabela a doua a ortoepieĭ. **Macarie** cu clasis 1. Tabela întâĭ de ortoepie.	**Hristea** cu clasis 1. Tabela întâĭ de slovenire. **Macarie** cu clasis 2. Cetirea psalmilor.	**Hristea** cu clasis 1. Tâlcuirea pe din afară a religieĭ. **Macarie** cu clasis 2. Simvolul.	Psaltul **Constantin.** Cântările cu tóte clasurile.
Mercurĭ	**Hristea** cu clasis 1 Semnele cunóscerĭĭ literilor. **Macarie** cu clasis 2. Cetirea psalmilor în tact.	**Hristea** cu clasis 2. Tabela întâĭ de ortoepie. **Macarie** cu clasis 1. Poftorirea semnelor de litere.	**Hristea** cu clasis 2. Simvolul. **Macarie** cu clasis 1. Tabela ortoepieĭ.	**Hristea** cu clasis 2. Nărăvirea. **Macarie** cu clasis 1. Tabela de slovenire în tact.	**Hristea** cu clasis 2. Tabela de începutul Gramaticeĭ etimologhieĭ. **Macarie** cu clasis 1. Tabela întâĭ de ortoepie.	Psaltul **Constantin.** Cântările cu tóte clasurile.
Joĭ	**Hristea** cu clasis 2. Arithmetica. **Macarie** cu clasis 1. Semnele scrieriĭ frumóse.	**Hristea** cu clasis 1. Osebirea semnelor de litere. **Macarie** cu clasis 2. Scrisóre de prube.	**Hristea** cu clasis 2. Tabela a doua a ortoepieĭ. **Macarie** cu clasis 1. Tabela întâĭ de ortoepie.	**Hristea** cu clasis 1. Tabela întâĭ de slovenire. **Macarie** cu clasis 2. Cetirea psalmilor.	**Hristea** cu clasis 1. Tâlcuirea pe din afară a religieĭ. **Macarie** cu clasis 2. Simvolul.	Psaltul **Constantin.** Cântările cu tóte clasurile.
Vinerĭ	**Hristea** cu clasis 2. Forma cunóscerĭĭ literilor. **Macarie** cu clasis 2. Cetirea psalmilor.	**Hristea** cu clasis 2. Tabela întâĭ de ortoepie. **Macarie** cu clasis 1. Poftorirea semnelor de litere.	**Hristea** cu clasis 2. Simvolul. **Macarie** cu clasis 1. Tabela întâĭ de ortoepie.	**Hristea** cu clasis 2. Nărăvirea. **Macarie** cu clasis 1. Tabela sloveniriĭ.	**Hristea** cu clasis 2. Tabela de începutul gramaticeĭ. **Macarie** cu clasis 1. Tabela de ortoepie.	Psaltul **Constantin.** Cântările cu tóte clasurile.
Sâmbătă	Recreație de diminéță, iară după amiază-zi poftorirea mathimilor ca Marți după amiază-zi.			Dascălii de la școla Normalicéscă din Sfîntul Ierarch Nicolae să aibă a da învĕțătură ucenicilor, după acéstă Dispărțire de césurĭ, până vor trece mai sus, și atuncia vor luà iarăși nouă povĕțuire. — 1814 Ianuarie 24.		

(1) Ora turcéscă.

Acest program confirmă deplin aserţiunea de altă dată a luĭ Mich. Sturdza, că pe la 1814 el era *un epitrop* al şcólelor şi că îşĭ pusese în gând de atuncĭ şi meditase asupra mijlócelor de a întemeià o sistemă de învĕţătură publică înlesnitóre, potrivită cu gradul luminăriĭ Europeĭ şi în trebuinţa acesteĭ ţĕrĭ.... M. Sturdza maĭ anunţà că Epitropia şcólelor încuviinţase «de a paradosì învĕţăturile în limba naţională cu ajutorul celor clasice».

Şcóla de la Socola, a căreia sórte, sub ocupaţiunea muscăléscă, am arătat-o în volumele anterióre ale lucrăriĭ nóstre, capĕtă un noŭ chrisov de venitурĭ diverse de la Sc. Calimach, în 20 Iunie 1814. (1)

(1) Iacă acel chrisov:

Chrisovul Domnuluĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, din anul 1814, Iunie 20.

Se face scire prin acest chrisov al Domnieĭ-Mele pentru mânăstirea Socola de lângă Iaşĭ, unde s'a aşezat şi şcóla pentru catihisie a celor ce vor să priméscă darul preoţieĭ, că prin jaloba ce ne-a dat cuviosia sa Archimandrit Igumen, a arătat că acéstă mânăstire are óreşĭ-care cuprindere de miluire de la luminaţiĭ Domnĭ de înainte pentru înlesnirea celor trebuincióse ale bisericiĭ şi deosebit pentru ajutorul şi întemeerea şcóleĭ pomenite ce s'a alcătuit la acéstă mânăstire, i s'a făcut cuprinderea de milă prin chrisovul luminatuluĭ Domn fratelui nostru Alexandru Moruz Voevod, ca să aibă a scutì de vădrărit şi tot vinul ce va face mânăstirea din şése-spre-ḑece pogóne vie, precum şi vinul ce va luà dijmă de pe moşiile mânăstiriĭ. Rugându-se ca să se întăréscă şi de către Domnia-Mea aceste miluirĭ, făcêndu-se şi óreşĭ-care sporire, cu care să se pótă ajutà mânăstirea şi şcóla la greutatea ce întîmpină în trebuinţele sale. Decĭ după jaloba ce ne-a dat, vĕḑênd chrisóvele de miluire ce le are de la luminaţiĭ Domnĭ de maĭ înainte, şi încredinţându-se că acéstă mânăstire, iar maĭ vîrtos a ḑice şcóla aşezată pentru învĕţăturile de catehisie nu se póte înlesnì cu venitul ce a avut spre a se păzì întru cea dupre cuviinţă stare şi în bună sporire învĕţăturilor, am socotit şi binevoind a aduce întru întemeere acéstă şcólă atât de trebuinciósă şi folositóre, iată prin acest al nostru chrisov întărim şi cu adăogire hotărîm numiteĭ acesteĭ mânăstirĭ, adecă: să aibă a luà pe tótă luna câte 10 leĭ, milă din vamă, câte patru ocà unt-de-lemn, patru ocà lumînărĭ de céră, şi una ocà tămâe iarăşĭ din vamă pe fie-care lună. Aşijderea şi la slujbele ruzumaturĭ ale Visterieĭ să aibă a scutì şése sute oĭ de goştiniţă, două sute stupĭ saŭ sfinĭ de desătină, pe carĭ bucate avêndu-le mânăstirea drepte ale sale, să nu fie supĕrată de către slujbaşĭ, nicĭ cu o cerere de platà. Deosebit şi tot vinul ce va face din şése-spre-ḑece pogóne vie drepte ale mânăstiriĭ, precum şi vinul cât va luà dijmă de pe moşiile mânăstiriĭ să fie scutit de plata vădrăritului, iar pe lângă aceste maĭ adăogăm Domnia-Mea, ca găsindu-şĭ mânăstirea şi treĭ-ḑecĭ liudĭ, ómenĭ străinĭ, aduşĭ de acum înainte de peste hotar, fără chip şi fără nicĭ un amestec cu locuitoriĭ ţĕriĭ acesteia, cariĭ să fie adeveriţĭ şi prin mărturia dregĕtorilor marginiĭ pe unde eĭ vor trece, că sunt străinĭ precum se hotăresce, să rĕmâe apĕraţĭ şi scutiţĭ de bine Visterieĭ şi de tóte alte dărĭ şi havalele ce vor fi asu-

In vedere cu acéstă şcólă, Metropolitul Veniamin, corespunqênd cu protoiereul Lazar Asaki, care în 1815 August se aflà la Lemberg, îl însărcinézà să intre în tratative cu prea cunoscutul învĕţat şi scrietor român *Budai*, dorind a-l avé la şcóla de la Socola. (1)

---

pra altor locuitorĭ, ca să-ĭ aibă mânăstirea numaĭ spre ajutorul slujbelor şi a trebuinţelor sale, şi şcóla să se păzéscă întru cea maĭ încuviinţată stare, spre buna sporire învĕţăturilor. Drept aceea poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră dregĕtorĭ i dumi-tale vameş de carvasarà, precum şi slujbaşilor goştinariĭ desătineĭ şi vădrarĭ şi tuturor altor zapciĭ, să aveţĭ a urmà întocmaĭ după hotărîrea chrisovuluĭ acestuia al Domnieĭ-Mele; iar pe ceĭ din urma nóstră luminaţĭ Domnĭ fraţiĭ noştri, carĭ din pronia cerésc se vor orînduì la Domnia ţĕriĭ acesteia, poftim nu numaĭ să nu strămute acéstă cuprindere de miluire, ci maĭ vîrtos să întăréscă şi să adaoge cele după cuviinţă pentru a Domniilor-Sale cinste şi vecînică pomenire. S'a scris la scaunul Domnieĭ-Mele în oraşul Iaşiĭ, întru a doua domnie a nóstră la Moldavia, în anul al doilea.

(Iscălit): Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Vv.

(L. P.)

Uricar, Partea III.

(1) *Epistola Mitropolituluĭ Veniamin către Protoiereul Lazar Asachievicĭ. Epistolie.*

Cucernicieĭ sale Protoiereĭ chir Lazare Asachievicĭ, archierésc blagoslovenie îţĭ trimitem.

Douĕ scrisorĭ ale cucernicieĭ tale, una din 31 a trecuteĭ lunĭ Iulie, împreună cu alăturat izvod de scrisorile ce aĭ găsit în archiva unuia din Domniĭ de acolo, ce este mutat din viéţă, şi alta din 11 a următóreĭ lunĭ August, s'aŭ primit şi s'a vĕdut cuprinderea lor; decât că pentru acelea însemnate scrisorĭ de la archiva săvîrşituluĭ aceluia Domn, intră în tocmélă şi veqĭ cât va cere pe dînsele, arătând acésta, că ţinêndu-le ce folos póte să aibă, în vreme când nimenĭ alţĭ n'aŭ trebuinţă de dînsele, decât numaĭ acéstă Mitropolie, şi nu pentru a avé vre-un folos, decât numaĭ ca să se afle la Mitropolie nisce scrisorĭ ca acelea vechĭ; şi hotărîndu-ţĭ cu câţĭ banĭ póte să le deà, ne veĭ însciinţà şi veĭ avé rĕspuns, orĭ că dă mâna a da acea sumă saŭ nu, iar pentru însemnarea de scrisorile Mânăstirilor: Slatina, Probota, Barnovschi, Frumósa şi Burdujenĭ, cercetéză cu amănuntul matcele unde sunt, şi aflându-le cele adevĕrate, veĭ trimite de pe fieşte-care însemnare curată, perilipsis, de cuprinderea a fieşte-căreĭ, şi cu însciinţare iarăşĭ de hotărîta sumă ce se va cere, şi dacă va fi de folos, şi nicĭ va fi o sumă peste măsură, să primésc egumeniĭ mânăstirilor a rĕspunde cu analoghie. Bucuria ce ar simţì toţĭ de obşte în isprava nepreţuituluĭ interes al patrieĭ acesteia este nepovestită, şi dar cu tóte chipurile de mijlociri, te silesce a slujì patrieĭ acesteia, spre a fi mulţumit în odihna rĕmăşiţeĭ bătrâneţelor.

Veĭ intrà în voróvă cu domnul Budaĭ, ca să-ţĭ arăte ce materiĭ póte să paradosésc în şcóla Socoleĭ şi în ce limbĭ, şi cum s'ar mulţumì ? şi ne veĭ însciinţà, însemnând şi de ce credinţă este, şi după ce vom socotì, veĭ avé rĕspuns. Osebit Clucerul Dimcea, psaltul Mitropolieĭ, pătimesce de ochiul stîng, încât a început cu totul a nu vedé, şi după cercetarea ce a făcut pe la doctoriĭ de aice, şi la ceĭ ce ar avé

Nu întârdie Metropolitul Veniamin a intrà şi în directă corespondenţă cu I. D. Budai, cum dovedesce scrisórea ce-ĭ adreséză în 30 Septemvrie 1815 (1), dar nu-ĭ pomenesce nimic direct de şcólă, ci numaĭ despre misiunea ce dăduse protopopuluĭ Asaki şi care ni se pare a fi fost şi aceea de a aflà ce s'aŭ făcut documentele şi odórele Metropolieĭ de Iaşĭ, duse în Polonia pe timpul luĭ Sobieski. Scim că asemenea cercetărĭ nu avură resultatele dorite. Asaki pomenesce în una din scrisorile sale către Veniamin despre nisce documente găsite de el la un óre-care domn din Lemberg, şi Veniamin exprimă dorinţa ca asemenea acte să se cumpere pentru Metropolie, deşì nu se par a fi cele urmărite de Metropolitul Veniamin din cele ridicate de Metropolitul Dosofteiŭ în fuga luĭ în Polonia.

óre-care cunoscinţă de ochĭ, ĭ-aŭ ḑis că aceea ce ĭ-a acoperit chiar lintea luminiĭ ochiuluĭ, fiind puţin cam albă, nu este albéţă, ci uniĭ ḑic apă albă, iar uniĭ ḑic apă négră, s'a pogorît din pricina răceliĭ printre peliţa ochiuluĭ, şi ĭ-a acoperit lumina, şi este grijă să nu-ĭ vie şi la cel-lalt ochiŭ. Am auḑit că acolo la Liov s'ar fi aflând un doctor iscusit de ochĭ; cercetéză cu amănuntul şi aflându-l arată-ĭ acestea ce te însciinţăm, şi orĭ de se va puté să-ĭ trimită de acolo niscaĭ-và doftorìĭ cu carĭ să se pótă folosì, saŭ de se va socotì să-l trimitem acolo, de se va făgăduì că-l va îndreptà, saŭ să vie dumné-luĭ aice, şi cu ce s'ar mulţumì, orĭ acolo căutându-l, saŭ trimiţêndu-ĭ doftorìĭ, saŭ aice viind? şi cât de curînd să ne trimiţĭ răspuns, ca să nu se primejduéscă omul. Cu acestea nu lipsim, şi fiĭ blagoslovit.—Al cucernicieĭ tale părinte blagoslovitor.—1815 August 21, Iaşiĭ.

(Iscălit): Veniamin, Mitropolitul Moldoveĭ.

(1) *Epistola Mitropolituluĭ Veniamin către Ioan D. Budai.*

Iubite al nostru duhovnicesc fiŭ Ioan D. Budaĭ, archieréscă blagoslovenie trimitem domnieĭ-tale. Pe scrisórea nóstră din 6 Iulie a. c., cu părintésca dragoste am primit răspunsul domnieĭ-tale din 5 Sept. prin presviterul nostru Lazăr Asachievicĭ, şi de vreme că aĭ arătat buna voinţă în ajutarea la trebile Mitropolieĭ nóstre, precum ne-am încredinţat până acum, şi vroescĭ a te face părtaş numeluĭ ce aŭ făcătoriĭ de bine, pentru acésta mulţumind pentru cele de acum, poftim ca să nu te îngreuezĭ şi de acum înainte cu asemenea rîvnă a face cele bune sfinteĭ Biericĭ, de la care nu va rămâné zadarnică ostenéla dumi-tale; noĭ tótă isprăvirea sciuteĭ trebĭ, după Dumneḑeŭ încredinţând protopresviteruluĭ nostru de sus pomenit, ĭ-am dat putere ca să facă cu domnia-ta corespondenţa care se va socotì a fi, ca şi cu noĭ, sciind a luĭ curăţenie a cugetuluĭ în slujba cu care l-am încredinţat, şi care domnieĭ-tale este sciută. Iar cererea fără zăbavă prin prea cucernicia sa, de la noĭ va fi deplin împlinită, până ce şi singur iarăşĭ va fi de noĭ trimis, pentru desăvîrşită ispravă interesurilor acesteĭ Mitropoliĭ. Şi cu acésta, cerem dumi-tale de la Dumneḑeŭ blagoslovenia pe care şi noĭ trimitem ca unuĭ al nostru fiŭ al bisericiĭ ceĭ pravoslavnice.—1815 Septemvrie 30 ḑile, Iaşĭ.

(Iscălit): Veniamin, Mitropolitul Moldoveĭ.

Nimenĭ maĭ competinte decât G. Asaki, ca să ne facă istoricul învĕţăturiĭ publice între aniĭ 1812 — 1819. Ne credem obligaţĭ dar, deşì bănuim că în afirmaţiunea neuitatuluĭ bărbat erà óre-ce exagerare, să reproducem acì cele ce el spune despre starea şcóleĭ în Moldova înainte de 1813. El ne va aduce şi actul important din Fevruarie 1819, din care se póte vedé rolul ce dînsul a avut în *naţionalisarea* învĕţăturiĭ publice.

Iacă ce spune G. Asaki:

«De la catastrofa urmată la Prut luĭ Petru-cel-Mare, Impĕratul Rusieĭ, care a nevoit pe Prinţul Dimitrie Cantemir a emigrà în Rusia, cu un numĕr mare de boerĭ, Turcìĭ nu se maĭ încredeaŭ în prinţiĭ Moldovenĭ, încât aŭ început a trimite de guvernatorĭ Grecì Fanarioţĭ, aşà pronumiţĭ de la cuartalul Fanar, unde locuiaŭ în Constantinopole. De atuncia Domnia se puse în licitaţiune (mezat) şi acela o căpĕtà care numĕrà Turcilor maĭ mulţĭ banĭ, împrumutaţĭ de la zarafĭ cu grele procente. Domniĭ veniaŭ în Moldova acompaniaţĭ de o cĕtă flămândă de Grecĭ, cărora se împărţiaŭ dregătoriile lucrative. Numele de român fu un titlu de valiire. Nobleţa învestită în costum turco-grecesc nu vorbià decât o limbă grécă mixto-barbară; în colegiul domnesc se predà numaĭ limba elină cu explicarea luĭ Omer şi a luĭ Xenofon, iar acea română se refugiase sub părepĭ bisericilor, unde palamariĭ învĕţaŭ pe băeţĭ Az-Buche şi cântările bisericescĭ.

«Asta erà cultura învĕţăturilor publice în Moldova la 1813, când m'am înturnat de la Roma, unde studiasem clasicìĭ şi anticităţile. Grecìĭ absorbise tóte resursele ţĕriĭ şi pămîntenilor nu rĕmăsese alta decât meseria de hotarnicĭ, care nu se puteà purtà decât cu persóne cu sciinţă deplină a limbeĭ române şi cu usurile ţĕriĭ, şi cu óre-care notiţe de geometrie practică, pentru delimitarea moşiilor greŭ încurcate cu procese.

«Prevĕdĕnd că prin acésta aşĭ puté face folos publiculuĭ aplicând sciinţele mele de inginer civil, care erà de la început o mică specialitate, am propus prin un raport planul meŭ Domnituluĭ Scarlat Calimachi, om cu învĕţătură şi cu afecţiune pentru ţĕră, de unde se trăgeaŭ străbuniĭ luĭ. Prinţul încuviinţă planul. Cursul teoretic şi practic al Geometrieĭ, maĭ în urmă tipărit, s'a frecuentat de fiiĭ boerilor până la anul 1819, cu aplicaţiune de instrumente aduse de la Paris şi de la Viena. Resultatul acestor lucrărĭ s'a atestat prin anaforaua următóre a Epitropieĭ, subscrisă de Veniamin Mitropolit, Prinţul Scarlat Ghica, Hatmanul C. Mavrocordat şi Vornicul Michail Sturdza :

«*Prea Inălţate Dómne,*

«După datoria nóstră în urmarea orînduelìĭ pentru curatoria şcóleĭ din oraşul Iaşĭ, avênd neadormita privighere spre propevĕduirea bunelor învĕţăturĭ în patria nóstră, între altele am socotit, că una din cele maĭ trebuincióse şi folositóre sciinţe este Matematica teoretică practică cu ale sale ramurĭ, spre ridicarea planuluĭ a multe moşiĭ, pentru a cărora hotare urméză necontenite pricinĭ, sporindu-se maĭ ales şi din nesciinţa inginerilor, cerênd dar o persónă care cu vrednicie să împlinéscă scopul acesta, am aflat pe patriotul nostru, dumné-luĭ Gheorghie Asaki, mădular Academieĭ din Roma, carele primind poftitórea nóstră cerere, ne-a arătat

şi dorinţa de a face o asemenea slujbă patrieĭ, cu jărtfirea însăşĭ a particularelor sale interesurĭ. Decĭ privind noĭ la însuşirile şi deosebitele sale sciinţe, l-am propus Inălţimiĭ Tale spre acest sfîrşit. Iar Inălţimea Ta, făcĕtorul de bine ţĕriĭ nóstre, prin luminata ţidulă din 15 Noemvrie 1813, l-aĭ numit în şcóla Domnéscă din Iaşĭ profesor sciinţelor trebuincióse unuĭ inginer politicesc, după care am avut îndestulare de a ne încredinţà de folosul aşezăriĭ acesteia la obştescul examen, ce s'a făcut în 12 Iunie al anuluĭ 1818, în fiinţa clirosuluĭ bisericesc şi a celor de trépta politicésca, a streinilor cu sciinţă, când mulţĭ tinerĭ fiĭ de boerĭ, şi aĭ altor orăşenĭ, aŭ fost cercetaţĭ în pomenitele sciinţe ale matematicelĭ teoretice şi practice, paradosite lor în limba românéscă, întru care avênd încredinţărĭ şi viĭ dovedĭ de a lor deplină cunoscinţă, uniĭ din eĭ s'aŭ judecat vrednicĭ de a fi ingineriĭ, carĭ şi în faptă lucréză spre mulţumirea obşteĭ. Drept aceea încredinţându-ne de greutăţile, sîrguinţa şi multe ostenele ale dumi-sale Gheorghie Asaki, spre a săvîrşi un asemenea lucru, alcătuind cu lămurire întâiaşĭ dată, în limba românéscă, un curs de Matematică şi întrebuinţându-l în aşà scurtă vreme spre folosul obşteĭ, ne simţim îndatoriţĭ, pentru cinstea şi rîvna némuluĭ nostru, de a mărturisì dumi-sale deplina mulţumire, şi îl judecăm vrednic de a Inălţimiĭ Tale facere de bine, precum şi de cunoscinţa Patrioţilor. Pentru acésta şi rugăm pe Inălţimea Ta a întărì acest atestat căḑut merituluĭ sĕŭ. — Iaşĭ 1819 Fevruarie 8.

«Veniamin Mitropolitul Moldoveĭ.

«Prea plecate slugĭ: Scarlat Ghica, Const. Mavrocordat Hatm., M. Sturdza Vornic.»

G. Asaki, abià reîntors în patrie, a organisat pe a sa cheltuélă, la 1817, un teatru de societate, în salonul Hatmanuluĭ Const. Ghica în Iaşĭ. Copiiĭ boerilor Ghica şi Sturdza aŭ represintat maĭ multe piese în limba română şi francesă. Intre actoriĭ aceştia improvisaţĭ, carĭ încércă a introduce în Iaşĭ gustul arteĭ dramatice şi a musiciĭ culte, G. Asaki numesce pe dómnele Şubina născută Ghica, Agripina Sturdza şi pe Iacovache Leon.

Adăpat la fântânele arteĭ italiene, G. Asaki va aduce cu sine, de la Roma, nu numaĭ iubirea musiciĭ, ci şi a picturiĭ. Numaĭ grelele evenimente, carĭ supravin la 1821, şi apoĭ după avenirea la Tron a luĭ Ioniţă Sturdza, îndepărtarea luĭ din ţéră, fiind trimis în 1822 agent al ţĕriĭ la Viena, unde rĕmase 5 anĭ, întârḑie punerea în practică a frumóselor dorinţe culturale ale luĭ G. Asaki. Răsboiul care urmă apoĭ între Ruşĭ şi Turcĭ şi bólele epidemice vor prelungì starea de aţipire a culturiĭ naţionale, atât în Moldova, cât şi în Ţéra-Muntenéscă.

Am vĕḑut că tinerĭ feciorĭ de boerĭ încep a merge la studiĭ în străinătate. Limba francesă iea precădere tot maĭ multă, introdusă prin pensionate şi guvernorĭ.

In Iaşĭ la 1812 există pensionatul de «nobile fete» al d-luĭ şi d-neĭ Germont. Se învaţă acì:

I. Limba francesă, gréca şi iṭaliană.

II. Musica, forte-piano, harfa şi canto.

III. Dantul, desemnul, a cóse și a brodà.

Hatmanul Nicolae Stratilat a făcut un raport la guvernul provisoriŭ rusesc și a susținut înființarea pensionatuluĭ sus numit, la 15 Fevruarie 1812. Raportul este făcut către Senatorul de Krasno Milașevicĭ. Acest pensionat a funcționat maĭ mult timp în Iașĭ. (1)

CAP. XIV.

Edilitatea publică sub Sc. Calimach.

Există sub Scarlat Calimach *o Cassă a podurilor*. Acéstă Cassă a podurilor stă sub un *epitrop*, căruia i se dă în 1814 léfa de 600 leĭ pe lună. (2)

Există și o *Vornicie a Obștirilor*, după exemplul celeĭ din Muntenia.

La 1814 Fevruarie 23, este numit epitrop Casseĭ podurilor Spătarul Greg. Balș (3). La 28 Fevruarie i se fixéză léfa de 600 leĭ pe lună.

In 6 Decemvrie 1813, Sc. Calimach numesce architecțĭ pentru orașul Iașĭ (4).

In 28 Fevruarie 1814, Calimach adreséză Metropolituluĭ Veniamin și boerilor Divanuluĭ o carte, însărcinându-ĭ să cerceteze séma Epitropieĭ Casseĭ podurilor Iașilor și să vadă ce *iraturĭ* să i se facă?

Să se cerceteze și podurile (pavelele) și să se arăte unde este nevoie de reparare și unde a se face din noŭ, în anul acesta «sciind dumné-ta și acésta, că în anul acesta nicĭ este vre-o înlesnire ca să se facă rînduélă de podele, nicĭ la slujitoriĭ ținuturilor, saŭ bresle, precum și în anul trecut, căcĭ și aceștia se află îngreunațĭ cu slujbele lor, ci podelele câte după socotința dumné-luĭ vor trebuì spre facerea și întocmirea podurilor, trebue să se plătéscă prin bună învoire din iratul podurilor de la acéstă Epitropie (5).

Pavarea stradelor în Moldova este lucrare fórte veche. Existaŭ *poduri*, adecă pavele în Iașĭ de pe sub Vasile Vodă Lupul.

La 1815 Domnitorul ordonă să se facă recensămîntul orașuluĭ, împărțindu-se orășeniĭ de orĭ-ce limbă și religiune în 4 stărĭ, cu arătarea și a

(1) Archiva Senatorilor din Chișineŭ. Dos. No. 3 338. Notiță dată de d-l Teodor Burada.

(2) Veḑĭ fila 93, Cod. Metrop. Iașĭ.

(3) Veḑĭ chrisovul la fila 92 v., din Cod. Metrop. Iosif al Moldoveĭ.

(4) Veḑĭ Uricarul de T. Codrescu, tom. I, ediția II-a, p. 197—201. Veḑĭ fila 96, Cod. Metrop. Iosif.

(5) Codul Metr. Iosif, fila 92.

judeţelor şi de ce stăpânĭ ţin, afară de boerĭ (aceştia fiind cunoscuţĭ la Visterie). După ce catagrafia va fi făcută, se va *cisluì* pre orăşenĭ suma banilor pentru cumpĕrarea a 36.000 podele necesare podurilor din oraş. Numaĭ de astă dată se aruncă acéstă plată pe orăşenĭ, căcĭ pe viitor Cassa podurilor va avé *iraturĭ*, din carĭ va face asemenea cheltuelĭ. Catagrafia saŭ recensămîntul îl face, în partea de sub jurisdicţiunea Agieĭ, Vel Aga cu Polcovnicul şi baş-céuş agiesc cu vatajiĭ uliţelor, iar în mahalalele de sub jurisdicţiunea Hatmanuluĭ se va face de Hatman cu Vel Căpitan de lefegiĭ, cu Polcovnicul şi vatajiĭ din stradele mahalalelor. (1)

Vornicul Obştirilor şi Aga aŭ îndatorirea de a se îngrijì de pieţele publice. In 18 Oct. 1815, Sc. Calimach dă regulament saŭ *nizam* ad-hoc.

Tot aceştĭ funcţionarĭ aŭ grija de aprovisionarea oraşuluĭ cu articole relative la îndestularea publică.

In acest interes precupeţiĭ sunt opriţĭ de a scumpì articolele de primă îndestulare, prin pitacul de la 18 Octomvrie 1815.

Construcţiunĭ. — Edificiĭ. — Incendiĭ. — Apă.

De la Scarlat Calimach avem reînoirea nizamuluĭ din 1804 relativ la oprirea construirieĭ de case de lemn. Aga primesce însărcinarea de a veghià asupra nouĕlor construcţiunĭ. La 20 August 1815, Domnitorul ordonă luĭ Aga de Iaşĭ N. Roseti «ca să nu fie slobod a face dughénă de lemn, ci zidire de pétră şi cărămidă» şi să nu fie permis tîrgoveţilor «ce vînd praf de puşcă, horelcă şi panură să ţie cu dughénă decât prea puţin lucru de acestea, iar depositul în pivniţe pe la mahalale. Acésta să se publicariséscă în tot oraşul». — 1815 Oct. 20 (2).

(1) Veḑĭ întreg actul din 1815.

(2) Cod. de docum. al Metrop. de Iaşĭ, fil. 143.

Ţidula domnéscă către Hatmanie pentru facerea catagrafiilor tuturor stărilor afară de boerĭ (carĭ sunt în catalogul Visterieĭ), spre împlinirea banilor la facerea podurilor, din acele 36.000 de podele ce sunt a se cumpĕrà, fiind Hatman d-l Constantin Palade, iar Agă d-l N. Roseti.

Vodă ordonă o catagrafie «de tot numĕrul locuitorilor din Iaşĭ, cu arătare de starea fieşte-căruia, mâna 1-a, al 2-lea, al 3-lea şi al 4-lea, creştinĭ, armenĭ, jidovĭ şi orĭ-ce altă lege, rude şi sudeţĭ, cu osebire însă arătarea sudeţilor şi a căreĭ stăpânire? afară de boerĭ a cărora şi numĕrul şi starea este sciută Visterieĭ; ca după acea catagrafie să se facă şi îmbrăcarea banilor trebuincioşĭ spre cumpĕrătórea sumeĭ de 36.000 podele, cu dréptă cumpănire, după stărĭ şi în urmă împlinirea, urmând acésta numaĭ odată, acum, dar nu maĭ mult, pentru că în urmă, după vremĭ,

Regularea stradelor dă ocasiune la diverse dispoziţuni. (1)

Un important chrisov intervine pentru lărgirea şi regularea stradeĭ dintre biserica Treĭ-Erarchĭ şi cea-laltă, în 1815.

Drépţă este purtarea luĭ Calimach faţă cu interesele proprietăţiĭ bisericiĭ Catolice, obligând mânăstirea Treĭ-Erarchĭ şi pe mahalagiĭ, carĭ profitaŭ de regularea stradeĭ, să deà Mânăstiriĭ catolice o despăgubire în banĭ. (2)

---

tótă întrebuinţarea podurilor este însărcinată asupra Casseĭ, ca să se facă din iraturile sale. Drept aceea catagrafia mahalalelor ce sunt supuse Hătmănieĭ (iar la ţidula Agieĭ s'a ḑis: «Catagrafia uliţelor supuse Agieĭ»), o însărcinăm asupra dumitale, spre care să rînduesc îndată pe Vel căpitan de lefegiĭ şi pe porușnicul (iar la Agie s'a ḑis: «pe Polcov. şi başcéuş agiesc»), ca împreună cu vatajaiĭ ce sunt prin mahalale (iar la Agie: *a uliţelor*) se urméză cu tótă silinţa şi credinţa, unde un om să nu rĕmână nescris şi *dosit*, căcĭ după cercarea ce are să se facă prin înadinşĭ ómenĭ aĭ Curţiĭ, nu numaĭ că analogul acelor dosiţĭ saŭ neaflaţĭ îl vor plătì zapciiĭ pomeniţĭ maĭ sus, dar vor luà şi certare pentru neurmarea poruncii. Şi dar începêndu-se îndată catagrafia, să fie îngrijirea dumi-tale a se săvîrşì cât de curînd. Să fie la catagrafie şi omul Casseĭ podurilor.—1815 Oct. 18.

L. S.

(1) Veḑĭ Uricar, tom. I, ed. II, pag. 197—201.

(2) *Chrisov de la Scarlat Alexandru Calimach Voevod, pentru deschiderea unuĭ drum de lângă zidul Treĭ-Erarchilor.*

Facem cunoscut prin acest al nostru domnesc chrisov, că după pricinĭ şi giudecăţĭ ce aŭ curs până acuma între locuitoriĭ mahalagiĭ de aicĭ din oraşul Iaşului, ce-şĭ aŭ aşezările lor de la vale de zidul mânăstiriĭ «Treĭ-Sfetitele», pentru deschiderea unuĭ drum din uliţa mare spre apus printre zidul mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitelor şi printre locul bisericiĭ Apusenilor, ce din vechĭ s'a numit locul bisericiĭ Ungurescĭ, cerênd pe de o parte mahalagiiĭ să le deschidă drum pentru umblarea lor cu trăsurĭ de boĭ şi de caĭ pe acel drum, pe de altă parte mânăstirea Treĭ-Sfetitele pretindirisind că ar fi locul mânăstiriĭ, şi s'ar fi împresurat de biserica Apusenilor, şi de altă parte biserica Apusenilor pricinuind că ar fi drept locul acesteĭ bisericĭ; după câte-và cercetărĭ ce s'aŭ făcut, atât în vremile trecute, cât şi acum în Domnescul nostru Divan, şi măcar că s'aŭ vĕḑut la mânăstirea Treĭ-Sfetitelor, cum şi la mahalagiĭ, scrisorĭ pentru deschiderea acesteĭ uliţe, cum şi din potrivă la biserica Apusenilor, dar pentru ca să se curme şi continéscă tóte pricinile din mijloc, socotindu-se maĭ ales de neapĕrată obştésca trebuinţă, Domnia-Mea cu tot Sfatul nostru socotind cu cuviinţă, s'a dat hotărîre, ca să se deschidă uliţa mahalagiilor, rînduindu-se din porunca Domnieĭ-Mele pe al nostru cinstit şi credincios boer dumné-luĭ Nicolae Hrisoverghi vel Vornic al Obşteĭ, nu numaĭ de a deschide acéstă uliţă printre zidul mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitelor, ci printre locul bisericiĭ Apusenilor în lăţime, cu doĭ stânjenĭ domnescĭ, dar să şi hotărască de jur împrejur tot locul ce are biserica Apusenilor, şi măcar că cu deschiderea acesteĭ uliţe, fiind óreş-care păgubire bisericiĭ Apusenilor, atât pentru luarea din loc, cât şi pentru stricarea uneĭ dughene, pentru aceea rĕmâind

Măsurile luate pentru asigurarea oraşuluĭ contra incendiilor, cu opri-

fără lucrare, atât scrisorile mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitelor şi a mahalagiilor, cum şi a bisericiĭ Apusenilor, cu însăşĭ primirea bisericiĭ s'aŭ îndatorit pe mahalagiĭ şi pe mânăstirea Treĭ-Sfetitelor, de aŭ dat douĕ miĭ douĕ sute leĭ bisericiĭ Apusenilor, adecă una mie una sută leĭ mahalagiiĭ şi una mie una sută mânăstirea Treĭ-Sfetitelor, carĭ banĭ primindu-se de către Prefectoria bisericiĭ aŭ rĕmas mulţumiţĭ, carĭ boerĭ prin mărturia hotarnică ce aŭ dat-o la mâna Prefectorilor bisericiĭ Apusenilor, întâiŭ pentru acéstă deschisă uliţă în lărgime de doĭ stânjenĭ domnescĭ, arată pe unde aŭ statornicit petre hotare, adecă : întâiŭ aŭ pus un stâlp în colţul dughenilor bisericiĭ Apusenilor şi drept colţul ziduluĭ mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitelor la faţa uliţiĭ marĭ, însemnat cu doĭ bourĭ marĭ, unul la faţa uliţiĭ marĭ şi altul la faţa uliţeĭ Ungurescĭ şi cruce dintru zidul dughenelor, şi alt stâlp în dreptul ziduluĭ mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitelor cel din dél din spre Bahluiŭ, pe care iarăşĭ l-aŭ însemnat cu un bour la faţa uliţiĭ Ungurescĭ, şi la faţa despre locul bisericiĭ Apusenilor, şi alt stâlp aŭ pus la colţul loculuĭ, şi a grădiniĭ domnieĭ-sale Spătaruluĭ Dracachi Roseti, ce este statornicit acel colţ cu hotarnică din aniĭ 7263 Maiŭ 11, întărită şi cu chrisovul Domnuluĭ Mateiŭ Ghica Voevod, în dreptul colţuluĭ mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitelor, însemnat iarăşĭ cu bour la faţa drumuluĭ ce s'a deschis din porunca Domnieĭ-Mele pentru mahalagiĭ pe din dosul ziduluĭ mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitele, care drum este în lăţimea curmezişuluĭ de şépte stânjenĭ domnescĭ la colţul de unde se abate drumul la vale spre Bahluiŭ, socotindu-se a rĕmâné maĭ largă acea bucată de drum, pentru întórcerea carelor, iar în lung pe linia dréptă până în dreptul porţiĭ mânăstiriĭ ceĭ despre Bahluiŭ, şi de acolo la vale spre Bahluiŭ, drumul s'a deschis de doĭ stânjenĭ domnescĭ până la drumul ce merge pe vale prin mijlocul mahalaleĭ, cum s'a însemnat de boerul hotarnic în vremea deschideriĭ şi la charta de starea loculuĭ ; iar despre locul bisericiĭ este însemnat stâlpul cu o cruce; al doilea măsurând rînduitul boer hotarnic şi tot cel-lalt loc ce-l are biserica Apusenilor, din jur împre jur arătat tot într'acéstă hotarnică, că aŭ statornicit petre hotare pe la aceste locurĭ, adecă: întâiŭ aŭ pus un stâlp de pétră la faţa uliţiĭ marĭ despre rĕsărit însemnat cu bour la faţa uliţiĭ şi cruce din dos, care stâlp este despărţitor şi colţuluĭ loculuĭ dughenilor de pétră a bisericiĭ Apusenilor şi loculuĭ mânăstiriĭ Némţuluĭ, pe care se află făcută dughéna de pétră a Rigaĭ neguţătoruluĭ.

De acolo la vale spre amiaḑă-ḑi măsurând locul bisericiĭ cu stînjen de opt palme domnescĭ, pe uliţa mare pe dinaintea dughenelor până în locul la stîlpul ce s'a pus despărţitor uliţiĭ ungurescĭ, s'aŭ aflat opt-spre-ḑece stînjinĭ, şi din stîlpul acela a întors cu măsură spre apus o linie dréptă alăturea cu faţa uliţiĭ ungurescĭ în dreptul colţuluĭ mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitelor cea despre Bahluiŭ şi s'aŭ aflat patru-ḑecĭ şi patru stînjenĭ şi una palmă. De la acest stîlp măsurând tot în linia dréptă maĭ innainte cam cheziş până în stîlpul ce s'a pus în colţul loculuĭ dumi-sale Dracachi Roset în dreptul colţuluĭ mânăstiriĭ Treĭ-Sfetitelor, s'aŭ aflat un-spre-ḑece stînjenĭ şi una palmă. De acolo aŭ întors cu măsura în sus spre miéḑă-nópte pe linia dréptă alăturea cu locul dumi-sale Spătaruluĭ Dracachi Roset, până în colţul loculuĭ bisericiĭ Apusenilor, unde s'aŭ pus stîlp şi s'aŭ aflat douĕ-ḑecĭ stînjenĭ şi treĭ palme. De acolo aŭ întors cu măsura drept spre rĕsărit şi tot în linie dréptă şi alăturea cu locul dumi-sale Spătarul, până în colţul loculuĭ ce se numesce Jezuviţilor, unde s'a pus stîlp de pétră, şi s'aŭ aflat cincĭ stînjenĭ şi treĭ palme. De acolo iarăşĭ aŭ întors

rea construcţiunilor de lemn, sunt completate cu cele luate prin alt pitac către Aga, prin care i se ordonă ca tóte bisericile şi mânăstirile din oraş, ca şi prăvăliaşii, să aibă tot-deauna gata *cofe*, căḑĭ cu apă, căngĭ şi topóre. Mânăstirile închinate nu se supuseră acesteĭ dispoziţiunĭ. Sc. Calimach scrie din noŭ luĭ Aga:

---

cu măsura în sus spre miéḑă-nópte în linie dréptă şi tot alăturea cu locul dumi-sale Spătaruluĭ, până în uliţa ce vine de la vale şi ese în uliţa mare printre zidul şi locul Sf. Mitropoliĭ, şi printre locul dumi-sale Spătaruluĭ şi al Jezuviţilor şi al rĕposatuluĭ Logofĕt Iancu Razul, unde s'a pus iarăşĭ stîlp în colţul ziduluĭ dumi-sale Spătaruluĭ Roset, însemnat cu bour la faţa uliţiĭ şi cruce din dos, şi s'aŭ aflat treĭ-ḑecĭ şi doĭ de stînjenĭ şi douĕ palme. De acolo aŭ intors cu măsura spre rĕsărit în linie dréptă, alăturea cu uliţa până într'un stîlp de pétră ce s'a găsit pus în colţul loculuĭ dughenelor rĕposatuluĭ Logofĕt Iancu Razu, întru al căruia loc s'a pus alt stîlp însemnat cu bour la faţa uliţiĭ şi cruce din dos, şi s'a aflat acea margine douĕ-ḑecĭ şi treĭ stînjenĭ. De acolo aŭ întors cu măsura în linie dréptă cam chezis spre amiaḑă-ḑi şi fundul loculuĭ dughenelor rĕposatuluĭ Logofĕt Iancu Razu, şi prin fundul loculuĭ mânăstiriĭ Nicoriţa, pe care loc are făcute dughene Riga neguţătorul, până la colţul cel din jos al loculuĭ mânăstirĭi Nicoriţa, despre locul bisericiĭ Apusenilor, unde s'aŭ găsit douĕ petre hotare vechĭ, şi s'a pus lângă acelea acum şi alt stîlp de pétră însemnat cu douĕ crucĭ, şi s'aŭ aflat douĕ-ḑecĭ şi şépte de stînjinĭ şi patru palme, şi din colţul acela ce s'a vĕḑut, primit prin învoélă între mânăstirea Némţuluĭ şi între biserica Apusenilor, la hotărîtura ce s'a făcut din porunca domnéscă la anul 1801 Iunie 16, ca să fie despărţitor între locurĭ în linie dréptă până în faţa uliţiĭ marĭ, întorcênd cu măsura dréptă spre rĕsărit, alăturea cu bucata de loc a mânăstiriĭ Némţuluĭ în linie dréptă, precum scrie acea hotarnică şi învoélă, până în faţa uliţiĭ marĭ la stîlpul ce s'a pus întâiŭ colţul şi despărţirea locurilor însemnate cu bour şi o cruce, s'aŭ aflat douĕ-ḑecĭ şi patru de stînjenĭ şi una palmă, şi cu aceste măsurĭ şi stîlpĭ de pétră s'a încheiat locul bisericii Apusenilor din jur împrejur, afară de uliţa Unguréscă ce s'a deschis acum în lăţime de doĭ stînjenĭ domnescĭ, din cap în cap, iar pentru împrejurarea ce s'ar cunósce a avé locul bisericiĭ Apusenilor la margine despre locul dughenelor rĕposatuluĭ Logofĕt Iancu Razu, rĕmâind să-şĭ caute biserica prin drumul judecăţiĭ îndreptarea sa, decĭ acéstă uliţă hotărîm ca de acum înainte şi în vecĭ să rĕmâe în tótă vremea deschisă spre obştésca trebuinţă, fără a se împruesurăţi cât de puţin de către cine-vă cu vre-un fel de binale, avênd voe Prefectoriĭ bisericiĭ să facă numaĭ porţĭ la locul unde va cere trebuinţa; al doilea, pentru locul ce are biserica Apusenilor, după cuprinsul hotarniceĭ boeruluĭ ce a fost rînduit, întărim ca să-l stăpânéscă în tóte semnele şi hotarele ce s'aŭ arătat maĭ sus nestrămutate în vecĭ, făcêndu-şĭ pe dînsele şi binale după obiceiul ţĕrĭĭ.

Scrisu-s'a chrisovul acesta în oraşul Iaşĭ, la némul Moldoveĭ, întru a doua Domnie a Nóstră, în anul al treilea, în anul de la Mântuitorul Christos. 1816 Maiŭ 16 ḑile.

(L. P.)

(Iscălit): Iω Scarlat Alexandru Calimach Voevod.

Grigorie Sturza vel Logofĕt, Procit.

Cinstit credincios loculuĭ Domnieĭ-Mele dumné-ta Nicolae Roset vel Aga, sănătate! Intru cuviinciósa îngrijire peutru paza foculuĭ aicĭ în oraşul Iaşĭ, pe lângă celelalte datoriĭ ale slujbeĭ întru care te afli, pentru care cu tărie îţĭ poruncim să le păzescĭ cu cea maĭ mare privighere, rînduim spre ajutor şi mânăstirile grecescĭ cele maĭ marĭ din oraş, ca să aibă fieşte-care mânăstire din cele însemnate maĭ jos câte şése căḑĭ marĭ cu 10 cofe, pline cu apă, cercuite cu cercurĭ de fer, şi câte 6 căngĭ, şi câte 6 topóre, adecă mânăstirea Golieĭ, Treĭ Sfetitele, sf. Sava, sf. Spiridon, şi Barnovschi, şi de-apururea să fie căḑile pline şi tóte cele-lalte gata spre a se întrebuinţă întru întîmplare de foc. Cărora spre sciinţă şi întocmaĭ urmare să se arăte însăşĭ ţidula Nóstră acésta. Iar dumné-ta să privighezĭ şi să zapciescĭ, atât de a se împlinĭ întocmaĭ, cât şi de a fi gata în tótă vremea (1).

Apa.—De importanta cestiune a apeĭ în Iaşĭ, nu aflarăm până astăḑĭ dispositiunĭ altele, decât cele din urmă luate de Al. Moruzi-Vodă, la 12 Maiŭ 1804. Numaĭ pentru Focşanĭ aflăm un pitac domnesc din 28 Iunie 1815:

Carte Domnéscă la Divan să opineze asupra cereriĭ Focşanilor de a fi ajutaţĭ cu 2.000 leĭ, carĭ peste 20.000 daţi de eĭ, să servéscă pentru aducerea de apă din marginea Odobescilor, căcĭ canalul de apă adus de Moruzi-Vodă, din Ţéra-Muntenéscă, fiind pe sub Milcov, l-a spart apa acésta şi Focşaniĭ pătimesc acum de lipsa apeĭ.

1815 Iunie 28.

Urméză anaforaua în acéstă cestiune, pe fila 141 *verso*. 1815 Iunie 30 (2).

Igiena. Sănătatea publică.— Spitale.— Doctorĭ.

In Iaşĭ este organisată o Casă a doctorilor saŭ Epitropie specială. In fruntea acesteĭ Epitropiĭ sunt doĭ boerĭ (3). Acéstă Casă e dotată cu venitурĭ şi anume:

a). Primesce 2 parale la leŭ din lefile ce se daŭ de la Casa Răsurilor.

b). Incasséză venitul fabriceĭ de *huscă*, înfiinţată în 1813.

c). De la 1814 primesce venitul harabagialîculuĭ de Galaţĭ.

Aceste *ţiraturĭ* servesc pentru plata a *2 doftorĭ* aĭ politieĭ, un *gerah* (chirurg) şi maĭ multe móşe.

(1) Cod. Metrop. Iaşĭ, fila 136 verso.

(2) Cod. Metrop. Iaşĭ, 140 *verso* şi 141.

(3) *Anaforà din 1814 August 29.*

«La Casa Epitropieĭ doftorilor, în tótă vremea, după alegerea obştieĭ, s'aŭ aflat doĭ dintre aceĭ dintâĭ boerĭ epitropĭ; iar de la o vreme rămâind numaĭ dumné-luĭ Vistier Iordache Roset, întru acea din vechiŭ obicĭnuinţă dar şi cuviinciósă, singur dumné-luĭ a făcut cerere a se maĭ alege unul din boerĭ spre întovărăşirea dumi-sale.

Obştésca socotinţă de tótă cuviinţa găsind cererea dumi-sale, alege pe dumné-luĭ Vistier Grigoraş Sturdza . . . Anaforaoa cere întărirea luĭ Vodă.

Semnat: Veniamin Mitropolitul, Const. Balş Logofĕt; Iordache Canta Logofĕt; Sandu Sturdza Vel Vistier; Iordache Roset Vistier; Manolache Dimachi Vornic.

Cod. Mitrop. Iaşĭ, fila 113 verso.

Vodă, în 1814 Septemvrie 7, aprobă *alegerea obştéscă* în favórea luĭ Gr. Sturdza.

Casa doctorilor erà la finele anuluĭ 1813 în deficit cu 8.000 leĭ. In 1814 adăogêndu-se *gerahul*, deficitul sporì la 12.000. Apoĭ fiind-că de la acéstă Casă se *ajută şi se păzesce sănătatea vieţuiriĭ de obşte*, se propune, în 26 August 1814, adăogirea de *irat*, dând Caseĭ venitul harabagialîculuĭ de Galaţĭ, etc. (1)

In Iaşĭ există spitalul Sf. Spiridon. Calimach îĭ acordă ca ajutor venitul cântaruluĭ din ţinuturĭ şi din sate. (2)

Ciuma. Sbucnirea ciumeĭ în Moldova dă ocasiune la luare de diverse mĕsurĭ pentru combaterea şi împedecarea lăţiriĭ eĭ. Pentru acoperirea speselor ce necesità înfiinţarea de lazareturĭ, se aruncă o dare prin *sinesforà* din partea fieş-căreia trepte, de la cinul cel dintâiŭ şi până la cel de pe urmă. Vodă dispune înfiinţarea de lazaret la Galaţĭ. El decide că, dacă cum-và se va maĭ întinde bóla, neajunsul speselor acestea, *sinesforaua* de maĭ sus ḑisă de la boerĭ, «se va adunà de la tótă neguţătorimea ţĕriĭ, creştinĭ, armenĭ şi jidovĭ şi de la alte locurĭ, după *schepsis* ce de iznóvă se va face atuncĭ.» Acéstă hotărîre o dă Calimach în 22 Septemvrie 1815, pe anaforaua Divanuluĭ, din 20 Septemvrie 1815, în frunte semnând Metropolitul Veniamin. (3)

Anaforaua acésta ḑice, că pentru paza de bólă şi pentru lazaretul din Galaţĭ pe 4 lunĭ (1 August — 1 Decemvrie) trebuesc 10.000 leĭ.

Aceştĭ banĭ îĭ va da tagma boeréscă:

Boeriĭ πρὸ τῆς πεντάδος câte	90 leĭ	de fie-care.	
Agiĭ şi Spătariĭ	45 »		
Baniĭ	28 »	15 banĭ.	
Comişiĭ	24 »	90 »	
Căminariĭ	22 »	60 »	
Paharniciĭ	18 »		
Serdariĭ	15 »	90 »	
Stolniciĭ	13 »	60 »	
Medelniceriĭ	10 »	15 »	
Cluceriĭ	9 »		
Sulgeriĭ	6 »	90 »	
Pitariĭ	5 »	75 »	
Jicniceriĭ	4 »	60 »	
Şătrariĭ	3 »	45 »	

Văduvele boerilor câte jumătate după rang. Visteria va strînge aceştĭ banĭ. Cu

(1) Veḑĭ cod. Metropolieĭ Iaşĭ, fila 114 verso.
(2) Veḑĭ la Academie, cod. I, pag. 308-310.
(3) Veḑĭ cod. Metropolieĭ Iaşĭ, fila 155.

luna Noemvrie viind rĕcéla, se speră stingerea bóleĭ, de nu vor plătì darea a doua neguţătoriĭ.

Semnaţĭ, în 1815 Septemvrie 20. Veniamin Mitropolit, Iordache Canta Log., C. Balş Log., Grig. Sturdza Vel Log., Const. Bălşucă Vel Log., Sandu Sturdza Vistier, Iordache Roset Vel Vist., Manol. Dimache Vornic, Răducan Roset Stolnic, Nicolae Hrisoverghi Vel Vornic; Dumitrache Ioan Vel Vornic; Şerban Negel Vornic (1)

La 20 Noemvrie 1815, Domnitorul, asupra alteĭ anaforale, din 13 Noemvrie 1815, dă ţidulă Domnéscă ca să se adune banĭ de la neguţătoriĭ din Iaşĭ pentru lazareturile de ciumă. Bóla se lăţì la Galaţĭ, la Tecuciŭ, Fălciŭ şi Bacăŭ.

Trebuesc 12.000 leĭ şi acea sumă o va plătì tótă obştea neguţătoréscă din Iaşĭ, după izvodul *sinesforaleĭ*, ce aŭ făcut între dînşiĭ în anul 1813, cuprinḑênd anume de ceea ce are a da fieşte-care, începênd de la starea întâia şi până la a cincea, fiind iscălit acel izvod atât de dumné-luĭ *Kir Andreĭ Pavlu*, cât şi de alţiĭ din ceĭ maĭ aleşĭ neguţătorĭ, care izvod deşì cuprinde 19,044 leĭ, adecă cu 7,044 leĭ maĭ mult decât suma neajunsuluĭ cu tahmin până la 1 Ghenar, dar fiind-că din condeie pot să ésă rele. . . . se va adunà întréga sumă.

Visteria dă socotelĭ la finele luĭ Decemvrie de ce a primit şi de ce a cheltuit.

Strîngerea acestor banĭ se va urmà de la jidovĭ prin epitropiĭ taxeĭ cu céuşiĭ lor, uniţĭ cu zapciiĭ Cămăriĭ, iar de la toţĭ ceĭ-lalţĭ neguţătorĭ prin céuşiĭ lor uniţĭ cu omul Visterieĭ.

Iscăliţĭ : Mitropolitul Veniamin, C. Balş Logofĕt, Iordache Canta Logofĕt, Gr. Sturdza Vel Logofĕt, Manolache Dimachi Vornic, Grigorie Ghica Vornic, Iordache Catargiu Vel Vornic, Nicolae Stratulat Vel Vornic. (2)

---

(1) Cod. Metropolieĭ Iaşĭ, fila 154 v.

Iω Scarlat Alexandru Calimach Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domn ţĕriĭ Moldoveĭ.

Infăţişându-se anaforaua acésta a preaosfinţituluĭ Mitropolit şi a obştieĭ dumnélor boerilor, şi vĕḑênd cuprinderea eĭ, am lăudat rîvna dumné-lor pentru întîmpinarea cheltuelilor lazareturilor arĕtate, spre paza bóleĭ ce urméză la Galaţĭ cu darea prin sinesforà din partea fieş-căreĭ trepte, de la cinul cel întâiŭ şi până la cel maĭ de pe urmă; drept aceea şi întemeiem urmarea în tocmaĭ, hotărînd că, dacă, feréscă Dumneḑeŭ, orĭ-ce va maĭ sporì şi se va maĭ lăţì bóla ciumeĭ din nestarea ce este acum până la sfîrşitul luĭ Noemvrie, orĭ va maĭ urmà şi după Noemvrie înainte, atuncĭ urmând cheltuélă maĭ multă pentru adăogirea lazareturilor şi a străjilor cuviincióse, prisosul trebuincios spre cheltuélă, pe suma ce se dă din partea cinurilor boerescĭ, se va adunà de la tótă neguţătorimea ţĕriĭ : creştinĭ, armenĭ şi jidovĭ, şi de la alte locurĭ, după schepsis ce de iznóvă se va face atuncĭ, spre care întărim anaforaua acésta cu însăşĭ a nóstră Domnéscă pecete. — 1815 Septemvrie 22.

(2) Cod. Metrop. Iaşĭ, fila 155.

Despre isbucnirea ciumiĭ în Moldova scriaŭ şi Consuliĭ streinĭ din Iaşĭ şi jurnalele streine.

Mĕsurile luate cu înfiinţarea lazareturilor la hotare şi cu prohibiţiunea comunicaţiunilor mercantile aŭ dat nascere la abusurĭ. Aflând câştig bun din acestea, împiegaţiĭ lazareturilor şi diverşiĭ neguţătorĭ căutară să facă a dăinuĭ cât maĭ mult lazareturile, carantinele şi mĕsurile prohibitive, chiar şi după ce nu maĭ erà nevoe de ele, căcĭ se pare că bóla se stinsese. Acésta cel puţin este acusaţiunea adusă de Consuliĭ din Iaşĭ (1).

Pentru privigherea de aprópe a mersuluĭ epidemieĭ, Calimach rînduĭ câte un anume boer de fie-care judeţ, pe lângă Ispravnicĭ (2).

Cam ce mĕsurĭ aveà de luat boerul rînduit se póte vedé din instrucţiunile date în Decemvrie 1818 Clucerului Alexandru Ureche de Domnitorul Calimach şi carĭ fură următórele:

Noĭ Scarlat Alex. Calimach Vv. Cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Domn al ţĕriĭ Moldoveĭ.

Credincios boerule Domnieĭ-Mele, dumné-ta Alex. Ureche biv Vel Clucer, sănătate. La satul Şerbănesciĭ de la ţinutul Némţuluĭ însemnându-se bóla ciumiĭ, care sat fiind cu apropiere de Valea Tîrguluĭ, înadins orînduim pe dumné-ta şi-ţĭ pó-

(1) Veḑĭ *Hurmuzaki*, colecţiunea Iorga.

(2) La judeţul Bacăŭ, în aniĭ 1818—1819, a fost însărcinat cu privigherea tatăl autoruluĭ, Clucerul Alexandru Ureche, cu următorul pitac:

De la Visterie.

Către cinstit dumné-luĭ Clucerul Alexandru Ureche. După trebuinţa ce urmézĕ de îngrijire a pazeĭ ţinutuluĭ Bacăuluĭ despre bóla ciumiĭ, iată Visteria te rînduesce şi pe dumné-ta şi ţi se scrie: îndată ce veĭ luà cartea acésta, să mergĭ la dumnée lor Ispravniciĭ şi după povĕţuirea ce veĭ luà să fiĭ următor întocmaĭ, fără să daĭ smintélă saŭ cusur, ca să nu te învinovăţescĭ.—1818 Septemvrie 7.

Canta Vel Vistier.

La 181⁹, Martie, Clucerul Alexandru Ureche a fost trimis la carantina din Lunca-Mare cu pitacul acesta:

De la Visterie către cinstit dumné-luĭ Clucerul Alex. Ureche.

Asupra îngrijiriĭ ce se cuvine să urmeze la carantina de la Lunca-mare, te orînduesce Visteria şi ţi se scrie ca, îndată ce veĭ primì cartea acésta, să mergĭ la dumné-lor Ispravniciĭ şi după povĕţuirea ce veĭ luà, să staĭ urmând paza cuviinciósă la carantina arĕtată şi ţi se va cunósce slujba. — 1819 Martie 18.

runcim, îndată ce veĭ primì cartea acésta, să mergĭ la arĕtatul sat şi maĭ întâiŭ cercetând cu amăruntul ca să afli în cât s'a întins molipsirea, pe toţi aceĭ molipsiţi şi cu prepus să-ĭ scoţĭ afară în colibĭ în pază cuviincióză, spre a nu se amestecà şi eĭ cu alţiĭ şi cu îndatorire ca pe fieşte-care ḑi să-şĭ spele şi să-şĭ aeriséscă lucrurile. Veĭ înconjurà şi satul cu străjĭ, ca nicĭ să ésă nicĭ să intre nimenĭ după potolirea bóleĭ, iar pentru ómeniĭ trebuincioşĭ a se întrebuinţà pe la străjile ce veĭ rînduì, îĭ veĭ cere de la dumné-lor Ispravniciĭ de Némţ, corespondarisindu-te cu dumné-lor şi pentru cele trebuincióse de ale mâncăriĭ, ca să nu pătiméscă locuitoriĭ, îngrijindu-te dumné-ta cu tot dinadinsul, nelipsind din préjma satuluĭ până după potolirea bóleĭ, iară către Visterie trimiţênd rĕspuns că aĭ mers spre punere în lucrare a celor poruncite. Veĭ trimite însciinţărĭ şi pe tótă sĕptămâna pentru orĭ-ce întâmplare.—1818 Noemvrie 13.

Cu însuşĭ condeiul domnesc sunt adause vorbele următóre: «scoţênd afară în colibĭ nu numaĭ pe aceĭ dovediţĭ de molipsiţĭ, ci şi pe orĭ-câţĭ alţiĭ cu orĭ cât de puţin prepus va fi asupra lor, că aŭ avut amestec cu ceĭ molipsiţĭ, să se scóţă afară în deosebit loc. Iar la casele acele molipsite să se strice acoperămîntul şi podul i ferestele şi să se arunce apă pentru curăţirea lor şi ómeniĭ ce vor rĕmâné în sat să se păzéscă uniĭ de alţiĭ neamestecându-se nicĭ de cum, ca să nu se adauge molipsirea.»

La capitolul de maĭ departe al istorieĭ Domnieĭ luĭ Sc. Calimach, voiŭ aduce naraţiunea adevĕrateĭ rĕscóle ce stîrnì în Iaşĭ aplicaţiunea unor dispositiunĭ menite a împedicà întinderea ciumiĭ în oraş la 1819.

Interesând tot sănătatea publică, maĭ avem de amintit unele mĕsurĭ luate tot de Scarlat Calimach.

Aşà nu se póte deschide farmacie decât cu chrisov Domnesc.

La 1813, Calimach acordă asemenea chrisov luĭ Franz Xavier Naiman pentru o farmacie la Botoşanĭ (1).

Se impune farmaciilor tarif pentru vînḑarea medicamentelor.

In 1814 Martie, Domnitorul însărcinéză pe doctoriĭ Plusc, Peţone, Eustaţie şi pe Vornicul politieĭ Nicolae Hrisoverghi, să inspecteze farmaciile, să înlăture din ele drogele vechĭ, netrebnice, să constate dacă la farmaciĭ se află tot materialul necesar şi să fixeze tariful de vînḑare (2).

(1) Veḑĭ la Academie, VII, No. 142.

(2) Cod. Metrop. Iaşĭ, fila 94.

Carte Domnéscă către cinstiţiĭ aleşilor doftorĭ aĭ oraşuluĭ Eustaţie, Plusc şi Peţone.

Dupà încredinţarea ce am luat Domnia-Mea, că spiţeriĭ ce ţin spiţeriĭ aicĭ în oraş, întru supunere numaĭ pentru folosul lor, urméză în tot chipul neprivigherea la faoerea doftoriilor, avênd întru nebăgare de sémă şi multe doftorìĭ stricate saŭ necuviincióse, dar şi vînḑarea doftoriilor fără nicĭ o bătae de cuget o urméză cu preţurĭ marĭ, încât aceĭ maĭ putincioşĭ plătesc simţitóre preţurĭ şi aceĭ neputincioşĭ

La acest capitol al edilităţiĭ, avem de amintit unul din actele cele maĭ bine primite de locuitoriĭ din Iaşĭ, acela prin care Calimach le asigură liberă folosinţă de marele imaş în jurul oraşuluĭ, destinat pentru nutreţul vitelor lor. Dăm în notă întregul acest chrisov important din 4 Maiŭ 1816. (1)

---

nu se îndestuléză la cuviinciósele doftorìĭ întru patimĭ de bólă şi de cuviinţă fiind a se pune în bună rînduélă, fiind spre obştescul folos, care se alcătuesce pentru ajutorul pătimirilor de bóle şi paza sănătăţiĭ de obşte, rînduim Domnia-Mea ca, adunându-vĕ împreună, să mergeţĭ pe la tóte spiţeriile şi la fieşte-care cercetând cu luare aminte tóte doftoriile, acele doftorìĭ ce le veţĭ aflà că sunt vechĭ saŭ întru stricăciune şi netrebnice, să se lepede, puind la cale a se aflà la tóte spiţeriile în tot timpul şi bune şi folositóre spre izbăvirea bólelor, dar şi cu îndestulare şi după trebuinţa oraşuluĭ şi, pentru ca să lipséscă şi acel până acum catahrisis cu vînḑarea doftoriilor în preţurĭ marĭ, veţĭ cercetà şi făturile de cumpĕrătura doftoriilor, fiind cu luare aminte ca să fie cele adevĕrate faturĭ, pentru ca sa nu aibă sporire peste cele adevĕrate preţurĭ a cumpĕrăturiĭ, şi socotind acea după cuviinţă cheltuélă a doftoriilor împreună şi dobânda banilor cumpĕrăturiĭ şi cu cuviincios folos pentru ţiitorul spiţerieĭ, veţĭ face şi veţĭ da la fieşte-care spiţerie în scris arĕtare iscălită de preţurile cu carĭ veţĭ găsì de cuviinţă că trebue să se vînḑă fieşte-care fel de doftorìĭ, alăturând lângă doftoriile ce se aduc dintru alte părţĭ de loc şi acele carĭ se strîng de aicĭ : buruenĭ, florĭ, rădăcinĭ şi alte asemenea, pentru ca tóte, până la cel maĭ mic lucru, să fie cuprinse întru cunoscinţa de preţurĭ, cu care trebue să se vînḑă, urmând întru preţăluire şi alcătuire acéstă chibzuire cuviinciósă, pentru ca şi ţiitoriĭ spiţeriilor să-şĭ aibă folosul de cuviinţă, dar şi aceĭ siliţĭ de pătimirea bólelor a cumpĕrà doftorìĭ să nu simtă îngreunare cu plata de preţurĭ nemăsurate.

Rînduim Domnia-Mea şi pe dumné-ta al nostru cinstit şi credincios boer Neculae Hrisoverghi, Vel Vornic al politieĭ, ca să mergeţĭ împreună cu aleşiĭ doftorĭ şi să staţĭ spre urmarea cercetăriĭ şi alcătuiriĭ, întocmaĭ cum prin ţidula acéstă a Domnieĭ-Mele se cuprinde.—Şi de tótă punerea la cale ce se va face, să avem Domnia-Mea însciinţare.—1814 Martie 6.

(L. S.)

(P. 94 şi verso).

(1) Dresele ce s'aŭ făcut pentru imaşul orăşenilor din jur împrejurul Iaşilor cât să fie.

Cinstit şi credincios boerul Domnieĭ-Mele, dumné-luĭ Răducanul Roset Hatman, sănătate.

Prin jaloba ce aŭ dat către Domnia-Mea toţĭ locuitoriĭ acestuĭ oraş al Iaşilor s'aŭ tânguit cu mare plângere, că pătimesc o mare strîmtorare şi sărăcie, despre stăpânitoriĭ moşiilor de prin prejurul oraşuluĭ. Că după ce dintru drept imaşul ce li s'a lăsat dintru în vechime să-l aibă din jur împrejurul Iaşuluĭ, pentru trebuinţa păşunatuluĭ vitelor lor, cu totul sunt strîmtoraţĭ dându-se voĭe prin tocmele, de către stăpânitorĭ, de şĭ-aŭ făcut uniĭ viĭ, alţiĭ ceirurĭ, alţiĭ prin osebite tocmele ţiind din drept locul imaşuluĭ oraşuluĭ, din care pricină, strîmtorind imaşul, nu aŭ unde

O altă bună mesură datorită luĭ Scarlat Calimach :

să-şĭ păşuneze vitele, dar şi necontenit în tótă vremea verii sunt supĕraţĭ cu închiderea vitelor de către vechiliĭ stăpânilor moşiilor de prin prejur, bântuindu-ĭ, în cât nu sunt volnicĭ a-şĭ păşună câte o vită ce aŭ pentru hrana caselor lor: pentru care cerşind dreptate şi punere la cale, pe lângă şi a Domnieĭ-Mele bună voinţă, în pricina acésta cercetându-se şi condicele Divanuluĭ, s'aŭ aflat douĕ domnescĭ chrisóve, tot într'o glăsuire, cel întâiŭ de la Domnul Constantin Dimitrie Moruz Voevod, din 1779 Iunie 9, şi al doilea de la Domnul Alexandru Ioan Mavrocordat Voevod, din 1786 Iunie 7, prin care lămurit se arată în semne firescĭ până unde să fie locul imaşuluĭ pentru vitele orăşenilor (şi acelor străinĭ ce vin cu trebuinţă, şi se duc), din jur împrejurul oraşuluĭ, hotărîndu-se ca tot acel loc să fie slobod şi neoprit de către nimenĭ nicĭ odată, şi nimenĭ să nu pótă păşĭ, saŭ a da dintr'acest loc cuĭ-va, să pue străinĭ, saŭ pentru păşunat, saŭ măcar cu alt chip de vînĵare, ci să fie de-apururea locul acesta slobod, pentru trebuinţa oraşuluĭ, cum maĭ pe larg veĭ înţelege din copia de pe hrisovul acel din 1786 Iunie 7, ce se trimite dumi-tale; drept aceea fiind-că pentru acéstă pricină, după a orăşenilor jalobă, s'a maĭ dat poruncă şi de către Domnia-Mea la Hătmănie, şi maĭ nainte, ca întocmaĭ să se urmeze, neîngăduind pe nimenĭ să închidă vitele din locul imaşuluĭ arătat, şi cum se vede, nicĭ o urmare nu s'a făcut. Iată dar că şi acum poruncim Domnia-Mea dumi-tale, ca îndată, fără cea maĭ puţină prelungire, să daĭ de scire tuturor Igumenilor de la mânăstirile de prin prejurul oraşuluĭ, şi altora carĭ vor maĭ fi, ca să deà poruncă cu tărie vechililor sĕĭ, ca nicĭ într'un chip, de acum înainte, să nu maĭ îndrăznéscă nimenĭ de a închide vite orĭ ale cuĭ de pe imaşul ce este lăsat împrejurul Iaşuluĭ, pentru trebuinţa vitelor orăşenilor, saŭ să-ĭ maĭ bănéscă, ce la tóte să se urmeze întocmaĭ, şi pe deplin, după hotărîrea chrisóvelor pomenite, cum şi a poruncĭĭ acesteia a Domnieĭ-Mele, şi vitele orăşenilor ce vor fi închise, numaĭ decât să li se deà la mâna a cuĭ vor fi, fără a luà vre-un ban, de la cine-va geremeà, precum şi câţĭ banĭ veĭ dovedì că s'aŭ luat jăluitorilor de către pârîţĭ, împlinindu-ĭ să-ĭ daĭ înapoĭ, spre a contenì fieşte-care de acest fel de nedréptă apucătură; şi osebit poruncim dumi-tale, ca împreună cu orînduitul Vornic de Pórtă..... din partea Divanuluĭ, să rînduescĭ şi din ómeniĭ Hătmănescĭ, care va fi cu înţelegere, să mérgă pe imaşul de prin prejurul Iaşuluĭ, şi după semnele cuprinse la hrisovul pomenit, de pe care s'a trimis copia, să pue şi semne, ca să se scie până unde să se întindă orăşeniĭ cu păşunatul vitelor lor, precum şi orĭ la ce loc ce va găsì, că s'aŭ închis din drept locul imaşuluĭ arĕtat, orĭ de către cine ar fi, cu îngrăditură să facă de acum pe imaş ţarină saŭ céiruriĭ, saŭ orĭ sub ce chip de năimélă ţiind loc de imaş, să se deschidă, ca să rĕmâe iarăşĭ loc slobod, precum a fost. Ca uniĭ ce avênd sciinţă de hotărîrea hrisóvelor şi a poruncilor Domnescĭ, nu aŭ fost volnicĭ a da şi a păşĭ la nimenĭ din locul imaşuluĭ orăşenilor, spre a rĕmâné orăşeniĭ odihniţĭ, după dreptul ce lĭ s'a dat, căcĭ din potrivă maĭ ivindu-se jalobe în pricina acésta, aceĭ neascultătorĭ şi nesupuşĭ vor cădé în grea rĕspundere, de care nicĭ într'un chip nu se vor puté îndreptà, şi cartea acésta a Domnieĭ-Mele va sta la mâna orăşenilor, ca să le fie de apĕrare; acésta poruncim. — 1816 Maiŭ 4.

Vel Logofĕt.

L. P.

Multă supĕrare se aduceà orăşenilor, maĭ ales celor cu case marĭ şi maĭ bogaţĭ, prin faptul că adesea eraŭ scoşĭ de prin casele lor, ca să se aşeḑe în ele vre-un consul strein. Calimach decide cumpĕrarea a treĭ case marĭ pentru ceĭ 3 consulĭ streinĭ din Iaşĭ, plătindu-se costul lor prin cislă între boerĭ şi neguţătorĭ. (1)

CAP. XIV

Comerciŭ, — industrie, — bresle, — tîrgurĭ, — bâlciurĭ, — mijlóce de comunicaţiune.

Starea în care rĕmăsese Moldova, la eşirea din ţĕră a Muscalilor, nu erà proprie a înlesnì prosperarea comerciuluĭ şi a industrieĭ.

Ca fabrice nu aflăm în Moldova, pe lângă meseriile exercitate pe la sate, decât următórele:

a). Fabrica de sare huscă, al căruia venit, la 6 Octomvrie anul 1814, a fost consacrat pentru *Cassa doctorilor*. (2)

b). In 1815 Ianuarie 18, Calimach acordă Episcopieĭ de Roman havaet de la o fabrică de bere înfiinţată pe moşia Episcopieĭ. Visteria ordonă oprirea fabriceĭ, dacă nu se va învoì cu Episcopul. (3)

Afacerea iea finit în 1816 Iunie 26, prin hotărîrea luĭ Vodă, ca Episcopia de Roman să aibă ea o fabrică privilegiată de bere pe moşia sa.(4)

In acelaşĭ an 1816, un Alexandru Doşu cere voie să facă şi el la

(1) Cu obştésca socotinţă alcătuindu-se punerea la cale, ca să se cumpere treĭ case aicĭ în Iaşĭ, pentru treĭ consulaţĭ aĭ Curţilor streine, pentru ca să lipséscă cea de-apururea supĕrare ce urmà când unuia când altuia, cu scótere de prin casă, după punerea le cale, una din casele aceste s'a însemnat dumné-lor boerilor de starea întâĭ alta iarăşĭ celor de starea a doua, iar una se razimă asupra tagmeĭ neguţătorescĭ, de obştie toţĭ câţĭ se află cu locuinţa aicĭ în Iaşĭ. Drept aceea poruncim Domnia-Mea, dumi-tale Vel Vornice al Politieĭ, adunând pe toţĭ neguţătoriĭ la un loc, să facĭ între dînşiĭ o socotinţă, cu bună chibzuire, spre a prinde toţĭ de obştie întru acéstă folositóre trebuinţă, fiind şi pentru însuşĭ al lor folos, şi aşà întru alcătuirea acésta apoĭ, împreună cu dumné-ta, vor găsì şi casa aceea, care ar fi să se cumpere şi tocmindu-se, şi cumpĕrându-se apoĭ, vor alege şi pe doĭ dintr'înşiĭ carĭ să fie epitropĭ acesteĭ case, spre a-şĭ luà pe tot anul şi chiria acesteĭ case de la consulatul ce va şedé într'însa. — 1814 Aprilie 1.

L. S.

(Cod. Metrop. Iosif Namian, fila 95 v.)

(2) Veḑĭ la Academie, portof. V (15).

(3) Academie, LXIII (77).

(4) Academie, LXIII (78).

Roman altă fabrică de bere. I se refusă concesiunea în interesul Episcopiei. (1)

c). Boiangiii nu lipsesc nici în Iaşi, cum nici la Bucuresci.

Domnitorul protege acéstă industrie. Aşà, în 1813 Iunie 14, scutesce de bir pe Evanghelie Boiangiul şi pre două calfe (2).

d). Velniţele saŭ povernele fuseseră închise sub Muscalii spre a se împedicà consumarea de grâne necesare îndestulării publice şi a armatelor.

La 18 Maiŭ, boerii supun luĭ Calimach o anaforà, în care ḑic că e mare strîmtorare *de monedă*, din causă că se opresce a nu se aflà velniţi spre lucrare de horilcă din pâne. Acéstă oprire se întemeiéză pe grija să nu lipséscă apoĭ *pânea*. Dar în Bucovina boerii vĕd că urméză velniţele şi nu este strîmtorare de pâne, că se silesc ómenii a produce maĭ multă, ca să câştige cu velniţele; destul că se opresc a lucrà velniţele când anul e neroditor.

Apoĭ cu aducerea horilceĭ de peste hotar se scóte din ţéră «*o simţitóre sumă de banĭ.*»

Adaogă boerii, că la velniţe se lucréză maĭ ales secara şi hrişca, care acum locuitorĭ de la oprirea velniţelor nu le maĭ séménă, şi aceste nu le obicĭnuesc în hrana lor, nici se cer la Constantinopole.

Apoĭ se perd pânile cele stricate, carĭ se lucréză la velniţe, şi pómele de tot felul, chiar şi sĕlbatice.

Boerii propun liberarea lucrării velniţelor. Dar să nu lucreze grâul bun şi pentru ca să nu păgubéscă şi Domnia venitul vămii pe holirca de peste hotar, să se percépă câte 60 parale de vadră pe holirca produsă în ţéră.—1814 Martie 6. (3)

Iacă resoluţiunea dată de Calimach asupra anaforaleĭ:

Noĭ Scarlat Alex. Calimach Vv., cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domn al Ţĕrii Moldoveĭ.

Infăţoşându-se înaintea Nóstră anaforaua acésta, cu obicĭnuită părintésca Nóstră îngrijire către tóte cele ce alcătuesc folosul şi buna vieţuire de obşte, luând aminte la obstésca socotinţă spre sloboḑirea lucrării velniţelor, folosul ce se pricinuesce din lucrarea acésta este vederat, dintru care urméză şi oprirea scóteriĭ monedeĭ din ţéră, dar din potrivă şi când (ferésca Dumneḑeŭ) se va întîmplà vre-o nerodire saŭ secetă, atunci fără îndoire lucrarea velniţelor va fi necuviincióşă şi vătĕmătóre, atingêndu-se şi de însăşi iconomia hraneĭ locuitorilor Domnesciĭ Nóstre ţĕrĭ, dar va fi şi pricinuitóre de scădere întru acea de obşte datorie ce neapĕrat de la toţi se cere a se îngriji cu trămiterea trebuincióselor zaherele la Capanul împĕrătesc, şi

(1) Academie, XVI (194). Veḑi şi LXIII (83), din 1817 Martie.
(2) Acad., VI (231).
(3) Cod. Metrop. Iosif, Iaşi.

la o asemenea întîmplare de lipsă, după Domnésca Nóstră îngrijire ce avem spre întemeierea bunelor rînduelĭ, de cuviinţă este a se face oprire lucrării acesteia; iar în vreme de îmbelşugare, care prin milostivire Ḑumneḑeéscă se arată cu tóte rodurile şi întru acest curgĕtor an, cu părintésca Nóstră plecare spre folosul şi liniştirea în tot chipul a fieşte-căreia stări a supuşilor noştri, dăm voie să fie slobodă lucrarea velniţelor, cu hotărîre, ca să nu lucreze la velniţă grâul şi orzul, care neapĕrat sunt cuviincióse a merge la Capanul împĕrătesc, spre împlinirea datorieĭ, şi poruncim, ca toţĭ aceĭ carĭ vor voĭ a deschide velniţe, să se arĕte maĭ întâiŭ la Domnésca Nóstră Visterie, să deà încredinţările cuviincióse subt chezăşie şi întru acéstă rînduélă îşĭ va luà carte de sloboḑenie, cuprinḑĕtóre de locul unde va deschide velniţe şi cu câte căldărĭ, şi după cuviinţă se va strînge de la aceştia şi avaetul hotărît câte 60 parale de vadră împotriva păgubiĭ ce se póte pricinuì Domnieĭ din venitul obicĭnuit a se luà de la holirca ce se aduceà până acum de peste hotar, care după începerea lucrăriĭ velniţelor, negreşit trebue să contenéscă. Drept aceea întărim anaforaua cu a Nóstră Domnéscă iscălitură şi pecete.- 1814 Iulie 24, Iaşĭ.

(L. S.)

Semnat : Vodă.

Breslele continuă fără modificărĭ simţitóre în constituţiunea lor. Brésla precupeţilor este mereŭ împedicată de la cumpĕrăturĭ şi vînḑărĭ în piaţă în orele de dinainte de amiaḑí. In acest sens Calimach dă pitac Domnesc, în 18 Octomvrie 1815 (1).

Zarafilor le dă Calimach următorul nizam:

Regulamentul Zarafilor.

Carte Domnéscă de la Scarlat Alex. Calimach Vv. către Nicolae Roset Vel Aga

Jidoviĭ zarafĭ carĭ se află aicĭ în Iaşĭ, carĭ întru urmarea zariflîculuĭ şi a schimbatuluĭ a feluri de monede întru aceea ce urméză trebuinţa a da şi a luà, fac feluri de calpuzanlîcurĭ, pricinuind unora şi simţitóre păgubire şi neavênd de unde împlinì dreptul lor. Acésta, pentru că până acum aceĭ zarafĭ de sine urmaŭ şi se amestecaŭ. Drept aceea pentru contenirea unor urmărĭ nedrepte şi păgubitóre ca acestea şi pentru tótă regula politicéscă, poruncim dumi-tale, ca zarafiĭ câţĭ vor fi de trebuinţa oraşuluĭ acestuia, să fie cunoscuţĭ Agieĭ, luându-li-se chezaşĭ siguri întru rĕspunderea acelor chezaşĭ la tótă păgubirea şi calpunzanlîcurile ce vor urmà zarafiĭ în orĭ-ce vreme. După care încheiezăşluirĭ să se deà şi adeverinţele Agieĭ la aceĭ zarafĭ, socotiţĭ pentru trebuinţa politieĭ acesteia, publicarisindu-se tuturor stărilor şi neguţătorilor, că numaĭ aceĭ cu adeverinţele Agieĭ sunt sloboḑí a urmà zaraflîcul, iar alţiĭ nicĭ într'un chip, căcĭ care va amestecà în alişverişul sĕŭ pe alţĭ zarafĭ necunoscuţĭ şi fără adeverinţa Agieĭ, nu numaĭ că este supus rĕspunderiĭ pentru cutezare, dar şi orĭ-ce păgubire i se va pricinuì despre aceĭ zarafĭ nu va fi ascultat, nicĭ îndestulat la nicĭ o judecată.— 1815 Iulie 16 (2).

(1) Cod. Metrop. Iaşĭ, 148.

(2) Cod Metrop. Iaşĭ, fila 142 verso.

După constituirea de la finele secoluluĭ XVIII a breslelor, ele staŭ nu maĭ mult deplin autonome sub măimăriile lor, ci marele Cămăraș al Curțiĭ este județul la care aŭ de a recurge toțĭ breslașiĭ în daraverile lor de judecățĭ. Acésta se probézĕ cu următorul act din Septemvrie 1814:

După obicĭnuința dintru în vechime tagma neguțătorilor și isnafurile croitorilor, a blănarilor și a cuiungiilor de aicĭ din oraș, cum și toțĭ jidoviĭ avêndu-și supunere la Cămara gospod, în tótă vremea și pricinile de judecată ce s'aŭ întîmplat între aceștia, de către dumné-luĭ Vel Cămăraș s'aŭ căutat, dar și plățile ce aŭ dat aceștia către Domnìĭ în pricinile ce s'aŭ întîmplat să aibă, la dumné-luĭ Vel Cămăraș aŭ fost obicĭnuința a se rînduì. Drept aceea, în cuprinderea acestuĭ vechiŭ obiceiŭ, care se cuvine a se păzì fără strămutare, s'a dat țidula acésta a Domnieĭ-Mele cinstit și credinciosuluĭ Nostru boer dumi-sale Ștefanache Vogoride biv Vel Post., epistat Cămăriĭ, și poruncim ca pe numita hotărîre a se păzì cu urmare întocmaĭ.— 1814 Septemvrie (1).

L. S. Vel Vistier.

Maĭ puțin e deprindere în Moldova de a impune *narturĭ* la comerciul care interesézĕ îndestularea publică. Sub Calimach se impune tarif special numaĭ *spițeriilor*, carĭ vindeaŭ scump buruenile cele maĭ comune.

Orașele continuă a se încercà să se salveze din mânile proprietarilor lor. Intre acestea avem de a citâ Herța (2) în judecată cu Grig. Ghica, în 17 Ianuarie 1813.

Orașul Bârlad rĕscumpĕră moșia încunjurătóre de la proprietarul eĭ cu chrisovul luĭ Sc. Calimach, din 1815 Fevruarie (3).

(1) Cod. Metrop. Iosif, Iașĭ.

(2) Acad., LIII (152).

(3) Iacă documentul:

Chrisov de la Domnul Scarlat Alexandru Calimach Voevod, pentru cumpĕrătura moșieĭ tîrguluĭ Bârladuluĭ.

Insciințare se face cu acest hrisov al Domnieĭ-Mele tuturor cuĭ se cuvine a sci, că arătând al nostru cinstit și credincios boer, dumné-luĭ Grigorie Sturdza, Vel Logofĕt de Țéra-de-jos, zapisul dumi-sale Spătărésa Profira Miclésca, soția dumi-sale Spătaruluĭ Nicolaĭ Dimachi, care este din ți întâĭ a luneĭ aceștia Fevruarie a anuluĭ curgĕtor, iscălit de dumné-eĭ i de soțul dumi-sale, i de boeriĭ rudeniĭ a dumi-sale ce aŭ fost epitropĭ, dumné-luĭ Iordachi Cantacuzino biv Vel Logofĕt, și dumné-luĭ Ioan Sturdza biv Vel Spătar, și de alțĭ boerĭ încredințat, și de dumnélor Veliții boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, prin care se cuprinde că mânăstirea sf Prooroc Samuil din tîrgul Focșanĭ, ce este metohul mânăstiriĭ sf Spiridon de aice din orașul Iașĭ, avênd afierosire de la ctitorul eĭ, fericitul întru pomenire Domn

In Iunie 1814, Scarlat Calimach a reînnoit şi tîrguluĭ Petreĭ (N.) chri-

Constantin Michail Cehan Racoviţă Voevod, moşia de la tîrgul Bârladuluĭ ot ţinutul Tutoveĭ, hotărîtă şi stîlpită şi măsurată şi în lung şi în curmeziş, afară de vatra tîrguluĭ, precum arată hrisovul aceluiaşĭ Domn ce este din anul 7265, şi alte următóre hrisóve de întăritură, în urmă la aniĭ 1785 Decemvrie 10, Epitropia mânăstiriĭ Sf. Spiridon, ce se află întru acea vreme, anume răposaţiĭ Sofronie Irinopolios, i Lascarachi Roset, fiind Vel Vornic, şi Iordachi Ghica Vornic, aŭ făcut schimb cu dumné-luĭ biv Vel Logofĕt Iordachi Cantacuzino fiind Postelnic, adecă Epitropiĭ aŭ dat dumi-sale Logofĕtuluĭ moşia Bârladuluĭ, şi dumné-luĭ Logofĕtul a dat la mânăstire moşia Vădurelele, satul întreg la ţinutul Sorocăĭ, precum arată scrisórea de schimb, adeverită de Mitropolitul ţĕriĭ şi de Veliţiĭ Logofeţĭ de pe atuncea, întărită şi cu hrisov tot dintru aceĭ aniĭ Decemvrie 26, de la Domnia-Sa Alexandru Mavrocordat Voevod, dar după aceea la aniĭ 1786 luna Ghenarie, dumné-luĭ Logofĕtul Iordachi Cantacuzino fiind Spătar încă, prin învoélă a făcut schimb cu sora dumi-sale răposata Spătărésă Catrina Cantacuzino, care a fost móşă dumi-sale Spătăresiĭ Profiriĭ, dând dumné-luĭ Logofĕtul surorii sale moşia Bârladul, şi luând de la soră-sa nisce părţi de moşie în jurul Hârlăuluĭ, cum arată scrisórea de schimb adeverită de Mitropolitul ţĕriĭ, Episcopul Huşuluĭ şi Veliţiĭ boerĭ de atuncia.

Pe urmă Spătărésa Catrina Cantacuzino, între altele ce a dat zestre fiiceĭ sale Elena, maica dumi-sale Spătăreseĭ Profireĭ, când a căsătorit-o după Stolnicul Dumitrachi Miclescu, ĭ-a dat şi moşia Bârladul, precum arată fóia de zestre, iscălită de Spătărésa Catrina Cantacuzino, iar de la Stolnicésa Elena a rămas la fiica sa, adecă dumi-sale Spătărésa Profira, soţia dumi-sale Spătaruluĭ Nicolaĭ Dimachi, precum arată izvodul din anul 1813 Noemvrie 21, iscălit de dumné-luĭ Spătarul Ioan Sturdza, văr primar cu Stolnicésa Elena, ce a fost şi epitrop dumi-sale Spătăreseĭ Profireĭ. Dar fiind-că tîrgoveţiĭ, locuitorĭ din tîrgul Bârladuluĭ, din vreme în vreme s'aŭ întins cu casele şi alte binale pe locul acela cuprins în hrisovul pomenituluĭ Domn, ce l-a fost afierosit la numita mânăstire, şi aflându-se şi la mâna tîrgoveţilor o carte tot de la acelaşĭ an Martie 12, în urma hrisovuluĭ mânăstiriĭ, în care carte hotărĕsce să nu deà de case nicĭ un ban chirie, nicĭ de pivniţele lor, cum nicĭ din grădiniĭ să nu-ĭ ḑeciuéscă mânăstirea, ci numaĭ din ţarinĭ şi din fânaţe, şi din prisăcĭ de la câmp să-şĭ deà ḑeciuélă. In cuprinderea aceleĭ cărţĭ întemeindu-se tîrgoveţiĭ făceaŭ pricinĭ atât de la ceĭ maĭ dinainte stăpânitorĭ, cât şi către dumné-eĭ Spătărésa Profira, ca să nu deà adetiul obicĭnuit după puterea hrisóvelor ce are, întinḑêndu-se pricina şi la înfăţoşarea judecăţiĭ Divanuluĭ, de unde deosebindu-se câţĭ-và din boeriĭ ce locuesc acel tîrg, adecă dumné-luĭ Spătarul Gavril Iamandi, i Spătarul Ioan Costachi, i Banul Ioan Iamandi, Medelnicerul Petrachi Negri, şi Medelnicerul Panait Docan, Medelnicerul Iordachi Oprişan, şi Vasilie Chiru, arĕtându-se din partea tuturor tîrgoveţilor, şi scoţênd vorbă că cu toţiĭ de obşte ar vroĭ să o cumpere de istov, spre acea vorbă s'a sfătuit dumné-eĭ Spătărésa Profira cu soţul dumi-sale şi cu Epitropiĭ ce ĭ-a avut, cum şi cu dumné-lor Veliţiĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ, şi cu toţiĭ într'un cuvînt aŭ sfătuit : ca spre isbăvirea tuturor pricinilor ce eraŭ pricinuitóre de pagube, şi spre maĭ bun folosul dumi-sale, dacă îĭ vor da preţ mulţămitor, este maĭ cu cuviinţă să o vîndă de istov, şi aşà cunoscênd şi însăşĭ dumné-eĭ a stătut în tocmélă cu dumné-lor maĭ sus numiţiĭ boerĭ, prin obraze alese mijlocitóre, şi dintru o parte şi alta, şi s'aŭ suit la preţ până la 180.000 leĭ,

sovul dat în 1797 de tatăl sĕŭ Alex. Calimach, pentru moşia din jurul

care preţ cunoscêndu-l pentru maĭ bun folosul dumi-sale şi maĭ cu liniştire decât că ar fi avut moşia aceea supusă întru tóte pricinile a atâta norod, şi aşà rĕmâind întru cea desăvîrşită mulţămire a preţuluĭ, din bună-voia dumi-sale a rînduit numita moşie cu tóte acareturile ce se aflaŭ pe dînsa, şi cu vad de móră ce este osebit cumpĕrat de la dumné-luĭ Visternicul Mateiŭ Cantacuzino, cu osebită scrisóre; avênd putere cumpĕrătoriĭ a-şĭ căutà dreptăţile moşieĭ după cuprinderea scrisorilor şi a trage şi împresurărĭ, dacă vor fi, ca nisce veşnicĭ stăpânĭ, fără a maĭ fi dumné-eĭ supusă la vre-o rĕspundere pentru vre-o dimpotrivă urmare, ce orĭ de va lipsì ce-và din cuprinderea scrisorilor, saŭ de va adăogà pentru cumpĕrătură, să fie şi folosul şi paguba; aşijderea şi pentru câte daniĭ saŭ aşezărĭ ce vor fi pe locurĭ.

După ce moşia acésta a trecut cu zestre la maica domnieĭ-sale Spătăreseĭ, şi până acum şi acì cu daniile saŭ aşezările vor pricinuì a nu plătì la preţul cumpĕrăturiĭ după analoghia ce-ĭ va ajunge, să fie sloboḑĭ cumpĕrătoriĭ a-şĭ căutà cu uniĭ ca aceia prin drumurile judecăţiĭ, pentru că nisce aşà daniĭ saŭ aşezărĭ nu pot să-şi maĭ aibă puterea saŭ lucrarea lor, afară numaĭ dacă se vor aflà vre-unele cu încredinţare făcute de maica dumi-sale, acelea aŭ să rĕmâe statornice. Şi aşà după tocmĕla arătată, primind dumné-eĭ şi toţĭ baniĭ deplin, pe lângă zapisul acesta le-a dat şi tóte scrisorile ce aŭ avut vechĭ şi nouĕ, în care zapis, după ce s'aŭ vĕḑut iscăliţi dumné-lor şi rudeniile şi alţĭ martorĭ, s'aŭ vĕḑut că şi din partea Divanurilor se încredinţézà cu aceste cuvinte: «Măcar că vînḑarea pentru lucrul de zestre nemişcător despre partea femeeĭ ce este supusă bărbatuluĭ, de la pravilă se întăresce după trecerea de anĭ, când osebit încredinţézà că a fost cu bunăvoinţa eĭ, pentru lipsirea cuvîntuluĭ că a fost, orĭ pentru dragoste, saŭ pentru frica bărbatuluĭ». Dar acéstă vînḑare se deosibesce urmărind în mijloc prigonirea de sus arătată, care covîrşià păgubirea pe folosul vînḑĕtóreĭ, iar preţul ce l-aŭ dat cumpĕrătoriĭ este cu mult maĭ bun folos vînḑĕtóreĭ decât că ar fi avut moşia acésta, şi pentru ca desăvîrşit să lipséscă prigonirile acelea aducĕtóre de pagube şi la o parte şi la alta, fiind vînḑarea acésta cu buna voinţă a dumi-sale Spătăreseĭ Profira şi a soţuluĭ dumi-sale, şi cu sfătuirea şi a boerilor rudeniĭ ce aŭ fost Epitropĭ, către care unindu-se şi socotinţa judecătorieĭ şi, găsind cu tótă cuviinţa, aŭ dat slobodă voe la amândouĕ părţile şi a vinde şi a cumpĕrà, şi cea desăvîrşită hotărîre, fără a se maĭ deslegà vre-odată vînḑarea acésta sub nicĭ un cuvînt, ce în vecĭ să aibă tăria eĭ nestrămutată, asupra căruia zapis arătându-ne dumné-luĭ Vel Logofĕt rugămintea numiţilor cumpĕrătorĭ tîrgoveţĭ, pentru a li se întărì lor cumpĕrătura acésta, ne-aŭ arĕtat şi un ispisoc vechiŭ sîrbesc de la Domnul Ştefan Voevod bătrânul, în cuprindere cu întăritură de privilegie a nu fi supuşĭ tîrgoveţiĭ din Bârlad cu nicĭ un fel de dare, fără numaĭ pentru pescele ce vor cărà spre vînḑare, şi pe lângă ispisocul acesta alăturându-se şi cartea Domnuluĭ Constantin Michail Cehan Racoviţă Voevod, acea maĭ sus pomenită din aniĭ 7265 Martie 12, dată la mâna tîrgoveţilor în cuprindere, că după ce Domnia-Sa a afierosit locul domnesc ce s'a aflat la Bârlad mânăstiriĭ Proorocului Samoil, le dă lor întărire de privilegiĭ, ca nu cum-và să fie eĭ supĕraţi de către mânăstire cu vre-o dare, nicĭ pentru casele lor, nicĭ pentru pivniţele lor, cum nicĭ din grădinĭ să nu-ĭ ḑeciuéscă.

tîrgului, cu condițiune ca tîrgoveții să întrețină cu tóte cele necesare biserica Sf. Ioan a luĭ Ștefan-cel-Mare. Chrisovul cuprinde și instrucțiunile, după carĭ urméză a se administrà acéstă moșie. (1)

Iar în urma acestor privilegiĭ, spre apĕrarea lor de vre-o dare, s'aŭ întemeiat, și cu deosebite hrisóve vechĭ și nouĕ, pentru locurĭ de casă și dughene, cumpĕrate uniĭ de la alțiĭ din tîrgul Bârladuluĭ. Drept aceea, în cuprinderea doveților arătate cu lămurire, cunoscêndu-se vechea locuință a tîrguluĭ acestuia cu statornicia de privilegiĭ, după ce ne-am încredințat Domnia-Mea fără îndoire pentru drépтă cererea lor, care urméză spre maĭ multă întemeere acestuĭ tîrg, vederat fiind că cu drépтă legiuire și protimisis la cumpĕrarea moșieĭ, maĭ ales lor se cuvine ca unor vechĭ megiașĭ cu locul tîrguluĭ, lângă care din vechime a fost alăturată și moșia acésta, încredințându-ne asemenea și pentru cumpĕrătura ce aŭ făcut tîrgoveții a moșieĭ unite cu tîrgul, după zapisul ce s'a pomenit maĭ sus a dumi-sale Spătăreseĭ Profira Miclésca, și soțul dumi-sale, că este prin bunavoință și a domniilor-sale boerĭ rudeniĭ ce ĭ-a avut și epitropĭ, legiuită și cu drépтă socotință a Preosfințituluĭ Mitropolit al țĕriĭ, și a domniilor-sale Veliților boerĭ, spre cea maĭ desăvîrșită folosință a vînzĕtóreĭ, și îndemânarea cumpĕrătorilor, dar și spre de istov contenire a prigonirilor ce urmaŭ, întru desăvîrșită unire și a Domnieĭ-Mele la drépта legiuire ce s'a făcut pentru vînzarea acesteĭ moșiĭ, spre de ajuns îndemânare cu mulțumire a amânduror părților, desăvîrșită drépтă și cuviincióșă cunóscem cererea numiților tîrgoveți, și prin hrisovul acesta al Domnieĭ-Mele dăm, și întărim vecĭnica stăpânire și apĕrare de obște a tuturor tîrgoveților din numitul tîrg, și legiuim drépтă stăpânirea lor cu vecĭnică întemeiere asupra moșieĭ unită cu vatra tîrguluĭ care pe drepți baniĭ lor prin buna învoire și drépтă legiuire o aŭ cumpĕrat de la dumné-eĭ Spătăresa Profira Miclésca și soțul sĕŭ dumné-luĭ Spătarul Nicolae Dimachi, ca să o stăpânéscă în tóte hotarele eĭ întocmaĭ după zapisul de cumpĕrătură, și după scrisorile vechĭ și nouĕ, ce le-aŭ luat eĭ împreună cu zapisul cum, pĕrăturiĭ, din tot locul, și cu tot venitul, ca pe o drépтă otcină și moșie a lor. Iar spre vecĭnica întemeiere a celor maĭ sus spuse, hrisovul acesta al Domnieĭ-Mele să le fie lor, și în urmă clironomilor deném în ném, statornică întăritură, neclătit, nerășluit nicĭ odinióră în vecĭ, care s'a întărit și cu a Nóstră Domnéscă iscălitură și pecete. Scrisu-s'a hrisovul acesta la scaunul Domnieĭ-Mele în orașul Iașiĭ, în al treilea an, aceĭ de a doua Domnie a Nóstră la Moldavia, și s'a dat de la anul de la Mântuitorul Christos 1815, în luna Fevruarie.

(Iscălit) Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, Grigorie Sturdza Vel Logofĕt Procitoh, Iordachi Ghica Vel Logofĕt Procitoh.

(1) *Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domn Țĕriĭ Moldoveĭ.*

Însciințare facem prin acésta a Nóstră Domnéscă carte tuturor cuĭ se cuvine a sci, că atât locul din vatra tîrguluĭ Petriĭ de la ținutul Némțuluĭ împreună și cu tóte mahalalele, cât și tot locul cât s'a aflat drept Domnesc de prin prejurul tîrguluĭ și nedat nimăruĭ încă la anul 1797 Maiŭ 6, de către părintele Domnieĭ-Mele, Alexandru Calimach Voevod, cu hrisov s'a dat danie și miluire tuturor locuito-

Se póte vedé în notă mai jos acele instrucţiuni, stabilind proprietatea numai cu bezmên.

---

rilor de la acelaşi tîrg, ca să le fie dréptă ocină şi moşie în vecie, însă şi ei tîrgoveţii să fie datorî în tótă vremea a ţiné atât biserica Domnéscă ce este într'acel tîrg, întru carele se cinstesce şi se prăznuesce hramul nascerii Sf. Proroc înainte mergĕtoruluĭ şi botezătoruluĭ Ioan, cum şi alte sfinte şi Dumneḑeescĭ bisericĭ ce mai sunt acolo într'acel tîrg, cu îndestulare de preoţi şi cu tóte cuviincióse podóbe bisericescĭ pentru slujirea sfinteĭ şi Dumneḑeesciĭ liturghiĭ, cum mai pre larg arată acelaş hrisov al părinteluĭ Domnieĭ Mele. Decĭ acum născênd pricină între locuitoriĭ dughengiĭ în vatra tîrguluĭ, i alţiĭ aĭ lor şi între locuitoriĭ de pe la mahalale, carĭ ce-şĭ aŭ numai casele lor de locuinţă, cererea mahalagiilor fiind pentru locul ce se numesce Borsochianul şi Avramul ce este afară din cuprinderea mahalalelor, ca să le aibă numai eĭ la stăpânire pentru hrană şi chivirnisală, ca uniĭ ce pentru acel loc ar fi făcut şi multe cheltueli spre desbaterea luĭ de subt împresurarea megieşitelor moşiĭ, şi pe de altă parte şi tîrgoveţiĭ dughengiĭ cu toţi aĭ lor cer ca să fie slobod pentru imaşul vitelor tuturor tîrgoveţilor de obşte, ca uniĭ ce şi eĭ sprijinesc cele mai marĭ greutăţi ce se întîmplă asupra aceluĭ tîrg şi mai ales că eĭ mahalagiiĭ, de nu-şĭ aŭ dughenĭ la faţa uliţiĭ, dar cel mai mult loc de la mahalale, ce l-aŭ cuprins cu casele şi liveḑile ce aŭ făcut, din carĭ nu puţin s'ar fi folosind, carĭ atât pentru pricina acésta cât şi pentru alte neînvoirĭ ce mai eraŭ între dînşiĭ, amândoue părţile aŭ avut şi înfăţoşare înaintea Domnesculuĭ Nostru Divan şi a tot sfatul, de unde după tótă cercetarea ce am făcut însumĭ Domnia-Mea, după cum s'a socotit a fi mai cu cuviinţă dreptăţiĭ, am dat Domnésca Nóstră hotărîre, ca pentru tóte acele pricinĭ cu nestrămutare nicĭ odinióră de către toţi tîrgoveţiĭ de obşte să se păzéscă urmare întocmai şi pre deplin, precum în jos anume se arată.

No.	PRICINILE	No.	Domnésca Nóstră hotărîre
1.	Pentru locul ce se numesce Borsochianul şi Avram ce-l cere ca să-l aibă în stăpânire numai o sémă din tîrgoveţiĭ mahalagiĭ, din partea cărora la acéstă cerere aŭ fost vechilĭ Mane Onza şi Ioan Hama.	1.	De vreme ce şi acel loc, împreună şi cu vatra tîrguluĭ i a mahalalelor, este dat danie şi miluire tuturor tîrgoveţilor din acelaşi tîrg şi mahală, apoĭ dreptate urméză iarăşi cu toţiĭ să o stăpânéscă, numai fiindcă acele locurĭ, uniĭ aŭ cerut să le are, alţiĭ ca să rĕmâe emaş, la aceste cum vor socotĭ cu sfatul de obşte că le este de mai bun folos pentru toţi în fieşte care an — aşà să rĕmână.
2.	Pentru tot trupul moşieĭ şi din vatra tîrguluĭ şi de la mahalale, cum şi de prin prejurul tîrguluĭ.	2.	După cuprinderea hrisovuluĭ părinteluĭ Domnieĭ-Mele să se stăpânéscă de către toţi frăţesce, stăpânindu-şĭ fie-care şi casele i liveḑile,

Tóte documentele de proprietate ale mânăstirii Sf. Ioan se vor con-

No.	PRICINILE	No.	Domnésca nóstră hotărîre
			cum şi curăturile, unde aŭ apucat de şĭ-aŭ făcut fără nicĭ o supĕrare unii despre alţii.
3.	Pentru cât loc se află slobod din tot trupul moşieĭ necuprins de niminea, atât din vatra tîrgului pe la mahalale cât şi pe afară de pe vale, vie şi orĭ de pe unde.	3.	Nimenea dintre dînşii toţi tîrgoveţii să nu fie volnicĭ a vinde cuĭ-và măcar o palmă din tóte acele locurĭ, şi nicĭ de sine iarăşĭ să nu fie volnicĭ a prinde şi a închide vre-un loc dintre acele locurĭ, ce orĭ-care dintre dînşiĭ va avé trebuinţă de vre-un loc de casă, datoria să fie a merge la Epitropiĭ bisericiĭ Domnescĭ şi la tîrgoveţiĭ fruntaşĭ, ca să céră, şi de i se va cădé a i se da, iarăşĭ de către Epitropĭ şi fruntaşĭ să se socotéscă cât loc ĭĭ póte fi spre îndestulare de trebuinţa stăriĭ sale, iar nu cât loc va voì el, şi să mérgă să-l şi măsóre în stînjinĭ, şi stălpindu-se şi cu petri hotare, să-ĭ deà Epitropiĭ şi fruntaşiĭ şi scrisórea lor de mărturie la mână spre vecĭnica sa stăpânire, arĕtătóre în semne şi în măsurĭ, pentru ca după vremĭ să nu se pótă întinde maĭ mult, care scrisóre să se întăréscă şi cu pecetea tîrgului şi să se trécă şi în condica bisericiĭ Domnescĭ, şi aşà cu acéstă rînduélă ceĭ carĭ vor avé trebuinţă să pótă prinde locurĭ, iar nu de sine, măcar orĭ de ce stare va fi, şi cel care i se va da locul dator să fie şi el atuncia a da douĕ ocà de céră la biserica Domnéscă.
4.	Pentru casele şi dughenile şi alte acarete ce aŭ tîrgoveţiĭ făcute, atât în vatra tîrgului cât şi la mahalale.	4.	Orĭ-carĭ dintre dînşiĭ vor voì a-şĭ vinde casele i dughenile şi alte acareturĭ ce vor avé de vecĭ unul altuia saŭ orĭ cuĭ cu preţul ce se vor puté învoì, volnicĭ să fie, însă prin scirea Epitropilor bisericiĭ Domnescĭ şi a tîrgoveţilor fruntaşĭ, şi zapisul vînzării să se adevereze şi

servà de Epitropiĭ Bisericeĭ însă sigilate în un plic cu sigiliile tîrgo-

No.	PRICINILE	No.	Domnésca nóstră hotărîre
			de Epitropĭ şi de fruntaşĭ, precum şi cu pecetea tîrguluĭ, şi vînḑătorul încă să fie dator a da douĕ ocà céră la biserica Domnéscă.
5.	Pentru cele trebuincióse la tóte sfintele bisericĭ ce sunt într'acelaşĭ tîrg — adică preoţĭ, diaconĭ, dascălĭ, vestminte, céră, unt-de-lemn, tămâie, meremeturĭ şi orĭ-ce altele	5.	La tóte acele datorĭ să fie toţĭ tîrgoveţiĭ deobşte a da cuviinciosul ajutor — însă fieşte-care după stare şi putinţa sa, iar nu maĭ mult, şi Epitropiĭ bisericilor încă să fie datorĭ a-şĭ da sémă de tóte acele luaturĭ şi daturĭ la ceĭ maĭ fruntaşĭ din tóte acele stărĭ.
6.	Tóte scrisorile moşieĭ Tîrguluĭ.	6.	Pecetluindu-se cu peceţile tîrgoveţilor fruntaşĭ, să steà la mâna Epitropilor bisericiĭ Domnescĭ, şi când va fi să se scótă dintr'însele vre-o scrisóre, iarăşi prin scirea fruntaşilor să se scótă, iar Epitropiĭ de sine fără scirea fruntaşilor să nu fie volnicĭ a deschide scrisorile, precum şi când va fi vr'o pricină despre cine-và asupra moşieĭ tîrguluĭ, să se strîngă cu toţĭ tîrgoveţiĭ la un loc şi prin sfătuire şi alegerea tuturor să se pue la cale şi să-şĭ rînduéscă şi vechil dintre dînşiĭ pe cel maĭ cu înţelegere om ce va fi ca să mérgă să se şi judice, de va cere trebuinţa, dându-ĭ şi în scris vechilime la mâna sa, şi după pricină să socotéscă şi să-ĭ deà şi măsurata cheltuélă de la tóte stările pe analogon stînjinilor locurilor ce stăpânesc, însă atât tîrgoveţiĭ fruntaşĭ, ca şi alţiĭ, să se ferésca ca să nu cumvà să facă vr'o asuprire spre interesul lor cu cuvîntul acela al cheltuelilor celor maĭ sărace, după cum acéstă rea obicĭnuinţă se urmà până acum, căcĭ pe urmă dacă se va dovedì că vre-unĭĭ dintre dînşiĭ

veţilor fruntaşi şi numaĭ cu scirea lor se va puté âmblà la aceste acte.

Mijlócele de comunicaţiune intereséză comerciul. In acéstă privinţă avem acte de la Calimach, carĭ privesc: menzilurile saŭ poştele, brudina pe podurile după ape şi harabagiiĭ.

Menzilurile. In genere de puţin ajutor puteaŭ fi menzilurile pentru înlesnirea publică şi maĭ ales a comercianţilor, căcĭ poşta servià maĭ exclusiv pentru trebile Domnieĭ şi cel mult ale boerilor în slujbă. Incă în 1 August 1812, Divanul Cnejieĭ Moldoveĭ însărcinéză pe N. Sion de la Visterie să inspecteze poştile din drumul Focşanilor, Galaţilor şi Fălciŭ pe Prut (1).

No.	PRICINILE	No.	Domnésca nóstră hotărîre
7.	Pecetea tîrguluĭ.	7.	aŭ metahirisit un chip de vicleşug ca acela, se va pedepsì. Să steà păzită la mâna Epitropilor bisericiĭ Domnescĭ, şi fără de scirea tîrgoveţilor fruntaşi să nu fie volnicĭ Epitropiĭ a o pune nicĭ pe o scrisóre, căcĭ o scrisóre ca aceea, în care nu vor adeverì şi tîrgoveţiĭ fruntaşi cu iscăliturile lor că s'a pus pecetea şi prin a lor scire, nu va puté avé nicĭ o tărie.

Într'acestaşi chip, după cum s'a arătat în sus — dându-se Domnésca nóstră hotărîre pentru tóte pricinile, poruncim Domnia Mea şi tuturor locuitorilor din acelaşi tîrg, ca la tóte să se păzéscă urmare întocmaì şi pe deplin, cu nestrămutare nicĭ odinióră în vecĭ întru cât de puţin, căcĭ carele va îndrăznì a face vre-o în protivă urmare, ca să asupréscă pe vre-uniĭ dintre dînşiĭ, se vor pedepsì, şi nicĭ un cuvînt spre vre-o îndreptare nu vor puté avé, şi spre aceea li s'a dat la mână şi acéstă a nóstră Domnéscă carte, care s'a întărit şi cu a nóstră Domnéscă iscălitură şi pecete.

Semnat: Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod.

In Iaşĭ la Iunie 1814.

L. S.

Procitoh Vel Vorn.
S'a trecut la condică.
Vel Logofĕt.

(1) Acad. L. 78.

Reorganisarea poştelor se face de Calimach cu actul din 1 Ianuarie 1813, după dispoziţiunile propuse de către «*Marea Comisie*», chemată de Domnitor pentru regularea a diverse servicii publice. Poştile se pun sub îngrijirea acesteĭ *marĭ Comisiĭ*. Nazir orĭ Preşedinte Comisiuniĭ acesteia e numit fostul Mare Postelnic Gheorghe Manu (1).

La 1 Ianuarie 1814, Scarlat Calimach dă un noŭ uric pentru menziluri, reorganisând *Naziria* şi numind Nazir pe biv Vel Post. Mihalache Mavrogheni.

Uricul hotărĕsce:

1). Să fie la poşte numĕrul cailor şi surugiilor hotărîţĭ. Căpitanul de menzil să fie cu grija cailor în buna stare, ca să nu se supere locuitoriĭ cu luare de caĭ.

---

(1) *Ioan Scarlat Alexandru Calimach Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domnitor şi stăpânitor a tóteĭ Moldo-Vlahiĭ.*

Prea cinstite şi de bun neam boerule al nostru, fost Mare Postelnice Gheorghe Manu, Preşedinte al mareĭ Comisiĭ. Dorind să se păzéscă în tóte rînduéla trebuitóre în acelaşĭ mod şi pentru (νιζαμίου τῶν μενζιλίων) nizamul menzilurilor din ţéra Domnieĭ-Mele, pentru că câte odată se dă credinţă şi alte-orĭ se fac economiĭ, pentru cumpĕrătorĭ, dându-se érba trebuitóre şi grăunţele şi surugiĭ de către locuitoriĭ noştri din ţéră, am judecat bine şi trebuitor să se pună privigherea acésta a menzilurilor sub îngrijirea unuia din slujbaşiĭ Domnieĭ, pentru ca să se aibă deosebită băgare de sémă atât la mĕsurarea erbeĭ şi a grăunţelor, cât şi la cele-l-alte pricinĭ, atingĕtóre de menziluri. Pentru care şi hotărînd domnesce, dăm privigherea menzilurilor din întréga nóstră ţéră sub îngrijirea mareĭ Comisiĭ. Incât pentru viitor şi cât va fi în credinţă şi în timpul vînḑăriĭ, va rĕmâné nazaretul menzilurilor legat de funcţionarea Comisiuniĭ, unde Evghenia ta veĭ avé acum privigherea sciind tot odată, că s'a adăogat şi îngrijirea a însuşĭ naziretuluĭ şi urmându-se în chipul următor:

a). Să se observe în continuŭ şi să se cerceteze cursurile tuturor pricinilor menzilurilor şi maĭ ales cele atingĕtóre de observarea dreptăţiĭ la mĕsurarea fînuluĭ şi a grăunţelor.

b). In tot timpul să aibă îngrijirea, ca un numĕr hotărît de caĭ şi surugiĭ să fie la poşte complet şi în bună stare.

Şi pentru acéstă slujbă adaosă a menzilurilor, s'a luat hotărîre Domnéscă, marea Comisiune să aibă venituri neschimbăcióse : 80 surugiĭ, carĭ vor primĭ aceeaşĭ léfă după cum plătesc locuitoriĭ şi celor-lalţĭ surugiĭ, carĭ se află în serviciile menzilurilor, luând veniturile pentru acéstá cheltuélă pe un an; adecă 15.000 leĭ la începutul anuluĭ, prin Ianuarie şi Fevruarie, iar cea-laltă jumătate de 15.000 leĭ după un semestru, prin Iunie saŭ Iulie, făcêndu-se tahrilul de către Visteria Domnieĭ-Mele, că acea preşedenţie a Comisiuniĭ nu are alt venit afară de ulufe (οὐλουφὲ), luându-se acéstă dispoziţiune în modul cel maĭ drept, poruncim şi Evgheniеĭ sale, boeruluĭ nostru Mare Vistier să se aplice fără schimbare acéstă dispoziţiune şi presenta acéstă ţidulă Domnéscă să se trécă în condica Domnesciĭ nóstre Visteriĭ, pentru a rĕmâné neschimbată şi cu putere. — 1813 Ianuarie 1.

2). Nazirul să cerceteze şi aprobe cu carte alegerea Căpitanilor de menziluri, dându-le instrucţiunile cuvenite.

Să destitue şi pedepséscă pe căpitanii abusivi.

3). Ţéra este îndatorită a da spre ţinerea menzilurilor surugii după trebuinţă şi căruceri şi fînul pe suma cailor ce vor aşezà şi o sumă de orz din orzul trebuincios. Acésta cu dréptă analoghie, rînduindu-se în ţéră de dumné-luĭ Vel Vistier cu cărţile Domnieĭ-Mele. Dumné-luĭ boerul Nazir va veghià acéstă repartiţie, să nu se ieà ruşfet de primitorii fînuluĭ şi orzuluĭ, orĭ să se facă abuz la mĕsurare, ci cu dimerlie dréptă cu *bour*.

4). Facerea *menzelhanelelor* să se facă prin Nazir, prin rînduire de către Visterie şi numaĭ după trebuinţă, fără însărcinarea saŭ asuprirea locuitorilor.

5). Nazirul să aibă grijă de imaşul fie-căreĭ poşte, pe moşiile apropiate, cu plată. Şi să nu se aducă locuitorilor strîmtorire orĭ călcărĭ de fineţe ale lor cu caiĭ poştelor.

6). Nazirul este intermediator între ţiitoriĭ de menziluri, Domnia şi guvernul ţĕriĭ.

7). Nazirul este tribunalul cercetător pricinelor dintre căpitanĭ, surugii şi alţĭ ómenĭ aĭ menzilurilor. Când va avé nevoie Nazirul în pricinile aceste de intervenirea dregătorilor va cere acestea prin Visterie.

8). Nazirul iscălesce menzilurile (blanchetele orĭ inamurĭ, orĭ podorojnile de caĭ. Caiĭ se vor da după greutate şi înlesnirea drumuluĭ.

9). Socotéla cu Visteria pentru caiĭ ce s'aŭ dat în trebile ţĕriĭ se face la finele fie-căreĭ lunĭ. Apoĭ se va da Naziruluĭ pecetluit gospod pe suma banilor, pentru plata acestora.

Apoĭ Vodă otăresce *iraturĭ*, venitul Naziruluĭ:

a). Peste 30 banĭ de cal pe cés de la ceĭ ce âmblă cu poşta (particular), să se ieà încă 9 banĭ la casa menziluluĭ, şi de acì să-ĭ tragă Nazirul pe fie-ce lună.

b). Câte 2 parale de tot leul din darea satelor pentru léfa surugiilor.

c). De la tot căpitanul ce se va rînduì din noŭ la menzil câte 20 leĭ.

d). Ţiitoriĭ menzilurilor vor da pe an *avaet* Naziruluĭ câte 2 000 leĭ (1).

La fila 127 verso, cond. Metropolieĭ Iaşĭ este rînduit Nazir Teodor, biv Vel Comis, în 1814 Noemvrie 12.

(1) Cond. Metr. Iaşĭ, fila 88. 1814 Ghenarie 1.

A maĭ fost Nazir peste menziluri în timpul luĭ Sc. Calimach şi Vorn. Gr. Ghica (1).

La Nazîria menzilurilor se adaogă şi administraţiunea harabagiilor şi prelevarea taxelor ce se impun acestora.

După ce se perdù Basarabia, se înfiinţă, pentru înlesnirea comerciuluĭ cu acéstă ţéră, corporaţiunea *harabagiilor*, cu un *Vătav* de harabagiĭ.

La 1813 Maiŭ 1, Domnul numesce *Vătav* de harabagiĭ pentru trecerea Prutuluĭ pe Dumitrache Grigoriu şi-ĭ dă instrucţiunĭ:

Orĭ-care va avé trebuinţă de trăsurĭ, să tocméscă cu chirie să pótă aflà fără supĕrare şi pe bună siguranţă, graţie Vătavuluĭ, fără de intervenirea căruia nimenĭ să nu fie volnic a tocmì trăsură cu chirie.

Vătavul va luà obicĭnuitul *havaet* la 10 leĭ unul din plata chirieĭ.

Vătavul de harabagiĭ din Iaşĭ să nu se amestece în raionul celuĭ de pe Prut şi să nu apuce de plată pe harabagiĭ tocmiţĭ prin acel de Prut.

Iacă şi «ponturile» generale la carĭ sunt supuşĭ harabagiĭ, cărora li se dă în fie-care oraş câte un *vătaf*.

Ponturĭ pentru rînduéla vătafilor harabagiĭ, ce aŭ a se rînduì pe la ţinuturĭ.

1) Din suma banilor ce va luà fieşte-care căraŭş chirie după tocméla ce vor face cu negutătoriĭ pentru mărfile ce vor încărcà din fieşte-care tîrg, ca să le ducă orĭ unde aiurea, saŭ măcar şi peste hotar, să ieà avaetul vătăfieĭ de harabagiĭ din 10 leĭ unul, precum din vecĭ s'a urmat.

2). Avaetul acesta nu are să se ieà într'alt fel, decât numaĭ atuncĭ când se încarcă marfa de pe la tîrgurĭ în vremea ridicării, iar aiurea întru trecere, saŭ unde se va descărcà, să nu se supere.

3). Atât negutătoriĭ ce vor avé a trimite mărfurĭ cu care în chirie orĭ unde vor voì, cât şi căraŭşiĭ ce vor voì a se tocmì, să fie datorĭ a săvîrşì tocméla întru înfăţoşarea vătafuluĭ de harabagiĭ, ca să scie unde are a merge harabagiiĭ lor şi cu ce marfă, saŭ alte locurĭ, iar fără scirea vătafuluĭ nimenĭ să nu pótă săvîrşì tocméla.

După aceste ponturĭ aŭ să urmeze vătafiĭ de harabagiĭ ce se vor rînduì de către dumné-luĭ boerul Nazîr pe la tîrgurile ţinuturilor, ferindu-se de cel maĭ mic catahrisis saŭ luare peste ponturĭ, întru păzirea bunuluĭ nizam al chirigiilor şi odihna negutătorilor.

Plata de brudină interesà de asemenea mijlócele de comunicaţiune din ţéră şi cu streinătatea. Sc. Calimach fixéză un tarif general pentru

(1) Cond. Metropolieĭ Iaşĭ, pag. 157 şi 158.

brudină pe Dunăre, Nistru, Siret, Prut, Moldova, Bistriţa şi Trotuş(1).

(1) Iacă acest tarif:

Brudina Dunăreĭ.

Leĭ	Banĭ noĭ	
—	20	De cal, boŭ, la car i căruţă încărcată, iar de vor trece caĭ saŭ boĭ în not, să deà pe jumătate pentru povară.
—	15	De cal, boŭ, la car, căruţă deşértă, iar de vor trece caĭ saŭ boĭ în not să deà pe jumătate.
—	15	De om călare ce va trece pe pod, de om pedestru şése banĭ.
—	10	De orĭ-ce vită slobodă va trece pe pod.
3	80	De o mie oĭ ce vor trece pe pod, din oile mumbaeleĭ împĕrătescĭ.
5	—	Pe 1.000 oĭ ce vor trece pe pod, oĭ neguţătorescĭ.

(L. P.)

Brudina Nistruluĭ.

—	15	De cal, boŭ, la car i căruţă încărcată, iar de vor trece caĭ saŭ boĭ în-not să deà pe jumătate pentru povară.
—	10	De la cal, boŭ, la căruţă deşértă, iar de vor trece caĭ saŭ boĭ în not să deà pe jumătate.
—	12	De om călare ce va trece pe pod, iar de om pedestru 3 banĭ.
—	6	De orĭ-ce vită slobodă ce va trece în pod.
—	400	De 1.000 oĭ ce vor trece pe pod, adecă 4 banĭ de 10 oĭ.

(L. P.)

Brudina Prutuluĭ, a Siretuluĭ, a Moldoveĭ, a Bistriţeĭ şi a Trotuşuluĭ.

—	6	De cal, boŭ, la car i căruţă încărcată, iar de vor trece caĭ saŭ boĭ în not să deà pe jumătate.
—	3	De cal, boŭ, la cal i căruţă deşértă, iar de vor trece caĭ saŭ boĭ în not să deà pe jumătate.
—	3	De om călare ce va trece pe pod, iar de om pedestru pe jumătate.
—	3	De orĭ-ce vită slobodă ce va trece pe pod.
—	200	De 1.000 oĭ ce vor trece pe pod, adică pe 10 oĭ doĭ banĭ.

(L. P.)

Cond. Metropolieĭ Iaşĭ, p. 80.

Ponturile anume de trecerea peste Dunăre şi peste Prut le aflăm ast-fel indicate în Cond. Metropolieĭ din Iaşĭ:

Tamojne	Barierĭ	
1	— Acherman	pe Dunăre.
—	1 Chilĭa	
—	1 Ismail	
1	— Reni (Ρενω)	

Finanţele sub Scarlat Calimach.

Scarlat Calimach numì Visternic Mare pe Grigoraşcu Sturdza, care ţineà întru însoţire pe Domniţa Marghióla din némul luĭ Calimach. Făcênd *terzehat*, adecă numirea boerilor de Divan, noul Domnitor

Tamojne	Barierĭ	
1	— Vadul luĭ Isac	pe Prut.
—	1 Fălciul	
—	1 Movila Răbăeĭ	
1	— Zăgărace	
—	1 Ştefănescĭ	
1	— Lipcaniĭ	
1	— Novosăliţa	
6	5	

Inmulţirea sudiţilor causând pagubă Visterieĭ, s'aŭ luat dispositiunĭ pentru împuţinarea lor. (1)

(1) Intâiule al ighemonilor, cu némul luĭ Mesie, alesuluĭ aceluĭ maĭ mare al némuluĭ creştinesc Alexandru Voevod al Moldavieĭ, să se încheie sfîrşitul tĕŭ cu bine; câţĭ saŭ consulĭ saŭ viţ-consulĭ vor fi orînduiţĭ, atât pe la ostróvele Mării Albe şi până la părţile din préjma ta saŭ şi la alte locurĭ prin care se vor fi petrecênd neguţătoriile din împĕrăţiile Evropienescĭ ce petrec în pace cu puternica şi vecînica împĕrăţia mea. Aceştia ca să fie din némul stăpânuluĭ lor anume se cuprinde prin ponturile ce s'aŭ aşezat la facerea păceĭ, precum cu totul în potriva tocmelelor păceĭ este când numiţiĭ consulĭ şi viţĭ-consulĭ, de vor fi din supuşiĭ puterniceĭ mele împĕrăţiĭ, şi pentru că mulţĭ din supusele nóstre raiele de la o vreme meşteşugind cu chip ca să aşeze consul şi viţ-consul şi mulţĭ luând patente cu obrăznicieĭ aŭ îndrăznit a se aşezà streinĭ sudiţĭ.

Spre îndreptarea şi întocmirea acestor pricinĭ înadins la anul 1206 la începutul luneĭ luĭ Sefir s'aŭ scris împĕrătescĭ firmanurĭ şi s'aŭ trimis la tóte ostróvele Mării Albe şi pe la părţile din prejur anume lămurind, că carĭ consulĭ şi viţ-consulĭ orĭ în care ostrov saŭ în care loc al Mării Albe se vor ivì că aŭ fost din ale nóstre supuse raele, ca nisce împotrivitorĭ la tocmelile păceĭ şi la pământésca oblăduire, ca să fie fără de tărie scrisorile ce vor fi avênd de orînduéla lor în slujbă şi să se socotéscă ca nisce proştĭ supuşĭ şi câţĭ din supusele raele ale puterniceĭ mele împĕrăţiĭ vor îndrăznì a se face saŭ consul din partea sudiţilor streinĭ, saŭ vor îndrăznì a luà patente ale consulilor, cercetându-se să se pedepséscă, şi câţĭ iarăşĭ sudiţĭ şi supuşĭ de stăpânire streină cumpĕrând vor voì a dobândì moşiĭ din lucrurile mişcătóre saŭ un lucru împotrivitor la sfînta pravilă şi la aşezările păceĭ, uniĭ ca aceştia de acum să se zăticnéscă a cumpĕrà în cuprinderea puterniceĭ mele împĕrăţiĭ case, dughene şi alte lucrurĭ nemişcătóre saŭ pentru sineşĭ saŭ pentru bisericĭ şi mânăstirĭ.

Aşijderea câţĭ sudiţĭ se vor însurà luând fete ale supuşilor raele a puternicii mele

alese de Hatman pe Constantin Palade, căruia îĭ dete întru însoţire pe fiică-sa, Domniţa Ralu.

împĕrăţiĭ, fiind acestea după sfînta lege, fiind-că rĕmân asemenea raele ale puterniceĭ mele împĕrăţiĭ, aceştia să plătéscă atât bir şi fiteşi-ce altă dare pentru averea lor şi, de se vor împotrivì la legăturile acestea şi la împĕrătescile dreptăţi, atât pentru sineşĭ cât şi pentru averile ce aŭ, nicĭ ca cum să nu se ascundă.

De vreme dar că acele atuncĭ trimise poruncĭ ale împĕrăţieĭ mele, pentru că aŭ fost pe scurt alcătuite, s'aŭ dovedit că la multe părţi de loc s'aŭ urmat împotrivă, aŭ trebuit pentru înţelegerea multora de isnóvă acele maĭ înainte scrise şi potrivindu-le cu sfintele pravilĭ, pe larg, să scriem al doilea împĕrătescĭ poruncĭ pe la câte locurĭ va cere trebuinţa:

1). După chipul ce s'a scris maĭ nainte până la sfîrşitul luĭ Gem Azăil Ahar, adecă cu şépte anĭ maĭ înaintea soroculuĭ ce s'a dat de cincĭ lunĭ, aŭ ajuns a se face saŭ consulĭ saŭ viţ-consulĭ, fiind în potriva tocmelelor şi a pământescii obĭăduirĭ, care să rĕmâe fără de putere tóte scrisorile ce vor fi avênd.

2). Orĭ-câţĭ de acum prin mijlocire de streinĭ supuşĭ vor cutezà a luà consulaturĭ în tot chipul, se socotesc dajnicĭ, orĭ a avé patente, îndată ce se vor dovedì că aŭ făcut de acestea, să-l pedepsiţĭ cu tărie.

3). Câţĭ streinĭ sudiţĭ orĭ neguţătorind, orĭ âmblând pentru alte pricinĭ, vor venì întru otomanicele stăpâniriĭ, vor voì a câştigà prin cumpĕrătură pământ saŭ alte moşiĭ, în potrivă fiind la obiceiurile cele dintru început şi la pământescile pravile, uniĭ ca aceştia vînd̨ênd moşiile lor la dajnicĭ raele ale însuşĭ împĕrăţieĭ mele, să locuéscă cu chirie şi cu năimélă.

4). Orĭ câţĭ din dajniciĭ altor stăpâniriĭ şi din streinĭ sudiţĭ se vor fi însurat cu fete ale raelelor împĕrăţieĭ mele, dar cu chip prietenesc s'aŭ trecut cu vederea de aceĭ copiĭ câţĭ se vor fi născut până la acel soroc, cât şi feciorii acestora câţĭ de atuncĭ se vor fi născut şi se vor fi însurat cu fete ale raelelor şi după pomenitul soroc, copiiĭ ce vor fi făcut după prietenésca cu vederea trecere, să se socotéscă ca nisce streinĭ sudiţĭ şi, de se vor fi aflând saŭ în slujbă de consulat saŭ vor fi dobândit pământurĭ, lucrurĭ nemişcătóre, aceştia precum şi ceĭ streinĭ dajnicĭ şi sudiţĭ, vînd̨ênd acele nemişcătóre ale lor averĭ, să rĕmâe fără prilej.

5). Iar câţĭ sudiţĭ după pomenitul soroc încóce se vor însurà cu fete de ale raelelor încredinţându-se, să se însciinţeze că copiiĭ lor ce se vor nasce aŭ să se socotéscă drept raele ale puternicii mele împĕrăţiĭ.

Iată dar spre maĭ pe largă arĕtare cum şi spre înţelegerea alcătuirilor ce se cuprind într'acele de maĭ nainte împĕrătescĭ firmanurĭ şi de al 2-lea acum s'aŭ dat aceste poruncĭ ale împĕrăţieĭ mele, şi fiind-că s'a cerşut ca după pravile, să se scie la cine se cuvine copiiĭ ce se vor nasce din sudiţiĭ însuraţi cu femeĭ raele ale puterniceĭ mele împĕrăţiĭ, s'aŭ scos treĭ festfale de la marele Şeihislam, la care sunt acestea:

1). Petre suditul şi dajnic din stăpânire streină viind în cuprinderea stăpânirii puterniceĭ mele împĕrăţiĭ, de va vré să cumpere vre-o parte de pământ din cele ce se dijmuesc saŭ din cele ce cu anul se ţin în arendă, ca un stăpân a semĕnà într'acest pământ, unul ca acesta se lasă a semĕnà saŭ nu se lasă? (Răspuns:) Nu se lasă.

Una din cele dintâĭ preocupaţiunĭ ale luĭ Scarlat Calimach fu şi aceea a uneĭ nouĕ aşeḑărĭ de dărĭ.

---

2). Pavel suditul şi dajnic de stăpânire streină viind în cuprinderea stăpânirii puterniceĭ mele împĕrăţiĭ va începe a semĕnà ţarină ca un nămeş (S'a întrebat:) după pravile opresce-se Pavel de a semĕnà? (Rĕspuns:) Se opresce.

3). Ioan sudit şi dajnic din stăpânire streină viind în cuprinderea stăpânirii puternicii mele împĕrăţiĭ s'a însurat cu Maria, femee raià. Copilul Neculaĭ ce s'a născut dintr'înşiĭ, de se va întórce tatăl-sĕŭ Ioan la ţéra, unde a fost maĭ nainte cu locuinţa, şi nevrênd a merge cu tatăl sĕŭ (Se întrĕbă:) se cuvine a rĕmânĕ acest Nicolae la mumă-sa Maria? (Rĕspuns:) se cuvine.

Spre maĭ cu lungime şi spre vecĭnica pază acelor date de maĭ nainte acelor împĕrătescĭ porunci şi chipurĭ alcătuite întocmaĭ cu sfintele pravile şi cu obiceiurile pământuluĭ, s'a trimis şi acum acéstă împĕrătéscă a mea poruncă prin hatihumaium, atât către Domnul Ţĕriĭ-Românescĭ, cât şi către Domnul ţĕriĭ Moldoveĭ, cât şi către alţiĭ ce s'aŭ căḑut. Drept aceea măcar că după datorie şi după cuviinţă la unele ca aceste pricinĭ urméză a se face cât va fi maĭ mult la putinţă privighere şi luare aminte ḑi şi nópte să nu se întâmple cel maĭ mic lucru.

Fiind dar că s'a însciinţat împĕrăţia mea, că în Ţéra-Românéscă şi în ţéra Moldoveĭ se urméză câte-và pricinĭ împotriva împĕrătescilor mele porunci, s'a scris şi acum acéstă straşnică poruncă şi s'a trimis către tine, Domnul Moldavieĭ şi către Domnul Ţĕriĭ-Rumânescĭ, tot într'o vreme, ca să urmeze neschimbat cu mare luare aminte şi cu scumpete cele cuprinse, după chipurile alcătuite şi maĭ înainte şi ca să nu nască cel maĭ mic împotrivă lucru la orînduelile ce s'aŭ arĕtat aşişderea, după al 8-lea cap al tocmelelor de pace ce s'aŭ făcut cu Austria: Câţĭ locuitorĭ din cuprinderea amênduror stăpânirilor, adecă maĭ înaintea răzmiriţeĭ de pe urmă saŭ în vremea răzmiriţeĭ, vor fi privilegiaţĭ de la o stăpânire la alta făcêndu-se acolo supuşĭ, uniĭ ca aceştia necerşindu-se nicĭ de către una stăpânire a se aduce la urma lor, unde locuiaŭ maĭ înainte, să se socotéscă după cum şi alţĭ streinĭ sudiţĭ; cum şi câţĭ supuşĭ locuitorĭ orĭ din cuprinderea împĕrătesciĭ mele Măririĭ saŭ a Austrieĭ vor fi stăpânĭ pe nemişcătóre, fără a se zăticnì nicĭ de către o stăpânire la legĭ, în care din amândouĕ stăpânirile voesce a locuì, să se îndatoréscă a vinde nemişcătórele lor averĭ din partea cea-laltă stăpânire. Tu dar, numitule Domn al Moldoveĭ, pliroforisindu-te pe cât este de trebuinţă săvîrşirea celor arătate întru împĕrătescile porunci celor maĭ dinainte, cât şi aceste de acum al doilea şi isprăvire celor ce în cap al 8-lea al tocmelelor de pace ce s'aŭ făcut între împĕrăţia mea şi între Austria s'a hotărît, după cum pe ceĭ streinĭ sudiţĭ, asemenea veĭ metaherisì şi pe ceĭ óre-carĭ dintru 'ntâĭ fiind raele împĕrăţieĭ mele, saŭ înaintea răzmiriţeĭ acesteĭ de pe urmă, saŭ în vremea acesteĭ răzmiriţe aŭ pribegit în ţéra nemţéscă şi făcêndu-se acolo supuşĭ dajdieĭ vor umblà în ţĕrile împĕrăţieĭ mele cu patente spre a neguţătorì, după cum în potrivă nu veĭ cunósce de sudiţĭ pe câţĭ după răzmiriţă pribegind în ţéra nemţéscă şi luând patente vor âmblà fără de nicĭ un cuvînt în părţile împĕrăţieĭ mele.

Aceste tóte bine cunoscêndu-le, te veĭ sîrguì ca să se isprăvéscă după chipul maĭ înainte aşeḑat; drept acésta, după ce acest împĕrătesc firman se va cetì în auḑul tuturor de obşte şi se va însciinţà, câţĭ vor îndrăznì a âmblà împotrivă, îndată fără mijlociriĭ să-ĭ arĕţĭ către înalta împĕrătéscă Pórtă cu numele şi porecla lor;

Domnitorul provócă să se facă asemenea aşeḑare (1). Marele Logofĕt Costache Ghica şi ceĭ-lalţĭ Logofeţĭ: Constantin Balş, Iordache Canta, Hatmanul de atuncĭ Sandu Sturdza, Visterniciĭ Grigorie Sturdza şi Iordache Roset, Vorniciĭ Lupu Balş, Dimitrie Bogdan, Dimitrie Ralet, Vasile Roset şi Răducanu Roset Hatman se adună şi, după desbaterĭ

---

veĭ păzì cu luare aminte şi tóte chipurile ce s'aŭ aşezat întru tocmele acelor-l-alte evropenescĭ împĕrăţiĭ.

Luând împĕrătésca acéstă poruncă ce ţi se trimite acum, te veĭ silì cu tóte sîrguinţa şi luare aminte spre împlinirea tuturor câte poruncim, după chipul maĭ înainte scris, ferindu-te cu totul de cele în potriva acestor porunc̆ĭ.

In cetatea Ţarigraduluĭ, la anul 1213 Muherim 7.

(1) Dăm acì reclamaţiunea boerilor contra răpireĭ Basarabieĭ. De ea am vorbit maĭ sus.

Pline-s sufletele nóstre de bucurie, că iarăşi ne-a învrednicit Dumneḑeésca umbrire a ne întórce în sórtea cea norocită către supunerea cea dorită a prea puterniciĭ şi hrănitóreĭ nóstre împĕrăţiĭ; şi într'un cuvînt, în stăpânirea firescilor noştri — din vechime stăpânĭ, a dreptuluĭ şi a îndurătoruluĭ Devlet — a căruia slavă să fie nemărginită în vecĭ. Iată prin mijlocirea Inălţimiĭ Tale, aceluĭ ce te-a dăruit nouĕ Domn şi stăpânitor astăḑĭ, spre marea odihnă sufletéscă a norodului acestuia, care cunósce din strămoşiĭ Inălţimiĭ Tale firésca şi părintésca ocârmuire, năzuesce tot pământul împreună cu glasurĭ umilite către strălucitul prag al împĕrătesciĭ împĕrăţiĭ, a aduce lacrimile cele de bucurie, iar după acésta nimica altă neavênd vrednic spre mulţămire, cu inimĭ şi genuchĭ plecate a trămite rugĭ către milostivul Dumneḑeŭ, pentru îndreptarea anilor vieţiĭ a prea puterniculuĭ şi îndurătoruluĭ Impĕrat, a căruia întărésc̆ă-se şi păzéscă-se împĕrătésca stăpânire cu nesfîrşită slavă şi vecĭnică de fericire spre bucuria nóstră, ca sub umbra puterĭĭ sale să venim întru rĕsuflare şi uşurare, câştigând din nedepărtatele sale darurĭ rodurile cele bogate ale dreptăţiĭ şi ale îndurărĭĭ. Insă ca o datorie socotim cugetarea nóstră de a face cunoscută starea ţĕrĭĭ nóstre la prea înălţaţiĭ noştri stăpânĭ. Cunoscută este în lume sarcina ce a fost asupra acesteĭ micĭ eparhiĭ, întru acéstă epocă de şése anĭ, călcându-se de oştĭ nesfîrşite rosienescĭ şi făcêndu-se privelişte răsboiuluĭ cu necontenire, gătind cele trebuitóre, slujind, muncind cu mânile şi cu dobitócele, cu păgubire din tóte părţile, până la îngenuchiarea sa, însă prin buna chibzuire noĭ am păzit nerisipirea raelilor împĕrătescĭ, cu nădejdea véculuĭ fericirĭĭ de a se întórce în stăpânirea cea veche. Intru desnădăjduirea întâmpinărĭĭ, sosind lumina mântuirĭĭ cu prefacerea păcĭĭ, vĕḑêndu că din trupul Moldoveĭ, partea cea maĭ bună şi însufleţirea hraneĭ şi împuternicirea s'aŭ deosebit, apoĭ ca nisce slugĭ credincióse însciinţăm, că din întregimea Moldoveĭ lipsesc acum şése ţinuturĭ, adecă cel maĭ mare ţinut ce se numesce Orheiul saŭ Lăpuşna, cel al doilea după dînsul al Sorocĭĭ, al 3 Hotărnicenĭĭ, al 4 Codrul, al 5 Grecenĭĭ, iar al 6 ţinutul Iaşĭĭ cea maĭ multă parte, căcĭ acea rĕmasă se socotesce întru nimica; afară de ţinutul Hotinuluĭ şi afară de al Bugéguluĭ, care deşì s'aŭ deslipit de la o vreme din trupul pământuluĭ Moldoveĭ, dar tot întru aceeaşĭ stăpânire aflându-se a prea pu-

urmărite mai mult timp, presentă la 11 Octomvrie 1812, saŭ mai bine trimit Domnitoruluĭ, care încă în Iaşĭ nu sosise, o anaforà cu următórele constatărĭ şi dispositiunĭ, în calitate de Caimacamĭ aĭ nouluĭ Domn.

---

terniciĭ împĕrăţiĭ, erà îndemânarea şi adăpostirea pămîntenilor, în înlesnirea vieţuiriĭ lor şi întru a hraneĭ îndestulare şi a vitelor păşune.

Iară întru acest chip, tótă partea aceea socotindu-se până în Prut, póte fi maĭ mult decât jumătate de ţĕră, într'un cuvînt tot câmpul şi inima ţĕriĭ. Vorbind însă numaĭ pentru cele ce s'aŭ deslipit din trupul Moldavieĭ, să se scie, că întâĭ pentru zahereà, când se da din pămîntul acesta, una sută miĭ Stambol-kile grâŭ arnăut şi una sută miĭ Stambol-kile grâŭ cărnău, pentru tertipaturile Constantinopoluluĭ, se scoteaŭ din ţinuturile cele deslipite acum până în Prut 120.000 Stambol-kile, şi numaĭ 80.000 din ţinuturile acele carĭ aŭ maĭ rĕmas în stăpânirea întrupărĭĭ de astăḑĭ a Moldoveĭ. Fiind-că n'aŭ rĕmas alte ţinuturĭ cu pluguri decât numaĭ ţinutul Galaţuluĭ, care este Covurluiŭ, şi al doilea Fălciŭ, iar apoĭ o parte din ţinuturile Tecuciuluĭ, Tutova şi Putna, câte un ocol saŭ câte-và sate. Drept aceea, la o îmbelşugare de abià se póte scóte din aceste douĕ-treĭ ţinuturĭ micĭ, un ..... de zahereà, grâŭ cărnăŭ şi arnăut; iar întru neîmbelşugare este îndoélă de se vor puté îndestulà şi însuşĭ oraşul Iaşĭ şi cele-l-alte. Pentru că şi câmpul şi plugariĭ s'aŭ deslipit şi partea rĕmasă, care este Sucéva, Némţu, Roman, Bacăŭ, Vasluiŭ, Cărligătura, Botoşaniĭ, Hârlăul, Dorohoiŭ şi Herţa, bez cele ce s'aŭ ḑis maĭ sus, aceste ţinuturĭ de mult abià pentru hrana lor séménă popuşoiŭ saŭ alt-fel de pâne próstă, iar nu grâŭ şi orz, care este pentru îndestularea Capanuluĭ împĕrătesc. La 2 din ţinuturile acestea ce s'aŭ deslipit din trupul Moldoveĭ, se daŭ în vremea când se trimiteaŭ oile Bumbaeliĭ la Constantinopole, de la 35.000 până la 40.000 oĭ, în vreme ce se cumpĕraŭ 20.000 a Mirieĭ, şi 60.000 a Bumbaeliĭ — cu riza pazar, şi din tóte ţinuturile acestea rĕmase, abià să fie o sumă de alte 40.000. Insă se făceaŭ pentru că erà tot un trup partea câmpuluĭ aceea de peste Prut şi mergênd gelepiĭ cu puterea ocârmuiriĭ, în câmpiĭ peste Prut şi în Tatarlak, le găsiaŭ păşunând şi luaŭ după rînduirea Domnieĭ, din ḑece saŭ cincĭ-spre-ḑece una, şi la împlinirea sumeĭ Mirieĭ şi a Bumbaeliĭ, după întâmplarea de acum, cu multă nevoie va fi în aniĭ viitorĭ a se împlinì 30 saŭ 40 miĭ oĭ, cu fiat şi cu strîngere de Bumbie; neputênd trece gelepiĭ a le găsì pe câmpiĭ daţĭ acum în stăpânirea streină; şi ceĭ crescĕtorĭ de vite neavênd câmpiĭ aicea, acolo unde vor merge la păşune, numaĭ cu riza-pazar le vor scóte gelepiĭ, cu preţurĭ mulţămitóre. Din ţéra Moldoveĭ se trimiteaŭ la Kapan până la 300.000 ocà unt; din ţinuturile acestea ce s'aŭ deslipit mergeaŭ 140 miĭ ocà, iar 160 miĭ din ţinuturile rĕmase; acum dar abià acéstă sumă de 160 miĭ ocà unt să se pótă trimite la schele prin locuitorĭ, de la anul viitor, iar apoĭ seŭ şi cerviciŭ din vitele ce se tăiaŭ pe la zalhanale, şi se trimiteaŭ la Kapan din Moldavia până la 4 şi 5.000 ocà, şi se dà după fiat; aceste vite tóte se cumpĕraŭ peste Prut, căcĭ acolo este isvorul vitelor — dar şi puţine câte se cumpĕraŭ din astă parte de Prut, cumpĕrătoriĭ vitelor Sureccĭĭ le duceaŭ la suhaturĭ peste Prut, în partea ce s'a deslipit, căcĭ în partea asta rĕmase suhaturĭ nu sunt decât numaĭ pe câmpiile Galaţuluĭ, Fălciuluĭ şi câte-và peticuţe şi la Tutova. Câte suhaturĭ sunt rĕmase în partea acésta abià vor fi de ajuns pentru puţine vite, din carĭ să

Anaforaua constată că înainte de răsboiul ruso-turc, care se termină la 1812, suma la care se ridică venitul din bir al ţĕriĭ, afară de rusumaturĭ, erà de 1.695.000 leĭ. Acéstă sumă se prelevà de la ţĕranĭ,

---

ésă seŭ pentru trebuinţa neîntunecărĭĭ întru lumina pămîntenilor; fiind-că şi ceĭ ce vor cumpĕrà vite din ţinuturile rĕmase acolo peste Prut vor fi siliţĭ a le duce la suhaturĭ şi de acolo cine le va scóte, ca să le supue în tăiere de salhanà şi în preţ de fiat. Iată dar că firesce se perde nădejdea seuluĭ şi a cerviciuluĭ, pentru trebuinţa Kapanuluĭ. Cu o silnicie prea mare prin fiat, pot să mérgă din puţine suhaturĭ ale părţiĭ acesteia 100 de miĭ ocà seŭ şi cerviciŭ pe an; iar apoĭ numaĭ sloboḑirea unuĭ preţ prea îndestulat póte să facă pe ceĭ de peste Prut, în loc de a trămite vitele peste hotar, să le taie la zalhanale şi să ducă seul şi cerviciul la Galaţĭ. In ţinuturile acestea deslipite, a fost şi parte îndestulă de scutiţĭ şi slugĭ ale cinuluĭ boeresc, carĭ după pronomiile vechĭ de la strămoşĭ îĭ aŭ pentru slujba caselor lor, după rînduirea trepteĭ boeriilor. Acum deslipindu-se acele ţinuturĭ, iar boeriĭ după râvna lor rĕmâind în supunerea puterniceĭ împĕrăţiĭ, urméză după rînduélă a nu perde pronomiile din în vechime, nefiind chip a vieţuì fără de scutiţĭ, şi a li se da din birniciĭ locuitorĭ satelor rĕmase; apoĭ de toţĭ scutiţiĭ fiind aĭ némuluĭ boeresc până la 18 miĭ ómenĭ, şi analogia ţinuturilor peste Prut, după suma locuitorilor fiind a treia parte 6.000, se însărcinéză în partea acésta, unde sunt credincioşiĭ şi supuşiĭ; şi întru acest chip locuitoriĭ Moldoveĭ când erà tótă ţéra împreunată, socotindu-se în numĕr de 120 miĭ birnicĭ cu scutiţĭ, apoĭ scoţêndu-se ţinuturile deslipite până în Prut, rĕmâne în partea acésta maĭ puţin de 80 miĭ, din carĭ trebue să se deà 18 miĭ sloboḑĭ de alte slujbe, plătind numaĭ birul, şi iată rĕmân pentru tóte slujbele şi poruncile împĕrătescĭ la 60 miĭ în tótă partea Moldoveĭ a stăpânirĭĭ Inălţimiĭ Tale, iar nu maĭ mult. Să se adaoge acum şi mulţimea slujitorilor ce păziaŭ marginea Nistruluĭ, ce s'aŭ oprit peste Prut, şi acum pentru alcătuirea pazeĭ marginilor Prutuluĭ, trebuesc din birniciĭ ţĕriĭ să se deà. Spre sciinţa adevĕrată de păgubirea ce se pricinuesce în veniturile Visterieĭ pămîntuluĭ şi în darea cea obicinuită a Caseĭ răsurilor ce este a lefilor, şi în resumaturile Domnuluĭ, după datorie facem cunoscut: Asupra biruluĭ unuĭ an, care după alcătuirea obştéscă pămîntéscă, în vremea păciĭ, maĭ înaintea rĕsboiuluĭ acestuia ce s'a făcut, prin vrednicul de închinăciune hatişerif erà rînduit a fi 1.695.000. Dintr'acéstă sumă se luaŭ 625 miĭ, din ţinuturile până în Prut, carĭ s'aŭ deslipit acum, iar un milion 70 de miĭ din ţinuturile acestea rĕmase; paguba dar a Visterieĭ Domnescĭ din baniĭ biruluĭ, din carĭ se face plata haraciuluĭ, idieliilor şi Rechea-bielilor şi se împliniaŭ cele-l-alte cheltuelĭ pămîntescĭ, nu este numaĭ 625 miĭ, căcĭ şi din ceĭ ce rĕmân, fiind a se plătì legiuiţiĭ scutiţĭ aĭ cinurilor boerescĭ, atât cât se plătiaŭ şi maĭ înainte, alcătuind până la 285 miĭ leĭ, iată că rĕmân Visterieĭ Domnescĭ într'un an numaĭ 785 miĭ leĭ, şi pentru haraciŭ şi pentru idie şi rechiabe şi pentru tóte cele-lalte cheltuelĭ ale ţĕriĭ, carĭ nicĭ într'un chip nu pot să ajungă; apoĭ urméză după acésta şi al doilea păgubire a Caseĭ răsurilor, care după socotinţă drĕptă se alcătuesce în 225 miĭ, care se luaŭ din ţinuturile ce s'aŭ deslipit, şi acum nu aŭ să se ieà spre a se da lefile celor ce slujesc pămîntuluĭ, precum: dregĕtorĭ, scriitoriĭ Divanuluĭ şi Departamentuluĭ, Kapi-chihaelile din Constantinopol şi aceştĭ baniĭ aĭ lipseĭ lefilor, de se vor oprì din baniĭ Visterieĭ ce s'aŭ ḑis maĭ sus că rĕmân 785

mazilĭ, ruptaşĭ, ruptele Visterieĭ, jidovĭ şi neguţătorĭ hrisovoliţi. Maĭ plătiaŭ birniciĭ deosebit 180.000 leĭ pentru poşte, mile şi orfanotrofie. Se maĭ prelevà de la birnicĭ şi aşà ḑisa *răsură*, câte 15 parale de tot leul. Din răsurĭ se plătiaŭ lefile slujbaşilor ţĕrii: Divaniţilor, De-

---

miĭ leĭ, se alege a rĕmâné pe an numaĭ 560 miĭ. Păgubirea este din rusumaturile Domnuluĭ, adecă din slujbele goştineĭ, desetină şi vădrărit, vămĭ şi ocnă; aceste slujbe în trecute vînḑărĭ ajungeaŭ a aduce folos pe an 900 miĭ leĭ, iar une-orĭ maĭ mult óreşĭ-ce, şi alte orĭ maĭ puţin. Făcêndu-se socotélă acum cu despărţirea ţĕriĭ, din suma arătată pe an se perd 315 miĭ leĭ aĭ goştineĭ; 55 miĭ se maĭ luaŭ de pe oile acele ale locuitorilor de peste Prut, carĭ acum s'aŭ deosebit. Din 120 miĭ leĭ aĭ slujbeĭ desetineĭ, care este a se strînge de pe stupĭ, se luaŭ 40 miĭ desetina stupilor celor de peste Prut. Din 200 miĭ aĭ vădrărituluĭ vinuluĭ, se luaŭ 10 miĭ de pe viile de peste Prut, pentru că viĭ sunt puţine acolo. Iar apoĭ din 200 miĭ leĭ din vînḑarea vămilor ţĕriĭ, socotindu-se în jumătate vama vitelor care se făceà de neguţătorie — adică boĭ şi vacĭ ce trec în Austria, cumpĕrându-se şi păşunându-se în ţinuturile de peste Prut — şi puţină păgubire pentru mărfurile ce se cheltuiaŭ la locuitoriĭ de peste Prut, se socotesce paguba de 110 miĭ leĭ şi numaĭ 90 miĭ leĭ în starea de acum pot să urce vămile ţĕriĭ cu tahmiu. Asemenea şi de ocne, a cărora vînḑare mĕsurat puteà să fie 160 miĭ leĭ pe an, se socotesce o păgubire de 60 miĭ leĭ, lipsind schelele nóstre de la Nistru, şi folosul ce aveaŭ cumpĕrătoriĭ cămăriĭ gospod, ducênd sare pe la acele schele, şi lipsa din vînḑare, pentru că în Basarabia sunt numaĭ tuzlale şi sare de mare. Şi din vama holerciĭ ce se treceà peste Nistru trebue să se socotéscă în jumătate, adică 40 miĭ leĭ, din 80 miĭ ce se luaŭ. In sfîrşit, afară de paguba Visterieĭ, de paguba din rusumaturĭ şi din paguba Cămăriĭ Domnuluĭ, urmézà şi însăşĭ ţĕriĭ păgubire alişverişuluĭ vitelor, boĭ, vacĭ şi caĭ de negoţ, carĭ trec peste hotar şi aduc în ţéra Moldoveĭ monedă, din vînḑarea acésta, până la 3 milióne leĭ, socotindu-se cel maĭ puţin 15 miĭ boĭ de negoţ câte 10 galbenĭ, 15 miĭ vacĭ câte 5 galbenĭ şi 5 până la 6 miĭ caĭ câte 15 galbenĭ, iată că trec peste 3 milióne ce se aduceaŭ pe an până acum din vînḑarea vitelor. De istov acest alişveriş lipsesce acum din Moldova, căcĭ şi vitele de negoţ şi hergheliile tóte peste Prut se hrănesc, din în vechime şi în Bugég. Acum folosul acesta va fi pentru acea parte a Moldoveĭ numaĭ, nefiind câmpiĭ în părţile acestea, ca să se urmeze acest alişveriş şi perḑêndu-se isvorul neguţătorieĭ saŭ comóra ţĕriĭ. Căcĭ folosul din vite de salhană saŭ din puţina zahereà şi din viile ce sunt pe la unele locurĭ este prea puţin de a puté de acum plătì şi birurĭ Moldova şi a fi şi în fericită stare. In partea acésta nu se póte socotì maĭ multă vînḑare decât de 5 miĭ boĭ şi 5 miĭ vacĭ pe an, peste hotar. Acésta este, prea Inălţate Dómne, starea şi greutăţile de acum şi scăderea ţĕriĭ acesteia Şi într'un cuvînt, din chelerul împĕrăţieĭ, din Moldova, lipsesce chelerul ţĕriĭ, lipsesce însufleţirea alişverişuluĭ vitelor, şi întristarea credincióselor raele este că, neîntregindu-se Moldova, să nu piară numele învrednicirĭi de a se numì cheler, neavênd de unde îndestulà cu zahereà şi isvorĭ zahereà la capanul împĕrătesc.

Dar apoĭ ceĭ obicĭnuiţi de a face alişverişul vitelor, raele credincióse ale Devletuluĭ, perḑênd nădejdea lor din îndestularea câmpuluĭ, nevoiţi şi cu întristare sufletéscă, vor merge aiurea să-şĭ afle închipuirĭ. La noĭ nevredniciĭ şi acum neputincioşiĭ nu încape a face îndreptare, iar la puterea şi îndurarea prea puterniculuĭ

partamenturilor, scriitorilor Divanuluĭ şi Visterieĭ, Ispravnicilor, judecătorilor, sameşilor, slujitorilor pămînteni şi beşlegilor turcĭ, capuchehaelelor de la Constantinopole, etc. Budgetul acestor lefĭ se urcà la 800.000 leĭ, balanţându-se cu aceeaşĭ sumă de la răsurĭ. In timpul ocupaţiuniĭ rusescĭ s'a suprimat birul şi s'a prelevat numaĭ răsura, dar s'a suprimat şi budgetul lefilor. Birul a fost înlocuit de ajutorinţa dughenelor şi a cârciumilor. Numindu-se noul Domn, boeriĭ propun reînfiinţarea budgetuluĭ lefilor din venitul răsurilor, conform nizamuluĭ stabilit de Grigorie Ghica Vodă, la 1777 Aprilie. Cu acest scop se cere reînfiinţarea Caseĭ speciale a răsurilor şi adunarea sumelor din răsurĭ la acea Casă, cu începere de la 1 Octomvrie. Boeriĭ

Devlet este tótă înlesnirea, a face şi mângâerea şi îndreptarea Moldavieĭ, care póte fi şi cu lipirea în partea rĕmasă a treĭ-patru ţinuturĭ măcar din Ţéra-Rumânéscă, fără a fi atât de simţitor la acea ţĕră a Valachieĭ, acéstă deslipire. Pentru că iată Moldavia, după deslipirea ţinuturilor până în Prut, nu rĕmâne alta decât maĭ mică în numĕrul locuitorilor decât Craiova saŭ Valachia mică; ce póte să facă un principat cu un venit al biruluĭ ce se alege din 5 saŭ 6 sute miĭ, cu 50 saŭ 60 miĭ de locuitorĭ aĭ satelor, ca să deà şi bir şi să ridice şi împliniri de porunci împĕrătescĭ? Când dar va fi milostivirea a se lipì locul de hotar în Moldova până în apa Ialomiţeĭ, atuncĭ se póte socotì, că Moldova dobândind câmp şi patru ţinuturĭ, Slam-Rîmnic, Buzĕul, Săcueniĭ şi Ialomiţa, se va puté numĕrà ca o jumătate de Valachie şi va puté rĕspunde dările de zaherele, acele carĭ şi maĭ înainte de acéstă pace nenorocită, prin rîvna sa, aŭ rĕspuns şi aŭ dat la hrănitórea împĕrăţie, saŭ măcar treĭ ţinuturĭ ale Ţĕriĭ-Românescĭ, Slam Rîmnicul, Buzĕul şi Ialomiţa, să se adaoge şi să se lipéscă de sfâşiata Moldovă, c'a dobândit o câmpie ce este în ţinutul Rîmniculuĭ şi o parte în Buzĕŭ, să aibă Moldovenii ceĭ credincioşĭ unde năzuĭ cu vitele, să aibă ţéra unde sporì în suma zahereleĭ şi unde adăogì suma izaşilor pentru capan, cu adăogirea acestor treĭ ţinuturĭ, carĭ acum sunt risipite şi maĭ mult stricate; prin o bună chibzuire şi ocârmuire, viind ceĭ strămutaţĭ la locurile lor, şi adăogându-se locuinţa, pot să se facă ca 50 miĭ familiĭ, precum erà şi maĭ înainte în vremea liniştiriĭ, şi alcătuindu-se birul de la dînsul după trecerea anilor ertăriĭ, se crede că se va împlinì paguba Visterieĭ Moldoveĭ, adecă a 625 miĭ leĭ din birul Visterieĭ şi 225 miĭ din baniĭ răsurilor, saŭ de va lipsì o a treia parte, va fi nesimţitóre, iar rusumaturile carĭ sunt pentru cheltuelile Domnuluĭ, din vădrăritul acestor treĭ ţinuturĭ, care póte să prindă pe an 6.000 leĭ, din ocna Săcuenilor şi din vămĭ, oerit şi dijmărit al stupilor, carĭ pot să cuprindă tóte aceste alte 250 miĭ leĭ, se va face îndreptarea păgubiriĭ a fi nesimţitóre .....!

Decĭ de obşte aducem cu genunchĭ plecate rugăciunĭ, prin Inălţimea Ta, Domnul nostru, la pragul prea puterniciĭ împĕrăţiĭ, ca precum de la moşiĭ şi strămoşiĭ noştri am apucat întregimea Moldoveĭ, căcĭ alt-fel de nu se va face adăogirea acésta, cu lacrimile sufletuluĭ nostru, noĭ nu vom fi destoinicĭ a împlinì cererile .....

Acéstă a nóstră prea plecată arătare să se aducă la îndurarea Inalteĭ Porţĭ, căruia ne rugăm şi până la hotărîre să se mijlocéscă către Curtea împĕrăţieĭ Rusieĭ, spre a nu fi opriţĭ pămînteniĭ Moldoveĭ, nicĭ acum, nicĭ maĭ în urmă, a aduce

arată Domnitoruluĭ că suma totală a răsurilor de la ţĕraniĭ dajnicĭ e de 354.631 leĭ şi 72 banĭ. La acéstă sumă se va adăogì leĭ 12.649,60,

---

de la moşiile lor de peste Prut, din pămîntul Moldavieĭ Basarabia, pâne şi vite de pe acele moşiĭ, pentru întrebuinţarea caselor şi a politieĭ acesteia întru care locuim Şi să nu rămânem strîmtoraţĭ de ale vieţuiriĭ cele trebuincióse.

(Iscăliţĭ:) Gherasim Episcop Romanuluĭ, Meletie Episcopul Huşuluĭ, Costachi Ghica Logofĕt, Iordache Canta Logofĕt, Constantin Balş Logofĕt, Sandul Sturdza Hatman, Grigorie Sturdza Visternic, Iordache Roset Rosnovanu Visternic, Lupu Balş Vornic, Dimitrie Sturdza Vornic, Constantin Balş Vornic, Alecu Balş Visternic, Grigorie Ghica Vornic, Dimitrie Bogdan Vornic.

Anaforaua de la 1812 Octomvrie 11, din Cond. Metropolituluĭ de Moldova. *(Veḑĭ pagina 395).*

Prea Înălţate Dómne,

După incontenirea răsboiuluĭ acestuĭ cu puţin maĭ înainte prefăcut în pace, vestindu-se din publicaţia tractaturilor îndurarea prea puterniciĭ şi hrănitóreĭ nóstre împĕrăţiĭ a ertăriĭ şi ridicăriĭ biruluĭ în curgerea vremiĭ hotărîte, acum după înalta rînduire a Mărieĭ Tale, spre a primì noĭ plecatele slugĭ ale Înălţimiĭ Tale, veliţiĭ boerĭ aĭ Moldavieĭ, ocârmuirea Căimăcămieĭ până la buna venire în scaunul Domnieĭ a Înălţimiĭ Tale, de trebuinţă am socotit a împlinì datoria nóstră şi prin acéstă plecată obştéscă anaforà a arătà Înălţimiĭ Tale, că maĭ înaintea răsboiuluĭ acestuia alcătuirea biruluĭ din ţĕră, când erà tótă împreună, afară de rusumaturĭ, erà 1.695.000 leĭ, carĭ se luaŭ de la locuitoriĭ birnicĭ, de la mazilĭ, ruptaşĭ, ruptele Visterieĭ, zidarĭ şi negustorĭ hrisovoliţĭ, luându-se osebit şi 180.000 leĭ pentru ţinerea menzililor, mile şi orfanotrofiĭ, şi pe tótă suma acestor banĭ se luà răsura obicĭnuită câte 15 parale de tot leul, carĭ se strîngeaŭ la Casa răsurilor şi se daŭ lefile celor ce slujiaŭ ţĕriĭ, adică boerilor Divanuluĭ, boerilor Departamentuluĭ, scriitorilor Divanuluĭ şi Visterieĭ, Ispravnicilor, judecătorilor, sameşilor, slujitorilor pămîntescĭ, dar apoĭ şi beşlegilor şi în sfîrşit şi boerilor capichihaiale de Ţarigrad şi altora Domnescĭ slujitorĭ. Suma tótă a Caseĭ răsurilor se adunà atuncia peste 800.000 leĭ pe an şi întru acest chip se cuprindeà tótă suma lefilor acelora, după isvódele cu pecetea Domnéscă.

Acéstă rînduélă a strîngeriĭ banilor biruluĭ şi a răsurilor urmând câte-va lunĭ şi după intrarea oştilor Rusieĭ, până când a avut ocârmuire Domnul Ipsilanti, apoĭ din poruncă s'aŭ ridicat numaĭ baniĭ biruluĭ de asupra locuitorilor satelor, iar răsurile câte 15 parale de leŭ pe acel bir de la sate s'aŭ luat până în sfîrşit, adecă până la luna luĭ Septemvrie trecut, iar de la mazilĭ şi ruptaşĭ s'a luat în tótă curgerea vremiĭ şi dajdia lor, adecă baniĭ Visterieĭ, şi câte 15 parale de tot leul, baniĭ răsurilor, cum şi de la ruptele Visterieĭ şi de la jidovĭ s'aŭ luat asemenea şi baniĭ Visterieĭ şi aĭ răsurilor pe tóte sferturile, asemenea şi ajutorinţa dughenelor şi a cârciumilor s'a împlinit ca şi maĭ nainte, intrând baniĭ Visterieĭ la Visterie pentru cheltuelĭ, iar baniĭ răsurilor la Casa răsurilor pentru lefĭ. Acum socotind că după coprinderea îndurăriĭ prea puterniciĭ Impĕrăţiĭ, ertarea biruluĭ are să se urmeze, iar lefile celor ce slujesc pămîntuluĭ neapĕrat trebue să se deà, căcĭ nu numaĭ că nu vor avé închipuire pentru strîmtorirea cheltuelilor de a slujì, dar şi ceĭ ce

răsurile de la darea mazililor şi a ruptaşilor. Asemenea 13.291 leĭ şi 105 banĭ de la darea dughenelor şi a cârciumilor. Caseĭ răsurilor se maĭ consacră şi venitul de la vădrărit, în sumă de 92.246 leĭ 100 banĭ şi alţĭ 26.000, răsura de la darea goştineĭ. Tóte aceste sume daŭ 511.537

---

vor slujì, nevoindu-se, se vor silì a pricinuì asupritóre chipurĭ locuitorilor spre a-şĭ puté scóte cheltuéla hraneĭ lor, dar póte se vor abate şi la rĕul câştig, pricinuind maĭ multă sărăcie raialelor şi avênd pildă că şi întru săvîrşirea păcii de maĭ înainte, lefile celor ce slujesc ţĕrii s'aŭ luat din ţĕră, cercetând şi cea din vechĭ, de la Grigorie Ghica din velét 1777 Aprilie alcătuire a Caseĭ răsurilor, după condica ce este şi astăzĭ cu iscălitura şi pecetea Mărieĭ Sale, întru care, prin hrisov după obştéscă socotinţă, arată Inălţimea Sa, că venitul Caseĭ răsurilor nicĭ într'un chip să se numéscă al Visterieĭ, nicĭ să se strîngă la Visterie, ce să se numéscă ghenicos venitul boerilor, sub osebiţĭ epitropĭ îndatorind şi pe preosfinţitul Mitropolit al ţĕrii ca să lege şi să opréscă stricarea şi urmarea în potrivă a acesteĭ Case a răsurilor, spre a fi statornică pentru plata lefilor, găsim cu cuviinţă, dacă va fi şi hotărîrea Inălţimiĭ Tale, ca Casa răsurilor, adecă a lefilor, să aibă fiinţa sa ca şi maĭ înainte, sub epitropul ce se va rînduì din boeriĭ pămîntuluĭ, după porunca Inălţimiĭ Tale şi adunarea banilor răsurilor să se urmeze neîncetat de la ḑi 1 a curgĕtóreĭ lunĭ Octomvrie, precum de către noĭ plecatele slugĭ ale Inălţimiĭ Tale s'a socotit, şi făcêndu-se table şi cărţi s'a rînduit să se strîngă, adecă numaĭ baniĭ răsurilor iar nu şi aĭ biruluĭ. Şi iată într'acéstă a nóstră plecată anaforà însemnăm şi socotéla în scurt a acestuĭ venit al răsurilor.

Leĭ	Banĭ	
354.651	72	Ce sunt să se ieà de la locuitoriĭ birnicĭ într'un an, câţĭ aŭ rĕmas în stăpânirea ocârmuiriĭ până în Prut, răsurile câte 15 parale de leŭ ale banilor biruluĭ în 4 sferturĭ, câte 88.657 leĭ 103 banĭ pe sfertul de 3 lunĭ, începênd de la ḑi 1 a curgĕtóreĭ lunĭ Octomvrie a se strînge sfertul întâiŭ pe Octomvrie, Noemvrie şi Decemvrie, după tablele ce s'aŭ făcut acum şi se trimit către Isprăvnicie, întocmaĭ după starea sfertuluĭ, precum s'a adunat în vremea trecută a răsboiuluĭ.
12.499	60	Răsurile dăjdieĭ mazililor şi a ruptaşilor într'un an, iarăşĭ în 4 sferturĭ, câte 3.124 leĭ 105 banĭ pe un sfert, după cum s'a rînduit să se împlinéscă, adecă câte 15 parale de tot leul.
13.921	105	Răsurile pe 37.125 leĭ ale dughenelor şi cârciumilor, carĭ se împlinesc odată într'un an în lunile Ghenarie şi Fevruarie, luându-se şi baniĭ dughenelor şi aĭ cârciumilor pentru cheltuelĭ.
92.246	100	Venitul din vădrărit al Caseĭ răsurilor, care se iea într'acest an, adecă 26.079 leĭ din zeciuélă şi banul mileĭ 66.163 leĭ 96 banĭ din adausul a uneĭ parà de vadră, câţĭ aŭ rĕmas să se ieà pe séma ocârmuiriĭ nouĕ.
26.000	—	Analogul şi baniĭ mileĭ din slujba goştineĭ, după obiceiul de maĭ înainte.
12.242	—	Din desetină.
511.537	97	Total. Acest venit de 511.537,97 póte să se strîngă într'un an la Casa

leĭ 97 banĭ. Budgetul lefilor este însă cu mult maĭ mare de 810.000 leĭ; decĭ un deficit anual de 298.463 leĭ.

De unde să se acopere acest deficit? Boerĭĭ propun să se arunce suma deficituluĭ tot pe birnicĭ sub nume de lipsa Caseĭ răsurilor, fără a se scutì mazilĭĭ, ruptaşiĭ, ruptele Visterieĭ, jidanĭĭ, neguţătorĭĭ hrisovoliţĭ.

La 2 Octomvrie 1812, boerĭĭ şi prelaţiĭ aflătorĭ în Iaşĭ trimit din noŭ nouluĭ numit Domn Scarlat Calimach o anaforă, prin care maĭ întâiŭ îşĭ exprimă mulţămirea că Pórta le-a dat Domn bun, apoĭ fac

---

răsurilor, iar lefile, după socotéla din vremea păcĭĭ, scăḑêndu-se şi lefile celor de peste Prut, se pot alcătuì împreună cu lefile Ţarigraduluĭ, a boerilor capuchihaiale, a Ecpaeleĭ Curţiĭ şi a beşlegilor, până la 67.500 leĭ pe lună, iar pe un an 810.000 leĭ, şi scăḑêndu-se 511.537 leĭ rĕmân întru neajungerea caseĭ spre a plătì lefile pe un an 298.463 leĭ. Aceştì banĭ aĭ lipseĭ Caseĭ răsurilor, atuncia când va fi unită şi porunca Inălţimiĭ Tale, pot să se ieà cu drĕptă analoghie din tot cuprinsul ţĕrĭĭ de la birnicĭ maĭ puţin, sub numire de lipsa Caseĭ răsurilor, iar de la mazilĭ, ruptaşĭ, ruptele Visterieĭ, jidovĭ hrisovoliţĭ şi neguţătorĭ hrisovoliţĭ, fiind datorĭ toţĭ de obşte, într'un cuvînt tótă ţéra a plătì celor ce slujesc pentru ţĕră, lăsându-şĭ alte trebuinţe ale lor şi neputênd nicĭ într'un chip a vieţuì fără a nu primì plata spre cheltuéla vieţiĭ, care după scumpetea de acum şi micşorarea preţuluĭ monedeĭ, nicĭ nu este îndestulată cu închipuirea petrecerĭĭ.

Intru acest chip dar, lipsa prin porunca Inălţimiĭ Tale se va scóte în vreme cuviinciósă, numindu-se platĕ de lefĭ iar nu strîngere de bir. Iar de a se uà acum de la mazilĭ, ruptaşĭ, rupte şi jidovĭ hrisovoliţĭ, precum dar şi în vremea răsboiuluĭ, baniĭ dajdiilor şi aĭ răsurilor, acésta nu s'a găsit de cuviinţă pentru aceste cuvinte: 1) Că luându-se dajdie şi răsurile pe acea dajdie, se va ḑice de obşte că se iea şi bir şi răsura din Ţéra Moldoveĭ în vremea ertărĭĭ; 2) Că tótă dajdia acestora într'un an afară de răsurĭ abiă alcătuesce 85.000 leĭ şi cu tótă numirea acésta, lipsa Caseĭ răsurilor nu se tămăduesce; 3) Că când se va urmà o strîngere ca acésta numaĭ cu pilda că s'a luat şi în vremea răsboiuluĭ, apoĭ nu va fi înlesnire a se puté strînge lipsa Caseĭ răsurilor de la toţĭ de obşte, precum se arată maĭ sus, căḑênd asuprire asupra mazililor şi a celor-lalte trepte plătind şi birul şi răsurile.

Acestea sunt, prea Inălţate Dómne, socotinţele nóstre, carĭ le punem înaintea hotărîrĭĭ Inălţimiĭ Tale, că de sunt socotite cu cuviinţă şi alcătuite după întâmplările de acum, să avem poruncă a le şi urmà întru lucrarea cea statornică, căcĭ noĭ spre a nu perde vremea cea de acum a împlinirĭĭ răsurilor, pe sfertul Octomvrie, Noemvrie şi Decemvrie, vom trimite tablele ce s'aŭ făcut cu cărţile pentru strîngere dar nu vom lipsì a aşteptà hotărîrea înţelepciunĭĭ Inălţimiĭ Tale, etc. — 1812 Octomvrie 11, Iaşĭ.

(Semnaţĭ:) Costache Ghica Logofĕt, Const. Balş Logofĕt, Iordache Canta Logofĕt, Sandu Sturdza Vistier, Iordache Roset Vistier, Lupul Balş Vornic, Dimitrie Bogdan Vornic, Dimitrie Ralet Vornic, Vasile Roset Vornic, Răducan Roset Hatman.

o descriere a stării Moldovei la data acésta, adecă în urma păcii de la Bucuresci, şi în urma desmembrării Basarabiei de la Moldova, căreia i s'aŭ răpit 6 ţinuturi importante. Boerimea arată paguba adusă Visteriei prin acéstă desmembrare şi cere Domnitoruluĭ să intervină la Pórtă, ca drept despăgubire să se deà Moldovei districtele Putna, Buzĕŭ, Secueniĭ, Ialomiţa saŭ măcar 3 din acestea. Nu ideia naţională îndémnă pe boerĭ să facă asemenea cerere, ci căcĭ s'a sărăcit Visteria Moldovei prin perderea Basarabiei.

In Decemvrie 1812, Divanul constată deficit la Casa Răsurilor. Cercetarea semcĭ acesteĭ Case, urmată în anul următor 1813, dă iar de deficitul aceleĭ Case. In Octomvrie 1813, Divanul supune nouă anaforà Domnitoruluĭ, propunêndu-ĭ perceperea «lipseĭ Caseĭ răsurilor». Scarlat Alexandru Calimach, în 17 Octomvrie, aprobă anaforaua acésta (1).

In anul următor 1814, boerimea, adunată la Mitropolie din iniţiativă şi cu ţidula Domnéscă de la 8 Maiŭ, profită de împlinirea celor doĭ anĭ pe carĭ, după tractatul de la 1812, s'aŭ ertat dările ţĕranilor ca să propună o nouă aşezare de birurĭ aplicabile după încetarea celor doĭ anĭ de ertare, ceea-ce aveà să se întâmple la 10 Iunie.

Boerimea a luat ca basă la lucrarea eĭ budgetul de venitur̆ĭ din 1804—1806, când acestea eraŭ în sumă de 1.354.540 leĭ, percepute în 4 sferturĭ pe an, cuprinḑênd în acéstă sumă darea pe un an de la sate în tîrgurĭ şi o dare obicĭnuită a se luà în luna lui Ianuarie numaĭ de la dughene şi plus darea de la tóte treptele: mazilĭ, ruptaşĭ, rupte ale Visterieĭ, jidovĭ, neguţătorĭ aşezaţĭ cu darea lor deosebĭ.

Adunarea boerimiĭ hotărĕsce să se impună birul pe suma de 1.260.000 leĭ pe an, afară de răsurile obicĭnuite câte 15 parale la leŭ. Acéstă sumă se va aruncà asupra tuturor locuitorilor ţĕrĭĭ, afară de boerime şi cler. Suma acésta se va aruncà cu începere de la 10 Iunie şi va fi percepută în 4 sferturĭ pe un an la câte 3 lunĭ.

Situaţiunea grea a ţĕranuluĭ obligă adunarea de la 8 — 15 Maiŭ să deà în bir şi pe scutelnicĭ şi breslaşĭ aĭ boerilor, rĕmânênd apĕraţĭ aceştia numaĭ de havalele,« spre îndestularea slujbeĭ caselor boerescĭ.» Decât se grăbesc boerĭĭ a legiuì ca Visteria să-ĭ despăgubéscă în parte de jertfa ce fac, plătindu-le câte 2 leĭ de scutelnic pe tótă luna. Numaĭ slugile boerescĭ vor fi apĕrate de bir.

Banĭĭ răsurilor (15 parale la leŭ), pe suma de 1.260.000 leĭ, se vor concentrà la casa specială pentru plata lefilor. De la iraturile Dómneĭ nu se va percepe răsura.

(1) Veḑĭ condica Mitropolieĭ de la Iaşĭ, pag. 297—300 şi 304—308.

Boerimea propune apoĭ desfiinţarea sporuluĭ adaos în timpul ocupaţiuniĭ rusescĭ la goştină şi la vădrărit, deşĭ arată că nu găsesce ce iraturĭ să maĭ deà Caseĭ răsurilor, ca să-ĭ acopere deficitul. Boerimea propune pentru acoperirea aceluĭ deficit să nu se deà pe douĕ luniĭ lefile decât ale beşlegilor, ale neferilor Curţiĭ Domnescĭ, a luĭ Divan Efendi şi ale doctorilor politieĭ, iar ceĭ-lalţĭ să rĕmână pă-gubaşĭ.

Pentru motiv de economie se reduc şi caiĭ de la poşte, lăsând numaĭ 1.200 din 2.000. Să se deà surugiĭ din ţĕră, unul de 4 caĭ şi câte 1 stog de fîn şi peste tot 40 căruceriĭ la tóte poştele şi 15 ludi ca ţimiraşĭ (curieriĭ aĭ Visterieĭ). Orzul (4 chile de 1 cal) pe cifra de 1.200 caĭ se va repărţi pe ţĕră, însă cu plata de la arendaşiĭ poştelor pe anumit preţ, după preţul curent al ţileĭ.

Arendarea poştelor să se facă pe 3 aniĭ.

Domnitorul pune pe anaforaua boerilor următórea resoluţiune:

Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, cu mila luĭ Dumneẓeŭ Domn Ţĕriĭ Moldoveĭ.

Dându-se Domnieĭ Mele acéstă obştéscă anaforà de către duhovnicesciĭ părinţĭ Prea osfinţia sa Kir Veniamin Mitropolit şi iubitoriĭ de Dumneẓeŭ Episcopĭ aĭ sfintelor pămîntescĭ episcopiĭ Romanul şi Huşul şi de către de obştie cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ veliţĭ, întru părintésca nóstră iubire şi buna-voinţă pentru tóte acelea carĭ alcătuesc uşurinţa locuitorilor Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ, şi carĭ privesc la folosul şi buna vieţuire de obşte, părintesce, am luat aminte tótă cuprinderea atât asupra aşezăriĭ biruluĭ, cum şi asupra altor alcătuirĭ drepte, ce s'aŭ făcut pentru a locuitorilor uşurinţă şi pentru paza vechilor pămîntescĭ privilegiurĭ şi fără îndoire vẽẓênd tóte aşezările urmate cu unire la părintésca nóstră bună-voinţă, după greutatea cheltuelilor de acum, carĭ şi de către Domnie alcătuesc sporire multă peste acele ale vremiĭ de maĭ înainte, de am şi avut dreptate a cere aşezarea biruluĭ în suma ce a fost de la locuitorĭ până la anul 1806, fiind acea aşezare alcătuită cu potrivire hotărîriĭ înaltuluĭ vrednic de închinăciune Hatihumaium, şi cu obştésca socotinţă prin obştésca anaforà, cu sufletésca mulţămire voind a ridică maĭ mult sarcina de greutate asupra nóstră, primim cu bucurie a se aşezà către toţĭ locuitoriĭ ţĕriĭ numaĭ suma de 1.260.000 leĭ, din care scăẓêndu-se: 140.000 leĭ, suma ce se cuprinde asupra treptelor ce aŭ aşezarea lor cu deosebire împreună şi dare într'un an a dughenelor, rĕmâne să fie asupra locuitorilor satelor şi cu tîrgurile numaĭ 1.120.000 leĭ, care sumă după aşezarea făcută la 1804, alcătuindu-se cu drépţă cumpĕnire în patru sferturĭ, câte pe treĭ luniĭ, se cuvine să fie sfert de 280.000 leĭ, iar începerea aşezăriĭ biruluĭ, de la 10 a viitóreĭ luniĭ Iunie, când după otomanicescul calendar se împlinesce vadéua de doĭ aniĭ, care prin milostivnică îndurare a fost dăruită spre rĕsuflarea locuitorilor şi după contenirea răsboiuluĭ cu părintéscă luare aminte fiind Domnia-Mea şi la vechiul privilegiŭ pentru scu-

telniciĭ breslaşĭ şi măcar deşì urmà greutate întru acésta cu pricina strîmtoririĭ loculuĭ şi împuţinarea locuitorilor după schimbarea hotaruluĭ, dar Domnia-Mea întru părintésca bună-voinţă a se păzì fără strămutare privilegiurile şi dreptăţile némuluĭ boeresc, şi acésta fiind una dintre acele dintâĭ drepturĭ care se atinge de obştésca trĕptă a boeresculuĭ ném, legiuim paza acestuĭ privilegiŭ nesmintit fără cât de puţină micşorare şi hotărîm, ca după rînduéla aşezată de maĭ înainte întru aceeaşĭ neschimbată hotărîre, să se deà la tóte rangurile boerescĭ şi la toţĭ aceĭ ce se cuvine să aibă întru acéstă împărtăşire atât scutelnicĭ şi breslaşĭ, cum şi slugĭ cu rînduéla întemeiată, ca scutelniciĭ şi breslaşiĭ, plătindu-şĭ birul lor întru drépta analogie întru urmarea aşezăriĭ biruluĭ, să rĕmâe nesupĕraţĭ despre tóte havalelele, iar slugile să fie sloboḑĭ de bir şi din suma de 1.260.000 leĭ, cu aceeaşĭ din vechĭ legiuită aşezare, se vor da pe tótă luna din Visteria Domnieĭ-Mele câte doĭ leĭ de un fieşte-care scutelnic după isvodul ce se va face cu pecetea Domnieĭ-Mele, pentru scutelniciĭ legiuiţĭ. Dintru acéstă sumă va fi şi întâmpinarea cheltuelilor Visterieĭ şi ţinerea menzilurilor cu alcătuirea aşezăriĭ de la 1804, luându-se la Domnésca nóstră Cămară şi baniĭ rusumaturilor după acea din vechĭ legiuită aşezare şi nădăjduim la milostivirea Dumneḑeéscă, că după scăderea ce s'a făcut locuitorilor întru tóte petrecênd eĭ întru maĭ multă liniştire şi uşurinţă cu sporirea maĭ multă şi bună starea lor se va întemeià şi aşezarea biruluĭ va fi către dînşiĭ nesimţitóre. Dar dacă în potriva acesteĭ nădejdĭ va cere în urmă trebuinţa de vr'o uşurinţă, noĭ atuncia nicĭ acésta nu o vom trece cu vederea, ce după dreptate părintesce, pe cât se va cădé, vom urmà uşurinţa lor; găsim cu cale obştésca socotinţă şi pentru lipsa Caseĭ răsurilor pe vremea trecută, ca spre împlinirea acesteĭ lipse să se păgubéscă lefile pe douĕ lunĭ, afară de lefile beşlegilor şi ale neferilor Domnesciĭ nóstre Curţĭ şi a dumi-sale Divan Efendi şi a doftorilor politieĭ. Dar fiind-că păgubirea de odată de douĕ lunĭ va fi simţitóre la ceĭ ce se află slujind, Domnia-Mea hotărîm, ca să fie acésta în douĕ părţĭ. Adecă lefile pe o lună să se păgubéscă pe anul acesta curgĕtor, şi lefile pe o lună să se păgubéscă pe anul viitor. La plăcerea şi socotinţa Domnieĭ-Mele găsim şi alcătuirea făcută pentru ţinerea menzilurilor în sumă de 1.200 caĭ, după care cu alcătuirea acea de maĭ înainte pe acéstă sumă să se deà din ţĕră şi suma surugiilor, a cărucerilor şi a fînuluĭ şi asemenea şi orzul în cuprinderea acesteĭ obştescĭ anaforale, căcĭ şi întru acéstă drépta şi cuviinciósă este uşurinţa ce se alcătuesce către locuitoriĭ Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ. Drept aceea întru tóte acestea vrednice alcătuirĭ cu bună chibzuire, carĭ sunt unite cu părintésca nóstră drépta cugetare, spre uşurinţa locuitorilor Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ şi de obştie bună vieţuire, hotărîm urmarea întocmaĭ, şi locuitoriĭ întru acéstă alcătuire vor rĕmâné uşuraţĭ cu suma de 91.540 leĭ, afară de răsurĭ ce s'aŭ lăsat maĭ jos de suma aşezăriĭ ce a fost la 1806, cu lăsare a nu se maĭ însărcinà la un sfert cu parte de baniĭ biruluĭ aĭ scutelnicilor şi breslaşilor întru alcătuirea aşezăriĭ de la 1804. Căcĭ acésta s'a găsit a fi alcătuire asupritóre, cu ertare de tot a spoririĭ, care în vremea răsboiuluĭ s'a fost făcut peste acea din vecĭ obicĭnuinţă la goştină şi vădrărit şi cu alcătuirea menzilurilor, a se ţiné în maĭ mică sumă de caĭ, după care urméză către locuitorĭ uşurinţă cu înjumătăţare dintre acele ce până acum întru ţinerea menzilurilor aŭ dat, şi întru nădejde neîndoită că după aceste alcătuirĭ de uşurinţă, va fi de obştie petrecere cu îndestularea buneĭ vieţuirĭ, după

drépta cugetare şi buna-voinţă a Domnieĭ-Mele, întărim anaforaua acésta cu a nóstră Domnéscă iscălitură şi pecete.

(Iscălit:) 1814 Maiŭ.

oĭ Scarlat Alexandru Calimah Voevod (1).

(1) Anaforaua boerilor ţĕriĭ pentru acésta :

Prea Înălţate Dómne,

Intru adunarea nóstră la sfînta Mitropolie cu ţidula Înălţimiĭ Tale din 8 ale curgĕtóreĭ luni, cu tótă luarea aminte la drépta şi cuviinciósa rînduire a se alcătuì aşezarea biruluĭ ţĕriĭ, care urméză să fie după împlinirea de doĭ anĭ vadéua, ce prin milostivirea prea puternicii împĕrăţiĭ s'a dăruit locuitorilor ţĕriĭ întru ertare de bir spre rĕsuflarea lor, după contenirea răsboiuluĭ şi încheierea păciĭ între a nóstră prea puternică otomanicéscă Pórtă şi între împĕrăţia Rosieĭ, iar împlinirea acesteĭ vadele cu urmarea calendaruluĭ otomanicesc alcătuesce a fi la 10 a viitóreĭ luni Iunie anul curgĕtor; în cuprinderea ţiduleĭ Înălţimiĭ Tale, rînduindu-se acea cuviinciósă aşezare a biruluĭ ţĕriĭ, alcătuesce a se întocmì şi tóte alte cuviincióse aşezărĭ, carĭ urméză folosul de obştie şi carĭ în vremea răsboiuluĭ s'aŭ smintit din drépta lor rînduélă, iar pre lângă aceste, precum întru tóte altele în vremea suiriĭ Înălţimiĭ Tale pe strămoşescul şi părintescul scaun al Domnieĭ acesteĭ ţĕrĭ cu necontenire aĭ lucrat tóte acele spre uşurinţa ţĕriĭ şi spre folosul obştesc, nemărginită sufletéscă mulţămire cu toţiĭ de obştie am câştigat, vĕdênd că şi întru acesta cu asemenea Domnéscă îngrijire, şi întocmaĭ părintéscă iubire, ca un adevĕrat părinte al patrieĭ acesteia, rînduind cuviincióselе aşezărĭ cu primire părintéscă alcătuesce a se păzì privilegiurile pămîntescĭ fără smintélă, şi a se uşurà locuitoriĭ ţĕriĭ întru tóte şi întru aşezarea biruluĭ, şi întru ţinerea menzilurilor ţĕriĭ, dar şi întru acele dărĭ, carĭ la slujbele rusumaturĭ, goştină şi vădrărit în urmarea răsboiuluĭ s'aŭ adaos către dînşiĭ, după aceea de atuncia nevoinţă, peste acea dintru în vechime hotărîre. Drept aceea alcătuiţĭ noĭ pe temeiul părintesciĭ iubirĭ a Înălţimiĭ Tale, înfăţoşindu-ne Vistieria Înălţimiĭ Tale cuviincióselе însciinţărĭ pentru suma locuitorilor ţĕriĭ a fieşte-căruia sat şi tîrg, şi cât altele a cerut trebuinţa spre dovada acesteĭ de acum stărĭ a locuitorilor, ne-aŭ înfăţoşat şi extract în sumă de 1.354.540 leĭ, care, după aşezarea făcută la 1804, cu urmare de patru sferturĭ într'un an, se află darea biruluĭ ţĕriĭ până la anul 1806, când s'a deschis răsboiul, iară în suma acésta se cuprinde darea unuluĭ an asupra locuitorilor, satele cu tîrgurile şi o dare obicĭnuită a se luà în luna luĭ Ghenarie, numaĭ de la dughene, dar şi tóte cele-l-alte trepte: mazilĭ, ruptaşĭ, rupte ale Visterieĭ, jidovĭ şi neguţătorĭ aşezaţĭ cu darea lor întru osebire.

Şi măcar că după cunoscute şi fără îndoire cheltuelile Domnieĭ, carĭ întru acéstă vreme sunt încă cu sporire, urmând acésta şi de la sporirea ce a luat cursul monedeĭ, dar şi întru părintésca hotărîre a Înălţimiĭ Tale a se păzì vechiul privilegiŭ de scutelnicĭ şi breslaşĭ şi slugĭ, ce este alcătuit să aibă fieşte-care rang al boerieĭ, şi toţi alţiĭ cărora este cuviinciósă acéstă împărtăşire, nicĭ de cum nu erà necuviinciósă însăşi suma acésta să se aşeze iarăşi, fiind-că în micşorarea eĭ pe lângă altele pricinuesce micşorare de irat şi la Casa răsurilor, de unde se plătesc lefile

Abiă făcută acéstă aşezare, iar se constată deficit la Casa răsurilor.

celor ce slujesc pământuluĭ. Dar după plecarea de milostivire a Înălţimiĭ Tale spre uşurinţa locuitorilor ţĕriĭ, prin bună primire a ridică şi însuşĭ Înălţimea Ta parte de strîmtorirea întru care se află acum locuitorii ţĕriĭ, nu numaĭ pentru acele grele pătimirĭ din vremea răsboiuluĭ, ce şi cu despărţirea hotaruluĭ, care pricinuesce lor lipsă de locurile hraneĭ cuviincióse pentru dînşiĭ, şi pentru dobitócele lor, şi cu potrivire la cea de acum stare a locuitorilor, socotim că va fi fără simţire de greutate a se aşezà pe un an suma biruluĭ ţĕriĭ 1.260.000, afară de răsurile obicĭnuite câte 15 parale la leŭ, alcătuindu-se acéstă sumă cu bună chibzuire şi dréptă cumpĕnire asupra locuitorilor satelor şi a tîrgurilor, cum şi asupra tuturor celor-l-alte trepte: mazilĭ, ruptaşĭ, rupte ale Visterieĭ, jidovĭ, armenĭ şi neguţătorĭ, ce sunt cu darea lor în osebită aşezare, şi întru acéstă sumă să fie şi darea cea obicĭnuită a se luà pe dughene odată într'un an la luna luĭ Ghenarie, şi din suma acésta, scoţêndu-se suma dughenelor şi suma asupra treptelor, carĭ urméză a-şĭ avé aşezarea lor osebită.

Suma asupra locuitorilor satelor şi tîrgurilor cu rînduéla aşezărĭĭ, ce s'a făcut la 1804, începêndu-se aşezarea acésta de la 10 a viitóreĭ lunĭ Iunie, când se împlinesce acea de doĭ anĭ vadeà rînduită locuitorilor ţĕriĭ întru ertarea de bir, să se alcătuéscă cu împărţirea de patru sferturĭ într'un an, şi în fieşte-care sfert câte treĭ lunĭ, şi aşà întru acéstă alcătuire cu dréptă cumpĕnire făcêndu-se aşezarea biruluĭ, scutelniciĭ şi breslaşiĭ întru buna-voinţă a Înălţimiĭ Tale, alcătuită pe temeiul păzirĭĭ acestuĭ privilegiŭ fără smintire se vor lăsà în suma legiuită la fieşte-care rang al boerilor şi la toţi alţiĭ, câţi se cuvin să aibă împărtăşirea acésta, după isvodul ce se va face cu pecetea Înălţimiĭ Tale, pe rînduéla aşezată de maĭ înainte, şi întru acest chip numĕrul scutelnicilor şi al breslaşilor, plătind numaĭ dréptă partea lor din suma biruluĭ, cu dréptă analogie de havalele vor fi apĕraţĭ, spre îndestularea slujbeĭ caselor boerescĭ şi altora, şi pe suma scutelnicilor cuviincioşĭ fieşte-căruia după isvod se vor da din Visterie cu acea din vechĭ legiuire şi câte 2 leĭ de un scutelnic pe tótă luna, şi întru apĕrarea de bir vor rĕmânĕ numaĭ slugile caselor boerescĭ cu hotărîrea acea de maĭ înainte, iar spre uşurinţa locuitorilor ţĕriĭ va urmà întru lăsare cu totul a hotărîrĭĭ ce erà după aşezarea biruluĭ făcută la 1804, ca în sfertul al treilea să nu maĭ deà banĭĭ Visterieĭ scutelniciĭ şi breslaşiĭ, şi partea acelora să se încarce pe ceĭ-l-alţĭ locuitorĭ.

Nu va urmà acésta nicĭ de cum, fiind-că se socotesce alcătuire asupritóre, ce după aşezarea ce se va face vor urmà tóte sferturile cu plată de către toţĭ fără osebire, şi aceĭ cu scutelnicĭ şi breslaşĭ, care va cere trebuinţa a se alcătuĭ ca să-ĭ apere şi din darea biruluĭ, vor plătì birul scutelnicilor şi al bresleşilor dintre aceĭ doĭ leĭ ce vor luà din Visterie pe numĕrul scutelnicilor. Cu acéstă alcătuire aşezându-se birul ţĕriĭ de 1.260 000 leĭ, din suma acésta vor fi a se plătì aceĭ legiuiţĭ pentru scutelnicĭ câte doĭ leĭ pe un liude pe lună, pe suma scutelnicilor ce se cuvin a se da la rangurile boerilor şi altora, şi dintru acéstă sumă va fi întîmpinarea cheltuelilor Vistieriei, întru care şi suma cuviincióşă întru ţinerea menzilurilor dimpreună cu ugeritul ce vor cuprinde inamurile, dar şi cheltuelile zahereleĭ, şi alte cheltuelĭ ale Curţiĭ Domnescĭ, pe alcătuirea făcută la aşezarea biruluĭ de la anul 1804, afară de suma slugilor, rusumaturĭ carĭ dintru în vechime cu aşezarea lor sunt legiuite pentru Domnie Iar banĭĭ răsurilor câte 15 parale la leŭ pe tótă suma aşe-

Domnitorul provócă iar pre boerĭ să aviseze. Eĭ propun la 7 Septemvrie

---

zărilĭ biruluĭ, strîngêndu-se împreună cu banĭĭ Vistierieĭ pe alcătuirea aşezată de maĭ înainte, se vor da la Casa răsurilor şi vor urmà spre plata lefilor la ceĭ ce se află slujind întru pămîntescile săvîrşirĭ, şi suma acesteĭ aşezărĭ va fi afară de iraturile obicĭnuite ale Măriеĭ Sale Dómneĭ, cu luare aminte chibzuind alcătuire şi a Caseĭ răsurilor, care neapĕrat se cuvine a-şĭ avé o cuviinciósă stare, pentru ca să pótă întâmpinà lefile ce se cuvin să se deà, urmând şi acésta după obştésca trebuinţă pentru obştescul folos, căcĭ tóte săvîrşirile prin aceĭ rînduiţĭ în slujbele pămîntescĭ pe acéstă alcătuire sunt aşezate, şi alcătuire fără îndoire dréptă şi de cuviinţă.

După tótă chibzuirea ce am făcut, fiind dréptă şi părintéscă plecarea Înălţimiĭ Vóstre a se ridicà de asupra locuitorilor acea sporire făcută în vremea răsboiuluĭ cu darea maĭ mult peste obicĭnuinţa veche la goştină şi la vădrărit întru strîmtorirea cea de acum a ţĕriĭ, care asemenea urméză şi către Domnie, nicĭ de cum nu am putut găsì vre-un înlesnitor chip a se maĭ adaoge acesteĭ Case vre-un irat, remâind numaĭ cu răsurile pe suma banilor Vistierieĭ, şi acel de maĭ înainte legiuit irat din slujbele rusumaturĭ, goştină, desătină şi vădrărit, iar cu adăogire după buna-voinţă a Înălţimiĭ Tale spre ajutor şi întru acésta va maĭ avé şi va maĭ luà ḑeciuélă şi din slujbele rusumaturĭ, vama şi ocna, din carĭ până la acéstă vreme n'aŭ luat, şi după acest irat pe suma ce va cuprinde într'un an, potrivit cu suma iratuluĭ, să se alcătuéscă de către Înălţimea Ta şi lefile, făcêndu-se isvod anume şi hotărîndu-se a se da de la Casa răsurilor lefĭ pe urmarea strîmtoririĭ de acum la aceĭ carĭ neapĕrat se cuvin a se află în slujbe şi săvîrşirĭ pămîntescĭ, întru carĭ şi ecpaéua Curţiĭ Domnescĭ şi boerĭĭ capichehaelile Ţarigraduluĭ.

Am cercetat şi socotéla acesteĭ Case pe următorul an, şi după iratul ce a avut şi suma lefilor ce a fost rînduită a se plătì, se vede să aibă acéstă Casă neajungere spre plata lefilor întru împlinirea anuluĭ..... leĭ, şi fiind-că după tóte cererile şi chibzuirile ce am făcut, nicĭ de cum nu am putut aflà nicĭ o înlesnire de unde să se întâmpine lipsa acésta, pentru ca să contenéscă acéstă neajungere de la Casa răsurilor, căcĭ întru neajungere pricinuesce strîmtorire şi supĕrare şi acelor ce aŭ a luà lefile neîndestulare, socotinţa nóstră urméză ca, spre buna şi cuviinciósa îndreptare a Caseĭ acesteia, din lefile de pe douĕ lunĭ ale anuluĭ curgĕtor să se plătéscă numaĭ lefile beşlegilor, ale neferilor Curţiĭ gospod, şi a dumi-sale Divan Efindesi, dar şi ale doftorilor politieĭ, in cuprinderea hrisovuluĭ ce are acéstă Epitropie, iar toţĭ ceĭ-l-alţĭ câţĭ se cuprind în isvodul lefilor să rĕmâe fără luare de léfă întru aceste douĕ lunĭ şi întru acest chip vindecându-se lipsa acesteĭ Case cu urmarea ce s'a ḑis maĭ sus, se vor alcătuì lefile pe suma iratuluĭ, şi va contenì nevoinţa neajunsurilor a se plătì lefile după hotărîre; am alcătuit asemenea socotinţă şi pentru ţinerea menzilurilor ţĕriĭ, şi iarăşì întru aceeaşì plecare a Înălţimiĭ Tale spre uşurinţa locuitorilor, după acéstă de acum strîmtorire a ţĕriĭ, spre îndestularea şi a trebuinţeĭ acesteia urméză a se micşorà menzilul, şi din suma de 2.000 caĭ, ce aŭ fost hotărîre a se află prin menziluri cu ponturile anuluĭ trecut, prin aceleaşĭ drumurĭ ale ţĕriĭ şi prin aceleaşĭ menziluri, cu dréptă şi cuviinciósă alcătuire de suma cailor ce se cuvine a se află la fiesce-care poştă, să rĕmâe a se ţinè menzilul de 1.200 caĭ; pe acéstă sumă a cailor să se deà din ţéră surugiĭ pe alcătuirea acea de maĭ înainte, la 4 caĭ un surugiŭ, şi asemenea la 4 caĭ un stog de fîn, să se deà

1814 adaogirea goştineĭ 5 banĭ la óie, 5 banĭ la stup şi rîmătorĭ şi 5

la tóte poştele şi 40 căruceri cu alcătuire la cele întâĭ poşte câte doĭ căruceri, la al doilea câte unul şi la acele al treilea, la două saŭ treĭ poşte câte un căruceriŭ, căcĭ maĭ mult nu urmézá trebuinţa şi, spre împlinirea trebuinţeĭ de ţimiraş la Casa menziluluĭ, să se deà din ţéră 15 liudi, carĭ să se orînduéscă în numĕrul căruce-rilor, pentru care Casa menziluluĭ să ieà hacul ce se va hotărî pentru căruceri şi cu acelaşĭ hac să năĭmască 15 ţimiraşi, carĭ să-ĭ aibă spre purtarea cărţilor Visterieĭ; să fie îndatorită ţéra şi pentru întocmirea menzilurilor cu aceeaşĭ rînduélă ce se urmà şi până acum, iar pentru orzul cuviincios care după alcătuirea de maĭ îna-inte urmézá câte 4 chile la un cal, pentru ca şi menzilurile să-şĭ aibă întru acéstă îndestulare cuviinciósă, dar şi locuitorii să nu simţéscă asuprire. pe aceeaşĭ socotinţă de 4 chile de un cal alcătuind suma orzuluĭ, 4.800 chile pe suma de 1.200 caĭ. acéstă sumă în fieşte-care an la vremea cuviinciósă să se rînduéscă în ţéră cu dréptă cumpĕnire şi îndatorindu-se locuitoriĭ a pune suma acésta prin menziluri, precum se vor rînduì, să li se deà lor plata de către ţiitoriĭ poştelor, pe o chilă acelaşĭ preţ, care în vremea rînduelii va fi vînḑarea orzuluĭ în ţéră.

Intru acest chip să se alcătuéscă ponturile ţinerii menzilurilor şi pentru ca să pótă ţiné alcătuirea lor cu întemeiere şi aceĭ ce vor luà ţinerea lor asupra să pótă aşĭ face chibzuirile cuviincióse spre îndestularea buneĭ stărĭ a menzilurilor, să fie hotărîre a se da poştele întru ţinere cu legătură de contract, în vadeà de 3 anĭ. Acestea sunt socotinţele nóstre şi chibzuirile alcătuite pe temeiul părintescii iubirĭ a Inălţimiĭ Tale, pentru uşurinţa alcătuirilor, liniştirea şi buna vieţuire de obştie. iar uşurinţa care întru acésta s'a făcut către locuitoriĭ ţĕriĭ se alcătuesce cu lă-murire 94.540, afară de răsurĭ, suma care s'a lăsat maĭ jos de suma 1.354.540 leĭ, ce da ţéra la velétul 1806, lăsare de tot a urmării ce a fost de la 1806 a se apĕrà de un sfert într'un an scutelniciĭ şi breslaşiĭ şi a se însărcinà partea acestora asupra celor-l-alţĭ, ertare de tot asupririĭ, care în vremea răsboiuluĭ s'a făcut după acea de atuncĭ nevoinţă a se luà la slujba goştineĭ câte 3 parale şi doĭ banĭ de óie şi câte una para de vadră la slujba vădrărituluĭ şi alcătuire a se ţiné menzilurile ţĕriĭ în sumă maĭ mică de caĭ, după care alcătuesce înjumătăţare la acele îndato-rite a da ţéra spre acéstă săvîrşire. Intru acésta cu părintésca plecare a Inălţimiĭ Tale urmézá aşezarea biruluĭ şi uşurinţele cuprinse pentru locuitorĭ, dar şi drépta aşezare întru paza fără strîmtóre a pămîntescilor privilegiurĭ. Şi însciinţăm pe Inălţimea Ta. — 1814 Maiŭ 15.

Aĭ Inălţimiĭ Tale

Smeriţĭ către Dumneḑeŭ rugătorĭ:

Veniamin Mitropolit Moldoveĭ, Gherasim Episcop Romanuluĭ, Meletie Episcop Huşuluĭ.

Prea plecate slugĭ:

Costachi Ghica Logofĕt, Costantin Balş Logofĕt, Iordachi Canta Logofĕt, Sandu Sturdza Vel Vistier, Iordachi Roset Vistier, Vasile Costachi Vel Vornic, Alexandru Iancu Leu Vel Vornic, Constandin Balş Vornic, Dimitrie Ralet Vornic, Manolachi Dimache Vornic, Răducanu Roset Hat., Vasile Roset Vornic, Neculaĭ Stratulat Vel Vornic, Constantin Costachi Vel Vornic, Şerban Negel Vornic, Teodor Balş Vel Vornic, Iordachi Catargiu Postelnic.

Cod. Metropolieĭ Iaşĭ.

banĭ la vadra de vin. Dar fiind-că goştina este legată cu blăstem, boerĭi

---

Chrisov de la Domnul Scarlat Alexandru Calimach Voevod pentru adausul ce s'a făcut la slujba goştineĭ, urmat de blestemul archieresc. — 1815 Iunie 20.

Chrisov tot de la Domnul Scarlat Alexandru Calimach Voevod pentru slujba vădrărituluĭ, asemenea urmat de blestem archieresc.

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, Domn Ţĕriĭ Moldoveĭ.

Stăpânésca şi părintésca nóstră îngrijire, întru ighemonicésca datorie, fiind fără preget către tóte bunele alcătuirĭ şi uşurinţĭ ale ţĕriĭ de către nedreptele împliniriĭ cele după vreme şi întâmplărĭ întrebuinţate întru lucrare. Pe lângă altele, cele ce din césul încredinţării nouĕ a acesteĭ ţĕrĭ, cu milostivire am ridicat şi am îndreptat. Luând în socotinţă şi pentru sporul ce s'a fost început a se luà la slujba vădrărituluĭ, câte una parà pentru tótă vadra peste treĭ parale şi un ban legiuiţĭ aĭ vădrărituluĭ, cu banul miliĭ, că adecă: acéstă luare de spor fiind nu numaĭ neobicĭnuită, dar şi oprită din în vechime a nu se luà; de cuviinţă este a se ridicà cu totul. Aşà dar din porunca nóstră urmându-se obştésca Adunare şi schepsis întru acésta, prin anaforaua ce fac către noĭ dumné-lor boerĭi din 20 a trecuteĭ lunĭ Iulie, găsind de cuviinţă, ca numaĭ în vădrăritul anuluĭ următor să se strîngă sporul aceleĭ parale, pentru lipsa Caseĭ răsurilor după suma ce s'a căutat, negăsindu-se alt chip împliniriĭ aceleĭ lipse, ne-am unit cu socotinţa domniilor-sale întărindu-se acea anaforà spre urmarea stingeriĭ acestuĭ spor numaĭ în vădrăritul anuluĭ următor şi nu maĭ mult, precum prin acea anaforà pre larg se arată. Dar pentru cu dinadinsul temeiŭ al acesteĭ conteniriĭ, iată prin acest al nostru chrisov hotărîm: ca de astăḑĭ înainte şi în veci strîngerea sporuluĭ acesteĭ parale, la vădrărit să nu se maĭ urmeze, rĕmâind banii vădrărituluĭ în dréptă veche obicĭnuinţă şi legiuirea lor câte treĭ parale şi un ban de vadră cu banul miliĭ, pentru toţĭ aceĭ ce sunt supuşĭ a plătì vădrărit, fără sporire de un ban măcar maĭ mult, subt nicĭ un fel de cuvînt saŭ întâmplare. Spre care se întăresce hrisovul cu însăşĭ a nóstră iscălitură şi pecete, întru credinţa şi a cinstiţilor noştri veliţĭ boerĭ ce maĭ jos se iscălesc, rînduind ca pentru tótă necutezarea cea după vreme a smintiriĭ acesteĭ hotărîrĭ şi legiuire de veci a banilor vădrărituluĭ în treĭ parale şi un ban de vadră, după vechea obicĭnuinţă, să se lege hrisovul acesta şi cu blestem de către Preosfinţitul Mitropolit şi Episcopiĭ ţĕriĭ, a căruia întărire va urmà şi biserica nóstră cea mare a Răsăritului. Şi atât hrisovul cu legătura blăstemuluĭ maĭ sus pomenit, cât şi întăritura acestuĭ blăstem, ce urméză a venì de la Prea sfîntul Patriarh a tótă lumea, vor sta păstrate la sfînta Mitropolie a ţĕriĭ pentru totdeauna.

(Iscălit:) Noĭ Scarlat Alexandru Calimah Voevod.

(L. P.)

(Urméză şi iscăliturile a 11 boerĭ marĭ).

Iordachi Roset Vel Vistier Procitoh.

Iară maĭ în jos urméză şi legătura arhiereéscă spre ţinerea cu sfinţenie acelor cuprinse în hrisovul acesta:

cer luĭ Vodă să mijlocéscă la Patriarchie ridicarea blăstemuluĭ (1). Calimach nu cutézĕ a aprobà anaforaua boerilor de la 7 Septemvrie şi-ĭ provócă din noŭ să aviseze.

La 15 Decemvrie 1814, boerĭĭ supun luĭ Vodă o nouă anaforà cu resultatul deliberărilor lor. Eĭ constată până la finele luĭ Noemvrie un deficit la Casa Răsurilor de vr'o ḑece miĭ leĭ, deşì s'a tot scăḑut cu analogie din lefĭ şi s'aŭ şi şters unele din ele. Boerĭĭ adaogă a ḑice, că nu găsesc alt mijloc de acoperirea deficituluĭ decât prin adăogirea goştineĭ câte 3 parale şi 2 banĭ de óie peste cele 4 parale şi 1 ban de până acum. Dar acéstă adăogire se va prelevà numaĭ până la acoperirea deficituluĭ, sub pedépsă de blăstem al bisericiĭ. Se va

---

De vreme ce drept şi cu iubirea de ómenĭ pentru binele de obştie a socotit prea Inălţatul nostru Domn împreună cu tot sfatul, în pricina adausuluĭ ce s'a fost făcut în vremea trecutuluĭ răsboiŭ la slujba vădrărituluĭ peste aşezămîntul ce a fost din vechĭ legat cu blastem: ca iarăşĭ să se păzéscă acea din vechĭ luare a vădrărituluĭ de la aceĭ ce plătesc fără adăogire vre-odată nicĭ măcar de un ban subt nicĭ un cuvînt. Care spre a se păzì cu nestrămutare s'a şi înnoit vechiul acela aşezămînt prin acest luminat hrisov al Inălţimiĭ Sale, în care pricină s'a adus de la prea sfîntul a tótă lumea Patriarh şi osebită sobornicéscă carte cu legătură de blăstem, precum maĭ sus se cuprinde. Iată că şi smerenia nóstră, împreună cu prea iubiţiĭ în Hristos fraţi Episcopĭ aĭ ţériĭ, pe toţĭ aceia carĭ s'ar ispitì vre-odată a pune la cale, saŭ a sfătuì, saŭ de tot a stricà acésta prin Domnescul hrisov aşezată dréptă şi cu iubirea de ómenĭ hotărîre, orĭ-ce ipochimen ar fi, saŭ din ceĭ bisericescĭ, saŭ din ceĭ politicescĭ, pecetluim şi cu înfricoşat blăstem îĭ legăm şi ḑicem: ca pe uniĭ ca aceia întunericul să-ĭ acopere, săgeţi cumplite să intre în inimile lor, obrazele lor să se împle de ruşine, averea lor să fie spre cea desăvîrşit perḑare şi peire, lipsindu-se de tot felul de procopsélă şi ḑilele lor să fie cu totul întru împuţinare, de tóte ale lor cele vḕḑute ca de averea dreptuluĭ Iov diavolul să se atingă, oftând şi tremurând, târîndu-se pe pămînt ca Cain să fie în tótă viéţa lor, moştenind şi bubele luĭ Ghiezi, femeile lor să rămâe vḕḑuve şi copiiĭ lor săracĭ cerşetorĭ şi lipsiţĭ de tot felul de procopsele, în tótă viéţa lor şi în grabă judecata luĭ Dumneḑeŭ să-ĭ ajungă la cele vḕḑute de ochiĭ lor. Iar carĭĭ vor păzì cu dreptate la acest bine de obştie, hotărîrea acésta ce se cuprinde maĭ sus prin acest luminat hrisov, care cu bună rînduélă şi aşeḑḗmînt s'a făcut, neatingêndu-se şi neispitindu-se întru cât de puţin a stricà, ce maĭ vîrtos a sta spre a se păzì cu nestrămutare, uniĭ ca aceia nu numaĭ cu cele drepte şi orînduite venituri, cu carĭ aŭ să se împărtăşéscă spre rĕsplătirea ostenelelor sale să-l învrednicéscă a se folosì, spre bună întemeierea şi sporirea caselor sale, ci să fie şi ertaţĭ de Domnul Dumneḑeŭ, învrednicindu-ĭ cu îndurările sale cele bogate de amêndouĕ fericirile, şi de smerenia nóstră blagosloviţĭ în vecĭ. Amin. — 1816 Aprilie 30.

Veniamin Mitropolit Moldoveĭ, Gherasim Episcop Romanuluĭ, Meletie Episcop Huşuluĭ.

(1) Cod. Metrop. Iaşĭ, pag. 117 vers.

maĭ da ca venit al Caseĭ răsurilor şi ḑecimile din vînḑarea ocnelor şi venitul holercеĭ exportate.

Domnitorul aprobă la 23 Decemvrie anaforaua pentru adăogirea goştineĭ, dar numaĭ pe trimestrul Aprilie, Maiŭ şi Iunie din 1815. De acum înainte va încetà adausul cu carte de blăstem de la Patriarchie (1).

---

(1) Iată întăritura patriarchală pentru adausul goştineĭ şi gramata luĭ către Metropolitul Veniamin.

Întăritura patriarhală despre adaosul goştineĭ.

Proprietatea sóreluĭ este ca cu raḑele să înveseléscă făpturile, să învieze şi să créscă cele din natură, iar a omuluĭ, care ş-a primit începutul de sus, are datoria de a da fie-căruia dreptatea şi de a avé tótă îngrijirea pentru liniştea celor de sub dînsul, şi nu făcênd loc dreptăţiĭ aşà, după cum nóptea face loc ḑileĭ, ci avênd îndreptate privirile deştepte ale ochilor şi cu lumină alegênd dreptatea şi îndreptând lucrurile aşà, în cât pre cele bune să le păzéscă şi să le păstreze, cele din contră să le nimicéscă şi să le întrerupă, şi tot-deauna lucrurile marĭ să înlocuéscă pre cele urîte. Acesta este lucru al provedinţeĭ chivernisitóre. Acesta este lucru al ómenilor civilisaţĭ; de aceea şi bine alesul, de bunul ném şi prea luminatul Domnitor şi stăpân, iubitorul de Christos şi prea Inălţatul a tótă Moldo-Vlahia, fiŭ al nostru întru Duhul sfînt prea iubit şi mult dorit D. D. Ioan Scarlat Alex. Calimah Vod, n'a lipsit de la faptele marĭ Domnescĭ şi actele bine-făcătóre, menite pentru toţĭ ceĭ adunaţĭ la o laltă şi carii se află sub Domnia sa cea răsplătită de Dumneḑeŭ. Şi fiind-că în urmarea excelenteĭ hotărîrĭ a sfinteĭ Provedinţe a primit pentru a doua óră frînele acesteĭ prea luminate a luĭ Domniĭ, n'a lăsat nevindecat şi neîngrijit nimic din aceea ce erà cu lipsă şi aveà trebuinţă de vindecare, ci cu tótă buna voinţă împarte fie-căruia gratuit şi în mod propriŭ dreptatea trebuitóre. El este cunoscut între altele prin numĕrul datoriilor sale împlinite şi prin puterea cuvîntuluĭ, şi maĭ ales din copia scrisă, trămisă nu de mult după hrisovul sĕŭ Domnesc publicat bisericiĭ acolo, precum şi din prea luminata comunicare, trămisă în scris. S'a hotărît din vremile străvechĭ, ca locuitoriĭ Domnieĭ să deà câte patru parale şi un aspru de fie-care óie. Drept adecă stabilit cu cuvînt de goştină din partea locuitorilor, carĭ sunt supuşĭ uneĭ asemenea dărĭ şi pe care iubitoriĭ de pietate Domnitorĭ, câte-o dată în aniĭ de maĭ înainte, cresceaŭ acéstă dare, şi alte-orĭ supunêndu-se nevoilor din aceştĭ anĭ curmaŭ abusurile, şi pre săraciĭ locuitorĭ îngrădindu-ĭ şi mângâindu-ĭ aŭ întărit prin hrisóve Domnescĭ numaĭ lipsa de patru parale şi a unuĭ aspru, după cum se stabilise de la început, oprind în viitor cel maĭ mic adaus, şi întărind hotărîrea cu pedepse marĭ scrise din partea bis. locale, lucru ce a fost de ajuns până la începutul rĕsboiuluĭ de pre urmă. Dar deschiḑêndu-se răsboiul, multe şi marĭ nevoĭ căḑênd pe Moldova, clerul, ce se află acolo, supunêndu-se împrejurărilor timpuluĭ şi vĕḑênd de altă parte şi neputinţa economieĭ lucrurilor, a învoit adausul de atunci de treĭ parale şi doĭ aspri peste cele legale de patru parale şi un aspru, punênd acésta pentru un timp, până când nevoia presentă va fi înlăturată.

Fiind însă că acésta nu s'a întîmplat, dar maĭ mult nevoia s'a ridicat, fiind-că partea cea maĭ mare şi maĭ esenţială a Moldoveĭ s'a răpit, cuprinḑênd şi pe marea

Casa răsurilor nu scapă de deficit nicĭ după acésta, maĭ cu sémă

sa Inălţime, şi maĭ ales că primise atunci frînele Domnescĭ, s'a adunat lipsa cu adaosul goştineĭ până la hotărîrea biruluĭ anual, care s'a făcut la Iunie trecut al anuluĭ mântuirii 1814. De atunci Inălţimea Sa cea păzită de Dumneḑeŭ, nesuferind din compătimire continuarea adausuluĭ, ca îngreuitóre pentru locuitorĭ, şi contrară hrisóvelor domnescĭ, venĭ, şi interḑisă şi prin blăstemurile bisericescĭ, a hotărît ridicarea eĭ totală, afară de Casa răsurilor, din care urméză a se plătĭ lefile celor ce îndeplinesc serviciile locale, şi fiind lipsă, s'a făcut adunarea boerilor celor de bun ném aĭ ţĕriĭ şi observându-se socotelile eĭ, după o consfătuire comună, de care în genere se fac, atâta s'aŭ vĕḑut de încurcaţĭ, în cât din acestea nu se puteà avé nicĭ chiar acea cătăţime, care până la sfîrşitul luĭ Noemvrie al anuluĭ 1814 ajungeà pentru împlinirea neînlăturabilă a lefurilor; şi economie nevĕḑându-se din nicĭ o parte, s'a primit de obşte iarăşĭ lipsa cu adaos a goştineĭ, deşĭ întru acésta Inălţimea Sa cea păzită de Dumneḑeŭ a fost împotrivitor, dar s'a supus de nevoie, ca un chivernisitor înţelept pentru un scop bun şi un sfîrşit folositor celor ce slujesc neîntrerupt şi nu erà cu putinţă atunci a face alt-cevà pentru grămădirea nevoilor. Acum însă din mila luĭ Dumneḑeŭ, împlinindu-se lipsa Caseĭ răsurilor prin adunarea adaosuluĭ, şi nu numaĭ acelor de acum, ca cele ce aŭ fost fórte bine iconomisite, dar şi acelor ce se vor hotărî în viitor, Înălţimea Sa prea mărinimósă, neîngrijindu-se de alt-cevà decât de făgăduéla dată nenorocitilor sĕĭ supuşĭ şi mişcat de un cuget nobil şi de o domnéscă măréţă compătimire, a curmat decĭ darea numituluĭ adaus, şi a readus darea de goştină asupra oilor, schimbată de împrejurările timpuluĭ, la darea de maĭ înainte, pentru care cuvînt a publicat şi hrisov domnesc şi maĭ întâiŭ negând şi desfiinţând acel adaos condemnabil, apoĭ reînfiinţând darea anuală de patru parale şi de un aspru de fie-care óie, cea legală şi aşezată de la început, şi pentru a se ţiné acésta ca o lege obştéscă, ea a fost într'adins însoţită de consimţimîntul şi iscăliturile Prea S. Mitropolit al loculuĭ şi ale iubitorilor de Dumneḑeŭ Episcopĭ de pe lângă dînsul, şi apoĭ s'a întâmplat că ea a căpătat întărire şi din partea altora carĭ aŭ primit-o. Decĭ făcându-se tóte acestea cu bună rînduélă, Inălţimea Sa cea păzită de Dumneḑeŭ ne-a însciinţat prin scrisórea sa prea luminată fiéscă şi a chiriarhieĭ de acolo, şi trămiţênd o copie exactă (de pre hrisov) mareĭ Bis. de la noĭ a luĭ Christos, a cerut ca cu ecdoxul nostru patriarhicesc şi cu tomul sinodal să întăréscă dispoziţiile cele prea bine-voitóre şi cele supuse când-và blăstemurilor bisericiĭ loculuĭ să se lipséscă de pedépsă şi de putere, şi tótă pedica, ridicată spre schimbare, se va sfărîmà de aicĭ prin pronunţarea de epidemiile (pedepse bisericescĭ) cele maĭ aspre din partea nóstră. Şi în adevĕr, cererea Inălţimiĭ Sale ceĭ păzite de Dumneḑeŭ, ca ceea-ce nu numaĭ că cuprinde adevĕrul, cel plăcut luĭ Dumneḑeŭ şi vrednic de laudă, dar şi ca ceea-ce face vĕdită simpatia şi îngrijirea binevoitóre către supuşĭ, noĭ primind-o cu plăcere şi însoţind-o din adîncul sufletuluĭ şi a inimiĭ de laudele şi binecuvîntările trebuitóre, pre ceĭ căḑuţĭ sub blăstemurĭ, dupre cum s'a ḑis, îĭ sloboḑim prin publicarea uneĭ alte gramate de ertăciune şi pre ceĭ maĭ de sus îĭ facem cu darul prea sântuluĭ Duh liberĭ de orĭ-ce vină. Iar prin acéstă gramată presentă, de acord cu Inălţimea Sa cea de Dumneḑeŭ păzită, declarăm sinodicesce împreună cu prea sfinţitiĭ Arhiereĭ ceĭ din prejurul nostru şi cu prea cinstiţiĭ în S. Duh iubiţĭ fraţĭ aĭ noştri şi coliturghisitorĭ, ca, după cum de la început s'a hotărît, să rĕmână darea anuală a goş-

că boerimea ţine să-şĭ adaoge lefile. Domnitorul la 16 Noemvrie 1815

---

tineĭ, şi se întăresce prin acum publicatul hrisov al prea luminateĭ Sale Domniĭ la patru parale şi un aspru de óie; ca să se păzéscă neschimbat şi să rĕmână acéstă hotărîre drĕptă necălcată şi nemodificată, până când sunt în putere cele ale sufletuluĭ şi ale inimiĭ şi nicĭ adausul cel noŭ de treĭ parale şi doĭ aspri să nu aibă întâmplător putere în viitor, ca cel ce este cu desăvîrşire minat şi lepădat, şi nicĭ alt adaus până la o parà să nu se facă şi nicĭ să-şĭ pótă avé locul sub nicĭ un cuvînt şi sub nicĭ o împrejurare în tot vécul. Acestea s'aŭ ḑis şi s'aŭ întărit sinodicesce, şi orĭ-cine ar fi din ceĭ de pre delăturĭ, carĭ ar voĭ alt fel decât acestea, să întreprindă în orĭ-ce chip de a schimbà acéstă hotărîre legală şi de a atinge până la un punct cele manifestate în mod sinodal şi domnesce, şi a introduce o inovaţiune óre-care în darea anuală a goştineĭ, spre supĕrarea şi strîmtorarea bieţilor locuitorĭ, unul ca acela, ca luptător împotriva celor bune, să fie afurisit de sfînta cea de o fiinţă făcĕtóre de viéţă şi nedespărţită fericită Treime a unuĭ Dumneḑeŭ într'o singură fire, şi blestemat, precum şi neertat, apoĭ neputreḑit şi sunător ca un timban, şi supun tuturor blestemurilor părintescĭ şi ale sinódelor şi vinovat foculuĭ Gheeneĭ şi condemnat la anatema vecĭnică. Pentru aceste decĭ tóte s'a eliberat acest al nostru tom patriarhicesc şi sinodal aşternut fiind şi în condica sfîntă a mareĭ Biserecĭ a luĭ Christos de la noĭ, spre a se vedé tot-deauna şi a se păstrà deosebit. In anul mântuiriĭ 1815 Iunie 15.

Gramata patriarhală către P. S. Mitropolit al Moldoveĭ.

Prea sfinţite Mitropolite al Moldoveĭ şi Esarhule al laturilor şi Prea S. S. Episcopĭ, supuşĭ acesteĭ prea sfinte Mitropoliĭ, în S. Duh fraţĭ şi coliturghisitorĭ şi prea cinstiţĭ clericĭ, de bunném boerĭ, cinstiţĭ neguţătorĭ şi toţĭ ceĭ-lalţĭ binecuvîntaţĭ aĭ acesteĭ de Dumneḑeŭ păzite Eparhiĭ, fiĭ în Domnul prea iubiţĭ aĭ smereniei nóstre, har să fie cu voĭ şi pace şi milă de la Domnul a tot ţiitorul, iar de la noĭ binecuvîntare şi felicitare. Cererile ce ni se aduc şi carĭ aŭ scopurĭ pióse, biserica cea mare a luĭ Christos de la noĭ nu numaĭ scie a le primĭ cu bunăvoinţă, a le cinstì şi a le sprijinì cu cuviinţă, dar le şi dă trebuitórea asigurare prin prerogativele eĭ proprii, fiind ea Maică comună a celor pioşĭ, şi cap al bis. din deosebite părţĭ, şi isvor nesecat de mĕsurĭ de tot felul, carĭ aduc mântuire fără întrerupere. Făcêndu-se decĭ acum cunoscut smereniei nóstre, şi frăţieĭ ceĭ sfinţite de pre lângă noĭ şi sfîntuluĭ Sinod, atât din prea luminata epistolă Domnéscă cât şi din cea frăţéscă, trămisă nouă de Prea sfinţia ta, despre cea din vechime aşezată dare şi plătită anual de către locuitoriĭ de acolo cu numele de goştină, şi mărginită numaĭ la patru parale şi la un aspru de fie-care óie, care dare a fost întărită pe basa aşezărilor din hrisóvele domnescĭ ale foştilor Domnitorĭ, iubitorĭ de pietate, şi legate cu legăturĭ fórte tarĭ de ale bis. locale, şi pentru ca cu timpul să nu se facă vre-un adaus saŭ crescere, după cum s'a întîmplat a se stricà acéstă bună armonie şi a se călcà acea hotărîre aşezată din pricina alt-fel a unor greutăţĭ neînlăturabile şi nevoĭ impunĕtóre, pre carĭ le-a dus răsboiul, ce a avut loc acum în urmă, şi care adaos de treĭ parale şi doĭ aspri şĭ-a avut locul cu consimţimîntu] cleruluĭ de acolo, cel mlădios şi care adaus, deşì neplăcut Domnituruluĭ celuĭ prea pios şi

convócă boerimea ca din noŭ să cerceteze séma Caseĭ răsurilor şi să prevadă venitul necesar pentru acoperirea deficitelor până la 1 Iunie 1817: «după însăşĭ a dumné-vóstră obştéscă cerere şi rugăminte spre a se urmà *schepsis* şi aflarea chipuluĭ şi mijlociriĭ cuviincióse pentru sporirea iratuluĭ Caseĭ răsurilor, atât de întâmpinarea neajunsuluĭ ce încă urméză, cât şi pentru sporul cuviincios lefilor boerilor celor *halè* ... socotindu-se asupriţĭ numiţiĭ cu puţina léfă, cea după alcătui-

---

măreţ, fiuluĭ nostru celuĭ prea iubit şi mult dorit în duhul sfînt, s'a aşezat însă şi în timpul Domnieĭ ceĭ dăruite de Dumneḑeŭ a Înălţimiĭ Sale ceĭ prea măreţe, şi pentru căderea nevoilor expuse maĭ sus, şi pentru încurcătura Caseĭ, numită a răsurilor; ast-fel fiind tóte aceste neînlăturabile, dar în cele de pre urmă Înălţimea Sa cea prea mărită, avênd milă către săraciĭ supuşĭ şi îngrijind cu durere de inimă pentru rĕsuflarea lor, n'a găsit bine să-ĭ lase îngreuiaţĭ cu trebuinţele adausuluĭ făcut, şi deci neajunsurile Caseĭ răsurilor le-a regulat, iar darea adausuluĭ celuĭ din noŭ l-a înlăturat cu desăvîrşire, şi cu hrisov Domnesc, însemnat şi cu iscăliturile adunăriĭ erarhice de acolo, acésta s'a desfiinţat de o dată, dar a întărit iarăşĭ şi a înfiinţat lipsa celor patru parale şi a unuĭ aspru, cea hotărîtă şi aşezată de la început, care cu învoirea sfinţieĭ tale cea iubită nouĕ şi a întreguluĭ cler al loculuĭ celuĭ mlădios s'a primit cu un fel de bună voinţă nouă, eliberând pre ceĭ ce din causa întroduceriĭ adausuluĭ aŭ fost supuşĭ blăstemurilor bisericescĭ, înlăturând cu legăturĭ nedeslegate adausul primit la nevoie al goştineĭ. Şi fiind-că acéstă hotărîre este sfîntă, plăcută luĭ Dumneḑeŭ şi face arĕtată iubirea de săracĭ a Înălţimiĭ Sale cea întărită de Dumneḑeŭ, şi iubirea de popor, noĭ primind-o cu tótă dragostea sufletuluĭ nostru, cu aplause şi laude, am scos la lumină tomul bisericesc, care întăresce cu legăturĭ strînse acele dispositiĭ prea luminate, şi cu harul luĭ Dumneḑeŭ şi cu puterea prea sfîntuluĭ duh, celuĭ ce pre tóte le înviéză şi le împlinesce, dată de către Domnul Dumneḑeŭ şi mântuitorul nostru Isus Christos sfinţilor sĕĭ, învĕţăceĭ şi apostolĭ, şi de la dînşii trecută la noĭ prin succesiune, de a legà şi deslegà greşelile ómenilor, noĭ scriind ne declarăm sinodicesce cu toţĭ prea sfinţiţiĭ arhiereĭ ceĭ de pre lângă noĭ şi cu prea cinstiţiĭ noştri fraţĭ în duhul sfînt prea iubiţĭ şi coliturghisitorĭ că, câţĭ şi cariĭ din creştinĭ micĭ şi marĭ, de deosebite trepte şi ranguri, aŭ ajuns din causa aceluĭ adaus a călcà dispositiile domnescĭ şi bisericescĭ, eşite din iubirea de pietate, şi s'aŭ făcut vinovaţĭ de aceste blăstemurĭ eclesiastice saŭ dând sfaturĭ pentru adaus, saŭ lucrând şi învoindu-se în orĭ-ce mod şi ajutând la călcare, fie cu consciinţă saŭ fără consciinţă, cu voie saŭ fără voie, toţĭ aceştia, primind de nevoie adausul şi supunêndu-se durateĭ ceĭ nestătătóre şi schimbătóre a timpuluĭ precum şi împrejurărilor de tot felul ale vremurilor, sunt ertaţĭ şi binecuvîntaţĭ din partea luĭ Dumneḑeŭ Domnuluĭ a tot ţiitorul, deslegaţĭ de orĭ-ce legătură şi pedépsă bisericéscă şi nepărtaşĭ la acele blăstemurĭ, citate maĭ sus şi, maĭ pre sus de pedepse, liberĭ şi neatinşĭ de loc, avênd rugăciunile şi binecuvîntările tuturor sfinţilor celor din véc şi ale prea cuvioşilor şi de Dumneḑeŭ purtătorilor părinţĭ celor din Nicheea şi din cele-l-alte sinóde. Aşà stăpâne, mult îndurate Dómne Christóse, Dumneḑeul nostru, să învingă mila ta cea neměsurată şi iubirea ta de ómenĭ cea neînvinsă, şi ascultă-ne pre noĭ smeriţii şi păcătoşii serviĭ tĕĭ, cariĭ ne rugăm pentru servitoriĭ tĕĭ aceştia, şi tótă legătura cea sufletéscă şi

rea de maĭ înainte, care nu are nicĭ cum potrivire şi asemĕnare cu ostenelile slujbeĭ şi cu cursul vremiĭ de acum (1).

Posedem un codex in-folio cuprinḑênd séma a 4-a a Visterieĭ Moldoveĭ, după aşezarea biruluĭ de la 1 Iunie 1817 până la 1 Maiŭ 1818. Séma este cu sigiliŭ în roşu al Domnuluĭ, cu semnătura Metropolituluĭ Veniamin şi a boerilor din Divan. Să observăm acéstă sémă, care maĭ bine decât orĭ-ce alte acte ne va arĕtà situaţiunea financelor Moldoveĭ cu puţin înainte de capĕtul Domnieĭ luĭ Scarlat Calimach.

Cĭferturile cele 4 pe un an aŭ dat Visterieĭ suma de 1.075.363.

In acéstă sumă nu intră venitul Botoşanilor, care este apanajul Dómneĭ. Pe un an acest apanaj a tăiat suma de 57.225 leĭ.

La suma de 1.075.364 prinsă din cĭferturĭ se adaogă suma prinsă de la mazilĭ şi ruptaşi pe un an: 39.810 leĭ şi 105 banĭ.

Se maĭ adaogă baniĭ împliniţĭ de la tîrgurĭ pentru dughenĭ şi cârciumĭ: 59.227.

Cĭfertul Sf. Dumitru al ruptelor Visterieĭ, neguţătorilor hrisovoliţĭ: 18.931.

Cĭfertul Sf. Gheorghe de la aceiaşĭ: 19.519.

Darea pe 4 cĭferturĭ a jidovilor hrisovoliţĭ: 36.600.

In total venitul de la dajdiĭ se maĭ adaogă cu 100.500 leĭ desetină afară de a Botoşanilor care este a Dómneĭ, plus 245.000 vădrăritul şi plus 90.400 goştina, afară de a Botoşanilor. Cu aceste 3 rusumaturĭ în sumă de 435.900, totalul venit al ţĕriĭ, afară de ocne şi vămĭ cu totul reservate luĭ Vodă, se urcă la 1.685.352. Acéstă sumă imediat este scăḑută cu 308.544 leĭ, baniĭ scutelnicilor ce se plătiaŭ boerimiĭ, decĭ în realitate budgetul veniturilor se însumă la 1.376.808 leĭ.

Pe ce se cheltuià acéstă sumă?

47.769 şi

60.984 leĭ baeram peşcheş în 1818.

---

rupéscă, pusă asupra lor, saŭ din răpire saŭ din óre-care pricină, deslég-o de la dînşiĭ şi o rupe ca pre o pânză de păiajen şi osebesce-ĭ pre dînşiĭ de munca cea de veci, învrednicesce-ĭ însă de împĕrăţia ta şi fă-ĭ ca să câştige starea cea de a drépta ta şi desvinovăţirea cea bună şi bine primită, cu rugăciunile şi mijlocirile prea curateĭ tale Maiceĭ nóstre Născĕtóre de Dumneḑeŭ şi pururea Fecióră Maică, cu ale cinstituluĭ, mărituluĭ profet şi botezătoruluĭ Ioan, cu ale sfinţilor, mărиţilor, predicatorilor de Dumneḑeŭ şi purtătorĭ aĭ duhuluĭ Apostolĭ, şi cu ale tuturor sfinţilor, celor ce din véc bine ţĭ-aŭ plăcut ţie. Amin.

(1) Veḑĭ ultimul act din condica ce este în posesiunea Metropolituluĭ de la Iaşĭ, pag. 160—161. La Academia Română, în codex I, se pot vedé acte relative la finanţele Moldoveĭ sub Scarlat Calimach.

25.000 rachibiaua.
3.075 enfiemucatesi.
25.000 agiul poliţelor acestor banĭ.
176.917 cheltuéla gospod.
71.547 cheltuéla Vieneĭ.
15.890 daruri la Turcĭ.
186.519 zahereà la Ţarigrad.
14.086 navlu şi cheltuéla de zaherele.
51.211 daruri şi milĭ.
45.290 cheltuiţĭ pentru cetăţile turcescĭ.
56.937 navlu şi cheltuelĭ de cherestele.
111.861 Isprăvnicia Curţiĭ Domnescĭ.
66.252 beciul Domnesc.
49.986 poştele.
13.037 beilicul.
7.800 călăraşĭ, Tătariĭ la Ţarigrad.
4.007 cheltuéla celor trimişĭ în trebĭ.
17.740 tainaturĭ şi chiriĭ de case.
1.446 cheltuéla Postelnicieĭ.
7.561 Comişia Domnéscă.
3.654 Pităria Domnéscă.
1.440 Muhurdăria şi Divictăria.
6.662 Cupăria Domnéscă.
4.806 Izcihodăria.
42.286 cheltuéla sĕrbătorilor.
4.330 cheltuéla pe caftane.
14.038 dobânḑĭ de banĭ împrumutaţĭ de Visterie
4.188 cheltuéla prin al doilea Cămăraş.
15.384 cheltuéla doctoriilor Curţiĭ.
1.682 baeramurĭ.
1.260 scutelniciĭ călăraşilor.
6.496 cheltuéla celor trimăşĭ prin Postelnicie.
7.500 botezurĭ de Domnie.
143.276 lefĭ şi scutelnicĕ din Visterie.
7.533 logodne şi cununiĭ.
4.794 îngropărĭ şi grijĭ.
47.568 diverse cheltuelĭ.

1.376.808

Prin urmare budgetul veniturilor şi al cheltuelilor echilibrat deplin

Dar cu ce se folosì ţéra Moldoveĭ din asemenea cheltuélă de circa 1 milion şi jumătate leĭ pe an?

Lefile funcţionarilor aŭ fost plătite de la Casa Răsurilor. Intregul venit al ţĕriĭ a servit pentru Turcĭ şi pentru Domnitor. Pentru cultura publică din budgetul general al ţĕriĭ, nimic decât dóră 180 leĭ la 3 ucenicĭ de la şcólă; 180 leĭ filosofuluĭ Govdela pentru 30 de scutelnicĭ; 150 leĭ la 2 învĕţătorĭ şi 2 ucenicĭ pentru engomiile sĕrbătorilor Crăciunuluĭ; 586 leĭ cheltuiţĭ cu catagrafia tîrguluĭ Iaşĭ; 750 leĭ traducĕtorilor pravilelor, pe fie-ce lună; 4.747 leĭ în cumpĕrarea a 102 chile de mălaiŭ şi 87 chile de cartofĭ împărţite ca sămînţă la judeţe; 165 pentru caicele pârcălăbieĭ de Galaţĭ. S'aŭ maĭ cheltuit câte-và sute leĭ pentru legătura de exemplare din Condica civilă împărţite la prelaţĭ şi la boerĭĭ din Divan. De acolo încolo tot restul budgetuluĭ a fost la dispositiunea luĭ Scarlat Calimach şi a Turcilor! Cum să nu fie mare cértă între Grecĭ, dóră vor pune mâna pe Domnia ţĕriĭ? (1)

Casa doctorilor, adecă o direcţiune sanitară, există, vĕdurăm, sub Scarlat Calimach. In 26 August 1814, Domnitorul dă ţidulă domnéscă pentru adăogirea veniturilor acesteĭ case. Intre aceste venitur̆ĭ se adaoge harabagialîcul de Galaţĭ, în 10 Noemvrie 1814 (2).

Sub Alexandru Calimach se înfiinţéză şi în Iaşĭ, ca la Bucurescĭ, Vornicia de politie (3).

Casa Răsurilor e pusă în Decemvrie 1814 sub marele Logofĕt de ţéra-de-jos (4).

In 27 Aprilie 1816, Scarlat Calimach ordonă Ispravnicilor de Roman să însărcineze un inginer cu ridicarea planuluĭ oraşuluĭ.

La 9 August 1814, Domnitorul aprobă anaforaua Divanuluĭ pentru aşezarea scutelnicilor şi a breslaşilor boerescĭ şi mânăstirescĭ. Iată resoluţiunea Domnitoruluĭ:

Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domn ţĕriĭ Moldavieĭ.

Infăţişându-se Domnieĭ Mele obştésca acéstă anaforă, şi drĕptă şi cuviinciósă socotind tótă alcătuirea ce se face pentru pronomion de scutelnicĭ şi breslaşĭ, întărim şi Domnia mea şi hotărîm urmarea întocmaĭ şi fără nicĭ o strămutare întru tóte, cum prin anaforaua acésta se cuprinde, şi poruncim şi domnieĭ tale Vel-Vist.

(1) Veḑĭ în anexa de la finea acestuĭ tom, sĕma Visterieĭ maĭ sus analisate.
(2) Veḑĭ Academia, Cod. I, pag. 336—337.
(3) Veḑĭ la Academie, Cod. I, pag. 310—313.
(4) Veḑĭ condica Metropol. din Iaşĭ, fila 129.

ca în cuprinderea acésta să se facă şi isvod de scutelnicĭ şi breslaşĭ, ce se cuvine a se da din Visterie, alcătuindu-se nesmintit întru tóte cuprinderea tótă, fără abatere cât de puţin din hotărîrea acésta, şi boerii Grecĭ cu totul să fie depărtaţĭ de pronomion acesta al scutelnicilor, ca de un adevĕrat pronomion alcătuit numaĭ pentru pămîntenĭ, iar spre neclintită urmare şi paza acesteĭ hotărîrĭ şi dréptă alcătuire, întru tótă cuprinderea anaforaleĭ acesteia, întărim şi cu a nóstră iscălitură şi pecete.-- 1814 August 9.

Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod.

(L. P.)

CAP. XVI.

Boeriĭ.

In Domnia luĭ Scarlat Calimach, boerimea a putut fi mulţămită, căcĭ înfiinţata de el, «marea Comisie» chemată să reorganiseze serviciile publice, fiind compusă exclusiv din boerime, ea departe de a împuţină privilegiile oligarhiceĭ clase, le adaoge.

Clasa boerésca sporì sub Scarlat Calimach, nu atât prin ridicarea de noĭ boerĭ pămîntenĭ, cât prin *împămînteniriĭ* de Grecĭ.

Pentru a se vedé cu ce titlurĭ uniĭ Grecĭ deveniaŭ boerĭ aĭ ţĕriĭ sub Scarlat Calimach, aduc acì în resumat douĕ pitace domnescĭ.

Primul este din 31 Ianuarie 1813, prin care fraţiĭ Hariton şi Apostol Petrino sunt aşezaţĭ «între némurile ţĕriĭ şi trecuţĭ în catalogul boerilor de ném, al Visterieĭ»:

«Ca uniĭ ce, deşì streinĭ, *de mulţĭ anĭ locuesc în ţéră în scaunul Domnieĭ, făcêndu-se pămîntenĭ cu dobândire a destule nemişcătóre lucruriĭ*, aŭ petrecut bine şi liniştită vieţuire spre lauda lor, trăgênd către dînşiĭ obştésca bună cugetare şi credinţă, învrednicindu-se şi de ocrotirea celor de maĭ înaintea nóstră fraţĭ şi luminaţĭ Domnĭ, cu sloboḑirea înfăţoşăriĭ şi la Domnésca Curte ..... şi aŭ fost cinstiţĭ şi cu cinurĭ pămîntescĭ.»

Aşà dar acestor doĭ fraţĭ de origine streină li se dă dreptul de boerĭ pămîntenĭ, pentru că aŭ cumpĕrat proprietăţĭ în ţéră şi aŭ avut o viéţă cinstită. Intre acele drepturĭ este şi acel de a se puté presentà la Curtea Domnitoruluĭ (1).

Al doilea act identic este din acelaşì an, 1813 Aprilie 30, în favórea unuĭ Petrovicĭ Armis(2).

(1) Veḑĭ actul în condica Metropolituluĭ de la Iaşĭ, fila 77.

(2) «Acesta, născut din părinţĭ cinstiţĭ şi din némurile cele vechĭ şi alese ale patrieĭ sale Misieĭ, şi pentru că părinţiĭ sĕĭ în curgere de mulţĭ anĭ, locuind în pămîntul

Immulţirea streinilor în clasa boerésca aveà un inconvenient fiscal, căcĭ noiĭ boerĭ vroiaŭ să aibă şi eĭ, ca boeriĭ pămîntenĭ, scutelnicĭ şi poslușnicĭ. Acésta împuţinà numĕrul birnicilor Vistierieĭ. Nu dar din îmbold naţional, ci din acel al neîmpuţinărĭĭ budgetuluĭ domnesc, se póte explicà decretul luĭ Scarlat Calimach, din 9 August 1814, adus la pag. 417; aprobând anaforaua Divanuluĭ, semnată şi de Metropolitul Veniamin, Domnitorul dispune, pe de o parte, continuarea privilegiuluĭ boerilor pămîntenĭ la scutelnicĭ saŭ breslaşĭ anume hotărîţĭ, după rang, până la şetrarĭ, iar pe de altă parte, excluderea boerilor Grecĭ de la acest privilegiŭ, considerându-se ca un *catahrisis* că aceştĭ boerĭ de origine streină s'aŭ bucurat de cât-và timp de asemenea privilegiŭ.

Iată propunerea boerilor din Divan:

«Să se păzéscă cu nestrămutare acest privileghiŭ al némuluĭ boeresc şi cu îndreptare de catahrisis ce a urmat întru vremĭ, nicĭ de cum maĭ mult să nu se lăţéscă privileghium al scutelnicilor şi breslaşilor, decât numaĭ la pămîntenĭ, oprit fiind cu totul a nu se maĭ da scutelnicĭ saŭ breslaşĭ la boeriĭ Grecĭ, dară nicĭ banĭ sub nume de scutelnicĭ, pentru ca în tótă vremea, izvodul de scutelnicĭ în Visterie să fie numaĭ subt numele pămîntenilor şi nicĭ cu alte mijlociriĭ să nu fie slobod a se atinge acest pămîntesc privileghiŭ; iar cuviinciosul ajutor de la In. Ta către boeriĭ Grecĭ prin bunavoinţă a Mărieĭ Tale va puté urmà cu alte drepte împărtăşirĭ din domnescile şi împĕrătescile milostivirĭ.»

Puţine casurĭ de înălţărĭ la trépta boerieĭ dintre răzeşĭ orĭ altă categorie de cetăţenĭ întâlnim sub domnia luĭ Scarlat Calimach. Menţionăm acĭ chrisovul din 6 Martie 1819 în favórea luĭ Gheorghe Roiul, care este ridicat la rangul de Mare Căpitan de dărăbanĭ şi acel al luĭ Alexandru, fiul Economuluĭ Ureche, protopop de Hârlăŭ care, pentru serviciile aduse în timpul ciumeĭ din 1818, este ridicat de Scarlat Calimach la rangul de Clucer(1).

---

acesta al Moldoveĭ, în scaunul Domnieĭ nóstre, s'aŭ făcut pămîntén cu dobîndirea a îndestule nemişcătóre lucrurĭ, şi aŭ petrecut bună şi cinstită vieţuire, trăgênd către sine lauda şi buna cugetare a obştieĭ şi asemenea şi dumné-luĭ petrecênd întru asemenea cinstită vieţuire, trăgênd către sine aceaşĭ laudă şi cinste, învrednicindu-se, precum părintele sĕŭ, şi ocrotiriĭ celor de maĭ naintea nóstră fraţĭ şi luminaţĭ Domnĭ, cu sloboḑirea înfăţoşărĭĭ şi la Domnésca Curte....., şi a fost socotit de a puté fi cinstit şi cu cinurĭ dintru acele pămîntescĭ . . . . este trecut în catalogul némurilor a Vistierieĭ.» (In aceeaşĭ condică, la fila 78.)

(1) Primul act este scos din Condica Domnéscă de la Metropolia din Iaşĭ. Cel al doilea este în original în posesiunea mea.

Boerimea a fost mult miluită de Domnitorul Scarlat Calimach, cu acordare de droburĭ de sare, cu adăugire de liuḑĭ, cu dăruire de ţiganĭ şi cu milĭ de la Cutia respectivă (1).

1819 Martie 6. Cartea Domnuluĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, dată luĭ Gheorghe Roiul.

Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod. Cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Domn ţĕriĭ Moldoveĭ.

Insciinţare se face prin acéstă carte a Domnieĭ Mele pentru Gheorghe Roiul, că, prin jaloba ce a dat Domnieĭ Mele, a făcut arătare, că el la câte slujbe şi poruncĭ a fost, şi osîrdnic silitor, le-a săvîrşit cum a cerut trebuinţa, cu tótă dreptatea, făcênd rugăminte, că precum alţiĭ mulţĭ s'aŭ cuprins cu Domnescile nóstre milĭ, să se împărtăşéscă şi el, cu cât cerescul Împĕrat Ne va năstăvì, după socotinţa săvîrşitelor sale slujbe. Care ale sale arătărĭ rînduind Domnia Mea la dumné-luĭ Vel Vistiernic de s'aŭ cercetat şi s'aŭ aflat adevĕrate, că la câte slujbe a fost rînduit, a fost silitor de le-a săvîrşit cu dreptate.

Decĭ cu milostivire fiind Domnia Mea asupra sa, îl miluim cu aceste din Domnescile nóstre milĭ, adecă: hotărîm să fie scutit de tóte dările Visterieĭ, cum şi de plată la slujbele rusumaturilor de către cumpĕrătorul slujbeĭ lor, să nu se supere întru nimica, pe tóte orĭ câte bucate va avé drepte a sale: stupĭ, svinĭ, oĭ şi vin ce va face din drepte viile sale. Avênd a scutì şi şése liuḑĭ, ómenĭ streinĭ, ce şi-ĭ va aduce de peste hotar, de tóte orĭ-câte dărì şi havalele vor fi asupra altor locuitorĭ, aceştia întru nimic să nu se supere, rĕmâind numaĭ pentru slujbele şi trebuinţele caseĭ sale, orĭ la ce ţinut se va aflà cu şederea sa. Şi încă cu milostivire fiind Domnia Mea asupra sa, hotărîm a-şĭ avé şi titlul de *Vel Căpitan de dărăbanĭ*, care cunoscut să fie. Pentru care poruncim şi dumné-vóstră, dregĕtorĭ a orĭ-care ţinut în care se va aflà cu şederea sa, să nu puteţĭ a-l rînduì la slujbe şi poroncĭ de ale ţinutuluĭ, căcĭ când va fi trebuinţă, se va rînduì numaĭ cu cartea Domnieĭ Mele şi a Visterieĭ, ca să-ĭ fie cunoscută slujba. Aceste sunt miluirile de la Domnia Mea, cu carĭ am miluit pe Gheorghe Roiul, făcêndu-l şi Vel Căpitan de dărăbanĭ. Pentru care poftim şi pe ceĭ din urma mea luminaţĭ Domnĭ fraţiĭ noştri, carĭ din pronia ceréscă se vor rînduì ocârmuirĭĭ acesteĭ ţĕrĭ, nu numaĭ să nu strice acéstă cuprindere de miluire, ce maĭ ales cu sporire să adaoge, şi pentru a Domniilor Sale laude şi vecĭnică pomenire. 1819 Martie 6.

(Semnătura) Scarlat Alexandru Calimach.

L. P. D.

Vel Vistier.
S'a trecut în condica Vistieriei de hrisóve.
Constantin Veisa Paharnic.

(1) La 15 Noemvrie 1813, Sc. Calimach acordă luĭ G. Hermeziu mila pe tot-deauna de 10.000 ocà sare de la ocnă în drobĭ.

Asemenea ĭĭ acordă 20 liuḑĭ streinĭ scutiţĭ. (Academia LV 40.)

La 1 Ianuarie 1813 dăruesce ţiganĭ luĭ Petrache Casimir biv Vel Ban. (IV, 107, Academie.)

Lista milelor de la Cutia respectivă coprinde destule nume de boerĭ şi de văduve de boerĭ.

Boerĭ pedepsiţĭ orĭ prigoniţĭ în Domnia luĭ Calimach aprópe nu găsirăm până aḑĭ; cunóscem numaĭ un cas de degradare a unuĭ *Paharnic* Nicolae Dumitriu, în 1814 Ianuarie. Din ordinul luĭ Scarlat Calimach este degradat din rangul de Mare Paharnic, dar nu din céta boeréscă, căcĭ i se lasă rangul ce aveà anterioramente, de Şetrar.

Cu ce păcătuise Paharnicul Dumitriu?

Erà denunţat luĭ Vodă, că într'o sindrofie ar fi rostit vorbe duşmănóse pentru Domnie, ar fi ḑis că prea aduce Vodă multe lichele de Grecĭ din Ţarigrad.

Boerul Paharnic isbutì să convingă pe Domnitor, că aşà vorbe el n'a rostit şi, la 24 Martie 1814, Domnitorul îĭ restituì rangul de Mare Paharnic (1).

Considerată boerimea din respectul cultural şi naţional, n'o găsim superióră celeĭ din Muntenia. In adevĕr, boeriĭ fac paşĭ, semnéză acte, în carĭ îşĭ arată regretele lor pentru perderea Basarabieĭ (2), decât în fond, aceste regrete sunt maĭ puţin pentru perderea a jumătate din Moldova, cât pentru că acésta a adus scădere în budgetul de venitурĭ al ţĕriĭ şi pentru că prin aplicarea tratatuluĭ de la 1812 eraŭ siliţĭ, ca până în termen de 18 lunĭ, saŭ să-şĭ vîn̦ḑă moşiile din Basarabia, saŭ să se strămute acolo şi să devină supuşĭ Muscalĭ. In acéstă alternativă puşĭ, Divanul după ce vĕḑù că stăruinţele boerilor nu isbutesc, se rógă de Domnitor să intervină el pe lângă Impĕratul Rusesc, să maĭ acorde un termen de un an de ḑile, pentru ca să-şĭ desfacă moşiile din Basarabia aceĭ carĭ nu vor să rĕmână acolo ca supuşĭ Muscalĭ.

Asemenea luĭ Paharn. G. Hermeziu în 3 Ianuarie 1813. (Academia LV, 39.)

Dă Hatmanuluĭ Răducanu Roset dreptul de a aflà 50 liude streinĭ şi a-ĭ scutì. (Academia, XXXI, 72.)

La 3 Aprilie 1813 ordonă prin Visterie către Ispravnicĭ de a regulà şi scutì ómeniĭ streinĭ, ce vor fi aduşĭ de Spătar N. Balş la moşia sa Codăescĭ. (Academia XXI, 95.)

Asemenea şi pentru acelaşĭ lucru în 6 Aprilie 1413. (Academia, LI, 83.)

La 30 Aprilie 1813 acordă 60 luḑĭ scutiţĭ Domniţeĭ Elena Hangeri. (Academia, L, 87.)

La 10 Octomvrie 1818, Calimach acordă 100.000 ocà sare luĭ biv. Vel Logofĕt C. Balş. (Academia, XXXV, 241.)

(1) Veḑĭ condica Metropolieĭ de la Iaşĭ, fila 95 verso.

(2) Veḑĭ actul din 20 Aprilie 1812, în cartea «Документе дин Молдова», atribuite luĭ N. Istrati, veḑĭ Uricar, I pag. 343.

Divaniţiĭ ḑic «că nu avem aicĭ cuĭ vinde moşiile nóstre, nicĭ cu cine să le schimbăm».

La din contră «vom fi siliţi la acea maĭ jalnică lucrare : a împărţi averile nóstre, pe cât nu vom puté urmà alte chipurĭ, şi cu lacrimĭ nemângâiate a se despărţi fiĭ de părinţi, fraţi şi alte rudeniĭ, trecênd uniĭ la cele de peste Prut moşiĭ şi alţiĭ rĕmânênd la aceste de aicĭ.»

Se tem boeriĭ ca, nu din causa că uniĭ membri aĭ familieĭ lor vor fi siliţi să rĕmână în Basarabia, la moşiile de acolo, să fie bănuiţi ceştĭ rĕmaşi în ţĕră de către Turcĭ (1).

Neisbutind boeriĭ în cererea lor, mulţi se strămutară definitiv în Basarabia.

Se pare că ţĕraniĭ Moldoveni din Basarabia, din contra purtăriĭ boerilor, se deciseră a emigrà de acolo în Moldova. Acésta nu convenià Rusieĭ. Pentru a împedicà acéstă emigrare a ţĕranilor, Muscaliĭ închid fruntaria Prutuluĭ. (Veḑĭ Hurm., pag. 701—708.)

---

(1) Condica Metropolituluĭ Nanian de la Iaşĭ, fila 82.— Veḑĭ şi Andréossy, din 23 Iulie 1813, în Hurmuzachi, supl. II, pag. 479.

Iacă actul prin care boériĭ se jăluesc cà Rusia cere să vîndà eĭ moşiile ce aŭ peste Prut:

Prea Înălţate Dómne,

Cu tótă supunerea şi lucrătórea cugetare, am primit porunca ce s'a dat nouĕ de către Înălţimea Ta, cu arătare că după trimiterea a prea plecatuluĭ nostru magzar la prea strălucitul prag al prea puterniciĭ şi hrănitóreĭ nóstre Împĕrăţiĭ, a venit rĕspuns întru aceeaşĭ neurnită hotărîre a vinde tóte acele de peste Prut strămoşescile nóstre moşiĭ şi a ne desface cu totul de dînsele, pentru că după deosebite necunoscute nouĕ politicescĭ pricinĭ, nicĭ de cum nu este ertat urmarea într'alt chip.

Tótă porunca prea înaltuluĭ Devlet şi a Înălţimiĭ Tale, fiind la noĭ pravile necălcate (?), dacă plecatele nóstre rugăciunĭ din durere ce am făcut întru acéstă pricină n'aŭ fost ertat a se ascultà, la noĭ nu rĕmâne alta decât cu jărtfirea strămoşescilor nóstre moşiĭ şi lipsirea încă şi de hrana cuviinciósă a caselor nóstre, să punem în lucrare împlinirea porunciĭ; acéstă desfacere în cât este pentru noĭ sdruncinătóre, Înălţimea Ta nu te îndoescĭ, căcĭ nu este numaĭ nenorocire dar şi strîmtorie a însăşĭ vieţiĭ nóstre, nu avem la cine vinde nicĭ cu cine a le schimbà, pentru că toţĭ credincioase raelè a Moldavieĭ am năzuit şi am rĕmas subt umbrirea prea puterniculuĭ Devlet, precum şi strămoşiĭ noştri, şi aceĭ câţi se află cu locuinţa în partea aceea de peste Prut nu aŭ aice maĭ mult decât până la patru saŭ cincĭ moşiĭ dintr'acele maĭ micĭ. Drept aceea într'o mare nedumerire ne aflăm, care lucrare trebue să

Am vĕdut în urmă ca numirea luĭ Caragea şi a luĭ Calimach a

începem spre împlinirea poruncĭĭ? căcĭ perderea acelor de acolo moşiĭ ne arată cu lămurire grozăvia stingerĭĭ caselor nóstre, iar mâhniciunea acesteĭ de istov stingerĭ a pătruns sufletescile nóstre simţirĭ în cât tânguirea şi jalnicele lacrimĭ pentru îngrozirea aceleĭ de istov cădere a familiilor învechite aŭ ajuns a se face simţitóre, şi la cele maĭ crude vîrste ale nenorociţilor noştri fiĭ, milostivirea prea bunuluĭ nostru Împĕrat, după aseměnarea Dumneḑeesculuĭ ceresc, este la noĭ încredinţare fără îndoire a vedé spre acéstă pildă şi acea cu milostivire părintéscă oblăduire a Inălţimiĭ Tale, dintru care către toţĭ de obşte se revarsă din îndurarea hrănitórele împĕrătescĭ mile şi pe acésta alcătuind temeiul nădejdiĭ mângâerĭĭ nóstre, iarăşĭ îndrăsnim alergând către Inălţimea Ta, din durere, cu umilite glasurĭ te rugăm, ca spre óreşĭ-care mângâierĭ de înlesnirea acestiĭ desfacerĭ, de este cu putinţă, să urmeze mijlocirea Inălţimiĭ Tale către prea puternicul, bunul şi milostivul nostru Împĕrat, ca să se îndure către noĭ şi din bogatele sale milostivirĭ revĕrsând, să ne dăruéscă o vadeà încă de un an, saŭ dacă va fi greutate, fie măcar de şése lunĭ, după împlinirea profezmieĭ, pentru ca dóră în acéstă vreme vom aflà óreşĭ-care înlesnire spre desfacerea moşiilor nóstre, să nu le perdem cu totul, pentru că în vadéua de 2 lunĭ ce aŭ maĭ rĕmas până la împlinirea profezmieĭ, urmând desfacere, nu se va puté alcătuĭ alt ce-và decât aceea ce acum privim: o de istov stingere şi strîmtorire a vieţuiriĭ nóstre. Noĭ întru acéstă întîmplare, cea maĭ întâĭ şi desăvîrşită cădere socotim a ne lipsì de pămîntul strămoşesc, şi a nu trăì sub umbrirea vieţuitoruluĭ Devlet, şi de vreme ce suntem frămîntătură hrănită de la strămoşĭ cu milele prea puternicĭĭ nóstre Împĕrăţiĭ, şi întru acésta îmbărbătându-ne, potrivit cu acésta vor fi tóte locurile nóstre, şi spre a ajunge la acest sfîrşit nu vom lăsà a nu face şi acele peste putinţă jărtfirĭ, dar nemărginita greutate ce vedem, pentru că nu avem nicĭ cuĭ vinde moşiile nóstre, nicĭ cu cine a le schimbà, prin câte cercărĭ am făcut întru acésta până acum ne îngrozesce, că după orĭ-carĭ jertfirĭ, nu vom puté ajunge nevoinţa îngroziriĭ pentru de istov stingere, şi maĭ ales pentru strîmtorirea a hraniĭ spre vieţuire, vom fi siliţĭ la acea maĭ jalnică lucrare: a împărţì averile nóstre, pe cât nu vom puté urmà alte chipurĭ, şi cu lacrimĭ nemângâiate a se despărţì fiiĭ de părinţĭ, fraţĭ şi alte rudeniĭ, trecênd uniĭ la acele de peste Prut moşiĭ şi alţiĭ rĕmâind la aceste de aicĭ. Acésta întru desnădăjduire, şi când tóte alte chipurĭ vor lipsì, iar sufletésca mâhniciune, şi jalnicele lacrimĭ, carĭ prin acéstă despărţire vor urmà, vor fi fără îndoire veşnice şi neuitate, din ném în ném, până la cea de pe urmă; cu umilite glasurĭ de obşte şi cu fierbinţĭ lacrimĭ ne rugăm Inălţimiĭ Tale, ca şi întru acésta să urmeze părintésca milostivire a se face cunoscut prea Inălţatuluĭ Devlet nevoinţa care întru acésta póte să ne siléscă, lucrând mijlocirea cuviinciósă şi trăgênd către noĭ îndurarea prea puterniculuĭ şi milostivuluĭ nostru Împĕrat, pentru ca întru o aşà jalnică întîmplare să fim umbriţĭ cu aceeaşĭ milostivire ce am fost hrăniţĭ nenumĕraţĭ anĭ de la strămoşiĭ noştri, şi când vom fi siliţĭ de la întîmplare a urmà jalnica despărţire, cu trecerea întru nenorocirea unora la stăpânirea moşiilor de peste Prut, pentru aceĭ, carĭ dintru acele familiĭ vor rĕmâné aicĭ, să nu afle prilej duşmănescile lucrărĭ, ca în potriva dreptăţiĭ urmând clevetire, să socotéscă acéstă pricină de vre-o lene, pentru că silnicia întîmplăriĭ acesteia este fără îndoire, iar rîvna credinţeĭ nóstre în tótă vremea cu lucrătóre chipurĭ s'a arătat, şi dintru acésta nicĭ de cum vre-odată nu ne-am

produs o mare emoţiune la Iaşi şi la Bucuresci. Emoţiunea boerimiĭ Moldovene proveniă în mare parte din temerea, nu cum-vă noul Domn să aibă de la Pórtă însărcinarea de a pedepsi pe aceia dintre dînşiĭ, carĭ maĭ mult se arătaseră între 1806 — 1812 neamicĭ aĭ Porţeĭ Otomane şi slugĭ plecate ale Muscalilor. Uşor fu însă Împĕratuluĭ Alexandru I să liniştéscă temerile boerilor, făcênd pe Sultanul să trimiţă luĭ Scarlat Calimach hatişeriful din 2 Octomvrie 1812, prin care Pórta obligă pe noul Domnitor să acorde ertare, amnistie tuturor greşiţilor din trecut şi să fie blând cu boeriĭ şi cu tótă ţéra (1).

---

abătut, nicĭ ne vom abate. Prea Inălţate Dómne! Precum întru tóte altele părintésca oblăduire a Inălţimiĭ Tale a făcut către toţĭ de obşte ajutor şi revĕrsare de milostivire între sdruncinările, carĭ răsboiul trecut aŭ pricinuit în ţéra acésta, asemenea şi la acéstă jalnică şi nenorocită întîmplare, fiĭ milostiv a lucrà mijlocire şi a strînge asupra nóstră milostivnica îndurare a prea Inaltuluĭ Devlet, care prin lucrarea Inălţimiĭ Tale nădăjduim fără îndoire a-şĭ câştigà, şi prin acésta numaĭ alcătuim nădejdea mângâieriĭ a nu ajunge în cea desăvîrşită cădere în învechitele familiĭ ale pămîntuluĭ acestuia, iar Inălţimiĭ Tale va rĕmâné vecĭnică pomenire alcătuită pe temeiul neuitărĭi şi la urmaşiĭ noştri. — 1815 Noemvrie 5.

Aĭ Inălţimiĭ Tale

Smerit către Dumneḑeŭ rugător, **Veniamin Metropolit Moldoveĭ.**

Plecate slugĭ:

(Iscăliţi:) Constantin Ghica Logofĕt, Iordache Canta Vel Logofĕt, Constantin Balş Logofĕt, Dimitrie Sturdza Vel Logofĕt, Grigoraş Sturdza Vel Vist., Sandu Sturdza Hatman, Iordache Roset Vist., Constantin Balş Vel Vornic, Manolachi Dimachi Vel Vornic, Vasile Roset Vornic.

(1) Hatişeriful ce a venit către prea Inălţatul Domn al Moldoveĭ Scarlat Alexandru Calimach V. V., după anaforaua obştéscă ce s'a făcut către Inălţimea Sa, pentru starea de micşorarea ţĕrĭĭ după încheierea păcĭĭ de acum 1812 Octomvrie 2.

Intâiule între stăpânitoriĭ norodului Mesieĭ, alesule întru ceĭ maĭ marĭ aĭ némuluĭ luĭ Isus, Scarlat I Calimach Zade, săvîrşirile tale să se încheie cu bine.

Ajungênd acéstă înaltă a mea poruncă Împĕrătéscă, sciut să fie, că spre buna chibzuire şi oblăduire a ţĕriĭ Moldoveĭ, aceĭ care este din împĕrătescile mele moştenescĭ câştiguri, şi acum iarăşĭ s'a întors către stăpânirea împĕrătescilor mele puterĭ şi spre locuinţa vieţuiriĭ celeĭ bune, prin casele şi aşezările lor, atât a boerilor cât şi a celor-lalţĭ supuşĭ aĭ Împĕrăţieĭ mele, ocrotindu-se eĭ şi depărtându-se de la dînşiĭ tótă frica şi îngrijirea, precum şi spre fericirea pămîntuluĭ cu lucrarea tuturor mijlocitórelor chipuri ce atârnă spre ocrotirea supuşilor Împĕrăţieĭ mele, fiind neapĕrat trebuinciósă rînduirea ceă din noŭ a unuĭ Domn ispitit într'o înţelepciune, credinţă şi dreptate; drept aceea cunoscut şi arătat fiind, că tu, numitule Voivod, sluga cea credinciósă a Împĕrătesciĭ mele Măririĭ, nu numaĭ în slujba Dragomanieĭ a Împĕrătesculuĭ meŭ Divan, dar şi în curgerea vremiĭ rînduiriĭ de maĭ nainte la Domnia Moldoveĭ, strălucios arătarea credinţeĭ şi dreptatea ta, aĭ cheltuit tótă silinţa ta pentru rĕsuflarea şi odihna supuşilor ţĕriĭ acesteia, şi jărtfind tóte puterile tale întru împlinirea supunerĭĭ şi a credinţeĭ; spre acésta s'a hărăzit şi s'a dat

Boeriĭ ţĕriĭ, la 16 Iulie 1814, trimit *magzar* la Pórta Otomană, mul-

---

ţie din nedeşertatele mele împĕrătescĭ îndurărĭ Domnia Moldoveĭ, maĭ nainte atârnându-se pe umerele credinţeĭ tale şi atuncia s'a dat Împĕrătésca mea poruncă cuprinzĕtóre cuvintărilor celor căḑute la urmarea slujbeĭ tale, adecă ca să te silescĭ pentru fericita stare a pământuluĭ, îndreptând şi bine chibzuind oblăduirea sa, odihnind şi însufleţind pe aceĭ carĭ s'aŭ nevoit şi aŭ suferit strîmtorire şi s'aŭ nevoit în vremea răsboiuluĭ, atât din boerĭ cât şi din ceĭ-lalţĭ supuşĭ locuitorĭ, trăgênd şi odihnind la urmă şi casele lor pre aceĭ strămutaţĭ şi împrăştiaţĭ. Iar acum în urmă, ajungênd la împĕrătésca mea sciinţă acele, carĭ din partea boerilor şi altor trepte din locuitorĭ împreună cu ale tale în scris însciinţărĭ la Inalta mea Pórtă prin obştéscă anaforă arătărĭ, tânguind strîmtorirea şi ticăloşia stăriĭ lor pricinuită lor din năvălirea răsboiuluĭ şi aducênd mulţumitóre cuvintărĭ, pentru că s'aŭ mântuit din mânile streinilor şi iarăşĭ precum din început se ocrotesc acum sub umbrirea prea puternicĭĭ mele Împĕrăţĭĭ, dar apoĭ şi plinĭ de bucurie, atât boeriĭ cât şi ceĭ-lalţĭ supuşĭ se află cuprinşĭ, pentru că s'a hărăzit ţie Domnia Moldoveĭ, într'o glăsuire şi într'o cugetare sunt rugătorĭ pentru veşnica proslăvire a Împĕrătesciĭ mele Mărirĭ, aceste cuprinḑêndu-se în numitele scrise arătărĭ, carĭ s'aŭ trimis la Inălţimea Mea. Deci fiind-că ţéra Moldoveĭ este din pământurile acele după moştenire stăpânire, drĕptă câştigare a Împĕrăţieĭ Mele, iară locuitoriĭ dintr'acéstă ţéră aŭ fost pururea hrăniţĭ din moşiĭ şi strămoşiĭ lor cu nedeşertatele mele milĭ şi îndurărĭ ale Inălţimiĭ Mele, ocrotindu-se şi umbrindu-se sub aripele Domnieĭ Mele; dacă dar după o Dumneḑeéscă voinţă aŭ ajuns şi în streinĭ mânĭ, saŭ boerĭ, saŭ ómenĭ şi de alte trepte alunecându-se aŭ greşit în óre-ce, acésta se póte socotĭ că nu dóră după închipuirea însăşĭ voinţeĭ cugetuluĭ lor, ce după nevoie s'a întîmplat; pentru acésta dacă vre-uniĭ din boerĭ saŭ alţiĭ din orĭ-ce stare ómenĭ în vremea trecutuluĭ răsboiŭ, sub orĭ-care chip s'aŭ arătat greşiţĭ şi în altă parte atârnaţĭ, aducêndu-se întru desăvîrşită acum ertarea acelor trecute ale lor urmărĭ, nu voim pentru cuvîntul résplătiriĭ a li se face mustrare, dar încă şi însufleţindu-se să se umbréscă, fiind bine încredinţaţĭ că, în cât vor rĕmâné eĭ întru neclătirea hotarelor supuneriĭ şi în cât vor îndeplinĭ îndatoririle ascultăriĭ şi în cât vor fi următorĭ poruncĭĭ şi voinţeĭ Domnuluĭ lor, nu vor vedé alta către dînşiĭ decât revĕrsarea nedeşertatelor şi bogatelor îndurărĭ ale Împĕrătesciĭ mele Mărirĭ, după cum şi în potrivă, dacă se vor arătà călcătorĭ, vor încercà rĕsplătirea faptelor chibzuiriĭ lor.

Pentru aceste tóte, în urmarea Împĕrătesciĭ mele date de maĭ înainte poruncĭ, iată acum s'aŭ sloboḑit şi se dă de către Împĕrătescul meŭ Rechéb acéstă înaltă a mea poruncă şi pentru a pământuluĭ bună orînduélă şi pentru nemărginirea puteriĭ celeĭ slobode, care s'a încredinţat ţie asupra slujbeĭ tale. Deci tu, slugă prea credinciósă a Împĕrătesciĭ mele puterĭ, acel care dintru început cu îndurarea Împĕrăţieĭ Mele ceĭ vecinice te-aĭ săturat şi te-aĭ umbrit, către care şi desăvîrşită credinţă are Împĕrăţia Mea şi bună cugetare sub acéstă bună nădejde, Împĕrătesce cerem de la tine, după aseménarea drepţăţiĭ stăpânitóreĭ bune voinţeĭ Mele şi după măsurile tale, când ţéra fericită şi după mărginirea puteriĭ aceĭ slobode însăşĭ plăceriĭ voinţeĭ tale, care s'a dat ţie, umbrind şi ocrotind pe aceĭ carĭ cu neclătire se vor statornicĭ în hotarul supuneriĭ şi înfrînând pre aceĭ ce se vor arătà călcătorĭ voinţelor tale saŭ cutezătorĭ de urmărĭ în potriva datorieĭ lor şi alcătuirilor; iar după nădăjduita de la tine credinţă, înţelepciune şi iubitóre de norod plecare, ocârmuind

ţămind Vizirului pentru firmanul ce a primit Domnitorul Scarlat Calimach.

Eĭ amintesc că pururea aŭ fost credincioşĭ şi părinţiĭ şi strămoşiĭ lor: «de apururea am fost slugĭ şi raele prea credincióse şi la órecare împotrivire de păgubire şi stricăciunĭ saŭ stîngerile carĭ după vreme, întru împrejurărĭ de răsbóie am suferit, călcaţĭ de némurĭ protivnice, nu ne-am abătut vre-odată la socotinţe streine.

«Mărturisite sunt fără îndoire tóte stricăciunile răsboiuluĭ trecut, ce aŭ pricinuit nouĕ obşteĭ. Iar după contenirea acestuĭ răsboiŭ, singura mângâiere şi sufletésca nóstră mulţumire a fost şi este, pentru că bunul Dumneḑeŭ cu milostivirea, îndurarea către noĭ, ne-a dăruit nouĕ véc, cu dulce stăpânire a hrănitóreĭ nóstre împĕrăţiĭ, ca să petrecem viéţa părinţilor şi a strămoşilor noştri sub umbrirea sf. Devlet.»

şi îndreptând ţéra, veĭ ocrotì pe locuitorĭ, fiind încredinţat, că în curgerea răsboiuluĭ, saŭ boeriĭ saŭ ceĭ-lalţĭ din supuşiĭ locuitorĭ, dacă s'aŭ arătat întru alunecare saŭ a căruia greşélă urmată după nevoĭ şi întru atârnare străină, nicĭ cât de puţin nicĭ odinióră nu se vor mustrà eĭ, ca pentru o vecînică uitare, întru care s'aŭ îngropat cele trecute ale lor greşelĭ, pe câtă vreme nu se vor clătì din stejerul supunerĭĭ şi se vor arătà şi următorĭ hotărîrilor tale şi se vor silì cu credinţă întru împlinirea înaltelor mele Impĕrătescĭ poruncĭ, dar împreună se vor nevoì spre slujbă, alcătuindu-se întru tóte chipurile, carele după datoria Domnieĭ tale şi după sciută credinţa ta veĭ găsi cu cale a urmà pentru fericirea pămîntuluĭ, bună vieţuirea supuşilor şi lucrarea tutulor slugilor Impĕrătesciĭ mele Măriri, nu vor vedé alta decât bogatele mele revărsărĭ către dînşiĭ, ale Impĕrătescilor mele Măriri, precum şi dacă în potriva Impĕrătesciĭ mele voinţe se vor arătà păşind din datoria căḑutelor supunerĭ, după înalta mea poruncă şi hotărîre, se vor aduce în rînduéla lor pedepsindu-se. Aceste tóte câte se cuprind într'acéstă înaltă a mea poruncă şi hotărîre, făcêndu-le sciute şi cunoscute boerilor şi celor-lalţĭ locuitorĭ supuşĭ, îĭ veĭ însufleţì mângâind pe ceĭ înfricoşaţĭ şi strămutaţĭ supuşĭ şi-ĭ veĭ ocrotì aducêndu-ĭ la urma lor şi-ĭ veĭ cuprinde cu căutare după măsura stării, în potrivire cu fiinţa lor, însă pe aceĭ carĭ vor păzi cugetările unite cu voinţa şi porunca ta şi se vor arătà ca nisce supuse raiele, dar veĭ pedepsì după puterea cea slobodă, care se dă acum ţie, şi după voinţa cea însuşită a ta, pe aceĭ carĭ vor călcà în potrivă şi veĭ chibzuì şi cele obştescĭ şi cele în parte lucrurĭ, după cea maĭ drĕptă închipuire; în sfîrşit veĭ căutà tóte pricinile după socotinţa trebuinţeĭ celeĭ neapĕrate şi după temelia iubiriĭ săracilor şi după măsura cererilor celor neurnite, încredinţându-te dar întru păzita către mine desăvîrşită credinţă şi îmbunătăţita cugetare, veĭ fi cu luare aminte a te arătà fără prihană lăudat, păzind ca cu neîncetare să trimiţĭ însciinţare la înalta mea Pórtă pentru tóte trebuincióse pricinĭ. Spre aceste tóte s'a dat acéstă înaltă a mea Impĕrătéscă poruncă căreia supuindu-te şi următor după chipul arătat urmându-te, să te depărtezĭ de cea maĭ mică abatere şi în potrivă urmare. Crede Împĕrătesculuĭ meŭ semn, ce s'a dat la lét 1227, la începutul luminiĭ Zelhideà.

Boeriĭ lăudaŭ apoĭ pre Domnitor, care grijesce de tótă obştea, «de a căruia iubire de dreptate şi îmbunătăţită ocârmuire toţĭ de obşte ne aflăm întru desăvîrşita mulţămire».

Apoĭ grăesc de firmanul din 1228, la începutul luniĭ Muharem, şi de acel din acelaşĭ an, la începutul luniĭ Regep (când a trimis dar tabacherea). Boeriĭ îşĭ exprimă marea lor recunoscinţă pentru tóte aceste, maĭ ales că li s'a asigurat «păzirea vechilor nóstre obiceiurĭ şi urmarea aşezămîntuluĭ legiĭ.»

«Ne aflăm întru strîmtorire multă cu schimbarea hotarelor, dar ne cunóscem desăvîrşit norociţĭ, aflându-ne sub umbrirea Inaltuluĭ Devlet». (1)

Până în ultimul moment, boeriĭ Moldoveniĭ s'arătară slugarniciĭ către Muscalĭ. La 30 Septemvrie 1812, Divanul Cnezieĭ Moldoveĭ adresase luĭ Crasno Miloşevicĭ o adresă, aducêndu-ĭ mulţumirĭ pentru buna administraţiune a ţĕrĭĭ, fiind el Preşedinte Divanurilor Moldoveĭ şi Valachieĭ. (Veḑĭ la Academie, port. XXXV, 101.

---

(1) *Magzar ce s'a făcut către prea Inălţatul Vizir, mulţămitor asupra firmanuluĭ care a venit Domnuluĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod.*

Prea Inălţate, prea milostive şi al nostru mult făcĕtor de bine stăpân, epitrop al prea puternicii şi hrănitóreĭ nóstre Împĕrăţiĭ, noĭ prea plecaţĭ slugĭ: Mitropolitul ţĕrĭĭ, arhimandriţiĭ şi egumeniĭ aĭ mânăstirilor, boerĭ marĭ şi micĭ şi de tótă starea credincióse raele, carĭ locuesc în memlechetul Moldavieĭ, prin al nostru plecat magzar, umilite glasurĭ de rugăciunĭ dintr'adâncul inimiĭ întindem către sfîntul Dumneḑeŭ, ca să înalţe cu nemărginire braţul cel puternic al prea bunuluĭ nostru Împĕrat, să supue sub puterile luĭ pe tot vrăjmaşul şi împrotivnicul şi să dăruéscă putere Inaltuluĭ Devlet şi milostivuluĭ nostru stăpân viéţă îndelungată şi slavă nesfîrşită.

Părinţiĭ şi strămoşiĭ noştri din nenumĕraţĭ anĭ, dar şi noĭ cu urmare necontenit hrănindu-ne cu milele Inaltuluĭ Devlet al prea puterniculuĭ şi iubitoruluĭ de ómenĭ al nostru Împĕrat, de apururea am fost slugĭ şi raele prea credincióse şi la orĭ-care împotrivire de păgubire şi sdruncinare saŭ stingerile, carĭ după vremĭ întru împrejurărĭ de răsbóie am suferit, călcate de némurĭ protivnice, nu ne-am abătut vre-odată la socotinţe străine saŭ neasemănate cu ale luminaţilor noştri Domnĭ, nicĭ am slăbit întru cât de puţin din dréptă supunere a nóstră, ce statorniciţi pe adevĕrată cugetare, am păzit de a-pururea dreptatea şi sadicatul, slujind la Inălţatele Împĕrătescĭ poruncĭ cu rîvnă ferbinte; mărturisite sunt fără îndoire tóte sdruncinările carĭ răsboiul trecut aŭ pricinuit nouĕ de obşte, dar după contenirea acestuĭ răsboiŭ, singura mângâiere şi sufletéscă a nóstră mulţumire a fost şi este pentru că bunul Dumneḑeŭ cu milostivnică îndurare către noĭ ne-a dăruit nouĕ acel aurit véc cu

CAP. XVII.

Ţĕraniĭ sub Scarlat Calimach.

Noua Domnie de după tratatul din 1812 de la Bucurescĭ nu aduce nicĭ o îmbunătăţire la sórtea ţĕranuluĭ Moldovén clăcaş. Cunóscem gre-

---

ḑilele stăpâniriĭ a hrănitóreĭ nóstre Impĕrăţiĭ, ca să petrecem viéţa părinţilor şi a strămoşilor noştri sub umbrirea şi vieţuitórea rază a sfîntuluĭ Devlet, întru acéstă dréptă credinţă a nóstră, întemeiată pe acea dintru în vechime milostivnică îndurare şi statornicie a ne află pentru de apururea sub aceeaşĭ umbrire a prea Înaltuluĭ Devlet, nu am cugetat ce-vă nicĭ pentru sdruncinarea şi nemărginita păgubire cu rĕmânerea din stânga Prutuluĭ a strămoşescilor nóstre moşiĭ, de la carĭ am avut tótă hrana vieţuiriĭ caselor nóstre; Domnul nostru cu părintésca îngrijire către tótă obştea prin bunele chibzuiriĭ cu dréptă ocrotire a mângâiat întru tóte nevoinţele şi sdruncinările nóstre, de a căruia iubire de dreptate şi bunătăţită cârmuire toţĭ de obşte ne aflăm întru acea desăvîrşită mulţumire, că prin milostivnică îndurare a prea bunuluĭ nostru Împĕrat s'aŭ dăruit nouĕ strămoşescile privileghiurĭ cu păzire fără strămutare şi privim fără contenire către toţĭ de obşte milostivnica umbrire şi revĕrsare către noĭ din prea bogatele milĭ ale prea puterniciĭ Împĕrăţiĭ, am câştigat nemărginită sufletéscă mulţumire şi de ajuns mângâiere în sdruncinările şi nevoinţele nóstre de la cuprinderea Înaltuluĭ Împĕrătesc Firman ce s'a trimis Domnuluĭ nostru, dat la anul 1228, la începutul luniĭ Muharem, cu revĕrsare de milostivire întru cunoscinţa supuneriĭ şi a credinţeĭ nóstre, dar şi urmare cu sîrguinţă a datoriilor nóstre cu săvîrşire împreună cu Domnul nostru a poruncilor hrănitóreĭ nóstre Împĕrăţiĭ, ne-am împărtăşit din milostivnica îndurare şi am câştigat asemenea sufletéscă mulţumire şi mângâiere de la Înaltul Împĕrătesc Hatihumaium, dat întru acestaşĭ an la începutul luniĭ Regep şi trimis către Domnul nostru cu Înalt Împĕrătesc dar şi hărăzim drepte cunoscinţe de adevĕrată credinţă şi osârdie săvîrşirilor fără cusur ale Înaltelor Împĕrătescĭ poruncĭ, mărturisim acele dintru în vechime şi către noĭ următóre revĕsărĭ de milostivíre ale prea puterniculuĭ nostru Împĕrat, nu ascundem asemenea facere de bine şi propovĕduim milostivnica îndurare cu păzirea vechilor nóstre obiceiurĭ şi urmarea aşezămîntuluĭ legiĭ şi a credinţeĭ nóstre şi întru urma acestora încredinţăm şi sufletésca nóstră mulţumire şi câştigarea mângâieriĭ la nevoinţele şi sdruncinările ce ni s'aŭ pricinuit cu urmarea rĕsboiuluĭ trecut; ne aflăm întru strîmtorare multă cu schimbarea hotaruluĭ, dar cunóscem desăvîrşita norocire, aflându-ne sub umbrirea prea Înaltuluĭ Devlet a hrănitóreĭ nóstre Împĕrăţiĭ, de la care, precum moşiĭ şi strămoşiĭ noştri, asemenea şi noĭ câştigăm revĕrsările de milostivire din noianul îndurărilor prea bunuluĭ nostru Împĕrat, a căruia slavă să fie nemărginită în vecĭ, dar prin Împĕrătésca îndurare fericire pentru noĭ cunóscem, drépta şi blânda ocârmuire a Domnuluĭ nostru, cu obştescĭ glasurĭ ne rugăm milostivuluĭ nostru stăpân, ca să fie către noĭ cu aceeaşĭ milostivire a mijlocĭ de apururea să câştigăm fără contenire mila şi îndurarea întru numele luĭ Dumneḑeŭ de la prea bunul nostru Împĕrat şi de la luminaţiĭ noştri Domnĭ. 1814 Iulie 16. *(Cond. Mitr. din Iaşĭ.)*

lele adăogirĭ la «pont», de la începutul secoluluĭ, contra cărora ţĕranul Moldovan nu odată a protestat zadarnic.

In Cod. I (pag. 347) din Biblioteca Academieĭ există un act, din care se póte vedé, cum nicĭ o uşurare n'a obţinut ţĕranul sub Scarlat Calimach. Acest act pórtă titlul: «Ponturile pentru lucrul ce s'a socotit să lucreze ceĭ ce şed pe moşiile altora.»

In Fevruarie 1815, Domnitorul Scarlat Calimach, departe de a uşurà pe ţĕran, îĭ maĭ răpesce un drept vechiŭ. Prin anaforà, boerĭĭ Divanuluĭ propun şi Vodă se grăbesce a aprobà desfiinţarea excelenteluĭ drept ce aveaŭ clăcaşiĭ: *de protimis* la arendarea moşiilor pe carĭ locuiaŭ. Luând moşia în arendă, ţĕraniĭ scăpaŭ de jaful şi maltratările arendaşilor Grecĭ, Armenĭ şi chiar de ale proprietarilor boerĭ. Sub pretext că acest drept de «protimis» ocasionézà perderĭ proprietarilor de moşiĭ, la cererea boerimiĭ, Scarlat Calimach dă următórea hotărîre:

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ,
Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod, Domn ţĕriĭ Moldoveĭ.

Cetindu-se anaforaua acésta înaintea Domnieĭ Mele şi a tot sfatul şi intrând însumĭ Domnia Mea în cea maĭ cu amăruntul cercetare celor cuprinse în anaforà, am vĕḑut atât cele de maĭ înainte urmate felurĭ de păgubirĭ pricinuitóre de judecăţĭ nu numaĭ stăpânilor moşiilor, ci şi orîndatorilor dintru o rea obicĭnuire ca acésta cât şi multe asemenea pricinĭ ce s'aŭ întîmplat acum în vremea Domnieĭ Mele, aducĕtóre nu de puţină sărăcie şi stingere şi înşişĭ locuitorilor, stând şi cu necontenire judecându-se; drept aceea, socotindu-ne că socotinţa domniilor-sale boerilor este drĕptă şi cu cuviinţă de a contenì acest pricinuitor de păgubire obiceiŭ, hotărîm Domnia Mea, împreună cu tot Sfatul de obşte, că de acum înainte un protimisis ca acesta să fie cu totul oprit şi fieşte-care din stăpâniĭ moşiilor să fie slobod şi întru deplină stăpânire a-şĭ vinde venitul moşiilor precum va voì, şi orĭ cuĭ va vré, şi contractul dintre cumpĕrătorĭ şi vînḑĕtorĭ să aibă tărie, însă ca nu cum-và şi orîndatoriĭ în nădejdea acesteĭ hotărîrĭ a ridicăriĭ protimisuluĭ de la locuitorĭ să se ispitéscă a păşì peste ponturile Domnescĭ, saŭ peste aşezarea ce vor avé stăpâniĭ moşieĭ cu locuitoriĭ, şi să asupréscă maĭ mult pe locuitorĭ, poruncim Domnia Mea domnieĭ-tale Vel Logofĕt şi domnieĭ-tale Vel Vistier, că de se vor arătà nescarĭ-và locuitorĭ, cu acest fel de jalobe, să se cerceteze cu amăruntul şi încredinţându-se de vre-o urmare a orîndatorilor în potriva ponturilor Gospod, saŭ a aşezăriĭ cu stăpâniĭ moşiilor, să li se facă dreptate, fără a li se maĭ da maĭ multă ascultare, întărindu-se anaforaua acésta cu a Nóstră Domnéscă iscălitură şi pecete.— 1815 Fevruarie 9.

(Iscălit:) Noĭ Scarlat Alexandru Calimach Voevod. Iordachi Ghica Vel Logofĕt, Procitoh.

Un alt drept al ţĕranuluĭ, care primesce împuţinare, atingere, este acel la *pădure*. Academia nóstră posedă un act de la Scarlat Calimach,

prin care acest vechiŭ drept al ţĕranuluĭ de a luà din pădure lemnele necesare de foc şi de construcţiune a caselor şi heiurilor sale este ştirbit (1).

Cârciumariĭ jidovĭ eraŭ dejà la aniĭ dintâĭ aĭ secoluluĭ nostru plaga satelor. Eĭ otrăviaŭ lumea cu alcoolurile cele uciḑĕtóre şi o sărăciaŭ cu metodele până astăḑĭ practicate de cârciumarĭ prin sate. Boeriĭ Moldovenĭ, carĭ pe atuncĭ se pare că înţelegeaŭ că sărăcirea ţĕranuluĭ erà sărăcirea lor, luaseră o dispositiune bună, proprie de a maĭ împuţinà rĕul. Eĭ hotărîseră, că orîndarul, adecă cârciumarul, să nu pótă da bĕutură pe datorie decât până la suma de 15 leĭ la ţĕranul fruntaş, 10 leĭ la cel mijlocaş şi 5 leĭ la codaş pe un întreg an. In contra unuĭ aşà de înţelept nizam, arendaşul Leiba de la Scheia, moşia pe atuncĭ a Spătaruluĭ Dracahe Roset, revoltă satul cu jafurile luĭ. Intervine la Calimach o jalbă a sătenilor contra luĭ Mateiŭ Duca şi Const. Drosu, arendaşiĭ luĭ Dracache Roset, carĭ aŭ subarendat cârciuma din sat ḑisuluĭ Leiba. Ţĕraniĭ se jăluesc că ĭ-a sărăcit cu totul cu încărcăturile ce le face Leiba şi «a împlinit ce a găsit pe la casele nóstre, vite şi alte lucruri pentru datoriĭ ce ar fi avênd a luà de la noĭ, de carĭ noĭ nicĭ o sciinţă nu avem că ĭ-am fi datorĭ....» Leiba ĭ-a adus în acea stare, că nu-şĭ pot plătì birul şi havalelele Domnescĭ. «Şi am venit, ḑic locuitoriĭ, la desnădăjduire, unde ceĭ maĭ mulţĭ din noĭ suntem gata a fugì şi a se sparge satul». Ţĕraniĭ bieţĭ cer să le rînduéscă Domnul pe cine-và să-ĭ socotéscă cu Leiba şi să li se pue o vadeà pentru plata ce vor eşì datorĭ (1817 Fevr. 12).

Asupra acesteĭ jălbĭ, Scarlat Calimach pune o resoluţiune de trimitere simplă în regularea Vistieruluĭ (2).

Vistierul cercetéză şi află dréptă jăluirea ţĕranilor şi raportéză fapta către Vodă. Atuncĭ acesta, la 28 Fevruarie 1817, trimite o poruncă către Ispravnicĭĭ de Roman, scriindu-le:

«A fost de mirare Domnieĭ Mele, cum de nu cercetaţĭ pentru nisce urmăririĭ ca aceste ale orîndarilor, când este sciută d-vóstre hotărîrea că orîndariĭ(3) nu aŭ voie să însărcineze pe locuitorĭ cu datoriĭ pe bĕuturĭ (urméză indicate sumele aduse de noĭ maĭ sus) şi care (arîndaş) va face credit maĭ mare să rĕmână păgubaş.»

(1) Veḑĭ actul în portof. XXVI, No. 198.

(2) «Dumné-ta Vel Vistier, pune la cale cererea jăluitorilor după cuviinţă».
L. S. Vel Logofĕt.

(3) Orîndar în Moldova însemnéză cel care ţine în arendă o cârciumă. Veḑĭ la Academie, port. XXVI (166 şi 167).

Colonisărĭ nouĕ de *silişte* se maĭ fac în timpul luĭ Scarlat Calimach. Aşà Toma Luca, mare Vistier, este autorisat, cu chrisov Domnesc din 30 Aprilie 1818, să aducă la o moşie a sa 40 de liude streinĭ(1). Cestiunea unor asemenea colonisărĭ am tratat-o altă-dată prin un memoriŭ special.

Ţiganiĭ.

Nicĭ o schimbare în sórtea ţiganilor. Ţiganiĭ Domnescĭ plătesc dare câte 1 leŭ pe lună de fie ce *cruce*, după cum se vede în pitacul Domnesc de la 22 August 1814(2).

Réua tratare, maĭ ales de particularĭ, a ţiganilor, face că mulţĭ din eĭ fug, parte peste hotare, maĭ ales la Muntenĭ, unde se pare că eraŭ ce-và maĭ omenos trataţĭ, intrând, după regulă, între ţiganiĭ Domnescĭ (3).

(1) Academie, port. XI (236).

(2) Cond. proprietate a P. S. Metropolit Iosif al Moldoveĭ şi Suceveĭ, pag. 113 v.

(3) Cocóna Zoe(?) dă zapis Căminaruluĭ G. Hermeziu să-ĭ aducă 10 sălaşe de ţigani fugite peste hotare. — 1814 Martie 10 — (Academie, port. X, 247.)

Vînḑare de robĭ.

Petrachi Mavrogheni Beizadè încredinţez prin acest zapis către dumné-luĭ Avram Vornicul de Pórtă, precum să fie sciut, că din ţiganiĭ de danie ce am de la prea Inălţatul Domnul Scarlat Alexandru Calimach Vodă, cu chrisov din létul 1814 Septemvrie 25, prin bună învoire şi tocmélă, ĭ-am vîndut cincĭ suflete ţiganĭ streinĭ anume pe ....., Zoiţa, Sanda, Maria şi Paraschiva. Drept acésta, de astăḑĭ şi înainte să aibă numitul Vornic de pórtă a stăpânì pe arătaţiĭ maĭ sus ţiganĭ, ca pe nisce drepţĭ robĭ aĭ sĕĭ, nestrămutat şi nesupĕrat de nimenia întru nimica; şi atât dumné-luĭ cât şi urmaşiĭ clironomĭ aĭ domnieĭ-sale în vecĭ.

Şi despre încredinţarea şi întărirea celor de sus urméză a nóstră iscălitură, pe care să-şĭ facă şi întăritura Domnéscă. — 1816 Maiŭ 30.

(Subscris:) **Petrachi Mavrogheni** (în grecesce).

Noĭ Scarlat Alex. Calimach Vodă, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domn al ţĕriĭ Moldoveĭ.

Se face scire cu acéstă carte a Domnieĭ Mele că prin jalba ce ne-a dat dumnéluĭ Dimitrie Avram biv Vornic de pórtă a făcut arătare că a cumpĕrat 5 suflete ţiganĭ streinĭ de la luminatul Beizadeà Petrachi Mavrogheni, anume: .....; Zoiţa, Sanda, Maria şi Paraschiva, pe carĭ şi Luminarea Sa ĭĭ are danie cu hrisov de la Domnia Mea din létul 1814 Septemvrie 25, arătându-ne şi un zapis de vînḑare din partea Luminăriĭ Sale pe arătatele suflete de ţiganĭ; cu care jalobă rînduit fiind la cinstit şi credincios boerul Domnieĭ Mele dumné-luĭ Mihalachi Mavrogheni biv Vel

CAP. XVIII.

Din istoricul Domnieĭ luĭ Scarlat Calimach.

Reluând istoricul Domnieĭ luĭ Scarlat Calimach, amintim rechemarea, după voința luĭ, a Metropolituluĭ Veniamin la scaunul archiepiscopal. Acest act nu puteà decât să recomande bine la țéră pe noul Domnitor.

Luarea în stăpânire a tronuluĭ Moldoveĭ de către Calimach se făcù cu óre-care întârdiere, precum vĕdurăm, din causa târdieĭ sosirĭ a firmanuluĭ relativ.

Nu avem de a revenì asupra făptuirilor nouluĭ Domn cu referință la biserică, la școlă, etc. Insemnătatea acesteĭ Domnĭĭ, din punctul de vedere al culturiĭ și al justiției, este necontestabilă.

Din respect politic, notele Consululuĭ frances din Iașĭ ne arată pre Calimach aprópe tot atât de giruetă, cât am vĕdut că erà Caragea de la Muntenĭ. După cum Napoleon aveà succese orĭ căderĭ, se învîrtià girueta de la Iașĭ. In fond, Calimach nu iubià maĭ mult pe Muscalĭ decât pre alte némurĭ, dar fin diplomat, Calimach căutà să tragă profit din fie-ce manifestațiune politică a sa. Acésta îĭ reușì póte chiar maĭ mult decât luĭ Caragea. Grație uneĭ asemenea purtărĭ, Calimach isbutì să capete ascultare de la Rusia, care închisese, precum vĕdurăm, fruntaria Prutuluĭ, închidere prin care Iașiĭ fură un moment amenințațĭ de fómete, căcĭ din Basarabia primià în trecut aprovisionările cele maĭ multe; Calimach isbutì, dicem, să dobândéscă de la Rusia libera exportațiune din Basarabia a productelor trebuitóre Iașilor și unor județe Moldovene (1).

Abilitatea politică a luĭ Scarlat Calimach avù de consecință o dobândă care se păreà bună și pentru stabilitatea Domniilor țĕrĭĭ, dar

---

Postelnic, Nazirul țiganilor Gospod, întru cercetare, ne-am încredințat că sunt drepți țigani streinĭ și din robiĭ Luminăriĭ Sale, și cu cererea ca să i se facă și întăritură Domnéscă, pe numiții țigani.

Drept acésta, i s-a dat acéstă carte a Domnieĭ Mele pe numiții țigani, ca să-ĭ stăpânéscă în vecĭ nestrămutat și nesupĕrat de nimenia întru nimica cu bună pace și atât dumné-luĭ cât și urmașiĭ clironomiĭ domnieĭ sale, ca pe nisce drepți robĭ aĭ domnieĭ sale în vecĭ și nereșuit, întărind vînzarea acésta și cu a nóstră Domnéscă pecete. — 1816 Maiŭ 30.

(L. P.)

(1) Vedĭ Fornetty, nota din 23 Aprilie 1813. Hurm., Supl. II, pag. 708 și 751.

şi pentru familia luĭ Calimach. Pórta Otomană, după stăruinţele luĭ şi ale Suţescilor, sprijiniţĭ de puterile amice lor, iea la 1819 decisiunea, ca la tronurile ţĕrilor Române să nu maĭ pótă aspirà decât patru familiĭ şi tot asemenea postul de mare dragoman să fie reservat tot acestor familiĭ. Aceste 4 familiĭ sunt: 1) a luĭ Scarlat Calimach, 2) a luĭ Alecu Suţu, Domnul Muntenieĭ, 3) a mareluĭ Dragoman actual, în 1819, Michaiŭ Suţu din familia luĭ Michaiŭ Vodă Suţu, şi 4) familia rĕposatuluĭ Alexandru Moruzi. Pórta dispune că de aci înainte Domnitorilor actualĭ vor succedà periodicesce şi pe rînd Domnĭ ceĭ doĭ aflătorĭ la Constantinopole, adecă cel mazilit din Valachia şi acel din Moldova la domnia Valachieĭ. Pentru postul de dragoman se va alege pre cel maĭ vrednic şi maĭ ispitit fiŭ al aceluĭ maĭ vechiŭ Domn; cele-l-alte dispositiunĭ se pot vedé în actul relativ ce urméză în notă (1).

(1) *Regularea Împĕrătéscă pentru aşezarea celor patru familiĭ grecescĭ ce aŭ a domnì pe rînd la Moldo-Românìa.*

Învecinicita puternică Împĕrăţie alegênd pe Domnitorĭ din provinciile de sub suveranitatea eĭ cea după clironomie, adecă Modova şi Valachia, în tótă vremea după a eĭ singură şi nemărginită socotinţă, deşì maĭ înainte îĭ rînduià din pămîntenĭ, dară aşà precum s'aŭ arătat din partea lor óre-carĭ neertate cutezărĭ, de nevoie aŭ găsit cu cale maĭ în urmă de a se desfiinţà sistemul dintâiŭ şi în locu-ĭ a se introduce acela al alegeriĭ dintre Fanarioţĭ, carele s'a şi urmat până acum. Scopul schimbăriĭ acesteia se întemeià, că faptele şi lucrările îndrăznite de către Domniĭ pămîntenĭ nu se vor maĭ ivì din partea Fanarioţilor, ca uniĭ ce maĭ înainte eraŭ cumpĕtaţĭ. Insă de la o vreme încóce, fiind că uniĭ din numeroşiĭ rivalĭ, nu numaĭ dintru aceia ce nu se aflaŭ în trebĭ, ce încă din aceĭ vrednicĭ şi nevrednicĭ, întrebuinţaŭ tot felul de maşinaţiĭ spre căpĕtarea uneĭ Dragomaniĭ şi a ambelor Domniĭ, iscodiaŭ felurite intrigĭ unul asupra altuia, în potriva înalteĭ voinţe: sistematica punere la cale a acestor lucrurĭ a ajuns una din cele maĭ neapĕrate nevoĭ, ridicându-se din mijloc pricinile de căpetenie a tot felul de viclenie şi prigonire în viitorime.

Aşà dar descoperindu-se acum din cercetare şi din practică purtările prenumiţilor Fanarioţĭ, în privire că personala calitate, vrednicie şi nevrednicie a fieşte-căruia s'aŭ dovedit în destul şi maĭ cu sémă acum în aniĭ aceştĭ maĭ din urmă, când viclenia unora ascunsă sub mască de dreptate s'a vădit din împrejurarea seriósă luându-se bună încredinţare prin acésta că nu este dat celuĭ întâiŭ venit de a i se încredinţà asemene însemnate posturĭ, precum ale Domniilor, pentru acésta de neapĕrat s'a găsit de cuviinţă a se face o din noŭ regulare potrivită cu împrejurările şi cu interesele Inaltuluĭ Devlet, în chipul că amândouĕ Domniile să fie hotărîte numaĭ pentru patru familiĭ, asupra cărora nu urméză vre-o imputare, înscrise cu numele şi pronumele, şi după regula lucrătóre atuncĭ; precum şi postul mareĭ Dragomaniĭ, ce se socóte între cele dintâĭ, să se cârmuéscă numaĭ de către aceste patru familiĭ, iar aceĭ ce vor rĕmânĕ pe din afară, fiind nevrednicĭ şi neputênd avé nicĭ o nădejde în privirea familieĭ, se vor ocrotì sub umbra puternicii Împĕrăţiĭ. Pe aceste dară temeiurĭ, după înalta voinţă şi hotărîre a Împĕrăţieĭ, şi după soco-

Scarlat Calimach se deosebesce de contimporanul sĕŭ de la Muntenĭ, în aceea că este maĭ puţin lacom de banĭ. Noul Domnitor Moldav nu percepù de la ţĕră baniĭ tributuluĭ către Pórtă, tribut ertat prin tratatul de la 1812, dar pre care Domnitorul Muntén găsì mijloc să-l percépă.

---

tinţa unanimă a celor bine cugetătorĭ şi cu credinţă către puternica Împĕrăţie, basele regulării făcute şi princiósele condiţiĭ şi regule s'aŭ statornicit în chipul următor:

Domniile Moldavieĭ şi Valachieĭ vor fi de astăḑĭ mărginite numaĭ în cele patru familiĭ, carĭ s'aŭ însemnat prin credinţa şi dreptatea strămoşilor şi carĭ merg pe urma lor, adecă: 1) Familia Domnitoruluĭ de astăḑĭ a Moldavieĭ Scarlat Calimach Voevod; a 2) acea a Domnitoruluĭ de astăḑĭ al Valachieĭ Alecu Suţu; a 3) marele Dragoman de astăḑĭ Michalache Suţu din familia luĭ Michaiŭ Voevod; şi 4) acea a răposatuluĭ Alexandru Moruz, compusă din treĭ fraţĭ. Iar Domniilor a Domnitorilor de astăḑĭ vor succedà periodicesce şi pe rînd Domniĭ ceĭ doĭ aflătorĭ în Capitala Împĕrăţieĭ, adecă acel mazilit din Valachia, la Domnia Moldavieĭ, şi acel din Moldova la Domnia Valachieĭ, fără a se îngăduì nicĭ de cum Domnia vre-uneia din maĭ sus ḑisele familiĭ. Din aceste patru familiĭ, dacă vre-odinióră ar lipsì clironomĭ, Inalta Pórtă, cercetând şi însemnând pe aceĭ înzestraţĭ cu credinţă şi învĕţătură, va alege pe acel maĭ însemnat dintre eĭ, hărăzindu-ĭ driturile familieĭ a patra. Iar pentru postul mareĭ Dragomanĭĭ se va alege acel maĭ vrednic şi maĭ ispitit fiŭ al celuĭ maĭ vechiŭ Domn, sub cuvînt de serviciĭ făcute maĭ înainte, iar tatăl sĕŭ, când ĭĭ va venì rîndul de a domnì, orĭ când ar vroì prin înscris iscălit de însuşi el, să propue şi să céră de bună voie şi nesilit a sa demisie, şi înlocuì rînduirea fiuluĭ sĕŭ ce ar fi ocupând postul mareĭ Dragomanĭĭ, în asemene cas şi în urmarea cereriĭ sale făcută către Inaltul Devlet, fiul se va rînduì Domn în locul tatăluĭ sĕŭ, iar postul mareĭ Dragomanĭĭ, se va încredinţà celuĭ maĭ vrednic fiŭ din cea maĭ veche din cele-lalte familiĭ. Iar dacă din cea maĭ veche familie nu s'ar găsì fiŭ, avênd vîrsta potrivită, orĭ sciinţele şi învĕţătura cuvenită, saŭ şi găsindu-se nu ar avé însuşirile cerute pentru asemene posturĭ, atuncia, precum şi în casul de maĭ sus, alegêndu-se din cele-lalte familiĭ pe acel maĭ vrednic şi maĭ învĕţat, se va rînduì la postul mareĭ Dragomanĭĭ, iar acesta după alegere rînduit mare Dragoman, împlinindu-şĭ cu credinţă şi dreptate datoriile postuluĭ ce din mila Împĕrăţieĭ a trece la rangul de Domn; însă în vremea Dragomanieĭ sale, cunoscêndu-se de către puternica Împĕrăţie saŭ nevrednicia sa, saŭ orĭ-ce vre-o altă vină vĕdită saŭ nevĕdită, de odată depărtându-se din postul sĕŭ, după asemenea rînduélă, se va rînduì altul în locul sĕŭ, fără ca aceĭ ce se depărtéză sub categorie de vină să se pótă înaintà la rangul Domnieĭ. Osebit de aceste, spre a se preîntîmpinà şi înlătură orĭ-ce viclenie şi intrigĭ, mărginându-se şi postul Dragomanieĭ Floteĭ la aceste patru familiĭ, îl va căpĕtà cel maĭ vrednic ce se va alege din ele în chip ca, deşì maĭ nainte din Dragomania Floteĭ, de-a dreptul s'a înaintat la rangul Domnieĭ, acum însă, fiind-că se hotărĕsce ca transiţia la Domnie să fie postul mareĭ Dragomanĭĭ, apoĭ nu este nicĭ cum ertat în viitorime vre-unuia din Dragomanii Floteĭ ca să trécă de-a dreptul la Domnie; dar după regularea făcută, Dragomanul Floteĭ la sosirea epoceĭ hotărîte va trece la postul mareĭ Dragomanĭĭ, şi în urmă, la vremea

Mulţămitorĭ boeriĭ de bunele dispositiunĭ în favórea lor luate saŭ promise de Scarlat Calimach, se adună la Divan şi ceĭ haleà şi ceĭ paià şi, la 9 Decemvrie 1812, aduc anaforà luĭ Calimach propunêndu-ĭ restaurarea Curţiĭ domnescĭ, constatând «neodihnita petrecere» a Dom-

---

hotărîtă înaintându-se la rangul Domnieĭ; din cele-lalte patru familiĭ se va rînduì, precum maĭ sus s'a ḑis, după alegere, pe acel maĭ vrednic, fără ca iarăşĭ să se pótă rînduì nicĭ odată în nicĭ o slujbă pe aceĭ ce pentru fapte vinovate s'aŭ depărtat din Dragomania Floteĭ.

In urmarea acestora, fiind-că după regularea acum făcută, atât ambele Domniĭ, precum şi Dragomaniile Divanuluĭ Impĕrătesc şi a Floteĭ, s'aŭ hotărît numaĭ pentru acele patru familiĭ, aceĭ ce de puţină vreme s'aŭ înaintat şi carĭ nu fac parte din sus ḑisele patru familiĭ, atât Hangerliul, cât şi fostul Dragoman Iacob Arghiropulo se vor cunósce de astăḑĭ de către puternica Impĕrăţie ca nisce particularĭ, desbrăcându-se de rangul ce-l avuseră maĭ nainte: însă atât pentru slujbele lor în parte făcute de maĭ nainte şi pentru mila ce se hărăzesce tuturor supuşilor puternicĭĭ Impĕrăţiĭ, spre a nu întîmpină numiţiĭ nevoĭ, în privirea stărĭĭ lor, ca o consecinţă a îndurărĭĭ autocratoricescĭ, li s'a încuviinţat óre-care sumă sub numirea de pensie; şi dar, fostuluĭ Dragoman Iacovachi, ca unul ce are mulţĭ pe lângă el şi maĭ mult datorind decât Hangerliu, s'aŭ hotărît a se da din înseşĭ veniturile Domniilor, celuĭ întâiŭ 60,000 leĭ pe fie-care an, şi luĭ Hangerliu 40.000 leĭ, din carĭ scăḑêndu-se aceea ce ar ajunge spre hrana lor, rĕmăşiţa se va plătì creditorilor. Iar din suma pomenită de pensie, douĕ treimĭ se vor da pe fie-care an de către Domnul Valachieĭ şi cea-laltă treime de către Domnul Moldavieĭ, sloboḑindu-li-se îndată acum cuvenitele sineturĭ în puterea acesteĭ regulărĭ; pomeniţiĭ însă sunt datorĭ a şedé retraşĭ şi a petrece cu liniște, recunoscĕtorĭ pentru mila ce li s'a făcut; dacă însă (lucru ce nu se crede) s'ar aflà că eĭ aŭ cutezat în potriva Împĕrătesciĭ porunceĭ urmate după Inalta voinţă şi hotărîre, osebit de perderea hărăziteĭ lor pensiĭ, vor luà încă şi pedépsa sumeţieĭ lor, prin ştréng. Fiind de trebuinţă ca pomenitele familiĭ să reguleze cele de cuviinţă şi pentru toţi boeriĭ împărţindu-ĭ între dînşiĭ, împrietinind pe uniĭ, ajutând pe aceĭ ce vor avé nevoie şi purtând grijă pentru hrana lor, urméză după acestaşĭ că trebue să razime spre a fi eĭ sloboḑĭ, cu un cuvînt ca tóte stările de boerĭ, conformându-se cu credinţă şi dreptate sistemuluĭ familieĭ sub care se află, să se ferésca de orĭ-ce faptă mare saŭ micà ce ar fi în potriva Inalteĭ voinţĭ, bine cunoscênd, că representaţiile de mulţumire orĭ nemulţumire ce acele patru familiĭ vor face Inalteĭ Porţĭ, pentru cutare orĭ cutare faptă a boerilor, vor fi primite de Pórtă. Şi dar spre a cunósce fie-care acéstă punere la cale şi Inaltă autocratoricéscă voinţă, s'a sloboḑit Inalt buiuruldiŭ, cuprinḑĕtor poruncilor pomenite Patriarchuluĭ Romeilor, iar acelor patru familiĭ cuprinse în acéstă regulare li s'a făcut fie-căreia în parte în scris însciinţare cuprinḑĕtóre de tóte acele maĭ sus expuse. Iar aceste porunceĭ statornicite sistematic, spre a avé pururea putere, s'aŭ înscris atât în calemul Divanuluĭ, precum şi în condicile Amegiuluĭ şi a Impĕrătesciĭ Zaraphanele ca, după trebuinţă privindu-se, să se aplice cu potrivire.

Anul 1819, luna Ianuarie.

In Constantinopole.

nitoruluĭ în casă cu chirie. Se cer 115.690 leĭ pentru acéstă restaurare a palatuluĭ, rĕŭ deteriorat de Muscalĭ, carĭ aŭ ţinut în el spital militar. Suma reclamată va fi adausă apoĭ pentru facerea mobilieruluĭ şi altor trebuincióse. Boerĭĭ propun, ca baniĭ necesarĭ să se cisluéscă pe ţĕră împreună cu baniĭ datoriţĭ la *Casa răsurilor* pentru lefile slujbaşilor ţĕrĭĭ. Modalitatea percepereĭ acestor banĭ se póte vedé în actul acĭ anexat (1).

---

(1) *Prea Inălţate Dómne,*

Cuprins fiind în obştésca anaforă ce s'a făcut către Inălţimea Ta, că neajungerea Caseĭ răsurilor, în sumă de 298.463 leĭ a unuĭ an curgĕtor, să se ieà cu drépţă analoghie de la locuitoriĭ biruluĭ sub numirea de lipsa lefilor, ca o îndatorire a ţĕrĭĭ a plătì celor ce slujesc pentru ţĕră, iată viind vremea cea cuviinciósă spre stingerea acésta, pentru care şi adunându-se după porunca Domnieĭ Tale spre socotinţa acésta, n'am lipsit a ne îngrijì şi pentru cheltuelile ce trebuesc spre îngrijrea Curţiĭ pămîntescĭ, care a primit stricăciune în vremea trecutuluĭ răsboiŭ, locuindu-se de spitalul oştenesc, nerĕmâind altă sălăşluire pentru Domnie şi pentru dregĕtoriile pămîntescĭ, fiind întru tóte neodihnită petrecere şi supĕrătóre noroduluĭ, dar apoĭ şi însăşĭ Inălţimiĭ Tale Domnitoruluĭ, ca pentru un lucru dar neapĕrat şi din cele maĭ întâĭ, a vedé Curtea Domnéscă în stare de sălăşluire Domnitoruluĭ, luând sémă socotinţelor ce s'aŭ făcut cu tahmin pentru cheltuéla trebuinciósă, maĭ ales după rînduirea domnieĭ-sale Hatmanuluĭ Roset, care cu luare aminte a şi făcut cu luare în scris între tóte şi prin isvod a arĕtat Adunăriĭ obştescĭ, că atât pentru cumpĕrătórea cherestelelor cât şi pentru tóte cele-lalte ale plăţiĭ lucrătorilor: petrarĭ, teslarĭ şi cumpĕrăturĭ de sobe şi alte materialurĭ, spre întocmirea şi a celor de sus şi a celor de jos zidirĭ şi a celor din ogradă şi zugrăvitul trebuesc 115.690 leĭ cu tótă economia, afară însă de un lagum ce trebuesce neapĕrat pe sub pod şi afară de tótă îmbrăcămintea Curţiĭ.

Incredinţându-ne dară într'un acelaşĭ chip apoĭ întru socotinţa nóstră cea de obşte, găsim a fi de trebuinţă ca, împreună cu stingerea banilor lipseĭ Caseĭ răsurilor, să se strîngă şi baniĭ cheltuelilor întocmiriĭ Curţiĭ, care s'a şi făcut şi este datóre a se întocmì cu cheltuéla ţĕrĭĭ, însă nefiind chip tot într'aceeaşĭ vreme de odată a se strînge şi tótă lipsa Caseĭ răsurilor şi toţĭ baniĭ întocmiriĭ Curţiĭ, socotinţa prea plecatelor slugĭ ale Inălţimiĭ Tale urméză, ca numaĭ jumătate din neajungerea lefiĭ să se strîngă acum în lunile Ianuarie, Fevruarie şi Martie, adecă 149.232 leĭ, şi tot într'aceste lunĭ să se strîngă şi din baniĭ întocmiriĭ Curţiĭ 120.000 leĭ, strîngêndu-se şi sfertul răsurilor cel obicĭnuit, care se alcătuesce în 85.000 leĭ, carĭ toţĭ baniĭ aceştia, ce alcătuesc peste 350.000 leĭ, analoghisindu-se din Visterie pe ţinuturĭ asupra birnicilor, scutelnicĭ şi breslaşĭ fără osebire, prin cea maĭ bună chibzuire şi fără însărcinare asupritóre din partea dregĕtorilor, se vor strînge în lunile acestea, pentru că de la trepte: mazilĭ, ruptaşĭ şi târgurĭ, dar şi hrisovoliţiĭ jidovĭ, armenĭ şi alţiĭ nu este chip a se face strîngere, fiind însărcinaţĭ cu baniĭ menziluluĭ, dar nicĭ de la birnicĭ nu încape maĭ multă strîngere acum, fiind eĭ strîmtoraţĭ cu împuţinarea alişverişuluĭ din lipsa monedeĭ şi din stingerea ne-

Ca să-şĭ facă mână bună nu numaĭ la Pórta, ci şi cu principalele puterĭ Europene, Calimach întreţine relaţiunĭ cu tóte, scrie note şi epistole lăudăróse, promite amiciţie şi credinţă, după împrejurările ţileĭ, când Francieĭ, când Austrieĭ, în acelaşĭ timp când se declară devotat Rusieĭ. Nicĭ la Curtea din Berlin nu eraŭ ignoranţĭ de cugetul real orĭ aparent al Domnuluĭ Moldoveĭ.

Pe lângă Consuliĭ din Iaşĭ, Calimach se arătà amical şi, ca să le demonstre buna luĭ voinţă, iea dispositiunea să li se ofere anume case încăpĕtóre, cumpĕrate cu banĭ cisluiţĭ pe neguţitorimea din Iaşĭ (1).

Cel maĭ bun mijloc de a-şĭ face prietenă Pórta scià Calimach că este de a o încărcà cu peşcheşurĭ. Domnitorul trimise Porţiĭ provisiunĭ din belşug şi, drept mulţămire, îĭ venì îndată un Hatihumaium însoţit cu un dar, o tabacheră, o blană, un armăsar (2).

---

guţătoriilor, pe carĭ le-a stînjinit vremea răsboiuluĭ; iar apoĭ în luna viitóre Iulie, atuncia se va strînge şi cea-laltă parte în jumătate a lipseĭ Caseĭ răsurilor, se vor strînge şi baniĭ ce se vor cheltuì maĭ mult întru întocmirea Curţiĭ, împărtăşind întru acel ajutor împreună cu locuitoriĭ şi treptele, căcĭ amândouĕ aceste trebuinţe pămîntescĭ sunt datoria ţĕriĭ şi a obşteĭ. — 1812 Decemvrie 9. Iaşĭ.

(Semnaţĭ:) Veniamin Mitropolit Moldoveĭ, Gherasim Episcopul Romanuluĭ, Meletie Episcopul Huşuluĭ, Iordache Canta Vel Logofĕt, Const. Balş Logofĕt, D. Sturdza Vel Logofĕt, Sandu Sturdza Hatman, Grigorie Sturdza Vel Vistier, Vasile Canta Vel Vornic, Const. Balş Vel Vornic, Manolache Dimache Vel Vornic, Vasile Roset Vel Vornic, D. Bogdan Vel Vornic, Niculae Stratulat Hatman, Alexandru Balş Vistier, Iordache Roset Vistier.

(1) Veḑĭ documentul în *Uricar*, X.

(2) *Cuprinderea înaltuluĭ Impĕrătesc Firman.*

Lauda Domnilor celor din némul luĭ Mesia, alesule dintre stăpânitoriĭ némuluĭ luĭ Isus, astăḑĭ Domnule al Moldoveĭ Alexandre Calimach, să-ţĭ încheĭ săvîrşirile tale cu fericire; ajungênd acest prea Înalt semn, sciut să-ţĭ fie că unul dintre obiceiurile cele preacuvióse ale înalteĭ mele Împĕrăţiĭ şi nedespărţită rîvnă de a ocrotì şi a păzì pe ceĭ supuşĭ aĭ sĕĭ întru tótă dreptatea de a revĕrsà isvórele milostiviriĭ către dînşiĭ şi de a se păzì buna orînduélă, şi fiind-că de către pronia Dumneḑeéscă s'aŭ miluit şi s'aŭ dăruit mie stăpânire şi Impĕrăţie, neîncetat purtare de grije şi silinţă are Impĕrăţia mea pentru buna şi fericita stare de obşte tuturor ţĕrilor ce se află în supunerea prea puterniciĭ mele stăpâniriĭ, iar după acéstă aflare şi păzire chipurilor folositóre, care caută numaĭ şi numaĭ spre rĕsuflare, linişte şi odihna celor de la Dumneḑeŭ încredinţaţĭ la Împĕrătésca mea mărire supuse noróde şi raele, şi în sfîrşit cu ochĭ cu neadormire spre cercetare şi aflare de prin cererile şi urmăririle acelor orînduiţĭ de către Împĕrăţia mea stăpânitoriĭ judecătoriĭ şi Domnĭ în ţĕrile stăpâniriĭ mele; deci fiind că atârnă Împĕrătescul nostru cuget a pune în lucrare cele ce se cuvin la Împĕrătésca mea mărire, adecă a cuprinde şi

Anonimul doctor, al căruia portofoliŭ plin cu informaţiunĭ şi acte

a rĕsplătì cu milostivire pe aceĭ ce ocrotesc raelele ce locuesc în stăpânirea Împĕrăţieĭ mele şi le păzesc întru bună orînduélă, linişte şi dreptate, iar în potriva celor ce urmézĕ într'alt chip în potriva Împĕrătescii mele bune voinţe, de a li se face pedépsa şi perdare, cu osebire dar şi ţéra Moldoveĭ, care este moştenire de la strămoşiĭ meĭ, sub Împĕrătescul meŭ sceptru de a fi în bună stare şi de a petrece ticălósele raele întru tótă fericirea, linişte şi rĕsuflare şi de a se ocârmuì întru tótă buna orînduélă, fiind-că este cea maĭ întâĭ din bunele voinţe şi cererile Împĕrăţieĭ mele, nu încetăm de a cercetà de apururea starea întru care se află raelele şi toţi ceĭ-lalţì locuitorì aĭ Moldoveĭ şi tóte chipurile odihneĭ lor, într'un cuvînt neîncetat avem Împĕrătéscă purtare de grije pentru cerşuta bună stare şi fericirea pământuluì acestuia. Tu dar, numitule Domn, după ale tale înţelepte chipurì şi credincióse slujbe, carì s'aŭ cercat şi s'aŭ ispitit cu îndestuì anì maĭ nainte în slujba mareĭ Dragomaniĭ a Împĕrătesculuì meŭ Divan, de atuncia, fiind-că se nădăjdue că la tóte următórele slujbe ce veĭ fi orînduit veĭ arătà urmărì plăcute, lăudate, cu credinţă şi dreptate, ţi s'a încredinţat acéstă mare slujbă a Domnieĭ Moldoveĭ, iar acum de isnóvă vrênd Împĕrăţia mea maĭ cu amănuntul a se încredinţà pentru chipul petrecerii tale, s'a adeverit cu tótă îndestularea, că purtându-te cu înţelepciune şi isteţime şi alcătuind tóte mişcările tale a fi potrivite cu Împĕrătésca mea înaltă voinţă şi poruncă, întocmaĭ după cum se aşteptà de la tine, cheltuescì silinţă cu tótă credinţa, atât pentru zaptul şi buna ocârmuire pământuluì, cât şi pentru întîmplărì pentru păzirea buneĭ orînduelì, pe uniì înfricoşându-ì şi pedepsindu-ì, iar pe alţiì cuprinçêndu-ì şi umbrindu-ì, şi că păzescì nestrămutat canónele buneĭ petrecerì, cu muhafiziì şi locuitoriì Împĕrătescilor mele sarhaturì şi că după cele maĭ înainte şi pe urmă date Împĕrătescì poruncì prin sfînt Împĕrătescul meŭ hat pentru nizamul pământuluì, te afli spre mângâiere şi cuprindere sĕracilor şi pe ceĭ risipiţì şi strămutaţì dintr'înşiì aducêndu-ì la urmele lor, cheltuescì tot felul de silinţe pentru buna ocârmuire şi fericita petrecere pământuluì, depărtând şi gonind tóte răpirile şi nedreptăţile şi după tóte aceste că, vrênd să arăţì prin lucrare vederate mulţumirile tale şi pentru că din tinereţele tale te hrănescì cu prea bogatele mele milì ale prea puternicii mele Împĕrăţiì şi pentru că te-aĭ făcut maĭ ales chiar ridicarea şi crescerea Împĕrătescilor mele milì, fără preget te nevoescì a pune în lucrare tóte trebuincióse slujbe şi poruncì, după chipul cuviincios, iar maĭ ales te-aĭ silit a proftaxì în vreme tóte cele trebuincióse pentru zidirile cetăţilor Achermanuluì şi nu numaĭ ca să sfîrşescì în curîndă vreme acele poruncite douĕ ambare la Besideri, ca să pogóre Împĕrătescul galion, care după cerere întocmaĭ s'a făcut la Galaţì, ca să trimiţì în vreme zaherelele, vitele şi altele trebuincióse pentru tainaturile oştilor ce sunt rînduite asupra Vidinuluì, ca să praftacescì la Împĕrătésca cetate a Ţarigraduluì atât zaherele, cât şi trimeterea oilor prin gelepì.

Decì în sfîrşit, făcêndu-se tóte aceste de maĭ sus pomenite, cunoscute la Împĕrăţia mea şi cu adevĕrat încredinţându-se, că şi la tóte cele-l-alte slujbe şi poruncì şi de obşte la tóte mişcările tale te porţì tot cu aceeaşì silinţă, înţelepciune şi credinţă, iar osebit pentru că a dat pentru tine asemenea bună mărturie acel de acum Vizir şi cu desăvîrşită putere epitrop al Împĕrăţieĭ mele, cu mult plecat s'aŭ arătat ale tale lăudate şi înţelepte şi credincióse urmărì la prea puternica mea Împĕrăţie şi te-aĭ învrednicit de multe laude, căcì acésta a ta rîvnă şi prea plăcută urmare

diverse din secolul XVIII, l-am donat bibliotecii Urechiă din Galaţi,

---

nu numaĭ a găsit vederat, ce cu mare credinţă şi protimis acésta a ta care aĭ spre a puté face cunoscută desăvîrşit slugésca ta bună mulţumire pentru bogatele şi Împĕrătescile milĭ ce se revarsă către tine, ce încă a adeverit şi a întărit şi a strămoşilor tĕĭ către prea înalta, prea puternica mea Împĕrăţie credinciósă slujbă; fiĭ dar întru tótă vrednicia de laudă, şi iată dar învoim, ca să te învrednicescĭ a câştigà şi cu desfĕtare a gustà de apurure rodurile credinţeĭ şi ale dreptelor tale plăcute slujbe.

Decĭ dar fiind, că este bună voinţa Împĕrăţieĭ mele, ca şi de acum în fericitul Împĕrătescul meŭ semn să adaogĭ şi să îmmulţescĭ încă şi alte credincióse slujbe cu aseménare celor trecute maĭ înainte lăudate, ca să te silescĭ cu neadormire pentru bună starea şi fericirea pămîntuluĭ, pentru rĕsuflarea şi odihna săracelor raele şi să fiĭ cu luare aminte a se păzì nestrămutat cuprinderea înaltelor porunc pentru nizamul pămîntuluĭ şi din boerĭ şi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ pre ceĭ mărturisiţĭ în credinţă către prea puternica mea Împĕrăţie să-ĭ mângâĭ şi să-ĭ cuprinḑĭ, iar pe ceĭ vrednicĭ de pedépsă să-ĭ pedepsescĭ, fără a trece cu vederea greşélele lor şi să nu-ĭ erţĭ la orĭ-cine cutézà rele de a eşì din hotarele datorieĭ sale, saŭ a se abate cu călcare peste orînduéla stăriĭ sale, că cu acest chip să se urmeze buna ocârmuire, după cum cer hotarele cuviinţeĭ buneĭ oblăduirĭ.

Banĭĭ mirieĭ Împĕrătescĭ şi obicĭnuitele rusumaturĭ să te silescĭ a se împlinì în vremea lor; pe ticălósele raele să-ĭ feresci de asuprire şi nedreptăţĭ, iar din boerĭ şi ceĭ-lalţĭ câţĭ se vor împotrivì la poruncile tale şi câţĭ în potriva prea înalteĭ Împĕrătesciĭ mele buneĭ voinţĭ vor cutezà a silnicì şi a asuprì săracele raele, pe aceia după săvîrşita putere ce aĭ să-ĭ pedepsescĭ, spre înfrînare şi să cheltuescĭ tótă silinţa în tótă vremea, fără preget şi cu ochiul neadormiriĭ străjuind, ca după deplina putere ce ţi s'a dat să afli tóte chipurile folositóre pentru întemeierea şi buna ocârmuire pămîntuluĭ, întocmaĭ după înţeleptele şi credinciósele chipurĭ cu carĭ şi până acum te-aĭ purtat, nevoindu-te a trage şi a dobândì rugile săracelor raele către prea puternica mea Împĕrăţie şi să arătĭ necontenit către Împĕrăţia mea în scris tóte vrednicele de arătare ale tale socotinţe; spre acésta dar, după sfîntul Împĕrătescul meŭ întru norocire dat Hatihumaium, s'a făcut şi acésta a mea înaltă Împĕrătéscă poruncă cuprinḑĕtóre întăririĭ şi întemeieriĭ Domnieĭ Tale şi iată ţi se trimete; decĭ de te veĭ purtà după chipul de maĭ sus arătat şi ca să puĭ în lucrare întru tóte desăvîrşit Împĕrătésca mea înaltă poruncă şi voinţă, te va într'arma cu tóte puterile silinţeĭ în fericitul ogor al Împĕrăţieĭ mele, ca să arătĭ maĭ cu înadins şi de acum înainte rîvnă, protimie şi credinţă, arătând săvîrşirile tuturor celor ce maĭ sus s'aŭ poruncit, adecă buneĭ ocârmuirĭ a pămîntuluĭ şi tóte cele-lalte cerute de la vrednicia desăvîrşiteĭ puterĭ ce ţi s'a dat, ca cu chipul acesta să se îmmulţéscă şi să se întăréscă cu adăogire acea către tine a mea Împĕrătéscă norocită bună ipolipsis, să câştigĭ şi de acum revĕrsare a bogatelor mele nedeşertatelor faceri de bine de la prea puternica şi iubirea de dreptate Împĕrăţieĭ mele şi veĭ urmà negreşit după cuprindere şi înţelegere acesteĭ înalte Împĕrătescĭ poruncĭ, ce s'a dat la mijlocul luniĭ Şival, în anul 1212, în păzitul de Dumneḑeŭ Ţarigrad.

Cond. Metr. Iaşĭ, pag. 34.

ne descrie parada primiriĭ de către Domnitoriĭ ţĕrilor Române a unuĭ firman însoţit cu daruri.

Iată acéstă descriere:

«Indată ce Domnul se arată de departe, ieĭ pe amândouĕ mânile tale boccéua şi blana şi peste bocceà puĭ fermanul cu punga de *dibă* (stofă de mătase), după ce

---

Tâlmăcirea Caimeliĭ prea înaltuluĭ Vizir.

Prea alesule şi prea credinciosule Domn al Moldavieĭ, tu fiind din ceĭ hrăniţi şi crescuţi întru dreptate şi osebită credinţă cu desăvîrşită ipolipsis slugă a prea puterniciĭ Împĕrăţiĭ, aŭ strălucit luminatele semnele dreptăţiĭ şi înţelepciuniĭ din cele cu credinţă ale tale lucrurĭ şi s'aŭ vĕḑut prin cercare rodurile mulţumiriĭ tale din plăcutele slujbe ale Dragomanieĭ celeĭ de mulţĭ anĭ şi de la prea puternica Împĕrăţie şi după tótă nădejdea, că şi maĭ în urmă după asemenea înţelepte chipurĭ veĭ cheltuì tótă silinţa ta spre săvîrşirea înaltelor porunciĭ, ce se vor da către tine, maĭ înainte ţi s'aŭ încredinţat slujbele cele marĭ ale Domnieĭ Moldavieĭ, potrivindu-te cu a ta fiéscă rîvnă şi necovîrşită protimie şi silinţă, spre care fiind şi prea înalta Împĕrătéscă voinţă şi poruncă pentru cea desăvîrşită cercare şi încredinţarea urmărilor şi tuturor mişcărilor tale, s'aŭ aflat şi s'aŭ găsit cele drepte şi neschimbate ale tale lucrărĭ alcătuite cu Împĕrătéscă nădejde şi următóre întocmaĭ stăpânitóreĭ prea înalteĭ buneĭ voinţĭ, făcênd a-ĭ potrivì paşiĭ tĕĭ cu prea înaltă Împĕrătéscă bună voinţă şi cu înţelepciune aĭ unit după acésta şi chipurile buneĭ ocârmuirĭ câte odată prin îngrozire, prin înfricoşare şi une-orĭ iarăşĭ prin tânguire şi blândeţe, aĭ păzit cu mare luare aminte cuviinciósa bună petrecere megieşéscă între sarhaturile Împĕrăţieĭ; îndestul te-aĭ silit spre a unì în lucrare acele pentru bună orînduélă pământuluĭ date prea înalte Împĕrătescĭ porunciĭ şi fermanurĭ; în cât a fost prin putinţă te-aĭ îngrijit pentru tóte acele ce atârnă la nizamul ţĕriĭ; cuprinḑênd raelele cele de sub a ta ocârmuire cu înţelepciune şi isteciunea minţiĭ tale aĭ îmmulţit locuinţa pământuluĭ, depărtându-te de tótă nedreptatea şi oprind tótă asuprirea. Decĭ dar, fiind-că din copilăria ta eştĭ hrănit şi crescut cu Împĕrătescile bogate milĭ şi faceri de bine, te-aĭ făcut şi desăvîrşit . . . . . ridicare şi hrănire din însĕşĭ mânile prea puterniciĭ Împĕrăţiĭ, după care şi cu voinţă aĭ rĕsplătit prin plăcutele tale slujbe mulţumirile cele pentru bogatele Împĕrătescĭ faceri de bine ce s'aŭ revĕrsat asupra ta, căcĭ în cuviincióasele vremĭ aĭ trimis tóte cele ce s'aŭ cuvenit trebuincióse la zidirile cetăţilor Chilieĭ şi Achermanuluĭ; în puţină vreme aĭ săvîrşit facerea celor douĕ ambare, carĭ nu de mult ţi s'aŭ poruncit la cetatea Benderuluĭ, galionul carele din înaltă Împĕrătéscă poruncă s'a făcut la Galaţĭ, l-aĭ săvîrşit după chipul cu care s'a cerşut; tótă silinţa aĭ arătat la necurmata trimiterea vitelor şi osebitelor felurĭ de zaherele pentru tainaturile oştirilor ce sunt rînduite spre Vidin, atât eznasâ-zahereà cu îndestulare, cât şi prin gelepĭ n'aĭ contenit a trimite la Ţarigrad; pentru acésta, fiind-că vĕḑută şi cunoscută luminat s'a făcut tótă rîvna silinţeĭ tale ceĭ prea lăudate, atât din aceste de maĭ sus bine primite urmărĭ şi din tóte cele-lalte ale tale săvîrşirĭ, n'am lipsit şi noĭ pre larg a-ţĭ face în scris arătare pentru iscusita şi vrednica sădită întru tine silinţă, dând pentru tóte aceste bune mărturiĭ către prea puternicul şi prea bunul nostru Împĕrat, din care prea credincióse şi cu protimie ale tale slujbe şi Împĕrătésca sa prea puternică mărire nu numaĭ că s'a cuprins cu cea desăvîrşită mulţumire, dar şi de multe bune cuvîntărĭ

aĭ încălecat dejà calul tĕŭ, pe care îl ţine sluga ta ce umblă pe jos. Iar când veĭ fi aprópe de Domnul şi veĭ vedé că e timpul ca Măria Sa, întinḑêndu-ĭ mânile tale cu blană şi fermanul, ast-fel precum le ţiĭ, Domnul iea de odată fermanul, şi după ce-l sărută îl aşézĕ iar de-asupra bocceleĭ cu blana ce o ţiĭ în cele douĕ mânĭ. Apoĭ

şi laude te-a învrednicit pe tine; fie dar a câştigà ţie cu desfătare rodurile credinţeĭ şi ale dreptelor tale urmărĭ; decĭ după cum şi până acum te-aĭ purtat cu firésca ta înţelepciune şi isteciune a minţiĭ şi de acum înainte se cere numaĭ decât, cu adăogire şi îmmulţirea celor trecute slujbe a silinţeĭ bune urmărĭ pornite de la luarea ta înainte câte atârnă de obşte, atât spre buna ocârmuirea ţĕriĭ, cât şi spre odihna săracelor raele, păzind adecă prea înaltele Împĕrătescĭ poruncĭ ce s'aŭ dat maĭ înainte, şi pe câţĭ din boerĭ şi raele veĭ aflà întru credinţă supuindu-se către umbrirea prea înalteĭ Împĕrăţiĭ, să-ĭ cuprinḑĭ şi să-ĭ cinstescĭ, iar pe carĭ iĭ veĭ găsì cu urmare şi lucrare în potrivă, îndată să le facĭ şi pedepsele cuviincióse, nelăsând pe nimenia a se abate cât de puţin din hotarele stăriĭ sale, precum şi pe aceĭ carĭ se vor ispitì a călcà poruncile tale şi în potriva Împĕrătesciĭ bune voinţe vor cutezà a se abate spre asupririĭ şi nedreptăţile săracelor raele, ca un stăpânitor şi cu desăvîrşită putere să-ĭ pedepsescĭ după măsura vinovăţiilor lor, şi să te silescĭ pentru cea în vreme a mirieĭ ţĕriĭ tuturor celor-lalte obicĭnuite rusumaturĭ, tot după cunoscuta înţelepciune şi credinţă şi lăudatele chipurĭ, carĭ şi până acum s'aŭ vĕḑut cheltuind silinţa ta spre punerea la cale a buneĭ orînduelĭ pământuluĭ şi spre păzirea buneĭ stărĭ a eĭ. Şi ca să facĭ în scris arătărĭ către prea înalta Pórtă şi de acum înainte pentru tóte cuviincióse pricinĭ, cu adăogirea celor credincióse ale tale socotinţe, spre acésta s'a dat acum Împĕrătesc vrednic de închinăciune înalt Firman înfrumuseţat şi cu sfînt Hatihumaium, pentru întărire şi întemeierea Domnieĭ tale. Fiind dar că fără îndoire se nădăjduesce şi se aştéptă după a ta firéscă şi plăcută credinciósă urmare, şi după înţeleptele, drepte şi lăudate ale tale lucrărĭ şi după cum se cuprinde prin înaltele vrednice de închinăciune poruncĭ, că te veĭ într'armà tot-deauna cu rîvna îngrijiriĭ şi a silinţeĭ, pentru buna şi credinciósa lucrare şi săvîrşire tuturor Împĕrătescilor poruncĭ, pentru acésta şi noĭ spre întărire şi îndemnare datorniciĭ tale silinţe şi protimiĭ şi ca să adaogĭ cu maĭ multe după cea fără îndoire nădejde a prea puterniciĭ Împĕrăţiĭ acea către tine Împĕrătéscă îndurare şi să te facĭ râvnitor acelor asemenea cu tine, scriindu-ţĭ acum, îţĭ trimitem acéstă a nóstră caimeà, care luând-o cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ şi pliroforisindu-te cu credinţa pentru tótă cuprinderea eĭ, nestrămutat veĭ urmà săvîrşirea, după cum scriem.

Tâlmăcire de pe înaltul Împĕrătesc Firman ce a venit către Măria Sa Scarlat Alexandru Calimach Voevod, cuprinḑĕtor de mulţumire pentru zaheréua ce s'a trimis la capanul Împĕrătesc. La anul 1814 Ianuarie.

Alesule între stăpânitorĭ, Domn al némuluĭ Mesieĭ Scarlat Voevod, Domn al Moldavieĭ, sfîrşitul să ţi se încheie cu bine. Ajungênd acéstă a nóstră Împĕrătéscă poruncă, sciut să-ţĭ fie, că tu numitule Domn, de vreme ce ţi s'a încredinţat ocârmuirea Moldavieĭ, aĭ împlinit tóte câte dreptatea şi credinţa te-aŭ povĕţuit, prin lăudatele fapte şi plăcutele chipurĭ ce aĭ urmat, între carĭ şi cu trimiterea acea în vreme a feluriĭ de zaherele cu îndestulare la Împĕrătésca nóstră cetate a Ţarigraduluĭ şi

îţi dă un cal Domnesc cu patru saŭ maĭ mulţi ciohădarĭ (slugĭ Domnescĭ), carĭ îţi ţin calul tĕŭ şi îndată iurudisescĭ şi pornescĭ înaintea Domnuluĭ, iar dînsul te urmézĕ numaĭ decât şi aşà veniţi până la Curte (Κούρτη). După ce sosiţi acolo, descalecĭ calul la scară, şi iurudisescĭ înaintea Domnuluĭ, până la suirea Domnuluĭ pe scaun în Divan, şi staĭ tocmaĭ în faţa luĭ, ţinênd de asemenea blana şi fermanul pe amândouĕ mânile. Atuncia Domnul stând în picióre iea fermanul şi sărutându-l îl dă luĭ Diván-Efendisi ca să-l cetéscă. Iar tu în acelaşĭ timp staĭ în picióre la locul tĕŭ, ţiind mereŭ în mânile tale blana până la sfîrşitul cetiriĭ firmanuluĭ. Şi atuncĭ Divan-Efendisi-ul iea blana din mânile tale şi îmbracă cu ea pe Dŏmnul, şi numaĭ decât Domnul îmbracă pe Divan-Efendisi cu blană. Iar după aceea te îmbracă şi pe tine cu haină de samur tot la locul unde aĭ stat de la început şi aşà se sfîrşesce tótă ceremonia.»

Firmanul sosit luĭ Calimach a trebuit aşà dar să fie tot astfel primit cu mare solemnitate (1).

întru lucrarea acestora prin fapte aĭ arătat şi săvîrşită osârdia ta, avênd spre dovadă vrednicelor tale săvîrşirĭ a nóstră Împĕrătéscă mulţumire, iar boerĭĭ ţĕrĭĭ urmând întru tóte asemenea ţie şi îmbrăţişând după cuviinţă datoriile lor, ce aŭ căḑut către a nóstră prea puternică Împĕrăţie, aŭ încredinţat datornica lor supunere şi credinţă către hrănitórea şi făcĕtórea lor de bine a nóstră Împĕrăţie, acésta maĭ ales încredinţându-se din cele maĭ în urmă vrednice ale lor lucrărĭ, ce în scris vestit nouĕ aŭ fost, dar şi plăcerĭ nouĕ, chipul cu care, precum maĭ sus am ḑis, s'aŭ purtat numiţiĭ boerĭ în credinţă săvîrşind Împĕrătescile nóstre porunci şi s'a adaos acea dintru în vechime către tine păzită a nóstră Împĕrătéscă iubire şi de vreme că scoposul nostru şi Împĕrătésca poruncă se alcătuesce spre a-şĭ avé petrecerea cu bucurie şi liniştire toţĭ de obşte supuşiĭ noştri ce se află locuind sub a nóstră stăpânire, aşteptăm şi de acum, ca după chipul acesta, avênd îngrijire pentru acea întru tótă odihna ocrotire şi liniştirea tuturor de obşte supuşilor noştri, să fie asemenea întru tótă osârdia, urmând plăcute slujbe, cu lăudate lucrărĭ la tóte Împĕrătescile săvîrşirĭ şi după povĕţuirea credinţeĭ şi înţelepciuniĭ tale.

Către acésta dând acéstă înaltă poruncă, o trimitem prin Împĕrătésca nóstră urdie, lăudându-ţĭ rîvna ta ce aĭ arătat până acum şi arătându-ţĭ acea către tine a nóstră Împĕrătéscă bună cugetare şi iubirea acésta de acum, pliroforisindu-te şi sciinţă avênd fără îndoire, că ceĭ ce slujesc stăpânirii nóstre întru credinţă şi dreptate, se învrednicesc dreptelor résplătirĭ.

Fiĭ de apururea întocmaĭ următor şi întru nădejdea credincióselor şi lăudatelor tale fapte, sîrguesce-te spre adăogirea Împĕrătesciĭ nóstre bune cugetărĭ şi iubirĭ, depărtându-te de orĭ-ce în protivă urmare.

Acésta să-ţĭ fie sciut şi te supune sfîntuluĭ nostru semn.

S'a dat la anul 1228, la începutul luniĭ Muharem.

(1) *Hatihumaium către Scarlat Alexandru Calimach Vv., cu dar Împĕrătesc o tabacheră. Extract.*

Laudă slujbele luĭ de Dragoman şi aceea de Domn al Moldoveĭ cu împlinirea zahereleĭ, cu lucrarea la cetăţĭ. — «Dicem: Bine să-ţĭ fie ţie! şi să te învrednicescĭ a vedé şi a gustà rodurile credinţeĭ şi ale dreptăţiĭ.»

Relaţiunile luĭ Calimach cu Domnitorul Muntén Caragea aŭ fost pururea bune. Am vĕḑut pe Calimach stând maĭ mult timp la Bucurescĭ, găzduit pe spesele Guvernuluĭ local, înainte de a merge la Iaşĭ (1).

Un singur cas de óre-care neînţelegere se constată cu acte, şi anume în Agust 1813. Caragea ordonă Cluceruluĭ Predescu să se scóle să mérgă la Slam Râmnic, unde s'a întîmplat a fi pricină de stăpânirea moşiilor ce sunt ca hotar ale boerilor de dincolo din vecinătate, cu stăpâniĭ moşiilor de dincóce, din carĭ uniĭ din dumné-lor boeriĭ Domnieĭ Mele, făcêndu-ne arătare de acésta, am însciinţat Domnia Mea pe Luminăţia Sa fratele Domnul Moldavieĭ şi ne-a venit rĕspuns, cum că a orânduit din partea Domnieĭ Sale hotarnicĭ, de carĭ şi dumné-lor Ispravniciĭ ne însciinţară că aŭ şi venit aceĭ hotarnicĭ acolo la hotar; iată dar că din partea Domnieĭ Nóstre te orînduim pe dumné-ta hotarnic, ca mergênd la Focşanĭ, orĭ-ce trebuinţă de ajutor veĭ avé să-l cerĭ de la dumné-lor Ispravniciĭ judeţuluĭ, cărora să le arĕţĭ porunca acésta a Domnieĭ Mele de a ţi-l face, şi pliroforisindu-te de cine sunt veciniĭ dincóce, să li se deà de scire a venì faţă cu sineturile şi doveḑile ce vor fi avênd, şi ajungêndu-te cu ceĭ de dincolo hotarnicĭ, să mergeţĭ la faţa loculuĭ, şi urmând orînduelĭĭ hotărniciilor, să facĭ alegerea hotarelor după doveḑĭ, cum şi după vechea stăpânire, şi unde va fi întunecare să se deà şi carte de blăstem, ca maĭ mult să se descopere adevĕrul şi dreptatea şi de alegerea ce veĭ face să însciinţezĭ Domnieĭ Mele, cu care acéstă hotărnicie *să nu se supere nicĭ să se smintéscă hotarul ţĕriĭ între vecinĭ*, ci hotarul acela al ţĕriĭ cu pricina hotărnicieĭ moşiilor să nu se smintéscă, ci să fie în locul nestrămutat, precum din vechime a fost până acum. I saam receh. gpd.—1813 August 23.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 84.

Şi cu credinţă de bună slujbă şi pe viitor «îţi trimitem dar *o tabatieră cu pietre de diamant*... Drept aceea, îndată ce va ajunge înalta nóstră poruncă împreună cu tabatiera, acea de petre, cu pasurĭ plecate întîmpinându-le şi sărutându-le şi arătând datoriile cunoscinţeĭ, veĭ fi rugător pentru vecînicirea Împĕrătescii nóstre puterĭ.»

Insistă pentru materialul şi acele necesare la facerea cetăţilor.

Dat la începutul luniĭ Regep, anul 1228.

(1) *Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Dumné-ta Vel Vistiere, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anaforà, poruncim Domnia Mea să se plătéscă de la Visterie aceştĭ talerĭ 1.154 şi parale 25, dându-se

La 1816 se maĭ ivesce un cas. Boerul biv Vel Căminar C. Suţul reclamă la Caragea, că locuitoriĭ din Moldova trec cu oile lor peste hotarul ţĕriĭ Muntenescĭ şi le pasc în imaşurile luĭ fără de nicĭ o plată. Vodă cere informaţiunĭ de la starostiĭ ţinutuluĭ Putneĭ, ceĭ din partea Moldoveĭ. Aceştia rĕspund, că «de se vor supĕrà aceĭ locuitorĭ (Moldovenĭ) pentru păşunea vitelor de către stăpâniĭ moşiilor, se

---

chiar în mânile acelora de la carĭ s'aŭ luat aceste lucrurĭ pentru trebuinţa ce se arată maĭ în jos. — 1812 Decemvrie 30.
(Pecetea gpd.)

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, următor fiind, am făcut cercetare şi teorisind fóia ce a dat-o dumné-luĭ Vornicul Michalache Manu sub iscălitura domnieĭ-sale, de carĭ lucrurĭ a primit de la Agie în trebuinţa conaculuĭ Mărieĭ Sale Scarlat Vodă Calimach, s'a găsit întocmaĭ primit de dumné-luĭ, precum se arată trecute şi în fóia Agieĭ, fără deosebire, cum şi pentru pânea şi hrana ţilelor ce s'aŭ dat de la Agie pentru conacul slăviţilor murahazĭ s'a vĕţut pitacul dumné-lor boerilor Caimacamĭ, cu cuprinderea sumeĭ ce se arată într'acéstă anaforà a Agieĭ iarăşi întocmaĭ, dar pentru plata acestor lucrurĭ ce s'aŭ dat nu este în Visterie nicĭ un pecetluit, şi nu lipsiĭ a arătà Mărieĭ Tale, ca să se deà luminată poruncă la cererea ce face dumné-luĭ proin vechil al Agieĭ. -- 1812 Decemvrie 28.
Vel Vistier.
Cod. LXXIII, pag. 42.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-ta Vel Vistiere, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anaforà, poruncim Domnia Mea să se plătéscă de la Visterie aceştĭ talerĭ 1.619 parale 22, dându-se însă chiar în mânile acelor brutarĭ şi lumînărarĭ, de la carĭ s'aŭ luat acele pânĭ şi lumînărĭ. — 1812 Decemvrie 30.
(Pecetea gpd.)

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, următor fiind, am teorisit tóte acele pitace câte se arată într'acéstă anaforà şi s'aŭ găsit atât suma pâniĭ cât şi a lumînărilor întocmaĭ, precum se cuprinde în fóia ce s'a dat de la Agie, care sumă a pâniĭ, socotindu-se după preţul cu care se vindeà pânea atuncĭ, adecă ocà câte 6 parale, se adună suma de banĭ ce se arată într'acéstă anaforà, adecă talerĭ 1.619 şi parale 22, cu lumînările împreună, pentru carĭ aceştĭ banĭ, fiind-că pecetluit nu este în Visterie, nu lipsiĭ a arătà Mărieĭ Tale ca să se deà luminată poruncă la cererea ce face dumné-luĭ proin vechil al Agieĭ. — 1812 Decemvrie 28.
Vel Vistier.
Cod. LXXIII, pag. 43.

strică armonia cea întocmită între aceste două ţĕrĭ.» Caragea nu este de acéstă părere; el ḑice că *armonia* dintre ambele ţĕrĭ «privesce către oblăduitoriĭ acestor două vecinătăţĭ, iar nu asupra dreptelor lucruri ale celor ce locuesc pe aceste pămînturĭ». De aceea Vodă ordonă Ispravnicilor de Slam Râmnic, «ca ajungêndu-se cu dumné-lor starostiĭ din ţinutul Putneĭ, să deà cuviinciosul nizam, spre a se păzì buna orînduélă ce este întocmită prin pravilnicésca Condică», adecă locuitoriĭ ce pasc vite pe moşiĭ străine să fie obligaţĭ a clăcuì la stăpânul moşieĭ, orĭ a se învoì să le plătéscă erbărit(1).

Acest an 1816 este un an de emoţiune pentru ambiĭ Domnĭ aĭ ţĕrilor Române. Pe când eĭ aşteptaŭ să trécă prin Principate Baronul Strogonoff, trimisul Rusieĭ la Constantinopole, pentru a negocià asupra neînţelegerilor ivite în urma păciĭ de la Bucurescĭ, de odată se lă-

(1) Iacă actul integral:

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot sud Slam Râmnic, sănătate. Iată că trimitem dumné-vóstră embericlisită jalba ce a dat Domnieĭ Mele dumné-luĭ biv Vel Căminar Constantin Suţul împreună şi cu alăturatul răspuns ce ni s'a dat asupra pricinii de către Starostiĭ aĭ ţinutuluĭ Putneĭ, care cetindu-se înaintea Domnieĭ Mele, nu găsim destoinică cuprinderea sa spre apĕrarea locuitorilor Moldoveĭ, ce-şĭ trec vitele dincóce în pămîntul Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ spre păşune pe moşiile unora altora de a nu plătì nimic, fiind lucru în potriva obiceiuluĭ şi a pravileĭ pămîntuluĭ acesteĭ ţĕrĭ, iar cuvîntul ce ḑic dumné-lor Starostiĭ, că de se vor supĕrà aceĭ locuitorĭ pentru păşunea vitelor de către stăpâniĭ acelor moşiĭ, *se strică armonia cea întocmită între aceste două ţĕrĭ*, nu este tâlmăcire potrivită a fiinţeĭ armonieĭ, căcĭ armonia acesteĭ vecinătăţĭ privesce către oblăduitoriĭ acestor două vecinătăţĭ, iar nu asupra dreptelor lucruri ale celor ce locuesc pe aceste pămînturĭ, şi megieşésca armonie i prietenésca împărtăşire, ce ḑic dumné-lor, nu se póte tâlmăcì într'acestaşĭ chip, adecă cele ce aŭ lipsă locuitoriĭ Moldoveĭ să le împlinéscă de la ceştĭ de aicĭ fără de plată, pentru că de se va ḑice una ca acésta, urméză maĭ întâiŭ a se ridicà chiriotita ce daŭ pravilele fieş-căruia stăpân pe dreptul lucrul sĕŭ, iar de a plătì uniĭ altora cele ce le trebuesc de ieaŭ uniĭ de la alţiĭ, cu acésta câtuşĭ de puţin nu se smintesce cea dintre oblăduirĭ armonie, apoĭ se păzesce şi înfiinţata şi politicéscă pravilă, care nu slobóde a păgubì cinevaşĭ pe altul de dreptul sĕŭ, precum nicĭ de venitul moşiilor, care este drept al stăpânilor lor. De aceea dar poruncim dumnévóstră, ca ajungêndu-vĕ cu dumné-lor Starostiĭ din ţinutul Putneĭ, să daţĭ cuviincios nizam spre a se păzì buna orînduélă ce este întocmită prin pravilnicésca Condică, adecă: câţĭ din locuitorĭ după moşiĭ străine (cu cât maĭ vîrtos din ţĕrĭ străine) nu vor avé loc îndestulat pentru păşunea vitelor lor pe moşia ce locuesc şi vor vrê a trece la păşune pe alte moşiĭ străine, să fie datorĭ a se învoì cu stăpânul aceĭ moşiĭ, ca orĭ să-ĭ facă ḑile de clacă, saŭ să-ĭ plătéscă erbărit, precum şi din locuitoriĭ Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ ce se vecinesc cu pămîntul Moldoveĭ, de-şĭ vor pasce vitele lor pe acel pămînt, asemenea sunt datorĭ. Ci dar într'acestaşĭ chip să aveţĭ a urmà negreşit, şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1816 Iulie 16.

Cod. LXXIV, fila 258.

ţesce vestea, că Strogonoff a şi fost la Constantinopole la 9 Septemvrie stil noŭ pe o fregată de 44 tunurĭ. Mare emoţiune şi la Constantinopole (1).

La 1816 se întîmplă în Moldova un eveniment în legătură cu încercările de răsvrătirĭ din Muntenia. Formont scrie luĭ Richelieu cele ce urméză.

Formont à Richelieu, 30 Juin 1816.

Quelques voleurs ont tenté en Moldavie le *mois dernier* de délivrer les forçats qui travaillent aux salines et de les associer à une entreprise qui avait pour but de s'emparer des trésors du Prince. Cette coïncidence des deux événements si rapprochés l'un de l'autre a fait ici quelques sensations, et dans ce pays-ci où on juge de tout avec un sentiment de crainte, on tire de chaque nouvelle une induction ou une conséquence très-grave.

C'est ainsi que l'on n'apprend pas sans inquiétude que l'Empereur d'Autriche se propose de visiter la Gallicie et que l'Empereur de Russie doit se rendre incessamment à Pultava pour passer en revue une armée qui s'y rassemble.

O nouă ocasiune de emoţiune dăduse Iaşilor şi Bucurescilor articolele publicate de jurnalul de Francfort din 11 Noemvrie 1815. Austria şi Prusia revendicaŭ Principatele ca vechĭ feuduri polonese. Erà un simplu balon de încercare de un gen noŭ (2).

---

(1) Formont scrie din Bucurescĭ, în 26 Septemvrie 1816, luĭ Richelieu:

..... Les Princes de Valachie et de Moldavie sont surtout fort effrayés. Dans une lettre confidentielle, le Prince Callimach fait part au Prince Caradja des renseignements qu'il s'est procurés sur la mission de Mr. le Baron de Strogonoff et il croit savoir que leur *déposition* sera fortement demandée. Il paraîtrait, d'après cette même lettre, qu'ils seraient l'un et l'autre accusés d'avoir, au mépris des traités, prélevés des impôts extraordinaires sur les deux Principautés; et en effet, la Valachie et la Moldavie ont été toutes les deux frappées de contributions extraordinaires pour frais de ravitaillement des places fortes.

Formont crede aceste informaţiunĭ fórte alterate, pag. 57—58, vol. I, Acad.

Bucurescĭ, 7 Noemvrie 1816.

Formont dă sémă de o călĕtorie în munţiĭ Valachieĭ, unde a descoperit, aur, argint, fer, puciósă ş. a.

...Quelques accidents de peste ont eu lieu dans plusieurs districts de la Moldavie et un ou deux villages de la Valachie sont en ce moment compromis.

In 26 Decemvrie 1816, Formont arătà luĭ Richelieu că, la Constantinopole, Strogonoff a început negocierile.

(2) *Fornetty Ducelui de Richelieu.*

Iassy, 19 Ianuarie 1826.

In jurnalul de la Francfort, în 11 Decemvrie 1825, a apărut un articol care ţice, că Moldova şi Valachia, aparţinênd pe la 1401 Polonieĭ, Regiĭ Polonieĭ «ont toujours

In Maiŭ 1817, Fornetty scrie din Iaşĭ că se svonesce despre destituirea ambilor Domnĭ. E vorba să fie numiţĭ Caragea la Valachia şi tînĕrul Moruzi la Moldova. Acésta nu erà óre explicaţiunea mişcărilŏr boerescĭ contrare luĭ Calimach din Octomvrie 1817? Boerimea protestà că a fost pusă la o dare de 1.200.000 leĭ.

La Maiŭ 1818, Impĕratul Alexandru al Rusieĭ venì la Chişineŭ să visiteze Basarabia. Acì trimiserà Domnitoriĭ Principatelor delegaţiunĭ să-l salute. Turcia învoì acésta, însă ordonà luĭ Calimach, ca să trimità ca delegaţĭ *boerĭ maĭ micĭ*, ca semn de puţină consideraţiune. Totuşĭ Impĕratul primì bine delegaţiunile(1).

Dacă cu Rusia Calimach se purtà cam după ordinele din Constantinopole, Francia tot nu cutezà s'o desconsidere, cum se vede din sfiéla cu care se purtă în afacerea a doĭ oficerĭ superiorĭ emigraţĭ, pre carĭ nicĭ cutezà să-ĭ respingă din ţĕră, nicĭ să-ĭ priméscă. După ce Pórta dete deslegare, îngăduì rĕmânerea în ţĕră a acelor doĭ emigranţĭ(2).

După restaurarea regalităţiĭ în Francia, ea nu întârdie a desfiinţà Consulatul frances din Iaşĭ. Trimiţênd la Bucurescĭ pe Augrand în locul vacant după Formont, Richelieu îĭ dă instrucţiunĭ, ca să se insinueze maĭ ales pe lângă Principele Muntenieĭ, ca să afle prin el cele politice din Turcia.

---

conservé leurs prétentions sur le pays et portent constamment le titre de Roi de Dacie.

Fornetty ţice că acest articol a făcut sensaţiune la Iaşĭ.

Acad. Tomul Moldavieĭ, p. 1.

(1) *Pagé à Richelieu.*

6 Iunie 1818.

Vestesce că Împĕratul Rusieĭ a venit la 28 August la *Chişineŭ*. Delegaţiunĭ Moldovene şi Muntene l-aŭ complimentat din partea Domnitorilor. S'aŭ trămis boerĭ maĭ micĭ, după cererea Turcieĭ. Totuşĭ bine primiţĭ.

(2) *Forn. către Richelieu.*

12 August 1817.

Fornetty, Consul în Iaşĭ, a vestit negreşit la Paris, că aŭ venit la Iaşĭ 2 francesĭ, «qui y viennent chercher un refuge. J'ai lu la lettre où le Prince Calimach demande sur cet objet les conseils du Prince de Valachie. Ces deux français sont frères. L'un est condamné à mort, et l'autre à une prison perpétuelle. On ne doute pas que ce ne soit deux officiers généraux et le Prince de Moldavie, dans l'embarras de concilier les égards qu'il croit devoir à deux officiers de marque et la crainte de déplaire à la France, a écrit à la Porte Ottomane.

Richelieu îĭ dă şi o scrisóre către Principele Valachieĭ.

Quant à celui de Moldavie, vous lui ferez part de la commission qui vous est donnée pour girer les affaires consulaires dans sa province, en évitant de lui laisser *connaître la supression du Consulat de Jassy,* qui doit être censé vacant.....

Si vous le jugez nécessaire, vous pourrez avoir un agent à Jassy,.... sans *traitement* (10/22 August 1818).

Richelieu recomandă, în scrisórea din 22 August 1818, pre noul Consul Augrand luĭ Caragea. (Academia, vol. I, pag. 100.)

Orĭ cât din cele până acì aduse documente resultă, că nu putem clasà Domnia luĭ Scarlat Calimach între cele desăvîrşit rele ale Moldoveĭ, ea dete nu maĭ puţin ocasiune de nemulţămire, ba chiar şi de răsvrătirĭ în 1819 unor anumite clase de locuitorĭ din Iaşĭ. Bătrânul Drăghicĭ povestesce rĕscóla Tătărăşenilor şi o atribue faptuluĭ că din causa «unuĭ singur prepus de ciumă» se ţepuise Tătăraşiĭ, de nu maĭ eraŭ admişĭ să se aprovisioneze cu ale mâncării în oraş. Abusurile marĭ la ocasiunea mĕsurilor luate pentru apĕrarea de ciumă aŭ exasperat pe Tătărăşenĭ (1).

Cu mult maĭ multe detaliĭ este narată mişcarea acésta a Tătărăşenilor de către Leon Lazăr Bucovinénul, într'o epistolă ce adresézĕ Archimandrituluĭ Sofronie de la Slatina (2).

Laurian despre acéstă rebeliune nu face nicĭ o menţiune. D-l Xenopol citézĕ numaĭ versiunea luĭ Drăghicĭ şi o scrisóre a aceluĭ Lazăr Bucovinénu către Arch. Sofronie din Slatina, cu data de 23 Iunie 1819, după *Uricar* (VII, p. 73—86).

La ocasiunea restaurăriĭ mânăstiriĭ Treĭ-Erarchĭ din Iaşĭ, s'a găsit agăţat de un căprior din lăuntrul învelitóreĭ bisericeĭ următorul document:

Pomelnic, 1819 Iulie 12, Enache Vasiliu.

Acéstă hârtie am scris-o când s'a acoperit acéstă sf. mânăstire a prea cuvióseĭ maiceĭ nóstre Paraschiva şi în vremea aceea s'a făcut zurbalîc mare pentru pricina ciumeĭ, ţicênd *condecu* (?) boeriĭ Iaşuluĭ că este ciumă şi vinde carantinele până la o sută miĭ de leĭ şi a priceput norodul şi s'a sculat cu jalbă ca să se jeluéscă şi Măria Sa Scarlat Alexandru Calimach Voevod a poruncit arnăuţilor să împusce norodul şi s'a făcut mare zurbalîc, că a ridicat pe preaosfinţia sa Esarcha Veniamin Negel ca să scótă pe Vodă din curtea sa, să-l deà pe mâna lor, şi a stătut preaosfinţia sa, şi s'a făcut pace şi s'a liniştit şi în vremea aceea s'a acoperit acéstă sf. mânăstire şi am scris eŭ acéstă hârtie pomelnic ca să se pomenéscă vreodată când s'ar acoperì iarăşĭ mânăstirea şi am scris eŭ Enache Vasiliu bacal şi eram

(1) Veḑĭ naraţiunea luĭ Drăghicĭ (Tom. II, pag. 101).

(2) Veḑĭ acésta în *Uricar,* VII.

cu chir Iani Coţăbaşa la magasie, marfa băcălieĭ şi mĕ rog cine s'o întîmplà să citéscă să vĕ rugaţĭ şi pentru mine păcătosul, şi să am ertăciunea cuĭ s'o întîmplà să citéscă. — 1819 Iulie 12.

Iani Gheorghiu Coţăbaşa,
Enachi Vasiliu,
Gheorghe Nicolae Macri,
Enachi Constantin.

Despre acéstă rĕscólă dă sémă Pagé, general Consulul frances din Bucurescĭ, cu raportul sĕŭ către Ministrul Ducele de Richelieu, datat din Bucurescĭ la 12 (24) Iunie 1819. După ce Pagé arată, că prin Bucurescĭ a trecut, călĕtorind de la Constantinopole spre Paris, Ambasadorul frances Marchisul de Rivière şi după ce se jăluesce că-ĭ e prea nesuficient onorariul ca să mănţină sus prestigiul Francieĭ (i se plătià numaĭ léfa de girant de la plecarea în congediŭ a luĭ Formont), apoĭ dă următórele informaţiunĭ despre cele întâmplate la Iaşĭ:

«La întórcerea mea din călĕtoria ce am făcut, ca să însoţesc pe d-l Marchis de Rivière până la fruntariile Austrieĭ, am găsit spiritele fórte agitate din causa uneĭ rĕscóle (émeute) ce s'a întîmplat la Iaşĭ în contra Principeluĭ Calimach, care luase mĕsurĭ prea aspre relativ la ciumă. El maĭ voià să percépă şi o contribuţiune pentru plata ómenilor carĭ priveghézà la carantină. Locuitoriĭ s'aŭ opus şi s'aŭ sculat în massă de merserà la Curte. Principele ordonă să se tragă cu puşca asupra revoltaţilor şi furà ucişĭ 35 de ómenĭ. In momentul acesta vine scirea că totul s'a liniştit.»

In ce mod explică Pagé acéstă răsvrătire a Ieşenilor? Instigaţiunĭ rusescĭ şi austriace să o fi provocat. De 20 de anĭ este în Principate Pagé şi el n'a vĕdut încă poporul român revoltându-se, deşì nu ĭ-aŭ lipsit vexaţiunile din partea Domnilor (1).

La 11 Septemvrie 1819, Pagé revenind asupra acesteĭ revoluţiunĭ în o notă a sa către Richelieu, îĭ scrie că tot nu e liniştea deplină: «Spiritele tot sunt în o specie de agitaţiune *par rapport aux bruits de peste que l'on fait de nouveau courir.*» După cum crede Pagé,

(1) Des personnes dignes de foi sont persuadées qu'il y a des meneurs dans cette affaire et depuis plus de 20 ans que je me trouve dans ces provinces, jamais ces peuples ne se sont portés à aucune révolte, quelques vexations qu'ils aient éprouvées de la part des Princes. La Russie et l'Autriche paraissent avoir la plus grande part a ces soulèvements, ces deux puissances n'attendent que des marques de mécontentement des Valaques et des Moldaves pour se donner un prétexte spécieux d'envahir ces provinces. (Acad. I, p. 111—112.)

existaŭ ómenĭ rĕŭ intenţionaţĭ, carĭ căutaŭ prin tóte mijlócele posibile să nemulţăméscă poporul în speranţa de a provocà o schimbare care, după părerea lor, a prea întârdiat de a se întîmplà. Divanul, *saŭ maĭ drept Greciĭ*, pare că favoriséză proiectele lor, întrebuinţând tóte mijlócele de vexaţiune spre a stórce de la aceştĭ nenorociţĭ locuitorĭ până la ultimul lor bănuţ. Tot cu acest scop eĭ rĕspândesc sgomotele despre ciumă.

Valachia ca ceea ce este maĭ depărtată de Rusia, Pagé o află maĭ liniştită(1).

Este de creḑut în adevĕr că rĕscóla Tătărăşenilor erà în legătură cu aspiraţiunile vre unuĭ candidat la Domnie. La 12 Iunie 1819 se împliniaŭ după Von Schlagen (2), ceĭ şépte anĭ de Domnie a luĭ Calimach. Se pare că se temeà cine-và, boerĭĭ saŭ vre-unul din candidaţĭ la Domnie, orĭ cutare putere vecină, nu cum-và să reuşéscă Calimach a-şĭ reînnoì Domnia şi atuncĭ, ca să-l facă imposibil, se fomentară tulburările din 6 (18) Iunie de la Iaşĭ. Aceste eraŭ de prisos din acest punct de vedere, de óre-ce Von Schlagen raportà Regeluĭ Prusieĭ, încă la 13 (25) Iunie, că în locul luĭ Calimach erà numit Domn al Moldoveĭ Michaiŭ Suţu, care dejà îmbrăcase caftanul de Domnie (3).

In altă notă a sa către Rege, Schlagen, la 10 Septemvrie 1819, adaogă a explicà, cum tulburările din Iaşĭ «eraŭ consecinţele exacţiunilor comise de maĭ mulţĭ boerĭ, sub pretext de a stabilì mĕsurĭ sanitare.» (4)

Din tóte actele maĭ sus citate resultă neîndoióse convingerĭ, că în adevĕr mĕsurile pretinse sanitare luate de Divan în Iaşĭ, cu ţepuirea

---

(1) *Pagé à Richelieu.*

Bucurescĭ, 11 Septemvrie 1819.

Revine asupra intrigilor rusescĭ în Moldova. «Quoique la tranquillité paraît être entièrement rétablie dans toute la Moldavie, les esprits sont cependant toujours dans une espèce d'agitation par rapport aux bruits de peste que l'on fait de nouveau courir. Il paraît même qu'il y a des gens mal intentionnés qui cherchent par tous les moyens possibles à mécontenter le peuple, dans l'espoir d'amener un changement qui, selon eux, n'est que trop retardé Le Divan ou plutôt les grecs semblent favoriser leurs projets en employant tous les moyens de vexations pour soutirer de ces malheureux habitants jusqu'à leurs derniers deniers. C'est aussi dans cette vue qu'ils répandent des bruits de peste.

«Valachia, fiind maĭ departe de Rusia, e maĭ liniştită.» (Acad., tom. I, doc, pag. 113.

(2) Veḑĭ Iorga, *Acte şi Fragmente*, II, pag. 553.

(3) Veḑĭ în ce mod narĕză şi Von Schlagen evenimentele de la Iaşĭ din 6 (18) Iunie 1819, în Iorga, pag. 554.

(4) Iorga, *Acte şi Fragmente*, II, p. 556.

unor suburbiĭ, de nu puteaŭ ómeniĭ măcar să se aprovisioneze cu cele necesare vieţiĭ şi aruncarea unuĭ bir extraordinar destinat a ţiné în funcţiune slujbaşĭ de carantine ce poporul le vedeà, orĭ le credeà inutile «*sinecurĭ*», aŭ împins pe Ieşenĭ la rĕscólă. Este iarăşĭ neîndoios că o mână ascunsă agitase mulţimea pentru interese, carĭ nu rĕmaseră necunoscute Consulatuluĭ frances din Bucurescĭ şi Ambasaduluĭ prusian de la Constantinopole. Acesta maĭ dă informaţiunea precisă, că Pórta «are credinţa în temeinicia sgomotuluĭ că aceste turburărĭ «din Iaşĭ sunt fomentate de insinuaţiunĭ din afară.» (1)

Mazilirea luĭ Calimach Scarlat se făcù într'un mod cu totul neobicĭnuit. Aşà de bine manevră el prin aĭ sĕĭ la Constantinopole, că nu avù nevoie să imiteze exemplul luĭ Caragea şi să fugă. De la Pórtă, în contra obiceiuluĭ vechiŭ, îĭ venì, la împlinirea celor 7 anĭ de domnie, nu firman umilitor şi batjocoritor, nicĭ îĭ puse aducĕtorul firmanuluĭ, în adunare publică, cârpa négră pe umĕr strigându-ĭ «mazil», ci i se trimise un firman împodobit cu turaua Sultanuluĭ, prin care i se vestià în termenĭ amicalĭ finele domnieĭ saŭ mazilirea. Sultanul îĭ exprimà deplina luĭ mulţămire pentru serviciile aduse, după exemplul tatăluĭ sĕŭ Alexandru Calimach şi-l învità să mérgă la Constantinopole, spre a primì acolo noŭ testimoniŭ de favóre imperială.

Primirea unuĭ asemenea firman, de sigur, şi încredinţările ce prin particulare scrisorĭ primì de la amiciĭ sĕĭ din Constantinopole determinară pe Calimach să se ridice din Iaşĭ cu tótă familia şi cu tóte ale sale şi să mérgă la Constantinopole, după ce însuşĭ se grăbì a trimite acolo un rĕspuns de mulţămire, carele fu comunicat Sultanuluĭ şi bine primit de acesta. Chiar a treia ḑi după sosirea luĭ în Capitala Turcieĭ, Vizirul primì de la Sultanul ordine de a chemà pre Calimach la Pórtă. «Sublima Pórtă—ḑiceà hatul imperial—a fost pururea fórte «mulţumită de serviciile făcute eĭ de familia Calimach şi eŭ în deosebĭ— adaogă Sultanul—sunt fórte mulţămit de fidelitatea cu care ultimul «Principe al Moldoveĭ şĭ-a împlinit misiunea. Pentru a-l distinge printre «egaliĭ sĕĭ, am decis să-ĭ daŭ doveḑĭ de înalta mea bunăvoinţă...»(2)

Aceste doveḑĭ fură îmbrăcarea luĭ Scarlat Calimach cu o blană scumpă de samur, în 18 (30) August 1819, şi cu adăogire de mulţă-

(1) Iorga, *Acte şi Fragmente*, II, pag. 556.

(2) Veḑĭ nota luĭ Von Schlagen din 25 Iunie 1819, la Iorga, *Acte şi Fragmente*, II, pag. 553.

miri din cele mai linguşitóre, cu manifestarea înalteĭ aprobări a Sultanuluĭ (1).

(1) Veḑi nota din 10 Septemvrie 1819. *Acte şi Fragmente*, II, p. 556. Iacă unul din firmanele primite la Iaşi cu laude pentru Vodă:

Tâlmăcire de pe Împĕrătesc sfînt hatihumaium spre poruncă de laudă.

Lauda Domnilor celor din némul luĭ Mesie, alesule între stăpânitoriĭ némuluĭ luĭ Isus, astăḑi Domn Moldavieĭ, Scarlat Zaade Constantin Vodă, ale căruia sfîrşituri să se mărginéscă cu fericire, ajungênd acest prea înalt împĕrătesc semn, să-ţi fie în cunoscinţă, că fiind-că tu, numitule Voevod, nu numaĭ că eştĭ ném a acelor Dragomanĭ şi Domnĭ, carĭ aŭ slujit puternicii mele Împĕrăţii şi plină de măriri vecînică singură stăpânire de 150 anĭ şi maĭ bine cu desăvîrşită credinţă şi dreptate, atât la marea dragomanie a prea înaltuluĭ Împĕrătesculuĭ meŭ Divan, cât şi la domniile a Moldavieĭ şi a Ţĕriĭ-Românescĭ, cu slujbe lăudate şi mult vrednice, ce şi tu însuţi pentru necovîrşita ta isteţime şi credinţă, fiind orînduit de 25 anĭ şi maĭ nainte la marĭ şi înalte trebĭ ale prea înalteĭ mele Împĕrăţii, aĭ vĕrsat tot chipul de silinţă şi de ostenélă spre a împlinĭ tóte cele căḑute slugescĭi tale datoriĭ şi a te arătà prin dreptate şi credinţa ta cu faţă curată şi aşà metahirisindu-te prea puternica mea Împĕrăţie la cele maĭ din lăuntru şi de mare urmare trebĭ, se privĭ de luminate în fruntea vrednicieĭ şi a primitóreĭ tale isteţimĭ semne drepteĭ judecăţĭ a înalteĭ minţii şi a înţelepciuniĭ tale, şi lumina, rîvna şi credinţa ta în orĭ-ce dregĕtorie şi slujbă şi la vreme, care cunoscêndu-te încă maĭ dinainte maĭ presus decât semeniĭ tĕĭ, aĭ fost ales şi încredinţat tainelor prea puternicii mele Împĕrăţii, neputêndu-se cu piatra prubeĭ şi mehenghiul împĕrătesciĭ mele cercărĭ tăgăduĭ credinciósele tale fapte ca un ce lămurit şi nestricat şi arătându-te la tóte vrednic de credinţa şi de ipolipsis a Împĕrătesciĭ mele mării, te-am făcut cerac, cu dregĕtoria mariĭ dragomaniĭ a Împĕrătesculuĭ meŭ înalt Divan, care acest memuriet al tĕu, măcar că nu se asemănà altor vremĭ, întîmpinându-se în faptă gingaşe trebĭ, dar cu tóte aceste numaĭ şi numaĭ din covîrşirea isteţimiĭ şi a vrednicieĭ tale şi din drépta judecată şi măsurată cumpĕnire şi din firésca părintéscă a ta dréptă credinţă arătând şi la acéstă vreme slujbe primite la prea puternica mea Împĕrăţie şi ostenelĭ vrednice de mulţămită şi de rĕsplătire, te-aĭ cunoscut şi te-aŭ adeverit maĭ pre sus decât toţĭ ceĭ de maĭ nainte şi ceĭ asemenea ţie; şi fiind-că s'a vĕḑut şi s'a cunoscut a ta deplină sciinţă ce aĭ atât a obiceiurilor némurilor Europeĭ, cât şi a deosebitelor orînduelĭ a înălţimiĭ şi a măririi prea puternicii mele Împĕrăţii, cu cea maĭ temeinică statornicie şi privighere şi cu acea desăvîrşită sciinţă a crailor Europeĭ aĭ făcut trébă aşà pe amăruntul tóte chipurile ce se cuvin la aşezările cu dinşiĭ şi la interesurile între dînşiĭ, stând îndelungată vreme exaporiton prea puternicii mele Împĕrăţii şi adunându-te cu nemărginită silinţă şi credinţă la sfaturile lucrurilor de tainà ale Împĕrăţieĭ mele; pentru acésta şi darurile tale eraŭ cunoscute, că trebue să câştigĭ acea dorire a ta a te avé şi a te metahirisì Împĕrăţia mea la împĕrătescile marĭ slujbe de apururea pe lângă sine. Dar fiind-că la vremile acelea erà trebuinţă decât tóte maĭ ales de ocrotire şi bună orînduélă, a se pune pămîntul Moldoveĭ la cale, locul clironomicesc şi ca un cheler Împĕrăţieĭ mele, se cere liniştire şi încredinţare şi odihna locuitorilor cu îndreptare şi bună aşezare împĕrătesciĭ mele raele, trebuind a lipsì şi a se îndreptà óreşĭ-carĭ începuturĭ de rele urmărĭ şi să se cheme pămînteniĭ la urma sa şi la cea din început, în tótă buna orîn-

Aceste distincţiunĭ cu bună sémă le plătĭ bine în taină fostul

---

duélă, care acéstă voinţă a Împĕrăţieĭ mele, ca să intre în lucrare şi să se isprăvéscă, erà fórte de trebuinţă, ca să se orînduéscă cu prea deplină putere şi voie un Domn ca tine vrednic de tótă ipolipsa şi credinţa la împĕrătésca mea mărire, de odată dăruit cu deplină însciinţare a politicescilor lucrurĭ şi înţelept şi socotit şi credincios şi socotindu-se acestor după norocire cererĭ Împĕrăţieĭ mele trebuincióse lucrurĭ, punere la cale ca o slujbă ce s'ar săvîrşi în însăşĭ norocita mea Împĕrătéscă cetate, pentru aceea ţi s'a orînduit şi s'a încredinţat în umerile slujescĭi tale supunerĭ, de la singura stăpânitóre mărirea mea, domnia pămîntuluĭ Moldavieĭ şi te-aĭ făcut ales ceresc, adecă făclie ce a aprins-o însăşĭ Împĕrăţia mea cu mâna sa. De atuncia dar încóce, ca întărit şi ca încredinţat ce din început către tine Împĕrătésca mea bună ipolipsis adeverind şi pecetluind credinţa şi dreptatea ta prin însăşĭ numaĭ firésca ta înţelepciune şi însciinţată lucrare a politicescilor deprinderĭ, fără să misce şi să clătéscă temelia statornicieĭ tale şi a măririĭ de suflet şi a osteneliĭ şi a silinţeĭ tale de multe deosebite întîmplărĭ, carĭ după trebuinţa vremiĭ şi a lucrărilor năvăliseră, îmbrăcându-te cu îmbărbătare şi cu lupta osteneliĭ la orĭ-ce trebuinţă, despre o parte săvîrşind fără cel maĭ mic cusur tóte trebile ce ţi se orînduià şi ţi se încredinţà în umerile credinţeĭ tale de la prea puternica mea Împĕrăţie, despre alta neîncetând a însciinţà şi a arătà de multe trebĭ marĭ şi gingaşe cu tóte cele de amăruntul, sciinţă şi lămurită cercare, cu tóte întîmplările lor şi cu socotelile ce se cuvin, de carĭ erà de trebuinţă să se însciinţeze împĕrătésca mea mărire şi la însciinţările ce aveaĭ cu ceĭ de pre la împrejurul ţĕriĭ aĭ meĭ marĭ viziri şi alţiĭ adunându-te, la tóte cu paşi socotiţi aĭ petrecut şi aĭ trăit cu dînşiĭ cu bună înţelegere şi cu prieteşug, săvîrşind tóte orînduelile mirieĭ şi poruncile carĭ ţi se daŭ şi grijind pentru cele trebuincióse ale oştilor şi pentru tocmirĭ şi gătirĭ împĕrătescilor mele sarhaturĭ şi pentru tóte alte ale mele împĕrătescĭ slujbe şi maĭ ales ajungênd şi îndestulând cu mare cheltuélă în puţină vreme tóte cele trebuincióse ale marilor meĭ viziri şi beilor, ale bimbaşilor şi ale ogéclâilor şi ale celor-lalte tóte stărĭ oştenescĭ, celor trecĕtóre şi celor rînduiţĭ spre paza pămîntuluĭ, n'aĭ pricinuit cu aceste nicĭ o cheltuélă la mirĭĭ, ce maĭ ales aĭ scăḑut şi aĭ împuţinat decât cere cea pe amăruntul socotélă a slujbeĭ tale la socotéla ce aĭ avut cu miria şi celor-lalte alte cheltuelĭ şi încă maĭ mult după slugésca ta supunere aĭ adaos şi dar la împĕrătésca mirie – tóte atâte cherestele ce aĭ trimis pentru facerea poduluĭ celuĭ mare, făcênd şi alte multe lăudate şi mult vrednice slujbe prea puternicĭĭ mele Împĕrăţiĭ, carĭ s'aŭ cunoscut şi aŭ luminat, în vedere puindu-se tot chipul de silinţă a trimite şi nenumĕrate zaherele şi mulţime de oĭ la Împĕrătésca mea cetate şi în scurt, fiind-că aĭ cunoscut dreptăţile împĕrătescilor mele către tine faceri de bine şi te-aĭ arătat prea deplin mulţumitor, cheltuind tóte puterile tale spre norocita şi fericita curgere prea puternicĭĭ mele Împĕrăţiĭ; carĭ tóte aceste fiind încredinţată Împĕrătésca mea mărire cum că sunt cunoscute, şi vĕḑute de toţĭ marĭĭ meĭ viziri şi ministri şi voitorĭ de bine aĭ prea puternicĭĭ mele Împĕrăţiĭ şi cum că din ḑi în ḑi cresce şi se adaogă după dreptate şi după vrednicia ta bună ipolisis de la toţĭ către tine, şi fiind tóte slujbele tale vrednice de laudă şi primite la Împĕrătésca mea mărire şi pentru acésta te-aĭ arătat deplin vrednic împĕrătescilor nóstre rugĭ, iată dar îţĭ rugăm ca să-ţĭ fie spre bine şi spre desfătare şi spre veselie tóte milele şi facerile de bine, ce după vrednicie s'aŭ

Domnitor, dar ele puseră pe gânduri pe Greci şi pe Suţescii Domni-

---

vĕrsat asupra ta de la prea puternica mea Împĕrăţie şi să câştigi îndelungate vremi, unde să petreci şi fericit şi vrednicit de apururi a gustà rodurile bune.

Dar fiind-că unul din obiceiurile cele prea cuviincióse ale Împĕrăţiei mele ceĭ înalte este ca să câştige împĕrătescile mele milĭ toţi ceĭ ce slujesc cu credinţă Împĕrăţiei mele şi şi-aŭ arătat râvna şi credinţa lor, trebue fără de smintélă, după cea a nóstră firéscă spre facere de bine plecare, să rĕsplătim împĕrătescile nóstre dreptăţi cu tot chipul de rĕsplătire şi faceri de bine pe acest fel de imictar şi veche credinciósă slugă a Împĕrăţiei mele catane. Deci de vreme că în tóte plinele de adevĕr şi de tótă ipolipsis şi vrednice scrisori ale tale după dreptatea inimiĭ tale şi măsurata mulţumire, arătându-te mulţumit către facerile de bine ale Împĕrăţiei mele, n'aĭ lipsit a ne arătà că cel maĭ ales scopos al tĕŭ şi nemărginită dorire este că, după ce aĭ slujit cu tótă curăţenia şi adevĕrul Împĕrăţiei mele, cât va vré sfîntul Dumneḑeŭ la încredintata ţie de la Împĕrătésca mea mărire domnia pămîntuluĭ Modavieĭ şi veĭ săvîrşì tóte cele căḑute slugesciĭ tale supuneri, atunci să te învrednicescĭ ocrotiriĭ şi mileĭ, care eştĭ obicĭnuit, adecă sărutând înaltul împĕrătescul meŭ prag, să o aibĭ spre mare fală, ca când aĭ câştigà tótă dorirea ta, pentru care te şi rogĭ ca, pe lângă cele-lalte milĭ şi îndurărĭ carĭ s'aŭ găsit cu dreptate pentru tine de la Împĕrăţia mea, adăogându-se şi acéstă mare milă şi facere de bine, spre lauda şi fala ta, să te învrednicescĭ bucurieĭ a câştigà acéstă dorire şi măcar că este luminat cunoscut la Împĕrătésca mea mărire, cum că eştĭ pe deplin vrednic împĕrătesciĭ mele mile şi faceri de bine, dar fiind-că din necontenite scrisorĭ ale tale aŭ înţeles deplin Împĕrătésca mea mărire, că cel maĭ ales scopos al drepteĭ tale voinţe este ca să facĭ prin căḑutele chipurĭ şi mijlociri să se adevereze şi să se încredinţeze toţi boeriĭ şi raelele încredinţatuluĭ ţie pămînt al Moldavieĭ, cum că până la acea vreme ce va binevoì Împĕrăţia mea la numita ta de maĭ sus rugăminte, eĭ vor câştigà în dreptele ḑile Împĕrăţieĭ mele tot chipul de ocrotire şi de apĕrare şi nu li se va întîmplà cât decât puţin ce-và care să le pricinuéscă mâhniciune şi turburărĭ, ca dându-se acéstă încredinţare şi la nescire a sufletuluĭ, să se păzéscă spre săvîrşirea datorieĭ slugescilor tale plecărĭ şi supuneri, rugându-te pentru Împĕrătésca mea mărire, şi după acésta adeverind prin numitele scrisorĭ, că de când ţi s'aŭ încredinţat de la prea puternica mea Împĕrăţie în umerile vrednicieĭ tale domnia Moldoveĭ, încredinţând cu tot chipul atât pe boerĭ cât şi pe cele-lalte raele pentru bogatele către dînşiĭ mile şi îndurărĭ ale Împĕrăţieĭ mele, n'aŭ lipsit a săvîrşì datoria lor şi a cunósce dreptăţile Împĕrătesciĭ mele faceri de bine şi, adăogându-se cu prea deplină credinţă şi dreptate, a săvîrşì cele căḑute slugesciĭ lor supuneri şi a pune cu cea maĭ prea sus dorire a sufletuluĭ tótă puterea lor, spre a împlinì tóte împĕrătescile slujbe şi orînduelĭ, tremurând toţi ca nu cum-và vre-unul dintr'înşiĭ, aŭ necunoscênd datoria slugesciĭ lor supuneri către puternica mea Împĕrăţie, aŭ din pricina tinereţelor, s'aŭ aflat până la un pĕr la vre-o mişcare neplăcută în potriva slugesciĭ lor datoriĭ şi a căḑuteĭ slugesciĭ lor supuneri, nerĕspunḑênd pe deplin la fericita mea bunăvoinţă, de unde să se nască vre-un prepus de nemulţumire, şi cum că supuindu-se deplin la tóte poruncile tale şi la voinţa şi bună orînduéla ta şi adunându-se către tine cu cea maĭ adâncă plăcere şi supunere, aŭ vĕrsat necovîrşită silinţă a multe slujbe ale împĕrătescilor mele sarhaturĭ şi la trimitere către Împĕrătésca mea cetate de tot felul

torĭ asupra posibilităţiĭ revenirii luĭ Calimach la unul din cele două

---

de zahereà şi orĭ-ce s'a cerut de la pămîntul acela şi cum că ceĭ ce aŭ fost orînduiţĭ din partea ta la slujbele pămîntuluĭ şi a raeleĭ s'aŭ purtat toţĭ cu mare pază, ferindu-se de a îndrăznì a supĕrà pe săracele raele şi că iarăşĭ pe de altă parte te silescĭ la cele ce sunt spre mângâierea lor, fiind de toţĭ pre deplin mulţumiţĭ, pentru care şi n'am lipsit, după ce către tine cu tótă şi pentru tótă împĕrătésca mea necovîrşită credinţă şi ipolipsis cu necontenite scrisorĭ din începutul slujbeĭ tale a însciinţà, cum că o cunoscĭ ca o datorie nemişcată a arătà către Împĕrăţia mea dreptăţile credinţeĭ şi ale rîvneĭ lor şi urmărilor celor plăcute şi vrednice de laudă de o potrivă cu înţeleptele şi dreptele tale orînduelĭ, care după slugésca ta căḑută datorie aĭ orînduit, şi fiind-că vederat scoposul tĕŭ este ca să isprăvescĭ cu chipurĭ şi cu mijlóce a cresce şi a îmmulţì milele şi îndurările Împĕrăţieĭ mele asupra lor şi risipindu-se cu totul prepusurile ce pot să se întîmple din mincinósele arătărĭ celor ce sub chip de adevĕr sĕmĕnă din patimă cu al sĕŭ fieş-care sfîrşit şi scop, să fie adeveriţĭ şi bine încredinţaţĭ pentru acésta. Decĭ îĭ veĭ încredinţà, că supuindu-se deplin la înţelépta ocârmuire şi la cele de o potrivă cu împĕrătésca mea voinţă socotite şi laudate ale tale chipurĭ, carĭ sub împĕrătésca mea umbră sunt cunoscute şi cercate, se vor apĕrà sub împĕrătésca mea umbrire în cât va binevoì sfîntul Dumneḑeŭ. Şi măcar că este sciut că, din pricina cunoscutelor întîmplărĭ ce aŭ curs după trebuinţa vremiĭ şi a lucrurilor, că şi raelele pămîntuluĭ Moldavieĭ sunt călcaţĭ şi stenahorisiţĭ cu păgubirile ce li s'aŭ întîmplat, şi starea ta este cunoscută că este strîmtorată şi lipsită, fiind-că s'aŭ prelungit căḑutele ţie rĕsplătirĭ sub împĕrătésca mea umbră şi chip a te aduce la rĕsuflare, iar de vreme ce arăţĭ că aĭ ostenit la numitul pămînt al Moldavieĭ şi aŭ prisosit asupra luĭ ostenelile tale şi aĭ luat plecare către aceĭ locuitorĭ, fiind despre amândouĕ părţile aceeaşĭ rĕspundere şi încredinţare cu inima curată şi pentru aceea pricinuescĭ orĭ-ce fel de strîmtorélă a stăriĭ tale şi nu puţin te mulţumescĭ ca să petrecĭ vremea cu încredinţare şi linişte duhuluĭ tĕŭ, cheltuind tótă silinţa ca să odihnescĭ şi să mulţumescĭ împĕrătésca mea voinţă la acéstă gingaşă slujbă ce te-a orînduit după căḑuta slugésca ta datorie, în ce chip se vede din necontenitele tale scrisorĭ, prin carĭ aceste te rogĭ de apururea ca să fie împĕrătésca mea milostivă plecare spre cele ce sunt spre bună stare şi spre bună orînduéla pămîntuluĭ şi spre rĕsuflarea şi odihna raeleĭ, pentru care aĭ adeverit şi aĭ luminat şi cu acest chip ce săvîrşire facĭ, ce din inimă curată a ta slujbă; decĭ fiind-că eştĭ slugă drĕptă Împĕrăţieĭ mele şi némul slugilor drepte aŭ şi ispitit în tóte mişcările tale, pentru care şi are împĕrătésca mea mărire către tine nemărginita credinţă şi ipolipsis ce nu s'a învrednicit nimenĭ din ceĭ maĭ înainte de tine şi ceĭ asemenea ţie şi cheltuescĭ tóte chipurile tale la tóte trebuinţele ce ţi s'aŭ încredinţat şi întâiŭ şi pe urmă în numirile credinţeĭ şi a slugesciĭ tale supunerĭ, avênd sciinţa celor maĭ adâncĭ taine, fiind exaporiton al prea puternicĭĭ mele Împĕrăţiĭ, după cum cere credinţa ta şi râvnitóre plecare şi fiind-că tóte scrisorile tale aŭ nebiruită ipolipsis la Împĕrătésca mea mărire, pentru acésta dar se ascultă tóte cererile tale şi are tótă trecerea şi credinţa la Împĕrăţia mea şi pentru boerĭ şi pentru ceĭ-lalţĭ locuitorĭ a ta mărturie şi măcar că este sciut că se aduce cea cu dreptate mişcare şi căḑute chipurĭ la acele ce caută spre rînduéla şi bună starea pămîntuluĭ, este şi acésta o lucrare şi un rod al socotelelor şi înţeleptelor tale isprăvĭ, cu tóte aceste în cât se vor

tronurĭ române. Şi cu tóte acestea, Al. Suţu erà ginerele luĭ Calimach.

---

aduce şi de acum înainte cu căḑuta plecare şi supunere la poruncile tale şi la buna orînduéla ta şi se vor silì cu arătarea credinţeĭ către puternica mea Împĕrăţie ca să isprăvescĭ, să daĭ tu şi de acum înainte pentru dînşiĭ până la atâta acest fel de mărturie, vor câştigà şi eĭ în tot chipul înaltele împĕrătescile mele mile sub acoperămîntul împĕrătesciĭ mile, ca să aducĭ toţĭ supuşiĭ după neclătită datoria lor cu drepte bune mişcărĭ către ocârmuitorul şi stăpânitorul locurilor şi ale ţĕrilor, la carĭ sunt datorĭ a avé tótă plecarea şi pe deplina supunere şi a întemeià între stăpânitorĭ şi între supuşĭ o asemenea rĕspundere şi legătură, rodul şi folosul dintru acésta se aduce şi se întórce către înşişĭ supuşiĭ aceia. Decĭ pentru ca să se încredinţeze toţĭ boeriĭ şi raelele pămîntuluĭ Moldavieĭ, că până când ţi se va da împĕrătésca mea voie, ca să câştigĭ acea fală, a sărutà, după nemărginita ta dorire împĕrătescul meŭ înalt prag, nu se vor scârbì nicĭ se va tulburà sufletul lor nicĭ de o schimbare de lucrurĭ, ce veĭ rĕmâné tu de apururĭ în slujba acésta cu prea deplină putere, în cât se vor silì şi eĭ cu nemărginită silinţă, ca să împlinéscă după slugésca lor nebiruită datorie împĕrătescile mele porunci şi slujbe, vor avé tot chipul de rĕsuflare şi de odihnă sub împĕrătésca mea umbră, rugându-se de apururĭ sfintuluĭ Dumneḑeŭ, după slugésca lor datorie, pentru slava, odihna şi strălucirea înalteĭ mele Împĕrăţii şi viéţa şi întărirea împĕrătesciĭ mele stăpânirĭ. După Împĕrătescul meŭ întru norocire dat sfînt hatihumaium, s'a dat acéstă sfîntă a mea poruncă şi înadins maĭ mult pentru arătare şi luminare laudelor, al cărcr te-aĭ făcut vrednic, spre fala şi lauda ta şi spre credinţa cinsteĭ şi a ipolipsieĭ tale, şi s'a ales de la împĕrătésca mea tablă un armăsar ales pricinuitor de laude, împodobit cu mare mărire cu Divan rahti şi cu oblacìĭ şi-ţi se trimite cu acesta ce aduce acéstă sfîntă împĕrătéscă poruncă. Decĭ te veĭ încredinţà tu, numitule Voevod, că puind tot chipul de silinţă şi tótă puterea ta ca să arăţĭ şi de acum înainte vrednice de laude şi primite slujbe, după cum până acum, şi să chivernisescĭ şi să ocârmuescĭ ţéra şi să puĭ la cale şi să ocârmuescĭ ale raeleĭ şi să săvîrşescĭ tóte împĕrătescile mele orînduelĭ, ce-ţĭ voiŭ porunci prin înalte împĕrătescile mele porunci şi să trimiţĭ la Împĕrătésca mea cetate multe zaherele şi să daĭ la locul unde este orînduit cele de pe tot anul după datorie mademurĭ şi să împlinescĭ tóte obicĭnuitele deosebite slujbe, carĭ cere de la tine Împĕrăţia mea, şi puind tótă puterea ta după nemişcata ta datorie a mulţumì împĕrătésca mea norocită voinţă, fără să facĭ cea maĭ micŭ smintélă despre partea ta la acest fel de slujbă, după cum şi până acum (care este arătare de mulţumire împĕrătesciĭ mele către tine mile), veĭ câştigà bogat de apururea împĕrătésca mea îndurată plecare la tóte cererile şi rugăciunile; veĭ întîmpinà dar cu paşĭ plinĭ de cinste şi slăvită primire pre pricinuitorul de bucurie şi de veselie împĕrătescul meŭ armăsar, lăudându-te şi fălindu-te cu dînsul, şi te veĭ rugà necontenit împreună cu toţĭ boeriĭ şi locuitoriĭ pămîntuluĭ, ca cu un glas, pentru neclătita întărire şi sănătate Împĕrătesciĭ mele mărirĭ, şi veĭ pune tot chipul de silinţă şi de supusă voinţă a odihniteĭ pe deplin pe prea slăvita mea împĕrătéscă voinţă cu săvîrşirea celor de maĭ sus slujbe, ferindu-te de cele în potrivă. Poruncim decĭ împĕrătesce, ca să săvîrşescĭ după înţelegere acesteĭ date pentru acéstă pricină cu chipul ce s'a arătat a mele împĕrătescĭ porunci, care cere fără de greş plecare şi supunere la toţĭ, ca să se scie, crede împĕrătesculuĭ meŭ semn.

Ca o dovadă mai mult de bunăvoinţa, în care familia Calimach rămâne la Pórtă, fu şi chemarea fratelui mai mic Iancu Calimach, fostul Kapukehaia al Domnului Scarlat Calimach, la funcţiunea de Dragoman împĕrătesc (1), măcar că se pare că prea puţin scià limba turcéscă,

---

In anul 1194 pe la sfîrşitul lunii Trezteĭ în păzitul de Dumneḑeŭ Ţarigrad.

Tâlmăcirea mehtupului prea Inaltului Vizir.

Prea alesule între Domnii celor din némul luĭ Mesie, întâiul din stăpânitorii némului luĭ Isus, astăḑĭ Domnule al Moldavieĭ, să se încheie sfîrşiturile tale cu bine. Tu, fiind-că din începutul tĕŭ te-aĭ arătat a fi din cele vestite întru laude şi mărturisite întru iscusite lucruri sădită credinţa şi înţelepciune, slugă a prea puternicii Împĕrăţii, îndestul s'a arătat din trecutele ispite şi cercări ce aĭ cheltuit cu strădanie silinţeĭ spre cunoscinţa bunelor tale lucrări către săvîrşirile înaltelor împĕrătescilor slujbe, ce s'aŭ vĕḑut după cuviinţă alcătuite cu tótă cea prin putinţă vrednicie a ta şi aŭ fost la tine singura mângâiere a te făli şi a te lăudà numaĭ cu cea către prea înaltul şi făcĕtorul de bine Devlet, dreptate, credinţa ta, atât în cea dintâĭ cât şi în ceą de al doilea Dragomanie cu prea plăcute ale tale slujbe, din care pricinuindu-ţi-se dobândire împĕrătescĭĭ bune ipolipsis şi singureĭ stăpânitóre folositóreĭ buneĭ voinţe către tine, s'a rînduit pentru acésta în purtarea ta de grijă pământul Moldavieĭ, ca să ocârmuescĭ raelele cele supuse ţie şi să săvîrşescĭ tóte pricinile ţĕrii după tótă cuviinţa. Decĭ prin ispita lucrăriĭ vederat arătându-se, că nu numaĭ te-aĭ purtat după firésca ta credinţă şi înţelepciune către buna ocârmuire şi lăudata chibzuire a pământuluĭ, ce încă numaĭ din sădită vrednicia ta aĭ depărtat cu totul şi odihna, atât pentru cuprinderea şi ocrotirea săracilor raele cât şi pentru buna săvîrşire tuturor prea strălucitelor înalte porunci; acum dar, fiindcă s'a dat Împĕrătesc vrednic de închinăciune firman înfrumuseţat şi întărit cu sfînt hatihumaium, pentru întemeierea şi statornicia Domnieĭ Tale şi pentru cele-lalte împĕrătescĭ alte sfaturĭ, afară dar şi deosebit caimaua nóstră ce ţi s'a scris numaĭ pentru acestea, spre maĭ luminată arătare pentru mulţumirile nóstre de ale tale credincióse lucrări, carĭ până acum aĭ arătat, prin buna chibzuire pricinilor ce ţi s'aŭ poruncit ţie şi spre odihna raelelor ce sunt sub a ta ocârmuire, ţi se trimite o blană de samur împreună şi cu un armăsar împodobit spre acésta, ca să porţi de grijă a rĕsplăti cu mulţumirile cuviincióse pentru musadelele ce se fac către tine precum maĭ sus se arată, şi pentru ca să te arăţi şi de acum înainte cu tótă datornica credinţă şi fără preget silinţă către poruncile şi slujbele rînduite, şi în sfîrşit pentru ca să arăţi tótă protimia ta şi cât va fi putinţa la tóte acele ce se cuvin şi urméză la datoria Domnieĭ Tale, s'a scris înadins şi ţi se trimite acest mehtup al nostru, care luându-l cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, veĭ urmà întocmaĭ precum maĭ sus se arată.

Cod. Mitropolieĭ Iaşĭ, pag. 44.

(1) *Acte şi Fragmente*, II, p. 553.

şi că şi în limba francesă nu erà prea tare, pe când, din contră, Scarlat posedà minunat acéstă limbă (1).

Acéstă înaintare la Dragomanat a luĭ Iancu Calimach erà şi o primă aplicare a decisiuniĭ anterióre luate de Pórtă cu privire la cele patru familiĭ fanariote destinate de ea a domnì în Principate şi a ocupà Dragomanatul Porţiĭ.

CAP. XIX.

Românii încorporaţi la State streine.

Nu putem, nu ne este permis a nu ne ocupà de fraţiĭ noştri răsleţiţi de Principate, din vitregimea împrejurărilor.

Basarabia, abià smulsă de la mama patrie, capĕtă la 1813, în locul Episcopatuluĭ vechiŭ de la Hotin, o Metropolie la Chişineŭ, care devine capitala gubernieĭ Basarabieĭ. Cunoscutul Gavriil, membru al Sinodului Rusieĭ, fost Metropolit Moldo-Vlachieĭ şi Exarch, este numit de Impĕratul Alexandru Metropolit al eparchieĭ *Chişineŭ şi Hotin.*

Episcopul de Bender şi Akerman este vicar al Metropolituluĭ de Chişineŭ-Hotin. In Basarabia Ruşiĭ aflară în 1812 un numĕr de 789 bisericĭ.

Pe lângă acéstă nouă Metropolie, se dispune organisarea unuĭ seminariŭ. Despre limba de predare nicĭ o menţiune.

Pentru spesele noueĭ Metropoliĭ se acordă moşiile mânăstiriĭ Chipriana şi dreptul de percepere a ploconuluĭ de câte 7 leĭ pe an de la feţele bisericescĭ (în loc de 10 cât plătiaŭ din vechime), afară de protopopĭ, blagociniĭ şi preoţiĭ ertaţi pentru bólă, bătrâneţe saŭ infirmitate. Asemenea se va luà taxă pe peciurĭ de cununie, şi se dă Metropolieĭ nouĕ 80 de scutelnicĭ şi 40 pentru vicarul episcopal.

Biserica sf. Arhangheliĭ Michail şi Gavriil, metoc din vechime al mânăstiriĭ Galata, se hotărĕsce a fi biserică Metropolitană.

Ucazul imperial de organisarea noueĭ Metropoliĭ acordă de o cam dată mănţinerea în Basarabia a privilegiilor şi obiceiurilor moldovenescĭ de maĭ înainte.

Aceste dispositiuniĭ propuse de Metropolitul Gavriil, Sinodul rusesc le aprobă şi le supune întăririĭ Impĕratuluĭ, după ce consultă şi pe Gubernatorul politicesc al Basarabieĭ, boerul Sturdza, şi părerea procuroruluĭ Sinoduluĭ Cnéz Galiţin.

(1) *Acte şi Fragmente*, II, p. 560.

Cele-lalte dispositiuni se pot vedé în actele acì publicate:

Intru tot prea luminatul prea puternicul, marele Domn Impĕrat şi însuşi stăpânitor a tótă Rusia.

Intru tot prea supusă anaforà a Sinoduluì. Mitropolitul Gavril ce a fost la Moldo-Vlachia Exarch, socotind de trebuinţă a se întemeià în provincia cea de peste Nistru, ce din noŭ s'a alăturat către imperia Rusieì, în care provincie se află maì mult decât 700 bisericì cu popórele lor, o deosebită eparchie şi seminariŭ, ce atârnă asupra pricineì acesteia aceste puncte:

1). Eparchia acésta, fiind-că otcârmuirea provincieì s'a aşezat în Chişinĕŭ şi fiind-că la Hotin óre-când aŭ fost ocârmuitorì episcopì, să se numéscă a Chişinĕuluì şi a Hotinuluì.

2). Eparchieì acesteia să i se deà titlul de Mitropolie şi Exarchie, după deprinderea tagmeì ceì duhovnicescì de acolo, a avé o deosebită evlavie şi credinţă către scaunul Metropolicesc, care să aibă aşezare în Chişinĕŭ, lăsând la socotinţa Sinoduluì a-ì rînduì acesteì eparchiì cuviinciósa sa tréptă.

3). Eparchia acésta să aibă deosebită pecete după închipuirea care a trimes-o Exarchul Mitropolit.

4). Alcătuirea şi ocârmuirea eparchieì Exarchul Mitropolit o primesce asupra sa cu ajutorul Vicariosuluì *(sic)*, adecă vechilul care este Episcop Benderuluì şi al Akermanuluì.

5). Pentru statul acesteì nouĕ eparchiì s'aŭ alcătuit de Exarchul Mitropolit acest următor catastih de persóne:

a). Pentru Sobor.

Protopop	1
Clucir orì Evtaxis	1
Preoţì de sobor	2
Diaconiì	3
Citeţì	4

Tagma cântăreţilor.

Clopotarì	2

b). Pentru casa Mitropolieì.

Eclisiarch care este şi Crsnaceiŭ	1
Iconom	1
Duhovnic	1
Iromonaş	2
Irodiaconì	2
Logofĕt	1

c). Pentru dicasterie.

Asesorì	4
Secretar	1
Ajutor de Secretar	1
Perivocic saŭ Palamariŭ	1

Povicit saŭ logofĕt de ţinuturĭ 2
Cancelarişti 2
Scriitorĭ pentru scrisóre ruséscă 2
» » » moldovenéscă 2
Străjărĭ saŭ pristavnicĭ 4

6). Pentru învĕţătura copiilor acelor din tagma bisericéscă să se aşeze seminariŭ a douĕ şcóle marĭ, după cum se află la alte eparchiĭ.

7). Pentru cheltuéla Mitropolieĭ, a Dicasterieĭ şi a Seminarieĭ şi a episcopuluĭ vicarios, Exarchul Mitropolit, necerênd ajutor de la haznaua împĕrătéscă, a arătat aceste mijlóce saŭ chipurĭ următóre:

1. Pentru casa archieréscă să se rînduéscă mânăstirea Adormiriĭ ce se numesce Chipriana, şi se află aprópe de Chişinĕŭ, cu moşiile eĭ şi moşia Porcariĭ, care se află în Basarabia şi din vechiŭ aŭ fost ale acesteĭ mânăstirĭ, cum şi o moşie Răscăesciĭ ce se află aprópe de Porcarĭ şi din viile cele turcescĭ ce se află la Akerman 7 desetine. Dar fiind că mânăstirea Chipriana este închinată la mânăstirea Zugravu de la Sf. Agură, pentru aceea de la casa archieréscă se va trimite la acéstă mânăstire tóte acelea ajutóre ce se numesce embatic, care şi până acum trimit egumeniĭ mânăstiriĭ Chiprianiĭ, adecă câte 1.500 leĭ pe an, iar Archimandrituluĭ acesteĭ mânăstirĭ Anthim să i se deà de la casa archieréscă câte 500 leĭ pe an, dacă va venì la mânăstire de la Iaşĭ, unde el până acum sub nume de bólă a rĕmas.

Al 2-lea. Obiceiul cel din vechiŭ fără schimbare s'a urmat de a se strînge de la preoţĭ şi diaconĭ, sub nume de poclon al Archiereuluĭ eparhieĭ câte ḑece leĭ şi pentru şcóle câte 4 leĭ, să se deà voie a se urmà însă cu împuţinare, adecă în loc de ḑece leĭ pe an al poclonuluĭ să se ieà câte 7 leĭ de la fie-care preot şi diacon, afară de protopopĭ, blagocinĭ şi preoţĭ, ceĭ ertaţĭ din popor pentru bólă, bătrâneţe saŭ altă stricăciune trupéscă.

Al 3-lea. Pentru soborul Archiereuluĭ să se rînduéscă, până la altă socotélă, biserica Sf. Arhangelul Michail din oraşul Chişineuluĭ, ce este mitoc m-rii Galata de la Iaşĭ, care este închinată la scaunul Patriarchuluĭ de Ierusalim.

Al 4-lea. Pentru facerea veşmintelor bisericescĭ şi pentru zidirea caselor archierescĭ, carĭ nicĭ ca cum se află, dar şi însăşĭ mânăstirea Chiprianiĭ tóte zidirele sunt părăsite şi stricate, să se deà voie a se da peciurĭ de cununie după obiceiul vechiŭ, ce este întărît cu chrisóve domnescĭ, pentru aceste peciurĭ ceĭ ce se cununaŭ plătiaŭ până acum câte 5 leĭ fără nicĭ un bănat, dar dacă se va luà acum numaĭ câte 3 leĭ, apoĭ acéstă micşurare se va socotì de milă.

Al 5-lea. Pentru slujbele caseĭ Mitropolieĭ, după aşezările de acolo, să se rînduéscă 80 de scutelnicĭ, iar pentru Vicarios Episcop 40.

Al 6-lea. Pentru zidirea caseĭ archierescĭ în oraşul Chişineuluĭ să se hotăréscă cuviinciosul loc, după alegerea Exarchuluĭ şi Mitropolit.

Al 7-lea. In chipul ocârmuiriĭ acesteia a nouĕĭ eparchiĭ, să aibă Mitropolitul Exarch voia a urmà după obiceiul de acolo, în cât de nu va fi de în potrivă pravilelor Rusieĭ celor temeinice, politicescĭ şi bisericescĭ, atât pentru norodul de acolo, care nu de mult s'a împreunat spre împĕrăţia Rusieĭ, cât şi pentru-că în politicésca ocârmuire de acolo s'aŭ îngăduit a se urmà privilegiile şi obiceiurile moldovenescĭ de maĭ înainte.

Al 8-lea. Spre arătarea îndoiteĭ ocrotiriĭ a Împĕrătesciĭ Vóstre Măririĭ către tagma duhovnicéscă de acolo, să se scutéscă de tóte havalele pământuluĭ şi de pastoĭ şi pe lângă acésta să fie apĕraţĭ de strîmtoririĭ de către orîndatoriiĭ de moşiĭ, carĭ ieaŭ de

la preoţi şi diaconi şi de la slujitorii bisericescĭ dijmă din semĕnăturĭ şi din alte roduri întocmaĭ ca şi de la ţĕranĭ. Dacă va avé a sa vie, să se scutéscă de baniĭ vădrărituluĭ până la 50 de vedre, iar preoţiĭ numaĭ pînă la 30 vedre, asemenea şi blagocinul protopopuluĭ să se scutéscă de 25 oĭ, iar preoţiĭ de 15, cum şi la desetină protopopul să nu deà pre 25 stupĭ; iar preoţiĭ pe 15; dar dacă preoţiĭ vor avé viĭ, oĭ şi stupĭ preste numĕrul arătat, apoĭ vor fi datorĭ a plătì pentru ceea-ce va trece obicĭnuita în pămînt dare; acéstă scutélă a avut tagma bisericéscă de acolo şi în vremea stăpânirii de maĭ nainte, însă nu toţĭ, ci numaĭ uniĭ din protopopĭ şi preoţĭ. Drept aceea, acéstă scutélă va rĕmâné la prea înalta voinţă. Lângă acésta s'ar cădé ca argaţiiĭ protopopilor, aĭ preoţilor şi aĭ diaconilor să nu fie supĕraţĭ la havalele Statuluĭ, însă numaĭ ceĭ ce vor fi burlacĭ, iar birul împĕrătesc îl vor plătì.

Pentru hrana preoţilor, slujitorilor bisericescĭ în satele cele boerescĭ.

Boeriĭ moşinaşĭ sunt datorĭ a da preoţilor şi diaconilor, carĭ slujesc la bisericile din satele lor, de hrană cu acéstă orînduélă, adecă arătură de 5 kile, fîn 8 fălcĭ preotuluĭ şi 6 diaconuluĭ şi din cele 5 kile semĕnătură şi din numita proporţie fălcĭ de fîn, cum şi pentru imaş de la preot până la 15 capete vite marĭ şi de la diacon până la 12 vite, nicĭ o dare să nu ieà moşinaşul; iar avênd preoţiĭ maĭ multă semĕnătură, fîn şi vite, vor da obicĭnuita dijmă, din semĕnătura cea de prisos, cum şi pentru vitele cele de prisos, şi pentru fîn, dacă-ĭ va trebuì maĭ mult, se va împăcà cu moşinaşul. Din rodurile pometurilor şi din grădinele cele de lângă casă nu vor plătì preoţiĭ şi diaconiĭ nimica; aşijderea nicĭ baniĭ caseĭ nu-ĭ vor da şi nu vor face nicĭ o slujbă la trebile moşinaşuluĭ. Din vinul ce-l fac din viile sale preoţiĭ şi diaconiĭ pe moşia boerésca, se cade să deà moşinaşuluĭ dijmă după obiceiul pămîntuluĭ; cum şi dacă vor face tutun, se cade să deà obicĭnuita plată, fiind-că acesta se face pentru neguţătorie. Preoţiĭ saŭ diaconiĭ nu aŭ voie să ţie vin saŭ altă bĕutură pentru vînḑare, pentra că acéstă privileghie o are moşinaşul, însă vin dintr'a sa vie şi altă bĕutură chiar dintru casele sale sunt slobode a avé fără oprire din partea moşinaşuluĭ şi a cumpĕrà de unde vor vré. Intru acest chip sunt datorĭ a urmà şi orîndatoriiĭ moşiilor.

Pentru ca să nu se amestece moşinaşiĭ la orînduelile bisericescĭ.

Moşinaşiĭ nu se amestecă nicĭ la o orînduélă ce se face din partea ocârmuiriiĭ duhovnicescĭ pentru bisericile ce se află în satele lor, cum nicĭ o stăpânire n'aŭ asupra preoţilor şi slujitorilor bisericescĭ.

Pentru numĕrul caselor care hotărĕsce datoria moşinaşuluĭ spre hrana preoţilor şi a ţîrcovnicilor.

In care sat se află până la 70 case creştinescĭ şi este biserică, acolo să fie un preot, unul saŭ doĭ dascălĭ şi un ponomar (pălimar), iar unde vor fi de la 70 până la 100, acolo să fie doĭ preoţĭ, iar de la 100 şi maĭ mult, către doĭ preoţĭ să adaoge şi un diacon. Pentru aceştĭ preoţĭ şi diaconĭ sunt datorĭ moşinaşiĭ a da loc de hrană, după pontul cel maĭ de sus; iar dacă vor fi preoţĭ saŭ diaconĭ maĭ mulţĭ decât se hotărĕsce, apoĭ moşinaşul nu este dator pentru ceĭ de prisos a da loc de hrană, iar aceştia de prisos sunt datorĭ cu moşinaşul a face tocmélă pentru ce vor avé trebuinţă, adecă pentru imaş de vite, pentru fînéţe şi pentru dijmă, însă ḑi-

lele boeresculuĭ nu sunt datorĭ şi aceştia de prisos a lucrà dascălul şi ponomarul, cum şi văduvele preoţilor şi ale diaconilor, la tóte bisericile, se cade să fie slobode de lucrul boeresculuĭ saŭ al orîndatoruluĭ şi de alte cererĭ, iar dijma vor da după obiceiŭ.

Sfîntul Sinod al Rusieĭ a luat în desbatere propunerile de maĭ sus. Procurorul a sprijinit cererile de maĭ sus, formulându-le ast-fel:

1. Să se rînduéscă sloboḑenie preoţilor şi slujitorilor bisericescĭ nu numaĭ de tóte dările haznaleĭ, pentru carĭ şi gubernatorul politicesc, în al 4-lea pont al socotinţeĭ sale, arată, dar şi în tóte cele-lalte poşline ale coróneĭ, adecă de goştină, de desetină, de vădrărit, de oĭ, stupĭ şi rîmătorĭ şi vinul chiar din drépta gospodăria lor, fără hotărîrea de sumă, ce a pus-o guvernatorul în al 5-lea pont al socotinţeĭ sale. Cererea acésta se întemeiază întru acéstă socotélă, că preoţiĭ şi slujitoriĭ bisericescĭ aŭ hrana sa maĭ numaĭ din numitele gospodăriĭ ale lor, căcĭ locuitoriĭ de acolo nu prea aŭ obiceiŭ a ajutà tagma bisericéscă din prisosurile averilor sale. Privilegia acésta ce o cere Exarchul, pentru ca să fie sloboḑĭ slujitoriĭ bisericescĭ, dascăliĭ şi ponomariĭ, atârnà numaĭ asupra celor ce vor fi rînduiţĭ saŭ hirotonisiţĭ întru acéstă chemare şi sunt cu adevĕrat în tagma duhovnicéscă aşezaţĭ, iar nu ceĭ carĭ sunt din locuitoriĭ proştĭ de acolo saŭ veniţĭ, după obiceiul ce a fost până acum, şi purtaŭ slujba dăscălieĭ şi a ponomarieĭ pe o vreme, după tocmélă, fără statornică aşezare, în locul cărora a început Exarchul acum a rînduì statornicĭ hirotonisiţĭ ţîrcovnicĭ.

Al 2-lea. Spre înfrînarea orîndatorilor saŭ cumpĕrătorilor moşiilor împĕrătescĭ ceĭ cu puterea contracturilor cu dînşiĭ încheiate, ca eĭ saŭ orîndatoriĭ să nu aibă nicĭ o atingere saŭ amestecare la casele preoţilor saŭ slujitorilor bisericescĭ şi la tóte de obşte ale gospodărieĭ caselor lor orĭ de ce fel şi câtă sumă vor avé, să nu aibă a cere de la tagma duhovnicéscă nicĭ o dare saŭ venit şi havalele şi boerescurĭ.

Al 3-lea, ca stăpânirea mirenéscă să nu se amestece în trebile duhovnicescĭ, să se hotărască ca şi în Basarabia să se caute şi să se hotărască pricinele cele duhovnicescĭ, precum şi la Rosia, adecă numaĭ de către stăpânirea duhovnicéscă.

In sfîrşitul arătărilor acestora Exarchul a arătat şi acésta, că dacă după mărimea eparchieĭ Ecaterinoslavuluĭ, ce se întinde peste 1.100 verste şi cuprinde douĕ gubernieĭ, a Ecaterinoslavuluĭ şi a Chersonuluĭ cu provinţia Tavrieĭ cu Ostrovul Finagoran, adecă cu pămîntul oştenilor cazacĭ de Marea Négră, se vor despărţì şi se vor adăogì spre eparchia ce din noŭ se alcătuesce şi este megieşită cu gubernia Chersonuluĭ, bisericile ce se află pe câmpiĭ Vozieĭ şi sunt între Bug şi între Nistru, carĭ maĭ înainte de vre-o 20 de anĭ aŭ fost o parte din Basarabia, unde se află al eparchieĭ Ecaterinoslavuluĭ oraşul Teraşpole cu ţinutul, oraşele Dubăsariĭ, Ovideopol şi Odessa, cum şi oraşul Vozia saŭ Ocĭacovul cu óreşĭ-carĭ sate şi o parte din ţinutul Chersonul şi alte din ţinutul Ocviopoluluĭ, unde de tóte se vor află nu maĭ mult de 100 de bisericĭ. Apoĭ acéstă alăturare nu numaĭ că ar întocmì maĭ bine acéstă nouă eparchie, dar şi pentru norodul ce se află cu locuinţa acolo ar fi óreşĭ-care mângâiere, căcĭ pe câmpurile Vozieĭ, ca şi în Basarabia, locuesc Moldoveni, Grecĭ, Bulgarĭ şi feluri de limbĭ streine, dar Ruşĭ prea puţinĭ.

La cea maĭ de pe urmă sinodicescul Ober-procuror a maĭ arătat Sinoduluĭ şi pentru cea prea înaltă voinţă a Împĕrătescĭĭ Vóstre Mărirĭ, ce a trimis către dînsul prin Generalul de artilerie Graf Araccievv, ca în seminaria duhovnicéscă ce se

aşéză în Basarabia să se înveţe şi copiĭ mirenescĭ, dacă din partea duhovnicéscă nu se vor întîmpina niscaĭ-vă împedicărĭ, până când se vor face politicescĭ şcolĭ. Spre împlinirea acesteĭ monarchicescĭ a împĕrătescilĭ Vóstre voinţe, Sinodul, negăsind nicĭ o împedicare spre a se învĕţà copiiĭ mirenilor în seminaria cea duhovnicéscă a Basarabieĭ, a făcut acum cuviinciósa rînduélă.

Sinodul a desbătut cu deamănuntul şi închipuirea tuturor stărilor împrejur maĭ sus însemnate şi a găsit cu cale:

1. Socotelile ce se cuprind în cea prea plecată de maĭ înainte întru tot supusă anaforà pentru întemeierea eparchieĭ în provinţia Basarabieĭ şi chipurile ce atârnă spre ocârmuirea acesteĭ eparchiĭ şi pentru trépta care se dă feţeĭ Exarchuluĭ şi Mitropolit Gavril să rĕmâe tóte în puterea lor şi lângă acésta se maĭ adaugă:

II. Rînduirea pentru slujbele Mitropolituluĭ a 80 de scutelnicĭ şi pentru Episcop 40 şi hotărîrea pentru casa Mitropolieĭ din viile cele ce sunt la Akerman 7 desetine să aibă a fi de temeiul cel ce a trimis în socotinţa sa Gubernatorul cel politicesc în pontul 1 şi al 2-lea, aşişderea şi după al 3-lea pont, să aibă voie Exarchul Mitropolit ca, alegêndu-şĭ loc pentru casa archieréscă, după cea maĭ înainte pentru acéstă corespondenţie cu Gubernatorul, să facă învoiélă pentru cea de pe an plată pentru locul ales cu vechiliĭ mânăstirilor de peste hotar, carĭ sunt stăpâne acesteĭ moşiĭ.

III. Sloboḑind după cuprinderea pontuluĭ al 4-lea al socotinţeĭ Gubernatoruluĭ politicesc pe toţĭ preoţiĭ, diaconiĭ, dascăliĭ şi panomariĭ, carĭ vor fi cu adevĕrat aşezaţĭ saŭ hirotonisiţĭ în chemarea acésta, asemenea şi văduvele preoţilor, diaconilor şi slujitorilor bisericescĭ de tóte dările, cazneleĭ şi cele de obşte havalele, să se dăruéscă lor scutélă şi de tóte a cazneleĭ poşline, adecă: desetină saŭ goştină, de vădrărit, de strîngerea din semĕnăturile lor, din pomete, de pe vite, de pe stupĭ, fără de hotărîre de sumă, precum se folosesce cu aceste privileghiĭ de obşte tótă tagma bisericéscă la Rosia. Pe lângă acestea să fie apĕraţĭ de tóte supĕrările din partea orîndatorilor moşiilor împĕrătescĭ, ce atârnă către cele maĭ sus numite ale lor economiĭ, cum şi ce atârnă asupra caselor lor, adecă a preoţilor, diaconilor şi slujitorilor bisericescĭ.

IV. Intărind pre al 6-lea, al 7-lea şi al 8-lea pont al socotinţeĭ Gubernatoruluĭ politicesc, ce atârnă asupra ţinerii cu hrana a slujitorilor bisericescĭ din satele boerescĭ şi care atârnă spre depărtarea boerilor de a se amestecà în orînduelile cele bisericescĭ şi a metahirisì stăpânire asupra preoţilor, diaconilor şi a slujitorilor bisericescĭ, să se adauge şi acésta, cum că ceea-ce se ḑice în pontul al 8-lea, pentru ca să fie datorĭ slujitoriĭ bisericescĭ a da stăpânilor moşiilor dijmă din rodurile gospodăriilor, de istov să nu aibă a se întinde asupra dascălilor şi a ponomarilor, carĭ sunt aşezaţĭ şi hirotonisiţĭ, pentru carĭ în al 3-lea pont s'a ḑis, iar numaĭ asupra acelora ce vor fi în slujba dăscălieĭ după tocmélă, pe o vreme, după obiceiul de acolo, până când cu încetul se va părăsì acest obiceiŭ, adecă spre a fi dascăliĭ tocmiţĭ de locuitorĭ cu anul, iar nu aşezaţĭ de bisericésca ocârmuire cu statornicie.

V. Socotinţa Gubernatoruluĭ cea însemnată în pontul al VIII-lea pentru numĕrul preoţilor şi al slujitorilor bisericescĭ după suma caselor, primindu-se de pravilă spre a se hotărî numaĭ măsura datorieĭ moşinaşilor, spre ţinerea preoţilor cu hrană, rĕmâne între altele a hotărî numĕrul de preoţĭ şi de ţîrcovnicĭ la tóte bisericile, după măsura a ceĭ neapĕrate trebuinţe, la socotinţa şi orînduirea archiereuluĭ eparchieĭ.

VI. Căutarea şi hotărîrea pricinilor duhovnicescĭ în acéstă eparchie să rĕmâe întru cea nemijlocită şi deplină spânzurare de la ocârmuirea duhovnicéscă, întocmaĭ

după acelę pravile, carĭ sunt hotărîte cu cele întemeiate ale Rosieĭ politicescĭ şi bisericescĭ legiuirĭ.

VII. După aflarea cea cu cale în arătările Exarchuluĭ Mitropolit însemnate de la eparchia Ecaterinoslavuluĭ, în care în diastima ce cuprinde maĭ bine de o mie de verste se află 789 bisericĭ, să se alăture către eparchie acésta ce se întemeiază acum. Bisericile cele ce se megieşesc cu dînsa şi se află între Bug şi între Nistru, pe cîmpul Vozieĭ şi în oraşele şi satele carĭ atârnă unele către Ecaterinoslav, altele către a Kazanuluĭ gubernie, carĭ de tóte nu sunt maĭ multe de câte 100 bisericĭ; iar cât atârnă asupra chipuluĭ ocârmuiriĭ eparchicescĭ a părţiĭ acesteia, cum şi asupra puneriĭ la cale a celor duhovnicescĭ ce se află într'însa, să rĕmână întru tóte după aşezarea cea maĭ din nainte. Acest fel de punere la cale Sinodul, dându-le la cea prea înaltă a Împĕrătesciĭ Vóstre Măriri luare aminte, cere prea înalte poruncĭ.— Asupra acesteĭ anaforale a Sinoduluĭ Impĕratul Alexandru a pus resoluţiunea: «Aşà să fie şi să se urmeze după acésta». — Teplitz, August 21, 1813.

In 1818, Generalul Behmetiev propune o reorganisare a Basarabieĭ; de sigur maĭ puţin respectând naţionalitatea română, Impĕratul aprobă punerea în lucrare pe un an, spre experimentare (1), şi se pronunţă maĭ ales pentru ţĕranĭ:

(1) *Manifest al luĭ Alexandru Impĕrat a tótă Rusia.*

Domnuluĭ Gheneral Leĭtenant Behmetief. Bine primind proiectul ce aĭ alcătuit domnia-ta al obrazovanieĭ oblastieĭ Basarabieĭ şi a osebite alcătuirĭ atingĕtóre de dînsa eŭ cu mulţumire arăt şi printr'acésta a mea deplină bunăvoinţă.

Un aşezămînt atâta de însemnat, după mărimea lucruluĭ ce cuprinde el în sine, trebue ca maĭ întâiŭ să-l întărescă vremea şi cercarea. Pentru acest sfîrşit maĭ înainte de a primĭ cea maĭ de pe urmă a mea întărire, eŭ voesc ca dumné-ta să te pornescĭ a-l aduce în lucrare, şi în curgerea anuluĭ următor cu luare aminte să priveghezĭ cum vor merge tóte lucrările după acésta. Aceste din noŭ alcătuirĭ se întemeiéză pe pravilele însemnate de către mine şi prin povĕţuirea dată dumnétale spre a te slujĭ, acesta a fost supus la cea cu bună înţelepciune socotinţă a sfatuluĭ închegat din bărbaţĭ, cărora starea şi celor în fiinţă nevoĭ pămîntuluĭ acestuia le sunt cunoscute. Acesteaşĭ slujesc singure loruşi de credinţă, închezăşluire şi vor fi împlinite întocmaĭ şi cu sporire fiind mărturisirea cea dréptă şi din curată inimă dorinţă a locuitorilor oblastieĭ acesteia, eŭ am voit să vĕd acéstă dorinţă împlinită prin mijlocirea punerilor la cale ce încredinţăm domnieĭ-tale acum de a le aduce în lucrare şi cu care nădăjduesc că vor venĭ la starea înfloririeĭ sub ocrotirea ocârmuiriĭ ce se osebesce cu sloboţenia pravilelor eĭ şi încă maĭ vîrtos cu nepărtinirea cu asprime ce este neapĕrată pentru o întocmaĭ aducere a celor în lucrare. Oblastia Basarabieĭ îşĭ păzesce a sa închegare de norod, pentru aceea şi primesce şi osebit chip de ocârmuire; dar scoposul meŭ este plecat nu spre aceea că acest fără de măsură bine şi tóte cele ce curg dintr'acesta să fie cu osebire numaĭ a vre-uneĭ stărĭ din locuitorĭ, ci toţĭ trebue să aibă acéstă împărtăşire întru o dréptă măsură şi încă maĭ cu dinadinsul lucrătoriĭ de pămînt să se afle întru

In Ardél semnalăm, la Iulie 1814, petiţiunea cleruluĭ român, dată la Impĕratul-rege, cerêndu-ĭ ca la mórtea Episcopuluĭ Pavel Avacuma să se deà voie Românilor a alege pentru Arad un Episcop românesc(1).

In urma congresuluĭ de la Viena (1815) şi a încheerĭĭ Sfinteĭ Alianţe, o reacţiune absolutistică înfricoşată, ţice G. Bariţiŭ, purceţênd din Viena, strînsese în córde tóte popórele Europeĭ, de încetasă orĭce progres, care n'ar fi purces din graţia respectivelor guverne. Şi în Sibiiŭ şi în Blaşiŭ, stagnaţiune şi regres în loc de paşĭ înainte. «Cen-«sura de cărţĭ ajunsese a fi strictă până la ridicol; chiar şi de cărţile «rituale le erà fricà şi pretindeaŭ ca să fie censurate. Cărţĭ scolastice,

---

acest bine început spre o desfătată fericire a sórteĭ lor; eĭ sunt obosiţĭ de giunghiu ce de demult a fost pus asupra lor prin lăcomie şi necunoscinţă.

Acea statornică şi tare privighere a ocârmuirĭĭ trebue să razime spre a fi eĭ sloboţĭ de un asemenea cumplit rĕŭ; socotinţa spre a lipsì scutelniciĭ eŭ o bine primesc întru tótă puterea; mie îmĭ este cu priinţă a vedé în acéstă drépţă mĕsură visteria mijlócelor acelora, carĭ ocârmuirea le întrebuinţézà spre a descoperì acesteĭ părţĭ de loc drumurĭ către adevĕrata sporire întru ale luminărĭĭ; încredinţăm dumi-tale, ca maĭ întâiŭ de orĭ-ce să se îndrepteze luarea aminte a dumi-tale spre tóte acele ce se vor atinge de acéstă socotinţă dumi-tale şi veĭ alcătuì pentru acest proiect de aşezămînt, care se va înfăţoşà mie de la verhovno-sovet a oblastieĭ spre întărire; tot-deauna aŭ trebuit să se aşeze în Basarabia şi multe încă rĕmân a se săvârşì; isvórele sunt îmbelşugate, înlesnirile spre a se îndreptà aceste în folos sunt gata; dumi-tale eŭ sunt dator cu acéstă mare slujbă; rĕmâne numaĭ a se aduce înlesnirile aceste în lucrare cu a curăţenieĭ scoposurilor, cu o plecare statornică. Eŭ am vĕţut parte din locul acesta, eŭ încă o voiŭ maĭ vedé, de va fi voinţa celuĭ Prea-Înalt; nădăjduesc a aflà în tr'însa la fieşce-care păşire rodurile alcătuirilor mele şi împreună cu acésta cercările osîrdieĭ şi ale rîvneĭ cinovnicilor, cărora păzirea acestor alcătuirĭ va fi încredinţată.

Voiesc ca tuturor autorităţilor oblastieĭ acesteia să facĭ dumné-ta cunoscută cuprinderea acestuĭ al meŭ rescript.

Fiind luminat păzitor scoposurilor mele, veĭ fi dator a luà séma şi a supune şi pe alţiĭ să privigheze cu neadormire asupra a tótă lucrarea acesteĭ din noŭ aşezărĭ şi asupra tuturor cinovnicilor ce vor fi în olaturile oblastieĭ acesteia; dumné-ta fără de mijlocire veĭ aduce la sciinţa mea pentru tóte cele ce veĭ însemnà; mie cu priinţă îmĭ va fi a învioşì cu semnele mulţămirĭĭ mele pe toţĭ aceĭ carĭ, întru urmările lor, se povĕţuesc de canónele sfinteĭ învĕţăturĭ a bunelor năravurĭ, iar aceĭ carĭ din nenorocire se vor plecà la năzărite măgulituri ale deşertăciuniĭ şi ale necuviinţeĭ, nu numaĭ că vor fi lipsiţĭ de a nu avé împărtăşire întru ale ocârmuireĭ, dar şi pedépsă spre pildă vor suferì.

Sunt al dumi-tale plecat spre bine. Acel original este iscălit cu însăşì mâna Împĕratescĭĭ Sale Măririĭ, aşà:

Alexandru.

In Chişinĕŭ, Aprilie 29, 1818.

(1) Acad. XLVII — 238.

«precum a fost gramatica latină-română a luĭ G. Şincai nu se maĭ «puteaŭ tipări». In ceĭ vreo 60 de anĭ eşiseră din tipografia de la Blaşiŭ multe cărţĭ bisericescĭ. Acestea nu puteaŭ fi întroduse în Principate, ca bănuite de schismă apusénă. Neguţătorii braşovenĭ recurseseră atuncĭ la un mijloc nu prea recomandabil, dar care le reuşì: eĭ rupseră *pórta*, adecă coperta cărţilor din Blaşiŭ şi le puseră coperte, ca şi când ar fi fost tipărite în Braşov, adecă în o eparhie greco-ortodoxă şi aşà, scrie G. Barţiŭ, trecură din ele multe, maĭ ales în Moldova.

Fómetea gróznică întîmplată în Ardél în érna din 1816—1817 reduse pe bieţiĭ romànĭ la necesitatea de a emigrà. Cu miile se strămutară în Principate. Turcia învoì Domnitorilor Caragea şi Calimach să permită exportarea în Ardél de grâne, dar tot eraŭ prea scumpe ca să pótă trăì acolo bieţiĭ ţĕranĭ, carĭ se nutriaŭ cu cocenĭ vechĭ de păpuşoiŭ tocaţĭ mărunt şi măcinaţĭ de mămăligă şi în primă-vară cu buruenĭ. In 1817 se făcù recoltă bună şi încetă fómetea.

In 1816, Impĕratul Austrieĭ călĕtorì prin Bucovina şi Ardél. Am vĕḑut cum la Sibiiŭ îl întîmpină o delegaţiune de boerĭ de aĭ luĭ Caragea.

Nimic nu dobândiră Româniĭ din Ardél şi nicĭ ceĭ din Bucovina din asemenea călĕtorie, decât că, cu rescriptul din 17 Maiŭ 1819 şi cu o instrucţiune separată, Impĕratul trimise în Transilvania o comisiune de bărbaţĭ unguri, proprietarĭ din Ungaria, cu scop ca să fie maĭ imparţialĭ, să facă delimitarea tuturor moşiilor de orĭ-ce natură, carĭ pe atuncĭ eraŭ în folosinţa iobagilor, ḑilerilor (inquilinĭ), curialiştilor şi taxaliştilor. La îndeplinirea misiuniĭ acesteĭ comisiunĭ puneaŭ tot felul de pedicĭ unguriĭ proprietarĭ ardelenĭ, aşà că de abià la 1846 se realisă acéstă lucrare, menită a maĭ uşurà de obligaţiunile iobăgieĭ pe Românĭ (1).

(1) G. Bariţiŭ, *Părţĭ alese din Istoria Transilvanieĭ*, vol. I, p. 562.

ANEXE.

Seama Visterieĭ pe 1817—1818.

Anul al 6-lea No. 6

Séma a 4-a a vinăriciuluĭ după aşeḑarea biruluĭ pe un an deplin, de la ḑintâiŭ Iunie 1817 şi până la sfîrşitul luĭ Maiŭ 1818.

Cifertul întâiŭ pe Iunie, Iulie şi August 1817.

Leĭ	B.	
26.319,—		Sucéva
23.107,—		Némţul
13.814,—		Romanul.
31.014,—		Bacăul.
39.941,—		Putna.
21.882,—		Tecuciul.
16.723,—		Covurluiul.
18.461,—		Tutova.
8.958,—		Vasluiul.
17.049,—		Fălciul.
4.651,—		Herţa.
14.008,—		Dorohoiul.
10.703,—		Hârlăul.
4.294,—		Cârligătura.
11.351,—		Ţinutul Eşiĭ.
1.841,—		Tîrgul Eşiĭ.
264.116,—		Bez 14.081 leĭ Botoşaniĭ.

Adecă douĕ sute şése-ḑecĭ şi patru miĭ, una sută şése-spre-ḑece leĭ.

Cifertul al doilea pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie 1817.

Leĭ	B.	
26.778,—		Sucéva.
23.556,—		Némţul.
14.078,—		Romanul.
31.097,—		Bacăul.
40.266,—		Putna.
23.093,—		Tecuciul.
16.910,—		Covurluiul.
18.997,—		Tutova.
9.646,—		Vasluiul.
17.114,—		Fălciul.
4.446,—		Herţa.
14.194,—		Dorohoiul.
10.767,—		Hârlăul.
4.376,—		Cârligătura.
11.761,—		Ţinutul Eşiĭ.
2.354,—		Tîrgul Eşiĭ.
269.483,—		Bez 14,081 leĭ Botoşaniĭ,

Adecă douĕ sute şése-ḑecĭ şi nouĕ miĭ, patru sute opt ḑecĭ şi treĭ leĭ.

Cifertul al 3-lea pe Decembre 1817, Ianuarie şi Fevruarie 1818.

Leĭ	B.	
25.312,—		Sucéva.
23.503,—		Némţul.
14.337,—		Romanul.
31.208,—		Bacăul.
40.232,—		Putna.
23.504,—		Tecuciul.
17.161,—		Covurluiul.
18.857,—		Tutova.
9.763,—		Vasluiul.
17.888,—		Fălciul.
5.315,—		Herţa.
14.600,—		Dorohoiul.

Cifertul al 4-lea pe Martie, Aprilie şi Maiŭ 1818.

Lei	B.	
25.390.—		Sucéva
23.322.—		Némţul.
14.318,—		Romanul.
31.162,—		Bacăul.
40.681,—		Putna.
23.483,—		Tecuciul.
17.073,—		Covurluiul.
18.937,—		Tutova.
9.655,—		Vasluiul.
17.418,—		Fălciul.
5 318,—		Herţa.
14.944,—		Dorohoiul.

Leĭ	B.	
10.907,—		Hârlăul.
4.364,—		Cârligătura.
11.731,—		Ţinutul Eşiĭ.
2.337,—		Tîrgul Eşiĭ.
271.019,—		Bez 14.720 leĭ Botoşaniĭ.

Adecă două sute şépte-ḑecĭ şi una miĭ, nouĕ-spre-ḑece leĭ.

Leĭ	B.	
10.794,—		Hârlăul.
4.358,—		Cârligătura.
11.651,—		Ţinutul Eşiĭ.
2.250.—		Tîrgul Eşiĭ.
270.746,—		Bez 14.343 leĭ Botoşaniĭ.

Adecă două sute şépte-ḑecĭ de miĭ, şépte sute patru-ḑecĭ şi şése leĭ.

Dajdia întâiŭ a Mazilo-ruptaşilor pe Iunie, Iulie şi August 1817.

Leĭ	B.	
3.496,90		Mazilĭ.
6.395,45		Ruptaşĭ.
9.892,15		Adecă nouĕ miĭ opt sute nouĕ-ḑecĭ şi doĭ leĭ şi cincĭ-spre-ḑece banĭ.

Dajdia al doilea pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie 1817.

Leĭ	Banĭ	
3.485	15	Mazîliĭ.
6.436	105	Ruptaşiĭ.
9.922		— Adecă nouĕ miĭ nouĕ sute douĕ ḑecĭ şi doĭ leĭ.

Dajdia al 3-lea pe Decemvrie 1817, Ianuarie şi Fevruarie 1818.

Leĭ	Banĭ	
3.474	15	Mazîliĭ.
6.450	15	Ruptaşiĭ.
9.924	30	Adecă nouĕ miĭ nouĕ sute douĕ ḑecĭ şi patru leĭ şi treĭ ḑecĭ banĭ

Dajdia al 4-lea pe Martie, Aprilie şi Maiŭ 1818.

Leĭ	Banĭ	
3.513	105	Mazilĭ.
6.568	75	Ruptaşiĭ.
10.072	60	Adecă ḑece miĭ şépte ḑecĭ şi doĭ şi şése ḑecĭ banĭ.

Baniĭ împliniţĭ de pe la tîrgurĭ pentru dughenĭ şi Crâciume la cîfertul al 3-lea Decemvrie 1817 Ianuarie şi Fevruarie 1818.

Leĭ	Banĭ	
240		— Sucéva.
3.404		— Némţul.
4.475		— Romanul.
4.146		— Bacăul.
6.193		— Putna.
2.160		— Tecuciul.
12.182		— Covurluiul.
8.938		— Tutova.
700		— Vasluiul.
3.950		— Fălciul.
100		— Herţa.
330		— Dorohoiul.
750		— Hârlăul.
907		— Cârligătura.

Leĭ	Banĭ	
700	—	Ţinutul Eşiĭ.
7.859	—	Tîrgul Eşiĭ.
2.193	—	Hrisovoliţiĭ neguţătorĭ ot tîrgul Eşiĭ.
59.227	—	Bez 4.499 leĭ Botoşaniĭ. Adecă cincĭ ḑecĭ şi nouĕ de miĭ, douĕ sute douĕ ḑecĭ şi şépte leĭ.

Cĭfertul Sf. Dumitru a ruptelor Visterieĭ neguţătorilor hrisovoliţĭ şi a altora carĭ sunt la acéstă rînduélă, 1817 Octomvrie.

Leĭ	Banĭ	
10.799	15	Ruptele Visterieĭ.
4.448	60	Alţiĭ carĭ sunt la acéstă rînduélă.
3.683	60	Neguţătoriĭ hrisovoliţĭ însă:

Leĭ	Banĭ		
240	—	Romanul.	
300	—	Focşaniĭ	Putna.
437	60	Agiudiul	
720	—	Tecuciul.	
310	—	Bêrladul.	
63	60	Vasluiul.	
270	—	Fălciul	Fălciul.
780	—	Huşiĭ	
150	—	Starea întâiŭ	din tîrgul Eşiĭ.
412	60	Starea al 2-lea	
3.683	60		

18.931	15	Bez 1.553 leĭ 75 banĭ Botoşaniĭ. Adecă opt-spre-ḑece miĭ nouĕ-sute treĭ-ḑecĭ şi unul leĭ şi cincĭ-spre-ḑece banĭ.

Cĭfertul sf. Gheorghe a ruptelor Vistierĭ neguţătorilor hrisovoliţĭ şi a altora cariĭ sunt la acéstă rînduélă 1818 Aprilie.

Leĭ	Banĭ	
11.398	—	Ruptele Visterieĭ.
4.443	60	Alţiĭ carĭ sunt la acéstă rînduélă
3.678	—	Neguţătoriĭ hrisovoliţĭ, însă:

Leĭ	Banĭ		
240	—	Romanul.	
300	—	Focşaniĭ	Putna.
437	60	Agiudul	
720	—	Tecuciul.	
310	—	Bêrladul.	
63	60	Vasluiul.	
270	—	Fălciul.	Fălciul.
767	—	Huşiĭ	
150	—	Starea întâia	Din tîrgul Eşiĭ.
420	—	Starea al 2-lea	
3.678	—		

19.519	60	Bez 1.546 leĭ 105 banĭ Botoşaniĭ. Adecă nouĕ-spre-ḑece miĭ cincĭ-sute-nouĕ-spre-ḑece leĭ şi şése-ḑecĭ banĭ.

Patru Cĭferturĭ a jidovilor hrisovoliţĭ după hrisovul gospod.

Leĭ	Banĭ	
9.150	—	Cĭfertul întâiŭ Iunie, Iulie şi August 1817, însă:

Leĭ		
800	Folticeniĭ	} Sucéva.
375	Burdujeniĭ	
400	Vlădeniĭ	
210	Piatra	} Némţul.
500	Némţul	
350	Romanul.	
200	Bacăul.	
40	Agiudul ot Putna.	
125	Fălciul.	
1.350	Herţa.	
550	Dorohoiul.	
400	Hârlăul.	
450	Cârligătura.	
400	Ţinutul Eşiĭ.	
3.000	Tîrgul Eşiĭ.	
9.150	Bez 2.000 leĭ Botoşeniĭ.	

9.150	—	Cĭfertul al 2-lea Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie 1817.
9.150	—	Cĭfertul al 3-lea Decemvrie 1817, Ianuarie şi Februarie 1818.
9.150	—	Cĭfertul al 4-lea Martie, Aprilie şi Maiŭ.
36.600	—	Adecă treĭ-ḑecĭ şi şése de miĭ şése-sute.

Adunarea banilor biruluĭ.

Leĭ	Banĭ	
264.116	—	Cĭfertul întâiŭ.
269.483	—	» al 2-lea.
271.019	—	» al 3-lea.
270.746	—	» al 4-lea.
9.892	15	Dajdia întâia a mazililor ruptaşilor.
9.922	—	» a 2-a.
9.924	30	» a 3-a.
10.072	60	» a 4-a.
59.227	—	Baniĭ împliniţi de pe la tîrguri pentru dughenĭ şi crăcĭme la cĭfertul al 3-lea.
18.931	15	Cĭfertul sf. Dimitrie a ruptelor Visterieĭ, neguţătorĭ hrisovoliţi şi alţiĭ.
19.519	60	Cĭfertul sf. Gheorghe asemenea.
36.600	—	Patru cĭferturĭ a jidovilor hrisovoliţi.
1.249.452	60.	
308.544	—	Se scad baniĭ scutelnicilor după izvódele cu pecete gpd. însă:

Leĭ	
76.476	Cĭfertul întâiŭ.
77.100	» al 2-lea.
77.100	« al 3-lea.
78.868	» al 4-lea.
308.544	

940.908	60	rĕmân, adecă, nouĕ-sute-patru-ḑecĭ miĭ, nouĕ-sute-opt leĭ şi şése-ḑecĭ baniĭ. (pecetea gpd.)

Rusumaturile.

Leĭ	Banĭ	
100.500	—	Desetina bez 4.500 leĭ Botoşaniĭ. 1817 Iulie.
245.000	—	Vădrăritul. 1817 Séptemvrie.
90.400	—	Goştina bez 6.100 leĭ Botoşaniĭ. 1818 Aprilie.
435.900	—	Adică patru sute treĭ-ḑecĭ şi cincĭ de miĭ, nouĕ sute leĭ.

Adunare peste tot.

Leĭ	Banĭ	
940.908	60	Baniĭ biruluĭ bez 308.544 leĭ scutelniciĭ.
439.900	—	Rusumaturile.
1.376.808	60	Adecă: un milion-treĭ-sute-şépte-ḑecĭ şi şése de miĭ opt-sute-opt leĭ, şése-ḑecĭ banĭ.

(pecetea gpd.)

Semnaţĭ: Veniamin Metropolit Moldavieĭ, Balş Logofĕt, Alecu Balş Logofĕt, ... Vel Logofĕt.

Scăderile

Haraciul ţĕriĭ.

Leĭ	Banĭ	
47.769	—	Pe anul Otomanicesc 1232 (1818 Maiŭ). Adecă patru-ḑecĭ şi şépte de miĭ, şépte-sute-şése-ḑecĭ şi nouĕ leĭ.

Bairam Pesches.

60.984	15	Pe anul Otomanicesc 1232 (1818 Maiŭ). Adecă şése-ḑecĭ de miĭ nouĕ-sute-opt-ḑecĭ şi patru leĭ şi cincĭ-spre-ḑece banĭ.

Rachibiaua.

Leĭ	Banĭ	
25.000	—	S'aŭ dat rachibiaua pe anul Otomanicesc 1232 (1818 Maiŭ). Adică douĕ-ḑecĭ şi cincĭ de miĭ leĭ.

Emfiemucatesi.

3.075	—	Daţĭ prin d-luĭ Aga Dumitrache Statachi emfiemucatesi. (1818 Maiŭ) Adică treĭ miĭ şépte-ḑecĭ şi cincĭ leĭ.

Poliţele.

25.000	—	In socotéla poliţelor cetăţilor prin d-luĭ Aga Dumitrache Statache (1818 Maiŭ 1). Adică douĕ-ḑecĭ şi cincĭ miĭ leĭ.

Cămara gospod.

27.100	—	Cele întîmplătóre şi neapĕrate cheltuelĭ a Cămăriĭ pe Iunie, Iulie, August din baniĭ cĭfertuluĭ întâiŭ din birul Vistieriei. 1817 Iunie 21.
54.600	—	Cheltuelĭ urmate prin Cămară pe lunile Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. 1817 Octomvrie 28.
50.000	—	Pentru cele următóre cheltuelĭ a Cămăreĭ pe lunile Noemvrie şi Decemvrie. 1817 Decemvrie 17.

Leĭ	Banĭ	
7.200		— Cusurul cheltuelilor Cămăreĭ gospod, până la sfîrşitul luĭ Fevruarie 1818. 1818 Martie 18.
18.017		— Cheltuiala Iliculuĭ la ecpaiaua curţeĭ gospod pentru serbătorile pascilor. 1818 Martie 18.
20.000		— Cheltuelile Cămăreĭ Gospod pe lunile Martie, Aprilie şi Maiŭ. 1818 Martie 18.
176917		— Adică una sută şépte-ḑecĭ şi şése de miĭ, nouĕ sute şépte spre-ḑece leĭ.

Cheltuelile Vieneĭ.

71.547		— Cheltuelile ce aŭ urmat de la 1 Iunie 1817, şi până la sfîrşitul luĭ Maiŭ 1818. 1718 Maiŭ. Adecă şépte-ḑecĭ şi una miĭ, cincĭ sute patru ḑecĭ şi şépte leĭ.

Daruri la Turcĭ

100		— Dar dumi-sale Mehmet Aga.
100		— Dar omuluĭ luĭ Silistra Bena Emini. 1817 Iunie 24.
220		— Dar ciohodaruluĭ luĭ Macin Bena Emini, şi ómenilor celor împreună cu dînsul. 1817 Iunie 25.
150		— Dar omuluĭ Slăvituluĭ Hârvova Bena Emini. 1817 Iunie 27.
100		— Dar Tătaruluĭ slăviriĭ sale Ibraim Paşasi. 1817, Iunie 27.
150		— Dar omuluĭ luĭ Tulce Bena Emini. 1817, Iunie 27.
650		— Daţĭ ómenilor luĭ Silistra Muschimi ce aŭ adus doĭ armăsarĭ 1817 Iulie 2.
80		— Bacşişĭ la doĭ ómenĭ a luĭ Isacci Bena Emini. 1817 August 2.
250		— Luĭ Miri Neculi omul luĭ Isacci Muhafezĭ. 1817, August 3.
140		— La doĭ ómenĭ aĭ luĭ Ibraim Paşasi. 1817 August 20.
100		— Cheltuiala luĭ Ibraim Dervicĭ Suleiman. 1817 August 24.
1,500		— Dar luĭ Caftan Agasi şi ómenilor slăvireĭ Sale Silistra Valesi 1817 August 25.
50		— Dar omuluĭ Tuecciuluĭ. 1817 Septemvrie 8.
560		— Ciohodarul prea Inălţatuluĭ Vizir şi omuluĭ sĕŭ. 1817 Octomvrie 23
580		— Omuluĭ luĭ Tulci Paşasi. 1817 Octomvrie 24.
310		— Dar la treĭ ómenĭ aĭ luĭ Zaim Aga. 1817 Octomvrie 31.
600		— Luĭ Ali Aga Corasangi proin baş-beşli agasi pe Octomvrie şi Noemvrie. 1817, Octomvrie.
100		— Dar omuluĭ luĭ Ghenicer Agasĭ. 1817 Octomvrie 31.
40		— Bacşişĭ omuluĭ luĭ Hagi Ispirliu. 1817 Noemvrie 5.
600		— Dar luĭ Haznatar Agasi a luĭ Ghiorgheos Muhafezi şi la doĭ ómenĭ aĭ luĭ. 1817, Noemvrie 14.
50		— Dar omuluĭ luĭ Isacci Ghenicer Agasi. 1817, Noemvrie 26.
200		— Cheltuiala celuĭ trimis la Gheorgheos Muhafezi. 1817. Noemvrie 28.
900		— Ali Aga Carasangi, pe Decemvre, Ianuarie şi Fevruarie. 1817, Decemvrie.
150		— Dar luĭ Mehmet beşli-aga de Botoşanĭ. 1817 Decemvrie 11.
30		— Dar ómenilor slăvituluĭ Măcin Muhafezi. 1817 Decemvrie 1.

Leĭ	Bauĭ	
150	—	Dar omuluĭ luĭ ghenicer Agasi. 1817, Decemvrie 20.
50	—	Cheltuiala drumuluĭ slăvituluĭ Ghenicer Agasi. 1817, Decemvrie 27.
80	—	Dar tătaruluĭ luĭ Ibraim Bena Emini. 1817 Decemvrie 28.
300	—	Dar chiatipuluĭ luĭ Galaţi-Sărdarâ. 1817 Decemvrie 28.
350	—	Dar tătaruluĭ a Înălţimiĭ Sale Papa Piasa. 1818 Ianuarie.
600	—	Daţĭ la Cheltuiala luĭ proin baş-beşli agasi Corasangi Ali Aga. 1818 Fevruarie 3.
140	—	Dar omuluĭ luĭ Tonir Zaade Andoni. 1818 Fevruarie 18.
150	—	Dar tătaruluĭ Mehmet Aga a slăvituluĭ Pehlivan-Başa. 1818 Martie 3.
200	—	Pentru hudiiana ce s-aŭ trimis slăvituluĭ Silistra Paşasi. 1818 Martie 9.
300	—	Dar luĭ Rustima Aga Ben Suleiman Aga fraţilor reposatuluĭ baş-beşliagasà Halil Aga. 1818 Martie 14.
110	—	Dar omuluĭ dumi-sale Zantemir Beiŭ. 1818, Martie 19.
100	—	Dar omuluĭ luĭ Ghenicer Agasi de la Ibrăila. 1818 Martie 26.
50	—	Dar luĭ Hafiz Aga mergênd la Ibrăila. 1818 Martie 30.
900	—	Luĭ Ali Aga Carasangiŭ pe Marte, Aprilie şi Maiŭ. 1818 Aprilie.
100	—	Cavazuluĭ a slăvituluĭ Ibraim Muhafezi. 1818 Aprilie 12.
200	—	Dar Satâruluĭ a Slăviriĭ Tale Ibraim Bena Emini. 1818 Aprilie 19.
150	—	Dar omuluĭ Slăvituluĭ Hârşova Bena Emini. 1818 Aprilie 19.
100	—	Dar tătaruluĭ a slăvituluĭ Isacci Bena Emini. 1818 Aprile 19.
150	—	Daţĭ la cheltuiala omuluĭ luĭ Liman Reiz Beiŭ mergênd la Galaţĭ. 1818 Aprilie 24.
500	—	Luĭ Usta a luĭ Ghenicer Agasi Ali Aga viind de la Galaţĭ. 1818 Aprilie 29.
150	—	Dar omuluĭ luĭ Silistra Bena Emini şi omuluĭ luĭ Ismail Paşasi tufecci başa. 1818 Aprilie 30.
100	—	Dar luĭ chiatip Zaade omul luĭ Ibraim Bena Emini. 1818 Aprilie 30.
200	—	Luĭ tătar Agasi Ibraim din suma ce avea să iea de la Halil Aga. 1818 Maiŭ 9.
1.500	—	Luĭ Divan Efendisi şi ómenilor slăviriĭ sale Măcin Paşasi. 1818. Maiŭ 12.
700	—	Tătaruluĭ Slăvituluĭ Vidin Muhafezi, 1818 Maiŭ 24.
600	—	Luĭ Zefir Aga a slăvituluĭ Ibraim Muhafezi în pricina diiaforaleĭ cu jidovul. 1818 Maiŭ 28.
15.890	—	Adică cinci-spre-ţece miĭ, opt sute nouĕ ţecĭ leĭ.

Zaherele trimise la Ţarigrad.

pe anul 1816.

Leĭ	Banĭ	Kile	Dimerliĭ	
215.187	—	7,172	18	Arnăut câte 30 leĭ.
47.477	12	2.158	1	Cârneŭ câte 22 leĭ.
2.575	96	171	14	Păpuşoĭ câte 15 leĭ.

Leĭ	Banĭ			
2.949	90	196	13	Mălaiŭ ce s'aŭ dat la Ibrăila în natură câte 15 leĭ bez 903 Kile 7 dimerliĭ ce s'aŭ buiuirdisit câte 15 leĭ.
2.064	60	258	2	Orzul câte 8 leĭ.
750	—			(sameşul zahereleĭ obicĭnuit).
271.004	18			
90.085	—			Se scade ce s'aŭ dat în Vistierie, trecut în sama al 3-lea după aşezare.
180.919	18			rĕmân, care s'aŭ dat, însă: (1817 August).

Leĭ	Banĭ	
108.211	76	din vădrărit.
72.707	62	din cĭfertul al 2-lea 1817.
180.919	18	

5.600	—	ce s'aŭ dat în cumpĕrătóre a 140 Kile arnăut, care s'aŭ dat în tertipurile anuluĭ 1817, cumpĕrându-se prin dumné-lor pârcălabiĭ câte 40 leĭ Kila. 1818 Iunie.
186 519	18	Adecă una sută opt ḑecĭ şi şése miĭ, eincĭ sute nouĕ spre-ḑece leĭ şi opt spre ḑece banĭ.

Navlu şi cheltuelĭ de zaherele

238	—	Cheltuelĭ în facerea a 94 dimerliĭ.

Leĭ	
150	pentru 50 dimerliĭ legate cu fier pentru mĕsurătórea zahereleĭ tertipurilor câte 3 leĭ.
88	pentru 44 dimerliĭ fără fier pentru mĕsurătórea orzuluĭ menzilurilor, 1817 Septemvrie.
238	

240	—	în navlul caicelor după întîmplătóre pricinĭ în lipsa caicelor părcălăbieĭ în Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. 1817 Noemvrie.
590	—	Chiligiilor de Galaţĭ pentru mĕsurătórea zahereleĭ tertipurilor la corăbiĭ câte 5 leĭ suta de chile pe 11.800 chile, prin pârcălabiĭ de Galaţĭ. 1817 Noemvrie.
350	—	Daţĭ omuluĭ luĭ Sulina Reiz cheltuiala descărcatuluĭ a 1.750 Stambol Chilasi din tertipurĭ spre usurinţa caiculuĭ venit în primejdie la Sulina a luĭ Halil Reiz, prin pârcălabiĭ. Noemvrie
105	—	Cheltuiala celuĭ trimes la Sulina pentru pricina zahereleĭ tertipurilor, prin pârcălabĭ, Noemvrie.
9 932	36	Cheltuiala teslimatuluĭ zahereleĭ la Ibrăila, însă:

Leĭ	Banĭ	
2.550	—	Navlul a 17 cârlacĭ ce aŭ dus 2.040 chile arnăut la Ibrăila.
87	60	pentru 45 ţuhalĭ la încărcatul şi descărcatul zahereleĭ.
2	36	măturĭ şi lopeţĭ.
684	30	emeclîcul cărăuşilor şi a salahorilor ce s'aŭ trimes acolo pentru căratul zahereleĭ la ambare.

Leĭ	Banĭ	
85		— Cheltuiala luĭ Hanimoglu ce s'aŭ dus la Brăila pentru teslimatul zahereleĭ.
850		— Lucrurile cumpĕrate prin zaimul şi tainatul sĕŭ.
4.580		— Daţĭ zaimuluĭ la mesurătóre prin Hanimoglu.
569		— Cheltuiala agalelor la Brăila prin Derecci-başa.
250		— Cheltuiţĭ prin Hanimoglu la Brăila când aŭ luat sinetul primitoruluĭ zahereleĭ.
212	30	Bacşiş la Ecpaiaua paşeĭ.
11		— Navlu unuĭ caic cu care s'aŭ întos Hanimoglu.
50		— Cheltuiala celuĭ ce aŭ stătut acolo, afară de aceĭ trimeşĭ.
9.932	36	. . . . . 1817 Noemvrie.

Leĭ	Banĭ	
1.881	60	Cheltuiala ce s'aŭ urmat prin pârcălabiĭ de Galaţĭ la meremetul ambarelor gospod, unde s'aŭ pus zahereaua. 1817 Noemvrie.
750		— Sameşuluĭ zahereleĭ anuluĭ 1817 obicĭnuit. 1818.
14.086	96	Adecă patru-spre-ḑece miĭ, opt zecĭ şi şése leĭ şi nouĕ ḑecĭ şi şése banĭ.

Daruri şi Milĭ.

3.000		— Dar dascăluluĭ Gheorghe mergênd la Ţarigrad, pentru şcóla de acolo. 1818 Maiŭ 26.
277		— Dar la un loc sciut. 1817 Iunie.
5.000		— Dar la un loc sciut. » »
50		— Milă unuĭ monah de la schitul Hanguluĭ. 1817 Iunie 4.
1.000		— Dar dascăluluĭ Govdela pentru datul in tipar a aritmeticeĭ, cu dumné-luĭ Aga Dumitrache Lazachi. 1817 Iunie 21.
40		— Milă la un loc sciut. 1817 Iunie 26.
45		— Unuĭ călăraş venit de la Ţarigrad. 1817 Iunie 26.
200		— Daţĭ la un loc sciut. 1817 Iulie 1.
300		— La un loc sciut, prin comisul Suţul. 1817 Iulie 9.
320		— In plata datoriilor şi a glóbelor a şépte vinovaţĭ din temniţe, carĭ s'aŭ sloboḑit. 1817 Iulie 27.
150		— Milă la 15 familiĭ Sêrbĭ. 1817 August.
100		— La 10 Sêrbĭ ce aŭ venit de peste Prut şi aŭ trecut peste Dunăre, prin Agie. 1817 Septemvrie.
110		— Dumné-luĭ Ivan Raşcovicĭ mergênd la Focşanĭ, pentru cheltuială. 1817 Septemvrie 11.
900		— Prin dumné-luĭ comisul Negre la un loc sciut. 1817 Septemvrie 23.
30		— Daţĭ unuĭ sărac. 1817 Septemvrie 30.
10.000		— Dumné-luĭ Sĕrdarul Costachi Caţichi milă spre despăgubirea pagubeĭ ce aŭ avut din slujba desetineĭ anuluĭ următor. 1817, Octomvrie.
500		— Milă la măritatul feteĭ luĭ Chirica Diiacul de la Dorohoiŭ. 1817 Octomvrie.

Leĭ	Banĭ	
2.100	—	Luĭ Deli-başa şi Tufecci-başa dar pentru o pricină sciută. 1817 Octomvrie.
212	—	Milă la un loc sciut pe luna luĭ Octomvrie, 1817 Noemvrie 1.
500	—	Dar ómenilor ce aŭ omorît fiara cea stricătóre de ómenĭ. 1817 Noemvrie.
2.500	—	Dar la un loc sciut. 1817 Noemvrie 7.
1.017	—	Dumné-luĭ Şior Critico. 1817 Noemvrie 13.
37	—	Dar la un loc sciut. 1817 Noemvrie 22.
900	—	Prin dumné-luĭ Comisul Negre la un loc sciut. 1817 Noemvrie 24.
1.000	—	Dar la un loc sciut. 1817 Noemvrie 26.
50	—	Luĭ II Muhurdagiŭ Nicolae. 1817 Noemvrie 29.
1.400	—	Dar luminatuluĭ Beizade Dumitrache Ghica în cumpĕrătórea caselor. 1817 Decemvrie.
4.941	—	Ispravnicul Gheorghe. 1817 Decemvrie 3.
1.000	—	Daţĭ luĭ Teodor Critico sub cuvînt de cheltuéla drumuluĭ. 1817 Decemvrie 4.
150	—	Dar la doĭ ofiţerĭ. 1817 Decemvrie 21.
50	—	La un loc sciut. 1817 Decemvrie 21.
180	—	Dar la treĭ ucenicĭ de şcólă. 1817 Decemvrie 27.
50	—	Tatarul luĭ Ruset. 1817 Decemvrie 31.
140	—	Dar luĭ Emin Tatarul pentru o şea, 1818 Ianuarie.
50	—	Prin II camăraşĭ la un loc sciut. 1818 Ianuarie 5.
50	—	La un loc sciut. 1818 Ianuarie 12.
100	—	Dar luĭ Sior Carlo Culencur. 1818 Ianuarie 15.
20	—	Dar unuĭ ipochimen. 1818 Ianuarie 19.
50	—	Dar unuĭ ipochimen. 1818 Ianuarie 19.
1.000	—	La un loc sciut. 1818 Ianuarie 29.
150	—	Pentru o cădelniţă ce s'aŭ cumpĕrat şi s'aŭ dat la schitul Frumósa, după jaloba monahilor de acolo. 1818 Fevruarie.
100	—	Mila luĭ Enache Raus după jaloba sa. 1818 Fevruarie.
150	—	Săraculuĭ pătimaş Gheorghe. 1818 Fevruarie.
500	—	Dar Căpitanuluĭ Gheorghe din tîrgul Petreĭ Fevruarie.
150	—	Dar unuĭ baron Prusienesc. Fevruarie.
113	—	Cheltuéla luĭ Dumitrache Papadopulo. Fevruarie 3.
50	—	Dar unuĭ ipochimen. Fevruarie 3.
50	—	Dar la un loc sciut. Fevruarie 11.
680	—	Daţĭ la un loc sciut prin dumné-luĭ postelnicelul Pantazoglu. Fevruarie 14.
200	—	La un loc sciut. Fevruarie 14.
150	—	Milă unuĭ sărac. Fevruarie 16.
140	—	Dumné-luĭ Vel Comis. Fevruarie 16.
50	—	Milă scăpătatuluĭ familiot Teohari. 1818 Martie.
1.200	—	Luĭ Ioan Maca ce aŭ slujit la Tulcea în anul 1817—1818 Martie 10
100	—	La un loc sciut. Martie 12.
700	—	La un loc sciut, prin dumné-luĭ postelnicu Pantazoglu. 1818. Martie 13.
250	—	La un loc sciut. Martie 14.

Leĭ	Banĭ	
500	—	Milă spre rescumpĕrare a 5 suflete ce aŭ fost silite a-şĭ lepădà pravoslavnica credinţă. 1818 Martie 17.
85	—	La un loc sciut. Martie 22.
3.000	—	Dar şcóleĭ de la Hio şi Zagora prin dumné-luĭ comisul Negre. Martie 27.
100	—	Mila Dragomanuluĭ Duşeu. 1818 Aprilie.
140	—	Pentru 12 minee ce s'aŭ cumpĕrat şi s'aŭ dat schituluĭ ot Bacăŭ. Aprilie.
100	—	Luĭ Chir Nemiian Serfu. Aprilie 4.
300	—	Dar fiilor Banuluĭ Stavăr. Aprilie 6.
300	—	Dar la un loc sciut. Aprilie 12.
200	—	Luĭ Chir Raşcovicĭ. 1819 Aprilie 29.
120	—	Dar luĭ Gheorghe Ioan. Aprilie 29.
100	—	Milă Stolniceseĭ Marieĭ Holbăneseĭ. Maiŭ.
100	—	Mila luĭ Nechita Derio Reiz. Maiŭ.
100	—	Milă luĭ Adam locuitorul din satul Săbăóni. 1818 Maiŭ.
210	—	Dumné-luĭ Spătarul Suţul pentru un loc sciut. Maiŭ 6.
107	—	Dar luĭ Vasile Andoniu. Maiŭ 7.
791	—	Sĕrdarul Ioan Pashaloglu Saegi-Başa. Maiŭ.
150	—	Dumné-luĭ Paharnicul Moisache. Maiŭ 15.
30	—	Dar la un loc sciut. Malŭ 17.
596	—	Daţĭ la un loc sciut prin dumné-luĭ Postelnicul Pantazoglu. Maiŭ 26.
50	—	Milă luĭ Tănase Fenţilă. Iunie
150	—	Dar unuĭ ipochimen. Iunie 2.
51 211	—	Adecă, cincĭ-ḑecĭ şi una de miĭ, douĕ-sute-un-spre-ḑece leĭ.

Pentru Cetăţĭ.

Leĭ	Banĭ	
34.171	75	Cusurul cheltueleĭ cetăţilor în ecsoflisirea socotelilor cu Căminarul Iancul pentru cheltuelile cetăţilor în anul 1816, 1817 Octomvrie.
11.119	—	Cheltuelĭ urmate în trămiterea cherestelelor la Isaccea şi Silistra prin Căminarul Iancul, după izvodul ce aŭ înfăţişat. Noemvrie.
45.290	75	Adecă patru-ḑecĭ şi cincĭ de miĭ douĕ-sute-nouĕ-ḑecĭ şi şépte-ḑecĭ şi cincĭ banĭ.

Navlu şi cheltuelile de cherestea.

3.675 — Prin dumné-lor Ispravnicii de Némţ daţĭ plutaşilor plată pentru 147 plute cu 720 catarturĭ a Suceveĭ de la Peatra la Galaţĭ, câte 25 leĭ pluta adecă:

Plute	Bucăţĭ	
99	397	catarturĭ câte 4 la plută.
21	120	catargele câte 5 şi 6.
27	203	trencheturĭ câte 7 şi 8. 1817 August.
147	720.	

10.400 — Ce s'aŭ dat în cherestele pentru meremetul Curţiĭ gospod la Cu-

Leĭ	Banĭ	
		rucismea în Ţarigrad, prin Dimitrie Derecci-başa. 1817 Octomvrie 7.
5.000	—	Luĭ Dumitrache Derecci-başa blel hesap în navlul cherestelelor trămise la Ţarigrad. 1817 Octomvrie.
2.000	—	Luĭ II comis Manolache Meemurul cherestelelor pe 10 luni de la 1 Ianuarie şi până la sfîrşitul luĭ Octomvrie 1817. 1817 Octomvrie.
6.750	—	Cusurul ibrichiuluĭ daţĭ prin dumné-luĭ Aga Dumitrache Statache luĭ Derecci-başa. 1817 Noemvrie 27.
15.987	—	Cusurul socoteleĭ ce s'aŭ căutat cu Derecci-başa de la 17 Fevruarie 1817 până la 25 Noemvrie daţĭ în navlurĭ şi cumpĕrătóre. de cherestele trimise la tersanaua împĕrătéscă. 1817 Noemvrie 27,
625	—	Ce s'aŭ dat prin ispravniciĭ de Némţ plutaşilor Némţuluĭ pentru 25 plute câte 25 leĭ, pluta. 1818 Aprilie.
3 500	—	Pentru 350 catarturĭ câte 10 leĭ catartul care s'aŭ făcut la ţinutul Suceveĭ şi s'aŭ plătit locuitorilor 1818 Aprilie.
9.000	—	Pentru sarampoiĭ Brăileĭ tăiatul şi căratul lor prin dumné-luĭ Aga Dumitrache. 1818 Maiŭ.
56.937	—	Adecă cinci-ḑeci şi şése de miĭ nouĕ sute-treĭ-ḑeci şi şépte leĭ.

Isprăvnicia Curţeĭ.

10.999	—	Pe Iunie. 1817 Iulie 12.
8.602	—	Pe Iulie. » » »
5.329	—	Cheltuiala cu meremetul Curţeĭ gpd. pe lunile August, Septembre şi Octomvrie. 1817 Iulie.
8.553	—	Pe August. 1817 August.
8.349	—	Pe Septemvrie. 1817 Septemvrie.
9.343	—	Pe Octombrie, însă:

Leĭ	
6.249	până la 22 ḑile din Octomvrie. 1817 Octomvrie.
3.094	pe 9 ḑile din Octomvrie. 1817 Decemvrie 30.
9.343.	

9.371	—	Pe Noemvrie. 1817 Decemvrie 30.
8.188	—	Pe Decemvrie. 1818 Fevruarie 7.
8.528	—	Pe Ianuarie. » » »
7.658	—	Pe Fevruarie » »
8.320	—	Pe Martie » Martie.
9.201	—	Pe Aprilie » Maiŭ 29.
9.420	—	Pe Maiŭ. » Iunie 10.
111.861	—	Adecă una-sută-un-spre-ḑece miĭ, opt-sute-şése-ḑeci şi unu leĭ.

Beciul Gospod.

5.420	—	Pe Iunie. 1817 Iulie 12.
5.580	—	Pe Iulie » August 12.

5.580	—	Pe August » Septemvrie 5.
5.580	—	Pe Septemvrie. 1817 Noemvrie 3.
5.613	—	Pe Octomvrie, însă:
		Leĭ
		3 960 până la 22 Octomvrie. Noemvrie 3.
		1.653 pe 9 din Octomvrie. Noemvrie 7.
		5.613.
5 400	—	Pe Noemvrie. 1817 Decemvrie 5.
5.580	—	Pe Decemvrie. » »
5.640	—	Pe Ianuarie. 1818 Fevruarie 7.
5.159	—	Pe Fevruarie. » »
5.640	—	Pe Martie » Martie.
5.400	—	Pe Aprilie » Maiŭ 8.
5.660	—	Pe Maiŭ. » Iunie.
66.252	—	Adecă şése-ḑecĭ şi şése de mii, douĕ-sute-cinci-ḑecĭ şi doĭ leĭ.

Menzilul.

6.563	—	Menzilgiilor vechĭ dobândă pentru baniĭ ce nu li s'aŭ dat în vreme cu 1.000 leĭ, ugeretul buhariuluĭ. 1817 Iulie.
4.619	15	Chiamurile pe luna luĭ Iunie. 1817 Septemvrie 20.
3.634	15	Pe Iulie. 1817 Septemvrie 20.
4.061	30	Pe August. Decemvrie 18.
3.551	45	Pe Septemvrie. Decemvrie 18.
3,185	15	Pe Octomvrie. 1818 Ianuarie 21.
2.760	15	Pe Noemvrie. » » »
2.950	105	Pe Decemvrie. » » »
2.707	15	Pe Ianuarie. Martie 29.
2.506	105	Pe Fevruarie. Maiŭ.
5.066	30	Pe Martie. »
3.982	90	Pe Aprilie: »
4.398	—	Pe Maiŭ »
49.986	—	Adecă patru-ḑecĭ şi nouĕ de miĭ, nouĕ-sute-opt-ḑecĭ şi şése leĭ.

Beilicul.

915	—	Pe luna luĭ Iunie. 1817 Iulie 2.
852	—	Pe Iulie. August. 8.
1.183	—	Pe August. Septemvrie 15.
1.370	—	Pe Septemvrie. Octomvrie 1.
837	—	Pe Octomvrie. Octomvrie 31.
792	—	Pe Noemvrie. Decemvrie 4.
959	—	Pe Decemvrie. 1818 Ianuarie.
550	—	Pe Ianuarie. » Fevruarie.
970	—	Pe Fevruarie » Martie.
1.202	—	Pe Martie. » Aprilie.
1.076	—	Pe Aprilie. » Maiŭ.
2.295	—	Pe Maiŭ. » Iunie.
13.037	—	Adecă treĭ-spre-ḑece miĭ, treĭ-ḑecĭ şi şépte leĭ

Călăraşiĭ i Tătariĭ la Ţarigrad.

Leĭ	Banĭ	
400		— Luĭ Ibraim Tătarul. 1817 Iunie 20.
350		— Unuĭ călăraş. Iunie 30.
750		— Luĭ Ibraim Tătarul şi unuĭ călăraş. August 7.
700		— La doĭ călăraşĭ. August 26.
350		— Unuĭ călăraş, mergênd cu Paharnicul Serghi. 1817 Septemvrie 9.
350		— Unuĭ călăraş. Septemvrie 20.
400		— Luĭ Emin Tătarul. Octomvrie 27.
400		— Luĭ Ibraim Tătarul. Noemvrie 21
300		— Unuĭ călăraş, mergênd cu vătaful de călăraş. 1817 Decemvrie 9.
450		— Vătaful de călăraş. Decemvrie 9.
750		— Luĭ Emin Tătarul şi unuĭ călăraş. 1818 Ianuarie 17.
400		— Luĭ Suleiman Tătarul. Fevruarie 12.
350		— Unuĭ călăraş. Martie 2.
700		— La doĭ călăraş. Aprilie 12.
350		— Unuĭ călăraş. Aprilie 18.
400		— Luĭ Matar Agasi Ibraim. Maiŭ 8.
400		— Luĭ Emin Tătarul. Maiŭ 27.
7.800		— Adecă, şépte miĭ, opt sute leĭ.

Cheltuiala celor trămişĭ în trebĭ.

Leĭ	Banĭ	
100		— Cheltuiala la 4 neferĭ mergênd în ţinutul Suceveĭ, cu Paharnicul Enache. 1817 Iunie.
100		— Stolnicul Hrisochefal, trămiţêndu-se la Peatra. 1817 Iunie 15.
40		— Cheltuiala la doĭ neferĭ trămiţêndu-se la Focşanĭ cu Ierochirico. Iunie 19.
100		— Pitarul Iepirul mergênd la Sucéva pentru paza margineĭ. Iunie 26.
30		— Unuĭ ciohodar trămiţêndu-se la Tutova şi Galaţĭ pentru remăşiţa banilor surgiilor. 1817 Iunie.
50		— Ispravnicul de Vistierie Vasile Măcărescul, trămiţêndu-se mehmendar cu Mons. Pini, Consul de Bucureşcĭ. August.
100		Unuĭ diiac de Vistierie, mergênd la ţinuturile de jos pentru cercetarea zahereleĭ şi cercătura. August.
200		— Cheltuiala luĭ II Portar, mergênd la Brăila. August 25.
110		— Luĭ Ghiuler Agasi mergênd la Galaţĭ şi întorcêndu-se cu sf. Brâŭ. Septemvrie 4.
100		— Medelnicerul Iordache Stavĕr, trămiţêndu-se la Galaţĭ în pricina zahereleĭ. Septemvrie.
100		— Cheltuiala trămisuluĭ mumbaşir la Tecucĭ, diiac de Vistierie spre pornirea zahereleĭ. 1817 Septemvrie.
50		= Cheltuiala celor ce aŭ mers la grópa Ocneĭ cu vinovaţiĭ. Octomvrie
137		Serdarul Sava, cheltuiţĭ pentru neferiĭ trămişĭ în feluri de pricinĭ şi altele. Octomvrie.

Leĭ	Banĭ	
100		Cheltuiala luĭ Ibraim Tătarul mergênd la Bucurescĭ şi întorcêndu-se. Octomvrie.
360	—	Cheltuiala diiaculuĭ de Vistierie Mihaĭ Veisa, trimeţêndu-se la ţinutul Putneĭ pentru cercetarea zahereleĭ şi alte pricinĭ. Octomvrie.
80	—	Cheltuiala omuluĭ ce aŭ mers în Valahia. 1817 Noemvrie.
100		Cheltuiala luĭ Cârc Serdar cu neferiĭ sĕĭ trămiţêndu-se după tâlharĭ în ţinutul Dorohoiuluĭ şi Botoşaniĭ. Noemvrie.
150		Cheltuiala neferilor ce s'aŭ trămis în douĕ poterĭ prin Serdarul Sava. Noemvrie.
100		Celuĭ trămis la Tecuciŭ pentru o pricină sciută. Decemvrie.
200		Portaruluĭ Fotache. 1818 Ianuarie.
30		Cheltuiala unuĭ nefer ce aŭ mers cu Baron Brusie până la Mamorniţa. 1818 Fevruarie.
100	—	Paharnicul Dumitrache mergênd la Bucurescĭ. 1818 Fevruarie 18.
300	—	Diecilor de Vistierie ce s'aŭ trămis la ţinuturile de jos pentru pornirea zahereleĭ sursat. 1818 Martie.
150	—	Cheltuiala luĭ II portar, Manolache, trămiţêndu-se la Brăila. Maiŭ 6
250	—	Cheltuiala Sĕrdaruluĭ Latif, trmăiţêndu-se la Focşanĭ şi Galaţĭ Maiŭ 8.
600	—	Cheltuiala drumuluĭ serdaruluĭ Latif trămiţêndu-se pentru izgonirea ţiganilor corbeţĭ la Brăila.
40	—	Cheltuiala unuĭ ciohodar trămis pentru carele şoselelor. Maiŭ.
130	—	Unuĭ diiac de Vistierie şi la 4 ciohodarĭ ce s'aŭ trămis pe la ţinuturĭ pentru istovul remăşiţurilor banilor Vistierieĭ. Iunie.
100	—	Cheltuiala luĭ 2-lea portar mergênd la Măcin. Iulie 3.
60	—	La treĭ ciohodarĭ trămişĭ pentru carele şoselelor. Iulie 17.
4.007	—	Adecă patru miĭ, şépte leĭ.

Tainaturĭ şi chiriĭ de case.

Leĭ	Banĭ	
495	—	Emeclicul şi chiria caselor esacciilor consulatuluĭ Rusesc pe Iunie Iulie şi August. 1817 August.
800	—	Chiria loculuĭ păhărniceseĭ Smarandeĭ Stamati, unde s'aŭ pus fênul grajduluĭ gospod, până la sfîrşitul luĭ Iunie a viitoruluĭ an 1818, când póte să se ridice fênul. August.
450	—	Luĭ Dumitrache Derecci-başa sub cuvînt de tainat, pe Iunie, Iulie şi August. 1817 Septemvrie.
500	—	Chiria caseĭ unde şéde consulatul Franţuzesc, pentru 10 lunĭ, câte 50 leĭ pe lună. Septemvrie.
600	—	Chiria caseĭ consulatuluĭ Englezesc pentru cincĭ lunĭ, de la 1 Ianuarie 1817 până la sfîrşitul luĭ Maiŭ, câte 120 leĭ. Septemvrie
1.800	—	Luĭ Galaţĭ Serdarâ pentru tainăturile musafirilor pe Iunie, Iulie şi August, câte 600 leĭ. Septemvrie.
1.800	—	Prin Galaţĭ Serdarâ tainăturile musafirilor turcĭ acolo în Galaţĭ pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie.
182	30	Căpitanul Evangheli sub cuvînt de tainat, pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie.

Leĭ	Banĭ	
450		— Luĭ Dumitrache Derecci-başa sub cuvînt de tainat pe Septemvrie-Octomvrie şi Noemvrie.
495		— Emeclicul şi chiria caselor esacciilor consulatuluĭ Rusesc, prin Agie, pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. 1817 Octomvrie.
720		— Chiria caselor consulatuluĭ Englezesc pe 6 lunĭ de la 1 Iunie pînă la sfîrşitul luĭ Noemvrie 1817. Octomvrie.
1.500		— Chiria caselor unde şéde Agenţia, pe un an, pînă la sfîrşitul luĭ Decembre 1817, Octomvrie.
400		— Chiria caseĭ luĭ Vice consulat Englezesc din Galaţĭ Mons. Prasa, de la 1 Octomvrie 1817 şi pînă la sfîrşitul luĭ Septemvrie 1818. 1817 Octomvrie.
500		— Chiria caseĭ unde şéde Nomofilacs, de la Noemvrie 1817 şi pînă la 1 Noemvrie 1818. Noemvrie 4.
495		— Emeclicul şi chiria caselor esacciilor consulatuluĭ Rusesc prin Agie pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. Decemvrie,
1.800		— Tainatul musafirilor turcĭ din Galaţĭ prin Galaţĭ Serdarâ, pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie câte 660 leĭ pe lună. 1818 Fevruarie.
182	30	Căpitanul Evangheli în Galaţĭ sub cuvînt de tainat, pe Decemvrie Ianuarie şi Fevruarie. Fevruarie.
450		— Luĭ Dumitrache Derecci-Başa sub cuvînt de tainat, pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. 1818 Fevruarie.
720		— Chiria caseĭ consulatuluĭ Englizesc pe şése lunĭ de la 1 Decemvrie 1817 şi pînă la sfîrşitul luĭ Maiŭ 1818 ce s'aŭ dat dumné-sale Logofĕtuluĭ Lupu Balş. Fevruarie.
495		— Emeclicul şi chiria caseĭ esacciilor consulatuluĭ Rusesc, pe Martie, Aprilie şi Maiŭ. 1818 Aprilie,
1.800		— Tainatul musafirilor Turcĭ din Galaţĭ prin dumné-luĭ Galaţi Serdarâ pe Martie, Aprilie şi Maiŭ. Iunie.
450		— Tainatul luĭ Derecci-başa pe Martie, Aprilie şi Maiŭ. Iunie.
150		— Tainatul luĭ Vaap Hoge pe Maiŭ, prin dumné-lor pârcălabiĭ de Galaţĭ. Iunie.
505	60	Cheltuiţĭ la 2 conace a slăvituluĭ Cara Osmanoglu şi a ómenilor sĕĭ viind la Galaţĭ şi de la Galaţĭ la Sulina şi înapoĭ la Ibrăila prin pârcălabiĭ de Galaţĭ. Iunie.
17.740		— Adecă şépte-spre-ḑece miĭ, şépte-sute-patru-ḑecĭ leĭ.

Cheltuéla Postelnicieĭ

Leĭ	Banĭ	
120		— Hârtie, cernélă şi céră tare pe Iunie. 1817 Iunie 13.
120		— Pe Iulie. Iulie 31.
120		— Pe August. Septemvrie 1.
120		— Pe Septemvrie Octomvrie 1.
120		— Pe Octomvrie. Noemvrie 2.
120		— Pe Noemvrie. Decemvrie 2.
120		— Pe Decemvrie. 1818 Ianuarie 2.

Leĭ	Banĭ	
120	—	Pe Ianuarie. Fevruarie 2.
120	—	Pe Fevruarie. Martie 2.
120	—	Pe Martie. Aprilie 2.
120	—	Pe Aprilie. Maiŭ 2.
120	—	Pe Maiŭ. Iunie 2.
1.440	—	Adecă una-mie patru-sute-patru-ḑecĭ leĭ.

Comişie.

350	—	Pe Iunie. 1817 Iulie 12.
350	—	Pe Iulie. August 12.
1.800	—	Pentru érba ce s'aŭ cosit de pe moşia Copoul în trebuinţa grajduluĭ Gospod.
350	—	Pe August. Septemvrie 5.
350	—	Pe Septemvrie. Octomvrie 9.
200	—	Cheltuiţĭ pentru ţoluri şi traiste pentru iarna următóre. Octomvrie 30.
350	—	Pe Octomvrie. Noemvrie 3.
350	—	Pe Noemvrie. Decemvrie 2.
350	—	Pe Decemvrie. Decemvrie 31.
350	—	Pe Ianuarie. 1818 Ianuarie 31.
400	—	Pe Fevruarie. Martie 7,
350	—	Pe Martie. Aprilie 8.
350	—	Pe Aprilie. Maiŭ 8.
1.661	—	Pe Maiŭ cu cheltuéla ceiruluĭ. Iunie 17.
7.561	—	Adecă, şépte miĭ, cincĭ-sute-şése-ḑecĭ şi unu leĭ.

Pitărie.

200	—	Cheltuéla grajduluĭ Pitărieĭ pe Iunie. 1817 Iunie 12.
200	—	Pe Iulie. August 12.
200	—	Pe August. Septemvrie 5.
200	—	Pe Septemvrie. Noemvrie 3.
200	—	Pe Octomvrie. Noemvrie 3.
305	—	Altă cheltuélă ce s'aŭ făcut la grajdul Pitărieĭ Curţeĭ gospod după osebit izvod ce s'aŭ vĕḑut, bez cheltuéla ce urméza pe fieşce-ce lună. Noemvrie 3.
200	—	Pe Noemvrie. Decemvrie 5.
200	—	Pe Decemvrie. Decemvrie.
200	—	Pe Ianuarie. 1818 Fevruarie 7.
200	—	Pe Fevruarie. Fevruarie.
426	—	Altă cheltuélă a grajduluĭ Pitărieĭ pe luna luĭ Fevruarie. Fevruarie.
200	—	Pe Martie. Martie.
200	—	Pe Aprilie. Maiŭ 8.
123	—	Altă cheltuială urmată pe Aprilie, după osebit izvod. Maiŭ 8.
200	—	Pe Maiŭ. Iunie 10.
400	—	Cheltuiala ce s'aŭ făcut la grajdul Pitărieĭ în câtă vreme aŭ stătut telegariĭ domnescĭ la ciair. Iunie 19.
3.654	—	Adecă treĭ miĭ, şése sute cincĭ ḑecĭ şi patru leĭ.

Muhurdărie şi Divictărie.

Leĭ	Banĭ	
120	—	Pe Iunie 1817 Iunie 1.
120	—	Pe Iulie » August 16.
123	—	Pe August » Septemvrie 1.
120	—	Pe Septemvrie 1817 Octomvrie 1.
120	—	Pe Octomvrie » Noemvrie 1.
120	—	Pe Noemvrie » Decemvrie 1.
120	—	Pe Decemvrie » Ianuarie 1.
120	—	Pe Ianuarie » Februarie 1.
120	—	Pe Februarie » Martie 3.
120	—	Pe Martie » Aprilie 2.
120	—	Pe Aprilie » Maiŭ 2.
120	—	Pe Maiŭ » Iunie 2
1.440	—	Adecă una mie, patru sute patru ḑecĭ leĭ.

Cupărie.

497	—	Pe Iunie 1817 Iulie 12.
514	—	Pe Iulie » August 12.
504	—	Pe August » Septemvrie 5.
783	—	Pe Septembrie 1817 Noemvrie 3.
516	—	Pe Octomvrie » Noemvrie 3.
507	—	Pe Noemvrie » Decemvrie 5.
559	—	Pe Decemvrie » Decembrie.
606	—	Pe Ianuarie 1818 Fevruarie 7.
535	—	Pe Fevruarie » Februarie.
535	—	Pe Martie » Martie.
577	—	Pe Aprilie » Maiŭ 8.
529	—	Pe Maiŭ. Iunie 10.
6.662		Adecă şése miĭ, şése sute şése ḑecĭ şi doĭ leĭ.

Izciohodărie.

328	—	Cheltuiţĭ pentru papucĭ, ciobote şi altele pe luna luĭ Aprilie. 1818 Maiŭ 6.
4.200	—	Cheltuiţĭ la Sf. Gheorghe. Maiŭ 6.
278	—	Cheltuiţĭ pe luna luĭ Maiŭ. Iunie 11.
4.806	—	Adecă patru miĭ, opt-sute-şése leĭ.

Cheltuiala sĕrbătorilor.

5.000	—	Trimişĭ la Ţarigrad prin dumné-luĭ Aga Dumitrache Statachi, milile Crăciunuluĭ. 1816 Decemvrie 8.
5.000	—	Milĭ prin Cămară date la sĕrbătorile Crăciunuluĭ.
1.000	—	Comisuluĭ celuĭ mare în ḑiua de Bobotéză.
8.481	—	Cheltuélă de sĕrbătorĭ, însă:

Leĭ

100 în ajunul Crăciunuluĭ, adecă:

Leĭ

20 Arhimandrituluĭ.
15 Preoţilor.
14 Arhidiiaconuluĭ.
16 La doĭ psalţĭ aĭ Metropolieĭ.
10 Doĭ anagnoştĭ.
15 Preotuluĭ şi psaltuluĭ de harem.

100

100 pentru două caftane ce s'aŭ îmbrăcat dumné-luĭ Vel Postelnicul şi dumné-luĭ Vel Spătarul în ţiua de Crăciun.

6.800 în ţiua sf. Vasilie, anuluĭ noŭ, însă:

Leĭ

2.200 în 800 rubiele pentru gpd.
3.000 împărţiţĭ bacşişurĭ prin Camară.
500 la bresle prin Vistierie.
300 în parale mărunte.
100 pentru două caftane dumné-luĭ Vel Postelnic şi dumné-luĭ Vel Spătar.
100 Psaltuluĭ Curţiĭ după obiceiŭ.
600 la ecpaiaua consulaţilor, însă:

Leĭ

200 celuĭ rusesc.
200 celuĭ Nemţesc.
100 Franţuzesculuĭ.
100 Englizesculuĭ.

600

6.800.

100 In ajunul Bobotezeĭ preoţilor şi altora.

1.381 In ţiua Bobotezeĭ, însă:

Leĭ

150 Treĭ caftane dumné-luĭ Vel Postelnic, i dumné-luĭ Vel Spătarul şi dumné-luĭ Vel Comis.
12 La aghiazmă.
14 Două lumînărĭ albe pentru gpd. şi Măria Sa Dómna.
4 Zugrăvitul lor.
42 Pe opt luminĭ albe pentru luminaţiĭ Beizadele şi Domniţe.
16 Zugrăvitul lor.
42 Pentru treĭ luminĭ albe pentru prea sfintul Mitropolit şi doĭ episcopĭ Romanul şi Huşul.
747 Luminile ce s'aŭ împărţit la dumné-lor boerii, preoţi şi alţiĭ, cum şi la bresle, pe 83 ocă câte 9 leĭ.
176 Pe două lumînărĭ împodobite la aghiazmă, însă:

Leĭ	Banĭ		Leĭ
			72 pentru douĕ lumînărĭ la aghiazmă câte de 8 ocà.
			90 Impodobirea lor.
			14 Zugrăvitul lor.
			176
			28 Arhiereuluĭ ce aŭ stropit caiĭ.
			100 La ecpaiaua grajduluĭ Comişieĭ.
			50 La taifaua Pitărieĭ.
			1.381.
		8.481.	1817 Decemvrie 25.
150	—	La doĭ dascălĭ şi doĭ ucenicĭ pentru engomiile sĕrbătorilor Crăciunuluĭ. 1818 Ianuarie.	
1.241	—	Cheltuiţĭ prin Vel Armaş pe praf de puşcă şi altele la dulalma şi sĕrbătorĭ. Ianuarie 10.	
7.500	—	Dar Luminateĭ Dómne iubiteĭ surorĭ a luĭ gospod. pentru sĕrbătorile Crăciunuluĭ. Ianuarie 13.	
2.211	—	Pentru lumînărĭ ce s'aŭ împărţit la aer şi la înviere Aprilie	
10.000	—	Milile sĕrbătorilor pascilor, însă 5.000 leĭ la Ţarigrad şi 5.000 leĭ aicĭ. 1818 Aprilie.	
834	—	Cheltuéla ce s'aŭ urmat la sĕrbătorile pascilor pe praf de puşcă şi altele. Aprilie 21.	
50	—	Obicĭnuitul caftan al Postelniculuĭ la Pascĭ. Aprilie 25.	
815	—	Dar în ḑiua ce se scot armăsariĭ la ceair, însă:	
		Leĭ	
		500 Comisul cel mare.	
		150 Comisul al doilea.	
		150 Vel Pitarul.	
		19 La mehterhane.	
		819. Maiŭ.	
42.286	—	Adecă patru-ḑecĭ şi douĕ de miĭ, douĕ-sute-opt-ḑecĭ şi şése leĭ.	

Caftanele

510	—	Caftanele ce s'aŭ îmbrăcat de la 29 Iunie 1816 şi până la 14 Noemvrie 1816, însă: 1816 Noemvrie 24.
		Leĭ
		20 Sĕrdarul Burghele Căminar. Iunie 19.
		50 Dumné-luĭ Logofĕtul Grigorie Sturdza, Vel Vistier. Iunie 30.
		15 Ilie Cogălnicénul Sĕrdar. August 19.
		20 Dascălul Serghi Paharnic, Septemvrie 1.
		15 Clucerul Ioniţă Stolnicu }
		10 Vasile Filimon Medelnicer } Septemvrie 19.
		20 Paharnicul Dumitrache Florea comis. }
		10 Ioniţă Bârlădénul Medelnicer. } Septemvrie 29

Leĭ	Banĭ		
		20 Dimitrie Capioglan, Paharnic, Octomvrie 4.	
		20 Neculaĭ a luĭ Andreiŭ Pavli, Paharnic.	Octomvrie 12.
		10 Suiulgiul Şătrar	
		20 Teodorache Silion, Comis. Octomvrie 29.	
		40 Păläducă, Agă	Octomvrie 30.
		15 Divictarul Gavriil, Stolnic	
		15 Căpitanul de Darabanĭ Iancul Stolnic.	Noemvrie 5.
		10 Ioniţă céuşul de aproḑĭ.	
		20 Paharnicul Aneste, Căminar	Noemvrie 9.
		10 Pitarul Manole Serdar.	
		40 Banul Gheorghe Buhuş, Agă.	Noemvrie 11
		40 Căminarul Vasile Balş, Spătar.	
		15 Alecul Scorţescul Serdar.	
		10 Vasile Curtul Medelnicer.	
		10 III comis Nicolae, Clucer.	
		20 Iordache Varnav, Căminar.	Noemvrie 14.
		10 Costache Curtul, Clucer.	
		10 Petrache Idieru, Sluger.	
		10 Chiricos Sluger.	
		510	
4.345	—	Caftane ce s'aŭ îmbrăcat de la 10 Decemvrie 1816 şi până la 3 Fevruarie. 1817, însă:	

Leĭ			
		50 Dumné-luĭ Logofĕtul Constantin Balş, Logofĕt de ţéra de jos.	Decemvrie 10.
		50 Dumné-luĭ Vornicul Vasile Costache, Logofĕt de ţéra de sus.	
		50 Dumné-luĭ Vornicul Constantin Costache, Vornic de ţéra de jos.	
		50 Dumné-luĭ Aga Iordache Balş, Vornic de ţéra de sus.	
		50 Dumné-luĭ Vornicul Şerban Negel Vornic de obşte.	
1.855	—	250	

Leĭ			
		50 Dumné-luĭ Aga Costache Costache, Vornic de politie.	Decemvrie 10.
		50 Dumné-luĭ Comisul Costache Sturza, Vornic de aproḑĭ	
		50 Dumné-luĭ Petrache Bălănescu, vel Spătar	
		50 Dumné-luĭ Căminarul Sandul Crupenschi, vel ban.	
		50 Dumné-luĭ spătarul Nicolae Balş, postelnic	Decemvrie 15.
		40 Dumné-luĭ banul Petrache Cazamir, spătar	
		40 Dumné-luĭ Căminarul Ştefan Catargiu, spătar	

Leĭ		
15	Costache Lipan, serdar.	Decemvrie 15.
15	Pitarul Ión, serdar.	
10	Antohi Bou, medelnicer.	
40	Dumné-luĭ Banul Costache Lazul, Spătar	Decemvrie 19.
20	Stolnicul Gavril Istrate, paharnic	
15	Iacovache Veisa, Serdar	
15	Enache Vineţénu, serdar.	
15	Ioniţă Istrate, stolnic	
15	Iacomi vĕtaf al domniţeĭ, stolnic	
50	Dumné-luĭ Postelnicul Andonache Donicĭ, vornic.	Ianuarie 15.
50	Dumné-luĭ spătarul Ión Neculcea, postelnic	
40	Dumné-luĭ comisul Costache Canano spătar	
15	Ioniţă Andriiaş, stolnic	
15	Gheorghe Albineţ, stolnic	
10	Grigore iconomul, Medelnicer	
20	Clucerul Vasile Docan, paharnic	Ianuarie 24.
15	Şetrarul Petre, serdar	
40	Costache Racoviţă, spătar	Fevruarie 1.
20	Ilie Postelnicul, comis	
20	Medelnicerul Enuţa, paharnic	
50	Dumné-luĭ Aga Dumitrache, cămăraş mare	Fevruarie 2.
20	Mihalache Balasache, comis	
10	Serdarul Paraschiv Armaş, halea	
10	Stolnicul Gavril, cămăraş al 2-lea.	
10	Simion Oprişanu, sluger	
50	Dumné-luĭ hatmanu Constantin Paladi, hatman halea.	Fevruarie 3.
50	Dumné-luĭ Aga Alecu Canta, agă halea	
40	Constantin Sturza, agă	
10	Iordache a căminaruluĭ Iordache vistier al doilea	
10	Alecul Fotino, spătar al doilea	
10	II armaş Teodori vĕtaf de Divan	
1.345		

405 — Caftane ce s'aŭ îmbrăcat de la 4 Aprilie 1817 şi până la 5 Decemvrie 1817 însă:

50	Dumné-luĭ spătarul Grigore Manul postenic	Aprilie 4.
20	Iacovache Postelnicul, căminar	
20	Nechita Stamatin, paharnic	
20	Dumitrache Manul, Comis	Aprilie 26.
15	Jicnicerul Constantin Dumitriu, Serdar	
10	Constantin Hrisochefal, Stolnic	
10	Hagi Abdula portar başa, portar	
20	Toma Rafailă, Căminar. Maiŭ 18.	
20	Alexandru zet Rizul, Căminar. Iulie 10.	

		Leĭ		
		50	Dumné-luĭ Vornicul Costache Canta, vel Vistier.	August 6.
		50	Dumné-luĭ Postelnicul Grigore Manul, vel Postelnic	August 7.
		15	Stavarache Serdar,	Octomvrie 23.
		40	Dumné-luĭ Comisul Costache Şuţul, Spătar	Decemvrie 5.
		20	Dumné-luĭ comisul Teodorachi Negri vel Comis.	
		20	Nicolae Pantazoglu, Căminar	
		20	Paharnicul Atanasie Gosan, Căminar	
		405		
2.070	—	Caftane ce s'aŭ îmbrăcat de la 31 Decemvrie 1817 şi până la 35 Martie 1818, însă.		
		50	Dumnéluĭ Vornicul Nicolae Stratalat, Logofĕt de ţéra de sus.	Decemvrie 30.
		50	Dumné-luĭ Vornicul Teodor Balş, Vornic de ţéra de sus.	
		50	Dumné-luĭ Vornicul Constantin Catargiu, asemenea.	
		50	Dumné-luĭ Vornicul Iordache Catargiu, Vornic de obşte.	
		50	Dumné-luĭ Vornicul Nicolae Hrisoverghi, Vornic de ţéra de sus.	
		50	Dumné-luĭ Postelnicul Ioniţă Sturza, asemenea.	
		50	Dumné-luĭ Spătarul Iordache Ghica, Vornic de aproḑĭ.	
		50	Dumné-luĭ Comisul Gheorghe Sturza, vel Spătar.	
		50	Dumné-luĭ Costache Lambrino, vel Ban	
		40	Dumné-luĭ Comisul Lupul Balş, spătar	
		40	Dumné-luĭ Căminarul Mihalache Banu,	Ianuarie 3.
		20	Stolnicul Constantin Nomofilacs,	
		40	Banul Iordache Costache, Spătar	Ianuarie 26.
		20	Vasile Mihul, Comis	
		20	Paharnicul Grigoraş, Căminar	
		15	Dimitrie Vasiliu, Serdar	
		15	Teodorache Ursache, Serdar	
		10	Vasile Pratescos, Medelnicer	
		10	Neculaĭ Mandre, Medelnicer	
		10	Ioniţă Grigoriu, Clucer	
		10	Grigore Zdrobicĭ, jicnicer	
4.330	—	735		
		40	Comisul Alecu Ralet, Spătar	Ianuarie 28.
		40	Armaşul Vasilache, Ban	
		20	II postelnic Nicolae Ghica, Comis	
		20	Căminarul Costache Roset, Comis	

Leĭ		
20	Stolnicul Petrache Vogoride, Căminar	Ianuarie 28.
29	Ispravnicul Iordache, Paharnic	
20	Mihail Chinezul, Paharnic	
15	Medelnicerul Mihail, Serdar	Ianuarie 28.
15	Vătaful Iani, Serdar	
15	Credincerul Constantin Jiianu, Stolnic	
10	Trifan Medelnicer	
10	Gheorghe Mârzacu, Sluger	
10	Nicoli Jicnicer	
10	Vătaful Mihale, Pitar	
20	Grigorie Duca, Paharnic	Fevruarie 2.
15	Medelnicerul Constantin Vasiliu, Serdar	
50	Dumné-luĭ Vornicul Vasile Roset, Hatman de minziluri.	Fevruarie 6.
50	Dumné-luĭ Postelnicul Grigorie Balş, epistat Agieĭ.	
40	Căminarul Gheorghe Toba, Ban	
40	Paharnicul Enache, Ban	
20	III Logofĕt Grigore Cozadin, Comis şi epistat Armăşieĭ.	
20	Dumitrache a luĭ Petrache Gerhaneli. Paharnic.	
15	Anastasie Manoil, Serdar	Fevruarie 6.
15	II comis Gheorghe, Serdar	
15	Iordache Lascar, Serdar	
15	Caftangiŭ Dimitrie, Serdar	
10	Manolache Haciul, Stolnic	
10	Alecu Vardala, II Spătar	
10	Vasile Zdrobicĭ, Medelnicer	
40	Comisul Iordache Ghica Agă,	Fevruarie 10.
40	Căminarul Iordache Miclescul, Spătar	Fevruarie 13.
20	Spătarul Grigorie Codrénul, Căminar	
20	Sĕrdarul Ilie Cogălnicénul, Căminar	
20	Medelnicerul Ioniţă Burchi, Paharnic	
20	III postelnic Costache Pomir, Paharnic	
15	Alexandru Botianul, Stolnic	
10	Ştefan Scânteie, Medelnicer	
40	Gherghe Cuza, Spătar	Fevruarie 16.
20	Paharnicul Ión Cuza, Stolnic	
40	Aga Alecul Beldiman, Postelnic	Fevruarie 21.
15	Tulecci başa Vasilie, Serdar	
20	Serdarul Atanasie, Paharnic,	Fevruarie 22.
20	Stolnicul Gavril, paharnic.	
15	Apostolache, Serdar	
15	Vătaful Enache, Serdar	
15	Dumitrache Caftangiŭ, Stolnic	
15	Alecul Ureche Stolnic	

		Leĭ
		15 Stolnicul Ene Serdar
		40 Banul Constantin Canta, agă. Fevruarie 23.
		40 Căminarul Mihalache Negri, Ban
		20 Alecul Ruset Comis.
		20 Medelnicerul Enache Crupenschi, Căminar.
		20 Clucerul Costache Bucşănescu, Căminar
		15 Grigorie Stroescu, Serdar
		15 Dumitrache Haşnaş, Stolnic
		15 Neculaĭ Ciorneiŭ, Stolnic
		10 Vasilie Alexandri, Medelnicer
		10 Andonie Vătaf de Aproḑĭ. Martie 15.
		10 Moshonas, II Pitar
		10 Criticos, II Vistier
		10 Nicoli, III Postelnic.
		10 Dimitrie, Ciauşul de Aproḑĭ.
		2.070
4.330	—	Adecă patru-miĭ, treĭ-sute-treĭ-ḑecĭ leĭ.

Dobînḑĭ de banĭ

12.000	—	Dumné-luĭ Vorniculuĭ Nicolae Hrisoverghi dobînda a 100.000 leĭ după contractul căsăpiilor pentru un an întreg, începênd de la 1 Maiŭ 1817. 1817 Segtemvrie.
2.038	—	Dobînda a 45.290 leĭ ce s'aŭ luat cu împrumutare pentru treĭ luniĭ, de la 1 Noemvrie până la sfîrşitul luĭ Ianuarie şi s'aŭ dat dumi-sale Postelelniculuĭ Costache Pantazoglu în plata a doua pe ..... cusurul cheltueleĭ cetăţilor a anuluĭ trecut 1816 şi în cheltuelĭ pentru cherestelele trămise la Isaccea şi Silistra, urmate prin Căminarul Iancul. Noemvrie.
14.038	—	Adecă patru-spre-ḑece miĭ, treĭ-ḑecĭ şi opt leĭ.

Cheltuéla prin II Cămăraşĭ

598	—	Pe Iunie. 1817 Iulie 1.
387	—	Pe Iulie. August 16.
276	—	Pe August. Septemvrie 1.
213	—	Pe Septemvrie. Octomvrie 1.
286	—	Pe Octomvrie. Noemvrie 1.
483	—	Pe Noemvrie. Decemvrie 1.
502	—	Pe Decemvrie. 1818 Ianuarie 1.
318	—	Pe Ianuarie. Fevruarie 1.
245	—	Pe Fevruarie. Martie 1.
286	—	Pe Martie. Aprilie 1.
433	—	Pe Aprilie. Maiŭ 1.
161	—	Pe Maiŭ. Iunie 1.
4.188	—	Adecă patru miĭ, una-sută-opt-ḑecĭ şi opt leĭ.

Cheltuéla doftoriilor

Leĭ	Banĭ	
7.160		— Doftoriile ce s'aŭ dat în trebuinţa Curţeĭ gpd. până la sfîrşitul luĭ Septemvrie 1817. 1817 Decemvrie 5.
8.224		— Asemenea pentru şése luni, însă:
	3.928 60	pe treĭ luni Octomvrie, Noemvrie şi Decemvrie a anuluĭ trecut 1817.
	4.925 60	pentru alte treĭ luni Ianuarie, Fevruarie şi Martie. 1818.
	8.224 —	1818 Maiŭ.
15.384		— Adecă cinci-spre-ţece miĭ, treĭ sute-opt-ţeci şi patru leĭ.

Baeramurĭ.

588	— In plata a 28 ocà praf şi alte cheltueli a tunurilor pentru ramazan. 1817 August 1.
110	— Bacşişurĭ în ţiua de baeram prin dumné-luĭ Vel Postelnicul. August.
110	— Pentru Curban-Baeram tij bacşişurĭ prin dumné-luĭ Vel Postelnicul. Octomvrie.
250	— Pentru Curbanlâcurĭ.
624	— Cheltuéla prin dumné-luĭ Vel Armaşul pentru praf de puşcă şi altele la Curban-Baeram. Octomvrie 16.
1.682	— Adecă una-mie, şése-sute-opt-ţeci şi doĭ leĭ.

Scutelniciĭ Călăraşilor.

270	— Pentru 40 Scutelnicĭ aĭ Călăraşilor pe treĭ luni Aprilie, Maiŭ şi Iunie. 1817 Iunie 30.
270	— Asemenea pe Iunie, August şi Septemvrie. Octomvrie 1.
180	— Pe Octomvrie şi Noemvrie. Noemvrie.
270	— Pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. 1818 Martie 4.
270	— Pe Martie, Aprilie şi Maiŭ. Iunie 1.
1.260	— Adecă una mie, douĕ-sute-şése-ţeci leĭ.

Cheltuéla celor trămişĭ prin postelnicie

567	— Călăraşilor şi lipcanilor trimişĭ la Bucurescĭ, Mamorniţa, Galaţi şi alte ţinuturĭ pe luna luĭ Iunie. 1817 Iulie 30.
512	— Pe Iulie, Iulie 31.
536	— Pe August. Septemvrie 1.
557	— Pe Septemvrie Octomvrie 1
509	— Pe Octomvrie. Noemvrie 1.
539	— Pe Noemvrie. Decemvrie 1.
533	— Pe Decemvrie. Ianuarie 1.
532	— Pe Ianuarie. Fevruarie 1.

Leĭ	Banĭ	
548	—	Pe Fevruarie. Martie 1.
527	—	Pe Martie. Aprilie 1.
573	—	Pe Aprilie. Maiŭ 1.
563	—	Pe Maiŭ. Iunie 1.
6.496	—	Adecă şése miĭ, patru-sute-nouĕ-ḑecĭ şi şése leĭ.

Botezurĭ.

7.500	—	Botezul fiuluĭ luminatuluĭ Beizade Iancul în Ţarigrad, trămişĭ prin dumnĕ-luĭ Aga Dumitrache Statache. 1817 Septemvrie 21. Adecă şépte miĭ, cincĭ-sute leĭ.

Lefĭ şi scutelnicĭ din Visterie.

528	—	Pentru 22 scutelnicĭ a dumi-sale Nomofilacs pe un an, începĕndu-se de la una Martie 1816 şi până la sfîrşitul luĭ Fevruarie 1817. 1817 Aprilie 29.
7.500	—	La un loc sciut în Ţarigrad pe Iunie, Iulie şi August. Iunie 21.
1.050	—	Daţĭ Băneseĭ Catinca Armaşu sub cuvînt de scutelnicĭ pentru şépte cĭferturĭ trecute de la 1 Septemvrie 1815 până la sfîrşitul luĭ Maiŭ 1817, câte 150 leĭ la fieşte-care sfert. Iunie 30.
6.000	—	Léfa luminatelor Beizadele şi Domniţi pe Iunie, Iulie şi August· August.
900	—	Postelnicu Ioan Pantazoglu pe Iunie, Iulie şi August. August.
240	—	Spătarul Vasile Roset, asemenea. August.
1.890	—	Adaosul lefeĭ beşlegilor, asemenea. August.
300	—	Prin Mitropolie la un loc sciut asemenea. August.
750	—	Tălmăcitoriĭ pravilelor, asemenea. August.
300	—	Luĭ Dimitrie Paleologul, asemenea. August.
90	—	Căminarul Neculae asemenea. August.
90	—	Divan Efendisi sub cuvînt de scutelnicĭ, asemenea. August.
750	—	Spătăreseĭ Maria Roset pe Iunie, Iulie şi August. 1817 August.
3.000	—	Dumi-sale Postelniculuĭ Ştefanache Vogoride pârcălabul de Galaţĭ, asemenea. August.
96	—	Pentru 16 scutelnicĭ paharniculuĭ Serghie pe cĭfertul întâiŭ, asemenea. August 30.
180	—	Filosoful Govdela pentru 30 scutelnicĭ pe Martie, Aprilie şi Maiŭ, Septemvrie.
180	—	Asemenea, pe Iunie, Ilie şi August. Septemvrie.
600	—	Luĭ Scheli Nazarâ pe Iunie, Iulie şi August. Septemvrie.
1.500	—	Dumi-sale Căminarul Iordache Bucşănescul, pentru treĭ lunĭ. asemenea.
66	—	Sĕrdarul Alexandru Venier pentru 11 scutelnicĭ, asemenea. Septemvrie.
12.600	—	Léfa dumi-sale Comisuluĭ Teodorache Negre, pe Iunie, Iulie, August, Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. Septemvrie 4.

Leĭ	Banĭ	
2.880	—	Dumné-luĭ Spătarul Edib Zaade pe Martie, Aprilie, Maiŭ, Iunie, Iulie şi August.
7.500	—	La un loc sciut de gospod în Ţarigrad pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. Septemvrie 21.
279	—	Pentru 22 scutelnicĭ aĭ domnieĭ-sale Nomofilacs pe vremea trecută, de la 1 Martie până la I Septemvrie a anuluĭ următor. 1817 Septemvrie.
800	—	Léfa luĭ Scheli Nazarâ pe August, Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie, cu 200 leĭ ce aŭ avut să ie rĕmăşiţă veche, care din poruncă s'aŭ sloboţit.
3.000	—	Dumné-luĭ Postelnicul Ştefănache Vogoride pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie.
300	—	Léfa unuĭ căpitan şi doĭ păzitorĭ la schela Galaţiĭ pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie.
6.000	—	Domnii-sale vel Comisul Costache Şuţul pentru o sciută pricină. Octomvrie.
60	—	Léfa doftoruluĭ Vidali ce s'aŭ plătit prin ispravnicĭĭ de Sucéva pe Octomvrie şi Noemvrie. Octomvrie.
300	—	Luĭ Dimitrie Paleolopolu prin dumné-luĭ Comisul Teodorache Negre pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. Octomvrie.
2.500	—	Dumné-luĭ Postelnicul Ión Neculcea adaosul lefeĭ de la 1 Fevruarie şi până la sfîrşitul luĭ Noembrie 1818. Octomvrie.
90	—	Căminarul Nicolae léfa pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. 1817 Octomvrie.
750	—	Tălmăcitorĭĭ pravilelor asemenea. Octomvrie
240	—	Spătarul Vasile Roset pentru scutelnicĭ, asemenea. Octomvrie.
1.890	—	Adaosul lefeĭ Beşlegilor, asemenea. Octomvrie.
66	—	Serdarul Alexandru Venier, asemenea. Octomvrie.
900	—	Luminatul Beizade Dumitrache Ghica pentru şése luni de la 3 Iunie până la sfîrşitul luĭ Noemvrie 1817, după ţidula gpd. Octomvrie.
1.000	—	Postelnicul Grigorie Tăutul pentru 10 luni de la 1 Fevruarie până la sfîrşitul luĭ Noemvrie 1817. Octomvrie.
300	—	Bănésa Catinca Armaşu pentru scutelnicĭ pe Iunie, Iulie, August, Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. Octomvrie.
750	—	Spătărésa Maria Ruset pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie, Octomvrie.
900	—	Postelnicul Ión Pantazoglu asemenea. Octomvrie.
306	—	La un loc sciut, prin Mitropolie, asemenea. Octomvrie.
90	—	Divan Efendisâ pentru scutelnicĭ asemenea. Octomvrie.
180	—	Filosoful Govdela pentru scutelnicĭ asemenea. Octomvrie.
72	—	Pentru scutelnicĭĭ suiulgiilor pe douĕ cĭferturĭ de la 1 Iunie şi până la sfîrşitul luĭ Noemvrie câte 35 leĭ la un cĭfert. 1817 Noemvrie.
270	—	Léfa la doĭ neferĭ ce vin cu curierĭĭ câte 45 leĭ pe lună de la 16 Aprilie şi până la 16 Iulie 1817. Noemvrie.

Leĭ	Banĭ	
360	—	Asemenea pentru 4 lunĭ de la 16 Iulie şi până la 16 Noemvrie 1817 plătiţĭ prin dumné-lor starostiĭ de Putna. Noemvrie.
3.000	—	Dumné-luĭ spătarul Edib Zaade pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. Noemvrie.
2.250	—	Dumné-luĭ Aga Petrache Mavroghene de la 1 Martie 1817 până la sfîrşitul luĭ Noemvrie, câte 250 leĭ pe fieş-care lună. Noemvrie.
450	—	Luminatul Beizade Dumitrache Ghica pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. Decemvrie.
240	—	Spătarul Vasile Roset asemenea. Decemvrie.
1.890	—	Adaosul lefeĭ beşlegeĭ asemenea. Decemvrie.
66	—	Pentru scutelnicĭ Sĕrdarnluĭ Alexandru Venier asemenea. Decemvre
90	—	Divan Efendisâ pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. 1817 Decemvrie
300	—	Postelnicul Grigorie Tăutul asemenea. Decemvrie.
270	—	Neferilor de la Putna ce ămblă cu curieriĭ, asemenea. Decemvrie.
750	—	Tălmăcitoriĭ pravilelor asemenea. Decemvrie.
3.000	—	Dumné-luĭ spătarul Edib Zaade asemenea. Decemvrie.
130	—	Pentru lemne de foc dumi-sale Edib Zaade pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. Decemvrie.
750	—	Spătăreseĭ Maria Roset pentru Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. Decemvrie.
900	—	Dimi-sale postelniculuĭ Ioan Pantazoglu asemenea. Decemvrie
300	—	Prin Mitropolie la un loc sciut, asemenea. Decemvrie.
150	—	Bănésa Catinca Armaşu, asemenea. Decemvrie.
180	—	Filosoful Gordela asemenea. Decemvrie.
90	—	Căminarul Neculaĭ asemenea. Decemvrie.
90	—	Doftorul Vidali asemenea. Decemvrie.
36	—	Pentru scutelniciĭ suiulgiilor asemenea. Decemvrie.
15.000	—	Lefile pe Decemvrie 1817, Ianuarie şi Fevruarie 1818. trămise la Ţarigrad. Decemvrie 2.
3.000	—	Dumné-luĭ postelnicul Ştefănache Vogoride, pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. 1818 Ianuarie.
1.000	—	Dumné-luĭ Căminarul Gheorghe Bucşănescu pe Noemvrie şi Decemvrie. 1817 Fevruarie.
296	—	Daţĭ Sĕrdaruluĭ Ioan Nazîrul scheleĭ Galaţilor, însă:

Leĭ	
200	Léfa sa pe Decemvrie 1817.
60	La doĭ neferĭ asemenea.
36	Navlul caicelor ce aŭ trebuit în pricinile scheleĭ.
266	. . . . . Fevruarie.

160	—	Scutelniciĭ Dumi-sale vorniculuĭ Alecul Ghica pe Ianuarie şi Fevruarie. Fevruarie.
500	—	Adaosul lefilor dumi-sale postelniculuĭ Ioan Neculcea pe Decemvrie şi Ianuarie. Fevruarie.
600	—	Teodor Critico léfa pe Noemvrie şi Decemvrie. Fevruarie 3.
600	—	Teodor Critico léfa pe Ianuarie şi Fevruarie. Fevruarie 3.
600	—	Teodor Critico pe Martie şi Aprilie. Martie 30.

Leĭ	Banĭ	
12.000	—	Léfa dumi-sale comisuluĭ Teodorache Negre pe şése lunĭ, de la 1 Decemvrie 1817 şi până la sfîrşitul luĭ Maiŭ 1818. Aprilie.
3.000	—	Spătarul Edib Zaade pe Martie, Aprilie şi Maiŭ 1818, Aprilie.
450	—	Luminatul beizade Dumitrache Ghica asemenea. Aprilie.
180	—	Filosoful Govdila asemenea. Aprilie.
270	—	Neferilor de la Putna ce ămblă cu curieriĭ, asemenea. Aprilie.
240	—	Dumné-luĭ vornicul Alecu Ghica asemenea. Aprilie.
90	—	Doftorul Vidali asemenea. Aprilie.
300	—	Postelnicul Grigorie Tăutul asemenea. Aprilie.
300	—	Daţi prin Mitropolie asemenea. Aprilie.
90	—	Căminarul Neculaĭ asemenea. Aprilie.
240	—	Spătarul Vasile Roset, asemenea. Aprilie.
630	—	Adaosul lefeĭ beşlegilor pe Martie, contenind acéstă léfă a se da maĭ mult. Aprilie.
66	—	Serdarul Alexandru pe Martie, Aprilie şi Maiŭ. Aprilie.
36	—	Pentru scutelniciĭ suiulgiilor asemenea. Aprilie.
150	—	Bănésa Catinca Armaşu asemenea. Aprilie.
750	—	Spătărésa Maria Roset asemenea. Aprilie.
90	—	Divan Efendisâ asemenea. Aprilie.
900	—	Dumné-luĭ postelnicul Ioan Pantazoglu pe Martie, Aprilie şi Maiŭ. 1818 Aprilie.
180	—	La treĭ ucenicĭ de la şcóle, pe Aprilie, Maiŭ şi Iunie. Aprilie.
600	—	La II vistier léfă pe Maiŭ şi Iunie. Iunie 2.
225	—	Beşlegilor ţinuturilor Fălciul şi Vasluiul, spor peste léfa ce aŭ avut la cĭfertul al 4-lea, prin dumné-lor ispravnicii Iunie.
60	—	Sporiul lefeĭ esacciilor pe luna luĭ Maiŭ, peste ceea ce luaŭ maĭ înainte, prin Agie. Iunie.
15.000	—	Lefile Ţarigraduluĭ la cunoscute locurĭ pe Martie, Aprilie şi Maiŭ. Iunie 26.
144	—	Pentru patru scutelnicĭ a stolniculuĭ Ioniţă Lupaşcu pentru 18 lunĭ de la 1 Decembrie 1816 până la sfîrşitul luĭ Maiŭ 1818, ce-ĭ lipsesc din rangul Stolnicieĭ. August 4.
143.276	—	Adecă una sută patru ḑecĭ şi treĭ miĭ, două sute şépte ḑecĭ şése leĭ.

Logodne şi Cununiĭ.

350	—	Cheltuéla la Logodna dumi-sale vorniculuĭ Mihalache Sturza, însă:
		Leĭ
		250 Preaosfinţituluĭ mitropolit şi ómenilor séĭ.
		100 Preaosfinţituluĭ Vlădicăĭ Efhaiton şi ómenilor séĭ.
		350
2.525	—	Ce s'aŭ cheltuit la nunta dumi-sale aga Constantin Neculcea. Septemvrie 25.
4.658	—	Ce s'aŭ cheltuit la nunta dumi-sale aga Mihalache Sturza. Septemvrie 25.
7.533	—	Adecă şépte miĭ cincĭ sute treĭ ḑecĭ şi treĭ leĭ.

Ingropări și grijĭ.

Leĭ	Banĭ	
20	—	La îngroparea unuĭ călăraș 1817 Iulie 6.
5	—	La îngroparea unuĭ Seimen. Septemvrie.
4.704	60	Cheltuiala îngropăreĭ fiiceĭ Luminateĭ Domniță Radu. 1818 Ianuarie
10	—	Ingroparea unuĭ călăraș. Fevruarie.
50	—	La îngroparea unuĭ sărac. Martie.
5	—	La îngroparea unuĭ Topciŭ. Martie 12.
4.794	60	Adecă patru miĭ șépte sute noué ₫ecĭ și patru leĭ și șése ₫ecĭ banĭ.

Alte Cheltuelĭ.

1.800	—	Ce s'aŭ dat în lefĭ la taifaua Hătmănieĭ, și alte cheltuelĭ urmate pe un an 1817 Martie.
100	—	Daț cheltuiala potereĭ Hătmănieĭ. Maiŭ 5.
100	—	Asemenea Maiŭ 20.
91	—	Asemenea Iunie 1.
160	—	Pentru îmbrăcatul odăilor dumi-sale vel vistierul la curtea de la dél. Iunie 6.
1.400	—	Cheltuiala curțeĭ gpd. Iunie 13.
110	—	In cumpărătóre a 10 condicĭ la departamentul Criminaluluĭ. Iunie 24.
160	—	Cheltuiala potereĭ Hătmănieĭ, Iulie 28.
2.012	—	Daț în cheltuelĭ sciute de gpd. prin serdarul Sava. Iulie.
4 747	90	In cumpărătóre a 102 chile 19 dimerliĭ mălaiŭ și 67 chile cartofĭ pentru sĕmînță la unele părț. August.
410	—	Diiaculuĭ vistierieĭ strîngătoriul cĭfertuluĭ întâiŭ. August.
1.500	—	Cheltuiț prin vistierie pe hârtie, cernélă și altele pe Iunie, Iulie și August. August.
1.000	—	Ce s'aŭ cheltuit maĭ mult prin arhitectonul Cobelca la meremetul caselor consulatuluĭ Franțuzesc. 1817 August.
636	69	Ce s'aŭ cheltuit prin pârcălabiĭ de Galați pe Iunie, Iulie și August 1817 însă:
	100	Unuĭ derviș a slăvituluĭ Tulce Pasasi.
	99 69	Unuĭ om al acestuiași pașă.
	132 —	Luĭ Hanimoglu cheltuiala sa la Ibrăila pentru pricina de la Vidin.
	23 —	Asemenea cheltuiț la Ibrăila mergênd cu mehtupurile gpd.
	117 —	Cheltuiala nepotuluĭ luĭ Chiatip zaade de la Ibrăila și celor împreună cu dînsul acolo pentru baeram.
	165 —	Navlul caicelor când se află caicele pârcălăbieĭ tóte în drum.
	636 69	
40	—	Ce s'aŭ cheltuit pentru gente. August 7.
112	60	In cumpĕrătura a 110 copacĭ ce s'aŭ adus pentru grădina gospod și chiria adusuluĭ lor de la Herța. 1817 August 10.

Leĭ	Banĭ	
100	—	Pentru un hurtulum ce s'aŭ cumpărat la tulumba hătmănieĭ. August 17.
69	—	Pentru satul Corniĭ de la Sucéva pe Iunie, Iulie şi August. August.
50	—	Chiria uneĭ căruţĭ până la Galaţĭ cu calabalâcurile dumi-sale paharniculuĭ Serghie, daţĭ prin agie. August 31.
95	—	Chiria unuĭ car harabagiesc până la Focşanĭ de ceea parte pentru ducerea calabalâcurilor consululuĭ Rusesc. Septemvrie.
730	—	Pentru cherestéua ce s'aŭ cumpĕrat şi s'aŭ trimes la Sculenĭ, însă: 406 pentru 1.000 dulapĭ câte 40 leĭ suta. 220 pentru 2.009 scânduri câte 11 leĭ suta. 110 pentru 40.000 draniţe câte 2 leĭ 30 parale. 730
1.293	—	Spre ecsoflisire socoteleĭ luĭ Bibire cu Halil-aga proin baş-beşliagasâ prin dumné-luĭ Postelnicul Ştefănache Vogoride. 1817 Septemvrie.
40	—	In cumpĕrătórea a patru gente pentru călăraşiĭ trimişĭ în memurieturĭ. Septemvrie 8.
350	—	Pentru 32 condicĭ trebuincióse la visterie şi 5 la departament. Septemvrie.
142	—	Luĭ Galaţĭ-Chiatip pe Iunie, Iulie şi August. Septemvrie.
126	60	Cheltuiala călăraşilor trămişĭ prin pârcălabĭ pe Iunie, Iulie şi August. Septemvrie.
275	—	Pentru satul Vlăsinesciĭ a dumi-sale vistierul Sandul Sturza pe cĭfertul întâiŭ Iunie, Iulie şi August, Septemvrie.
60	—	Cheltuiala şi scrisul pentru hrisovul ce s'aŭ dăruit dumi-sale spătaruluĭ Alexandru Hrisoverghi. Septemvrie 24.
80	—	Muhurdaruluĭ şi divictaruluĭ, havaetul pentru hrisovul ce s'aŭ dat dumi-sale spătaruluĭ Alecsandru Hrisoverghi. Septemvrie 24.
40	—	Avaetul caseĭ cutieĭ milelor pentru hrisóvele ce s'aŭ dăruit dumi-sale spătaruluĭ Alexandru Hrisoverghi. Septemvrie 24.
336	—	Pentru legatul a 8 **exemplare** de pravilă. 1817 Septemvrie 31.
110	—	In plata a 10 condicĭ la departamentul criminaluluĭ. Octomvrie 1
222	—	Pentru legatul a 26 cărţĭ de pravilă. Octomvrie 7.
1.500	—	Cheltuiala Vistierieĭ pe hârtie şi altele pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. Octomvrie.
400	—	Strîngătoriul cĭfertuluĭ al 2-lea obicinuit. Octomvrie.
184	—	Pentru 120 ocă miere ce s'aŭ cumpĕrat pentru trebuinţa gpd. şi s'aŭ trămis la Galaţĭ, cu patru leĭ, pentru 2 putinĭ, prin ispravnicĭĭ de Vasluiŭ. Octomvrie.
1.113	24	Pentru cherestéua şi varul ce s'aŭ cumpĕrat prin ispravnicĭĭ de Sucéva şi s'aŭ trămis la Botoşanĭ. Octomvrie.
1.050	—	Pentru 30 coşurĭ piatră ce s'aŭ cărat la Botoşanĭ câte 35 leĭ coşul Octomvrie.
467	27	In cumpĕrătóre a 2.336 ocă fasole ce s'aŭ trămis la Galaţĭ pentru Ţarigrad, câte opt parale oca. Octomvrie.
873	—	Pentru cele ce s'aŭ cumpĕrat şi s'aŭ trimis la Ţarigrad prin dumnéluĭ postelnicul Ştefănache. 1817 Octomvrie.

Leĭ	Banĭ	
150	—	Cheltuiala ce s'aŭ făcut în anul acesta la ezitul gârleĭ Prutuluĭ la ţinutul Fălciuluĭ prin dumné-luĭ spătarul Dumitrache Beldiman. Octomvrie 10.
375	—	Pentru meremetul daereleĭ luĭ baş-beşliagasî şi la dunamele Octomvrie 15.
55	—	Pentru satul Corniĭ pe cĭfertul al 2-lea. Octomvrie.
277	—	Pentru satul Vlăsinesciĭ de la ţinutul Dorohoiuluĭ pe cĭfertul al 2-lea Octomvrie.
142	—	Cheltuiala luĭ Galaţĭ-Chiatip pentru hârtie turcéscă şi alte pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. Octomvrie.
1.522	—	Cheltuiala luĭ Cahfegi Başa, însă:
		1.200 Léfa sa pe opt lunĭ câte 150 pe lună de la 1 Martie până la sfîrşitul luĭ Octomvrie.
		250 Mergerea şi întórcerea sa la Galaţĭ poşta şi altele.
		72 Rum şi zaher ce s'aŭ cumpărat în trebuinţa curţiĭ gospod
		1.522
4.102	60	Pentru cele ce s'aŭ cumpĕrat şi s'aŭ trimis la Ţarigrad prin dumné lor pârcălabiĭ de Galaţĭ. 1817 Noemvrie.
110	—	Pentru meremetul tulumbeĭ curţiĭ prin serdarul Sava. Noemvrie.
249	114	Sameşuluĭ de ţinutul Tutoveĭ pentru condeie neîmplinite la cĭfertul al 4-lea. Noemvrie.
207	—	Cheltuiala până la Focşanĭ a dusuluĭ cailor Gheneraluluĭ Laptev. Noemvrie.
612	—	Cheltuiţĭ prin pârcălabiĭ de Galaţĭ în scóterea catarturilor din salul ce s'aŭ primejduit la Sulina însă:
		379 60 la 23 salahorĭ pe 22 ḑile câte 30 parale.
		172 60 la 10 salahorĭ pe 23 ḑile câte 10 parale.
		60 — Unuĭ om ce s'aŭ trimis acolo spre paza Saluluĭ pe douĕ lunĭ, Octomvrie şi Noemvrie.
		612
345	—	Cheltuiala la Galaţĭ prin dumné-lor pârcălabiĭ. 1817 Noemvrie.
		15 Cheltuiţĭ pe ḑilele ce aŭ venit de la Brăila baş Mehendiz cu 5 ómenĭ.
		25 Cheltuiala luĭ Hanimoglu mergênd la Ibrăila cu cărţĭ către paşa.
		20 Unuĭ călăraş ce s'aŭ trămis de la Ibrăila la Bucurescĭ.
		285 Dobânda a 19.000 ce s'aŭ luat cu împrumutare spre ecsoflisire a douĕ poliţe a luminatuluĭ beizade Iancul de 50.283 leĭ până când aŭ venit baniĭ de la Putna.
		345
586	—	Cheltuiala ce s'aŭ făcut cu catagrafia tîrguluĭ Eşiĭ la cĭfertul al 2-lea. Noemvrie 28.
243	60	Pentru 24 condicĭ care s'aŭ cumpĕrat şi s'aŭ dat la Divan şi la Logofeţia cea mare. Noemvrie.
126	60	Cheltuiala călăraşilor trămişĭ prin pârcălabiĭ de Galaţĭ, pe Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie. 1817 Noemvrie.

Leĭ	Banĭ	
252		— Vinovaţilor din temniţĭ ce aŭ slujit în curtea gospod, pentru treĭ luniĭ, Octomvrie, Noemvrie şi Decemvrie. Decemvrie 10.
300		— Cheltuiala Hătmănieĭ. Decemvrie 10.
1.500		— Cheltuiala Vistieriei pe hârtie şi altele, pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. Decemvrie.
400		— Strîngătoriul cĭfertuluĭ al 3-lea Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie după obiceiŭ. Decemvrie.
55		— Pentru satul Corniĭ pe cĭfertul al 3-lea Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. Decemvrie.
277		— Pentru satul Văsinesciĭ asemenea. Decemvrie.
350		— In cumpĕrătórea de hârtie turcéscă. 1818 Ianuarie 10.
105		— Cheltuiţĭ pentru calafatuitul a treĭ ćaice de beilic, prin pârcălabiĭ de Galaţĭ. Fevruarie.
15		— Cheltuiala a doĭ neferĭ ce s'aŭ trămis de la Galaţĭ la Iaşĭ cu treĭ vinovaţĭ în pricina cheresteleĭ. Fevruarie.
300		— Ce s'aŭ dat chirie la douĕ care pentru ducerea calabalâcurilor a gheneral-consululuĭ Mons. Pini până la Focşanĭ. 1818 Fevruarie.
120		— Pentru cumpĕrătórea condicilor la departamentul criminaluluĭ. Fevruarie 5.
28		— Pentru hârtia ce s'aŭ cumpĕrat şi s'aŭ dat la Logofeţia cea mare după cererea dumi-sale vel Logofĕtul. Fevruarie.
122		— Pentru legatul a 20 tomurĭ de pravilă ce s'aŭ dat la Arhiereĭ şi veliţiĭ boerĭ. Fevruarie.
142		— Cheltuiala luĭ Galaţĭ Chiatip pe hârtie turcéscă şi altele, pe Decemvrie, Ianuarie şi Fevruarie. Ianuarie.
120		— Cheltuiala călăraşilor trămişĭ prin pârcălabiĭ de Galaţĭ, pe Decemvrie Ianuarie şi Fevruarie. Fevruarie.
117	42	Pentru varul şi draniţa ce în urmă s'aŭ cărat la Botoşanĭ după însciinţarea dumné-lor ispravnicilor de Sucéva. 1818 Fevruarie.
902		— In cumpĕrătórea a 2 caĭ cu hamurile lor şi altele ce s'aŭ dat la un loc sciut. Martie.
856		— Sĕrdarul Ioan Cârjă spre ecsoflisirea banilor ce aŭ dat în socotéla luĭ Halil Aga. Martie.
409		— Lucrul viilor văduveĭ Cractinas, după cererea prea sfinţituluĭ mitropolit. Martie.
750		— Luĭ Lazarache nepotul luĭ Afendule mergênd la Ţarigrad. Martie 12.
354		— Cheltuiala tipografieĭ pentru 500 tetraje de cartofli şi legatul a 100 bucăţĭ dintru acestea. Martie.
85		— Cheltuéla stafetelor trimise la Chişinăŭ. Aprilie 1.
95		— Cheltuéla ce s'aŭ urmat până în Vasluiŭ mergênd spre întâmpinarea dum-sale Postelniculuĭ Alexandru Mavrocordat din Valachia. Aprilie 15.
40		— In cumpĕrătóre a patru gente pentru călăraşiĭ ce se trămit la Ţarigrad. 1818 Aprilie 18.
400		— Strîngătoriul cĭfertuluĭ al 4-lea. Aprilie.
1.500		— Cheltuéla Visterieĭ pe hârtie şi altele, pe Martie, Aprilie şi Maiŭ. Maiŭ.

Leĭ	Banĭ	
55	—	Pentru satul Corniĭ pe Cîfertul al 4-lea. Maiŭ.
2.389	60	Spre ecsoflisirea socoteleĭ pentru seul ce aŭ adus aicea neguţătorul Costache Papazoglu. Maiŭ.
72	—	Legatul a 400 pentru cartofli şi altele. Maiŭ.
128	—	Pentru legatul pentru alte 20 tomurĭ de pravile. Maiŭ.
324	30	In cumpĕrătórea cheresteleĭ pentru biserica Blogovişteniilor prin Ispravniciĭ de Sucéva. Maiŭ.
57	60	Pentru 1.800 funiĭ ce s'aŭ trămis la Némţu.
120	—	Cheltuéla călăraşilor de Galaţĭ pe Martie, Aprilie şi Maiŭ, prin dumné-lor pârcălabiĭ, 1818 Iunie.
142	—	Cheltuéla luĭ Galaţi-Chiatip asemenea. Iunie.
306	60	Cheltuéla urmată prin pârcălabiĭ de Galaţĭ în feluri de pricini a scheleĭ. Iunie.
1.200	—	Obicĭnuita cheltuélă a semeĭ Vistierieĭ de la 1 Iunie 1817 şi până la sfârşitul luĭ Maiŭ 1818 pentru un an. Iunie.
47.563	33	Adecă patru-ḑecĭ şi şépte de miĭ, cincĭ-sute-şése-ḑecĭ şi opt leĭ şi treĭ-ḑecĭ şi treĭ banĭ.

Adunarea sumelor.

47.769	—	Haraciul ţĕriĭ.
60 984	15	Baeram peşchiş.
25.000	—	Rachibiiaua.
3.075	—	Emfiemucatezi.
25.000	—	Poliţele.
176.917	—	Camara gospod.
71.547	—	Cheltuelile Vistierieĭ.
15.890	—	Daruri la turcĭ.
186.519	18	Zaherele trimise la Ţarigrad
14.086	96	Navlu şi cheltueli de zaherele.
51.211	—	Daruri şi milĭ.
45.290	75	Pentru cetăţĭ.
56.937	—	Navlu şi cheltueli de cherestele
111 861	—	Isprăvnicia curţeĭ.
66.252	—	Beciul gospod.
49.986	—	Menzilul.
13.037	—	Beilicul.
7.800	—	Călăraşiĭ i tătariĭ la Ţarigrad.
4.007	—	Cheltuéla celor trimişĭ în trebĭ.
17.740	—	Tainaturĭ şi chiriĭ de case.
1 440	—	Cheltuéla Postelnicieĭ.
7.561	—	Comişia.
3.654	—	Pităria.
1.440	—	Muhurdăriè şi Divictărie.
6.662	—	Cupărie.
4.806	—	Izcihodărie.
42.286	—	Cheltuéla sĕrbătorilor.

Leĭ	Banĭ	
4 330		— Caftanele.
14.038		— Dobânḑĭ de banĭ.
4.188		— Cheltuéla prin II cămăraș.
15 384		— Cheltuéla doftoriilor.
1.682		— Baeramurĭ.
1 260		— Scutelniciĭ călăraşilor.
6.496		— Cheltuéla celor trămişĭ prin Postelnicie.
7.500		— Botezurĭ.
143.276		— Lefĭ şi Scutelnicĭ din Visterie.
7.533		— Logodne şi cununiĭ.
4.794	60	Ingropăciunĭ şi grijĭ.
47 568	33	Alte cheltuelĭ.
1.376.808	57	Adecă un milion, treĭ-sute-şépte-ḑecĭ şi şése de miĭ, opt-sute-opt leĭ şi cinci-ḑecĭ şi şépte banĭ.

Perilipsis.

1.376.808	60	Iratul Vistieriei pe un an întreg de la 1 Iunie 1817 şi până la sfîrşitul luĭ Maiŭ 1818.
1.376.808	57	Ce s'aŭ cheltuit cu pecetluiturĭ gospod., care s'aŭ şi rupt.
0.000.000	03.	

(Pecetea gpd.)

Veniamin Mitropolit Moldavieĭ, Balş Logofĕt, A. Balş vel Logofĕt.

Ca model de ţidulă domnéscă cu care să făceaŭ ruptaşiĭ Visterieĭ şi maziliĭ, dăm aci următórele acte.

Scarlat Alexandru Calimach Vodă pentru un ruptaş al Visterieĭ.

Noĭ Scarlat Alexandru Callimah, VV. Cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domnu Ţĕriĭ Mol doveĭ.

Se face scire cu acéstă carte a Domnieĭ-Mele pentru Lascarachi Tofan de la ţinutul Tutoveĭ, care după cercetarea ce i s'aŭ făcut adeverindu-se din doveḑile ce i s'aŭ vĕḑut, că este neam de **Ruptaşĭ**, şi căḑêndu-i-se şi luĭ a fi la rînduiala neamuluĭ sĕŭ, s'aŭ aşeḑat cu dajdie în catastiful Visterieĭ la rînduiala *Ruptaşilor*. Şi spre încredinţare i s'aŭ dat acéstă carte ă Domnieĭ-Mele, ca să fie cunoscut de **Ruptaşĭ**. — 1812 Decemvrie 23.

(L. P.) Vel Vistier.

(Din dosul acesteĭ hârtiĭ)

Cercetat 1820 Ghenarie S'aŭ cercetat Cuza Ban.

Pitacul luĭ Scarlat Calimah Vodă, dat luĭ Pricope Piciorógă mazil.

Noĭ Scarlat Calimah Vv. Cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Domn Ţĕriĭ Moldoveĭ.

Se face ştire cu acéstă carte a Domnieĭ Mele, pentru Pricope sin Ioniţă Piciorógă mazil, din satul Bălăescĭ, ţinutul Vasluiuluĭ, care după jalba ce aŭ dat, cercetându-se de către dumné-luĭ Vel Vist. şi dovedindu-se că este drept ficior de mazil, şi fără amestec de bir, s'aŭ găsit cu cale şi s'aŭ aşeḑat în rînduiala mazililor cu 2 leĭ la o dajdie, afară de hotărîta răsură câte 15 parale la leŭ. Drept aceia i s'aŭ dat acéstă carte a Domnieĭ Mele ca să fie cunoscut de mazil.—1814 Maiŭ 8.

(L. P.) Vel Vist.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

TABLA DE MATERII

Cap. I. — Numirea noilor Domnĭ. Cronologie. Mare emoţiune în Principate. Partidele politice în ele. Curentul francofil în crescere. Caragea este el candidat al Francieĭ? Sciriĭ false în Bucurescĭ şi ţéră. Consuliĭ streiniĭ. De Gentz. 1

Cap. II. -- Căimăcămie. Sosirea luĭ Caragea la Bucurescĭ. Alaiurĭ. Arderea Curţiĭ Domnescĭ. Diverse evenimente 8

Principele Caragea către Talleyrand 47

Tâlmăcirea firmanuluĭ grecesc al Viziruluĭ, rĕspuns la arzul ce aŭ trimis boeriĭ pentru fuga Domnuluĭ Caragea şi pentru Măria Sa Alexandru Şuţu, ce s'a făcut Domn 74

Cap. III. — Finanţele 82

Carte de sărăritul munţilor 142

Cărţĭ la tóte judeţele pentru iratul cazanelor 142

Cărţile ce s'aŭ dat pe acest următor an pentru cazane, 1815 Octomvri 12, iratul Vornicieĭ 145

Cap. IV. — Ţĕranul sub Caragea 161

Carte de pădure poprită 171

Hrisovul locuitorilor Slătioreni de privileghiurile ce aŭ către stăpânul moşieĭ şi cu anaforà întărită s'a hotărît în urmă, câţĭ să fie la acest privileghiŭ, adecă ceĭ vechĭ 180

Hrisovul sătenilor ot Dragoslavele 185

Carte de başul gelepilor 205

Cap. V. — Óstea 207

Cap. VI. — Ţiganiĭ 215

Cap. VII. — Neguţătorĭ, breslaşĭ, fabricanţĭ, narturĭ, căşăriĭ. — Tîrgurĭ şi bâlciurĭ. — Pĕcura 218

Cap VIII. — Boeriĭ 242

Lucrurile ce a dat Mavrocordat logodniceĭ sale Catincăĭ, fiica Stolniculuĭ, netăgăduite de Stolnicul cu preţul ce arată Mavrocordat 264

Lucrurile ce ḑice Mavrocordat că a maĭ dat logodniceĭ şi Stolnicul le tăgăduesce 265

Veniturile vechĭ ale cutieĭ 270

Havaeturile în banĭ ale dumné-lor veliţilor Dvornicĭ de la Vătaşiĭ plaiurilor 281

Cap. IX. — Domnul. Familia luĭ 284

Cap. X. — După fuga luĭ Caragea. Interegn la Muntenĭ 302

Cap. XI. — Moldova la 1812. Scarlat Calimach. — Avenirea la tron. — Intrarea la Iaşi 317
Cap. XII. — Despre Domnia luĭ Sc. Calimach după documente 321
Administraţiunea 321
Rînduiala mĕsurilor 324
Justiţia 325
Cărţĭ gospod pentru sudiţĭ, carĭ să fie cunoscuţĭ şi carĭ nu 330
Cap. XIII. — Biserica şi şcóla sub Sc. Calimach 341
Despărţirea cĕsurilor pentru învĕţăturile şcóleĭ normalicescĭ de la biserica Gospod. a Sfîntuluĭ Ierarch Nicolae din Iaşĭ, 14 Ianuarie 358
Cap. XIV. — Edilitatea publică sub Sc. Calimach 364
Construcţiunĭ. — Edificiĭ. — Incendiĭ. — Apă. 265
Igiena. Sănătatea publică. — Spitale. — Doctorĭ 369
Cap. XV. — Comerciŭ, — industrie, — bresle, — tîrgurĭ, — bâlciurĭ, — mijlóce de comunicaţiune 376
Regulamentul zarafilor 378
Ponturĭ pentru rînduiala vătafilor harabagiĭ, ce aŭ a se rînduĭ pe la ţinuturĭ 389
Finanţele sub Scarlat Calimach 391
Cap. XVI. — Boerĭĭ 418
Cap. XVII. — Ţĕraniĭ sub Scarlat Calimach 428
Ţiganiĭ 431
Cap. XVIII. — Din istoricul Domnieĭ luĭ Scarlat Calimach 432
Pomelnic, 1819 Iulie 12, Enache Vasiliu 448
Cap. XIX. — Româniĭ încorporaţĭ la State streine 458
Pentru hrana preoţilor, slujitorilor bisericescĭ în satele cele boerescĭ . . 461
Pentru ca să nu se amestece moşinaşiĭ la orînduelile bisericescĭ 461
Pentru numĕrul caselor carĭ hotărĕsce datoria moşinaşuluĭ spre hrana preoţilor şi a ţîrcovnicilor 461
Anexe. Seama visteriеĭ pe 1817—1818 467

Mórtea a surprins pe iubitul nostru părinte fără ca el să fi revĕdut şi ultima cólă din acest volum. Lectorul va ierta greşelile carĭ, din acéstă fatală împrejurare, aŭ rĕmas neîndreptate.

Dr. Urechia.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI
VERIFICAT 2017